ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

ΗΤΟΙ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΑΦΟΡΩΝΤΑ

ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Ἀπὸ 1821 μέχρι 1827

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΑ ΜΕΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ.

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΔΕ

ΥΠΟ

Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρὰ τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς ἀριθ. 420.)

1856.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΦΟΡΩΝΤΑ

ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Ἀπὸ 1821 μέχρι 1827.

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΑ ΜΕΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ.

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΔΕ

ΥΠΟ

Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρὰ τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς Ἀριθ. 420.)

1856.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Η ἱστορία παντὸς ἔθνους εἶναι τὸ μνημεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεχαραγμένα ὑπάρχουσι τὰ κατορθώματα, τὰ πλημμελήματα καὶ ἡ ἀρετὴ τῶν προγόνων του· εἶναι κάτοπρον, εἰς ὃ ἐνοπτριζόμενοι οἱ μεταγενέστεροι τὰ μὲν καλὰ ὀφείλουσι νὰ μιμῶνται καὶ προάγωσιν, ἀποφεύγωσι δὲ τὰ ἐναντία. Διὰ νὰ ἦναι δὲ ἡ ἱστορία ὅσον ἔνεστιν ἀλάνθαστος κανὼν καὶ ἀσφαλὴς ὁδηγὸς τῆς ἐθνικῆς πορείας πρέπει νὰ περιέχῃ ἀληθείας, νὰ περιγράφῃ τὰ πράγματα τοιαῦτα, οἷα γεγόνασιν, ἀπαθῶς καὶ ἀπροσωπολήπτως· διὰ τοῦτο καὶ ἡ συγγραφὴ ἱστορίας οἱασδήποτε ἀποβαίνει λίαν ἐπίπονος καὶ σπουδαία· ἀνάγκη ὁ ἱστοριογράφος νὰ ἔχῃ ἰδίαν πεῖραν τῶν γεγονότων, ὅπου δὲ αὕτη δὲν τὸν βοηθεῖ, νὰ προςτρέχῃ εἰς πηγὰς, ὅσον ἐφικτὸν ἀνυπόπτους, καὶ σταθμίζων τὰ ἀπαντώμενα διὰ τῆς πλάστιγγος τῆς ὀρθῆς κρίσεως, οὕτω νὰ παραδίδῃ αὐτὰ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους· οἱ ἄλλως δὲ γράφοντες εἶναι μᾶλλον μυθολόγοι ἢ μυθοποιοὶ, λυμαιῶνες τῆς ἀληθείας, καὶ κομποῤῥήμονες· κατὰ τῶν τοιούτων παραπονούμενος καὶ Ἰώσηπος ὁ Φλάβιος ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ἀρχαιολογίας του, «τὸν μὲν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις πόλεμον, λέγει, ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις γενόμενον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πράξεις, καὶ τὸ τέλος οἷον ἀπέβη *πείρᾳ μαθὼν* ἐβιάσθην ἐκδιηγήσασθαι *διὰ τοὺς ἐν τῷ γράφειν λυμαινομένους τὴν ἀλήθειαν.* »

Συγγραφεῖς μὲν τῆς νέας ἱςορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὁποίους περιεγράψαμεν ὀλιγίστους ἔχομεν, καὶ τούτους οὐχὶ γενικούς· πηγὰς δὲ πολλὰς, τοὺς ζῶντας ἥρωας καὶ αὐτουργοὺς τοῦ πολέμου, τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τῆς ἐπαναςάσεως, τὰς τότε ἀλληλογραφίας αὐτῶν, τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ ἄλλα ὑπομνήματα. Ἀλλ' οἱ κατατρίψαντες τὰ ἔτη τῆς νεότητος αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τοὺς

πολέμους ἥρωες δύνανται νὰ ἦναι ἱστοριογράφοι; δύνανται νὰ συνδέσωσιν ἰδέας, καὶ νὰ ὑφάνωσι λόγον; Ὁ ἡμέτερος ἀκάματος Γεώργιος Τερτζέτης ἔχει ἰδίαν τινα τέχνην νὰ τοὺς μαγνητίζῃ καὶ νὰ τοὺς μεταμορφόνῃ εἰς συγγραφεῖς καὶ λογογράφους. Οὗτος ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰωσήπου ὁρμώμενος ἀσχολεῖται πρὸ πολλοῦ εἰς σύναξιν ὕλης ἱστορικῆς ἐκ τῶν τὴν πεῖραν ἐχόντων, καὶ ἰδίως τῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως, πείθων αὐτοὺς νὰ τῷ διηγῶνται τοὺς βίους των ὄντας συνδεδεμένους μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους· ἤρξατο δὲ ἀπὸ τὸν βίον τοῦ γέροντος Θ. Κολοκοτρώνη, δημοσιευθέντα τὸ 1851, γράψας αὐτὸν ὅπως ὑπηγορεύθη ἰδίαις λέξεσι καὶ φράσεσι, καὶ παριστῶν τὰ ζῶντα μὲ τοὺς ζωντανοὺς αὐτῶν χαρακτῆρας· τοιαύτης δὲ καλῆς ὑποδοχῆς ἔτυχε παρὰ τῷ πεφωτισμένῳ κόσμῳ τὸ βιβλίον του, ὥστε κρίνω καλὸν, ἐπειδὴ εἶναι συγγενὲς τοῦ παρόντος πονήματος, νὰ μεταφέρω ἐνταῦθα ὁλόκληρον τὴν περὶ τούτου γνώμην σοφοῦ Γερμανοῦ δημοσιευθεῖσαν διὰ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος Leipziger Repertorium der dätsuhen und acslundischen Literatur 1854 σελ. 273· ἔχουσαν ὡς ἑξῆς.

«Ἐπίσης ἐνδιαφέρον, ὅσον καὶ πνευματῶδες βιβλίον, οἷον οὐδὲν ἕτερον ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ἐκ τῆς νέας Ἑλλάδος· βιβλίον, περὶ τοῦ ὁποίου δύναται κατά τινα τρόπον τὸ αὐτὸ νὰ λεχθῇ, ὅπερ ποτὲ ἐν ἔτει 1827 ὁ Bonstetten πρὸς Matthisson ἔγραφε περὶ τοῦ βιβλίου «Cours de litterature grecque moderne» τοῦ Ἕλληνος Ἰακωβάκη Ῥίζου Νερουλοῦ (Gen. 1827.), λέγων· «Ἰδοὺ ἀποστέλλω σοι ἀξιόλογον βιβλίον ἑνὸς τῶν εὐφυεστάτων ἀνθρώπων, οὓς γνωρίζω. Ἐν αὐτῷ τῷ συγγράμματι αἰσθάνεσαι ξένον τι, ἄγνωστον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον σὲ ἐμπνέει. Ἔρχεται δὲ οὔτε ἐκ Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας, οὔτε ἐκ Γερμανίας, ἀλλ' εἶναι τὸ πνεῦμα ἀληθοῦς Ἕλληνος» (ἴδε «Ἐπιστολὰς τοῦ Bonstetten καὶ τοῦ Matthisson» Zürich 1827. σ. 215). Αὐτὸ δὲ τὸ τελευταῖον δύναταί τις — μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ Φαλλμεραϋέρου καὶ τῶν ὀπαδῶν του!—νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ προκειμένου βιβλίου, ἀληθῶς δὲ καὶ εἰς ἔτι ἀνώτερον βαθμὸν, ἢ περὶ ἐκείνου τοῦ γαλλικοῦ βιβλίου. Καὶ μάλιστα ὄχι μόνον διότι τὸ προκείμενον βιβλίον εἶναι καὶ ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ συγγεγραμμένον, ἀλλὰ πολ-

λῶ μᾶλλον τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως τούτου τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ τρόπου τῆς πραγματείας του καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἐκδηλουμένου πνεύματος, τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδότου. Οὐσιωδῶς τὸ προκείμενον βιβλίον εἶναι αὐτοβιογραφία τοῦ γνωστοῦ σωματάρχου καὶ στρατηγοῦ τῆς νέας Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1821 κ. ἑξ., τοῦ ἐν ἔτει 1843 ἀποθανόντος στρατηγοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτὸς κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπηγόρευσε τῷ Ἕλληνι Γ. Τερτσέτη, οὗτος δὲ μετὰ προλεγομένων τὴν ἐξέδωκεν. Ἡ βιογραφία αὐτὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1770 μέχρι τοῦ 1836 ἐκτεινομένη περιέχει καὶ τὴν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθ᾽ ὅσον ἐν τοῖς κυριωτέροις συνάπτεται μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ βιογράφου, οὗτινος ὁ βίος πρὸ μὲν τοῦ 1821 ἀποτελεῖ, ὑπό τινα ἔποψιν, τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοὐλάχιστον ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ταῖς Ἰονίοις νήσοις, μετὰ δὲ τὸ 1821 οὐσιῶδες μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος. Τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα Ἕλληνος περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος, ἐν ἰδιαζούσῃ πρὸς τὸν συγγραφέα, ἀφελεῖ καὶ φυσικῇ, ἐνίοτε δὲ καί τι τραχείᾳ ἑρμηνείᾳ καὶ γλώσσῃ — κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὴν φύσιν τῶν ὀρέων, τῶν ὁποίων τέκνον ἦτο ὁ Κολοκοτρώνης—εἶναι ἐν πρώτοις γνήσιον προϊὸν ἑλληνικῆς φύσεως καὶ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἐν αὐτῷ παρουσιάζεται πρὸς τὸν ἀναγνώστην, καὶ μετά τινος μυστηριώδους καὶ θαυμασίας δυνάμεως κατέχει αὐτὸν καὶ καταδεσμεύει τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ζωηροτέρα εἶναι ἡ ἐξιστόρησις τῶν συμβεβηκότων, καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἀκμαία καὶ ἄμεσος ἡ ἐντύπωσις τῶν ὅσων ὁ ἴδιος διεπράξατο, μετὰ τῆς ἀναμνήσεως τῶν διαφόρων μεταβολῶν, τῶν παραδόξων περιπετειῶν καὶ καταστροφῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἐκβάσεως, εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν φαντασίαν—ἐν πρώτοις βεβαίως τοῦ *Ἕλληνος* ἀναγνώστου—ἐπενεργεῖ. Πρέπει δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ ἀποβλέψωμεν ἐξ ἅπαντος καὶ εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ βιβλίου, καὶ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, μόνον δι᾽ Ἕλληνας νὰ γράψῃ, ἐὰν θέλωμεν δι᾽ εὐθέος κανόνος νὰ τὸ κρίνωμεν, καὶ νὰ ἀποφύγωμεν μάλιστα τὸ ἀποφήνασθαι ἄδικον γνώμην περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ἐπιθυμῶμεν συγχρόνως νὰ κατανοήσωμεν καὶ ἀνα-

γνωρίσωμεν τὴν κυρίαν ἔννοιαν καὶ τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τοῦ βιβλίου. Ἐὰν λοιπὸν ἀναλογισθῶμεν τὰ δύω ταῦτα, τότε καὶ ἐμφαντικώτερον θέλει ἀναδειχθῆ, εἰς πόσον ὑψηλὸν βαθμὸν τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα πνέουσι καὶ βαθὺ θρησκευτικὸν φρόνημα μετὰ ζωηρᾶς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ ἐνθουσιώδη πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην, καὶ ὅτι διὰ ταῦτα πρέπει νὰ θεωρῶνται σπουδαιότατόν τε ἐθνικὸν βιβλίον καὶ ἀληθὴς θησαυρὸς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ περισσότερον διὰ τούτων καὶ διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν ἔτει 1821 αἱ πρὸς ἐλεύθερον καὶ ἔλλογον ἐθνικόν τε καὶ πολιτικὸν βίον ἀξιώσεις τῶν Ἑλλήνων ἐκτίθενται καὶ καταδεικνύονται. Εἰς ταύτην τὴν ἀξίαν καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους χαρακτῆρας τῆς προκειμένης αὐτοβιογραφίας ἑνὸς τῶν διασημοτέρων Ἑλλήνων τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ ἐὰν αὐτὸς οὗτος, μετὰ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ ἔθνους του, εἶχε καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, προκαλεῖ τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐξαιρέτως ὁ ἐκδότης ἐν τοῖς προλεγομένοις, ποιεῖ δὲ τοῦτο οὕτως εὐφυῶς, ὥστε μετὰ παῤῥησίας ὁμολογοῦμεν, ὅτι τὴν προειρημένην κρίσιν τοῦ Bonstetten κατ' ἐξοχὴν εἰς ταῦτα τὰ προλεγόμενα ἠθελήσαμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν. Ὁ εἰρημένος Τερτσέτης, ὅστις εἶναι Βιβλιοφύλαξ τῆς Βουλῆς, πρὸς δὲ τούτοις λίαν πεπαιδευμένος, εἰ καὶ μόνον κατὰ φυσικῶς ἑλληνικὸν τρόπον, — *οὐχὶ* κατὰ τὸν τρόπον τῶν νεωτέρων, ὅστις δυστυχῶς ἤδη καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπεκράτησε, *παραπεπαιδευμένος* καὶ *ὑπερπεπαιδευμένος*, —ὅστις ἐξαιρέτως εἶναι ὅλως Ἕλλην τὸ φρόνημα καὶ γνήσιος πατριώτης, καὶ ὅστις τὰ φρονήματα ταῦτα ἐπέδειξε καὶ ἐφέτος ἔν τινι καὶ εὐφυεῖ καὶ σπουδαίῳ λόγῳ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ βουλευτηρίου ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Μαΐου 1854 περὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῶν φιλελλήνων ἐκφωνηθέντι, ὁ Τερτσέτης, λέγομεν, οὗτος συνοδεύει τὴν αὐτοβιογραφίαν τοῦ Κ. μετὰ δύω διαφόρων προλεγομένων. Ἐν τούτοις τοῖς προλεγομένοις, ἅτινα ὁ Τ. ὁμοίως δημοσίᾳ ἀνέγνω ἐν Ἀθήναις, ἐξηγεῖται διὰ μακρῶν περὶ τῆς αὐτοβιογραφίας τοῦ Κ, περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐν γένει καὶ ἐν μέρει περιεχομένων, περὶ τῶν ἐντυπώσεων, κρίσεων καὶ διανοημάτων, ἅτινα αὕτη προκαλεῖ καὶ ἐμποιεῖ, περὶ ὅσων αὕτη παρέχει πρὸς κατάληψιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πράξεων τοῦ Κ. περὶ

τῆς Ἑλλάδος αὐτῆς καὶ τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνός της, μάλιστα δὲ καὶ περὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων καὶ περὶ ἐσφαλμένης τούτων πρὸς τὴν Ἑλλάδα πολιτικῆς, καθὼς καὶ περὶ τῆς ὀδυνηρᾶς καταστάσεως τῆς πατρίδος. Ταῦτα δὲ πάντα τοσοῦτον φρονίμως καὶ συνετῶς, οὕτως εὐφυῶς καὶ πειστικῶς, ὥστε, καί τις μὴ Ἕλλην θαυμασίως ὑπ' αὐτῶν γοητεύεται καὶ δεσμεύεται, καὶ τὴν πλουσίαν ψυχήν, τὴν βαθεῖαν ἑλληνικὴν παιδείαν, τὸ εὐγενὲς καὶ κόσμιον, ἅμα δὲ καὶ μεγαλόψυχον φρόνημα, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἀπεριόριστον φιλοπατρίαν τοῦ συγγραφέως ἀναγκάζεται ν' ἀναγνωρίσῃ, θαυμάσῃ καὶ ἀγαπήσῃ. Ἡ φυσική, ἀφελῶς νευρώδης ὄχι ὑπὸ ἐπιστημονικῶν κανόνων κολαζομένη γλῶσσα, ὁποία ἰδιάζει πρὸς τὸ τραχὺ τέκνον τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων, ἀνυψοῖ τρόπον τινὰ τὸ θέλγητρον καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐντυπώσεως. Ὁ Τερτσέτης αὐτὸς τὸ λέγει, ὅτι, ὅσον ἔλλογα καὶ ἂν ἦναι τὰ παράπονα τῶν Ἑλλήνων περὶ τοῦ παρόντος τῆς πατρίδος των, τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Κ. συγχρόνως παρέχουσί τινα παρηγορίαν καὶ περιέχουσι παντοῖα θεραπευτικὰ μέσα· φρονεῖ δέ, ὅτι ἡ ἀνάγνωσίς των, οὐ μόνον *πρέπει*, ἀλλὰ καὶ *δύναται* νὰ ἀνυψώσῃ τοὺς Ἕλληνας, νὰ τοὺς παροτρύνῃ εἰς ὀρθὴν φιλοτιμίαν, καὶ νὰ ἐξεγείρῃ τὴν φιλοπατρίαν των (ἥτις παρὰ πολὺ ἐλλείπει τοῖς νέοις !), ὥσπερ ὅμοιόν τι συνέβαινε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι π. χ. κατὰ Ξενοφῶντα διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ὁμήρου· καὶ ὁ Σαλλούστιος δὲ ὅμοιόν τι περὶ τῶν Ῥωμαίων ἀναφέρει.

« Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων, λέγει ὁ Τ. ἔν τινι τῶν προλεγομένων, εἶναι ἡ νίκη τῆς Εὐρώπης ἢ τοῦ πολιτισμοῦ κτλ. ». μέχρι «ἡ ὡραία ὁμόνοια, ἡ φιλοτιμία καὶ τὸ μεγαλεῖον» βλ. Γέρων Κολοκοτρώνης σελ. ϛ'.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐκφράζεται ἔτι συχνότερον ὁ προλογίζων περὶ τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του· ἠδυνάμεθα δὲ ἔτι πλείονα τεκμήρια νὰ παραθέσωμεν, ἂν ἦτο χρεία, καὶ ἄν, ὡς τώρα τῷ 1854 ἔγεινεν ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου καὶ τὸ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων ἠλλοιώθη, ἐν ταύτῃ τῇ συγχύσει τῶν πνευμάτων—ἴσα ἴσα ἐνώπιον μὴ ἑλλήνων ἀναγνωστῶν, δὲν ἦσαν πλέον ἢ περιττά.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτὰ τοῦ Κ. ἐν τῷ συγγραφεῖ ἐξαιρέτως, καί περ ἀπαιδεύτῳ ὄντι, φανερόνεται ὁ φυσικὸς ὑγιὴς ἀνθρώπινος νοῦς, ὀξεῖά τις ἀστειότης, σπανία πνεύματος παρουσία καὶ ἰσχὺς τοῦ νοὸς, οὐ μικρὰ φρόνησις μάλιστα ἐν δυσχερείαις ἐκ τοῦ ἐπωφελοῦς μέρους νὰ ἐπιλαμβάνηται τῶν πραγμάτων καὶ εὐστόχως νὰ καθάπτηται τοῦ σκοποῦ, πρὸς δὲ τούτοις καί τις ἀφελῶς εὐφυὴς φύσις· οὐ σπανίως δὲ φαίνεται καὶ ἀξιαγάπητος ἐκεῖνος ὁ ἄκομψος, τραχὺς υἱὸς τῶν ὀρέων τοῦ Μορέως, καὶ ὁ ἀπαίδευτος καπιτάνος τῶν κλεφτῶν ἐν τῇ ἀφελῶς ἔμφρονι ἁπλότητί του καταισχύνει τὴν ψευδῆ καὶ κεκονιαμένην σοφίαν τῆς πεπαιδευμένης Εὐρώπης. Τοιαύτην ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀπομνημονευμάτων του, ἡ δ' ἐντύπωσις αὕτη εἶναι ἀληθὴς καὶ γνησία· διότι εἶναι ἄμεσος, ἄνευ ἑτέρου μεσάζοντος, τοιαύτη, οἵα προέρχεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως τῆς αὐτοβιογ ραφίας. Πρὸς τούτοις εἶναι λίαν παράδοξον, ὅτι π. χ. ὁ Κ. ἄνευ ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς ἱστορίας κρίνει ὀρθῶς περὶ τῶν αἰτίων τῶν ἐν ἔτει 1453 παραγαγόντων τὴν νίκην Μοχάμμετ τοῦ Β'., καὶ πῶς ὕστερον ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀνέδυ καὶ ἐξήρθη τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας· καὶ ταῦτα οὕτως, ὥστε καὶ ἐνταῦθα τὴν νεωτερικὴν σοφίαν τῶν σοφιζομένων εὐρωπαίων καταισχύνει καὶ ἄντικρυς—γελοίαν ἀποφαίνει. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα πραγματικῆς ἀξίας τῆς αὐτοβιογραφίας, εἶναι φυσικὸν, ὅτι τὸ ἀληθὲς ἱστορικὸν κέρδος, ὅπερ ἀποφέρει, δὲν εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν ὄγκον τοῦ βιβλίου, καὶ ὅτι περιέχονται ἐν αὐτῷ πολλαὶ ἀσήμαντοι λεπτομέρειαι, καθὼς τοὐναντίον ἑτέρωθεν πάλιν ἐνδιαφέρουσαί τινες μερικότητες, τὰς ὁποίας μόνος ὁ Κ. ἠδύνατο ν' ἀνακοινώσῃ. Ὁ ἑλληνικὸς ἱστροριογράφος τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος ὀφείλει νὰ μεταχειρίζεται ὀξεῖαν κριτικὴν, ἵνα διακρίνῃ τὸν σῖτον ἀπὸ τοῦ ἀχύρου, ἀλλὰ καὶ μετὰ λεπτῆς ἀφῆς νὰ γνωρίζῃ καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ κεκρυμμένους κόκκους τοῦ χρυσοῦ ν' ἀνευρίσκῃ. Διὰ τὴν πραγματικὴν σύλληψιν καὶ ἔκθεσιν τῆς ἱστορίας ἐκείνου τοῦ ἀγῶνος καὶ διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτοῦ τοῦ Κ. ἡ αὐτοβιογραφία του παρέχει πάντως ἀσφαλές τι βοήθημα καὶ δια-

σάφησιν, μάλιστα νομίζομεν, ὅτι ἔχομεν ἀποχρῶντα λόγον, αὐτὸν τοῦτον ἐν ταῖς περὶ ἑαυτοῦ κρίσεσιν ἀληθῆ νὰ θεωρῶμεν. Περὶ δὲ τῶν αἰτίων, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ὁ Κ. ἔπραξεν ἢ παρέλιπε τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, ἐπανειλημμένως ἐξηγεῖται μετὰ μεγίστης εἰλικρινείας, καὶ μάλιστα ἐνταῦθα ὁ ἀπαίδευτος μὲν, οὐχὶ δὲ παραπεπαιδευμένος ἀνὴρ δεικνύει φυσικὸν νοῦν, ὀξύνοιαν ἐν τῇ σταθμίσει τῶν περιστάσεων, ὀρθὸν, ναὶ μὴν καὶ λεπτὸν αἴσθημα, φρόνησιν, πρὸ πάντων δὲ θυσιάζουσαν φιλοπατρίαν. Ἐν δὲ ταῖς περὶ ἄλλων κρίσεσί του ὁ Κ. εἶναι εὐλαβὴς καὶ προφυλακτικὸς, ὅπερ ἰδίως ὡς πρὸς τὸν κυβερνήτην Καποδίστριαν ἐναργέστατα καθορᾶται. Τὸν χαρακτηρίζει ὡς τὸν «*μόνον ἱκανὸν ἄνθρωπον*», καὶ τοῦτο βεβαίως λίαν πολὺ λέγει ἐὰν εἰς ὅ,τι ἔπραξεν ὁ Καποδίστριας πρόκειται τὸ ζήτημα περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου ἐκ *πολιτικῶν* λόγων. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ δυσαρέσκεια, ἣν ἐκίνησεν ὁ Κυβερνήτης παρά τισι, παρὰ τοῖς Ὑδραίοις καὶ Χίοις, παρὰ τοῖς ἄρχουσι, καὶ δὴ καὶ παρὰ τῇ τάξει τῶν λογίων, ἀποφασιστικῶς τίθεται ὄχι εἰς βάρος αὐτοῦ μόνου. Ἰδίως δὲ διαφέρουσα καὶ ἱστορικῶς σπουδαία εἶναι ἡ αὐταπολογία τοῦ Κ., ἡ ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ περιεχομένη, καθ' ὅσον δηλονότι γίνεται λόγος περὶ τῆς πολλαχῶς αὐτῷ προσαφθείσης αἰτιάσεως, ὅτι ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς τοῦ ῥωσσικοῦ ἢ τοιούτου τινὸς κόμματος, οὐ θελήσαντος τὸν βασιλέα Ὄθωνα. Ἡ προτέρα κατηγορία διὰ πολλοὺς λόγους δύναται νὰ ἀφεθῇ κατὰ μέρος. Περὶ δὲ τῆς δευτέρας, τοὐλάχιστον ἐν τοῖς περὶ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κ. εἰρημένοις ἐμφαίνεται μόνον καθαρὰ ἀφοσίωσις εἰς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος καὶ εἰς τὸν βασιλέα, καὶ λαμβάνει ἐξ ἅπαντος πιθανότητα τὸ, ὅτι καὶ ὁ Κ. ἐγένετο ἀντικείμενον συκοφαντίας, καὶ ὅτι ἰδίως διὰ τοῦτο ἀλόγως καὶ ἀδίκως δυσμενῆ τινα μέτρα κατ' αὐτοῦ ἐλήφθησαν ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας, πρὸς δὲ τούτοις ἡ λεγομένη ὕπαρξις συνωμοσίας τοῦ Κ. δι' ἣν θάνατος αὐτοῦ κατεγνώσθη, μόνον συνέπεια τῆς συκοφαντίας καὶ ὑποψίας ἦν. Ὁ Κ. περὶ πάντων τούτων λαλεῖ ἡσύχως καὶ ἀνέτως, μόνον διηγηματικῶς, καὶ δὲν πρέπει ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι ἡ ἔκθεσίς του πολὺ τὸ κέρδος ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι εἶναι πολὺ ἐπιτηδεία, τινὰς μὲν σκληρὰς περὶ αὐτοῦ

κρίσεις νὰ πραΰνῃ, τινὰς δὲ πράξεις καὶ τρόπους τοῦ Κ. ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ἀγῶνος ὑπ' ἄλλην ὄψιν νὰ ἀναδείξῃ, ἢ ὑφ' οἵαν συνήθως ἐφαίνοντο. Ὁ ἀνὴρ αὐτὸς, μετὰ τῶν ἰδιαιτέρων ἰδιοτήτων τοῦ χαρακτῆρός του, ὁμοῦ δὲ μετὰ τῶν εἰδικοτήτων τῶν σχέσεων καὶ περιστάσεων, ἐξηγεῖ ἐνταῦθα πολλὰ καὶ πρέπει ν' ἀφοπλίσῃ τὴν ἀπόλυτον ἐκείνην καὶ ῥητὴν κατηγορίαν, τὴν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατὰ τοῦ Κ. ἐγερθεῖσαν καὶ κατὰ παράδοσίν τινα διαδοθεῖσαν. Ἐὰν δὲ καὶ ὁ ἱστοριογράφος τοῦ Κ. δὲν δύναται πανταχοῦ τὴν κρίσιν τοῦ συγγραφέως τῶν προλεγομένων ν' ἀποδέχηται, καὶ ὀφείλει μᾶλλον οὐ σπανίως προκατειλημμένην νὰ τὴν ὑπολαμβάνῃ, μανθάνει ὅμως ἐκ τῆς προκειμένης αὐτοβιογραφίας καὶ ἐκ τῶν προλεγομένων, ὅτι ἐπιβάλλεται αὐτῷ σοβαρόν τι, εἰ καὶ μὴ εὔκολον χρέος πανταχοῦ, ἐκείνην τὴν ἱστορικὴν δικαιοσύνην ν' ἀσκῇ, τὴν ὁποίαν χρεωστεῖ ὄχι τόσον πρὸς τὸν γενικὸν ἠθικὸν νόμον, ὅσῳ μᾶλλον πρὸς τὸν ἰδιαίτερον ἄνθρωπον ἐν τῷ μέσῳ διδομένων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τούτου ἀνεξαρτήτων, περιστάσεων. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ἐν ταῖς ἀρεταῖς του καὶ ἐν τοῖς ἐλαττώμασιν εἶναι γνήσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Τὸ νεοελληνικὸν ἔθνος μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων πολλαχῶς κατεδίκασαν ἀδίκως—ἄνευ οὐδεμιᾶς ἱστορικῆς συνέσεως, ἐν ᾧ ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος ὤφειλε διδάξαι ἡμᾶς δικαιοσύνην καὶ ἐπιείκειαν τῆς κρίσεως· ὁμοία δὲ τύχη πολλαχῶς ἐπέλαβε καὶ τὸν συγγραφέα τῆς προκειμένης αὐτοβιογραφίας. Ἴσως ὁ χρόνος καὶ ὁ λόγος καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἀποδώσωσι τὸ προσῆκον δίκαιον.»

Ταῦτα ὁ σοφὸς Γερμανός· εὐχῆς δ' ἔργον εἶναι νὰ δημοσιεύσῃ ὁ καλὸς ἡμῶν Τερτζέτης καὶ τῶν λοιπῶν, ὁπλαρχηγῶν τοὺς βίους ὡς τοῦ Νικηταρᾶ, Δήμου Τζέλιου καὶ λοιπῶν καθὼς καὶ διαφόρους αὐτοβιογραφίας περιέργους, ὡς τοῦ γέροντος Σκουζὲ καὶ ἄλλων.

Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν πηγὴν τῆς ἱστορικῆς ὕλης, τὰς ἀλληλογραφίας δηλ. καὶ τὰ λοιπὰ ἔγγραφα ἄλλη δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ τελειοτέρα τῆς τοῦ ἀοιδίμου Γέροντος Κολοκοτρώνη, πρὸς ὃν, ὄντα γενικὸν ἀρχηγὸν ἀπευθύνοντο πανταχόθεν ἐκ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν ἀναφοραὶ καὶ ἐκθέσεις παντοῖαι. Συλλογὴν τούτων διέσωσεν εἰς ἡμᾶς

ὁ τῶν πατρικῶν ἀρετῶν γνήσιος κληρονόμος ὁ ἐνεργητικώτατος Γενναῖος Κολοκοτρώνης, ὅςις παιδιόθεν ἀκολουθήσας τὰ ἴχνη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐμιμήθη τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν ἀγαθότητα ἐκείνου· ἐκ τῶν πολλῶν μαρτυριῶν, ἃς μᾶς ἐπιτρέψῃ ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ςρατηγοῦ ν' ἀναφέρωμεν μίαν μόνην τὴν πλέον πρόσφατον, τῶν ἡμερῶν μας, τὴν ἐκςρατείαν του κατὰ τῆς ἀνταρσίας τοῦ Παπουλάκου. Γνωστὸν εἶναι τοῖς πᾶσι πόσον ἐκυρίευσε τὰ πνεύματα τῶν λαῶν ὁ Παπουλάκος λόγῳ θρησκευτικῷ, καὶ κατετάραξε τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν παρακειμένων νήσων· ἐπαρχίας ὁλοκλήρους ἀνεστάτωσε, καὶ ἐνόπλως ἐζήτει τὴν κατάργησιν τῶν καθεστώτων. Εἰς τοιαύτην περίστασιν ἔστειλεν ἡ Κυβέρνησις τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην, θέσασα ὑπὸ τὰς διαταγάς του στρατὸν, καὶ χρήματα ὅσα ἤθελεν. Ὑπῆγε, κατώρθωσε τὴν σύλληψιν τοῦ Καλογήρου, διεσκέδασε τὴν ἀνταρσίαν, χωρὶς νὰ χυθῇ ῥανὶς αἵματος, ἡσύχασε τὰ πνεύματα, καὶ ἐπανῆλθε φέρων τὴν γαλήνην εἰς τὴν κοινωνίαν μας. Ποίαν δὲ δαπάνην ὑπέβαλεν εἰς τὴν πολιτείαν ὁ Γενναῖος διὰ τὸ μέγα τοῦτο κατόρθωμα; ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑΣ ὅλας δραχμάς! παράδειγμα ἀφιλοκερδείας καὶ εὐθύτητος μοναδικὸν ἐν Ἑλλάδι!

Ὁ ὑποστράτηγος λοιπὸν Ι. Κολοκοτρώνης ἐντυχὼν τὴν ἀρτίως ἐκδοθεῖσαν μικρὰν ἱστορίαν τοῦ Κ. Κ. Παππαρηγοπούλου, καὶ ἰδὼν ἐν αὐτῇ πολλὰ γεγονότα ἀναφερόμενα οὐχὶ ὅπως συνέβησαν, ἐπιθυμῶν ἐνταυτῷ νὰ διορθώσῃ καὶ πολλὰ χωρία τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Τερτζέτη βιογραφίας τοῦ πατρός του, ὅπου εἴτε διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ μνημονικοῦ τοῦ σεβασμίου Γέροντος Κολοκοτρώνη, εἴτε διὰ τὴν ταχύτητα τῆς γραφῆς, παρεισέφρησαν πολλὰ λάθη καὶ ἀναχρονισμοὶ, προθύμως μοὶ ἐχορήγησεν ἐκ τῆς πολυτίμου ταύτης συλλογῆς του τὰ ἤδη δημοσιευόμενα ἔγγραφα, δυνάμενα νὰ ἐξελέγχωσιν αὐτὰ καὶ νὰ τὰ διορθώσωσι, συνδραμὼν ἐνταυτῷ ἁδρῶς καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν. Διὰ νὰ μὴ μείνωσι δὲ ξηρὰ τὰ ἔγγραφα καὶ ἀσυνάρτητα, συνέταξεν ἐκ τῆς ζωηροτάτης μνήμης του συνοπτικὴν ἱστορίαν πρὸς συναρμογὴν αὐτῶν.

Ταῦτα λοιπὸν παραδίδω ὡς ἁπλῆν ὕλην ἱστορικὴν εἰς τοὺς φιλομούσους ὅσοι ποτὲ ἐπιχειρήσωσι νὰ συντάξωσιν ἱστορίαν τῆς νέας Ἑλλάδος ὅσον ἔνεστιν ἀληθῆ καὶ πιστήν.

Ὁ ἐκδότης

τῶν πατρικῶν ἀρετῶν γνήσιος κληρονόμος ὁ ἐνεργητικώτατος Γεν-
ναῖος Κολοκοτρώνης, ὅστις παιδιόθεν ἀκολουθήσας τὰ ἴχνη τοῦ πατρὸς
τοῦ αὐτοῦ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐμιμήθη τὴν ἀνδρίαν καὶ [illegible]
[illegible]θητα ἐκείνου ἐκ τῶν πολλῶν μαρτυριῶν, ἅς μᾶς ἐπιτρέψῃ ἡ [illegible]
[illegible]οφροσύνη τοῦ στρατηγοῦ ν' ἀναφέρωμεν μόνον μίαν τὴν [illegible]
[illegible]ρχον, τῶν ζώντων μας, τὴν ὑπερασπίσιν του κατὰ τῆς ἀντεπ-
[illegible] τοῦ Παπουλάκου. Γνωστὸν εἶναι πῶς πλὴν πόσον ἐπιφέρει
τὰ πνεύματα τὴν λέξιν ὁ Παπουλάκος λόγῳ θρησκευτικῷ, καὶ
κατεπάρασε τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν
[illegible] [illegible] ἐπαρχίας [illegible] [illegible], καὶ
[illegible] [illegible] τῶν κατοίκων. Εἰς τοιαύτην
[illegible] [illegible] τὴν [illegible] τῶν Γενναῖον Κολοκοτρώνην
[illegible] [illegible] ἡ Κυβέρνησις τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην,
[illegible] ὑπὸ τὴν [illegible] του στρατόν, καὶ χρήματα ὅσα ἠθέλη-
Τάϋγε, κατεφθάσε τὴν [illegible] τοῦ Καλογήρου, διεσκόρπισε τὴν
ἀντάρσιαν, χωρὶς νὰ [illegible] αἷμα, ἤγαγε τὰ πειθαρχι-
καὶ [illegible] [illegible] εἰς τὴν [illegible] μας. Ποίαν δὲ
[illegible] [illegible] εἰς τὴν πολιτείαν [illegible] διὰ τὸ μέγα τοῦτο
κατόρθωμα; ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑΣ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Ὁ ὑποσημειούμενος λοιπὸν [illegible] [illegible] τῶν ἀνέκδοτων
ἐκδόσεων [illegible] ... Κ. Γ. [illegible], καὶ
[illegible] ἐν αὐτῇ πολλὰ [illegible] [illegible] οὐχὶ ἀπαξ ἐν
[illegible] ἐπιθυμία [illegible] [illegible] καὶ πολλὰς χειρο-
[illegible] ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Τερτσέτη [illegible] τοῦ πατρὸς
τῆς [illegible] ὑπὸ τοῦ [illegible] [illegible]
του, ὅσον εἶχε διὰ τὴν [illegible] τοῦ [illegible] τοῦ [illegible]
[illegible] Κολοκοτρώνη, εἶτε διὰ τὴν [illegible] τῆς [illegible], [illegible]
[illegible] πολλὰ λάθη καὶ ἀναχρονισμοί, ποθήσαντες [illegible]
[illegible] ἐκ τῆς πολυτίμου ταύτης [illegible] τὰ ἤδη [illegible]
[illegible] ἔγγραφα, [illegible] νὰ [illegible] αὐτὴ καὶ νὰ [illegible]
[illegible], [illegible] ἐντιμότητος καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν [illegible], διὰ νὰ
[illegible] εἰς [illegible] καὶ [illegible], [illegible] ἐκ τῆς
[illegible] [illegible] τοῦ [illegible] [illegible]
αὐτοῦ.

Ταῦτα λοιπὸν παραδίδω [illegible] ὅσον [illegible] εἰς τοὺς
φιλομούσους ὅσοι ποτὲ ἐφιλοτιμήθησαν νὰ συναθροίσωσι ἱστορίαν τῆς
νέας Ἑλλάδος ὅσον ἔνεστιν ἀληθῆ καὶ πιστὴν. Ὁ [illegible]

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1821.

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Παππαρηγόπουλος ἄρχεται τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοῦ Ἀνδρούτσου, ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Ἀνδροῦτσος δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ὡς ἐν σελίδι 122 ἀναφέρει· ἀλλ᾽ ὢν εἰς Τένεδον μετὰ τοῦ Μαγιὸρ Λάμπρου Κατσιόνη τὸ 1797, ἀπεβιβάσθη εἰς Πόρτο Κάϊο πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου· ὅπου συνενοήθη μετὰ τῶν προκρίτων τῆς Μάνης διὰ ν᾽ ἀποκρούσωσι τὸν κατόπιν ἐρχόμενον ἐχθρικὸν στόλον. Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, συνωδεύθη ὑπὸ τοῦ Ζαχαριᾶ μετὰ τῶν Κολοκοτρωναίων καὶ ἀπῆλθεν εἰς Καλάβρυτα· καὶ πολεμῶν ἀνδρείως τοὺς Τούρκους καὶ πολεμούμενος ὑπ᾽ αὐτῶν ἀπώλεσε πολλοὺς ἐκ τοῦ σώματός του· οὗτος δὲ ἐσώθη ἀποβιβασθεὶς ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Αἰγίου ἀπέναντι εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Ἐπομένως ἡ ἐπανάστασις, ἣν ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ἐγένετο τὸ 1769· τοῦ δὲ Ἀνδρούτσου τὸ ἐπιχείρημα κατὰ τὸ 1797.

Ἐν τῇ σελίδι 132 τὴν ἔναρξιν τῆς ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι ἐπαναστάσεως ἀναφέρων ὁ συγγραφεὺς, ἐκθέτει αὐτὴν μὲ τὰς γενικωτέρας ἐκφράσεις, ἤτοι οἱ κάτοικοι πάσης τάξεως ὥρμησαν εἰς τὰ ὅπλα καὶ ἠγωνίσθησαν. κ.λ.π. Ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτομάτως καὶ ὁμοθυμαδὸν ὥρμησαν εἰς τὰ ὅπλα; νομίζομεν ὅτι τὰ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως γεγονότα, ὄντα πολλοῦ λόγου ἄξια, ἠδύναντο νὰ ἐκτεθῶσιν ἐκτενέστερον. Διὸ καὶ ἐπιχειροῦμεν νὰ ἀναπληρώσωμεν τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ ταύτην ἐκθέτοντες τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν, καὶ καταχωροῦντες ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ καὶ τὰ τυχὸν εὑρισκόμενα ἔγγραφα, πρὸς ὑποστήριξίν των.

Ἀφοῦ τὸ μυστήριον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐξετάθη καὶ εἰς δευτερεύοντα πρόσωπα τῆς Πελοποννήσου, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαναστάσεως ἤρχισε νὰ ἐξάπτῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἑλλήνων, οἱ προὔχοντες καὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀχαΐας θεωροῦντες τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἔμελλε νὰ ἐκτεθῇ ἡ πατρὶς, συνῆλθον εἰς Αἴγιον (Βοστίτσαν), κατὰ τὸν Ἰανουάριον, προσκαλέσαντες ἐκεῖ καὶ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον, ὅπως παρ' αὐτοῦ πληροφορηθῶσι περὶ τῆς βάσεως τῶν διαδιδομένων, καὶ λάβωσι μέτρα ἀνάλογα περὶ τοῦ πρακτέου.

Ἀμφιβάλλοντες δὲ δι' ὅσα ἤκουσαν παρὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου, διὰ νὰ πληροφορηθῶσιν ἀκριβέστερον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ᾀδομένων, περὶ εὐδοκιμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἀπέστειλαν τὸν μὲν Τομαρόπουλον εἰς τὸν ἐν Πίσσῃ Ἀρχιερέα Ἰγνάτιον Ἄρτης· τὸν δὲ Σπυρίδωνα Χαραλάμπους εἰς Ὕδραν καὶ Σπέτσας μὲ τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφόν των.

Εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ ἀδελφοὶ τῶν νήσων

Σπετσῶν καὶ Ὕδρας χαίρετε.

Ὁ τὸ ἡμέτερον συνεπιφέρων εἶναι εὐγενὴς τίμιος καὶ ἀδελφὸς πιστὸς, ὅστις πέμπεται διὰ κοινῆς γνώμης πρὸς ὑμᾶς τοὺς φιλο-

γενεῖς ἀδελφοὺς ἐπίτηδες, διὰ νὰ σᾶς κοινολογήσῃ ὅσας ἰδέας καὶ φρονήματα ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ προκειμένου σκοποῦ· παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ δώσητε πίστιν εἰς τὴν εὐγενείαν του, καὶ ἑπομένως ὡς φιλογενεῖς καὶ γείτονες νὰ μᾶς κοινολογήσητε καὶ ἡ εὐγενεία σας δι' αὐτοῦ τοὺς σκοποὺς καὶ φρονήματά σας καὶ οἵας ἰδέας ἔχετε περὶ τοῦ προκειμένου· ὄντες γείτονες, ἀγαπῶμεν νὰ συνυπακουώμεθα διὰ συνεχοῦς ἀλληλογραφίας, ἵνα συντρέχωμεν εἰς τὸ ἔργον ἐκ συμφώνου· καὶ μὲ τὸ νὰ ἔρχηται φωνὴ ζῶσα περιττὸν νὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον· εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν πολλοῖς ἔτεσι.

Ἐν Βοστίτσῃ τὴν 29 Ἰανουαρίου 1821.

Ἀδελφοὶ πρόθυμοι

Πατρῶν Γερμανὸς, Χριστόπουλος Γερμανὸς, Ὁ Κερνίκης Προκόπιος, Ἀσημάκης Ζαΐμης, Σωτήριος Χαραλάμπης, Ἀνδρέας Ζαΐμης, Ἀνδρέας Λόντος, Ἀσημ. Φωτήλας, Σωτήριος Θεοχαρόπουλος, Γ. Παππαδόπουλος.

Ἑπομένως τὸν Δικαῖον, διὰ νὰ μὴ διαδίδῃ τὰ τῆς εταιρείας, ἀπεφάσισαν νὰ περιορίσωσιν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σπηλαίου. Οὗτος δὲ, ὑποσχεθεὶς νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ῥεκίτσας (ὡς μοναχὸς ἀνῆκεν εἰς τὴν μονὴν ταύτην), 4 ὥρας μακρὰν τῶν Καλαμῶν, μετέβη μὲν ἐκεῖσε, διελθὼν τὴν Κερπινὴν, Λαγκάδια, Ἀναζίρι, ἀλλὰ ἀνῆψεν ἔτι μᾶλλον τὴν δᾶδα τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἐν Τριπόλει Τουρκικὴ ἐξουσία ἀπὸ τὰς διαδιδομένας φήμας, ἀπό τινας προπαρασκευὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπὸ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς Μάνην λαβοῦσα ὑπονοίας περὶ τῆς μελετωμένης ἐπαναστάσεως ἠπείλησε σφαγὴν τῶν Ἑλλήνων.

Ἑπομένως προσεκάλεσεν ἅπαντας τοὺς προεστῶτας καὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν καθέδραν, οἵτινες, ἐκτὸς τῶν τῆς Ἀχαίας, μετέβησαν ἐκεῖ, οἱ μὲν μεμυημένοι τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας, διὰ νὰ διασκεδάσωσι τὰς ὑπονοίας καὶ τοὺς φόβους τῶν Τούρκων καὶ νὰ τοὺς

καθησυχάσωσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, προτραπέντες ἀπὸ τοὺς πρώτους, διὰ νὰ βεβαιώσωσι δῆθεν τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ λαοῦ.

Οἱ προὔχοντες τῆς Ἀχαΐας παντοίας προφάσεις μεταχειρισθέντες δὲν ἀπῆλθον εἰς Τρίπολιν. Ἀλλὰ συσκεφθέντες εἰς Ἁγίαν Λαύραν ἀπεφάσισαν τὴν 19 Μαρτίου νὰ καταφύγωσιν εἰς ὀχυρὰ μέρη, φρουρούμενοι ὑπὸ ὁπλοφόρων, μέχρις οὗ λάβωσι βεβαίας πληροφορίας περὶ τῶν διατρεχόντων ὑπὸ τῶν ἀπεσταλμένων, νὰ συνεννοηθῶσι δὲ καὶ μὲ τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας· καὶ, κατὰ τὰς πληροφορίας, ἢ νὰ κινήσωσι τὸν πόλεμον ἢ ν᾽ ἀναχωρήσωσιν ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, ὡς περὶ τούτου ἀναφέρει καὶ ὁ Π. Πατρῶν εἰς τὸ ὑπόμνημά του. Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Ν. Σολιώτης ἐφόνευσε τοὺς τούρκους Χαρατσίδας ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν προκρίτων εἰς τὸν Δῆμον Νωνάκριδος.

Ἔπειτα ὁ Ν. Ταμβακόπουλος Τραπεζίτης, συνοδευόμενος ὑπό τινος Τούρκου Σεΐδῆ, ἀνεχώρησεν ἀπὸ Καλάβρυτα διὰ Τρίπολιν, ὅτε οἱ Χονδρογιανναῖοι, ἐξαρτώμενοι ἀπὸ τὸν Ζαίμην, ἐνέδρευσαν εἰς Χελωνοσπηλαιὰν, θέσιν δι᾽ ἧς ἔμελλε νὰ διαβῇ ὁ Ταμβακόπουλος, ἵνα φονεύσωσι τὸν τοῦρκον, καὶ ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὸν Ταμβακόπουλον τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας τινῶν Προκρίτων. Ἀλλὰ διέφυγον τὴν ἐνέδραν, μεταβάντες ὁ μὲν Ταμβακόπουλος εἰς Βυτίναν, ὁ δὲ τοῦρκος εἰς Τρίπολιν, ὅστις διεκοίνωσε πάντα ταῦτα.

Ὁ Βοεβόδας Καλαβρύτων Ἀρναούτογλους ἕνεκα τῶν συμβάντων τούτων ἀνεχώρησε μεθ᾽ ὅλης τῆς φρουρᾶς του διὰ Τρίπολιν, μαθὼν δὲ ὅτι οἱ Πετμεζαῖοι καὶ ἄλλοι ἦσαν ὠχυρωμένοι εἰς κακὴν Σκάλαν, 3. ὥρας μακρὰν τῶν Καλαβρύτων, διὰ νὰ τὸν προσβάλωσιν, ἐπανῆλθεν εἰς Καλάβρυτα. Ἀλλὰ τὴν 23 πολιορκηθεὶς παρὰ τῶν Πετμεζαίων, Χαραλάμπους, Θεοχαροπούλου καὶ λοιπῶν ᾐχμαλωτίσθη μεθ᾽ ὅλων τῶν ὑπ᾽ αὐτόν.

Μετὰ ταῦτα, τὴν 24, εἰς Πάτρας συνεκρούσθησαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τῶν Τούρκων· τὴν 25 οἱ ἐν Βοτσίτσῃ Τοῦρκοι μετέβησαν εἰς Σάλωνα, τὴν 26 ὁ Σισίνης μετὰ τῶν Γαστουναίων ἐπολιόρκησαν τοὺς εἰς Χλουμοῦτσι καταφυγόντας Τούρκους τῆς Γαστούνης. Ἐπίσης οἱ ἐν Πύργῳ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Χ. Βιλαέτην, Πέτρον Μῆτσον, Α. Παπασταθόπουλον. Λ. Κρεστενίτην καὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη Πάνον καὶ Ἰωάννην τὸν μετὰ ταῦτα ἐπονομασθέντα Γενναῖον, (οἵτινες τότε ἦλθον ἐκ τῆς Ζακύνθου), ἐπανέστησαν· τὴν δὲ 2 Ἀπριλίου ὁρμήσαντες κατ᾽ αὐτῶν καὶ οἱ ἐν Λάλᾳ Τοῦρκοι συνῆψαν μάχην καθ᾽ ἣν ἐφονεύθησαν Τοῦρκοι μὲν 30, Ἕλληνες δὲ 35, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἐφονεύθησαν, οἱ δὲ ἐπληγώθησαν καὶ ἄλλοι ᾐχμαλωτίσθησαν. Καὶ οὕτω βαθμηδὸν προήχθη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Ἀχαΐαν.

Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἀπεβιβάσθη τὴν 6 Ἰανουαρίου εἰς Σκαρδαμούλαν τῆς Μάνης, ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς στρατιωτικὴ ἑστία, καὶ ὡς κέντρον διὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως (α)

(α) Ὁ Κολοκοτρώνης εἶχε μυηθῆ τὰ μυστήρια τῆς ἑταιρίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1817. καὶ ἰδοὺ τί ἔγραφον οἱ ἑταιρισταὶ καὶ ὁ Ἀλ. Ὑψηλάντης πρὸς αὐτόν.

(Σφραγὶς ἑταιρίας)

Φίλε καὶ ἀδελφὲ Κ. Θεόδωρε Κολοκοτρώνη! (εἰς Ζάκυνθον)

Δεκεμβρίου 1. 1818 γεγραμμένον γράμμα σου ἐλάβομεν καὶ ὑπερήσθημεν αμέτρως, μάλιστα διὰ τὸν Ἑλληνικὸν καὶ Ἡρωϊκὸν χαρακτῆρά σου, διὰ τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον ἀπολαμβάνεις τοὺς ἐπαίνους ἡμῶν, ἀλλὰ θέλεις συναριθμηθῇ ποτε εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀνδρείων στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ παρὸν ἡμέτερον τοῦτο γράμμα στέλλεται πρὸς τὴν φιλίαν σου διὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρὸς Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου τὸν ὁποῖον κατ᾽ ἐκλογὴν ἐδιωρίσαμεν γενικὸν ἔφορον τῶν ὑποθέσεων τῆς φιλανθρώπου φιλικῆς ἑταιρείας μας. Ὁ καιρὸς φίλε μᾶς ἀναγκάζει νὰ ζητήσωμεν τὰ δικαιώματά μας, καὶ διὰ νὰ μὴ καταισχυνθῶμεν ἀπὸ τὰ ἔθνη καὶ μείνωμεν πάλιν ὡς οἱ βάτραχοι εἰς τὴν λάσπην, δὲν πρέπει ν᾽ ἀφήσωμεν νὰ παρέλθῃ αὐτὸς ὁ χρυσοῦς καιρός.

Λοιπὸν εὐθὺς ὅπου λάβεις τὸ παρόν μας θέλεις φροντίσει νὰ προδιαθέσῃς καὶ νὰ ζυνδέσῃς μὲ τὸν ἱερὸν δεσμὸν τῆς φιλικῆς ὁμονοίας τοὺς καπεταναίους ὅπου γνωρίσεις. Τοὺς ὁποίους θέλεις συμβουλεύσει νὰ ἑτοιμασθῶσιν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ, διὰ νὰ μὴν ἐννοήσουν παράκαιρα τὰ φρονήματά μας οἱ ἐχθροὶ τοῦ σταυροῦ. Καὶ εἰς

καὶ ἤρχισε νὰ διενεργῇ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μελετωμένου σκοποῦ. Ἡ ἄφιξίς του δὲ ηὔξησε τοὺς φόβους καὶ τὰς ὑπονοίας τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, ἥτις διὰ ταῦτα ἔγραψε τὸν Μαυρομιχάλην νὰ τὸν πληροφορήσῃ περὶ αὐ-

---

πρώτην φωνὴν τῆς σάλπιγγός μας ἀμέσως νὰ ἀκολουθήσητε ὅλοι τὰ ὄρδινα τοῦ γενικοῦ ἐφόρου Α. Υ. εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ὁδηγίας συμφέρει νὰ πείθεσθε· ἐπειδὴ χωρὶς ὑπακοὴν προξενεῖται σύγχυσις, κανένα καλὸν δὲν γίνεται καθὼς ἠξεύρετε· τώρα νὰ ἴδωμεν τὴν ἀξιότητά σας, τώρα νὰ ἴδωμεν ἂν εἶσθε Ἕλληνες ἀπόγονοι τοῦ Ἐπαμινώνδα, τοῦ Θεμιστοκλῆ, καὶ τοῦ ἥρωος Λεωνίδα. ἔῤῥωσθε. Ρ.

Πετρούπολις 1820 Ἰουνίου 15. (εἰς Ζάκυνθον)

Κύριε καπετὰν Θεόδωρε Κολοκοτρώνη ἀκριβῶς σὲ χαιρετῶ, καὶ σὲ ἀσπάζομαι. Ὁ ἔνθερμος ζῆλος ὅπου ἔχεις διὰ νὰ δουλεύσης τὴν πατρίδα καὶ ἡ φυσική σου γενναιότης καὶ ἀγχίνοια εἶναι ἀρκετὰ γνωστὴ ἐκεῖ ὅπου πρέπει. Διὸ καὶ ἅμα ὅπου λάβεις τὴν πρὸς σὲ παρὰ τῶν κυρίων ἐνταῦθα περικλεισμένην ἐπιστολὴν ἀφοῦ καλῶς τὴν ἀναγνώσεις θέλεις ἐξακολουθήσεις ὡς διορίζεσαι ἐν αὐτῇ . . . .

Ταῦτα καὶ μένω ἀσπαζόμενός σε καὶ αὖθις καὶ ἐπευχόμενός σε ὑγείαν καὶ ἐπιτυχίαν. τῆς τιμιότητός σου. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Φιλογενέστατε καὶ ἀνδρεῖε καπετὰν Θεοδωράκη Κολοκοτρώνη!

Ὁ μεγάλος σου πατριωτισμὸς καὶ τὰ ἡρωϊκά σου κατορθώματα, ἔφθασαν πρὸ χρόνων καὶ εἰς τὰς ἀκοάς μου καὶ ἐχάρηκα, διότι δὲν ἐξέλιπον ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τοιαῦτα παλικάρια, ἤθελα δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ νὰ σὲ γράψω· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδιέτριβες εἰς ἕνα τόπον, ὅπου ἡ μισέλλην διοίκησις τῶν Ἄγγλων παρετήρει μὲ τέσσαρα μάτια καὶ τὰ μικρότερα κινήματά μας δὲν ἐτόλμησα διὰ νὰ μὴ σὲ προξενήσω κανένα κίνδυνον· τώρα δὲ ὅπου ἔμαθα ὅτι ἐπάτησας εἰς τὰ ἱερὰ τῆς πατρίδος μας χώματα. τώρα τρέχω νὰ σὲ παραστήσω τὴν χαράν· ἐπειδὴ ἐλπίζω ὅτι ἡ αὐτοῦ παρουσία σου θέλει ὠφελήσει μεγάλως τὴν πατρίδα μας. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς καπιτάνοι σὲ ἔχουσιν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν· ὅθεν πάσχισον ὅπου εἰς τὰς τωρινὰς φωνὰς τῆς πατρίδος μας, ὅλα τὰ κινήματά σας νὰ μὴ ἀποβλέπωσιν εἰς ὄφελος οὔτε τοῦ ἑνὸς μέρους τῶν τυράννων οὔτε τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔξοδα ἐκείνου νὰ ὠφελήσητε τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἦναι δὲ σύμφωνα ταῦτα τὰ κινήματά σας μὲ τὸν λοιπὸν διοργανισμὸν τῆς πατρίδος μας σὲ γράφω τὰ ὅσα πρέπει νὰ ἐξακολουθήσητε, καὶ εἰς ὅσα πρέπει νὰ παρακινήσῃς καὶ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους διὰ νὰ ἐκτελεσθῶσι ταῦτα ἀμέσως.

α.') Ἀγάπη, ὁμόνοια, ἀδελφότης, ἕνωσις, καὶ σύμπνοια νὰ θεωρῆται ὡς μόνον ἀσφαλὲς θεμέλιον καὶ στήριγμα τῶν πράξεών σας.

β.') Νὰ πασχίσητε παντοιοτρόπως εἰς τὸ νὰ φυλάττητε μίαν συμμαχίαν μετὰ τοῦ Ἀλῆ-πασιᾶ, τοιαύτην ὅμως ὥστε ἀφανίζοντες τοὺς βασιλικοὺς νὰ ἔχητε αὐτὸν πάντοτε εἰς τὸ χέρι σας μὲ ὅλα του τὰ πλούτη διὰ νὰ μὴν ἠμπορέσῃ ποτὲ νὰ ξαναγίνῃ ἐκεῖνο ὅπου ἦτον πρὸ τοῦ πολέμου.

του καί, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν συλλάβῃ. Ἀλλ' ὁ **Μαυρομιχάλης** ἐκάλυψε τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως τοῦ **Κολοκοτρώνου**, διὰ διαφόρων ἐπιπλάστων αἰτιῶν· τὴν δὲ σύλληψίν του ἀπεποιήθη, ἀλλὰ καὶ ἂν ἤθελε δὲν ἠδύνατο διότι ὁ **Μούρτζινος**, ὅστις τὸν ὑπερασπίζετο ἦτον ἐπίσης ἰσχυρὸς καὶ αὐτοὶ οἱ συγγενεῖς του δὲν ἤθελον ἐνδώσει εἰς τοῦτο.

Ὁ Π. Μαυρομιχάλης ἐδίστασε διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως, νομίζων ἴσως, ὅτι δὲν ἤθελεν εὐδοκιμήσει, καὶ ἔστειλε διὰ νὰ δείξῃ πίστιν εἰς τὸν τοποτηρητὴν τῆς Τριπόλεως τὸν υἱόν του Ἀναστάσιον ὅμηρον· μολονότι τὸ βεϊλίκι του ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὸν Καπουτὰν Πασιᾶν. Ἀλλ'

γ'.) Νὰ προσπαθήσητε νὰ συνάξετε παληκάρια, ἅρματα, μπαρούτι, βόλια καὶ καθεξῆς ὅσα περισσότερα ἤθελεν ἠμπορέσει ἕκαστος.

δ'.) Εἰς τοὺς λόγους καὶ ὑποσχέσεις τῶν βασιλικῶν ἢ τῆς Πόρτας, νὰ μὴ δώσητε ποτὲ καμμίαν πίστιν, ἐπειδὴ καὶ ἠξεύρω βεβαιότατα ὅτι θέλουν μεταχειρισθῇ κάθε τρόπον εἰς τὸ νὰ σᾶς ἀπατήσωσι.

ε'.) Φαινόμενοι ὅτι ὑπερασπίζεσθε καὶ πολεμεῖτε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἀλῆ-πασιᾶ πασχίσετε νὰ διώξετε ἐξ ὅλης σχεδὸν τῆς Ἠπείρου τὰ βασιλικὰ στρατεύματα, ὥστε εἰς τὰς πρώτας σάλπιγγας τῆς πατρίδος νὰ ἦναι ἐλεύθερα ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ ὠχυρωμένα ἀπὸ ἀνδρείους Ἕλληνας.

ϛ') Ὁ διορισθεὶς κατὰ τοῦ Ἀλῆ-πασιᾶ Μωραβαλισὶ Χουρσὶτ-πασιᾶς εἶναι ὁ ἴδιος ὅστις ἐπολέμησε καὶ ἠχμαλώτισε τὴν Σερβίαν ἀφοῦ τὴν ἐγέλασε μὲ τὰς ὑποσχέσεις του, τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν παράδειγμα πρὸς ἐσᾶς, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῆτε ὁμοίως.

ζ'.) Νὰ προσποιῆσθε τὴν μεγαλητέραν πίστιν καὶ ἀφιέρωσιν πρὸς τὸν Ἀλῆ-πασᾶ, διὰ τοῦ ὁποίου μέσου νὰ δυνηθῆτε ν' ἀποσπάσητε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἰδίου πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν Τούρκους, διὰ νὰ τὸν ἔχητε πάντοτε ἐδικόν σας.

η'.) Ὁ μὲν Πατριάρχης βιαζόμενος παρὰ τῆς πόρτας σᾶς στέλλει ἀφοριστικὰ καὶ ἐξάρχους, παρακινῶντας σας νὰ ἐνωθῆτε μὲ τὴν πόρταν, ἐσεῖς ὅμως νὰ τὰ θεωρῆτε ταῦτα ὡς ἄκυρα, καθότι γίνονται μὲ βίαν καὶ δυναστείαν καὶ ἄνευ θελήσεως τοῦ Πατριάρχου.

Ἂν λοιπὸν φίλτατέ μου Κολοκοτρώνη ἐναγκαλησθῆτε τὴν ὁμόνοιαν, ἐὰν θυσιάσητε τὰ μερικὰ συμφέροντά σας καὶ λησμονήσατε διόλου ὅλα τὰ ἐναντία πάθη, και τέλος πάντων ἀκολουθήσητε τοὺς ἀνωτέρω κανόνας, ἔστε βέβαιοι ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ προστάτου τῆς δικαιοσύνης θέλετε δυνηθῆ νὰ συντρίψητε μὲ μεγάλην εὐκολίαν τὸν τυραννικὸν ἡμῶν ζυγόν, θέλετε στεφανώσει τὰς κεφαλάς σας μὲ τοὺς ἀμαράντους στεφάνους τῆς δόξης, τὰ ὀνόματά σας θέλουσιν ἐγχαραχθῆ μὲ χρυσᾶ γράμματα εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανασίας, καὶ θέλουν ἀξιωθῆ τοῦ αἰωνίου μακαρισμοῦ.

Ἐν Κισνόβῃ τὴν 29 Ἰανουαρίου 1821.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

ἀποδρὰς ὁ Γεώργιος ὅστις ἦτον ἐνέχυρον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μάνην περὶ τὰ μέσα Μαρτίου, καὶ παρέστησεν εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι οὐ μόνον ἡ θέσις του δὲν εἶναι ἀσφαλὴς, διότι εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ τὸν ἀντικαταστήσωσι διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδουράκη, διατρίβοντος εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ πολλοῦ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ ζωή του, διότι τὸ μυστήριον τῆς Ἑταιρίας διεδόθη, ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἐπανέστη. Ἐκ τούτων δὲ καὶ διότι οἱ συγγενεῖς του καὶ λοιποὶ τῆς Μάνης πρόκριτοι, μεμυημένοι τὰ μυστήρια τῆς ἑταιρίας, ἐπέμενον ὑπὲρ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως, ἐνέδωσεν ἐπὶ τέλους καὶ ὁ Μαυρομιχάλης ὑποκλίνας εἰς τὴν γενικὴν ἀπόφασιν.

Οὕτως ἀναπτυσσομένης τῆς ἰδέας περὶ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ σπινθὴρ τῆς ἐλευθερίας ἤναπτε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες διενοοῦντο περὶ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου. Ὅθεν τὴν 17 Μαρτίου οἱ πρόκριτοι τῆς Μάνης συνεννοήθησαν νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἐφανέρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην εἰς τοὺς Ἀναγνωσταρᾶν, Φλέσιαν καὶ λοιποὺς, ὄντας προπαρεσκευασμένους διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν, ἐνῷ συγχρόνως ἀπὸ πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, αἵτινες ἀνέμενον τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἡμέραν, ἵνα ὑψώσωσι τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, εἰδοποιεῖτο τὰς ἑτοιμασίας καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς Γορτυνίους τὸν Πλαποῦταν καὶ Δελιγιάννας, οἵτινες τὸν ἔγραψαν καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν.

Φίλε!

Ὁ παρὼν στέλλεται ἐπίτηδες πρὸς ἀντάμωσίν σου· λοιπὸν ἀφοῦ πληροφορηθῇς ἐκ τῶν διὰ ζώσης αὐτοῦ, δίδων πίστιν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ὡς προφερομένους παρ' ἡμῶν τῶν ἰδίων καὶ πάσης τῆς πατρίδος, καὶ φιλοτιμούμενος ὡς συμπατριώτης, ἐὰν ἔχῃς ἑλληνικὸν αἷμα καὶ πνεῦμα καὶ σώζῃς εἰς τὴν ψυχήν σου τὸν πατριωτισμὸν πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν σου

ἀφεύκτως, μὴ ἐφαρπασθεὶς παρ' ὑποσχέσεων ἢ λόγων ἄλλων· ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἐλπίζομεν νὰ διαβουκοληθῇς ἀθετῶν τὴν τῆς πατρίδος σου πρόσκλησιν ἐπιθυμούσης σε ἤδη καὶ ζητούσης σε· πλὴν ἐὰν δὲν ἦσαι νόθος γόνος τῆς περικλεοῦς ποτε Ἀρκαδίας, ἡ παροῦσα ἐποχὴ θέλει σὲ δείξει· μὴ καταδεχθῇς ποτὲ, τὸ ὁποῖον καὶ ποτὲ δὲν ἐλπίζομεν, ἵνα ἀθετήσῃς ταύτην τὴν πατριωτικὴν πρόσκλησιν καὶ νὰ μείνῃς ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ὡς συμπολίτης καὶ ἀδελφός μας πρόθυμος καὶ παραυτα ν' ἀκολουθήσῃς τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν σου· τὸν ὁποῖον καὶ περιμένομεν ἀνυπομόνως καὶ ἀφεύκτως.

Μένομεν Μαρτίου 20 Λαγκάδια.

Πρόθυμοι ὡς ἀδελφοὶ

Ἀναστάσιος Παππαγιαννόπουλος, Κανέλος Παππαγιαννόπουλος·
Κωνσταντῖνος Παππαγιαννόπουλος, Παναγῆς Παππαγιαννόπουλος(α),

Κατὰ δὲ τὴν 23 Μαρτίου οἱ Μαυρομηχάλαι, Μούρτζινοι καὶ λοιποὶ πανστρατιᾷ εἰσῆλθον εἰς Καλάμας, ὅτε ἀμαχητὶ παρεδόθη ὁ Βοεβόδας μεθ' ὅλων τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων τούρκων ὑπὲρ τοὺς 150. Τῇ 24 σῶμα Μανιατῶν μετὰ πολλῶν Μεσσηνίων ἐστράτευσαν κατὰ τῶν Φρουρίων Μεθώνης καὶ Κορώνης. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης διὰ τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου ἤτοι τὴν Καρύταιναν· ὅτε, διερχόμενος τὴν Μεσσηνίαν, οἱ Γαρατζαῖοι ἐνθαῤῥυνθέντες ἐφόνευσαν τινὰς τῶν ἐν Ἀνδρούσῃ τούρκων. Οἱ Τοῦρκοι τῆς Ἀρκαδίας τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἶχον ἀναχωρήσει διὰ Νεόκαστρον. Οἱ δὲ Ἀρκάδιοι Ἕλληνες ἕτοιμοι ὄντες καὶ ἀπὸ τὴν κάτωθεν ἐπιστολὴν ἐμψυχωθέντες ἐκινήθησαν κατ' αὐτῶν. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή.

Ἀδελφοὶ κάτοικοι Ἀρκαδίας.

Ἡ ὥρα ἔφθασε, τὸ στάδιον τῆς δόξης καὶ τῆς ἐλευθερίας ἠνοίχθη, τὰ πάντα ἐδικά μας καὶ ὁ Θεὸς τοῦ παντὸς μεθ' ἡμῶν ἔσεται· μὴ πτοηθῆτε εἰς τὸ παραμικρόν. Σεῖς εἶσθε ἀτρόμητοι καὶ τῶν

(α) Οἱ Δελιγιάνναι πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως οὕτως ἐπωνομάζοντο ἤτοι Παππαγιανναῖοι.

προγόνων μας; απόγονοι· γενικώς οπλισθῆτε μὲ ἀνοικτὰ μπαϊράκια, καὶ τρέξατε ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν φθάνομεν καὶ ἡμεῖς μὲ 10,000 στρατεύματα. Σεῖς σφαλίσατε τοὺς Ἀρκαδίους Τούρκους, καὶ μίαν ὥραν ἀρχήτερα ὡς λέοντες νὰ τοὺς ξεσχίσετε καὶ νὰ τοὺς στείλετε εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ᾅδου, μὴ καταδεχθῆτε νὰ σᾶς κατηγορήσῃ ὁ κόσμος καὶ ἡ Ἱστορία, ἀλλὰ ν' ἀπαθανατίσητε τὰ ὀνόματά σας, καὶ νὰ διαμένετε αἰωνίως εἰς τὴν ἀθάνατον δόξαν, καὶ σᾶς εὐχόμεθα ὑγείαν καὶ ἀνδρίαν συνενωμένοι μὲ τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν πειθαρχίαν, τὰς δὲ πράξεις σας νὰ μᾶς γράψητε μὲ πρῶτον πρὸς ὁδηγίαν καὶ ἡσυχίαν μας.

Ἐν Σκάλᾳ τὴν 23 Μαρτίου 1821 1ον ἔτος τῆς ἐλευθερίας.

Θ. Κολοκοτρώνης, Γρ. Δικαῖος.

Ἐνῷ δ' ἐπροχώρει ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Καρυταίνης τὴν 26 οἱ ἐν Λεονταρίῳ κατοικοῦντες Τοῦρκοι φοβηθέντες ἔφυγον εἰς Τρίπολιν· οἱ δ' ἐν Καρυταίνῃ ὠχυρώθησαν εἰς τὸ πεπαλαιωμένον φρούριον ταύτης.

Οἱ Φαναρῖται καὶ Τζαχιῶται Τοῦρκοι περὶ τοὺς 1,700 μαχητὰς ἀπεφάσισαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν ν' ἀπέλθωσιν εἰς Τρίπολιν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης μαθὼν τοῦτο κατέλαβε τὴν θέσιν ἅγιον Ἀθανάσιον (εἰς τοῦ Ἀντῶνι) (κατὰ τὸ κάτωθεν ἔγγραφον). Τοὺς ἀντικρούει ἐκεῖθεν διαβαίνοντας, καὶ ἤρχισε πεισματώδης μάχη ἑκατέρωθεν, ὅτε ἔφθασαν βοήθειαν καὶ οἱ Πλαποῦται μετὰ δύω ὥρας. Ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης δυστυχῶς σώσας τὰ πολεμεφόδια ἀπεσύρθη εἰς τὰ πλάγια τῆς θέσεως αὐτῆς, οἱ δὲ Τοῦρκοι, πολεμούμενοι ἀπὸ τὰ πλάγια ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἀπὸ τὰ νῶτα ἀπὸ τοὺς Πλαπούτας διευθύνοντο εἰς Καρύταιναν, μὴ δυνηθέντες δὲ νὰ διαβῶσι τὴν γέφυραν ὡς ἀποκρουσθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐβιάσθησαν νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν εἰς θέσιν Χαλίλαγα, ἔνθα ἐπνίγησαν πολλοί· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐπνίγησαν ὑπὲρ τὰς

300 ψυχὰς, ἐν ᾧ Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν περὶ τοὺς 17.

Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη μάχη ἥτις ἔγεινε κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσα ἐπιστολὴ τῶν Ἀνδριτσάνων.

Τὴν εὐγενεῖάν σας καπετὰν Θεοδωράκι ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

Εὑρισκόμενοι εἰς τὰ Ῥόβια μὲ ὅλον τὸ στράτευμα ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας, καὶ τοὺς Φαναρίτας τοὺς ἐξεβγάλαμε καὶ τοὺς ἔχομεν μέσα εἰς τὴν Σουλτίνα εἰς τὸ νερὸ, ἐξεφόρτωσαν καὶ μένουν ἀπόψε ἐκεῖ, καὶ ἐμεῖς τοὺς ἔχομεν καρτέρι μὴ στρέψουν ὀπίσω, ἠθέλαμεν νὰ τοὺς βαρέσωμεν, ὅμως εἴμεθα ὀλίγοι, καὶ διὰ τοῦτο σᾶς δίδομεν τὴν εἴδησιν ὅπου εἰς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον ν' ἀφήσετε ἕως τριακοσίους στρατιώτας καὶ ἀπὸ πάνω ἀπὸ Δραγουμάνου νὰ μᾶς ἔλθῃ ἰμιντάτι ὅτι εἴμεθα πολλὰ ὀλίγοι καὶ ἀπόψε μένομεν ἀπόκρισίν σας καὶ ἰμιντάτι.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας ἀδελφοὶ Ἀνδριτσάνοι.

Οἱ δὲ λοιποὶ διασωθέντες Τοῦρκοι κατέφυγον εἰς τὸ φρούριον Καρυταίνης, ἑνωθέντες μετὰ τῶν ἄλλων· τὴν αὐτὴν στιγμὴν φθάσαντες οἱ Κανέλος Δεληγιάννης, Ἠλ. Μαυρομιχάλης, Φλέσας, Ἀναγνωσταρᾶς, Κεφάλας, Παπατσιώνης, καὶ ἄλλοι τοὺς ἐπολιόρκησαν στενῶς. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι τῆς Βαρδούνιας καὶ Μιστρᾶ 2 χιλιάδες περίπου κατὰ τὸ κάτωθεν ἔγγραφον τοῦ Π. Μαυρομιχάλη ἀπῆλθον εἰς Τρίπολιν, ἔνθα συσσωματωθέντες μετὰ τῶν ἐν Τριπόλει καὶ Λεονταριτῶν περὶ τὰς 4 χιλιάδας, ἔφθασαν εἰς Καρύταιναν, καὶ διαλύσαντες τὴν πολιορκίαν παρέλαβον τοὺς πολιορκουμένους καὶ ἐπανῆλθον εἰς Τρίπολιν, ὅτε εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των ἐνεδρεύων ὁ Νικήτας, κατὰ διαταγὴν τοῦ θείου του Κολοκοτρώνη, εἰς Φραγγόβρυσι ἐφόνευσέ τινας. Ἰδοὺ ἡ εἰρημένη ἐπιστολὴ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βαρδουνιωτῶν, καὶ τῆς κυριεύσεως τοῦ Μιστρᾶ.

Παιδί μου Ἠλία καὶ καπετὰν Θεοδωράκι.

Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐλάβομεν τὰ γράμματά σας καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν σας· εἶδον τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ περὶ τῶν ἑξακοσίων ἀνθρώπων, ὁποῦ ζητεῖς Καπετὰν Θεοδωράκι νὰ σοὶ στείλωμεν ἐλπίζομεν νὰ εἶσθε ἀνταμωμένοι μὲ τὸν Ἠλίαν, τὸν ὁποῖον κατόπιν σου ἐξεκινήσαμεν μὲ πολὺ στράτευμα καὶ ὁ Θεὸς ἔστω εἰς τὰ ἐπιχειρήματά σας· φυσέκια σήμερον σᾶς ἐστείλαμεν ἑξακόσιες δεστέδες, καὶ αὔριον ὅπου γίνονται καὶ ἄλλα στέλλομεν, τὰς ὀρδηνίας μας ὅπου καὶ ἐγγράφως καὶ διὰ ζώσης σᾶς ἐδώσαμεν νὰ τὰς ἀκολουθήσετε ἀπαραβάτως, καὶ πρὸ πάντων νὰ πάσχετε ἐπὶ πόνου, συνεργοῦντες μὲ τοὺς πλέον καλλιωτέρους τρόπους διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐδικῶν μας· νὰ ἔχετε σύμπνοιαν καὶ ὀρθὴν σκέψιν, νὰ μεταχειρίζεσθε τὰ πρέποντα τῆς ἐκστρατείας καὶ νὰ ἔχετε ἄκραν εὐσπλαγχνίαν εἰς τοὺς ἰταετιλίδες ἐχθρούς, φυλάττοντές τους εἰς τὰ πάντα ὡς τὴν κόρην τοῦ ὀμματίου σας καὶ εἰς ἑκάστην ἡμέραν νὰ μᾶς εἰδοποιῆτε τὰ τρέχοντα. Λάβετε τὸ περικλειόμενον τοῦ Καπετὰν Κυριακούλη ἀπὸ τὸ ὁποῖον καταλαμβάνετε ὅτι καὶ ὁ Μιστρᾶς ἐκυριεύθη καθὼς καὶ ἡ Βαρδούνια, ἀναχωροῦντες οἱ ἐχθροὶ χωρὶς τουφέκι, διὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ λάβετε ἀναγκαίαν πρόβλεψιν διὰ νὰ μὴν εἰσέλθουν εἰς Τρίπολιν, διότι συμποσοῦνται ἕως 2,000 Βαρδουνιῶται καὶ Μιστριῶται, καὶ ἐνδυναμόνει ὁ ἐχθρός.

Πολιορκίζοντες τὴν Τριπολιτσὰν νὰ γράφετε μὲ τρόπον ταπεινὸν ζητοῦντες τοὺς Ἀρχιερεῖς προεστῶτας καὶ Ἀναστάσην, καὶ ὅτι λαμβάνοντες αὐτοὺς ἀμέσως ἀναχωρεῖτε, αὐτὸ τὸ τερτίπι νὰ κάμετε, διότι ἄλλο ἴσως δὲν εἶναι ὠφελιμώτερον διὰ τὴν ἐλευθερίαν των. 1821 27 Μαρτίου Καλαμάτα.

Ὁ πατήρ σας, σᾶς ἀσπάζομαι
Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας τῆς Καρυταίνης, οἱ Ἕλληνες λαβόντες μέτρα ἀμυντικὰ ἐτοποθετήθησαν περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου κύκλῳ τῆς Τριπόλεως. Οἱ μὲν Πετμεζαῖοι, Χαραλάμπης, Θεοχαρόπουλος καὶ ἄλλοι εἰς Λεβεῖδι 5 ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ κεφαλῆς χιλίων.

Οἱ δὲ Κολοκοτρώνης, Γιατράκος, Νικήτας, Ἀναγνωσταρᾶς, Ἠλίας Μαυρομιχάλης, Κεφάλας, Παπατσιώνης Κανέλος Δεληγιάννης, Πέτροβας ἐπὶ κεφαλῆς 3000 εἰς Πάπαρι, 3 ὥρας μακράν, ἔνθα ἦλθον καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὁ δὲ Κυριακούλης καὶ Ἀντώνιος Νικολόπουλος ἐκ Μιστρᾶ ἐπὶ κεφαλῆς 500 εἰς Κερασιᾶς, 3. ὥρας μακράν Ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς Βρεσθένης, Κρεββατᾶς, Κοντάκης καὶ ἄλλοι ἐπὶ κεφαλῆς 1500 περίπου εἰς Βέρβαινα, ἀπέχοντα 4 ὥρας, ὁ δὲ Πλαπούτας ἐπὶ κεφαλῆς 500 εἰς Διάσελον Ἀλωνισταίνης.

Κατὰ τὴν 8 Ἀπριλίου, ἡμέραν τοῦ Πάσχα οἱ τοῦρκοι πανστρατιᾷ ἀπὸ Τριπόλεως ὥρμησαν κατὰ τῶν ἐν Κερασιαῖς Ἑλλήνων, ἐξ ὧν ὁ μὲν Κυριακούλης μετὰ ὀλίγην ἀντίστασιν ὑπεχώρησεν, ὁ δὲ Α. Νικολόπουλος μαχόμενος ἔπεσε μετὰ 20 ἄλλων· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν Τούρκων περὶ τοὺς 40.

Κατὰ δὲ τὴν 11 ἐπίσης οἱ Τοῦρκοι πανστρατιᾷ ὥρμησαν κατὰ τῶν ἐν Λεβεΐδι Ἑλλήνων, ἐξ ὧν, ὑποχωρησάντων τῶν λοιπῶν, 70 περίπου ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς τέσσαρας Πετμεζαίους καὶ τὸν Στριφτόμπολαν κλεισθέντες εἰς τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου, ἀντικρούουσι γενναίως τὸν ἐχθρὸν μὲ πολλὴν ζημίαν του· μάχονται 4 ὥρας, ὅτε ἔδραμον ὁ Πλαποῦτας, Ἀλωνιστιῶται καὶ Ν. Πετμεζᾶς· ἐπιστρέψαντες καὶ οἱ πρὸ μικροῦ ὑποχωρήσαντες Καλαβρυτινοὶ καὶ ἑνωθέντες μετὰ τῶν λοιπῶν, ὅλοι ὁμοῦ ἐπέπεσον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγήν. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθησαν πλέον τῶν 150 Τούρκων καὶ ἐπληγώθησαν πολλοί· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἀνδρεῖος Στριφτόμπολας μεθ' ἑνὸς ἄλλου, καὶ ἐπληγώθησαν 5 ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰ. Πετιμεζᾶς.

Τὰ δὲ Μεσσηνιακὰ φρούρια, ὡς εἴρηται, ἐπολιορκήθησαν στενῶς ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων μὲ μέρος Λακώνων καὶ Ἀρκάδων περὶ τὰ τέλη Μαρτίου. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπολιορκήθησαν καὶ τὰ φρούρια τῆς Μονεμβασίας ἀπὸ τοὺς

πέριξ ἐκεῖσε Μανιάτας ὑπὸ τὸν Τζανετάκην καὶ λοιποὺς Πραστιώτας καὶ Μονεμβασιώτας· τοῦ Ναυπλίου, ἀπὸ τοὺς Ἀργείους, Ναυπλιεῖς, Κρανιδιώτας καὶ ἀπὸ τοὺς Χελιώτας ὑπὸ τὸν Γ. Χελιώτην· καὶ τῆς Κορίνθου ἀπὸ τοὺς Ποριώτας, Αἰγινήτας, Δερβενοχωρίτας, τοὺς ἰδίους Κορινθίους ὑπὸ τὸν Παπανίκαν καὶ Ἀναγνώστην Πετμεζᾶν μὲ μέρος Καλαβρυτινῶν.

Οἱ ἐν Βοστίτσῃ Τοῦρκοι ἀνεχώρησαν εἰς Σάλωνα μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των τὴν 25 Μαρτίου.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἐπολιορκήθησαν στενῶς αἱ Πάτραι ὑπὸ τοῦ Ζαίμη, Π. Πατρῶν, Ἀνδ. Λόντου, Κουμαναίων (ὅπου ἐφονεύθη ὁ Στ. Κουμανιώτης) Καρατζιᾶ καὶ λοιπῶν. Ἀλλὰ φθάσας ὁ Γιουσοὺφ-πασιᾶς διὰ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Μεσολογγίου βοήθειαν, διέλυσε τὴν πολιορκίαν. Οἱ δ' ἐν Λάλᾳ Τοῦρκοι ἐπολιορκοῦντο παρὰ τοῦ Γ. Πλαπούτα, Δ. Δελιγιάννη, Γ. Σισίνη, καὶ Χ. Βιλαέτη, ὅστις εἰς ἀκροβολισμούς τινας ἐφονεύθη, καθὼς καὶ ὁ Γ. Γιαννιᾶς.

Εἰς τὰς νήσους περὶ τὰ τέλη Μαρτίου πρῶτοι οἱ Σπετσιῶται ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως· ἑπομένως οἱ Ὑδραῖοι καὶ Ψαριανοί. Τὰ δὲ Σπετσιωτικὰ πλοῖα ἐπολιόρκησαν τὰ φρούρια Ναυπλίας Μονεμβασίας καὶ Νεοκάστρου ἔνθα ἔμειναν μέχρι τῆς πτώσεώς των.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς ἐπανέστη ἐν γένει περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου, ὅτε ὁ μὲν Πανουργιᾶς μετὰ τοῦ Γκούρα ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ τῶν Σαλώνων Τούρκους Βοστιτσάνους καὶ ἐντοπίους περὶ τὰς 500 οἰκογενείας, αἵτινες μετὰ δωδεκαήμερον πολιορκίαν ᾐχμαλωτίσθησαν ἅπασαι. Ὁ δὲ Διάκος πολιορκήσας τοὺς ἐν Λεβαδείᾳ καὶ Ἀταλαντίῳ τοὺς ᾐχμαλώτισε, καθὼς μετὰ ταῦτα μὲ τὸν Δυοβουνιώτην ᾐχμαλώτισε καὶ τοὺς ἐν Βουδουνίτσᾳ ὠχυρωμένους· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐσώθησαν καταφυγόντες εἰς τὸ φρούριον τῆς Εὐβοίας. Ἐπίσης οἱ Ἀθηναῖοι

μετὰ τῶν Σαλαμινίων ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθήνας. **Εἰς Πελοπόννησον.** Τὸ ἐν Πάπαρι στρατόπεδον μετετέθη εἰς Βαλτέτσι.

Ὁ Ἀντώνιος Κολοκοτρώνης ἐνεδρεύων τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη εἰς τοὺς μύλους Δαβιᾶς ἐκτύπησε τοὺς ἐκ Τριπόλεως ἐξελθόντας νὰ ἀλέσωσι Τούρκους ἐξ ὧν ἐφόνευσέ τινας· ἐπομένως ἐξῆλθον βοήθειαν καὶ οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, οἱ δ' ἐν Βαλτετσίῳ καὶ οἱ ἐν Πιάννῃ ὑπὸ τὸν Πλαπούταν ἔδραμον εἰς βοήθειαν τοῦ Ἀντώνη, καὶ συνεκροτήθη μάχη πέριξ τῆς Συλίμνης, διαρκέσασα περίπου 2 ὥρας, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν ἐκ μὲν τῶν Τούρκων 20, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων 5.

Τὴν ἐπαύριον ἀπεπειράθησαν οἱ τοῦρκοι νὰ προσβάλωσι τοὺς ἐν Βαλτετσίῳ Ἕλληνας, ἀλλ' ἀπέτυχον.

Περὶ τῆς ρηθείσης μάχης ὑπάρχουν καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐπιστολαί.

Φιλογενέστατοι ἀδελφοὶ Διοικηταὶ καὶ ἔγκριτοι τῶν Σπετσῶν.

Κατ' αὐτὰς ἔφθασεν ἐνταῦθα ὁ Κ. Κοσμᾶς, τὸν ὁποῖον ἐδέχθημεν κατὰ τὸ πατριωτικὸν χρέος μας φιλοφρόνως καὶ εὐμενῶς, παρὰ τοῦ ἰδίου ἐλάβομεν τὰς δύω χιλιάδας πέτρας καὶ τὸ μπαρούτι ὅπου ἐκ νέου μᾶς πέμπετε, διὸ καὶ εὐχαριστοῦμεν τὴν φιλογενείαν σας καὶ τὸν ἀδελφικὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν Σας. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ἄρχοντες ὅτι νὰ σᾶς ἔγινε πρὸ ἡμερῶν γνωστὸς ὁ εἰς τὰς 12, καὶ 13, συγκροτηθεὶς φρικτὸς πόλεμος τοῦ Βαλτετσίου μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ ἐχθροῦ, τοῦ ὁποίου τὰ νικητήρια δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἐδόθησαν εἰς τὸ γένος ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν. . . . .

Ἐν τούτῳ ὑγιαίνετε σὺν τῷ Χριστὸς ἀνέστη. Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου τῆς Τριπολιτσᾶς.

Τὴν 26 Ἀπριλίου 1821. ὁ ἀδελφὸς

(Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις) Θ. Κολοκοτρώνης.

Φιλογενέστατε Κολοκοτρώνη καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι χαίρετε!

Μεγάλην χαρὰν μᾶς ἐπροξένησεν ἀδελφοὶ τὸ ἀπὸ τὰς 26 τοῦ λήγοντος γράμμα σας, παρὰ τοῦ ὁποίου πληροφορούμεθα τοὺς ὁποίους ἀπετελέσατε λαμπροὺς καὶ ὄντως Ἑλληνικοὺς θριάμβους κατὰ τῶν κοινῶν μας τυράννων. Ἡ πατρὶς σᾶς προετοιμάζει φίλοι ἀμαραντίνους στεφάνους καὶ τ' ὄνομά σας θέλει καταγραφῇ εἰς τὴν βίβλον τῆς ἀθανασίας διὰ νὰ δοξασθῆτε ὡς ἄλλοι Πελοπῖδαι, Θρασύβουλοι καὶ Ἁρμόδιοι· μὴν ἀμφιβάλλετε ἀδελφοὶ ὅτι ὅταν λάμψῃ ἡ ποθητὴ ἐκείνη ἡμέρα τῆς ἐλευθερίας, ἡ φήμη θέλει σᾶς διακηρύξει διὰ τῆς σάλπιγγος, καὶ αὐτὰ τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ὁποίων προγόνων ἀπόγονοι εἶσθε· ἀνδρίζεσθε οὖν διὰ τὴν τάχιον τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος ἐκπεραίωσιν, φιλοτιμούμενοι καὶ ἐκ μέρους μας νὰ σᾶς μιμηθῶμεν εἰς τὴν ἀνδρίαν καὶ ἀρετήν, δουλεύοντες τὸ κατὰ δύναμιν τὴν σεβαστήν μας Ἑλλάδα.

Πρὸ ἡμερῶν ἀπεφασίσαμεν νὰ στείλωμεν μετὰ τῶν ἀδελφῶν μας Ὑδραίων διὰ τὰ μέρη τῶν Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου 12 ἐκ τῶν μαχίμων πλοίων μας καλῶς ἐφωδιασμένα καὶ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ἀναχωροῦν· ἡ ἀνάγκη διὰ πολεμοφόδια εἶναι κοινὴ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, πλὴν ἐπειδὴ καὶ εἴμεθα ὑπερβέβαιοι, ὅτι σεῖς ἀδελφοὶ θέλει τὰ μεταχειρισθῆτε πλέον ἀπὸ ἡμᾶς ὠφελίμως, σᾶς στέλλομεν πάλιν ἐκ τοῦ ὑστερήματος 3,000 πέτρας καὶ 6 κάσσαις μὲ φυσέκια εὐχόμενοι θαυμάσιον τὴν τούτου χρῆσιν ἐν τοσούτῳ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γράφετε τακτικῶς τὰς κατὰ τῶν τυράννων μας συνεχεῖς θριάμβους σας, διὰ νὰ συγχαιρώμεθα καὶ συνεργοῦμεν τὸ κατὰ δύναμιν.

Ἐκ Σπετσῶν τῆς 30 Ἀπριλίου. 1821.

Οἱ ἀδελφοί σας πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν.

Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν.

Φιλογενέστατοι ἄρχοντες πρόκριτοι τῆς νήσου Σπετσῶν.

Τὸ ἀπὸ 30 τοῦ παρελθόντος ἀδελφικόν σας ἐλάβομεν σήμερον.

. . . .

Ἄρχοντες σεῖς ἀνέκαθεν ἐδείξατε φιλανθρωπίαν καὶ γενναιότητα μετὰ ζήλου ἀπαραδειγματίστου εἰς τὰ δίκαια τῆς πατρίδος καὶ

τοῦ γένους, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ προετοιμάζονται δικαίως οἱ ἀμαράντινοι στέφανοι εἰς τὴν φιλογένειάν σας, καὶ πολὺ περισσότερον ὅταν ἀποσταλῶσι τὰ πλοῖά σας διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν φρουρίων Ναυπάκτου καὶ Πατρῶν, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἤδη κοινῶς παρακαλεῖσθε ν' ἀποσταλῶσιν ὅσον τάχος, οὖσα καὶ ἡ τοιαύτη ἐκστρατεία ἀναγκαιοτάτη καὶ ὠφέλιμος· ἡμεῖς προσπαθοῦμεν ν' αὐξήσωμεν τὰ στρατεύματά μας καὶ νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὸ κέντρον, καὶ ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἐκστρατεία μας προσπαθοῦμεν νὰ γενῇ καὶ τακτικωτέρα, πεπείσμεθα νὰ ἐμφανισθῶμεν καὶ καρποφόροι· ἀπὸ Χρυσοβίτσι τὴν 2 Μαΐου 1821. Οἱ ἀδελφοί

Θεοδ. Κολοκοτρώνης. Κανέλος Δεληγιάννης.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ Βαλτέτσι ἀπελθὼν εἰς Χρυσοβίτσι συνεκέντρωσε περὶ τοὺς 1500 Γορτυνίους, τοὺς ὁποίους διένειμεν εἰς δύο στρατόπεδα τὸ μὲν εἰς Χρυσοβίτσι, τὸ δὲ εἰς Πιάνναν, καὶ διωρίσθη Ἀρχιστράτηγος τῆς ἐπαρχίας κατὰ τὸ κάτωθεν ἔγγραφον.

Τὴν σήμερον ὅλον τὸ γένος τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης αὐτοθελήτως διορίζει ἀρχιστράτηγον καὶ κεφαλὴν τῶν στρατευμάτων μας τὸν γενναιότατον καὶ ὑπέρμαχον τοῦ γένους καπετὰν Θεοδωράκην Κολοκοτρώνην, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ὁδηγίας καὶ προσταγὰς εἴμεθα εἰς χρέος νὰ ὑπακούωμεν, καὶ ἂν κανένας εἴτε ἀπὸ τοὺς στρατιώτας εἴτε ἀπὸ τοὺς μὴ στρατιώτας ἀτακτήσῃ, ἔχει τὴν πληρεξουσιότητα νὰ τὸν παιδεύσῃ κατὰ τὸ σφάλμα του καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος ἀκωλύτως καὶ ἐλευθέρως.

Τὸ α. ἔτος τῆς ἐλευθερίας 1821 Ἀπριλίου 28 Χρυσοβίτσι.

Κανέλος Δεληγιάννης, Ἀνδρ. Ν. Παπαδιαμαντόπουλος, Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης, Παναγ. Δημητρακόπουλος, Δημήτρ. Παπαγιαννόπουλος, Παναγ. Λαλόπουλος, Λάμπρος Ῥοϊλόπουλος, Θεόδ. Λιαρόπουλος, Νικόλ. Μπούκουρας, Δημήτρ. Πλαπούτας, Ἀναγνώστης Ζαφειρόπουλος.

Δυνάμει δὲ τοῦ ἀνωτέρω διορισμοῦ του αὐθημερὸν διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ ἐν Πιάννῃ στρατοπέδου τὸν Δημήτριον Πλαπούταν, ὡς ἑξῆς.

Στρατιῶται ἀδελφοί, ὅπου εὑρίσκεσθε εἰς τὸ στρατόπεδον Πιά-

νας, διὰ τοῦ παρόντος μας σᾶς γνωστοποιοῦμεν, ὅτι εἰς τὴν ἔλλειψίν μας θέλετε γνωρίζει ἀρχηγόν σας τὸν καπετὰν Δημητράκη Πλαποῦταν τοῦ ὁποίου τὰς ὁδηγίας καὶ ὄρδινα ν' ἀκούητε εὐπειθῶς, διότι ὕστερον παιδεύεσθε χωρὶς ἔλεος ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, καὶ προσέξατε καλῶς· τὸ ά. ἔτος τῆς ἐλευθερίας καὶ 1821 Ἀπριλίου 28 Χρυσοβίτζι· Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ἐπίσης τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνεστήθη πενταμελὴς ἐφορεία ἐκ τῶν προκρίτων τῆς ἐπαρχίας, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη, διὰ νὰ προμηθεύῃ τὰ τοῦ πολέμου· περὶ δὲ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς σώζονται τ' ἀκόλουθα ἔγγραφα.

Ἀδελφοὶ Ζουναταῖοι, Καρβουνιαραῖοι, Κατσιμπαλαῖοι, Σουλαῖοι, Κασιδοχωρῖται, Κερκεζιῶται μὲ τὰ Καλύβια, Μερζιῶται, Βανικιῶται, Ἰμπραχὶμ - Καρατουλιῶται, Παυλαῖοι, Παλιομηραῖοι καὶ Βλαχονδοραῖοι, σᾶς φανερόνομεν ὅτι ἀπὸ μέρος τοῦ γένους ἐδιωρίσαμεν τὸν κὺρ Λάμπρον Καλογερόπουλον μὲ δύο ἔτι Στεμνιτσιώτας, μ' ἕνα Γαρζενικιώτην, μὲ δύο Ζυγοβυστινοὺς καὶ μ' ἕνα Καρυτινὸν διὰ νὰ ἐπιστατήσῃ τὰ γεννήματα τῶν χωριῶν σας, τοὺς ὁποίους ὡς διωρισμένους ἀπὸ τὸ γένος νὰ τοὺς γνωρίζετε, δίδοντες τὴν δεκατιὰν εἴτε Ῥωμαίϊκων εἴτε Τουρκικῶν χωραφίων ἀπὸ τὰ δέκα ἕνα καὶ τὰ τούρκικα τρίτον ἀπὸ τὰ πέντε ἕνα καὶ τὰ παρασπόρια ὅλα νὰ τὰ κάμουν ταπτὶ ὅλα κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ γένους, ὅθεν καὶ τοῦ λόγου σας κατὰ τοῦτο νὰ δείξετε εὐπείθειαν, χωρὶς νὰ γίνῃ παραμικρὰ κλοπὴ ἢ χιρπαλατισμὸς διότι ἔπειτα παιδεύεσθε ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ γένους.

Οὕτω ποιήσατε. 1821 τὴν 30 Μαΐου Ζαράκοβα,

Κανέλος Δεληγιάννης, Νικόλαος Ταμπακόπουλος, Σπύλιος Κουλᾶς, Δημητράκης Παπαγιαννόπουλος, Γεώργ. Δημητρακόπουλος.

Δηλοποιοῦμεν οἱ ὑπογεγραμμένοι ἔφοροι τῆς ἐπαρχίας μας Καρυταίνης, τὴν σήμερον ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν κὺρ Βασίλη Ἀναγνωστόπουλον Νεμνιτσιώτην δι' ἀναγκαίας ἐπισκευὰς τῶν στρατευμάτων εἰς τὰς ἐπαρχίας μας, γρόσια πεντακόσια νούμ. γρ. 500 καὶ εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἐδόθη τὸ παρόν μας ὅπου μετὰ τὴν ἐλευθερίαν νὰ τὰ πληρώσῃ ἡ πατρὶς καὶ μετὰ τοῦ δικαίου τόκου.

Τὴν 30 Μαΐου στρατόπεδον Τρικόρφων.

Κανέλος Δεληγιάννης βεβαιῶ, Σπίλιος Κουλᾶς βεβαιῶ, Δημητράκης Παπαγιαννόπουλος, Γεώργιος Δημητρακόπουλος.

Κυρ. Βασίλη Ῥοϊλόπουλε.

Ἀπὸ πρῶτον γέννημα ὅπου ἤθελεν εὔγει νὰ δώσῃς δύο πινάκια γέννημα τῶν ὀρφανῶν τοῦ Γεώργη Παυλόπουλου Κερκεζιώτου διὰ νὰ φάγουν, ν' ἀδιάσῃς καὶ τὸ μαγαζὶ Κερκεζέϊκον, νὰ καθίσουν τὰ παιδία μέσα τοῦ σκοτωθέντος, καὶ τὰ γεννήματα Κερκεζέϊκα νὰ τὰ ῥίψετε ὅλα εἰς τὸ μαγαζῆ Σούλου· καὶ ὡς σᾶς γράφομεν ν' ἀκολουθήσῃς.

1821 τῇ 12 Ἰουνίου Ἁγιοβλάσης.

Κανέλος Δεληγιάννης, Σπύλιος Κουλᾶς.

Ἀλλ' ἡ ἀρχηγία τοῦ Κολοκοτρώνη δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἀλλ' ἐξετείνετο καὶ πέραν αὐτῆς, καθ' ὅτι ἔχων οὗτος στρατιωτικὴν πεῖραν περισσοτέραν τῶν ἄλλων εἵλκυε τὴν κοινὴν ὑπόληψιν· ὅθεν εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς Πελοποννήσου ποῦ μὲν διέταττε, ποῦ δὲ προέτρεπε δίδων στρατιωτικὰ σχέδια, μεριμνῶν καὶ καθοδηγῶν τὰ τοῦ πολέμου πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς πατρίδος. Ἡ ἀλήθεια δὲ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολὰς, διασωθείσας ἐκ τῶν πολλῶν.

Ἀδελφὲ κὺρ Γεωργάκη Κολιόπουλε!

Ἔλαβον τὸ γράμμα σας καὶ ἴδον διὰ τὸ πέρασμά σας πέρα, ἐὰν ἦναι ὅλαι αἱ γνῶμαι σύμφωνοι καὶ ἂν στοχάζεσθε πῶς εἶναι ἱκανὰ τὰ στρατεύματά σας νὰ βαστάξουν τὴν πολιορκίαν Λαλαίων, ἀκολουθήσατέ το· γράφομεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τοὺς Δημητσανίτας διὰ νὰ σᾶς στείλουν τζεπ-χανὲ κατὰ τὸ γράφειν Σας ἡμεῖς δὲ εἴμεθα πολὺ καλά. Ὁ Μόραλης Μπεκὶρ πασιὰς ἤρχετο εἰς Μωρέα μὲ 4 καΐκια καὶ μὲ 3000 τυράννους, τὸν ἔπιασαν τὰ Ὑδροψαριανὰ καράβια καὶ τοὺς ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ σπαθὶ, καὶ ἔφεραν τὸν Μπεκὶρ πασιᾶ καὶ ἕως 100 Τούρκους εἰς τὴν Ὕδραν καὶ τοὺς ἔχουν καὶ φτιάνουν τάπιες· ὁ ἀνεψιὸς Ὑψηλάντε ἦλθεν εἰς Ὕδραν, καὶ ὡς μᾶς γράφουν σήμερον ἀπὸ Βέρβαινα ἦτον ἕτοιμος μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς Ὕδρας καὶ

μὲ τὸν κὺρ Ἀναγνώστην Παπαγιαννόπουλον νὰ εὔγουν εἰς Μύλους. Τοὺς Τούρκους ὅπου ἐβγῆκαν εἰς Πάτρας ἔχουν σφαλιστοὺς εἰς Ἄργος καὶ εἶναι ἕως 250, καὶ ἐλπίζομεν νὰ τοὺς πάρῃ ὁ διάβολος. Ἡ Ῥωσσία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον τῆς Τουρκίας. Ὁ Πρίγκιψ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης καταβαίνει μὲ μεγάλας δυνάμεις καὶ θερίζει τοὺς τυράννους, ὡσὰν τὸν καλὸν ἐργάτην. Ἡ Ῥούμελη κινδυνεύει νὰ ἐλευθερωθῇ· ὅλα μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καλὰ, καὶ ἀνδρίζεσθε ἀδελφέ, καὶ μένω· τὴν ά. Μαΐου 1821 Χρυσοβίτσι.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Τοῖς σεβασμιωτάτοις ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γενναιοτάτοις ἀδελφοῖς εἰς Βέρβαινα.

Γενναιότατοι ἀδελφοί!

Ἐλάβομεν τὰ γράμματά σας καὶ εἴδομεν ὅσα γράφετε καὶ τοὺς νόμους ὅπου ἐθεσπίσατε· καὶ σᾶς ἐπαινέσαμεν, καὶ θέλομεν ἀκολουθήσει τὰ ὅμοια. Τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν μπαϊράκια καλὸν εἶναι, πλὴν τὸ νὰ σηκωθοῦν διόλου δὲν εἶναι καλόν· ἀλλὰ εἰς τὸν τόπον μπαϊρακιῶν μας νὰ βάλλετε μίαν φιάμπουλαν χωρὶς σταυρὸν, πανὶ σκέτον, πλάτος μία ἥμισυ σπιθαμὴ, καὶ μάκρος ὅσον ἀνήκει, χωρὶς νὰ σηκώσετε τοὺς σιδηρένιους σταυροὺς, καὶ τὰ παϊράκια ἂς φυλαχθοῦν δι' ἄλλην περίστασιν. Ὅταν οἱ στρατιῶται σας κινήσουν διὰ πόλεμον νὰ εὐγάζουν τὰ κεφαλογύρια τους καὶ νὰ μένουν μὲ μόνα τὰ φέσια, τὸ ἴδιον ὄρδινον ἐδώκαμεν καὶ εἰς τοὺς ἐδικούς μας, καὶ εἰς τοὺς ἐν Βαλτέτσι ἀδελφούς καὶ πάλιν ἐπειδὴ οἱ τύραννοι σκοπεύουν δι' ἐδῶ βιάσετε καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς ἐν Βαλτέτσι, ἅμα ὅπου ἐξέλθουν δι' ἐδῶ νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν, καὶ ἡ φιλογενεία σας πιάνετε ἐκεῖνο τὸ μέρος. Πασχίσατε νὰ πιασθῇ τὸ Παρθένι καλῶς, ἐπειδὴ πέντε ἢ ἕξ Ἀργεῖοι ἐμάθομεν πῶς ἔφερχν ζαερὲ εἰς Τριπολιτσᾶν, τὸ ὁποῖον δὲν μᾶς πειράζει, ἀλλ' ὅτι γίνεται κακιστάιη ἀρχὴ καὶ πρέπει αὐτὸς ὁ δρόμος νὰ κοπῇ χωρὶς ἄλλο. Ἡμεῖς χθὲς ἐγράψαμεν εἰς Τουρνίκι εἰς τὸν Δαγρὲ νὰ συνάξῃ τὰ πέριξ ἐκεῖ ἄρματα καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὸν ἐκεῖ τόπον καλῶς. Ἀδελφοὶ ἐὰν πιασθοῦν τίποτε Ἀργεῖοι ἢ μὲ ζαερὲ, ἢ μὲ γράμματα καὶ πηγαίνουν διὰ Τριπολιτσᾶν, δόσατε ὄρδινον νὰ σκοτωθοῦν ἂν πταίουν, διὰ φόβον καὶ παράδειγμα τῶν ἄλλων δύω ἢ τρεῖς, ὁμοίως καὶ εἰς

κάθε ἄλλο μέρος. Λάβετε τὰ περικλειόμενα καὶ στείλατέ τα ὡς αἱ ἐπιγραφαί των. Ἀδελφοί, δι' ἀγάπην Θεοῦ, τὸ Παρθένι νὰ ἐνδυναμώσετε καλῶς καὶ στείλατε ἐκεῖ τὸν καπετὰν Νικήταν μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας, καὶ ἡ Βέρβενα ὑποψίαν δὲν ἔχει, καθότι εἶναι ἄλλα κοντινότερα μέρη, ἢ ὅποιον ἄλλον κρίνετε εὔλογον· ἐπειδὴ διὰ τ' αὐτοῦ ἐὰν ἐκστρατεύσουν ἡμεῖς πέφτομε κατόπιν· καὶ ὑγιαίνετε εὐοδούμενοι.

Τὴν 8 Μαΐου τὸ ά. ἔτος τῆς ἐλευθερίας. Χρυσοβίτσι.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ἀδελφὲ καπετὰν Γεωργάκι Κολιόπουλε!

Ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν σου ἴδον τὰ γραφόμενά σου. Διὰ τὸ πολιόρκισμα τοῦ Λάλα ἀφοῦ συναχθοῦν καὶ οἱ ἀδελφοὶ Γαστουνιῶται νὰ τοὺς δώσῃς γνώμην ὅτι εἰς τὸ μέρος ὅπου θὲ νὰ βάλλουν τὰ κανόνια νὰ ἦναι δυνατὸν, νὰ βάλουν καὶ ἀνθρώπους ἀρκετοὺς νὰ τὰ προφυλάττουν ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἐνδεχόμενον οἱ ἐχθροὶ νὰ ἐφορμήσουν ἢ νὰ τὰ πάρουν ἢ νὰ τὰ βουλώσουν καὶ κατὰ τοῦτο κάμετε ὀρθὸν στοχασμόν· εἰς τὴν Δημητσάνα ἔγραψα διὰ νὰ σᾶς στείλουν τ' ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου, καὶ ἂν δὲν σᾶς τὰ στείλουν γράψετέ μοι νὰ τοὺς βιάσω. Προχθὲς ἐβγῆκαν οἱ Τοῦρκοι ἕως εἰς τὰ ταμπούρια μας καὶ μὲ τὸ νὰ ἔπιασε τὸ νερὸν χωρὶς ν' ἀνοιχθῇ τουφέκι ἔφυγον ὀπίσω. Χθὲς ἑπτὰ στρατιῶταί μας ἐπῆγαν τριγύρω τοῦ κάστρου, διὰ νὰ τοὺς πάρουν ζῶα, ἐβγῆκαν ἕως 100 καὶ τοὺς ἐσφάλισαν, μᾶς ἐδόθη εἴδησις καὶ ἐπήγαμε κατ' ἐπάνω των, ἐβγῆκαν ἕως 4 χιλιάδες καὶ ἦλθον ἕως τὸ ξεροπήγαδον· ἀνοίχθη ὁ πόλεμος ἀπὸ τὰς 8 τῆς ἡμέρας ἡ ὥρα ἕως εἰς τὰς 2 τῆς νυκτὸς καὶ τοὺς ἐτσακίσαμε μὲ θάνατον, μὲ λαβώματα ἄπειρα, καὶ μὲ μεγάλην ἐντροπὴν καὶ καταισχύνην τους τοὺς ἐχώσαμεν ἴσια μὲ τὴν πόρταν κυνηγόντας τους, καὶ ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεὸς ὅπου καὶ αὐτὴν τὴν πατάγια τὴν ἐκερδίσαμεν.

Τὴν 25 Μαΐου Τρίκορφα 1821.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ὁ συγγραφεὺς περιγράφων τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου ἐν σελίδι 133· τὴν χαρακτηρίζει ὡς τὴν πρώτην ἀσφα-

λῆ βάσιν τῆς Ἑλλην. ἐπαναστάσεως· καὶ δικαίως, διότι ἀπεφάσισε τὴν τύχην αὐτῆς· ἀλλ᾽ ἀπομακρύνεται τῆς ἀκριβείας καὶ ἀληθείας τῶν γεγονότων τῆς μάχης ταύτης.

Ἰδοὺ πῶς ἐκθέτει ὁ συγγραφεὺς ταύτην.

« Εἰς Βαλτέσσιον ἦσαν ἐστρατοπευδευμένοι ὁ Κυριακούλης Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Ἰωάννης Μαυρομιχάλης, ὁ μὲν ἀδελφός, ὁ δε υἱὸς τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος τῆς Μάνης Πέτρου Μαυρομιχάλη, μετὰ ὀλίγων Μανιατῶν καί τινων ὁπλαρχηγῶν τῶν ἐπαρχιῶν Τριπόλεως καὶ Λεονταρίου· ἡ ὅλη δύναμις τῶν Ἑλλήνων συνεποσοῦτο εἰς 1000 περίπου ἄνδρας, ὅτε ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς Πελοποννήσου Μουσταφάβεϋς καὶ ἕτερος Τοῦρκος στρατηγός, ὁ Κιαμήλβεϋς, ὥρμησαν κατ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Τριπόλεως, μετὰ 6,000 λογάδων ἀνδρῶν καὶ μετὰ πυροβόλων, ἐν τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ καταπροπώσωσιν αὐτούς, ἐκεῖθεν δέ, προχωρήσαντες εἰς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον, νὰ διαλύσωσι τὰς ἐπιλοίπους πολιορκίας καὶ οὕτω νὰ καθυποτάξωσιν πάλιν τὴν χερσόνησον. Ἀλλ᾽ οἱ ἐν Βαλτεσσίῳ Ἕλληνες, ἂν καὶ πανταχόθεν περικυκλωθέντες, ἀντέστησαν γενναίως, ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ μίαν νύκτα, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς αὐτοὺς βοήθεια Γορτυνίων ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην· τότε δὲ οἱ ἐχθροὶ προσβληθέντες καὶ ἐκ πλαγίου, ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καταλιπόντες ἅπαντα τὰ πυροβόλα αὐτῶν καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρι σχεδὸν τῆς Τριπόλεως».

Ἰδοὺ ὅμως πῶς πραγματικῶς συνέβη.

Ἀφιχθέντος τοῦ Κεχαγιάμπεη εἰς τὴν Τρίπολιν μετὰ 3500, οἱ Ἕλληνες ἀρχηγοὶ Κολοκοτρώνης, Κυριακούλης καὶ Ἠλίας Μαυρομιχάλαι καὶ λοιποὶ συνεκρότησαν καὶ δεύτερον συμβούλιον εἰς Βαλτέτσι καὶ ἀπεφασίσθη, οἱ μὲν Μαυρομιχάλαι μετ᾽ ὀλίγων Μανιατῶν καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ Κεφάλας, Παπατσιώνης, Μπουραῖοι, Πέτροβας, Σιόρης

καὶ λοιποὶ ἐπὶ κεφαλῆς 1000 περίπου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Λεονταρίου, Φαναρίου καὶ Μεσσηνίας νὰ ὀχυρωθοῦν εἰς Βαλτέτσι· ὁ δὲ Κολοκοτρώνης νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν μὲ τοὺς Γορτυνίους. Εἰδοποιήθησαν συγχρόνως καὶ οἱ ἐν Βερβαίνοις νὰ ἔλθουν βοήθειαν.

Ἡ εἰς Τρίπολιν εὑρισκομένη Τουρκικὴ δύναμις συνέκειτο ἐκ τῶν 3500, τοὺς ὁποίους ἔφερεν ὁ Κεχαγιάμπεης· 1000 Ἀλβανῶν μισθωμένων εἰς διαφόρους Τούρκους κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ὡς ἐσυνειθίζετο, οἵτινες εἶχον συγκεντρωθῆ ἐκεῖ· καὶ ἐξ 8500 ἐντοπίων Τριπολιτῶν καὶ τῶν καταφυγόντων ἐκεῖ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας Μιστρὸς, Βαρδούνιας, Λεονταρίου, Καρυταίνης, Φαναρίου (μετὰ τῶν Τζαχιωτῶν)· συμποσουμένη ὅλη ἡ δύναμις εἰς 13000.

Οἱ Τοῦρκοι ἀρχηγοὶ σχεδιάσαντες νὰ καταβάλωσι διὰ μιᾶς τὴν ἐπανάστασιν, διέταξαν γενικὴν ἐκστρατείαν· ὅθεν τὴν πρωίαν τῆς 12 Μαΐου ὁ Κεχαγιάμπεης ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ῥηθείσης δυνάμεως τῶν 13000 (καὶ ὄχι 6000 ὡς ὁ συγγραφεὺς διατείνεται) ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν ἐν Βαλτέτσι, ἔνθα περικυκλώσας τοὺς Ἕλληνας πανταχόθεν ἤρχισε νὰ πυροβολῇ κατ᾽ αὐτῶν· μόλις δὲ ἤρξατο ἡ μάχη, ὅτε ἔφθασεν ὁ Κολοκοτρώνης μὲ τοὺς Γορτυνίους ἀπὸ τὸ Χρυσοβίτσι, ἀπέχον 2 ὥρας ἐκεῖθεν, καὶ ἐπετέθη κατὰ τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς τῶν Τούρκων. Ἡ μάχη κατέστη πεισματώδης· οἱ Τοῦρκοι λυσσωδῶς ἐφώρμουν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ γενναίως ἀπεκρούοντο· ἔφθασε μετ᾽ ὀλίγας ὥρας καὶ ὁ Πλαπούτας βοήθειαν κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Κολοκοτρώνη· οὕτω δὲ μαχομένων ἐφ᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας ἠνάγκασεν ἐπὶ τέλους ὁ Κολοκοτρώνης τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ εἰσέδυσεν εἰς τοὺς ἐν Βαλτέτσι Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους ἐνεθάρρυνε καὶ ἐφωδίασε μὲ πολεμεφόδια. Τὴν ἐπιμονὴν ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν, οὔτε ἡ νὺξ διέκοψεν, ὅτε ἔφθασε βοήθεια καὶ ἐκ τοῦ ἐν Βερβαίνοις

στρατοπέδου· καὶ ἐξηκολούθει ἡ μάχη τὴν πρωίαν τῆς 13· μὲ τὴν αὐτὴν ὁρμὴν καὶ καρτερίαν ἑκατέρωθεν· μέχρις οὗ οἱ Τοῦρκοι προσβληθέντες πανταχόθεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τρέπονται εἰς φυγὴν καὶ καταδιώκονται μέχρι σχεδὸν τῆς Τριπόλεως, κατασφαζόμενοι, ἐγκαταλείποντες τὰ πυροβόλα των καὶ πολλὰ ἄλλα σκεύη των. Ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ μὲν τῶν Τούρκων 700, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων περὶ τοὺς 20 (α).

Ἀπὸ τὴν ἐν Βαλτετσίῳ μάχην μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπόλεως δὲν ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς οὐδὲν γεγονός, ὡς νὰ ἐπεκράτησεν ἔκτοτε, ἐν διαστήματι 4 μηνῶν, ἠρεμία, ἐνῷ μόνον πέριξ τῆς Τριπόλεως συνήφθησαν 20 περίπου μάχαι, καθ' ἃς ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 1500 Τούρκους· καὶ Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν περὶ τοὺς 150.

Ἐκ τῶν μαχῶν τούτων ἐν ὀλίγοις περιοριζόμεθα νὰ περιγράψωμεν τὰς περιωνύμους τῶν Δολιανῶν καὶ τῆς Γράνας.

Ὁ Νικηταρᾶς μετὰ τὴν ἐν Βαλτετσίῳ μάχην ἀπελθὼν εἰς Χρυσοβίτσι ἔλαβε διαταγὰς παρὰ τοῦ θείου του Κολοκοτρώνη, καὶ ἐνισχύθη μὲ μέρος στρατιωτῶν ἐπὶ κεφαλῆς ἐχόντων τὸν Ἀλεξανδρόπουλον ἀπὸ Στεμνίτσαν διὰ νὰ πολιορκήσῃ τὸ Ναύπλιον. Πορευόμενος δὲ εἰς Δολιανὰ συνηντήθη μὲ 8000 Τούρκους ἐκ Τριπόλεως ἐξελθόντας· διορῶν δὲ τὸν κίνδυνον ἐκλείσθη εἴς τινας τῶν ἐν Δολιανοῖς οἰκιῶν καὶ ἐμάχετο· ἀντέστη τρεῖς περίπου ὥρας γενναίως ἀντικρούων τὰς ἐφορμήσεις τῶν Τούρκων, ὅτε ἔφθασαν βοήθειαν οἱ ἐν Βερβαίνοις ἐστρατοπεδευμένοι· τότε προσβληθέντες καὶ ἀπ' αὐτῶν οἱ Τοῦρκοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν φονευθέντες ὑπὲρ τοὺς 250, καταλιπόντες καὶ ἓν πυροβόλον.

(α) Σημ. Ἂν ἤθελον φθάσει πρὸ τῆς τροπῆς οἱ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐλθόντες, Νικήτας, Κ. Μαυρομιχάλης καὶ Γενναῖος Κολοκοτρώνης ἤθελε προξενηθῆ μεγάλη φθορὰ εἰς τοὺς Τούρκους.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω καταχωροῦμεν καὶ τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον τοῦ Κολοκοτρώνη.

Ἀνεψιὲ καπετὰν Νικήτα χαῖρε!

Ἕως σήμερον δὲν ἔχω γραφήν σου, οὔτε ἠξεύρω τὶ ἔκαμες αὐτοῦ· διὰ τὴν εἰς Δολιανὰ γενναιότητά σου σ' εὐχήθην καὶ σ' ἐπήνεσα. Λάβε ἕνα γράμμα διὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κάτω Ναχαγιὲ καὶ εὐθὺς μ' ἄνθρωπόν σου νὰ τὸ στείλης νὰ διαβασθῇ εἰς ὅλους, καὶ ὅλοι οἱ ὁπλοφόροι μὲ τ' ἅρματα νὰ εὔγουν καὶ νὰ ἔλθουν μαζῆ σου κατὰ τὴν πληρεξουσιότητα ὅπου ἔχεις εἰς χεῖράς σου νὰ πολιορκήσετε καὶ τὸ Ἀνάπλι, νὰ βάλετε νὰ θερισθοῦν καὶ τὰ γεννήματα καὶ νὰ συναχθοῦν ὅπου κριθῇ εὔλογον διὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὰς ζωοτροφίας τῶν στρατευμάτων μας χωρὶς νὰ γίνῃ τὸ παραμικρὸν κουσοῦρι, καὶ ὅποιος ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χωριὰ δὲν εὔγει εἰς τ' ἅρματα καὶ δὲν θελήσει νὰ κάμῃ τὸ χρέος του νὰ τοῦ καίῃς τὸ ὀσπήτιον, νὰ τὸν παιδεύῃς, νὰ τοῦ πέρνῃς καὶ τὸ πρᾶγμά του νὰ τὸ τρώγουν τ' αὐτοῦ στρατεύματα, ὁμοίως καὶ αὐτοῦ εἰς τὸν κάμπον τοῦ Ἄργους καὶ Ἀναπλιοῦ νὰ κάμῃς τὰ ἴδια, ὡς τὸ χρέος σου σὲ διδάσκει καὶ ἀκολουθεῖς εἰς ὅλα κατὰ τὰς συμβουλάς μου ὅπου σοῦ ἔκαμα ἀπὸ ἐδῶ, καὶ διὰ τοὺς τοιούτους παραβάτας καὶ ἐναντίους νὰ μοῦ δίδῃς εἴδησιν, καὶ ἐγὼ ἀπὸ ἐδῶ θέλει στείλω νὰ τοὺς παιδεύσω κατὰ τοὺς νόμους τοῦ γένους καὶ τῆς πατρίδος μὲ τὸν τρόπον ὅπου μήτε οἱ ἴδιοι δὲν ἠμποροῦν νὰ συμπεράνουν, καὶ ὡς σοῦ γράφω ἀκολούθησον εἰς ὅλα. Τὸν κυρ. Κωνσταντῆ Ἀλεξανδρόπουλον ἀσπάζομαι· ὑγίαινε.

Τὴν 24 Μαΐου 1821 στρατόπεδον Τρικόρφων.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ἰδοὺ ἐν συντόμῳ καὶ ἡ περιγραφὴ τῆς ἐν Γράνᾳ μάχης.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων, μεταβαίνων εἰς ἐκεῖνο τοῦ Στενοῦ, διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς Ἁγιοπετρίτας, οἵτινες εἶχον ψυχρανθῆ, διότι ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν ἐν ἁγίῳ Σώστῃ ἐνέδραν περὶ τοὺς 25, διῆλθεν ἐκ τῆς θέσεως Μίτυκα, μεταξὺ Τριπόλεως καὶ Μαντινείας, ἔνθα ὑπάρχει στενόν τι· ὑποπτευθεὶς δὲ μήπως δι' αὐτοῦ διαβῶσι Τοῦρκοι ἐκ Τριπόλεως νὰ

λάβωσι τροφὰς ἀπὸ τὰ πέριξ χωρία, διέταξε νὰ ὀρυχθῇ τάφρος (Γράνα) καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ στενοῦ, ὄντος ἐπιπέδου, πρὸς τὴν ὁποίαν νὰ χαρακωθῶσιν οἱ Ἕλληνες διὰ νὰ τοὺς κτυπήσωσι. Τῷ ὄντι τὴν 10 Αὐγούστου ἐξῆλθον περίπου τῶν 4000 Τούρκων ἐκ Τριπόλεως μ' ἀρκετὰ φορτηγὰ ζῶα καὶ διέβησαν ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς τάφρου, ὅτε ἦτον ἡμιτελής· εὑρόντες δ' ἐκεῖσε τὸν Δαγρὲν τοποθετημένον μετὰ 200, ἐπιπίπτουν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν τρέπουν εἰς φυγὴν, φονεύσαντες ὑπὲρ τοὺς 20· ἐν οἷς καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Δαγρέ. Οὕτως ἐφόρτωσαν τροφὰς περὶ τὰ 600 ζῶα ἀπὸ τὰ χωρία Λουκᾶ καὶ Τσιπιανὰ καὶ ἐπέστρεφον. Ὁ Κολοκοτρώνης ἅμα ἤκουσε τοὺς μετὰ τὸν Δαγρὲ πυροβολισμοὺς διέταξε καὶ κατέλαβον τὴν τάφρον προσκαρτερῶν τοὺς Τούρκους, οἵτινες προχωροῦντες νὰ διαβῶσιν ἐκεῖθεν κτυπῶνται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ἐξῆλθον τότε βοήθειαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ Τριπόλεως Τοῦρκοι, οἵτινες προσέβαλον ἀπὸ τὰ νῶτα τοὺς Ἕλληνας· ὥστε κατώρθωσαν ἐπὶ τέλους νὰ διαβῶσι τὴν τάφρον, ἀλλὰ μὲ μεγάλην ζημίαν των· διότι κατέλιπον ὅλα τὰ φορτηγὰ ζῶά των, καὶ ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 400, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κεχαγιάμπεη· ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν περὶ τοὺς 30 μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Δαγρέ.

Ἡ μάχη αὕτη ὑπῆρξεν ἀποτελεσματικὴ εἰς τὴν πτῶσιν τῆς Τριπόλεως, διότι ἔκτοτε οἱ μὲν Τοῦρκοι δὲν ἐτόλμουν πλέον νὰ ἐξέλθωσι καὶ ἐμαστίζοντο ἀνηλεῶς ἀπὸ τὴν πεῖναν· οἱ δ' Ἕλληνες ἐνθαῤῥυνθέντες ἐπλησίασαν τὰ ὀχυρώματά των μέχρι βολῆς τουφεκίου. Περὶ τῆς μάχης ταύτης ὑπάρχει καὶ τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον τοῦ Δ. Ὑψηλάντου.

Γενναιότατε καπετὰν Θεοδωράκη Κολοκοτρώνη!

Εἰς τὴν μάχην τῆς 10 Αὐγούστου μ' ὅλην τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλήθους τῶν τυράννων καὶ τὴν αἰφνίδιον ὁρμὴν αὐτῶν ἐδείξατε στρατηγικωτάτην πρόνοιαν, ἐξαποστείλας ἐν καιρῷ τοὺς στρα-

τιώτας σου καὶ ἐμψυχώσας αὐτοὺς μὲ τὴν γενναιότητά σου· ὅθεν ἐκέρδισας τὴν λαμπρὰν ἐκείνην νίκην. Χαίρων λοιπὸν μετὰ τῆς πατρίδος, μακαρίζω ὡς ἱεροὺς μάρτυρας τοὺς εἰς τὴν μάχην ἀνδρείως ἀποθανόντας, καὶ περὶ τῶν φαμελλιῶν αὐτῶν θέλει εἰσάξει νόμον νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὴν πατρίδα. Σὲ δὲ καὶ τοὺς εὐπειθεῖς καὶ γενναίους καπεταναίους καὶ στρατιώτας σου ἐπαινῶν καὶ ὁμολογῶν δημοσίᾳ τὴν εὐχαρίστησίν μου, εὔχομαι ν' ἀναφαίνεσθε πάντοτε νικηταὶ καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ συνεορτάσωμεν τὴν τελείαν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος.

Ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Τριπολιτσᾶς τὴν 13 Αὐγούστου 1821.

Δημήτριος Ὑψηλάντης πληρεξούσιος τοῦ Γεν. ἐπιτρόπου.

Ἐπειδὴ ὁ Ὀμὲρ πασσᾶς καὶ Μεχμὲτ πασσᾶς ἐπλησίασαν μετὰ 7000 εἰς τὰ Δερβένια τῆς Κορίνθου, διετάχθησαν διάφορα στρατεύματα καὶ ὁ Ἠλίας Μαυρομιχάλης μετὰ 200 νὰ ἀπέλθωσι πρὸς ὀχύρωσίν των, ὡς καὶ ὁ Φλέσσας μετὰ τοῦ Νικήτα, οἵτινες μετέβησαν ἐκεῖ καθὼς ἐκ τοῦ κάτωθεν φαίνεται.

Ἀδελφοὶ καπετὰν Νικήτα καὶ λοιποὶ χαίρετε.

Ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν σας. . . . . ἴδομεν καὶ τὴν σημείωσιν μὲ τὰ ἱερὰ στοιχεῖα ἡ ὁποία εἶναι γνωστή σας καὶ ἐπὶ τούτου ἐδιωρίσθη ὁ Μπεϊζαδὲ Ἠλίας μὲ 200 καὶ ἔρχεται ἀπ' αὐτοῦ, πρέπει καὶ ἐσὺ καπετὰν Νικήτα κατὰ τὴν ὀρδινίαν τῶν Ἐφόρων ν' ἀκολουθήσῃς τὸν πηγαιμόν σου· ἀληθινὰ ἀδελφοὶ καὶ τὴν αὐτοῦ χρείαν γνωρίζω, ἀλλὰ τὸ μόνον ἀναγκαῖον μέσον εἶναι ἐκεῖνο ὡς ὠφέλιμον καθ' ὅλην τὴν πατρίδα, καὶ ἄργητα δὲν πρέπει, οὔτε νὰ κοινολογηθῇ τὸ τοιοῦτον· καὶ οἱ λοιποὶ σταθῆτε αὐτοῦ, καὶ βαστᾶτε τὸ μέρος ἐδῶ καλῶς, καὶ μὲ τὸν ἐκεῖ σὺν Θεῷ πηγαιμόν του ἂν ἰδῇ πῶς εἶναι ἀσφάλεια, ἢ ἂς ἐπιστρέψῃ καὶ ἂς μείνῃ ὁ Μπεϊζαδές, ἢ ἂς μᾶς γράψῃ ὅ,τι ἀκολουθεῖ, καὶ ἂν δὲν ἦναι ἀνάγκη τὸν σηκόνομεν καὶ ἔρχεται αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοῦτο ἀδελφοὶ σταθῆτε προσεκτικοί. Ὅ,τι εἴδησις σᾶς ἦλθεν ἀμέσως μὲ μεζίλι νὰ μᾶς φανερώτετε διὰ ῥέγουλα καὶ κυβέρνησιν.

1 Ἰουνίου 1821 Ζαράκοβα.

Ὁ ἀδελφός σας Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐπειδὴ εἶχον παντελῆ ἔλλειψιν πολεμεφοδίων ἔγραφαν εἰς τὰς Σπέτσας καὶ ἰδοὺ τὶ τοῖς ἀπαντᾷ.

Φιλογενέστατε καπετὰν Νικήτα καὶ λοιποὶ στρατηγοὶ Ἄργους.

Σπέτζαι τῇ 29 Μαΐου 1821.

Προθύμως ἀπαντῶμεν εἰς τὰς 2 ἐπιστολάς σας, ὑπὸ τὰς 25 καὶ 28 λήγοντος, ἡ πρώτη μᾶς ἐγχειρίσθη παρὰ τοῦ ἐξαδέλφου σας Νικολάου, τοῦ ὁποίου ἐδώσαμεν ἐκ τοῦ ὑστερήματος 250 τουφεκόπετραις διευθύνοντάς τον εἰς Ὕδραν, διὰ νὰ λάβῃ καὶ ἐκεῖθεν κανὲν ἄλλο μέρος ἀπὸ αὐτὰς ὁμοῦ μὲ τὰ 50 πετζὰ, τῶν ὁποίων ἡμεῖς ὑστερούμεθα· ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας σας παρατηροῦμεν πλήρεις χαρᾶς τὰ ἀνδρεῖα σας κατὰ τῶν τυράννων κατορθώματα, μετὰ τὴν πληρεστάτην τῶν ὁποίων ἔκβασιν ἡ Πατρὶς σᾶς ἑτοιμάζει τῆς ἀθανασίας τὸν στέφανον. Ἐντοσούτῳ μεγάλως λυπούμεθα ἀδελφοὶ βλέποντες τὴν ἀνάγκην σας ἀπὸ μπαρούτη, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ σᾶς δώσωμεν τοιαύτην βοήθειαν· ὑστερούμενοι καὶ ἡμεῖς διόλου ἀπὸ αὐτὴν τὴν πολεμικὴν δύναμιν ἔχοντες μοιρασμένην εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Πελοποννήσου, ὅσην σχεδὸν εἴχομεν διὰ προβεζιόνε τῆς ἰδίας μας νήσου, μ᾽ ὅλον τοῦτο βλέποντες τὴν ὑπερβολικὴν ἀνάγκην σας, διὰ νὰ οἰκονομηθῆτε προσκαίρως, παραδώσαμεν εἰς τὸν ἐπιφέροντα τὴν παροῦσάν μας τὴν τελευταίαν κάσσαν, ὁποῦ μᾶς εὑρίσκετο διὰ προφύλαξιν τοῦ τόπου, λέγοντάς σας ῥητῶς ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς μᾶς εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ σᾶς δώσωμεν τοιαύτην βοήθειαν· διὰ ταῦτα κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ λάβετε τὴν ἀπαιτουμένην πρόνοιαν διὰ νὰ προμηθευθῆτε ἀλλαχόθεν πρὶν λάβετε τὴν ἀνάγκην της. Σᾶς εἰδοποιοῦμεν προσέτι ὅτι· μετὰ τοῦ γραμματοκομιστοῦ σᾶς ἔρχονται καὶ δύο ντουφεξίδες Ἀργῖται, ἐπ᾽ ὀνόματι Παναγιώτης καὶ Δημήτριος ἀδελφὸς αὐτοῦ, τοὺς ὁποίους κατεπείσαμεν νὰ ἔλθωσι μὲ τὰ ἐργαλεῖά των ἵνα συνεργήσωσι καὶ αὐτοὶ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα· ἐντοσούτῳ ὑγιαίνετε θριαμβεύοντες κατὰ τῶν κοινῶν τῆς Πατρίδος τυράννων.

(Τ. Σ.) Οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου Σπετζῶν,

Φιλογενέστατε Κύριε Νικήτα!

Ἐξ Ὕδρας τῇ 29 Μαΐου 1821.

Τὴν φιλογενικήν σας ἐπιστολὴν, 25 λήγοντος σημειωμένην, ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ἀπεσταλμένου σας Νικολῆ, εἰς ἣν ἰδόντες τὰ

γενναῖά σας κατορθώματα ὑπερεχάρημεν. Λυπούμεθα ὅμως ἀδελφοὶ νὰ μὴν ἠμποροῦμεν νὰ σᾶς συντρέξωμεν εἰς τὴν μπαρούτην, ὑστερούμενοι πολλὰ καὶ ἡμεῖς αὐτῆς, ἐξ αἰτίας τῆς προμηθεύσεως πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα πολεμικῶν μας καραβίων, ὁποῦ καταγίνονται εἰς τὸν παρόντα ἱερὸν πόλεμον, μέρος μὲν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐχθροῦ ἂν δοκιμάσῃ νὰ ἐξέλθῃ, καὶ μέρος εἰς τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, Πελοποννήσου καὶ κόλπου Ναυπάκτου· μία τοιαύτη πολεμικὴ δύναμις ἀγαπητοὶ ἀδιακόπως κατὰ πόδας, μᾶς καταστεῖ πτωχοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα εἴδη· προχθὲς ἐστείλαμεν τῷ στρατηγῷ Κολοκοτρώνῃ ἀρκετὰς ἀτζαλόπετρας, μερίσαντες σχεδὸν εἰς δύο τὴν ποσότητα ὁποῦ μᾶς εὑρίσκετο, ἀγκαλὰ καὶ αὐτῶν ὡσαύτως ὑστερούμεθα, πλὴν διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν, ἐδώκαμεν χιλίας τῷ ἀπεσταλμένῳ σας.

Σᾶς ἀσπαζόμεθα ἐν Χριστῷ καὶ μένομεν.

ἀγαπητοί σας

(Τ. Σ.) Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Ὕδρας.

Ἐπίσης παραλείπει ὁ συγγραφεὺς τὴν μάχην τοῦ Ποῦσι, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 250 Τούρκους καὶ 80 Ἕλληνας· ἥτις συνέβη ὡς ἑξῆς·

Περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου μαχόμενος πέριξ τοῦ Λάλα ὁ Γ. Πλαπούτας ἔπεσε νεκρὸς, στερηθείσης τῆς πατρίδος ἑνὸς γενναίου στρατιωτικοῦ. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἡ Γερουσία καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῆς Ἐφορίας, διώρισαν τὸν Δ. Πλαπούταν διὰ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου (α).

Γενναῖοι ἀδελφοὶ καπεταναῖοι καὶ στρατιῶται τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας, οἱ ἐστρατοπεδευμένοι κατὰ τοῦ Λάλα· χαίρετε!

Μὲ λύπην μας ἀπαραδειγμάτιστον ἐμάθομεν τὸν θάνατον τοῦ γενναιοτάτου ἀρχηγοῦ καὶ ἥρωος καπετὰν Γεωργάκη Κολιοπούλου καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς παραστήσωμεν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς μας ὄχι δι' ἄλλο τι εἰμὴ διὰ τὴν ὑστέρησίν του καὶ διότι εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν καὶ ἐποχὴν ἦτον καὶ ἐφάνη ἐπωφελὴς καὶ ἀναγκαῖος πρὸς

(α) Περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ στρατηγοῦ Δ. Κολιοπούλου, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα, ἐξ ὧν τινὰ ἐδημοσιεύθησαν καὶ εἰς τὸ . . . . . φύλλον τῆς ἐφημερίδος ἡ Ἐθνική.

ὅλον τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα, ἀλλ᾽ἐπειδὴ τὸ θεῖον θέλημα οὕτως ἦτον, χαιρόμεθα ὅτι ἐγένετο μάρτυρας καὶ εἶναι βέβαια ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, καὶ ἡ πατρὶς καὶ ὅλον τὸ γένος τὸν ἐστεφάνωσε μ᾽ἐνδόξους καὶ ἀμαράντους στεφάνους, καθὼς θέλει στεφανώσει ἐν καιρῷ καὶ ὅλην τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὰ φίλτατα τέκνα του· μὲ τὸ νὰ ἐστάθη ἐξ ἀρχῆς ὡς ἄλλος φιλόστοργος πατὴρ πρὸς ἐσᾶς ὅλους τοὺς στρατιώτας καὶ ἡ μακαρία ψυχή του τὴν σήμερον συνευφραίνεται μετὰ τῶν μαρτύρων καὶ ἁγίων. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχετε κεφαλὴν καὶ ἀρχιστράτηγον διὰ τὴν καλὴν εὐταξίαν σας καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ καλὸν ὁδηγίαν σας, ἐδιωρίσαμεν ἀρχηγόν σας καὶ κεφαλὴν τὸν καπετὰν Δημητράκην Κολιόπουλον ἀδελφὸν τοῦ μακαρίτου, μ᾽ὅλον ὅπου ἐδῶ μᾶς ἦτον ἀναγκαιότατος καὶ χρήσιμος καθ᾽ὅλα καὶ περίλυπος ἐγένετο διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του κατὰ χρέος, τὸν ὁποῖον παρηγορήσαντες ἐξαποστέλλομεν αὐτοῦ καὶ θέλετε τὸν ὑποδεχθῆ εὐμενῶς ὡς τὸν μακαρίτην ἐκεῖνον, καὶ θέλετε ἔχει κάθε ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν εἰς τὰς ὁδηγίας του καὶ ἀγαθὰς συμβουλάς του ὡς καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν. Λοιπὸν ἀδελφοὶ ἀνδρίζεσθε καὶ ἡ φιλογενεία σας μιμούμενοι ἐκεῖνον τὸν μακάριον εἰς τὴν ἀνδρείαν, φρόνησιν καὶ ἐνθουσιασμὸν ὅπου εἶχε διὰ τὴν γλυκυτάτην ἐλευθερίαν εἰς τὸ γένος, διὰ νὰ στεφανωθῆτε μὲ τοὺς στεφάνους τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς, καὶ διὰ ν᾽ἀπολαύσωμεν ὅλοι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσπαθοῦμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα μὲ τὸν ἀφανισμὸν καὶ κατατρόπωσιν τῶν τυράννων· ὑγιαίνοιτε ἐν ἀγαθοῖς.

2 Ἰουνίου 1821 Τρίκορφα.

Οἱ ἀδελφοί σας

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Κανέλος Δεληγιάννης, Σπύλιος Κουλᾶς, Δημήτριος Παπαγιαννόπουλος, Γεώργιος Δημητρακόπουλος.

Ἀναλαβὼν τὴν θέσιν του ὁ Δ. Πλαπούτας συνεννοήθη μὲ τοὺς Χριστόπουλον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Φαναριτῶν, Σισίνην, Δ. Δεληγιάννην, Λεχουρίτην, Πανᾶν καὶ Α. Μεταξᾶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑπτανησίων, οἵτινες εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τοῦ Ποῦσι, κ᾽ἐκρότησαν τὴν λαμπρὰν ἐκείνην μάχην.

Ἐπίσης πέριξ τῶν Πατρῶν συνήφθησαν περὶ τὰς 7 μάχας, εἰς Σαραβάλι, Λεῦκα, Πουρναρόκαστρον, Ὀμπλό,

καὶ ἀλλαχοῦ καθ᾽ ἃς ἐφονεύθησαν 400 περίπου Τοῦρκοι, περὶ ὧν καθὼς καὶ περὶ τῆς μάχης τοῦ Λάλα δὲν κάμνει μνείαν ὁλοτελῶς ὁ συγγραφεύς· εἰμὴ μόνον ἐν σελ. 133 ἁπλῶς ἀναφέρει τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας ὑπὸ τοῦ Γιουσοὺφ πασσᾶ.

Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα παραλείπει τὴν σημαντικὴν ἐκείνην μάχην τῆς Γραβιᾶς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Διάκου ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Λεβαδείας καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν ὁ Ὀδυσσεύς, ὅστις μετὰ τοῦ Γκούρα ἐκλείσθησαν μετὰ 120 Ἑλλήνων εἰς τὸ χάνι τῆς Γραβιᾶς καὶ ἀντέκρουσαν τὸν Ὀμὲρ πασᾶν μὲ 7000 Τούρκους, ἐξ ὧν ἐφόνευσαν 150 ἐν ᾧ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 3.

Μετὰ ταῦτα ἑνωθέντες μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως οἱ Νικήτας, Ἠλίας Μαυρομιχάλης, Φλέσσιας καὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, ἐκτύπησαν τοὺς Τούρκους εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ὡς εἰς Κρεκοῦκι καὶ ἀλλαχοῦ ὅπου ἐπληγώθη καὶ ὁ Ν. Σολιώτης· καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον ἐκεῖσε ὁ Πάνος καὶ ὁ Ἀντώνης Κολοκοτρώνης.

Οἱ Ἀκαρνᾶνες ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως περὶ τὰ τέλη Μαΐου, ὅτε ἠχμαλώτισαν τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ Τούρκους· συγχρόνως ὁ Μακρῆς, Βλαχόπουλος, Βαρνακιώτης, Γριβαῖοι καὶ ἄλλοι ἐπολιόρκησαν τὸ Βραχῶρι καὶ Ζαπάντη, ἔνθα εὑρίσκοντο 800 Τοῦρκοι, οἵτινες μετ᾽ ὀλίγων ἡμερῶν ἀντίστασιν ἠχμαλωτίσθησαν ἅπαντες, ἐκτὸς τοῦ Νούρκα Σέρβιαννη ἀποδράντος μετὰ 130, ὅστις συνελήφθη εἰς Καρπενῆσι ὑπὸ τῶν Γιολδασσαίων.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπιχειρήσας ὁ Ἰσμαὴλ πασσᾶς Πλάσας ἐπὶ κεφαλῆς 3000 νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἀπεκρούσθη εἰς Λαγγάδα παρὰ τοῦ Γόγου Μπακόγα, Ἀνδρ. Ἴσκου καὶ Γ. Βαλτινοῦ μετὰ 250 Ἑλλήνων, φονευθέντων ἐπέκεινα τῶν 100 Τούρκων, ὡς ὑποχωρησάντων τῶν λοιπῶν εἰς Ἄρταν.

Ἡ μάχη αὕτη ὡς καὶ ἡ ῥηθεῖσα τῆς Γραβιᾶς ἐπέφερον

ἠθικὸν ἀποτέλεσμα ἐμψυχώσαντες οὐχ ἧττον τοὺς στερεοελλαδίτας· ὡς ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσιοῦ εἰς τοὺς Πελοποννησίους.

Ὡς πρὸς τὴν σύγκρουσιν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Δερβὶς πασσᾶ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἐν σελ. 136 παρατηροῦμεν εἰς τὸν συγγραφέα, ὅτι 1) ἡ θέσις τῆς μάχης δὲν ἦτον πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν ἀλλ' εἰς τὰ Βασιλικὰ 6 ὥρας μακράν· 2) Ὁ Οδυσσεὺς δὲν ἦτον εἰς αὐτὴν τὴν μάχην, ἀλλ' ὁ Γκούρας, Δυοβουνιώτης καὶ Παπανδρέας ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑλλήνρων· 3) δὲν ἔγινε τὸν Αὔγουστον ἀλλὰ τὸν Ἰούλιον.

Περὶ τῆς πτώσεως τῆς Τριπόλεως ἁπλῆν μνείαν κάμνει ὁ συγγαρεὺς ἐν σελ. 136· λέγων ὡς ἐξῆς «Τὴν 23 Σεπτεμβρίου ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου ἡ Τρίπολις ἡ πρωτεύουσα τότε τῆς Πελοποννήσου,» ὡς ν' ἀναφέρῃ μικρόν τινα ἀκροβολισμόν, ἢ γεγονὸς μικροῦ λόγου ἄξιον. Ἡ ἅλωσις τῆς Τριπόλεως ὑπῆρξεν ἀξιοσημείωτος ἀφ' ἑνὸς διὰ τὰ ἠθικὰ ἀποτελέσματά της, διότι κατεστράφη ἡ καθέδρα· ὅπερ ἔχει μεγάλην ἐπιῤῥοὴν, τόσον εἰς τὴν καρτερίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνθάῤῥυνσίν των περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐπιχειρήματός των, ὅσον καὶ εἰς τὴν δειλίαν τῶν Τούρκων, καὶ ἑπομένως μετ' αὐτὴν ὁ ἀγὼν κατέστη γενικώτερος ἑκατέρωθεν· ἀφ' ἑτέρου διότι ἔγεινε μεγάλη καταστροφὴ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Ἕλληνες ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς 5000 μαχητὰς καὶ ᾐχμαλώτισαν ὑπὲρ τὰς 23,000 παντὸς γένους καὶ ἡλικίας· καὶ ἐκ τῶν 13,000 ἐντοπίων καὶ ξένων οἵτινες ἦτον εἰς Τρίπολιν μόλις 1500 Ἀλβανοὶ κατ' ἔλεος τοῦ Κολοκοτρώνη, ἐσώθησαν, οἵτινες, συνοδευθέντες ὑπὸ τοῦ Πλαπούτα μέχρι τῆς Βοστίτσης, ἀσφαλῶς ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν Ῥούμελην. Ἕλληνες εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 150 (α).

(α) Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Τριπόλεως ἐστάλησαν τινὲς παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου εἰς τὸν Ὄλυμπον, ὧν ἕνεκα τὸ ἑπόμενον ἔτος ἀπεστάτησαν ὁ Γάτσιος, καὶ ὁ Καρατάσιος καὶ οἱ λοιποί· καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν πτῶσιν τῆς Τριπόλεως.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου συνήχθησαν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Καλτεζῶν προὔχοντές τινες καὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Πελοποννήσου μετὰ τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, ὅπου αὐτοχειροτονηθέντες Γερουσιασταὶ συνεκρότησαν τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν. Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἔφθασε καὶ ὁ Δ. Ὑψηλάντης ἀπεσταλμένος δῆθεν πληρεξούσιος τοῦ ἔθνους ὑπὸ τοῦ γενικοῦ Ἐπιτρόπου Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου· οὗτος δὲ ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφεξίν του ἐξέδωκε διαφόρους διαταγὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἐσέβοντο αὐτὸν ὡς Ἐπίτροπον, ἐννοοῦντες ὅτι ὅσα ἐνήργει ὁ ἀδελφός του, ἐνήργει αὐτὰ ἐν γνώσει τῆς Ῥωσσίας, καὶ ἔστειλεν ἐπιτρόπους νὰ ἐφορεύσωσιν εἰς τὰς παραδόσεις τῶν φρουρίων, ὡς εἰς τὸ τῆς Μονεμβασίας τὸν Α. Κατακουζηνόν, τὸν Γ. Τυπάλδον εἰς τὸ τοῦ Νεοκάστρου, τὸν Λιβέριον εἰς Ἀθήνας, τὸν δὲ Μαυροκορδάτον εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ὀργανίσῃ τὰ ἐκεῖσε πράγματα, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

Γενναιότατε καπετὰν Γιαννάκη Ῥάγγε!

Ἡ τραγικὴ σκηνὴ τῆς δυστυχοῦς Ῥούμελης πρὸ πολλοῦ ἀπασχολεῖ τὴν προσοχήν μου· καί, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τούτου ὁ Θεὸς μᾶς ἐξαπέστειλε τὸν φιλογενέστατον μέγαν Ποστέλνικον κύριον Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον. Ἡ εὐγενεία του εἶναι ἄνδρας εὐγενής, ἐπιτήδειος νὰ ὀργανίσῃ τὰ πάντα πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς πατρίδος καὶ ἕτοιμος νὰ χύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ὑστερινὴν σταλαγματιὰν τοῦ αἵματός του πρὸς ὑπεράσπισίν της. Μετ' ὀλίγας λοιπὸν ἡμέρας καταφθάνει οὗτος εἰς Ῥούμελην πληρεξούσιος καὶ ἐφωδιασμένος ἀπὸ τὰς ὁδηγίας μου· εἰς τούτου τὰς σοφὰς συμβουλὰς καὶ διαταγὰς πειθόμενοι, θέλετε ἴδει ἐντὸς ὀλίγου τὴν ἐντελῆ ἐλευθερίαν καὶ καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς κατὰ τὸ παρὸν ἀκαταστάτου Ῥούμελης καὶ ἡμεῖς θέλομεν μάθει τοῦτο μὲ χαράν μας ἀνέκφραστον διὰ γραμμάτων σας. Ἐν τοσούτῳ σᾶς ἀσπάζομαι ἀσπασμῷ πατριωτικῷ καὶ εὔχομαι παρὰ Θεοῦ δύναμιν εἰς τὰ ἱερὰ ὅπλα σας.

Τὴν 26 Αὐγούστου 1821. Ἐκ τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς.

Ὁ Πατριώτης. Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Καταχωροῦμεν ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ ἐπιστολήν τινα τοῦ

δίου ἣν ἔγραψε πρὸς τοὺς κατωτέρω ἐπιγραφομένους, ὄντας ὠχυρωμένους κατὰ τὸν Ἰσθμὸν εἰς Κερατόπυργον.

Γενναῖοι καὶ φιλογενέστατοι καπεταναῖοι, Κωνσταντῖνε, Μεθωνήτη, Νικήτα Σταματελόπουλε, Ἀρσένιε Κρέστη καὶ Ἀνδρέα Παπαδιαμαντόπουλε!

Ἀνέγνων τὸ ἀπὸ 31 Αὐγούστου γράμμα σας, χαίρω μὲν διὰ τὰς λαμπρὰς νίκας τῶν γειτόνων μας ἀδελφῶν καὶ συμμάχων. . . . . Καὶ ἂν δὲν ἤμουν ἐδῶ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀρχιστράτηγος, ἐπεθυμοῦσα καὶ μακρόθεν ν᾿ ἀκούω, ὅτι τὰ στρατεύματα τῆς Πελοποννήσου φέρονται εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον πόλεμον μὲ ἀνδρίαν καὶ τιμὴν, στοχασθῆτε λοιπὸν τώρα, ὁποῦ ἡ ὑπερτάτη πρόνοια μὲ κατέστησεν ἀρχιστράτηγον καὶ συναγωνιστήν σας, πόσον ἐπιθυμῶ καὶ φιλοτιμοῦμαι νὰ βλέπω τὰ πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἀνδρεῖα καὶ τίμια. Διὰ τοῦτο καὶ σεῖς οἱ ἀρχηγοὶ πρέπει εἰς τοῦτο νὰ συμφιλοτιμῆσθε. Μὲ γράφετε, ὅτι ἀφοῦ καθαρισθῶσι τὰ μέρη τῆς Ῥούμελης ἀπὸ τοὺς τυράννους, ἐπιθυμεῖτε νὰ συνεκστρατεύσετε εἰς τὴν Ἀττικήν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Πατρὶς ἔστειλε τοὺς στρατιώτας της νὰ φυλάττουν τὰς εἰσόδους της, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει χωρὶς τὴν ἄδειάν της νὰ ἐκβῆτε ἔξω ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ᾿ ὅταν ἔλθῃ ἡ περίστασις νὰ μὲ γράψητε διὰ νὰ συσκεφθῶ μὲ τοὺς ἐδῶ. Εὐχόμενος δὲ εἰς ὅλους ὑγείαν καὶ εἰς ὅλα ἀγαθὴν ἔκβασιν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους μένω.

Ἐκ τοῦ ςρατοπέδου τῆς Τριπολιτζᾶς. Τὴν 6 Σεπτεμβ. 1821.

Ὁ πατριώτης Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Πληρεξούσιος τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους τούτου συνήχθησαν οἱ πληρεξούσιοι εἰς Ἄργος καὶ ἑπομένως εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, ἔνθα ἐδημιούργησαν τὸ Βουλευτικὸν, τὸ Ἐκτελεστικὸν, τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν, ὡς καὶ τὴν τῆς Δυτ. Ἑλλάδος καὶ τὸν Ἄρειον Πάγον τῆς Ἀνατολικῆς. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, Κολοκοτρώνης καὶ λοιποὶ ἀπεπειράθησαν νὰ κάμουν ἔφοδον εἰς τὸ Ναύπλιον, ἀλλ᾿ ἀποτυχόντες μετέβησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1822, ἤτοι τὸν Ἰανουάριον, παρέλαβον τὰς κλεῖς τοῦ φρουρίου τῆς Ἀκροκορίνθου.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1822.

Κατὰ τὸ ἔτος 1822 ἐπολιορκήθησαν αἱ Πάτραι, πέριξ τῶν ὁποίων συνήφθησαν πολλαὶ μάχαι οὐχ ἧττον ἀποτελεσματικαὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὁ συγγραφεὺς οὐδὲ μνείαν περὶ αὐτῶν κάμνει, ἐν συντόμῳ δὲ ἐκθέτομεν τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς πολιορκίας αὐτῆς.

Ὁ Κολοκοτρώνης, ἀφοῦ παρέλαβε τὰς κλεῖς τῆς Ἀκροκορίνθου, διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ὡς ἀρχιστράτηγος διὰ τῆς ἐπομένης διαταγῆς τῆς Γερουσίας.

Γενναιότατε στρατηγὲ κύριε Θεόδωρε Κολοκοτρώνη!

Καθὼς καὶ πρὸ ὀλίγου ἡ πατρὶς πεπεισμένη εὗσα εἰς τὸ φιλογενές καὶ φιλοπάτριδές σου, καὶ ὅτι σεαυτὸν θυσιάζεις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς πολλάκις τὸ ἐγνώρισε, σὲ προσδιώρισε πρὸ ἡμερῶν περὶ τῆς ἐκστρατείας τῆς εἰς τὴν δυτικὴν ξηρὰν Ἑλλάδα, οὕτως ἐπειδὴ ἐπλησίασεν ἤδη ἡ προθεσμία τῆς εἰς τὰ ἐκεῖ ἐκστρατείας σου, ἐπιτάττει σοι μητρικῶς, ἵνα ταχύνῃς τὴν τοιαύτην ἀναγκαίαν ἐκστρατείαν σου, προηγουμένως παρέχεταί σοι πληρεξουσιότητα διὰ τὰ καθήκοντα τῆς ἀρχιστρατηγίας σου πρὸς τὸ παρόν.

Α'. Νὰ συνάξῃς ἀμέσως καὶ ἐμμέσως διαφόροις τρόποις τοὺς κατωτέρω στρατιώτας·

ἀπὸ μὲν τὴν Καρύταιναν στρατιώτ.	1000
ἀπὸ δὲ τὸ Φανάρι	250
ἀπὸ Καλάβρυταν	800
ἀπὸ Τριπολιτσὰν	800
ἀπὸ Ἀρκαδίαν	800
ἀπὸ Πύργον	200
καὶ ἀπὸ Γαστούνην	1000
	4850

Β'. Γενομένης τῆς ταχείας τῶν στρατιωτῶν ποσότητος, θέλεις διέλθει διὰ Γαστούνης καὶ Γλαρέντζας εἰς Μεσολόγγιον, ἔνθα θέλεις συνεξυπακούεσθαι μετ' ἐκείνων τοὺς ὁποίους θέλει σοὶ γνωστοποιήσωσιν οἱ πληρεξούσιοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, οἵτινες εὑρίσκονται ἤδη εἰς Πελοπόννησον.

Γ΄. Μεγάλως ἐπιτάττει σοι ἡ πατρὶς, ὅπου ὅθεν ὑπάγωσιν ἢ ςαθῶσιν ἢ ἀπεράσωσιν οἱ ὑπὸ Σοῦ στρατιῶται θέλεις φροντίζει κατὰ πάντα λόγον διὰ τὴν εὐταξίαν αὐτῶν, τὴν ἀποχὴν δηλ. τῆς ἁρπαγῆς των, καὶ τὸ νὰ μὴν ἐνοχλῶσί τινα χριστιανὸν εἰς τὸ παραμικρὸν ὑπὲρ τῆς τροφῆς των καὶ ἄλλων πολλῶν, τοὺς δὲ ἀπειθεῖς καὶ ἀνυποτάκτους ςρατιώτας ἵνα παιδεύῃς κατὰ μὲν τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους (α), ὡς τακτικὸς ςρατηγὸς, φυλάττων δὲ καὶ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος ὡς συνετὸς καὶ φιλόπατρις.

(α) Ἰδοὺ ποίους νόμους εἰσήγαγεν εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Κολοκοτρώνης.

Ἀρχηγοὶ καπεταναῖοι καὶ λοιποὶ ἀδελφοὶ στρατιῶται ὅλοι ἐπίσης.

« Ἀπὸ τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ προγονικοί μας καὶ τώρα πάλιν δεκτοὶ εἰς τὴν πατρίδα μας, κρίνω δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον νὰ σᾶς γράψω τινὰς νὰ τοὺς φυλάττωμεν ὅλοι ἐξ ἴσου διὰ τὸ καλόν μας γενικῶς καὶ διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος μας.

ά. Ὅλοι οἱ στρατιῶται νὰ διατάττωνται καὶ μορφόνωνται καθὼς ἐψηφίσατο ἡ Διοίκησις,

6΄. Ὅλοι νὰ ὁδηγῶνται ἀπὸ ἀξιωματικοὺς πάσης τάξεως εἴτε καπεταναίους καὶ ἀρχηγοὺς καὶ νὰ δεἰχνουν εἰς αὐτοὺς σέβας καὶ εὐπείθειαν καὶ ἐν καιρῷ πολέμου καὶ πάντοτε.

γ΄. Ἔχουσιν ὅμως χρέος οἱ εἰρημένοι ἀξιωματικοὶ νὰ ἐπαγρυπνοῦν δι᾿ὅλα τὰ ἀναγκαῖα καὶ διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ εἰρηνικὴν διαγωγὴν τῶν στρατιωτῶν· ἐξεναντίας καὶ διὰ τὰς ἀταξίας θέλει προσέχουσι διὰ νὰ παιδεύωνται ἀσυγκαταβάτως οἱ ἄτακτοι καὶ ταραχοποιοί.

δ΄. Ὅλοι δὲ ἐξ ἴσου καὶ ἁπλοῖ στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ νὰ ὑποτάσσωνται μὲ ἄκραν ὑπακοὴν καὶ εὐπείθειαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους των ἕκαστος, οἱ στρατιῶται εἰς ὅλους τοὺς καπεταναίους καὶ ἀρχηγούς των, καὶ αὐτοὶ οἱ καπεταναῖοι καὶ ἀρχηγοὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους των καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ ὅλοι νὰ διάγωσι μεταξὺ των ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ.

έ. Ἔχει χρέος ὅλον τὸ στράτευμα νὰ φυλάττῃ ἀκριβῶς καὶ ἀπαραβάτως κάθε συνθήκην καὶ διαταγὴν τὴν ὁποίαν ἤθελε κάμει ὁ στρατηγὸς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν καὶ καπεταναίων, εἴτε διὰ τοὺς ἐχθροὺς εἴτε διὰ κάθε τι.

ς΄. Ὅσοι τῶν ἐχθρῶν ἤθελον ῥίψει τὰ ὅπλα των, εἴτε γενικῶς εἴτε μερικῶς, χρεωςοῦμεν ὅλοι νὰ μὴν τοὺς ςοχαζώμεθα πλέον ὡς ἐχθροὺς, ἐπειδὴ τοῦτο ὄχι μόνον εἶναι νόμος φιλάνθρωπος γενικῶς, ἀλλ᾿ εἶναι καὶ ἓν ἀπὸ τὰ σωτηριωδέςατα ςρατηγήματα διὰ νὰ μὴν παραβιάζῃ ὁ νικητὴς τὸν νικώμενον, νὰ καταντᾷ εἰς ἀπελπισίαν καὶ νὰ προτιμᾷ καλλίτερα τὸν ἔντιμον θάνατον παρὰ νὰ λάβῃ τὴν τύχην τοῦ ἀτίμου σφαγιασμοῦ καὶ προστούτοις ὅταν τοῦτο δὲν φυλάττεται ἀμαυρόνεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἔθνους μας καὶ κατακρινόμεθα ὡς ἄσπλαγχνοι ἀπανθρώπως καὶ βάρβαροι.

ζ΄. Ὅλοι ὁμοίως χρεωστοῦν καὶ καπεταναῖοι καὶ στρατιῶται ἐν καιρῷ ἐκστρατείας ἀπ᾿ ὅπου ἀπερνοῦν, νὰ ἀπέχουν μακρὰν ἀπὸ κλοπὴν, ἁρπαγὴν, ὕβριν, ῥαβδισμὸν καὶ ἀπὸ κάθε παραταξίαν, δυναστείαν καὶ κατάχρησιν ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν μας Χριστιανῶν, εἴτε κοινῶς, εἴτε μερικῶς, ταῦτα πάντα εἶναι ὅλως διόλου ἀσυγχώρητα, καὶ

Δ΄. Καθὼς ὅσα ἔφετὰ καὶ ὅσα καλὰ ἤθελον ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν παροῦσαν ἐκστρατείαν σου, ἡ πατρὶς θέλει τὰ γνωρίσει ἀποτέλεσμα καὶ τῶν ἁρμάτων καὶ τῶν συνετῶν τῆς γενναιότητός σου τρόπων, οὕτω θέλει γνωρίσει καὶ ὅσα ἐξ ἐναντίας ἄτακτα ἤθελον ἀκολουθήσει ἐκ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῆς γενναιότητός σου.

Ε΄. Ταῦτα λοιπὸν καὶ σὺν τούτοις τὴν ταχίστην ἐκστρατείαν σου

ὅστις πιασθῇ εἰς κανὲν τούτων θέλει παιδεύεται μὲ ἀσπλαγχνίαν καὶ αὐστηρότητα κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους.

η΄. Διὰ κάθε ἔγκλημα μέγα θέλει διορισθῇ κριτήριον πολεμικὸν, συγκείμενον ἀπὸ ἀξιωματικοὺς πολεμικοὺς, οἱ ὁποῖοι θέλει ἐκλέγονται κατὰ τὴν περίστασιν καὶ οἱ ὁποῖοι θέλει θεωροῦν τὸ ἔγκλημα καὶ θέλει ἀποφασίζουν τὴν παιδείαν καὶ ἱκανοποίησιν καὶ οὕτως θέλει ἐκτελεῖται παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ ἢ Στρατηγοῦ ἀσυγκαταβάτως. Προσδιορίζονται δὲ καὶ οἱ ἑξῆς νόμοι.

θ΄. Ὅστις ὑβρίσει ἄλλον ἐπὶ παρουσίᾳ εἰ μὲν ἀξιωματικὸν τὸ σφάλμα του εἶναι μεγάλον καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς παιδείας του θὰ ἀποφασίζεται ἀπὸ τοὺς κριτὰς κατὰ τὴν περίστασιν, εἰ δὲ ἁπλοῦν ἀφοῦ ἐλεγχθῇ θὰ τοῦ ἀφαιροῦνται τὰ ἅρματα καὶ θὰ παιδεύεται ὅσαις ξυλιαῖς ζητήσει ὁ ὑβρισμένος.

ι΄. Ὅστις ῥαβδίσει ἄλλον, εἰ μὲν ἁπλοῦν θὰ τοῦ ἀφαιροῦνται τὰ ὅπλα ὁμοίως καὶ θὰ παιδεύεται τὸ διπλοῦν μὲ τὴν διπλῆν αὐστηρότητα, εἰ δὲ ἀξιωματικὸν τετραπλοῦν μὲ τὴν τετραπλῆν αὐστηρότητα.

ια΄. Ὁ κλέπτης καὶ ὁ ἅρπαξ καὶ ὅστις πέρνει ἀδίκως καὶ δυναστικῶς καὶ κρατεῖ ὁποιουδήποτε πρᾶγμα εἰ μὲν ἁπλοῦς νὰ ἐπιστρέφῃ μετ᾽ αἰσχύνης τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ παιδεύεται αὐστηρῶς κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ σφάλματος καὶ πράγματος καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰ δὲ ἀξιωματικὸς νὰ ἐπιστρέφῃ ὁμοίως τὸ πρᾶγμα μετ᾽ αἰσχύνης καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ θεωρῆται ὡς ἀνάξιος καὶ νὰ χάνῃ τὸ ἀξίωμά του, ἀφοῦ κριθῇ καὶ ἀποφασισθῇ ἀπὸ τὸ πολεμικὸν κριτήριον, ὅτι τῷ ὄντι εἶναι ἐγκληματίας.

ιβ΄. Ὅστις τραβίξει ἅρματα ἐπάνω εἰς ἄλλον καὶ δὲν τελειώσει τον φόνον, ἡ καταδίκη του κρέμαται ἀπὸ τὴν περίστασιν καὶ τὸ πολεμικὸν κριτήριον.

ιγ΄. Ὁ φονεὺς ἀφοῦ θεωρηθῇ ἀπὸ τὸ πολεμικὸν κριτήριον καὶ ἐλεγχθῇ ὡς φονεὺς θέλει καταδικάζεσθαι ἀσυγκαταβάτως εἰς φόνον καὶ τὸ πρᾶγμά του θὰ γίνεται δημόσιον καὶ ἡ γενεά του θὰ θεωρεῖται ἄτιμος.

ιδ΄. Ὅστις ἁρπάσει ἢ ἀτιμάσει γυναῖκα ἢ θυγατέρα τινὸς, ἀφοῦ ἐλεγχθῇ θέλει καταδικάζεται εἰς θάνατον, ἐπειδὴ τὸ ἔγκλημα αὐτὸ θανατόνει πολιτικῶς τὴν τιμὴν ὅλης τῆς συγγενείας τῆς ἀτιμαζομένης.

ιε΄. Ὁποιανδήποτε διαφορὰν ἂν ἔχουν μεταξύ των οἱ στρατιῶται νὰ παρουσιάζωνται εἰς τοὺς ἀρχηγούς των ἢ εἰς τὸν στρατηγὸν καὶ νὰ τὴν θεωροῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ νὰ εὑρίσκῃ ὁ καθεὶς τὸ δίκαιόν του μὲ ἡσυχίαν καὶ ποτὲ νὰ μὴν διαφέρωνται μεταξύ των.

Στρατιῶται! ἡ εὐδοκίμησις τῶν στρατιωτικῶν καὶ πατριωτικῶν ἐπιχειρημάτων μας καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος κρέμαται ἀπὸ τὴν εὐταξίαν μας, τὴν εὐπείθειάν μας καὶ τὴν μεταξύ μας εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν καὶ τὴν καλήν μας διαγωγὴν, ἂν ἦσθε γνήσια τέκνα τῆς πατρίδος προσέχετε καλὰ καὶ εἰς ὅλα ταῦτα διὰ νὰ ζήσωμεν καλὰ καὶ νὰ ἐλευθερωθῶμεν καὶ νὰ ἔχωμεν τῆς Παναγίας καὶ τῆς Πατρίδος τὴν εὐχήν.

Ὁ Στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης.

Σαραβάλι 2 Μαρτίου 1822,

ἐπιτάττουσα ἐπεύχεταί σοι καὶ πάσῃ τῇ ὑπὸ σοῦ στρατεία ἐκ κέντρου ψυχῆς καὶ καρδίας ἡ Πατρὶς τὸ αἴσιον εὐόδιόν σου, τὴν παρὰ Θεοῦ σοι ἐνίσχυσιν καὶ τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς πατρίδος διὰ σοῦ πάντων τῶν ἐχθρῶν καθυπόταξιν. Ἀμήν. Ἀμήν. Ἀμήν.

αωκβ'. Ἰανουαρίου ε'. Κόρινθος.

Ἀσημάκης Φωτίλας ἀντιπρόεδρος, Πρωτοσύγκελλος Ἀμβρόσιος, Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος, Ἰωάννης Βαρβάτης, Παναγ. Ζαριφόπουλος, Χρηστόδουλος Ἄχολος, Διονύσιος Παπαγιαννόπουλος, Σπῦρος Φραγγισκόπουλος, Γεώργιος Μπάρμπογλης, Γιαννάκης Π. Κυριακὸς, Δημήτρ. Καλαμαριώτης, Παναγ. Γ. Ποιῆρας, Ἠλίας Καρράπαυλος, Παναγ. Καλογερᾶς.

Ἀλλ' ἀφιχθεὶς κατὰ τὸν Φεβρουάριον ὁ Τουρκικὸς στόλος εἰς Πάτρας ἀπεβίβασεν 9000 στρατιώτας ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Καρὰ-Μεχμὲτ, οἵτινες ἑνωθέντες μεθ' ἑτέρων 3000 Λαλαίων καὶ ἐντοπίων εὑρισκομένων αὐτόθι ὑπὸ τὸν Γιουσοὺφ πασσᾶ, ἀπετέλεσαν ἱκανὴν δύναμιν, ἥτις παρεῖχε φόβους μήπως διασκορπισθῇ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐπέφερε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ πολιορκηθῶσιν αἱ Πάτραι· τότε ὁ Κολοκοτρώνης ἀντὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς Παλαιὰς Πάτρας, λαβὼν καὶ τὴν κάτωθεν διαταγὴν τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Πολέμου καὶ τὴν νέαν ἀναλογίαν τῶν στρατιωτῶν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας διὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην κατὰ τὴν 27 Φεβρουαρίου, λοιπὸν ἐνῷ ἐπροχώρει μετὰ τῶν στρατευμάτων του πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἡ ἐμπροσθοφυλακή του, διοικουμένη ἀπὸ τοὺς Γενναῖον Κολοκοτρώνην καὶ Πλαπούταν ἔχοντας δύο χιλιάδας, προσέβαλε τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν μεταξὺ Ἀχαΐας καὶ Ἴσαρι· τὴν δὲ ἐπαύριον συγκεντρώσας τὰ ἐπ' αὐτὸν στρατεύματα ὁ Κολοκοτρώνης ἐκτύπησε τὴν 1. καὶ 7 Μαρτίου τοὺς Τούρκους εἰς τὰ πέριξ τῶν Πατρῶν μέρη, καὶ ἐπολιόρκησεν οὕτω στενῶς τὰς Πάτρας. Κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας μάχας ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 800 Τούρκους.

Μετὰ ταῦτα δ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τριῶν μαχῶν συνεκροτήθησαν καὶ πολλαὶ ἄλλαι, καθ' ἃς ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ἐν ἀπουσίᾳ του ὁ Πλαπούτας (α) ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς 400

(α) Ὁ Πλαποῦτας ἐτιμᾶτο παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη ἀρκετὰ διὰ τὴν στρατιωτικήν του ἐμπειρίαν, καὶ ἕνεκα τούτου τὸν ἐπρότεινεν ὡς χιλίαρχον τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης κατὰ τὰ κάτωθεν ἔγγραφα τῶν ά. Μαρτίου καὶ 10 Μαΐου.

Κατὰ τοὺς ςρατιωτικοὺς τῆς πατρίδος μας νόμους, ἡ εἰλικρίνεαι τοῦ πατριωτισμοῦ, ὁ ζῆλος, ὁ ἐνθουσιασμὸς, ἡ ἀνδρεία, αἱ πολλαὶ καὶ μεγάλαι πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις, καθ' ὅλους τοὺς πολέμους τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἡ πολεμικὴ ἐμπειρία καὶ ἡ φρόνησις καὶ γενικῶς ἡ ἀξία τοῦ Δημητρίου Πλαπούτα ἀπὸ χωρίον Παλούμπα ἐπαρχίαν Καρυταίνης, μόνα, λέγω, ταῦτα ἀποδεικνύουσιν αὐτὸν ἄξιον προβιβασμοῦ καὶ ἀναγκαιότατον νὰ ἐπέχῃ ἕνα τόπον ὀφφικίου στρατιωτικοῦ, αὐτὸν καὶ ἐγὼ βλέπων καὶ πληροφορούμενος, καὶ γνωρίζων τὴν ἱκανότητά του, καὶ διὰ ταῦτα μόνα ὑποχρεωθεὶς νὰ τὸν νομίζω ἀναγκαῖον εἰς τὴν πατρίδα, μετεκαλεσάμην καὶ ὥρκισα αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος καὶ ἐνομώτως μου ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν τῆς εἰλικρινοῦς καὶ μὲ ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσιώσεώς του, ὅτι θέλει εἶσθαι πιστὸς πρὸς τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα, πιστὸς καὶ ὑπήκοος πρὸς τὴν Διοίκησιν, εὐπειθὴς πρὸς τὸν ςρατηγόν του καὶ τοὺς ἀνωτέρους του, τίμιος φύλαξ τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ ὀφφικίου του, προνοητὴς καὶ προσεκτικὸς οἰκονόμος καὶ κυβερνήτης τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιωτῶν, προβάλλω λοιπὸν αὐτὸν διὰ τῆς παρούσης μοῦ ὡς νόμιμος στρατηγὸς καὶ ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα πρῶτος, ἄξιον χιλίαρχον εἰς τὸ στρατιωτικὸν τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης καὶ συνιςῶ αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν διοίκησιν τήν τε ὑπερτάτην καὶ κεντρικὴν ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ ἐπικυρώσῃ δι' ἐθνικῆς πατέντας τὸ ὀφφίκιόν του, ἐπισφραγίζων τὴν ἐκλογήν μου.

Τῇ 1 Μαρτίου 1822, ἐκ τῆς πολιορκίας Πατρῶν.

(Τ. Σ) Ὁ στρατηγὸς Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Φιλογενέστατοι κύριοι Ἔφοροι τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης.

Ἡ παροῦσά μου εἶναι μόνον διὰ νὰ σᾶς περικλείσω τὴν ἐσώ-

Τούρκους· ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲ καθ' ὅλας τὰς μάχας ταύτας ἐπληγώθησαν καὶ ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 50.

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Μινίστρος τοῦ Πολέμου.

Μινιστέριον τοῦ Πολέμου

Ἀριθ. 992 τοῦ Πρωτοκ.

Πρὸς τοὺς γενναίους ἀρχηγοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἀνδρείους Ἕλληνας τοὺς διορισθέντας νὰ πολιορκήσουν τὰ φρούρια Πάτρας καὶ Καστελίου.

Ἐν Κορίνθῳ 1822.

Ἀνδρεῖοι Ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται.

Εἰς ὅλους σας εἶναι γνωστόν, ὅτι κανένα στράτευμα δὲν δύναται νὰ κάμῃ νίκας λαμπράς, νὰ πολιορκήσῃ καὶ κυριεύσῃ φρούρια, νὰ ἐξουσιάσῃ ἐπαρχίας, νὰ ἔχῃ ἐσωτερικὴν εὐταξίαν, νὰ μὴ ὑστερῆται ἀπὸ τροφάς, ἀπὸ πολεμικὰ ἐφόδια καὶ λπ. χωρὶς νὰ ἔχῃ τινὰ γενικὸν ἀρχηγόν, ὅστις νὰ προνοῇ ὅλα, νὰ οἰκονομῇ νὰ φροντίζῃ διὰ ὅλα καὶ νὰ ὁδηγῇ πάντοτε τὸ στράτευμα εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου, καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται χρεωστοῦσι σέβας, καὶ τυφλὴν καὶ ἀνεξέταστον ὑπακοήν. Παρὰ τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως ἐφ' ὑμῶν λοιπὸν διωρίσθη σήμερον ὁ γενναιότατος στρατηγὸς κύριος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στρατηγός, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνδρεία δὲν ἔγεινε μόνον γνωστὴ εἰς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐπικράτειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην.

κλειστον πατέντα τοῦ Δημητρίου Κολιόπουλου, καθ' ἣν τὸν ἔκλεξα καὶ τὸν ἐγνώρισα δι' ἕνα χιλίαρχον τῆς ἐπαρχίας μας· ἡ ἐκλογή μου νομίζω δὲν εἶναι ἐσφαλμένη, καὶ ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλει ἀπαντήσει ἀντίρρησιν, καὶ ὅτι θὰ σᾶς εἶναι ἀρεστή· σᾶς τὴν συνιστῶ διὰ τοῦτο καὶ παρακαλῶ ἐπικυρώσαντές την καὶ σφραγίσαντες νὰ τὴν συντροφεύσετε μὲ συστατικὴν ἀναφοράν σας πρὸς τὴν σεβαστὴν Γερουσίαν, διὰ νὰ καταντήσῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν ὑπερτάτην διοίκησιν. Σᾶς περικλείω πρὸς τούτοις καὶ τὸν ἐνυπόγραφον ὅρκον του· καὶ ἐν τοσούτῳ μένω ἀσπαζόμενός σας ἀδελφικῶς.

Τῇ 10 Μαΐου 1822 Σαραβάλι.

Ὁ στρατηγὸς Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Εἰς τοῦ στρατηγοῦ τούτου τὰς προσταγὰς προστάζεσθε παρὰ τῆς Διοικήσεως νὰ ὑπακούσητε χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἐναντίωσιν, ἐπειδὴ ὅστις δὲν ὑπακούει, ἢ ἀρχηγὸς ἢ στρατιώτης θέλει μὲ στρατιωτικοὺς νόμους αὐστηρῶς παιδευθῇ παρὰ τοῦ ἰδίου.

Ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται! ἡ ὑπακοὴ μόνη εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ σας, καὶ ἀρχηγοῦ τοιούτου, θέλει σᾶς κάμει ν᾽ ἀποκτήσητε ὄνομα ἀθάνατον· ν᾽ ἀποκτήσητε τὴν εὔνοιαν τῆς Διοικήσεως καὶ τῆς Πατρίδος τὴν εὐχήν.

Ὁ Μινίστρος τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ προσωρινὸς Μινίστρος
τοῦ Πολέμου Ἰωάννης Κωλέττης.

Εἰς ἔλλειψιν τοῦ ἀρχιγραμματέως
Δημήτριος Βούλγης.

Διὰ τὴν πολιορκίαν Π. Πατρῶν καὶ Καστελίου ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην.

ἐξ Ἀρκαδίας	στρατιῶται . . .	1000
Πύργου καὶ Ἀγουλινίτζας	»	300
Γαστούνης	»	1000
Π. Πατρῶν	»	600
Βοστίτζης	»	300
Καλαβρύτων	»	1700
Κορυταίνης	»	750
Φαναρίου	»	350
Κορίνθου	»	500
		6500

Ἀδελφὲ Δημητράκη!

Ἔλαβον τὸ γράμμα σου, εὐχαριστήθην διὰ τοὺς δύο πολέμους τοὺς ὁποίους ἐκάμετε εἰς τὴν ἔλλειψίν μου, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ὅπου σοῦ περικλείω γράμμα μου εἰς ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ καπεταναίους, ἀπὸ τὸ ὁποῖον πληροφορεῖσθε τὴν ἀργοπορίαν μου καὶ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοπέδου καὶ ἀντιπρόσωπός μου ὅπου εἶσαι νὰ κράξῃς ἐν γένει τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ καπεταναίους νὰ τοὺς διαβάσῃς τὸ γράμμα μου καὶ νὰ σταθῆτε γενναῖοι ὡς ἐστάθητε ὅσον νὰ φθάσω καὶ ἐγώ· εἶμαι πεπεισμένος εἰς τὴν φρόνησίν σου ὅτι ἂν

πάλιν δοκιμάσουν οἱ τύραννοι νὰ εὔγουν θὰ λάβουν τὰ χειρότερα ἀφ' ὅτι ἔλαβον.

27 Ἀπριλίου 1822 Βυτίνα. Ὁ ἀδελφὸς Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς ἀπόλυτον ἔχουσα ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τῶν Πελοποννησίων κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην τὸν Πορφύριον Ἄρτης, καὶ εὗρεν αὐτὸν πρόθυμον καὶ ἀπέστειλεν οὗτος ἐκεῖσε τὸν υἱόν του Γενναῖον μετὰ 350 κατὰ τὰς 12 Μαρτίου, ὡς δηλοῦται διὰ τοῦ ἀκολούθου ἐγγράφου.

Παιδί μου Γενναῖε!

Ἂν καὶ τὸ παρὸν χρέος μου εἶναι ἡ πολιορκία τῶν Πατρῶν καὶ ἡ καταπολέμησις τῶν ἐνταῦθα ἐχθρῶν καὶ ὁ ἀφανισμός των ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὅπως μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀρχίσαμεν· μ' ὅλον τοῦτο γενικὸν χρέος μας εἶναι νὰ τοὺς πολεμήσωμεν παντοῦ, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν πάλιν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ σώσωμεν καὶ ἐλευθερώσωμεν τὴν πατρίδα. Οἱ Κολοκοτρωναῖοι μάλιστα τιμώμενοι μὲ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν χρεωστοῦμεν καὶ νὰ δώσωμεν πρῶτοι τὸ παράδειγμα μὲ τὴν ἀφοβίαν μας εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους. Εἶσαι υἱός μου, γνωρίζω τὰ αἰσθήματά σου, καὶ δὲν ἔχω χρείαν νὰ σὲ προτρέψω, διὰ τοῦτο σὲ διατάττω μόνον καὶ ὡς πατὴρ σου καὶ ὡς γενικὸς ἀρχηγὸς νὰ παραλάβῃς ἐκ τοῦ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου σώματος τοὺς γενναίους καπεταναίους Πέτρον Μαρκέζην, Βελισσάριον Καλόγερον καὶ Κώσταν Σουλιώτην μὲ τοὺς συντρόφους των, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους συντρόφους τοὺς ἰδικούς σου Βαλτετζιώτας καὶ λοιποὺς σωματοφύλακας, ὅπου θέλουν μαζωχθῇ ὅλοι ἕως 250, τὸν καπετὰν Νενέκον μὲ τοὺς ὀλίγους, ἀλλὰ καλοὺς συντρόφους του καὶ τὸν Γενναῖον Παπᾶ Νεκτάριον ὅπου θέλει σοῦ δώσει ὁ κὺρ Ἀνδρέας Ζαΐμης ἐκ τῶν Καλαβρυτινῶν τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ὅπου θέλει γενεῖτε ὅλοι ὑπὲρ τοὺς 400· καὶ νὰ ἑτοιμασθῆτε ὅσον τὸ συντομώτερον νὰ περάσετε εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τώρα ὅπου εἶναι ἐδῶ καὶ ὁ στόλος μας διὰ νὰ σᾶς ῥίψῃ πέρα, ὡς συνενοήθημεν μὲ τοὺς γενναίους ναυάρχους, καὶ τοῦτο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ αἴτησιν, ὅπου μᾶς ἔκαμαν οἱ ἀδελφοί μας Δυτικοελλαδῖται διὰ τοῦ Πανιερωτάτου ἁγίου Ἄρτης, ἐπίτηδες σταλέντος καὶ ἐλ-

θόντος, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς σεβασμιότητός του θέλει σᾶς συνοδεύσει καὶ ἐνδυναμώσει παντοῦ, μετ' αὐτὴν δὲ καὶ ἡ ἰδική μου· πηγενάμενοι δὲ πέρα θέλει συνενοηθῆτε μὲ τοὺς ἐκεῖ κυρίους προκρίτους καὶ μὲ τοὺς γενναίους ἀδελφοὺς καπεταναίους Γεωργάκην Νικολοῦ, Ἀνδρέαν Ἴσκου, Δημήτριον Μακρῆν καὶ λοιπούς, διὰ νὰ συνδράμητε καὶ βοηθήσητε εἰς τὸ νὰ ἐμψυχωθοῦν καὶ συναχθοῦν καὶ οἱ ἐκεῖ, καὶ νὰ προχωρήσητε καὶ καταλάβητε ὁμοῦ τὰς ἐκεῖ ἀναγκαίας ὀχυρὰς θέσεις ἀπ' ὅπου ἀπειλοῦν νὰ εἰσβάλουν ἐκεῖ οἱ ἐχθροί, διὰ νὰ τοὺς ἀναστατώσουν, νὰ ἐμποδίσητε τὴν εἰσβολήν των καὶ νὰ τοὺς διώξητε τοῦ διαβόλου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· τοιουτοτρόπως δὲ καὶ ἡμεῖς θέλομεν δυνηθῆ εὐκολώτερον νὰ κάμωμεν τὸ ἴδιον εἰς τοὺς ἐδῶ μείναντας ὀλίγους καὶ ἀβοηθήτους· τοὺς λοιποὺς Τριπολιτσώτας, Φαναρίτας καὶ Πυργιώτας ὅπου ἔχεις ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου θέλεις τοὺς ἀφήσει μὲ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τῶν ἐπαρχιῶν των καὶ θέλει φροντίσω ἐγὼ περὶ αὐτῶν· περὶ τῶν ἀναγκαίων σας ζωοτροφιῶν, πολεμοφοδίων καὶ λοιπῶν ἀναγκαίων, ἡ πανιερότης του μὲ βεβαιοῖ ὅτι ἔγεινε καὶ θέλει γείνει πρόνοια, ὥστε νὰ μὴν σᾶς λείπη τίποτε· μένει τώρα νὰ ἴδωμεν καὶ ἡ πατρὶς καὶ ἐγὼ τὴν προθυμίαν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀνδρίαν ὅλων σας· τοὺς ἀνδραγαθοῦντας ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου, πρέπει νὰ σημειόνῃς καὶ νὰ μοῦ τοὺς ἀναφέρῃς, διὰ νὰ φροντίσω καὶ ἐγὼ νὰ τοὺς συστήσω ὅπου δεῖ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, διὰ νὰ ἀνταμειφθοῦν· καὶ περὶ τῶν πράξεών σας καὶ διὰ κάθε εἴδησιν, ὅπου λαμβάνετε, νὰ μοῦ ἀναφέρῃς συχνὰ μὲ κάθε εὐκαιρίαν· κατόπιν θέλω σᾶς στείλει καὶ ἄλλους στρατιώτας ἂν χρειασθῇ. Σᾶς εὔχομαι κατευόδιον καὶ νίκας λαμπρὰς καὶ ἐνδόξους κατὰ τῶν ἐχθρῶν· καὶ εἰς σὲ ἰδίως εὔχομαι νὰ τιμήσῃς τὸ ὄνομα ὅπου φέρεις.

Ἐν Σαραβαλίῳ Πατρῶν τὴν 10 Μαρτίου 1822.

Ὁ πατήρ σου καὶ ἀρχηγὸς Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Ἐπίσης κατὰ τὸν ἐπόμενον Μάϊον ἀπεστάλησαν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ πολιορκοῦντος τὰς Πάτρας καὶ οἱ στρατηγοὶ Κανέλλος Δεληγιάννης καὶ Γιατράκος μετὰ 400 στρατιωτῶν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

Κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἐποχὴν διέβη ἐκ τῶν Πατρῶν ἀπερ-

χόμενος εἰς τὴν διοίκησιν καὶ ὁ Μάρκος Βότσαρης καὶ ἀνενέωσεν ἐνόρκως καὶ ἤδη, κατὰ τὸ κατωτέρω ἔγγραφον, τὴν ἐνόρκως ὡσαύτως συνδεθεῖσαν πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως φιλίαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη εἰς Κέρκυραν.

Ἐν ὀνόματι τῆς θείας Προνοίας.

« Ὅπου ὦσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματί μου, κἀγὼ ἐν μέσῳ αὐτῶν. » μὲ τοῦτο ἠθέλησε νὰ δείξῃ ὁ φιλάνθρωπος Ἰησοῦς τὸ μέγα καλὸν τῆς ἑνώσεως, ὅταν γίνηται μὲ καθαρὰν συνείδησιν, μὲ βάσεις τοιαύτας ἀπεφασίσαμεν νὰ κάμωμεν ἀδελφικὸν δεσμὸν, ὅστις θέλει φροντίζει τὸ κοινὸν τῆς πατρίδος συμφέρον· διὰ τοῦτο κάμνομεν τὸν ἱερὸν τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως ὅρκον ἀ φυλάξωμεν

α'. Τὰ ἀδελφικὰ ἱερὰ μεταξύ μας χρέη ἀδιάσειστα.

β'. Ὅταν μέλλωμεν νὰ κινήσωμέν τινα ὑπόθεσιν, χρεωστοῦμεν εἰς κοινὴν συνέλευσιν νὰ τὴν προβάλλωμεν, ἢ ἂν δὲν ἤμεθα εἰς ἕνα μέρος νὰ ἀγροικώμεθα μὲ ἄλλον τρόπον ὅπου ἡ περίστασις ἤθελε μᾶς ὁδηγήσει, καὶ ἀφοῦ ἀκριβῶς τὴν ἐρευνήσωμεν νὰ τὴν ἀποφασίζωμεν καὶ ἐντόνως νὰ τὴν ἐνεργῶμεν.

γ'. Ἀνίσως ἤθελε λάβει χρείαν χρηματικὴν κανεὶς ἐξ ἡμῶν διὰ νὰ κινήσῃ τι πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος, χρεωστοῦμεν καὶ ἐξ ἰδίων μας νὰ τοῦ χορηγῶμεν, ὅσα δυνάμεθα, καὶ ἄλλοθεν νὰ ἐνεργῶμεν νὰ τῷ δίδωνται, καὶ νὰ συνεργῶμεν διὰ νὰ λάβῃ τὸ αἴσιον τελος· πλὴν καὶ τοῦτο μὲ κοινὴν ὡσαύτως συναίνεσιν.

δ'. Ἀνίσως ἤθελε λάβει κανεὶς ἐξ ἡμῶν καταδρομὴν ὑποσχόμεθα ὅλοι νὰ τὸν ὑπερασπιζώμεθα καὶ κοινὸν ἐχθρὸν νὰ νομίζωμεν τὸν κατατρέχοντα τὸν ἀδελφόν μας.

ε'. Διὰ νὰ γένῃ ὠφελιμωτέρα ἡ ἕνωσίς μας, χρεωστοῦμεν νὰ φυλάττωμεν τὸν ἱερὸν τοῦτον δεσμὸν μυστικὸν καὶ ἀπὸ τὸν πλησιέστερόν μας συγγενῆ, καὶ μόνον ἐκεῖνον νὰ δεχώμεθα εἰς τὴν ἀδελφότητά μας, ὅστις κριθῇ ἄξιος ἀπὸ ὅλους καὶ τὸ μυστικὸν νὰ φυλάξῃ καὶ τὸ γένος διὰ τῆς ἑνώσεώς του νὰ ὠφελήσῃ.

ς'. Ὅστις ἐξ ἡμῶν ἤθελεν ἀθετήσει τὰ ῥηθέντα χρέη του κάμνομεν ὅρκον εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα νὰ τὸν παιδεύωμεν μὲ θανάτου ποινὴν, ὡς κοινὸν προδότην καὶ τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς πατρίδος.

Πρὸς τοῦτο ἐγράφησαν τέσσαρα ὅμοια, καὶ τὸ ά. δίδεται πρὸς τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, τὸ δὲ β΄. πρὸς τὸν Μάρκον Βότσαρην, τὸ γ΄. πρὸς τὸν Παναγιώτην Γιατράκον, τὸ δὲ δ΄. πρὸς τὸν Ἀλέξιον Βλαχόπουλον, τὰ ὁποῖα ἔχει χρέος ὁ καθεὶς νὰ ἔχῃ εἰδοποιημένον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὸ μέρος, ὅπου θέλει ἐναποταμιεύσει τὸ ἰδικόν του, ὥστε ἂν, φυλάξοι Κύριος, ἀποθάνῃ κανεὶς νὰ τὸ λαμβάνωσιν οἱ λοιποί, καὶ νὰ τὸ ἀποταμιεύωσιν ὅπου κριθῇ, καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ προστατεύωσι τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος μὲ ζῆλον ἀνήκοντα εἰς τὴν ἀδελφότητα.

Ἐγράφη τὴν κζ΄. Μαΐου ͵αωκβ΄.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Μάρκος Βότσαρης, Παναγιώτης Γιατράκος, Ἀλέξιος Βλαχόπουλος, Γεώργιος Σισίνης.

Ἡ συνδρομὴ ὅμως τῶν Πελοποννησίων δὲν εἶχε χορηγηθῇ εἰς μόνην τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν, ἔνθα εἶχε διαταχθῇ νὰ ἐκστρατεύσῃ, ὡς καὶ ἐξεστράτευσεν ὁ Νικήτας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου μετὰ 1500, καὶ ὅστις μετὰ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῶν λοιπῶν συνεκρότησε διαφόρους μάχας εἰς Πατρατζίκι, Ἁγίαν Μαρίναν καὶ Στυλίδα, καθ᾽ ἃς ἐφονεύθησαν ὄχι ὀλίγοι Τοῦρκοι· περὶ τούτων δὲ σώζονται ἐπίσημα ἔγγραφα, ἅτινα ἀφορῶσι τὴν ἐκστρατείαν τούτην τοῦ Νικήτα. Ἐπίσης ὑπάρχουσι καὶ τὰ κατωτέρω ἔγγραφα, ἅπερ δεικνύουσι τὴν διαίρεσιν, ἥτις προεκαλέσθη ἀπὸ τὸ πάθος καὶ τὸν φθόνον τοῦ Ἀρείου Πάγου πρὸς τὸν ἄξιον στρατηγὸν Ὀδυσσέα, καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον, ἀλλὰ καὶ ἀπό τινα μέλη τῆς Διοικήσεως, καὶ κατ᾽ ἐξοχὴν ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν Ἰω. Κωλέττην, ὅστις ἠρέθισε τὸ πρᾶγμα περισσότερον, παρ᾽ ἄλλος, καὶ ἐκ τούτου προῆλθον οἱ φόνοι τοῦ Παλάσκα καὶ Νούτσου —Τὴν πρᾶξιν ὅμως αὐτὴν τοῦ Ὀδυσσέως ἀποδοκιμάζομεν.

Πανευγενέστατε προσωρινὲ Μινίστρε τοῦ Πολέμου.

Ἐκ Δαδίου σᾶς ἔγραφον τὰ ἕως τότε τρέχοντα, νῦν δὲ σᾶς ἀναφέρομεν ὅτι συναχθέντες καὶ ὁμιλήσαντες μετὰ τῶν καπεταναίων, ἀπεφασίσαμεν τὴν ἐκστρατείαν διὰ Ζητοῦνι, καὶ ἐγὼ μετὰ

τοῦ Πελοποννησιακοῦ στρατοπέδου, καὶ ὁ καπετὰν Ὀδυσσεὺς μὲ τὸ ἰδικόν του καὶ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Διοβουνιώτου, ὅλοι τὸν ἀριθμὸν 4000 ἰντζίρκα, ἐμβαρκαρισθέντες ἐκάμαμεν τεσμπάρκο εἰς τὸ χωρίον Ἀχινὸ αὐγὴ τοῦ σαββάτου, ἀπέχον μακρὰν τῆς Στυλίδος μίαν ὥραν καὶ τοῦ Ζιτουνίου τέσσαρας, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτὸ μέρος καὶ ηὕραμεν τοὺς ἐχθροὺς ἑτοίμους καὶ ἐβάλθημεν εἰς τὴν μάχην, τοὺς ὁποίους καὶ τσακίσαντες ἐφέραμεν κυνηγῶντας ἐμπρὸς τῆς Στυλίδος πρὸς τὸ Ζιτούνι σκοτώσαντες ἀρκετούς. Τοῦτο δὲ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες, ὁ καπ. Ὀδυσσεὺς λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ἓν μέρος τοῦ στρατεύματος καὶ μὲ τὰ καράβια ἦλθε καὶ ἐκτύπησε τὴν ἁγίαν Μαρίναν ἀπέχουσαν τῆς Στυλίδος μίαν ὥραν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκυρίευσε· κλεισθέντες δὲ εἰς τὴν Στυλίδα εἰς 6 σπήτια μερικοὶ ἐχθροὶ, αὐτοὺς ἐπολεμήσαμεν ἕως τὴν κυριακὴν εἰς τὰς ὥρας 4 ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ ἕως 150 ἐκάψαμεν εἰς τὰ 4 σπήτια, καὶ 20 ἐσκοτώσαμεν καὶ 12 ζωντανοὺς ἐπιάσαμεν· εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ὥραν φθάσαντες οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Ζιτοῦνι καὶ καβαλαραῖοι καὶ πεζοὶ ἐκρότησαν πόλεμον πρῶτον εἰς ἁγίαν Μαρίνα μετὰ τοῦ Καπ. Ὀδυσσέως, καὶ ἔπειτα ἦλθον εἰς ἡμᾶς, μὲ τοὺς ὁποίους κτυπηθέντες ἐχαλάσαμεν ἀρκετοὺς, ὕστερον ἀφοῦ ἦλθον καὶ τρία κανόνια κρατοῦντες τους λοιπὸν 4 ὥρας σχεδὸν ἀπὸ τὴν ράχην τσακίζοντες μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἐδῶσε χωριάτες, ὅλη ἡ κολόνα μας ἐγύρισεν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ βουνὸν, κλεισθέντες εἰς τὴν παραθαλασσίαν μερικοὶ δικοί μας ἀφοῦ ἔρριξαν ὑπὲρ τοὺς 40 καβαλαραίους ἐχάθησαν 7 μόνον ἰδικοί μας. Τὴν νύκτα λοιπὸν κάμνοντες γιουρούσι ἤλθαμεν εἰς ἁγίαν Μαρίνα καὶ ἕνα μέρος ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἀχινὸ, ὅπου καὶ τὴν αὐγὴν πηγενάμενοι οἱ ἐχθροὶ ἐχάλασαν ἕως 20 ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους χωριάτας, τοὺς δὲ ἄλλους ὅλους ἐσυνάξαμεν μὲ τὰ καράβια καὶ ἐστήσαμεν τὸ ὀρδί μας εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίναν μακρὰν τοῦ Ζητουνιοῦ 2 ὥρας· τὴν αὐτὴν ἡμέραν λοιπὸν, ἤτοι τὴν δευτέραν ἐρχόμενοι οἱ ἐχθροὶ εἰς ἁγίαν Μαρίναν καὶ συγκροτήσαντες πόλεμον φρικτὸν ἐσκοτώσαμεν 60 ἐκτὸς τῶν λαβωμένων, ἀπὸ δὲ ἡμᾶς μόνον ἕνας, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν συμφωνίαν μας ἐκτύπησαν οἱ ἀπὸ ἐκεῖσε καπεταναῖοι ὁ Μῆτσος Κοντογιάννης, Σκλατσὰς καὶ λοιποί· καὶ τοὺς εὔγαλαν ἀπὸ τὸ Πατρατζίκι μὲ ἀφανισμόν των πλέον τῶν 200, ὥστε λοιπὸν σᾶς λέγομεν ὅτι εἰς

ὀλίγας ἡμέρας μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ θέλει ἀκούσετε μεγάλας ἀνδραγαθίας τῶν Ἑλλήνων, ἰδοὺ λοιπὸν τὰ μέχρι τοῦδε ἀκολουθήσαντα καὶ ἀναφέρετε τα εἰς τὴν ὑπερτάτην διοίκησιν.

Ἁγία Μαρίνα τὴν 7 Ἀπριλίου 1822.

Ὁ Μινίστρος τοῦ πολέμου

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον·

Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ στρατόπεδα τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος.

Μ' ἀπερίγραπτον τὴν χαρὰν γενναιότατε Στρατηγὲ σᾶς προσφέρω τὰς εὐχαριστήσεις καὶ ἐπαινετικὰς φωνὰς τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως καὶ αὐτῆς τῆς **Πατρίδος**, ἥτις ἀληθινὰ σὲ καυχᾶται ὡς πρόμαχον καὶ τῶν παλαιῶν μας ἐκείνων προγόνων ἐφάμιλλον. Ἡ γενναιότης σου, ἡ σταθερότης σου εἰς τὰ δεινὰ καὶ ἡ πολεμικὴ ἐμπειρία σου ἔδειξαν ἀληθινὰ θαύματα ἕως τόρα· ὁ πατριωτισμός σου ἐθριάμβευσεν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις καὶ σὲ ἀπέδειξε τέλειον ἀρχέτυπον στρατιωτικῶν ἀρετῶν καὶ γνήσιον υἱὸν τῆς πατρίδος. Ὁ ἐνθουσιασμός σου δὲν ἔχει βέβαια ἄλλα ὅρια, εἰμὴ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πατρίδος σου, τῶν ὁποίων σᾶς ἐπευχόμεθα ταχεῖαν καὶ παντελῆ τὴν ἐκπλήρωσιν μὲ τὰ ἐπάξια βραβεῖα καὶ στέφανον τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν πολυμόχθων σας ἄθλων.

Ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις μὲ τὴν πλέον ὀξυτάτην εἰς τοῦτο ἐνεργεῖ δραστηριότητα, ἐντὸς ὀλίγου μεγάλαι θέλουν ἐπισυναχθῆ εἰς τὰς αὐτοῦ δυνάμεις διὰ νὰ ἐξακολουθήσετε τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἱερὸν πολύκροτον ἀγῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον σᾶς ἐπευχόμεθα νίκας καὶ τρόπαια, στεφάνους καὶ δάφνας, τῆς πολυμόχθου ἀρετῆς τ' ἀθάνατα βραβεῖα.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 27 Ἀπριλίου 1822.

Ὁ Μινίστρος τῶν ἐσωτερικῶν καὶ προσωρινὸς
Μινίστρος τοῦ πολέμου

Τ. Σ. **Ἰω. Κωλέττης.**

Ἄρειος Πάγος.

Γενναῖε Στρατηγὲ Νικήτα.

Ὁ Κύριος Ὀδυσσεὺς μᾶς ἔστειλε τὸ δίπλωμα τῆς χιλιαρχίας,

μὲ τὸ ὁποῖον ἡ πατρὶς τὸν ἐτίμησε, καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον παραιτεῖται ἀπὸ τὴν δούλευσιν τῆς πατρίδος· ἰδοὺ ὁ Ἄρειος Πάγος τιμᾷ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς πεντακοσιαρχίας, τοὺς κυρίους Σταμούλην Χοντρὸν, Δημήτριον Τριανταφύλλου καὶ Γιάννην Λάππα,, καὶ τοὺς διορίζει ν' ἀναλάβουν τὴν διοίκησιν τοῦ στρατεύματος καὶ ν' ἀκούσουν τὰς διαταγάς σου καὶ τοῦ χιλιάρχου Δυοβουνιώτη, ἕως δευτέρας μας διαταγῆς.

Λάβε λοιπὸν φροντίδα νὰ ὁδηγήσῃς κατὰ τὸ παρὸν μετὰ τοῦ χιλιάρχου Δυοβουνιώτη· γράφομεν πρὸς τούτοις καὶ τῶν καπεταναίων Πορώτη καὶ Αἰγινήτη νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸ στράτευμά σου καὶ ν' ἀκούσουν τὰς διαταγάς σου.

Ἐξακολούθει τὴν ὁδοιπορίαν σου καὶ συναπαντήσας τὸν ἐχθρὸν πολέμει, κτύπα καὶ νίκα. Ἔρρωσο.

Ἐν Λ.θάδᾳ τῇ 17 Ἀπριλίου 1822. (2. ἐλευθερίας).

Οἱ Ἀρεοπαγῖται

Ἀταλάντης Νεόφυτος πρόεδρος, Ἄνθιμος Γαζῆς, Δρόσος Μανσόλας, Ἰωάννης Εἰρηναίου, Κ. Τσυτοστᾶ, Κωνστ. Ἰωάννου, Παναγ. Κονδύλης.

Ὁ Γραμματεὺς
Ἀδὰμ Δοῦκας.

Ὁ Ἄρειος Πάγος.

Γενναιότατε Στρατηγὲ Κύριε Νικήτα!

Καὶ προχθὲς ἐγράψαμεν εἰς τὴν γενναιότητά σας, καὶ μέχρι τῆς σήμερον οὐδεμίαν ἀπόκρισιν ἐλάβομεν, καὶ σήμερον πάλιν δὲν λείπομεν νὰ σὲ φανερώσωμεν τὴν ὅσην λύπην δοκιμάζομεν, μὴν ἠξεύροντες τὴν κατάστασιν τῶν στρατευμάτων μας, καὶ διὰ τοῦτο στέλλομεν ἐξ ἐπίτηδες τὸν παρόντα ἄνθρωπον διὰ νὰ μᾶς ἰδεάσῃ ἡ γενναιότης σου περὶ πάντων, διὰ νὰ ἠξεύρωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ κάμωμεν τὴν πρέπουσαν φροντίδα τῶν ζωοτροφιῶν· ἀδελφὲ σὲ ὁρκίζομεν εἰς τὸ ὄνομα τῆς γλυκυτάτης ἡμῶν πατρίδος νὰ σταθῇς γενναῖος καὶ πιστὸς υἱὸς αὐτῆς, ὅπου νὰ βάλῃς τὰ στρατεύματα τῆς Ῥούμελης εἰς εὐταξίαν, νὰ μετρήσῃς αὐτὰ ὁμοῦ καὶ τὰ ἰδικά σας, διὰ νὰ ἠξεύρωμεν τὴν καθημερινὴν των τροφὴν, διὰ νὰ μὴ τοὺς λείπῃ, καὶ ἐπειδὴ ὁ κύριος Ὀδυσσεὺς παρῃτήθη τῆς χιλιαρχίας ἐδιωρίσαμεν αὐτοῦ τὸν Κύριον Δημήτριον Τριανταφύλλου, κύριον Ἰωάννην Λά-

πα, καὶ κύριον Σταμούλη, διὰ νὰ λάβουν τὴν ἐπιστασίαν τοῦ στρατεύματος τῆς Λεβαδίας, τοὺς ὁποίους ἂς ὁμιλήσῃ καὶ ἡ γενναιότης σας· ἔπρεπε νὰ στείλωμεν δύο ἀνθρώπους μας αὐτοῦ διὰ νὰ διευθετήσουν τὰ πράγματα, πλὴν κατὰ τύχην, δι' ἐπιταγῆς τῆς ὑπερτάτης βουλῆς ἐστάλησαν εἰς ἄλλα μέρη οἱ συνάδελφοί μας, καὶ ἐμείναμεν μόνον τρεῖς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέπομεν ὅλην τὴν ἐπιστασίαν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ εἰς τὴν γενναιότητά σου, διὰ νὰ μᾶς δώσῃς σωστὴν πληροφορίαν περὶ τῶν παρόντων καὶ περὶ τῶν μελλόντων σκοπῶν. Σᾶς εὐχόμεθα ὑγείαν καὶ νίκας λαμπράς.

Τὴν 12 Ἀπριλίου 1822 ἐκ Λιθάδος τῆς Εὐβοίας.

Οἱ Ἀρεοπαγῖται

Ἀταλάντης Νεόφυτος πρόεδρος.

Γενναιότατε Κ. Νικήτα Σταματελόπουλε!

Ἐλάβαμεν τὸ ἀπὸ Βελίτζαν γράμμα σου, ἐν ᾧ εἴδομεν νὰ μᾶς γράφῃς, ὅτι καθὼς ἠκούσθη ἡ παραίτησις τοῦ Ὀδυσσέως, τὸ στράτευμα ὅλον ἐσκορπίσθη τόσον τὸ ἐδικόν του, ὅσον καὶ τὸ Μωραΐτικον· αὐτὸ τὸ γράμμα σου μᾶς ἐκίνησεν εἰς θαυμασμὸν, πλὴν πάλιν συνήλθομεν συλλογισθέντες, ὅτι οἱ γενναῖοι ἄνδρες εἶναι φυσικὰ ἁπλοϊκοὶ καὶ εὐεξαπάτητοι, καὶ ἀφοῦ συναρπασθῶσιν ἢ ἀπατηθῶσι μίαν φορὰν, ἐπιμένουσι διὰ παντὸς εἰς τὴν αὐτὴν ἀπάτην, ἐὰν δὲν προλάβῃ μία φιλικὴ συμβουλὴ νὰ τὴν ἀναιρέσῃ· διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν εὔλογον ν' ἀποκριθῶμεν καὶ νὰ σὲ συμβουλεύσωμεν πατρικῶς τὰ συμφέροντα, ὄντες βέβαιοι, ὅτι γράφομεν εἰς ἄνδρα γενναῖον καὶ τιμιώτατον, καὶ ὅτι θέλει κρατήσει μυστικὰ τὰ ὅσα τοῦ γράφομεν.

Κύριε! ἡ παραίτησις τοῦ Ὀδυσσέως προῆλθεν ἀπὸ λόγου του. ὁ ἴδιος μᾶς ἔγραψεν, ὅτι παραιτεῖται, διότι θέλει νὰ τραβιχθῇ εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ νὰ διορίσωμεν ἄλλον εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατεύματος· τὸ στράτευμα δὲν εἶναι ἐδικόν του, ἀλλ' εἶναι τοῦ γένους· δὲν ἐσκορπίσθη διὰ τὴν παραίτησίν του, ἀλλὰ διὰ τὴν συμφορὰν ὅπου τοῦ ἠκολούθησεν εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν· μάλιστα τὸ στράτευμα εἶναι ἀγανακτισμένον ἐναντίον του, καὶ ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς ἐκείνης εἰς τὴν ἄτολμον στρατηγίαν του, καθὼς ἐκ συμφώνου καὶ τὸ Μωραΐτικον στράτευμα· ἡ προαίρεσις τοῦ Ὀδυσσέως ἴσως εἶναι καλὴ καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ὠφελήσῃ τὸ γένος του, ἀλλ'

ἡ κακὴ τύχη τὸν κατατρέχει καὶ ἐναντιοῦται εἰς τὰ στρατηγήματά του· τὸ δὲ ἐλάττωμα εἶναι ὅπου χάνει τὴν εὐκαιρίαν τῶν πράξεων καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ καιροῦ εἰς τὸ νὰ κομπασάρῃ ἀτελεύτητα, νὰ μὴν ἐπιχειρῇ εἰς τίποτε, καὶ ὕστερον μετανοεῖ ἀνωφέλευτα.

Ἴσως αὐτὴ ἡ συνείδησις τέλος πάντων τὸν ἔτυψε καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῇ καὶ ἀπὸ τὸ ἀξίωμά του καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον, γνωρίζοντας τὸ ἐλάττωμά του, διὰ τὸ ὁποῖον ἐστάθησαν πάντοτε ὄχι μόνον ἀνωφελῆ, ἀλλὰ καὶ ὀλέθρια τὰ στρατηγήματά του, εἰς Λεβαδίαν, εἰς Θήβας εἰς Ἀθήνας, εἰς Εὔριπον, καὶ τώρα κακῇ τύχῃ ἐναντίον τοῦ Ζητουνίου· ὅθεν ἡ παραίτησίς του (ἐὰν δὲν ἦναι καθ' ὑπόκρισιν) θέλει γίνει ὠφελιμωτάτη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν γένος. Λοιπὸν ἀδελφὲ Γενναιότατε σὲ συμβουλεύομεν ν' ἀγαπᾷς μὲν τὸν Ὀδυσσέα, περισσότερον ὅμως ν' ἀγαπᾷς τὸ συμφέρον τοῦ γένους καὶ τῆς πατρίδος, καὶ νὰ ἔχῃς πάντοτε πρὸ ὀφθαλμοῦ τοῦτο τὸ ἀπαραίτητον ἱερὸν χρέος σου. ἡμεῖς σὲ βλέπομεν τόσον ἐνθουσιασμένον εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Ὀδυσσέως, ὁποῦ ἐλησμόνησες πῶς εἶσαι στρατηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων, καὶ γράφεις, ὅτι ἐσκορπίσθη καὶ τὸ Μωραΐτικον στράτευμα ἐκ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ὀδυσσέως, ὡσὰν νὰ ἦτον αὐτὸς στρατηγός του καὶ ἡ γενναιότης σου ὁ σημαιοφόρος. Ἡ φιλία τοῦ γενναίου καὶ φιλογενοῦς ἀνδρὸς πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ὅριά της. Ἡ Γενναιότης σου ἀφοῦ τιμᾷς τὴν φιλίαν τοῦ Ὀδυσσέως, πρέπει ν' ἀναλάβῃς τὰ γενναῖα φρονήματά σου, νὰ φροντίσῃς εἰς τὸ νὰ φυλάξῃς τὴν καλὴν ὑπόληψίν σου, καὶ τὸν ἔπαινον τῶν παρελθόντων κατορθωμάτων· συλλογίσου, ὅτι ἦλθες τόσην μακρὰν ὁδὸν, καὶ δοκιμάζεις τόσας ταλαιπωρίας, ὄχι διὰ νὰ φιλιωθῇς μὲ τὸν Ὀδυσσέα, ἀλλὰ διὰ νὰ κατατροπώσῃς τοὺς ἐχθροὺς, εἰς τοῦτον τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ὁποῦ ἐπεχειρίσθημεν, καὶ νὰ δοξασθῇς μὲ λαμπρὰς νίκας καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καθὼς καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Αὐτὰ ὁποῦ σοῦ γράφομεν δὲν σὲ τὰ γράφομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ ἡ πατρὶς καὶ τὸ γένος· καὶ ὡς φιλόπατρις καὶ φιλογενὴς ὁποῦ εἶσαι πρέπει νὰ τὰ ἀκούσῃς μὲ σέβας καὶ νὰ ἐνεργήσῃς μὲ ζῆλον· ὅθεν ἀδελφὲ πάσχισαι νὰ συνάξῃς καὶ νὰ ἐμψυχώσῃς τὸ διεσκορπισμένον στράτευμα· τοῦτο εἶναι χρέος ἀξίου στρατηγοῦ· εἰσακούσθητι, ἑνώθητι μὲ τοὺς ἄλλους στρατηγούς· καὶ ὁ θεὸς θέλει εὐοδώσει τὰ κινήματά

σας καὶ θέλει μᾶς βοηθήσει διὰ νὰ ἐξαλείψωμεν τὴν ἐκ τῆς ἥττης ἀδοξίαν ὁποῦ ἐδοκιμάσαμεν. Ὑγίαινε

Ἐν Λιθάδᾳ 26 Ἀπριλίου 1822. *Οἱ Ἀρεοπαγῖται*

Ἀταλάντης Νεόφυτος Πρόεδρος

(Τ. Σ.) (Ἕπονται αἱ λοιπαὶ ὑπογραφαί.)

Σεβασμιώτατοι ἄρχοντες Ἀρεοπαγῖται!

Ἐδιάβασα τὸ γράμμα σας καὶ εἶδα τὰ ὅσα μὲ γράφετε· ἐγὼ τὸ γένος μου τὸ τιμῶ καὶ τὸ ἀγαπῶ καὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του καθ' ἡμέραν θυσιάζομαι· τιμῶ καὶ σέβομαι καὶ τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ κάθε καλὴν διοίκησιν τοῦ ἔθνους μου· λέγω ὅμως τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἐλεύθερος Ἕλληνας καὶ καλῶς πατριώτης. Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐφέρθη καθὼς ἔπρεπεν εἰς τὰς περιστάσεις μας, πρῶτον δὲν ἔπρεπε νὰ δίδῃ πολεμικὰς προσταγάς, ὡσὰν νὰ ἦτον διωρισμένος στρατηγὸς ἐπάνω μας· ἡμεῖς ὁποῦ ἐπολεμούσαμεν, ὁποῦ ἐβλέπαμεν τὰς δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ στρατεύματός μας, ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ τὸ τραβίξωμεν διὰ νὰ μὴ χαθῇ· ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἔπρεπε νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τοῦτο καὶ νὰ προξενήσῃ τόσην ταραχὴν καὶ παράπονα· ἂν τὸ τράβιγμα τοῦ στρατεύματος ἔγεινε κακά, τὴν κρίσιν δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν κάμνῃ ὁ Ἄρειος Πάγος, ἀλλὰ ἡ διοίκησις τοῦ ἔθνους ἠμποροῦσε νὰ διορίσῃ ἄλλους ςρατηγοὺς νὰ ἐξετάσωσι, καὶ νὰ κρίνωσι τὸ πρᾶγμα· ἡ δουλειὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦτον καὶ εἶναι, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πολεμικά, νὰ προνοῇ τὰς ζωοτροφίας καὶ τὰ ἐφόδια, δεύτερον ὅταν ὁ Ὀδυσσεὺς ἔστειλε τὴν παραίτησίν του ὁ Ἄρειος Πάγος ἔπρεπε νὰ δείξῃ πολιτικόν, καὶ νὰ στοχασθῇ τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ εἰρηνεύσῃ τὸ πρᾶγμα, ἂν εἶχε καὶ ἄδικον ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὄχι νὰ ἁρπάζῃ τὴν παραίτησίν του καὶ νὰ τὸν θεατρίζῃ εἰς τὸν κόσμον, ὡσὰν ἔνοχον· ἐγὼ ἐδούλευσα καὶ εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Διοικήσεις, πουθενὰ ὅμως δὲν εἶδα ν' ἀνακατώνωνται εἰς τὰ πολεμικὰ μὲ τέτοιον τρόπον οἱ πολιτικοί, καὶ νὰ καταδικάζουν ἔτζι τοὺς ἀξιωματικούς· πλὴν περισσότερον δὲν ἔπρεπε νὰ φερθῆτε ἡ εὐγενεία σας ἔτζι εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τοῦ γένους, ὅπου χρειάζεται ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ ὄχι φατρίας καὶ ταραχάς· ἠξεύρω, ὅτι τὸ στράτευμα εἶναι τοῦ γένους, ἡ ὁδηγία ὅμως τοῦ ςρατεύματος εἶναι τοῦ Ἀρχηγοῦ, καὶ ὅταν μένῃ χωρὶς ἀρχηγόν, σκορπίζει, καθὼς καὶ ἕνα καράβι, ὅταν μένῃ χωρὶς καραβοκύρην,

τζακίζεται καὶ πνίγεται· τὸ πλέον λυπηρὸν, ἄρχοντες, εἶναι, ὅπου ἀντὶ τώρα κἂν νὰ ζητῆτε ὡς φρόνιμοι διόρθωσιν τοῦ κακοῦ, ἐσεῖς ζητεῖτε νὰ τὸ γαγγραινάρετε· ἐγὼ ἂν ἔχω γενναῖα φρονήματα, καὶ ὡς φίλος καὶ ὡς φιλογενὴς, καὶ ἂν ἔχω καμμίαν ὑπόληψιν εἰς τὸ γένος μου, ἀφήσατέ με παρακαλῶ νὰ φυλάττω τὰ γενναῖά μου φρονήματα καὶ τῆς φιλίας καὶ τῆς φλογενείας καὶ νὰ χαίρωμαι τὴν μικρὰν ταύτην ὑπόληψιν· μένω δὲ μ' ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας.

27 Ἀπριλίου 1822. Ἐκ Βελίτζης. *Ὁ πατριώτης*

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Γενναιότατε Στρατηγὲ Κύριε Νικήτα!

Ἐλάβομεν χθὲς τὸ ἑσπέρας διὰ τοῦ Καπετὰν Κυριακοῦ τὸ γράμμα σας καὶ μὲ λύπην μας μεγάλην ἀνέγνωμεν αὐτὸ, θαῤῥοῦντες ὅμως εἰς τὸν ὕψιστον Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἀνδρίαν καὶ φρόνησιν τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ στρατεύματος, καὶ εἰς τὴν ὁμόνοιαν τῶν ἡμετέρων χιλιάρχων, ἐλπίζομεν νὰ ματαιωθῶσιν οἱ σκοποὶ τῶν ἐχθρῶν· ὅσον ἀπὸ μέρους ἰδικόν μας, ἀπὸ ζωοτροφίας καὶ μπαρουτόβολα θέλομεν πασχίσει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ σᾶς προφθάσωμεν ἀπὸ ὅποιον μέρος ἠμπορέσωμεν. Γνωρίζομεν ὅτι ἀπὸ τὸ μέρος σας δὲν θέλει λείψει ἡ ἀνδρία καὶ ἡ γενναιότης εἰς τὸ νὰ καταδαμασθῇ ἡ ὑπερηφάνια τῶν τυράννων καὶ νὰ κατατροπώσωμεν τὸν κοινὸν ἐχθρὸν τοῦ γένους καὶ νὰ λάμψῃ ὁ τίμιος σταυρός· ἐνθυμηθῆτε τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων μας, αὐτοὶ οἱ τόποι ὅπου πατεῖτε τὴν σήμερον εἶναι ζυμωμένοι μὲ τὰ αἵματα τοῦ Λεωνίδου, καὶ τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων ἡρώων· ἐνθυμηθῆτε ὅτι εἶσθε παιδία ἐκείνων καὶ πρέπει νὰ κάμητε τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματός των· ἐνθυμηθῆτε ὅτι τριακόσιοι ἐπολέμησαν μὲ τόσας μυριάδας· ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἡ πατρὶς ἀπὸ σᾶς ζητεῖ τὴν διαφέντευσιν· ἐνθυμηθῆτε ὅτι οὗτος εἶναι ὁ καιρὸς τῆς δόξης, διὰ νὰ ἀπαθανατήσητε τὰ ὀνόματά σας μὲ τοὺς θριάμβους σας. Καλὸν ἦτον, μᾶς φαίνεται, νὰ συμβουλευθῆτε μεταξύ σας καὶ νὰ γράψητε διὰ νὰ προσκαλέσωμεν καὶ τὸν Καπετὰν Διαμαντῆ, ὁ ὁποῖος κάθεται εἰς Σκιάθον μὲ ἑπτακοσίους ἀνθρώπους διὰ νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ πέσῃ ἀπὸ τὰς πλάτας τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς Στυλίδος. Σᾶς εὐχόμεθα λαμπρὰς νίκας.

Οἱ Ἀρεοπαγῖται

24 Ἰουνίου 1822. Ἄνθιμος Γαζῆς καὶ λοιποί.

Περὶ τοῦ Δράμαλι ἀναφέρων ὁ Συγγραφεὺς ὅτι εἰσέβαλε εἰς Πελοπόννησον μὲ 40000, κ. λ. π. ἐν σελίδι 140, περιγράφει τὰ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν γεγονότα ὡς ἕπεται·

«Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις διῃρημένη οὖσα, τίποτε δὲν ἔπραξε πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐχθρῶν, ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα ὀλίγοι τινὲς γενναῖοι καὶ ἐπιτήδειοι ἄνδρες, ἐξ ὧν δίκαιον εἶναι νὰ ἀναφέρωμεν πρὸ πάντων τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην, τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην. Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης μετὰ τῶν Μαυρομιχαλαίων ὠχυρώθη εἰς τοὺς Μύλους καὶ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Ἄργους, διὰ νὰ ἀνθέξῃ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ δώσῃ οὕτω καιρὸν εἰς τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην νὰ συλλέξῃ στρατιώτας ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν· τοῦτο ἔγεινε τῷ ὄντι καὶ ἅμα κατελθόντος τοῦ Κολοκοτρώνου ἀπὸ Τριπόλεως μετὰ 10000 περίπου ἀνδρῶν, οἱ ἐχθροὶ ἐνόησαν ὅτι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Χερσοννήσου, ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἐδύναντο οὔτε εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἄργους νὰ μείνωσι, δι' ἔλλειψιν τροφῶν· ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν εἰς Κόρινθον. Ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες προλαβόντες, κατέλαβον ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην καὶ τὸν Νικήτα Σταματελόπουλον τὰ στενὰ τὰ φέροντα ἀπὸ τῆς Ἀργολικῆς πεδιάδος εἰς Κόρινθον καὶ ὁρμήσαντες κατὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ διέλθωσι διὰ τῶν στενῶν τούτων, ἐπήγαγον εἰς αὐτοὺς φοβερὰν φθοράν, ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τινὲς τῶν Πασάδων ἔπεσαν κατὰ τὰς ἐνδόξους ἐκείνας μάχας, καθ' ἃς ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας διέπρεψεν ὁ Πελοποννήσιος Νικήτας Σταματελόπουλος, ὅστις τότε ἐπωνομάσθη Τουρκοφάγος· ἔλαβον δὲ οἱ Ἕλληνες καὶ λάφυρα πολλά, διότι ὅλα τὰ φορτηγὰ ζῶα, ἐν οἷς καὶ 200 κάμηλοι, ὅλαι αἱ ἀποσκευαὶ τῶν ἐχθρῶν καὶ πλῆθος ἵππων ἔπεσον εἰς χεῖράς των.»

Παρατηροῦμεν ὅμως εἰς τὸν συγγραφέα ὅτι ταῦτα δὲν ἠρύσθη ἀπὸ ἀσφαλεῖς πηγὰς, διὰ τοῦτο ἐν συντόμῳ περιγράφομεν αὐτὰ, ὅπως πραγματικῶς συνέβησαν.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐρχόμενος ἀπὸ τὰς Πάτρας εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, συλλέγων ςρατιώτας, διότι εἶχε διένεξιν μέ τινα μέλη τῆς διοικήσεως (α), ἔφθασεν εἰς Τρίπολιν· τότε δὲ μαθὼν τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἔπεμψε μετὰ 2000, τὸν μὲν Δ. Πλαπούταν εἰς Ἄργος διὰ τοῦ κάτω Μπέλεσι, (ὅπου ἔλαβε τὴν κατωτέρω ἐπιςολὴν τοῦ Σωτηράκη Νοταρᾶ (β)

(α) Ἔγραψε δὲ πρὸς τὸν Πλαπούταν καὶ υἱόν του Πάνον τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον.

Γενναῖε ἀδελφὲ Κὺρ Δημητράκη καὶ παιδίμου Πάνο!

Διὰ τὰς γνωστάς σου αἰτίας καὶ δι' ἄλλας πολλὰς τὴν Κυριακὴν 25 τοῦ παρόντος λύω τὴν πολιορκίαν ἄφευκτα, καὶ ἔρχομαι αὐτοῦ ὁποῦ θέλει ἐπιμεληθῶμεν πρῶτον τὴν σύστασιν τῆς Ἐπαρχίας μας, καὶ εἶτα ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι συμφώνως θέλει ὑπάγομεν εἰς Τριπολιτζᾶν νὰ ζητήσωμεν νὰ κριθῶμεν μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἀπαιτοῦντες τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἁρμάτων, ὅθεν λάβετε πρὸ ὀφθαλμῶν, προδιάθεσον τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰδοποιήσας ὅπου στοχάζεσαι εὔλογον, εἰς Δημητσάναν, Βυτίναν, Ζυγοβῆστι, Ζάτουνα καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπά. Ἐμψυχώσατέ τους, νὰ μὴ κιοτέψουν καὶ πάντα κλίνουν κεφαλὴν μὲ τὸ σὺ κύριε, καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἔχομεν ἀκόμη δύναμιν διὰ νὰ διαυθεντεύσωμεν τὰ δίκαιά μας.

Ὅλους τοὺς ἀνθρώπους θέλει τοὺς ἔχετε ἑτοίμους διὰ κάθε χρείαν καὶ προδιαθεμένους.

21 Ἰουνίου 1822. Σαραβάλι.
Ἐκ τῆς πολιορκίας Πατρῶν· Ὁ Ἀδελφὸς καὶ Πατὴρ
Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

(β) Γενναιότατε Καπετὰν Δημητράκη Πλαπούτα ἀδελφικῶς σὲ ἀσπάζομαι.

Σήμερον ἅμα πρωῒ ἔλαβα τὸ ἀδελφικόν Σας καὶ εἶδα τὰ γενναῖα φρονήματά σας, καὶ ἀνδρεῖα κινήματά σας, ἀδελφὲ δὲν εἶδα εἰς κἂν ἕναν ἄλλον ζῆλον, πατριωτισμὸν, εἰμὴ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν γενναίων Κολοκοτρωναίων καὶ ὁ ἅγιος θεὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ καὶ νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ τὰ ἀγαθὰ κατορθώματά σας· ἐγὼ ἤμην εἰς Κόρινθον καθὼς σᾶς ἦτον γνωστὸν, καὶ τὴν προχθὲς πέμπτην εἰς τὰς τέσσαρας ἡ ὥρα, ἐὰν δὲν ἤθελε προφθάσῃ εἴδησις βέβαια μέσα εἰς τὸ σπῆτι ἤθελε μᾶς κατασφάξουν οἱ ἐχθροὶ, καὶ δὲν λυποῦμαι ἄλλο ὁποῦ ἔχασα εἰμὴ τὸν τζιπχανὲ, ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ θεὸς ὁποῦ ἐγλύτωσα τὴν ζωήν μου, καὶ τοῦ παιδιοῦ μου· πολλοὶ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας κατεσφάγησαν εἰς τὰ Νιζερβένια ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἄλλοι ἀπέθανον ἀπὸ λυβάκωμα, ἰδοὺ ἡ συνδρομὴ ἀδελφικὴ πόσα ἔκαμε, καὶ ἐπήραμεν εἰς τὴν ψυχήν μας τόσας ἀθώους ψυχάς. Ἐγὼ τὴν Κυριακὴν μ' ὅσους στρατιώτας κουτζοὺς, στραβοὺς ἠμπόρεσα, καὶ ἐπῆρα, καὶ χθὲς ἅμα πρωῒ ἦλθα ἐδῶ εἰς τοῦ Σούλη, εἰς τὰς τρεῖς ἡ ὥρα· ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Βάλτζας ἐφάνησαν ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα ἀτιλῆδες, καὶ ἔρχονται κατεπάνω μας ἔπιασαν ἀμέσως οἱ ἐδικοί μας τ' ἀναγκαῖα μέρη, τοὺς ἐκτύπησαν καὶ τοὺς ἐδίωξαν καταβαίνοντας εἰς τὸν κάμπον, λαβόνοντας ἕναν καὶ πέρνωντας καὶ ἕνα ἄλογον· τὴν

εἰς Ἄργος,) τὸν δὲ Ἀντώνιον Κολοκοτρώνην διὰ τῆς Νεμέας ἵνα παρέξωσι συνδρομὴν εἰς τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνώριζεν ὅτι παρεδόθη· ἐπομένως, ἐκδώσας διαταγὰς μετὰ τῆς Γερουσίας εἰς τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ συναχθῶσιν ὅσον οἷόν τε περισσότερα στρατεύματα, ἀνεχώρησεν εἰς τοὺς Μύλους· προχωρῶν δὲ εἰς Ἀχλαδόκαμπον συνηντήθη μετὰ τοῦ

ἰδίαν ἡμέραν κατὰ τὸ μέρος τοῦ Λόπεσι, οἱ Δουσιανῖται καὶ μερικοὶ Γκουριῶται βλέποντας ὅτι ἦτον μερικοὶ ἀτηλίδες ὥρμησαν, ἐσκότωσαν πέντε, ἐπίασαν καὶ ἕνα ζωντανὸν, ἐπῆραν καὶ ὀκτὼ ἄλογα, μὲ ἤφεραν τὸν ζωντανὸν ἐδῶ καὶ τὸν ἐξέταξα, καὶ μὲ εἶπεν, ὅτι εἶναι τρεῖς πασιάδες οὖτζ Τουηλοῦ, καὶ ἕνας μὲ δύο τούγια, καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ, οἱ πασιάδες ὀνομάζονται Μεχμὲτ πασᾶς, Χασὰν πασᾶς, καὶ Μώραλη ἀλήπασας καὶ Τζάρκατζη ἀλήπασας. Τὸ στράτευμα εἶναι ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας εἰς αὐτὸ εἶναι τὸ πεζικὸν ἕως ἑπτὰ χιλιάδες, ζῶα πολυάριθμα, γκαμίλια ἑξακόσια χασνέδες καὶ ἐφόδια πολεμικὰ ἀρκετὰ, πλὴν ἀπὸ ζαερέδες ὑστεροῦνται· ὁ Χουρσὶτ πασᾶς ἕως τὴν Ἀλαμάναν τοὺς ἔφερεν καὶ τοὺς ἐσυνεύγαλεν· εἰς τὸν δρόμον ντουφέκι δὲν ἀπήντησαν πουθενά· Τζάρκατζη ἀληπασᾶς ἀμέσως ἐπῆγε εἰς τὸ Ἀνάπλι, ποῦ τώρα εὑρίσκεται δὲν ἠξεύρομεν· τὴν Βόχαν τὴν ἐκυρίευσαν καὶ τὴν ἐκατέκαυσαν ἕως εἰς τὸ Θαλερὸν, πέρνοντας καὶ ὅσα γεννήματα εὗρον· ὅθεν ποῖος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἀποτολμᾷ νὰ κατέβῃ κάτω, ὅπου τὸν κατασφάζει ἡ καβελαρία; μοῦ γράφετε νὰ βαστάξω καλὰ τὸν τόπον ἐδῶ· μὰ μὲ τί ἐφόδια πολεμικά; εἶναι τέσσαρες ἡμέραι, ὁποῦ ἔστειλα εἰς Τροπολιτζὰν εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ εἰς τὴν διοίκησιν μὲ ζῶα, νὰ μοῦ προφθάσωσιν τζιμπεχανὲ καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις ἕως τὴν σήμερον, πῶς λοιπὸν ἐγὼ νὰ οἰκονομήσω στρατιώτας; μάρτυρα σᾶς βάλλω τὸν θεὸν, ἄλλοι ἀπὸ πέντε φουσέκια ἔχουν και ἄλλοι ἀπὸ δύω, καὶ ἄλλοι ὅσον ὁποῦ τὰ ἔχουν γεμά τα καὶ ἄλλοι διόλου· ὅθεν ἐὰν δὲν προφθάσουν καὶ σήμερον ἕως τὸ μεσημέρι, ὅλοι θέλει λειποτακτήσουν, ἐγὼ τὸ χρέος μου καὶ μόλον ὅπου εἶμαι ἀμαθὴς τὸ ἔκαμα καὶ τὸ κάνω, καὶ ἂς ὄψονται ὅσοι εἶναι αἴτιοι καὶ δὲν φροντίζουν νὰ προφθάσουν τὰ ἀναγκαῖα πολεμικά· οἱ ζαερέδες εἶναι δυσκολοοικονόμητοι,, ὅτι εἰς τὰ βουνὰ ἀκόμη τὰ γεννήματα εἶναι ἄθερα, πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσωμεν ἀπορῶ· ἔχω ἔχω ἀδελφὲ ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν μὰ μόνος ἕνας τί θὰ κάμω· ἐὰν δὲν τρέξωμεν κοινῶς ὅλοι εἰς ταύτην τὴν δεινὴν περίστασιν ἐξάπαντος κυριεύετε ὅλη ἡ Πελοπόννησος, καὶ κατασφαζόμεθα· σήμερον ἐπλησίασαν τὰ ἐχθρικὰ καράβια εἰς τὸ καραβοστάσι, τοὺς ἔρριξαν ἀπὸ τὸ ὀρδὶ τρία τόπια, καὶ ἀμέσως τὰ καράβια ἀνταποκρίθησαν· χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς ὅλην τὴν Βόχαν καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον, ἦτον γεμάτο φωτιαῖς· αὐτὰ τὰ ἕως σήμερον· Γενναιότατε δι᾽ ἀγάπην θεοῦ πιάσετε τ᾽ ἀναγκαῖα μέρη καὶ ἂς προφθάσῃ καὶ ὁ Γενναῖος Καπετὰν Θεοδωράκης, ὅπου μὲ τὴν φρόνησίν του ἴσως ἀπαντήσωμεν τοῦ ἐχθροῦ τὴν ὁρμὴν, εἰ δὲ, ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς· μὲ τὰ Κορινθιακὰ μόνον στρατεύματα θὰ ἀντισταθοῦμεν τοῦ ἐχθροῦ; ποτὲ μὴ γένοιτο· ἐὰν σήμερον ὁ θεὸς μὴν τὸ δώσῃ καὶ ὁρμήσουν οἱ ἐχθροὶ, δυσκόλως θὰ τοὺς ἀπαντήσωμεν, ἐὰν δὲν προφθάσουν τὰ φουσέκια συγχωρᾶτε με· ἀδελφοὶ, καὶ θεόθεν ὑγιαίνοιτε.

11 Ἰουλίου 1822 Σούλη. Ὁ Ἀδελφός Σας

Σωτήριος Π. Νοταρᾶς.

Ὑψηλάντου, Μαυρομιχάλη, Κρεββατᾶ καὶ υἱοῦ του Πάνου, ἀπερχομένους ἀπὸ τοὺς Μύλους εἰς τὴν Τρίπολιν· τότε συνεκροτήθη ἐκεῖσε ὑπ' αὐτῶν συμβούλιον διὰ τὸν ἐπικείμενον τῆς πατρίδος κίνδυνον, καὶ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπεφασίσθη νὰ καταληφθῶσιν ἡ Ἀκρόπολις τοῦ Ἄργους καὶ οἱ Μύλοι πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ὁρμῆς τοῦ ἐχθροῦ· κατὰ συνέπειαν ὁ μὲν Ὑψηλάντης μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Κολοκοτρώνου καὶ Μαυρομιχάλη καὶ μετ' ἄλλων ὠχυρώθησαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπῆλθον εἰς τοὺς Μύλους.

Ὁ Δράμαλης κατῆλθεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἄργους, καὶ ἐπολιόρκησε στενῶς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες συγκεντρωθέντες ἀνεχαίτισαν τὴν ὁρμήν του, συγκροτήσαντες καὶ πολλὰς μάχας πέριξ τοῦ Ἄργους, ὅτε ὁ Πλαπούτας ἠνάγκασε τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν τῶν πολιορκούντων τὴν Ἀκρόπολιν νὰ ὑποχωρήσῃ, καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῶν πολιορκουμένων οἱ Ὑψηλάντης, Πάνος Κολοκοτρώνης, Γ. Μαυρομιχάλης καὶ λοιποί· οἱ δὲ μείναντες Ζαχαρόπουλος, Βαρβιτσιώτης καὶ λοιποὶ, ἐφοδιασθέντες τ' ἀναγκαῖα ἐξηκολούθησαν μαχόμενοι. Κατὰ τὰς μάχας ταύτας ἀπωλέσθησαν ὑπὲρ τοὺς 1500 Τούρκους καὶ περὶ τοὺς 150 Ἕλληνας· περὶ τούτου ὅμως ὁ συγγραφεὺς οὐδὲ λέξιν ἀναφέρει, ἂν καὶ περιγράφωνται εἰς ὅλα τὰ ἱστορικὰ ὑπομνήματα.

Κατὰ τὴν 24 Ἰουλίου ἦλθον εἰδήσεις ὅτι εἰσβάλλουσι καὶ ἄλλοι Τοῦρκοι εἰς τὴν Πελοπόννησον· τούτου ἕνεκα ἀπεφασίσθη ὁ Ὑψηλάντης, Νικήτας καὶ Φλέσας νὰ μεταβῶσι μετὰ 500 πρὸς ὀχύρωσιν τῶν κατὰ τὸν Ἰσθμὸν στενῶν· ὅθεν τὴν 26 συνῆλθον καὶ οἱ τρεῖς εἰς Ἀγηνόρι διὰ νὰ διευθυνθῶσιν ἐκεῖσε, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς·

Τὸν ὑψηλότατον προσκυνῶ καὶ σὲ παιδίμου Νικήτα

Σὲ ἀσπάζομαι πατρικῶς.

Ἔλαβον τὰ γράμματά Σας ὁμοῦ καὶ τὰ ἐσώκλειστα καὶ ἐγνώρισα τὴν χρείαν τῶν Δερβενίων, δὲν ἐλπίζω ἕως τώρα νὰ ἦσθε αὐτοῦ, εἶμαι μὲ ἐλπίδας, ὅτι θὰ ἐφθάσατε εἰς Δερβένια θὰ ἀρχίσατε νὰ

συνάζητε τὰ στρατεύματα νὰ βάζητε εἰς κατάστασιν τὴν ἀσφάλειαν τῶν θέσεων ὅλων τῶν ἀναγκαίων καὶ νὰ ἐμπνεύσητε ψυχὴν καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἔξω, οἱ ὁποῖοι ἀφ' ὅσον βλέπω κατήντησαν λαγωοί· γράφω καὶ τοῦ ἁγίου Ἀρχιμανδρίτου νὰ ἔλθῃ ἂν ἕως τώρα δὲν ἦλθε μ' ὅλον του τὸ σῶμα, καὶ τὸν γράφω νὰ μὴ πιστεύῃ καὶ μεταβάλλεται μὲ τὴν ἀτμοσφαίραν τοῦ Μαρτίου, νὰ μείνῃ αὐτοῦ. Ἕως τὰ Δερβένια νὰ τὰ ἰδῇ εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ ἀσφάλειαν, καὶ τότε ἂν δὲν ἦναι χρεία ἀπὸ ξενικὰ στρατεύματα ἐπιστρέφει ὅπου εἶναι ἀνάγκη· γνωρίζω ὅτι πολὺ σοῦ ἀναγκαιοῦν ὀλίγα χρήματα καὶ ὄχι διὰ λόγου σου ὅτι πολλὰ ὀλίγα σᾶς χρησιμεύουν, εἰμὴ διὰ οἰκονομίαν τῶν στρατιωτῶν σας· λυποῦμαι ὅπου δὲν εἶναι ἡ πατρὶς εἰς κατάστασιν νὰ κάμω τὸ πρεπούμενον, ἀγκαλὰ καὶ αὐτοὶ εἶναι πατριῶται καὶ ἀπὸ πατριωτισμὸν ὑποφέρουν· διὰ μικρὰν ὅμως παρηγορίαν των, αὔριον στεῖλέ μου δύω καλοὺς καὶ πιστοὺς στρατιώτας σου ὅπου προσμένω νὰ μοῦ ἔλθουν κάτι παράδες ὅπου μοῦ στέλλουν διὰ νὰ οἰκονομήσω φουσέκια νὰ σοῦ στείλω 1000 ἢ 2000 γρόσια νὰ προφθασθοῦν οἱ στρατιῶταί σου καὶ πάλιν ἔχει ὁ Θεός. Ἂν ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ ἐμένα δὲν συνερίζονται εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχήν, καὶ ἂν δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἴδωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας ὅλα διορθόνονται· ὡς τόσον ἀπὸ τὴν φρόνησιν τῆς ὑψηλότητός του καὶ τῆς γενναιότητός σου ἐλπίζω κάθε καλὸν εἰς τὰ αὐτόθι καὶ τὴν αναψυχὴν καὶ ἐγκαρδίωσιν τῶν Ἀνατολικοελλαδιτῶν, γράφω εἰς τοὺς Μύλους νὰ βιάσουν τὴν ἀποστολὴν ζωοτροφιῶν καὶ ἐφοδίων, καὶ ἐν τοσούτῳ μένω ἀσπαζόμενός Σας.

Εὐθὺς φθάσαντες εἰς Δερβένια νὰ γράψητε εἰς ὅλα τὰ μέρη νὰ συνακουσθῆτε μὲ τοὺς γενναίους καπεταναίους τῆς Ἑλλάδος, τὸν Ὀδυσσέα, Πανουργιᾶ, Διοβουνιώτην καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ τοὺς παραγγείλητε νὰ ἦναι ἕτοιμοι καὶ ἄγρυπνοι νὰ ἐπιπέσουν ἀποπίσω, ἂν ὁ ἐχθρὸς δοκιμάσῃ· καὶ γράψετέ μου καὶ ἐμένα συχνὰ διὰ ῥέγουλά μου.

Τὴν 26 Ἰουλίου 1822. ἀπὸ Ἁγιογιώργη.

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Ὁ Κολοκοτρώνης εἶχε τοποθετήσει 800 Γορτυνίους εἰς τὰ Δερβενάκια πλησίον τῆς Νεμέας ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον Κολοκοτρώνην, Γ. Δημητρακόπουλον κλ. προνοήσας δὲ ὅτι οἱ κατὰ

τὸ Ἄργος Τοῦρκοι θὰ ὑποχωρήσωσιν, ἵνα, διερχόμενοι διὰ τῶν στενῶν τῶν Δερβενακίων, ἀπέλθωσιν εἰς Κόρινθον, εἶπεν εἰς τὸν Μαυρομιχάλην καὶ λοιπούς, ὅτι ἀπέρχεται διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὰ Δερβενάκια πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν Τούρκων· τῷ ὄντι οἱ Τοῦρκοι μὴ δυνηθέντες νὰ προχωρήσωσιν ἐνδοτέρῳ τῆς Πελοποννήσου, ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὰ Δερβενάκια (κατὰ τὴν πρόβλεψιν τοῦ Κολοκοτρώνη), ὅτε ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν ὠχυρομένων ἐκεῖσε Ἑλλήνων, καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἁγίου Σώστη (ἀνατολικῶς) καταδιωκόμενοι καὶ φονευόμενοι· τότε ἔδραμε κατ' αὐτῶν ὁ Ἀντώνιος Κολοκοτρώνης μὲ μέρος τοῦ σώματός του, καὶ προσβάλλει αὐτοὺς ἀπὸ τὰ πλάγια (ἀρκτικῶς), τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα τοὺς ἐκτύπα ἀπὸ τὰ νῶτα. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἱστάμενος ὄπισθεν τοῦ Δερβενακίου ἐφ' ὑψηλοῦ τινος μέρους, προσκαρτερῶν μήπως ὁρμήσῃ πτέρυξ τις κατὰ τὰ δυτικὰ τοῦ Δερβενακίου πρὸς τὴν Νεμέαν, ἐπυροβόλησε συνθηματικῶς, διὰ ν' ἀκούσῃ ὁ Νικήτας καὶ οἱ λοιποὶ εἰς Ἀγηνόρι, ἐὰν τυχὸν δὲν εἶχον εἰσέτι ἀναχωρήσῃ εἰς τὸν Ἰσθμόν· τῷ ὄντι ὁ Νικήτας καὶ λοιποὶ εὑρεθέντες εἰς Ἀγηνόρι καὶ τὸ σύνθημα ἐννοήσαντες, τρέχουν πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἠκούετο ἡ μάχη, καὶ μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν καταλαμβάνουσι τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ Ἁγίου Σώστου, προσβάλλουσι τοὺς Τούρκους κατὰ μέτωπον διὰ παραδειγματικῆς ἀνδρείας, καὶ ἀναχαιτίζουσι τὴν διάβασίν των, μολονότι εἶχον διαβῆ εἰς τὴν Κουρτέσαν πολλοί. Ἤδη δὲ οἱ ἐναπομείναντες κτυπώμενοι κατὰ μέτωπον, ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ ἀπὸ τὰ νῶτα, κατασφάζονται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπόλλυνται ὑπὲρ τὰς 4000, ἐγκαταλείποντες εἰς τὴν κυριότητα τῶν Ἑλλήνων πολλὰ φορτηγὰ ζῶα, πλούσια σκεύη, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ταμεῖα των.

Οὕτως ὁ Κολοκοτρώνης οὐ μόνον ἦτο Γενικὸς ἀρχηγὸς εἰς τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλη ἐκστρατείαν, ἀλλὰ καὶ εἰδικὸς εἰς τὴν μάχην τῶν Δερβενακίων, ὡς τοῦτο ἐμφαίνεται καὶ

ἀπὸ τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν τοῦ Μαυρομιχάλη καὶ τῶν λοιπῶν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

Γενναιότατε Στρατηγέ!

Τὴν ἄμετρον χαρὰν καὶ ἐμψύχωσιν ἣν ἐλάβομεν ὅταν πρὸς τὴν μίαν ὥραν τῆς νυκτὸς, διὰ τοῦ ἐπίτηδες καὶ διὰ τοῦ ἐκλάμπρου γράμματός σας ἐπληροφορήθημεν καλῶς τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματά σας καὶ τὴν νίκην κατὰ τῶν ἀχρείων Ἀγαρηνῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ περιγράψωμεν· ποῖα ἐγκώμια ἄξια τοῦ ὑποκειμένου Σας νὰ συνεισφέρωμεν; Τῷ ὄντι ἐφάνητε ὡς ἄλλος Λεωνίδας, ὅστις ἐκρότησε πόλεμον φρικτὸν εἰς τὰς Θερμοπύλας μὲ τριακοσίους μόνον ἄνδρας· αὐτὸς εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἡ γενναιότης Σας εἰς τὰ Δερβενάκια μετ' ἀνδρῶν ὀκτακοσίων ἀντιπαρετάχθητε μὲ χιλιάδας ἐχθρούς. Ἰδοὺ ἕξετε τὸ μνημόσυνον αἰώνιον ἐπὶ γῆς, καὶ βέβαια τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματά σας θέλει ἐξιστορηθοῦν καθὼς καὶ τῶν παλαιῶν ἡρώων· ἀνδρίζεσθε γενναῖοι ἥρωες, ἰδοὺ ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλὰ καὶ ἀπέκτεινε Βασιλεῖς κραταιούς· ὁ Παντοκράτωρ Θεὸς δὲν μᾶς ἀφίνει εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ, ὄχι! ὄχι! βέβαια, ἀλλὰ εἶναι σύμμαχός μας κατὰ πάντα, καθὼς πολλάκις ἐμπράκτως τὸ ἴδομεν καὶ ἄμποτε εἰς τὸ ἑξῆς, διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας καὶ γενναιότητός Σας ν' ἀφανισθῇ ὁ ἐχθρὸς ἐξ ὁλοκλήρου· εἴθε γένοιτο! γένοιτο!

Χθὲς μέσον Ὕδρας ἐλάβομεν γράμματα ἀπὸ τὰ Δερβένια καὶ γράφουν ὅτι ἐπροχώρησαν εἰς Θήβας οἱ ἐχθροί, καὶ ὅτι τὰ Δερβένια εἶναι εὔκαιρα ἀπὸ στρατεύματα, καὶ ὅτι νὰ προφθάσουν στρατεύματα μὲ ἀρχηγὸν τὸ συντομώτερον· κατὰ τὸ σχέδιόν μας λοιπὸν προφθάσετε διὰ τὸν Θεὸν εἰς τὰ ἐκεῖ μίαν ὥραν ἀρχήτερα, διὰ νὰ μὴν εὕρουν οἱ νέοι ἐχθροί πάλιν ἀδυναμίαν καὶ εἰσέβουν καὶ αὐτοὶ μέσα. Ἐκ τῶν Μύλων Ναυπλίου

Τὴν 28 Ἰουλίου 1822. Οἱ Ἀδελφοὶ

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Παναγ. Κρεββατᾶς, Χαράλαμπος Μπερούκας.

Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΗ ΓΕΡΟΥΣΙΑ.

Πρὸς τὴν ἐφορείαν τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης.

Περὶ τὰ ξημερώματα ἐλάβαμεν τὴν χαροποιὰν εἴδησιν, ὅτι οἱ

Τοῦρκοι τυφλωμένοι ἀπὸ τὴν πεῖναν χθὲς ἐκίνησαν ἀπὸ Ἄργος ὅλοι διὰ νὰ ἀπέλθουν εἰς Κόρινθον· οἱ Ἕλληνες φθάσαντες εἰς τὰ Δερβενάκια τοὺς ἔκλεισαν καὶ τοὺς πολεμοῦν ἀνδρειότατα, κατόπιν ἐξεκίνησαν καὶ τὰ ἐπίλοιπα στρατεύματά μας ἅπαντα τρέχοντα κατ' αὐτῶν μ' ὅλην τὴν ὁρμήν, καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὸν θεὸν νὰ τοὺς ἀφανίσουν ἐξ ὁλοκλήρου· ἰδοὺ ἀδελφοὶ καὶ αὖθις δάκτυλος κυρίου· ὁ ἐχθρὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ νὰ λαμπρύνη ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ νὰ συνεισφέρη εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους· ὁ ὄλεθρος τῶν Τουρκῶν τούτων, ὅσοι ἀπετόλμησαν νὰ πατήσουν τὸ ἱερόν της ἔδαφος θ' ἀπονεκρώση πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὸν τύραννον· τώρα λοιπὸν ὀφείλομεν καὶ μεῖς νὰ δράμωμεν προθυμότερον ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ ὅσοι ἄξιοι πολέμου ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν σας, ἄς συντρέξουν καὶ αὐτοὶ ἅπαντες διὰ νὰ λάβουν τὴν ἀνήκουσαν ἐκδίκησιν, ὁποῦ κατακαίει τὴν καρδίαν των καὶ διὰ νὰ ἠμπορέσουν νὰ καυχηθοῦν, ὅτι συνεισέφερον εἰς τὸν παντελῆ ἀφανισμόν των τώρα χρειάζονται περισσότερα στρατεύματα, διὰ νὰ στερεώσωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν μας· ἀποστείλατε λοιπὸν τὰ τῆς ἐπαρχίας Σας καὶ χαίρετε.

Τῇ 27 Ἰουλίου 1822. Τρίπολις.

Ὁ ἀντιπρόεδρος
Ἀσημάκης Φωτήλα,

Ὁ Κορίνθου

Ἀναγνώστης Παπαγιαννόπουλος, Γεώργιος Μπάρμπογλους, Νικόλης Τζανέτου, Ἰωάννης Γ. Οἰκονομίδης, Παναγ. Καλογερᾶς.

Τ. Σ.

Μετὰ τὴν μάχην παρῆλθε μία ὥρα, ὅτε ἔφθασαν βοήθειαν μὲ 2500, ὁ Πλαπούτας, Γενναῖος, Δ. Δεληγιάννης, Ἀπ. Κολοκοτρώνης, Τζ. Χριστόπουλος καὶ Παπανίκας μὲ τοὺς Κορινθίους.

Οἱ δὲ Πασιάδες μετὰ τῶν διασωθέντων Τούρκων παραμείναντες κατὰ τὸ Ἄργος, ἐπρότειναν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην τοποθετημένον εἰς Δερβενάκια, διὰ συνθηκῶν ἀβλαβεῖς ν' ἀπέλθωσιν εἰς Κόρινθον· ἀλλ' ἀπορριφθεισῶν τῶν αἰτήσεών των, μετέβησαν πέριξ τοῦ Ναυπλίου (ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς κατωτέ-

ρω ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Γερουσίαν), ἀγνοοῦντες τὴν τύχην τῶν ἐν Κορίνθῳ, ὡς καὶ οἱ ἐν Κορίνθῳ τὴν τῶν λοιπῶν. Προϊδὼν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης, ὅτι οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἤθελον προσπαθήσει νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῶν ἐν Κορίνθῳ, διερχόμενοι, εἴτε διὰ τοῦ Δερβενακίου, εἴτε διὰ τοῦ Ἀγηνοριοῦ, διέταξε τοὺς μὲν λοιπούς, ἄλλους μὲν νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς Δερβενάκι, ἄλλους δὲ νὰ χρησιμεύσωσιν ἐπικουρικοί, τὸν δὲ Νικήταν, ἐνισχύσας καὶ μὲ τοὺς ὑπὸ τὸν Χελιώτην, νὰ καταλάβῃ τὸ Ἀγηνόρι μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Μονῆς Φανερωμένης ἔνθα εὑρίσκετο (κατὰ τὸ κάτωθεν ἔγγραφον), ὥστε συμμορφωθέντος τοῦ Νικήτα μὲ τὴνδιαταγὴν, ἀπῆλθον μόνοι (πρὶν τῆς μάχης) μετὰ 300, ὁ Ὑψηλάντης καὶ ὁ Φλέσσας πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ Ἰσθμοῦ· ὡς ἐμφαίνεται καὶ εἰς τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τῆς 30 Ἰουλίου.

Πρὸς τὴν ἔνδοξον Γερουσίαν τῆς Πελοποννήσου.

Δι' ἐγκυκλίου μου προχθὲς, καὶ δι' ἰδιαιτέρων μου χθὲς Σᾶς γνωστοποίουν τὴν νίκην τῶν ὀλίγων Ἑλλήνων μοι ἐναντίον πολλῶν χιλιάδων ἐχθρῶν καὶ τὴν ἀπερίγραπτον λαφυραγωγίαν ὅπου ἔκαμαν καὶ Σᾶς ἐπρόσθεσα καὶ ὅτι ἔχομεν τοὺς τρεῖς Πασιάδες κομμένους μὲ 2 ½ ἕως 3 χιλιάδας Τούρκους τοὺς μεγάλους μεγάλους, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἔστειλαν μεσίτας διὰ νὰ τοὺς ἀφίσωμεν νὰ περάσουν μὲ μπέσαν· χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐπιάσαμεν τρεῖς ζωντανοὺς Τούρκους καὶ μοῦ ὁμολογοῦν ὅτι ἔχουν μαζύ τους καὶ ὅλους τοὺς χαζνέδες τους, ἐπῆγαν εἰς τὸ Ἀνάπλι καὶ δὲν τοὺς ἐδέχθησαν πουθενὰ καὶ εἶναι στενοχωρημένοι καὶ ἀπηλπισμένοι καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ προσκυνήσουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Πασιάδες, ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ τοὺς στενοχωρήσωμεν νὰ τοὺς πιάσωμεν πρεζονιέριδες, μὲ ὅλους τοὺς χαζνέδες καὶ τοὺς ἀξιωματικούς των· ἐβγάλατε εὐθὺς ἐγκύκλιον καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας νὰ συντρέξουν προθύμως στρατεύματα, εἰδοποιήσατέ τους τὰ πάντα, καὶ ἐνθαρρύνατέ τους βεβαιώνοντές τους πρῶτα ὁ θεὸς ἂν συντρέξουν ὅλοι μὲ προθυμίαν, βέβαια βέβαια τοὺς αἰχμαλωτίζομεν χωρὶς κόπον, καὶ ἀπὸ τοῦτο κρέμαται ἡ ἀσφάλεια τῆς ἐλευθερίας μας, τώρα δὲν ἔχουν νὰ προ-

φκτισθοῦν ἁλώνια οὔτε ἄλλο τίποτε, καμμία ἐπαρχία δὲν ἔχει στρατιώτας ὅσους πρέπει, πολλοὶ μάλιστα ἐλειποτάκτησαν (α).

Ἂν κάμῃ χρεία στείλατε καὶ ἐκτελεστικὸν νὰ τοὺς ξεκινήσετε καὶ μὲ βίαν, συγχρόνως ὅμως ὅπου θὰ συντρέξουν οἱ στρατιῶται λάβετε τ' ἀναγκαῖα μέτρα νὰ προφθάσουν ἀνελλειπῶς καὶ ἀφθόνως αἱ ζωοτροφίαι, καὶ ὅταν αὐτὰ τὰ δύο μᾶς κατορθώσετε γρήγορα βλέπετε μίαν ἀμοιβὴν τῆς ἐπιμελείας Σας, θὰ Σᾶς προσφέρω τοὺς τρεῖς Πασιάδες ζωντανούς, μένω ἐν βίᾳ.

28 Ἰουλίου 1822. ἀπὸ Ἀγιωργίου. Ὁ Ἀδελφὸς καὶ Πατριώτης

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Παιδίμου Νικήτα!

Ἔλαβον τὸ γράμμά Σου καὶ τὰ γραφόμενα ἴδον, τὰ Δερβένια ἔξω εἶναι καλὰ δυναμωμένα καὶ δὲν εἶναι χρεία νὰ ἐκστρατεύσῃς διὰ τὰ ἐκεῖ, ἀλλὰ νὰ προσέχῃς αὐτοῦ καλὰ τὰς θέσεις μὲ ἄγρυπνον ὄμμα, διὰ τὰ γρόσια ὅπου μοῦ γράφεις δὲν εἶναι καιρὸς, μόνον καθὼς ἀνωτέρω Σοῦ λέγω νὰ σταθῇς αὐτοῦ ἐπαγρυπνῶντας τὴν διάβασιν τῶν ἐχθρῶν, ἂν ὁ Πρίγκιψ μὲ εὐχαρίστησίν του θέλει ν' ἀπεράσῃ εἰς Δερβένια συντρόφευσέ τον μὲ ὀλίγους διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἐκεῖ στρατιώτας διηγούμενος τὰς ἐδῶ ἀνδραγαθείας τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν φθορὰν τῶν Τούρκων· οἱ στρατιῶται ἂς μένουν ἥσυχοι καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν ἔγνοιάν Σας, καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος θέλω τοὺς εὐχαριστήσει, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἠμποροῦμεν νὰ προφθάσωμεν τ' ἄλλα ἔξοδα διὰ τοὺς Ἕλληνας, σήμερον ἔρχεται ὁ Για-

---

(α) Ἰδοὺ καὶ τὸ ἑξῆς ἔγγραφον τί ἔγραφε περὶ λειποτακτῶν.

Ἔνδοξος Γερουσία!

Αὐτοῦ σᾶς στέλλω δύο ἀθρώπους, τοὺς ὁποίους νὰ ἔχετε εἰς ἀσφαλῆ φυλακὴν νὰ φτιάσετε δύο καδέες νὰ τοὺς βάλλετε εἰς τὰ πυδάρια, ἀλλὰ Εὐρωπαία, καὶ δύο ἁλύσεις εἰς τὸν λαιμὸν καὶ νὰ τοὺς ζυγαριάσετε· τὴν ἡμέραν νὰ τοὺς βάλλετε νὰ σᾶς σκουπίζουν τὰ σωκάκια τῆς πόλεως, καὶ τὴν νύκτα νὰ τοὺς φυλακώνετε, καὶ μὴ τοὺς κάμετε σὰν τὸν Ψαχούλια, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἔλαβεν εἷς μόνος συμπάθεια ἀπελύθη· ἐγὼ θὰ σᾶς ζητήσω λόγον περὶ τούτου.

Μὴν κάμετε καμμίαν παραγνώμην, διότι θὰ δώσετε λόγον· ἂν δὲν κάμωμεν ἔτσι χάνεται ὁ κόσμος· ὁ Βασίλης θέλει σᾶς εἴπει διὰ τὸν πόλεμον ὅπου ἔγεινε χθὲς, ὁ ὁποῖος ἔγεινεν ἐμπόδιον τῆς ἀναχωρήσεώς μου διὰ σήμερον.

22 Αὐγούστου 1822, ἀπὸ Σοῦλι, Ὁ Ἀδελφὸς

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης,

τράκος μὲ τὰ λοιπὰ στρατεύματα, καὶ ἐλθόντων αὐτῶν θέλω κράξει τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ καπεταναίους νὰ σκεφθῶμεν περὶ τοῦ πρακτέου.

1822 Ἰουλίου 30. Δερβενάκια. Ὁ Στρατηγὸς
Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Μετὰ τὰ μέτρα ταῦτα τῶν Ἑλλήνων οἱ Τοῦρκοι τωόντι κατὰ τὰς 30 Ἰουλίου, τολμήσαντες νὰ διαβῶσι διὰ τοῦ Ἀγηνορίου, ἐκτυπήθησαν ὑπὸ τοῦ Νικήτα καὶ ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 400 ἐγκαταλιπόντες καὶ ὅλας τὰς ἀποσκευάς των.

Κατὰ τὰς μάχας Δερβενακίων καὶ Ἀγηνορίου Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν περὶ τοὺς 30.

Ἐκτὸς τῶν κατὰ τὰ Δερβενάκια μαχῶν συνεκροτήθησαν μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλαι πέριξ τῆς Κορίνθου καὶ ἀλλαχοῦ, τὰς ὁποίας ἐκθέτομεν ἐν συντόμῳ ὡς ἀκολούθως.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἀγηνορίου ὁ Κολοκοτρώνης, ὑποπτευθεὶς μήπως οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Κόρινθον μεταβῶσιν εἰς Πάτρας, προσεκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς Ἅγιον Γεώργιον, θέσιν ἀπέχουσαν ἡμίσειαν ὥραν τῶν Δερβενακίων, καὶ, ἀφοῦ ἀπέστειλε τὸν Νικήτα, ὅστις εἶχε προδιαταχθῆ, μετὰ τοῦ Ἀναστασοπούλου καὶ Χελιώτου ἐπὶ κεφαλῆς 700, ὡς μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Κεφάλαν μετὰ 600, πρὸς ὀχύρωσιν τοῦ Ἰσθμοῦ, ἔνθα εἶχε μεταβῆ καὶ ὁ Ὑψηλάντης, ὡς ἐῤῥέθη, μετὰ τοῦ Φλέσσα, ἀπεφάσισε νὰ τοποθετηθῶσιν οἱ λοιποὶ πέριξ τῆς Κορίνθου. Καὶ οἱ μὲν Τριπολῖται ὑπὸ τὸν Ἀλ. Λεβειδιώτην καὶ Κολιὸν Δαρειώτην νὰ στρατοπεδεύσωσιν εἰς Κλώνια 2 ½ ὥρας μακρὰν, ἔνθα μετὰ μίαν ἡμέραν μετέβησαν ἐκεῖ καὶ ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Μαυρομιχάλη, καὶ συνεποσώθησαν ὅλοι εἰς 600. Ὁ δὲ Ἀντ. Κολοκοτρώνης καὶ Γ. Δημητρακόπουλος ἐπὶ κεφαλῆς 400 εἰς Καλένζι 2 ὥρας μακράν. Κατὰ δὲ τὴν Σικυῶνα, δι' ἧς πρὸ πάντων ἀναχωροῦντες οἱ Τοῦρκοι εἰς Πάτρας ἠδύναντο νὰ διέλθωσι, μετέβη αὐτὸς ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Π. Γιατράκου, Πλαπούτα, Δ. Δεληγιάννη, Χριστοπούλου, Γενναίου καὶ Ἀποστόλου Κολοκοτρώνων· καὶ ἐστρατοπέδευσε μετὰ 3000 ἐν Χωρίῳ Σούλι·

Πέριξ δὲ τῆς θέσεως ταύτης 1 ½ ὥραν μακρὰν εἰς τὴν Τζάκριτζα εἶχε τοποθετήσει τὸν Γιαννάκην Κολοκοτρώνην ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Κορινθίων, ἔνθα ἀπῆλθον, κατὰ διαταγὴν τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὁ Γενναῖος μετὰ τοῦ Ἀποστόλη Κολοκοτρώνη, καὶ συνεσωματώθησαν περὶ τοὺς 1000. Κατόπιν ἔφθασαν καὶ οἱ Πετμεζαῖοι μετὰ 700, οἵτινες ἐτοποθετήθησαν εἰς Βάλσας 1 ½ ὥραν μακράν.

Οἱ ἐν Κορίνθῳ λοιπὸν Τοῦρκοι ὥρμησαν κατὰ τῶν περὶ τὴν Σικυῶνα Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν συνάψαντες πέριξ τοῦ Κιάττου τρεῖς μάχας, ἑπομένως συνεκρούσθησαν καὶ μετὰ τῶν ἐν Κλωνίᾳ τοποθετημένων Ἑλλήνων, ὥστε ἀπέτυχε τὸ ἐπιχείρημά των ν' ἀπέλθωσιν εἰς Πάτρας. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ φύγωσιν ἐκ τῆς Κορίνθου, ἐνῷ ἐστεροῦντο τροφῶν, ὁ δ' ἀριθμός των ἠλαττοῦτο, ἀφ' ἑνὸς, διότι ἐφονεύοντο καθ' ἑκάστην εἰς διαφόρους ἐνέδρας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τὴν ἐνσκήψασαν αὐτοῖς ἐπιδημιακὴν νόσον, ἐξ ἧς ἀπεβίωσε καὶ ὁ Δράμαλης, ἀπηλπίσθησαν. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμηχανίας ταύτης τῶν Τούρκων ἀφίχθησαν πλοῖά τινα ἀπὸ τὰς Πάτρας, ἐκεῖσε, τὰ ὁποῖα ἐφοδιάσαντα αὐτοὺς ἀπὸ τροφὰς μετέφερον καὶ σῶμά τι ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τὴν Κόρινθον εἰς Πέρα χώραν. Τοῦτο δὲ εἰδοποιηθεὶς ὁ Νικήτας μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὸν Ἰσθμὸν τρεῖς ὥρας μακρὰν, ἔδραμον ἐκεῖσε καὶ ἐκτύπησαν αὐτοὺς τοὺς ὁποίους ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, φονεύσαντες ἀρκετοὺς, ὥστε οἱ μὲν Τοῦρκοι ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ πλοῖα, δι' ὧν ἐπανῆλθον εἰς τὴν Κόρινθον, ὁ δὲ Νικήτας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν του.

Καθ' ὅλας τὰς ῥηθείσας μάχας Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 1700, Ἕλληνες δὲ 110 ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀναγνώστης Πετμεζᾶς μετὰ τοῦ υἱοῦ του.

Πρὸς τούτοις ὁ Κολοκοτρώνης ἐμερίμνα καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος μετὰ τῶν Καπεταναίων τῆς ὁποίας συνεννοεῖται ἐγγράφως ὡς ἕπεται.

Ὑψηλότατε πρίγκιψ καὶ Γενναιότατε Στρατηγέ!

Ἔλαβα ἀνεψιέ μου Νικήτα τὸ γράμμα σου καὶ ἐπληροφορήθην ὅσα ἠκολούθησαν ἕως εἰς τὰς 8 τοῦ ἐνεστῶτος, ἡ ὑψηλότης σας καὶ ἡ γενναιότης σας καθοδηγήσατε αὐτόθεν τὰ πράγματα δραστηρίως καθὼς συμφέρει εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις καὶ ἀνάγκας, συνάξατε τοὺς στρατιώτας καὶ κρατήσατε τὰς ἁρμοδίους θέσεις, οἱ ἐχθροὶ εἶναι ἀδύνατοι, πεθαίνουν ἑκατὸν ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ζωοτροφίας δὲν ἔχουν καὶ τρώγουν τὰ ἄλογά των, ἂν τολμήσουν νὰ περάσουν ἀπ' αὐτοῦ, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ τοὺς γείνει ἡ μεγαλειτέρα φθορά, ἂν δοκιμάσουν διὰ τὴν Πάτραν, θὰ χαθῶσιν ὁλοτελῶς. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐκβῆκεν ἐναντίον τοῦ ἐχθρικοῦ, καὶ ἐλπίζομεν νίκας· ἡ διοίκησις ἑνώθη μετὰ τῆς Γερουσίας προσωρινῶς, διὰ νὰ οἰκονομήσουν συμφώνως τὰ παρόντα πράγματα, καὶ ἀφοῦ κερδίσωμεν τὸ στάδιον τοῦτο, βάλλομεν εἰς τάξιν καὶ τὰ δίκαια τῆς πατρίδος. Μὴν λείπετε νὰ γράφητε πρὸς τοὺς ἔξω καπεταναίους Ὀδυσσέα καὶ λοιποὺς νὰ ἑνωθῶσι καὶ νὰ πολεμήσωσι τοὺς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἐχθρούς· διὸ νὰ μὴν ἔχετέ τι ἀπὸ ταῖς πλάταις σας, πληροφορήσατέ τους ὅτι οἱ ἐδῶ ἐχθροὶ εἰς 10 ἢ 15 ἡμέρας ἐξολοθρεύονται. Ὑγειαίνετε γενναιοφρονοῦντες, Ὁ Πατριώτης

Τὴν 16 Αὐγούστου 1822, ἀπὸ Ἁγιώργη. Θ. Κολοκοτρώνης.

Μὴν βαρύνεσθε νὰ μᾶς στέλλετε καθ' ἡμέραν δι' ὅ,τι ἀκολουθεῖ διὰ νὰ ξενοιαζώμεθα. Τὰ τοῦ Ναυπλίου πολιορκοῦνται

Παιδίμου Νικήτα σὲ ἀσπάζομαι!

Προλαβόντως ἔλαβα γράμματά σου καὶ μὲ ἔλεγες περὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν ζαερέδων, καὶ ἠκολούθησα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ γλήγορα σᾶς προφθάνουν, καὶ ὁλονένα ἄκοπα θὰ σᾶς ἔρχωνται, ἔλαβα καὶ χθὲς τὰ ἄλλα σου ὁμοῦ καὶ τὰ ἐσώκλειστα τῶν Καπεταναίων τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος, καὶ ἐπῆρα τὰ μέτρα μου, καὶ ὑπάγω εὐθὺς εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐκεῖθεν θὰ ἀναίβω εἰς Τροπολιτζὰν καὶ θὰ βάλλω φωτιὰ, τόσον διὰ σύναξιν στρατιωτῶν, ὅσον καὶ διὰ ἑτοιμασίαν ζωοτροφιῶν, καὶ τοὺς Λεονταρίτας θὰ σοῦ τοὺς στείλω καὶ ἄλλους· καὶ σταθῆτε μὲ γενναιότητα, εἶσθε ἀρκετοὶ καὶ φρόνιμοι, διὸ δὲν σᾶς λέγω περισσότερα, ἐπειδὴ ὅλοι αἰσθανόμεθα τῆς Πατρίδος τὸν κίνδυνον. Προχθὲς τὴν Κυριακὴν ἔγεινεν ἕνας πόλεμος καὶ ἡ ἀπείθεια καὶ

παρακοή μας ἢ νὰ εἴπω καὶ τὰ λάθη μας μᾶς ἔγεινε μερικὴ χαλάστρα, ἐσκοτώθησαν 50 Ἕλληνες· ἐσκοτώθη καὶ ὁ μακαρίτης Ἀναγνώστης Πετιμεζᾶς καὶ τὸ παιδί του, καὶ ὁ Παπᾶ Καλομοίρης· ἐπιάσθη ζωντανὸς καὶ ὁ Γιανετάκης Μιστριώτης· τοῦτο κάμνει ἡ ἀκεφαλία· χοντρὸ λάθος των ἦτον τῶν μακαρίτων, διότι ἐπῆγαν ματαίως καὶ χωρὶς ἀνάγκην· ὡς τόσον ὑπομονὴ, ἂς ἀνοίξωμεν τὰ ὀμμάτιά μας, καὶ σταθῶμεν γενναῖοι, καὶ ἂς πάρωμεν τὰ μέτρα μας.

23 Αὐγούστου 1822. μένω.

Ἀπὸ Ἁγιώργη, Ὁ Θεῖός σου

Θεόδωρ. Κολοκοτρώνης

Ὑψηλότατε Πρίγκιπα Δ. Ὑψ. προσκυνῶ, καὶ σὲ παιδί μου Νικήτα σὲ ἀσπάζομαι πατρικῶς, τὸν ἅγιον Ἀρχιμανδρίτην τὸν Καπ. Π. Κεφάλαν, καὶ καπετὰν Ἀντώνη καὶ λοιποὺς ἀσπάζομαι!

Εἶμαι εἰς ἀπορίαν ὅπου ἕως τώρα δὲν ἔχω πρὸ πολλῶν ἡμερῶν γράμμα σας, νὰ μὲ εἰδοποιῆ τὰ πάντα καὶ νὰ μὲ διαθέτῃ εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ σωτήρια, ἐπίτηδες διὰ τοῦτο στέλνω τὸν παρόντα, διὰ νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς περιέργως καὶ λεπτομερῶς κάθε νεώτερον, τί εἰδήσεις ἔχετε ἀπὸ ὅλην τὴν Ἀνατ. Ἑλλάδα, ἀπὸ Ζητοῦνι ἕως αὐτοῦ, ποῦ εἶναι οἱ ἐχθροὶ καὶ πόσοι, καὶ μὲ ποίας δυνάμεις, ποῖα τὰ κινήματά των, καὶ ποία ἡ κατάστασις τῶν ἐδικῶν μας· αὐτοῦ σᾶς ἔστειλα τὸν καπετὰν Κεφφάλα καὶ Καπ. Ἀντώνη μὲ μία ἑξακοσιαριὰ στρατιώτας, ἐλπίζω νὰ ἦσθε πρὸ καιροῦ ἐνταμωμένοι καὶ νὰ ἐνδυναμώσητε ὅλας τὰς θέσεις, καὶ ἐλπίζω νὰ μὴν ἔχετε χρείαν ἄλλων στρατιωτῶν· εἰς τοὐναντίον γράψε μου ἂν ἦναι ἀνάγκη νὰ σᾶς στείλω καὶ ἄλλους διὰ νὰ ἀσφαλίσητε κάθε ἀναγκαίαν θέσιν καὶ νὰ στέκησθε μὲ γενναιότητα διὰ νὰ ἐμψυχόνητε καὶ τοὺς ἐδικούς μας Ἀνατολικοελλαδίτας, διὰ τοὺς ὁποίους εἶμαι περίεργος νὰ μὲ ἰδεάσῃς ἂν στέκωνται μὲ ζῆλον καὶ ἂν ἔκαμαν καμμίαν γενναίαν ἀντίστασιν εἰς τοὺς ἐχθρούς· ὁμοίως καὶ αὐτοῦ ἂν ἐκινήθησαν οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ κανὲν μέρος κατ' ἐπάνω σας καὶ καταλεπτῶς περὶ πάντων, καὶ νὰ μᾶς ἰδεάζῃς συχνὰ διὰ νὰ ῥεγολαριζώμεθα, καὶ νὰ πέρνωμεν τὰ μέτρα μας καὶ διὰ νὰ ἔχητε σωστὰς εἰδήσεις περὶ πάντων μὴν ἀμελῆτε νὰ ἔχετε μ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος ἀντα-

πόκρισιν καὶ μ᾽ ὅλα τὰ καπετανάτα, καὶ νὰ κοινώνετε καὶ εἰς ἐκείνους τὴν κατάστασιν τῶν ἐδῶ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν κατάστασιν τῶν ἐκεῖ· ἐδῶθεν δὲ δὲν ἔχομεν νέα ἀξιόλογα· ἡ ἀρμάδα ἀνεχώρησε καὶ τὰ ἐδικά μας τὴν ἐξακολουθοῦν κατὰ τὴν Κρήτην, τὰς θέσεις τὰς ἔχομεν ἀσφαλισμένας καὶ τοὺς ἐχθροὺς περιωρισμένους, στρατεύματα συνάζομεν, καὶ καταγινόμεθα εἰς τὰ γενικὰ συμφέροντα· ὁμοίως καὶ περὶ ζωοτροφιῶν καὶ πολεμοφοδίων γράφετέ μας ἂν καλοοικονομῆσθε· σοῦ περικλείω σημείωσιν τῶν ὅσων σᾶς στέλλονται αὐτοῦ ἀπὸ Μύλους· γράφετέ μας τὰ πόσα λαμβάνετε.

30 Αὐγούστου 1822, ἐκ Τριπολιτσᾶς 'Ο Στρατηγὸς
Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Παιδί μου Νικήτα σὲ ἀσπάζομαι Πατρικῶς!

'Ελάβομεν το γράμμα Σου καὶ εἶδον ὅσα μὲ γράφεις κατὰ τὴν παραγγελίαν Σου ἠκολούθησα εἰς ὅλα, ἔγραψα τοῦ ἀδελφοῦ Σου Ἀνδρέα Ζαχαροπούλου νὰ ἔλθῃ τὸ ὀγληγορώτερον διὰ νὰ τὸν στείλω εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου Ἐπίτροπόν Σου, ἕως νὰ δοθῇ εὐκαιρία καὶ νὰ τὸ συγχωρήσῃ ὁ καιρὸς νὰ Σᾶς γράψω νὰ ἔλθῃς ὁ ἴδιος, κατὰ τὸ παρὸν νὰ σταθῆτε αὐτοῦ μὲ ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ γενναιότητα, ἡμεῖς ἀπ᾽ ἐδῶ πασχίζομεν ὅσον τὸ δυνατὸν διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν τοῦ Στρατιωτικοῦ· στρατιῶται περὶ τὴν Κόρινθον ἐσυνάχθησαν ἀρκετοί· κατ᾽ αὐτὰς ἦλθε καὶ ὁ θεῖός Σου στρατηγὸς Ἀναγνωσταρᾶς μὲ τὸ σῶμά του καὶ ἔρχεται καὶ αὐτὸς νὰ ἑνωθῇ μὲ τὰ λοιπὰ στρατεύματα, καὶ θὰ τοποθετηθῇ κατὰ τὸν ἅγιον Βασίλειον, καὶ θέλετε συνακουσθῆ μαζή του· ἐμένα ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι τώρα ὅπου ἐσυνάχθησαν ἀρκετὰ στρατεύματα, ἂν ἦναι τρόπος νὰ κτυπήσωμεν τοὺς εἰς Κόρινθον ἐχθρούς, διὰ τοῦτο εὐθὺς ὅπου λάβετε τὸ παρόν μου νὰ στείλετε παρατηρητὰς εἰς Νευρόπολιν, νὰ εἰδοποιηθῆτε μὲ πληροφορίαν τὴν ποσότητα τῶν ἐκεῖσε ἐχθρῶν, νὰ συνεννοηθῆτε καὶ μὲ ὅλους τοὺς Καπεταναίους τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ εἰδοποιηθῆτε τὴν κατάστατιν τῶν ἐχθρῶν γενικῶς, καὶ ἂν δὲν ἦναι φόβος ἀπ᾽ ἔξω, ἀσφαλίζετε ὅλας τὰς ἀναγκαίας θέσεις μὲ τοὺς ἀρκετοὺς στρατιώτας, καὶ οἱ λοιποὶ πλησιάζετε κατὰ τὴν Κόρινθον καὶ εἰδοποιεῖτε καὶ ἡμᾶς περὶ πάντων διὰ νὰ συνεννοηθῶμεν. Τοῦτο θέλει τὸ

ἐνεργήσητε ὅσον τάχος, καὶ θέλει μᾶς γράψητε τὸ συντομώτερον. Σοῦ προσθέτω ἀκόμη ὅτι κατ' αὐτὰς ἔλαβον γράμματα ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἀπὸ πολλὰ μέρη, καὶ μὲ πληροφοροῦν, ὅτι μεταξὺ εἰς τοὺς καπεταναίους εἰσεχώρησε μία διχόνοια καὶ δυσπιστία, διὰ τοῦτο ἔγραψα τοῦ καθ' ἑνὸς χωριστά, ἰδοὺ γράφω καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου καπετὰν Ὀδυσσέως καὶ σοῦ περικλείω τὰ πρὸς αὐτὸν γράμματά μου, γράψετε καὶ τοῦ λόγου σας κατὰ τὴν ἀδελφότητά σας, καὶ παρακίνησέ τους εἰς τὴν ὁμόνοιαν καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην νὰ ὁμονοιάσουν καὶ νὰ ἀγαπηθοῦν ὅλοι οἱ καπεταναῖοι καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ πατριωτισμός· νὰ σοῦ γράψω περισσότερα εἶναι περιττόν, διότι εἶσαι ἀρκετός, διὸ μένω ἐν τοσούτῳ μὲ ἐπιθυμίαν νὰ λάβω τὸ γληγορώτερον γράμμα σου.

Τὴν 9 7βρίου 1822 Τριπολιτζᾶ.

Ὁ θεῖός Σου ἀρχιστράτηγ. τῆς Πελοπον.
Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Γενναιότατε ἀδελφέ μου χιλίαρχε Ὀδυσσεῦ, σὲ ἀσπάζομαι μ' ὅλην τὴν πατριωτικὴν ἀγάπην, ὁμοίως καὶ τὸν Γενναῖον Γκοῦραν τὸν εὔχομαι πατρικῶς, ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους καπεταναίους τοὺς ἀσπάζομαι!

Χθὲς ἔλαβον γράμμα τοῦ Γενναίου ἀδελφοῦ Καπ. Πανουργιᾶ, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι νέοι ἐχθροὶ ἔρχονται μὲ ὁρμήν, προχωροῦντες δι' ἐδῶ, καὶ λέγει ῥητῶς τὰ ὀνόματα τριῶν Πασάδων, ὁποῦ ἦλθον εἰς τὸ Ζητοῦνι· ἐγὼ εὐθὺς ἔλαβον τὰ ἀναγκαῖα μέτρα καὶ ἔβγαλα τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς διὰ νὰ προφθάσουν εἰς τὰ Δερβένια ἕως 2000 Πελοποννήσιοι, καὶ ἐρχόμενοι συνακούεσθε μὲ τὸν Καπ. Νικήτα, καὶ ἂν ἡ περίστασις τὸ συγχωρῇ, ἠμπορεῖτε νὰ κάμητε καὶ δι' ἐμπρὸς κίνημα· εἶμαι ὅμως εἰς ἀπορίαν ὅπου δὲν ἠξεύρω, οὔτε ποῦ εὑρίσκεσθε, οὔτε μὲ πόσους, μάλιστα ὅταν ἀκούω πῶς εἶσθε διῃρημένοι καὶ ἐσκορπισμένοι· καὶ προχθὲς σᾶς ἔγραψα πλέον ἐκτεταμένως, ἰδοὺ καὶ τώρα σᾶς γράφω ἐν συντόμῳ· ἀδελφοί, σταθῆτε μὲ ζῆλον πατριωτικὸν καὶ μὲ γενναιότητα νὰ ἀπαντήσωμεν τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἐλπίζω γρήγορα νὰ παύσουν ἀπὸ τὸ νὰ μᾶς πειράζουν πλέον, ἂν ὁ θεὸς θέλῃ. Συνακουσθῆτε καὶ μὲ τὸν Καπ. Πανουργιᾶ, καὶ ὀργανίσητε τὴν ἕνωσιν τῶν ἁρμάτων τῆς Ἀνατολι-

κῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἐμένα ἡ μεγαλειτέρα μου ἐπιθυμία εἶναι νὰ σᾶς ἀκούσω ἑνωμένους καὶ ἔχοντας εἰς καλὴν κατάστασιν ὅλα τὰ ἅρματα καὶ ἀσφαλισμένας ὅλας τὰς ἀναγκαίας θέσεις, καὶ νὰ μοῦ γράφητε καὶ ἐμένα συχνὰ περὶ πάντων, καὶ ἐγὼ δὲν θέλει λείπω ἀπὸ τοῦ νὰ κάμω κάθε τι, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶναι δυνατόν· κάμετε καὶ σεῖς ἀδελφοὶ ὅ,τι δύνασθε, ὥστε νὰ ἰδῶμεν τί θὰ ἀπογένῃ. Ἐμψυχώσατε τὸν κόσμον καὶ κάμετέ τους νὰ γνωρίσουν τὰ πατριωτικά τους χρέη, διότι ἡ πατρὶς εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ καπεταναίους της ἔχει ἀκουμβησμένας τὰς ἐλπίδας· δὲν σοῦ πολυλογῶ περισσότερον, ὅτι εἶσαι ἀρκετός· ἐν τοσούτῳ σὲ ἀσπάζομαι καὶ πάλιν ἀδελφικῶς καὶ μένω.

Ἡ ἐχθρικὴ ἁρμάτα ἐναυμάχησε μεταξὺ Ὕδρας καὶ Πετσῶν, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐδοκίμασε μεγάλην ζημίαν ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἀναχωρεῖ μὲ ἐντροπήν της, ὥστε δὲν εἶναι φόβος ἀπ' ἐκείνην.

12 Οβρίου 1822. Ὁ ἀδελφὸς ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Γενναιότατε Στρατηγὲ Κολοκοτρώνη!

Γνωρίζετε κάλλιστα τὸν φοβερώτατον κίνδυνον τῆς Πατρίδος· ὁ Χουρσίτης ἑτοιμάζει ἀναρίθμητα ςρατεύματα διὰ τὴν Πελοπόννησον· φαίνεται, ὅτι ὅλον τὸν χειμῶνα δὲν θὰ παύσῃ τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ κάθε τρόπον διὰ νὰ μᾶς ἀφανίσῃ· ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός σας ἀντηχεῖ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην· ὁ πατριωτισμός Σας ἐφάνη κατὰ τοῦτον τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τὰ πολεμικά σας προτερήματα ὠφέλησαν ἄχρι τοῦδε τὴν Πατρίδα, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν συμπολιτῶν σας εἶναι γεγραμμένη μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτῆρας εἰς τὰς καρδίας των, ἡ ἀθανασία εἶναι τὸ μόνον τὸ ἀντικείμενον τῆς Ἑλληνικῆς σας καρδίας. Τώρα εἶναι ἁρμόδιος καιρὸς νὰ τρέξετε ὡς ἄλλος Θεμιστοκλῆς εἰς τοῦτο τὸ στάδιον, διὰ νὰ κερδίσητε ὅσα μέχρι σήμερον ἐπράξατε. Ἡ διοίκησις ἐγκρίνει τὸ πρόβλημά σας περὶ τῶν 300 Πορτιωτῶν· αὔριον τὸ πρωῒ ἀποστείλατε τὸν καπετὰν Χριστόδουλον νὰ τοὺς ἐκκινήσῃ, καὶ διορίσατέ τους ν' ἀπέλθουν εἰς τὰ Δερβένια διὰ νὰ καταλάβουν τὰς ἀναγκαίας θέσεις, οἱ δὲ μισθοί των πληρόνονται· καὶ αὖθις ἐγράψαμεν διὰ τοὺς κτίστας ν' ἀπέλθουν εἰς Δερβένια διὰ νὰ κατασκευάσουν τοὺς Πύργους· ἡ δὲ Γενναιότης σας, διενεργήσατε περὶ τῶν δεόντων διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος,

ἥτις σᾶς προετοιμάζει στεφάνους ἀναλόγους τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων σας· ὑγιαίνοιτε.

Τρίπολις 2 Ὀκτωμβρίου 1822.

Ὁ Ἀρχιμανδρ. Γρηγόριος Δικαῖος ἀντιπρόεδρος, ὁ Πρωτοσύγκελος Ἀμβρόσιος, Ἀναγ. Παπαγιαννόπουλος, Ἀναγνώστης Κοκοράκης, Χαράλαμπος Περοῦκας, Νικολῆς Τζανέτου, Δημ. Καλαμαριώτης, Ἰωάν. Γ. Οἰκονομίδης, Παναγιώτης Ποτήρης.

Ἐν σελ. 145 περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου Ναυπλίας ἐκτίθησιν ὁ συγγραφεὺς τὰ ἑξῆς. . . . . « Ἔπειτα (ὁ ἐχθρικὸς στόλος συγκείμενος ἀπὸ 84 πλοῖα) τῇ 12 Σεπτεμβρίου εἰσῆλθε τελευταῖον εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐπλησίασε μάλιστα εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἠδύνατο ἤδη εὐκολώτατα νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ τὰς ἀναγκαίας τροφὰς, ἀλλὰ τῇ 14. ἐκπλαγεὶς ἀπὸ τοῦ παρακολουθήσαντος αὐτὸν Ἑλληνικοῦ στόλου, ὠπισθοδρόμησε καὶ ἀπελθὼν ἄπρακτος εἰς Κρήτην, ἐγκατέλιπεν ἀνεπικούρητον τὸ μέγιστον ἐκεῖνο φρούριον, τὸ ὁποῖον ἠναγκάσθη τῇ 30 Νοεμβρίου, νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ».

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν εἰς ταῦτα, ὅτι τὸ φρούριον Ναυπλίας δὲν ἔμεινεν ἀνεπικούρητον μόνον ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ξηρὰν, διότι ἕνεκα τῆς στενῆς πολιορκίας διεκόπη πᾶσα συγκοινωνία μετὰ τῶν ἐν Κορίνθῳ, ἀφ᾽ ὧν ἐδύνατο νὰ ἐφοδιασθῇ. Ἑπομένως παρεδόθη, ἀφοῦ ἐκυριεύθη τὸ Παλαμίδι τῇ 30 Νοεμβρίου, ἐνῷ κατείχετο καὶ τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον· τὰ δύω στηρίγματα, τὰ ὁποῖα καθιστῶσιν αὐτὸ ἀπόρθητον.

Πρὸς τούτοις περὶ τοῦ ὀχυρωτάτου καὶ σημαντικοῦ τούτου φρουρίου τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε κέντρον τῆς ἀσφαλείας τῶν Ἑλλήνων καὶ προσορμητήριον τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐν γένει ἐχρησίμευσεν ὡς κρηπὶς κατὰ μέγα μέρος τῆς ἐλευθερίας μας, μνείαν μόνον κάμνει ὁ συγγραφεὺς, ὅστις οὔτε εἰς ποῖον παρεδόθη ἀκόμη δὲν

ἀναφέρει· ἐνῷ περὶ τοῦ φρουρίου τῆς Μονεμβασίας, ἀσυγκρίτῳ λόγῳ κατωτέρου τοῦ τῆς Ναυπλίας, ἀναφέρει ὅτι παρεδόθη εἰς τὸν Κατακουζηνὸν, ἂν καὶ ὁ Κατακουζηνὸς μετέβη εἰς τὴν παρακμὴν τῶν πολιορκουμένων καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑψηλάντου νὰ ἐφορεύσῃ εἰς τὴν παράδοσίν του.

Ἰδοὺ δὲ ἐν συντόμῳ πῶς παρεδόθη τὸ Ναύπλιον.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα, τὸ Ναύπλιον ἐπολιορκήθη στενῶς διὰ ξηρᾶς ὑπὸ τοῦ Τσιώκρη, Σταίκου, Παπαρσενίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Νικήτα Νικολάου (ὅστις ἐφονεύθη ἐκεῖ)· ἐν μέρει δὲ τῆς πολιορκίας παρέστη καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης, καὶ ὁ Κ. Δελιγιάννης. Περὶ τὰ μέσα 7βρίου ἦλθεν ὁ ἐχθρικὸς στόλος διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τοὺς πολιορκουμένους, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ἐδιώχθη (α), εἰς τὴν Ναυ-

(α) Ἰδοὺ τί ἔγραφον οἱ Ὑδραῖοι περὶ τῆς μάχης τῆς Περαχώρας καὶ τῶν προκειμένων ναυμαχιῶν των πρὸς τὸν Νικήταν.

Γενναιότατε Ἀρχηγὲ Κύριε Νικήτα Σταματελόπουλε!

Γνωστή μας ἔγινεν ἡ ἀπόπειρα τῶν ἐν Κορίνθῳ Τούρκων κατὰ τῆς Περαχώρας καὶ ὅτι γενναίως ἀντιστάντες εἰς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀπεδίωξαν μὲ φθοράν των καὶ καταίσχυναν, κυνηγῶντας τους ἕως εἰς τὸ παράλιον, εἰς τὸ ὁποῖον φθάσας ἡ Γενναιότης Σας τοὺς ἐβιάσατε τέλος πάντων νὰ ἔμβωσι πάλιν εἰς τὰ πλοῖά των καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Κόρινθον. Γνωρίζομεν καλώτατα ὅτι εἰμὲν εὑρίσκοντο ἐκεῖ Ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ τὰ ἐχθρικὰ ἤθελον κεριεύσωσι καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς τούρκους ἤθελον αἰχμαλωτίσει· γνωρίζομεν ἅπαντες παλώτατα ὅτι εἰμὲν εὑρίσκετο μικρὸς Ἑλληνικὸς στόλος περιφερόμενος εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ δώσῃ μεγάλην ἐμψύχωσιν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας χριστιανοὺς, ἀποδηλείωσιν δὲ καὶ ἀπονέκρωσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς μας· ταῦτα ὅμως γνωρίζοντες ἀδημονοῦμεν ἔτι μᾶλλον μὴ δυνάμενοι νὰ βάλλωμεν τι εἰς πρᾶξιν ἡμεῖς, ἢ αἱ ἄλλαι δύω νῆσοι. Στοχασθῆτε, Γενναιότατε ἀδελφὲ, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὑπερόγκων ἐξόδων μας διὰ τὴν τοπικὴν φύλαξιν τῆς νήσου μας, διὰ ἕνα ὁλόκληρον ἐνιαυτὸν μὲ ἴδιά μας μόνον ἔξοδα ἄνευ τινὸς ἐξωτερικῆς συνδρομῆς ἐβαστάξαμεν τὸν κατὰ θάλασσαν πόλεμον· ἀφοῦ δὲ ἀρχίσαμεν νὰ λάβωμεν τινὰ συνεισφορὰν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ἐὰν ὅλας ἐπισυνάξωμεν τὰς ληφθείσας ποσότητας καὶ ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον, καὶ ἀπὸ τὰς νήσους, οὔτε τὸ ἑκατοστημόριον συνάπτεται ἀπὸ τὰ ὅσα ἐξοδεύσαμεν εἰς τὰς γενομένας ἐκστρατείς μὲ τὸν πρῶτον εἰρημένον ἐνιαυτόν. Στοχασθῆτε, ὅτι ἐὰν εἴχομεν τινὰ πλούτη, ἦσαν μόνον καὶ μόνον χρηματικὰ, ἐπιταμιευμένα εἰς τὸ ἐμπόριον, οὐχὶ δὲ Βασιλικὰ, διὰ νὰ μὴν ἔχουν τέλος οὔτε προερχόμενα ἀπὸ εἰσοδήματα διὰ νὰ ἀνανεωθῶσι χρονικῶς·

μαχίαν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς παραλείπει, διέπρεψεν ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς.

Ὁ Κολοκοτρώνης εἶχεν ὀχυρώσει τὰς θέσεις Δερβενάκια καὶ Ἅγιον Σώστην. Ἀποπειραθέντες λοιπὸν οἱ ἐν Κορίνθῳ Τοῦρκοι νὰ διαβῶσιν ἐκεῖθεν ἵνα ἐφοδιάσωσι τὸ Ναύπλιον, τῇ 29 9βρίου ἐκτυπήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑπεχώρησαν, ἀποτυχόντες καὶ ἤδη, ὡς ἀπέτυχον καὶ προηγουμένως εἰς δύω ἑτέρας ἀποπείρας των κατὰ τὰς αὐτὰς θέσεις. Καθ᾽ ὅλας δὲ τὰς μάχας ταύτας ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 300 Τούρκους· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων περὶ τοὺς 15, ἐν οἷς καὶ ὁ Παπαρσένιος ὅστις εἶχεν ἀπέλθει τότε ἐκεῖ.

Οὕτως ἀνεφοδιάστου μείναντος τοῦ Ναυπλίου διὰ ξηρᾶς, ὁ Κολοκοτρώνης ἔγραψεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Δερβενακίων ἀπειλητικῶς πρὸς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ πασσιάδας νὰ παραδοθῶσι, πρὶν ἢ οἱ Ἕλληνες τοὺς κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου καὶ τοὺς ἐξολοθρεύσωσι. Κατὰ συνέπειαν τούτου οἱ πασσάδες προσεκάλεσαν καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς φρουρᾶς τοῦ Παλαμηδίου, διὰ νὰ συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου·

ὅλα ταῦτα στοχαζόμενος δὲν ἠθέλετε διστάξει νὰ πιστεύσητε ὅτι πρὸ πολλοῦ τὸ χρηματικόν μας ἐσώθη, ἀλλὰ μάλιστα θέλετε θαυμάσει πῶς δὲν ἐσώθη ἀρχήτερα· ἡμεῖς μ᾽ ὅλον τοῦτο ἕτοιμα ἔχομεν τὰ πλοῖά μας, ὅσα δύνανται νὰ χρειασθῶσιν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, διορθώσαντες αὐτὰ ἰδίοις μας ἐξόδοις, καὶ ἅμα ὅπου μᾶς σταλθῶσι χρήματα διὰ νὰ τὰ ἐφοδιάσωμεν καὶ νὰ πληρώσωμεν τοὺς ναύτας, ἀμέσως πάλιν ἐκπλέουσιν. Ἡμεῖς φίλτατε, γνωρίζομεν τὸν εἰλικρινῆ πατριωτισμόν σας καὶ τὰ γενναῖα φρονήματά σας, ἀφίνομεν λοιπὸν νὰ κρίνητε ἀφ᾽ ἑαυτοῦ σας, ἐὰν ἐκάμαμεν τὸ χρέος μας, καὶ ἐὰν ἦναι τρόπος νὰ μᾶς ἔμεινε πλέον ὀβολὸς διὰ νὰ κάμωμεν τι περισσότερον. Περὶ τῶν συνενωμένων Τουρκικῶν στόλων σᾶς ἔγινε γνωστὸν ὅτι τρεῖς φοραῖς ἐφώρμησαν πρὸς τὸν Ναυπλιακὸν κόλπον καὶ εἰς τρεῖς φρικωδεστάτας ναυμαχίας ἐκρατήθησαν καὶ ἐδιώχθησαν μὲ καταισχύνην των ἀπὸ Ἑλληνικὰ πλοῖα, τῷ θείῳ ἐλέει ἐνδυναμωθέντα (ἐπειδὴ ἀνθρώπινον ἔργον δὲν ἦτον), ἀνεχώρησαν δὲ τέλος πάντων μὲ μεγάλον φόβον· καὶ τόρα ἀκούομεν νὰ ἐπῆγαν πρὸς τὴν Ῥόδον· εἰμὲν εἴχομεν χρήματα διὰ νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσι τὰ πλοῖά μας, βέβαια τοὺς εἴχαμεν ἀφανίσει κατὰ κράτος. Ἡμεῖς διὰ νὰ προφθασθῶμεν εἰδοποιήσαμεν ἐν καιρῷ τὴν Διοίκησιν καὶ τὴν Γερουσίαν τῆς Πελοποννήσου πλὴν οὔτ᾽ ἀποκρίσεως παρὰ τῆς δευτέρας ἠξιώθημεν περὶ τούτου. ἀπὸ Ὕδρας τῇ 3 8βρίου 1822.

(Τ. Σ.) Α Οἱ πρόκριτοι τῆς Νήσου Ὕδρας.

Τότε δὲ ὁ Στάϊκος εἰδοποιηθεὶς ἀπό τινα Ἀλβανὸν τὴν εὐάριθμον φρουρὰν τοῦ Παλαμηδίου, εἰσεπήδησεν εἰς αὐτὸ ἐπιτηδείως, καὶ τὸ ἐκυρίευσε τὴν νύκτα τῆς 29 πρὸς τὴν 30 9βρίου· συνάμα δὲ εἰδοποίησε καὶ τὸν Κολοκοτρώνην εὑρισκόμενον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Δερβενακίων, ὅστις μετ' ὀλίγας ὥρας ἔφθασεν ἐκεῖ καὶ ἔγραψε τὴν ἑπομένην διακοίνωσιν εἰς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ.

Ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῆς Πελοποννήσου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη καὶ τῶν λοιπῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς Πελοποννήσου· πρὸς ἅπαντας τοὺς Ὀθωμανοὺς τοὺς εὑρισκομένους ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως Ναυπλίας, σᾶς προσφέρομεν τὸν χαιρετισμόνμας· ἰδοὺ ὁ θεὸς τοῦ παντὸς μᾶς ἔδωκε τὸ Παλαμῆδι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μας καὶ σᾶς προσκαλοῦμεν εἰς τρεῖς ὥρας νὰ μᾶς παραδώσητε τὸ φρούριον καὶ τὸν Ἰτζ-Καλέ. Τοὐναντίον θέλετε γίνει ἀνάλωμα τοῦ πυρὸς τῶν κανονίων καὶ δὲν τὸ ἐπιθυμοῦμεν.

1822 Νοεμβρίου 30, 2 ὧραι τῆς ἡμέρας. Ἐν Παλαμηδίῳ

Θ. Κολοκοτρώνης καὶ λοιποί.

Πλησιάσαντος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου πέριξ τῶν Σπετζῶν οἱ Σπετζιῶται τὸ πλεῖστον μέρος μεθ' ὅλων τῶν οἰκογενειῶν των κατέφυγαν εἰς Ὕδραν, τότε προσεκλήθη καὶ ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης εὑρισκόμενος εἰς Πραστὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἐνδυνάμωσιν τῶν Πετζῶν μετὰ 400 Πραστιωτῶν καὶ ἰδικῶν του ςρατιωτῶν· ὑπάρχει δὲ καὶ τὸ ἑξῆς ἔγγραφον περὶ τούτου.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΜΙΝΙΣΤΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πρὸς τὸν Γενναῖον χιλίαρχον Πάνον Κολοκοτρώνην.

Τῇ 4 7βρίου 1822. Ἁγιάννης.

Οἱ ἀδελφοί μας Σπετζιῶται ταχεῖαν ἐπιζητοῦσιν ἤδη καὶ ἀναγκαίαν τὴν παρ' ἡμῶν βοήθειαν, τριακοσίους στρατιώτας εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐνδεχομένων κινημάτων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος, καὶ ὀσπητίων των, τὰ ὁποῖα ἄφησαν μοναχὰ καὶ ἐπρόστρεξαν ὅλοι μαζὶ εἰς ἀνατροπὴν τῶν σχεδίων καὶ κινημάτων τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· ἀνάγκη λοιπὸν καὶ χρέος μας εἶναι νὰ προσφέ-

Ἐπομένως μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας παρεδόθη καὶ τὸ Ναύπλιον εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ ἀπεβιβάσθησαν δι᾽ Ἑλληνικῶν πλοίων εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ τῶν οἰκγενειῶν των, κρατήσας μόνον τοὺς πασσιάδας (α).

ρωμεν καὶ ἡμεῖς ταύτην τὴν χάριν πρὸς τοὺς κάμνοντας τὸ χρέος τους ἀδελφούς μας.

Ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις ἔδωσε διὰ τοῦ Μ. τούτου τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς περὶ τούτου εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἁρμάτων Πραστοῦ νὰ ἐκστρατεύσουν ὅσον τάχιστα μὲ τὸν ἐκζητούμενον ἀριθμὸν, διὰ νὰ μὴν παρεμπέσῃ εἰς τοῦτο καμμία ἀναβολὴ ἔγραψε καὶ εἰς τὸν εὐγενέστατον Γιαννακούλην Καραμάνον, καὶ ἤδη δίδει τὴν εἴδησιν καὶ εἰς τὴν γενναιότητά σου νὰ συντρέξῃς εἰς τὸ νὰ ἐκστρατεύσουν τὸ ὀγληγορώτερον παρακινῶντας τους καὶ ἂν τύχῃ καὶ βιάζοντάς τους, ὄντες βέβαιοι ὅτι εὐχαρίστησιν θέλει λάβει καὶ ὁ Γενναιότατος στρατηγὸς Πατέρας σου καὶ ἡ σεβαστὴ Γερουσία, ἐπειδὴ καὶ ἡ Διοίκησις ἔγραψε περὶ τούτου καὶ εἰς τὰ δύω αὐτὰ μέρη· καὶ ὑγίαινε.

Ὁ Μινίστρος τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ προσωρινῶς τοῦ πολέμου
Ἰωάννης Κωλέτης.

(α) Περὶ τοῦ φόνου τοῦ Κραβδατᾶ καταχωροῦμεν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Γρηγ. Δικαίου πρὸς τὸν Νικήταν, καὶ παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὴν ἐπιστολὴν ἐσχηματίσθη καὶ ἡ κοινὴ γνώμη.

Γενναιότατε ἀδελφὲ Νικήτα!

Ἀδελφὲ λάβε ἓν γράμμα ἀπὸ Μισθρᾶ νὰ βεβαιωθῇς διὰ τὸ τραγικὸν συμβὰν τοῦ μακαρίτου Κρεββατᾶ· εἰς τὰς 16 τοῦ τρέχοντος ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας εἰς τὰς 4 ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὸν Μισθρᾶν μὲ 8 ἀνθρώπους του νὰ ἔλθῃ ἐδῶ δι᾽ ἀναγκαίας τῆς πατρίδος ὑποθέσεις, καὶ ὢν ἀπομεμακρυσμένος ἀπὸ ἐκεῖ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐτουφεκίσθη εἰς τὸ γεφύρι καὶ ἐσκοτώθη ἀπὸ μερικοὺς κακοποιοὺς, ὁποῦ τοῦ εἶχον χοσιὰν, δὲν ἔφθασεν τοῦτο εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ τὸν ἔγδυσαν κατάσαρκα καὶ τὸν ἐτουφέκιζον· ἔτρεξεν ὁ Παναγιώτης Στάϊκος μὲ στρατιώτας 50 νὰ συλλάβῃ τοὺς φονεῖς, πλὴν δὲν ἠδυνήθη· οἱ φονεῖς τοῦ μακαρίτου ἐφανερώθησαν ὅτι ἦτον ὁ Γληγοράκης ἀνεψιὸς τοῦ Γιατράκου, ὁ Τζαννῆς τοῦ Γ. Γιατράκου καὶ ἄλλοι μερικοί· ἡ Γερουσία ἔλαβε δραστήρια μέτρα, ἔστειλε τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον καὶ τὸν Καπετὰν Γιαννάκην Κολοκοτρώνην μὲ 200 στρατιώτας νὰ συλλάβουν τοὺς φονεῖς καὶ νὰ τοὺς φέρουν ἐδῶ διὰ νὰ μάθωμεν τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου. Αὐτὰ τὰ ἔργα ἀδελφὲ ἀπελπίζουν κάθε αἰσθητικὸν ἄνδρα, καθότι, ὅταν ἐκλείπῃ ἡ ἀσφάλεια τῶν καλῶν πατριωτῶν καὶ δυνατῶν νὰ οἰκονομήσουν τὰ

Μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου τὰ ἐν Κορίνθῳ μικρὰ λείψανα τοῦ Δραμαλικοῦ στρατοῦ, φοβηθέντα μήπως πολιορκηθῶσι καὶ καταστραφῶσιν, ἐγκατέλιπον εἰς Ἀκροκόρινθον 700 ἄνδρας φρουράν, οἱ δὲ λοιποὶ συμποσούμενοι ἕως 3,500 αἰφνιδίως καὶ διὰ νυκτὸς ἀνεχώρησαν εἰς τὰς Πάτρας. Ἐννοήσας δὲ ὁ Χελιώτης μετὰ μέρους Κορινθίων τὴν φυγήν των, ἀπεδίωξεν αὐτοὺς μέχρι τῶν Μαύρων Λιθαρίων ὅπου καὶ τοὺς ἐκτύπησε. Προχωροῦντες δὲ οἱ Τοῦρκοι εἰς Ἀκράταν ἐσφαλίσθησαν ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς Πετμεζαίους, Ἀσημάκην, Ζαΐμην, Σ. Χαραλάμπην, Ν. Σολιώτην καὶ Θεοχαρόπουλον, οἵτινες τυχαίως εὑρέθησαν ἐκεῖ μετὰ χιλίων στρατιωτῶν ἕνεκα τινῶν διενέξεων μεταξύ των, καὶ στενοχωρηθέντες πρὸ πάντων ἀπὸ τροφὰς ἤρχισαν νὰ συνθηκολογῶσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅτε ἐπέστρεψαν καὶ οἱ Α. Ζαΐμης καὶ Λόντος ἀπὸ Μεσολόγγι. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἀφίχθησαν ἀπὸ Πατρῶν Τουρκικά τινα πλοῖα, δι' ὧν οἱ διασωθέντες ὑπὲρ τοὺς 2000 ἀπεβιβάσθησαν εἰς Πάτρας. Τοιοῦτον δὲ πέρας ἔλαβε ἡ μεγάλη αὕτη τοῦ Δράμαλη ἐκστρατεία.

Ὁ Κολοτρώνης ὢν εἰς Πάτρας ἀπό τινας ἀφορμὰς εἶχε ψυχρανθῇ ὀλίγον μετὰ τῆς Γερουσίας. Ἀλλ' εἰσβαλόντος τοῦ Δράμαλη ἡνώθη διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος· ἡ δ' ἕνωσις αὕτη συνετέλεσε πολὺ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πελοποννήσου. Βραδύτερον ὅμως ἡνώθησαν καὶ ἐνόρκως διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

ἔθνος, ποῖον καλὸν ἐλπίζεται πλέον; ὁ ἀδελφός μου Νικήτας ἦτον ἕτοιμος νὰ ἐκστρατεύσῃ, πλὴν κατὰ δυστυχίαν ἠσθένησε καὶ ἐμποδίσθη, περιμένω ὅμως τ' ἀνίψιά μου μὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ κατόπιν ὅταν ἀναλάβῃ ἔρχεται καὶ αὐτός.

Ὁ Γιατράκος ἐξεσκέπασε τὸ πρᾶγμα φανερὰ φανερά, ὅτι τὸν ἐσκότωσεν ὁ ἴδιος, καθότι ὁ μακαρίτης Κρεββατᾶς ἐσκόπευε ν' ἀφιερώσῃ τὴν ἐπαρχίαν του εἰς τὴν γενναιότητά σου, καὶ διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ ὁ Γιατράκος τον ἐσκότωσεν· ὅθεν ἡμεῖς πρέπει νὰ τὸν ἐκδικηθῶμεν, διότι ὁ μακαρίτης ἐσκόπευε καλὰ διὰ ἡμᾶς· ταῦτα καὶ μένω.

Τρίπολις 29 Νοεμβρίου 1822.

Ὁ ἀδελφός Σου
Γρηγόριος Δικαῖος.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν προσήλωσίν μας εἰς τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα, καὶ ἀπὸ τὰ δεσποτικὰ μερικῶν φρονήματα, τὰ πράγματα τῆς πατρίδος κατήντησαν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν, καὶ κατεξεσχίσθη ἡ πατρὶς εἰς τρόπον ὅπου ἐκ τούτου προφανῶς ἐπαπειλεῖται ταχὺς ὁ τέλειος ἀφανισμὸς τοῦ ἔθνους μας ἂν δὲν τὸν προλάβωμεν.

Ἐπειδὴ ἡ ἀδυναμία καὶ ἀνικανότης μας εἰς τὸ νὰ κρατῶμεν ἕνα τοιοῦτον πόλεμον, μᾶς κάμνει νὰ ἐλπίζωμεν ἔλεος, καὶ ὑπεράσπισιν ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποίου δὲν θέλει ἀξιωθῶμεν, ἂν δὲν φανῶμεν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἄξιοι τούτου.

Ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνθιστάμεθα εἶναι δυνατὸς καὶ μὲ πολλὰ καὶ δυνατὰ μέσα, καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξισωθῶμεν μὲ αὐτὸν δὲν ἠμποροῦμεν ἀλλέως, εἰμὴ μὲ τὴν δύναμιν τῆς φρικτῆς ἑνώσεως καὶ ὁμονοίας μας καὶ τῆς ἀποφάσεώς μας.

Διὰ ταῦτα συνελθόντες ἡμεῖς οἱ συνιστῶντες τὴν Γερουσίαν τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος αὐτῆς Θεόδ. Κολοκοτρώνης καὶ συσκεψάμενοι σπουδαίως, περὶ τοῦ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπαντηθῇ ὁ κίνδυνος καὶ νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα ἀφ' ὅ,τι κατήντησαν, ἐκρίναμεν ἀναγκαιότατον ἕνα στενὸν ἀδελφικὸν ἔνορκον σύνδεσμον ὅλων τῶν ἐχόντων ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν πατρίδα· καὶ λοιπὸν ὅσοι εὑρέθημεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπεφασίσαμεν αὐτοπροαιρέτως καὶ ὁρκιζόμεθα ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ ἑνὸς ὑψίστου θεοῦ, καὶ τῆς φιλτάτης ἡμῶν πατρίδος, καὶ εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὴν τιμήν μας.

α΄. Τὸ πρώτιστον ἀποτέλεσμα τοῦ ὅρκου καὶ τοῦ ἀδελφικοῦ καὶ πατριωτικοῦ δεσμοῦ μας νὰ σταθῇ τὸ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐξομαλύνωμεν μὲ τὸν πλέον εὔλογον καὶ σύντομον τρόπον τὰς διχονοίας καὶ τὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς, αἱ ὁποῖαι ἤδη κατασπαράττουν τὴν πατρίδα, καὶ διὰ τὰς ὁποίας κινδυνεύει τὸ πᾶν τῆς Ἑλλάδος.

β΄. Νὰ συνενοηθῶμεν ἥ, τε Γερουσία καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος μετὰ τῶν ἐχόντων ἐπιῤῥοὴν πρὸς αὐτὸν στρατιωτικῶν, καὶ νὰ συνεργῶμεν ἀκαταπαύστως διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον, ὁδηγούμενοι ἀπὸ μόνον τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν δικαιοσύνην, νὰ θυσιάσωμεν ὅλα τὰ μερικά μας συμφέροντα, καὶ νὰ μὴν φρονῶμεν ἄλλο, νὰ μὴ πνέωμεν παρὰ τὰ δίκαια τῆς πατρίδος, ἕκαστος εἰς τὸ ὁποῖον προσεκλήθη ὑπούργημα.

γ'. Καὶ ἡμεῖς μὲν οἱ Γερουσιασταὶ βάσιν ἔχοντες τὴν κοινωφέλειαν, ὑποσχόμεθα νὰ ἤμεθα ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον καὶ νὰ ὑπερασπιζώμεθα τὰ δίκαιά του, σύμφωνα ὄντα μὲ ἐκεῖνα τῆς πατρίδος, καὶ ποτὲ νὰ μὴν φρονῶμεν ἐναντίον του τὸ παραμικρόν· οὔτε χαριζόμενοι εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ φατρίαν, οὔτε ἀφορῶντες εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ σχέσιν, ἢ πάθος, ἢ συμφέρον· ἀλλ' ἂν μάλιστα συμβῇ ποτὲ καμμία ἄδικος καταδρομὴ ἐναντίον του, νὰ συναγωνισθῶμεν μαζῆ του, μεταχειριζόμενοι ὅλα τὰ μέσα μερικά τε καὶ κοινὰ καὶ ὅλην τὴν δύναμίν μας, ὡς κεντρικὴ διοίκησις, καὶ νὰ μὴν ὑποφέρωμεν νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς προσβολὰς φατρίας τινὸς, ἥτις ἤθελε θελήσει νὰ βλάψῃ τὰ δίκαιά του δι' ὁποιονδήποτε πάθος.

δ'. Ὑπόσχομαι δὲ καὶ ἐγὼ ὁ ἀρχιστράτηγος πρὸς τὴν Γερουσίαν ὅλην τὴν ἀμοιβαίαν δυνατὴν ὑπεράσπισιν, νὰ ὑπερασπίζωμαι τὰ δίκαιά της πειθόμενος καὶ παρακολουθῶν τοὺς ὀργανικοὺς νόμους, νὰ μὴν ἀντιπράττω ποτὲ ἐναντίον τῶν πατριωτικῶν ἀποφάσεών της, νὰ μὴν παραβάλω τίποτε ἐμπόδιον εἰς τὰς ἐνεργείας της, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ συνεργῶ, νὰ δίδω τὸ παράδειγμα τοῦ πρὸς τὴν διοίκησιν σεβασμοῦ εἰς τὸ στρατιωτικὸν, καὶ νὰ ἐμποδίζω αὐτὸ ἀπὸ τὰς καταχρήσεις, νὰ ὑπακούω εἰς τὰς κοινωφελεῖς διαταγάς της, νὰ τὴν συμβοηθῶ καὶ νὰ συμπράττω εἰς τὸ νὰ συστέλλωμεν τὸν ἀντιπατριωτισμὸν, τὴν ἀταξίαν, τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν κακίαν, καὶ νὰ μεταχειρισθῶ πάντοτε τὴν στρατιωτικήν μου δύναμιν καὶ τοῦ λαοῦ τὴν ἐπιῤῥοὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς διοικήσεως ὁλικῶς τε καὶ ἀτομικῶς ἂν ὑποπέσῃ ποτὲ εἰς ὁποιανδήποτε ἄδικον καταδρομήν.

έ. Ἄν τις ἡμῶν μέχρι τέλους φανῇ ἐπίορκος, ἢ ἀπαταιὼν, ἢ ἐναντίος εἴς τι τῶν ἀνωτέρω κοινωφελῶν ἐνόρκων καὶ ἀμοιβαίων ὑποσχέσεών μας, οἱ λοιποὶ θέλει τὸν κατατρέχομεν καὶ εἰς αὐτὴν του τὴν ζωήν.

Ταῦτα πάντα ὁρκιζόμεθα ἀπαραβιάστως ἀπὸ μόνην τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος κινούμενοι νὰ φυλάξωμεν ἀπαραβάτως καὶ ποτὲ νὰ μὴν φρονήσωμεν, ἢ ἐνεργήσωμεν διαφορετικὰ, εἰμὴ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, ἴσως δυνηθῶμεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν καλήν μας πολιτείαν νὰ τὴν σώσωμεν.

Τὸ παρὸν ἔγεινεν εἰς δύο ὅμοια ὑπογεγραμμένα παρὰ πάντων ἡμῶν καὶ ἐνσφράγιστον, καὶ τὸ ἓν δίδεται τοῦ ἀρχιστρατήγου, τὸ δὲ ἄλλο θέλει τὸ ἐμπιστευθοῦν οἱ Γερουσιασταὶ εἰς ὅν τινα ἐγκρίνουν.

Τὴν 16 Ὀκτωβρίου 1822. Ἐν Τριπολιτσᾷ.

Ἀσημάκης Φωτίλας ἀντιπρόεδρος, Κορίνθου Κύριλλος, Πρωτοσύγκελλος Ἀμβρόσιος, Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγ. Δικαῖος, Γεώργιος Βάρβογλης, Χαρ. Μπερούκας, Δημήτ. Καραμάνος, ἕπονται καὶ δέκα ἔτι ὑπογραφαὶ τῶν Γερουσιαστῶν. (Τ. Σ.)

(Τ. Σ.) Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐν σελ. 146 ἐκθέτων ὁ συγγραφεὺς τὴν βοήθειαν ἣν ἐχορήγησεν ἡ κυβέρνησις εἰς τοὺς Σουλιώτας, λέγει, ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος ἀνεχώρησεν ἀπὸ Μισολόγγι τὴν 1 Ἰουνίου εἰς βοήθειαν αὐτῶν μετὰ μικρᾶς στρατιωτικῆς δυνάμεως, τῆς ὁποίας τὸ κράτιστον μέρος ἀπετέλουν 700 τακτικοὶ συγκείμενοι τὸ πλεῖστον ἐκ φιλελλήνων· ὅτι μόλις ἐσυνάχθησαν 2 ἢ 3,000 ἄνδρες ἐξ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, ἀλλὰ κατετροπώθησαν εἰς Πέταν ὑπὸ τῆς τετραπλασίας δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ κ. τ. λ.

Ἐπὶ τούτοις παρατηροῦμεν ὅτι 1·) οἱ φιλέλληνες δὲν ἀπετέλουν τὸ πλεῖστον μέρος, διότι μόλις ἦσαν 130· 2) δὲν ἐσυνάχθησαν 2 ἢ 3,000, ἀλλὰ σχεδὸν 5000 ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς Μάρκον Βοτσαρην, Γ. Βαρνακιώτην, Ἀνδρ. Ἴσκον, Α. Βλαχόπουλον, τὸ σῶμα τὸ ὑπὸ τὸν Μακρῆν· Δῆμον Τσέλιον, Θ. Γρίβαν, Γόγον Μπακόλαν, Καρατάσον, Ἀγγελῆ Γάτσιον, Π. Γιατράκον, Κανέλον Δελιγιάννην, Γενναῖον Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς, οἵτινες συνεκρότησαν 2 μάχας εἰς Κομπότι, ἑτέραν εἰς Πλάκαν καὶ Κουμουζάδας, καὶ τὴν τελευταίαν ἀτυχῆ τοῦ Πέτα. Εἰς ὅλας δὲ τὰς ῥηθείσας μάχας ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 1000 Τούρκους· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ Φιλελλήνων ὑπὲρ τοὺς 200, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ στρατηγοῦ Γάτσιου.

Ἐν σελίδι 147 ἀναφέρων τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ὀμέρ-

Βριώνη εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν μὲ 12000 λέγει, ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος εὑρεθεὶς εἰς Μεσολόγγι μὲ 380 διεπαιδαγώγησε μὲ ὑποσχέσεις παραδόσεως τοὺς ἐχθροὺς, μέχρις οὗ ἔφθασε βοήθεια ἐκ Πελοποννήσου μὲν ὁ Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Λόντος, ἀπὸ δὲ τὴν Ῥούμελην ὁ Τσόγκας καὶ ὁ Μακρῆς. Ἀλλὰ τὰ γεγονότα ταῦτα συνέβησαν ὡς ἑξῆς.

Ὁ Μ. Βότσαρης, Τσιόγκας, Μακρῆς καὶ Α. Βλαχόπουλος τοποθετηθέντες εἰς Κεφαλάρι ἀπέναντι τοῦ Αἰτωλικοῦ, μετὰ 800, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀναχαιτίσωσι τὸν ἐχθρὸν διευθυνόμενον εἰς Μισολόγγι. Ἑπομένως ὁ μὲν Βότσαρης ἔδραμεν εἰς Μεσολόγγι, ἔνθα εὗρε τὸν Μαυροκορδάτον μετὰ 800 ἀνδρῶν ἕτοιμον πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ· οἱ δὲ λοιποὶ ἤτοι ὁ Τσιόγκας, Μακρῆς καὶ Βλαχόπουλος μὴ δυνηθέντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς Μεσολόγγιον, ἀπῆλθον εἰς Κράβαρι.

Ὁ Μαυροκορδάτος διεπαιγαγώγησε τὸν ἐχθρὸν μετὰ τοῦ Βότσαρη μὲ ὑποσχέσεις παραδόσεως, μέχρις οὗ ἔφθασεν ἐκ Πελοποννήσου βοήθεια τὴν ὁποίαν εἶχε ζητήσει, ἤτοι ὁ Ζαίμης μετὰ 400, ὁ Κανέλος Δεληγιάννης μὲ 450, Ἠλεῖοι 350 ὑπὸ τον Παπασταθόπουλον σταλέντα ἀπὸ τὸν Σισίνην καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης μετ' ὀλίγων Μανιατῶν, καὶ ἐπρόλαβον τὸν ἐπαπειλούμενον κίνδυνον τοῦ Μεσολογγίου. Ὁ δὲ Λόντος μετὰ 300 διὰ τοῦ Τριζόνι ἀπῆλθεν εἰς Κράβαρα, ὅπου ἀπήντησαν τὸν Μακρῆν καὶ λοιπούς· μὴ δυνηθέντες δὲ νὰ προχωρήσουν διὰ ξηρᾶς, οἱ μὲν ἄλλοι μετέβησαν εἰς Πελοπόννησον, καὶ διὰ τοῦ Μαυροβουνιοῦ ἀπῆλθον εἰς Μεσολόγγι, ὅτε ἔλαβον μέρος εἰς ἀντίκρουσιν τῆς ἐφόδου τῶν Τούρκων· ὁ δὲ Λόντος ἔφθασεν εἰς Μεσολόγγι ἀκολούθως.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω καταχωροῦμεν καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν τοῦ Βότσαρη πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

Γενναιότατε Στρατηγέ!

3 Ἰανουαρίου 1823. Μεσολόγγι.

Τὸ ἀδελφικόν μοι γράμμα σου ἔλαβον, διὰ τὸ αἴτιον τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας σας ἄκρως ἐχάρην, γνοὺς τὰ ἐν αὐτῷ, κἀγὼ ὑγιαίνω. Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι κατὰ τὰς 25 παρελθόντος μηνὸς ἔγεινεν ἔφοδος τῶν ἐχθρῶν κατ' ἐπάνω μας μὲ μεγαλωτάτην φθοράν τους ὡς τὸ ἐμάθατε ϛοχάζομαι. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐβγῆκαν κάμποσοι Ἕλληνες πρὸς ἀπόπειραν τῆς δυνάμεώς των, καὶ ἐπῆγαν ἕως εἰς τὰ ταμπούρριά τους, καὶ αὐτοὶ δὲν ἐβγῆκαν ποσῶς εἰς ἀπάντησίν των· εἰς τοσαύτην δειλίαν ἔπεσαν. Εἰς τὰς 31 περὶ τὸ μεσονύκτιον ἔφυγον μὲ μεγαλωτάτην ἡσυχίαν, φοβούμενοι νὰ τοὺς πάρωμεν ἀπὸ κατόπιν, καὶ ἄφησαν ὅλα τὰ τζαντίρια, τὰ κανόνια τους καὶ τοὺς τζιουμπχανέδες τους καὶ ὅλην τὴν ἀποσκευήν των, θαῦμα ἀπαραδειγμάτιστον καὶ τῆς θείας προνοίας ὄντως φανερὰ βοήθεια. Ἰδοὺ καὶ τὰ νέα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἄμποτε νὰ ἔχωσιν οὕτως. Περὶ τῆς συνελεύσεως, ὅπου μὲ λέγετε εἶναι παράκαιρα, ἐὰν ἦναι γενική, διότι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα εἰς κατάστασιν κατὰ τὸ παρὸν νὰ στείλωμεν ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἀκόμη δὲν ἐβγῆκεν ἀπὸ τοὺς τόπους μας, καὶ κατ' ἀνάγκην μέλλομεν νὰ ἐκστρατεύσωμεν μαζῆ μὲ τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον διὰ τὰ ἔξω, διὰ νὰ πολιορκήσωμεν τοὺς ἐχθρούς, ἐὰν μείνωσιν εἰς Βραχῶρι, εἰ δὲ φύγωσιν, ἐκεῖ ἔχομεν νὰ κάμωμεν συνέλευσιν τῶν Προεστώτων καὶ Καπεταναίων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ βάλωμεν εἰς τάξιν καὶ ἐνδυναμώσωμεν πρῶτον τὴν τοπικὴν Διοίκησιν καὶ ἔπειτα νὰ γενῇ ἡ ἐκλογὴ ἀπὸ ἀνθρώπους τιμίους καὶ εὐγενεῖς διὰ νὰ στείλωμεν αὐτοῦ. Ἡ Γενναιότης σου λοιπὸν καθὼς εἰς ὅλας τὰς δεινὰς περιστάσεις τῆς πατρίδος ἐδείχθης ὄντως πρόμαχος καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῆς, καὶ εἰς σὲ μόνον ἀνήκει ὁ στέφανος τῆς ἀθανασίας, οὕτω καὶ τώρα καθ' ὅσον σοὶ δυνατὸν νὰ ἐμποδίσῃς αὐτὴν τὴν συνέλευσιν διὰ νὰ προφθάσουν καὶ οἱ ἐδικοί μας καὶ νὰ γενῇ ὡς πρέπει, ὅπου νὰ διορισθῇ Διοίκησις τακτικὴ κατὰ νόμους, καὶ νὰ ἐνδυναμωθῇ εἰς τρόπον ὥστε ὑπὸ νόμους οὖσα νὰ ἐνεργῇ τὰ κατὰ νόμον ὡς δεῖ, καὶ ἐπ' ἐξουσίᾳ, καὶ νὰ μὴ χορεύῃ ὁ καθεὶς ὡς θέλει, καθὼς ἕως τώρα· καὶ ἐλπίζομεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἀδελφός μας στρατηγὸς Ὀδυσσεύς, καὶ συνομιλοῦμεν

καὶ μ' αὐτὸν καὶ βάνομεν τὰ πάντα εἰς δρόμον· ἐν τοσούτῳ δὲ ὑγειαίνοις εὐτυχῶν καὶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος πράττων.

Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός Σας Μάρκος Μπότσαρης.

Οἱ ἐχθροὶ δὲν διεπαιδαγωγήθησαν μόνον εἰς Μεσολόγγι ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ Βότσαρη, ἀλλὰ καὶ πρὶν εἰσέτι ἀπέλθωσιν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ τὴν μάχην εἰς Προφήτην Ἠλίαν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ξηρομέρου, ἰδόντες οἱ Ἕλληνες τὴν μεγάλην δύναμιν τῶν Τούρκων, ἀπεφάσιταν ἐπιτηδείως νὰ τοὺς ἀπασχολήσωσι μέχρις οὗ φθάσῃ ἡ ἀναμενομένη βοήθεια ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. Ὅθεν συναινέσει καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου μετέβησαν εἰς τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον, διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, ὁ Γ. Βαρνακιώτης καὶ ὁ Ράγκος. Ἀλλὰ προφθασάσης τῆς Πελοποννησιακῆς βοηθείας, ὁ μὲν Βαρνακιώτης ἔμεινεν εἰς τοὺς Τούρκους, ὁ δὲ Ράγκος ἐπανῆλθεν ὑπὸ τὴν Ἑλλην. σημαίαν, στρέψας τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων, τοὺς ὁποίους οὐκ ὀλίγον ἔβλαψεν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων αὐτογράφων ἐπιστολῶν τοῦ Μαυροκορδάτου.

Πρὸς τὸν Στρατηγὸν Γεώργιον Βαρνακιώτην!

Ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς ἔφθασεν εἰς ἀκμὴν τοιαύτην, καθ' ἣν μόνη ἡ γενικὴ συνδρομὴ καὶ προθυμία τῶν κατοίκων της μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἀσφαλίσῃ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ τοὺς ὄνυχας· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ προθυμία, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν γενναῖον κατορθοῦται, λείπει κατὰ τὸ παρὸν δι' ἐσωτερικάς τινας αἰτίας, δὲν μένει ἄλλη καταφυγὴ, παρὰ τὸ νὰ γενῇ στρατήγημα ἐπιτήδειον νὰ ἀναβάλῃ τὴν παροῦσαν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ ἕως ὅτου νὰ γενῇ τρόπος νὰ συναχθῶσιν οἱ σκορπισμένοι Ἕλληνες.

Τοιοῦτον στρατήγημα δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μία προσποιητὴ διαπραγμάτευσις προσκυνήσεως, ἡ ὁποία ἐκτεινομένη εἰς μῆκος θέλει δώσει καιρὸν νὰ οἰκονομηθῶσι πρὸς τὸ συμφέρον τὰ πράγματα, κοινῇ γνώμῃ λοιπὸν ὅλων ἡμῶν τῶν ἐνταῦθα παρευρεθέντων διορίζεται ὁ γενναιότατος ςρατηγὸς Κ. Γεώργιος Νικολοῦ, (ἐννοεῖ τὸν Γ. Βαρνακιώτην), τοῦ ὁποίου ὁ ἄμεμπτος καὶ φιλελεύθερος χαρακτὴρ σύρει

ὅλων τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς ἑαυτὸν νὰ πραγματευθῇ τὸ εἰρημένον στρατήγημα, μεταχειριζόμενος πᾶν ὅ,τι ἡ φρόνησίς του ἤθελε τὸν ὑπαγορεύσει, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπόν του, σκοπὸν κοινῶς παρὰ πάντων ἐγκρινόμενον καὶ ἐπιθυμούμενον, τοῦ νὰ κερδίσῃ δηλ. καιρὸν καὶ νὰ προετοιμασθῶσιτὰ σωτήρια μέσα διὰ τὸ μετὰ ταῦτα. Α. Μαυροκορδάτος, Κωνς. Μαραπάνος, Ἰωάν. Τρικούπης, Σπύρ. Κουρκουμέλης, Ἀθαν. Ῥαζῆς, Εὐθ. Βασιλάκης, Ν. Καρπούνης, Δ. Πλατίκας, Παν. Ῥάγκος, Γ. Βαλτινὸς, Ν. Λήλου (α).

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτατους χιλιάρχους Γιαννάκην Ῥάγκον καὶ Γεώρ. Καραϊσκάκην!

Πόσην χαρὰν μᾶς ἐπροξένησεν ἡ ἕνωσίς σας εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς τὸ παραστήσωμεν, ἑνωμένοι ἀδελφικὰ, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῆτε πλέον κἀνὲν ἀπὸ τὰ περασμένα θέλετε φανῇ ὁποίους σᾶς φρονεῖ ἡ Πατρὶς καὶ θέλετε κάμει ἄξια ἔργα τοῦ ὀνόματός Σας.

Γενναιότατε Ῥάγκε! ἀπ' ἀρχῆς ἐδούλευσες πιστὰ, καὶ ἔκαμες ὅ,τι ἠμπόρεσες διὰ τὴν ἐλευθερίαν, αἱ περιστάσεις δὲν σὲ ἐβοήθησαν, καὶ αἱ ἴδιαι περιστάσεις σὲ ἠνάγκασαν νὰ εὑρεθῇς μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίςεως καὶ πατρίδος, τῆς ὁποίας ὅμως φαίνεσαι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν τέκνον καθαρὸν καὶ ἄξιον, μεταχειριζόμενος τὸν ἐξολοθρευμὸν τῶν βαρβάρων, τοὺς ὁποίους ἡ προδοσία, ἴσως ὅμως καὶ ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἔφερεν ἕως τὴν πόρταν τοῦ Μεσολογγίου· ἀπὸ τὸ μέρος μας θέλουν γενῇ ὅλα τ' ἀναγκαῖα κινήματα, καθὼς ςοματικῶς θέλει σὲ πληροφορήσῃ ὁ ἄνθρωπός σου, ὁ ὁποῖος καὶ τὰς ἐδῶ εὑρισκομένας δυνάμεις εἶδε, καὶ διὰ κάθε ἄλλο ἐπληροφορήθη.

Γενναιότατε Καραϊσκάκη! ἠξεύρομεν ὅτι ἡ ἀπόφασίς σου εἶναι νὰ ἀποθάνῃς χριστιανὸς, καὶ μὲ τοὺς χριστιανούς· παρετήρησες ὅμως πόσον κακὸν ἔκαμον εἰς τὴν χριστιανωσύνην αἱ διχόνοιαι, πρέπει νὰ ἀποφασίσῃς νὰ ἦσαι ἀδελφὸς τοῦ Ῥάγκου, καθὼς καὶ ὁ Ῥάγκος θέλει εἶναι ἰδικός σου ἀδελφὸς, πρέπει χωρὶς ἄλλο ὁ ἴδιος νὰ κατεβῇς καὶ νὰ ἑνωθῇς μὲ τὸ σῶμα τῶν βαλτινῶν, τώρα εἶναι καιρὸς νὰ μὴν γλυτώσῃ οὔτε ποδάρι ἀπὸ ὅσους ἐμβῆκαν, χρειάζεται ὅμως ἕνωσις, καὶ πάλιν ἕνωσις.

(α) Τὸ ἔγγραφον τοῦτο περιέχεται ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 15 τοῦ ἔτους 1838 τῆς ἐφημερίδος ὁ Σωτήρ.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀπὸ τοὺς δύο σας προσμένομεν δούλευσιν εἰς τὴν πατρίδα, ἀξίαν τοῦ ὀνόματός Σας, τῆς ἀνδρίας Σας καὶ τοῦ ζήλου Σας, ἔῤῥωσθε. 10 Δεκεμβ. 1822. ἀπὸ Μεσολόγγι. Οἱ Πατριῶται Α. Μαυροκορδάτος, Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Ἀνδρέας Ζαΐμης, Κανέλος Δεληγιάννης, Πάνος Γαλάνης, Μάρκος Βότσαρης.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον χιλίαρχον Γιαννάκην Ῥάγκον!

Μὲ πόσην χαρὰν ἀνεγνώσαμεν τὸ γράμμα Σου, πόσας εὐχὰς ἔλαβες ἀπὸ ὅλους μας, καθὼς καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς καλοὺς πατριώτας εἶναι περιττὸν νὰ σὲ τὸ γράψωμεν, διότι καὶ μόνος τὸ ἐννοεῖς. Τώρα ἐστεφάνωσες τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ἀγῶνάς Σου, οἱ ὁποῖοι ἔπεται νὰ λάβουν καὶ τὸ τέλος αἴσιον· σὲ περικλείομεν καὶ γράμμα ἀπὸ τὸν χιλίαχον Σκαλτσᾶν, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖον μᾶς γράφουν καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλει ἀργήσει νὰ μᾶς φθάσῃ καὶ αὐτὸ τὸ μαντάτο· ἡ ἐναντιότης τῶν ἀνέμων εἶναι αἰτία ὅπου μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξηρομέρου.

Προσμένομεν νὰ μαλακώσῃ μόνον ὁ καιρὸς καὶ ἀμέσως γίνεται. Μ' ὅλον ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ στοχασθῶμεν τὸν Βαρνακιώτην φίλον τῆς πατρίδος, ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ὁ Ὀμὲρ Πασᾶς, τὸ μόνον τῆς λατρείας του ἀντικείμενον, θέλομεν μεταχειρισθῆ τὰ ὅσα μᾶς γράφεις, ὁδηγούμενοι ἐνταυτῷ καὶ ἀπὸ τὰς περιστάσεις.

Πρὸς τὸν Καραϊσκάκην ἐγράψαμεν διὰ νὰ φθάσῃ μίαν ὥραν προτήτερα εἰς βοήθειάν σας, καὶ τὸν λέγομεν παστρικὰ διὰ νὰ λείψουν εἰς τὸ ἑξῆς τὰ καπάκια, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον ὠφέλειαν δὲν προξενοῦν, ἀλλὰ καὶ μεγίστην βλάβην.

Πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, Σκαλτζᾶν καὶ λοιποὺς γράφομεν νὰ ἔλθωσιν εἰς Μποδίνι, καὶ νὰ πιάσουν καὶ τὴν Κακὴν σκάλαν, καὶ ἂν ἕως τότε οἱ ἐχθροὶ μένουν πάντοτε ἐδῶ, ἠμποροῦμεν νὰ τοὺς βαρέσωμεν, ἐκεῖνοι ἀπὸ τὰ νῶτα, καὶ ἐμεῖς ἀπὸ τὸ πρόσωπον.

Ἡ Γενναιότης Σου μὲ τοὺς λοιποὺς φρόντισε νὰ καταλάβῃς τὴν θέσιν τοῦ Καρβασαρᾶ καὶ Λεπενοὺς, καὶ οἱ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ξηρομέρου θέλουν πιάσει τὸν Μαχαλᾶ καὶ ὁποῖον ἄλλο μέρος εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ κοπῇ ὁλοτελῶς τοῦ ἐχθροῦ ἡ κοινωνία.

Προσπάθησε πρὸ πάντων, καλὲ πατριῶτα, νὰ ἑνώσῃς ὅσον δύ-

νασαι τὰς διαφόρους φατρίας καὶ τὰ σχίσματα εἰς τὸν Βάλτον· διότι χωρὶς τὴν ἕνωσιν πάλιν θέλομεν κινδυνεύσει νὰ ὑποπέσωμεν εἰς τὰ πρῶτα.)

Τὸ Ἀνάπλι ἐκυριεύθη, καὶ τώρα ἔχομεν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φοβερὸν αὐτὸ φρούριον, καὶ λιμένι θαυμάσιον διὰ τὰ καράβια μας.

Αἱ σχέσεις μας μὲ τοὺς Ἄγγλους ἄλλαξαν διόλου καὶ ἀντὶ ἐχθρῶν τοὺς ἔχομεν μᾶλλον φίλους· ἀνεγνώρισαν ἐπισήμως καὶ τὸ Μπλόκον ἀπὸ Πρεβέζης μέχρι Βώλου, ἐλπίζομεν ὅτι ὅσον οὔπω καὶ μετὰ τῶν ἄλλων δυνάμεων αἱ σχέσεις μας θέλουν λάβει καλλίστην μορφήν. Οἱ ἐναντίοι ἄνεμοι ἐμποδίζουν τὸν ἐρχομὸν ἐδῶ ἑνὸς καραβίου, τὸ ὁποῖον ἦλθεν ἀπὸ Λιβόρνον εἰς Ζάκυνθον καὶ ἔπεται νὰ μᾶς φέρῃ εἰδήσεις.

Ἔρρωσο καὶ ἀνδρίζου κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

15 Δεκεμβρίου 1822. ἀπὸ Μεσολόγγι. Οἱ πατριῶται Ἀ. Μαυροκορδάτος, Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Ἀνδρέας Ζαΐμης, Κανέλος Δεληγιάννης, Γεώργιος Τζόγκας, Μάρκος Μπότζαρης, Δημήτριος Μακρής.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐπιστολὰς ἀπαντῶμεν τὴν λέξιν «Καπάκη». Διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἀπεκάλουν τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες προσποιητῶς ἐδέχοντο ὑπηρεσίαν Τουρκικὴν, καθὼς ὁ Καραϊσκάκης εἶχε διορισθῇ παρὰ τῶν Τούρκων Καπετάνιος εἰς Ἄγραφα. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁμολογητέον ὅτι ὁ Καραϊσκάκης οὐ μόνον ἐπανῆλθεν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐπιστολὰς, ἀλλὰ μετὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν Τούρκων ἐκ Μεσολογγίου εἰς Βραχῶρι, καταλαβὼν τὴν ὀχυρὰν θέσιν τοῦ ἁγίου Βλάση εἰς Σοβολάκου, ἐκτύπησε γενναίως σῶμα Τουρκικὸν, τὸ ὁποῖον ἀπεπειράθη νὰ διαβῇ ἐκεῖθεν καὶ τὸ ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Βραχῶρι μὲ μεγάλην φθοράν του.

Ἐπίσης εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐπιστολὰς καὶ μάλιστα εἰς τὴν τοῦ Βότσαρη ἀναφέρεται, ὅτι οἱ Ἀνατολικελλαδῖται ἔρχονται βοήθειαν· τῳόντι ἦλθον βοήθειαν, μάλιστα δὲ οἱ Τοῦρκοι ἀκούσαντες τὴν ἔλευσίν των καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ὀδυσ-

σέως ἐβιάσθησαν ἔτι μᾶλλον ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπό τε τὸ Μεσολόγγι καὶ τὸ Βραχῶρι· Ἰδοὺ δὲ πῶς συνέβη.

Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς μάχης τοῦ Δαδίου, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Μίνως Κατζικοστάθης, μὴ δυνάμενος ν' ἀντισταθῇ εἰς 8000 Τούρκους ὑπὸ τὸν Μεχμὲτ-Πασιᾶν εἰσβαλόντα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, τοὺς ἀπησχόλησεν ἐπιτηδείως, μεταχειρισθεὶς τὰ λεγόμενα καπάκια, καὶ προτείνας καὶ τὰς κάτωθεν προσποιητὰς συνθήκας, μεχρις οὗ οἱ Πελοποννήσιοι ἔλαβον καιρὸν καὶ ὠχύρωσαν τὸν Ἰσθμὸν, ἐξωλόθρευσαν τὸν Δράμαλην, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Ναύπλιον· (ταῦτα δ' ἐμφαίνονται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολὰς τοῦ Ὑψηλάντου.) Μετὰ ταῦτα οἱ Τοῦρκοι ἐννοήσαντες τοὺς ἀπατηλοὺς σκοποὺς τοῦ Ὀδυσσέως, ἔστρεψαν τὰ ὅπλα ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπολέμησαν εἰς τὴν θέσιν Μονῆς Ῥουσαλὴμ, ὅτε ἐκινδύνευσεν αὐτὸς καὶ ὁ στρατός του.

Οἱ δὲ Τοῦρκοι μετὰ τὴν μάχην ἐπέστρεψαν εἰς Λαμίαν, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς, συλλέξας ἀρκετὰς δυνάμεις, ἐστράτευσε πρὸς βοήθειαν τοῦ Μεσολογγίου ὡς ἀνωτέρω. Ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἔκαμε τὰ καπάκια πρὸς ὄφελος τοῦ ἔθνους εἶναι ὁμολογούμενον. Ἀλλ' ὁποίαν πεποίθησιν εἶχεν ἡ κυβέρνησις μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ὀδυσσέα; ἀπόδειξις εἶναι ἡ πρὸς τὸν Πλαπούταν κατωτέρω διαταγὴ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24 Αὐγούστου 1823.

Ἰδοὺ τὰ περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος ἔγγραφα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΕΧΜΕΤ ΠΑΣΑΝ.

Πρὸς τὸν ὑψηλότατον καὶ πολυχρόνιον δοβλετλῆ Βεζὴρ Ἐφέντη Μεχμὲτ Πασᾶ!

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ σανιζακιοῦ τῆς Εὐρίπου καὶ ἐγὼ μαζί τους ἀποφασίζομεν καὶ σοῦ γράφομεν, ἐπειδὴ καὶ μᾶς ἐρωτᾷς τὴν αἰτίαν ὅπου ἐσηκώσαμεν τὰ ἅρματα· τὰ μεγάλα ζουλούμια ὅπου ἔκαμε χωρὶς νὰ ἔχῃ ῥιζὰν τὸ κραταιὸν δοβλέτι, καὶ ἰδοὺ ὅπου

σοὶ τὸ φανερώνω· τὰ μεγάλα ζουλούμια τῶν βεζυράδων, βοϊβοντάδων, κατίδων καὶ μπουλουκμπασίδων, ὅπου ἔκλεισαν τὸ χάτι κιτάπι σας τοῦ Μωάμεθ, καὶ εἶχεν ὁ καθένας ἀπὸ ἕνα κιτάπι εἰς τὸν κόλπον του, καὶ ὅποιον κορίτζι ἢ παιδὶ τοὺς ἤρεζεν, ἔστελναν καὶ τὸ ἔπερναν ζόρλαν γιὰ μουσά, ὅποιος πραγματευτὴς ἐκαζαντοῦσε γρόσια εἰς κανένα μέρος τοῦ ἔκοφταν τὸ κεφάλι καὶ τὰ ἔπερναν, ὅποιος εἶχε κανὲν χωράφι καλὸν ἢ χωριὸν τὸν ἐσκώτοναν καὶ τοῦ τὸ ἔπερναν, ὅποιος μπιρμπάντ-της ἐμεθοῦσεν εἰς τὸ παζάρι ἐσκότονε τὸν καλλίτερον χωρὶς νὰ τοῦ γείνῃ καμμία μικρὰ παιδεία, ὅπου τὸ κιτάπι τοῦ Μωάμεθ δὲν τὸ συγχωρεῖ, ἀλλὰ γράφει μέσα κανὴ κανηνά, ἰρζὶ ἰρζινά, μαλὶ μαλινά, καὶ δι' ἄλλα πράγματα τέτοια καλὰ ὅπου λέγει τὸ κιτάπι τοῦ Μωάμεθ, αὐτουνῶν ὅμως δὲν τοὺς ἤρεσε καὶ τὸ πέταξαν πέρα, καὶ ἔφτιασε ὁ καθένας τὸ ἐδικόν του κιτάπι καὶ κάνει μὲ αὐτὸ καὶ μὲ τὸ σπαθί του. Εἰς αὐτὰ ὅλα ἠξεύρομεν πολλὰ καλὰ ὅτι ὁ σεφκετλῆς βασιλεὺς δὲν ἔχει ῥιζὰν μήτε εἴδησιν εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα ὅπου γίνονται, καὶ τοῦ ἐγράψαμεν ἀρτζουάλια πολλὰς φορὰς καὶ εἰς τὰ χέρια τοῦ βασιλέως κανένα δὲν ἐπῆγεν, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ οἱ ζουλουμκιάριδες εἶχαν ὅλα τὰ καπιὰ τῆς πόλεως πιασμένα καὶ καθε ἀρτζουάλι, ὅπου ἀπὸ ἡμᾶς ἐπήγενεν εἰς τὸ κραταιὸν δεβλέτι, τὸ ἐκρατοῦσαν αὐτοὶ καὶ ἔφτιαναν ἄλλα ἰδικά τους κατὰ πῶς ἤθελαν, καὶ μὴ εἰσακούοντας εἰς τὸν βασιλέα· ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ μᾶς ἐστενοχώρησαν καὶ ἐσηκώσαμεν τὰ ἄρματα, καὶ ἢ νὰ σηκώσωμεν ὅλα αὐτὰ τὰ ζουλούμια, ἢ νὰ ἀποθάνωμεν ὅλοι· τώρα ἡ ὑψηλότης σου, ἂν ἦναι ορισμός σου, γράψε ἕνα ἀρτζουάλι εἰς τὸν βασιλέα, ὅπου νὰ σηκώσῃ ἀπὸ ὅλους τοὺς χριστιανοὺς ὅλα αὐτὰ τὰ ζουλούμια μὲ χάτι χουμαγιοὺν καὶ ἀνοίξῃ τὸ κιτάπι τοῦ Μωάμεθ, καὶ τότε ἡμεῖς θέλει ἡσυχάσει ὁ καθεὶς στὸ σπίτι του καὶ θὰ κυτάξῃ τὴν δουλειά του καὶ θὰ ἤμεθα χίλιαις φοραῖς καλλίτερα ἀπὸ τὰ πρῶτα, διὰ δὲ τὸ καπετανλίκι τὸ ἰδικόν μου ὁ πατέρας μου ἀπὸ τὸν πατέρα του τὸ ηὗρε, μὲ κλεψιὰ καὶ μὲ τὸ ζορμπαλίκι χωρὶς καμμιὰ ἀπόδειξιν, καὶ ἐγὼ ἐλπίζω εἰς τὸν μεγαλοδύναμον θεὸν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς νὰ τὸ ἔχω χίλιαις φοραῖς καλλίτερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ὅπου νὰ τὸ ἔχω μὲ ἀπόδειξιν ταῦτα καὶ λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σὲ ξαναπροσκυνήσω.

Τὴν 15 Νοεβρίου 1822. Ῥουσαλήμ, Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου.

Γενναιότατε Στρατηγὲ Κύριε Νικήτα!

Δὲν λείπω καὶ αὖθις νὰ ἐρωτήσω διὰ τοῦ παρόντος μου τὴν ἀγαθὴν ὑγείαν σου καὶ νὰ σοὶ φανερώσω ὅτι καὶ ἐγὼ θείᾳ χάριτι ὑγιαίνω· ἡμέραι ἱκαναὶ παρῆλθον, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἔλαβον ἔτι γράμμα σου δηλοποιητικὸν τῶν ἐκεῖσε διατρεχόντων· ἡ ἐνταῦθα παρουσία μου δὲν ἀμελεῖ νὰ διενεργῇ τὰ συμφέροντα κοινῶς τῆς πατρίδος καὶ τὰ ὅσα ἀναγκαιοῦσι διὰ τὸ ἐκεῖσε στρατόπεδόν σας, ὅσον δηλονότι περὶ τροφῶν, τόσον καὶ περὶ πολεμικῶν ἐφοδίων· πλὴν, ἤξευρε, ἀδελφέ, ὅτι τὸ ἔθνος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ἐκείνην ἀναρχίαν καὶ ἀταξίαν, μὴ θέλον νὰ ἠξεύρῃ, μήτε διοίκησιν, μήτε προσταγάς· ἡ ἔνδοξος Γερουσία δεικνύει προθυμίαν φοβερὰν καὶ μεγάλην, πλὴν τί νὰ κάμῃ ἀφοῦ αἱ διαταγαί της δὲν εἰσακούονται καὶ δύναμιν ἱκανὴν δὲν ἔχει διὰ νὰ ἐκτελῇ αὐτὰς καὶ μὲ βίαν· μολοντοῦτο ἀγωνίζεται καὶ πάσχει διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἀναγκαίων. εὔχομαι δὲ νὰ συγκροτηθῇ ἡ νέα ἐθνικὴ συνέλευσις τὸ γρηγορώτερον διὰ νὰ συστηθῇ διοίκησις δυνατὴ καὶ νὰ εὐτακτήσουν τὰ πράγματα. Τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὑπάγουν εἰς τὸ καλλίτερον, ὁ γέρο Πυργιόβολος, (ἐννοεῖ τὸν Ὀδυσσέα) πάσχει μὲ διαφόρους ἀπάτας νὰ ἀργοπορῇ τοὺς ἐχθροὺς ἐκεῖ καὶ νὰ τοὺς καταπείσῃ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸ Ζητούνιον· ἠξεύρεις τὸ πνεῦμά του καὶ ταῖς διαβολιαῖς του, καὶ ἴσως τοὺς ἀπατήσει. Φανέρωσόν μου, παρακαλῶ, καὶ ἡ γενναιότης σου, ἐκεῖθεν εἰς ποίας θέσεις εὑρίσκεσθε, πόσα τὰ στρατεύματα τὰ Ἑλληνικά, πόσοι οἱ ἐχθροὶ, ἂν συμβαίνωσιν ἀκροβολισμοὶ, ποία ἡ κατάστασις τῶν Ναυπλιωτῶν, διὰ νὰ ἔχω πληροφορίας, ὁμοίως καὶ περὶ ὅσων νεωτέρων. Σοὶ δίδω δὲ τὴν ἀγαθὴν εἴδησιν αὐτὴν, γράμματα ἔφθασαν ἀπὸ Ἀγκῶνα εἰς τὴν διοίκησιν φανερόνοντα, ὅτι τὸ ἐν Βερώνῃ Εὐρωπαϊκὸν συνέδριον ἐπεκύρωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, ἠλευθέρωσε δὲ καὶ τὸν ἀδελφόν μου Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ ὑπάγῃ ὅπου θέλει, ὅστις καὶ ἑτοιμάζεται νὰ ἔλθῃ. Εἴθε ταῦτα πάντα ν' ἀληθεύσωσιν. Εὐχόμεθα εἰς τὴν Γενναιότητά σου ὑγείαν.

Ἐν Τριπολιτζᾷ τὴν 27 Νοεμβρίου 1822. Ὁ φίλος Σου

Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Γενναιότατε ἀδελφὲ Νικήτα!

Τὸ ἀπὸ 9 τρέχοντος φιλικὸν γράμμα σου ἔλαβον, καὶ ἐχάρην πληροφορηθεὶς τὴν εὐκταίαν ἀγαθὴν ὑγείαν σου, εἶδον τὸ νὰ μὲ παρακινῇς καὶ αὖθις διὰ νὰ ταχύνω τὸν ἐκεῖ ἐρχομόν μου ὡς ἀναγκαῖον· πλήν, ἀδελφέ, σεῖς τὰ πράγματά Σας τὰ ἐτελειώσατε ὀγλήγορα, καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ μένων ἐνταῦθα διενεργῶ τὸ γενικώτερον τῆς πατρίδος καλόν, τὴν ἐθνικήν, λέγω, συνέλευσιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀναμφιβόλως θέλει ὠφεληθῇ μεγάλως ἡ πατρὶς διὰ τὴν γενησομένην ἐσωτερικὴν εὐταξίαν της. Ἐχάρην δὲ καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ Κουσάντασι μετακόμισιν τῶν ἐχθρῶν, τὸ ὁποῖον φρονίμως ἐνεργήσατε διὰ νὰ ἦναι πλέον μακρύτεροι ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ νὰ μὴν ὑποπτευώμεθα πάντοτε, ὅτι ὡς πλησιεστέρους θέλομεν τοὺς ἔχει πάλιν εἰς Πελοπόννησον.

Βλέπω νὰ θαυμάζῃς ὅτι δὲν σὲ ἔγραψα καὶ ἐκ δευτέρου περὶ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, σὲ προέγραφον, ὅτι γράμματα εἰς ἐμὲ δὲν ἔφθασαν περὶ τούτου· ἀπὸ πολλοὺς ὅμως νέους ἐρχομένους ἐκ τῆς Εὐρώπης πληροφορούμεθα αὐτὴν ὡς βεβαίαν καὶ ὡς τοιαύτην σοῦ τὴν παραδίδω καὶ ἐγώ· ἐλυπήθην δὲ ἀρκετά, ἀδελφέ, ὅτι ἐνῷ μερικοὶ σφακιανοὶ Κρῆτες ἔφερον γράμματά μου ἀπὸ τὸν Ξάνθην, ὁ καλὸς φίλος Μαυροκορδάτος τὰ ἐπῆρεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὰ κρατεῖ μὲ τὸ νὰ ἐπέρασαν αὐτοὶ ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον κατὰ δυστυχίαν· (ἴδε πάθη καὶ ἀπανθρωπίαν!), διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκομαι εἰς ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ τῆς ἐθν. ἀνεξαρτησίας, ἐπειδὴ ὅσα γράμματά μου ἀπεράσουν ἀπὸ Ὕδραν τὰ κρατεῖ ἡ ὑπερτάτη, ὅσα δὲ ἀπὸ Μεσολόγγι ὁ Μαυροκορδάτος (πλὴν δὲν θέλουν ἐπιτύχει τὸν σκοπόν των μολαταῦτα)· εὐθὺς δὲ ὅπου λάβω γράμματα θέλω σὲ γράψει λεπτομερῶς.

Αἱ χαροποιαὶ τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος εἰδήσεις ἴσως σᾶς εἶναι γνωσταί· ὁ γέρος Πυργιόβολος ἀπεδίωξεν ἐκεῖθεν τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὰ πολύτροπα ἐπιχειρήματά του· ὁ Μεχμὲτ ἔδωσεν ἐγγράφους ὑποσχέσεις εἰς τὸν Ὀδυσσέα κατὰ τὰ ἀκόλουθα 12 ἄρθρα, μόνον νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ δρόμος τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

α. Λαμπρὰς οἰκοδομὰς ἐκκλησιῶν.

β. Κινητὰ καὶ ἀκίνητα νὰ ἦναι ὅλα τῶν Ἑλλήνων.

γ΄ Τὰ δέκατα μόνον νὰ δίδωνται.

δ΄ Ἕνας πασᾶς νὰ κάθηται μόνον εἰς τὴν Εὔριπον.

έ. Νὰ ἦναι μὲ ἑκατὸν ἀνθρώπους.

ς΄. Καμμίαν ἐξουσίαν νὰ μὴν ἔχῃ, οὔτε ὅταν ἀπερνᾷ νὰ κάμουν ἔξοδα, παρὰ μόνον ἀπὸ τὴν σακοῦλάν του.

ζ΄. Οἱ μουκατάδες εἰς τὸ παλαιὸν ἐδῶ καὶ ἑκατὸν χρόνους, θετέον ἡ Λιβαδία δίδει 1000 μπουγκιὰ τὸ πάλαι, 170 πουγκία μόνον, ἀκολούθως κ. τ. λ.

ή. Πασάδες, ἂν περάσουν διὰ Μωρέαν νὰ ἐξοδεύουν ἐξ ἰδίων των.

θ΄. Ὅσοι σκλάβοι εἶναι νὰ ἐλευθερωθῶσιν.

ί. Ἡ Ἀθήνα ἰδική του.

ιά. Ὅλοι οἱ καπετάνοι κτλ. τὰ ὁποῖα ὑποσχέθη μὲ γάτι νὰ τὰ φέρῃ ὁ ἀπατηλὸς Μεχμέτης, δὲν ἤξευρεν ὅμως τὸν ἀπατηλότερόν του τὸν Ὀδυσσέα, ὅστις οὐδεμίαν ὑπογραφὴν ἔδωσεν εἰς αὐτά· τὰ λοιπὰ θέλεις πληροφορηθῆ ἐκ τοῦ ἐσωκλείστου γράμματος τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀγαπητοῦ Κ. Λάμπρου Ν. ζητεῖ δὲ ἡ Ἀνατ. Ἑλλὰς ἅπασα συνέλευσιν ἐθνικὴν, καὶ τὰ παραστατικὰ μέλη αὐτῆς φθάνουν ἐντὸς ὀλίγου.

Ἤθελα νὰ γράψω καὶ εἰς τὸν γέρω Καπερόνη (ἐννοεῖ τὸν Θεόδ. Κολοκοτρώνη), ἐπειδὴ ὅμως ἠξεύρω ὅτι ἔχει πολλὰς ἐνασχολήσεις, διὰ τοῦτο τὸν ἀφίνω ἥτυχον, εἰς ὃν παρακαλῶ νὰ προσφέρῃς τοὺς γλυκεῖς ἀσπασμούς μου.

Ἐν Τριπολιτσᾷ τὴν 11 Δεκεμβρ. 1822. Ὁ φίλος Σου

Δημήτριος Ὑψηλάντης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν Στρατηγὸν Δημήτριον Πλαπούταν!

Ἡ Διοίκησις ἔμαθεν, ὅτι εἶσαι ἄῤῥωστος καὶ ἐμποδίζεσαι ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν αὐτόθι καὶ ὑπερελυπήθη, καὶ τοῦτο βέβαια τῆς πατρίδος ἀτυχία λογίζεται εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην περίστασίν της· ἀλλ᾽ εὔχεται ν᾽ ἀναλάβῃς τὴν ὑγείαν σου, καὶ τοῦτο ἐλπίζουσα ἤδη σὲ προτρέπεται νὰ πετάσῃς εἰ δυνατὸν, διὰ νὰ προφθάσῃς εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου ἡ παρουσία σου εἶναι ἀναγκαιοτάτη, ὄχι μόνον διὰ τὴν λειποταξίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνθάῤῥυνσιν καὶ προχώρη-

σιν τῶν στρατευμάτων· καὶ μάλιστα διότι ὁ στρατηγὸς Νικήτας μέλλει ν' ἀπέλθῃ κατὰ τὰ Σάλωνα, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Ὀδυσσέως νὰ διορθώσουν τὴν ἀσέβειαν τοῦ Μίτζου Κοντογιάννη καὶ Διοβουνιώτου, οἵτινες ἐπροδόθησαν εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ μάλιστα διότι τὰ πράγματά μας ἀπέτυχον εἰς τὴν Εὔβοιαν ὅπου συνέβη μέγας ἀφανισμὸς καὶ αἰχμαλωσία τῶν ἀδελφῶν μας, καὶ μάλιστα διότι ὁ ἀντιπρόεδρος εἰσέτι δὲν ἐφάνη νὰ ἔλθῃ· καὶ οὕτω τὰ στρατεύματά μας εὑρίσκονται χωρὶς κεφαλῆς καὶ πότε; ἐνῷ 50 χιλιάδες Τοῦρκοι ἀπειλοῦν ἁπανταχόθεν τὴν Πελοπόννησον καταλεηλατοῦντες ἤδη τὴν Ἤπειρον.

Ὅθεν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος προσπάθησον νὰ προφθάσῃς ὅσον τάχος εἰς τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ συσκεφθῶμεν καὶ νὰ ἐνεργήσωμεν τὰ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου· στοχάσου ὅτι ἂν παραμελήσωμεν τὰ χρέη μας, χάνομεν καὶ τοὺς ἀγῶνας μας καὶ ὅλα τὰ καλά μας ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, καὶ σεῖς οἱ πρόμαχοι τῆς πατρίδος θὰ κατακριθῆτε εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα· ἐλπίζεται νὰ προφθάσῃς ὅσον τάχιστα, διότι οἱ Ἕλληνες θὰ λειποτακτήσουν, καὶ τὸ κακὸν καὶ ἡ δυστυχία τῆς πατρίδος θὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν γενναιότητά σας, βέβαια. Ἐκ Σαλαμῖνος τῇ 24 Αὐγούστου 1823.

Ὁ Πρόεδρος

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Σωτήρης Χαραλάμπης, Α. Μεταξᾶς· εἰς ἀπουσίαν τοῦ γεννικοῦ Γραμματέως, Ν. Σπηλιάδης.

Κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἐπιστολὰς τοῦ Ὑψηλάντου τῳόντι τὸ ἔθνος εἶχε καταντήσει εἰς ἀναρχίαν· διότι ἡ Διοίκησις εἶχε παραλυθῆ· τινὰ δὲ τῶν μελῶν αὐτῆς εὑρισκόμενα εἰς Ἑρμιόνην δὲν εἶχον καμμίαν ἰσχύν· ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς διελύθησαν· ὥστε μόνη ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία διακειμένη εἰς σύμπνοιαν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, εἶχεν ἐπιῤῥοήν τινα. Ἀλλὰ καὶ αὕτη στερουμένη χρηματικῶν μέσων ἐκλονίζετο. Καὶ ὅμως μ' ὅλας τὰς ἀνάγκας εἰς τὰς ὁποίας ἦτον ἐκτεθειμένη, περὶ πάντων ἐφρόντιζε, καὶ μάλιστα ἠδυνήθη νὰ προμηθεύσῃ τ' ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἀπόπλευσιν τοῦ στό-

λου, ὅστις στερούμενος χρηματικῶν μέσων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκπλεύσῃ. Πρὸς τούτῳ δὲ ἡ Γερουσία ἐπέβαλε καὶ ἔρανον, καθ' ὃν ἐπρόσφεραν πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὁ μὲν Ὑψηλάντης τ' ἀργυρᾶ σκεύη του, ὁ δὲ Νικήτας τὸ σπαθί του, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψαν οἱ Ὑδραῖοι. Ἐπίσης ἐσύναξε καὶ πολλὰ ἀργύρια ἀπὸ τὰ Μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας, ἵνα χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπόπλευσιν τοῦ στόλου.

Ταῦτα δ' ἐκτενέστερον ἐμφαίνονται εἰς τὰς ἐπομένας ἐπιστολάς.

Ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς τὸν Γενναῖον ἡ Γερουσία.

Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΙΣΙΑΚΗ ΓΕΡΟΥΣΙΑ.

Πρὸς τὸν Γενναῖον Καπετὰν Ἰωάννην Κολοκοτρώνην!

Ἐχάρημεν πληροφορηθέντες ἀπὸ τοῦ γράμματός σας τὴν εἰς Κόρινθον ἐπιτυχίαν σας καὶ ἔχομεν χρηστὰς ἐλπίδας διὰ τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πρόοδον, γνωρίζοντες ἐκ πολλῶν τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν Σας καὶ γενναιοκαρδίαν σας· μὲ λύπην μας ἀποποιούμεθα τὴν περὶ φυσεκίων ζήτησίν σας, τὴν ἀνάγκην τῶν ὁποίων οἴκοθεν συναισθανόμεθα, καὶ προθυμίαν ἔχομεν νὰ τὰ οἰκονομήσωμεν, πόθεν ὅμως καὶ ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν· οἱ πωλοῦντες τὰ τοιαῦτα ἀχρηματὶ δὲν τὰ δίδουσι· τὸ κεντρικὸν ταμεῖον δὲν ἔχει οὐδὲ ὀβολόν, μήτε ἀποστέλλεται πρὸς αὐτὸ ἀπὸ κανὲν μέρος· πῶς νὰ προβλέψωμεν λοιπὸν ἐφόδια καὶ πόθεν νὰ οἰκονομήσωμεν φυσέκια; μολοντοῦτο δι' ἀγάπην τῆς γενναιότητός σου οἰκονομήσαμεν ἐκ τοῦ ὑστερήματος ἓν φόρτωμα φυσεκίων καὶ ἂς τὸ παραλάβῃ παρὰ τοῦ ἐπιφέροντος, ἐν τοσούτῳ δὲ καταγινόμεθα πρὸς ἐξοικονόμησιν καὶ ἄλλων.

1822 Ὀκτωμβ. ἐν Τριπόλει κλ. Ἀσημάκης Φωτίλας ἀντιπρόεδρος.

Γενναιότατε ὑπέρμαχε τῆς πατρίδος καὶ ἡμῶν ἀδελφὲ Νικήτα!

Μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπεσταλμένου μας Καπ. Θεοχάρη Παπαπαντωνίου ἐλάβομεν τὴν πατριωτικήν σας ἐπιστολὴν τῆς 27 τοῦ 8βρίου παρελθ. μηνὸς, ἡ αἰτουμένη θαλάσσιος δύναμις ἐξέπλευσε κατὰ τὴν Δυτικ. Ἑλλάδα, ὁ ἡμέτερος συναδελφὸς κύριος καπετ. Ἀνδρέας, Δημ. Βώκου διὰ τὸ μὴ ἐντελὲς τῆς ὑγείας του δὲν δύ-

νατε νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν θαλάσσιον ταύτην ἀποστολὴν, ἐδιωρίσαμεν ὅμως εἰς αὐτὴν ἄλλον ἀνδρεῖον καὶ φρόνιμον ναύαρχον, καὶ ἐλπίζομεν αἴσιον τὴν ἔκβασιν μὲ τὴν οὐρανόθεν βοήθειαν· ἐστείλαμεν εἰς Ἑρμιόνην τὸν καπετ. Θεοχάρην, διὰ νὰ παραλάβῃ τὰ γρόσια 26300 σταλέντα ἐκεῖ παρὰ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς εἰς τὸν λόγον τοῦ Νικήτα, ὅτι ὀγρήγορα θέλομεν ἀπολαύσει καὶ τὸν ἄλλον ἀποσταλμένον μας καπετ. Ντέντε Ῥήγα μὲ τὰ ἐπίλοιπα τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἔξοδα· ἓν μόνον πρᾶγμα λυπούμεθα, ἀδελφὲ, τουτέστι νὰ ἰδῶμεν τὸ σπαθὶ τοῦ Νικήτα εἰς τὴν Ὕδραν. Τὸ ὅπλον τοῦτο οὐχὶ 3000 γρόσια ἀξίζει, ἀλλὰ εἶναι ἀνεκτίμητον· πότε ὅμως; ὅταν εἶναι εἰς τὰς χεῖρας σου, εἰς τὴν ζώνην σου καὶ κατακόπτει τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος. Οἱ Πελοποννήσιοι οἱ παρευρισκόμενοι εἰς τὴν γενναίαν σου ταύτην προσφορὰν πῶς ὑπόφερον νὰ ἐξοπλισθῇ εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἀνάγκην καὶ σφοδροτέραν ἐπαπειλὴν ὁ πρόμαχος αὐτῶν καὶ τὸ προπύργιον τῆς σωτηρίας των;

Ἡμεῖς, φίλτατε, καὶ τὴν ἐσχάτην ῥανίδα τῆς περιουσίας μας θυσιάζομεν πρὸ τοῦ νὰ ἐξοπλίσωμεν τὸν ὑπέρμαχον τῆς Ἑλλάδος. Στεῖλε ὅσον τάχιον νὰ λάβῃς, ἢ διόρισέ μας, πῶς νὰ σοὶ πέμψωμεν τὸ σπαθί σου, μὴ ἀφήτης οὔτε ὥραν νὰ κοιμᾶται ἄχρηστος ἕνας τοιοῦτος θησαυρὸς, ὅστις μόνον εἰς τὰς χεῖράς σου γίνεται χρήσιμος· διὰ ἔλλειψιν ἀσφαλοῦς εὐκαιρίας δὲν σᾶς τὸ στέλλομεν· ἀλλὰ στοχασθῆτε, ὅτι τὴν πατρίδα ἀδικεῖτε καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ἐὰν ἀκόμη τὸ ἀφήσετε ἄνεργον εἰς χεῖράς μας. Τὴν 1 Νοεμβ. 1822. ἐν Ὕδρᾳ.

(Τ. Σ.) Οἱ πρόκριτοι τῆς Νήσου Ὕδρας.

Γενναιότατε στρατηγὲ καὶ τῆς πατρίδος ὑπέρμαχε Νικήτα!

Ἐλάβομεν τὴν πατριωτικὴν ἐπιστολήν σας τὴν 8ην τοῦ παρόντος ἀπὸ Στεφάνι, τῷ δὲ ἀπεσταλμένῳ σας κυρίῳ Νικολῇ Κωνσταντίνῳ ἐνεχειρίσαμεν τὸ *σπαθίον* σας, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος καὶ ἀφανισμὸν τῶν ἐχθρῶν μας παρακαλοῦμεν νὰ μὴν λείψῃ ποτὲ ἀπὸ τὴν δεξιάν σας, ἢ ἀπὸ τὴν ζώνην σας.

Οἱ ὀλίγοι καλοὶ πατριῶται ἔπρεπε, φίλτατε, εἰ δυνατὸν νὰ ἦναι πανταχοῦ παρόντες εἰς τὸν αὐτὸν καιρόν· ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλός σας σᾶς ἐκάλεσεν αὐτοῦ· ἅμα δὲ ὅπου ἀνεχωρήσατε ἀπὸ

Τριπολιτσᾶν, μαθόντες οἱ κύριοι Γερουσιασταί, ὅτι τὰ καράβιά μας ἐξέπλευσαν διὰ τὴν Δυτ. Ἑλλάδα, καθὼς μᾶς γράφει ὁ καπετ. Ντέντες Ῥήγα, οὔτε ἐφρόντισαν πλέον, οὔτε φροντίζουσι νὰ στείλουν τὸ ἐπίλοιπον τοῦ πρώτου μηνιαίου· ἐνῷ ὄχι μόνον ἔπρεπε νὰ τὰ εἶχαν ἀποστείλει, ἀλλὰ νὰ εἶχαν προετοιμασμένα καὶ τὸ τοῦ δευτέρου μηνός.

Οἱ Ναῦταί μας, ἀδελφέ, ἀφίνουσι τὸ μηνιαῖον εἰς τὴν φαμελίαν των, ἥτις ἄλλον πρὸς τὸ ζῆν τρόπον δὲν ἔχει, ἐπειδὴ δὲν σᾶς λανθάνει ὅτι ἡ νῆσός μας μόνον πέτρας καὶ ἀνθρώπους ἔχει· ἐὰν λοιπὸν δὲν τοὺς προφθάσωμεν μὲ τὴν πληρωμὴν τοῦ δευτέρου μηνιαίου, αὐτοὶ τέσσαρες καὶ πέντε ἡμέρας πρὸ τοῦ νὰ τελειώσῃ ὁ πρῶτος μὴν, ἀναγκάζονται νὰ παραιτήσουν τὴν ἐκστρατείαν καὶ ἀρμενίζουσι διὰ τὰ ἴδια, καθὼς πάντοτε ἠκολούθησε· γράψετε διὰ τοῦτο πάλιν εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν καὶ ἡ γενναιότης σας καὶ ὁ γενναιότατος θεῖός σας Κύριος Κολοκοτρώνης, διὰ νὰ μὴ νὰ μελήσῃ οὔτε στιγμὴν τὴν ἀναγκαιοτάτην σύναξιν καὶ ἀποστολὴν τοῦ λοιποῦ πρώτου καὶ τοῦ ὁλοκλήρου δευτέρου μηνιαίου· πρὸς τούτοις νὰ λάβῃ καὶ τὰ δραστικότατα μέτρα διὰ νὰ δοθοῦν ἐπιμελῶς ὅπου ἀνήκει αἱ ἀναγκαῖαι τροφαὶ εἰς τὰ εἰρημένα καράβια. Ἐν Ὕδρᾳ τὴν 14 9βρίου 1822.

(Γ. Σ. Οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου Ὕδρας.

Ἐπίσης κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος παραλείπονται πολλαὶ μάχαι γενόμεναι εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν, κατὰ τὰς θέσεις Νιάουστα, Ἄθωνα, (ἅγιον ὄρος) Κασάνδρα, Τρίκερη κλπ. ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Καρατάσιον, Γάτσιον, Ὀλύμπιον, Μπασδέκι, Ἐμ. Παππᾶ καὶ Ζαφειράκι, μὲ τὸν Νταουδ-Πασσιᾶ ἐπὶ κεφαλῆς 10,000 ἀνδρῶν. Καθ' ὅλας δὲ τὰς μάχας ταύτας ἐφονεύθησαν ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τοὺς 1000 μαχητὰς, καὶ ᾐχμαλωτίσθησαν ὑπὲρ τὰς 15000 παντὸς γένους καὶ ἡλικίας, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τὰς 3000.

Ἐκ περισσοῦ δε καταχωροῦμεν ἐνταῦθα καὶ τὰ κάτωθεν ἔγγραφα πρὸς τὸν Κύριον Α. Μεταξᾶ, δι' ὧν δεικνύονται αἱ

μεγάλαι πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του καὶ αἱ πληγαί του κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος· καὶ ἕνεκα τούτου ἐνεγράφη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως ὡς πολίτης τῆς Πελοποννήσου.

Η ΓΕΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Βουλευτὴν Κύριον Ἀνδρέαν Μεταξᾶν!

Ἡ Γερουσία τῆς Πελοποννήσου γνωρίζουσα τὸ φιλογενὲς καὶ φιλόπατρι τῆς καρδίας σας, τὰ προτερήματά σας καὶ τὰ Ἑλληνικά σας φρονήματα, καὶ πρὸς τούτοις τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόθον καὶ ζῆλόν σας, σώζουσα κλίσιν ἰδιάζουσαν καὶ ἀγάπην εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας, ἐξελέξατο τὴν εὐγενείαν Σας μέλος τῆς ἐθνικῆς Βουλῆς παραστατικὸν τῆς Πελοποννήσου. Σᾶς ἀναγγέλλει δὲ τοῦτο εὐχαρίστως· ὑγιαίνετε. Τριπόλει τῇ 5 Μαΐου 1822.

Ὁ Βρεσθένης Πρόεδρος· ἕπονται αἱ λοιπαὶ ὑπογραφαί.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΥ

Κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς σημερινῆς Συνελεύσεως

Διατάττει.

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Κόμης Ἀνδρέας Μεταξᾶς ἅμα ἐξοπλισθείσης τῆς Ἑλλάδος ἔδραμε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μὲ ἰδιαιτέραν στρατολογίαν, καὶ συγκροτήσας μάχας κατ' αὐτοῦ ἔλαβε καὶ φέρει ἐπισήμους ἐνδείξεις τῆς ἀνδρείας καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αὐτοῦ τῶν πληγῶν τὰ σημεῖα· καὶ

Ἐπειδὴ κατὰ πάντα λόγον ἀνεφάνη καλὸς καὶ ἀγαθὸς πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα· ὁμοψήφως ἐγκρίνεται νὰ πολιτογραφηθῇ καὶ πολιτογραφεῖται σήμερον Ἕλλην καὶ κάτοικος τῆς Πελοποννήσου, καὶ γινόμενος ὡς τοιοῦτος, διὰ ν' ἀναγνωρίζεται παρὰ πάντων τῶν ὁμογενῶν καὶ παντὸς ἀνθρώπου, δίδεται αὐτῷ τὸ παρὸν ἐπίσημον ἔγγραφον τῆς Διοικήσεως. Ἐν Κορίνθῳ τῇ 25 Μαΐου 1822.

Ἀθανάσιος Κανακάρης ἀντιπρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς Δ Νέγρης.

Φιλογενέστατε Κόμητα!

Ἤκουσα παρὰ πολλῶν τὰς ἀνδραγαθίας καὶ τὰς πρὸς τὴν κοι-

νὴν πατρίδα θυσίας σας· εὐχῆς ἔργον ἂν ἡ Ἑλλὰς εἶχε πολλὰ τοιαῦτα τέκνα.

Ἡ εὐγνωμονοῦσα πατρὶς θέλει ἐν καιρῷ βραβεύσει τὸν ζῆλον καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν ἐκδουλεύσεις ἑκάστου· ἐλυπήθην διὰ τὰς πληγάς σας· ἀλλ' αὗται εἶναι πληγαὶ τιμῆς καὶ δόξης· ὑπομείνετε γενναίως, καὶ σπεύσετε ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἔλθῆτε πρὸς ἐμὲ μετὰ τῶν ἀνδρείων συμπατριωτῶν σας πλησίον μου διὰ νὰ εἶμαι μάρτυς εἰς τὸ ἑξῆς αὐτόπτης τῶν ἀνδραγαθημάτων σας.

Τρίκορφα τῇ 7 Αὐγούστου 1822. Ὁ πατριώτης

Δημήτριος Ὑψηλάντης.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ.

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1823.

Ἐν Σελίδι 149 ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς τὰ ἑξῆς.

» Τῇ 29 Μαρτίου συνεκροτήθη ἐν Ἄστρει ἡ δευτέρα Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, ἥτις χειροτονήσασα Πρόεδρον αὐτῆς τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην, Ἀντιπρόεδρον τὸν Πανιερώτατον Ἐπίσκοπον Βρεσθένης Θεοδώρητον, καὶ ἀρχιγραμματέα τὸν Θεόδωρον Νέγρην, ἐπέφερε μικράς τινας τροπολογίας εἰς τὸ πολίτευμα τῆς Ἐπιδαύρου καὶ διελύθη τῇ 18 Ἀπριλίου. Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τῆς Β'. περιόδου διωρίσθησαν ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης, ὁ Σωτήριος Χαραλάμπης, ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης καὶ ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς, γενικὸς γραμματεὺς ὁ Ἀλ. Μαυροκορδάτος.»

Ἐν ὀλίγοις ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὴν συγκρότησιν τῆς δευτέρας Ἐθν. Συνελεύσεως.

Τὴν κεντρικὴν Διοίκησιν, ὡς προείρηται, δύω μόνον μέλη τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀπετέλουν, τὰ ὁποῖα εἶχον καταφύγει εἰς Ἑρμιόνην. Ἀλλ' αὕτη δὲν ἴσχυε καθότι πρὸς καταρτισμὸν νομίμου κεντρικῆς Διοικήσεως ἀπῃτεῖτο κατὰ Νόμον νὰ ὑπάρχωσι τοὐλάχιστον τρία μέλη, μολονότι καὶ πλήρης ἂν ἦτον δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ, διότι ἀπέβαλε τὸ κράτος της ἀπωλέσασα καὶ τὴν ὑλικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῆς δύναμιν· ὥστε τὸ ἔθνος κατήντησεν εἰς ἀναρχίαν

(ὡς εἴρηται καὶ ἐν σελίδι 90)· καὶ τούτου ἕνεκα ἐγεννήθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως πρὸς σύστασιν Διοικήσεως ἐπιτηδείου νὰ διευθύνῃ τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους. Ἑπομένως αἱ ἐπαρχίαι ἐξελέξαντο τοὺς πληρεξουσίους των πρὸς κατάρτισιν τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως, οἵτινες ὅμως διεφώνησαν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου, καθ' ὃν ἤθελον συνέλθει, καὶ διῃρέθησαν εἰς δύω μερίδας· καὶ οἱ μὲν ἑξήκοντα συνῆλθον εἰς Ἄστρος, ὁ δὲ Ὑψηλάντης, Κολοκοτρώνης, καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς μετ' ἄλλων 45 ἤθελον ὡς καταλληλότερον τόπον τὸ Ναύπλιον. Ἀλλ' οἱ μὲν ἐν Ἄστρει ἤθελον νὰ θέσωσι φρουρὰν καὶ φρούραρχον Ναυπλίου ἀπὸ τὴν μερίδα των, (διότι φρούραρχος ἦτον ὁ Πλαπούτας, τὸν ὁποῖον εἶχε διορίσει ἡ Γερουσία, ὁ Κολοκοτρώνης καὶ λοιποί). Οἱ δὲ λοιποὶ διετείνοντο ὅτι ἀφοῦ διορισθῇ Κυβέρνησις θέλουν δεχθῇ ἄλλον φρούραρχον. Ἐντοσούτῳ μετὰ μικράν τινα διένεξιν συνῆλθον ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὸ Ἄστρος καὶ συνεκρότησαν οὕτω τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ἥτις διελύθη περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου. Ἑπομένως μέλη τοῦ ἐκτελεστικοῦ τῆς Β΄. περιόδου διωρίσθησαν ὁ Π. Μαυρομιχάλης Πρόεδρος, Α. Ζαΐμης, Σ. Χαραλάμπης καὶ Α. Μεταξᾶς. Γενικὸς δὲ Γραμματεὺς ὁ Α. Μαυροκορδάτος. Μετὰ ταῦτα διωρίσθησαν καὶ οἱ ὑπουργοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Γ. Αἰνιάν· εἰς δὲ το Ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου διωρίσθησαν δύω μέλη· ὁ μὲν Α. Παπαγεωργίου (Ἀναγνωσταρᾶς) ἀπὸ τὴν Πελοπόνησον, ὁ δὲ Χ. Περραιβὸς ἀπὸ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἕδρα δὲ τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ ἐκτελεστικοῦ προσδιωρίσθη ἡ Τρίπολις.

Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς διορισμοὺς τῶν Ὑπουργῶν καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων δυσηρεστήθη ὁ Κολοκοτρώνης, μεθ' οὗ συνηνώθησαν καὶ ἄλλοι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ἐπίσης καὶ ὁ Νέγρης διότι ἔμενεν ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων καὶ ἦτον ἀντίζηλος τοῦ Μαυροκορδάτου· ὥστε ἐσχηματίσθη ἰσχυρὰ ἀντιπολίτευσις, ἀπειλοῦσα τὴν διάλυσιν τῆς διοική-

σεως· ἀλλ' αὔτη διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὴν πάλην ταύτην κατώρθωσε καὶ παρεδέχθη ὁ Κολοκοτρώνης τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοῦ Ἀντιπροέδρου (α). Οὗτος δὲ καθέξας τὴν θέσιν ταύτην, ἴσχυσε ν' ἀποβάλῃ δύω ὑπουργοὺς τὸν μὲν Περραιβὸν ὡς ἀνίκανον, ἰδίως ὡς ὑπουργὸν τοῦ πολέμου· τὸν δὲ Αἰνιὰν δι' ἄλλας πολιτικὰς αἰτίας.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω σώζονται τὰ ἑπόμενα ἔγγραφα.

Ἔνδοξε Στρατηγέ.

Διὰ τοῦ κυρίου Χριστοδούλου ἐλάβομεν τὸ ἀδελφικόν σου γράμμα, καὶ ἔγνωμεν τὰ ἐν αὐτῷ, ἠκούσαμεν καὶ ὅσα ὁ ῥηθεὶς Κυρ. Χριστόδουλος μᾶς εἶπε, τὰ ὁποῖα ὅλα ἀποδεικνύουσι τὸν πατριωτισμόν σου, καὶ ἄνευ τούτων, φίλε, ὁ ἡρωϊσμός σου, καὶ ἡ ἀφιλοκέρδεια, εἶναι ἀρκετὰ νὰ πείσουν κάθε ἄνθρωπον, ὅτι σὺ ἐπιθυμεῖς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος, ἡ ὁποία ἀλλέως δὲν κατορθοῦται εἰμὴ διὰ τῆς εὐνομίας· εἴθε ἡ θεία πρόνοια νὰ νεύσῃ εἰς ὅλων τὰς καρδίας τὸ καλόν. Ὁ κύριος στρατηγὸς Ὀδυσσεύς, μεθ' οὗ ὡμιλήσαμεν ἱκανὰ θέλει σὲ πληροφορήσει περὶ τοῦ πηγαιμοῦ μας εἰς Ναύπλιον καὶ περὶ τῶν φρονημάτων μας καὶ περιττὸν νὰ ταυτολογῶ· μένω δὲ ἐν τούτοις. 1823 Φευρουαρ. 20 ἀπὸ Διακοπτόν.

Πρόθυμος ἀδελφός. Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Γενναιότατε Στρατηγέ.

Φιλοφρόνως ὑπεδέχθημεν τὴν φιλικήν σας ἐπιστολήν, 21 λήγοντος σημειωμένην, ἴδομεν ἐν αὐτῇ τὰ γραφόμενά σας καὶ ἐχά-

---

(α) Ἰδοὺ ὁ διορισμός του.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον τοῦ ἐκτελεστικοῦ

Ἐν τῇ σημερινῇ συνελεύσει τοῦ Βουλευτικοῦ σκέψεως ὡρίμου γενομένης ἐξελέξατο τὸ βουλευτικὸν ἀντιπρόεδρον τοῦ ἐκτελεστικοῦ τὸν Κ. Θεόδωρ. Κολοκοτρώνην, ὃ δὴ καὶ ἀναγγέλλει πρὸς τὸ ἐκτελεστικόν. 29 Μαΐου 1823 ἐν Τριπολιτζᾷ.

Ὁ Ἀντιπρ. τοῦ Βουλευτικοῦ. Ὁ Α'. Γραμματεὺς τοῦ Βουλευτικοῦ
Βρεσθένης Θεοδώρητος Ι. Σκανδαλίδης.

ρημεν ἄκρως εἰς τὴν διαλλαγὴν τῶν διαφορῶν τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ὅτι εἶσθε ἕτοιμοι εἰς κίνησιν διὰ νὰ καταβῆτε· ὅθεν γράφοντες περὶ τούτου σᾶς λέγομεν ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ τραγικὸς καιρὸς ἐπλησίασεν, αἱ δειναὶ καὶ τρομεραὶ ἑτοιμασίαι ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης τοῦ ἐχθροῦ ἀναβολὴν παραμικρὰν δὲν ἐπιδέχονται· τούτου χάριν, ἀνάγκη κατεπείγουσα πρόκειται εἰς τὸ νὰ σπεύσητε τὸν ἐρχομόν Σας ὅσον τάχιστα διὰ νὰ στερεωθῇ τὸ ἱερὸν ἔργον τοῦ συστήματος, δι' οὗ ἐλπίζεται ν' ἀπαντηθῇ ἡ ὁρμὴ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡ σωτηρία τοῦ γένους· σᾶς ἀσπαζόμεθα εἰλικρινῶς καὶ μένομεν ἐν Ναυπλίῳ τῇ 23 Φευρ. 1823.

Ὑδραῖοι.	*Σπετζιῶται.*	*Ψαῤῥιανοί.*
Γεώργιος Κουντουρ.	Χ. Γιάνης Μέξης	Κωνστ. Ἀνδρούτζου
Δημήτριος Τζαμαδὸς	Ἀν. Χ. Ἀναργύρου.	Ἰωάν. Δ. Μαμούκης.
Γεώργιος Γκιόνης	Παναγ. Μπότασις	Γεωρ. Καλαφάτης
Σταμ. Μπουντούρης	Γεωρ. Κούτζης	
Νικολ. Οἰκονόμος	Βασ. Νικ. Λαζάρου	
Μανόλ. Τουμπάζης.		

Γενναιότατοι.

Ο γενναιότατος στρατηγὸς Ἀναγνωσταρᾶς ἐλθὼν ἐνταῦθα ἐκ μέρους τῆς γενναιότητός Σας μᾶς ἐπρόβαλεν, ὅτι τὸ Ναύπλιον εἶναι τόπος ἁρμόδιος διὰ τὴν συνέλευσιν καὶ μᾶς παρεκίνησε νὰ μεταβῶμεν ἐκεῖ, καὶ ἐνεκρίναμεν καὶ ἡμεῖς τὸ πρόβλημά σας, πλὴν ἡ τοιαύτη συνέλευσις πρέπει νὰ γένῃ εἰς τόπον τοῦ ἔθνους καὶ ὄχι μερικὸν, τὸ δὲ Ναύπλιον δὲν ἠξεύρομεν ἂν ἦναι ἐθνικὸν κτῆμα ἢ μερικὸν, ὅθεν ἐὰν ἦναι κτῆμα τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ δοθῇ εἰς χεῖρας ὑπερτάτης Διοικήσεως τοῦ ἔθνους μετὰ πάντων τῶν φρουρίων, καὶ τότε νὰ συνέλθωσιν οἱ παραστᾶται καὶ πληρεξούσιοι τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος νὰ παραλάβωσι τὴν Διοίκησιν. Ἐὰν δὲ ἦναι μερικὸν, ἡ συνέλευσις, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, δὲν συμφέρει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ γένῃ εἰς μερικὸν τόπον, καὶ προσκαλεῖσθε ἐνταῦθα νὰ συνδιασκεφθῶμεν περὶ τῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος· ἔρχεται ἐπὶ τούτῳ καὶ ὁ Κύριος Γεώργιος Παπαδάκης παραστάτης τῆς Κρήτης, διὰ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἀπὸ στόματος τὰ δέοντα καὶ περιμένομεν ταχεῖαν ἀπόκρισιν. Ἄστρος τῇ 16 Μαρτίου 1823.

Πελοποννήσιοι.

Π. Μαυρομιχάλης
Βρεσθένης Θεοδώρητος
Σ. Χαραλάμπους
Ἀναγ. Παππαγιανόπουλος
Ἀνδρέας Ζαΐμης
Ἀναστ. Λόντος
Γεώργ. Μπάρμπογλης
Ἀναγ. Κοκοράκης
Πανοῦτζος Νοταρᾶς
Γεώργ. Καλαρᾶς
Νικόλ. Πονηρόπουλος
Πάνος Σαρίγιαννης
Ἰωάν. Παπαδιαμαντόπουλος
Ἰωάν. Εὐγενίδης
Νικόλ. Γκίκα Λάμπρου
Κων. Πετιμεζᾶς
Βασίλ. Πετιμεζᾶς
Γεώρ. Γιατράκος
Νικόλ. Γιατράκος
Π. Ζαφειρόπουλος

Σαντωρίνη

Ἀντ. Μπαρμπαρέζος
Ἀντών. Μπόλμπης

Μήλου

Ἰωάκ. Ἀρμένης

Ἴος

Ἀντώνιος Χ. Ἰωάν. Κορτέσης

Μύκωνος

Δ. Κουντουμᾶς

Ψαῤῥὰ

Ἰάν. Μαμούνης
Γεώρ. Καλαφάτης

Πάρος

Ζ. Κυπριανὸς

Ὕδρα.

Γεώρ. Γκιόνης
Σταματ. Μπουντούρης
Νικόλ. Οἰκονόμου

Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς

Γεώργ. Παππαηλιόπουλος
Γεώργ. Αἰνιὰν
~~Μαργιάτης~~ Δημάδης
Χαράλ. Παπᾶ Γ. Πολίτης.

Ἄνδρου *Σύφνου*

Θεόφιλος Ν. Καμπάνης

Σπέτζαι

Χ. Γιάν. Μέξης
Ἀναγ. Χ. Ἀναργύρου
Γεώργ. Κούτζης
Βασ. Ν. Λαζάρου
Γ. Πάνου
Κάσσος
Μηνᾶς Σακελλαρίου

Σάμος

Χρῆστος Καψάλης
Δ. Χατζ. Γεωργίου

Κρήτη

Ζαχαρ. Τζιριγώτης
Χ. Στρατὴς Πελεβανάκης
Ἀναγ. Παναγιώτου

Νάξος

Ν. Κόκος
Νικόλαος Ἱερεὺς

Ἀμουργὸς

Δημ. Ἀβρός.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξεστράτευσαν ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας Τοῦρκοι εἰς τὴν Ἀνοτολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀπειλοῦντες νὰ εἰσβάλωσι καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τὰ δὲ μέλη τῆς Διοικήσεως ἵνα προλάβωσιν ἐνδεχόμενόν τινα κίνδυνον ἀπεφάσισαν νὰ λάβωσιν αὐτοπροσώπως μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν, καὶ διαιρεθέντα εἰς δύω τὸ μὲν ἐκίνησε διὰ τὰ Μέγαρα, ἀφοῦ διέταξε τὸν Νικήταν καὶ λοιποὺς Ἀρχηγοὺς μετὰ 7,000 Πελοποννησίων, ἵνα δράμωσιν εἰς τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ· τὸ δ' ἕτερον μέρος τῆς Διοικήσεως μετὰ ἑτέρων 6,000 ὑπὸ τοὺς Ἀναγνωσαρᾶν (ὡς ὑπουργὸν τοῦ Πολέμου) Γιατράκον, Λόντον, Πετμεζαίους καὶ Σισίνην, ἐξεστράτευσαν εἰς παλαιὰς Πάτρας, ὅπου τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ἔμελλε νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ν' ἀποστείλῃ εἰς βοήθειαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὴν ἑπομένην διακήρυξιν τοῦ Προέδρου τοῦ ἐκτελεστικοῦ.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ διακηρύττει.

Ἕλληνες! ἡ Ἐθνικὴ διοίκησις γνωρίζει ἀκριβῶς, τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος ἐμπιστεύθη εἰς αὐτὴν ὅλων τῶν συμφερόντων αὐτοῦ φροντίδα, καὶ συναισθάνεται κάλλιστα τὸ μέγεθος τοῦ πράγματος τούτου. Διὰ τοῦτο μὲ ἄγρυπνον ὄμμα παρατηρεῖ ὅλας τὰς περιστάσεις, καὶ ἀναλόγως τούτων διευθύνει ὅλας τὰς ἐργασίας της πρὸς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν, τὴν σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ ἔθνους.

Ἡ παροῦσα περίστασις, ὅταν ὁ ἐχθρὸς προσεκτικώτερος ἐκ τῶν παρελθόντων γενόμενος ῥίπτεται μὲ μεγάλην ὁρμὴν καὶ διὰ ξηρᾶς, (διὰ τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Ἑλλάδος) καὶ διὰ θαθαλάσσης, εἶναι τῳόντι πολλὰ κρίσιμος· βέβαια δὲν θέλομεν ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ μας, ἐὰν εἰς τοιαύτην περίστασιν μὲ τὰ συνήθη μέτρα κινήσωμεν τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Σήμερον ἀπαιτοῦνται μέτρα ἀναμφιβόλως φρονιμώτερα καὶ στερεώτερα· σήμερον ἀπαιτεῖται αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις, ὄχι μόνον νὰ πολλα-

πλασιαθῶσιν, ἀλλὰ καὶ μὲ πλειοτέραν φρόνησιν καὶ ἀνάλογον εὐπείθειαν νὰ διοργανισθῶσι.

Ταῦτα θεωρήσασα ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις ὕστερον ἀπὸ μακρὰν καὶ βαθεῖαν σκέψιν νὰ βάλλῃ εἰς πρᾶξιν τὰ ἐφεξῆς μέτρα, ἀπεφάσισε

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τῶν στρατευμάτων· τὰ μὲν τρία μέλη αὐτοῦ ὁ Πρόεδρος, ὁ ἀντιπρόεδρος Κύριος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Κύριος Σωτήριος Χαραλάμπης μετὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως νὰ στρατοπεδεύσουν εἰς τὰ Μέγαρα· τὰ δὲ λοιπὰ δύω μέλη ὁ Κύριος Ἀνδρέας Ζαΐμης καὶ ὁ Κύριος Ἀνδρέας Μεταξᾶς εἰς τὰ μέρη τῆς Πάτρας, διὰ νὰ ἐφορῶσιν ἐκεῖθεν τὰ πράγματα πλησιέστερον, οἱ μὲν τὰ τῆς Ἀνατολικῆς, οἱ δὲ τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ δίδοντες εἰς αὐτὰ πλειοτέραν ἰσχὺν καὶ ἐνέργειαν νὰ καταστήσωσι τὸν ἀγῶνα ἐνεργητικώτερον καὶ ἀσφαλέστερον.

Φίλοι συμπατριῶται! ἐξετάσατε τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, γνωρίσατε εἰς ποίαν περίστασιν εὑρισκόμεθα, τὰ πράγματα εἶναι σπουδαῖα, ἡ περίστασις εἶναι κρίσιμος, ἔθνους ὁλοκλήρου τύχη κρέμαται εἰς τὸν τράχηλόν μας, ἐξόντωσις καὶ αἰχμαλωσία ἀνήκουστος ἐπαπειλοῦσι τὸ ἔθνος μας, ἐάν, ὃ μὴ γένοιτο, ἡμεῖς ἀδιαφορήσωμεν. Συνδράμετε μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις, τρέξατε ὅλοι μὲ ὁμόνοιαν καὶ εὐπείθειαν. Πολεμήσατε μὲ ἀνδρίαν ὑπὲρ Πίστεως καὶ ὑπὲρ Πατρίδος· μιμηθῆτε τοὺς ἀθανάτους προγόνους μας, καὶ εἶσθε βέβαιοι, ὅτι ἡ νίκη πάντοτε θέλει μᾶς συνοδεύει ἄφευκτα· τοιουτοτρόπως θέλομεν φθάσει ἐνδόξως εἰς τὸν ποθούμενον σκοπόν μας. Τῇ 31 Μαΐου 1823 ἐν Τριπολιτζᾷ.

Ὁ Πρόεδρος. Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης.

(Τ: Σ.) Ὁ Γενικὸς Γραμματεύς. Ἀλ. Μαυροκορδάτος.

Ὁ Κολοκοτρώνης λαβὼν μέρος εἰς τὸ ἐκτελεστικὸν βραδύτερον μετεμελήθη, διότι μᾶλλον ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς· καὶ μάλιστα διὰ τοῦτο εἶχον δυσαρεστηθῆ οἵτε συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ. Τούτου ἕνεκα λοιπὸν παρῃτήθη τῆς θέσεως ταύτης, ἀλλ' ἡ παραίτησίς του δὲν ἐγένετο δεκτή, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ κατωτέρω ἔγγραφον τῆς Διοικήσεως.

Ὁ Μαυροκορδάτος ὡς Γραμματεὺς τοῦ ἐκτελεστικοῦ διωρίσθη ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Πρόεδρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Μεγάρων· ἀλλὰ μείνας εἰς Τρίπολιν ἐνήργησε διὰ τῶν φίλων του Βουλευτῶν καὶ καθεῖξε τὴν θέσιν τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς· ὁ Κολοκοτρώνης εὑρεθεὶς τότε εἰς Τρίπολιν καὶ δυσαρεστηθεὶς διὰ τὴν μεταβολὴν αὐτήν, ἐξέφρασε τὴν δυσαρέσκειάν του, ἐξ ἧς ὠφεληθέντες τινὲς εἶπον εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, ὅτι ἐπαπειλεῖται ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην· οὗτος δὲ φοβηθεὶς ἀνεχώρησε κρυφίως ἀπὸ Τρίπολιν εἰς τὴν Ὕδραν·

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε Ἀντιπρόεδρε τοῦ ἐκτελεστικοῦ.

Μὲ ἄκραν ταραχὴν ἀνέγνωσε σήμερον τὸ Βουλευτικὸν τὴν παρ' ἐλπίδα παραίτησίν σου ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Πατρὶς διὰ τῶν νομίμων παραστατῶν της σὲ ἐπροβίβασεν. Ἐξίσου εταράχθη καὶ διὰ τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐβιάσθης εἰς τοῦτο, ἀλλά, κύριε, ὡς καλὸς πατριώτης πρέπει νὰ στοχασθῇς ὅτι μὲ τὴν παραίτησίν σου ἀπρακτεῖ τὸ ἐκτελεστικὸν διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν λοιπῶν μελῶν, καὶ οὐ μόνον δὲν ἠμπορεῖ νὰ διορθώσῃ τὰ παρεμπεσόντα ἀλλ' οὐδὲ δύναται τὰ καθήκοντα νὰ ἐκτελέσῃ. Διὸ καὶ τὸ Βουλευτικὸν δὲν καταινεύει εἰς τὴν παραίτησίν σου, ἀλλὰ μᾶλλον σὲ προσκαλεῖ ἐπιμόνως εἰς ὃν ἐκλήθης τόπον, ἵνα οὕτως ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα· ἔῤῥωσο.

Τῇ 7. Ἰουνίου 1823. Ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ.

(Τ. Σ.) Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος,

Ὁ Α'. Γραμματεὺς Ι. Σκανδαλίδης.

Ἐν τῇ σελ. 150 καὶ 151 ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου ὡς ἀκολούθως.

« Ὁ Ὁμὲρ Βριώνης, ὅστις, ἐν ἀρχῇ τοῦ 1823 ἀπῆλθε, κακῶς ἔχων, ὡς ἴδομεν, ἀπὸ τῆς Αἰτωλίας καὶ τῆς Ἀκαρνανίας, ἑτοιμάσθη, περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους τούτου, νὰ εἰσβάλῃ καὶ πάλιν εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας· ἀπῆλθε δὲ διὰ νὰ συμπράξῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ Μουσταφᾶς Πασᾶς τῆς Σκόδρας, συνεπαγόμενος πολυάριθμον Ἀλβανικὸν στρατόν. Τὰ Ἄγραφα καὶ ὁ Ἀσπροπόταμος καθυπετάχθησαν εὐχερῶς· ἡ δ' εὐάριθμος

φρουρὰ καὶ τὰ ἀσθενῆ τείχη τοῦ Μεσολογγίου δυσκόλως ἤθελον ἀνθέξει εἰς τοὺς πολεμίους, ἂν δὲν εὑρίσκετο ἐκεῖ ὁ Σουλιώτης Μάρκος Βότζαρης, ὅστις ἔχων μεγαλοψυχίαν καὶ φιλοπατρίαν, ὁποίαν σπανίως ἀναφέρει ἡ ἱστορία, περιεστοιχίζετο καὶ ὑπό τινων ἐκ τῶν Σουλιωτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐγεννήθησαν, ἀνετράφησαν καὶ ἔζησαν ἐν μέσῳ τῶν ἐνδοξοτέρων πρὸς τοὺς Τούρκους ἀγώνων. Μετὰ τῶν λογάδων τούτων ἀνδρῶν ἐξεστράτευσεν ὁ Βότσαρης τὴν 30 Ἰουλίου κατὰ τοῦ προελαύνοντος ἐχθροῦ, καὶ, παραλαβὼν καθ' ὁδὸν ἐπικουρίας τινὰς, δι' ὧν ὁ μικρὸς αὐτοῦ στρατὸς συνεποσώθη εἰς 1200 ἄνδρας, ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ Πασᾶ τῆς Σκόδρας, ἥτις, τεταγμένη ὑπὸ τὸν ἀνεψιόν του Ζελαδίμβεην, κατεῖχε τοὺς λειμῶνας καὶ τοὺς κήπους τοῦ Καρπενησίου. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ αὕτη συνέκειτο ἐκ 5,000 μαχιμωτάτων Ἀλβανῶν. Τῇ 8 Αὐγούστου, ὁ Μάρκος, συγκαλέσας τοὺς λοιποὺς ἀρχηγοὺς εἰς συμβούλιον, ἀπέδειξεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι, δι' ἔλλειψιν τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων, δὲν δύνανται νὰ παρατείνωσι τὸν πόλεμον, καὶ ὅτι ἀνάγκη, ἄνευ ἀναβολῆς, νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ ζητήσωσιν, εἰς ἔφοδον κρίσιμον, τὴν νίκην, ἢ τὸν θάνατον. Ἡ ἡρωϊκὴ πρότασις ἐπεδοκιμάσθη καὶ ὡρίσθη νὰ ἐκτελεσθῇ τὴν ἀκόλουθον νύκτα. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς διῃρέθη εἰς τρία σώματα, ἐξ ὧν ὁ Βότσαρης ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐκ Σουλιωτῶν συγκειμένου κέντρου· ἡ δ' ἔφοδος συνεφωνήθη νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ κοινοῦ 5 ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἐλθούσης τῆς ὡρισμένης στιγμῆς, ὁ Μάρκος περιέμεινεν εἰσέτι ἓν τέταρτον τῆς ὥρας διὰ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὰς πτέρυγας νὰ προφθάσωσι, καὶ, μὴ βλέπων ταύτας κινουμένας, ὥρμησεν αὐτὸς μετὰ 350 ἀνδρῶν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ζελαδίμβεη. Οἱ Σκοδρινοὶ, καταληφθέντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕπνου αὐτῶν, ἔπαθον ἧτταν φοβεράν. Ἂν ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἔπραττεν ὅ,τι ἔπραξαν οἱ Σου-

λιῶται, οἱ Ἕλληνες ἤθελον ἐπιτύχει νίκην ὁλοσχερῆ· κατὰ δυστυχίαν οἱ πλεῖστοι τῶν τεταγμένων εἰς τὰς πτέρυγας ἀπεποιήθησαν ν' ἀκολουθήσωσι τοὺς ἀρχηγούς των. Οὐδὲν ἧττον οἱ Σουλιῶται, μαχόμενοι ξιφήρεις, ἐξέβαλλον τοὺς ἐχθροὺς ἀφ' ὅλων τῶν χαρακωμάτων αὐτῶν, ἐκτὸς ἑνὸς μονου, τὸ ὁποῖον ματαίως ἠγωνίσθη νὰ ἐκπορθήσῃ ὁ Βότσαρης. Πληγωθεὶς διὰ πυροβόλου εἰς τὸν μηρὸν, ἔκρυψε τὴν πληγήν του ταύτην καὶ ἐξηκολούθησε μαχόμενος, μέχρις οὗ σφαίρα, προσβαλοῦσα αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, τὸν ἔρριψε νεκρὸν κατὰ γῆς. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἔτι μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν· ἀλλ' ἀφοῦ διεθρυλλήθη ὁ θάνατος τοῦ Βότσαρη καὶ ἤρχισε νὰ ἐξημερώνῃ, οἱ Σουλιῶται ὑπεχώρησαν εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατεῖχον τὴν προτεραίαν. 690 ὅπλα (τουφέκια), 1000 πιστόλια, πολλοὶ ἵπποι, ἡμίονοι καὶ ἄλλα πλεῖστα λεία ὑπῆρξαν οἱ καρποὶ τῆς νίκης· καὶ ἐχθροὶ μὲν ἔπεσον 800, Ἕλληνες δὲ ὄχι πλείονες τῶν 50 . . . »

Ἐπὶ τούτοις παρατηροῦμεν, ὅτι, καθὰ ἐπληροφορήθημεν, δὶς ἐξετάσαντες περὶ τῆς ῥηθείσης μάχης ἐπιτοπίως εἰς τὴν θέσιν καθ' ἣν συνέβη, καὶ ἀκούσαντες πολλοὺς αὐτόπτας διηγουμένους αὐτὴν λεπτομερῶς, καὶ μάλιστα τὸν Νικοθέον, ὅστις ἀπετέλει μέρος τῆς συνοδείας τοῦ Ζελαδὴμ-βέη, ὁ ὑπὸ τὸν Σκόδρα πασιᾶν ςρατὸς συνέκειτο ἐκ δέκα περίπου χιλιάδων. Καὶ ὁ μὲν Ζελαδὴμ-βέης μετὰ τοῦ ἡμίσεος τοῦ στρατοῦ τούτου ἐστρατοπέδευσεν εἰς Καρπενῆσι καὶ πέριξ αὐτοῦ· ὁ δὲ πασᾶς ἔμεινεν εἰς Νευρόπολιν τῆς ἐπαρχίας Ἀγράφων.

Συνεπείᾳ δὲ τοῦ σχεδιου τοῦ Μάρκου διὰ τὴν ἔφοδον ἐν ὥρᾳ νυκτὸς (ὅστις πρὸς τοῦτο ὡδηγήθη καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν ἐκείνης τῆς ὁμοίας μὲ ταύτην ἐφόδου, τὴν ὁποίαν εἶχε κάμει τὸ 1821 πέριξ τῶν πέντε πηγαδίων, ὅτε μὲ 100 μόνον Σουλιώτας ἐπέπεσε νύκτωρ κατὰ 2500 Τούρκων, ἐξ ὧν ἐφόνευσε πολλοὺς καὶ συνέλαβε τὸν Καπ. Πουλῆ· ἐκ δὲ τῶν

Σουλιωτῶν ἐφονεύθησαν ὀλίγοι, πληγωθέντος καὶ τοῦ ἰδίου,) ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς διῃρέθη εἰς δύω σώματα, καὶ τὸ μὲν ὡδήγησεν ὁ Βότσαρης πρὸς τὰ δυτικὰ, τὸ δὲ οἱ Τζαβελαῖοι, Γιολδασαῖοι, Λάμπρος Βεῖκος καὶ Γ. Κίτσιου πρὸς τὰ Μεσημβρινὰ κατὰ τὸ Κεφαλόβρυσον καὶ ἅγιον Ἀθανάσιον. Μετὰ ταῦτα ὁ Μάρκος εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν ἅμα ἔδωσε καὶ εἰς τὸ ἕτερον σῶμα τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου, διὰ σάλπιγγος κατὰ τὸ σύνθημά των, ὥρμησε συγχρόνως μὲ παραδειγματικὴν ἀνδρίαν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων. Ἀλλὰ, μόλις πλησιάσαντα εἰς ταῦτα, σφαῖρα ντουφεκίου διαπεράσασα τὸ μέτωπόν του ἔρριψεν αὐτὸν, θῦμα τῆς ἀνδρίας καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ του. Οἱ λοιποὶ ὅμως ἀγνοοῦντες τὸ λυπηρὸν τοῦτο συμβὰν ἐξηκολούθησαν μαχόμενοι μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Πρὸς περισσοτέραν δὲ βεβαίωσιν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν συμβάντων τῆς προκειμένης μάχης καταχωροῦμεν τὴν ἑπομένην ἔκθεσιν τοῦ Στρατηγοῦ Τζαβέλα.

Ἔκθεσις τοῦ στρατηγοῦ Τζαβέλα περὶ τῆς μάχης τοῦ Καρπενησίου καὶ τοῦ φόνου τοῦ Μάρκου Βότσαρη.

Ὅτε ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ Σκόδρα κατεσκήνωσεν εἰς Κεφαλόβρυσον τοῦ Καρπενησίου ἐκ πέντε χιλιάδων Γκέκιδων συνισταμένη, ὁ μὲν Μάρκος Βότσαρης μετὰ πεντακοσίων περίπου ἐστρατοπέδευσεν εἰς Μικροχωρίο, τὸ δὲ σῶμα τῶν Τζαβελαίων μετ' ἐκείνων τοῦ Γιολδάση καὶ Γεωργ. Κίτσου, ὀκτακόσιοι ὅλοι εἰς Μεγαλοχωριό· τότε πέμψας ὁ Μάρκος κατασκόπους εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σκόδρα, ἐπληροφορήθη παρ' αὐτῶν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ὀλιγάριθμοι· γράφει ὅθεν πρὸς τὸν Ζιγούρην Τζαβέλαν ἀνακοινῶν αὐτῷ τὸ σχέδιον του νὰ ἐπιπέσωσι διὰ νυκτὸς κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ὁ Ζιγούρης τοῦ ἀπήντησεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποφασίσῃ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Κίτσου Τζαβέλα, ὅστις εὑρίσκετο τότε εἴς τι πλησιόχωρον μέρος, ὅπου μεταβὰς πρὸ ὀλίγου εἶχε συλλάβει περὶ τὰ 60 φορτία πολεμοφοδίων καὶ τροφῶν, ἐρχομένων εἰς τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἐπιστρέψαντος τοῦ Κίτσου Τζαβέλα ἐκοινο-

ποίησεν εἰς αὐτὸν ὁ Ζιγούρης τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μάρκου, οὗτος δὲ τῷ παρετήρησεν, ὅτι κακῶς ἔπραξε μὴ δοὺς τὸν λόγον του περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου· συνεννοηθέντες, ὅθεν, ἐξεκίνησαν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν χωρίων πρὸς τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον, καὶ ὁ μὲν Μάρκος ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ στενὸν διεύθυνσιν, οἱ δὲ Τζαβελαῖοι καὶ λοιποὶ τὴν πρὸς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον· καθ' ὁδὸν δὲ ἀποσπασθεὶς ὁ Κίτσος Τζαβέλας μετ' ὀλίγων συντρόφων μετέβη πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Μάρκου, δύσαντος ἤδη τοῦ ἡλίου, διὰ νὰ συνεννοηθῇ μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ὥρας τῆς ἐφορμήσεως καὶ τοῦ συνθήματος αὐτῆς. Προηγουμένως ὅμως ὁ Μάρκος εἶχε πληροφορηθῆ παρ' ἄλλων κατασκόπων, ὅτι καὶ ἕτεροι ὀκτὼ χιλιάδες περίπου Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν Ζελαδήμβεην εἶχον ἤδη στρατοπεδεύσει πλησίον τοῦ Καρπενησίου. Ἰδὼν λοιπὸν τότε τὸν Κίτσον Τζαβέλαν ἐλθόντα τοῦ εἶπεν, τί ἔγειναν οἱ ἄλλοι καὶ δὲν ἦλθον; οὗτος δὲ τῷ ἀπήντησεν, ὅτι τραβοῦν πρὸς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, διότι πρέπει νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐκ δύο μερῶν, καὶ ὅτι ἦλθεν ἐπὶ τούτῳ διὰ νὰ συνεννοηθοῦν περὶ τῆς ὥρας τῆς ἐφορμήσεως κτλ. Τότε ὁ Μάρκος τοῦ λέγει, ὅτι ἦλθον καὶ ἄλλοι πολυαριθμότεροι Τοῦρκοι, ὅτι θὰ ἀποτύχωμεν, καὶ, ἀκουμβῶν ἐπὶ τοῦ ὅπλου του, ἐπρόσθεσεν «εἰς ἐκεῖνον τὸν κόσμον θ' ἀνταμωθῶμεν». Ὁ Κίτσος τοῦ παρετήρησεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ λέγῃ τοιούτους λόγους, καὶ ὅτι, εἴτε καλῶς, εἴτε κακῶς ἡ ἀπόφασις πλέον ἐγένετο, καὶ δὲν πρέπει νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν. Συμφωνήσαντες τέλος περὶ τῆς κατὰ τὴν 10ην καὶ $\frac{1}{4}$ ὥραν μ. μ. τῆς αὐτῆς νυκτὸς τῆς 18ης Αὐγούστου ἐφορμήσεως, δοθησομένου τοῦ σημείου ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Μάρκου διὰ τῆς σάλπιγγος, ἀπεχωρίσθησαν. Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τοῦ Μάρκου καὶ συγχρόνως ἐῤῥίφθησαν τινὰ τουφέκια ἐκ τοῦ μέρους τούτου, ἀλλ' ἔπαυσε ταχέως ὁ πυροβολισμός, διότι ὁ Μάρκος ἔπεσεν εὐθὺς φονευμένος ἀπὸ τῆς πρώτης βολῆς, κτυπηθεὶς εἰς τὸ μέτωπον, πληγωθέντος καὶ τοῦ σαλπιστοῦ του· οἱ δὲ σύντροφοι του ἐξήγαγον αὐτὸν τῆς μάχης. Κατὰ δὲ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους ὁ Κίτσος Τζαβέλας, ὅστις εἶχε καταβῆ μετὰ ἑκατονπεντήκοντα ἐκλεκτῶν τοῦ Λάμπρου Βέϊκου καὶ λοιπῶν ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοπέδου καὶ διέσχισεν αὐτό, κατασφάξας τοὺς

εἰς τὴν πρώτην σκηνὴν εὑρεθέντας. Οἱ Τοῦρκοι κατεθορυβήθησαν καὶ, ὁρμοῦντες νὰ διασπάσωσι τοὺς Ἕλληνας καὶ δράμωσιν εἰς Καρπενήσιον, ἔκραζον μπέσα γιὰ μπέσα· οὗτοι δὲ ἀντέκρουον αὐτοὺς ἰσχυρῶς καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ ὀπισθοχωρῶσι. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην διαρκέσασαν μέχρι τοῦ ὄρθρου, ἔπεσον τριακοντατέσσαρες Ἕλληνες φονευμένοι, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων πολλαπλάσιοι· μέχρι τοῦδε οἱ μαχόμενοι οὗτοι ἠγνόουν τὸ συμβὰν τοῦ Μάρκου, ἀλλ' ὁ Τζαβέλας ἰδὼν τυχαίως τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ φέροντα τὸ ὅπλον του καὶ ἀπορῶν τὸν ἠρώτησε «ποῦ εἶναι ὁ Μάρκος;» μαθὼν δὲ παρ' αὐτοῦ τὸ συμβὰν, τὸ ἐγνωστοποίησε πρὸς τὸν Λάμπρον Βέϊκον μυστικῶς· ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζεν ἤδη νὰ φέγξῃ ἤρχισαν νὰ ὑποχωρῶσιν· ὁ δὲ Ζελαδήμβεης θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τὴν δίοδον αὐτῶν ἐκινήθη πρὸς κατάληψιν τῆς περὶ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον θέσεως· ἀλλ' οἱ μείναντες μετὰ τοῦ Ζιγούρη Τζαβέλα, Γιολδάσης καὶ λοιποὶ ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ἀπέκρουσαν αὐτὸν μὲ ζημίαν του, ὥστε ἡ δίοδος ἔμεινεν ἐλευθέρα καὶ ἐξῆλθον ἀβλαβεῖς τοῦ κινδύνου οἱ περὶ τὸν Τζαβέλαν· ἑνωθέντες δὲ καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς μετέβησαν εἰς Μεγαλοχωριὸ καὶ ἐστρατοπέδευσαν, ἐκ δὲ τοῦ Μικροῦ χωριοῦ ὁ Κώστας Βότσαρης ἄρας τὸν νεκρὸν ἀνεχώρησε μετ' ἄλλων συντρόφων διὰ Μεσολόγγιον.

Ἐπιβεβαιῶ τὰ ἄνωθεν. Κίτσος Τζαβέλας.

Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς παραλείπει καὶ τὴν μάχην τῆς Καλιακούδας ἥτις ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου οἱ Ἕλληνες δύω περίπου χιλιάδες ἐτοποθετήθησαν εἰς θέσιν Καλιακούδα, 4 ὥρας μακρὰν τοῦ Καρπενησίου. Ὁ δὲ Σκόδρας ἐλθὼν εἰς Καρπενῆσι ἐστράτευσε κατ' αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες ἀντέστησαν μὲν γενναίως, ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὴν πολυάριθμον τοῦ ἐχθροῦ στρατιὰν, ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τὴν ὀχυρωτέραν θέσιν τὴν ὁποίαν οἱ τοῦρκοι εἶχον καταλάβει, ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ ὑποχωρήσωσι, φονευθέντες 80 περίπου, ἐν οἷς καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ Ζυγούρης Τζαβέλας, ὁ υἱὸς τοῦ Μ. Κοντογιάννη Νικόλαος καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Γεωρ. Κίτσιου Δῆμος, ἐκ δὲ τῶν τούρ-

κων ἐφονεύθησαν 200. Δὲν ἤθελον ἴσως ὑποχωρήσει οἱ Ἕλληνες, ἂν ἐπρόφθανον οἱ μετ᾿ ὀλίγον ἐλθόντες βοήθειαν Λόντος, Βασιλ. Πετμεζᾶς καὶ ἄλλοι μετὰ 1500 Πελοποννησίων, οἵτινες πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἶχον φθάσει εἰς τὴν στερεάν.

Ὁ συγγραφεὺς παραλείπει καὶ τὴν ἐκστρατείαν δέκα χιλιάδων τούρκων κατὰ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, συγχρόνως γενομένην μὲ τὴν τοῦ Σκόνδρα εἰς τὴν δυτικήν. Ἡ διοίκησις ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ προσωπικῶς τὸ ἐκτελεστικὸν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν κατὰ τὴν προκήρυξιν τῆς Διοικήσεως, εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, καὶ διέταξε νὰ συγκετρωθῶσι στρατεύματα εἰς τὸν Ἰσθμὸν ὑπὸ τὸν Νικήτα, Κανέλλον Δεληγιάνην, Τσόκρην, Ἀναστασόπουλον, Χρηστόπουλον, Ἀπ. Κολοκοτρώνη, Γ. Δημητρακόπουλον καὶ Γενναῖον Κολοκοτρώνην μὲ περίπου τῶν 7 χιλιάδων στρατιωτῶν, διορίσασα καὶ γενικὸν φροντιστὴν τὸν Ῥήγαν Παλαμίδην καὶ Νὶκ. Παπαδιαμαντόπουλον. Μετ᾿ ὀλίγον δὲ φθάσαν καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν εἰς Σοφικὸν καὶ Σαλαμῖνα διέταξε καὶ ἐπροχώρησαν ὁ Νικήτας μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς Ἀνατολ. Ἑλλάδα, ὅπου διαφόρους ἔκαμον συμπλοκὰς μετὰ τῶν Ἀνατολικοελλαδιτῶν, ματαιώσαντες τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐχθροῦ. Πρὸς βεβαίωσιν τούτων καταχωροῦμεν κάτωθεν τὰ σωζόμενα ἔγγραφα.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ ΔΙΑΤΑΤΤΕΙ

Διορίζεται ὁ Κύριος Ἰωάννης Κολοκοτρώνης παραλαβὼν τοὺς ὅσους ἐνταῦθα ἔχει στρατιώτας, καὶ ὅσους ἐκ τοῦ προχείρου συνάξῃ κατὰ τὴν διάβασίν του ἀπὸ τὸν κάμπον Καρυταίνης νὰ ἀπέλθῃ εἰς Φανάρι, νὰ στρατολογήσῃ πεντακοσίους ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Φαναρίου καὶ ὅσον τάχος νὰ προφθάσῃ εἰς Δερβένια.

Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διαταγὴν ταύτην.

Ἐν Τριπολιτσᾷ τὴν 8 Ἰουνίου 1823.

Ὁ πρόεδρος Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Θεόδ. Κολοκοτρώνης, Ἀνδρέας Μεταξᾶς. Ὁ γεν. γραμματεὺς Ἀ. Μαυροκορδάτος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν καπετὰν Γιάννην Κολοκοτρώνην!

Διορίζεσαι νὰ συνάξης 500 στρατιώτας ἐκ τῆς ἰδίας ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ χωρὶς ἀναβολὴν νὰ φθάσης μίαν ὥραν προτήτερα εἰς τὰ Δερβένια, ὅτι ὁ κίνδυνος ἤγγικε, καὶ ἀναβολὴν ἢ πρόφασιν ἢ ἐχθρικὴ ὁρμὴ δὲν ἐπιδέχεται· λαβὲ δὲ καὶ τὸ ἴσον τῆς ἐπιταγῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς πληροφορήσου καὶ πληροφόρησαι πάντας· Ὑγίαινε·

Ἐν Τριπολιτσᾷ τὴν 9 Ἰουνίου 1823.

Οἱ ὑπουργοὶ τοῦ πολέμου Ἀ. Παπαγεωργίου, Χ. Περρεβός.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν καπετὰν Γενναῖον Κολοκοτρώνην!

Ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὰς νέας εἰδήσεις οἱ ἐχθροὶ ἐπλησίασαν εἰς τὰ Δερβένια τῆς Κορίνθου κατ' ἐπιταγὴν τῆς Σεβ. Διοικήσεως διορίζεσαι ἅμα λαβὼν τὸ παρόν μου νὰ ξεκινήσῃς διὰ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐπιταχύνῃς τὴν ἐκστρατείαν σου ὅσον τὸ συντομώτερον διὰ τὰ Δερβένια.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν πολεμικῶν, ἀφοῦ σὲ ἰδεάζει ταύτην τὴν ἐπιταγὴν τῆς Διοικήσεως, ἔχει ἐλπίδας, ὅτι δὲν θέλεις ἀναβάλει καιρὸν εἰς τὸ νὰ τρέξῃς εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος σου, μιμούμενος τὸν πατέρα σου, διὰ νὰ τιμηθῇς καὶ ἡ γενναιότης σου ἐν καιρῷ τῷ πρέποντι, παρομοίως μὲ αὐτὸν, ἐπειδὴ καὶ ἡ παραμικρὰ ἀργοπορία σου προξενεῖ μεγάλα κακὰ ἀποτελέσματα.

Ἐν Τριπολιτσᾷ τὴν 11 Ἰουνίου 1823·

Οἱ ὑπουργοὶ τῶν πολεμικῶν Ἀ. Παπαγεωργίου, Χ. Περραιβός.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν Γενναιότατον στρατηγὸν Κ. Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην!

Κατ' ἐπιταγὴν τῆς διοικήσεως ὑπ' ἀριθ. 1881 τῇ 13 τρέχοντος ἐκδοθεῖσαν, διορίζεσαι παρὰ τοῦ ὑπουργείου τούτου νὰ ἐβγῇς ἔξω εἰς τὰ χωρία τῆς Τροπολιτσᾶς διὰ νὰ ἐβγάλῃς τοὺς στρατιώτας τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μὲ ὅ,τι τρόπον ἠμπορέσῃς, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς νὰ ξεκινήσῃς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τὸ γεν. στρατόπεδον τοῦ

Ἰσθμοῦ χωρὶς ἀναβολήν. Ἔῤῥωσο. Ἐν Τριπολιτσᾷ τὴν 17 Ἰουνίου 1823.

Οἱ ὑπουργοὶ τοῦ πολέμου Α. Παππαγεωργίου, Χ. Περῥαιβὸς

Ἀδελφέ μου Καπετὰν Νικήτα!

Χρέος μου φιλικὸν καὶ πατριωτικὸν ἔκρινα νὰ σὲ βιάσω ἀδελφικῶς νὰ φθάσῃς εἰς Γραβιὰν ὅσον τάχος μὲ ὅλας σου τὰς δυνάμεις διὰ νὰ ἰατρεύσωμεν τὰ δεινὰ τῆς ἐπαρχίας ταύτης Σαλώνων, τὰ ὁποῖα τώρα νεωστὶ τοῖς ἐφάνησαν, καὶ νὰ ἐνθαῤῥύνωμεν καὶ ἐμψυχώσωμεν τοὺς χριστιανοὺς νὰ μὴ πέσουν εἰς τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐνταυτῷ νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρὸν εἰς ὁποιον μέρος μᾶς φανῇ. Σήμερον ἔλαβον γράμμα καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν Καπετὰν Ὀδυσσέα, ὅστις εἶναι εἰς τὸ Λιθαδονῆσι καὶ μὲ γράφει ὅτι κατ᾽ αὐτὰς μεταβαίνει εἰς Γραβιάν· ὁ ἐρχομός σου τέλος πάντων θέλει εἶσθαι πολλὰ ὠφέλιμος, καὶ δὲν πιστεύω νὰ προφασισθῇς κατ᾽ οὐδένα τρόπον· ἐπιθυμῶ νὰ ἐνταμωθῶμεν γρήγορα, καὶ μένω μ᾽ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Ἐκ Σαλώνων τὴν 23 Ἰουλίου 1823.

Ὁ ἀδελφός Σου Πανουργιᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον!

Τὸ χθεσινὸν ἔγγραφόν σου ἐλήφθη, καὶ ἡ πατρὶς ὅσον ἐλυπήθη διὰ τὴν αὐθάδειαν τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἤρχισε νὰ καταπατᾷ τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια, ὅσον ἀδημονεῖ διὰ τὰ αἴτια, ὅπου ἐμπόδισαν μέχρι τοῦδε τὰς πολεμικὰς προόδους τοῦ ἔθνους, καὶ τὸν ἀποκατέστησαν τολμηρὸν, τόσον παρηγορεῖται, συλλογιζομένη, ὅτι ἔχει ἄξιον προμαχῶνα εἰς τοὺς ἐπικειμένους κινδύνους της τὸν γνήσιον ἀπόγονον τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸν Πατριώτην Νικήταν, ὅστις, φύσει ἀτρόμητος ὢν, ἐμπνέει τὴν εὐθαρσίαν του εἰς τὸ Πανελλήνιον καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ προφθάσουν διὰ νὰ ἐξολοθρεύσουν τὴν ἀνομίαν καὶ τὴν ἀσέβειαν. Νικήτα! θάρσει ὡς ὁ Ἐπαμινώνδας, διὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔσο βέβαιος, ὅτι θὰ ἐπιτύχῃς τοῦ σκοποῦ σου, διὰ νὰ ἴδῃς τέως ἀνεξάρτητον τὴν πατρίδα σου, ἥτις εἶναι τὸ εἴδωλον τῆς εἰλικρινοῦς σου καρδίας, ἡ δὲ Διοίκησις προθυμεῖται, ὅσον εἶναι δυνατὸν διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ ἱερὰ χρέη της, συντελοῦσα εἰς τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος. Ἰδοὺ

σὲ ἀποστέλλει μὲ τοὺς Καπεταναίους Γεωργάκην καὶ Πάνον ἑπτὰ φορτώματα πολεμοφόδια, ἐμπεριέχοντα δύω χιλιάδας ἑκατὸν δεκάρια φυσέκια, καὶ κατὰ πόδας ἐφρόντισε νὰ σὲ προφθάσῃ καὶ ἄλλα· διὰ τῶν ἰδίων σὲ ἀποστέλλει καὶ δύω χιλιάδας γρόσια νὰ σὲ χρησιμεύσουν διὰ τζαρούχια καὶ στουρνάρια.

Ἔστειλε πρὸ ὀλίγου καὶ τὸν φροντιστὴν Νικόλαον Παπαξιαμαντόπουλον εἰς Κούλουρην μὲ χρήματα, διὰ νὰ προβλέψῃ τ' ἀναγκαῖα τῶν στρατευμάτων· ἐπρόβλεψε τέσσαρας χιλιάδας κοιλὰ γέννημα ἐκ τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ καταβαίνῃ εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀποστέλλεται. Σ' ἔστειλε καὶ προλαβόντως δέκα χιλιάδας γρόσια διὰ νὰ ἀγοράσῃς ἀραποσίτι, περὶ τοῦ ὁποίου ἀγνοεῖται τὸ ἀποβησόμενον, καὶ κατ' αὐτὰς ἔχει σκοπὸν, ἐρχομένων καὶ τῶν Ἀρκάδων νὰ ἑνωθῇ μετ' αὐτῶν καὶ νὰ συνεκστρατεύσῃ δι' αὐτοῦ, γράψασα καὶ πρὸς τὸν Ἀντιπρόεδρον Κολοκοτρώνην νὰ προφθάσῃ χρήματα καὶ φουσέκια καὶ στρατεύματα, καὶ νὰ ταχύνῃ τὴν προσωπικὴν ἐκστρατείαν του, καὶ ἐλπίζει μὲ τὴν θείαν βοήθειαν νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος εὐτυχῶς· ἐπικαλεῖται δὲ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ γενναίου Νικήτα προτρεπομένη νὰ δείξῃς καὶ αὖθις τὴν ἡρωϊκήν σου καρδίαν καὶ τὰ πολεμικά σου προτερήματα, ἐμπνέων τὴν εὐτολμίαν καὶ εἰς τοὺς συστρατιώτας σου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃς, καθότι ἡ συντήρησις τοῦ ἀτόμου σου, εἶναι πολύτιμος καὶ ἀναγκαιοτάτη εἰς τὸ ἔθνος. Ὑγίαινε καὶ νίκα, ἐπαξίως τοῦ φοβεροῦ σου ὡς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὀνόματος· λάβε καὶ τρεῖς χιλ. στουρνάρια. Ἐν Σοφικῷ τῇ 17 Ἰουλίου 1823. Ὁ Πρόεδρος Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Σωτήριος Χαραλάμπης, Α. Μεταξᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν πατριώτην Στρατηγὸν Νικήτα Σταματελόπουλον!

Στρατηγέ! ἡ Ἑλλὰς σὲ προσκαλεῖ νὰ τὴν βοηθήσῃς εἰς τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἐλπίζουσα μεγάλως εἰς τὸν πατριωτισμόν σου, εἰς τὴν ἀνδρίαν σου καὶ εἰς τὰ πολεμικά σου προτερήματα, καὶ ἡ Διοίκησις σὲ προτρέπει κατὰ χρέος πατριωτικὸν νὰ ἀπέλθῃς εἰς τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα κατὰ τὰ Σάλωνα, διὰ νὰ ἐγκαρδιώσῃς μὲ

τὴν νικηφόρον σου παρουσίαν τοὺς ἀδελφούς μας καὶ διὰ νὰ ἐμπνεύσῃς φόβον καὶ τρόμον εἰς τὰς καρδίας τῶν πολυαρίθμων ἐχθρῶν, ὅπου κατασφάζουν καὶ καταιχμαλωτίζουν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀμαχητὶ τὴν ἀνθρωπότητα· ὅθεν συμπαραλαβὼν 500 ἢ περισσοτέρους στρατιώτας τῆς ἐκλογῆς σου δράμε μὲ τὴν συνειθισμένην σου προθυμίαν καὶ εὐτολμίαν, διορίζων εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰσθμοῦ ἀρχηγὸν εἰς τὴν ἀπουσίαν σου, ὅποιον γνωρίζεις ἄξιον νὰ κάμῃ τὸ χρέος του, ἐπαγρυπνῶν εἰς τὴν ἐγρήγορον φυλακὴν τῶν θέσεων καὶ εἰς τὴν λειποταξίαν καὶ ἐνδυνάμωσιν τοῦ ϛρατοπέδου, ἀλλὰ δράμε μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, ὅπου μέλλεις νὰ συνάξῃς τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν ἀνδρίαν σου δάφνας, ὅπου θὰ ϛήσῃς τρόπαια δόξης καὶ ἀθανασίας, θὰ καταισχύνῃς τόσα βαρβαρικὰ σμήνη, θὰ συντελέσῃς εἰς τῆς φιλτάτης σου πατρίδος τὴν σωτηρίαν, καὶ θὰ ἐπιστρέψῃς ἔνδοξος νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος. Νικήτα! εἰς ταύτην τὴν κρίσιμον περίστασιν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ σὲ ἔχει προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς της, τὰ πεφοβισμένα βλέμματα τῶν συμπολιτῶν σου πρὸς σὲ ἀφοροῦν καὶ παρηγοροῦνται, καὶ ὅταν ἐπιστρέψῃς ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς τιμῆς, ὁποία εὐχαρίστησις διὰ τὴν συνείδησίν σου, διότι ἔκαμες τὸ χρέος σου, καὶ ὁποία ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν χηρῶν, τῶν ὀρφανῶν τῶν γερόντων, τῶν βρεφῶν· οἱ συμπολῖταί σου ὅλοι θὰ ἁμιλλῶνται τίς πρῶτον νὰ σὲ ἰδῇ καὶ νὰ χαρῇ.

Ἐκ Σαλαμῖνος τὴν 11 Αὐγούστου 1823. Ὁ πρόεδρος Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Σωτήριος Χαραλάμπης, Α. Μεταξᾶς.

Παραλείπει ὡσαύτως ὁ συγγραφεὺς τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν δευτέραν παράδοσιν τῆς Ἀκροκορίνθου, ἥτις ἔγινεν ὡς ἑξῆς.

Ὡς προείρηται ἐσώθησαν ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη ἑπτακόσιοι τοῦρκοι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀβδουλᾶ Γκέγγκα. Τὸν Ἀπρίλιον δὲ διετάχθησαν νὰ πολιορκήσωσι τούτους ὁ Σταῖκος μὲ τοὺς Κορινθίους, καὶ μετὰ τοῦτον διετάχθη καὶ ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς, ὅστις πρώτην ἤδη φορὰν λαμβάνει μέρος εἰς τὰ πολεμικὰ μὲ τὸν βαθμὸν ἀντιστρατηγίας. Ἐνῷ λοιπὸν φρουροῦντες τὴν Ἀκροκόρινθον

ἐπολιορκεῖτο στενῶς τὸ φρούριον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου ἦλθον εἰς τοὺς πολιορκουμένους βοήθεια ὀκτὼ πλοῖα ἐκ Πατρῶν, τὰ ὁποῖα μ' ὅλην τὴν τῶν πολιορκούντων ἀντίςασιν ἐδυνήθησαν νὰ ἐμβάσουν εἰς τὸ φρούριον τροφάς. Μετὰ ταῦτα δὲ ἡ διοίκησις διώρισε τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην Ἀρχηγὸν, (καθὼς εἰς τὰ κατωτέρω ἔγγραφα φαίνεται), ὅστις ὑπῆγεν ἐκεῖ μὲ ἑπτακοσίους καὶ ἐπολιόρκησε τὸ φρούριον στενῶς, ὀχυρωθεὶς ὁ ἴδιος εἰς τὰ παράλια· ἐπανελθόντα δὲ καὶ αὖθις τὰ πλοῖα ἐκ Πατρῶν ἀντεκρούσθησαν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ μετὰ δύο ἡμερῶν μάχην ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Πάτρας, μὴ δυνηθέντα νὰ ἐφοδιάσωσι τὸ φρούριον· πολιορκηθέντος δὲ στενώτερον τοῦ φρουρίου ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ ὁ Θεοδ. Κολοκοτρώνης καὶ ἔκαμε συνθήκην μὲ τοὺς ἐναπομείναντας 500 τούρκους, τοὺς ὁποίους ἐπεβίβασεν εἰς πλοῖα καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Ἐπειδὴ ἀπὸ γράμμα τοῦ ἐπάρχου τῆς Κορίνθου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπερίκλειε καὶ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ στρατ. Κ. Ἀνδρέα Λόντου, πληροφορεῖται, ὅτι ἕνδεκα ἐχθρικὰ πλοῖα παραπλέοντα τὸν ἐχθρικὸν κόλπον διευθύνονται εἰς Κόρινθον διὰ νὰ δώσωσι τροφὰς εἰς τοὺς πολιορκουμένους ἐν τῷ φρουρίῳ, καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη, πληροφορεῖται καὶ ἀπὸ γράμμα τοῦ στρ. Σταΐκου Σταϊκοπούλου, ὅτι εἰς τὴν πολιορκίαν τούτου τοῦ φρουρίου δὲν εἶναι περισσότεροι τῶν 450 στρατιωτῶν ἐκ τῆς ἀναλογίας τοῦ ἄνω Ναχαγὲ, οἵτινες δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐμποδίσουν καὶ νὰ ματαιώσουν τὸν σκοπὸν τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ὁποῖον προλαβόντως καὶ πραγματικῶς εἶδε τὸ ἐκτελεστικὸν διατρίβον εἰς τὰ ἐκεῖ, καὶ ἐπειδὴ ἀνάγκη πᾶσα νὰ σταλῇ καὶ προφθάσῃ ἐκεῖ γλίγωρα περισσοτέρα στρατιωτικὴ δύναμις.

Διατάττει

ά. Ὁ Γενναιότατος Κ. Ἰωάννης Κολοκοτρώνης διορίζεται νὰ ἀπέλθῃ εἰς Κόρινθον μεθ' ὅλων τῶν ἰδικῶν του στρατιωτῶν Κα-

ρυτινῶν καὶ Καλαματιανῶν, λαμβάνων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του τόν τε χιλίαρχον Γεωργάκην Χελιώτην καὶ τὸν ὑποχιλίαρχον Κ. Γιαννάκην Μαρτζέλον μὲ ὅσους στρατιώτας συνάξωσιν ἀπὸ τὸν κάτω Ναχαγιέ.

β΄. Ἅμα φθάσῃ ἐκεῖ μὲ τοὺς εἰρημένους ἔχει τὸ ἐλεύθερον νὰ σχεδιάσῃ τὸν τρόπον τῆς ἀντικρούσεως τοῦ ἐρχομένου ἐχθροῦ καὶ νὰ λάβῃ τὰ πλέον ἀναγκαῖα μέτρα, ὥστε ἑνωμένοι μὲ τὸν στρατηγ. Στάϊκον Σταϊκόπουλον καὶ ἀντιστράτηγον Ἰ. Νοταρᾶν νὰ προκαταλάβωσι τὰς ἀναγκαίας θέσεις διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τοῦ νὰ δώσῃ τροφὰς εἰς τοὺς πολιορκουμένους.

γ΄. Θέλει διαμείνει ἐκεῖ ἕως νὰ ματαιωθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐπομένως θέλει ἀναφέρει πρὸς τὴν διοίκησιν διὰ νὰ τοὺς διατάξῃ νὰ μεταβῶσιν ὅπου διατρίβει ἡ διοίκησις.

Σοφικῷ τὴν 14 Ἰουλίου 1823. Ὁ πρόεδρος

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Σωτηρ. Χαραλάμπης Α. Μεταξᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτους τόν τε στρατηγὸν Στάϊκον Σταϊκόπουλον καὶ Καπετὰν Ἰωάννην Κολοκοτρώνην εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου!

Τὸ χθεσινὸν γράμμα σας ἐλήφθη καὶ ἐπληροφορήθη ἡ διοίκησις τὸ φθάσιμον τῶν ἄλλων ἓξ ἐχθρικῶν πλοίων εἰς αὐτὰ τὰ παράλια, ἐπαινέσασα τὴν ἄγρυπνον προσοχήν σας εἰς τὸ νὰ ἐκπληρώσητε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τὸ χρέος σας, ἂν οἱ εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον ἀποφασίσουν νὰ συγκοινωνήσουν μὲ τοὺς εἰς τὰ πλοῖα· ἐλπίζεται λοιπὸν ὅτι κατελάβετε καλῶς τὰς ἀναγκαίας θέσεις διὰ νὰ μὴ ἐπιτρέψητε εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ λάβουν ζωοτροφίας, ἢ ἄλλην βοήθειαν, καὶ μάλιστα νὰ θριαμβεύσητε κατ᾽ αὐτῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τὸ φρούριον· διὰ δὲ τοὺς στρατιώτας λάβετε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα νὰ συναχθοῦν οἱ ἐπίλεκτοι τῆς Κορίνθου, καὶ ἄξιοι διὰ νὰ κάμουν τὸ χρέος των, ἀποβάλλοντες τοὺς ἀναξίους· ἐντὸς ὀλίγου θὰ κινήσῃ ἡ διοίκησις διὰ τὴν ἐκστρατείαν. Σοφικῷ τὴν 10 Ἰουλίου 1823.

Ὁ πρόεδρος

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Σωτήριος Χαραλάμπης, Α. Μεταξᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενναῖον Καπετὰν Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἐπειδὴ ἡ Ἀκροκόρινθος ἐγγίζει εἰς τὴν πτῶσιν, ἀνάγκη νὰ ληφθῶσιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, διὰ νὰ μὴ τροφεφοδιασθῇ, καὶ νὰ πολιορκιθῇ στενώτερον, ὥστε νὰ βιασθῇ καὶ νὰ παραδοθῇ τὸ συντομώτερον ὁ ἐχθρός.

Διορίζεσαι λοιπὸν ἀπὸ την διοίκησιν νὰ παραλάβῃς τοὺς στρατιώτας σου, ἢ καὶ περισσοτέρους καὶ νὰ ἀπέλθῃς εἰς Κόρινθον, διὰ νὰ βάλῃς εἰς τάξιν τὰ τῆς πολιορκίας, νὰ ἐμπνεύσῃς ὁμόνοιαν καὶ πατριωτισμὸν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοπέδου, καὶ νὰ ἐνεργήσῃς τὰ εἰκότα διὰ τὴν ταχίστην ἀπολύτρωσιν τοῦ φρουρίου τούτου ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν τυράννων, ἀναφέρων τακτικῶς τὰ πρακτικά σου πρὸς τὴν διοίκησιν, ἥτις ἐλπίζει ἀπὸ τὸν πατριωτισμόν σου ἀνάλογα τῆς Κολοκοτρωναϊκῆς φήμης ἀνδραγαθήματα.

Ἐκ Ναυπλίου τὴν 9 Ὀκτωβρίου 1823. Ὁ πρόεδρος

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Θ. Κολοκοτρώνης, Σωτήριος Χαραλάμπης, Α. Μεταξᾶς.

Ὑπερτάτη Διοίκησις!

Τὸ ἀπὸ 8 τοῦ τρέχοντος ἔγγραφον ὑπ' ἀριθ. 3567 λαβόντες σπεύδομεν νὰ προσφέρωμεν τὰ τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν· ἀνθ' ὧν ηὐδόκησεν ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις νὰ γράψῃ ἀμέσως πρὸς ἡμᾶς· πισοὶ καὶ ἀείποτε πρόθυμοι εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν ἐπικειμένων χρεῶν τοῦ πατριωτισμοῦ, ἀγωνιζόμεθα εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Εὐβοίας. Τὸ ἀπὸ Λαρίσσης ἐλθὸν ἰμιντάτι εἰς ἐχθροὺς μᾶς ἠνάγκασε νὰ βαδίζωμεν ἀργά· φοβούμεθα μὴ πάθωμεν ἀδιόρθωτον τι δυστύχημα· αἱ δὲ εὐχαὶ τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως μᾶς ἠξίωσεν, ἀφοῦ διεκόψαμεν τὸ σῶμα τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπολιορκήσαμεν εἰς δύω διαφορετικὰ μέρη, ἀληβέρι καὶ καματὰ νὰ στενοχωρήσωμεν καὶ τὰ δύω τόσον πολλά, ὥστε ἀφήσαντες ἀποσκευάς, αὐτούς των τοὺς νεκροὺς ἀτάφους, νὰ τρέξωσιν ὡσαύτως νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ τείχη τῆς Εὐρίπου, ὅπου ἤδη σκεπτόμεθα νὰ παρατάξωμεν ὅσας δυνάμεις τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ἐνεπιστεύθη εἰς ἡμᾶς ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις διὰ νὰ ἀποκλείσωμεν αὐτοὺς ἐντελῶς.

Κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως στέλλεται ὁ τὸ παρὸν ἐπιφέρων Γεώργιος Δ. Κοτρότσου μὲ ἓν πλοῖον διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Καπ. Ἰωάννου Καραβέλλη διὰ νὰ περιλάβῃ σφαίρας, μπαρούτη καὶ σιτάρι, τὰ ὁποῖα καὶ παρακαλοῦμεν νὰ δοθῶσιν ἄνευ ἀναβολῆς, διότι καὶ πεινοῦν τὰ στρατεύματα, μίαν ἤδη ὁλόκληρον ἑβδομάδα κρέας ἄνευ ἄρτου τρώγοντες, καὶ παντελῆ ἔλλειψιν πολεμικῶν ἐφοδίων δοκιμάζουσι, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ καὶ εἰσέτι περιμένομεν ἐνταῦθα, ἐνῷ ἔπρεπεν ἄλλως νὰ προχωρήσωμεν· αὐτὰ δὲ ταῦτα γνωρίζουσα ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις καὶ περὶ πολλοῦ ἔχουσα τὴν εὐδοκίμησιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας πολέμου εἴμεθα εὐέλπιδες, ὅτι θέλει ἀπολαύσει τὸ στρατόπεδον ποσότητα τῶν εἰρημένων ἀνάλογον μὲ τὰς χρείας των. Ἐν Βαθυονήσῃ τῇ 16 Δεκεμβρίου 1827.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας

Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτζος, Ἰωάννης Σ. Μιλαΐτης, Νικολῆς Γιάννη Δεμερίνης, Κυριακὸς Δ. Μαμούνης.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1824

Περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμβασῶν ἐμφυλίων διενέξεων ἐκτίθησιν ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 155 τὴν ἑξῆς περικοπήν «. . . διὰ τὴν ὀλίγην φρόνησιν καὶ τὴν πλεονεξίαν τινῶν ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἔθνους, προέκυψαν τότε ἐμφύλιοι διενέξεις καὶ πόλεμοι, ἕνεκα τῶν ὁποίων διῃρέθη καὶ ἐξησθένησε τὸ ἔθνος, καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν εἶχεν ἀνάγκην ὅλων αὐτοῦ τῶν δυνάμεων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἐπικείμενον φοβερὸν κίνδυνον· ἐξ αἰτίας τῶν διαιρέσεων τούτων συνέβησαν ἔτι ἀπὸ τοῦ 1824 μεγάλα τινὰ δυστυχήματα. Κατὰ δὲ τὰ ἀκόλουθα ἔτη διά τε τὰς διχονοίας, καὶ διότι δὲν συνεκροτήθη ἡ ἀπαιτουμένη τακτικὴ δύναμις, μικροῦ ἐδέησε ν' ἀποβάλῃ ἡ Ἑλλὰς ὅλους τοὺς καρποὺς τῶν προτέρων θυσιῶν ».

Ἐκθέτομεν ὅμως ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν δυσαρέστων τούτων συμβάντων καὶ ἰδίως τὰ αἴτια ἀφ' ὧν ἐπήγασαν.

Ἡ ἐν Ἄστρει Ἐθν. Συνέλευσις ἐψηφίσατο νὰ διαπραγ-

ματευθῇ δάνειον μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἡ Διοίκησις, ἥτις καὶ κατώρθωσε τοῦτο διὰ τοῦ Ὀρλάνδου καὶ λοιπῶν. Ἀλλὰ πραγματοποιηθέντος τοῦ δανείου ἴσχυσεν ἡ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐκτελεστικὸν ἐθεωρεῖτο ὡς Ῥωσσόφρον, καὶ μάλιστα ὡς ὑποστηριζόμενον ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, ὁ Κουντουριώτης μετὰ τῶν λοιπῶν ἐκ τῶν ναυτικῶν νήσων ἐπιῤῥεαζόμενοι ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν πολιτικὴν, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν Διοίκησιν, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ δάνειον κατὰ τὰς διαθέσεις των, ἡνώθησαν μετὰ τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ ἐκηρύχθησαν κατὰ τοῦ ἐκτελεστικοῦ. Ἀρξαμένης λοιπὸν τῆς πάλης μεταξὺ τῶν δύω τούτων σωμάτων, τὸ Βουλευτικὸν καίτοι μὴ συμπεπληρωμένον διὰ νομίμων παραστατῶν, διὰ παντοίων ἀφορμῶν ἀπεκήρυξε τὸ ἐκτελεστικὸν, ὅπερ ἀντικατέστησε δι' ἑτέρου, τοῦ ὁποίου Πρόεδρον ἐξελέξατο αὐτὸν τὸν Κουντουριώτην, ἀντιπρόεδρον τὸν Βότασιν καὶ μέλη τὸν Κωλέτην, τὸν ἐκ Πατρῶν Ν. Λόντον καὶ τὸν Α. Σπηλιωτάκην· Γραμματέα δὲ τὸν Ἀ. Μαυροκορδάτον.

Τὸ ἀποκηρυχθὲν ὅμως τοῦτο ἐκτελεστικὸν ἐπερειδόμενον εἰς τὴν νομιμότητα τοῦ διορισμοῦ του, ἐπέμενεν εἰς τὴν θέσιν του, ὥστε ὑπῆρχον δύω ἐκτελεστικὰ σώματα, τὸ μὲν εἰς τὴν Τροιζῆνα, τὸ δὲ εἰς τὴν Τρίπολιν.

Ἀλλ' ὁ Κουντουριώτης βοηθούμενος ἀπὸ τοῦ εἰρημένου Ἀγγλικοῦ δανείου, κατέβαλε τὸ πρῶτον ἐκτελεστικὸν, καὶ τούτου ἕνεκα διῃρέθη το ἔθνος καὶ ἐγεννήθησαν αἱ μεγάλαι ἐμφύλιοι διενέξεις καὶ σπαραγμοὶ, οἵτινες συνεπήγαγον ὀλέθρια εἰς τὸ ἔθνος ἀποτελέσματα. Τὸ δὲ δάνειον ὅπερ ἦτο προωρισμένον διὰ τὰς ἐπωφελεῖς τοῦ ἔθνους ἀνάγκας, κατεσπαταλήθη ἀσκόπως, ὥστε, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ἐν τῷ ἑπομένῳ ἔτει, ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶχεν οὔτε ὀβολὸν νὰ στείλῃ εἰς τὴν τελευταίαν προμήθειαν

τοῦ Μεσολογγίου, ἀλλ' ἐπέβαλλεν ἔρανον εἰς τοὺς πολίτας, ἵνα ἀνακουφίσῃ τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ πολιορκουμένους. Ἕνεκα τῶν οἰκτρῶν τούτων ἐμφυλίων διενέξεων καὶ τῆς γενομένης σπατάλης τοῦ δανείου ἀπωλέσθη καὶ ἡ νῆσος τῶν Ψαρῶν· οἱ δὲ Τοῦρκοι δράξαντες τὴν ἐπωφελῆ ταύτην δι' αὐτοὺς εὐκαιρίαν ἀπέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἐνῷ ἄλλως ὁμονοοῦντες οἱ Ἕλληνες ἤθελον κτυπήσει καὶ καταστρέψει τὸν ἐχθρὸν, ὅπως καὶ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον Δράμαλην· καὶ μάλιστα ὅτε ὁ Ἰμβραὴμ-Πασᾶς ἀπέβη εἰς τὴν Πύλον μετὰ 5 χιλιάδων μόνον ὡς θέλομεν ἰδεῖ τὸ ἑπόμενον ἔτος.

Ἐν σελίδι 118 ἰδοὺ τί ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δερβῆς Πασᾶ.

«Εἰς δὲ τὴν στερεὰν, ὁ ἐν ἔαρει τοῦ ἔτους τούτου διορισθεὶς νέος Ῥούμελη Βαλεσὴς, δηλ. σατράπης τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνικῶν χωρῶν Δερβὴς Πασᾶς, συγκροτήσας στρατὸν μυρίων Ἀλβανῶν, ἐπεχείρησε νὰ ἐμβάλῃ κατὰ Ἰούλιον εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὰ στενὰ ὁπλαρχηγῶν τῶν Σαλώνων, τῶν Κραβάρων, τοῦ Ζυγοῦ, μεθ' ὧν συνετάσσοντο καί τινες Σουλιῶται καὶ Πελοποννήσιοι. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα γενομένων μαχῶν, ἡ μᾶλλον ἀξιομνημόνευτος εἶναι ἡ περὶ Ἀμπλανὴν τῇ 14 Ἰουλίου συγκροτηθεῖσα, καθ' ἣν οἱ Τοῦρκοι ἔπαθον ἧτταν ὁλοσχερῆ, καταλιπόντες εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν δύο πυροβόλα, ἑπτὰ σημαίας καὶ πολλὰ ὅπλα καὶ πολεμεφόδια».

Παρατηροῦμεν εἰς ταῦτα ὅτι κατὰ τὴν θέσιν αὐτὴν ἦσαν δύο χιλιάδες Ἕλληνες Σαλωνῖται, Σουλιῶται καὶ Πελοποννήσιοι, τούτων δὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἦσαν ὁ Νάκος Πανουργιᾶς, ὁ Π. Νοταρᾶς, καὶ ὁ διαπρέψας Κίτσος Τζαβέλας. Εἰς ταύτην τὴν μάχην ἔπεσαν ὑπὲρ τοὺς 700 Τούρκους καὶ πολλὰ λάφυρα περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνος, ὅπου ὁ Γκούρας μετὰ 400 Ἀθηναίων καὶ Ἀνατολικοελλαδιτῶν ἐπολέμησεν ἐναντίον 5000 Τούρκων, εἰσβαλόντων εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ τῆς Εὐρίπου, καὶ ἐφόνευσεν ὑπὲρ τοὺς 200, ἀναγκάσας τοὺς λοιποὺς νὰ ὑποχωρήσωσιν.

Εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ ὅλας τὰς ἐκεῖ πολιτικὰς διενέξεις κατὰ διαταγὴν τῆς διοικήσεως ἐπολιορκίθησαν αἱ Πάτραι ἀπὸ μὲν τὴν Γαστούνην ὑπὸ τοῦ Δ. Πλαπούτα Σισίνη, Κ. Βότσαρη, Ἀποστόλη Κολοκοτρώνη κλ. Ἀπὸ δὲ τῶν Καλαβρύτων Δεμέστικα καὶ Σουζούμουστα ὑπὸ τοῦ Λόντου, Ἰωάν. Νοταρᾶ, Κανέλου Δεληγιάννου, Πετιμεζαίων, τῶν υἱῶν τοῦ Κολοκοτρώνη Πάνου καὶ Γενναίου, ἔνθα ἔγειναν τινὲς ἀκροβολισμοὶ μετα τῶν εἰς τὰς Πάτρας Τούρκων. Μετὰ ταῦτα μέχρι τῶν τοῦ 1825 ἔμειναν εἰς τὴν πολιορκίαν ταύτην ὁ Λάμπρος Βεΐκος, Δούσας Ζέρβας, Ἀ. Κολοκοτρώνης, Μελετόπουλος καὶ λοιποί, ὡς ἀκολούθως διὰ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων δηλοῦται.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην!

Ἐπειδὴ καὶ ὁ στρατηγὸς Δούσας Ζέρβας διετάχθη ἤδη παρὰ τῆς διοικήσεως νὰ μεταβῇ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀγράφων.

Κατὰ Σ. ἐπιταγὴν αὐτῆς ὑπ' ἀριθ. 1. 6137, τῆς ὁποίας ἀντίγραφον ἐγκλείεται, διορίζεσαι ἡ Γενναιότης Σου ἀντ' αὐτοῦ Ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὰς θέσεις Ῥιόλου, Ἀλιτσελεπὶ κλ. στρατοπέδου.

Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι θέλεις κρατεῖ στερεὰ τὰς ῥηθείσας θέσεις ἀποκλείων τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἐφόρμησιν καὶ διάβασιν ἄν ποτε τολμήσῃ νὰ ἔλθῃ καθ' ὑμῶν, διανέμων τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου ἀναλόγως κατὰ τὴν χρείαν εἰς τὰ ἀνήκοντα μέρη. Μὴ παύσῃς δὲ νὰ εἰδοποιῇς πάντοτε τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο περὶ τῶν τρεχόντων, διὰ νὰ λαμβάνῃ ἡ διοίκησις ἐν καιρῷ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα· ἐγκλείονται δύο διαταγαὶ πρὸς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τοὺς προλαβόντως διορισθέντας εἰς τὰ αὐτόσε διὰ νὰ

σὲ γνωρίσουν καὶ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς διαταγάς σου, ἡ δὲ πρὸς τὸν Σ. φροντιστὴν τῶν Π. Πατρῶν διὰ νὰ προμηθεύῃ τὰς ἀναγκαίας τροφὰς καὶ πολεμοφόδια εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου.

Τὴν 12 Ἀπριλ. 1825. Ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου

Ἀδὰμ Δούκας.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Στρατηγὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην!

Ἀγκαλὰ καὶ προηγουμένως ἡ Σεβαστὴ διοίκησις διέταξεν ἁπάσας τὰς Πελοποννησιακὰς ἐπαρχίας ὑπ᾽ ἀριθ. 7682 νὰ στρατολογήσωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν, καὶ νὰ τρέξωσι νὰ προλάβωσι τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος μ᾽ ὅλον τοῦτο διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου εἰς τὰ νερὰ τῆς Πελοποννήσου ἡ διοίκησις προβλέπουσα τὰ κινήματά του ὑποπτεύεται μήπως τυχὸν κάμῃ ἀπόβασιν αἰφνιδίαν εἰς κανένα μέρος τῆς γῆς τῆς Πελοποννήσου, καὶ διέταξεν ἐκ νέου μὲ διαταγήν της ὑπ᾽ ἀριθ. 7789 τὴν μὲν Γαστούνην νὰ στρατολογήσῃ πρὸς τὰς 2 ἤδη χιλιάδας, εἰσέτι πεντακοσίους, τὴν δὲ Βοδίστα πρὸς τοὺς πεντακοσίους εἰσέτι διακοσίους, εἰς τὰ Καλάβρυτα πρὸς τὰς δύο χιλιάδας εἰσέτι πεντακοσίους καὶ τὴν Κόρινθον πρὸς τὰς δύο χιλιάδας εἰσέτι πεντακοσίους, καὶ παραδίδουσαι αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἐνοουμένων ὁπλαρχηγῶν, ἔλθωσιν εἰς τὰς τρεῖς θέσεις τοῦ στρατοπέδου τῶν Παλαιῶν Πατρῶν.

Ἰδεάζεσθε λοιπὸν καὶ ἡ γενναιότης σας περὶ τούτου ὅπως δεχθῆτε τοὺς εἰς τὸ μέρος σας ἐλθόντας καὶ τοποθετήσετε αὐτοὺς ὅπου ὁ κίνδυνος καὶ ἡ μεγίστη τῆς πατρίδος ἀνάγκη τὸ ἀπαιτεῖ, Γενναιότατοι, ὁ κίνδυνος τῆς πατρίδος εἶναι μέγιστος καὶ προφανής· ἐνθυμηθῆτε ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔλαβον εἰς χεῖράς των τὰ ὅπλα μὲ τὴν ἀπόφασιν ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἢ ν᾽ ἀποθάνωσι τιμίως πολεμοῦντες ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος.

Ἡ διοίκησις καὶ ἡ πατρὶς περιμένει τὴν ἐλευθερίαν της ἀπὸ τὸ ἄγρυπνον ὄμμα τῆς Γενναιότητός σας καὶ τῆς ὀρθῆς φρονήσεως καὶ ὁδηγίας, τρέχοντες καὶ ὁδηγοῦντες τοὺς Ἕλληνας, ὅπου ὁ μεγαλείτερος κίνδυνος τὸ καλεῖ· ματαιώνοντες τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος.

Ταῦτα τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο σᾶς ἰδεάζει ἐκ μέρους τῆς διοικήσεως ἐπευχόμενόν Σας νίκας καὶ τρόπαια κατ' ἐχθρῶν καὶ Βαρβάρων. 23 Μαΐου ἐκ Ναυπλίου 1825.

Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, Α. Δοῦκας.

Ἐν τῇ σελίδι 170 περὶ τῆς ἀποβάσεως τοῦ Ἰβραῒμ Πασιὰ εἰς Πύλον κτλ. ἐκτίθησιν ὁ συγγραφεὺς τὰ ἑξῆς.

«Ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης (τῆς Κυβερνήσεως), ὠφελούμενος ὁ Ἰβραῒμ-Πασιᾶς, κατώρθωσεν ἤδη ὅ,τι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δὲν εἰμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ, καί, ἀφοῦ ἀνεπλήρωσεν ὅλας τὰς ζημίας ὅσας εἶχε πάθει, διεπεραιώθη ἀκωλύτως εἰς Πελοπόννησον μετὰ 50 πολεμικῶν καὶ φορτηγῶν πλοίων καὶ ἀπεβίβασε τῇ 11 καὶ 12 Φεβρουαρίου, παρὰ τὴν Μεθώνην, ἥτις κατείχετο ἔτι ὑπὸ τῶν Τούρκων, 4,000 πεζῶν καὶ 400 ἱππεῖς· ἔπειτα, τῇ 5 Μαρτίου ἐπῆλθε καὶ δευτέρα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ μοῖρα, συγκειμένη ὑπὸ 7,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς ἦσαν 400 ἕτεροι ἱππεῖς. Ἐν τῷ ἅμα ὁ Ἰβραῒμ-Πασιᾶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπολιόρκησε τὴν Πύλον, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐτροφοδότησεν ἀπὸ θαλάσσης τὰς Πάτρας, καὶ ἔπεμψε πάλιν τον στόλον αὐτοῦ εἰς Σοῦδαν, διὰ νὰ παραλάβῃ ἐκεῖθεν νέα ϛρατεύματα, καὶ πολεμεφόδια. Τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ ἐνησχολημένα Ἑλληνικὰ ϛρατεύματα κατῆλθον μὲν τελευταῖον εἰς Μεσσηνίαν καὶ ἐπεχείρησαν νὰ προσβάλωσι κατὰ νῶτον τοὺς Ἄραβας· ἀλλ' ἀνθορμήσαντος τοῦ Ἰβραῒμ-Πασᾶ μετὰ 3,000 πεζῶν, 400 ἱππέων καὶ 4 πυροβόλων, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸν τακτικῶς ὠργανισμένον Ἀραβικὸν στρατόν. . . . . καὶ τῇ 19 Ἀπριλίου ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἀπεβίβασε πάλιν εἰς Μεθώνην 4,000 ἀνδρῶν καὶ πλῆθος πυροβόλων καὶ πολεμεφοδίων».

«Ἐν δὲ τῇ σελίδι 173 ἀναφέρει ὅτι μετά τινας ἡμέρας ἔπαθον οἱ Ἕλληνες πληγὴν νέαν, διότι ἡ Πύλος ἀπανταχόθεν ἤδη περιζωσθεῖσα, ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς

τὸν Ἰβραΐμην. Ἐπῆλθε δὲ πάλιν παραμυθία ἑτέρα ἀπὸ θριάμβου ναυτικοῦ λαμπροτάτου».

Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς παρατρέχει πολλὰ γεγονότα ἄξια τοιαύτης ἱστορικῆς περιγραφῆς, τὰ ὁποῖα συνέβησαν πέριξ τῆς Πύλου· ἐνῷ ἀλλαχοῦ, προκειμένου περί τινος ἀκροβολισμοῦ ἢ μικροῦ λόγου συμβάντος, τὰ περιγράφει ἀκριβῶς καὶ μὲ τὰ ζωηρότερα χώματα· διὰ νὰ ἐπαινέσῃ ἴσως πρόσωπα τῆς συμπαθείας του· τούτου ἕνεκα ἐκθέτομεν ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συμβάντα.

Ὁ Ἰβραῒμ-Πασᾶς τὸν Φεβρουάριον καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου πραγματικῶς ἀπεβίβατεν ἐκ διαλειμμάτων εἰς Πύλον 12,000 στρατιώτας. Τότε δ' ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων διενέξεων τυχαίως εὑρέθησαν ὑπὲρ τὰς 8000 στρατιωτῶν ἐπιλέκτων Ἑλλήνων, διατελούντων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἱκανωτέρων στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος, ἤτοι τῶν Καραϊσκάκη, Τζαβελαίων, Καρατάσιου, Χατζῆ Χρήστου, Βότσαρη, Κοντογιάννη, Γιολδασαίων, Ἀνδρ. Ἴσκου, Γάτσιου, Βάσιου, Διοβουνιώτη, Βαλτινοῦ, Πανουργιᾶ, Μακρυγιάννη, Καλέργη, Ῥάγκου, Χριστοδ. Χατζῆ Πέτρου, Φωτομάρα, Ξύδη, Χατζῆ Στεφανῆ, ἁπάντων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τῶν Ἀντωνίου Μαυρομιχάλη, τῶν υἱῶν τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, Ἀρχιερέως Μεθώνης, Ἀναγνωσταρᾶ, Γιατράκου, Τσώκρη, Παπατσώρη, Πορειώτου, Βοταΐτου, Ζαφειροπούλων, Γιαννέα Καπετανάκη, Α. Κανελοπούλου καὶ Τζ. Χρηστοπούλου· ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν Ἀρχηγῶν οἱ μὲν ὠχυρώθησαν εἰς Πύλον, Σφακτηρίαν καὶ Ναβαρῖνον, οἱ δὲ εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις πέριξ τῆς Πύλου, διὰ ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὸν ἐχθρόν.

Ὁ δὲ Ἰβραΐμης διαιρέσας τὸν στρατόν του εἰς δύω ἴσα σώματα, διὰ τοῦ ἑνὸς μὲν ἐπολιόρκησε τὴν Πύλον καὶ λοιπὰ μέρη, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπετέθη κατὰ τῶν πέριξ τῆς Πύλου ὠχυρωμένων. Οἱ Ἕλληνες, ἂν καὶ γενναίως ἀντέστησαν

εἰς διαφόρους μάχας, καὶ μάλιστα ὁ Καρατάσιος εἰς ἐκείνην τῆς Σχοινόλακκας, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως ν' ἀνθέξωσιν ἀπέναντι τῆς ὁρμῆς τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν ὁ Ἰβραΐμης μέχρι τέλους Ἀπριλίου ἐνίκησε καὶ διέλυσε τὰ ἔξωθεν στρατεύματα καὶ ἐκυρίευσε τὴν Πύλον, Σφακτηρίαν καὶ Ναβαρῖνον. Κατ' αὐτὰς δὲ τὰς περιστάσεις Ἕλληνες ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 700, ἐν οἷς καὶ Ἀρχηγοὶ Ἀναγνωσταρᾶς, ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, Τσαμαδὸς, Ἰω. Μαυρομιχάλης, Ξύδης, Βοταΐτης καὶ Σταῦρος Σαχίνης· καὶ ἠχμαλωτίσθησαν περὶ τοὺς 300, ἐν οἷς καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ Ἀρχιερεὺς Μεθώνης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Οἰκονόμου, Χατζῆ-Χρῆστος, οἱ ἀδελφοὶ Ζαφειρόπουλοι (ἐκ Κυνουρίας), Γιαννέας Καπετανάκης, Ν. Μοθωνιὸς, καὶ Α. Κανελόπουλος. Κατὰ δὲ τὴν κυρίευσιν τῆς Πύλου καὶ Ναβαρίνου ὑπετάχθησαν ὑπὲρ τοὺς 1500, ἐν οἷς καὶ οἱ Ἀρχηγοί των Γ. Μαυρομιχάλης, Π. Γιατράκος, Δ. Τσώκρης, Ζ. Χρηστόπουλος, Μακρυγιάννης καὶ ἄλλοι. Τοῦρκοι δ' ἐφονεύθησαν καθ' ὅλας τὰς μάχας ταύτας ὑπὲρ τοὺς 1000.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐχθρικὸς στόλος μέχρι τῆς 10 Μαΐου δὶς μετέφερε στρατεύματα, ὥστε ὅλη ἡ δύναμις τοῦ Ἰβραῒμ συνεποσώθη εἰς 25,000 ἄνδρας. Ἀλλ' οὗτος δὲν ἐνισχύθη τόσον ἀπὸ τὴν νέαν ἐπελθοῦσαν ἐπικουρίαν, ὅσον ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν ὅτι ἐνίκησε τοὺς ἱκανωτέρους Ἀρχηγοὺς τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρειοτέρων στρατευμάτων.

Μετὰ ταῦτα ἔρχεται ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 175 εἰς τὴν μάχην, ἥτις συνήφθη μετὰ τοῦ Παπαφλέσια.

«Αἱ ἀποτυχίαι αὗται, λέγει, ἦσαν τόσῳ μᾶλλον λυπηραὶ, ὅσῳ τὰ κατὰ τὴν Πελοπόννησον πράγματα δὲν εἶχον καλῶς. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Πύλου, ὁ Ἰβραῒμ Πασᾶς ἐπεχείρησε, πρὶν προχωρήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα, νὰ ἐξαπλωθῇ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ· Καὶ πρῶτον ὥρμησε πρὸς τὴν Κυπαρισσίαν. Ἐν ταύτῃ τῇ στρατείᾳ ἠγωνίσθη μὲν ν' ἀναχαιτίσῃ αὐτὸν ὁ

Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος ὁ ἐπιλεγόμενος Παπαφλέσας, Πελοποννήσιος, μετ᾽ ἀνδρῶν 300· ἀλλὰ περιζωσθεὶς πανταχόθεν, μετὰ ἐννέα ὡρῶν πεισματωδεστάτην μάχην ἔπεσεν ἐνδόξως μεθ᾽ ὅλων τῶν συναγωνιστῶν. Οἱ Ἄραβες ἀπέβαλον ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ 600 ἄνδρας καὶ ἕνα συνταγματάρχην, πολλοὶ δὲ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ αὐτῶν ἐπληγώθησαν. Οὕτω κατισχύσας ἂν καὶ μετὰ ζημίας πολλῆς τῆς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἀντιστάσεως ὁ Ἰβραὶμ Πασᾶς ἐτράπη κατὰ τῶν Καλαμῶν καὶ πυρπολήσας τήν τε πόλιν ταύτην καὶ ἄλλας τινας μικροτέρας περὶ αὐτὴν, ἐξεστράτευσεν εἰς Τρίπολιν.»

Ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ Παπαφλέσα εἶναι ἐκ τῶν σπανίων παραδειγμάτων ἅτινα ἀναφέρει ἡ Ἱσορία· διότι κατὰ τοιούτου φοβεροῦ ἐχθροῦ καὶ τόσον ἐπηρμένου μόνος τοιοῦτός τις ἥρως ἀπεφάσιζε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ τοιοῦτον τόλμημα. Οὗτος κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐσύλλεξεν ὑπὲρ τὰς 2000 στρατιώτας Πελοποννησίων, καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν Μανιάκι, διὰ ν᾽ ἀποκρούσῃ τὸν ἐχθρόν. Ἀλλὰ λειποτακτησάντων πολλῶν ἐκ τῶν στρατιωτῶν τούτων, ἔμεινε μετὰ 600 περίπου τὸ πλεῖστον Ἀρκαδίων, καὶ μαχόμενος ἔπεσεν ἐνδόξως μεθ᾽ ὅλων τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν, ἐν οἷς καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ, Κεφάλας, Κακάνης, Αλ. Βοϊδῆς καὶ Θανασούλης Καπετανάκης, Τοῦρκοι δ᾽ ἐφονεύθησαν διπλάσιοι· ὁ ἡρωικὸς οὗτος θάνατος τοῦ Παπαφλέσα μετὰ τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν οὐχ ἧττον ἐνέσπειρεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα τοὺς Μεσσηνίους τὴν δειλίαν καὶ τὴν ἀπελπισίαν καὶ ηὔξησε τὴν ἔπαρσιν καὶ τὸν τύφον τῶν τούρκων.

Καταχωροῦμεν τὰ κάτωθι ἔγγραφα τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Φλέσα ἀφορῶντα.

Φίλτατοι ἀδελφοί! Κολοκοτρώνη καὶ λοιποί!

Χθὲς ἐπληροφορήθημεν καθαρὰ, ὅτι ἡ θεία δίκη κατὰ τὴν καρδίαν σας ἔδωσε καὶ ἐλευθερωθέντες ἤλθετε ὑγιεῖς εἰς Ναύπλιον ἄ-

παντες, τοῦτο ἐπιριμέναμεν ἄφευκτα εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν καὶ δι' ἄλλα πολλὰ δίκαια καὶ περιπλέον δι' ὅσας δεήσεις καὶ ζητήματα πρὸς τὴν Διοίκησιν μὲ διαφόρους καὶ ἀλλεπαλλήλους ἀναφορὰς μας ἐκάμαμεν.

Πατριῶται! δὲν ἠμπορεῖ τις ν' ἀρνηθῇ ὅτι εἶσθε πρόμαχοι τῆς ἐλευθερίας καὶ συναγωνισταὶ μετὰ καὶ ἄλλων ἀδελφῶν, εἶναι ὅμως ἀναντίῤῥητον, ὅτι οἱ ἀνώτεροι ὅσον δοξάζονται τόσον ὑπόκεινται εἰς τὸ μῖσος τῶν ζηλοτύπων, καὶ ἐπειδὴ ὡς ὄντες πρόμαχοι ἀποφασίζουν νὰ χύσουν καὶ τὸ ἴδιόν των αἷμα διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, δὲν πρέπει νὰ ἀπαυδίζουν καὶ νὰ μικροψυχοῦν ἀπὸ πράγματα ἑπόμενα, τὰ ὁποῖα καὶ πρὶν συμβοῦν, γνωρίζουν οἱ βλέποντες ὁπωσοῦν μακρύτερον τοῦ ὁρίζοντός των.

Φίλοι καὶ ἀδελφοί! μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι ἂν σεῖς εὑρισκόμενοι εἰς τὴν Μονὴν τοῦ προφήτου Ἡλίου, δὲν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ὀλιγώτερον καταλυπημένοι ἂν καὶ εἴμεθα εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Σπάρτης. Περαστικὸν ὅμως ἂς γίνῃ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος καὶ τοῦτο καὶ ἂς ἀποδοθῇ καὶ αὐτὸ εἰς τὴν τύχην τῶν ἀθώων Ἑλλήνων.

Ἡ τόλμη τοῦ ἀχρείου Ἰμβραΐμπασᾶ καὶ ἡ ἀστασία τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἔφεραν εἰς ταύτην τὴν ἀκμὴν τοῦ κινδύνου τὴν γλυκεῖαν πατρίδα, καὶ μολονότι καὶ ἡμεῖς ὡς Ἕλληνες καὶ Σπαρτιᾶται μᾶλλον εἴμεθα περιπεπλεγμένοι εἰς τὰς ἐπαράτους διχονοίας, μολαταῦτα συναισθανθέντες τὸν διαλειφθέντα κίνδυνον, ἀνανήψαντες ἀπεφασίσαμεν μὲ μίαν ψυχὴν καὶ καρδίαν, νὰ ὁρμήσωμεν σύμπαντες γενναίως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ βοηθήσωμεν τὴν πατρίδα κινδυνεύουσαν. Περιπλέον δὲ βλέποντες ἤδη τὸ πέρας καὶ τῶν ἐδικῶν σας δεινῶν χαιρόμεθα, διότι θέλομεν συμβάλλει πάλιν διὰ νὰ κατατροπώσωμεν ὁμοθυμαδὸν καὶ τοῦτον τὸν τολμηρότατον μέν, μηδαμινὸν δὲ Αἰγύπτιον ἐχθρόν· εὐχόμεθα ὅμως ἵνα δώσῃ ὁ ἔφορος τῆς ἐλευθερίας μας ὕψιστος θεὸς ὑπομονὴν τῶν δεδοκιμασμένων γενναίαν καὶ ἀπάθειαν μετ' ἀμνηστείας. Ἐνδύθητε σῦν τὴν καθαρὰν ὁμόνοιαν καὶ σύμπνοιαν, διὰ τῆς ὁποίας μόνης ἐλπίζεται ἄφευκτα ὁ ἀφανισμὸς τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὕτω θέλει μείνει βέβαια καὶ σαθερὰ ἡ χαρὰ τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐπερίμενε ν' ἀσφαλισθῇ διὰ τῆς παρουσίας σας, ἂν ὅμως καὶ συμβῇ τι διαφορετικόν, (τὸ ὁποῖον

δὲν ἐλπίζεται ποτὲ ἀπὸ τὸν ἀληθῆ πατριωτισμόν Σας καὶ φρόνησίν σας) τότε καὶ ὁ λαὸς ἀπελπίζεται καὶ ἡ πατρὶς ἀπόλλυται.

Ἐντὸς ὀλίγου περιμένομεν τὴν προσωπικήν σας παρουσίαν μὲ τὰς ἀρκετὰς δυνάμεις καὶ εἴθε! Ὁ ἐχθρὸς κατὰ τὰς ὁποίας ἔχομεν εἰδήσεις σήμερον ἢ αὔριον εἰσβάλλει κατὰ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀρκαδίων, οἱ ὁποῖοι ἰδόντες τὸ κίνημά του ζητοῦν παρ' ἡμῶν βοήθειαν, μολονότι καὶ ἡμεῖς μὴ ἠξεύροντες τὰ σχέδιά του τὸν περιμένομεν ἐνταῦθα, μολαταῦτα δὲν λείπομεν τοῦ νὰ ἐνεργῶμεν δι' ὅσα ἀποβλέπουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος.

Ἐπευχόμενοι τὴν ὅσον οὔπω θεόθεν καλήν μας ἀντάμωσιν μένομεν.

Σήμερον βλέποντες μακρόθεν ἓξ ὡρῶν διάστημα νὰ κροτῆται πόλεμος κατὰ τῶν Ἀρκαδίων, στέλλομεν ἓν σῶμα Σπαρτιατῶν πρὸς βοήθειάν των, συνιστάμενον περίπου τῶν ὀκτακοσίων. Μετὰ τῶν Ἀρκαδίων εἶναι καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος καὶ Σπαρτιᾶται ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους. Τὴν 20 Μαΐου 1825. Φρουτζιπλοκάμερι.

Οἱ πατριῶται καὶ ἀδελφοὶ

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Διονύσιος Μούρτζινος, Δημητράκης Γρηγοράκης.

Γενναιότατοι Ὁπλαρχηγοὶ τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης!

Σᾶς δίδομεν τὴν θλιβερὰν εἴδησιν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ὥρμησεν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου Ἀρχιμανδρίτου καὶ λοιπῶν ἀρχηγῶν, ὄντας ἀδύνατοι τοὺς ἐτσάκισαν καὶ ἐσκότωσαν τὸν Ἀρχιμανδρίτην, τὸν στρατηγὸν Κεφάλαν καὶ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Φλέσσα τὸν ἔπιασαν ζωντανόν, καὶ περὶ τούτου στοχασθῆτε καὶ τὰ λοιπά. Ἀδελφοὶ τρέξετε ὅσοι βαστᾶτε ἄρματα, καὶ ὅσους εὕρετε εἰς μέρος ὅπου βαστοῦν ὅπλα βάλτετους ἐμπρός, ὅτι σὲ δύο ἡμέρας ἂν δὲν προφθάσετε ὅσοι περισσότεροι ἠμπορέστε, βέβαια ἡμεῖς θὰ πέσωμεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν σας διὰ νὰ βαστάξωμεν τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ· ἡμεῖς ἔχομεν θέσιν πιασμένη εἰς τὸ μέρος τοῦ τμήματος τοῦ Κοντοβουνιοῦ δυνατὴν καὶ περιμένομεν καὶ τὴν γενναιότητά σας νὰ γίνωμεν χονδρὸν σῶμα νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρόν, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ νὰ τὸν ἐκτυπήσωμεν καὶ νὰ τὸν χάσωμεν κατὰ κράτος· τρέξατε, τρέξατε, ὅτι ἐχαθήκαμεν! ἐχαθήκαμεν!

Τὴν 22 Μαΐου 1825 ἀπὸ Χωρία Μάλι. Οἱ πατριῶται

Δ. Πλαπούτας, Ἠ. Γρηγοριάδης, Α. Παππατσώρης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Καὶ εἰς τὰς 20 τοῦ ἤδη τρέχοντος ἅμα πληροφορηθέντες τὸν αἴσιον ἐρχομόν σας σᾶς ἐγράφαμεν ἀπὸ Φρουτζιάλα καὶ ἄχρι τοῦδε ἐλπίζομεν νὰ τὸ ἐλάβατε, σήμερον εἶδον ἕνα ἀδελφικόν σας, ὅπου γράφετε πρὸς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τῶν μερῶν τούτων, εἰς τὸ ὁποῖον φανερώνετε τὸν τάχιον καὶ συνωδευμένον μὲ ἀρκετὰς χιλιάδας ἐρχομόν σας καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τῶν ἀναγκαίων, ὅθεν σπεύδω νὰ σᾶς κάμω τὴν ἀπάντησιν καὶ νὰ σᾶς παρακινήσω ἀδελφικῶς καὶ πατριωτικῶς, διὰ νὰ ταχύνετε τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν σας, ὡς συντελεστικὴν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος, ἥτις ὑπέπεσεν εἰς μέγαν κίνδυνον· περὶ ζωοτροφιῶν καὶ πολεμοφοδίων εὑρίσκονται μέρος ἐδῶ καὶ ἀρκοῦν διὰ νὰ οἰκονομηθοῦν οἱ στρατιῶται δι' ὀλίγον καιρὸν, πλὴν ἡ Διοίκησις δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ προμηθεύῃ τοῦτ' αὐτὸ εἰς τὸν καιρὸν, καὶ δὲν ἐλπίζω διὰ νὰ δοκιμάσωμεν ἔλλειψιν.

Ὁ πόλεμος ὅπου ἔγεινε εἰς τὴν θέσιν ἣν ἐβάσταυσαν ὁ ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, ὁ Γαμβρός μου Καπετανάκης, ἐξάδελφός μου Βοϊδῆς καὶ Κεφάλας, (οἵτινες λέγουν, ὅτι ἐθυσιάσθησαν)· ἡ νίκη ἔμεινεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, ὅστις ἐπήρθη εἰς ταύτην τὴν νίκην του... Ἡμεῖς ἐντὸς ὀλίγου θὰ συνέλθωμεν ἀρκετοὶ Σπαρτιᾶται, εἶναι ἐδῶ καὶ μέρος Λακεδαιμονίων καὶ σήμερον ἀναμένεται καὶ ὁ στρατηγὸς Γ. Γιατράκος μὲ ὅλους τοὺς λοιποὺς, καὶ συσσωματωθέντες θέλει τρέξομεν εἰς τὴν θέσιν τῶν Φραντζολοκαμάρων. Ἅμα σὺν θεῷ ἐκκινήσετε διὰ τὰ ἐνταῦθα, κρίνω συμφέρον νὰ διευθυνθῆτε εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἁγίου Φλώρου, καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ συναγροικηθῶμεν ὁποίαν ἄλλην θέσιν πρέπει νὰ καταλάβωμεν διὰ νὰ ἀντικρούσωμεν γενναίως τὸν τολμηρὸν ἐχθρόν. Σᾶς περιμένω λοιπὸν ἀνυπομόνως καὶ σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς. Ταύτην τὴν ὥραν ἔφθασε καὶ ὁ στρατηγὸς Γιατράκος, ὁ δὲ Καπετὰν Μούρτζινος εὑρίσκεται εἰς Ἁρμυρόν. 24 Μαΐου 1825. Καλάμαι. Ὁ ἀδελφός σας

Π. Μαυρομιχάλης.

Ἀγαπητὲ καὶ ἐπιστήθιέ μου Νικήτα!

Εἰς Μεσολόγγι.

Δὲν λείπω διὰ τοῦ παρόντος μου, τυχὼν εὐκαιρίας ἀσφαλοῦς, νὰ ἐρευνήσω τὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας σου, ἅμα δὲ καὶ νὰ σὲ συγχαρῶ

διὰ δύω αἴτια, τὰ ὁποῖα μοὶ ἐπροξένησαν μεγάλην παρηγορίαν, ὕστερον ἀπὸ τὰς τόσας λύπας ὁποῦ ἐδοκίμασα. Πρῶτον ἡ διακηρυχθεῖσα γενικὴ ἀμνηστεία ὑπὲρ ὅλων τῶν κατατρεχθέντων πατριωτῶν, ἥτις ἀναμφιβόλως θέλει φέρει εὐτυχῆ ἀποτελέσματα εἰς τὰς παρούσας δεινὰς περιστάσεις τῆς πατρίδος, καὶ δεύτερον σοὶ συγχαίρω διὰ τὸν νεοτεχθέντα σοι υἱὸν, ὅστις εἴθε νὰ φανῆ ἄξιος τοιούτου πατρὸς ὡς ὁ φίλος μου Νικήτας· αὐτὴ στοχάζομαι νὰ ἦναι ἡ καλλιτέρα εὐχὴ, ποῦ ἠμπορεῖ τις νὰ δώση. Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Καπετὰν Σπῦρος ἔρχεται εἰς τὰ αὐτόσε ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Μπάρμπα σου καὶ φίλον μου Κολοκοτρώνην, διὰ νὰ σὲ ἀναγκάση νὰ ἐπιταχύνης τὸν ἐρχομόν σου εἰς τὰ ἔξω, τὸν ὁποῖον καὶ ἐγὼ ἀναγκαιότατον βλέπω, ἠξεύρω κάλλιστα, ὅτι ἡ ἐκεῖ παρουσία σου νὰ ἐστάθη ὠφέλιμος, ἐπειδὴ μετ' ἀνεκφράστου χαρᾶς ἐπληροφορήθην τὰς κατὰ τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν λαμπρὰς νίκας σου, μ' ὅλον τοῦτο γνωρίζεις, ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἱκανοὶ καὶ ἄξιοι Καπεταναῖοι διὰ νὰ διαφεντεύσωσι τὸ Μισολόγγιον καὶ ν' ἀποκρούσωσι τὸν ἐχθρὸν, ἐνῷ ἐδῶ ἔχομεν ἔλλειψιν καλῶν Ἀρχηγῶν, καὶ ἀξίων μόνον μὲ τὸ ὄνομά των νὰ ἐνθαῤῥύνωσι τοὺς στρατιώτας μας, οἱ ὁποῖοι διὰ τὰς τόσας ἀποτυχίας μας, τὰς ὁποίας θέλει σᾶς πληροφορήσει ἐμπεριστατωμένως ὁ Σπῦρος, εὑρίσκονται εἰς πανικὸν φόβον. Ἀληθινὰ ἡ παρουσία τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν θέλει τοὺς ἐγκαρδιώσει, μ' ὅλον τοῦτο, ἀνάγκη ὁ Ἰμπραΐμης ν' ἀκούση τὸ τρομερὸν Ἀδροῦ τοῦ Τουρκοπελέκα μου. Ἴσως εἰς αὐτὰς τὰς παρακινήσεις μου ἤθελες εἰπεῖ, ὅτι καὶ ἐδῶ Τοῦρκοι καὶ ἐκεῖ Τοῦρκοι, καὶ ἐδῶ πατρὶς καὶ ἐκεῖ πατρίς. Πλὴν εἰς αὐτὰ σοὶ ἀποκρίνομαι, ὅτι ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἀποκρουσθῶσιν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, καὶ μείνη αὐτὴ ἐκτὸς κινδύνου, τότε εὐκόλως καὶ οἱ εἰς τὴν Ῥούμελην ἐχθροὶ πᾶν κατὰ διαβόλου, καὶ ἀφοῦ δώσωμεν τὸ νιζάμι εἰς τὸν Ἰμπραΐμην, τὸ ὁποῖον τὸ ἐλπίζω ὀγλήγωρα, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Γέρο θεοῦ. τότε ποῖος θέλει μᾶς ἐμποδίσει νὰ μὴ τρέξωμεν ὁμοθυμαδὸν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν Ῥουμελιωτῶν; Μὴν ἀκοῦς λόγια ὅτι ἀπὸ στραβαράπιδες δὲν ἔχομεν κίνδυνον, αὐτοὶ εἶναι τακτικοὶ, ἔχουσι τὴν καλλιτέραν καβελαρίαν τοῦ κόσμου, ἀξίους Εὐρωπαίους ὀφφιτζιάλους (α), καὶ ἐπὶ κεφαλῆς των ἀνδρεῖον καὶ πολι-

(α) Ἦσαν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Ἰμπραΐμ πασᾶ ὑπὲρ τοὺς 150 ἀξιωματικοὶ Γάλλοι.

τικώτατον Ἀρχηγὸν, καὶ εἶναι πολλὰ πλέον ἐπικίνδυνος ἀπὸ τὸν Δράμαλην· μ' ὅλον ὅτι καὶ αἱ δυνάμεις του εἶναι ὀλιγώτεραι· πλὴν ἔχομεν σωστὰς πληροφορίας, ὅτι περιμένει καὶ ἄλλας δώδεκα χιλιάδας, καὶ οὕτω νὰ κάμῃ κίνημα· ἐκ τούτου καταλαμβάνεις ὅτι δὲν εἶναι μουρλὸς σὰν τὸν Δράμαλην, ἢ ὡσὰν ἄλλους, τοὺς ὁποίους μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ ἐνικήσαμεν· αὐτὰ ὅλα ἔκρινα εὔλογον νὰ σοὶ φανερώσω διὰ νὰ σὲ ἀναγκάσω νὰ μὴν ἀργοπορήσῃς τὸν ἐρχομόν σου· ἠξεύρεις κάλλιστα, ὅτι ὁσάκις ὁ ἅγιος Ἀντώνιος συμβουλεύει, κινεῖται πάντοτε ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα λατρείαν καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν φίλον του Νικήταν· ταῦτα, καὶ ἀσπαζόμενός σε ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ ἐπευχόμενός σοι ὑγείαν καὶ καλὴν ἀντάμωσιν μένω. Τῇ 19 Μαΐου 1825. Ἐκ Τροπολιτσᾶς.

Ὁ ἀγαπητός σου φίλος, Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Ἐν τῇ σελίδι 175 καὶ 176 περὶ τοῦ Κολοκοτρώνη ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς τὰ ἑξῆς.

« Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θεωροῦσα τὸν ἔσχατον τῆς Χερσονήσου κίνδυνον, ἀνέθηκε τὴν ἀρχηγίαν αὐτῆς εἰς τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, ὅστις, διὰ τὰς ἐμφυλίους διενέξεις τοῦ προηγουμένου ἔτους, διετέλει μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης περιωρισμένος εἰς Ὕδραν, ὁ γέρων πολέμαρχος, ὅστις εἶχεν ἤδη σώσει ἅπαξ τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐπὶ Δράμαλη, ἔπραξε καὶ τόρα, μετὰ πολλῆς δραστηριότητος καὶ ἐπιτηδειότητος ὅ,τι ἦτο δυνατὸν νὰ πράξῃ. Ἀλλ' εἶχεν ἤδη νὰ ἀνταγωνισθῇ πρὸς τάγματα τακτικῶς ὠργανισμένα· ὥστε, ἂν καὶ ὁ περὶ αὐτὸν συγκροτηθεὶς στρατὸς συνέκειτο ἐξ ἀνδρῶν λόγου ἀξίων, δὲν εἰμπόρεσε νὰ διακωλύσῃ τὴν πρόοδον τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις τῇ μὲν 11 Ἰουνίου ἐνέβαλεν εἰς Τρίπολιν κτλ. »

Παραλείπει ὅμως πολλὰ γεγονότα ὡς καὶ τὴν ἐν Πολιανῇ συμβᾶσαν μάχην πρὶν ἢ ὁ ἐχθρὸς εἰσβάλῃ εἰς Τρίπολιν, καὶ ἐκθέτομεν αὐτὰ ἐν συντόμῳ.

Ὁ Ἰβραίμης μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Δικαίου ἐνέπρησε τὴν Κυπαρισσίαν καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῶν Καλα-

μῶν. Ἀλλά, προχωρήσαντος ἐκεῖσε, οἱ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὠχυρωμένοι Π. Μαυρομιχάλης μετ' ἄλλων στρατηγῶν καὶ 3500 Ἑλλήνων ἀπεσύρθησαν, καὶ οὕτως, ἄνευ ἀντιστάσεως, οὐδὲ τοῦ ἐλαχίστου πυροβολισμοῦ γενομένου, ἐγένετο κύριος καὶ τῆς χώρας αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἐδήωσεν· πρὶν ἢ προφθάσῃ ἡ ὑπὸ τοῦ Γενναίου ἀποσταλεῖσα στρατιωτ. δύναμις μετὰ τοῦ Παπατσώνη καὶ λοιπῶν.

Ἤδη λοιπὸν ὁ Ἰβραΐμης καταβαλὼν πανταχοῦ τὰς παρουσιασθείσας αὐτῷ ἀντιστάσεις, ἐθεωρεῖτο κύριος τῆς Μεσσηνίας, καὶ ἐμπνεύσας εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον, δὲν ἐφοβεῖτο πλέον ν' ἀπαντήσῃ προσκόμματα εἰς τὰ πολεμικὰ σχέδιά του. Οἱ δ' Ἕλληνες ἀφ' ἑνὸς πτοηθέντες ἀπὸ τὴν φυγὴν τῶν ἐν Καλάμαις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναλογιζόμενοι τὰς ἥττας, ἃς ὑπέστησαν ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου, κατελήφθησαν σχεδὸν ἀπὸ ἀπελπισίαν καὶ ἀπέβλεψαν εἰς μόνην τὴν ἔλευσιν τοῦ Γέρο Κολοκοτρώνη, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν φρόνησιν καὶ στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ἐπερειδόμενοι, ἤλπιζον ὅτι ἤθελον ἀντιστῇ καὶ ἀποκρούσει τὸν τολμητίαν ἐχθρόν.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐξελθὼν τῆς Ὕδρας τὴν 17 Μαΐου, ἀπῆλθεν εἰς Τρίπολιν τὴν 21, ἔνθεν ἐξέδωκε διακηρύξεις διὰ νὰ συναχθῶσι στρατεύματα. Ἀλλ' ἡ Διοίκησις ἐκτιμῶσα τὴν στρατιωτικὴν ἱκανότητά του, εἰς τὴν παροῦσαν δεινὴν τῆς πατρίδος θέσιν, διώρισεν αὐτὸν Ἀρχηγὸν τῶν τε Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων καὶ ὅλων τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων μὴ Πελοποννησιακῶν, θέσασα ὑπὸ τὰς διαταγάς του καὶ τὸν στρατάρχην Ὑψηλάντην· (ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω εἰδικοῦ περὶ τούτου ἐγγράφου της), καὶ τὸν περιέβαλε μ' ἀπόλυτον πληρεξουσιότητα ὡς πρὸς τὴν στρατολογίαν. Ὁ Κολοκοτρώνης λοιπὸν πραγματικῶς, ὡς ἀναφέρει ὁ συγγραφεύς, ἐπρόκειτο ἤδη ν' ἀγωνισθῇ κατὰ τακτικοῦ στρατοῦ συγκειμένου ἐξ 22000 ἀν-

δρῶν καὶ ἔχοντος πυροβολικὸν καὶ ἱππικὸν, (πλεονεκτήματα τῶν ὁποίων ἐστεροῦντο οἱ Ἕλληνες), καὶ μάλιστα διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰμβραὶμ, στρατηγοῦ ἐπιτηδείου καὶ ἐμπείρου περὶ τὰ πολεμικὰ, καὶ ἤδη τετυφωμένου ἀπὸ τὰς νίκας του κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καθ' ἃς κατέβαλε τοὺς ἱκανωτέρους στρατηγοὺς μετὰ τῶν ἀνδρειοτέρων στρατευμάτων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἀναλαβὼν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης τὰ καθήκοντά του (ὅτε κατὰ πρότασίν του διωρίσθη ὑπουργὸς τοῦ Πολέμου ὁ Α. Μεταξᾶς) ἐφρόντισεν εὐθὺς διὰ τὴν ὀχύρωσιν τῶν Δερβενίων τοῦ Λεονταρίου· καὶ πρῶτον ἐξαπέστειλεν ἐκεῖσε τὸν υἱόν του Γενναῖον ἐπὶ κεφαλῆς 1000 περίπου τῇ 22 Μαΐου. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας συνηθροίσθησαν πέριξ τῶν Δερβενίων καὶ περὶ τοὺς 7000 στρατιώτας ὑπὸ τοὺς ϛρατηγοὺς Πελοποννησίους Κ. Δεληγιάννην, Γ. Γιατράκον, Τσώκρη, Κ. Μαυρομιχάλη, Δ. Παπατσώνη, Μ. Ἀναστασόπουλον, Α. Γρηγοριάδην, Χριστόπουλον, Μπαρμπιτσιώτην καὶ ἄλλους. Ἐπρότεινε δὲ καὶ ἤδη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καθὼς καὶ ὅτε εὑρίσκετο εἰς Ἄργος νὰ κατεδαφισθῇ τὸ φρούριον τῆς Τριπόλεως, διότι, καθ' ὃ κέντρον τῆς Πελοποννήσου, ἐὰν ἐνεφώλευεν εἰς αὐτὸ ὁ Ἰμβραΐμης ἤθελεν ἐπιφέρει μεγάλα προσκόμματα εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀφανισμὸν εἰς τὰς παρακειμένας ἐπαρχίας, καθὼς ἑπομένως ἐγένετο. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθη,

Ἅπαντα δὲ τ' ἀνωτέρω περιστατικὰ βεβαιοῦνται καὶ περιγράφονται ἐκτενέστερον εἰς τὰς ἑπομένας ἐπιστολάς τε καὶ ἐπίσημα ἔγγραφα.

Παιδί μου Νικήτα σὲ εὔχομαι!

Καὶ προχθὲς ἀπὸ Ναύπλιον σοῦ ἔγραφον καὶ ἐλπίζω νὰ τὸ ἔλαβες· καὶ αὖθις σοῦ λέγω, ὅτι γενομένης τῆς γενικῆς ἀμνηστείας καὶ τῆς γενικῆς ἁρμονίας καὶ ἀγάπης ἐδιωρίσθην παρὰ τῆς Σεβ.

Διοικήσεως Ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὸ Νεόκαστρον συγκεντριζομένου στρατοπέδου ἐπὶ κεφαλῆς περίπου τῶν δέκα πέντε χιλιάδων, καὶ σήμερον ἦλθον ἐδῶ εἰς Ἄργος, καὶ αὔριον πολὺ πρωῒ μισεύω διὰ Τριπολιτζᾶν, καὶ ἐκεῖθεν κατ' εὐθεῖαν διὰ κάτω διὰ νὰ ἐγλεντίσωμεν ὀλίγον μὲ τοὺς ἀνάνδρους στραβχραπάδες, ὥστε δυνάμει τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐλπίζω νὰ τοὺς κάμωμεν νὰ δώσωσι τὰ κῶλα εἰς Νεόκαστρον· ὅθεν ἅμα τοῦ λαβεῖν τὸ παρόν μου ν' ἀπεράσῃς εἰς Γαστούνην καὶ νὰ σταθῇς ἐκεῖ, καὶ νὰ μοὶ γράψῃς ὅπου εὑρίσκομαι διὰ νὰ γράψω πρὸς τὴν σεβ. Διοίκησιν νὰ σοῦ ἔλθῃ ἡ διαταγὴ διὰ νὰ σταθῇς ἀρχηγὸς εἰς τὸ κατὰ τὰς Πάτρας ςρατόπεδον, καθὼς ἡ σεβ. Διοίκησις τὸ ἀπεφάσισε καὶ καθὼς σοῦ γράφω ἐλπίζω ν' ἀκολουθήσῃς τὸ συντομώτερον.

Τοὺς ἀδελφοὺς Καπεταναίους ἅπαντας τοὺς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς, νὰ τοὺς εἰπῇς νὰ σταθῶσι μὲ γενναιότητα, μὲ τὸν πατριωτικὸν ἐνθουσιασμὸν, μὲ στῆθος καὶ μὲ ψυχὴν νὰ καταστρέψωσι τοὺς χαμερπεῖς Περσιάνους· καὶ μὴ διστάζωσιν ὡσὰν ὁποῦ ὁ γενναῖος Ναύαρχος Μιαούλης κατ' ἐπιταγὴν τῆς Διοικήσεως εἶμαι βέβαιος πρὶν σήμερον νὰ ἐπρόφθασε τὰ διορισθέντα πλοῖα αὐτόσε· δόσε νὰ καταλάβουν ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοὶ καὶ λοιποὶ, ὅτι βασιλεύει καὶ προοδεύει ἡ γενικὴ ἁρμονία καὶ ἀμνηστεία εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ τώρα πρέπει νὰ δείξωσιν ἅπαντες πραγματικῶς τὰς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ νίκας καὶ θριάμβους· δὲν σοῦ γράφω περισσότερον, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὁδηγίαν μου ν' ἀκολουθήσῃς, καὶ ὑγίαινε.

Ἅμα ὅπου φθάσῃς εἰς Γαστούνην καὶ ἐνεργηθῇ ἡ διαταγὴ ὡς σοῦ γράφω καὶ στήσῃς καλὰ τὸ στρατόπεδον εἰς Πάτρας νὰ ἀπεράσῃς καὶ ἕως εἰς τὰ παιδία σου· συγχαίρω καὶ διὰ τὸν νέον Ἕλληνα, νὰ ζήσῃ καὶ τὸν ἐπεύχομαι μὲ τὸν καιρὸν νὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖνος τὸ χρέος του εἰς αἷμα ἐχθρικόν.

Τῇ 20 Μαΐου 1825 Ἄργος. Ὁ θεῖός Σου

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν γενναιότατον ἀρχηγὸν Κ. Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνη!

Ἐν Τριπόλει τὴν 22 Μαΐου 1825.

Ἐπειδὴ ὁ Ἰμπραΐμης κατὰ τὰς σημερινὰς πληροφορίας ἐκινήθη ἀπὸ τὰ φρούρια διὰ τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐγὼ εἶναι

ἀνάγκη νὰ μείνω ἐδῶ ὀλίγας ἡμέρας διὰ νὰ παρακινήσω τὴν ἐκστρατείαν κατ' αὐτοῦ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, διὰ τοῦτο σὲ διορίζω ἀρχηγὸν τῶν στρατευμάτων τῆς Τριπολιτζᾶς, τῶν βουνήσιων καὶ καμπίσων Καρυτινῶν καὶ τῶν Λεονταριτῶν, καὶ σὲ διατάττω, λαμβάνοντας τὴν παροῦσάν μου νὰ παραλάβῃς ἀμέσως τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου σῶμα, καὶ τοὺς στρατιώτας τῶν εἰρημένων μερῶν, καὶ τοὺς πολίτας τῆς Τριπόλεως, καὶ νὰ τοποθετηθῇς εἰς Δερβένια τοῦ Λεονταρίου, ὅπου θέλεις προσέχει πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ Ἰμβραήμη, μέχρις οὗ φθάσω καὶ ἐγὼ ἐκεῖ, διὰ νὰ λάβωμεν γενικώτερα μέτρα· ἕως τότε θέλεις διευθύνει καὶ ὅσα ἄλλα στρατεύματα φθάσωσιν ἐκεῖ· θέλεις γράψει το φθάσιμόν σου εἰς τοὺς Ἀρκαδινοὺς καὶ Φαναρίτας, διὰ νὰ ταχύνωσι κατὰ τὰς διαταγάς μου τὴν συγκέντρωσίν των, θέλεις προσπαθήσει νὰ κρατήσῃς ἐκεῖ καὶ τοὺς ἄνδρας τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μεσσηνίας διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀντιπαραταχθῶμεν ὅλοι εἰς τὰ κινήματα τοῦ Ἰμβραήμη· θέλεις δὲ συνεννοηθῇ καὶ μὲ τὸν Παπατσώνην καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θέλεις μοῦ γράφει τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλεις δείξει φιλοτιμίαν καὶ ζῆλον διὰ τὴν ταχεῖαν σύναξιν τῶν στρατευμάτων, καὶ εὔχομαι ὅταν φθάσω ἐκεῖ νὰ σᾶς εὕρω καλῶς συγκεντρωμένους.

Ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου
Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε καὶ εἰλικρινῆ πατριώτα Θ. Κολοκοτρώνη καὶ λοιποὶ ἀδελφοὶ ὁπλαρχηγοί!

Ταύτην τὴν ὥραν μανθάνω ὅτι χθὲς βράδυ ἐφθάσατε εἰς τὰ αὐτόθι καὶ σᾶς δίδω τὴν εἴδησιν ὅπου ταύτην τὴν στιγμὴν μανθάνω μὲ βεβαιότητα ὅτι οἱ ἐχθροὶ κάμνοντες τὸν πόλεμον προχθὲς εἰς τὸ Σαμπρίκι καὶ χαλῶντες τοὺς ἰδικούς μας ἐκεῖ εὑρισκομένους, ἀμέσως ἀπέρασαν εἰς τὸ μέρος τῆς Μάλης καὶ ἐκατέβηκαν εἰς τὰς Βρύσας, αἰχμαλωτίσαντες ὅσους ἀδυνάτους εὗρον εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ ἔκαυσαν ὅλα τὰ σπίτια· σᾶς ἀφίνω νὰ καταλάβετε τὴν φθορὰν ὅπου ἔγεινεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, τὴν ὁποίαν προσμένομεν καὶ ἡμεῖς ἕως αὔριον ἐδῶ. Οἱ ἐδῶ Φαναρῖται εἶναι ἐβγαλμένοι ἕως τριακόσιοι εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀρκαδίας καὶ αὔριον ξεκινοῦν ὅλοι· φθάσατε ἀδελ-

φοὶ καὶ καλοὶ πατριῶται μὲ τὸν ἴδιον χαρακτῆρα καὶ ἡρωϊσμὸν ὅπου ἐδείξατε ἕως τὴν σήμερον, ὅπου μὲ τὰ ὅπλα σας ἠλευθερώσατε τὴν Ἑλλάδα ὡς καλοὶ πατριῶται, καὶ σήμερον κινδυνεύει ἀπὸ μερικοὺς φθοροποιοὺς τῆς πατρίδος, ἐλπίζομεν ὅμως ὁ πατριωτισμός σας καὶ ὁ ζῆλός σας νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, λυποῦμαι ὅμως τὴν φθορὰν ὅπου ἔγεινε, καὶ ἂς ὄψωνται οἱ αἴτιοι. Μὲ εἰδοποιεῖτε τὰ κινήματα ὅπου θέλει κάμετε γράφοντες καὶ ἕνα φοβεριστικὸν γράμμα πρὸς τοὺς ἐδῶ ἐπαρχιώτας, τί περισσότερον δὲν ἔχω καὶ προσκυνῶντας τας μένω.

Ὁ ἀδελφός μου Πέτρος αὔριον ξεκινάει καὶ αὐτὸς, ὁ δὲ Ἀναγνώστης σᾶς εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι αἰχμάλωτος εἰς Νεόκαστρον.

Τὴν 22 Μαΐου εἰς τὰς τέσσαρας ὥρας τῆς νυκτὸς 1825.

Ὁ εὐπειθέστατος πατριώτης, Δ. Κανελόπουλος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν γενναιότατον ἀρχηγὸν τοῦ κατὰ τὸ Νεόκαστρον στρατοπέδου Κύριον Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἡ Διοίκησις, στρατηγὲ, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐνεργήσητε μὲ ὅλην τὴν δραστηριότητα, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀπαντᾶτε κάμμίαν δυσκολίαν εἰς τὰς ἐργασίας σας, σᾶς δίδει τὴν ἄδειαν νὰ μεταχειρισθῆτε κάθε βίαν, πᾶν εἶδος παιδείας, ἐν ἑνὶ λόγῳ ὅ,τι στοχασθῆτε συμφέρον εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις νὰ προμηθεύσητε διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν τῆς πατρίδος μὲ τὴν γενικὴν στρατολογίαν καὶ μὲ τὴν ταχίστην προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων. Πεπεισμένη καὶ εἰς τὸ δραστήριον τοῦ χαρακτῆρός Σας, καὶ εἰς τὴν γνωστὴν ἐμπειρίαν σας δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι θέλετε ἐνεργήσει ὅσα ἀφορῶσι τὸν σκοπὸν τοῦτον, χωρὶς νὰ δυσκολευθῆτε εἰς τὰς ἐργασίας σας, οὔτε ἀπὸ ψιλὴν ὑποψίαν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ δυσαρεστήσητε τὴν Διοίκησιν, διότι ἐβάλετε εἰς πρᾶξιν ὅτι ἐκρίνατε σωτηριῶδες καὶ ὠφέλιμον διὰ τὴν ταχίστην τοῦ στρατοπέδου συγκρότησιν. Ἡ Διοίκησις ἀνυπομόνως περιμένει νὰ μάθῃ ὅτι ἐξασφαλίσατε τὰς ἀναγκαίας θέσεις καὶ ὅτι προετοιμάζετε τὰ μέσα τῆς ἀντικρούσεως τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὁποῖον ἡ μικροψυχία τῶν Ἑλλήνων κατέστησεν ἀκρά-

τηγον, καὶ ὁ ὁποῖος ἴσως μάλιστα διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ θρασύτητα, ὑποπέσει τώρα εὐκολώτερον εἰς καμμίαν παγίδα.

Ναύπλιον τῇ 24 Μαΐου 1825. Ὁ ἀντιπρόεδρος
Γκίκας Μπότασις. Ἀναγ. Σπηλιωτάκης, Ἰωάν. Κωλέτης.
Ὁ γενικὸς γραμματεὺς Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος.

Πάτερ προσκυνοῦμεν!

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἔθνους διὰ νὰ συναχθοῦν τὰ στρατεύματα διὰ νὰ κατατροπώσουν τὸν ἐχθρὸν μὲ φωνὴν τοῦ λαοῦ, ὅτι μέλλει νὰ σὲ ἀπολαύση, ἐπαρακινήθησαν· ὅθεν προσμένοντάς σε ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀπὸ μίαν προκήρυξιν τῆς Διοικήσεως, ὅπου λέγει διὰ τὸν εὐγαλμόν σας, καὶ ἕως τοῦ νῦν, οὔτε τὴν παρουσίαν σας οὔτε γράμμά σας δὲν ἴδε ὁ λαός, καὶ οὕτως εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ἀπελπισίαν καὶ ἀδημονίαν. Ἐδῶ ὅσα στρατεύματα εὑρίσκονται εἶναι χωρὶς κεφαλὴν, εἰμὴ μόνον ὁ ἐνδοξότατος Πετρόμπεης εὑρίσκεται, ὅμως τί νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς, οὕτως ἀπεφάσισα καὶ στέλνω τὸ παρὸν μαζοὺς διὰ νὰ κάμῃς ἕνα γράμμα, ἐμψυχόνοντας τὸν λαὸν, γράψε μας καὶ ἡμᾶς διὰ τὴν ὑγείαν σου, ἐπειδὴ ὅτι μίαν ὥραν σὲ φέρνουν εἰς Τριπολιτζᾶν τὴν ἄλλην εἰς Λεοντάρι, τὴν ἄλλην εἰς τὸν ἅγιον Φλῶρον καὶ τὰ ἑξῆς καὶ σὲ προσκυνῶ.

Τὸ γράμμα τὸ κάμνεις πρὸς τὸν Πετρόμπεην Ἐκ προφήτου Ἠλία τῆς Καλαμάτας.. Τῇ 24 Μαΐου 1825. Ἀνδρέας Ζαχαρόπουλος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Στρατηγέ! ἡ Διοίκησις μὲ μεγίστην της λύπην ἀκούει τοὺς χαϊμοὺς τούτους, δὲν κοιμᾶται ὅμως ἀλλὰ μάλιστα ἐπαγρυπνεῖ καὶ δὲν λείπει καθημέραν οὔτε λεπτὸν ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργῇ ὅσα πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος· προχθὲς ἐστάλησαν δέκα φορτώματα πολεμεφόδια καὶ σήμερον ἄλλα εἴκοσι, καὶ ἕτερα δέκα παξημάδι, διέταξε δὲ τὰς ἐπαρχίας Ἄργος καὶ Ναύπλιον καὶ ἐκείνην τοῦ Ἁγίου Πέτρου διὰ νὰ στείλωσιν εἰς τοὺς αὐθεντικοὺς Μύλους ἀνὰ ζῶα ἑκατὸν καὶ οἱ ἔσχατοι πεντήκοντα, πρὸς μετακόμισιν τῶν τροφῶν καὶ παντὸς ἄλλου ἀναγκαίου. Συγχρόνως δὲ ἰδεάζεσαι, ὅτι ἐξῆς κάθε ζῶον θέλει πιάνεται χωρὶς ἐξαίρεσιν, διὰ νὰ προφθά-

νωνται τ' ἀναγκαῖα τοῦ στρατοπέδου, εἰς τρόπον ὄχι μόνον νὰ μὴ συμβαίνῃ ἔλλειψις, ἀλλὰ μάλιστα νὰ περισσεύωσι. Μένει εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, καὶ εἰς τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπειρίαν σας, ν' ἀποβάλητε τὴν πτόησιν τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ ἐμβάλητε εἰς τὴν καρδίαν του τὴν ἀπαιτουμένην εὐτολμίαν.

Κατόπιν θέλουν σταλεῖ καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα καὶ μείνετε ἥσυχοι. Διετάχθησαν καὶ οἱ ἔπαρχοι ἑκάστης Πελοποννησιακῆς ἐπαρχίας νὰ ἐνεργήσωσιν ἀμέσως τὸ νὰ δίδεται ἀπὸ σφακτά, τὸ σύνηθες εἴκοσι τὰ ἑκατὸν, καὶ νὰ κάμουν σύναξιν τοὐλάχιστον ἀπὸ χίλια καντάρια τυρὶ διὰ τὰς χρείας τοῦ στρατοπέδου, τὰ ὁποῖα θέλουν δίδεσθαι διὰ διαταγῶν σας. Κέντρον τῶν πολεμεφοδίων καὶ τροφῶν ἐσυστήθη κατὰ τὴν αἴτησίν σας ἡ Τριπολιτζᾶ· ἐδιωρίσθη δὲ καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Κ. Κωνστ. Μαυρομιχάλης διὰ τοὺς πρότερον δι' Ὕδραν καὶ Σπέτζαις διορισθέντας στρατιώτας τοῦ Ἄργους καὶ ἁγίου Πέτρου, καὶ ὅσους ἄλλους λοιποὺς νὰ τοὺς συντροφεύσῃ ὁ ἴδιος εἰς Τροπολιτζᾶν καὶ ἐκεῖθεν νὰ τοὺς διευθύνῃ πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως διὰ σφακτὰ καὶ τυρὶ οἰκονομήσατε ἡ ἐκλαμπρότητά σας ὅπως ἡ φρόνησίς σας καὶ αἱ περιστάσεις ὁδηγοῦν, ἐν ὅσῳ ἐντὸς ὀλίγου νὰ λάβωσι τὴν ἐνέργειαν τὰ ὁποῖα ἡ Διοίκησις περὶ αὐτῶν διέταξε πρὸς τοὺς ἐπάρχους.

Ἐκλαμπρότατε! κανεὶς ἐδῶ δὲν κοιμᾶται, ὅλα μάλιστα ἐνεργοῦνται ὅσον τὸ δυνατὸν δραστηρίως, περιμένουσιν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ πολεμικὴν σύνεσίν Σας τὴν ἀπαιτουμένην κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκδίκησιν. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 24 Μαΐου 1825. Ὁ Ὑπουργὸς
Ἀδὰμ Δούκας.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Προλαβόντως σᾶς ἐστάλησαν εἴκοσι κάσες πολεμοφόδια, χθὲς πάλιν ἕτεραι τεσσαράκοντα ὅμοιαι διὰ τοῦ Εὐαγγελινοῦ Χατζῆ Χονδροῦ, καὶ σήμερον πάλιν ἄλλαι τεσσαράκοντα ὅμοιαι διὰ τῶν Κ. Παλαμήδη καὶ Ἰωάννου Πετροκόπη, διὰ νὰ συμπληρωθῶσιν ὅλαι ἑκατόν. Σᾶς στέλλονται διὰ τῶν αὐτῶν καὶ εἴκοσι χιλιάδες ὀκάδες

ἀλεῦρι, δέκα χιλιάδες ντουφεκόπετραι καὶ ἑκατὸν ἀσκίν, μείνατε δὲ ἥσυχος, ὅτι ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν θέλει σᾶς σταλεῖ ἡ παρὰ τῆς ἐκλαμπρότητός σας ζητηθεῖσα ποσότης τῶν πεντήκοντα χιλιάδων ὀκ. ἀλευρίου· φτυάρια δὲ καὶ ξινάρια ἐδόθη διαταγὴ εἰς Σπέτζας διὰ νὰ σταλῶσιν ἐνταῦθα ἱκανά, ἀφ᾽ ὅσα οἱ ἀνδρεῖοι ναῦται μας νομίμως ἐλήΐσαντο ἀπὸ τὰ πλοῖα τοῦ Σουλτάνου.

Ἐκλαμπρότατε! ἐναργῶς βλέπετε τὴν ὁποίαν ἡ Διοίκησις μετέρχεται δραστηριότητα εἰς ὅσα προβάλλει ἀναγκαῖα καὶ χρειώδη· μένει εἰς τὴν ἐδικήν σας ἐμπειρίαν νὰ κάμῃς τάφον τῶν ἀχρείων Αἰγυπτίων, τὸ ὁποῖον ἀναισχύντως καὶ αὐθαδῶς ἐτόλμησε νὰ πατήσῃ ἔδαφος τῆς Πελοποννήσου.

Τὴν 25 Μαΐου 1825. ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου

Ἀδὰμ. Δοῦκας

Πάτερ μου!

Καὶ πρὸ ὀλίγου σᾶς ἔγραψα καὶ ἤδη σᾶς λέγω, βιάσατε μίαν ὥραν ἀρχήτερα νὰ ἐβγῆτε εἰς τὰ βουνὰ τῆς Καρύταινας καὶ νὰ συναχθοῦν τὰ ἅρματα ὅλα καὶ νὰ κατεβῇς νὰ σὲ ἰδῇ ὁ κόσμος, διότι δὲν τὸ πιστεύει· μὴ ἀργοπορῆτε, ἀλλὰ νὰ συναχθῆτε νὰ τοὺς πέσωμεν κοντὰ τῶν ἐχθρῶν, καθότι τὰ σκοπούμενά των, ὡς φαίνεται, εἶναι διὰ ὀπίσω, καθότι ἡ καββελαρία ἐκτείνεται, ἁρπάζει ζῶα, κατακαίει χωριὰ καὶ ἐπιστρέφει, δὲν βαστοῦν καμμίαν γραμμήν, ὥστε νὰ ὑποπτεύσωμεν διὰ τὰ ἐδῶ· λάβετε καὶ τὰ ἐσώκλειστα καὶ καταλαμβάνετε.

Ἡ ἐκλαμπρότης σας ἀνάγκη μεγίστη ν᾽ ἀφήσητε ἐπιτροπὴν αὐτοῦ νὰ ἐκπληροῖ ἀόκνως τὰ περὶ τροφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων καὶ νὰ ἀναβῆτε εἰς τὰ βουνὰ νὰ βάλετε ἔμπροσθεν ὅλα τὰ ἅρματα, διότι συμπεραίνετε πληροφορούμενοι καὶ ἀπὸ τὸ γράμμα, ὅπου πρὸς ἐμὲ ἀποκρίνονται οἱ Ἰσαῤῥῶται· προφθάσετέ μας τροφὰς καὶ τζεπεχανέδες· ἡ παρουσία σας καὶ ἡ συσσωμάτωσις τῶν στρατευμάτων, προτρέποντες καὶ τὸν Κὺρ Κανέλον νὰ μὴν ἀργοπορῇ, θέλει δώσει μεγάλην ἐμψύχωσιν, καὶ διὰ τῆς εὐχῆς τῆς πατρίδος θέλομεν δώσει εἰς τὸν διάβολον τοὺς Ἄραβας. Βιάσατε καὶ τοὺς Ἁγιοπετρίτας καὶ Πραστιώτας νὰ προφθάσουν καὶ αὐτοί.

Ταῦτα καὶ μένω· Λεονιάρη 25 Μαΐου 1825. Ὁ υἱός Σου

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε Πάτερ μου!

Ἔλαβον καὶ τὸ ἀλεῦρι καὶ τὸ σιτάρι καὶ τὸν τζεπχανὲν κατὰ τὸ ἐσώκλειστον τοῦ φροντιστοῦ κατάστιχον· ἐπίτηδες στέλνω ὀπίσω τὰς καμήλους διὰ νὰ φορτώσουν τροφὰς καὶ ἄλλον τζεπιχανὲν, τροφὰς καὶ τζεμπχανέν. Ἐγὼ διὰ τῶν εὐχῶν Σας ἐλπίζω τὸ πρωῒ μὲ τρεῖς χιλιάδας νὰ πιάσω εἰς τὸ Δερβένι. Οἱ ἐχθροὶ ὠπισθοδρόμησαν καὶ σκοπεύουσι κατὰ τὸ Νησί. Λυπηρὸν φαίνεται γαργαλισμὸν ἔκαμεν εἰς τὴν ἀκοήν των, καὶ φόβον ἐνέσταξεν εἰς τὴν δειλὴν καρδίαν των τὸ ἄκουσμα τῆς κατ' ἐκείνων ἐκστρατείας μας. Βιάσατε λοιπὸν νὰ τοὺς πέσωμεν κατόπιν. Ἡ θραῦσις τοῦ Τουρκικοῦ στόλου μεγάλως ἐνεθάῤῥυνε τοὺς Ἕλληνας· ὅθεν τροφὰς τζεμπχανέδες κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν στρατιωτῶν μας.

Σήμερον ἦλθε καὶ ὁ στρατηγὸς Παππατζωνόπουλος, τὸν ὁποῖον καὶ ἐκράτησα ἐπίτηδες καὶ ἡνώθημεν, διότι μοὶ εἶναι ἀναγκαῖος, ὅστις καὶ σᾶς προσκυνεῖ. Μαΐου 25 Λεοντάρι 1825.

Ὁ Υἱός σας, Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι γέροντα!

Ἡ πρώτη ὥρα, καθ' ἣν ἡ σεβ. Διοίκησις ἀπεφάσισε τὴν ἄφεσιν καὶ ἔξοδόν σας εἰς τὴν φίλην πατρίδα ἐστάθη λαμπρὰ καὶ χαροποιὰ πρὸς ὅλους τοὺς φίλους σας καὶ φίλους τῆς πατρίδος, ἀλλ' ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἐδιωρίσθητε ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Σωμάτων κατὰ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐχθρῶν καὶ ἐνταυτῷ ἐξεστρατεύσατε, ἐστάθη ἡ λαμπροτέρα καὶ εὐτυχεστέρα διὰ τοὺς Ἕλληνας γενικῶς, καὶ μερικῶς διὰ τοὺς φίλους τοῦ κοινοῦ φίλου τοῦ ἐξόχου καὶ σεβασμίου Στρατηγοῦ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη· ὅθεν ἑνώνων καὶ ἐγὼ τὰς εὐχάς μου μὲ τὰς κοινὰς τοῦ γένους εὐχὰς λέγομεν τὰ ἑξῆς λόγια· Εἴθε ἡ θεία πρόνοια ἡ προνοοῦσα περὶ τοῦ παντὸς νὰ εὐδοκήσῃ, ὥστε νὰ φανῆτε καὶ τόρα νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος κατὰ τῶν Αἰγυπτίων!

Ἐγὼ δὲ πρόθυμος καὶ ὑπήκοος εἰς τὰς συμβουλάς σας, στερεὸς εἰς τὴν παλαιὰν μεταξὺ ἡμῶν φιλίαν, ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀνταποκρίνωμαι διὰ πάντα καὶ τὴν τιμὴν νὰ ὑπογράφωμαι μὲ σέβας καὶ εἰλικρίνειαν τῆς ἐξοχότητός σας.

Τῇ 26 Μαΐου 1825. Ἀπὸ τὸ ταμποῦρι Σαλκοῦ.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφὸς, Δημήτριος Μελετόπουλος.

Πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην Σᾶς προσκυνοῦμεν !

Σᾶς περικλείομεν δύο γράμματα τῶν Πολιανιτῶν· ὁ πεζὸς μᾶς λέγει διὰ στόματος, ὅτι συνεκρότησαν πόλεμον μὲ τὴν καβελαρίαν, ἐσκότωσαν μερικούς, ἐπῆραν καὶ ἄτια, ἔχουν καὶ κλεισμένους εἰς τὸ Πήδημα ἕως ἑβδομῆντα καββελαραίους. Ἀμέσως ὅπου φθάσουν οἱ δεβέδες, νὰ φορτώσουν ζαερέδες καὶ νὰ ἔλθουν. Ἡμεῖς τὸ πρωὶ πρωὶ πιάνομεν τὸ Δερβένι μ' ὅσα στρατεύματα ἔχομεν. Βιάσατε στρατεύματα νὰ κατεβοῦν ὀγλήγορα, μὴ ἀργοποροῦν· ἡμεῖς ἑτοιμάζομεν ταμπούρια καὶ ἀρκετά, πλὴν χρειάζονται στρατιῶται· ἡ δραστήριος ἐνέργειά σας βέβαια τοὺς ξεκινᾷ· στρατιώτας λοιπὸν, στρατεύματα, κατ' ὀγρήγορα νὰ ἔλθουν. Ὅποιος προδίδει τὰς εὐκαιρίας, ἢ δυσκολεύεται ὕστερον, ἢ χάνεται.

Ταῦτα καὶ μένομεν εἰς τὰς διαταγάς σας· 1825 Μαΐου 25 ὥρα τρίτη τῆς νυκτὸς Λεοντάριον. Δ. Παπατσώνης, Ἰ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μου Πάτερ!

Σήμερον τὸ γεῦμα ἦλθον ἐδῶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου καπετὰν Παπατσώνη, συμμποσούμεθα εἰς 3000 τρεῖς χιλιάδας κατὰ τὸ παρὸν, ὠχυρώσαμεν ταύτην τὴν θέσιν μὲ ταμπούρια καὶ προφυλακάς, καὶ ἕως αὔριον ἐλπίζομεν νὰ συμποσωθῶμεν περίπου τῶν 4000· βιάσατε λοιπὸν τὰ ἁγιοπετρίτικα στρατεύματα καὶ ἐπίλοιπα, ἐδῶ καθ' ἡμέραν οἱ Μεσσήνιοι τρέχουν καὶ συναθροιζόμενοι ἔνθεν κακεῖθεν ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν των Παπατσώνην εἰς δύο ἡμέρας θέλει κροτήσουν ἓν σῶμα ἰσχυρόν. Ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀκολουθοῦμεν κατὰ τὰς ὁδηγίας σας, καὶ ἐν τάχει στείλατε ζωοτροφίας πολεμεφόδια, ζωοτροφίας πολεμεφόδια, ζωοτροφίας πολεμεφόδια, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια μέσα τοῦ νὰ σκοτώσωμεν Τούρκους, ἐπειδὴ ὅσον λείπουν αὐτὰ καὶ οἱ στρατιῶται προφασίζονται καὶ τὰ κινήματά μας δὲν προχωροῦν.

Ταῦτα καὶ μένω μὲ σέβας. Πάτερ μου δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔχω δύο φροντίδας καὶ διὰ τὰ ταμπούρια καὶ φροντιστής, διὰ τοῦτο ὅσον τάχιστα στεῖλε τὸν φροντιστήν.

Ἐν Σούλι τῶν Δερβεν. 1825, Μαΐου 26. Ὁ υἱός Σας

Ἰωάννης Θ· Κολοκοτρώνης.

Βιάσατε, βιάσατε τὰς ζωοτροφίας καὶ πολεμεφόδια νὰ προ-

φθάσουν ὅσον τάχιστα· ἐμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὰς ὁδηγίας σας· οἱ Μεσσήνιοι πανταχόθεν τρέχουν καὶ ἕως αὔριον θέλουν συμποσωθῆ ἱκανώτατοι. Δ. Παπατσώνης.

Ὁ Παπατσώνης ἐπῆγε πρὸς βοήθειαν τῶν Καλαμῶν, μὲ 120 καὶ ἰδοὺ τί γράφει.

Ἀδελφὲ καπετὰν Γενναῖε!

Ἡμεῖς ἐδῶ φθάσαντες ἐτρέξαμεν εἰς βοήθειαν τῆς Καλαμάτας, ἀλλὰ δὲν ἐπροφθάσαμεν, καθότι ἡ Καλαμάτα διόλου δὲν ἀντεστάθη, καὶ ἐμβῆκε μέσα. Λοιπὸν δι' ἀγάπην θεοῦ καὶ τῆς φίλης πατρίδος τρέξατε τὸ γρηγορώτερον καὶ βιάσατε καὶ ὅσα στρατεύματα εἶναι αὐτοῦ χωρὶς στιγμὴν νὰ χασομερήσετε· ἀπόψε νὰ προφθάσητε· γράψετε καὶ τοῦ Κολιόπουλου καὶ τοῦ Γέρου, ὅπου νὰ ταχύνουν τὸν ἐρχομόν τους, διότι ὁ κόσμος ἔφθασεν εἰς ἀπελπισίαν· τόσον σὲ λέγω καὶ προφθάσετε τὸ γρηγορώτερον· στεῖλε παντοῦ εἴδησιν καὶ ἀπόψε νὰ προφθάσετε μ' ὅσα στρατεύματα εἶναι αὐτοῦ, διότι ἐχάθη ὁ κόσμος, καὶ ἀπόψε φθάσατε δι' ἀγάπην θεοῦ.

Τῇ 28 Μαΐου 1825. Ἀγ. Ἠλίας, Καλαμάτας. Οἱ ἀδελφοὶ
Δημ. Παπατσώνης, Νικήτας Φλέσας.

Σεβαστέ μοι Πάτερ!

Τὸ ἀπὸ χθὲς γεγραμμένον σας ἔλαβον, εἶδον καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ τζιμπχανὲ καὶ τοῦ παξιμαδίου· ἐγὼ δὲν ἔλειψα ἐλθὼν ἐνταῦθα μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κυρίου Παπατζόνη, νὰ ὀχυρώνωμεν τὴν θέσιν ταύτην· καθ' ἑκάστην συνάζονται Μεσσήνιοι, καὶ ἄλλοι πατριῶται, καὶ ἕως ὥρας εἴμεθα συναγμένοι ἕως 3500· Βουνήσιοι Καρυτινοὶ ἦλθον καὶ ψὲς καὶ σήμερον τὸ πρωΐ· ἡμεῖς στεκόμεθα ἄγρυπνοι καὶ προσεκτικοὶ κατὰ τὴν ὁδηγίαν σας, προσμένοντες καὶ τὸν ἐρχομόν σας, ὁ ὁποῖος θέλει δώσει νέαν ζωὴν εἰς τὰ πνεύματα τῶν Ἑλλήνων. Ἀγροικήθημεν μετὰ τοῦ Κολιόπουλου, καὶ θέλει συναγροικηθῶμεν, καθὼς καὶ μετὰ τοῦ Μπέη καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Θέλει διορίσω τὸν Μπάρμπαν Ἀντώνην καὶ τὸν Κὺρ Γεώργιον τὸν Ἀλωνιστιώτην μὲ χιλίους τόσους νὰ πιάσουν τὸ κεῖθε μέρος τῶν Δερβενίων κατὰ τὴν στράταν τῆς Ἀρκαδίας, μόνον ἀξίνας καὶ ξινάρια, καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα.

Ταύτην τὴν ὥραν ἐβγῆκαν οἱ Τοῦρκοι ἐκ τοῦ Κατζαροῦ καὶ

ἀμέσως ξεκινῶ τὸν στρ. Παπατζώνην πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκεῖσε Ἑλλήνων μὲ 400 στρατιώτας διαλεκτούς, καὶ ἐλπίζομεν νὰ τοὺς δώσωμεν τὸ νιζάμι. 27 Μαΐου 1825 Σοῦλι Δερβενίων

Ὁ Υἱός σας, Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μοι πάτερ σὲ προσκυνῶ!

Πάλιν σᾶς εἰδοποιῶ, ταύτην τὴν ςιγμὴν μᾶς ἦλθεν ἕτερον γράμμα ἀπὸ Παπατσώνην καὶ Φλέσα ἀπὸ ἅγιον Ἠλίαν τῆς Καλαμάτας, ὅπου ἐκεῖ εὑρίσκεται καὶ ὁ Γιατράκος, οἱ ὁποῖοι συμποσοῦνται εἰς τρεῖς ἥμισυ χιλιάδας, μᾶς λέγουν ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπέρασεν ἀπὸ Καλαμάτα καὶ εἰσεχώρησεν ἕως εἰς τὴν Μαντινείαν, τοὺς σκοπούς του, καὶ ἕως ποῦ θὰ ἐκτανθοῦν ἀγνοοῦμεν. Πάτερ μου! τὸ σχέδιον αὐτουνοῦ εἶναι ὅπου βλέπει στράτευμα συνάζει ὅλην τὴν δύναμίν του καὶ τὸ κτυπᾷ· ὁ σκοπός του δὲν εἶναι τὸ νὰ πέρνῃ τόπους, διότι τὴν Ἀρκαδιὰν τὴν ἄφησε πάντῃ ἐλεύθερον. Πρέπει ἡ γενναιότης σου νὰ εὔγῃς ἔξω καὶ νὰ γράψῃς εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅθεν εἶναι ὀρδιὰ νὰ γενῶμεν μία κολόνα, καθὼς καὶ αὐτὸς κινεῖται μὲ αὐτοὺς τοὺς τρόπους, διότι αὐτὸς δὲν κυτάζει Δερβένια καὶ χωριά, εἰμὴ νὰ τσακίζῃ καὶ νὰ σκορπίζῃ ὀρδιά, τὰ ὁποῖα νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ συναχθοῦν πλέον· ἂν ἦναι δεκτὴ ἡ γνώμη μου καλῶς, καὶ πάλιν ὡς ἀρκετὸς ἀκολούθησον. Εἶναι ὁ πόντος μεγάλος καὶ δώσατε εἰδήσεις εἰς ὅλα τὰ μέρη, τόσον καὶ δεύτερα κόλια εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ εἰς τὴν Καρύταινα, διότι ἐδῶ χίλιοι Καρυτινοὶ εἶνα μόνον διὰ νὰ συναχθῶμεν.

Ταύτην τὴν ὥραν ἔστειλα δεύτερον γράμμα τοῦ Κολιόπουλου, ὅπου νὰ προφθάσῃ ἐδῶ. Τὴν 28 Μαΐου 1825 Σοῦλι. Σᾶς προσκυνῶ

Ὁ υἱός σας, Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Πατέρα προσκυνῶ Σε!

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὸ ἐσώκλειστον παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Παπατσώνη καὶ βλέπετε, αὐτὸ τὸ στράτευμα ὅπου εἰς Βελανιδιὰ εὑρίσκεται συμποσοῦται σχεδὸν ὑπὲρ τὰς 4 χιλιάδας μὲ τοὺς ἰδικούς μας, ὅπου σήμερον ἔστειλα βοήθειαν, μὲ τὸν Κὺρ Γεώργη Μπάρμπα Μάρκον καὶ Ἀντώνην Κολοκοτρώνας, Κορέλαν, Κοντακόπουλον καὶ Σωτήρη Σαράτση, καὶ ὡς βλέπομεν, ὅτι ὑστεροῦνται τροφῆς, διὰ τοῦτο ὅλον ἕνα νὰ φροντίσητε διὰ τροφάς, ὅτι ἀπὸ

ἄλλο μέρος δὲν περιμένομεν, ὁμοίως νὰ σταλθοῦν καὶ ὅλα τὰ αὐτοῦ στρατεύματα νὰ ἐνδυναμώσωμεν, καὶ προσταγήν σας τί καὶ πῶς νὰ πορευθῶ, ὅτι ἡ παροῦσα περίστασις ἀργοπορίαν δὲν ἐπιδέχεται, στέλλοντας εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας κολιντζίδες νὰ ἐβγάλουν ὅλα τὰ μενόμενα ἅρματα. Τοὺς ἄνω ςαλέντας τοὺς ἔδωσα μαζί τους ἕως χιλίους στρατιώτας, καὶ ὁ θεῖος μας Κολιόπουλος εὑρίσκεται εἰς Κωνσταντίνους καὶ τοῦ ἔγραψα πέντε καὶ ἓξ γράμματα νὰ ἔλθῃ νὰ βαστάξῃ τὴν ἐδῶ θέσιν, καὶ ἐγὼ νὰ ὑπάγω διὰ τὰ ἔμπροσθεν, καὶ ὡς ἀγαπᾶτε ὀρδινάρετέ με νὰ ἀκολουθήσω, ἢ γράψε καὶ τοῦ Κὺρ Κανέλου καὶ βίασέ τον νὰ προφθάσῃ ὅσον τάχος νὰ μείνῃ αὐτὸς ἐδῶ· καὶ μένω μὲ τὸ υἱϊκὸν σέβας.

Τὴν 29 Μαΐου 1825 Σούλι. Ὁ υἱός σας

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Περιπόθητε ἀδελφὲ καπετὰν Γενναῖε!

Σήμερον περὶ τὰς 3 ὥρας ἤλθομεν ἐδῶ εἰς τὰ ἀρφαρέϊκα ὁμοῦ μὲ τὸ χθεσινὸν σῶμα συμποσούμεθα ὅλοι ἀπὸ τοῦτο ὅπου βλέπω ὑπὲρ τοὺς ἑπτακοσίους, πλὴν ἐδῶ δὲν ηὕραμεν εἰς κανένα μέρος τίποτε, μόλις ηὕραμεν μίαν βάρδιαν εἰς τὸ παλιόκαστρο εἰς τὸ πήδημα (ἀπὸ τὴν ὥραν ὁποῦ ἤλθαμεν ἀμέσως ἔστειλα ἄνθρωπον μὲ γράμμα μου εἰς τοὺς στρατηγοὺς Παπατσώνην καὶ Φλέσα ἰδεάζοντές τους τὸν ἐρχομόν μας καὶ νὰ μᾶς ὁδηγήσουν τί νὰ ἀκολουθήσωμεν) διότι εἴμεθα ἀνίδεοι τοῦ τόπου, καὶ ἕως ὥρας ἀπόκρισιν δὲν ἔλαβα καὶ περιμένοντας τὴν ἀπόκρισίν των νὰ πληροφορηθῶ διὰ κάθε τι· διὰ τοῦτο καὶ ἔγραψα μαχζούς. Ἤδη σὲ εἰδοποιῶ οἱ ἐχθροὶ ἐπῆγαν ἕως τὸν Ἁλμυρὸν καὶ ὄχι περισσότερον καὶ ἐπέστρεψαν ὀπίσω· καὶ σήμερον ἦτον εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς Τσοπελιᾶς, ὅθεν ἡ ὥρα εἰς τὰς ἑπτὰ μετὰ τὸ γεῦμα ἐξεκίνησαν ὅλοι ἀπὸ ὅλα τὰ χωρία, ὁμοῦ καὶ ἡ καβελαρία καὶ ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὸ Νησί· δὲν ἠμπαρέσαμεν ὅμως νὰ πληροφορηθῶμεν ἕως τώρα, ἂν ἔμειναν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Καλαμάταν· πλὴν μὲ συμπερασμὸν κατὰ τὸ σῶμα ὁποῦ ἴδομεν, συμπεραίνομεν, ὅτι ὅλοι ἐσυνάχθηκαν ἐκεῖ· στοχαζόμεθα, ὅτι ἐσυνάχθησαν νὰ κάμουν σκέψιν καὶ νὰ κινηθοῦν δι' ἄλλο μέρος· καὶ ἐπειδὴ ἄλλο ταμποῦρι κατὰ τὸ παρὸν δὲν τοὺς ἔμεινε θὰ κινηθοῦν ἴσως κατὰ τὰ Δερβένια· λοιπὸν σὲ ἰδεάζομεν

ἀμέσως νὰ στείλῃς νὰ βιάσῃς νὰ ἔλθουν, ὅσα στρατεύματα εἶναι εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν καὶ ἀλλοῦ καὶ νὰ φτιάσουν ταμπούρια, καὶ ἡμεῖς βλέποντας τὸ κίνημά των ἀμέσως ἐπιστρέφομεν· ὅμως βίασε διὰ στρατεύματα καὶ κατόπιν ὅ,τι εἴδησις ἔλθῃ πάλιν θέλει σὲ ἰδεάσωμεν· μένω ἐν τοσούτῳ.

29 Μαΐου ὥρα 10 τῆς ἡμέρας ἀπὸ Ἀρφερέϊκα 1825.

Ὁ ἀδελφός, Γ. Δημητρακόπουλος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν περὶ Νεόκαστρον στρατοπέδων Κ. Θεοδ. Κολοκοτρώνην!

Ἐλήφθη καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 136 ἔγγραφόν σας καὶ εἰς ἀπάντησιν εἰδοποιεῖσθε ὅτι ἡ διοίκησις ἐγκρίνουσα τὴν γνώμην σας διέταξε καὶ τὸν ἐκλαμπρότατον Κ. Δημήτριον Ὑψηλάντην νὰ στρατολογήσῃ ὅσον περισσοτέρους δυνηθῇ καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Μεσσηνίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ συναγωνισθῇ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὴν οδηγίαν τῶν Γενικῶν Ἀρχηγῶν τοῦ αὐτοῦ στρατοπέδου, προσπαθῶν τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ματαίωσιν τῶν ὀλεθρίων σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 30 Μαΐου 1825. Ὁ ἀντιπρόεδρος

Γκίκας Μπότασης. Ἀναγ. Σπηλιωτάκης, Ἰω. Κωλέτης.

Ὁ γεν. γραμματεύς, Α. Μαυροκορδάτος

Σεβαστὴ Διοίκησις!

Ἀπὸ τὸν κύριον Γεώργιον Δαρειώτην, τὸν ὁποῖον μαχξοὺς ἐξεκίνησα διὰ τὰ αὐτόσε, πληροφορεῖσθε τὰ ἐξ ἀτυχίας, καὶ τῶν παθῶν καὶ ἀπὸ τὴν μικροψυχίαν τινῶν, νέα ἐπελθόντα εἰς τὴν πατρίδα δυστυχήματα, καὶ ὅτι ὑπεπέσαμεν εἰς ἀνώτερον μέγαν κίνδυνον, μ' ὅλον ὅπου ἡμεῖς κατὰ τὸ πατριωτικὸν χρέος μας, εἴχομεν ἀπόφασιν νὰ πολεμήσωμεν ἕως τῆς τελευταίας σταλαγματίας τοῦ αἵματός μας, καὶ γενναίως ἐνασχολούμεθα καὶ ἐμψυχώναμεν νὰ πολεμήσωμεν εἰς τὴν Καλαμάταν· τὸ ὁποῖον ἐστάθη ἀδύνατον, καὶ μόλις ἠδυνήθην, διὰ τῆς βοηθείας τοῦ ἁγίου θεοῦ, ν' ἀποφύγω τὸν θάνατον, καὶ ἔφθασα τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐνταῦθα εἰς τὸ Πετροβοῦνι τῶν Καπετανιάνων μὲ πολλὰ ὀλίγους, οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι ἐτραβίχθησαν, δὲν ἔλειψα ὅμως ὁπου ἀμέσως ν' ἀναλάβω

τὸν ἴδιον πατριωτικὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀπόφασιν διὰ νὰ ἀποθάνω ἢ νὰ ἰδῶ τὴν πατρίδα μου ἐλευθέραν ἀπὸ τὸν κίνδυνον· ἄρχησα δραστηρίως καὶ ἐνεργῶ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Μάνης, ὅπου ἴσως τώρα αἰσθάνθησαν πλέον τὸν κίνδυνον εἰς τὰς ψυχάς των, τόσον αὐτοί, ὅσον καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, ὁποῦ ἀνάθεμά τα καὶ τὰ δύω, καὶ ἐλπίζω νὰ συναχθοῦν ὅσοι βαστοῦν ἅρματα μὲ ἀπόφασιν· ὅσοι ἡμεῖς ἔχομεν ἢ νὰ γλυτώσωμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν, στέλνοντας ἀμέσως καὶ τὸν αὐτάδελφόν μου Καπ. Γιάννην εἰς ταῖς Κιτριαῖς, καὶ ἄλλους εἰς 'Αλμυρόν, φτιάνοντες καὶ τοὺς Μύλους τῶν Καπετανιάνων, τοὺς ὁποίους ἔκαυσαν οἱ ἐχθροί, καὶ ὁδηγῶντας ἐκεῖ νὰ συνάζωνται ὡς παράλια καὶ στενὰς θέσεις, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ ζωοτροφίας καὶ πολεμεφόδια εἴμεθα διόλου ἐλλειπεῖς, καὶ οἱ Μανιᾶται μόλις διὰ δύω καὶ τρεῖς μῆνας κάμνουν ἀπὸ τὰ κτήματά τους, διὰ νὰ ζήσουν τὰς φαμελίας των, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ταχύνῃ ἡ σεβ. Διοίκησις ἀρκετὰς ζωοτροφίας καὶ πολεμοφόδια ὅσον τάχος διὰ θαλάσσης, καὶ συγχρόνως ν' ἀποστείλῃ δύο γολέτας ἀξίας νὰ παρευρίσκωνται εἰς τοῦτον τὸν κόρφον καὶ νὰ ἐμποδίζουν κάθε θαλασσίαν βοήθειαν τοῦ ἐχθροῦ· πρὸ πάντων ὅμως νὰ φροντίσῃ ἡ σεβ. Διοίκησις διὰ νὰ ἐμποδίσῃ ὁ 'Ελληνικὸς στόλος μας τὴν τετάρτην μετακόμισιν τοῦ ἐχθρικοῦ, διὰ νὰ μὴ λάβῃ καὶ ἑτέραν δύναμιν ὁ ἐχθρός, διότι τότε γίνεται κύριος τῆς δυστυχοῦς καὶ ἀνοήτου πατρίδος· ὁμοίως νὰ ἐνεργήσῃ δραστηρίως διὰ νὰ τρέξουν ἅπαντες οἱ εἰς Χριστὸν βαπτισμένοι καὶ ὁπλοφόροι ἐναντίον του, καὶ τούτων γενομένων, πρῶτα ὁ Θεὸς δὲν θέλει προοδεύσει περισσότερον, ἀλλὰ καὶ θέλει ἀναπληρώσει μὲ τὸ ἴδιον μιαρὸν ἄτομόν του, ὅσα καθ' ἡμῶν ἔπραξε. Λοιπὸν ἂς ἐνεργηθοῦν ἐν συντομίᾳ, ἐπειδὴ καὶ ἡ περίστασις βραδύτητα δὲν ἐπιδέχεται.

Οἱ ἐχθροὶ ἄχρι τῆς ὥρας εὑρίσκονται εἰς τὴν Καλαμάταν, καὶ τί σκοπεύουν, ἀγνοοῦμεν· εἴθε ὅμως ἡ θεία πρόνοια νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἀπὸ κάθε πρὸς τὸ παρὸν κίνημα ἕως νὰ συναχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀρκετοί, διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν ὁρμήν του· μένω εὐσεβάσως.

30 Μαΐου 1825. Πετροβοῦνι. 'Ο εὐπειθὴς Πατριώτης

Π. Μαυρομιχάλης.

'Αδελφὲ Κ. Θ. Κολοκοτρώνη!

'Απὸ τὸν Κὺρ Γεώργην Δαριώτην, τὸν ὁποῖον ἔστελνα εἰς τὴν

Διοίκησιν ἐπληροφορήθητε λεπτομερῶς τὰ ἐδῶ τρέξαντα ἀτυχήματα καὶ πόθεν προῆλθον, ἤδη δὲ πάλιν ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν Διοίκησιν ἐσώκλειστον καταλαμβάνετε καὶ βλέπετε τὰ ὅσα ἐνεργῶ καὶ κάμνω διὰ τὴν δυςυχῆ πατρίδα, καὶ τὰ ὅσα ζητῶ νὰ ἐκτελέσῃ ἡ σεβ. Διοίκησις ὡς ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἀσφάλειάν της. Διὸ μὴν λείψετε καὶ τοῦ λόγου σας ἀπὸ τοῦ νὰ γράψετε τὰ χρειώδη περὶ τούτων διὰ νὰ μὴν συμβῇ ἀργοπορία, ἐπειδὴ καὶ ἡ περίστασις εἶναι δεινὴ καὶ δὲν τὴν ἐπιδέχεται. Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἐνεργεῖτε ἀόκνως καὶ ἀδιακόπως διὰ νὰ ἐκστρατεύσητε ἅπαντας τοὺς εἰς Χριστὸν βαπτισμένους καὶ ὁπλοφόρους ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' αἰσθανόμενος πάντοτε τὸν κίνδυνον δὲν ὑποφέρω νὰ μὴν γράφω· διὸ σᾶς λέγω ἀδελφικῶς καὶ πατριωτικῶς νὰ ἐνεργήσητε δραστηρίως νὰ συναχθοῦν ὅσον τάχος ὅσοι πιστοὶ, ἂν εἰσέτι μένῃ τις ἀκίνητος, καὶ συναχθέντες νὰ τοποθετηθῆτε εἰς ἓν μόνον μέρος, ὅθεν κρίνετε ἀναγκαιότερον μὲ ταμπούρια δυνατὰ, διότι ὁ ἐχθρὸς ἐκαυχήθη μεγάλως εἰς τὰ ὅσα μέχρι τοῦδε ἔπραξε, καὶ ὅθεν κινηθῇ καὶ εὕρῃ ὀλίγας δυνάμεις ὁρμᾷ μὲ τόλμην καὶ τὰς διαλύει· ὅταν ὅμως τοὐναντίον εἶναι σῶμα ἀρκετὸν καὶ καλῶς ταμπουρωμένον δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ κάμῃ τίποτες, ἀλλὰ καὶ θὰ δοκιμάσῃ σημαντικὴν φθοράν. Ἀνάθεμα τὴν δειλίαν ὅπου ἐνέπνευσεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων, εἰδὲ τοιοῦτον ἐχθρὸν μόνοι πολλὰ ὀλίγοι Ἕλληνες ἠδύναντο νὰ τὸν πολεμήσουν καὶ νὰ τὸν ἀφανίσουν.

Δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον, ὡς ἀρκετοὶ νὰ γνωρίσετε τὰ πάντα καὶ νὰ τὰ διευθύνετε κατὰ τὸ πρέπον· ὁ ἐχθρὸς ἄχρι τῆς ὥρας εὑρίσκεται εἰς τὴν Καλαμάταν καὶ δὲν ἠξεύρομεν τί σκοπεύει καὶ ποῦ θὰ ὁρμήσῃ. Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

30 Μαΐου 1825, Πετροβοῦνι. Πετρόμπ. Μαυρομιχάλης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν Κ. Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἐπειδὴ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, ὅτε ὁ κίνδυνος εἶναι ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ διὰ τὸ μέγεθός του ἐνταυτῷ εἵλκυσεν ὅλην τὴν προσοχὴν τῆς Διοικήσεως, τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου πρέπει νὰ διευθύνεται μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην δραστηριότητα, διότι εἰς αὐτὸ συγκεντρίζονται ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖται

ἡ παρουσία ὅλων τῶν μελῶν. Τὸ Στερεοελλαδιτικὸν μέλος, τὸ ὁποῖον ἔμεινε μεμονωμένον, εἶναι ἑπόμενον ν' ἀπαυδήσῃ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποθέσεων, καὶ ἐκτὸς τούτου εἶναι ἀνάγκη νὰ παρευρίσκωνται καὶ τὰ Πελοποννησιακὰ μέλη, ἐπειδὴ γνωρίζουσι τὰς σχέσεις ἀκριβέστερον τῶν Πελοποννησίων ἀρχηγῶν, δι' αὐτὸ τοῦτο ἐγκλείεται πρόσκλησις πρὸς τὸν στρατηγὸν Δ. Μούρτζινον διὰ νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα καὶ ν' ἀναλάβῃ τὰ χρέη του, τὴν ὁποίαν θέλετε διευθύνει πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἐπειδὴ πρέπει συγχρόνως νὰ διορισθῇ καὶ τὸ ἄλλο Πελοποννησιακὸν μέρος, ἡ Διοίκησις ἐπιθυμεῖ προηγουμένως νὰ πληροφορηθῇ ποῖον ὑποκείμενον ἐγκρίνετε ἡ ἐξοχότης σας καταλληλότερον εἰς τοῦτο· περιμένει λοιπὸν ἀνυπομόνως τὴν περὶ τούτου γνώμην σας, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως τὸν διορισμὸν τοῦτον, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ἀναγκαιότατον.

Τὴν 30 Μαΐου 1825. Ναύπλιον. Ὁ ἀντιπρόεδρος.

ἕπονται αἱ ὑπογραφαί.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Εὐσεβάστως ἔλαβον τὰς ὑπ' ἀριθ. 8126, 8166, 8167, ὁμοῦ καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 8144 πρὸς τὸν Π. Μαυρομιχάλην καὶ ἐμὲ διευθυνομένην.

Τὸ συμβὰν τῆς Καλαμάτας καὶ ἡ φήμη, ἥτις διεκύρωσε τὰς ὑποψίας ὡς πράγματα ὑπαρκτὰ, ἐπροξένησε τὰς πλέον φρικτὰς λειποταξίας, ὁλόκληρα σώματα διελύθησαν· οἱ Σπαρτιᾶται εἰσῆλθον εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Σπάρτης· οἱ Λακεδαιμόνιοι φεύγοντες ἐπροπέρασαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν των καὶ ἐπροχώρησαν καὶ εἰς ἀπώτερα μέρη, καὶ οὐ μόνον οὗτοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἕτοιμοι νὰ ἐκστρατεύσουν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν καθ' ὁδὸν ἀπὸ ἀμηχανίαν ἀπεσύρθησαν, καὶ ἤδη τὸ στρατόπεδον εἶναι εἰς ὄχι καλὴν κατάστασιν, ἐπειδὴ τὰ στρατεύματα ὀλίγα καὶ θέσεις ἐκτεταμέναι καὶ συνωδευμέναι καὶ μὲ τὰ νεωστὶ συμβάντα, δὲν μᾶς ἔδωσαν εὐκαιρίαν νὰ βάλλωμεν εἰς κάποιαν τάξιν καὶ ῥυθμὸν τὰ πράγματα. Ὁ Κύρ. Κ. Μαυρομιχάλης μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἀκόμη δὲν ἐφάνησαν, καὶ ἀπορῶ πῶς τόση βραδύτης· ἐγὼ εὐθὺς πρωῒ σήμερον ἀπερνῶ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Φαναρίου, πλησίον τῶν Δερβενίων διὰ νὰ σιμώσω καὶ ἐμψυχώσω τοὺς ἐκεῖσε καὶ νὰ ἀγροικηθῶ καὶ μὲ τοὺς ἀπωτέρω· ἐντοσούτῳ δὲν ὀκνῶ οὔτε στιγμὴν ἡμέρας καὶ νυκτὸς νὰ προσπαθῶ

τὰ πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς φίλης πατρίδος συμβάλλοντα. Τὸ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου Δ. Μούρτζινον ἀποστέλλω εὐθύς, συνωδευμένον μὲ τὰς πειστικὰς παρακινήσεις μου νὰ σπεύσῃ εἰς τὸν τόπον του· εὐγνώμων δὲ διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ἡ σεβαστὴ Διοίκησις μοῦ κάμνει ἐρωτῶσα τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ μέλους, ὅπου αἰτεῖται πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν πολεμικῶν, λαμβάνω τὸ πατριωτικὸν θάῤῥος νὰ προτείνω ἐκεῖνον, ὅπου μόνον γνωρίζω ἄξιον νὰ ἀναδεχθῇ τοιοῦτον ὑπούργημα καὶ τὴν πατρίδα νὰ ὠφελήσῃ καὶ πρὸς τὴν Διοίκησιν νὰ εὐαρεστήσῃ, ἐπίσημον καὶ διὰ τὸν πατριωτισμόν του, καὶ διὰ τὴν ἀρετήν του καὶ τὰ φῶτά του τὸν Κυρ. Ἀνδρέαν Μεταξᾶν· καὶ ἂν ἡ σεβαστὴ Διοίκησις εὑρίσκῃ ὀρθὴν τὴν ἰδέαν μου καὶ ἐγκρίνῃ τὴν σύστασίν μου ἂς τὸν διορίσῃ. Μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Τὴν ά. Ἰουνίου 1825 Λεοντάρι. Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη!

Προλαβόντως εὑρισκόμενος εἰς Ψάρι μᾶς ἔγραψαν δύο καὶ τρὶς οἱ ἐν Ζούρτσα ὁ Κ. Γρηγοριάδης καὶ λοιποὶ ὅτι νὰ ἀπεράσωμεν ἐκεῖ ὑποπτευόμενοι μήπως ὁ ἐχθρὸς κινηθῇ δι' ἐκεῖ καὶ ἡ θέσις των ἦτον ἀδύνατος, ἀμέσως ἐξεκινήσαμεν καὶ ἐπήγαμεν, ἐμείναμεν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν νὰ οἰκονομήσωμεν τὰ ἀναγκαῖα, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔγραψα τοῦ Κ. Μουσχούλα καὶ ἔβαλε καὶ ἄνοιξαν τὴν μποῦκα, ἔκοψαν τὴν πεῦκα καὶ ἐσφάλισαν τὸν δρόμον, ἔμεινεν ἐκεῖ μὲ πεντακοσίους ςρατιώτας, ἔμαθον, ὅτι εἰς Ἀγολινίτσα ἔφθασεν ὁ γραμματικὸς Κωνσταντάκης τοῦ Κὺρ Σισίνη μὲ ἑξακοσίους στρατιώτας, ἔγραψα τοῦ Κυρίου Μουσχούλα διὰ νὰ τὸν ἀληκοντίσῃ ἐκεῖ διὰ νὰ ἦναι ὠχυρωμένη ἡ θέσις ἐκείνη, ἐνταυτῷ βλέπω νὰ μὲ γράφῃ ὁ Καπετὰν Γενναῖος τρεῖς καὶ τέσσαρες φοραῖς βιάζοντάς μας νὰ προφθάσω, βλέπωντας καὶ ἐγώ, ὅτι εἰς Ἀρκαδίαν Τοῦρκοι δὲν ἔμειναν, ἀμέσως ἐξεκίνησα καὶ σήμερον ἔφθασα ἐδῶ μὲ ὅλον τὸ σῶμά μου, ὡς καὶ πρὸ πέντε ὡρῶν σᾶς ἔγραφον ὅπου συμποσούμεθα τζίρκα 800 Καρυτινοί, οἱ Φαναρῖται ἕως τετρακόσιοι πενῆντα εὑρίσκονται εἰς Σύργγι· ὁ Κὺρ Γρηγοριάδης μὲ Ἀρκαδίους ἀκολουθεῖ κατόπιν μας, ὁ Στρατηγὸς Μῆτρος καὶ Γρύτζαλης εἰς Ψάρι, ὁ ἀριθμός των ἄδηλος, αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὸ σή-

μερον γράμμα σου ἀπὸ Ἴσαρι καὶ τὰ γραφέντα καλῶς ἔγνων, ἐγὼ ὡς καὶ πρὸ πέντε ὡρῶν σᾶς ἔγραφον μέσον τοῦ μπαρμπαμήτρου καὶ βλέπω ὅτι δὲν ἐλάβετε τὸ γράμμα μου· διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ μὲ ἰδεάσῃς ἀμέσως εἰς ποῖον μέρος ν᾽ἀκολουθήσω πρὸς ὁδηγίαν μου. ά. Ἰουνίου Γαράτζα 1825. Ὁ ἀδελφός Σας

Δ. Πλαπούτας.

Πατήρ μου προσκυνῶ!

Ταύτην τὴν ὥραν ἔλαβον τὸ γράμμα τοῦ Κολιοπούλου καὶ στοχασθῆτε το καὶ ἀμέσως νὰ τὸν βιάσητε νὰ προφθάσῃ μίαν ὥραν ἀρχήτερα ὅπου ἠμπορέσει· ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔφθασαν ἕως τὴν σκάλαν ἕως τοῦ Τζεφερεμίνι, καὶ στοχάζομαι ὅτι αὔριον θὰ ξεκινήσουν ἐναντίον μας, διὰ τοῦτο βιάστε τον νὰ ἔλθῃ μίαν ὥραν ἀρχήτερον διὰ νὰ ἐνδυναμωθῶμεν καλὰ, καὶ προσκυνῶντας σας μένω. Ταύτην τὴν ὥραν ἦλθον μερικοὶ καβαλαραῖοι ἕως τὴν Τζακόνα. Ἰουνίου 1 Ὁ υἱός σας Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγόν!

Ἀνέγνωσεν ἡ Διοίκησις τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 212 καὶ 1 Ἰουνίου ἀναφοράν σας, ἐκ τῆς ὁποίας πληροφορεῖται μὲ δυσαρέσκειάν της μεγάλην τὸν ἐνσπαρέντα εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων φόβον, τοῦ ὁποίου προβλέπει τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Πρὸς μόνην τὴν γνωστὴν ἱκανότητα καὶ μεγαλοψυχίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ ἐπερειδομένη ἡ Διοίκησις ἐλπίζει, ὅτι θέλετε λάβει ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, διὰ νὰ κερδίσητε ὀγλήγορα μίαν νίκην, ἂν καὶ μικρὰν, ἡ ὁποία βέβαια θέλει τοὺς ἐμψυχώσει καὶ ἐμπνεύσει πάλιν εἰς τὰς καρδίας των τὴν γενναιοψυχίαν, ἥτις θέλει τοὺς καταστήσει φοβεροὺς εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἡ φρόνησις καὶ ἡ πολεμική σας ἐμπειρία εἶναι ἱκαναὶ νὰ σᾶς ὑπαγορεύσουν ὅλα τὰ σωτηριώδη μέτρα . . . . . Ἡ περὶ τοῦ Κυρίου Μεταξᾶ γνώμη σας ἐνεκρίθη καὶ θέλει ἐνεργηθῆ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2 Ἰουνίου 1825.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη!

. . . .

Ἐπιθυμῶ νὰ εἰδοποιηθῶ τὰ περὶ τῆς ὑγείας σας καὶ δι᾽ἀδελφικοῦ

γράμματός σου δηλωτικοῦ καὶ τῶν διατρεχόντων κατὰ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον περὶ τῶν ἐχθρῶν, πόσοι Ἕλληνες εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας, καὶ εἰς ποῖον μέρος μετ' αὐτῶν εἶσθε ἐστρατοπεδευμένος. Δὲν εἶναι κὰμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ κατ' αὐτὰ τὰ μέρη παρουσία τῆς ἐξοχότητός σας θέλει συντελέσει μεγάλως εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, καὶ διὰ τῆς ἀξιότητός σας καὶ γενναίων πατριωτικῶν φρονημάτων σας θέλει ματαιωθοῦν τὰ ὀλέθρια τοῦ ἐχθροῦ διανοήματα. Συμβουλὴ καὶ προτροπὴ δὲν σοῦ ἀναγκαιοῖ παρ' οὐδενός· ἀλλ' ἡ ἐξοχότης σας ἀκολουθήσατε πᾶν ὅ,τι ὁ πατριωτισμὸς, ἡ γενναιοφροσύνη σας καὶ ἡ φρόνησίς σας σᾶς ὑπαγορεύει διὰ νὰ διαλύσητε μὲ τὸν παντελῆ ἐξολοθρευμὸν τὴν δύναμιν τοῦ αὐτόσε νέου ἐχθροῦ, καὶ νὰ στήσητε κατ' αὐτοῦ νέα τρόπαια, δι' ὧν καὶ τὸ ὄνομά σας ν' ἀποκαταστήσητε εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀείμνηστον, καὶ τὴν πατρίδα νὰ ἀπαλλάξητε τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου. Τὴν α'. Ἰουνίου 1825. Ὁ ἀδελφός σας

Σωτήριος Χαραλάμπης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενν. Στρατηγὸν καὶ Ἀρχηγὸν τοῦ περὶ τὸ Νεόκαστ. στρατοπέδου Κ. Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἀπὸ χθεσινὸν γράμμα τῆς ἐν Τριπολιτσᾷ ἐπιτροπῆς μανθάνει ἡ Διοίκησις ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίαζεν εἰς τὰ Δερβένια καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ κτυπήσῃ· ἐνταυτῷ πληροφορεῖται, ὅτι τὰ αὐτοῦ Ἑλληνικὰ στρατεύματα συμποσοῦνται ὡς 10 χιλιάδας· καὶ ἐλπίζει ὅτι θέλει εὕρει τέλος πάντων ὁ ἐχθρὸς καὶ σῶμα ἀξιόμαχον καὶ ἀρχηγὸν ἄξιον νὰ ἀντιπαραταχθῇ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὴν αὐθάδειάν του. Ἡ Διοίκησις ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔχῃ ὅσον τάχος τὴν εἴδησιν τῆς ἐκβάσεως τῆς περιμενομένης μάχης, πέμπει ἐπίτηδες τὸν παρόντα ταχυδρόμον διὰ νὰ φέρῃ τὴν ἀπόκρισιν.

Κανὲν νεώτερον δὲν ἔχομεν· ὁ Ἑλλην. στόλος ὅλος ὁμοῦ ἑνωμένος εἶναι ἤδη εἰς Σοῦδαν, καὶ ἡ διοίκησις περιμένει νὰ πληροφορηθῇ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του.

Εὔχεται ἡ Διοίκησις νὰ λάβετε τῆς νίκης τὸν στέφανον, νὰ δοξάσητε τὰ ὅπλα τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ δώσητε εἰς τοὺς ὁπλο-

φόρους τὸ γενναῖον φρόνημα, καὶ τὸ θάῤῥος, τὸ ὁποῖον αἱ τελευταῖαι ἀποτυχίαι μας τοὺς ἔκαμαν νὰ χάσουν.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 3 Ἰουνίου 1825.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε Γ. Κουντουριώτη!

Ὑπήκοος εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος καὶ εὐπειθὴς εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Σ. Διοικήσεως, ἄνευ ἀναβολῆς ἔτρεξα ὅπου ὁ κίνδυνος ἀπῄτει τὴν συνδρομήν μου, διὸ δὲν ἔλαβα καιρὸν νὰ σᾶς γράψω τόσον καιρὸν κατὰ τὸ χρέος μου. Μὲ πολλοὺς ἀγῶνας ὡς τόσον καὶ κόπους, καὶ μὲ πολλοτάτας δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἀπήντησα ἐκίνησα τὴν ἐκστρατείαν· δέκα χιλιάδες στρατιῶται καλοὶ συμπληροῦσι τὸ σημερινὸν στρατόπεδον, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐλπίζω νὰ διπλασιασθῇ· τὰς θέσεις ὅσας ἀναγκαιοῦν τὰς ἔχομεν ὠχυρωμένας ἀσφαλῶς· οἱ ἐχθροὶ μέχρι τοῦδε κίνημα δὲν ἔκαμαν· οἱ Ἕλληνες τοὺς περιμένουν γενναίως, καὶ ἂν δὲν ἔλθουν ἐκεῖνοι, μετ' ὀλίγας ἡμέρας πηγαίνομεν ἡμεῖς ἐναντίον των. Εὐχόμεθα μόνον καλὴν ἔκβασιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἔκπλευσιν τοῦ Ἑλλ. στόλου· καὶ τότε οἱ φαῦλοι οὗτοι ἄραβες, ἄφευκτα θέλουν γίνει παρανάλωμα τῆς αὐθαδείας των.

Ἐκλαμπρότατε! ὁ Κολοκοτρώνης εἶναι ἐκεῖνος ὁ Πατριώτης εἰλικρινὴς καὶ σταθερὸς καθὼς μὲ φωνὴν ζῶσαν σᾶς ἐξηγήθην· κανένα τι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰσχύῃ εἰς τὴν ψυχήν μου παρὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος· δι' αὐτὴν ἀγωνίζομαι μὲ ἀπόφασιν νὰ θυσιάσω ἂν κάμῃ χρεία καὶ τὴν ὑστέραν ῥανίδα τοῦ αἵματός μου, καὶ αὐτῆς τὸ συμφέρον μὲ παρακινεῖ νὰ σᾶς προτείνω μίαν γνώμην, καὶ ἂν τὴν ἐγκρίνητε, νὰ ἠθέλετε τὴν βάλλει εἰς ἐνέργειαν· τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν χηρεύει· καὶ εὔλογον ἔκρινα διὰ πολλοὺς συμφέροντας λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν ἐκθέτω ἐν τῷ παρόντι νὰ διορισθῇ εἰς αὐτὸ ὁ ἀδελφὸς Κὺρ Ἀναγνώστης Δελιγιάννης ὑπουργός, καὶ ἂν ἐγκρίνετε τὴν γνώμην μου ἢ οὔ, παρακαλῶ νὰ ἔχω ἔκλαμπρόν της ἀπόκρισιν· παρακαλῶ πρὸς τούτοις νὰ μοῦ γράφετε συνεχῶς προστάζοντάς με καὶ συμβουλεύοντάς με εἰς τὰ δέοντα, δὲν θέλω λείπει καὶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸ χρέος μου ἀντεπιστέλλων.

Τὴν 4 Ἰουνίου 1825. Λεοντάρι. Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Μ᾽ ὅλον ὅτι δὲν ἔχομεν γράμμα σας, ἐξ ὧν ἀκούομεν ἀπὸ διαφόρους θαυμάζομεν τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν καὶ ἐμπειρίαν σας καὶ εἴθε μὲ τὴν θείαν βοήθειαν νὰ ἀποβῶσι τὰ πράγματα κατὰ τὸν ζῆλόν σας καὶ κατὰ τὰς κοινὰς εὐχὰς καὶ ἐλπίδας. Ἡμεῖς ἐντεῦθεν δὲν λείπομεν ἀπὸ τὰ χρέη μας καὶ ἀποστέλλομεν καθ᾽ ἡμέραν ἑπτὰ ὀκτὼ χιλιάδ. ὀκαδ. ζωοτροφίας καὶ πολεμοφόδια ἀρκετά, ἐσφίξαμεν καὶ τὰς ἐπαρχίας ὅσον ἦτον δυνατόν.

Τριπολιτσᾶ 1825 Ἰουνίου 7. Ἡ ἐπιτροπὴ

Λυκοῦργος Κρεστενίτης. Ἠ. Καράπαυλος.

Γενναιότατε ἀρχηγέ!

Χαίρεται ἡ ψυχή μου, ἐνῷ ἀναγινώσκω εἰς την πατριωτικὴν ἐπιστολήν σας τῆς 4 τοῦ ἐνεστῶτος τὸν καλὸν τῶν Ἑλλήνων μας ἐνθουσιασμὸν κατὰ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐντὸς ὀλίγου δὲν ἀμφιβάλλω ν᾽ ἀκούσω λαμπρὰ κατορθώματα τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας στρατευμάτων, κατὰ μίμησιν τῶν ὅσα καὶ οἱ θαλασσινοί μας κατώρθωσαν. Βεβαιωθῆτε, ὅτι οἱ ἐχθροὶ εἶναι εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν, καὶ δειλιασμένοι ἀπὸ τὴν εἴδησιν μόνον, ὅτι οἱ Ἕλληνες τέλος πάντων ἐξύπνησαν καὶ συναθροίζονται διὰ νὰ ἐκδικηθῶσι τὸ αἷμα τῶν εἰς Σφακτηρίαν καὶ Μανιάκι πεσόντων ἀδελφῶν των. Τώρα ἀδελφὲ εἶναι ἡ σπουδαιοτάτη ἐκείνη στιγμή, τὴν ὁποίαν περιμένει ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ πολιτισμένος κόσμος ὅλος διὰ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς ποῖος εἶναι ὁ Κολοκοτρώνης, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι μὲ τὰ ἔργα σας θέλετε ὑποχρεώσει τὸν κόσμον ὅλον, ὅτι εἶσθε εἰλικρινὴς τωόντι, σταθερὸς καὶ γενναῖος πατριώτης, ἄξιος τῆς εὐνοίας τῆς Διοικήσεως, τῆς ἀγάπης τῶν ὁμογενῶν, καὶ τῶν ἐπαίνων τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης.

Διὰ τὰ ὅσα μὲ προτείνετε περὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἡ γνώμη σας δὲν εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου· ἐπειδὴ ὅμως οἱ ζητοῦντες εἶναι πολλοί, τὸ πρᾶγμα ἀπαιτεῖ κάποιον πολίτευμα διὰ νὰ μὴ πειραχθῇ κανείς, εἰ δυνατόν, ἐνῷ ἔχομεν ὅλοι οἱ Ἕλληνες μεγίστην ἀνάγκην ὁμονοίας, διὰ τοῦτο μέλλων ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ ὑπούργημά μου, τότε φυλάττομαι νὰ συνεργήσω προσωπικῶς διὰ νὰ συμβιβασθῇ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος μὲ τὴν

ἐπιθυμίαν σας καὶ ἐπιθυμίαν μου. Μὲ τοιαῦτα φρονήματα καὶ προσφέρων σας τὰς φιλικὰς προσρήσεις τοῦ Αὐταδέλφου μου, ἐπιθυμῶ νὰ μὲ γράφητε κατὰ συνέχειαν τὰ πρακτικά σας, καὶ σᾶς ἀσπάζομαι ἐκ καρδίας.

Ὕδρα τῇ 8 Ἰουνίου 1825. Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφὸς
Γεώργιος Κουντουριώτης.

Ἡ κάτωθι ἐπιστολὴ ἐγράφη μετὰ τὴν ἐξ Ὕδρας ἔξοδόν του.

Γενναιότατε Κολοκοτρώνη!

Ἂν καὶ κατὰ καιροὺς οἱ παλαιοὶ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος, οἷον Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης καὶ ἄλλοι κατετρέχθησαν, πλὴν διὰ τὴν ἀρετήν των κηρύττονται εἰς τὴν ἱστορίαν τὰ ἀθάνατα ὀνόματά των· τῆς γενναιότητός Σας ὅμως ἡ προσωρινὴ αὕτη καταδρομὴ καὶ ἡ παρὰ τῆς πατρίδος μετακάλεσίς της καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς γενναιότητος τὴν ὁποίαν θέλει δείξει πραγματικῶς καὶ πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τῆς πατρίδος ἐχθρούς, καὶ ἡ ἀμνηστεία πρὸς τοὺς ἰδικούς της ἐχθρούς, ταῦτα θέλουν ἀπαθανατήσει τὸ περικλεὲς ὄνομά της καὶ θέλει κηρύττεται ἐνδόξως καὶ εἰς τὰς νῦν, καὶ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, καὶ ἡ ἱστορία θέλει λαμπρύνει τὰς θαυμαστὰς ταύτας ἀρετάς της, κηρύττουσα αὐτὴν ἐλευθερωτὴν τῆς Ἑλλάδος· ζῆθι γενναιότατε ἐλευθερωτὰ τῆς Πατρίδος! καὶ σῶζε ἀπαράτρεπτον τὴν φιλίαν καὶ εὔνοιαν πρὸς τὸν ὁμοιοπαθῆ Λυκοῦργον, ὅστις ἐπίτηδες στέλλω τὸν παρόντα ἄνθρωπόν μου Κ. Στρατήν, καὶ μένω διὰ βίου ὁ αὐτός. Ἐν Σάμῳ τὴν 9 Ἰουνιου 1825. Ὅλως ἐξηρτημένος
Λ. Λυκοῦργος.

Θεῖέ μου προσκυνῶ.

Καὶ προχθὲς σᾶς ἔγραφον τὰ πάντα, καὶ αὖθις σὲ ξαναγράφω τὴν ἐδῶ ἀνάγκην τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὰ διατρέχοντα· προχθὲς μᾶς ἦλθον οἱ ἀγάδες δύο χιλιάδες εἰς τὰς ἓξ ὥρας τῆς νυκτός, ἵνα μᾶς πάρωσιν ἕνα νησάκι, τὸ ὁποῖον ἀπέχει ἔξω τοῦ φρουρίου ἕως ἕνα τουφέκι διάστημα, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἐννοήσαντες οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν μὲ μυστράλια, καὶ μὲ Ἑλληνικὸν τουφέκι, ὥστε πελαγόνοντές τους εἰς τὴν θάλασσαν ἐσκότωσαν ἀρκετοὺς καὶ ἐλάβωσαν πολλούς, πέρνοντάς τους ἀρκετὰ λάφυρα πιστόλια, τουφέκια, σπαθιά, γιαταγάνια, τζαρούχια, καὶ ἄλλα ὅμοια, ὅπου ἕως σήμερον ὁλονένα εὑρίσκουν ἀκόμη. . . . . . .

Θεῖέ μου, κάμε ἐκείνην τὴν συνήθη σου πατριωτικὴν ἐκστρατείαν μὲ φωτιὰ καὶ τζεκοῦρι (ὡς ἀρκετὸς τοῦ τοιούτου) ἵνα ἀπαντήσῃς τὴν αὐτὴν κινδυνώδη ἀπάντησιν τοῦ ἐπαράτου Μπραϊμάκη, ὅστις καὶ ἐφαντάσθη τόσον ὁ κερατᾶς, ἵνα κάμῃ τὴν Πελοπόννησον φύτι ἄχ, κακὴ τύχη ὁποῦ ἡ ἐδῶ περίστασις δὲν μοῦ τὸ ἐσυγχωροῦσε νὰ μεταβῶ καὶ ἐγὼ πρὸς τὰ αὐτόσε, ἵνα τὸν ἐχαιρετήσω· διὸ ἀναπαρακαλῶ πάσχισον ὅσον τάχος, ἵνα μὲ στείλῃς κανὲν σῶμα Λεονταρίτας καὶ Καρυτινούς, διότι ἂν ἡ αὐτόσε βοήθεια δὲν προφθάσῃ μίαν ὥραν ἀρχήτερα, ὁ κερατοκιουταγῆς δὲν βλάπτεται, καὶ ἀνάγκη νὰ ἐξέλθωσι μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα, καὶ ἐρχόμενοι ἐλπίζω εἰς τὸν ὕψιστον νὰ τοὺς ἐδώσωμεν τὸ ἰζάμι, καὶ δίδοντάς των ἐκάμαμεν συνέλευσιν καὶ σχέδιον μὲ τοὺς ἐδῶ ἀδελφούς, ὅτι νὰ ριχθῶμεν πάντες εἰς Πάτραν ἀπὸ μία κολῶνα χιλιάδες δέκα, ὅπου ἐλπίζω καὶ αὐτὴ νὰ λάβῃ τὸ πρέπον της. Μὴν λείπῃς λοιπὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργήσῃς τὰ γραφόμενά μου, μὲ ἐκείνην τὴν συνήθη σου πατριωτικὴν προθυμίαν καὶ ζῆλόν σου, γράφοντάς μου καὶ τὰ αὐτόθι διατρέχοντα, ἐπευχόμενος εἰς τὸν Θεόν, ἵνα σᾶς χαρίσῃ νίκας λαμπρὰς κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, προσκυνῶντάς σας μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Μισολόγγιον, τῇ 10 Ἰουνίου 1825. Ὁ ἀνεψιός Σας

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κολοκοτρώνην!

Διάφοραις φοραῖς σᾶς ἐγράψαμεν παριστάνοντές Σας τὸ μέγα ὄφελος ὅπου θέλει προξενήσει ἡ στρατιωτικὴ βοήθειά σας τούτων τῶν μερῶν· ἰδοὺ καὶ τώρα σᾶς λέγομεν, ὅπου ἂν μᾶς προφθάσῃ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἡ βοήθεια αὐτὴ διὰ νὰ ἔχωμεν τὸ κάστρον μας καλὰ ἐνδυναμωμένον καὶ νὰ εὔγωμεν ἓν μέρος ἔξω ἀπὸ ἡμᾶς κατὰ τὸν Κραβασαρὰν καὶ Λουτράκι νὰ ἐμποδίσωμεν τὰς διὰ ξηρᾶς τροφὰς καὶ πολεμοφόδια τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι εὐκολώτατον, καθὼς τὰ ἐμπόδισαν διὰ θαλάσσης τὸ μέρος τοῦ στόλου μας, ὅπου ἐδῶ εὑρίσκεται βέβαια ὁ ἐχθρὸς βιάζεται ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ἐντροπιασμένος καὶ κτυπημένος, ἐὰν τοῦτο δὲν γίνῃ, ὁ ἐχθρὸς ἐπιμένει καὶ δὲν ἠξεύρομεν τί εἰμπορεῖ ν' ἀκολουθήσῃ, εἰμπορεῖ νὰ προβλεφθῇ ἀπὸ πολλὰς τροφὰς καὶ ἀπομείνῃ ἐδῶ διὰ πολύ· ὑστερηθῆτε

καὶ πεντακοσίους στρατιώτας Λεονταρίτας, Καλαβρυτινοὺς καὶ ἄλλους, νὰ μᾶς τοὺς στείλετε εἰς ταύτην μας τὴν χρείαν, διότι κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἀδελφοῦ μας στρατηγοῦ Νικήτα θέλει χρησιμεύσουν αὐτοὶ ἐδῶ διὰ τρεῖς χιλιάδας. Περιττὸν νομίζομεν νὰ σᾶς ἐκτανθῶμεν περισσότερον μὲ τὸ νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅπου γνωρίζετε πόσην ὠφέλειαν θέλει μᾶς προξενήσει ἡ ἄμεσος Πελοποννησιακὴ βοήθειά σας, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνυπομόνως περιμένομεν· μ' ὅλην δὲ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην μένομεν. Τὴν 11 Ἰουνίου 1825. Ἐκ Μισολογγίου.

Εἰλικρινεῖς ἀδελφοὶ καὶ πατριῶται

Νότης Μπότζαρης, Μίτζος Κοντογιάννης, Νικ. Σταματελόπουλος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν παρατηροῦμεν τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὑρίσκετο ἥ τε Πελοπόννησος καὶ ὁ ἐχθρὸς μέχρι τῆς 5 Ἰουνίου.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἤδη εὑρισκόμενος εἰς Λεοντάρι, ἀνεχώρησεν εἰς Πολιανὴν, ἀπέχουσαν 6 ὥρας τῶν Δερβαινίων τοῦ Λεονταρίου καὶ 4 τῶν Καλαμῶν, ἵνα συγκεντρώσῃ τοὺς ἐκεῖσε πέριξ διεσκορπισμένους κατοίκους ὁπλοφόρους, καὶ νὰ συνεννοηθῇ καὶ ἐνθαῤῥύνῃ πρὸς τοῦτο καὶ τοὺς Μανιάτας. Ἀλλὰ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὅτε ἀφίχθη εἰς Πολιανὴν μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν, αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως ἔφθασεν ἐκεῖ καὶ ὁ Ἰμβραίμης διὰ τῆς Σιρόκας, ὅστις ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν δὲν διῆλθεν διὰ τῶν Δερβενίων τοῦ Λεονταρίου, φοβηθεὶς ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἐκεῖσε στρατευμάτων. Τότε ὁ Κολοκοτρώνης αὐθωρεὶ εἰδοποίησε τοὺς ἐν Δερβενίοις ἐστρατοπεδευμένους, ἵνα προφθάσωσι πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ καταλάβωσι τὰς ἀναγκαίας θέσεις πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἐξ ὧν πρῶτοι οἱ Κανέλος Δεληγιάννης καὶ Γενναῖος Κολοκοτρώνης μετὰ 3,000 ἐκίνησαν. Ἀλλὰ προχωροῦντες πλησίον τοῦ χωρίου Ἀκόβου 2 ὥρας μακρὰν τῆς Πολιανῆς συνηντήθησαν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἤρχισαν ἀμοιβαίως νὰ προσβάλωνται· ἐν τῷ μεταξὺ δ' ἔσπευσαν ἀμφότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη πρὸς κατασκευὴν ὀχυρωμάτων, εἰς θέσιν Δ ρ α μ π ά λ α ς, καὶ

εἰς τὰ ὁποῖα ἀσφαλισθέντα ἐμάχοντο πεισματωδῶς. Κατόπιν ἔφθασεν ὁ Γιατράκος μετὰ 800, ὅστις ἐτοποθετήθη ὄπισθεν τῶν Τούρκων εἰς χωρίον Διῤῥάχι, μίαν ὥραν μακράν· μετ' ὀλίγον δὲ ἀφιχθέντων καὶ τῶν Πλαπούτα, Παπατσιώνη, Τσιώκρη, Κ. Μαυρομιχάλη καὶ λοιπῶν, ὥρμησαν ὅλοι ὁμοθυμαδὸν καὶ πανταχόθεν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων· πλὴν δὲν ἠδυνήθησαν μετὰ δύω ὡρῶν γενναίαν προσβολὴν νὰ ἐξώσωσι τὸν ἐχθρὸν ἀπ' αὐτῶν· ὁ δὲ Γιατράκος, ἕνεκα τῆς ἀκαταλλήλου θέσεως τὴν ὁποίαν κατεῖχεν, ἐτράπη εἰς φυγὴν, ὅτε μάλιστα ἐπληγώθη. Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης διέταξε τοὺς λοιποὺς ν' ἀπέλθωσιν ὅ,που εὑρίσκετο αὐτὸς εἰς Γιανοκάμαρα 3|4 τῆς ὥρας μακρὰν, διὰ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ τὰ νῶτα καταλιπὼν τοὺς Κανέλον Δελιγιάννην, Γενναῖον καὶ Παπατσιώνην μετὰ 3000 εἰς τὰ ὀχυρώματά των, οἵτινες ἐξηκολούθησαν μαχόμενοι ἐφ' ὅλης τῆς νυκτός. Ἀλλὰ, τῇ πρωΐᾳ τῆς 7 Ἰουνίου, ὁ Ἰμβραΐμης τοποθετήσας κανονοστιχίαν ἐξ 9 πυροβόλων καὶ ὀβουζίων κατέναντί των ἤρξατο νὰ καταπυροβολῇ τὰ ὀχυρώματα τῶν Ἑλλήνων· κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ Κολοκοτρώνη ὥρμησεν ὁ Πλαπούτας μετὰ τῶν λοιπῶν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ μάλιστα οἱ Ἀρκαδινοί. Ἀλλὰ μετὰ μιᾶς ὥρας πεισματωδεστάτην μάχην μὴ δυνηθέντες ν' ἀνθέξουν εἰς τὴν μεγαλητέραν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ ὑπεχώρησαν· ὁ δὲ Δελιγιάννης, Γενναῖος καὶ λοιποὶ δὲν ἔπαυσαν μαχόμενοι μέχρις οὗ ἔσωσαν τὰ πολεμοφόδια, ἐνῷ ἐστεροῦντο πρὸ μιᾶς ἡμέρας καὶ τροφῶν, τότε ὁ Κολοκοτρώνης μὴ ἔχων καὶ αὐτὸς ἐφόδια ἔδωσε κατ' ἀνάγκην σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως διὰ καπνοῦ, κατὰ τὸ σύνθημά των, καὶ ἀνεχώρησαν πρὸς τὸ ἑσπέρας οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων περὶ τοὺς 110, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων περὶ τοὺς 700.

Περὶ τῆς μάχης ταύτης περὶ ἧς δὲν κάμνει μνείαν ὁ συγγραφεὺς, ὑπάρχουν καὶ τὰ ἑπόμενα δύο ἔγγραφα, τῶν ὁποίων τὰ πρωτότυπα εὑρίσκονται εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Σεβαστὴ ἐπιτροπή!

Εἴμεθα σφαλισμένοι εἰς τὸ θεόκτιστον ταμπούρι, Δραμπάλα λεγόμενον, ἀντίκρυ τοῦ Ἀκώβου μὲ περίπου τῶν 3 χιλιάδων· οἱ Ἕλληνες εἶναι ὡς λέοντες, εἶμαι ἐγὼ μέσα μὲ τὸν Γενναῖον μου, καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς Καπεταναίους· ὁ ἀδελφὸς Κολοκοτρώνης μὲ τὸν Γιατράκον, Κολιόπουλον καὶ Κ. Μαυρομιχάλην μὲ τὰ στρατιωτικὰ ἅρματα ἔχουν τὰ ὀπίσθια τῶν ἐχθρῶν, ἐλπίζομεν εἰς τὸν θεὸν νὰ τοὺς δώσωμεν τῷ Διαβόλῳ. Λοιπὸν ἂν ἀγαπᾶτε νὰ μᾶς προφθάσετε ἐφόδια καὶ ἐφόδια διὰ γκενερὰλ πατάγια, τροφὰς καὶ ἰμιτάτι· νὰ φθάσουν ὅλα αὐτὰ αὔριον, τώρα ἤγκικεν ἡ ὥρα ἢ νὰ ζήσωμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν.

Ἐπαναλαμβάνομεν φουσέκια τροφὰς καὶ ἰμιτάτι, ὅσοι πιστοὶ νὰ ἔλθουν ἐδῶ, ὄχι καὶ γίνει τὸ ἐναντίον, ἔρχονται τὰ μαῦρα ἀνδράποδα αὐτοῦ καὶ ἄλλου καὶ τότε τετέλεσται· κινήσατε πάντα λίθον, καταταράξατε τὸ πᾶν νὰ φθάσουν διὰ νυκτὸς κατὰ τ' ἀνωτέρω. Καὶ ἐντοσούτῳ περιμένομεν νὰ χαροποιηθῇ τὸ ἔθνος μας μὲ τὸν διόλου ἀφανισμὸν τοῦ Αἰγυπτίου. Τῇ 6 Ἰουνίου 1825.

Ἀπὸ Δραμπάλα τοῦ Γ. Στρατοπέδου. Οἱ ἀδελφοὶ
Κανέλος Δεληγιάννης, Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Η ΕΝ ΠΡΟΠΟΡΙΣΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρὸς τὴν εἰς Μύλους ἐπιτροπήν.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπροχώρησαν ἕως τὴν Πολιανὴν ὡς μή ποτε ὤφειλον καὶ τὰ στρατεύματά μας νηστικὰ τρέχουν ἐναντίον τους, ἡμεῖς ἐδῶ μήτε ἓν ψωμὶ δὲν ἐκρατήσαμεν, ὅσον εἴχαμεν τὸ ἐστείλαμεν· ὅθεν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ τῆς φίλης πατρίδος ὅ,τι ἠμπορεῖτε κάμετε καὶ προφθάσετε ζωοτροφίας, ζωοτροφίας, ζωοτροφίας, διότι ἀλλέως χανόμεθα. Τριπολιτσᾶ 1825 Ἰουνίου 6. Ἡ ἐπιτροπὴ

(Τ. Σ.) Λυκοῦργος Κριστενίτης, Ν. Μπουκουρόπουλος, Ν. Καράπαυλος.

Γενναιότατε ἀδελφὲ Κ. Γενναῖε ἀσπάζομαι.

Καὶ σὲ φανερώνω, ἐγὼ ὑγιαίνω θέλοντας ὁ θεὸς, καὶ ἄλλα δύω γράμματά μου σοῦ ἔχω στείλει τὰ ἔλαβες ἢ ὄχι δὲν ἠξεύρω, ἀπόκρισίν σου δὲν ἴδον· ἡμεῖς ἐδῶ εἰς Μισολόγγι εὑρισκόμεθα, ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐζύγωσε πολλὰ σιμὰ φθιάνοντας χαντάκια, καὶ ἦλθεν ἕως τὰ τείχη τοῦ Κάστρου, πλὴν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς πολλὰ δυναμωμένοι, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ στοχαζόμεθα, ὅτι τίποτε δὲν θὰ κάμῃ· ἀπὸ τὰ αὐτὰ μέρη δὲν ἔχομεν καμμίαν εἴδησιν καθαράν, πλὴν μὴν ἀστοχῇς τὴν ἀδελφότητα, ὅμως παρακαλῶ σε νὰ μοῦ γράφῃς πάντοτε τὴν ὑγείαν σου εἰς χαράν μου καὶ τὰ τρέχοντα ἐντεῦθεν, μὴν ἔχοντες ἄλλο μένω· τρελλαίνομαι, μὴν ἀστοχῇς νὰ μᾶς γράφῃς πάντοτε τὰ τρέχοντα.

1825 10 Ἰουνίου Μισολόγγι. Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός Σου

Ἀνδρέας Ἴσκου.

Ἐξοχώτατοι Στρατηγοὶ Κανέλο καὶ Γενναῖε!

Ἔφθασα ἐνταῦθα μὲ τὸ στράτευμά μου, καὶ ὅλον ἕνα μοῦ ἔρχεται ὄπισθεν, καθ' ὁδὸν ἔλαβα τὸ γράμμα σας καὶ εἶδον τὰ διατρέξαντα, καὶ ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔφθασαν εἰς Τρίπολιν, δὲν λείπω κάθε ὥραν νὰ γράφω πρὸς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς χριστιανοὺς νὰ τρέξωσιν ὅσοι πιστεύουσιν εἰς Χριστὸν, καὶ βέβαια βέβαια ὅλοι οἱ Κορίνθιοι θὰ φθάσωσιν, ἐπίτηδες λοιπὸν σᾶς στέλλω τὸ παρόν μου καὶ σᾶς εἰδοποιῶ τὸ φθάσιμόν μου, καὶ νὰ μὲ γράψητε ποῦ θὰ τρέξητε· ἀνάγκη πᾶσα νὰ ζυγώσητε πλησίον τῆς Τριπολιτσᾶς, ὅπου χρείας τυχούσης νὰ βοηθώμεθα· οἱ κύριοι Ἀνδρεΐδες ἔρχονται μὲ ἱκανὴν δύναμιν, περιμένω ἀπόκρισίν σας ἕως αὔριον τὸ πρωΐ, νὰ μοῦ φθάσητε τουλάχιστον πέντε φορτώματα φουσέκια χωρὶς ἄργητα. 11 Ἰουνίου 1835, Κανδίλα ὥρα ἕκτη.

Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σας, Ἰωάν. Νοταρᾶς.

Ἐξοχότατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Καὶ χθὲς σοῦ ἔγραφα δι' ὅλα, καθὼς καὶ διὰ τὸν κίνδυνον τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τὴν νίκην, ὅπου ἔκαμαν οἱ ἰδικοί μας κατὰ τῶν Τούρκων εἰς Σάλωνα στοχάζομαι νὰ σᾶς ἔγεινε γνωστὴ καὶ ἀπὸ ἄλλο μέρος.

Ὁ Μουκατᾶς ἐδῶ μεγάλην χαλάστραν ἔκαμε διὰ τὴν τοπο-

θέτησιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἀκολουθεῖ καθ' ὥραν παλίῤῥοια, ἐγὼ ἔβγαλα εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν μὲ φωτιὰ καὶ μὲ τσεκοῦρι νὰ βγάλουν ὅλους τοὺς στρατιώτας νὰ πιάσουν τὰς θέσεις τσαοῦσι διάσελο καὶ τζάϊλο, ἂν ὅμως ἐκεῖθεν ὁ πασᾶς εὔγῃ νὰ τὸν ἐμποδίσουν, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι νὰ πιάσωμεν τὸ ἀλιτσελεπὶ ῥιόλο καὶ μανολάδα καὶ βγαίνω καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν διὰ τοὺς στρατιώτας· εἶναι εὔλογον τὰ Καλαβρυτινὰ στρατεύματα, καὶ Κορινθιακὰ νὰ καταιβοῦν εἰς τὰς θέσεις τῆς Γαστούνης νὰ συσσωματωθῶμεν, ὅπου, ὅταν κάμῃ χρεία οἱ μισοὶ νὰ μείνωμεν εἰς τὴν ἀνθίστασιν τῆς Πάτρας καὶ οἱ μισοὶ νὰ τρέξωμεν κατὰ τοῦ Ἰμβραῒμ Πασᾶ, ἂν κάμῃ χρεία .... ἐγὼ προσμένω τὸν Ἰσοὺφ Πασᾶ ἡμέραν παρ' ἡμέραν μὲ χιλίους περίπου διὰ νὰ περάσῃ νὰ ὑπάγῃ νὰ σωματωθῇ μὲ τὸν Ἰμβραῒμ Πασᾶν, καὶ καθὼς ἄνωθεν σᾶς λέγω ἔσειλα νὰ πιάσουν τὸ Τσαοῦσι τὸ Διάσελο καὶ το Τζάϊλο καὶ τὴν Μανολάδα· λοιπὸν ὅταν ἔλθῃ, ἀφοῦ πολεμήσωμεν, καὶ ἂν τσακισθῶμεν σᾶς δίδω τὴν εἴδησιν διὰ νὰ πάρητε τὰ μέτρα σας· διὰ τὸ βγάλσιμόν των καὶ πηγεμόν των εἶναι ἄφευκτον, ὅτι ἔχομεν τὴν βεβαιότητα ἐντελεστάτην καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν· τώρα ἔλαβα γράμμα ἀπὸ τὸν εὐγενέστατον Κ. Ἀνδρέαν Ζαΐμην ἀπὸ Κέρτεζαν, λέγοντάς μου ὅτι ἐξεκίνησε διὰ τὰ αὐτοῦ εἰς βοήθειαν, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἔρχονται, λοιπὸν σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ζωγραφήσητε τὰ πράγματα καὶ τὰς ἐκβάσεις· ἄλλο τί νὰ σᾶς εἰπῶ δὲν ἔχω· σᾶς τὰ παρέστησα ὅλα, ἀγκαλὰ καὶ σήμερον μᾶς εἶπον ὅτι ἑπτὰ χιλιάδες Τοῦρκοι ἔρχονται μισοὶ πεζοὶ καὶ μισοὶ καβάλα, ὅμως αὐτὸ εἶναι ψεῦμα, καὶ ὅ,τι ἀληθεύσει ἀπ' ἐδῶ ἔχετε μαζοὺς πεζὸν διὰ ὁδηγίαν σας καὶ ἡ ἀφεντιά σας τὸ ἴδιον νὰ κάμετε.

12 Ἰουνίου 1825 Γαστοῦνι. Ὁ ἀδελφός σας

Γεώργ. Σισίνης.

Μετὰ τὴν μάχην τῆς Δραμπάλας, ὡς ἐῤῥέθη, ὁ Ἰβραΐμης ἐδιευθύνθη εἰς τὴν Τρίπολιν. Τῶν δ' Ἑλληνικῶν στρατευμάτων τὸ πλεῖστον μέρος συγκείμενον ἀπὸ Λεονταρίτας, Τριπολίτας, Ἁγιοπετρίτας, Μιστριώτας, Ἀργείους καὶ Ναυπλιεῖς μετὰ τῶν Ἀρχηγῶν των, ἀπῆλθον πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν οἰκογενειῶν των, ἐν οἷς καὶ ὁ Κ. Μαυρομιχά-

λης μετέβη μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν εἰς Μύλους τοῦ Ναυπλίου. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Πλαπούτα, Κανέλου Δεληγιάννη, Παπατσιώνη, Γενναίου καὶ λοιπῶν διελθόντες διὰ τῆς Στεμνίτσης καὶ Καρυταίνης ἐτοποθετήθησαν, τῇ 12, ἐν Χρυσοβίτσι. Ἐνταῦθα συνεκέντρωσαν αὖθις ὑπὲρ τὰς 4,000 Ἑλλήνων, καὶ, μολονότι ἐστεροῦντο πολεμοφοδίων καὶ μάλιστα τροφῶν, ὥστε πολλάκις ἐτρέφοντο διὰ κρέατος μόνον, διότι, διὰ τὸ ὀρεινὸν ἐκείνων τῶν μερῶν, οἱ κάτοικοι δὲν εἶχον δρέψει εἰσέτι τοὺς καρποὺς των, τῇ 14 ἐστράτευσαν διὰ τὴν θέσιν Τρικόρφων πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅπου ἐπληροφορήθησαν τὴν εἰς Ναύπλιον πρόοδον τοῦ Ἰμβραῒμ, λαβόντες καὶ τὰς κάτωθι διαταγάς.

Ἠγαπητὲ ἀδελφέ !

Καὶ ἀπὸ ἀχλαδόκαμπον σᾶς ἔγραψα τὰ χρειώδη καὶ ἤδη ἐντεῦθεν μολονότι ἐλπίζω, ὅτι δὲν ἐμεσολάβησεν ἡ παραμικρὰ ἔλλειψις κρίνω ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παραστήσω κατ' ἐπανάληψιν, ὅτι οἱ πατριῶται καὶ τὸ ἔθνος ὅλον τρέφει χρηστὰς καὶ μεγάλας ἐλπίδας τοῦ νὰ δείξετε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιμον περίστασιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κρέμαται ἡ τύχη τῆς Πελοποννήσου καὶ γενικῶς ὅλης τῆς Ἑλλάδος, τὸν πατριωτισμόν σας καὶ τὰ πολεμικά σας προτερήματα· λοιπὸν ἰδοὺ καιρὸς, ἰδοὺ περίστασις καὶ προσπαθήσατε, ὅση δύναμις, καὶ τὸ ὄνομά σας νὰ δοξάσετε καὶ νὰ τὸ ἀπαθανατίσετε καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ ἔθνους νὰ ἐκπληρώσετε καὶ τὰς εὐχαριστήσετε. Γράφων τοιουτοτρόπως θαῤῥῶ, ὅτι γράφω εἰς ἕνα ἀδελφὸν, τοῦ ὁποίου τὰ πατριωτικὰ φρονήματα καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα εἶναι ζωγραφισμένα εἰς τὴν ψυχήν μου μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτῆρας.

Οἱ Τοῦρκοι σήμερον τὸ πρωῒ ἐφάνησαν εἰς τοὺς ἀφεντικοὺς Μύλους, ὅπου εὗρον μεγάλην ἀντίστασιν ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας, οἵτινες εἶχον ἐπὶ κεφαλῆς των τὸν Ὑψηλάντην καὶ τὸν Κ. Μαυρομιχάλην, ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν καὶ ἐπληγώθησαν ἄλλοι τόσοι, ἐκ τῶν ἰδικῶν μας μόνον εἷς ἐφονεύθη καὶ ἕνας ἐπληγώθη ὁ Μακρυγιάννης, καὶ αὔριον ἐλπίζεται νὰ καταστραφῇ διόλου, ὅταν

ὅμως φθάσητε καὶ αὐτόθεν ἡ ἐξοχότης σας, ὁ ὁποῖος ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ περιμένεσθε· ἔῤῥωσθε. Οἠν 12 Ἰουνίου 1825 Ναύπλιον.

Ὁ ἀδελφός Σου, Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Μὲ χαράν της ἡ Διοίκησις σᾶς ἀναγγέλλει τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τῆς σημερινῆς μάχης τῶν **Μύλων**· ὁ ἐχθρὸς τοῦ ὁποίου τὸν ἐρχομὸν εἰς Μύλους σᾶς ἔγραψεν ἡ Διοίκησις, σήμερον περὶ τὰς 8 τῆς ἡμέρας ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ αὐτὴν τὴν ἀναγκαίαν θέσιν καὶ 278 ὁπλοφόροι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἐκλαμπροτάτων Δ. Ὑψηλάντη καὶ Κ. Μαυρομιχάλη, ἐδέχθησαν κατ' ἀρχὰς ὅλον τὸ πῦρ τῶν ἐχθρῶν κρατοῦντες τὰ ὀσπήτια καὶ τὸ περιβόλι· περὶ τὰ τέλη τοὺς ἐστάλη καὶ βοήθεια ἀπὸ ἑκατὸν τακτικοὺς καὶ ἐχρησίμευσε πολὺ καὶ αὐτή· τέσσαρα μύστικα προσηρμοσμένα εἰς ἁρμόδια μέρη ἔκαμαν ἱκανὴν βλάβην εἰς τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐμψύχωσαν μεγάλως τοὺς ἐδικούς μας· ἡ μάχη διήρκεσεν ἕως εἰς τὰς 11 ½ ὥρας, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα τρὶς ὥρμησαν αἱ δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τρὶς ἀπεκρούσθη μὲ μεγάλην ζημίαν, ἥτις ὑπερβαίνει τοὺς 150 φονευμένους καὶ ἄλλους τόσους πληγωμένους· ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας εἷς μόνον ἐφονεύθη καὶ ἐπληγώθη εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα ὁ στρατηγὸς Μακρυγιάννης.

Μετὰ τὴν μάχην ὁ ἐχθρὸς ἄρχισε νὰ τραβᾷ τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατεύματός του πρὸς τὸ Ἄργος· ὁ δὲ Ἰμβραΐμπασᾶς ὁ ἴδιος ἔμεινε ἐκεῖ μὲ ἕνα Μπαταλιόνι, καὶ μὲ τὸ ἄτακτόν του στράτευμα, καὶ καθ' ὅλους τοὺς λόγους ἔχει σκοπὸν νὰ ἐπιπέσῃ πάλιν εἰς τοὺς ἐδικούς μας· διὰ τοῦτο μὲ ὅλην τὴν δραστηριότητα ἐνδυναμώνονται ἀπόψε τὴν νύκτα καλλίτερα οἱ Μύλοι.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου συμπεραίνομεν εἶναι διὰ τὸ μέρος τῆς Κορίνθου καὶ ἔγεινε πολλὰ καλὸν ὅπου ἔχασε σήμερον ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν εἰς τοὺς Μύλους· καὶ εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ χασοημερήσῃ καὶ αὔριον διὰ νὰ ἠμπορέσουν τὰ στρατεύματά σας νὰ φθάσουν εἰς Δερβενάκι καὶ νὰ ὀχυρωθοῦν. Εἰς τὴν πόλιν ἐνταῦθα κυριεύει μεγάλος ἐνθουσιασμὸς καὶ ὅλα γίνονται μὲ καλὴν

θέλησιν καὶ προθυμίαν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὅλος ὁ κόσμος εὔχεται εἶναι νὰ σᾶς ἀκούσῃ μεταξὺ Ἄργους καὶ Κορίνθου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 13 Ἰουνίου 1825 ὥρα 4 1|2 τῆς νυκτός.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Ὁ ἐχθρὸς χθὲς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἔμεινεν εἰς Ἄργος καὶ εἰς τὰ πέριξ, σήμερον τὸ πρωῒ ἐπλησίασεν ἐδῶθεν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, καὶ ἐντὸς βολῆς κανονίου, ὥστε τοὺς ἐρρίψαμεν καὶ μερικὰ κανόνια ἀπὸ τὸ Παλαμῆδι, τὰ ὁποῖα ἀνάγκασαν τοὺς προχωρήσαντας ἱππεῖς νὰ ὀπισθοδρομήσουν. Αὐτὰ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ ὅσον καὶ ἀνεξήγητα ἂν ἦναι, ἀφ' ἑτέρου μέρους ἡ ἐνταῦθα διαμονή του μᾶς παρηγορεῖ, διότι μᾶς δίδει ἐλπίδας, ὅτι θέλετε προφθάσει νὰ πιάσετε καλὰ ὅλας τὰς ὀπισινὰς θέσεις, καὶ νὰ ὀχυρωθῆτε, καὶ ἐπομένως νὰ εὕρῃ ὁ τολμηρὸς αὐτὸς ἐχθρὸς τὸν τάφον του ἐδῶ.

Οἱ εἰς τοὺς Μύλους ἐδικοί μας εἶναι καλὰ ὠχυρωμένοι, καὶ ἂν ὁρμήσῃ κατ' αὐτῶν δὲν ἔχουν κόπον.

Τῇ 15 Ἰουνίου 1825 Ναύπλιον.

Πρὸς τὸ σεβαστὸν ἐκτελεστικὸν σῶμα.

Τὴν ὑπ' ἀριθ. 8799 σεβαστήν μοι ταύτην τὴν ὥραν δύοντος τοῦ ἡλίου ἔλαβον, καὶ εἶδον εὐχαρίστως τὴν περιγραφὴν τῆς μάχης τῶν Μύλων γενομένης μὲ θραῦσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀφοῦ ὁ ἐχθρὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τριπολιτσὰν καὶ ἔφερε μεταβολὰς εἰς τὸ στρατόπεδόν μας, μᾶς ἔφερεν ὀλίγας δυσκολίας, ἕως νὰ συσσωματωθῶμεν, χθὲς ἤλθομεν ἐνταῦθα εἰς τὰ Τρίκορφα, ὅτε καὶ ἐμάθαμεν τὴν ἀναχώρησίν του ἀπὸ Τριπολιτσᾶν καὶ παρετηροῦσαμεν ὅτι ἄφησε μόνον φρουράν, σήμερον ἐμείναμεν καὶ τοὺς ἐδώσαμεν αἰτίαν πολέμου διὰ νὰ παρατηρήσωμεν τὴν δύναμίν των, ἀλλ' αὐτοὶ ἀδύνατοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐξέλθουν εἰμὴ περὶ τὸ τεῖχος· ὅθεν ἄφησα τὸν στρατηγὸν Κανέλλον μὲ 800 καὶ τὸν στρατηγὸν Παπατσώνην μὲ 600, οἵτινες νὰ συνάξουν καὶ τὰ ἅρματα Τριπολιτσᾶς καὶ νὰ τοὺς πολιορκήσουν, ἡμεῖς δὲ μετὰ μίαν ὥραν ἐκκινοῦμεν ἐγὼ μὲν κατ' εὐθεῖαν διὰ Μύλους, τὰ δὲ στρατεύματα ἐπέκεινα τρεῖς χιλιάδας τὰ διευθύνω μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κολιοπούλου καὶ

υἱοῦ μου Γενναίου κατὰ τὸ μέρος τῆς Κορίνθου· τοῦ Κ. Ἀνδ. Ζαΐμη φθάσαντος εἰς Λεβίδι μὲ δύο ἐπέκεινα χιλιάδας ἔγραψα καὶ διευθύνθη καὶ ἐκεῖνος ὁμοίως κατὰ τὴν Κόρινθον, τὸν δὲ στρατηγὸν Νοταρόπουλον ἐβίασα καὶ ἐκίνησε χθὲς διὰ τὰ μέρη Κορίνθου μὲ τὸ σῶμά του καὶ τὸν ὡδήγησα νὰ ὀχυρώσουν τὰς θέσεις Δερβενάκι καὶ μαῦρα λιθάρια, καὶ νὰ σταθοῦν γενναῖοι ἕως νὰ προφθάσωμεν καὶ ἡμεῖς· διέταξα καὶ τὸν στρατηγὸν Π. Μπαρμπιτσιώτην νὰ διευθυνθῇ καὶ ἐκεῖνος μὲ ἐπέκεινα 1000, ὅπου ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του νὰ τραβίξῃ κατὰ τὸ Ἄργος, ἐβίασα μὲ συχνὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους γραφάς μου καὶ Ἁγιοπετρίτας 200 Μιστριώτας καὶ Σπαρτιάτας καὶ λοιποὺς νὰ προφθάσουν, καὶ ἂς τοὺς παρακινήσῃ καὶ ἡ Σεβ. Διοίκησις διὰ νὰ συσσωματωθῶμεν καὶ δυνηθῶμεν νὰ κάμωμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐκεῖνο, ὅπου μέχρι τοῦδε δὲν ἐκάμαμεν.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὰ ὁποῖα ἐγκλείω γράμματα τοῦ Κ. Ζαΐμη καὶ Πετμεζᾶ, βλέπετε πλέον ἀναμφίβολον τὴν εἰς Δερβένια διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ βιάσετε Κάτω Ναχαγίτας Κορινθίους, Κουλουργιώτας,Ποριώτας, Αἰγινήτας, καὶ Δερβενοχωρίτας, καὶ ὅσας ἄλλας δυνάμεις ἔχετε νὰ προκαταλάβουν τὰ Δερβένια, καὶ στείλατε μίαν ἐκτελεστικὴν δύναμιν νὰ ἐνεργήσῃ διὰ ταῦτα· στείλατε καὶ μύστικα, νὰ χρησιμεύσουν μεντζὶλ καΐκι διὰ τὴν ταχύτητα, διὰ νὰ προκαταληφθῇ τὸ κακόν· μένω.

Τρίκορφα 15 Ἰουνίου 1825. Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Κ Θεόδ. Κολοκοτρώνην.

Ἀπὸ δύω αἰχμαλώτους φυγόντας ἀπὸ τὸν Ἰμβραὶμ Πασᾶ καὶ ἐλθόντας ἐνταῦθα τὸν ἕνα Ἀργεῖον καὶ τὸν ἕτερον ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Χ. Χρήστου αἰχμαλωτισθέντων εἰς Ναβαρῖνον, πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Ἰβραὶμ πασᾶς ῥιψοκινδυνεύει πολὺ καὶ πάντοτε σχεδὸν εἰς τὰς μάχας καὶ εἰς τὰς ἐκστρατείας προπορευόμενος ἀπὸ ὅλον του τὸ στράτευμα καὶ μὲ πολλὰ ὀλίγους ἱππεῖς. Αἱ ἑξῆς περιστάσεις, τὰς ὁποίας μᾶς ἐβεβαίωσαν οἱ ῥηθέντες αἰχμάλωτοι εἶναι ἀρκεταὶ νὰ σᾶς πληροφορήσουν τὴν ἀλήθειαν· ὅταν ἐκατέβη εἰς τοὺς Μύλους, ἐνῷ ὅλον του τὸ σῶμα ἦτον εἰς Τζιβέρι, αὐτὸς μὲ πολλὰ ὀλίγους ἱππεῖς ὥρμησε διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς ἐκείνην τὴν θέ-

σιν καὶ ἐντουφεκίσθη ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας· ὅταν πάλιν ἐκίνησε διὰ τὸ Ἄργος ἐξεκόπη ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν καὶ συνωδευμένος μόνον ἀπὸ ἕναν ἄλλον ἱππέα καὶ ἀπὸ ἕνα πεζὸν ἐμβῆκεν εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκεῖ ἠχμαλώτισε τὸν Ἀργεῖον· ὥστε ἐὰν εὑρίσκοντο ἐκεῖ τινὲς ἐκ τῶν ἡμετέρων τὸν ἐσκότοναν ἄφευκτα· ἔπειτα μαθὼν, ὅτι ἐκτὸς τῆς θύρας τοῦ Ναυπλίου εὑρίσκονται φαμήλιαί τινες ἐκαβαλίκευσε πρὶν ἐξημερώσῃ καὶ μὲ πολλὰ ὀλίγους ἱππεῖς ἦλθεν ἔξω τοῦ Ναυπλίου, καὶ ὅταν ἐβγῆκαν μερικοὶ ἐδικοί μας αὐτὸς πρῶτος ἐπολέμησε μὲ αὐτούς· οὕτω κάμνει πάντοτε εἰς ὅποιον μέρος καὶ ἂν ἐκστρατεύσῃ, ὥστε βλέπετε πόσον εὔκολα ἠμπορεῖ νὰ χαθῇ· (φορεῖ δὲ συνήθως εἰς τὸ κεφάλι σαρίκι ἄσπρον, καὶ σαλβάρι, καὶ πεπλε μενζανὶ ἢ μπαρουτὶ, εἶναι κοντὸς καὶ χονδρὸς, τὸ δὲ πρόσωπόν του ξανθὸν καὶ εὐλογιάρικον καὶ μὲ γένεια ὀλίγα· τὴν νύκτα κοιμᾶται ἐπάνω εἰς ἕνα συντζαδὲν σκεπασμένος μὲ ἕνα καπότον ῥοῦχινον.) Ἠμπορεῖτε λοιπὸν ὅταν ἀκούετε, ὅτι ἐκστρατεύει ποῦ, νὰ πιάνετε τὸ μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀπερνᾷ ἡ ἐμπροσθοφυλακή, κάμνοντες χοσιὰν ἢ διαθέτοντες ὅπως ἄλλως ἠξεύρετε μερικοὺς στρατιώτας διὰ νὰ κατορθώσετε νὰ τὸν φονεύσετε καὶ νὰ γλυτώσωμεν οὕτως ἀπὸ ἕνα τοιοῦτον ἐχθρόν.

Ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἐμπειρία σας ἠμπορεῖ τώρα ὁποῦ ἔχετε αὐτὴν τὴν πληροφορίαν νὰ εὕρῃ τὸν τρόπον διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἕνα τοιοῦτον ἐπιχείρημα. 16 Ἰουνίου 1825 ἑσπέρας ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ ἀντιπρόεδρος, Γκίκας Μπότασις.

(Τ. Σ.) Ἰωάννης Κωλέτης.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς, Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ κείμενον τοῦ συγγραφέως· ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι 176 περιγράφει τὴν μάχην τῶν Μύλων ὡς ἐφεξῆς.

« Τῇ 13 κατῆλθεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἄργους (ὁ ἐχθρός)· ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐν τῇ Πρωτευούσῃ περιέμενε τὴν τοσοῦτον αἰφνιδίαν εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, μέγα μέρος τοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἀνήκοντος σίτου καὶ ἀλεύρου εὑρίσκετο εἰς τοὺς παρὰ τὴν Λέρνην Μύλους, ἡ δὲ διάσω-

σις αὐτῶν ἦτον ἀναγκαιοτάτη. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο ἀδύνατον· διότι τὸ χωρίον, ἂν καὶ προφυλαττόμενον ὑπὸ ἕλους, ἦτον ὅμως ἀτείχιστον. Οὐδὲν ἧττον ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἀνέλαβε τὴν ἄμυναν τῶν Μύλων μετὰ 227 ἐν ὅλοις ἀνδρῶν. Ὁ ἐν τῷ λιμένι τῆς Ναυπλίας εὑρισκόμενος τότε Γάλλος Ναύαρχος Ῥιγνὺς προσῆλθεν αὐτὸς εἰς Λέρνην διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸν Ὑψηλάντην ἀπὸ ἐπιχειρήματος, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἐκθέσῃ αὐτὸν ἀνωφελῶς εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον.»

«Ἀλλὰ Ναύαρχε, ἀπήντησεν ὁ γενναῖος ἀνὴρ, τὸ καθῆκον ἡμῶν εἶναι ν' ἀποθάνωμεν ἐνταῦθα.» Ἡ δὲ τόλμη, ὡς πολλάκις ἐν πολέμῳ συμβαίνει, ὑπῆρξεν εὐτυχής· διότι, γενομένης μετὰ μεσημβρίαν πεισματώδους ἐφόδου τῶν Ἀράβων, οἱ ἐχθροὶ ἀπεκρούσθησαν ἐπανειλημμένως. Τῇ 14, οἱ Ἄραβες ἐπυρπόλησαν τὸ Ἄργος καὶ τὰ πέριξ χωρία, τῇ δὲ 15 ἐπλησίασαν τὸ Ναύπλιον. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἰβραῒμ Πασᾶς δὲν εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν τοῦ μεγάλου τούτου φρουρίου ἀναγκαῖα, καὶ πρὸς τούτοις ἐφοβεῖτο μήπως ἀποκλεισθῇ εἰς τὴν Ἀργολικὴν πεδιάδα, ἐπεχείρησε τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὴν ἐπάνοδον καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Τρίπολιν, ὅπου διέτριψεν ἐπί τινας ἡμέρας διὰ ν' ἀναπαύσῃ τὰ τάγματα αὐτοῦ».

Περὶ τῶν καθέκαστα τῆς μάχης ταύτης δὲν κάμνομεν λόγον, καθότι ἐκτίθενται εἰς τὰς ἀνωτέρω καταχωρηθείσας διαταγὰς τῆς Διοικήσεως καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μεταξᾶ. Ἀλλ' ἐν γένει παρατηροῦμεν ὅτι, παρελείφθη ὁ Κ. Μαυρομιχάλης, ὅστις ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος αὐτήν· ἐπομένως τὸ χωρίον τοῦτο τῶν Μύλων ἦτον ἀρκετὰ τετειχισμένον· καὶ εἰς τὸ δυσπρόσβλητον καὶ ὀχυρὸν τῆς θέσεως αὐτῆς ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία αὕτη τῶν Ἑλλήνων· διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐφρουρεῖτο ἀπὸ ἄβατα ἕλη, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπῆρχον διάφορα τείχη καὶ μάλιστα εἰς Πύργος,

ἐντὸς τῶν ὁποίων ὀχυρωθέντες οἱ Ἕλληνες, ἀφόβως ἠδύναντο ν' ἀμύνωνται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς θέσεως 100 μόνον ὁπλοφόροι καταλαβόντες ἐπιτήδειά τινα μέρη, ἠδύναντο ν' ἀποκρούσουν πᾶσαν ἔφοδον τοῦ ἐχθροῦ, ἐνῷ ἤδη ἦτον περὶ τοὺς 300. Πρὸς τούτοις καὶ ὁ ἐχθρὸς ὅσας δήποτε δυνάμεις καὶ ἂν εἶχεν, ἕνεκα τῶν ἑλῶν δὲν ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ πλείους τῶν 500 ἢ 1000. Ὅθεν οἱ Μύλοι μόνον ἐνώπιον τῆς θαλάσσης ἦτον ἐκτεθειμένοι. Ἀλλὰ τότε ἐκτὸς ὅτι δὲν ἦτον ἐκεῖ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐξ ἐναντίας ὅμως εὑρίσκοντο προσωρμισμένα 4 μύστικα Ἑλληνικὰ, τὰ ὁποῖα μᾶλλον ἐπήνεγκον ἱκανὴν ζημίαν εἰς τὸν ἐχθρόν· ὅτι δ' ἐκ τῆς θέσεως δὲν μετεχειρίσθη πολὺν στρατὸν ὁ Ἰμβραῒμπασᾶς ἐμφαίνεται εἰς τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον τῆς Κυβερνήσεως τὸ ἀπὸ 16 Ἰουνίου.

Ἡ μάχη αὕτη παραβαλλομένη μετὰ τόσων ἄλλων, φέρ' εἰπεῖν τῆς Ἀλωνισταίνης, τοῦ Κραμποβοῦ, τῆς Πιάννης, τῆς Συλίμνης, τῆς Δαβιᾶς καὶ ἄλλων, φαίνεται ταπεινοτέρα, διότι κατ' ἐκείνας, οἱ Ἕλληνες ἄμοιροι τῶν προτερημάτων τῆς θέσεως, ἐπρότειναν τὰ στήθη των ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐξῆλθον νικηταὶ, καὶ ἐπροξένησαν οὐκ ὀλίγην ζημίαν εἰς αὐτόν. Καὶ ὅμως περὶ ἐκείνων οὐδὲ μνεῖαν κάμνει ὁ συγγραφεὺς, ἐνῷ τὴν προκειμένην ἐκθέτει μάλιστα ἐν ἐκτάσει· ὁ δὲ λόγος φανερὸς διὰ νὰ ἐπαινέσῃ πρόσωπα τῆς συμπαθείας του.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐστρατοπεδευμένος εἰς Τρίκορφα ὁδηγούμενος ἀπὸ τ' ἀνωτέρω ἔγγραφα τῆς Κυβερνήσεως, ἐθεώρησεν ἄφευκτον τὴν εἰς Δερβένια προαγωγὴν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ καταληφθοῦν τὰ πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη στενά. Ὅθεν λαβὼν προηγουμένως τὰ πρόσφορα περὶ τούτου μέτρα, κατέλιπε πέριξ τῆς Τριπόλεως τοὺς Κανέλον Δεληγιάννην καὶ Παπατσιώνην μετὰ 1400 καὶ μὲ τὸν λοιπὸν στρατὸν συγκείμενον ἐκ 3000 περίπου, καὶ μετὰ τοῦ Πλαπούτα καὶ Γενναίου ἐδιευθύνθη διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν

πρὸς τὴν Κόρινθον. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν τε καὶ πολεμεφοδίων, ἠναγκάσθησαν νὰ λοξεύσουν τὸν δρόμον των, ἵνα διελθόντες ἀπὸ τοὺς Μύλους προμηθευθῶσιν ἐκεῖθεν τ' ἀναγκαῖα. Προχωροῦντες ὅμως εἰς Αχλαδόκαμπον αἰφνιδίως ἀπήντησαν τὸν Ἰμβραὶμ φέροντα ὅλον τὸν στρατόν του. Τότε εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην θέσιν των, διῃρέθησαν εἰς δύω ἴσα σώματα, καὶ τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Πλαπούταν ἔδραμε νὰ ὀχυρωθῇ δεξιᾷ πρὸς τὸ μέρος τῶν Βάρσων· τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Γενναῖον ἀριστερᾷ τοῦ Παρθενιοῦ, μεταξὺ δ' αὐτῶν εἰς τὴν πεδιάδα παρέταξεν ὁ Ἰμβραΐμης τὸν στρατόν του. Ἀλλ' ἀποκεκμηκότα ἀμφότερα τὰ μέρη ἀπὸ τὴν ὁδοιπορίαν καὶ τὸν ὑπερβολικὸν καύσωνα, δὲν ἔδωσαν ἀφορμὴν μάχης, εἰμὴ μόνον ἵσταντο παρατεταγμένα μέχρις οὗ ἡ πέπλος τῆς νυκτὸς τὰ διέλυσε. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἔλαβον τὸν δρόμον τῆς Καρυταίνης διὰ νὰ ἐφοδιασθοῦν ἀπὸ τροφὰς καὶ νὰ ἐνισχυθοῦν ἔτι μᾶλλον ἀπὸ στρατιώτας, ὅτε διελθόντες ἐκ Τριπόλεως παρέλαβον τὸν Δεληγιάννην καὶ Παπατσιώνη καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς Χρυσοβίτσι καὶ Πιάναν· ὁ δὲ Ἰμβραΐμης ἐπανῆλθεν εἰς Τρίπολιν.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἤδη ἐκ Χρυσοβιτσίου δὲν ἔλειψε ν' ἀνταποκριθῇ μετὰ διαφόρων Ἐπαρχιῶν διὰ νὰ συγκεντρώσῃ ἱκανὴν δύναμιν, ἵνα ἀγωνισθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τοῦ συστάδην, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κάτωθεν ἐπιστολῶν.

Πατριῶται κοινῶς τῆς Μάνης.

Δὲν ἠμπορεῖ ἡ ψυχή μου οὔτε τὰ χείλη μου νὰ σᾶς ὀνομάσουν τοῦ λοιποῦ Σπαρτιάτας, διότι κατατιμάσατε τὸ ἔνδοξον τοῦτο ὄνομα μὲ τὴν μικροψυχίαν καὶ ἀδιαφορίαν σας· διὸ καὶ σᾶς λέγω μὲ τὴν τελευταίαν μου ταύτην διακήρυξιν καὶ ἐν συντομίᾳ, ὁ κίνδυνος τῆς πατρίδος προχωρεῖ αὐξάνοντας καὶ προμηνύει τὸν ἀφανισμόν μας, ὁ ἐχθρὸς ἐτόλμησε νὰ ὑπάγῃ καὶ ἕως εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐπαπειλεῖ τὴν τελείαν ἐξολόθρευσίν μας· λοιπὸν ἂν ἀγαπᾶτε τὴν πίστιν, τὴν πατρίδα, τὰ τέκνα σας, τὰς γυναῖκας σας καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν σας, ῥίψατε πλέον τὴν μικροψυχίαν καὶ ἀδράνειαν,

καὶ τρέξατε ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι, καὶ εἰ δυνατὸν καὶ αἱ γυναῖκες ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ διὰ νὰ προϋπαντήσωμεν τὸν κίνδυνον καὶ νὰ ἀσφαλισθῶμεν, καὶ ἂν κάμετε ἀπόφασιν διὰ νὰ κινηθῆτε νὰ μὴν ἔρχεσθε μόνον ἕως ἐδῶ καὶ ὀλίγον παρεμπρὸς καὶ νὰ ὀπισθοδρομῆτε, ἀλλὰ νὰ τρέξετε ἔνθα ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος καὶ ὁ κίνδυνος ἀπαιτεῖ, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐκινήθη καὶ ἀγωνίζεται ὅλον τὸ σπήτιόν μου.

Ἂν ὅμως καὶ αὖθις δείξετε τὴν προτέραν σας ἀκινησίαν καὶ ἀδιαφορίαν, ἐγὼ διὰ νὰ εἶμαι ἀθῷος καὶ ἔξω τῆς ἁμαρτίας καὶ προφασιολογίας διαμαρτύρομαι καὶ ἤδη ἐναντίον σας ἐνώπιον θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἂς εἶσθε ὑπεύθυνοι διὰ νὰ δώσετε λόγον διὰ τὰ τοιαῦτα φθοροποιὰ φερσίματά σας.

Προσέτι ὁρκίζω εἰς τὸν θεὸν καὶ ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος ἅπαντας τοὺς Ἁγίους Ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ ὅλους τοὺς εὐαισθήτους πατριώτας διὰ νὰ λάβουν ἐπιμέλειαν καὶ δημοσιεύσουν τὴν παροῦσάν μου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Μάνης, ἵνα μάθουν καὶ τώρα οἱ πατριῶται μας τὸν προχωροῦντα κίνδυνον καὶ τὰς πατριωτικὰς καὶ σωτηριώδεις παρακινήσεις μου· ἔῤῥωσθε.

Τὴν 17 Ἰουνίου 1825 Κιτριαῖς. Ὁ πατριώτης

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγέ!

Ὄντες φθασμένοι εἰς Φροσύναν ἐλάβομεν τὸ ἀδελφικόν σας εἰς τὸ ὁποῖον εἴδαμεν νὰ μᾶς ἐπιπλήττης, ὅτι κάμνοντας τοῦτον τὸν δρόμον δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ κάμωμεν πόλεμον μὲ τὸν ἐχθρόν· πλὴν αὐτὸ δὲν εἶναι καθὼς τὸ ἐστοχάσθητε· ἀλλ' ἡμεῖς ἐνομίσαμεν ὅτι πέρνοντες τὸν δρόμον τοῦτον θέλει φθάσομεν πλέον ταχύτερα πλησίον τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς καὶ τῷ ὄντι τούτῃ τῇ ὥρᾳ ἐφθάσαμεν ἐδῶ εἰς ἕνα τζιμοῦρι τοῦ κάμπου τῆς Μηλιᾶς εἰς μοναστῆρι ἅγιον Νικόλαον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον θεωροῦμεν ἀνεμποδίστως ὅλην αὐτὴν τὴν πεδιάδα τῆς Μηλιᾶς, καὶ εἴμεθα ἀναμεταξὺ τζιπιανῶν καὶ κακοῦρι, τὸ ὁποῖον ἀπέχει ἀπὸ Λεβίδι 2 ὥρας. Λοιπὸν ἐὰν ἐγκρίνετε τὸν αὐτόθι ἐρχομόν μας, καὶ ἂν ἐφθάσατε καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας εἰς Λεβίδι γράψετέ μας διὰ νὰ ἔλθωμεν· δὲν ἐστοχάσθημεν ποτὲ ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἀφοῦ ὠπισθοδρόμησε καὶ ἦλθεν εἰς Τριπολιτζᾶν θέλει νὰ εἰσβάλῃ εἰς Καλάβρυτα καὶ ἐκεῖθεν διὰ Πάτρας,

καθὼς τὸ ἐστοχάσθητε ἡ ἐκλαμπρότης σας, ἐπειδὴ ἐὰν εἶχε τοιοῦτον σκοπὸν, αὐτὸς ἔπρεπεν ἀναμφιβόλως νὰ ἐκςρατεύσῃ ἀπὸ τὸ Ἄργος να εἰσβάλῃ εἰς Κόρινθον, ὅπου νὰ κάμῃ καὶ ἔργα, καὶ ἐκεῖθεν νὰ διαβῇ ὁποῦθεν ἤθελεν, ἢ διὰ Πάτρας ἢ διὰ τὰ Ντερβένια, τὰ ὁποῖα ἀνοίγοντάς τα νὰ φέρῃ ὅλα τὰ ἠπειρωτικὰ στρατεύματα ἔσωθεν τῆς Πελοποννήσου καὶ τότε μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν νὰ κάμῃ τοὺς σκοπούς του· ὅ,τι λοιπὸν ἐγκρίνετε κλπ. γράψετέ μας διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν. Σήμερον καθ' ὁδὸν οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀντιςρ. Νοταρᾶ στρατιῶται ἐπίασαν ἕνα ἀράπην λειποτάκτην τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου· ὁ μπαϊραχτάρης του ἠξεύρει καλὰ τὰ ἀραβικὰ, τὸν ἠρώτησαν λοιπὸν καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς πείνης καὶ τοῦ μεγάλου κόπου ὅπου ὑποφέρουν ἐλειποτάκτησαν, ἐπειδὴ χωριστὰ ἀπὸ ταῖς μεγάλαις μάρτσαις ὁποῦ κάμνουν καὶ τὸ βάρος τῆς μεγάλης μπαγιονέτας ὁποῦ φέρουσιν, φέρουσιν ἀκόμη καὶ μίαν μπάλαν κανονίου· τὸν ἠρώτησαν διὰ τί ἔφυγεν ὁ Πασᾶς ἀπὸ τοὺς Μύλους; καὶ τοὺς εἶπεν, ὅτι ἐπειδὴ ὑστερήθη πολεμοφοδίων· καὶ ἐπειδὴ ἐλαβώθη εἰς Μύλους ὁ ἴδιος εἰς τὸ χέρι, διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς Τριπολιτζᾶν, ὅπου καθήμενος νὰ ἐξαποστείλῃ ἱππεῖς εἰς Μοθοκόρωνα (καθὼς ἡ ἀπελπισία του καὶ τὸ τρελλόν του τὸ κεφάλι τὸν διδάσκει) νὰ τοῦ φέρουν πολεμοφόδια καὶ τροφὰς καὶ τότε νὰ κάμῃ ἄλλα κινήματα· αὐτὰ ἐμάθαμεν καὶ ἔπειτα τὸν ἐφονεύσαμεν· ταῦτα καὶ μένομεν. 18 Ἰουνίου 1825. Ἅγιος Νικόλαος. Οἱ ἀδελφοί Σας

Ἀνδρέας Λόντος, Ἰωάννης Νοταρᾶς.

Ἰδοὺ τί γράφουν οἱ Καπεταναῖοι τῶν ἐπαρχιῶν, Μιστρᾶ, Ἁγίου Πέτρου, Τσακωνιᾶς, καὶ Μονεμβασίας κλπ.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Γεν. Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Τρὶς σᾶς ἐγράψαμεν, καὶ ἀπόκρισίν σας δὲν ἐλάβαμεν, διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος μας νὰ μᾶς στείλετε τὴν διαταγήν σας ποῦ νὰ μείνωμεν, ἐπειδὴ εὑρισκόμεθα εἰς Δραγοῦνι ὡς ἔρημα πετεινὰ, ἀλλ' οὔτε ἀπὸ κάτω μᾶς ἐφάνη κανένας, καὶ σήμερον ἀπεφασίσαμεν νὰ τραβιχθῶμεν εἰς Ἅγιον Πέτρον, ὥστε νὰ μᾶς καταφθάσῃ ἡ ὁδηγία σας καὶ νὰ ἐφοδιασθῶμεν ἀπὸ ζαερέδες καὶ πολεμοφόδια, καὶ τότε νὰ τοποθετηθῶμεν ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσει· ἡμεῖς συμποσούμεθα ὑπὲρ τὰς 3500, ἐγράψαμεν καὶ εἰς

ὅλα τὰ μέρη, ὁποῦ εὑρίσκονται στρατεύματα, νὰ ἔρχωνται ἐδῶ· καὶ ἀφεύκτως ἕως αὔριον θέλουν ἀπεράσουν τὰς 5000, πλὴν τὸ ὅρδινόν σας νὰ μᾶς προφθάσετε, καὶ μένομεν εὐσεβάστως.

Τῇ 19 Ἰουνίου 1825 Δραγοῦνι   Οἱ πατριῶται καὶ ἀδελφοὶ Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἁγίου Πέτρου, Μιστρᾶ, Τσακωνιᾶς καὶ Μονεμβασίας.

Γεωργάκης Μιχαλάκης, Πέτρος Μπαρμπιτσιώτης, Ἀνδ. Κονδάκης· ἕπονται ἄλλαι 14 ὑπογραφαί.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχιστράτηγε Κύριε Θ. Κολοκοτρώνη.

Σήμερον περὶ τὰς τρεῖς ἐλάβαμεν τὸ πρὸς ἡμᾶς παρομοίως καὶ πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Πετρόμπεην, καὶ ὑπουργὸν τοῦ πολέμου, τὰ ὁποῖα ἀμέσως τὰ ἐξαποστείλαμεν· ἀλλ' ἡ ἐκλαμπρότης σου μᾶς διορίζει διὰ νὰ προκαταλάβωμεν τὰς θέσεις Βέρβενα καὶ Δολιανά, τοῦτο αὐτὸ ἐνεργήσαμεν καὶ μὲ ἐπιμονὴν πάντα λίθον ἐκινούσαμεν ἀπὸ χθὲς διὰ νὰ τὰ προκαταλάβωμεν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων ψωμὶ καὶ φουσέκια μᾶς ἐμπόδισε........

Μ' ὅλον τοῦτο προχθὲς εἴχαμεν στείλει φυλακὴν εἰς Βέρβενα καὶ σήμερον μὲ 150 στρατιώτας στέλλεται ἐκεῖ ἔνθα εἶναι καὶ ἄλλοι τινὲς ὁ Καπετὰν Ἀναγνώστης Ματαλάκης διὰ νὰ προσέχῃ πρὸς εἴδησιν ἡμῶν καὶ ὁδηγίαν· ἐδῶ κατὰ τὸ παρὸν τώρα εἴμεθα συναγμένοι ἕως 4000 χιλιάδες, καὶ ὡς προείπομεν ἐρχομένων τῶν ἐφοδίων σὺν θεῷ ἐλπίζομεν νὰ σωματωθῶμεν ἕως 5000 χιλ. παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃς καὶ νὰ μᾶς διατάττῃς συνεχῶς, καὶ ἐντοσούτῳ μένομεν μὲ τὸ προσῆκον σέβας.

1825, 19 Ἰουνίου, ἀπὸ Δραγοῦνι.   Οἱ πατριῶται

Γεωργάκης Μιχαλάκης, Πέτρος Μπαρπιτσιώτης καὶ λοιποί.

Ἐξοχώτατε.

Ἀναχωρῶντες ἀπὸ Ναύπλιον, καὶ μαθὼν καθ' ὁδὸν τὴν δειλίαν καὶ σχεδὸν ἀπελπισμὸν ταύτης τῆς ἐπαρχίας, παρακινούμενος ἀπὸ λύπην καὶ ἀγανακτισμόν, ἦλθον ἐνταῦθα μὲ τρεῖς ἀνθρώπους διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ κάμω τὰ χρέη μου ὅσον δύναμαι, καὶ ἀφοῦ ἔφθασα εἰς τὴν πόλιν δὲν ἔλειψα νὰ ἐνεργήσω μετὰ τοῦ Γ. Δαριώτου καὶ νὰ παρακινήσω διὰ νὰ συναχθοῦν οἱ πρόκριτοι καὶ

οἱ κάτοικοι ταύτης τῆς πολιτείας, καὶ ἕως σήμερον ἄλλους δὲν βλέπω, εἰμὴ τὸν Κοκοράκην καὶ Μελετόπουλον, ὥστε ὁποῦ καὶ αὐτοὶ συνήργησαν καὶ ὁπωσοῦν ἐξεκινήθησαν μερικὰ ἅρματα ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο εἰς τὰ Βέρβενα, ἦτον καὶ μερικοὶ Σπαρτιᾶται, ἀπηύδησα ὁμιλῶντάς τους τὰ εἰκότα, καὶ ἄλλοι μὲ ὑπήκουσαν καὶ ἄλλοι τὸ ἐναντίον. . . . .

Τοὺς ἐξοχωτάτους στρατηγοὺς Κανέλον, Γενναῖον, καὶ Παπατσιώνην ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

Ταῦτα καὶ μένω μὲ τὸ βαθὺ σέβας. Μισθρᾶ τὴν 20 Ἰουνίου 1825.

Ὁ πατριώτης καὶ ὡς υἱός σας, Ἀναστάσιος Μαυρομιχάλης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ

Ἐκλαμπρότατε. Ἡ Διοίκησις καὶ τὸ ὑπουργεῖον λυποῦνται πῶς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου δὲν αἰσθάνονται τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος νὰ τρέξωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ χάσκουσι κεχηνυῖαι, περιμένουσι τὴν σωτηρίαν των ἀπὸ μόνον τὴν ὅσην ἐδυνήθητε μετὰ πόνου καὶ ἱδρῶτος ἀπὸ μέρους σας νὰ συνάξητε Ἑλληνικὴν δύναμιν, καθὼς καὶ ὅσην διὰ τῶν ἀναφορῶν σας ἀναφέρετε, οἱ στρατηγοὶ Νοταρᾶς, Λόντος, Ζαΐμης καὶ λοιποὶ εὐαίσθητοι πατριῶται ἐσύναξαν καὶ διανυκτερεύουσιν εἰς τὰ ὄρη φυλάττοντες τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐνῷ ἡ Διοίκησις ἄχρι τοῦδε δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ γράφῃ προτρεπτικῶς καὶ δυναστικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡ Διοίκησις εἶναι ἐπαναπαυμένη καὶ στηριζομένη εἰς τὸν πατριωτισμὸν καὶ στρατηγηματικὴν ἱκανότητα τῆς ἐκλαμπρότητός σας· ἐπαγρυπνεῖ μὲ ὄμμα ἀκίνητον εἰς τὰ ἀναφερόμενά σας· ὅθεν δὲν μένει παρὰ εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ὥστε μὲ τὴν φρόνησιν καὶ μὲ τὴν δραστηριότητά σας νὰ ἐνεργήσητε τὴν διάσωσιν τῆς πατρίδος καὶ τὸν ὄλεθρον τοῦ ἀλαζῶνος Αἰγυπτίου.

Καὶ μὴ παύσετε νὰ ζητῆτε ὅ,τι σᾶς ἀναγκαιοῦν διὰ τὸν συγκεντρισμὸν καὶ αὔξησιν τοῦ στρατοπέδου σας πρὸς ἀφανισμὸν τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς καὶ ἡ Διοίκησις καταγίνεται εἰς τὴν ἑτοιμασίαν τῶν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων καὶ νὰ τὰ ἐξαποστείλῃ καθὼς τὸ ὕστερον γράμμα σας εἰς τὴν Σκοτεινὴν, εἰδοποιοῦσα καὶ τὴν ἐκλαμπρότητά

σας νὰ στέλλετε ἐν καιρῷ ζῶα νὰ τὰ σηκώνουσιν ἐκεῖθεν. Χθὲς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο διὰ τοῦ Ἄστρους μὲ ἀνθρώπους τοῦ Ἀγαλοπούλου σᾶς ἐξαπέστειλεν εἴκοσι κάσαις φουσέκια καὶ χίλιες ὀκάδες παξημάδι. Σήμερον πάλιν διὰ τῶν Πορτῶν σᾶς στέλλει ἄλλας ὀκτὼ κάσαις πρὸς ἐξοικονόμησιν ἀκαριαίας στιγμῆς· καὶ ἀκολούθως σᾶς στέλνονται καὶ ἕτερα μὲ τὸν ἰδικόν σας Φώτην. Μὴν ἀμφιβάλλετε στρατηγὲ, ὅτι εἰς αὐτὸ μόνον τοῦτο τὸ ἔργον ἡ Διοίκησις καταγίνεται· ἡ δεινότης τῶν περιστάσεων εἰς τὸ νὰ ἐνεργήσῃ καὶ βάλλῃ εἰς πρᾶξιν ἡ Διοίκησις ὅσα ἡ δραστηριότης τοῦ ἐχθροῦ ἀπαιτεῖ, δὲν σᾶς λανθάνουν, ὡς δὲν λανθάνουν καὶ τὴν Διοίκησιν αἱ δυσκολίαι, τὰς ὁποίας ἀπαντᾶτε εἰς τὸ νὰ ἐμψυχώσετε τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς ἑνώσητε εἰς ἓν μέγα σῶμα, ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ χαλάσητε τὸν ἐχθρόν. Πρὸς τούτοις νὰ σχηματίσητε καὶ μικρὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας σώματα, μὲ τὰ ὁποῖα ν' ἀντικρούητε τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν καὶ ὀπισθοφυλακὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἐπειδὴ ἂν μὲ τὸ μεγάλον σῶμα δυσκολευώμεθα νὰ τὸν κτυπήσωμεν κἂν μὲ τὰ μικρὰ νὰ τὸν βλάπτωμεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὥστε ν' ἀδυνατίσῃ καὶ τότε νὰ γίνῃ τὸ σκοπούμενον.....

Κατὰ τὴν αἴτησίν σας ἡ Διοίκησις ἐξαποστέλλει ἐντεῦθεν τὸν Ἀξιωματικὸν Γάλλον Φαβιὲρ μετὰ πέντε ἡμέρας εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον καὶ Παρθένι μὲ χιλίους πεντακοσίους περίπου στρατιώτας εἰδήμονας ὁπωσοῦν τῆς τακτικῆς καὶ μὲ ἑκατὸν πυροβολιστὰς ὑπὸ ἀρχηγὸν ἔμπειρον, καὶ μὲ κανόνια τοῦ Κάμπου, καὶ ὅσα ἄλλα εὑρίσκονται ἐνταῦθα ἐν ἀργείᾳ στρατεύματα καὶ τὸ νεοσυστηθὲν ἱππικόν.

Στῆτε λοιπὸν ἐκλαμπρότατε γενναίως καὶ θαῤῥαλέως εἰς τὰ κινήματά σας καὶ τῶν ἱερῶν σκοπῶν σας ἀμετάτρεπτος, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι δυνατός· μὴ λείπετε ὅμως νὰ γράφητε ἐγκαίρως, τὰ ὅσα σᾶς ἀναγκαιοῦν· ὑγιαίνετε φέροντες τρόπαια κατ' ἐχθρῶν.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 21 Ἰουνίου 1825.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Πολεμικῶν   Α. Μεταξᾶς, κτλ.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ
ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Πρὸ ὀλίγου σᾶς ἔγραψεν ἡ Διοίκησις διεξοδικὰ δι' ὅσα εἶχε πε-

ρίεργα ἄξια· ἤδη λαβοῦσα καὶ τὴν ἀπὸ 19 τοῦ παρόντος ἀναφοράν σας, ἐπληροφορήθη τὸν συγκεντρισμὸν τῶν διαφόρων σωμάτων, καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων τροφῶν εἰς τὸ στρατόπεδον, περὶ ἐξοικονομήσεως τῶν ὁποίων καταγίνεται ὁλοὲν ἡ Διοίκησις, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον ξεκινᾷ ὅσην ποσότητα συγχωρήσει ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων ζώων· θέλει δὲ διευθύνῃ ταύτην εἰς Σκοτεινὴν κατὰ τὸ ὁποῖον προβάλλετε σχέδιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐνεκρίθη παρὰ τῆς Διοικήσεως· Πολεμοφόδια ἐστάλησαν εἰς τὰ κατὰ διαφόρους θέσεις εὑρισκόμενα σώματα, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενναιότητά σας.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 21 Ἰουνίου 1825.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Μὲ λύπην της σᾶς ἀναγγέλλει ἡ διοίκησις ὅτι ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἐξῆλθε τῆς Σούδας, καὶ ὅτι ἂν καὶ ἐκτυπήθη προθύμως ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην 18 τρέχοντος ἔξω τοῦ ἀκρωτ. Ματαπᾶν, δὲν ἐμποδίσθη ὅμως, διότι δύο Μπουρλότα, τὰ ὁποῖα ἐρρίφθησαν κατ' αὐτοῦ δὲν ἐπέτυχον, καὶ διὰ τὸν σκορπισμὸν, τὸν ὁποῖον εἶχε φέρει εἰς τὰ πλοῖα μας ὁ τελευταῖος σφοδρὸς ἄνεμος, πολλὰ ἐξ αὐτῶν καὶ μάλιστα τὰ περισσότερα Μπουρλότα δὲν εὑρέθησαν εἰς τὸν πόλεμον· ἔκαμαν μολοντοῦτο ἱκανὴν φθορὰν εἰς τὸν ἐχθρικὸν στόλον, καὶ ἔπιασαν καὶ ἓν Καπουτζηνμπάσι, αἰχμαλωτήσαντες καὶ διαφόρους Τούρκους· ἐξ αὐτῶν ἔμαθον ὅτι εἶχον ἰμβαρκάρει ἀπὸ τὴν Σοῦδαν ἕως τρεῖς χιλιάδας Ἀλβανοὺς, καὶ ὅτι ἦσαν καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην φορὰν εἰς τὸν στόλον τοῦ Καπετὰν-Πασᾶ ἕως 1500 ἄλλοι Τοῦρκοι, καὶ ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ τοὺς ἐβγάλουν εἰς Μοθοκόρωνα καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀμέσως ὁ στόλος διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ νὰ φέρῃ καὶ ἄλλα στρατεύματα· ἂν ἕως νὰ φθάσουν εἰς τὴν Μεθώνην ἐκτυπήθησαν καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας στόλον, ὁ ὁποῖος ἔπεται νὰ ἐνδυναμώθῃ ἀπὸ τὰ καράβια καὶ μπουρλότα, ὅπου ἐσχάτως ἐστάλησαν, ἐὰν ἔφθασεν ἐν καιρῷ εἶναι ἄδηλον, εἶναι δὲ πιθανώτατον νὰ ἐπρόλαβεν ὁ ἐχθρὸς καὶ νὰ ἔκαμεν ἢ νὰ κάμῃ ἤδη τὴν ἀπόβασιν· τὸ πρᾶγμα εἶναι λυπηρὸν, δὲν πρέπει καὶ νὰ μᾶς ἀπελπίσῃ ὅμως, ἀλλὰ μέχρι τέλους πρέπει νὰ κάμωμεν τὸ χρέος

μας. Ἡ διοίκησις ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς ἰδεάσῃ ἀμέσως διὰ νὰ ἐνεργήσητε ὅ,τι κρίνετε συμφερώτερον εἰς τοιαύτην περίστασιν διὰ νὰ ἐμποδίσητε τὴν ἕνωσιν τῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα ἤδη ἤθελον ἀποβιβασθῇ μὲ τὸ εἰσχωρῆσαν σῶμα τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ, συγχρόνως ἡ διοίκησις, ἐπειδὴ νομίζει ὅτι δὲν εἶναι πλέον κατὰ τὸ παρὸν κίνδυνος ἀποβάσεως εἰς τὴν Ὕδραν θέλει φροντίσει μὲ κάθε τρόπον νὰ μεταφέρῃ τὰ εἰς τὴν Ὕδραν εὑρισκόμενα σώματα, συμποσούμενα εἰς δύο χιλιάδας καὶ πεντακοσίους περίπου στρατιώτας, ἐπιθυμεῖ δὲ νὰ ἠξεύρῃ ποῦ νομίζετε συμφερώτερον νὰ διευθυνθοῦν αὐτὰ τὰ σώματα.

Ἐκτὸς τῶν σωμάτων ὅσα ἐσυγκεντρώθησαν εἰς Βέρβενα χθὲς ἀνεχώρησαν ἀπὸ Μύλους οἱ ἐκλαμ. Κ. Μαυρομιχάλης καὶ Δ. Ὑψηλάντης μὲ 1000 περίπου, ἔμειναν δὲ καὶ ἄλλοι 400 σχεδὸν μὴ θελήσαντες νὰ ἀναχωρήσουν· ἡ ἀχρειότης, ἡ ἀπείθεια καὶ ἡ ἀναλγησία ἔφθασαν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν, σήμερον ἐπάρθησαν ὅλα τὰ μέτρα διὰ νὰ ὑποχρεωθοῦν μὲ τὴν βίαν ὅλοι οἱ ἐδῶ εὑρισκόμενοι ὁπλοφόροι νὰ ἐκστρατεύσουν, ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος, ὅταν ἡ προθυμία λείπῃ, καὶ ἀναχωροῦν μὲν ἀπ' ἐδῶ, ἀλλὰ δὲν πηγαίνουν ποτὲ εἰς τὸ στρατόπεδον, ἢ καὶ ἂν ὑπάγουν δὲν στέκωνται εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ λειποτακτοῦν;

Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὁ ἐχθρικὸς στόλος νὰ θελήσῃ νὰ προχωρήσῃ καὶ ἕως εἰς Π. Πάτρας διὰ νὰ δώσῃ βοήθειαν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φρούριον, καὶ μάλιστα διὰ νὰ συνεργήσῃ μὲ τὸν Ῥούμελην Βαλισῆ, ὁ ὁποῖος πολιορκεῖ τὸ Μεσολόγγι, ἢ καὶ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον διὰ νὰ μεταφέρῃ στρατεύματα ἀπὸ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ ὅμως καὶ ὁ στόλος μας τὸν ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας εἶναι πιθανὸν νὰ ἐμποδισθοῦν ἢ νὰ ματαιωθοῦν οἱ τοιοῦτοι σκοποί του.

Πρό τινων ἡμερῶν ὁ διοικητὴς τῆς Ἀγγλικῆς μοίρας εὑρίσκεται ἐδῶ εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ἦλθε δέ, διότι ἔμαθε τὰ πράγματά μας εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον· ἀπορεῖ λέγει πῶς ἐνῷ ὁ Δράμαλης μὲ 30,000 δὲν ἠμπόρεσε νὰ κατορθώσῃ τίποτε, ὁ Ἰμβραὴμ Πασᾶς μὲ 14,000, ἢ 15000 Ἄραβας περιέρχεται ἀτιμωρητὶ τὴν Πελοπόννησον· ἡ γνώμη του εἶναι ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν Ἑλλήνων θέλει φέρει βέβαια τὸν ἀφανισμόν του, καὶ ἐζήτησε ῥητῶς νὰ σᾶς γραφθῇ τοῦτο. Ἡ διοίκησις ἐλπίζει, ὅτι τὴν ἐμψύχωσιν αὐτὴν εἶσθε ὁ μόνος,

ὅστις ἠμπορεῖ νὰ τὴν δώσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἂν τὸ σῶμα αὐτὸ τοῦ Ἰμβραῒμ Πασᾶ ἀποκλεισθῇ καὶ ἐξολοθρευθῇ, ὅλαι αἱ ἀποβάσεις δὲν ὠφελοῦν μετέπειτα, διότι αὐτὸς εἶναι ἡ ψυχὴ ὅλης τῆς ἐκστρατείας.

Περιμένει ἡ διοίκησις νὰ πληροφορηθῇ ὁποίας θέσεις ἐπιάσατε τελευταῖον καὶ ὁποῖα μέτρα ἐλάβατε διὰ τὰ Δερβένια τοῦ Λεονταρίου, καὶ τὰ περάσματα τῶν Σαμπάζικων, ὥστε νὰ κοπῇ κάθε ἐλπὶς κοινωνίας καὶ βοηθείας εἰς τὸν ἐχθρόν.

Τὴν 21 Ἰουνίου 1825 Ναύπλιον.

Ἐξοχώτατε ἀρχηγέ.

Σήμερον μετὰ χαρᾶς ἐλάβομεν τὴν ἔξοχόν σου γεγραμμένην ἀπὸ Χρυσοβίτζι χθὲς, τὴν 20 τοῦ παρόντος, καὶ εἴδομεν τὰ ἐν αὐτῇ, ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὡς μᾶς διατάττεις, διὰ νὰ προκαταλάβωμεν τὴν Βέρβεναν καὶ νὰ πιάσωμεν τὰς εἰς αὐτὴν ἀναγκαίας θέσεις κάμνοντας ταμπούρια καλὰ εἰς τὰς ἁρμοδίας θέσεις· ἡμεῖς ἤλθομεν ἐδῶ ἀπὸ προχθὲς φέροντες ὅλον τὸ στράτευμα καὶ κάμνομεν τὰ ἀναγκαῖα ταμπούρια μέσα καὶ ἔξω· εὑρίσκονται δὲ τώρα ἐδῶ συνηγμένοι στρατιῶται ὡς τέσσαρες χιλιάδες, καὶ ὁλονὲν συνάζονται. Χθὲς τὸ δειλινὸν ἦλθεν ἐδῶ ὁ Κ. Μαυρομιχάλης· ὁ Ὑψηλάντης χθὲς ἐκοιμήθη εἰς Καστρὶ καὶ σήμερον θὰ ἔλθῃ ἐδῶ, φέρων καὶ αὐτὸς μερικούς· ἐστάλησαν ζῶα εἰς Ἄστρος διὰ νὰ μεταφέρωσι τροφὰς καὶ πολεμοφόδια διὰ νὰ τὰ φέρουν ἐδῶ, διότι κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν καὶ μάλιστα φουσέκια· ἐδῶ ἐπιάσαμεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα καὶ ἐκάμαμεν ἀρκετὰ ταμπούρια· διὸ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃς πρὸς ὁδηγίαν περὶ τοῦ ἐχθροῦ, πῶς ἔχει, διὰ ποῦ σκοπεύει, πόσα στρατεύματα εὑρίσκονται αὐτοῦ καὶ εἰς ἄλλας θέσεις καὶ νὰ μᾶς διατάσσῃς πῶς γνωρίζεις· οὕτω περὶ τούτων καὶ μένομεν. 21 Ἰουνίου 1825 Βέρβενα. Οἱ πατριῶται Γεώργιος Μιχαλάκης, Πέτρος Μπαρμπιτσιώτης, Θεόδωρος Ζαχαρόπουλος.

Τελειωθέντος τούτου ἦλθεν ὁ Ὑψηλάντης φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τριακοσίους.

Ἐξοχώτατε ἀρχηγέ!

Εἴδαμεν τὸ γράμμα, τὸ ὁποῖον ἐγράψατε εἰς τοὺς ἐδῶ Καπετα-

ναίους καὶ τοὺς ἐλέγετε, ὅτι τὸ ἐδῶ στρατόπεδον νὰ πιάσῃ, Κερασιαῖς Ζέλι καὶ Καπαρέλι, ἡμεῖς πιάνοντες τὰς εἰρημένας θέσεις δὲν βλέπομεν ποίαν βλάβην εἰμποροῦμεν νὰ προξενήσωμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἐκτὸς μόνον ἂν πιάσωμεν τὸ Ἀνεμοδοῦρι ἢ Καλογεροβοῦνι, ὅπου κάμνοντες δυνατὰ ταμπούρια εἰμπορέσωμεν νὰ τὸν βλάψωμεν εἰς τὸ πέρασμά του, τὸ ὁποῖον καὶ ἠθέλαμεν τὸ βάλει εἰς πρᾶξιν ἂν ἦτο τρόπος νὰ οἰκονομηθῶμεν ἀπὸ τροφάς· μολοντοῦτο, ἂν ἔχετε σωστὰς πληροφορίας, ὅτι ὁ ἐχθρὸς σκοπεῖ διὰ Κάστρα νὰ μᾶς εἰδοποιήσετε νὰ ξεκινήσωμεν διὰ τὰς ἀναφερθείσας θέσεις, διατάττοντες ἐν ταὐτῷ καὶ τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον νὰ συνενωθῇ μαζί μας εἰς τὸ Ἀνεμοδοῦρι ἢ Καλογεροβοῦνι.

Τὸ γράμμα σας πρὸς τοὺς Καπεταναίους δὲν μᾶς ἦλθε παρὰ σήμερον τὸ πρωῒ, σημειώσατε δὲ, ὅτι ἂν χρειασθῇ νὰ πιάσωμεν τὰς θέσεις Ἀνεμοδοῦρι ἢ Καλογεροβοῦνι, μόλις μίαν ἢ δύω ἡμέρας εἰμποροῦμεν νὰ βασταχθῶμεν ἐκεῖ, διὰ τὴν δυσκολίαν τοῦ νὰ ἔχωμεν τὰς ἀναγκαίας τροφὰς, ὁμοίως καὶ ὅπου ἀλλοῦ ὑπάγομεν ἐκτὸς ἐδῶ θέλομεν στενοχωρηθῇ ἀπὸ τροφὰς, διότι ἀκόμη καὶ ἐδῶ μὲ δυσκολίαν μᾶς ἔρχονται αἱ τροφαί. Πρὸς δὲ καὶ ἂν μετατοποθετηθῶμεν ἀπὸ ἐδῶ, ἡμπορεῖ νὰ διαλυθῇ καὶ τὸ στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον μόλις ἠδυνήθημεν νὰ συνάξωμεν (α), διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς μετακομίσεως τῶν τροφῶν· περιμένομεν ἀνυπομόνως τὴν ἀπόκρισίν σας καὶ τοῦ τί πρέπει νὰ κάμωμεν. Τὴν ὥραν ταύτην ἔχομεν νὰ μετρηθῶμεν, διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐδῶ στρατοῦ, ὅστις ἐκ συμπερασμοῦ εἶναι περίπου τέσσαρες χιλιάδες· ταῦτα καὶ μένομεν. Τῇ 22 Ἰουνίου 1825 κατὰ τὴν 12 ὥραν τὸ πρωῒ Βέρβενα.

Οἱ ἀδελφοὶ

Δημ. Ὑψηλάντης, Κωνστ. Μαυρομιχάλης.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον γενικὸν ἀρχηγόν.

Σήμερον τὸ πρωῒ ἐλάβαμεν τὸ ἔκλαμπρον ἀδελφικὸν γράμμα σας, καὶ ἔγνωμεν τὰ ἐν αὐτῷ· εἴδομεν καὶ τὰς ὁδηγίας ὅπου μᾶς δίδετε διὰ νὰ κινηθῶμεν νὰ καταλάβωμεν τὴν θέσιν τοῦ Μήτικα, τὸ ὁποῖον τὸ γνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον τοῦτο

(α) Λέγοντες «ἐσυνάξαμεν» λανθάνονται, διότι τὰ στρατεύματα τὰ εὗρον συνηγμένα παρ' ἄλλων ὡς ἄνω ἐμφαίνεται.

καθ' ὅλους τοὺς τρόπους, πλὴν ἡ δυσκολία τοῦ νεροῦ μᾶς φαίνεται ἀνοικονόμητος· διὸ καὶ συνεκροτήθη πολεμικὸν συμβούλιον ἀπὸ τοὺς ἐνταῦθα εὑρισκομένους ὁπλαρχηγούς, καὶ παρὰ πάντων ἐνεκρίθη διὰ νὰ ἀνεβῶμεν εἰς τὴν ἐπάνω Χρέπαν, ὅπου εὐκολύνεται καλλίτερα τὸ στρατόπεδον ἀπὸ νερόν, καὶ ἐκεῖθεν ἐκτείνεται ἕως ἐκεῖ ὅπου τὸ καλέσει ἡ ἀνάγκη, καὶ ἡ θέσις τοῦ τόπου· ἀλλὰ καὶ τοῦτο διὰ νὰ γίνῃ ἐσκέφθημεν, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ μετὰ μίαν ἢ δύω ἡμέρας ἀπὸ τὴν σήμερον, καθότι τὰ στρατεύματα τά τε Καλαβρυτινά, καὶ Κορινθιακὰ οἰκονομοῦνται ἀπὸ τροφάς, ἀπὸ αὐτὰς τὰς δύω ἐπαρχίας, καὶ διὰ νὰ μᾶς προκαταλάβουν μὲ τροφὰς αὐταὶ αἱ ἐπαρχίαι, ὥστε νὰ ἔχωμεν τοὐλάχιστον καὶ μαζί μας πολλὰ ὀλίγας· πρέπει νὰ ἐμποδισθῶμεν ἐδῶ σήμερον, καὶ αὔριον καὶ τὴν ἐπαύριον νὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἐπάνω Χρέπαν, ὡς εἴρηται, καὶ ἐκεῖ πάλιν νὰ πηγαίνωμεν νὰ τοποθετηθῶμεν μᾶς προτείνεται ἄλλη δυσκολία, καθότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι στρατηγηματικός, καθὼς ἀπεδείχθη, καὶ ἐνῷ καμώνεται νὰ κινηθῇ διὰ ἕνα μέρος κινεῖται δι' ἄλλο, καὶ ἂν ὑποθετέον κινηθῇ διὰ τὰ Καλάβρυτα ἢ διὰ Πάτρας ἡμεῖς ἀπὸ τὴν ἐπάνω Χρέπαν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸν φθάσωμεν καὶ νὰ τὸν βλάψωμεν· δι' αὐτὰς λοιπὸν τὰς εἰρημένας δικαιολογημένας αἰτίας ἐκρίθη νὰ περιμένωμεν ἐδῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ πάλιν περιμένομεν ἐν τάχει δευτέραν ἀπόκρισίν σου πρὸς ὁδηγίαν μας. Νεώτερόν τι δὲν ἔχομεν διὰ νὰ σᾶς φανερώσωμεν, χθὲς μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπόν μου σᾶς ἔστειλα γράμματα ἀπὸ Ναύπλιον· ὁ Στρατηγὸς Τσόκρης μὲ τὸν Νταγρὲ μὲ περίπου τῶν ἑξακοσίων στρατιωτῶν ἦλθον εἰς τὰ Τζιπιανὰ καὶ συνυπακούσθημεν καὶ περιμένομεν ἐν τάχει τὴν ἀπόκρισίν σου διὰ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τὰ πράγματα· καὶ μ' ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην μένομεν.

Τῇ 22 Ἰουνίου 1825 Λεβίδι. Οἱ ἀδελφοὶ

Ἀνδρέας Ζαΐμης, Ἀνδρέας Λόντος, Ἰωάννης Νοταρᾶς, Βασίλειος Πετμεζᾶς.

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγόν.

Ἤδη περὶ τὴν πέμπτην ὥραν ἦλθεν ἄνθρωπος ἀπὸ Ναύπλιον ἔφερε γράμματα πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὰ ὁποῖα περικλείομεν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ἐξ' ὧν εἴδομεν τὴν νέαν ἀπόβασιν ὁποῦ ὁ ἐχθρὸς κάμνει εἰς Μοθοκώρωνα νέων δυνάμεων, ἡμεῖς κινοῦμεν ταύ-

την τὴν ὥραν διὰ τὴν ἐπάνω Χρέπαν εἰς τὸ γελέκι καὶ ἐκεῖ νὰ προφθάσης καὶ ἡ ἐκλαμπρότητά σου ν' ἀνταμωθῶμεν διὰ νὰ σχεδιάσωμεν ὅ,τι ἡ κρίσιμος αὕτη ὥρα ὑπαγορεύει, καὶ νὰ δώσωμεν αἰτίαν τοῦ ἀράπη διὰ νὰ πολεμήσωμεν.

Ταῦτα, 1825 Ἰουνίου 22 ἀπὸ Λεβίδι. Οἱ ἀδελφοί Σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης, Ἀνδρέας Λόντος, Ἰωάννης Νοταρᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ·

Πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγόν.

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν λαμβάνει ἡ Διοίκησις γράμμα τοῦ κοινοῦ τῆς Ὕδρας, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον σᾶς περικλείεται, ἐξ αὐτοῦ πληροφορεῖται τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου μετὰ τῶν δύω ἐχθρικῶν, καὶ ὅτι ἐλπίζεται καὶ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἀπόβασις τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὁποῖοι, ἐπειδὴ εἶναι ὀλίγοι, δὲν πρέπει καὶ νὰ φοβῆσουν· ἰδεάζεσθε δὲ διὰ νὰ λάβητε τὴν ἀναγκαίαν προφύλαξιν μήπως μὲ τὸ ἔξαφνον εὕρουν ἀφυλάκτους τὰς θέσεις, φοβήσουν τὸν κόσμον, καὶ μᾶς προξενήσουν βλάβην· ἐπομένως δὲ ὅ,τι ἄλλο μάθει ἡ Διοίκησις θέλει σᾶς εἰδοποιήσει.

22 Ἰουνίου 1825. ἀπὸ Ναύπλιον.

Υ. Γ. Ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφορεῖται ἀπὸ γράμμα τῶν Πετζῶν ἡ Διοίκησις, ὅτι ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἔφθασεν εἰς τὸ Νεόκαστρον ὅπου κάμνει ἀπόβασιν· καὶ λέγουν ὅτι τὰ στρατεύματά του νὰ ἦναι ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας Ἀλβανῶν, καὶ ἄλλων Τούρκων ὁμοῦ...

Ὁ Συγγραφεὺς ἐν σελίδι 177 ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὴν ἐν Τρικόρφοις μάχην.

« Τότε ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἀπεφάσισε νὰ συγκεντρώσῃ ἐν Ττρικόρφοις, πλησίον τῆς Τριπόλεως, τὸν ὅλον αὐτοῦ στρατὸν, συμποσούμενον εἰς μυρίους ἄνδρας, διὰ νὰ ἀγωνισθῇ ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς τὸν ῥαγδαῖον ἐκεῖνον ἀντίπαλον. Ὁ Ἰμβραῒμ πασᾶς, ἐξελθὼν τὴν πρωΐαν τῆς 23 Ἰουνίου ἐκ Τριπόλεως, ἤρχισε τὴν μάχην διὰ τῶν ἀκροβολιστῶν αὐτοῦ, ὑποστηριζομένων ὑπὸ τριῶν πυροβόλων· ἐπὶ δύο ὥρας ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν Ἑλλήνων καρτερικῶς ὑπερασπίσθη τοὺς παρ' αὐτῆς κατεχομένους

πρόποδας τοῦ ὄρους· ἀλλ' ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες καταλιπόντες τὴν τάξιν αὐτῶν, διὰ νὰ προσβάλωσι τοὺς Αἰγυπτίους προήλασαν πέραν τοῦ δέοντος καὶ κατεστράφησαν ἐξ ὁλοκλήρου· ἐντεῦθεν διαῤῥαγείσης τῆς τῶν Ἑλλήνων παρατάξεως ἤρχισεν ἡ τροπὴ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν συνεπλήρωσε τὸ μέχρι τῆς ἄκρας τῶν Τρικορύφων κατὰ νῶτον προσαναδραμὸν ἱππικὸν τῶν πολεμίων· ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔπεσον 400 Ἕλληνες, ἐν οἷς τέσσαρεςκαίδεκα ὀνομαστοὶ ἀξιωματικοί· ἠχμαλωτεύθησαν δὲ 800.»

Ἐπειδὴ τὰ γεγονότα τῆς μάχης ταύτης διαστρέφονται, ἀναγκαζόμεθα νὰ τὰ ἐκθέσωμεν ὅπως πραγματικῶς συνέβησαν ὡς ἐφεξῆς.

Ὁ Κολοκοτρώνης, ἀφοῦ κατὰ τὰς προηγουμένας ἐπιστολὰς, συνεκέντρωσε μέχρι τῆς 22 Ἰουνίου εἰς Λεβεῖδι, Πιάναν, Χρυσοβίτσι καὶ Βέρβαινα περὶ τὰς 10,000 στρατιωτῶν, ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην ἐκ τοῦ συστάδην μετὰ τοῦ Ἰμβραίμη εἰς Τρίκορφα· τὴν δὲ ἀπόφασίν του ταύτην ἔσπευσε νὰ πραγματοποιήσῃ πρὶν ἢ φθάσῃ ἡ εἰς Μεθοκόρωνα ἀποβιβασθεῖσα νέα τοῦ ἐχθροῦ ἐπικουρία, συγκειμένη ἐκ 5000 ἀνδρῶν. Ὅθεν τοὺς μὲν Κανέλον Δελιγιάννην, Γενναῖον καὶ Παπατσιώνην ἐπὶ κεφαλῆς 3000 διέταξε νὰ καταλάβωσι τὴν ῥηθεῖσαν θέσιν τῶν Τρικόρφων· τοὺς δὲ λοιποὺς, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ἐπικουρικῶς, ἐτοποθέτησε τοὺς μὲν ἐν Λεβεῖδι εὑρισκομένους Καλαβρυτινοὺς καὶ Κορινθίους 2000 περίπου ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Ζαΐμην, Λόντον, Ἰωάννην Νοταρᾶν καὶ Β. Πετμεζᾶν εἰς Χρέπα, 20 λεπτὰ μακράν· τὸν δὲ Πλαποῦταν μετὰ 1700 Ἀρκαδινῶν, Φαναριτῶν καὶ μέρος Γορτυνίων εἰς Βαλτέτσι, μίαν ὥραν μακράν· διατάξας συνάμα καὶ τὸ ἐν Βερβαίνοις στρατόπεδον νὰ μεταβῇ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἰς Ζέλι ἢ Καπαρέλι, 3 ὥρας μακράν.

Περὶ τὸ λυκαυγὲς δὲ τῆς 23 ὁ Γενναῖος μετὰ τοῦ Παπατσιώνη καὶ μὲ τὸ σῶμα τοῦ Κανέλου Δελιγιάννη, (διότι

ὁ Δελιγιάννης, ὅτε ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ διὰ τὰ ὀχυρώματα, ἀπῆλθεν εἰς Χρέπαν ὅπου ἦτον καὶ ὁ Κολοκοτρώνης), ἔδραμον νὰ καταλάβωσι τὰ ἐν Τρικόρφοις παλαιὰ ὀχυρώματα, ἀλλὰ διὰ ταῦτα εἶχεν ἐκεῖ σπεύσει καὶ ἓν σῶμα Τούρκων ἀπὸ Τρίπολιν, ὥστε συνεκρούσθησαν μετ' αὐτοῦ. Οἱ Ἕλληνες ὅμως προλαβόντες ὠχυρώθησαν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ὀχυρωμάτων ἀπέναντι τῆς Συλίμνης· εἰς δὲ τὰ λοιπὰ οἱ Τοῦρκοι· καὶ ἤρξατο ἡ μάχη. Οἱ ἐν Χρέπᾳ ὠχυρώθησαν πρὸς τὰ ἀριστερᾶ, (ἤτοι ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς), καὶ ὄπισθεν (ἤτοι οἱ Καλαβρυτινοὶ καὶ ὁ Π. Νοταρᾶς μὲ μέρος Κορινθίων, ὅστις πρὸ τῆς τροπῆς εἶχε διαταχθῆ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὀχύρωμα τοῦ Γενναίου, ἀλλὰ μὴ ἔχοντος τούτου ἀνάγκην διετάχθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν θέσιν του), τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Γενναίου, τὸ ὁποῖον ἀπέναντι τῶν ἐχθρικῶν εὑρισκόμενον ἦτον ἰδίως τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐχθρικῶν προσβολῶν. Μετ' ὀλίγον ἀφιχθεὶς ὁ Ἰβραίμης μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του, ἔστησε 4 κανόνια καὶ ὀβούζια καὶ ἤρξατο ῥαγδαῖον καταπυροβολισμὸν κατὰ τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Γενναίου. Ὁ Πλαπούτας ἔδραμε πρὸς βοήθειαν, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν καὶ μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιστῆ, διὰ τὸ ἐπίπεδον τῆς θέσεως, ὑπεχώρησε· τὸ δὲ ἐν Βερβαίνοις στρατόπεδον καίτοι διατεταγμένον δὲν ἦλθεν εἰς βοήθειαν.

Οἱ Ἕλληνες μ' ὅλα ταῦτα ἐμάχοντο πεισματωδῶς κατὰ τοῦ πολυπληθοῦς τούτου ἐχθροῦ, ἀνθιστάμενοι γενναίως καὶ ἀποκρούοντες τὰς ἐφόδους του· καὶ μάλιστα ὥρμησαν δὶς κατὰ τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων, πρὸ πάντων διὰ νὰ κυριεύσωσι τὰ πυροβόλα, ἀλλ' ἀπέτυχον. Τοιουτοτρόπως ἐξηκολούθει ἡ μάχη μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅτε ὁ Ἰβραὶμ μὴ δυνηθεὶς νὰ καταβάλῃ τὸ ἀπέναντί του Ἑλληνικὸν ὀχύρωμα, ἠναγκάσθη νὰ διαιρέσῃ τὸν στρατόν του εἰς δύο σώματα, καὶ μετὰ τοῦ ἑτέρου συγκειμένου ἐξ 7000 τακτικῶν, ὥρμησε κατὰ τῶν ὄπισθεν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Γενναίου Καλαβρυτινῶν

καὶ μέρος Κορινθίων, οἵτινες ἐτράπησαν εἰς φυγήν· κατόπιν δὲ ἐμιμήθησαν τούτους καὶ οἱ λοιποὶ Κορίνθιοι. Οἱ δ' ἐν τῷ ὀχυρώματι τοῦ Γενναίου, ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἐγκατελείφθησαν μόνοι, ὁ δ' ἐχθρὸς ἤρχισε νὰ τοὺς περικυκλώνῃ, καὶ μάλιστα κατέλαβε τὰ νῶτά των, ἠναγκάσθησαν νὰ διαῤῥήξωσι τὰς τάξεις των ἄνευ τῆς θελήσεως τῶν Ἀρχηγῶν των, ἵνα σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς.

Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἔπεσον ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων 290, ἐν οἷς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ, Δημήτριος Παπατσιώνης, (ὅστις ἐν τῷ ὀχυρώματι πολεμῶν εἶχε πληγωθῇ πρὸ μισῆς ὥρας καὶ εἶχεν ἀναχωρήσει, καὶ καθ' ὁδὸν ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων) Γ. Δημητρακόπουλος, Ν. Ταμπακόπουλος· οἱ ἀδελφοὶ Μπουραῖοι, Ῥαγῆς, Παπασταθούλιας καὶ ἄλλοι· ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τοὺς 600, ὡς δηλοῦται ἐν μέρει ἐκ τῆς κατωτέρω ἐπιστολῆς τοῦ Δούκα.

Ἐξοχώτατε καὶ σεβαστέ μοι πάτερ!

Ταύτῃ τῇ ὥρᾳ περὶ τὰς 4 $\frac{1}{2}$ τῆς νυκτὸς ἐλάβομεν τὸ παρὸν καὶ βλέπετε τὸν ἐρχομὸν τῶν Κυρ. Ἀνδρεΐδων εἰς Χρέπαν. Λοιπὸν περιμένεσθε πολλὰ πρωῒ ἐνταῦθα εἰς ἀντάμωσιν διὰ νὰ σχεδιάσωμεν τὰ πρακτέα· ἡμεῖς πολλὰ πρωῒ ξεκινοῦμεν διὰ τὸ ταμποῦρι μας, διὰ νὰ τὸ ὀχυρώσωμεν πρὶν ἐχθρικοῦ κινήματος καὶ σᾶς προσμένομεν πρὸς τὰ ξημερώματα, δόσατε τὴν εἴδησιν καὶ πρὸς τὸν Κολιόπουλον διὰ ῥέγουλάν τους· καὶ μένομεν.

23 Ἰουνίου 1825 ὥρα 4 τῆς νυκτὸς ἀπὸ Βρύσι τῆς Ζαράκοβας.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ υἱός σας

Κανέλος Δεληγιάννης, Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε ἀρχηγέ!

Ἴδομεν τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐκάματε εἰς τὰ Τρίκορφα καὶ ἠθέλομεν νὰ ἔλθωμεν εἰς βοήθειάν σας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνῷ ἑτοιμαζόμεθα ἴδομεν τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου ἀπεφασίσαμεν νὰ στείλωμεν τοὺς παρόντας διὰ νὰ ἔλθουν νὰ πληροφορηθοῦν τὸ τί ἠκολούθησεν ὥστε ὁδηγούμενοι ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ δέοντα, ὅθεν διὰ τῶν ἐπί-

τηδες στελλομένων νὰ μᾶς εἰδοποιήσετε ἀμέσως τὸ τί ἠκολούθησε καὶ τὸ τί πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς καὶ ποῦ εὑρίσκεθε.

23 Ἰουνίου 1825 ὥρα 10 Βέρβαινα. Οἱ ἀδελφοί

Δημήτριος Ὑψηλάντης, Κωνστ. Μαυρομιχάλης. (α)

Καταχωροῦμεν τὰ κατωτέρω ἔγγραφα περὶ τῆς μάχης αὐτῆς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ γεν. ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐλήφθη πρὸς τὸ ἑσπέρας σήμερον ἡ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἐπιστολή σας, καὶ ἡ Διοίκησις ἐλυπήθη κατάκαρδα ὁμοῦ μὲ ὅλον τὸ ἔθνος διὰ τὸν χαμὸν αὐτῆς τῆς μάχης, τὴν στέρησιν τοσούτων ἀξίων ὁπλαρχηγῶν καὶ διὰ τὸν θάνατον τόσων Ἑλλήνων, καὶ εἰσβολὴν τῶν Ἀράβων εἰς Ἀρκαδίαν· ἐλπίζεται ὅμως ἡ ζημία αὕτη νὰ διορθωθῇ μὲ δόξαν διὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ καλὰς ὁδηγίας τῆς γενναιότητός σας. Διὰ τοῦτο σπουδάσατε μὲ ἀκούραστον καὶ αὐστηρὰν ἐπιμονὴν νὰ στρατολογήσητε ὡς γράφετε ὅσους ἠμπορέσετε καὶ σωματώνοντες ἓν σῶμα δυνατὸν νὰ ἀνθέξῃ εἰς τοὺς Ἄραβας νὰ τὸ ὁδηγήσετε ὁ ἴδιος κατ' αὐτῶν, μεταχειριζόμενοι ὅλην τὴν στρατηγηματικήν σας ἐμπειρίαν εἰς σωτηρίαν τῆς πατρίδος, διότι ἐδῶ κρέμαται ἡ ὕπαρξις ὅλου τοῦ ἔθνους.

Πολεμεφόδια σήμερον πρὶν τοῦ μεσημερίου Σᾶς ἐστάλησαν δέκα φορτώματα· αὔριον σᾶς στέλλονται ἄλλα δέκα, καὶ ἑτοιμάζονται ἄλλα τόσα διὰ νὰ σταλῶσι κατόπιν.

23 Ἰουνίου ὥρα 6 τῆς νυκτὸς 1825 Ναύπλιον.

Γέρων Ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη!

Ἀπὸ πολλὰ μέρη πληροφορούμεθα ὅτι χθὲς συνεκροτήσατε πόλεμον ἔξω τῆς Τριπολιτσᾶς, δύο αἰχμάλωτοι φυγόντες χθὲς ἀπὸ Τριπολιτσὰν περὶ τὸ μεσημέρι τὸ βεβαιώνουν, προσθέτοντες ὅτι ἀφοῦ ἤρχισεν ὁ πόλεμος μετὰ ὀλίγην ὥραν εἶδον τὸν Πασᾶ ἐπιστρέφοντα ἔντρομον, και ὅστις εὔγαλεν ὅλους τοὺς φοροῦντας ἄρ-

(α) Παρατηροῦμεν ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς, ὅτι διαρκεσάσης τῆς μάχης 10 περίπου ὥρας ἤτοι ἀπὸ τὰς 4 ὥρας τῆς πρωΐας μέχρι τῶν 2 Μ. Μ. εἶχον καιρὸν ὁ Δ. Ὑψηλάντης καὶ Κ. Μαυρομιχάλης νὰ προφθάσουν εἰς βοήθειαν, διότι ἀπὸ Βέρβαινα μέχρι Τρικόρφων 4 περίπου ὡρῶν ἀπόστασις ὑπάρχει.

ματα, τόσον ὥστε εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν αὐτοὶ ἔφυγαν χωρὶς νὰ ἀπαντήσουν ἁρματωμένον τινὰ, ἤκουσαν καὶ δύο φοραῖς ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐνικήθησαν καὶ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶδε καὶ πληγωμένους ἕως ἑκατὸν καὶ 20 σέλας ἀλόγων ὅτι ἔφερον μέσα, ἕνα γράμμα σου θέλει μᾶς πληροφορήσει σαφέστερον καὶ χαροποιήσει μεγάλως.

24. Ἰουν. 1825 Ναύπλιον Ὁ ὑμέτερος
Ἀδάμ. Δούκας.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γεν. Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔφθασεν εἰς χεῖρας τῆς Διοικήσεως τὸ ἀπὸ 22 τοῦ παρόντος ἔγγραφόν σας ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπληροφορήθη τὰ στρατηγηματικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐλάβατε, περιμένει δὲ ἀνυπομόνως νὰ μάθῃ καὶ εὐτυχῆ ἔκβασιν εἰς αὐτὰ, πρᾶγμα τόσον ἐπιθυμητὸν ὕστερον ἀπὸ τοσαύτας ζημίας, τὰς ὁποίας ἐπροξένησεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ τολμητίας οὗτος ἐχθρός· περὶ τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων δὲν παύει οὐδὲ στιγμὴν ἀπὸ τοῦ νὰ φροντίζῃ καθ' ὅλους τοὺς τρόπους ἡ Διοίκησις καὶ μὲ ὅλην τὴν δυσκολίαν καὶ ἔλλειψιν τῶν ζώων ἐστάλησαν καὶ στέλλονται ἀδιακόπως· δὲν ἀμφιβάλλει δὲ ἡ Διοίκησις ὅτι καὶ ἡ Γενναιότης Σας εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, ὡς καλὸς πατριώτης, φροντίζετε καθ' ὅλους τοὺς τρόπους, καὶ γίνεσθε τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα τοὺς πάντας κερδίσητε· καὶ ἡ διοίκησις ἐπαινοῦσα τὴν προθυμίαν καὶ δραστηριότητα, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεσθε εἰς τὰς πράξεις Σας, δὲν δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ ὅτι κυρίως εἰς αὐτὴν ἐπιστηρίζει τὰς ἐλπίδας της καὶ ἀπ' αὐτὴν περιμένει τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος.

Ναύπλιον τὴν 24 Ἰουνίου 1825.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Μὲ ἀνέκφραστον λύπην της ἐκ διαφόρων διηγήσεων μανθάνει ἡ Διοίκησις τὰ προχθεσινὰ δυστυχήματα καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοπέδου· καὶ ἡ στέρησις ἐντελοῦς πληροφορίας τῶν διατρεξάντων τὴν θλίβει περισσότερον, μὲ τὸ ν' ἀγνοῇ ἐὰν ἦναι ἐλπὶς νὰ συνέλθουν

πάλιν οἱ Ἕλληνες, καὶ ν' ἀποφασίσουν ν' ἀντιπαραταχθοῦν μὲ τὸν ἐχθρόν· ὅσον λυπηρὰ καὶ ἂν ἦναι ἡ περίστασις, ἀρχηγοὶ Ἕλληνες, δὲν πρέπει ὅμως καὶ νὰ μᾶς ἀπονεκρώσῃ, διότι τότε ὁ κίνδυνος γίνεται μεγαλήτερος, καὶ τὸ κακὸν ἀδιόρθωτον. Ἡ Διοίκησις ἔγραψε μετ' ἐπιμονῆς εἰς Ὕδραν, διὰ νὰ μεταφέρῃ ὅλα τὰ ἐκεῖ εὑρισκόμενα σώματα, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρ. Καρατάσου, συμποσούμενα εἰς 3,000 περίπου· τὸ στρατόπεδον τῶν Βερβένων εἶναι ἀνέγγικτον καὶ καταγίνεται νὰ τὸ ἐνδυναμώσῃ καὶ μὲ δύο κανόνια τοῦ κάμπου· ὡσαύτως ὁλοένα αὐξάνει καὶ συμπληροῖ τὸ τακτικὸν σῶμα τοῦ Φαβιέρου, τὸ ὁποῖον ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν γίνεται ἀξιόμαχον, καὶ προμηθεύεται μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα. Πολεμοφοδίων ἔλλειψιν δὲν θέλομεν δοκιμάσει, διότι μᾶς ἦλθε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὸ περιμενόμενον πλοῖον μὲ τὰ πολεμοφόδια· περιμένεται ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν καὶ ἄλλο πλοῖον μὲ τὰ χρήματα· καὶ αὐτὰ θέλουν φθάσει ἐν καιρῷ. Ἀπὸ τὸ ἐγκλειόμενον τῶν προκρίτων τῆς Ὕδρας βλέπετε, ὅτι ὁ στόλος ἐκπλέει ἀφεύκτως τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα· ὅθεν μὴ ἀπελπισθῆτε, ἀλλὰ σταθῆτε καρτεροὶ καὶ γενναῖοι, 14 καὶ 15 χιλιάδ. Ἄραβες, δὲν θὰ μᾶς τελειώσουν, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν ἐπιμονήν μας θενὰ τοὺς τελειώσωμεν. Εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, Γενικὲ Ἀρχηγέ! πρέπει νὰ δείξῃς ὅλην σου τὴν καρτερίαν, ὅλην σου τὴν ὑπεροχὴν, ὅλην σου τὴν δραστηριότητα, ὅλην τὴν στρατηγικὴν ἀρετήν σου, ἐμψύχωσε ὅσον ἠμπορεῖς τοὺς Ἕλληνας, μὴν ἀπαυδήσῃς, ἰδέασε λεπτομερῶς τὴν Διοίκησιν διὰ κάθε τι, τὸ ὁποῖον στοχάζεσαι ἀναγκαῖον, καὶ μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅτι πᾶν τὸ κατὰ δύναμιν θέλει ἐνεργηθῆ. Πέμπεται ἐπὶ τούτῳ ὁ παρὼν Σουρουτζῆς καὶ διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἰδίου περιμένει ἡ Διοίκησις λεπτομερῶς πληροφορίαν περὶ πάντων.

Ναύπλιον, τῇ 25 Ἰουνίου 1825.

Μετὰ τὴν ἐν Τρικόρφοις μάχην, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἠλαττώθη, διότι οἱ πλεῖστοι ἀπῆλθον πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν οἰκογενειῶν των. Ὅθεν ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν λοιπῶν μετέβησαν εἰς Μαγούλιανα καὶ Δημητσάναν διὰ νὰ συναθροίσουν στρατεύματα καὶ νὰ

ἐφοδιασθοῦν ἀπὸ τροφὰς, τῶν ὁποιων εἶχον μεγάλην ἔλλειψιν· ὅτε διώρισε καὶ τὸν Ἀνδρ. Ζαΐμην Ἀρχηγὸν τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρύτων· πρὸς τούτοις ἀφίχθη εἰς Τρίπολιν καὶ ἡ εἰς Μεθωκόρωνα ἀποβιβασθεῖσα νέα ἐπικουρία τοῦ Ιβραΐμ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰβραΐμ Πασᾶς ἤρχισε νὰ κάμνῃ αἰφνηδίους προσβολὰς, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ὁπλοφόροι μετέβαινον πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν οἰκογενειῶν των καὶ ἐπανήρχοντο, ὁ Κολοκοτρώνης διὰ νὰ ἔχῃ πάντοτε συγκεντρωμένα στρατεύματα ἕτοιμα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀπήντησεν εἰς τὴν Διοίκησιν νὰ ἔλθουν πρὸς τοῦτο οἱ μισθωτοὶ στρατιῶται ὑπὸ τὸν Καρατάσσον καὶ λοιποὺς, καὶ οὕτω νὰ διευκολύνῃ καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν λοιπῶν. Προσέτι ἔγραψε νὰ συστηθῇ ἐπιτροπὴ, ἥτις ἔργον νὰ ἔχῃ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν, καὶ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν μισθῶν τῶν ἀνωτέρω στρατιωτῶν. Πάντα δὲ ταῦτα ἐκτίθενται ἐν τοῖς κατωτέρω ἐγγράφοις.

Ἐκλαμπρότατε καὶ ἐξοχώτατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Χθὲς σᾶς ἐσημειώσαμεν, τὰ ὅσα ἔτρεξαν ἕως χθὲς, σήμερον ὅμως βλέπομεν πλησίον τοῦ Λεονταρίου φωτιαῖς καὶ ἕως εἰς τὸ Ντεντέμπεϊ, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι νὰ ἔφθασε καὶ ἡ νέα δύναμις τοῦ ἐχθροῦ, ἐστείλαμεν βάρδιαις διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν, καὶ ἀμέσως νὰ σᾶς ἰδεάσωμεν· τὰ στρατεύματα εὑρίσκονται χωρὶς τροφὰς, μόνον μὲ κρέας οἰκονομοῦνται καὶ αὐτὸ πρὸς τὸ παρὸν σπάνιον....

Εἴδομεν καὶ τὰ ὅσα προβλήματα ἐκάματε πρὸς τὴν Διοίκησιν, καὶ ἐκάματε πολλὰ καλὰ, ὁ στοχασμός μας λοιπὸν εἶναι, ὁμοῦ μὲ τὸ ἱππικὸν, νὰ ἔλθουν καὶ δύο κανόνια τοῦ κάμπου μὲ τοὺς ἀναγκαίους κανονιέριδες, διὰ νὰ ἠμποροῦμεν εὐκολώτερον νὰ βλάπτωμεν τὸν ἐχθρόν. Εἰς τὴν θέσιν λοιπὸν εἰς τὴν ὁποίαν θέλει κάμομεν τὴν μπαταρίαν τῶν κανονίων θέλει βάλομεν καὶ μίαν δύναμιν ἱκανὴν ἀπὸ στρατιώτας ἐκλεκτοὺς καὶ γενναίους πρὸς φύλαξιν τούτων, κρίνομεν πρὸς τούτοις εὔλογον, ὅτι ὁ Καρατά-

σος καὶ λοιποὶ, ἀφοῦ σωματωθοῦν καλὰ νὰ πιάσουν τὰ Τζιπιανὰ, καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖ πλησίον μέρη ἕως εἰς Παρθένι, τὰ δὲ τῶν Βερβένων στρατεύματα, δίκαιον εἶναι νὰ τραβιχθοῦν πρὶν τῆς εἰσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ εἰς Καρύταινα, καὶ νὰ ἤμεθα ὅλοι συσσωματωμένοι, καὶ τότε εἰμποροῦμεν νὰ τὸν βλάψωμεν περισσότερον ἀπ' ὅτι νὰ εἴμεθα σκορπισμένοι, καὶ ὅπου ἀπὸ τὰ Βέρβενα, ὅταν ὁ ἐχθρὸς προχωρήσῃ εἰς Καρύταινα δὲν ἠμποροῦν νὰ μᾶς ἔλθουν εἰς βοήθειαν. Ἐπειδὴ ἀφοῦ ἑνωθῇ ὁ ἐχθρὸς μὲ τὴν νέαν δύναμίν του, ἠμπορεῖ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν Τριπολιτζὰν μίαν δύναμιν ἀνάλογον διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὰς δυνάμεις μας, αἱ ὁποῖαι ὑπάγουν εἰς ὁποιονδήποτε μέρος βοήθειαν, καὶ τοῦτο πολλάκις ὀφθαλμοφανῶς εἴδομεν.

Στρατεύματα ἐδῶ συμποσοῦνται κατὰ συμπερασμὸν σχεδὸν ἐπέκεινα τῶν δύο χιλιάδων, ...

Δημητσάνα, τὴν 27 Ἰουνίου 1825. Οἱ ἀδελφοί,

Ἀνδρ. Ζαΐμης. Κανέλ. Δεληγιάννης. Ἰωάννης Νοταρᾶς.

Δημ. Πλαπούτας. Ἰωάν. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Κύριον Ἀνδρέαν Ζαΐμην.

Ἐπειδὴ καὶ τὰ περιστατικὰ τῆς πατρίδος εἶναι προκείμενα, καὶ ὑπ' ὄψιν τῶν νοῦν ἐχόντων, ἐπειδὴ κινδυνεύει τὸν ἔσχατον κίνδυνον, καὶ διὰ νὰ τὴν ἀπαλλάξωμεν τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου εἶναι ἀναγκαῖον νὰ συντρέξωμεν ὅλοι οἱ πατριῶται μὲ ζῆλον, πατριωτισμὸν καὶ μὲ προθυμίαν, νὰ ἐπεκτείνωμεν ὅλα τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἀνεξαιρέτως, καὶ νὰ συγκεντρώσωμεν τὰς Ἑλληνικὰς μας δυνάμεις, διὰ τὴν σύστασιν τοῦ ὁποίου εἶναι ἀναγκαῖον ἓν ἀπὸ τὰ πρῶτα μέσα καὶ ἡ εὐταξία καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων εὐπείθεια καὶ προθυμία· τούτου χάριν δυνάμει τῆς δοθείσης μοι πληρεξουσιότητος καὶ διὰ τοῦ παρόντος διορίζεσθε ἀρχηγὸς ὅλων τῶν ἁρμάτων τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων ἀπολύτως, τὰ ὁποῖα ὑποχρεοῦσθε ὡς γνήσιος πατριώτης καὶ φίλος τῆς πατρίδος εἰλικρινέστατος νὰ διευθύνετε κατά τε τὴν χρείαν τῶν πραγμάτων καὶ καθ' ἃς ὁδηγίας θέλετε λαμβάνει παρ' ἐμοῦ· ἔχετε τὴν ἄδειαν σὺν τούτοις καὶ τὸ πληρεξούσιον τοὺς ἀπειθεῖς καὶ ἀντιβαίνοντας τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος νὰ τιμωρῆτε καθ' ὁποιονδήποτε ἐγκρίνετε τρόπον, ἀνα-

φερόμενος καὶ πρὸς ἐμὲ περὶ τῶν τοιούτων, διὰ νὰ κηρύττωνται ὡς ἀντιπατριῶται καὶ ἀντέλληνες.

Πλήρης χρηστῶν ἐλπίδων διὰ τὰ πατριωτικά σας φρονήματα καὶ αἰσθήματα, καὶ θεμελιούμενος εἰς τὴν φρόνησίν Σας καὶ δραστηριότητα, ὅτι θέλετε συντελέσει μεγάλως εἰς τὰ πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος, ἀναμένων νὰ μὲ εἰδοποιῆτε συνεχῶς καὶ ἐγκαίρως τὰ πρακτικά σας πρὸς κυβέρνησίν μου.

Ἡ διορισθεῖσα τριμελὴς ἐπιτροπὴ θέλει συγκροτήσει εἰς τὸ αὐτόθι φροντιστήριον πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν αὐτόθι στρατευμάτων, μὲ τὴν ὁποίαν θέλετε εἰσακουσθῇ περὶ τούτου, δίδοντες τὴν ἀνήκουσαν ὑπεράσπισιν εἰς τὸ διορισθησόμενον φροντιστήριον.

26 Ἰουνίου 1825. Ὁ γενικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου.

Θεοδ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους ἐπιστατοδημογέροντας καὶ προκρίτους καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς γενναίους ὁπλαρχηγοὺς τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρύτων.

Ὁ Ἐκλαμπρότατος Κ. Ἀνδρέας Ζαΐμης διετάχθη ν' ἀναδεχθῇ τὸ βάρος εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ ὅλα τὰ ἅρματα τῆς ἐπαρχίας Σας ἀνεξαιρέτως, κατά τε τὴν χρείαν τῶν περιστάσεων καὶ καθ' ἃς ὁδηγίας ἤθελε λαμβάνει παρ' ἐμοῦ. Εἰδοποιεῖσθε λοιπὸν ἅμα καὶ διατάττεσθε διὰ τοῦ παρόντος μου, ὅπως γνωρίζοντες τὴν ἐκλαμπρότητά του ἀρχηγὸν ἀπολύτως τῶν ἁρμάτων ὅλων τῆς ἐπαρχίας Σας, καὶ ὡς ἄλλον ἐμὲ θέλετε ὑπακούει προθύμως εἰς τὰς διαταγάς του, αἱ ὁποῖαι εἶναι φωνὴ τῆς πατρίδος καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ὁποίας θέλετε τρέχει προθυμότατοι καὶ ἀκούραστοι. Σᾶς προσθέτεται δὲ, ὅτι ὡς ἀρχηγός σας ὁ Κ. Ζαΐμης ἔχει τὸ πληρεξούσιον καὶ τὴν ἄδειαν ἀπολύτως νὰ παιδεύῃ αὐστηρότατα ἀπειθοῦντας καὶ ἀμελοῦντας καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος ἀντιβαίνοντας· διὰ ταῦτα λοιπὸν εἰδοποιεῖσθε πατριωτικῶς διὰ νὰ μένετε σεῖς μὲν ἀναπολόγητοι, ἐγὼ δὲ ἐκτὸς πάσης μομφῆς καὶ κατηγορίας· μένω.

26 Ἰουνίου 1825. Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θεόδωρ. Κολοκοτρώνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Γενικοῦ στρατοπέδου Θεόδωρον Κολοκοτρώνην.

Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τὸ ἀπὸ 26 Ἰουνίου πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους ἔγγραφόν σας, καὶ παρετηρήθησαν τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα, ἐστὲ βέβαιος, ὅτι τὸ Βουλευτικὸν δὲν ἔλειψεν, ἀλλ' οὔτε θέλει λείψει ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ συνεργῇ τὸ κατὰ δύναμιν διὰ νὰ σᾶς προφθάνωνται τὰ ὅσα ἀναφέρετε ὡς ἀναγκαιοῦντά σας, καὶ εἴθε ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Πατρίδος νὰ εὐωδοῦσι τὰ κατὰ τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ ἐπιχειρήματά σας διὰ νὰ φανῆτε καὶ τώρα ὡς καὶ ἄλλοτε προμαχῶν τῆς κινδυνευούσης καὶ κλονιζομένης Πατρίδος.

Περὶ τῶν ὅσων ἀνάγονται εἰς τὸν στόλον ἐστάλησαν τὰ ἀναγκαῖα γράμματα πρὸς τοὺς προκρίτους Ὕδρας καὶ Σπετζῶν μαζὺ καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ ἐκτελεστικοῦ διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ ὅσον τάχιστα ἡ ἔκπλευσίς του, καὶ ἐλπίζομεν νὰ φθάσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς Μεσολόγγιον διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ γενναίους πολεμιστάς μας καὶ ματαιώσῃ πᾶν ὀλέθριον σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ. Εὔχεται δὲ τὸ Βουλευτικὸν νὰ τὸ χαροποιήσετε ἐντὸς ὀλίγου μὲ νίκας κατὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐχθρῶν. Ἔρρωσθε.

Τὴν 3 Ἰουλίου 1825, Ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ Πρόεδρος Πανοῦσος Νοταρᾶς. — Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Ἰωάν. Σκανδαλίδης.

Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι 177 ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ὁ συγγραφεὺς περιλαμβάνει δύω μηνῶν πράξεις πολλοῦ λόγου ἀξίας, ὡς ἐφεξῆς.

« Κατὰ τοὺς δύω ἀκολούθους μῆνας, ὁ Ἰβραὴμ Πασᾶς, καταλιπὼν φρουρὰν ἀποχρῶσαν εἰς Τρίπολιν, ἐπεχείρησε λεηλασίαν εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἀλφειόν, τὸν Λάδωνα καὶ τὸν Εὐρώταν χώρας, κατεπυρπόλησε τὴν Σπάρτην καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Μεθώνην, διὰ νὰ περιμείνῃ νέας ὑπὸ τοῦ πατρός του ἐπικουρίας. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, συναθροίσας περὶ Ἀλωνίσταιναν τὸν στρατὸν αὐτοῦ, δὲν ἔπαυσε παρακολου-

θῶν κατὰ πόδας καὶ παρενοχλῶν ἀδιαλείπτως τοὺς πολεμίους. »

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ συνέβησαν γεγονότα ἄξια ἐκτενεστέρας περιγραφῆς· οἱ δ' Ἕλληνες δὲν παρηκολούθουν κατὰ πόδας τὸν ἐχθρὸν καὶ τον παρηνώχλουν μόνον, ἀλλὰ συνῆψαν μετ' αὐτοῦ καὶ πολλὰς μάχας, καθ' ἃς ἐνίκησαν καὶ ἐζημίωσαν τὸν ἐχθρὸν ὄχι ὀλίγον. Αἱ μάχαι δ' αὗται συνέβησαν κατὰ τὴν Ἀλωνίσταιναν, Κράμποβον, Ἀντῶνι Μῦλον, Ἴσαρι, Ῥίζας, Βέρβαινα, Συλίμνα, Πιάνναν, Μύλους Πιάννης, Μύλους Δαβιᾶς, Βέρια, Βουρλιά, Καστάνια, Μαχμούτ-μπεη, Τρίνιτσα, Γεράκι, Μαρὶ, Ἀγουλινίτσαν, Βαρθολομίον, Γαστούνην, κτλ.

Πρὸς πληροφορίαν δὲ τοῦ συγγραφέως ἐκθέτομεν κατωτέρω τὰς μάχας ταύτας ἐν συντόμῳ, καὶ πρὸς βεβαίωσίν του, καταχωροῦμεν καὶ τὰ σχετικὰ ἑκάστῃ ὑπάρχοντα ἔγγραφα....

Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ λοιποὶ αὐξήσαντες τὸ σῶμα τῶν ἐκ 3000 στρατιωτῶν εἰς Μαγούλιανα καὶ Δημαντσάναν συνεκεντρώθησαν εἰς Ἀλωνίσταιναν, ὅπου ἐσυγκροτήθη ἡ μάχη, ἥτις ἐν τῷ ἑπομένῳ ἐγγράφῳ περιγράφεται.

Πρὸς τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου!

Μὲ τὸν Κύριον Ν. Μπαμπούκην ὑστάτως σᾶς ἔγραφα τὰ πρακτικά μου, ὅτι εἶχον σκοπὸν ὕστερον ἀπὸ 4 ἢ 5 ἡμέρας νὰ ἐγκεντριθῶ εἰς τὸ διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐμψυχωθοῦν τὰ ὄπισθεν τούτου τοῦ μέρους στρατεύματα τῆς Καρυταίνης, καὶ νὰ συναχθοῦν εἰς τὸ γενικόν μας στρατόπεδον, ἔστειλα ἐναλλὰξ πρῶτον μέρος πρακτικῶν, ἀκολούθως ὀλίγους ἐκ τῶν σωμάτων τοῦ Γενναίου καὶ στρατηγοῦ Λόντου, ὅλον τὸ σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Νοταρᾶ, τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου, τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος τοῦ Κυρ. Ζαΐμη καὶ τὸν ἴδιον στρατηγὸν Πλαπούταν μέχρι χθὲς τὸ ἑσπέρας. Ἀκολούθως ἐδόθη ὁδηγία εἰς ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγοὺς ὅπου ἦτον μαζί μου εἰς Μαγού-

λιανα, διὰ νὰ ἐκκινήσωμεν ἅμα πρωΐας διὰ ἐκεῖ καθὼς καὶ ἐγένετο. Πρὸ τοῦ φθάσωμεν ὅμως ἦλθον εἰς Ἀλωνίσταιναν πεντακόσιοι πεζοὶ καὶ ὀλίγοι ἱππεῖς τῶν ἐχθρῶν· οἱ ταπεινοὶ αὐτοὶ Ἄραβες, στοχασθέντες, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπόστασαν νὰ πολεμοῦν ἀφοῦ ἄρχισεν ὁ ἀκροβολισμὸς, ἤρχισαν νὰ προχωροῦν οἱ ἐχθροὶ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἀλωνίσταινας· ἐκεῖ ἀντεκρούσθησαν ἀνδρείως ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Νοταρᾶ καὶ τῶν Ἀλωνιστιωτῶν συγχρόνως κατῆλθεν ἐκ τοῦ δυτικοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ χωρίου ὁ συνετὸς στρ. Πλαπούτας, τοὺς ἔκοψαν εἰς τὸ μέσον καὶ οὕτως ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοὺς ἐκτύπησαν μὲ ὁρμὴν, ἐσκότωσαν ἑκατὸν καὶ ἐπίασαν δεκαπέντε. Εἰς τὴν φθορὰν καὶ τροπήν των ἐφθάσαμεν καὶ ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, καὶ ἐνῷ καθήμενοι εὐφραινόμεθα θεωροῦντες τὸ φέρσιμον τῶν κεφαλῶν καὶ τῶν ζωντανῶν τακτικῶν, καὶ ἐφροντίζαμεν νὰ συνάξωμεν τοὺς ὁρμήσαντας Ἕλληνας καὶ νὰ βαλθῶμεν εἰς τάξιν, ἦλθε μία δευτέρα κολῶνα πεζῶν τε καὶ ἱππέων περισσοτέρα τῆς πρώτης· τότε οἱ Ἕλληνες ἐξώρμησαν ἐκ δευτέρου μὲ περισσοτέραν γενναιότητα καὶ προθυμίαν καὶ οἱ ἐχθροὶ φοβισμένοι ἀπὸ τὸ πρῶτον δὲν ἐδέχθησαν διόλου τὴν προσβολὴν, ἀλλ' ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐκ τούτου ἐφονεύθησαν ὀλιγώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς παρὰ πρότερον, ὁ θεὸς, οἱ βραχίονες τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Διοικήσεως ἂς ἐνισχύσῃ τὸ ἔργον μας· ἐλησμόνησα νὰ εἰπῶ, ὅτι εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μάχης ἑνωμένως μὲ τὸ σῶμα τοῦ Νοταρᾶ, ἐπολέμησεν ἀνδρείως καὶ ὁ στρατηγὸς Νικόλαος Πετμεζᾶς· ἀκολούθως θέλει θεωρήσει ἡ Διοίκησις εὐτακτότερον τὴν περιγραφὴν αὐτῆς τῆς μάχης, καὶ μερικώτερον τὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῇ ἀριστευσάντων.

Ἐγὼ καὶ οἱ περὶ ἐμοῦ ὁπλαρχηγοὶ μένομεν ἀπόψε ἐδῶ διὰ νὰ σχεδιάσωμεν πῶς αὔριον πρέπει νὰ φερθῶμεν, ἐπειδὴ ὑποπτεύω, πῶς ἢ ταχὺ ἢ μεθαύριον ὁ ἐχθρὸς θέλει μᾶς δώσει γενικὴν μάχην· εἴθε αἱ εὐχαὶ τῶν ὁμογενῶν καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Διοικήσεως νὰ ἐνισχύσουν τοὺς βραχίονας τῶν Ἑλλήνων· πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ ἄλλο, εἰμὴ τὸ νὰ φροντίσετε καθὼς ἀνήκει εἰς τὸν Σεβ. χαρακτῆρα τῆς Διοικήσεως περὶ ὅλων τῶν ἄλλων πραγμάτων καὶ περὶ τῆς σταθερᾶς συστάσεως τούτου τοῦ γενικοῦ στρατοπέδου καὶ περὶ ἡμῶν νὰ ἔχετε ἀδίστακτον πληροφορίαν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ κἀμμία αἰτία τὸ νὰ μᾶς κάμῃ ν' ἀλλάξωμεν τὴν ἀπόφασίν του ἢ

νὰ νικήσωμεν ἢ νὰ ἀποθάνωμεν· καὶ ἐν τοσούτῳ μένω μὲ σέβας.

Τῇ 2 Ἰουλίου 1825, ἀπὸ τὸ Διάσελον Ἀλωνισταίνης. Ὁ πατριώτης

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς μάχης ἡνωμένος μὲ τὸν στρ. Πλαπούταν ἦτον καὶ ὁ χιλίαρχος Γεώργιος Λεχουρίτης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ Γεν. ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐλήφθη ἡ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἐπιστολή σας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἐνδιαλαμβανόμενα ἐγνώσθησαν· διὰ τὰ ὁποῖα ἡ Σεβ. Διοίκησις καθεκάστην καταγίνεται μὲ μεγάλην δραστηριότητα νὰ ἐνεργηθῶσιν καὶ νὰ ἐξοικονομηθῇ ἡ χρηματικὴ ποσότης, τὴν ὁποίαν προβάλλεις, διὰ τὸν ὀργανισμὸν τῶν τριῶν χιλιάδων μισθωτῶν στρατιωτῶν ξένων, ὅστις εἶναι ὁ μόνος τρόπος, καὶ τὸ μέσον διὰ νὰ βληθῇ ἡ εὐταξία εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἀνήκουσαν πρόοδον τὸ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ σχέδιον τῆς ἐκλαμπρότητός Σας. Περὶ δὲ τοῦ Στρατηγοῦ Δημητρίου Τζόκρη ἡ Διοίκησις οὔτε ἔκπτωτον τοῦ βαθμοῦ του τὸν ἔκαμεν, οὔτε τὸ περὶ στρατολογίας δικαίωμα παρ' αὐτοῦ ἀφήρεσεν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀργείων, ἄλλοι μὲν ἐλειποτάκτηταν ἀπὸ τὸν εἰρημένον Στρατηγόν, ἄλλοι δὲ περιεφέροντο ἐνταῦθα ἀργοί, καὶ ἐν ἀκαταστασίᾳ, διὰ τοῦτο διέταξε τὸν βουλευτὴν Κύριον Κάββαν, νὰ συνάξῃ ὅλους αὐτοὺς καὶ συνάζοντας νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ Γενικὸν στρατόπεδον, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς ἐκλαμπρότητός σου, καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σου νὰ τοὺς διευθύνῃ ὡς ἡ φρόνησίς σας σᾶς ὑπαγορεύει, τοῦτο ἐστάθη τὸ αἴτιον τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κυρίου Κάββα περὶ στρατολογίας καὶ οὐδεμία ἄλλη ὑποψία τῆς Σεβ. Διοικήσεως κατὰ τοῦ στρατηγοῦ Τζόκρη.

Ὅθεν εἰδοποιεῖσθε περὶ τούτου καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας πρὸς ἡσυχίαν σας. Τῇ 4 Ἰουλίου 1825, ἐν Ναυπλίῳ.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν πολεμικῶν

Α. Μεταξᾶς. Ἀδάμ. Δοῦκας.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγόν!

Ἀπὸ τὸν ἐπιφέροντα, ὅστις ἐπέστρεψε πρὸ ὀλίγου ἐνταῦθα ἐπλη-

ροφορήθη ἡ Διοίκησις τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, τὴν νέαν μάχην ὅπου ἔκαμε περὶ τὴν Ἀλωνίσταιναν καὶ τὴν προχώρησιν ὅλων του τῶν δυνάμεων εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρυταίνης, ἀμέσως λοιπὸν σᾶς τὸν ἐπιστρέφει, διὰ νὰ σᾶς φέρῃ καὶ τὰ προχθεσινὰ γράμματα νὰ σᾶς ἐγχειρήσῃ καὶ τὸ παρόν.

Ἡ Διοίκησις ἅμα λαβοῦσα αὐτὴν τὴν εἴδησιν ἔγραψεν εἰς Βέρβαινα, πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Ὑψηλάντην καὶ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ὁπλαρχηγοὺς, διὰ νὰ τρέξουν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις εἰς βοήθειάν σας, καὶ διερχόμενοι διὰ Βαλτετζίου καὶ Χρυσοβιτζίου, νὰ πέσουν εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ ἐχθροῦ· ἰδεάζεσθε λοιπὸν διὰ νὰ μάθετε τὸ κίνημά των καὶ νὰ ἠμπορέσετε νὰ συνεννοηθῆτε. Ἡ Διοίκησις ἔμαθε μὲ λύπην της τὸ συμβὰν τοῦτο, ἀλλὰ γνωρίζουσα καὶ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν καὶ τὴν ἐμψύχωσιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἐσχάτως τὰ αὐτοῦ στρατεύματα, μὴν ἀμφιβάλλουσα δὲ καὶ ὅτι θέλουν τρέξει καὶ οἱ ἐν Βερβαίνοις ἀμέσως εἰς βοήθειαν ἐλπίζει νὰ κτυπήσετε τὸν ἐχθρὸν εἰς κάμμίαν ἀπὸ τὰς ἰσχυρὰς θέσεις καὶ νὰ τὸν προξενήσετε σημαντικὴν βλάβην. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 5 Ἰουλίου 1825.

Ὁ Ἰβραῒμ Πασᾶς μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἀλωνισταίνης (α) συνεκέντρωσεν ὅλα τὰ στρατεύματά του, ἅτινα μετὰ τῶν τελευταῖον ἐλθόντων συνεποσοῦντο μέχρι τῶν 20,000 καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες εἶχον τοποθετηθῆ χίλιοι μὲν εἰς Ἀλωνίσταιναν ὑπὸ τὸν Πλαπούταν, Ἀπ. Κολοκοτρώνην καὶ Χελιώτην, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς Μαγούλιανα. Οἱ Ἕλληνες ἂν καὶ ἀντέστησαν γενναίως κατὰ τῆς ὁρμῆς τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ ἀνθέξουν ἀπέναντι τοῦ πολυπλήθοῦς τακτικοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰμβραῒμ καὶ ἀπεσείρθησαν. Καὶ ὁ μὲν Λόντος Ζαίμης καὶ Νοταρᾶς μετέβησαν εἴς τε Καλάβρυτα καὶ Κόρινθον πρὸς

(α) Τότε ἦλθεν εἰς τὸ διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης ὁ Ζαχαριάδης μετὰ τῶν ἐγγράφων τῶν ἀφορώντων τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, περὶ ἧς ἐπιφυλαττόμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, καταχωροῦντες καὶ τὰ περὶ ταύτης ὑπάρχοντα ἔγγραφα.

συνάθροισιν καὶ ἄλλων στρατευμάτων· ὁ δὲ Κανέλος Δελιγιάννης καὶ Γενναῖος Κολοκοτρώνης ἀπῆλθον εἰς Ναύπλιον διὰ νὰ παραλάβουν τὰ ἐκεῖσε συσσωρευμένα στρατεύματα Πελοποννησιακὰ καὶ ἄλλα, ἵνα τὰ διαθέσωσιν εἰς στρατόπεδα· ὁ δὲ Γέρων Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Πλαπούτα καὶ Ἀπ. Κολοκοτρώνη εὐωδώθη εἰς Φανάρι, ὅτε εἰς τρεῖς ἡμέρας συνεκέντρωσεν εἰς Καρυαῖς περὶ τοὺς 1500 ὑπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς Ἀρκαδίας καὶ Φαναρίου· καὶ ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Βέρβαινα, ὅπου εὑρίσκετο ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τῶν λοιπῶν.

Οἱ ἐν Καρυαῖς Ἕλληνες ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Τούρκων δὶς εἰς Κραμποβὸν κατὰ τὴν 19 καὶ 21 Ἰουλίου. Ἐπίσης συνεκρούσθησαν μετ᾽ αὐτῶν τῇ 27 εἰς Ἀντῶνι Μύλον, Ὁ δὲ Πλαποῦτας τῇ 8 Αὐγούστου τοὺς ἐκτύπησεν εἰς Ἴσαρι· καθὼς δηλοῦνται εἰς τὰς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ καταχωρηθησομένας ἐπιστολὰς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν.

Πρὸς τὸ σεβαστὸν ἐκτελεστικὸν σῶμα.

. . . Ἐλπίζω λοιπὸν ἐντὸς ὀλίγου νὰ κινηθῶμεν αὖθις, πλὴν ἄδηλον μ᾽ ὅλην τὴν φαινομένην προθυμίαν, ὁποίαν τύχην θὰ λάβωμεν ἂν μᾶς προσβάλῃ ὁ ἐχθρός, λυσιτελέστατον κρίνεται ὅλοι ὅσοι εὑρίσκονται αὐτοῦ νὰ παραδοθῶσιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀξίως καλουμένου Γενναίου Ιω. Κολοκοτρωνίδου· καὶ νὰ ἐξέλθουν ὅσον τάχος, τὸ κατὰ τὰ Βέρβενα στρατόπεδον νὰ διαταχθῇ νὰ κινηθῇ κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ διὰ νὰ τὸν βλάψῃ, καὶ διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἀποδειλιάσαντας· ὁ ἐχθρὸς ὠφεληθεὶς ἀπὸ τὴν πτόησιν τοῦ λαοῦ, ἐπροχώρησε μὲ πὸ πῦρ ἕως τὴν Κατζάνα, καὶ εἰκάζεται ὅτι συγχρόνως εἰσχωρεῖ ἐπὶ τὴν Γαστούνην, καὶ εἰς τὰ Καλάβρυτα· ὅσον δύναμαι ἐνεργῶ προθύμως, καταφρονῶν καὶ κόπους καὶ κινδύνους, στεροῦμαι καὶ τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ἀλλὰ τὰ δεύτερα εἶναι διόλου ἀνοικονόμητα ἐνταῦθα, ἃς διατάξῃ ἡ διοίκησις νὰ μοῦ προφθασθοῦν μ᾽ ὅποιον οἶδε ταχύτερον μέσον ὅσα ἠμπορέσῃ· τὸ περὶ ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων, ὡς παρετήρησα ἐν ὁμιλίᾳ περὶ τούτου

γενομένη ἐγκρίνεται ἀπ᾿ ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγοὺς καὶ ἡ διοίκησις ἂς τὸ ἐνεργήσῃ. . . . .

9 Ἰουλίου 1825 ὁ πατριώτης Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Περίοδος Γ΄. 1825 Ἰουλίου 13. Συνεδρ. 196.
Προεδρία τοῦ Κ. Πανούτσου Νοταρᾶ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν χθεσινῶν πρακτικῶν.

ά. Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δελιγιάννη καὶ Ἰω. Θ. Κολοκοτρώνη, διὰ τῆς ὁποίας προβάλλουσι νὰ ὑποχρεώσῃ ἡ διοίκησις τοὺς ἐνταῦθα εὑρισκομένους στρατιώτας νὰ ἔκβουν εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γενικοῦ ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, νὰ διαβῇ ἡ ἐπιτροπὴ εἰς Μύλους μὲ τὸ χρηματικὸν, νὰ προσκληθῇ ὁ κύριος Μιχαὴλ Κάββας εἰς τὰ χρέη του, καὶ νὰ διαταχθῇ ὁ Στρατηγὸς Τζόκρης νὰ παραλάβῃ τὰ συναχθέντα εἰς τὴν Ἀργολίδα στρατεύματα, καὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγόν. Νὰ προβιβασθῇ ὁ χιλίαρχος Ἰωάννης Παπατζώνης εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντος ἀδελφοῦ του, καὶ τελευταῖον νὰ φροντίσῃ ἡ Διοίκησις περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐνταῦθα φαμηλιῶν.

Ἐστάλη ἡ ἀναφορὰ μετὰ προβουλεύματος τοῦ Βουλευτικοῦ εἰς τὸ ἐκτελεστικὸν ὑπ᾿ ἀριθ. 786 διὰ νὰ ἐνεργηθῶσιν ὅλα τὰ προβαλλόμενα· προσετέθη νὰ κηρυχθῇ εἰς ὅλους τοὺς ἐδῶ ὁπλοφόρους νὰ ἀκολουθήσωσι τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Κανέλον Δελιγιάννην καὶ Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ νὰ μὴ δοθῇ διαταγὴ εἰς κανένα τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν, ὅστις θέλει νὰ στρατολογήσῃ, καὶ νὰ μὴν ἦναι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ, Πανοῦτζος Νοταρᾶς.
(Τ. Σ.) ὁ γεν. Γραμματεὺς, Ἀνδρέας Παπαδόπουλος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸ σεβαστὸν ἐκτελεστικόν!

Ἡ ἔγκλειστος ἀναφορὰ καθυποβάλλει ὑπ᾿ ὄψιν τοῦ Σεβ. τούτου Σώματος τὰ προβαλλόμενα παρὰ τῶν Στρατηγῶν Κυρίου Κανέλου Δελιγιάννη καὶ Ἰωάννη Θ. Κολοκοτρώνη· τὸ Βουλευτικὸν τὰ κρίνει ἄξια προσοχῆς, καὶ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθῶσιν· ὅθεν προ-

βάλλει πρὸς τὸ Σεβ. ἐκτελεστικὸν νὰ ἐκδοθῇ μία διακήρυξις πρὸς ὅλους τοὺς ἐδῶ εὑρισκομένους ὁπλοφόρους Πελοποννησίους καὶ μὴ, διὰ ν' ἀκολουθήσωσιν ὅλοι τοὺς στρατηγοὺς κυρίους Δεληγιάννην καὶ Ἰωάννην Κολοκοτρώνην· ὅστις δὲ ἄλλος ὁπλαρχηγὸς θέλει νὰ στρατολογήσῃ, χωρὶς νὰ ἦναι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ νὰ μὴ δοθῇ εἰς αὐτὸν διαταγή· ἂν ὅμως θέλῃ νὰ ἦναι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ αὐτοῦ Ἀρχηγοῦ, τότε νὰ λαμβάνῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἄδειαν· ὅσοι δὲ στρατιῶται δὲν θέλουν ν' ἀκολουθήσωσι τοὺς εἰρημένους ὁπλαρχηγοὺς, νὰ στερηθῶσιν ἀπὸ τὸ ταΐνι των· οἱ δὲ μισθοὶ τῶν μὴ Πελοποννησίων θέλουν πληρωθῇ ἀπὸ τὴν μισθοδοτικὴν ἐπιτροπὴν, ἐκτὸς τοῦ Ναυπλίου.

13 Ἰουλίου 1825, ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ πρόεδρος

(Γ. Σ.) Πανοῦτζος Νοταρᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸ Σεβ. Βουλευτικόν.

Ἀνεγνώσθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 786 προβούλευμα τοῦ Σεβ. τούτου Σώματος, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ἐγκλειομένη ἀναφορὰ τοῦ Στρατ. Κανέλλου Δεληγιάννη καὶ Ἰωάν. Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ εἰς ἀπάντησιν εἰδοποιεῖται, ὅτι τὰ ἀναφερόμενα ἐγκριθέντα καὶ παρὰ τοῦ ἐκτελεστικοῦ διωρίσθη νὰ ἐνεργηθῶσι, καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν καταγίνεται ἐπιμόνως ἡ Διοίκησις. Προκήρυξις περὶ ἐκστρατείας τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων ὁπλοφόρων ἂν καὶ ἐξεδόθη προλαβόντως, διετάχθη μολοντοῦτο καὶ αὖθις τὸ ὑπουργεῖον τῶν πολεμικῶν νὰ ἐκδώσῃ καὶ ἄλλην ἐντονωτέραν καὶ σφοδροτέραν· διωρίσθη δὲ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ, ὄχι ὅμως μόνον μισθοδοτικὴ, ἀλλ' ἐπιφορτισμένη τὰ χρέη, ὅσα καὶ ἡ προσδιορισθεῖσα εἰς Τριπολιτζᾶν εἶχε, καὶ τοῦτο κατὰ ζήτησιν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη (α)· ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θέλει παραλάβει καὶ τὰ χρήματα· μὲ διαταγὴν ὅμως

(α) Μέλη τῆς διορισθείσης ταύτης μισθοδοτικῆς καὶ φροντιστικῆς ἐπιτροπῆς ἦσαν οἱ Ἀναστάσιος Λόντος, Κωνσταντῖνος Δεληγιάννης καὶ Κωνσταντῖνος Δεληγιάννης (Ἠπειρώτης).

νὰ μὴ δοθῇ ἐντὸς τοῦ Ναυπλίου κἀμμία χρηματικὴ ποσότης, ἀλλὰ νὰ πληρωθῇ τὸ στρατιωτικὸν φθάσαν εἰς τὸ Στρατόπεδον.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 14 Ἰουλίου 1825. Ὁ ἀντιπρόεδρος

(Τ. Σ.) Ἕπονται αἱ ὑπογραφαί.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεύς, Α. Μαυροκορδάτος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγόν!

. . . .

Ἡ Διοίκησις καταγίνεται ἐπιμόνως διὰ νὰ ξεκινήσῃ τὸν Στρατηγὸν Κανέλλον, καὶ τὸν υἱόν σας Γενναῖον, οἱ ὁποῖοι σήμερον ἢ αὔριον ἀφεύκτως ἀναχωροῦν, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ὅλα τὰ Ἠπειρωτικὰ Σώματα, τὰ ὁποῖα διὰ νὰ μὴ λειποτακτῶσι, διωρίσθη νὰ πληρόνωνται εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ χωρὶς ἔγγραφον ἄδειάν σας ἀπεφάσισεν ἡ Διοίκησις νὰ μὴ δέχηται κανέναν ἐνταῦθα.

Ἤδη λοιπὸν ἐλπίζει ἡ Διοίκησις, ὅτι θέλει συγκροτηθῇ σημαντικὸν στρατόπεδον ἱκανὸν νὰ βλάψῃ οὐσιωδῶς τοὺς ἐχθρούς, οδηγούμενον μάλιστα ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν καὶ φρόνησίν Σας, καὶ εἴθε νὰ μὴν ψευσθοῦν καὶ τώρα αἱ ἐλπίδες τῆς Διοικήσεως.

(Τ. Σ.) Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 14 Ἰουλίου 1825.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ (Κολοκοτρώνη!)

Ἀπὸ τὸ περικλειόμενον πρὸς τὸν Γενναῖον ὅπου ὁ ἀδελφὸς Ζαΐμης γράφει βλέπων καταλαμβάνεις· ἐνεκρίθη λοιπὸν παρὰ πάντων ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν σας διὰ νὰ κάμητε ἅμα τοῦ λαβεῖν τὸ παρὸν ἀδελφικόν μας ἓν γράμμα πρὸς τὸν Γενναῖον, διατάττοντές τον νὰ ἐκκινήσῃ μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὰ μέρη Καλαβρύτων νὰ συναθροίσῃ τοὺς ὅσους τοπικοὺς καὶ ἀπὸ ἄλλας ἐπαρχίας στρατιώτας κατ᾽ ἐκεῖνα τὰ μέρη ὅπου μένουσιν ἀκίνητοι . . .

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 16 Ἰουλίου 1825. Οἱ ἀδελφοὶ

Ἀναγ. Παπαγιαννόπουλος, Ἰωάν. Ζαΐμης, Κανέλος Δεληγιάννης. Ἀναστ. Λόντος.

Πρὸς τὸ σεβαστὸν ἐκτελεστικὸν σῶμα.

Ἐπειδὴ προχθὲς . . . . ἄφησα ἀντιπρόσωπόν μου τὸν ἐκλαμ. Δ. Ὑψηλάντην εἰς τὸ ἐν Βερβαίνοις στρατόπεδον· ἀλλὰ

φθάσας εἰς ἅγιον Πέτρον δὲν τὸν εὗρον ἐκεῖ, διότι ἦλθεν ἐνταῦθα εἰς Μαλεβὸν, καὶ διὰ ταῦτα ἦλθον καὶ ἐγὼ ταύτην τὴν ὥραν ἐνταῦθα καὶ καταγίνομαι νὰ ἐκκινήσω διὰ τ' αὐτόθι, καὶ διὰ νυκτὸς μὲ τὴν σελήνην ἀναχωρῶ διὰ τὰ Βέρβαινα· ἐδῶ ἔλαβον τὴν ὑπ' ἀριθ. 9589 διαταγὴν τῆς Σεβ, Διοικήσεως καὶ ἰδὼν τὰ ἐν αὐτῇ χαίρω καὶ χαίρω μεγάλως, διότι ἔβαλεν εἰς πρᾶξιν ἡ Διοίκησις τὴν ὠφέλιμον πρότασίν μου διορίσασα τριμελῆ ἐπιτροπὴν, καὶ καταγινομένη ἐπιμόνως ν' ἐκκινήσῃ τὸν στρατηγὸν Κανέλον καὶ υἱόν μου Γενναῖον μ' ὅλα τὰ Ἠπειρωτικὰ σώματα καὶ προσμένω ἀνυπομόνως πότε νὰ ἰδῶ τόσον τὴν ἐπιτροπὴν διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὰς διαφόρους φροντίδας τοῦ στρατοπέδου, καὶ νὰ μ' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ πολλὰ βάρη, καθὼς καὶ τὸν στρ. Κανέλον καὶ Γενναῖον μ' ὅλα τὰ Ἠπειρωτικὰ σώματα, τὰ ὁποῖα πόσον θὰ συμβάλλουν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἐντὸς ὀλίγου θέλει ἰδεῖ πραγματικῶς ἡ Διοίκησις, καθότι δυνάμει μέρους αὐτῶν θέλει ἐκκινήσωσι τοὐλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδες Πελοποννήσιοι, οἱ ὁποῖοι ἐπῆραν τὰ βουνὰ καὶ τοὺς λόγγους πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν οἰκογενειῶν των, καὶ οὕτω νὰ συγκροτήσωμεν ἱκανὸν καὶ σημαντικὸν στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον νὰ βλάψῃ σημαντικῶς τοὺς ἐχθρούς . . . .

Ἐν Μονῇ Μαλεβῇ, Ἰουλίου 16, 1825. Θ. Κολοκοτρώνης.

Χάριν περιεργείας δημοσιεύομεν καὶ τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν δι' ἧς δεικνύονται τὰ γενναῖα καὶ εὐγενῆ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αἰσθήματα τῶν φιλελλήνων Εὐρωπαίων.

Σεβαστὲ καὶ γενναῖε ἀρχιστράτηγε Κύριε Θεόδ. Κολοκοτρώνη!

Εἰ μὲν, γενναῖε ἥρως τῆς Ἑλλάδος, αἱ περιστάσεις καὶ τὰ ἀξιώματα, κατὰ τὸν εἰπόντα φιλόσοφον, « ἀρχὴ ἄνδρα δεικνύει » σαφῶς τὸν ἄνθρωπον ἀποδεικνύουσιν ὁποίας ἀνατροφῆς καρπὸς εἶναι, καὶ ὁποίων εὐτυχημάτων καὶ δυστυχημάτων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα αἴτιος ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ, βέβαια οἰκειοτέρας περιστάσεις καὶ ἀνδρῶν ἀρχὰς ὁ τοὺς χαρακτῆρας καὶ ἤθη τοῦ ἀνθρώπου σπουδάζων σοφὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ, παρὰ τὴν παροῦσαν τῆς Ἑλλάδος ἐποχὴν, ἥτις καὶ πάλαι μὲν, νῦν δὲ οὐχ ἧττον ὅλου τοῦ κόσμου τὴν προσοχὴν πρὸς ἑαυτὴν νὰ γυρίσῃ ἠνάγκασεν.

Εἶμαι ἀλλογενὴς, γενναῖε ἥρως, καὶ ὀγδοήκοντα τεσσάρων ἐτῶν

ἡλικίας ἄνθρωπος, πλὴν διὰ τὸ πρὸς τοὺς ἐνδόξους προγόνους σας σέβας, καὶ διὰ τὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς Εὐρωπαίους διδαχθέντα παρ᾽ ἐκείνων φῶτα, χρέος μου ἀπαραίτητον ἔκρινα, ἀφ᾽ ἧς ὥρας ἡ δικαία τῆς Ἑλλάδος ἐπανάστασις ἤρξατο ὅλας τὰς ἀναπαύσεις μου ἀφήσας ἐκ νέου τὴν Εὐρώπην νὰ περιέλθω, πάντα φιλέλληνα Εὐρωπαῖον πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος νὰ συνδράμῃ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ παρακινῶν, ἀποδεικνύων ἑκάστῳ, ὅτι ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἀποδώσωμεν τὸ ὁποῖον εἰς αὐτὴν ἄφευκτον χρέος χρεωστοῦμεν· ἀλλά τινες ὑπὸ ἀληθοῦς πατριωτισμοῦ Ἕλληνες ὁρμώμενοι νὰ ὑπουργῶσι τὴν φίλην αὐτῶν πατρίδα, μέχρις ἐσχάτης ῥανίδος αἵματος, πάντα τρόπον καὶ περίστασιν μετεχειρίσθην μακρόθεν ἀκριβῶς νὰ τοὺς μανθάνω, καὶ μανθάνων νὰ τοὺς θαυμάζω, καὶ θαυμάζων παντοῦ πρὸς πάντας τοὺς φιλέλληνας Εὐρωπαίους νὰ τοὺς ἐκθειάζω, λέγων θαρσαλέως, ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀναγκασθῆ διὰ τῶν νῦν θαυμαστῶν Ἡρώων της, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ θέλει μᾶς ἀναγκάσει νὰ τρέξωμεν πρὸς φωτισμὸν τῆς ἀληθοῦς πολιτικῆς, παρ᾽ ἧς Ἑλλάδος ἐφωτίσθησαν ἀληθῶς οἱ πρόγονοί μας, καί τινες διὰ τὴν ἰδίαν των αἰσχροκέρδειαν καὶ ἐντελῆ κακουργίαν, ἔτρεξαν πανταχόθεν καὶ διήγειραν τὰς τόσας ταραχὰς καὶ διχονοίας μεταξὺ τῶν ἀληθῶς φιλογενῶν καὶ ἀνδρείων Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ἡ πρόοδος κατὰ τοῦ τυράννου νὰ προβῇ ἐμποδίσθη, καὶ ὁ ἄνανδρος ἐχθρὸς εἰς τοσοῦτον νὰ εἰσχωρήσῃ ἀπὸ τῶν τοιούτων βέβαια κακούργων τὴν κακουργίαν μὲ γνώμην προμελετημένην πρὸ πολλοῦ ἐμηχανεύθη· ὅλων τῶν τοιούτων μιαρῶν τὰς πράξεις κανεὶς εἰς κανὲν τῆς Εὐρώπης μέρος δὲν ἀγνοεῖ· ἀλλ᾽ ἡ ἄνωθεν ἐπαγρυπνοῦσα θεία πρόνοια μὴ βουλομένη τέλος πάντων τὸ ἀθῷον αὐτῆς πλάσμα παντελῶς ν᾽ ἀπολεσθῇ, τὸν σὸν βραχίονα, Γενναῖε Κολοκοτρώνη, ἀοράτως ἐνεδυνάμωσε καὶ τὸ σκῆπτρον τοῦ διοικεῖν ἀπὸ τῶν κακουργούντων τὰς χεῖρας ἀφελομένη, εἰς ἐσὲ ἐμπιστευθεῖσα ἐνεχείρισε, δι᾽ οὗ σὺ γενναῖε Ἕλλην, τῶν τε μιαρῶν τοὺς προμελετημένους κατὰ τῆς πατρίδος σκοποὺς ἐματαίωσας, καὶ τὸν εἰσβαλόντα ἐχθρὸν παντελῶς κατετρόπωσας· ὁ τοιοῦτος Ἡρωϊσμός σου, ἀνδρεῖε Κολοκοτρώνη, ἐξέπληξεν ὅλων τῶν Εὐρωπαίων τὰς ψυχὰς, καὶ τοὺς χαιρεκάκους ἐχθρούς σας ἠνάγκασε τέλος πάντων ἄκων νὰ συνομολογῶσι μὲ τοὺς φιλέλληνας Εὐρωπαίους, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀναμφιβόλως θέλει ἀνα-

γεννηθῇ, ἐπειδὴ ὁ φιλόπατρις καὶ γενναῖος Κολοκοτρώνης νὰ διαιχῇ ἤρξατο, ὅστις πρὸ πάντων θέλει φροντίσει εἶναι βέβαιον μακρὰν νὰ καταδιώξῃ, ἐξολοθρεύσας πάντα ἐπίβουλον, πάντα αἰσχροκερδῆ προδότην, καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς μιαροὺς κόλακας, καὶ θέλει περικυκλωθῇ ἀπὸ ἄνδρας τιμίους, φιλαλήθεις, τὸν ἀληθῆ πνέοντας πατριωτισμόν· πρὸς τούτοις δὲ νὰ ἑνώσῃ εἰς ἓν τὰς διὰ τὰς διχονοίας τῶν κακούργων διαχωρισθείσας ἐκ πολλοῦ τῶν συναδελφῶν του ψυχὰς, καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ ἀγάπην, ὁμόνοιαν εἰς ἑκάστου ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου Ἕλληνος τὴν ψυχὴν, παντελῆ εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα εἰρήνην στερεώσας μὲ τὰ ἴδια ἑαυτοῦ γενναῖα παραδείγματα.

Τοιαῦτα, τέκνον γνήσιον τῆς Ἑλλάδος, οἱ εὐγενεῖς φιλέλληνες Εὐρωπαῖοι εἰς πάντα περίπατον εἰς πᾶσαν συναναστροφὴν περὶ σοῦ διαλεγόμενοι διατελοῦσι, βεβαίαν πεποίθησιν ἔχοντες, ὅτι ὁ ἀσεβὴς τύραννος θέλει ἐντὸς ὀλίγου ἐξολοθρευθῇ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ τὰ γενναῖα σας κατορθώματα ἠνάγκασαν καὶ αὐτὰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις νὰ σᾶς σεβασθῶσι καὶ νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν αὐτονομίαν σας, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀπεφάσισαν, καὶ ἡ Ῥώμη, ὡς παρά τινων ἐν δυνάμεσιν ὄντων ἀκούω, μὲ ἐνθουσιασμὸν μεγάλον καὶ ζῆλον Χριστιανικὸν περὶ τούτου μὲ τὰς λοιπὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης πραγματεύεται, καὶ ἐπέτυχε πᾶν εὐκταῖον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· Ἔρρωσο γενναῖε Κολοκοτρώνη.

Ὁ φιλέλλην καὶ ἐπαινέτης σου καὶ φίλος τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐδμοῦνδ - Φρύ.

Πράγα τῆς Μποεμίας. Ἰουλίου 12 1825.

Ὡς πρὸς τὰ περὶ τῆς προστασίας τῆς Ἀγγλίας εἴπομεν ὅτι ἀλλαχοῦ θέλομεν κάμει λόγον. Ἀλλ' εἰς Ναύπλιον ἤδη εἶχεν ἔλθει στρατηγός τις Γάλλος ὀνομαζόμενος Ῥώσ, ὅστις διὰ διαφόρων μέσων δίδων μάλιστα καὶ δῶρα, ἐνήργει, ὥστε νὰ προσκληθῇ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ὁ υἱὸς τοῦ Λοδοβίκου (Louis) Φιλίππου Ὀρλεὰνς ὡς Ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ τούτου εἶχε σχηματισθῇ φατρία τις, κεφαλὴν ἔχουσα τὸν Κωλέτην. Ἀλλ' οὐχ ἧττον εἶχε τάσιν πρὸς αὐτὴν καὶ ὁ Δ. Ὑψηλάντης, τοῦ ὁποίου ἡ

συμπάθεια ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς ἀναφορᾶς, ἣν ἔδωσεν εἰς τὴν Ἐθνικῆε Συνέλευσιν τὸ ἐπόμενον ἔτος κατὰ τὴν 12 Ἀπριλίου.

Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης διὰ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος, λησμονήσας τὰ παρελθόντα εἶχεν ἑνωθῆ μεθ' ὅλων καὶ μάλιστα μετὰ τοῦ Προέδρου Κουντουριώτου καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου ὅτε ἔγινεν ἡ περὶ προστασίας τῆς Ἀγγλίας ἀναφορὰ, νομίζων τὴν ἕνωσιν αὐτὴν ὡς μᾶλλον συντελεστικὴν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα δυσηρεστήθη κατ' αὐτοῦ ἡ Γαλλικὴ φατρία, καὶ οὐ μόνον δὲν τὸν συνέδραμεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἐπιχειρήματά του, ἀλλὰ πλαγίως πως ἤρχισε ν' ἀντενεργῇ, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ὁ Καρατάσσιος ἐστάλη κατὰ τὰ προηγούμενα, οὔτε ὁ Φαβιέρος μετὰ τοῦ τακτικοῦ, μάλιστα δὲ καί τινα τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ σωμάτων ἀνεχώρουν εἰς Ναύπλιον. Πάντα δὲ ταῦτα ἐκτίθενται εἰς τὰ κατωτέρω καταχωρηθησόμενα ἔγγραφα τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Κουντουριώτου, τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Μεταξᾶ.

Ὁ Κολοκοτρώνης (κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν) εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς τὴν Μονὴν τῆς Μαλεβῆς, 5 ὥρας μακρὰν, πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του, καταλιπὼν ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὸ ἐν Βερβαίνοις στρατόπεδον συγκείμενον ἀπὸ 4000 τὸν Δ. Ὑψηλάντην· πλὴν τότε τὸ στρατόπεδον ἐν μέρει ὑποκινηθὲν διὰ τ' ἄνω πολιτικὰ αἴτια ἀτάκτως μετέβη εἰς ἅγιον Πέτρον, ὁ δὲ Ὑψηλάντης διὰ τὰς αὐτὰς ἐπίσης πολιτικὰς αἰτίας μετέβη εἰς Ναύπλιον, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐξῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Καποδίστρια· ἀφοῦ ἦλθεν ὁ Κανέλος Δεληγιάννης καὶ Γενναῖος ἐπανῆλθε καὶ τὸ στράτευμα εἰς Βέρβαινα. Τότε ὁ Κολοκοτρώνης μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐνεργειῶν του, ἐσχεδίασε κατὰ μίμησιν τῶν Ἰσπανῶν νὰ προσβάλῃ τοὺς Τούρκους δι' ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ τὰ νῶτα, καὶ μάλιστα δι'

ἐνέδρων, ὅτε διεκρίθησαν οἱ ὀρεινοὶ τῆς Γορτυνίας ποιμένες. Καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου οἱ Ἕλληνες ἐφόνευσαν κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ὑπὲρ τοὺς 1500 Τούρκους, ἐκτὸς τῶν μαχῶν λαβόντες καὶ ὑπὲρ τὰς 2000 ζῶα καὶ πλῆθος λαφύρων· ἕνεκα δὲ τούτου πολλάκις διεκόπη ἡ κοινωνία τῶν Τούρκων μετὰ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων. Ὁ Νικήτας ἐμάχετο εἰς Μεσολόγγι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀναγκαῖος εἰς τὴν Πελοπόννησον τῷ ἔγραψεν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ἐπέστρεψεν ἐκεῖ ὡς ἐμφαίνεται κάτωθεν. Ἡ μάχη τῶν Καρυῶν, περὶ ἧς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἐμφαίνεται εἴς τινα τῶν κατωτέρω ἐγγράφων. Περὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου καταχωροῦμεν κατωτέρω ἔκθεσίν τινα τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ ναυάρχου Μιαούλη καὶ τοῦ ἀντιναυάρχου Σαχτούρη.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγέ!

Κινήσαντες ἐψὲς τὰς τρεῖς τῆς νυκτὸς ἐφθάσαμεν ἐδῶ πολλὰ ἀργὰ καὶ δι' αὐτὸ δὲν σᾶς ἔγραψα ἀμέσως. Σήμερον ὅμως τὸ πρωΐ σᾶς ἔγραψα εἰς Μαλεβὴν πῶς ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Βέρβαινα, καὶ εἰς τοῦτο πάλιν ἐπαναλαμβάνω τὰ τρέξαντα.

Ἀφοῦ διὰ τὴν φωνὴν ὁποῦ ἐβγῆκεν, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔρχονται, ἐσκόρπισαν οἱ μισοὶ στρατιῶται, ἦλθαν οἱ καπεταναῖοι εἰς τὸ κονάκι μου, καὶ ἄρχισαν νὰ μ' ἀναγκάζουν νὰ φύγωμεν καὶ οἱ λοιποί. Εἰς ἀπόκρισίν των τοὺς εἶπα, ὅτι ἐχρεωστοῦσα κατὰ τὰ ὁποῖα εἶχα γράμματά σας νὰ σᾶς προσμένω καὶ ἕως τὰς τρεῖς τῆς νυκτὸς, καὶ τὴν ἄλλην ἂν δὲν ἔλθετε ἀναχωροῦμεν· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ περισσότεροί των ἀνεχώρησαν χωρὶς τὴν ἄδειάν μου. Ἐδιώρισα λοιπὸν τὸν Καπετὰν Βαλσαμῆν νὰ βάλῃ βάρδιαις, ἀλλὰ ποῦ στρατιῶται· ἀπεφάσισα καὶ ὅμως νὰ μείνω ἦλθαν καὶ πάλιν οἱ Ῥουμελιῶται Καπεταναῖοι, ὁ Βαρβιτζιώτης καὶ Βαλσαμῆς, καὶ μοῦ λέγουν ὅτι ἔμειναν σχεδὸν μόνοι των· τέλος βλέπων τὸν ὀλίγον ἀριθμὸν τῶν ἐναπολειφθέντων, ὅσοι ἦσαν ἱππεῖς, καὶ καταναγκαζόμενος ἀπὸ ταῖς φωναῖς των, ἐκινήσαμεν καὶ ἤλθαμεν ἐδῶ, μάλιστα ἐπειδὴ μ' ἔλεγον, ὅτι μὲ τὸν ἐρχομόν μου ἐδῶ ἠμποροῦσα νὰ κρατήσω

ὅσους εἶχαν τραβίξει ἐμπρός· ἀλλέως ἤθελον σκορπισθῆ καὶ αὐτοί.

Σήμερον ἐξετάσας ἔμαθον ὅτι οἱ Ῥουμελιῶται εἶναι ἕως 150 ἦλθαν νεωστὶ Μονεμβασῖται 180, ὥστε μὲ τοὺς προτητερινοὺς γείνονται 210· ὁ Βαρβιτζιώτης ἔχει . . ., ὁ Βαλσαμῆς 25, ὁ Σέκερης μὲ τοὺς Τριπολιτζιώτας 50 ὅλοι.

Ἐγὼ εἶμαι γνώμης, ὅτι ἐπειδὴ τὸ στρατόπεδον εἰς Βέρβαινα πρῶτον διελύθη, ἔπειτα ἐνικήθη, καὶ τρίτον ἤδη διαλύεται, καὶ ὁ στρατιώτης ἐκεῖ φοβεῖται ὡς καὶ τὸν ἴσκιον του, νὰ ἐκλεχθῇ ἄλλη θέσις, ὁποίαν ἠθέλατε ἐγκρίνει· μένει λοιπὸν εἰς τὴν ἀπόφασίν Σας νὰ κάμητε τὸ συμφερώτερον· ἐγὼ δὲ θέλω ἀκολουθήσει τὰς ὁποίας μᾶς δώσετε ὁδηγίας. Ἰδεάσατέ μας τί πρέπει νὰ κάμωμεν, διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν, εἰ δυνατὸν μὲ τοιούτους στρατιώτας ὁποῦ ἔχομεν· μένω. τῇ 17 Ἰουλίου 1825 ἐξ Ἁγίου Πέτρου.

Ὁ ὡς ἀδελφὸς καὶ Πατριώτης, Δ. Ὑψηλάντης.

Ἤθελα νὰ σᾶς γράψω καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Βαρβιτζιώτου, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο ὥρας τὸν προσμένω τώρα, καὶ δὲν φαίνεται μένει ἀνοικτός· δὲν ὑποθέτω ὅμως νὰ ἔχῃ παραπάνω ἀπὸ πενῆντα. ὁ ἴδιος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν Θεοδ. Κολοκοτρώνην !

Κατὰ τὴν αἴτησίν σας διωρίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς διεύθυνσιν τῆς οἰκονομίας τοῦ Γενικοῦ στρατοπέδου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδόθησαν καὶ χρήματα, ὅσα ἐσυγχωροῦσαν αἱ μεγάλαι ἀνάγκαι τῆς Πατρίδος, συμφώνως λοιπὸν μὲ αὐτὴν προσπαθήσατε νὰ οἰκονομήσητε τὸ στρατιωτικόν, δίδοντες εἰς αὐτοὺς κατ' ἀναλογίαν, ὅ,τι εὕρετε συμφέρον· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλετε οἰκονομήσει καὶ τοὺς καπεταναίους περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρετε εἰς τὸ ἀπὸ 16 τοῦ παρόντος γράμμα σας, μετ' αὐτῆς ἐνεργήσατε καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο κρίνετε συμφέρον διὰ τὴν ταχεῖαν καταστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ.

(Τ. Σ.) Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 17 Ἰουλίου 1825.

Ἐκλαμπρότατε Κολοκοτρώνη !

Περιστάσεις μὲ ἀναγκάζουν ν' ἀναχωρήσω τὸ ὀγληγορώτερον διὰ Ναύπλιον, ἐπεθυμοῦσα ὅμως προτήτερα ν' ἀνταμωθῶμεν διὰ

νὰ ὁμιλήσωμεν· ὅθεν ἐπειδὴ εἴσθε διὰ ἐδῶ, ταχύνατε τὸν ἐρχομόν σας, ὡσὰν ὁποῦ εἰς μάτην περιμένετε τὸν Γενναῖον, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπός μου ὁποῦ ἦλθεν καὶ ἀντάμωσε τὸν Γενναῖον, μὲ λέγει ὅτι ἴσως αὔριον ξεκινήσει διὰ ἐδῶ. Σᾶς προσμένω λοιπὸν ἀνυπομόνως νὰ φθάσητε τὸ ὀγλιγορώτερον.

Τῇ 18 Ἰουλίου 1825 ἐξ ἁγίου Πέτρου.

Ὁ ὡς ἀδελφὸς καὶ Πατριώτης, Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον γενικὸν ἀρχηγὸν κ. τ. λ.

. . . . . . Σπεύδω νῦν νὰ σὲ εἰδοποιήσω ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐκτανθεὶς μετὰ τὸ πῦρ ἕως τὸ βιδιάκι τῆς Γαστούνης, καὶ ἕως τὸ Σοπωτὸν τῶν Καλαβρύτων, ὠπισθοπόδησεν ἑπομένως μὲ ταχύτητα, ὥστε καθὼς βεβαιοῦν ἄφησε καὶ πολλὰ ἀφ᾽ ὅσα ἥρπασεν, ἠχμαλώτησεν ἀρκετὰς ψυχάς, καὶ ἐνέσπειρε τρόμον τοιοῦτον, ὥστε ἀποκαθίσταται τοῦτος ἀπὸ τὰ σπάνια ὁποῦ ἐφάνησαν εἰς τὸν κόσμον· μ᾽ ὅλον τοῦτο πάλιν ἐνθαῤῥύνοντες, καὶ ἐκβιάζοντες μέχρι τοῦδε ἐσυνάχθημεν ἕως χίλιοι πεντακόσιοι Καλαβρυτινοί, καὶ ὅλον ἕνα συνάζονται· ἔγραψα καὶ εἰς τὸν Κυρ. Σισίνη, μ᾽ ἔστειλε μέρος Καπελησίων στρατιωτῶν, καὶ κατόπιν ἀκολουθοῦν καὶ οἱ λοιποί, καὶ ὅλα τῆς Γούβας τ᾽ ἅρματα, καὶ σήμερον αὔριον φθάνουν, ἐλπίζω ἂν μείνωμεν ἀπόλεμοι τέσσαρας πέντε ἡμέρας νὰ συναχθῶμεν 2,500 χιλιάδες, καὶ νὰ τραβίξωμεν ἐμπρός· γράψετέ μου λοιπὸν τί κάμνετε, πόσοι εἴσθε συναγμένοι, καὶ ἂν τῶν Μεσσηνίων καὶ Λακεδαιμονίων οἱ ὁπλοφόροι συνάζωνται, ἂν ἐβγῆκεν ὁ Γενναῖος καὶ ὁ Κανέλος ἀπὸ Ναύπλιον, τί σχεδιάζεται καὶ τί κάμνει ὁ ἐχθρός, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο ἀναγκαῖον, διὰ νὰ ὁδηγηθῶ εἰς τὰ βήματά μου. Καταγίνεται καὶ ὁ Κὺρ Δητητράκης Δελιγιάννης διὰ νὰ συνάξῃ τοὺς διασκορπισθέντας Καρυτινοὺς καὶ νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός, ὁ θεὸς ἂς γείνῃ ἵλεως, καὶ ἂς ἐνισχύσῃ τοὺς δειλιάσαντας· νέον τι ὠφέλιμον δὲν ἠξεύρω, εἰμὴ ὅτι τὸ Μεσολόγγιον κινδυνεύει, καὶ ἂν προφθάσουν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα λυτροῦται, τὰ ὁποῖα μέχρι τῆς 15 τοῦ ἐνεστῶτος δὲν εἶχον φθάσει· ταῦτα

1825 Ἰουλίου 18 Καρνέσι. Ὁ ἀδελφός Σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ γενικὸν ἀρχηγὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην!

Ἡ σεβαστὴ Διοίκησις σκεπτομένη καθ' ἑκάστην διὰ νὰ εὕρῃ μέσον καὶ τρόπον νὰ εὐκολύνῃ καὶ νὰ μετριάσῃ τοὺς κόπους τῶν στρατιωτῶν, καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς τὸν πατριωτισμὸν, καὶ νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν, διεγείρουσα τὴν προθυμίαν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ μὴν ἔχωσι λόγον προφάσεως, ὅτι ἐλλείπουσι τὰ ἀναγκαῖα αὐτῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἐκ τούτου προφασιζόμενοι, λειποτακτοῦσι καὶ ἀφίνουσι τὰς θέσεις ἀνοικτὰς, καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ὠφελούμενος κάμνει τὰς προσόδους καὶ τὰς νίκας ἀναιμωτὶ, διὰ νὰ ἔχωσι τὰ πάντα πλήρη λοιπὸν καὶ ἐν ἀφθονίᾳ δηλ. τροφὰς καὶ πολεμοφόδια καὶ χρήματα πρὸς ἐξοικονόμησιν, προβλέψασα ταῦτα πάντα ἐδιώρισε καὶ ἐπιτροπὴν τριμελῆ συνισταμένην ἀπὸ τοὺς Κυρίους Ἀναστάσιον Λόντον, Κωνστανιάκην Δεληγιάννην, καὶ Κωνσταντῖνον Δεληγιάννην, δοῦσα δὲ εἰς αὐτὴν χρήματα ἱκανὰ ἐξαποστέλλει εἰς τὸ Γενικὸν στρατόπεδον, ἔνθα παρευρισκομένη ἀκαταπαύστως μετὰ τῆς ἐκλαμπρότητός Σου θέλει ἐξοικονομεῖ καὶ διευθύνει κάθε ἀναγκαιοῦν εἰς αὐτὸ δι' ἀδείας τῆς ἐκλαμπρότητός σου.

Εἰδοποιεῖσθε λοιπὸν καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σου περὶ τούτου, ὅπως ἐλθοῦσα καὶ τοποθετήσῃς αὐτὴν, ὅπου ἀσφαλέστερον κρίνεις, προφυλάττων αὐτὴν ἀπὸ κάθε ἀταξίαν προερχομένην εἴτε ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ, εἴτε ἐξ ἄλλου τινος, ἵνα ἐν ἀδείᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ οὖσα, ἐκπληροῖ τὰ χρέη της, κατὰ τὰς ὁποίας ἤθελει λάβει ἀμέσους διαταγὰς παρὰ τῆς ἐκλαμπρότητός σου.

Τῇ 19 Ἰουλίου 1825, Ἐν Ναυπλίῳ.

Πρὸς τὸν Γεν. ἀρχηγὸν τοῦ Πελοποννησιακοῦ στρατοπέδου Θ. Κολοκοτρώνην.

Μ' ἄκραν μας εὐχαρίστησιν ἐλάβαμεν καὶ ἀνεγνώσαμεν χθὲς τὴν ἀπάντησίν σας εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 γράμμα μας, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνήσυχοι ἐπανελάβομεν τ' αὐτὰ καὶ μ' ἕτερον πεζὸν· εὐχαριστήθημεν δὲ παρατηροῦντες εἰς αὐτὸ τὴν καρτερίαν καὶ ἐπιμονήν σας,

Ἀρχηγὲ, καὶ τὴν δραστηριότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἀνακαλεῖτε τοὺς εἰς τὰ δάση καὶ βουνὰ ἐπτοημένους Ἕλληνας, διὰ τοὺς ὁποίους κόπους καὶ ἀγῶνάς σας, ἔχετε εὐγνώμονας ὅλους τοὺς καλοὺς πατριώτας καὶ τὸν θεὸν ὑπέρμαχον, ἀνδρίζου λοιπὸν καὶ ἴσχυε καλῇ τῆς πατρίδος τύχῃ· τὰς εἰς τὸ γράμμα σας τοῦτο ἐνδιαλαμβανομένας ὁδηγίας ἐβάλλαμεν ἀμέσως εἰς πρᾶξιν· μετέβημεν ἀνυπερθέτως εἰς τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν καὶ ἐξεδώσαμεν εὐθὺς τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας διὰ τ' ἀνάλογα ζῶα μὲ προσκλητικὰ εἰς τὸ χρέος τους ἔγγραφα· ἐλπίζομεν νὰ μὴ ἀδιαφορήσουν εἰς τοιαύτην περίστασιν· ἂν ὅμως φανοῦν ἀναίσθητοι καὶ βραδεῖς, θέλομεν σᾶς εἰδοποιήσει, νὰ μᾶς προφθάσητε τὴν ἐκτελεστικὴν δύναμιν διὰ νὰ τὰς φέρωμεν εἰς αἴσθησιν.

20 Ἰουλίου ἅγιος Ἀνδρέας 1825. Ἡ τριμελὴ ἐπιτροπή.

Ἐκλαμπρότατε Γεν. ἀρχηγέ!

Σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἶτον ἐκστρατοπεδευμένος εἰς ἁγίαν Μονὴν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπυρπόλησεν, καὶ ὅτι οἱ ἀράπιδες εἶναι διασκορπισμένοι εἰς τὸν κάμπον Καρυταίνης, καὶ καίουν καὶ λεηλατοῦν αὐτὸν, καὶ ὅτι τὸ παρελθὸν σάββατον τινὲς τῶν Ἀράβων περὶ τοὺς ἑκατονπεντήκοντα ἦλθον εἰς Κραμποβὸν ἐπὶ σκοπῷ νὰ λαφυραγωγήσουν, ἀλλ' οἱ Ἄρκαδες περίπου τοὺς τριάκοντα ἰδόντες αὐτοὺς, τοὺς κατεδίωξαν, τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἐφόνευσαν ὀκτὼ, καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης καὶ ἀπειλῆς πολλῆς ἔφυγον οἱ λοιποί· καὶ ὅτι τὴν ἀκόλουθον ἦλθον πάλιν περίπου τοὺς χιλίους, εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, τοῦ ὁποίου καὶ ἔκαυσαν μερικὰ ὀσπήτια, οἱ Ἕλληνες Ἄρκαδες καὶ μερικοὶ Καριῶται καὶ Τριπολιτζιῶται ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τοῦ πρώτου πολέμου, ἐμψυχωμένοι καὶ ἀπὸ τὰ λάφυρα ἔτρεξαν περὶ τοὺς διακοσίους τοὺς ἐπολέμησαν τοὺς ἐνίκησαν, καὶ ἐφόνευσαν ἑκατὸν πενῆντα, ἐζώγρησαν καὶ ἱκανούς· ἡ φήμη τοῦ εὐτυχοῦς τούτου πολέμου, τὸ πλῆθος τῶν μετακομισθέντων λαφύρων ἐστάθη αἰτία νὰ συρρέουν ἁπανταχόθεν ἀγεληδὸν τὰ στρατεύματα· καὶ ἐλπίζομεν ἐντὸς τριῶν τεσσάρων ἡμερῶν, ὅτι θέλουν ὑπερβῆ τὸν ἀριθμὸν τῶν δύω χιλιάδων, οἱ Ἕλληνες εἶναι γενναῖοι πρόθυμοι καὶ ἕτοιμοι νὰ πολεμήσουν τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸν κάμπον, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις πολεμοφο-

δίων μᾶς κάμνουν νὰ κόψωμεν τὴν ὁρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν των· ἀπὸ Ναύπλιον νὰ μετακομίσωμεν εἶναι ἀδύνατον, καθότι εἶναι μακρὰν ἡ ὁδός. . . διατάξετέ μας πρὸς τοῖς ἄλλοις πῶς νὰ ἀκολουθήσωμεν, δίδοντές μας σχέδια πολεμικὰ, κάμνοντες καὶ τρόπον νὰ μετριασθῇ ἀπ' ἐδῶ ἡ ὁρμὴ τοῦ ἐχθροῦ· μένομεν δὲ εὐσεβάστως.

Τὴν 21 Ἰουλίου 1825 Καρυαῖς. Εἰς τὰς προσταγάς Σου

Ἀθανάσιος Γρηγοριάδης, Γιαννάκης Γκρίτζαλης, κ λ π.

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων Θ. Κολοκοτρώνην.

. . . , . . . Στέλλει ταὐτοχρόνως ἀνθρώπους της καὶ εἰς Πραστὸν, διὰ νὰ βουλώσουν ὅσα τυριὰ εὑρίσκονται εἰς λογαριασμὸν τῆς Διοικήσεως, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀναμένει καὶ τὴν περὶ σφακτῶν γνώμην σας, ὅπου σᾶς ἐπρόβαλε χθὲς, διὰ νὰ κάμῃ καὶ κατὰ τοῦτο τὸ χρέος της μὲ τὴν εὐχαρίστησιν πάντοτε νὰ συντελῇ, εἰς ὅσα ἀποβλέπουν πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ στρατοπέδου, καὶ εἰς ἀνακουφισμὸν τοῦ μεγάλου βάρους σας· ἀξιοσέβαστε Ἀρχηγέ! τὸ ὁποῖον κατ' ἐξοχὴν καὶ ἡ πατρίς Σας Πελοπόννησος τὸ γνωρίζει, καὶ ὅλον τὸ ἔθνος εὐγνωμονεῖ· χρεία ὅμως καρτερίας καὶ ὑπομονῆς· οἱ μεγάλοι ἄνδρες εἰς τὰς μεγάλας καὶ δεινὰς περιστάσεις ἀναφαίνονται μεγάλοι· τοιαύτη εὐκαιρία παρουσιάζεται σήμερον καὶ διὰ ἐσᾶς· ὁ προκείμενος ἀγὼν θέλει ἀποθανατίσει τὸ ὄνομά σας, καὶ γενῇ θῦμα βέβαια τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς στρατηγηματικῆς ἐμπειρίας σας· τέτοια ἐλπίζει τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν ἀξιότητά σας, καὶ εὔχεται ἡ πατρὶς ἀπὸ τὸν ἥρωά της, ὡς ἀπὸ μέρους μας καὶ τά ἀδύνατα θέλομεν συντελέσει, φθάνει μόνον νὰ μᾶς προειδοποιῆτε ἐγκαίρως. Ἅγιος Ἀνδρέας 23 Ἰουλίου. Ἡ τριμελὴς ἐπιτροπὴ

Ἀναστ. Λόντος, Κωνστ. Δεληγιάννης. καὶ Κ. Δεληγιάννης.

Ὁ Γραμματεὺς

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γεν. ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἐπληροφορήθητε βέβαια, ὅτι ἡ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ στρατοπέδου ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς ἱκανὴν χρηματικὴν ποσότητα, ἥτις εἶναι προσδιωρισμένη διὰ τὴν συγκρότησιν

αὐτοῦ τοῦ σώματος καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἀνάγκας τοῦ στρατοπέδου· ὁ υἱός σας καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Δεληγιάννης ξεκινοῦν σήμερον, ὁ δὲ στρατηγὸς Θεόδωρος Γρίβας αὔριον, ἔχοντες ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν των ὑπὲρ τοὺς τρισχιλίους στρατιώτας· ἐκτὸς αὐτῶν διετάχθη καὶ ὁ Χατζῆ Μιχάλης νὰ στρατολογήσῃ μὲ πεντακοσίους, ὅστις θέλει ἔχει καὶ τριάντα ἄτια, διατελῶν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Σας, θέλει σᾶς χρησιμεύσει πολύ, διότι εἶναι γνωστὴ ἡ εὐπείθεια καὶ προθυμία τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἰδοὺ τὸ πρὸ πολλοῦ μελετούμενον ἐκτελεῖται ἤδη ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου τοιοῦτον σῶμα πολυάριθμον καὶ ἐμπειροπόλεμον ἀπὸ μὴ Πελοποννησίους συγκείμενον κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας . . . . ὁ ἄοκνος ζῆλος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐκπληροῖται τὰ ἱερὰ χρέη σας, οἱ ἀγῶνες καὶ οἱ κόποι, τοὺς ὁποίους ὑποφέρετε εἶναι ὅλα γνωστὰ εἰς τὴν Διοίκησιν, ἥτις γνωρίζουσα ὅτι παρὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος κανένα ἄλλο πρᾶγμα δὲν θεωρεῖτε πολυτιμώτερον, κρίνει περιττὸν νὰ σᾶς παρακινήσῃ διὰ νὰ διπλασιάσητε τὴν μεγαλοψυχίαν, τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ζῆλόν Σας, τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει ποτὲ αἱ ἀποτυχίαι νὰ καταβάλλουν, ἡ Διοίκησις ἀφ᾽ ἑτέρου οὔτε ἔπαυσεν, οὔτε θέλει παύσει ποτὲ ἐνεργοῦσα δραστηρίως τὰ πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Τὴν 23 Ἰουλίου 1825. Ναύπλιον.

Ὁ Γεν. γραμματεὺς   Ὁ πρόεδρος

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ προσκυνῶ Σας!

Μεγάλως ἐλυπήθην μαθών, ὅτι ἠσθενήσετε, πλὴν δόξα τῷ θεῷ ἡ λύπη μου ταχέως μετετράπη εἰς χαράν, πληροφορηθείς, ὅτι ἡ ἀσθένεια ἦτον περαστικὴ καὶ ἀβλαβὴς διὰ τὴν τύχην τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν ὁποίαν ἔτι ἡ πρόνοια τοῦ ὑψίστου δὲν ἔπαυσε νὰ τὴν ὑπερασπίζεται διαφυλάττων ὑγιῆ τὸν μόνον θυσιάζοντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος, καὶ τὸν μόνον στύλον της καὶ προπύργιον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· ἐγὼ δὲ περιμένω ἐδῶ, διότι μοὶ ὑποσχέθησαν νὰ μοὶ δώσουν τριάντα ἄλογα, τὰ ὁποῖα παραλαμβάνοντές τα θέλω τὰ ἑτοιμάσει τάχιστα μ᾽ ὅλα των τὰ ἀναγκαῖα, καὶ θέλω ςρατολογήσει καὶ πεζούς, καὶ θέλω ἔλθει νὰ συναγωνισθῶ μετὰ τῆς γενναιότητός σας. Παρακαλῶ τὴν ἐκλαμπρότητά σας νὰ μὲ οἰκονομήσῃ ἀπὸ μετρητά, διότι ἀναφερθεὶς εἰς τὴν Διοίκησιν περὶ ἐξοικονο-

μήσεως μοὶ ἀπεκρίθη, ὅτι σᾶς ἐστάλθησαν μετρητὰ διὰ τῆς πιτροπῆς, καὶ ἐρχόμενος αὐτοῦ νὰ μοὶ δώσετε νὰ οἰκονομήσω τοὺς στρατιώτας. Μένω μ' ὅλον τὸ σέβας προσκυνῶντες Σας.

Ναύπλιον τῇ 23 Ἰουλίου 1825. Ὅλως ἰδικός Σας

Χατζημιχάλης.

Ἐξοχώτατε πατριῶτα καὶ εἰλικρινέστατε ἀδελφέ!

Ἔλαβον τὰ διάφορα γράμματά σου, καὶ τὰς πρὸς τὴν Διοίκησιν ἀναφοράς σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς· τὸ νὰ μὴν γράφω πρὸς τὴν ἐξοχότητά σου τὰ περὶ τοῦ ὑποκειμένου σου φρονήματα τῶν καλῶν πατριωτῶν, εἶν' ἔλλογον βέβαια, διότι ὁ πατριωτισμός σου καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας σου δὲν ἐπιδέχονται λόγους ἐνθαρῥυντικοὺς καὶ προτρεπτικούς, ἐνῷ εἶναι πασίδηλα τὰ ἔργα σου καὶ οἱ ἀγῶνές σου, καθὼς καὶ ἡ πατριωτική σου ἀπόφασις τοῦ νὰ ἐνεργῇ ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ μέχρι τελευταίας σου ἀναπνοῆς, ἀλλ' ἐγὼ δὲν σὲ ἔγραψα δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν, οὔτε ἐφαντάσθην ποτὲ νὰ παρακινήσω τὸν Κολοκοτρώνην διὰ νὰ πράξῃ τὰ ὅσα φρονεῖ καὶ πράττει περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, μόνον σὲ ἔγραψα διὰ νὰ σοῦ κοινοποιήσω τὰ αἰσθήματά μου καὶ νὰ ἐλαφρώσω τὸ βάρος ὁποῦ ἐπροξένησαν εἰς τὴν καρδίαν μου αἱ κοιναὶ συμφοραὶ, ἐνῷ εἰς ἄλλον κανένα δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐξηγηθῶ, παρὰ εἰς τὸν εἰλικρινῆ πατριώτην μου, οἷος ὁ Κολοκοτρώνης· ὡς τόσον διὰ τὰ ὅσα γράφεις, φροντίζω ἐπιπόνως διὰ νὰ βαλθοῦν εἰς πρᾶξιν, καὶ ἐλπίζω νὰ τρέξουν νὰ πάντα κατ' εὐχήν· σήμερον ἐξεκίνησεν ὁ Κὺρ Κανέλος μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας, αὔριον ἐκκινεῖ παρομοίως ὁ Γενναῖος μὲ πολλούς. Πρὸς τούτοις ἐκκινεῖ καὶ ἓν σῶμα συμπατριωτῶν μου οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν ἤδη ἐδῶ ἀπὸ Γαστούνην διὰ νὰ συσσωματωθῶσι μὲ τὸ γενικὸν στρατόπεδον· διωρίσθη, καὶ ὁ Γρύβας νὰ ἐκκινήσῃ μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιώτας διὰ νὰ συναγωνισθῇ καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς διαταγάς σου ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· δὲν σὲ λανθάνει βέβαια, ὅτι ἡ ἐκστρατεία τούτου εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀντενεργείας, ὅμως ἡμεῖς πρέπει νὰ ὠφεληθῶμεν καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἀντενέργειαν, μεταχειριζόμενοι τὴν δύναμίν της ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καὶ ἐν ταὐτῷ ἀποφεύγοντες ὅλα τὰ ἐξ αὐτῆς ἐναντία παρεπόμενα, ὅσα ἦτο πιθανὸν νὰ γεν-

νηθοῦν ἐξ αὐτῆς· σὲ τὸν συσταίνει καὶ ὁ Πρόεδρος καὶ ἡ ἐξοχότης σου ὑποδέχθητε αὐτὸν εὐμενῶς, ὁδηγούμενος, καθ' ὅποιον τρόπον σὲ ὑπαγορεύει ὁ πατριωτισμός σου καὶ ἡ φρόνησίς σου, ὥστε νὰ τὸν μεταχειρισθῆς ὄργανον τοῦ καλοῦ καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃς διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του· ἡ δούλευσίς του πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν πατρίδα, ἡ δὲ τιμὴ ἀνάγεται εἰς τὸ ὄνομά σου, λοιπὸν μεταχειρίσου καὶ αὐτὸν μὲ Θεμιστόκλειον καρδίαν, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἔθνους σου διὰ νὰ δείξῃς καὶ ἄλλον λαμπρὸν τῆς ἀρετῆς σου παράδειγμα, εἰς ἕνα λόγον ἂς πληροφορηθοῦν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι εἶσαι ἱκανὸς νὰ ἀποπνίξῃς τὰ πλέον ἀλγεινὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας σου, καὶ νὰ λησμονήσῃς ὅλα τὰ δεινά, ὅλα τὰ προσωπικὰ ἄδικα, διὰ τὴν ἀγάπην μόνον καὶ μόνον τῆς πατρίδος σου. Ἤδη σοῦ ἐγνωστοποιήθη ὅτι ἐστάλη ἐπιτροπὴ μὲ χρήματα διὰ νὰ πληρώνουν τοὺς μισθωτούς, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐκ τῶν δανείων ὁποῦ περιμένονται θέλει γένει καὶ ἄλλη ἐξοικονόμησις διὰ τὸ Γ. στρατόπεδον· γίνεται δὲ φροντὶς καὶ περὶ ζωοτροφιῶν καὶ πολεμοφοδίων καὶ ἐλπίζεται νὰ γίνουν ὅλα τὰ συντελεστικὰ εἰς τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν καὶ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν κινημάτων τοῦ στρατοπέδου, τοῦτο καὶ εὔχομαι ἀπὸ καρδίας· ἂν ὅμως ὁ Γρύβας δὲν ἐκτελῇ τὰ χρέη του, ἀλλὰ διαστρέφῃ τὰ πράγματα ἀναφέρσου πρὸς τὴν Διοίκησιν καὶ θέλει σὲ ἐκδικήσει . . . . . .

Ἐν Ναυπλίῳ 24 Ἰουλίου 1825.

Ὁ πατριώτης καὶ εἰλικρινὴς φίλος καὶ ἀδελφὸς
Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

Ἐκλαμπρότατε!

Τοὺς δύο κτύπους τῶν ἐχθρῶν ὅπου ἐκάμαμεν σοῦ τοὺς ἐγράψαμε· χθὲς τὸ πρωῒ ἐκινήθη πάλιν ὁ ἐχθρὸς διὰ Ἀνδρίτσαινα καὶ Λιοδῶρες, καὶ ἀπερνῶντας ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ ἐκατέβησαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπρόλαβαν τοῦ Ἀντώνη τὸν μῦλον, καὶ ἐρχόμενοι οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἐπανέτρεψαν καὶ ἐβάρεσαν ἀρκετοὺς Τούρκους φεύγοντας ἐντροπιασμένοι καὶ κατῃσχυμένοι εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ Ζουνάτι καὶ ἄχρι τῆς ὥρας ἐκεῖ εὑρίσκονται. Ἡμεῖς ἤμεθα σχεδὸν τριάντα ἡμέρας εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ ὑστερούμεθα ἀπὸ ζωοτροφίας καὶ πολεμοφόδια· σοῦ εἶναι

γνωστὸν ὅτι οἱ ἐν ἅρμασι τοῦ μέρους τούτου βλέποντες τοὺς ἐχθροὺς χθὲς ἀνεχώρησαν καὶ ἐπῆρε ὁ καθεὶς τὰ γυναικόπαιδά του καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ ὑψηλά, καὶ ἡμεῖς μόνοι τῆς ἐπαρχίας μας εὑρισκόμεθα εἰς τὴν θέσιν ταύτην. . . . .

Τὴν 28 Ἰουλίου 1825. ἐν Καρυαῖς. Οἱ ἀδελφοὶ

Μῆτρος Ἀναστασόπουλος, Ἀθανάσιος Γρηγοριάδης, Μῆτρος Πέτροβας, Γκρίτσαλης.

Τὴν προχθὲς τὸ ἑσπέρας ἔφθασε καὶ ὁ στρ. Κολιόπουλος εἰς τὰ ἐδῶ, καὶ χθὲς ἦτον εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, χθὲς τὸ ἑσπέρας ἀνεχώρησε διὰ Λιοδόραις εἰς σύναξιν στρατευμάτων. οἱ ἴδιοι οἱ ἀνωτέρω.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ.

Ἡ Διευθύνουσα τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἀπαντᾷ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 9477, καὶ ἡμέρα 7 Ἰουλίου διαταγὴν τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως, καὶ ἠμπορεῖ τέλος πάντων νὰ εἰπῇ, ὅτι ἡ κατάστασις τῶν ἐνταῦθα κλεισμένων ἄρχισε νὰ καλλιτερεύῃ, διότι καὶ ὁ τόσον ποθητὸς στόλος μας ἔφθασε προχθὲς εἰς τὸν λιμένα μας καὶ μὲ αὐτὸν καὶ τὰ σταλέντα πολεμοφόδια.

Ἀλλ' οἱ ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν ὑπεράσπσιν τοῦ Μισολογγίου, πρὶν ἀκόμη λάβουν ταύτην τὴν βοήθειαν, εἶχαν ἤδη στήσει τρόπαια κατὰ τῶν διὰ ξηρᾶς πολιορκητῶν, καὶ ἐνθαῤῥυνθέντες διὰ τοῦ λαμπροῦ τούτου κατορθώματός των, ἐπληροφορήθησαν, ὅτι ἡ ἐπιμονή, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἀνδρία των ἠμποροῦν νὰ ματαιώσουν ὅλας τὰς τρομακτικὰς καὶ γιγαντιαίας παρασκευασίας καὶ δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀφοῦ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ἐχθρὸς εἶχε βάλει φωτζὰν εἰς μίαν πυρπολικὴν ὑπόνομον εἰς τὸ προτείχισμα τοῦ ἀειμνήστου Μάρκου Μπότζαρη καὶ ἐφορμήσας ἐνταυτῷ ἀπεκρούσθη ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους μὲ ζημίαν του, τὴν 21, τοῦ παρόντος τὴν αὐγὴν βαλὼν πάλιν φωτζὰν εἰς μίαν πυρπολικὴν ὑπόνομον εἰς τὸ κανονοστάσιον τοῦ Μονταλεμπὲρ, ἐφώρμησαν ἀπὸ πέντε μέρη μὲ ὅλον τὸν σωρὸν τῶν δυνάμεών του, ἀλλὰ μετὰ μίαν πεισματώδη πάλην, ἀπεσύρθη μὲ σημαντικήν του φθορὰν καὶ καταισχύνην, ἀπολέσας

ὑπὲρ τοὺς χιλίους συμπεριλαμβανομένων καὶ ἐκείνων, οἵτινες ἀπεκατέστησαν ἀνίκανοι εἰς μάχην. εἶναι ἀπαραδειγμάτιστος ἡ ἀφοβία, μὲ τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἡ γενναιοκαρδία, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἀντέκρουσαν οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ Μεσολογγίου ταλαιπωρημένοι ἀπὸ τὰς κακοπαθείας καὶ ἀπὸ τὰς πολυειδεῖς μιᾶς πολυχρονίου καὶ στενωτάτης πολιορκίας· τίποτε ἄλλο δὲν ἀντιπαρέταξαν εἰς ὑπεράσπισίν των, παρὰ τὰ στήθη των, διότι τίποτε δὲν τοὺς διαχωρίζει ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὁποῖοι βοηθούμενοι ἀπὸ τὰ βουνὰ τῶν χωμάτων των ἐγέμισαν τὰς τάφρους μας καὶ ἦλθαν περιπατοῦντες χωρὶς κάμμίαν δυσκολίαν εἰς τοὺς προμαχῶνάς μας· ἐὰν ὅμως εἰς τὴν παντελῆ στέρησιν τῶν πολεμοφοδίων, δὲν εἶχε γενῆ πρόνοια νὰ φυλαχθοῦν τὰ κανόνια γεμάτα, διὰ νὰ χρησιμεύσουν εἰς μίαν τοιαύτην κρίσιμον στιγμὴν καὶ οἱ στρατιῶται νὰ παύσουν τὸν τουφεκισμὸν διὰ νὰ μεταχειρισθοῦν τὰ φουσέκιά των εἰς τὴν ἀνάγκην, ἡ ὕπαρξις τοῦ Μισολογγίου μὲ ὅλην τὴν ἀνδρίαν τῶν στρατιωτικῶν ἐκαταντοῦσε προβληματώδης.

Μόλις ὁ ἡμέτερος στόλος ἐπλησίασεν εἰς τὰ παράλιά μας, καὶ εὐθὺς ὁ ἐχθρικὸς ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν λιμένα μας· ὀλίγα τινὰ ὅμως ἐξ αὐτοῦ μείναντα αὐτόθι κατεδιώχθησαν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· δύω μὴ δυνάμενα νὰ ἐκφύγωσι τὸν κίνδυνον, ἐγκατελείφθησαν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἡμετέρων, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ τὰ ἐξεγύμνωσαν, τὰ ἐπρόσφεραν ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν Ἥφαιστον.

Ἔγεινε σχέδιον νὰ ἐπιπέσουν ἀπόψε ἔξαφνα εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ τὰ ἡμέτερα στρατεύματα, τὰ ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος δραμόντα πρὸς βοήθειάν μας ἐπλησίασαν καὶ ἔλαβον ἀπὸ τοὺς ἐδῶ ὁπλαρχηγοὺς τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας καὶ τὸ σύνθημα, ὥστε νὰ γενῆ ταὐτοχρόνως καὶ ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν τὸ κίνημα· ἐπροβλήθη καὶ εἰς τὸν Ναύαρχόν μας νὰ στείλῃ ἀνάλογον ἀριθμὸν λατζονίων, διὰ νὰ καταπολεμηθῇ ὁ ἐν τῇ λίμνῃ μας μείνας ἐχθρικὸς στολίσκος, καθ᾽ ὃν καιρὸν θέλει γενῆ ἡ ἐφόρμησις εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον.

Αἱ πλέον χρησταὶ ἐλπίδες τρέφονται διὰ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν ὑπόσχονται ἡ ἀπόφασις καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ὅλων. Τὸ Μύστικον, ἡ Εὐρώπη, ἀφοῦ ἐξεφρόρτωσε

τὰ δι' αὐτοῦ σταλέντα πολεμοφόδια, ἐπιστρέφει εἰς Ναύπλιον, καὶ δι' αὐτοῦ στέλλεται ἡ παροῦσα· ἐφροντίσθη καὶ ἡ παραλαβὴ τῶν σταλέντων πολεμοφοδίων καὶ τροφῶν μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Καπ. Γιάννη Ἀναστασίου Κυριάκου. Μένομεν μὲ σέβας βαθύτατον.

(Τ. Σ.) Τῇ 25 Ἰουλίου 1825 Μισολόγγι.

Εὐπειθεῖς πατριῶται

Γ. Παπαδιαμαντόπουλος, Δ. Θέμελης κτλ.

Πρὸς τὸν Κύριον Γ. Σισίνην!

Εἰς τὸ γράμμα σου τῇ 19 τρέχοντος πρὸς τὸν ἀντιναύαρχον, εἶδον εὐχαρίστως τὰς τῆς Τριπολιτζᾶς νεωτέρας εἰδήσεις, καὶ ἐκ τούτου λαμβάνω τὴν ἄδειαν νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃς τὰ τῆς Πελοποννήσου ὅσον καιρὸν περιπλέομεν ταῦτα τὰ μέρη· ἐν ταὐτῷ σὲ δίδω τὴν καλὴν εἴδησιν, ὅτι ὁ στόλος χθὲς ἄραξεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἔδωσεν ἀρκετὰ πολεμοφόδια καὶ τροφὰς περίπου δύω μηνῶν· ὁ ἐχθρὸς εὑρέθη μακρὰν γελασμένος θέλων νὰ μᾶς ἀπατήσῃ, καὶ οὐδὲ κἂν ἦλθεν εἰς ναυμαχίαν· εἶχε διορίσει νὰ σταθοῦν εἰς τὸ Βασιλάδι τρία ἰμβρίκια, καὶ δύω γολέτες, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο βρίκια ἐπροφθάσαμεν καὶ ἐχαλάσαμεν, τὸ ἓν ἐκάη, τὸ δὲ ἄλλο ἀλτζερίνικον 18 κανονιῶν μὲ 120 ἀνθρώπους ἔπεσεν εἰς τὰ ῥηχὰ καταδιωκόμενον, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἄνθρωποι ἀπὸ αὐτοὺς ἐγλύτωσαν εἰς τὴν ξηράν· ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔλειψε νὰ παρουσιασθῇ μετ' ὀλίγας ὥρας, ἡμεῖς ἐσηκώθημεν εἰς τὰ πανιὰ πρὸς ἀπάντησίν του, εἶχε τὸν ἄνεμον βοηθὸν καὶ ἐναντίον μας, ὅμως δὲν ἐστάθη εἰς ναυμαχίαν, ἀλλ' ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ ἡμᾶς σήμερον εὑρέθη ἔμπροσθεν τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας· ἡμεῖς ἀράξαμεν ἐδῶ, ἔχοντες εἰς Βασιλάδι ἀῤῥαγμένα πέντε πλοῖά μας διὰ νὰ δώσουν τὴν ἐνδεχομένην βοήθειαν· ἡ φρουρὰ τοῦ Μισολογγίου καὶ τὰ περιμενόμενα στρατεύματά μας ἀπὸ Σάλωνα μελετοῦν νὰ ὁρμήσουν εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, ἐλπίζοντες οὕτω νὰ σηκώσουν τὴν πολιορκίαν τῆς ξηρᾶς· ἡμεῖς αὔριον ἔχομεν σκοπὸν νὰ στείλωμεν εἰς τὴν λίμνην νὰ χαλάσωμεν τὰς ἐχθρικὰς βάρκας, ὅσαι ἔμειναν ἐκεῖ κλεισμέναι· παρακαλῶ νὰ κοινοποιήσῃς αὐτὴν τὴν εἴδησιν εἰς τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην προσφέρων εἰς αὐτὸν τοὺς ἀδελφικούς μου ἀσπασμούς· Σκρόφαις, 24 Ἰουλίου 1825, ὁ

ἀδελφός Σας.

Χθὲς ἐσηκώθημεν ἀπὸ ταῖς Σκρόφαις καὶ ἀράξαμεν εἰς τὸ Μισολόγγιον, εὐθὺς ἐστείλαμεν τὰς βάρκας μας διὰ νὰ πιάσουν τὰ ἐχθρικὰ καΐκια καὶ βάρκας, τὰ ὁποῖα πρότερον εἶχον ἀποκλεισμένον καὶ ἐκτυποῦσαν τὸ φρούριον, ἔπιασαν τὰ μεγαλήτερα τέσσαρα, τὰ δὲ λοιπὰ συρμένα εἰς τὴν ξηράν· καὶ εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον δὲν ἠμπόρεσαν κατὰ τὸ παρὸν νὰ τὰ χαλάσουν· χθὲς τὴν νύκτα ἔφθασεν ἀπὸ Σάλωνα ἐδικόν μας στράτευμα καὶ ἡ φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου ἐβγῆκε συμφώνως διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον· δὲν ἔχω ἀκόμη σωστὴν εἴδησιν νὰ σᾶς δώσω. ᾄδεται μόνον, ὅτι πολλοὶ Τοῦρκοι ἐσκοτώθησαν καὶ ἕνας πασᾶς ἐζωγρήθη. Τῇ 26 Ἰουλίου 1825, Μισολόγγιον. Ὁ ἀδελφός Σας

Ἀνδρέας Μιαούλης.

Εὐγενέστατοι!

Μὲ ἓν Ἰωνικὸν διὰ Σύρας σᾶς ἔχω προγεγραμμένην καὶ ἑτέραν μου σημειωμένην, ἐνῷ εὑρισκόμεθα ἔμπροσθεν τῆς Ἀρκαδίας· κἀκεῖθεν προχωροῦντες ἐφθάσαμεν εἰς τὰς 17 ἔξω τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαληνίας, ὅπου περιφερόμενοι καὶ πλησιάζοντες ἕως εἰς ταῖς Σκρόφαις διὰ 12 καράβια, ἐπαρουσιαζόμεθα εἰς τὸν ἐχθρὸν ἔχοντα εἰς τὰ πανία 34 πλοῖα καὶ ἀκροβολίζοντές τον, ὁσάκις ὁ καιρὸς μᾶς τὸ ἐσυγχωροῦσεν ἄχρι τῆς 21, καθ' ἣν ἔφθασαν καὶ ἄλλα τόσα σχεδὸν Σπετζιώτικα, καὶ συγχρόνως ὁ Γεν. Ναύαρχος Μιαούλης μόνος· (διότι προθυμοποιηθεὶς νὰ φθάσῃ ὅσον τάχιστα ἄφησε τὴν μοίραν του εἰς τὰ Βάτικα οὖσαν ἀνέτοιμον), παραστήσας δὲ αὐτοῖς τὸν ἔσχατον κίνδυνον τοῦ Μισολογίου κατὰ τὰς πληροφορίας, ἃς εἴχομεν ἀπὸ γράμματα τῆς ἐπιτροπῆς Ζακύνθου καὶ ἄλλα μέρη, μετὰ μερικοὺς ἀκροβολισμοὺς κάτωθεν τῆς Κεφαληνίας, ἐτραβίξαμεν τῇ 22 διὰ νυκτὸς εἰς Μισολόγγιον διὰ νὰ τὸ ἐφοδιάσωμεν, διὸ καὶ τῇ 23 ἐξημερώθημεν ἔξω τοῦ Μισολογγίου, ὅπου εὕρομεν βαλμένα πρὸ ὀλίγου εἰς τὰ πανιὰ ὀκτὼ ἐχθρικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα καταδιώκοντες καὶ πολεμοῦντες μὲ γαλήνην ἐπετύχομεν νὰ καύσωμεν δύω βρίκια ἐξ αὐτῶν, τὸ ἓν ἦτον τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου 10 κανονίων καὶ τὸ ἕτερον ἀλτζερίνικον 20 κανονίων, μάλιστα δὲ χωρὶς Μπουρλότα, διότι τὸ πρῶτον ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ καύσουν οἱ ἴδιοι ἐχθροί, τὸ δὲ δεύτερον ἡμεῖς, ἀφοῦ τὸ ἐρρίψαμεν εἰς τὰ ῥηχὰ καὶ ἐζωγρήσαμεν ἱκανούς, ἐκάμαμεν κάθε

τρόπον καὶ ἐπεδώσαμεν μ' ὅλην τὴν ταχύτητα μερικὰ μπαρούτια εἰς τὸ Βασιλάδι· ἀλλὰ πρὸς τὸ μεσημέρι ἐνεφανίσθη ὁ μέγας στόλος τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἐξυπνήσας τὸ πρωΐ, καὶ ἰδὼν, ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς Μισολόγγι, ὥρμησε καὶ ἤρχετο μὲ πρίμον ἄνεμον (π. μ.) καθ' ἡμῶν 12 Κροβέται ἐπροπορεύοντο ἐκ δεξιῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ῥιαλάμπεϊ Ταχήρη, εἰς τὸ μέσον ὁ Τοπάλης καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὰ βρίκια· τοιαύτην παράταξιν εἶχεν ὁ Τοπάλης, ὁπόταν ἡμεῖς βαλθέντες εἰς τὰ πανιὰ, ἀπεφασίσαμεν μὲ τὰ ὀλίγα πλοῖά μας νὰ τὸν ἀντισταθῶμεν· ἐβάλθημεν εἰς γραμμὴν μεταξὺ Κάβου Πάπα καὶ Μισολογγίου, καὶ σταθέντες ἀλακάπα σοταβέντα τὸν ἐπεριμέναμεν νὰ πλησιάσῃ (διότι ἂν ὀρτζάραμεν ἐκινδύνευον νὰ χαθοῦν βίᾳ ὀκτὼ πλοῖα εὑρεθέντα πολὺ πλέον σοταβέντα ἀπὸ ἡμᾶς ἕως 6 μίλια, καὶ τὰ ὁποῖα ἦτον ἀδύνατον ν' ἀπεράσουν τὸν Κάβον Πάπα), διὸ καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐπλησίασε μὲν, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἀμοιβαῖον κανονοβολισμὸν ἤρχισε νὰ ὀπισθοδρομῇ ὀρτζάροντας πρὸς τὰ ὀπίσω· ἡμεῖς τότε τὸν πέρνομεν κατόπιν καὶ τὸν διώκομεν κανονοβολίζοντές τον σοταβέντο ἕως εἰς τὰ μεσάνυκτα, ἐπιστρέψαντες δὲ μὲ τὰ 6 καράβια ἐβγάλαμεν ὅλας τὰς τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, ὁποῦ ἡ Διοίκησις ἔστειλε μὲ τὸ Σπετζιώτικον καὶ Μύστικον Ψαριανὸν, ἐνῷ τὰ λοιπὰ πλοῖα μας κατεδίωκον τὸν ἐχθρὸν ἕως εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὰς ἀκολούθους ἡμέρας ἔφθασαν καὶ ἄλλα ἐκ τῶν πλοίων μας καὶ ἐσυμποσούμεθα ἕως 50· ἀλλὰ τότε ὁ ἐχθρὸς οὔτε ἐφαίνετο πουθενὰ, διὸ καὶ ἐπιστρέψαντες ὅλοι ἦλθον καὶ ἄῤῥαξαν εἰς Μισολόγγι· τοιαύτην ἄτιμον φυγὴν ἔλαβεν αὖθις ὁ Τοπάλης ἀπὸ πολλὰ ὀλίγα πλοῖα, διότι εἴμεθα μόνον 23, ὅταν ἐμβήκαμεν εἰς Μισολόγγι καὶ μόλις 15, ὅταν παρετάχθημεν εἰς γραμμήν. Εἰς ταύτην τὴν Ναυμαχίαν παρευρέθη καὶ ἕνα Ἀγγλικὸν βρίκιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐλάβωσαν οἱ ἐχθροὶ μὲ τὸ νὰ ἀπέρασεν ἀπὸ τὸ μέσον· εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Πυρπολιστὴς Γ. Πολίτης καὶ ἕτεροι δύω Σπετζιῶται ἐχρησίμευσαν μεγάλως· τόσον δὲ ἐμψυχώθησαν ἐκ τούτων ὅλων οἱ ἐν Μισολογγίῳ πολιορκούμενοι, καὶ ἀπηύδησεν ἐξ ἐναντίας ὁ πολιορκητὴς Τζιοτάγιας, εὔκολον εἶναι νὰ τὸ συμπεραίνετε· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν πρὶν ἐπιστρέψῃ ὁ στόλος μας, ἐνῷ ἐκαταγινόμεθα τὰ 6 πλοῖα νὰ ἐβγάλωμεν τροφάς· ἐπῆγα ἔξω ὁ ἴδιος διὰ νὰ ἐμψυχώσω τοὺς Ἕλληνας καὶ προσωπικῶς, καὶ νὰ παρατηρήσω

τὴν κατάστασιν τοῦ τείχους καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ ἐχθροῦ, τὴν ὁποίαν εὗρηκα στενωτάτην καὶ πολλὰ κινδυνώδη, διότι ὁ ἐχθρὸς ἀνοίξας χανδάκι κατὰ διαφόρους ὀφιοειδεῖς λοξοδρομίας, καὶ καταστήσας ἐπ' αὐτὸν προμαχῶνας μὲ κοφίνια γεμάτα χῶμα, ἐπλησίασε τόσον κοντὰ εἰς τὸ τεῖχος, ὥστε οἱ Ἕλληνες πετροβολίζονται καὶ πετροβολίζουν τοὺς ἐχθρούς, μεταφέροντες δὲ ἀκαταπαύστως χῶμα καὶ ῥίπτοντές το μὲ κλαδιὰ καὶ κοφίνια εἰς τὸ χαντάκι τοῦ τείχους, κατήντησαν νὰ τὸ γεμίσουν εἰς 4 μέρη· ὕψωσαν τοὺς σωροὺς εἰς τὴν ἰσοῤῥοπίαν τοῦ τείχους, καὶ ἀπεκατέστησαν ὡσὰν τέσσαρες γεφύρες ἑνώσαντες τὴν ξηρὰν μὲ τὸ τεῖχος· οἱ Ἕλληνες ὅμως ἄνοιξαν ὀπίσω τούτων τῶν ἐπικινδύνων μερῶν ἄλλο χαντάκι, ἐμβάσαντες καὶ νερὸν εἰς αὐτό· ἐπάνω δὲ τούτου ἀπεκατέστησαν ἄλλα χαρακώματα, μὲ τὸ ὁποῖον λέγουν ἠμποροῦν νὰ ἐμποδίσουν κάθε ἔφοδον τοῦ ἐχθροῦ.

Καθόσον ὅμως ἐσυμπεράναμεν, ἂν ὁ στόλος μας ἀργοῦσε νὰ ἐμφανισθῇ δύο ἢ 3 ἡμέρας τὸ Μισολόγγιον ἤθελεν εἶσθαι ἤδη εἰς χεῖρας ἐχθρικάς, διότι ἔπασχεν ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχηγῶν ἐζήτουν νὰ ἔμβουν εἰς συνθήκας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ· ἤδη ὅμως ἔλαβον θάῤῥος καὶ τὴν 25 τοῦ ἰδίου περὶ τὰς 4 ὥρας τῆς νυκτὸς ἐξῆλθον τοῦ τείχους ἕως 1000 καὶ συναγροικημένοι ὄντες μὲ ἄλλους 500, σχεδὸν ὁποῦ ἔφθασαν ἔξωθεν, ἔπεσον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, οἵτινες ἀμέσως ἐτραβίχθησαν, οἱ δὲ ἐκυρίευσαν 3 κανόνια· μία τοιαύτη αἰφνήδιος εἰσβολὴ ἤθελε λάβει τὸ πλέον αἴσιον τέλος, ἂν ἡ πρὸς τὰ λάφυρα κλίσις τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔδιδε καιρὸν εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ συγκεντρισθοῦν, καὶ τότε οἱ ἡμέτεροι ἐμβῆκαν εἰς Μισολόγγιον θανατώσαντες ὡς λέγουν κατ' ἀρχὰς ἱκανοὺς καὶ ζωγρήσαντες ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν Κιουτάγια.

Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ τῇ 25 ἡμεῖς ἐμβάσαμεν διάφοραις σκαμπαβίαις τῶν πλοίων μας ἁρματωμένας, διὰ νὰ κατατρέξουν τὰ 36 λατζόνια καὶ Μπόγους, τὰ ὁποῖα οἱ ἐχθροὶ εἶχον ἐμβάσει εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἐκανονοβόλιζον τὸ Μισολόγγιον ἐμποδίζοντάς τους τὴν κοινωνίαν μὲ τὸ ἀνατολικόν· αἱ σκαμπαβίαι μας ἐκυρίευσαν 7 ἐξ αὐτῶν· τὰ δὲ ἐπίλοιπα ἐτραβίχθησαν εἰς τὰ ῥηχὰ καὶ ἐδιαφεντεύοντο ἀπὸ τοὺς ἐδικούς των εἰς τὴν ξηράν· τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα καθόσον μοὶ ἐφάνη δὲν ὑπερβαίνει τῶν 16 χιλ. οἱ δὲ ἐδικοί μας

ἕως τρεῖς, τουφέκι γερόν· ὅθεν καὶ διὰ νὰ ἠμπορέσουν νὰ τὸν διώξουν χρεία νὰ ἔλθῃ καὶ ἄλλη βοήθεια ἀπ' ἔξω ἀνάλογος, διότι ὁ Κιουτάγιας εἰς τὴν ἀκμὴν δπου ἦλθε τὸ πρᾶγμα δὲν θέλει παραιτήσει τὸν σκοπόν του, ἂν δὲν κτυπηθῇ εἰς τὸν κάμπον, ἢ ἐὰν δὲν δοκιμάσῃ καὶ ἄλλας ἐφόδους· εἰς τὴν α. ἥτις ἔγεινεν εἰς τὰς . . . . ἀντεκρούσθη γενναίως μὲ ἀφανισμὸν τῶν ὅσων ἐμβῆκαν εἰς τὸ τεῖχος, ἔγεινεν ὅμως μόνον ἀπὸ ἓν μέρος καὶ πιθανὸν νὰ τὴν κάμῃ καὶ ἀπὸ τὰ τέσσαρα.

Αἱ τροφαὶ, τὰς ὁποίας τοὺς ἐδώσαμεν δὲν θέλει τοὺς ἐξαρκέσουν περισσότερον ἀπὸ ἕνα μῆνα· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ τοὺς σταλοῦν ἀφεύκτως καὶ ἄλλαι τροφαὶ, καθὼς καὶ μπαροῦτι καὶ ἕνα ἢ δύω τζινιέροι, ἐπειδὴ μήτε διὰ τὰ μορτέρια, μήτε διὰ τὰ κανόνια ἔχουσι πυροβολιστάς· ἡμεῖς ἀφήσαμεν ἐκεῖ 7 καράβια· ἔμεινεν δὲ ἐπίτηδες καὶ ὁ Ναύαρχος Μιαούλης, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰ πάντα καὶ νὰ σᾶς εἰδοποιήσῃ· ἡ παρουσία του εἶναι ἐκεῖ ἀναγκαία διὰ τὸ ὀλίγον σέβας δπου οἱ ὁπλαρχηγοὶ προσφέρουν εἰς τὴν ἐπιτροπήν· ἡμεῖς δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδελφῶν Σπετζιωτῶν καὶ Ψαριανῶν ξεκινοῦμεν εἰς ζήτησιν τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ Τοπάλης δὲν ἠξεύρομεν διὰ ποῦ ἐτράβιξεν· ἀπὸ ἓν ἐπισκεφθὲν πλοῖον ἐμάθαμεν, ὅτι ἐπέρασεν ἀπὸ τὰς Σαπιέντζας ἔχοντας πλώρην Ο. Σ. ἐκ τοῦ ὁποίου συμπεραίνομεν νὰ ἐτραβίχθη διὰ Σοῦδα ἐδιωρίσαμεν λοιπὸν τὰς ἐμπροσθοφυλακάς μας διὰ νὰ τὸν κατασκοπεύσουν· ἡμεῖς ἐν τοσούτῳ ἤλθαμεν ἐδῶ εἰς Βάτικα διὰ νὰ κάμωμεν νερὸν καὶ σπεύδομεν νὰ σᾶς διευθύνωμεν τὴν παροῦσαν μας μὲ ἄνθρωπον σταλμένον ἀπὸ Μονεμβασίας πρὸς εὐχαρίστησίν σας προσθέττοντες, ὅτι τὰ πλοῖά μας καθ' ὅλα ἂν θέλετε νὰ στέκωνται ἔξω νὰ στέλλετε τροφάς.

Τῇ 29 Ἰουλίου 1825, Βάτικα. Ὁ Πατριώτης

Γ. Σαχτούρης.

Εὐχαριστήριον ἔγραφον τῶν προκρίτων τοῦ Μεσολογγίου πρὸς τὸν Νικηταρᾶ.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον στρατηγὸν Κ. Νικήτα Σταματελόπουλον.

Ἐπειδὴ ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ἀναχωρεῖς ἀπὸ τὴν πόλιν ταύτην τοῦ Μεσολογγίου, οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὅλοι γνωρί-

ζοντες πρὸς τὴν γενναιότητά σου μέγα χρέος καὶ διὰ τὴν στάσιν ὅπου ἔκαμες ἐνταῦθα εἰς βοήθειαν τῆς Πατρίδος καὶ διὰ τὴν μεγάλην συντέλεσιν ὅπου ἔδειξες καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς Σου μὲ τὰ Πατριωτικά σου αἰσθήματα καὶ γενναῖα φρονήματα, παραπέμποντες σήμερον τὴν γενναιότητά σου, μὲ λύπην μας ἄκραν διὰ τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν στέρησιν τῆς ἡρωϊκῆς Σου καὶ τῷ ὄντι φιλογενοῦς ψυχῆς εὐγνωμονοῦντες προσφέρομεν εἰς Σὲ τὸ παρὸν ἐνδεικτικὸν τῶν μεγάλων χρεῶν μας καὶ παρακαλοῦμεν δεξάμενος αὐτὸ ὡς σημεῖον τῆς εὐγνωμοσύνης μας νὰ σώζῃς πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀγάπην ἀπαραμείωτον οἵτινες μ' ὅλην τὴν ὑπόληψιν ὑποσημειούμεθα. Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 29 Ἰουλίου 1825.

Οἱ Πατριῶται κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου

Ἀναστ. Παλαμᾶς.	Ἀλέξ. Τζιμπούρας.	Παῦλ. Μπουτζέρης.
Νικ. Καρπούνης.	Χρῆστος Καψάλης.	Μῆτζ. Τζανεζηλόνης.
Γ. Μίττουφεράντου	Βασίλ. Ψωμάκης.	Πάνος Πελουκερᾶς.
Μῆτρ. Πετρόπουλος.	Γεώρ. Καψάλης.	Δημ. Πετελούδας.
Στ. Μπραμογιάννης.	Γαλάν. Πετελούδης.	Σταμέλης Σαράντος.

Ἐξοχώτατε Ἀρχηγέ!

Μὲ ἄκραν μου εὐχαρίστησιν ἔλαβα τὸ ἀπὸ 28 τοῦ λήγοντος ἀδελφικόν σου, διότι εἰς αὐτὸ εὑρίσκω τὴν ὁποίαν ἐπεθύμουν νὰ ἔχῃς τελείαν πληροφορίαν περὶ τῆς σταθερότητός μου εἰς τὴν ὁποίαν σοὶ ἔδωσα ὑπόσχεσιν, αὐτὴ ἡ σταθερότης θέλει διαμείνει πάντοτε ἡ αὐτή, καὶ εἰς ὅσα μὲν οἴκοθεν εἰμπορῶ νὰ ἐννοήσω ὡς συντείνοντα εἰς τὸ κοινὸν καλὸν θέλεις μὲ εὑρεῖ αὐθόρμητον ἐνεργόν, καὶ δραστήριον παρακινητήν, διὰ νὰ λαμβάνω τέλος, εἰς ὅσα πάλιν ἡ ἐξοχότης σου καὶ οἱ ἄλλοι πατριῶται γνωρίζετε ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ τὰ ὁποῖα ἠμποροῦν νὰ μὲ διαφεύγουν ἐμέ, δόσετέ με μόνον νύξιν, εἴτε ἀμέσως, εἴτε διὰ τοῦ κοινοῦ ἀδελφοῦ Κυρίου Ἀναγνώστη, ἢ διὰ τοῦ Κυρίου Μεταξᾶ, καὶ δὲν θέλω λείψει ἀπὸ τὸ πατριωτικὸν χρέος, δὲν θέλω παύσει ἀνέτως τοῦ νὰ συνενοῦμαι εἰς ὅλα τὰ οὐσιώδη μετὰ τῶν ἀνωτέρω κοινῶν φίλων καὶ ἀδελφῶν, καὶ νὰ συνεργῶ εἰς ἀντίκρουσιν τῶν ἀντενεργειῶν· τοῦτο ἐλπίζω νὰ κατορθωθῇ πολὺ εὐκολώτερον ἀφ' οὗ ὁ ἐκλαμπρότατος Πρόεδρος ἐνεδύθη σταθερὰν τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴν ἀφήσῃ νὰ εἰσχωρήσουν αἱ διαβολαὶ καὶ ἀντενέργειαι, λέγω αἱ διαβολαί, διότι ἓν ἀπὸ τὰ

κυριώτερα μέσα τῶν ἀγαπώντων τὰς ἀντενεργείας εἶναι αἱ διαβολαὶ, διὰ τῶν ὁποίων πάσχουν νὰ φέρουν ψυχρότητας μεταξὺ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ στενὴ ἕνωσις εἶναι τὸ μόνον σωτήριον. Περὶ τούτου εἶναι καλῶς ἰδεασμένος ὁ κοινὸς ἀδελφὸς Κύριος Λόντος, τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία ἐδῶ ἐχρησίμευσεν ὄχι ὀλίγον εἰς τὸ νὰ διαλυθοῦν διάφοροι ψυχρότητες, αἱ ὁποῖαι εἰμποροῦσαν ν' αὐξήσουν τὸ σύστημα τῶν ἀντενεργειῶν· εἶναι καλὸν καὶ ἡ ἐξοχότης σου, μετὰ τοῦ Κυρίου Κανέλλου νὰ σταθῆτε προσεκτικοὶ, διὰ νὰ μὴ δίδετε οὔτε κἂν ἀφορμὴν εἰς τοὺς θέλοντας ν' ἀντενεργοῦν καὶ νὰ ἐξάπτουν νέα πάθη· φροντίσατε νὰ ἔχετε ἐξοικειωμένον καὶ σύμφωνον τὸν Στρατηγὸν Γεωργάκην Γιατράκον, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισα διὰ καλὸν πατριώτην, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἁπλοῦς ἄνθρωπος ἠμποροῦν νὰ τὸν ἐρεθίσουν μὲ διαβολὰς, ἐὰν δὲν εἶναι καλὰ πληροφορημένος ἀπὸ τὸ μέρος σας. Φροντίσατε ὁμοίως καὶ τὴν στερέωσιν τῆς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κολιοπούλου ἑνώσεως, καὶ τότε αἱ ἀντενέργειαι δὲν θέλουν ἔχει καμμίαν ἰσχύν· ὕστερον ἀπὸ τὰ ὅσα ὡμιλήθησαν ἐνταῦθα μεταξὺ τοῦ Κυρίου Λόντου καὶ τοῦ Κυρίου Σπηλιωτάκη, δὲν εἶναι δίκαιον εἰς τὸ ἑξῆς νὰ δοθῇ καμμία ἀφορμὴ ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου Κανέλλου, καὶ Γενναίου, καθὼς γράφω καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους, διότι τὸ φασουλάκι οἱ τεχνῖται ἀντενεργοῦντες τὸ κάμνουν κολοκύθι, καὶ ἂν δὲν κατορθώσουν ἄλλο, φέρουν ὅμως ταραχὴν ἢ νέκρωσιν, ἐνῷ ἡ παροῦσα περίστασις ἀπαιτεῖ ἀτάραχον καὶ δραστήριον ἐνέργειαν, ἡ ὁποία κατορθοῦται διὰ τῆς συμπνοίας ὅλων τῶν πατριωτῶν. Ὁ Γρίβας μόλις ἀνεχώρησε σήμερον, λέγει ὅτι ἔχει ἑπτακοσίους, εἴθε νὰ ἔχῃ τοὺς μισοὺς, ὅπως καὶ ἂν ἦναι, καλὸν ἔγεινεν, ὅτι ἀνεχώρησε, διότι ἀφοῦ ἀναχωρήσῃ μεθαύριον καὶ ὁ Χ. Μιχάλης, τοὺς μένοντας ἐδῶ τοὺς εὐγάζομεν καὶ μὲ τὴν βίαν, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἀμφιβάλλῃς, ὅτι θέλω προσπαθήσει, καὶ ἐλπίζω νὰ τὸ κατορθώσω χωρὶς ἄλλο. Διὰ τοῦ Γρίβα σ' ἔγραψε καὶ ὁ Πρόεδρος, ἀποκρινόμενος εἰς τὸ γράμμα σου· ὅσα καὶ ἂν ἔτρεξαν ἐδῶ μὲ τὸν Γρίβαν δὲν πρέπει νὰ τὰ συνερισθῆτε, ὅταν στοχασθῆτε ὅτι αὐτὸς ἦτον ὄργανον καὶ ὄχι ὁ ἐνεργῶν· εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἔχεις τὴν ἱκανότητα νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὸν Γρίβαν, μεταχειριζόμενος αὐτὸν ὅπως καὶ ὅπου πρέπει· τὸ νὰ βλάψῃ δὲν εἶναι εἰς τὸ χέρι του, διότι εἶναι εὔκολον τὸ ν' ἀφεθῇ

μόνος, καὶ αὐτοῦ δὲν εὑρίσκει οὔτε βοηθοὺς, οὔτε χρήματα, μεταχειρίζου τον λοιπὸν μὲ τρόπον ἀνήκοντα εἰς τὴν φιλοτιμίαν σου καὶ ὠφέλιμον ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις, χωρὶς νὰ δώσητε ἀφορμὴν καὶ εἰς τοὺς ἐναντίους σας νὰ εἰποῦν, ὅτι ἠθέλησες νὰ ἐκδικηθῇς εἰς αὐτόν. Διὰ τοὺς Τριπολιτζιώτας καὶ Καρυτινοὺς ὅπου γράφεις πρὸς τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ ἐβγοῦν ἀπὸ ἐδῶ, φροντίζω νὰ ἐνεργηθῇ ἀπὸ αὔριον. Δὲν ἠξεύρω ἂν ἔλαβες κάμμίαν ἀνταπόκρισιν μὲ τὸν Γοῦραν, καὶ δὲν τὸ νομίζω ἀνωφελὲς, ἐὰν δὲν ἦναι κάμμία ἄλλη αἰτία εἰς τὸ μέσον, ἡ ὁποία νὰ μοῦ ἦναι ἄγνωστος, τὸ πρόβλημά μου εἶναι τόσον εἰλικρινέστερον, καθ' ὅσον ὁ Γούρας δὲν εἶναι φίλος μου, ἴσως μάλιστα καὶ νὰ μοῦ ἦναι ἐχθρὸς, ὄχι διότι τὸν ἔκαμα ποτὲ τίποτε, ἀλλὰ διότι ἔτζι τὸν ἔψαλε, συμφέρει ὅμως εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ν' ἀφαιροῦνται ὅλα τὰ μέσα τῆς ἀντενεργείας καὶ νὰ συστηθῇ μία ἕνωσις ὅλων τῶν πατριωτῶν, καὶ σὲ ὁμολογῶ εἰλικρινῶς, ὅτι δὲν νομίζω κακὸν πατριώτην τὸν Γοῦραν, καὶ ἡ ἄγνοια ἢ ἡ ἀπάτη μόνη ἠμπορεῖ νὰ τὸν παρασύρῃ. Σ' ἔγραψα πολλὰ καὶ θὲ νὰ βεβαιωθῇς διαβάζοντας τὸ γράμμα μου, ἐπειδὴ ὅμως μ' ἔδωσες ἀφορμὴν ἐνόμισα χρέος μου νὰ σοῦ εἰπῶ εἰλικρινῶς ὅ,τι φρονῶ ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ ὑπερισχύσῃ ἡ ἀντενέργεια καὶ διὰ νὰ κατορθωθῇ ὁ κατὰ τῶν ἐχθρῶν μας θρίαμβος, τὸν ὁποῖον καὶ εὔχομαι καὶ ἐλπίζω τώρα περισσότερον παρ' ἄλλοτε μὲ τὸ σύστημα τῶν χοσιῶν, καὶ ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες ἄρχισαν νὰ πτωχύνουν καὶ νὰ ἐπιθυμοῦν νὰ πάρουν ὀπίσω, ὅσα τοὺς ἐπῆραν οἱ Ἄραβες.

31 Ἰουλίου 1825, ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός Σας

Α. Μαυροκορδάτος.

Γενναιότατε καὶ ἀγαπητέ μοι στρατηγέ!

. . . Πεπεισμένος ὢν καὶ περὶ τῆς ἐδικῆς σου ἀδόλου φιλοτιμίας εἰς τὸ νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὰ πάντα συνέδραμα διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ Γρίβας, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐκβάλωμεν ἀπὸ ἐδῶ, καὶ τὸν ὁποῖον ἐγὼ κατέπεισα νὰ ἔλθῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου, ὡς φρόνιμος λοιπὸν οἰκονόμησέ τον καὶ πάσχισε νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὴν φιλοτιμίαν του χωρὶς νὰ γένῃ παντελῶς πρόσκομμα εἰς τὴν εὐόδωσιν τῶν πραγμάτων μας.

Ὀλίγοι εἶναι οἱ δυνάμενοι ν' ἀλλάξουν εὔκολα ζωὴν καὶ διαγωγὴν, ὅθεν μὴ παραξενεύεσαι περὶ τῶν ἀντενεργειῶν, αἱ ὁποῖαι ὅμως

δὲν εἶναι μεγάλαι καὶ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν ὀλιγοστεύουν· τοὐλάχιστον ἐνόσῳ εἶμαι ἐδῶ καὶ ὅτας προνοήσω, μὴν ἀμφιβάλλῃς, ὅτι θέλω τὰς ἐμποδίζει, ἐπειδὴ γνωρίζω ἐκ πείρας πόσα κακὰ ἐπιφέρουν, ἀμερίμνησε λοιπὸν περὶ τούτου καὶ ἀφιερώσου ὅλαις δυνάμεσιν εἰς τὸ νὰ καταπαύσῃς τὰς οἰκειοθελίας, νὰ ἐμψυχόνῃς τοὺς δειλοὺς καὶ ὡς ἄξιος ἀρχηγὸς νὰ ὠφελῆσαι καὶ ἀπὸ τὰ προτερήματα καὶ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα αὐτὰ τῶν ὑπαλλήλων σου, βέβαιος ὢν, ὅτι θέλεις ἔχει καὶ ἐμὲ συνεργὸν εἰς πάντα τὰ δυνατὰ καὶ εὔλογα· γίνεται φροντὶς καὶ περὶ ὅσων ἄλλων γράφεις πρὸς τὴν Διοίκησιν καὶ μὴ ἔχῃς περὶ οὐδενὸς δισταγμόν τινα.

Σᾶς ἐγκλείεται ἀντίγραφον τῶν περὶ Μεσολογγίου εἰδήσεων διὰ νὰ χαρῆτε καὶ νὰ τὰς μάθουν οἱ ἀνδρεῖοί μας, διὰ νὰ μὴ καταδεχθοῦν νὰ φανοῦν κατώτεροι τῶν ἐν Μεσολογγίῳ.

Τὸ πολεμικόν σου σύστημα ἐγκρίνεται ἀπὸ τοὺς εἰδήμονας καὶ οὕτως εἰμπορεῖ νὰ ὀλιγοστεύσῃ μεγάλως ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ.

31 Ἰουλίου 1825. Ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφός σου

Γεώργιος Κουντουριώτης.

Πρὸς τὸ ἐκτελεστικὸν σῶμα.

Εὐχαρίστως ἐδεξάμην τὴν ἀπὸ 29 λήξαντος σεβαστήν μοι ὑπ' ἀριθ. 10181, ἐν ᾗ μὲ περιέργειαν παρετήρησα τὰ περιεχόμενα, μὲ περισσοτέραν ἐθεώρησα τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἑλλ-μας στόλου κατὰ τὸ Μεσολόγγιον, καὶ ὅτι τὰ κατὰ τὸ Καρπενήσιον στρατιωτικὰ σώματα, ἀφοῦ ἐκτύπησαν τοὺς ἐκεῖ εὑρισκομένους ἐχθροὺς, ἔμελλον νὰ ἐκκινήσουν καὶ κατὰ τῶν πολιορκούντων τὸ Μισολόγγιον· καὶ εἴθε νὰ χαροποιηθῶμεν μὲ τὰς νίκας καὶ θριάμβους.

Τὰ ἐνταῦθα στρατιωτικὰ σώματα μετέβησαν ὅλα εἰς Βέρβενα μὲ τὸν υἱόν μου Γενναῖον, μετέβη σήμερον καὶ ὁ στρατηγὸς Γεωργάκης Γιατράκος ἐκεῖσε· ὁ δὲ στρατηγὸς Κυρ Κανέλος ἀσθενήσας ἀπὸ πυρετὸν μένει ἐνταῦθα δι' ὀλίγας πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ὑγείας του· αὔριον σὺν θεῷ μεταβαίνω καὶ ὁ ἴδιος καὶ ἐλπίζω σὺν θεῷ ὅτι οἱ Ἕλληνες θέλει συντρίψωσι πλέον τὴν ὀφρῦν τοῦ ἀλαζῶνος, μολονότι οἱ κατὰ μέρος ἀκροβολισμοὶ, αἱ χοσιὲς, καὶ τὰ κλέφτικα στρατηγήματα τῶν Ἑλλήνων δὲν λείπουν καθ' ἡμέραν, ὥστε πότε πέντε, πότε ἓξ, πότε ὀκτὼ, ἢ δέκα τὴν ἡμέραν Ἄραβας, καὶ συλλαμβάνουν καὶ σκοτώνουν· προχθὲς εἰς τὰς 27 τρέχοντος τὸ

εἰς Καρυαῖς τῆς Καρυταίνης σῶμα ἀπὸ Ἀρκαδίους Καρυτινοὺς καὶ Φαναρίτας ἐκρότησε πόλεμον μὲ τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τὰς 7 τῆς ἡμέρας ἕως εἰς τὰς δύο τῆς νυκτὸς ἡ ὥρα, (ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν κατὰ τὸν Μῦλον τοῦ Ἀντώνη μάχην) ἐθανάτωσαν εἴκοσι πέντε ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς, ἐπῆραν τρία ἄτια, καὶ μουλάρια ὀκτὼ, ἐμπόδισαν τὴν ὁρμητικὴν τοῦ ἐχθροῦ διάβασιν ἀπὸ τὸ Φανάρι καὶ Λιοδώρα, καὶ οὕτω μὲ αἰσχύνην του τὸν κατεδίωξαν εἰς τὰ ὀπίσω.

Τὸν στρατηγὸν Νικόλ. Γιατράκον ἐξαπέστειλα ἐφωδιασμένον μὲ διαταγὰς ἐντόνους εἰς τὸ νὰ ἐκκινήσῃ τὰ στρατεύματα Μιστρὸς, μολονότι καὶ προτήτερα εἶχον στείλει ἐκτελεστικὴν δύναμιν εἰς τρία τέσσαρα κόλια ὑπὲρ τοὺς διακοσίους νὰ ἐκκινήσωσι τὰ στρατεύματα, ὥστε ἐλπίζω εἰς τρεῖς τέσσαρας ἡμέρας νὰ συσσωματωθῶμεν ἓν σῶμα ἱκανόν, διὰ νὰ ἐπιπέσωμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἕως τότον ἀπὸ τὰ Βέρβενα ἡ Σ. Διοίκησις θέλει ἔχει κάθε πληροφορίαν περὶ τῶν πρακτικῶν μας.

Σήμερον περὶ τὰς 8 ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας ἐξῆλθεν εἷς αἰχμάλωτος Βερβενιώτης ἀπὸ Τριπόλεως σταλμένος ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Χασεκὴ Πέϊ Κρητικοῦ διὰ νὰ μεσολαβήσῃ νὰ κάμῃ ἀνταλλαγὴν τοῦ αἰχμαλώτου Κρητικοῦ Μεχμέτη, τὸν ὁποῖον ἔστειλα προχθὲς μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Κεφάλα πρὸς τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου Κύριον Ἀνδρέαν Μεταξᾶν· ὁ ῥηθεὶς αἰχμάλωτος ἔφερε καὶ τὸ ἐσώκλειστον γράμμα, τὸ ὁποῖον διευθύνεται πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν πρὸς περιέργειάν της· μ' ἐδιηγήθη ὅτι, ὁ Ἰμπραχὶμ Πασᾶς χθὲς πρωῒ παρασκευὴν ἐμβῆκεν εἰς Τριπολιτζᾶν, καὶ ὅτι μελετᾷ νὰ ἐκκινήσῃ ἀπὸ ἑκάστην μάγκα δύο ἢ τρεῖς ἀναλογ. ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς μ' ὅλα τὰ ζῶα εἰς Μεθοχόρωνα διὰ νὰ τῷ μετακομίσωσι τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, ἅμα λαβὼν αὐτὴν τὴν πληροφορίαν παρὰ τοῦ ἐξελθόντος αἰχμαλώτου, ἀμέσως μὲ δύο πεζοὺς ἔγραψα ἐκτὸς πρὸς τοὺς Ἀρκαδίους τὸν Νικήταν Φλέσαν καὶ τὸν γέροντα Πέτροβα, νὰ συνάξωσιν ὅλα τὰ ἅρματα τῶν Σαμπαζικῶν, Λεονταρίου, Ἀρκαδίας καὶ Ἀνδρούσης καὶ νὰ πιάσωσι τὰ Δερβένια νὰ τοῦ ἐμποδίσωσι τὴν ὁρμὴν, ἡμεῖς δὲ μὲ τὰ ἐν Βερβένοις στρατιωτικὰ σώματα νὰ τὸν κτυπήσωμεν εἰς Τρίπολιν, καὶ νὰ τοῦ μερίσωμεν τὰς δυνάμεις διὰ νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ διαβῇ, ἢ ἂν διαβῇ νὰ γείνῃ μὲ ζημίαν του· τὸν δὲ αἰχμάλωτον ὡς ὕποπτον καὶ ὡς ἔχοντα

ἐν τῷ νῷ τὴν ἐπιστροφὴν ἐμπόδισα καὶ ἕως αὔριον συντροφευμένος στέλλεται αὐτοῦ πρὸς φύλαξιν.

Ἔχων ἕως ἐδῶ τὸ παρόν μου τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἔλαβον ἓν γράμμα ἀπὸ τὸν υἱόν μου Γενναῖον, ἐν ᾧ παρατηρεῖται ὅτι αἱ χωσιαῖς τῶν Ἑλλήνων εὐδοκιμοῦσι καὶ καθ' ἡμέραν καὶ συλλαμβάνουν καὶ θανατώνουν· ἐμπερικλείεται καὶ τὸ ἴδιον πρὸς περιέργειαν τῆς Σ. Διοικήσεως καὶ πληροφορίαν τῶν αὐτόθι κοιμωμένων Ἑλλήνων, τῶν ἀνάνδρων καὶ ἀναξίων τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, καὶ ἕως ἐδῶ σιωπῶν παύω καὶ μένω μὲ τὸ προσῆκον σέβας.

Ἐμπερικλείεται καὶ ἕτερον γράμμα πρὸς τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον τῆς Ἀστυνομίας, τὸ ὁποῖον ἠνεώχθη παρ' ἐμοῦ ἐνταῦθα διὰ περιέργειαν. Ἐξ Ἁγίου Πέτρου περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν 1 Αὐγούστου 1825.

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μοι Πάτερ προσκυνῶ!

Καὶ πρὸ ὀλίγου σᾶς ἔγραφα τὸν θρίαμβον ὅπου σήμερον ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τοῦ Καπ. Λάμπρου Ῥιζώτη εἰς τὴν χωσιάν, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ μὲν τοὺς ἐχθροὺς αἰχμαλώτησαν δέκα ἐννέα, τοὺς δὲ λοιποὺς δέκα πέντε τοὺς ἐφόνευσαν· καὶ τοῦτο ἔγεινε παράδειγμα εἰς τοὺς ἐδῶ Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους καὶ μεγάλως ἐμψύχωσαν, περιμένοντες ὅμως τὸν ἐρχομόν σου μὲ τὸ σήμερον καὶ αὔριον δὲν ἐμοιράσαμεν τὰ ταμπούρια, καὶ εὑρισκόμεθα ἔτζι, ἐνῷ μάλιστα τοὺς ἔδωσαν σήμερον αἰτίαν εἰς τὴν χωσιάν, καὶ αὔριον οἱ ἐχθροὶ ἠμποροῦν νὰ κινήσουν ἐναντίον μας, καὶ ἔπρεπε νὰ ἦσουν ἐδῶ διὰ νὰ διορισθῶσιν αἱ θέσεις.

Τάχυνε λοιπὸν τὸν ἐρχομόν σου καὶ μὴν ἀργοπορῇς διὰ νὰ σκεφθῶμεν τί μέλλει νὰ ἀκολουθήσωμεν, καὶ μένω ἄνευ ἑτέρου.

Σήμερον οἱ Ἕλληνες ἔμειναν νήστεις καὶ γογγίζουν ἐναντίον μας, τόσον καὶ νὰ στείλῃς καὶ τζεμπιχανέ.

Τὴν 1 Αὐγούστου 1825, ἐκ Βερβένων. Ὁ υἱός Σας

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ·

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἔλαβεν ἡ Διοίκησις τὸ ἀπὸ τὴν 30 τοῦ ἤδη παύσαντος ἐγγραφόν Σας καὶ ἐπαρατήρησε τὰ ἐν αὐτῷ ἡ δραστηριότης, τὴν ὁποίαν

ἐμεταχειρίσθη καὶ ὅλον ἐν μεταχειρίζεται διὰ τὴν ἐκκίνησιν τῶν στρατευμάτων εἴτε Πελοποννησίων εἴτε μή, πῶς ἔγεινε γνωστὴ καὶ ἀπὸ τὸν υἱόν Σας Γενναῖον, καὶ ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Κανέλον, καὶ ἀπὸ ἄλλα διδόμενα· βλέπει ὅμως μὲ ἄκραν της δυσαρέσκειαν ὅτι αὐτὴ πολλάκις δὲν ὠφελεῖ, ἐπειδὴ καὶ ἡ κακοήθεια τῶν στρατιωτῶν κατήντησεν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν, καὶ θέλει καταντήσει ἀνίατος ἂν δὲν συντρέξουν ὅλοι ὅσοι ἀγαθοὶ πατριῶται· μ᾽ ὅλον τοῦτο ἡ Διοίκησις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ἐπιμονὴν καὶ δραστηριότητα εἰς τὴν ἐκκίνησιν τῶν μὴ Πελοποννησίων, ἔλαβε μέτρα καὶ φροντίζει νὰ ἐβγάλῃ καὶ τοὺς Πελοποννησίους δηλ. Τριπολιτζιώτας Καρυτινοὺς καὶ ὅλους ὅσοι εὑρίσκονται ἐνταῦθα . . . .

Ὁ Πρόεδρος — Ὁ γεν. Γραμματεύς

Γ. Κουντουριώτης. — Α. Μαυροκορδάτος.

Πρὸς τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Διοίκησιν.

Περὶ τὰς 5 ὥρας τῆς Κυριακῆς τῶν δύω Αὐγούστου τρέχοντος ἐκυριεύθη ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα τὸ φρούριον Γραμπούσης ἀναιμωτί· τὸ φρούριον ἀφέθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἐρήμωσεν, ἔχει μόλον τοῦτο εἴκοσι ἑπτὰ κανόνια καὶ ἕως εἴκοσι πυργέλαις ἐκ τῶν κανονίων τὰ μὲν εἴκοσι πέντε εἶναι καλά, τὰ δὲ δύω εἶναι ἄχρηστα, αἱ ὁπλοθῆκαί του εἶναι πτωχαί, ἔχουν μόλον τοῦτο ἀρκετὴν βαρούτην, πλὴν παλαιὰν καὶ σχεδὸν ἄχρηστον, ὡς τόσον τὸ φρούριον εἶναι ἀπόρθητον, εἶναι δυνατὸν παρ᾽ ἐκεῖνο τῆς Μονεμβασίας, ἔχει λιμένα κάλλιστον ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ἀράξουν ὅσα καὶ ἂν ἤθελον πλοῖα, τρία νησία περικλείουν τὸν λιμένα τοῦτον, καὶ τὰ τρία ἠμποροῦν νὰ γένουν εἰς καιρὸν ἀνάγκης ἄσυλα τῶν Κρητῶν, φρόνησις ὅμως καὶ δραστηριότης ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ φυλαχθοῦν.

Διὰ νὰ κυριεύσουν τὴν Γραμπούσαν ἐχρειάσθησαν ὀλίγοι ἄνθρωποι, ὡς ὑπὸ τὴν λεπτομερῆ ἀναφοράν μας θέλετε ἰδεῖ ἀκολούθως, οἱ λοιποὶ ἔκαμον ἀπόβασιν ἀπὸ τὰ Ἐλαφονήσια καὶ ἄκτην, (ἢ σφινάρη), τῆς ὁποίας τελευταῖον οἱ στρατιῶται ὥρμησαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκυρίευσαν καὶ τὸ φρούριον τῆς Κισάμου, ὁποῦ μᾶς γράφουν, ὅτι εὑρῆκαν ἀρκετὰ πράγματα, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔκαμον ἀπόβασιν ἀπὸ τὰ Ἐλαφονήσια δὲν ἠξεύρομεν ποῦ κρατοῦν τόσον μόνον ἠξεύρομεν, ὅτι κατετάραξαν τοὺς Τούρκους, καὶ τοὺς κυνηγοῦν προχωροῦντες οἱ Σφακιανοί, Κυδωνιᾶται, Σελινιῶται,

Κισσαμῖται καὶ Ἀποκορωνῆται ἐσηκώθησαν εἰς τὰ ὅπλα, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς εὑρίσκονται πολλὰ ὀλίγα ὅπλα καὶ ἂν δὲν προφθασθοῦν κινδυνεύουν.

Ὅπλα λοιπὸν καὶ γρόσια καὶ πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ τὸ δάνειον ἕως ἑκατὸν χιλιάδας, ζωοτροφίαι, πολεμοφόδια καὶ λοιπὰ εἶναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν Κρήτην, ἡ ὁποία βέβαια, ὅταν ὑποστηριχθῇ ὑποστηρίζεται καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἰδοὺ ἡ μόνη του καὶ βεβαία ὑπεράσπισις. Δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ ἐκτανθῶμεν περισσότερον ὅθεν καὶ τελειώνομεν τὸ γράμμα μας ἐπικαλούμενοι τὴν δραστήριον ὑπεράσπισίν σας, 3 Αὐγούστου ἐν Γραμπούσῃ 1825.

Οἱ εὐπειθεῖς πατριῶται:

Ἐμ. Ἀντωνιάδης, Δ. Καλέργης, Ν. Οἰκονόμου, Δ. Πρωτοσύγγελος Κρήτης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν γενναιότατον ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Πρὸ ὀλίγης ὥρας ἔφθασαν ἐκ Κρήτης γράμματα πρὸς τὴν Διοίκησιν ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Κρητῶν, ἀναγγέλλοντα τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν, ὅτι τὸ φρούριον Γραμπούσης ἐξ ἐφόδου αἴφνης ἐκυριεύθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἤδη εὑρίσκεται εἰς αὐτὸ ἀνυψωμένη καὶ κυματιζομένη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία. Εἰδοποιεῖσθε λοιπὸν περὶ τούτου διὰ νὰ κοινοποιήσητε τὴν χαροποιὰν αὐτὴν ἀγγελίαν, καὶ τῶν Κρητῶν ταύτην τὴν ἐπαινετὴν ἀνδραγαθίαν, εἰς ὅλα τὰ στρατόπεδα ὁποῦ νὰ ἐμψυχωθοῦν καὶ νὰ τρέξουν μὲ προθυμίαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν παροῦσαν περίστασιν, εἰς τὸ νὰ σπεύσουν ν' ἀπαλλαγοῦν καὶ αὐτοὶ μίαν ὥραν προτήτερα ἀπὸ τὰ ὅσα δεινὰ ὑποφέρουν παρ' αὐτοῦ, γνωρίζοντες, ὅτι τὸ ἀπροσδόκητον αὐτὸ συμβὰν θέλει τὸν κατατρομάξει καὶ τὸν φέρει εἰς ἀπελπισίαν.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 5 Αὐγούστου 1825.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Καὶ χθὲς σᾶς ἐγράψαμεν καὶ ἀλλεπαλλήλως δὲν λείπομεν νὰ σᾶς εἰδοποιῶμεν τὰ διατρέχοντα καὶ συμπίπτοντα· χθὲς ἔφθασεν εἰς ἀγιαννήτικα καλύβια ὁ Θεοδωράκης Γρίβας, τὸ φερσιμόν του ἐξήγησεν ἀρκετὰ τὸ πνεῦμα μὲ τὸ ὁποῖον ἀποστέλλεται, ὄχι βέ-

βαια ποτὲ διὰ νὰ συντελέσῃ, τοιοῦτον σχολεῖον ἔλαβεν, εἰς τὸ ὁποῖον προσθέτει πολὺ καὶ ἡ ἐδική του ἐν μέρει ἀχρειότης· ἐζήτησε δύο χιλιάδες σχεδὸν ταΐνια, ἐληαῖς, λάδια, χαβιάρια, οἱ ἐπιστᾶται μας ἠναγκάσθησαν ν' ἀναχωρήσουν νύκτα· καὶ σήμερον μὲ ἕνα ἱππικὸν ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα τοῦ φροντιστηρίου ἐκστρατεύει διὰ τὸ στρατόπεδον· εἰς μάτην ἡ ἐπιτροπὴ ἔγραψε καὶ διεμαρτυρήθη, καὶ εἰς ἀπάντησιν ἔλαβεν, ὅτι ἡ ἀχρειότης τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀχαλίνωτος. Τοιαῦτα ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Γρίβα, ἐκεῖνα δὲ ὅθεν ἔχουν τὴν ἀρχὴν καὶ αὐτὰ σᾶς εἶναι γνωστά, ἀντιπράττοντα φαίνονται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν· ἀδιακόπως καὶ καθ' ἡμέραν ἡ ἐπιτροπὴ γράφει ὅτι τροφὰς τροφάς, και νὰ ἐξακολουθοῦν καθ' ἡμέραν διὰ 10,000 στρατεύματα καὶ δὲν βλέπει ἕως ὥρας ἄλλον ἐκεῖθεν, εἰμὴ ἀντιφάσκοντας διαταγὰς καὶ ψιλὰς ὑποσχέσεις· ἐνόησε τέλος πάντων τὴν ἀπάτην, καὶ ἀμέσως σήμερον ἀποστέλλει ἄνθρωπόν της μὲ χρήματα εἰς Σπέτσαις διὰ νὰ προμηθεύσῃ πεντακόσια καντάρια παξιμάδι. Ἐκλαμπρότατε! ἰδοὺ ἡ περίστασις εἰς τὴν ὁποίαν χρειάζεται ἐπιμονὴ καὶ φρόνιμος οἰκονομία· μεγάλη ἀρετὴ νὰ πολιτευθῇ τινας τὸν καιρὸν καὶ νὰ οἰκονομήσῃ τὰς περιστάσεις· ἡ νίκη μὲ τ' ἅρματα ἀποδίδεται πολλάκις καὶ εἰς τὴν τύχην, ἡ τύχη ὅμως τῆς πατρίδος κρέμαται πρὸς τὸ παρὸν ἀπὸ τὴν φρόνησίν σας καὶ τῶν ὁμοίων σας πατριωτῶν, τοὺς ὁποίους ἀρκετὰ ἡ πεῖρα καὶ τὰ παθήματα τοὺς ἐσπούδαξαν τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ διπλωματικὸν πνεῦμα τῶν κρατούντων. Ὁ Θεὸς ὑπερασπίζεται ὁλοφάνερα τὴν Ἑλλάδα· σήμερον ἔχομεν ἀξιόπιστον εἴδησιν ἀπὸ Ναύπλιον, ὅτι εἰς Ἀλεξάνδρειαν οἱ τακτικοὶ Ἄραβες ἐπανεστάτησαν, ἐφόνευσαν πολλοὺς τῶν ἀξιωματικῶν τους καὶ ἀπεσείρθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα. Αὐτὸ βεβαιοῦται ἀπὸ Ὕδραν· ἐλπίζομεν ν' ἀληθεύσῃ, καὶ θέλει συνεισφέρει πολὺ εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ μας, μολοντοῦτο τὸ πᾶν κρέμαται ἀπὸ ὑμᾶς! ἀπὸ ὑμᾶς! Σᾶς στέλλονται δέκα χιλιάδες ἀρβανίτικες πέτραις καὶ μερικὰ ψάρια, καὶ πάλιν δὲν λείπομεν ἀπὸ τὸ χρέος μας. Ἔφθασε κατὰ δυστυχίαν μία δόσις δανείου εἰς Ναύπλιον ἀπὸ 50,000 λίρας. Προλάβετε λοιπὸν καὶ γράψετε διὰ νὰ ἐνεργήσητε διὰ τὴν καλὴν οἰκονομίαν τούτων· καὶ ἂν τοῦτο ἀδύνατον, νὰ διορισθῇ μία ἀρκετὴ ποσότης διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς Πελοποννήσου καὶ αὐτὴ νὰ δοθῇ εἰς

τὴν ἐπιτροπὴν, καθότι ἂν ἀφεθῇ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐκεῖ, δὲν μένει ἀμφιβολία εἰς τὴν μεταχείρησίν των. Τά γράμματά Σας θέλετε τὰ διευθύνει πρὸς ἡμᾶς, καὶ εἰς ἐξ ἡμῶν νὰ περάσῃ εἰς Ναύπλιον, καὶ δι' ἄλλην οἰκονομίαν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα.

4 Αὐγούστου 1825, Ἄστρος.

Ἡ τριμελὴς Ἐπιτροπὴ,

Αναςτ. Λόντος. Κωνς. Δελιγιάννης. Κωνς. Δελιγιάννης.

Ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, ὅτι μετὰ τὴν περὶ προστασίας τῆς Αγγλίας ἀναφορὰν ἤρχισαν ν' ἀντενεργῶσι κατα τοῦ Κολοκοτρώνου· περὶ τούτου δὲ καταχωροῦμεν καὶ τὰς κάτωθι ἐπιστολὰς τοῦ Γκούρα, Μαυροκορδάτου καὶ Κουντουριώτου.

Ὁ Μεταξᾶς, ὡς εἴρηται, εἶχε διορισθῆ κατὰ πρότασιν τοῦ Κολοκοτρώνου ὑπουργὸς τοῦ πολέμου· ἤδη ὅμως θέλουσι νὰ τὸν ἀποστείλωσι Πολιτικὸν καὶ Πολεμικὸν Ἀρχηγὸν τῆς Κρήτης (α). Ἀλλ' οὗτος ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ Κολοκοτρώνου περὶ τούτου· ὅστις ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι δὲν ἐγκρίνει τὴν ἀποστολήν του, καὶ οὕτως ἔμεινεν, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κάτωθεν ἐπιστολῶν.

Ἀφιχθέντων τοῦ Λόντου, Δελιγιάννη, Γενναίου καὶ Γρίβα εἰς Βέρβενα, συνεκεντρώθησαν ἐκεῖ περίπου τῶν 4, 000 στρατιωτῶν· ἐκεῖθεν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἔγραψε (β) πρὸς τὸν Πλαποῦταν, Ἀποστ. Κολοκοτρώνην, Μῆτρον Πέτροβαν, Ἀναστασόπουλον καὶ λοιποὺς Ἀρκαδινούς· ἵνα συσσωματωθέντες κτυπήσωσι τοὺς ἐν Ἴσαρι ὠχυρωμένους Τούρκους 2000 περίπου, καὶ τῷ ὄντι οὗτοι ἐκτύπησαν αὐτοὺς, πλὴν, ἂν καὶ ἐπέφερον ἱκανὴν βλάβην, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ τοὺς ἐξώσωσιν ἕνεκα τῆς ὀχυρᾶς θέσεώς των.

(α) Περὶ τῆς Κρήτης καὶ ἰδίως διὰ τὸ φρούριον τῆς Γραμπούσης ὑπάρχουν καὶ τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα ἀποσταλέντα πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

(β) Ὁ Κολοκοτρώνης ἐπίσης εἶχε γράψει νὰ συγκεντρωθῶσιν, οἱ Ζαΐμης, Νοταρᾶς Τσώκρης καὶ οἱ Καπεταναῖοι τῆς Καρυταίνης καὶ τοποθετηθέντες εἰς διάφορα μέρη νὰ προσβάλωσι τὸν ἐχθρόν.

Ὁ Ἰβραΐμης ἀναχωρῶν ἐκ Τριπόλεως κατέλιπεν 6000 στρατιωτῶν, ἐξ ὧν 2000 νὰ μένωσιν ἐντὸς τῆς Τριπόλεως, αἱ δὲ 4000, ἵνα καταλάβωσι διάφορα ὀχυρώματα ἀπὸ τῶν Τρικόρφων μέχρι τῆς Πιάννης πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐν Δαβιᾷ καὶ Πιάννῃ Μύλων.

Ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν σωματοφυλάκων του καὶ τοῦ Γρίβα ἐν ὅλοις 500 μεταβὰς, τῇ 7 Αὐγούστου, ἀπὸ Βέρβενα εἰς Διάσελον Ἀλωνισταίνης, ἔγραψε πρὸς μὲν τὸν Ζαΐμην καὶ τοὺς Καρυτινοὺς νὰ ἀπέλθωσι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες μεταβάντες συνεποσώθησαν εἰς 2000· πρὸς δὲ τὸν Νοταρᾶν καὶ Τσώκρην, νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς Χρέπαν· τὸ δ᾽ ἐν Βερβένοις στρατόπεδον διέταξε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν εἰς Τρίκορφα καὶ Συλίμναν ὠχυρωμένων Τούρκων. Οὕτω διαθέσας τὸν στρατὸν, ὁ Κολοκοτρώνης, τῇ 12 Αὐγούστου, μετὰ τοῦ Ζαΐμη καὶ λοιπῶν ἐπετέθη κατὰ τῶν πρὸς τὴν Πιάνναν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων, ἐξ ὧν ἐκυρίευσέ τινα. Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Γενναῖος μετὰ τοῦ ἐν Βερβένοις στρατοῦ (διότι ὁ Κανέλος Δεληγιάννης ἀσθενήσας καθ᾽ ὁδὸν ἐπέστρεψεν εἰς Βέρβενα), ὥρμησε κατὰ τῶν πρὸς τὴν Συλίμναν καὶ Τρίκορφα ὀχυρωμάτων, ἐξ ὧν ἐπίσης ἐκυρίευσε τινά· ἀλλ᾽ ἔδραμε ταυτοχρόνως ἡ ἐν Τριπόλει φρουρὰ εἰς βοήθειαν, ἥτις ὅμως ἀποκρουσθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ· καὶ τὰ μὲν δύω τρίτα ταύτης ἐδιευθύνθησαν εἰς Τρίπολιν, οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὰ κατὰ τὴν Δαβιὰν ὀχυρώματα.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἐπιτυχίας τῶν Ἑλλήνων, ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Ζαΐμη καὶ λοιπῶν ἀπῆλθεν εἰς Ἀλωνίσταιναν, ὁ δὲ Γενναῖος εἰς Βαλτέτσι, ἔνθα ἐφωδιάσθη ἐκ τῶν Βερβένων ἀπὸ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, γνωστοποιήσας καὶ τ᾽ ἀνωτέρω γεγονότα πρὸς τὸν πατέρα του. Ἑπομένως ὁ Κολοκοτρώνης τῇ 14 διέταξεν, ἵνα ἐπιτεθῶσιν αὖθις κατὰ τῶν ὑπολειφθέντων ὀχυρωμάτων, κρατουμένων

εἰσέτι ἀπὸ τῶν Τούρκων, μάλιστα δὲ ἵνα καταστρέψωσι τοὺς Μύλους· καὶ τὸν μὲν ἐν Βαλτέτσι στρατὸν, νὰ προσβάλῃ τὰ κατὰ τὸ μέρος τῆς Ζαράκοβας καὶ κάτω Δαβιᾶς ἐχθρικὰ ὀχυρώματα καὶ τοὺς Μύλους· τὸν δὲ Ἰωάννην Νοταρᾶν, Τσώκρην καὶ Γρίβαν, νὰ προσβάλωσι τὰ κατὰ τὸ μέρος τοῦ Ῥοϊνοῦ καὶ ἐπάνω Δαβιᾶς. Αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ Ζαΐμη καὶ λοιπῶν ὥρμησε κατὰ τῶν πρὸς τὸ Χρυσοβίτσι καὶ Πιάναν ὀχυρωμάτων. Τοιουτοτρόπως ἐφορμήσαντες κατὰ τῶν Τούρκων πανταχόθεν οἱ Ἕλληνες, ἐκυρίευσαν τὰ ὀχυρώματά των καὶ κατέστρεψαν τοὺς 8 Μύλους τῆς Δαβιᾶς καὶ Πιάνης. Οἱ δ' ἀπομείναντες ἐχθροὶ καταφυγόντες εἰς παλαιόν τι φρούριον, ἀπέναντι τῆς Δαβιᾶς, ἐπολιορκήθησαν καὶ ἤθελαν κυριευθῆ μετὰ δύο ἡμέρας, ἂν τὴν ἐπιοῦσαν δὲν ἐπρόφθανεν ὁ Ἰβραΐμης μεθ' ὅλου τοῦ ϛρατοῦ του· μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης καὶ λοιποὶ ἀνεχώρησαν εἰς ἄλλας θέσεις, ὁ δὲ Γενναῖος εἰς τὰ Βέρβενα.

Κατὰ τὰς μάχας ταύτας τῆς 12 καὶ 14 Αὐγούστου ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 650 Τούρκους· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ὑπὲρ τοὺς 40. Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἐπήνεγκον οἱ Ἕλληννες ἦτον ἡ καταστροφὴ τῶν Μύλων, διότι ἔκτοτε οἱ συσσωρευμένοι καρποὶ τοῦ ἐχθροῦ εἰς Τρίπολιν ἔμενον ἄχρηστοι.

Τὰ καθέκαστα τῶν ἀνωτέρω γεγονότων περιγράφονται εἰς τὰς ἑπομένας ἐκθέσεις τοῦ Κολοκοτρώνου καὶ τοῦ Λόντου.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Πρὸ μιᾶς ὥρας μὲ τοὺς ἤδη ἐρχομένους σᾶς ἔγραψα, ἑπομένως ἔλαβον τὸ ἀπὸ 3 τοῦ ἱσταμένου ἀποκριτικόν σας καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ· καὶ περὶ μὲν τοῦ Κουντουριώτου καὶ Μαυροκορδάτου καλὰ ἔκαμεν ὁ Κύριος Λόντος ὁποῦ τὸν ἕνα κατέπεισε νὰ μὴ φυσᾷ τὸ γιαοῦρτι, τὸν δὲ ἄλλον νὰ γίνῃ ὁμόφρων μὲ τὰς συνδιαλέξεις, εὐχῆς ἔργον ὅμως εἶναι ὁ δεύτερος νὰ μὴν ἔκαμε τὰς συνδιαλέξεις διὰ νὰ μάθῃ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἤξευρε, καὶ νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὰ ἰδικά του σχέδια. Τὸ διὰ τὸν Ῥώμα θέλει στείλω· οἱ ἄνθρωποι

ὅμως ὅπου θὰ στέλλωνται εἰς τοιαύτας ὑποθέσεις θέλουν ἔξοδα, καὶ αὐτὰ ἐγὼ δὲν εἰμπορῶ νὰ τὰ λαμβάνω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ἐγὼ δὲν ἔχω συνήθειαν νὰ κλαίωμαι, οὔτε νὰ πολυζητῶ, σᾶς λέγω καὶ διὰ τούτην μόνην τὴν φορὰν, ὅτι χωρὶς τὰ ἀναγκαῖα χρήματα δὲν ἀξιῶ πλέον νὰ λέγωμαι ἀρχηγὸς σώματος, ἀλλὰ παραιτούμενος θέλει δουλεύω εἰς τὴν πατρίδα μου, ὅσον βαστοῦν τὰ πόδια μου· ὁ Νοταρᾶς ἔχει πεντακοσίους μισθωτοὺς στρατιώτας, εἶναι εἰς μίαν ἐπαρχίαν πλουσίαν καὶ εὐάγωγον, καὶ ἀπαντᾷ μολαταῦτα καὶ ἡ ἐξοχότης του κάμποσας δυσκολίας διά τε τὴν ἐξαγωγὴν τῶν στρατιωτῶν καὶ εἰς ἄλλα· ὁ Σισίνης τὸ ἴδιον, καὶ ἐγὼ εἰς τὰ Καλάβρυτα ἔχω τόσους ἀντιζήλους, ὁποῦ δὲν εἶναι τρόπος ἕναν ὀβολὸν νὰ λάβω, καὶ ὁποῦ εἰς τὰς προτητερινὰς καταδρομὰς ἔχασα τὴν περιουσίαν μου ὅλην, νὰ κάμνω περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲν δύναμαι καὶ πλέον μετὰ τὴν ἀπάντησίν σας θέλει ὁδηγηθῶ.

Καθὼς σᾶς ἔγραφον περιμένω τὸν στρατηγὸν Νικήταν καὶ Σισινόπουλον νὰ ἔλθουν, ἕως αὔριον συνάζονται καὶ οἱ Καλαβρυτινοὶ ὅλοι ἐὰν δὲν τοὺς διαστρέψῃ καμμία προσταγὴ τῆς Διοικήσεως, καὶ τότε ἀπερνῶμεν εἰς Καρύταιναν· θέλει λάβω τὴν φροντίδα καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ὅπου μὲ γράφετε, νὰ σὲ εἰπῶ ὅμως τὴν ἀλήθειαν, Κολοκοτρώνη, δὲν ἐλπίζω νὰ φαίνεσαι τόσον ἀδιάφορος εἰς τὰς ἐλλείψεις μου ἐνῷ γνωρίζεις καὶ τὴν διάθεσίν μου καὶ τὴν κατάστασίν μου. ταῦτα. 1825 Αὐγούστου 5. ἀπὸ Λικούργιαν.

Ὁ ἀδελφὸς, Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Γενναιότατε ἀδελφέ.

Ἀκούω ἀπὸ τὸν κόσμον, ὅτι αὐτοῦ εἰς τὸ κέντρον μας διατρέχουν κάποιαι διαπραγματεύσεις τῆς ἐθνικῆς μας ἐκείνης ἐλευθερίας, διὰ τὴν ὁποίαν ἐχύθησαν καὶ καθ' ἑκάστην χύνονται ποταμηδὸν τὰ ἑλληνικὰ αἵματα, ἐκ τούτου χρέος μου ἱερώτατον ἐνόμισα εἰς ταύτην τὴν κρισιμωτάτην περίστασιν νὰ συμβουλευθῶ τὴν γνώμην σας, ἐπειδὴ καὶ ἐζήσατε πολλοὺς χρόνους ὑποκείμενοι εἰς ἄλλα ἔθνη, καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσω, ἂν ἔχῃ ἰδέαν περὶ τῶν τοιούτων καὶ ποῖον τὸ φρόνημά σας.

Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μὲ πληροφορῆτε τί τρέχει καὶ τί φρονεῖτε; καθότι τοῦτο θὰ ὠφελήσῃ ἢ θὰ βλάψῃ καὶ ἐμὲ καὶ τὴν γενναιότητά σου καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἴσα καὶ δὲν εἶναι ὅμοιον μὲ τὰ προ-

τητερινά μας παιγνίδια τῶν πολιτικῶν μας. Τὰ ἐδῶ τῆς Ῥούμελης πράγματα πηγαίνουν καλὰ, ἡμεῖς χθὲς εἴχαμεν πόλεμον ἀκατάπαυστον δεκαεπτὰ ὥρας μὲ κανόνια καὶ μὲ τουφέκια καὶ ἐφονεύσαμεν ἀρκετοὺς Τούρκους. Εἰς τὸ Μισσολόγγι ἔγειναν μεγάλαι νίκαι καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης τῶν ἐδικῶν μας, ἐν ἑνὶ λόγῳ οἱ ἐχθροὶ, ἂν καὶ παμπληθεῖς, μολοντοῦτο ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ φύγουν ἄπρακτοι καὶ ἐντροπιασμένοι, καὶ τότε αἱ δυνάμεις τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος θὰ ἑνωθοῦν ἀδελφικῶς μὲ ἐκείνας τῶν ἀδελφῶν Πελοποννησίων νὰ καταστρέψουν καὶ τὸν Ἀράπι βέβαια τῇ δυνάμει τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τοῦ Στρατοπέδου Καστρί. Ὁ ἀδελφὸς

Τῇ 5 Αὐγούστου 1825. Ι. Γκούρας.

Θεῖέ μου προσκυνῶ.

Ἀπὸ Γαστοῦνι σᾶς ἔγραψα τὸν ἐρχομόν μου εἰς Πελοπόννησον· νῦν δὲ διὰ τοῦ παρόντος μου σᾶς λέγω, ὅτι ἀφ' οὗ παρεκίνησα, καὶ ὡμίλησα τὰ ἀναγκαῖα ἐξεστράτευσα τὸν Μιχαλάκι Σισίνη ἀπὸ Γαστούνην καὶ ὑπάγει διὰ νὰ εὐγάλῃ τοὺς καπελήσιους καὶ ἄλλους, ἐγὼ δὲ ἦλθον ἐδῶ, ἀπ' ὅπου καὶ ἔλαβον ὅλους τοὺς Πυργαίους, καὶ σήμερον ἀναβαίνω διὰ νὰ λάβω καὶ ὅλους τοὺς εἰς στράταν καὶ νὰ ὑπάγω εἰς Τριπόταμα διὰ νὰ ἀγροικηθῶ μὲ τὸν κύριον Ζαΐμην, καὶ νὰ γίνωμεν ἓν σῶμα ἱκανόν· ὅθεν θεῖέ μου γράψε μου ἀμέσως ποῦ νὰ τοποθετοῦμαι καὶ τί θέλει κάμωμεν, φθάνει μόνον νὰ λάβωμεν σχέδια καλὰ, διὰ νὰ τοῦ δώσωμεν τὸ νιζάμι τοῦ στραβ' ἀράπη, μίαν ὥραν ἀρχήτερα . . . .

Τοὺς ἀδελφοὺς Κύριον Λόντον, Κὺρ Κανέλον, Γενναῖον καὶ λοιποὺς ἀξιωματικοὺς ἀσπάζομαι. Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω.

Ἐκ τοῦ Πύργου, τῇ 6 Αὐγούστου 1825. Ὁ Ἀνεψιός Σας

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Παιδί μου Ἀποστόλη σ' εὔχομαι πατρικῶς καὶ λοιποὶ ὁπλαρχηγοί!

Ἔλαβα χθὲς τὸ βράδυ τὸ γράμμα σου, καὶ εἶδα ὅσα μοῦ γράφεις, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ Χρηστάκι· εἰς ἀπόκρισιν σοῦ λέγω, ὅτι ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ ἀκολουθήσω ὡς χθὲς σοῦ ὡμίλησα, καὶ αὔριον ξεκινῶ ἀπ' ἐδῶ διὰ τὰ Τζιπιανὰ, ν' ἀνταμώσω τὸν Νοταρόπουλον καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὰ βουνὰ Καρύταινας νὰ κτυπήσωμεν τοὺς εἰς Νταβιὰ ὀλίγους ἐχθροὺς ἑνωμένοι καὶ μὲ τὸν Κύριον Ζαΐμην, καὶ

Κύριον Δημήτρι Δεληγιάννην· τῶν Ἀρκαδίων γράφω ὁμοῦ καὶ τοῦ Γεροπέτροβα ν' ἀγροικηθοῦν μὲ τὸν Κολιόπουλον μὲ τοὺς Φαναρίτας, Πυργιώτας, καὶ λοιποὺς νὰ συσσωματωθοῦν καὶ νὰ κτυπήσουν τοὺς εἰς τοῦ Ἴσαρη ὀλίγους ἐχθρούς· γράφω καὶ τοῦ Νικήτα Φλέσσα καὶ τοῦ Χρηστόδουλου Δικαίου νὰ συνάξουν τὰ ἅρματα ἐκείνων τῶν μερῶν, καὶ νὰ ἦναι προσεκτικοί, ὅπου ἂν κάμῃ χρεία νὰ πηγαίνουν μεντάτι τῶν ἐδικῶν μας· διὰ τοῦτο καὶ τοῦ λόγου σου ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀντώνην καὶ Μάρκον Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς ἐδικούς μας Καρυτινούς, καὶ μ' ὅσους ἔχεις συναγμένους Μιστριώτας νὰ πᾷς νὰ ςαθῇς κατὰ τὸ Λεοντάρι, ν' ἀγροικηθῇς μὲ τοὺς Ἀρκαδίους καὶ λοιποὺς ἐδικούς μας, καὶ μὲ τὸν Νικήταν, Φλέσσαν, ὁποῦ ἂν οἱ ἐχθροὶ δοκιμάσουν ν' ἀπεράσουν ἀπὸ τὸ μέρος σου νὰ σοῦ ἔλθουν ἐκεῖνοι μεντάτι, εἰ δὲ νὰ τοὺς ὑπᾶτε σεῖς, καὶ διορίστε νὰ σᾶς ἔρχωνται κατόπιν αἱ ζωοτροφίαι καὶ ἀφήσατε καὶ ἕνα κόλι νὰ ἐβγάνῃ τοὺς λοιποὺς ἐξοπίσω, ἀπερνῶντας ἐπάνω πάλιν νὰ συναγροικώμεθα, καὶ τώρα νὰ σὲ εἰδῶ νὰ βάλῃς σφίξιν πολλήν.

Τῇ 6 Αὐγούστου 1825 Βέρβενα. Ὁ θεῖός σου

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Γενναιότατε στρατηγὲ καὶ ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ!

Μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν μανθάνω ἀπὸ τὸ 4 τρέχοντος ἀδελφικόν σου, ὅτι ἔφθασες εἰς Βέρβενα καὶ μὲ τὴν χαρακτηρίζουσάν σε δραστηριότητα καὶ ἱκανότητα ἐνεργεῖς τὰ δυνατὰ πρὸς εὐταξίαν τῶν ςρατιωτῶν μας· σ' ἔγραψα πολλάκις καὶ ἤδη σ' ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ὡς πατριώτης, ὡς οἰκοκύρης, καὶ ὡς Διοικητὴς συναισθάνομαι πόσον συμφέρει ἡ ὁμόνοια καὶ συμφωνία διὰ ν' ἀπαντηθῇ ὁ ἐπικίνδυνος ἐχθρός μας, καὶ ὅτι ὅσον ἀπὸ μέρους μου ἑκουσίως δὲν θὰ ἀμεληθῇ τίποτε ἀπὸ ὅσα συντρέχουν, εἰς τὸ νὰ βασταχθῇ τὸ στρατόπεδόν σου· ἀμερίμνει λοιπὸν περὶ τούτου καταγινόμενος εἰς τὸ μέγα βάρος τῆς Ἀρχηγίας σου, συμβιβάζων τοὺς δυσοικονομήτους χαρακτῆρας καὶ ὁδηγῶν καὶ χαλινώνων τοὺς ὅσοι δὲν εἶχον μήτε τὴν πεῖράν σου, μήτε τὸ προβλεπτικόν σου· βεβαίωσε καὶ τοὺς αὐτόσε συναδελφούς σου καθὼς καὶ τοὺς μακράν, ὅτι ἡ συνέργειά μου διὰ νὰ εὐδοκιμήσετε εἰς τὸ δεινὸν σημερινὸν στάδιον, εἶναι ὡς νὰ μὴ συνέβη τίποτε μεταξύ μας, καὶ ἔχω ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σᾶς ἰδῶ νικητάς μου εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν ἀγῶνα· ἀλλ' ἂς

συμφιλοτιμηθοῦν καὶ οἱ συναδελφοί σου νὰ ἀφαιρέσουν κάθε ὑποψίαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους σημαντικοὺς Πελοποννησίους, καὶ νὰ γίνωμεν ὅλοι μία ποίμνη εἷς ποιμήν· ὅταν οἱ Πελοποννήσιοι δὲν ἔχετε μεταξύ σας Μωραΐτην, πίστευσέ με, ὅτι ὅλα διορθόνονται καὶ ἐδῶθεν γίνονται ὅλα τὰ πρέποντα· εὔχομαι λοιπὸν νὰ ἀκούσω ὀγλήγωρα, ὅτι καὶ ὁ Κολιόπουλος καὶ ὁ Γιατράκος συμφιλοτιμοῦνται μαζί σας ποῖος ποῖον νὰ περάσῃ εἰς τὸν κατὰ τῶν ερημωτῶν μας πόλεμον· λυπηρὰ πεῖρα μ' ἐδίδαξε νὰ τρομάζω τὰς διχονοίας καὶ ἀσυμφωνίας, ὅθεν μήτε ἡ γενναιότης σου μήτε ἄλλος τις δὲν πρέπει νὰ παραξενεύεται, ἐὰν πολλάκις γράφω πέραν τοῦ δέοντος ὑπὲρ ὁμονοίας· μήτε ἀπὸ μέρους σου, μήτε ἀπὸ μέρους ἄλλου τινὸς μοὶ περνᾷ ὑποψία καμμία. καὶ οἱ λόγοι μου καὶ τὰ γράμματά μου καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα ἀποδείχνουν, ὅτι καὶ σᾶς ἐμπιστεύομαι καὶ σᾶς τιμῶ, καὶ ἀπὸ σᾶς μόνους προσμένω τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· ὁ ἀδελφὸς Κύριος Ἀ. Λόντος θὰ σὲ ἐκοινολόγησε τί τοῦ ἔγραψα περὶ τοῦ κὺρ Ἀ. Δελιγιάννη, τὸν ἐπροσκάλεσα νὰ μὴ διαλείπῃ ἀπὸ τὰς συνεδριάσεις μας, διὰ νὰ παρατηρῇ μήπως ἀπὸ ἄγνοιάν μου γένῃ τι ἀσύμφορον εἰς τὴν ἀρχηγίαν σου· μεγαλειτέρα τούτου ἀπόδειξις περὶ τῆς εἰλικρινείας μου δὲν χρειάζεται.

Σήμερον ἐξεστράτευσε καὶ ὁ Χατζῆ Μιχάλης σεβάσμιος, ἀνδρεῖος καὶ καλὸς πατριώτης· τοῦτον συσταίνω εἰς τὴν ἀγάπην σας καὶ ἐπειδὴ εὐτύχησε νὰ μὴν ἐμπλεχθῇ εἰς τὰς παρελθούσας διχονοίας, ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ μεγάλως διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ παλαιὰ ἐμπιστοσύνη μεταξὺ Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδιτῶν. . . . . ὑγίαινε καὶ εὐτύχει.

6 Αὐγούστου 1825, ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ πρόθυμος πατριώτης καὶ φίλος σου, Γεώρ. Κουντουριώτης.

Σεβαστέ μοι ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Ἔλαβον ἀσφαλῶς τὸ ἀπὸ 4 τοῦ τρέχοντος γράμμα σας καὶ εἶδα τοὺς πατριωτικούς σου σκοπούς, τοὺς ὁποίους ἐπαινῶ καὶ θέλω συντρέξει τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν καλὴν ἔκβασιν τῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιχειρημάτων σου· ἀπορῶ πῶς δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη ὁ Γρίβας διὰ νὰ λάβῃς καὶ τοῦ προέδρου τὸ γράμμα· τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα σου ἦτο πολλὰ καλὸν, καθὼς καὶ τὸ πρὸς τὸν Γκούρα, τὸ

ὁποῖον φροντίζω νὰ στείλω μὲ πρώτην ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν· μ' ἔδειξεν ὁ Κ. Ἀναγνώστης καὶ τὸ γράμμα τῶν ἐν Ζακύνθῳ φίλων, καὶ εἴθε τὰ πάντα νὰ ἀποβῶσιν εἰς τὸ καλὸν καὶ συμφέρον τῆς πατρίδος· ἐδῶ οἱ φίλοι δὲν ἔπαυσαν τοῦ νὰ ἐνεργοῦν διὰ τὴν Γαλλικὴν ὑπόθεσιν καὶ χθὲς συνέῤῥαψαν μίαν διεξοδικὴν κατηγορίαν ἐναντίον μου, μεταχειρισθέντες ὄργανον κάποιον Γάλλον· μὲ φαίνεται ὅμως ὅτι ἔσκαψαν μόνοι των τὸν τάφον των, διότι τώρα θέλουν ἐβγεῖ ὅλα τους τὰ σκεπαστὰ εἰς τὴν μέσην, ἂς φωνάζουν, ὀλίγον μὲ μέλλει, τὴν συνείδησίν μου τὴν ἔχω ἐλευθέραν, καὶ τοῦτο κανένας ἄλλος δὲν τὸ γνωρίζει τόσον καλὰ ὅσον ἡ ἐξοχότης σου. Κατ' αὐτὰς ἐλπίζω, ὅτι γίνεται καὶ ὁ διορισμὸς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν κατὰ τὸν τρόπον, ὅπου πρὸ καιροῦ εἶχες γράψει εἰς μερικοὺς φίλους, καὶ αὐτὸ ἀκόμη θέλει συντελέσει ἐλπίζω εἰς τὸ νὰ λάβουν κάποιον ῥυθμὸν τὰ πράγματα· τὸ γράμμα τῶν ὁπλαρχηγῶν, ὅπου στέλλετε πρὸς τὸ ἐκτελεστικὸν δὲν ἐφάνη πρόσφορον οὔτε εἰς ἐμὲ, οὔτε εἰς τὸν ἀδελφὸν Μεταξᾶν, ὄχι διὰ τὴν ζήτησιν τῶν 750000 γροσίων, ἐπειδὴ τοῦτο ἤθελεν εἶναι ἀδιάφορον, ἡ ποσότης τῶν χρημάτων εἶναι γνωστὴ, καὶ αἱ διάφοροι χρεῖαι εἶναι φανεραὶ, ὅθεν ἐσυμβιβάζετο τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὰς χρείας, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐφάνη πρόσφορον διὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκθέσεως, καὶ ἀπορῶ μὲ τὸν Κ. Ζαΐμην, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ προσέξῃ εἰς τοῦτο, διότι τὰ αὐτὰ νοήματα ἠμποροῦσαν νὰ εἰπωθοῦν μὲ ἄλλας λέξεις καὶ νὰ μὴν κάμουν κακὴν ἐντύπωσιν, οὔτε νὰ δίδουν λαβὴν εἰς ὅσους θέλουν νὰ ὑποτρέφουν τὰς διχονοίας· καὶ πάλιν σὲ παρακαλῶ, ἀδελφὲ, καθὼς καὶ τὸν κοινὸν ἀδελφὸν Κ. Λόντον νὰ εἶσθε προσεκτικοὶ εἰς τὰ τοιαῦτα, ἐπειδὴ οἱ ἐναντίοι ἠξεύρουν νὰ ὠφελοῦνται ἀπ' ὅλα, καὶ εἶναι ἁμαρτία, ἐνῷ εἰς τὴν βάσιν εἶναι εἰλικρίνεια διὰ μερικὰς φράσεις νὰ γενῶνται ὑποψίαι, ὡς τόσον καὶ ὁ Κ. Ἀναγνώστης καὶ ὁ Κύριος Μεταξᾶς καὶ ἐγὼ ἐκάμαμεν καὶ κάμνομεν τὸ καλλίτερον διὰ νὰ μὴν εἰσχωρήσουν παρεξηγήσεις.

Εὔχομαι νὰ εὐδοκιμήσουν τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ σχέδιά σας καὶ τὸ ἐλπίζω· χθὲς ἀνεχώρησε καὶ ὁ Χατζῆ Μιχάλης μὲ ὅσους ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ ἱππεῖς καὶ δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι αὐτὸ τὸ σῶμα θέλει σᾶς χρησιμεύσει· διὰ δὲ τὸν Γρίβα δὲν ἠξεύρομεν ποῖα μέτρα

ἐλάβετε τώρα ὅπου ἀναχωρεῖτε ἀπὸ τὰ Βέρβενα· σᾶς ἔγραψα καὶ προλαβόντως, ὅτι ἐπιθυμοῦσα νὰ οἰκονομηθῇ, καὶ ἤμην βέβαιος ὅτι σιμὰ εἰς τὴν ἐξοχότητά σας ᾠκονομεῖτο καλλίτερα, παρὰ σιμὰ εἰς κάθε ἄλλον. Ἀπὸ τὸν Τρικούπην ἀκόμη δὲν ἔχομεν γράμμα, ἠξεύρομεν ὅτι εἰς τὰς 31 τοῦ περασμένου ἦτο ἀντικρὺ εἰς τὸ Κατάκολο μὲ τὸ καράβι καὶ τὴν πρώτην τοῦ τρέχοντος ἔπεται νὰ ἔφθασεν εἰς τὴν Ζάκυνθον. Αἱ εἰδήσεις τῆς Κρήτης μὲ εὐχαρίστησαν μεγάλως, διότι ἐλπίζω, ὅτι θέλει ἀνατρέψει μέγα μέρος τῶν σχεδίων τοῦ Ἰμβραίμη, καταγινόμεθα νὰ δώσωμεν ἐκεῖ ὅσην βοήθειαν ἠμποροῦμεν· ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις μας δὲν γράφω πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Κ. Λόντον, Κανέλον καὶ Γενναῖον, ἐπειδὴ εἶμαι περικυκλωμένος ἀπὸ διαφόρους ὑποθέσεις.

7 Αὐγούστου 1825 Ναύπλιον. Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφὸς

Α. Μαυροκορδάτος.

Φίλτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Μὲ τὸ παρὸν γράμμα μου δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σοῦ γράψω τι περισσότερον, εἰμὴ τὴν ἀκόλουθον ὑπόθεσιν, ἣν παρακαλῶ νὰ θεωρήσῃς ὡς πιστὸς ἀδελφὸς, εἰλικρινὴς φίλος καὶ φιλόστοργος πατήρ. Ἡ Διοίκησις θέλουσα νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν ἀντιπερισπασμὸν τῆς Κρήτης μὲ ἐπρόβαλε νὰ ὑπάγω ἐκεῖ ὡς πολιτικὸς καὶ πολεμικὸς ἀρχηγός· τὰς μεγάλας δυσκολίας καὶ δεινότητα τοῦ ἐπιχειρήματος εἰμπορεῖς νὰ τὰς σοχασθῇς χωρὶς ἐγὼ νὰ τὰ περιγράψω, πλὴν διὰ νὰ βαστάξω ἐκεῖνον τὸν πατριωτικὸν χαρακτῆρα, τὸν ὁποῖον πάντοτε ἔδειξα, δὲν ἠδυνήθην ἀποφασιστικῶς νὰ τὸ ἀποποιηθῶ, δὲν ἐλησμόνησα ὅμως, ὅτι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν πολεμικῶν ἐπροβλήθην ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς φίλους του, καὶ ὅτι τὸ μέγα βάρος τῶν στρατιωτικῶν Πελοποννησιακῶν δικαιωμάτων εἶναι ὅλον εἰς ἐμὲ ἀφιερωμένον, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ὁρίζω τὸν ἑαυτόν μου, ἐὰν πρῶτον δὲν σὲ ἐρωτήσω καὶ λάβω τὴν ἄδειάν σου καὶ τὴν εὐχήν σου· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπειδὴ καλῇ τύχῃ ὁ γραμματικός σου Κυρ. Μιχαλάκης ἦτον ἕτοιμος πρὸ δύω ἡμερῶν νὰ ἔλθῃ εἰς Βέρβενα, τὸν ἐπεβάρυνα νὰ σᾶς ἐξηγηθῇ διὰ λόγου καλλιώτερον καὶ νὰ ἐκφρασθῇ τοὺς στοχασμούς μου πρὸς τὸν εἰλικρινέστατον ἀδελφὸν καὶ πατέρα μου Κολοκοτρώνη. Σήμερον δὲ πληροφορηθεὶς ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν Διοίκησιν γράμμα σου, ὅτι διευ-

θύνεσαι κατ' εὐθεῖαν εἰς Καρύταινα· ἰδοὺ τὸν ὡδήγησα νὰ ἔλθῃ εἰς ἀντάμωσίν σου καὶ τοῦ ἔδωσα καὶ τὸ παρὸν γράμμα μου, νὰ σᾶς τὸ ἐγχειρίσῃ καὶ νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ τὰ ὅσα δίκαια καὶ συλλογισμοὺς τοῦ ἔκαμαν ἐπάνω εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν· ὅθεν παρακαλῶ στοχασθῆτε τὰ πάντα μὲ προσοχὴν καὶ ἀποφασίσατε καὶ νὰ μοῦ γράψετε ὡς πρέπει τὸ συμφερώτερον καὶ φρονιμώτερον δι' ἐμὲ πρὸς ὁδηγίαν διὰ νὰ πληροφορήσω τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν· ἐντοσούτῳ περιμένοντας τὴν ἀπόκρισίν σου μὲ τὸν ἀπεσταλμένον ἐπὶ τούτου ἄνθρωπόν μου, μένω μὲ τὴν συνήθη εἰλικρινῆ ἀγάπην καὶ φιλίαν.

1825 Αὐγούστου 8 ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ εἰλικρινὴς φίλος Σας
Ἀνδρέας Κ. Μεταξᾶς.

Πρὸς τὸ Σεβ. Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Ὁ ἐξοχώτατος Κύριος Αν. Μεταξᾶς, ὁ ὁποῖος ἐπεβαρύνθη ἀπὸ τὸ μέρος ἡμῶν τῶν Πελοποννησίων ν' ἀναδεχθῇ τὸν Πελοποννησιακὸν τόπον κοντὰ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Πολέμου, γράφει πρὸς ἐμὲ ζητῶν τὴν ἄδειάν μου εἰς τὸ νὰ δεχθῇ τὸ βάρος μιᾶς ἄλλης δουλεύσεως, ἥτις τῷ ἐπεβλήθη παρὰ τῆς Σεβ. Διοικήσεως τὸ νὰ ἀπέλθῃ δηλαδὴ εἰς τὴν Κρήτην. Σ. ἐκτελεστικὸν, ἀδικοῦνται μεγάλως οἱ Πελοποννήσιοι, ὅταν ἡ Διοίκησις θελήσῃ νὰ στείλῃ εἰς Κρήτην ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον αὐτοὶ ἐνεπίστευσαν τὴν τήρησιν τῶν πολεμικῶν των δικαιωμάτων καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ ν' ἀφήσῃ τὴν Πελοπόννησον καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς Κρήτην, ἐνῷ ἡ Πελοπόννησος εὑρίσκεται εἰς περιστάσεις δεινοτέρας ἴσως παρὰ ἐκείνας τῆς Κρήτης· καὶ ἐνῷ μάλιστα ἡ Σεβ. Διοίκησις εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τόσων ἄλλων καλῶν καὶ ἀξίων πατριωτῶν καὶ ἴσως ἄνευ ὑπουργημάτων, διὰ ταῦτα οὔτε γνώμην οὔτε ἄδειάν μας τοῦ δίδομεν εἰς τὸ νὰ δεχθῇ ἓν τοιοῦτον βάρος, ἀφίνοντας τὸ ἐδικόν μας, καὶ παρακαλοῦμεν καὶ τὴν Σεβ. Διοίκησιν νὰ ῥίψῃ τὰ βλέμματά της εἰς κανένα ἄλλον καὶ ν' ἀφήσῃ τὴν ἐξοχότητά του νὰ ἐπέχῃ τὸν τόπον καὶ νὰ ἐπιτηρῇ τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπιφορτισμένος· δὲν ἐλπίζω νὰ πέσῃ ἡ αἴτησίς μας αὐτη· ὅθεν μένω εὐσεβάστως, Τὴν 11 Αὐγούστου 1825 ἀπὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης.

Θ. Κολοκοτρώνης

Ἐξοχώτατε Ἀδελφέ!

Χθὲς σᾶς ἔγραφον ἐκτεταμένως, ἤδη σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι ταύτην

τὴν στιγμὴν ἔλαβον τὰ κατὰ τὴν ἐσώκλειστον κόπιαν γράμματα ἀπὸ τὴν ὁποίαν πληροφορεῖσθε τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, ὁποῦ τὴν Κυριακὴν εἰς τὰς 9 τρέχοντος ἀπέρασαν ἀπὸ τοῦ Μίσκα εἰς Νησὶ, διευθυνόμενοι μὲ σκοπὸν νὰ ἀνέβωσιν εἰς τὰ ἐπάνω μέρη, οἱ ὁποῖοι κινοῦνται πανστρατιᾷ καὶ ὁρμητικῶς, ὅθεν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ὑψίστου καὶ τῆς φιλτάτης Πατρίδος, τρέξατε μὲ ὅσους περισσοτέρους ἠμπορέσετε, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν μὲ τὴν θείαν δύναμιν νὰ ματαιώσωμεν τοὺς σκοπούς του καὶ νὰ χαλάσωμεν τὰ σχέδιά του, προλαμβάνοντες τὸν καιρὸν καὶ τὰς θέσεις διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ ἐφωδιασμένος, καὶ τότε δὲν κατορθώνομεν τίποτε, καὶ ἠμποροῦμεν νὰ λάβωμεν καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀλίγους τόπους ὁποῦ ἕως ὥρας δὲν ἐπάτησαν, διὸ τρέξατε, τρέξατε, δὲν σᾶς βαρύνω μὲ τὴν πολυλογίαν, ὡς ἀρκετὸς, εἰμὴ περιμένοντάς σε μένω μὲ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Ἐξοχώτατε, τὸν κίνδυνον καὶ κρίσιμον τῆς παρούσης ἐποχῆς τὸ γνωρίζετε καλιώτερον ἀπὸ ὅλους.

11 Αὐγούστου 1825. Ἀνδρίτζαινα. Ὁ ἀδελφός Σας

Δημητράκης Πλαπούτας.

Πρὸς τὸ Σεβαστὸν ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Ἀπὸ Βέρβενα ἀνεφέραμεν προλαβόντως, καὶ εἰδοποίουν τὴν Σ. Διοίκησιν τί ἐσχεδιάσαμεν διὰ ὠφέλειαν τῆς Πατρίδος, καὶ βλάβην τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐνταῦθα μεταβάσεώς μου· ἀφοῦ ἔφθασα ἐνταῦθα ἐσύναξα μερικοὺς στρατιώτας, ἦλθε καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Ἀνδ. Ζαίμης, ὥστε ἐσυμποσώθημεν σχεδὸν δύω χιλιάδες, καὶ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐμοιράσαμεν τὰς θέσεις, ὅθεν ἔπρεπε νὰ κτυπήσωμεν τὸν ἐχθρὸν, καὶ ὁ μὲν Καπ. Ἀντώνης Κολοκοτρώνης μὲ τὸν Καπ. Δημ. Καραμέρον καί τινας ἄλλους Καπετανέους τοῦ Κυρίου Ζαίμη, ὑπῆγαν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Χρυσοβιτζιοῦ, ὅπου ἔχουν οἱ ἐχθροὶ τρία ταμπούρια δυνατὰ, ἀπὸ κεφαλῆς τῆς Πιάνας, ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Παλαιονταβιᾶς, ὑπῆγεν ὁ Καπετὰν Γρύβας μὲ τὸ σῶμά του διὰ νὰ κτυπήσῃ ἓν ταμποῦρι ὅπου ἔχουν οἱ ἐχθροὶ εἰς τοῦ μπάρμπογλου τὸν μῦλον, καὶ ἐκεῖ μᾶς ἐπληροφόρησεν ἕνας αἰχμάλωτος, ὅτι εὑρίσκεται ἕνας μπέης ἀρχηγός των· ἓν σῶμα ἀπὸ Ἀλωνιστιώτας καὶ Πιανιώτας συγκείμενον, ὑπῆγεν ἀπὸ τὴν Πάπεναν. Ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ Κ. Ζαίμη μὲ στρατιώτας διακοσίους ὑπήγαμεν εἰς τὴν μέσην, ἀπὸ ἓν μέρος λεγόμενον Τουρκοχίβουρα

διὰ νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ δώσωμεν βοήθειαν ὅπου ἤθελε κάμει χρεία· διὰ νυκτὸς κατελάβαμεν καθεὶς τὴν θέσιν του, καὶ ἐκάμαμεν καὶ τὰ συμφωνημένα σημεῖα διὰ νὰ κινηθοῦν οἱ εἰς Τζιπιανὰ Στρ. Νοταρόπουλος, Τζόκρης, καὶ Νταγρές, καθὼς καὶ οἱ εἰς Βέρβενα, μὲ τὸ ξημέρωμα ἐδόθη ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἄνωθεν τῆς Πιάνας, καὶ ἐκτύπηταν τοὺς ἐκεῖ κλεισμένους εἰς τὸ Καστράκι, θέσιν καλὰ ὠχυρωμένην, οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸν κάμπον ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν, ἐδώσαμεν καὶ ἡμεῖς ὁμοίως βοηθείας τῶν ἐδικῶν μας, καὶ κτυπήσαντές τους μὲ ἐπιμονὴν τοὺς ἐτρέψαμεν εἰς φυγήν· ἡ ὁρμὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἦτο μέγας, καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Κ. Ἀνδρέας Ζαΐμης, ἔδειξεν εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ἀνήκουστον εὐτολμίαν καὶ πολεμικὴν γενναιότητα, ἐπέκεινα τῆς σωματικῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ ὅλα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ κερδίσωμεν μίαν νίκην, κυριεύσαντες τὸ Καστράκι, φονεύσαντες ἕως ἑκατὸν πενῆντα Τούρκους, συλλαβόντες εἴκοσι ζῶντας, μεταξὺ αὐτῶν ἐφονεύθη καὶ εἷς ἀξιωματικός, ἐπῆραν καὶ ὀκτὼ ταμπούρλα.

Συγχρόνως ἐκινήθη καὶ ὁ Καπ. Ἀντώνης, ἀλλ' ἐπειδὴ εὗρεν ἀνθίστασιν δυνατήν, δὲν ἐπροώδευσεν· ὁ δὲ Στρ. Γρίβας, δὲν ἠξεύρομεν ἀκόμη ὁποίας δυσκολίας ἀπήντησε, καὶ ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ κάμῃ διόλου ντουφέκι, ἂν καὶ ἐκ τῶν δύω τούτων θέσεων ἤθελε γίνει ἐπιτυχία, βέβαια ἠθέλαμεν ἀφανίσει ὅλους τοὺς εἰς Ντάβια ἐχθροὺς καὶ κάθε ἄλλον σκοπόν μας ἠθέλαμεν τελειώσει. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Τζιπιανὰ ὁποῦ ἐπεριμέναμεν νὰ ἔλθουν κατὰ τὴν ἐπάνω Χρέπαν, Τρίκορφα καὶ Περθῶρι, οὔτε ἐφάνησαν, οὔτε ἠκούσθησαν εἰς ἐκείνας τὰς θέσεις, καὶ δὲν ἠξεύρομεν ἕως ὥρας ἂν ἐκινήθησαν, ὁμοίως καὶ ἀπὸ Βέρβενα ἂν εἶχαν ἔλθει εἰς Θάνα, καὶ Βουνὸν κατὰ τὰ σχέδια.

Περικλείω καὶ γράμμα τοῦ στρατηγοῦ Κολιοπούλου, ἐν ᾧ περικλείονται καὶ δύο ἄλλα ἀντίγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων βλέπετε τὰ κινήματα καὶ σκοποὺς τοῦ Ἰμβραῒμ Πασᾶ. Εἰς Ἴσαρι εὑρίσκεται μία δύναμις ἐχθρική. Καὶ τοσοῦτα μὲν ἄχρις ὥρας, ἕως αὔριον δὲ σκεπτόμενος ὅ,τι σχεδιάσωμεν ἀνάλογον τῶν περιστάσεων, θέλομεν πάλιν ἀναφερθῇ. Ὁ στρ. Νικήτας ἦλθε χθὲς εἰς Δίβρην.

Τῇ 12 Αὐγούστου 1825, Ἀλωνίστενα. Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Τὴν ψεσινὴν νύκτα ἐλθὼν ἐδῶ διὰ νὰ μάθω ποῦ εὑρίσκεσθε, καὶ νὰ ἔλθω εἰ δυνατὸν εἰς ἀντάμωσίν σας διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ νὰ σχεδιάσωμεν πότε πρέπει νὰ ῥιφθῶμεν ὅλα τὰ διάφορα τάγματα διὰ νὰ χαλάσωμεν τοὺς Μύλους καὶ ἔγραψα τὴν νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν ἀράπιδων, καὶ σᾶς ἔδιδα τὴν γνώμην μου εἰς τὸ περὶ τῶν Μύλων κεφάλαιον· οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους σᾶς ἔστειλα μὲ αὐτό μου τὸ γράμμα δὲν ἐπέστρεψαν εἰσέτι.

Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἐπέστρεψαν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ στρατηγοῦ Νοταρᾶ ὅπου ἀπὸ χθὲς ἔστειλα πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας μὲ τὸ γράμμα του· Ἔλαβον τὸ ἀδελφικὸν γράμμα σου καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ, τὴν νίκην ὅπου ἐκάμετε καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐχθρῶν ἐχάρην καὶ ἐδόξασα τὸν θεόν· ὁ στρατηγὸς Νοταρᾶς ἅμα ὅπου εἶδε τὸν φανὸν ὅπου ἐκάματε, καθὼς τὸν εἴχατε ὁδηγήσει ἐμίσευσε καὶ τρεῖς ὥρας πρὶν ξημερώσῃ ἔφθασε ἐδῶ εἰς τὴν Χρέπαν, καὶ μὲ τὸ φώτισμα ἔπιασε τὰ ταμπούρια ὅπου τὴν ἄλλην φορὰν εἶχε πιασμένο ὁ φίλτατός σας Γενναῖος· παρομοίως καὶ ἐγὼ ἅμα ὅπου εἶδα τοὺς φανοὺς ὅπου μᾶς ἐκάματε, ἐξεκίνησα ἀπὸ τὰ Βέρβενα μὲ ὅλα τὰ σώματα τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν πανστρατιᾷ καὶ ἐξημερωθήκαμεν ὄχι εἰς τοῦ Θάνα καὶ εἰς τὸ Βουνὸ ὅπου μᾶς εἴχετε ὁδηγήσει, ἀλλ' ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἄλλοι ἐτοποθετήθημεν κατὰ τῶν ἐν τῇ Σιλίμνῃ ἐχθρῶν καὶ ἄλλοι εἰς τὰ Τρίκορφα καὶ ἀρχίσαμεν τὸν πόλεμον· μόλις μετὰ τὸ φθάσιμόν μας ἕως μία ὥρα ἀκούσαμεν τὸ ντουφέκι ὅπου ἐκάμνετε μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ ἀκολούθως δὲν ἀκούαμεν, μάλιστα μερικοὶ ψυθιρισμοὶ μᾶς ἔκαμνον νὰ στοχασθῶμεν ν' ἀκολούθησέ τι ἀπευκταῖον εἰς τῆς Πιάνας τὸν πόλεμον· ἡμεῖς ὡς τόσον πολεμήσαντες μὲ τοὺς ἐν Σιλίμνῃ τοὺς ἐξώσαμεν ἀπὸ τὸ χωρίον, τοὺς ἐπῆραν οἱ Ἕλληνες τὰ πλιάτζικά τους, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πάρουν, ἐπῆραν δύο σημαίας, καὶ τοὺς κατεδίωξαν κακῶς ἔχοντας κατὰ τὸ μέρος τῶν Μύλων, τὴν ἰδίαν τύχην ἔλαβον καὶ ὅσοι ἦλθον ἐκ Τριπολιτζᾶς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔπιασαν δύο, καὶ ἐσκότωσαν καὶ ἱκανοὺς ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ὁποίων ἄφησαν οἱ Τοῦρκοί τινα, ἐπειδὴ καταδιωκόμενοι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ φορτώσουν ὅλους τοὺς σκοτωμένους· ἀφοῦ ἔπαυσεν ὁ πόλεμος ὅπου ἡ ἐκλαμπρότης σας ἐκάμετε εἰς τὴν

Πιάναν καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐξέγνιασαν, ἤρχετο πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐκεῖθεν μία κολόνα, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκείνην ἐχαλάσαμεν, σκοτώνοντες τὸν ταμπουρλιέρην, τοῦ ὁποίου τὸ ταμποῦρλον ἐπῆραν οἱ Ἕλληνες, χθὲς ἐπολέμησαν καλὰ καὶ τὸν ἐχθρὸν τὸν κατεδίωξαν μὲ μεγάλην καταισχύνην του καὶ φόβον, ὁ πόλεμος ἐβάστασεν ἕως εἰς τὰς 8 ὥρας καὶ τὰ στρατεύματα ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰ κάτω Τρίκορφα τὰ πλησίον τῆς Τριπόλεως, ἐστάθηκαν ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ σήμερον πρωῒ μετὰ τῶν ἀδελφῶν Γενναίου, Ζαχαροπούλου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπέρασαν καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ Βαλτέτσι, ἐπειδὴ καὶ γυμνοὶ ἦτον οἱ στρατιῶται, διότι ἦλθον χωρὶς κάπες καὶ πεινασμένοι διότι ἕνα μόνον ταΐνι ψωμὶ ἐπῆρεν ὁ καθείς· σήμερον τοὺς προφθάνει ἐκεῖ ψωμί, ἐπειδὴ ἔβγαλα σουρουτζῆ ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ πρὸς τὸν εἰς Βέρβενα φροντιστὴν διὰ νὰ τοὺς στείλῃ ὅσον τάχος· ὁ ἀδελφὸς Κὺρ Κανέλος ἐπειράχθη χθὲς ἀπὸ σφοδρὸν πυρεττόν, καὶ τὸ δεῖλι μὲ πέντε ἓξ ἀνθρώπους ἐμίσευσε διὰ τὰ Βέρβενα. μένω.

τῇ 13 Αὐγούστου ἐπάνω χρέπα.

Ὁ πηγεμὸς τοῦ Γενναίου εἰς τὸ Βαλτέτζι ἐγένετο μὲ τὰ στρατεύματα, ἐξ αἰτίας ὅπου δὲν ἠκούετο καλὰ ἡ γενναιότης του, τὸν ἄρησα ὀλίγον πειραγμένον ἀπὸ τὴν κάψαν, καὶ ὅταν ἐμίσευσα τοῦ ἀβγάτησε περισσότερον, μάλιστα τὴν νύκτα ἔκαμε τόσον κρύος ὥστε ἐγὼ ὅπου ἐκοιμήθηκα εἰς τὸ ταμποῦρι τοῦ Νοταρᾶ μ᾽ ὅλον ὅπου εἶχα καὶ κάπα ἐκινδύνευσα νὰ ξενυκτίσω· ὅθεν τὸ μεγάλον κρύος καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ ψωμιοῦ φαίνεται νὰ τοὺς ἔκαμε νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ Βαλτέτζι, διὰ νὰ εὕρουν κανένα ξύλον νὰ πυρωθοῦν καὶ νὰ τοὺς προφθάσῃ καὶ τὸ ψωμὶ νὰ φάνε τίποτε, τὴν ὥραν ὅπου ἐμίσευσαν διὰ τὸ Βαλτέτσι ἐκίνησε καὶ ὁ Γκρίτζαλης ἀπὸ ἐκεῖ, ὅστις ἐλθὼν εἰς ἐμὲ μὲ τὰ εἶπε κατὰ παραγγελίαν τοῦ Γενναίου· ἀφοῦ οἱ ἐδικοί μας ἐτραβίχθησαν ἀπὸ τὰ Τρίκορφα, ἦλθον τινὲς καβαλαραῖοι εἰς τὸν κάμπον μεταξὺ Συλίμνης καὶ Τρικόρφων, ὥστε μᾶς ἔκοψαν τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐγὼ δὲν ἠδυνήθην πλέον ν᾽ ἀπεράσω εἰς τὸ Βαλτέτζι· καὶ νὰ ἑνωθῶ μὲ τοὺς ἐκεῖ· ὅθεν ἑνωμένος μὲ τὸν Νοταρᾶ ἤλθομεν ἐδῶ εἰς Ῥοϊνόν, οὔτε ἐντεῦθεν θεωρῶ δυνατὸν νὰ εἰδοποιήσω τὰ διατρέχοντα τῶν εἰς τὸ Βαλτέτζι· ἀφοῦ χθὲς ὁποῦ οἱ Τοῦρκοι ἦτον ξένιαστοι δὲν εὐδοκίμησε τὸ κάψιμον τῶν Μύλων τώρα τὸ βλέπω δυσκατόρθωτον, ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι τοὺς ὠχύρωσαν

πανταχόθεν, καὶ ἔδωσαν ὅλην τους τὴν προσοχὴν εἰς αὐτὸ, ἔστειλαν καὶ ταχυδρόμους πρὸς τὸν Ἰμβραῒμ Πασᾶ, σήμερον στεκάμεθα ἐδῶ καὶ παρατηροῦμεν τὰ κινήματα τῆς ἐκλαμπρότητός σου· δι' αὔριον τί ἀπόφασιν θὰ κάμῃς ἡ ἐκλαμπρότης σου τὸ ἠξεύρεις· θεωρῶ ὅμως, ὅτι τὰ στρατεύματα εἰς ταῦτα τὰ μέρη δυσκόλως θὰ οἰκονομηθῶσι, καὶ πρὸ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Ἰμβραῒμη ἐστοχαζόμην ἀναγκαῖον νὰ συγκροτηθῶσι μονίμως, καὶ νὰ ἐπαυξηθῶσι δύω στρατόπεδα ἱκανὰ ὁποῦ νὰ τοῦ συστέλουν τὰ γενικά του κινήματα, τὰ ὁποῖα θεωρῶ, ὅτι ἀλλοῦ ποῦ δὲν εἶναι τρόπος νὰ οἰκονομηθῶσιν ἐξ αἰτίας τῶν τροφῶν εἰμὴ εἰς τὰ Τζιπιανὰ καὶ Δολιανὰ, ὁ Ζαΐμης ὁ Νοταρᾶς μὲ τοὺς Καλαβρυτινοὺς, Κορινθίους, Τριπολιτζιώτας καὶ Ἀργείους, εἰς τὰ Τζιπιανὰ, τὰ δὲ ἄλλα σώματα εἰς τὰ Δολιανά· ἂν ἔβγουν καὶ Σπαρτιᾶται συστένεται καὶ κανὲν ἄλλο εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ὅπου ἦτον ὁ Ἀποστόλης διὰ νὰ λαμβάνουν καὶ ἐκεῖνοι τὴν τροφήν των ἀπὸ τὸ Ἄστρος, εἰδὲ μὴ ἂν πολυχρονήσῃ αὐτὸς ὁ τρόπος τοῦ μερισμοῦ τῶν στρατευμάτων ἐξ αἰτίας τῆς ταλαιπωρίας καὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς τροφῆς πολλὰ ὀλίγοι θὰ μείνουν καὶ θὰ εἴμεθα ἀνέτοιμοι· ἀπὸ τὸν Σουρουτζῆν ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν σας, ἴδον τὸν ἐρχομόν σας εἰς τὴν Πιάνα, ἀκούσαμεν καὶ τὴν φωτιὰ καὶ σᾶς ἐκάμαμεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶθεν· ἐγὼ στέκω σήμερον ἐδῶ διὰ νὰ παρατηρήσω τί γίνεται, καὶ αὔριον κάμνω ὅλον τὸν κύκλον ἀπὸ τὰ Τζιπιανὰ διὰ νὰ ὑπάγω ὅπου εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι διὰ νὰ μὴν ἦναι μὲ τὴν ὑποψίαν μου, ἕως τὸ ἑσπέρας ἂν μάθω ποῦ εἶναι καὶ ἠμπορέσω νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἀνταμώσω θέλει ἀπεράσω ἕως αὐτοῦ καὶ ἔπειτα νὰ πηγαίνω ὡς ἀνωτέρω (α).

Τῇ 13 Αὐγούστου Ῥοϊνό. Ὁ ἀδελφός Σας

Ἀνδρέας Λόντος

(α) Ὡς πρὸς τὴν ἐν Χρέπᾳ καὶ Ῥοϊνῷ γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ Ἀνδρέα Λόντου παρατηροῦμεν, ὅτι τὰ καθέκαστα τῆς κατὰ τὴν Συλίμναν καὶ Τρίκορφα συγκροτηθείσης μάχης περιγραφόμενα ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι ἀκριβῆ καὶ ἀληθῆ· διότι ἀναφέρει πρῶτον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔξωσαν τοὺς ἐν Συλίμνῃ ὠχυρωμένους Τούρκους, μετὰ ταῦτα ἔλαβον τὴν αὐτὴν τύχην καὶ οἱ ἐν Τριπόλει ἐξελθόντες· καὶ ἑπομένως μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀφοῦ οἱ ἐχθροὶ ἐξέγνιασαν ἐκίνησε μία κολῶνα κατὰ τῶν ἐν Τρικόρφοις καὶ Συλίμνῃ Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐχαλάσθη ὑπ' αὐτῶν. Ἐνῷ ὅλα τὰ περιστατικὰ ταῦτα δὲν συνέβησαν ἐκ διαλειμμάτων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὡς ἀναφέρει, ἀλλὰ διὰ μιᾶς καὶ συνεχῶς ὡς ἐφεξῆς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐλήφθησαν αἱ πρὸς τὴν Διοίκησιν καὶ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἀναφοραί σου σημειωμέναι ἐπὶ τῶν 12 τοῦ ἐνεστῶτος· τὰ ἐνδια-

---

Οἱ Ἕλληνες περὶ τὸ λυκαυγὲς ἀφιχθέντες ἀπὸ Βέρβαινα εἰς Συλίμναν καὶ Τρίκορφα καὶ ὀχυρωθέντες, ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν Τούρκων, ὀχύρωμα κατὰ ὀχυρώματος. Ἀφοῦ δὲ ὁ Κολοκοτρώνης, νικήσας τοὺς ἐν Πιάννῃ Τούρκους, πολλὰ πρωῒ ἀπῆλθεν εἰς Ἀλωνίσταιναν, οἱ μετὰ τὴν μάχην διασωθέντες Τοῦρκοι, ἡνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν Δαβιᾷ, ἀποτελέσαντες οὕτω δύναμιν ἐκ 1500 ἀνδρῶν. Τότε ἐξῆλθον καὶ οἱ ἐν Τριπόλει ὑπὲρ τοὺς 1200, οἵτινες ἑνωθέντες μετὰ τῶν ὠχυρωμένων εἰς Συλίμναν καὶ Τρίκορφα 1000 περίπου, ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν καὶ ἀθρόοι κατὰ τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ' ἀνθορμησάντων τῶν Ἑλλήνων μετὰ πλείονος γενναιότητος ἐτράπησαν εἰς φυγὴν μετὰ μιᾶς ὥρας μάχην, φονευθέντες ὑπὲρ τῶν 170· οἱ δ' Ἕλληνες ἐκυρίευσαν τὸ Καστράκι τῆς Συλίμνης, καὶ ἄλλα ὀκτὼ ὀχυρώματα, ἔλαβον δύο σημαίας καὶ ἄλλην λείαν· οὕτω συνέβη!

Ἐπίσης ὁ Κ. Λόντος παραλείπει εἰς τὴν ἐπιστολήν του ταύτην ν' ἀναφέρῃ τὸ ποσὸν τῶν φονευθέντων Τούρκων· καὶ ἀναφέρει λανθασμένως ὅτι μετὰ ταῦτα ἦλθον Τοῦρκοι ἱππεῖς εἰς τὴν πεδιάδα μεταξὺ Συλίμνης καὶ Τρικόρφων, διότι ἐκτὸς ὅτι ἱππεῖς δὲν ἦλθον, ἠγνόει φαίνεται καὶ τὴν θέσιν, διότι τὸ μεταξὺ τῆς Συλίμνης καὶ Τρικόρφων διάστημα, δὲν εἶναι πεδιὰς, ἀλλὰ πεπληρωμένον ἀπὸ σειρὰν λόφων.

Ἀλλ' ὁ Κύριος Λόντος ἦτον πολλὰ φυσικὸν νὰ περιπέσῃ εἰς τ' ἀνωτέρω λάθη, ἐπειδὴ δὲν ἦτον αὐτόπτης κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν μάχην ἵν' ἀντιληφθῇ καὶ περιγράψῃ ἀκριβῶς καὶ ἀληθῶς τὰ συμβεβηκότα ταῦτα, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀρχηγοῦ. Διότι ἀναχωρῶν ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ Βέρβενα κατέλιπεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ ἐκείνου τὸν Ἀνδρέαν Λόντον (μολονότι οὗτος ἴδιον σῶμα δὲν εἶχε) τὸν Κανέλον Δεληγιάννην καὶ τὸν υἱόν του Γενναῖον. Ἀλλ' ἀναχωρήσαντες οὗτοι ἐκεῖθεν κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Κολοκοτρώνη ἵνα ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν ἐν Τρικόρφοις ὠχυρωμένων ἐχθρῶν, ὁ μὲν Κανέλος ἀσθενήσας καθ' ὁδὸν ἐπανῆλθεν εἰς Βέρβαινα· ὁ δὲ Ἀνδρέας Λόντος (ἀγνοῶ διὰ τίνας λόγους) ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸν στρατὸν καὶ μετέβη μετὰ τῶν ὀλίγων του εἰς Βαλτέτσι, μίαν ὥραν μακρὰν τῶν Τρικόρφων, καὶ ἀφοῦ ἔλαβε πέρας ἡ ἐν Τρικόρφοις καὶ Συλίμνῃ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα μάχη, ἀπῆλθεν ἐκεῖσε εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἀλλὰ μετὰ 1|2 ὥραν ἀνεχώρησεν εἰς ἐπάνω Χρέπαν, 3|4 μακρὰν τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἐκεῖθεν ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στρατόπεδον μετέβη εἰς Ῥοϊνόν. Ἐντεῦθεν δὲ μολονότι ἠδύνατο εὐκόλως καὶ ἀσφαλῶς νὰ μεταβῇ εἰς Πιάνναν μίαν ὥραν μακρὰν, ὅπου εὑρίσκετο ὁ Κολοκοτρώνης, εἴτε εἰς Βαλτέτσι, ἐπροτίμησεν ὅμως τὴν εἰς Τσιπιανὰ ἀναχώρησίν του καὶ μετὰ ὁδοιπορίαν δύω ἡμερῶν ἔφθασεν εἰς Βέρβαιναν. Ὁ σκοπὸς δὲ τῆς διεξοδικῆς ταύτης περιοδείας του φαίνεται ὅτι ἦτον, ἵνα λάβῃ πέρας ἐν ἀπουσίᾳ του ἡ πραγματοποίησις τοῦ σκοποῦ τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν μύλων τῆς Δαβιᾶς καὶ Πιάννης, ὅπερ ἐνόμιζε δυσκατόρθωτον πρᾶγμα, ὡς ἀναφέρει εἰς τὴν ἐπιστολήν του.

Ἐκ τούτων ὅλων ἀποδεικνύεται δι' ἣν αἰτίαν δὲν ἦτον αὐτόπτης εἰς τὴν μάχην ὁ Λόντος· ἀλλὰ τοῦτο καταφαίνεται ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τῆς ἐπιστολῆς, τοῦ συγχέοντος τὴν παρουσίαν του· διότι εἰς ἄλλας λέξεις περιλαμβάνει τὸ πρόσωπόν του καὶ εἰς

λαμβανόμενα ἐγνώσθησαν, καὶ τὰ ἀποσταλέντα τρόπαια παρελήφθησαν. Ἐκλαμπρότατε! Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο συντόμως ἀπαντᾷ εἰς τὰ γραφόμενά σου, καθὸ ἐπληρώθη χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν διὰ τὴν κατὰ τῶν ἀράβων τερπνοτάτην καὶ λαμπροτάτην ἔπειτα ἀπὸ τόσους καὶ τόσους κόπους καὶ θυσίας τῶν Ἑλλήνων νίκην καὶ θρίαμβον· καὶ βέβαια κατὰ τὰ σχέδια τοῦ γενικοῦ Ἀρχηγοῦ, οἱ Ἕλληνες ἔπρεπε μονονουχὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ νὰ κατασφάζωσι τοὺς ἐν αὐτῇ μὲ τὴν Ἑλληνικήν των ὁρμὴν, ἐκδικούμενοι τὸ αἷμα τῶν πεσόντων εἰς τὰς προλαβούσας μάχας ἀδελφῶν των, τὸ ὁποῖον καὶ προσμένομεν νὰ τὸ μάθωμεν μὲ δεύτερόν σας γράμμα· τὸ δίπλωμα τοῦ ἥρωος Σημαιοφόρου Μιχαὴλ Παπᾶ Ἀθανασοπούλου, τοῦ ἀριστεύσαντος καὶ στήσαντος τὴν σταυροφόρον του σημαίαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγέλης τῶν ἐχθρῶν, θέλει σᾶς σταλῇ μὲ δεύτερον χωρὶς ἄλλο. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 14 Αὐγούστου 1825.

Γενναιότατε καὶ ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ!

Πολλὰ βραδέως ἔλαβα τὸ ἀπὸ 10 τρέχοντος γράμμα σου καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι καὶ ἐγὼ νὰ σοὶ ἀποκριθῶ βραδέως· ἔμαθα τὰς νίκας σας καὶ ἐχάρην ἀπὸ καρδίας, εὐχόμενος νὰ σὲ ἀκούσω νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Ἰμβραὶμ Πασᾶ· ἀπὸ ὅσα συνωμιλήσαμεν καὶ ἀπὸ ὅσα σοὶ ἔγραψα πολλάκις δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι πιστεύεις τὴν εἰλικρίνειαν τῶν εὐχῶν μου, διότι τὰ πράγματά μας δὲν συγχωροῦν πλέον ζηλοτυπίας καὶ φιλοπρωτίας. Πρόκειται περὶ ὑπάρξεως καὶ εἰς τοιαύτας περιστάσεις πρέπει τις νὰ ἦναι μωρὸς ἢ δαιμονισμένος, ἐὰν δὲν συντρέχῃ ἀπὸ καρδίας εἰς τὴν διόρθωσιν καὶ ὀρθοπόδησιν τῶν πραγμάτων μας.

Εἶσαι εἷς ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς, ὁ ὁποῖος ἔχεις νὰ χάσῃς περισσότερα, ἐὰν δυστυχήσωμεν, ἔπειτα ὁ πολεμικός σου βίος δὲν σ' ἐνέπλεξεν εἰς τὰ ἐμπερδεύματα τῶν κατοικούντων τὰς πόλεις, ὅθεν ἐξ ἀρχῆς ἐπίστευσα καὶ ἐκήρυξα, ὅτι θέλεις ἀγωνισθῇ πατριωτι-

---

ἄλλας ὄχι! π. χ. ἀλλοῦ μὲν λέγει ὅτι ἐκινήσαμεν καὶ ἀλλοῦ ἐκίνησαν καὶ καθεξῆς. Πρὸς τούτοις ὅτι δὲν παρευρέθη εἰς τὴν μάχην, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς Βαλτέτσι ὡς ἀνωτέρω ὁ Ἀνδρέας Λόντος, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖσε εὑρεθέντας ὁπλαρχηγοὺς, καὶ μάλιστα εἰς τὸν Ἰωάννην Παπατσώνην νῦν ὑπασπιστὴν τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ εἰς τὸν Ἀνδρέαν Κοντάκην Ταγματάρχην, τῶν ὁποίων ἐπικαλούμεθα τὴν μαρτυρίαν.

κῶς καὶ ἑκουσίως δὲν θέλεις καταδεχθῆ τίποτες ἀπὸ ὅσα ἐμποδίζουν τὴν ἕνωσιν καὶ σύμπνοιαν τῶν πατριωτῶν. . . . . .

Τῇ 14 Αὐγούστου 1825, Ναύπλιον. Ὁ Πατριώτης ἀδελφός σου
Γεώργιος Κουντουριώτης.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Καθὼς καὶ προχθὲς τὸ δεῖλι καὶ τὴν προψεσινὴν νύκτα σᾶς ἔγραψα ὅτι ἔμελλον νὰ μισεύσω ἀπὸ τὸ Ῥωϊνὸ, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ ἑνωθῶ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς μας, μὲ τὸν φίλτατόν σας Γενναῖον καὶ Ζαχαρόπουλον, διὰ νὰ εὑρίσκωμαι μαζί τους, καὶ νὰ τοὺς ἐβγάλω καὶ ἀπὸ τὴν ὑποψίαν διὰ τὸν ἑαυτόν μου, χθὲς φωτῶντας τὸ ἀκολούθησα, καὶ ἐμπραζάρησα τόσον ὀγλήγωρα, ὥστε μὲ τὸν ἥλιον πρὸς τὸ ἑσπέρας ἔφθασα ἐδῶ, μὲ σκοπὸν νὰ μισεύσω σήμερον νὰ ἑνωθῶ μὲ τοὺς ἐδικούς μας, ἀλλ᾽ ἅμα πρωΐας ἔφθασαν ἐνταῦθα σήμερον πανστρατιᾷ· ἡ αἰτία τῆς ἀναχωρήσεώς των ἀκολούθησε μὲ τὸ νὰ ἔλαβαν εἰς τὴν μισὴν ὥρα τῆς νυκτὸς γράμμα, ἀπὸ τὸν μπουνάρο, ὅπου ἦτον διωρισμένος εἰς τὸ ἀνεμοδοῦρι καὶ τοὺς ἔλεγεν, ὅτι ὁ Πασᾶς εἶχε φθάσει εἰς ντεντέμπεϊ καὶ Σινάνου· τρεῖς ὥρας πρὸ τοῦ λάβουν αὐτὸ τὸ γράμμα εἶχον ἰδεῖ καὶ τὰ διωρισμένα σημεῖα εἰς τὸν τόπον τοῦ αὐτοῦ καραβουλίου.

Τὰ δὲ πρακτικά των εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

Ἐκυρίευσαν ἐξ ἐφόδου τρία ταμπούρια εἰς τὸν Μύλον τοῦ Κοτρωνιοῦ ὁμοῦ καὶ τὸ Καστράκι, ἔκαυσαν καὶ τὸν Μῦλο καὶ ἐσκοτώθησαν καβελαραῖοι καὶ πεζοὶ καὶ πληγωμένοι ὑπὲρ τοὺς πενῆντα καὶ ἀπὸ μὲν τοὺς ἐδικούς μας ἐφονεύθη ὁ καπετὰν Θεοδωρακης Ἀγριανίτης, καὶ ἄλλοι δύο στρατιῶται, καὶ λαβωμένοι ἕξ, τέσσαρα ἄτια λαβωμένα καὶ ἕνα εἰς τὸν τόπον ἀπὸ τὰ ἐδικά μας· μετὰ τὸ γεῦμα ἐπῆγαν οἱ ἐδικοί μας εἰς τὸ ἐπάνω τζουρούμι τῆς Νταβιᾶς, ὅπου ἦτον τοποθετημένοι 150 Τοῦρκοι καὶ τρεῖς κολόνες εἰς τὸν κάμπον καὶ πολεμοῦντες τοὺς ἐνίκησαν, τοὺς ἐτζάκισαν, καὶ ἐκυρίευσαν δύω ταμποῦρια, ὅπου ἦτον ἕνα ταμποῦρι ἐπάνω ἀπὸ τὸν Μῦλον τῆς Δαβιᾶς, καὶ ἕνας πύργος ἀπὸ κάτω, τὰ ἐκυρίευσαν καὶ αὐτὰ ἔκαυσαν καὶ τὸν Μῦλον· τόσον τοὺς ἔκαμαν, ὥστε ἐβιάσθησαν οἱ τακτικοὶ πεζοὶ, καὶ ἡ καβάλα ὅπου ἦτον εἰς τὸν κάμπον ν᾽ ἀποσυρθῶσι καὶ ν᾽ ἀπεράσουν πέρα ἀπὸ τὸ ποτάμι ἀπουκάτω εἰς τὸ παλιόκαστρο· καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον ἐκεῖ ἐσκοτώθησαν καὶ

ἐπληγώθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν σαράντα καὶ ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας ἐπληγώθη ἕνας· εὕρηκαν οἱ Ἕλληνες εἰς τοὺς δύω Μύλους μέσα, καὶ εἰς θεμονιαῖς, ὑπὲρ τὰ χίλια μέτρα γέννημα ἁλωνισμένο, ἀρκετὰ πακιρικὰ καὶ σκουτικὰ, τὰ ὁποῖα τὰ ἔκαυσαν ὅλα.

Ἀπὸ μὲν τοὺς σκοτωμένους ἱππεῖς ἐπῆραν δύω ἄτια οἱ ἐδικοί μας, ἐπῆραν ὀκτὼ μουλάρια καὶ ὑπὲρ τὰ τριάντα ἀλογογαΐδουρα ὁποῦ εὗρον εἰς τοὺς Μύλους καὶ εἰς τὰ ταμπούρια, καὶ ἀρκετὰ τουφέκια.

Ἔχομεν λαβωμένους εἰς τὸ μέρος μας, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπὲρ τοὺς 15, αὐτὰ τὰ χθὲς διατρέξαντα τὰ ἕως τὰς δώδεκα ὥρας· παρακαλοῦμεν καὶ τὴν ἐκλαμπρότητάσας νὰ μᾶς φανερώσητε τὰ καθ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ ἐθεωρήσαμεν, ὅτι διήρκεσε τὸ ἑσπέρας ἐπὶ πολὺ ὁ πόλεμος αὐτόσε.

Εἰς τὰ προτητερινὰ γράμματά μου σ' ἔβαλα εἰς ὑποψίαν περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Γενναίου, ἤδη σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι ὁ Γενναῖος ὑγιαίνει· πόσον ἔκαμε τὸ χρέος του εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς κάμω τὴν περιγραφὴν, ἐπειδὴ τὸν γνωρίζετε ἀπὸ ἄλλην φοράν· τὸν στρατηγὸν Κανέλον ἔχομεν ἀσθενοῦντα, εἶναι ὅμως ἔξω κινδύνου· ἐστείλαμεν νὰ τοῦ φέρωμεν ἰατρόν. Ταῦτα καὶ μ' ὅλον τὸ σέβας μένω. 15 Αὐγούστου 1825 Βέρβενα. Ὁ ἀδελφός Σας

Ἀνδρέας Λόντος.

Περιμένομεν μὲ τὸν παρόντα σουρουτζὴν τὴν ἀπόκρισίν σας καὶ ὁδηγίαν Σας.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Καὶ προχθὲς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο σᾶς ἔγραψε μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους ἐντεῦθεν ἀγωγιάτας, φέροντας τὸ παξειμάδι εἰς ἀπάντησιν τῆς γραφῆς σας, σημειωμένης ἐπὶ τῶν 12 τοῦ ἐνεστῶτος, συγχαιρόμενον καὶ ἀγαλλώμενον διὰ τὰς λαμπρὰς καὶ τερπνὰς νίκας, τὰς ὁποίας ἐκάματε κατὰ τῶν Ἀράβων, ἰδεάζον ἐνταυτῷ τὴν ἐκλαμπρότητά σας καὶ ὅσας τροφὰς καὶ πολεμοφόδια μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης σᾶς ἀπέστειλεν, ἤδη δὲ πάλιν σπεύδει νὰ σᾶς συγχαρῇ διὰ τὰς δευτέρας νίκας, ἃς ἐκάματε μετὰ τὰς πρώτας

κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὼς ἐνδιαλάμβανε τὸ χθεσινὸν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἔγγραφόν σας καὶ νὰ σᾶς φανερώσῃ διὰ τῆς παρούσης τὴν ὅσην χαρὰν ἠσθάνθη, καὶ ὅτι διαμένει εἰς ἀπείρους ἐλπίδας περὶ τῆς τελευταίας καταστροφῆς καὶ ἀφανισμοῦ τῶν Ἀράβων, ἐπιστηριζόμενον εἰς τὴν σύνεσίν σας καὶ πολεμικὴν ἐμπειρίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐγχαράττετε εἰς τὰς καρδίας τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν προθυμίαν νὰ τρέχωσιν αὐθόρμητοι κατὰ τῶν Ἀράβων......

Ἐν Ναυπλίῳ, 16 Αὐγούστου 1825.

Ἐκλαμπρότατε Ἀρχηγέ!

Ἔλαβον διάφορα γράμματά σας εἰς τὰ ὁποῖα δὲν σὲ ἀπεκρίθην περιστατικῶς, οὔτε τώρα ἠμπορῶ νὰ τὸ κάμω, διότι ὁ καιρὸς δὲν μὲ τὸ συγχωρεῖ καὶ διὰ τοῦτο περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ σᾶς εἴπω μόνον τὴν ἀνέκφραστον χαρὰν τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν ὅλοι οἱ καλοὶ πατριῶται διὰ τὰς λαμπρὰς νίκας, τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἔκαμαν, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου στρατιωτικὴν σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν· εἰς ταῦτα ἐπιστηριζόμενος περιμένω ὅσον τάχος νίκας λαμπροτέρας τῶν πρώτων καὶ εἴθε! Ὁ εἰλικρινὴς φίλος Σας

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 16 Αὐγούστου 1825. Ἀνδρέας Κ. Μεταξᾶς.

Μετὰ τὰς νίκας τῶν Ἑλλήνων εἰς Πιάνναν καὶ Δάβιαν, οἱ μὲν τοῦ στρατοπέδου Βερβαίνων Ἕλληνες ἐπανῆλθον εἰς τὴν θέσιν των καὶ μετὰ ταῦτα ἐτοποθετήθησαν εἰς ἅγιον Πέτρον· ὁ δὲ Ζαΐμης, Πλαπούτας καὶ λοιποὶ διετάχθησαν νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς Δημητσάναν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, ἐπειδὴ, ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν τροφῶν, ἐδυσκολεύετο νὰ συγκεντρώσῃ στρατὸν ἱκανὸν ἵνα ἐπιτεθῇ ἀθρόως κατὰ τοῦ πολυαρίθμου καὶ ἰσχυροῦ ἐχθροῦ, ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν ἐχορήγει τὰ μέσα εἰς τὴν φροντιστικὴν ἐπιτροπὴν διὰ νὰ προμηθεύσῃ τ' ἀναγκαῖα, οὔτε ὁ Γόρδων πρὸς ὃν εἶχε γράψει διὰ προμήθειαν τροφῶν ἀπέστειλε, διότι καὶ οὗτος, καίτοι ἀνταποκρινόμενος μετὰ τῶν κομητάτων τῆς Εὐρώπης, ἐστερεῖτο· ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ναύπλιον, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως

διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἵνα ἐκκινήσῃ τὰ ἐκεῖσε εὑρισκόμενα στρατεύματα 4000 περίπου, ἐξ ὧν τὸ πλεῖστον ἦτο μὴ Πελοποννησιακὸν, ἅτινα μόνον πρὸς τὸ θεαθῆναι διέμενον ἐκεῖ.

Ὁ Ἰβραΐμης ἀπελθὼν εἰς Τρίπολιν, ὅτε ἐλυπήθη μαθὼν τὰ γεγονότα τῆς Δάβιας καὶ Πιάννης, καὶ μάλιστα τὴν πυρπόλησιν τῶν Μύλων. Ἔμεινε δ' ἐκεῖ μέχρι τῆς λήξεως τοῦ Αὐγούστου· ὅτε ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐκστρατείαν του. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν ἐστρατοπεδευμένων εἰς Ἅγιον Πέτρον ἢ εἰς Δημητσάναν Ἑλλήνων παρ' ἐλπίδα εἰσέβαλε πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Σπάρτης. Οἱ δὲ ἐν ἁγίῳ Πέτρῳ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Λόντον, Καν. Δελιγιάννη, Γενναῖον καὶ Ἰωάννην Νοταρᾶν ἐκινήθησαν κατόπιν αὐτοῦ, μεθ' ὧν ἡνώθησαν καὶ οἱ ἀπὸ Δημητσάναν ἐλθόντες Ζαΐμης, Πλαπούτας, καὶ λοιποί· ὁ δὲ Νικήτας ἀναχωρήσας ἀπὸ Δημητσάναν μετὰ τοῦ πλείστου στρατοῦ μετέβη εἰς Γεωργίτσι καὶ Καστανιὰν τοῦ Μιστρὸς, ἐκτύπησε Τουρκικόν τι σῶμα, καὶ ἐφόνευσεν ὑπὲρ τοὺς 50· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν 6. Ἐντοσούτῳ ὁ Ἰμβραΐμης καίων καὶ λεηλατῶν τὴν χώραν τῆς Λακεδαίμονος προήχθη ἀκωλύτως εἰς Γύθειον, διότι οἱ Μανιᾶται οὐ μόνον δὲν ἀντέστησαν εἰς τὴν πρόοδόν του, ἀλλ' οὔτε νὰ συσσωματωθῶσιν ἤθελον· (ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς κάτωθεν ἐπιστολῆς τοῦ Π. Μαυρομιχάλη)· μόνον δ' ἐκτυπήθη παρά τινων ἀποσπασμάτων τῶν Γιατρακαίων πρὸς τὰ μέρη τῆς Βαρδούνιας. Ὁ Κ. Σουλιώτης (α) ὅμως μετὰ 70 ἀπεφάσισε γενναίως ν' ἀντισταθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς Τρίνησα. Ἀλλὰ μετὰ 2 ὡρῶν μάχην κατεπλακώθησαν ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ σμήνη καὶ ἐθυσιάσθησαν ἅπαντες. Ὁ Κολοκοτρώνης δ' ἐλθὼν ἀπὸ Ναύπλιον ἐτέθη ἐπὶ

(α) Οὗτος ἐπωνομάσθη Σουλιώτης, διότι συνέζησεν ἱκανὸν χρόνον μετὰ Σουλιωτῶν, ἤτοι τῶν Τζαβελαίων καὶ λοιπῶν· κατήγετο δὲ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν.

κεφαλῆς τοῦ τ᾽ ἐξ ἁγίου Πέτρου ἀναχωρήσαντος στρατοῦ· καθὼς καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Ζαΐμην καὶ λοιπούς· καὶ ἐκτύπησε τοὺς Τούρκους κατὰ τὰς θέσεις Γεράκι, Μύλους Μαρὶ, Βέρια, καὶ Βουρλιὰ, ὅτε ἐφονεύθησαν καθ᾽ ὅλας τὰς μάχας ταύτας Τοῦρκοι μὲν ὑπὲρ τοὺς 400, Ἕλληνες δὲ μετὰ τῶν τοῦ Κ. Σουλιώτου ὑπὲρ τοὺς 100· »

Διατρίβοντος εἰσέτι τοῦ Ἰβραΐμη πρὸς τὰ μέρη τοῦ Γυθείου, ἡ Διοίκησις ἀπέστειλεν ἐκεῖσε τὸν Φαβιέρον μετὰ 1200 στρατιωτῶν τακτικῶς ὠργανισμένων καὶ τὸν Τσιώκρην καὶ λοιποὺς μετὰ 500 ἀτάκτων· μετέβη δὲ καὶ ὁ Ἀναστ. Λόντος ὡς μέλος τῆς φροντιστικῆς ἐπιτροπῆς· σκοπὸς δὲ τῆς ἀποστολῆς ταύτης ἦτο νὰ κάμουν ἔφοδον εἰς Τρίπολιν, ἢ τοὐλάχιστον, νὰ φέρουν ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὸν Ἰμβραΐμη, καὶ πρὸς τοῦτο μάλιστα ἀπεπειράθησαν, πλὴν ἀπέτυχον ἐκτὸς μικρῶν τινῶν ἀκροβολισμῶν, τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ὁ Τσιώκρης.

Ὁ Ἰμβραῒμ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψας αὖθις εἰς Τρίπολιν περὶ τὰ τέλη τοῦ 7βρίου κατέλιπε φρουρὰν ἐκεῖσε ὑπὲρ τὰς 3500 καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπῆλθεν εἰς Τουρνίκι. Πρὶν ὅμως φθάσωσιν εἰς Τουρνίκι, ὁ Ζαΐμης δυσηρεστημένος, φαίνεται, ἀπό τινας ἀντενεργείας τῶν ἐν Καλαβρύτοις ἀντιπάλων του, ἔδωκε τὴν παραίτησίν του, ἥτις ὅμως δὲν ἔγεινε δεκτή·

Δὲν ἐξετάθημεν εἰς λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν ἀνωτέρω, διότι πάντα ταῦτα καταφαίνονται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολὰς, δι᾽ ὧν, καὶ ἰδίως εἰς τὰς τοῦ Μεταξᾶ, ἀποδεικνύεται ἡ ἀνάγκη τῶν τροφῶν.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις καταχωροῦμεν καὶ ἔκθεσίν τινα τοῦ Καραϊσκάκη καὶ λοιπῶν περὶ τῶν κατὰ τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἀνδραγαθημάτων τῶν Ἑλλήνων.

Ἀκριβέ μου ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη!

Εὐχαρίστως ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σου, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ κάμνεις τὴν τιμὴν νὰ μοῦ ἐξηγηθῇς τὴν ἀνάγκην ὅπου ἔχεις διὰ μίαν ποσότητα κριθαριοῦ διὰ τὴν καβελαρίαν σου, μὲ δυσαρέσκειάν μου σᾶς λέγω ὅτι εἰς ταύτην τὴν Νῆσον εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ κατὰ τὸ παρὸν, ἐπειδὴ μόλις μὲ πολλὰς δυσκολίας εὗρον ἓν ὀλίγον διὸ τὸ ἄλογόν μου· θέλω γράψει ὡς τόσον εἰς τὸ Τσιρίγον διὰ νὰ δοκιμάσω νὰ σᾶς προβλέψω μίαν τινὰ ποσότητα.

Οἱ φίλοι τῆς Ἑλλάδος εὐχαριστοῦνται μανθάνοντες τὴν ἀκούραστον καὶ παντοτεινὴν δραστηριότητα ὅπου ἡ ἐκλαμπρότης σας καὶ ὁ Γενναῖος υἱός σας, καὶ ὁ ἀκούραστος Νικήτας μεταχειρίζεσθε, . . . ὡς τόσον ἡ προκήρυξίς σας ὅπου ἐδημοσιεύθη εἰς Ναύπλιον ἔφθανε νὰ δείξῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν δρόμον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀσφαλείας των.

Δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν κἀμμίαν εἴδησιν ἀξιωσημείωτον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην· ὁ Λόρδος Κόχραν πρὸ δύο μηνῶν ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα· τρία ἀτμοκίνητα τὸν ἠκολούθησαν τὴν 18 τοῦ παρελθόντος μηνὸς, καὶ ἀφεύκτως θέλει τὸν ἔφθασαν ἕως τώρα· ἡ δύναμίς του συνίσταται εἰς τέσσαρα ἢ πέντε ἀξιόλογα ἀτμοκίνητα ἐφωδιασμένα μὲ τρία χονδρὰ κανόνια, δύο κορβέταις, δύο γολέταις, καὶ μὲ τὴν φεργάτα τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἐφωδιασμένη μὲ 64 κανόνια· ἐλπίζεται ὅτι νὰ ἔφθασεν ἤδη εἰς Ναύπλιον, σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην γίνονται μεγάλαι συνεισφοραὶ ἀκαταπαύστως διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐταὶ αἱ βοήθειαι θέλει μᾶς ἔρχονται κατ' ἐπανάληψιν· εὐχαρίστως θέλω πάντοτε σᾶς σημειοῖ ὅλας τὰς εἰδήσεις, ὅπου ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Εὐρώπης ἔρχονται· δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ ἡ ἐξοχότης σας δὲν θέλει μὲ ὑστερήσετε συνεχῶν ἐπιστολῶν σου καὶ θέλετε βαστάξει μίαν σειρὰν ὅλων τῶν διατρεχόντων τῆς Πελοποννήσου· τρέφω πάντοτε μίαν ἐλπίδα, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλω δυνηθῆ νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ καὶ προσωπικῶς· ἐντοσούτῳ σᾶς παρακαλῶ νὰ προσφέρετε τοὺς ἀσπασμούς μου εἰς τὸν υἱόν σας καὶ ἀδελφὸν Γενναῖον, παρομοίως καὶ ὅλους τοὺς γενναίους ἀξιωματικούς.

Ἐν Ζακύνθῳ τὴν 25 Αὐγούστου 1825. Θ. Γόρδων.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε!

Συνυπακουσθέντες κατὰ τὴν ὁδηγίαν σας ἐσυσσωματώθημεν καὶ ἐτοποθετήθημεν ἐνταῦθα, ὅπου μᾶς ἐφάνη προτιμωτέρα ἡ θέσις αὕτη ἀπὸ τὴν τῆς Στεμνίτζης, καὶ περιμένομεν ἄχρις οὗ λάβομεν νέας ὁδηγίας σας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μας ἀναβαίνει κατὰ τὴν δευτέραν καταμέτρησιν εἰς τρεῖς ἥμισυ χιλιάδας, εἰς τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας ἀκολουθεῖ ἡ στρατολογία μὲ ὅσην ἐνδέχεται δραστηριότητα· καὶ ἐλπίζεται αὔξησις τοῦ στρατοῦ τούτου· τί τὸ ὄφελος ὅμως, ἐνῷ ἡ στρατολογία εἶναι ἐπίπονος, ἡ συντήρησίς του εἶναι δυσκολωτάτη διὰ τὰς μεγάλας ἐλλείψεις ὅλων σχεδὸν τῶν ἀναγκαίων· πολεμοφόδια δὲν ἔχομεν μήτε διὰ μιᾶς ἡμέρας ἀντίστασιν, αἱ τροφαὶ, ἐπειδὴ ἔρχονται μακρόθεν καὶ ὀλίγαι, εἶναι καὶ αὗται τόσον ἐλλειπεῖς, ὥστε πότε μένουν ὁλοτελῶς νηστικοὶ οἱ στρατιῶται, καὶ πότε λαμβάνουν ἀπὸ 70 ἕως 100 δράμια τὴν ἡμέραν ἀλεῦρι· ἡ ἐπαρχία τῆς Καρυταίνης, δι' ἣν ἔπαθεν ἐρήμωσιν δὲν μᾶς δίδει τροφὰς, πῶς θὰ οἰκονομηθῶμεν καὶ ἡμεῖς δὲν ἠξεύρομεν . . . .

Κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς εἴπωμεν ὅτι πρέπει νὰ λάβετε πρόνοιαν περὶ τοῦ ἐδῶ στρατεύματος, ἐπειδὴ αἱ μεγάλαι ἐλλείψεις ἕπεται νὰ βλάψουν τὴν συντήρησίν του· ἐντεῦθεν δυσκόλως γίνεται ἡ ἀπαιτουμένη οἰκονομία, ἐπειδὴ οἱ διορισθέντες ἐπ' αὐτῷ φροντισταὶ δὲν ἔλαβον ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν μήτε ὀβολὸν, σᾶς περικλείομεν τὸν κατάλογον τῆς καταμετρήσεως τῶν στρατιωτῶν, γενομένης παρὰ τοῦ ἰδίου φροντιστοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου βλέπετε πόσοι καὶ ἀπὸ ποῖα μέρη εἶναι συνηγμένοι.

Τὴν 28 Αὐγούστου 1825, ἐν Δημητσάνῃ. Οἱ ἀδελφοὶ

Ἀνδρέας Ζαΐμης, Νικήτας Σταματελόπουλος, Δημ. Πλαποῦτας, Δ. Δελιγιάννης, Ἀ. Γρηγοριάδης, Μιχ. Σισίνης.

Σεβασμιώτατε πατέρα μου στρατηγὲ Κολοκοτρώνη!

Τὸ ἀπὸ 4 παρελθόντος ὡς φιλόστοργον γράμμα σας προχθὲς ἔλαβον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀναγνοὺς ἐκατάλαβα καθὼς καὶ ἤμουν πεπεισμένος τὰ γενναῖα καὶ ἐνάρετα ὑπὲρ πατρίδος φρονήματά σας. Ἐγὼ, πατέρα μου, ἀπέδειξα τὸν εἰλικρινῆ ὑπὲρ πατρίδος ζῆλον εἰς ὅλα τὰ πέντε ἤδη χρόνων περιστατικὰ, καὶ νομίζω τὸν ἑαυτόν μου κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα συνεννοούμενον μὲ τοὺς ὀρθο-

φρονοῦντας ἐναρέτους πατριώτας· κἄμμια ὑποψία δὲν μοῦ ἐπέρασε μήτε μοῦ ἀπερνᾷ ἀπὸ τὸ κεφάλι μου ὅτι ἐπείραξα ποτὲ τινὰ χωρὶς νὰ διαταχθῶ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς νόμους τοῦ ἔθνους μας, τοὺς ὁποίους μὲ τόσην χύσιν αἵματος καὶ κινδύνους ὑποστηρίξαμεν μέχρι τοῦδε· ὅθεν εἶμαι εὔελπις, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Κ. Ζαΐμης, Λόντος, Ντελιγιάνναῖοι, Νοταρᾶς, καὶ Σισίνης, ὡς φρόνιμοι, δὲν θέλουν ἀποδώσει εἰς ἐμὲ τὴν δυστυχεστάτην τῶν παρελθόντων πραγμάτων συναρμογὴν, διότι ἂν καὶ ἐγὼ ἤμην τοιοῦτος, ὡς καὶ ἐκεῖνοι τότε ἐνομίσθησαν, ἤθελες καὶ σὺ ὁ ἴδιος ὡς πατέρας μου ἐκτελέσει τὰς κατ' ἐμοῦ διαταγὰς τοῦ ἔθνους μας· λοιπὸν πατέρα μου ἐπιθυμῶ πάντοτε νὰ ἔχω τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς πρὸς ὄλεθρον τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ μας ὁδηγίας σας, ἐπειδὴ τί ἄλλο ἡδονικώτερον καὶ ἐνδοξότερον δι' ἐμὲ παρὰ τὸ νὰ ὑπακούω εἰς τὰς ὀρθὰς καὶ ὑπὲρ πατρίδος συμβουλὰς τῶν μεγαλειτέρων μου; ἔσο λοιπὸν βέβαιος, πατέρα μου, ὅτι εἶμαι καὶ ἔσομαι σύμφωνος μὲ τοὺς καλοὺς καὶ εἰλικρινεῖς πατριώτας, καὶ ἐπιθυμῶ πάντοτε μὲ τὴν συνδρομὴν τούτων νὰ ὑπερασπίζωμαι ὅτι περισσότερον τὴν ἱερὰν ἐλευθερίαν, ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτονομίαν τοῦ ταλαιπώρου ἔθνους μας, τοῦ ὁποίου τὰ παρελθόντα περιστατικὰ κατεσπάραξαν καὶ ἐξέσχισαν τὰ ἐντόσθια.

Ταῦτα δύνασθε, πατέρα μου, νὰ τὰ κοινοποιήσητε, οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄνωθι ἀδελφοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅσους κρίνετε καλοὺς πατριώτας, ὅτι εἰσὶν ἀπαθῆ καὶ εἰλικρινῆ αἰσθήματα ἐκείνου, ὅστις εἶναι εὔελπις ὅτι θέλει ἔχει συνεχεῖς φιλοστόργους συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας σας, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ πάντα μένει.

Τὴν ά. Σεπτεμβρίου 1825, ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἐλάχιστος πατριώτης καὶ υἱός σας, Ἰ. Γκούρας.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον καὶ γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἐλήφθησαν τὰ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο γράμματά σου καὶ ἐπαρατηρήθησαν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα, περὶ τῶν ἀναγκαίων μέσων, τὰ ὁποῖα ἐμεταχειρίσθης ἐναντίον τοῦ κινήματος τοῦ ἐχθροῦ.

Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, καὶ πρὶν λάβῃ τὰ γράμματά σου ἐνερ-

γοῦσε τὴν ἀπ' ἐντεῦθεν ἐκκίνησιν τῶν στρατευμάτων· ἤδη δὲ λαβὸν ταῦτα καὶ μαθὸν τὸ ὀλέθριον κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, ἄρχισε σήμερον μὲ τὴν ἀπαιτουμένην δραστηριότητα νὰ ἐκβάλλῃ ἀπὸ τὸ Ναύπλιον ὅλους τοὺς ὁπλοφόρους, χωρὶς τινὸς ἐξαιρέσεως, τοὺς ὁποίους θέλει τοὺς ἐξαποστείλει κατόπιν κατὰ τὴν αἴτησίν σου, καὶ οἱ ὁποῖοι θέλουν διαταχθῆ, ἂν δὲν σᾶς προφθάσουν εἰς τὸ Λεωνίδιον κατὰ τὸ γράφειν σου, ν' ἀκολουθήσουν ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεσαι.

Ἰδεάζεσαι λοιπὸν περὶ τούτου μὲ ἐπίτηδες ταχυδρόμον πρὸς ἡσυχίαν καὶ ὁδηγίαν σου. 31 Αὐγούστου 1825, ἐν Ναυπλίῳ.

Ἐκλαμπρότατε Γεν. ἀρχηγέ!

Ἐλήφθη τὸ σημερινὸν ἔγγραφόν Σας ἀπὸ Κοσμᾶ καὶ τὸ ἐμπερικλειόμενον διὰ τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου· ἀπὸ τοὺς λειποτάκτας ἄλλος ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Δάραν μὲ τὸ πενταδικὸν σῶμα του, ἢ ἄλλη τις στρατιωτικὴ δύναμις ἀπὸ Ναύπλιον δὲν ἐφάνη, ἀλλ' οὔτε ζαερές· ὁποῖα σοβαρὰ μέτρα λαμβάνονται ἀγνοοῦνται· τὰ περὶ Τριπολιτζᾶς ἐνεργοῦνται μὲ δραστηριότητα· ἐξῆλθε χθὲς ὡς προεγράψαμεν καὶ ὁ Συνταγματάρχης Φαβιὲρ μὲ πέντε λόχους κανονιέρους καὶ ἱππικόν· ὅπως καὶ ἂν ἦναι τὸ πρᾶγμα ἐλπίζεται νὰ συντελέσῃ ἡ παρουσία τους εἰς πολλά· εὐχόμεθα ἐν τοσούτῳ κα ἐλπίζομεν νὰ σᾶς χαροποιήσωμεν μὲ ἄξιον ἀποτέλεσμα τοῦ ἐπιχειρήματος· τὸ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον γράμμα σας μὲ πρώτην εὐκαιρίαν τὸ διευθύνομεν· μὴ λείπετε νὰ μᾶς εἰδοποιῆτε συχνὰ καὶ καθ' ἡμέραν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ὁδηγίαν μας, ἐπειδὴ καὶ ὁ κόσμος ἐδῶ ἀγρίεψε καὶ ἀπὸ κάθε φήμην κατατρομάζει καὶ προξενεῖ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀνησυχίαν καὶ ὑποψίαν,

Τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1825 Ἄστρος. Ἡ ἐπιτροπή.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ καὶ ἀδελφὲ Θ. Κολοκοτρώνη.

.... Ἐγὼ πάντοτε σοὶ εἶπον, ὅτι ἡ θέσις εἰς τὴν ὁποίαν σᾶς ἔβαλεν ἡ τύχη ἀξίως, καὶ διὰ τὰ πατριωτικὰ φρονήματά σου καὶ διὰ τὴν στρατιωτικὴν ἀξιότητα, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἔχεις, εἶναι πολυειδής, κοπιαστική, καὶ ἐπικίνδυνος, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ γένῃς ἀνώτερος τῶν δυνάμεών σου, διὰ νὰ βαστάξῃς τὸ βάρος τοῦτο, καὶ κάλλιον ν' ἀποθάνῃς ὑποκάτω εἰς αὐτὸ παρὰ νὰ δείξῃς ἀδυναμίαν. Τοιαύτη ἀπόφασις εἶναι ἰδία τοῦ χαρακτῆρος σου, τῆς τύχης σου, αὐτὴ θέλει ἀσφαλίσει τὴν πατρίδα, καὶ ἂν τοῦτο ἐναν-

τίον τῶν ἐλπίδων μας καὶ τῆς προσπαθείας μας, (ὃ μὴ γένοιτο), δὲν κατορθώσωμεν ἀσφαλῆ τὴν ὑπόληψίν σου εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, θέλει διαιωνίσει τὴν φήμην σου εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Ταῦτα πάντα σοὶ λέγω ὑπεραγαπῶν τὴν πατρίδα, καὶ τὸ ἄτομόν σου, ἀρκετὰ ἕως ὥρας ἔγραψας καὶ ὡμίλησας εἰς ὅλους, καὶ τὰ αἴτια τέλος πάντων ὅπου ἔφερον εἰς ἀνωμαλίαν καὶ ἀκαταστασίαν τὰ πράγματα, τοῖς πᾶσι γνωστά· ὅθεν μοὶ φαίνεται, ὅτι νὰ μέμφηται ὁ εἷς τὸν ἄλλον εἰς τοιαύτας περιστάσεις μάλιστα εἶναι πάντη ἀσύμφορον . . . . .

Ὁ πόλεμος τῆς Πελοποννήσου ἀφιερώνεται ὅλος εἰς τὸν πατριωτισμόν σου καὶ εἰς τὴν στρατιωτικήν σου ἐμπειρίαν, καὶ ἐὰν δὲν εὐδοκιμήσῃς διὰ τὰς περιστάσεις δὲν πρέπει ν' ἀπελπίζεσαι, διότι καθὼς καὶ ἐγὼ, οὕτω καὶ ὅλοι σύμφωνοι μαζί μου· δὲν βλέπω ἄλλον ὅπου νὰ δεχθῇ ἓν τοιοῦτον βάρος καὶ νὰ φαντασθῇ, ὅτι θέλει εὐδοκιμήσει· βλέπω καλώτατα ὡς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ κόποι σου εἶναι μεγάλοι· στοχάσου ὅμως ὅτι ἡ πατρὶς ἐκ τούτων ὠφελεῖται . . . . Τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1825. ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ εἰλικρινὴς φίλος Σας Ἀνδρέας Κ. Μεταξᾶς.

Γενναῖοι Σπαρτιᾶται μικροὶ καὶ μεγάλοι Καπεταναῖοι καὶ στρατιῶται, ἅπαντας ἐξίσου ἀσπάζομαι.

Τί ἔπαθεν ἆρα ἡ Σπάρτη καὶ κοιμᾶται βαρὺν λήθαργον! οἱ Σπαρτιᾶται οἱ ἐκ προγόνων ἐλεύθεροι καὶ πολεμικοὶ πῶς ἐχάσατε τώρα τὴν γενναιότητά σας καὶ ἐγίνατε λαγοί; τὰ τόσα αἵματα ὁποῦ ἔχυσεν ἡ Σπάρτη διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος μέχρι τοῦδε διὰ τί τώρα ὑποφέρετε νὰ ματαιώνωνται; καὶ αἱ ἀνδραγαθίαι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀθανάτων ἡρώων Σπαρτιατῶν νὰ ἐξαλείφωνται; τί θέλουν σᾶς εἰπεῖ αἱ ψυχαὶ ἐκείνων τῶν ἀθανάτων, ὅταν σᾶς ἴδωσιν, ἀναξίως ἐκείνων καὶ τῶν προγόνων σας καὶ ζῶντας καὶ ἀποθνήσκοντας; πῶς δὲν σᾶς φωνάζουν ἡ πέτραις τῆς Σπάρτης; πῶς δὲν πέφτουν τὰ βουνὰ τῆς Σπάρτης νὰ σᾶς πλακώσουν; πῶς δὲν σᾶς διώχνουν τὰ σπήτια καὶ τὰ χωρία σας; πῶς δὲν σᾶς βαρύνονται αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία σας; πῶς σᾶς ὑποφέρουν καὶ δὲν σᾶς λιθοβολοῦν, καθὼς αἱ παλαιαὶ Σπαρτιάτισσαι ἐδίωχναν τοὺς ἄνδρας καὶ τὰ παιδία των καὶ ἐλιθοβολοῦσαν τοὺς ὁμοίους σας; ποῦ ὁ πατριωτισμὸς καὶ ὁ ζῆλος, ποῦ

οἱ παρελθόντες ἀγῶνές σας! Ἡ Τριπολιτζᾶ, τὸ Βαλτέτζι, τὸ Ἄργος, τὸ Ναύπλιον, ἡ Κόρινθος, τὸ Πέτα, ἡ Εὔβοια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πεδία τοῦ Ἄρεως εἰς τὴν Πελοπόννησον εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα σᾶς γνωρίζουν καὶ σᾶς φωνάζουν, καὶ ἡ πατρὶς κινδυνεύουσα ἤδη τὸν ἔσχατον κίνδυνον σᾶς προσκαλεῖ ν' ἀφήσητε τὰ σπήλαια τοῦ Ταϋγέτου καὶ νὰ καταβῆτε πέντε πηδήματα κάτω ἀπὸ τὰ προαύλιά σας, νὰ ἰδῆτε τὸν ἐχθρόν της πῶς τὴν κατασπαράζει καὶ νὰ λάβητε θυμὸν ἐκδικήσεως· ἀλλὰ τί λέγω; ὁ καπνὸς αὐτῆς τῆς ἰδίας φαινομένης Σπάρτης σᾶς ἐπεριώρισε, σᾶς ἐθαλάμωσε, σᾶς ἐφλόμωσε, καὶ τὰ βλέπετε καὶ πάσχετε καὶ ἀδιαφορεῖτε καὶ δὲν ἠξεύρω τί ἐπάθατε· ἂν ἐδειλιάσατε, ἐπάθατε ἀνάξια τοῦ ἑαυτοῦ σας· ἂν νομίζετε, ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ ἐπιζήσητε τὸν ἀφανισμὸν τῆς Πατρίδος, ἂν ἐλπίζετε, ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ ὑπάρξητε, ἀφοῦ ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς χαθῇ, εἶσθε μεγάλως ἀπατημένοι· ὁ θεὸς ὅμως τοῦ ἐλέους καὶ τῶν δυνάμεων ἐλπίζω νὰ μὴν ἀφήσῃ τὴν Πατρίδα ἀπροστάτευτον καὶ ἀβοήθητον, οὔτε σᾶς ν' ἀφήσῃ βυθισμένους εἰς τοιαύτην ληθαργικὴν ἀδιαφορίαν, ἀλλὰ νὰ σᾶς ἐμπνεύσῃ ἐκ νέου τὸν πατριωτικὸν ζῆλον· ὁ θεὸς θέλει νὰ σώσωμεν τὴν Πατρίδα καὶ ἡ Πατρὶς μὲ παράπονον ἐναντίον σας διὰ ταύτην τὴν ἀδιαφορίαν σας σᾶς φωνάζει, καὶ δὲν ἠξεύρει πλέον μὲ τί ὄνομα νὰ σᾶς ὀνομάσῃ· διότι αἱ τόσαι κραυγαί της δὲν ἔφθασαν νὰ κινήσουν εἰς τὰς ἀκοάς σας, εἰς τὴν ψυχήν σας, κανὲν αἴσθημα πατριωτισμοῦ, ζήλου καὶ ἡρωϊσμοῦ, ὡς νὰ μὴ γνωρίζετε τὴν φωνήν της, οὔτε ὁ κίνδυνος αὐτῆς, ὅστις ἐπαπειλεῖ καὶ φοβερίζει καὶ αὐτὴν τὴν Σπάρτην δὲν σᾶς ἐτάραξεν, οὔτε ἡ ἀσφάλεια τῶν παιδιῶν σας, τῶν γυναικῶν σας καὶ τῶν ἑαυτῶν σας σᾶς ἔκαμε ν' ἀλλάξητε καρδίαν, ἂς φθάσῃ κἂν ἡ φωνὴ τῶν ποτὲ συναγωνιστῶν σας εἰς τὰς ἀκοάς σας: ἀκούσατε τὴν ἐδικήν μου φωνὴν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ πολυχρόνιον συνήθειαν γνωρίζετε· ἀδελφοί, προβάλετε ἀπὸ τὰ παράθυρά σας νὰ μᾶς ἰδῆτε, ἀκούσατε τὴν φωνήν μας, δὲν εἶναι κάμμία ἄλλη αἰτία, ὁποῦ μᾶς κάμει νὰ ἀγωνιζώμεθα, εἰμὴ μοναχὰ ὁ τῆς φίλης Πατρίδος ἔρως· ἠξεύρετε πόσα ἔπαθα καὶ ὅλα τὰ ἐλησμόνησα διὰ τὴν τῆς φίλης Πατρίδος ἀγάπην· ἐλᾶτε ἀδελφοὶ Σπαρτιᾶται! ἐλᾶτε, ὡς εἶσθε ἀπ' ἀρχῆς συναγωνισταί μας, δράμετε νὰ γενῆτε μέτοχοι καὶ εἰς τὰ καλὰ καὶ εἰς τὰ κακὰ τῶν

συντρόφων σας, οἱ μεγάλοι, ἢ ἀφήσετε τὰ πάθη εἰς τὸν βυθὸν τῆς λησμονησίας, ἢ κἂν χώσετέ τα, ὡσὰν τὰ ἔκαμεν ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης, καὶ σὰν γυρίσετε τὰ εὑρίσκετε πάλιν, καὶ μὴν ἐξοδεύετε τὸν καιρὸν τοῦτον, καθ' ὃν χάνεται ἡ Πατρίς, τὸν ἐξοδεύετε λέγω εἰς τὰ ποταπώτατα πάθη· οἱ δὲ μικροὶ ἐντραπῆτε νὰ γίνεσθε σεϊρτζίδες ἢ σύμμαχοι εἰς τοιαῦτα αἰσχρὰ πάθη καὶ διαφιλονεικεῖτε περὶ ὄνου σκιᾶς, καὶ αἰσθανθῆτε, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ ἡ ζημία εἶναι μικρὰ καὶ μερική, καὶ τὸ ὄφελος τιποτένιον· ἐξ ἐναντίας ὅμως ἡ ζημία, ἣν πάσχει ἡ Πατρὶς ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν Σας, διὰ τὸν ἀφανισμὸν ὁποῦ κάμνει ὁ ἐχθρὸς εἰς αὐτὴν εἶναι μεγίστη, καὶ τὸ ὄφελος, ὅταν τὴν γλυτώσωμεν, ἀφανίζοντες τὸν ἐχθρόν, εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλώτατον δι' ὅλους κοινῶς καὶ μερικῶς· ὅθεν ἀφήσετέ τους νὰ μάχωνται, ἂν θέλουν οἱ μεγάλοι καὶ ἐσεῖς τρέξατε εἰς τὸν κίνδυνον τῆς Πατρίδος, τρέξατε εἰς τὴν φωνήν μου, ὁ ἐχθρὸς βλέπετε ἀφοῦ κατέκαυσε καὶ ἐλεηλάτησεν ὅλους τοὺς κάμπους τῆς Λακωνίας, ἀφοῦ κατετέφρωσεν ὅλα τὰ χωρία, ἐτράβιξε πρὸς τὴν Μονεμβασίαν, εἰς τὸν κάμπον τῆς Μονεμβασίας ἐπέρασε, διὰ νὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖ τὰ ἴδια, νά! περίστασις, νά! εὐκαιρία νὰ τρέξητε ὅλοι πανστρατιᾷ μικροὶ καὶ μεγάλοι νὰ ἑνωθῶμεν νὰ τὸν κλείσωμεν, ὅπου κλείεται εὐκολώτατα, νὰ τὸν παραδώσωμεν τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ ἐκδικηθῶμεν διὰ μιᾶς ὅσα μᾶς ἔκαμε· σπεύσατε ἀδελφοὶ Σπαρτιᾶται, σπεύσατε τὸ ὀγλιγωρότερον διὰ νὰ ὠφεληθῆτε τὰ μέγιστα, καὶ ν' ἀφήσετε καὶ τ' ὄνομά σας ἀθάνατον μὲ τοῦτο τὸ κατόρθωμα, καὶ νὰ κινηθῆτε ὅλοι συμφώνως μικροὶ καὶ μεγάλοι· ἢ οἱ μικροὶ ἀφήσατε τοὺς μεγάλους καὶ τρέξατε καὶ ἐλᾶτε εἰς ἐμέ· καὶ ἐγὼ σᾶς ὑπόσχομαι ὅλους τοὺς τρόπους τῆς οἰκονομίας, ἢ καὶ ἐλᾶτε, ὅσοι μὲ ἀγαπᾶτε, τώρα προσμένω νὰ ἰδῶ πόσοι εἶσθε φίλοι μου· δράμετε! νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ ταύτην τὴν περίστασιν, τὴν ὁποίαν ἴσως ἡ τύχη ἐφύλαττε δι' ἐσᾶς· δὲν εἶναι μακράν, εἶναι εἰς τὴν αὐλήν σας καὶ δὲν ἔχετε κἀμμίαν δυσκολίαν νὰ προβάλλετε· ἠξεύρετε, ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἶναι ταχύτατος καὶ ὁρμητικώτατος καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ, μόνον προφθάσετε, ὅπου προσμένω σήμερον αὔριον καὶ τὸν Ζαΐμην, Κολιόπουλον, Σισίνην καὶ τὸν Νικήταν, ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Καρύταιναν, νὰ ἑνωθῶμεν νὰ πιάσωμεν τὰς ἀναγκαίας θέσεις· ἐγὼ σήμε-

ρον προχωρῶ ἀπ' ἐδῶ πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ σᾶς προσμένω νὰ ἔλθῆτε, τὸ ὀγλιγορώτερον κατόπιν. Ὁ ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς πατριώτης σας σᾶς λέγει καὶ διὰ στόματος κάθε περισσότερον· καὶ ἂν καὶ τώρα δὲν θελήσετε νὰ κινηθῆτε, μὰ εἶναι ὀργὴ ἀπὸ τὸν θεὸν διὰ νὰ χαθῶμεν καὶ σεῖς καὶ ἡμεῖς καὶ ὅλη ἡ Πατρίς, καὶ ὄψεσθε μένω.

2 7βρίου 1825, Γεράκι. Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Χθὲς ἔφθασα ἐνταῦθα, εὗρον τὰ πράγματα διαφορετικὰ, ἀπὸ ὅ,τι τὰ ἀφήσατε, ἐπειδὴ ὁ Πρόεδρος, φίλος ὢν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἐπιθυμεῖ μεγάλως τὸ νὰ ἦναι ἐνωμένος μετὰ τῆς ἐκλαμπρότητός Σας, καὶ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἡμῶν· τὸ πολλὰ ὕποπτον ἰδίωμά του τὸ ὁποῖον καὶ καλὰ γνωρίζετε ἐπαυξανόμενον ἀπὸ τὰς διαβολὰς τῶν τὰς ταραχὰς θεμέλιον τῆς ὑπάρξεως των ἐχόντων τὸν ἔκαμε νὰ κλονίζεται ἕως ὥρας· μὲ τὸν μισευμόν σας προχωρήσας περισσοτέρως εἰς τὴν ἀλήθειαν ἤρχισε νὰ μεταβάληται μεγάλως, καὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον, ἀφοῦ ὁμιλήσω ἐκτεταμένα μετὰ τῆς ἐκλαμπρότητός του, θέλει σᾶς γράψω διεξοδικῶς τὴν εἰς τὰ πράγματα ἀμετάθετον ἀπόφασίν του.

Τὸν Κύριον Σωτήριον Χαραλάμπην εὗρον ἐδῶ φερμένον πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν· ἐκεῖνο ὅπου ἐνήργησεν διὰ νὰ προσκληθῇ ἦτον διὰ νὰ τὸν συστήσουν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, εἰς τοῦτο ὅμως ὁ Πρόεδρος δὲν συγκατετέθη διόλου, δι' ὃ καὶ δὲν γίνεται, καὶ εἶναι ἐλπιζόμενον νὰ σταθῇ εἰς τὸν λόγον του καὶ νὰ γένῃ ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ ἔχει ὑποσχεθῆ· ἡ ἐκλαμπρότης σας σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ προσπαθήσητε ὅλαις δυνάμεσι νὰ κατορθώσητε ὁποῦ ὁ ἀδελφὸς Ζαΐμης μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας ὁπλαρχηγῶν να ἐνσωματωθῶσιν ὅλοι καὶ νὰ ἦναι πάντοτε πλησίον σας· τούτου δοθέντος ὅσον καὶ ἂν ἐλαττωθοῦν τὰ μερικά των τάγματα διὰ τὰς χρείας τῶν φαμηλιῶν, ἡ ἀτομικὴ ὅμως ἐνσωμάτωσις τῶν ὁπλαρχηγῶν, ἀναμφιβόλως θέλει συγκροτήσει ἕνα στρατόπεδον ἐπάξιον νὰ δώσῃ ἢ νὰ δεχθῇ γενικὴν μάχην μετὰ τοῦ Ἰμβραΐμη. Γέροντα! ἐγὼ σὲ σέβομαι, ἐπειδὴ εἶσαι ἀναγκαῖος εἰς τὸ ἔθνος, αὐτὰ τὰ αἴτια μὲ βιάζουν νὰ σὲ λέγω τὴν ἀλήθειαν, καὶ θέλεις μάλωσέ με, θέλεις δεῖρε με, εἰπὲ ἀποφασιστικὰ τοῦ Ζαΐμη τοῦ Νική-

τα, τοῦ Δεληγιάννη, τοῦ Γιατράκου, τοῦ Νοταρᾶ. καὶ τοῦ Κολιοπούλου, ὅτι ἕνας ἕκαστος δὲν ἠμπορεῖ νὰ φυλάξῃ τὴν ἐπαρχίαν του, ἀλλὰ ὅλοι ἡνωμένοι πρέπει νὰ ἦναι πλησίον σας, καὶ προσπάθησον νὰ τὸ κατορθώσῃς διὰ νὰ συγκεντρισθῇ εἰς ἕνα μέρος ἕνα μόνον στρατόπεδον, εἰς δὲ τὰ ἄλλα μέρη νὰ ἦναι μόνον τὰ ἀναγκαῖα καραβούλια, καὶ τοῦτο προσπάθησον νὰ τὸ κατορθώσῃς ἅμα ὅπου ἐπιστρέψει ὁ ἐχθρὸς εἰς Τρίπολιν· ἔσο βέβαιος ἡ ἐκλαμπρότης σου, ὅτι ἅμα ὁποῦ ἀναλάβω καὶ οἰκονομήσω καὶ τὴν λοιπὴν ἀθλιότητα τῶν πραγμάτων μου, ὡς ἠξεύρεις, θέλει φθάσω εὐθὺς πλησίον σου, ἐπειδὴ ἀπεφάσισα νὰ μὴ σὲ δυσαρεστήσω εἰς τὸ παραμικρόν· σᾶς παρακαλῶ νὰ φροντίζητε πατρικῶς καὶ νὰ καθοδηγῆτε εἰς τὰ πρέποντα τὸν στρατηγὸν Νοταρᾶν, καὶ μὲ ὑποχρεοῖτε μεγάλως· ταῦτα καὶ μένω μὲ σέβας. 11 7βρίου 1825, Ναύπλιον. Ὁ ἀδελφός Σας

Ἀνδρέας Λόντος.

Γενναιότατε στρατηγὲ καὶ παιδί μου Νικῆτα.

Ἄκραν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἐδοκίμασεν ἡ ψυχή μου ἀναγνοῦσα τὸ ἀπὸ τὰς 10 τοῦ τρέχοντος σημειωμένον Σας καὶ ἰδοῦσα τὴν αὔξησιν τοῦ πατριωτικοῦ ζήλου καὶ ἡρωϊκῆς προθυμίας σας εἰς ταύτην τὴν κρίσιμον ὥραν τῆς Πατρίδος, ἥτις ἔχει οὐκ ὀλίγας τὰς ἐλπίδας της εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς εὐαισθησίαν Σας.

Ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἤθελον σᾶς γράψει διὰ νὰ σᾶς ἐπευχηθῶ τὴν αἰσίαν ἔλευσίν σας εἰς Πελοπόννησον, καὶ νὰ σᾶς δώσω τὴν ἀνήκουσαν εὐγνωμοσύνην, ἕνεκα τῶν εἰς Μεσολόγγι ἀξίων κατορθωμάτων σας; ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἀγνοοῦσα ποῦ τρέχετε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Πελοποννήσου, ἥτις τρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ἐκ τῆς ἐπαράτου διχονοίας δὲν σᾶς ἔγραψα, ἤδη γράφων εἰς ἀπόκρισίν σας ἐρωτῶ ἐν πρώτοις περὶ τῆς ποθητῆς μοι καὶ ἀναγκαίας ὑγείας σας καὶ ἑπομένως σᾶς γνωστοποιῶ.

Τὰ ὅσα ἐνεργῶ ἀκαταπαύστως, τοὺς ὅσους ἀγῶνας ἐδοκίμασα καὶ δοκιμάζω, καὶ τοὺς ὁποίους τρόπους ἐμεταχειρίσθην καὶ μεταχειρίζομαι διὰ τὴν ἐκστρατείαν εἶναι πράγματα φρίκης καὶ ἀνεκδιήγητα· ἀλλὰ τίς ἡ ὠφέλεια; ὅλα εἰς μάτην, καθότι ἡ ἀναισθησία ἐνεφυτεύθη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Μανιατῶν τόσον, ὥστε οὔτε αἰσθάνονται, οὔτε συλλογίζονται τὸν προφανῆ κίνδυνον καὶ ὁποῖα τὰ μέλλοντα· πλὴν δὲν ἀρκοῦσι ταῦτα τὰ φυσικὰ καὶ ὀλέθρια κακά·

τὸ χείριστον εἶναι ὅπου εἰσέτι δὲν ἔσβυσαν τὰ ἀναθεματισμένα πάθη, ὥστε ἅμα ἔμβη εἰς πρᾶξιν τὸ ὠφέλιμον ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, αἱ ἀντενέργειαι τ' ἀναιροῦν· μ' ὅλα ταῦτα τὸ σπήτιόν μου, καθὼς ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ μας ἀγῶνος δὲν ἔλειψε τοῦ χρέους του, ἀλλ' ἠγωνίσθη μὲ τὸ ὑπὲρ δύναμιν, τρέχει καὶ ἀγωνίζεται διὰ νὰ ἐκκινήσῃ τοὺς Μανιάτας ὅλους καὶ νὰ κάμῃ καὶ αὖθις τὸ χρέος του· οἱ αὐτάδελφοί μου Καπ. Γιάννης καὶ Ἀντωνάκης, καὶ αὐτὸς ὁ ἔσχατος υἱός μου ἐξεστράτευσαν κατὰ τὸ μέρος τοοῦ Μαραθωνησίου ἅμα ἠκούσθη ἡ φήμη, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔφθασεν εἰς Μιστράν· τοὺς βιάζω δὲ καθ' ἑκάστην μὲ γράμματά μου ἵνα συμπαραλάβουν ὅσους ἀγαποῦν νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας, καὶ νὰ ἔλθουν νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς λοιποὺς προμάχους τῆς Πατρίδος. Πλὴν δὲν ἠξεύρω ἂν καὶ θὰ ἐξυπνήσουν ἀπὸ τὴν λήθην τῆς μωρίας οἱ Μανιᾶται καὶ νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν, καὶ εἴθε ν' ἀλλαξοφρονήσουν. Ἐγὼ ἅμα τελειώσει ἡ ἀνταλλαγὴ τοῦ υἱοῦ μου καὶ ἀδελφοῦ σας Γεωργίου, ἡ ὁποία διὰ τῆς θείας θελήσεως ἐλπίζω νὰ λάβῃ ἐντὸς ὀλίγου τέλος, θέλω τρέξει τότε καὶ ὁ ἴδιος διὰ νὰ κάμω καὶ νῦν τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος μου, ἑνωμένος μετὰ τῶν λοιπῶν συμμάχων μου.

Ἐν τοσούτῳ ἐπευχόμενός σας νίκην καὶ θριάμβους κατὰ τῶν οὐτιδανῶν στραβαράπιδων, σᾶς ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς.

Τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1825 ἐκ τῶν Κυτριῶν.

Ὁ Πατριώτης καὶ ὡς Πατήρ.

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης.

Ἐκλαμπρότατε Ἀρχιστράτηγε!

Κατὰ τὰς διαταγὰς τῆς Σ. Διοικήσεως καὶ Σ. ἐπιτροπῆς, δὲν ἔλειψα νὰ τοποθετηθῶ εἰς τὰ ἐδῶ, ὅλον μου τὸ σῶμα εἶναι ὀκτακόσιοι. Ἐχθὲς τὸ πρωῒ ἐβγῆκαν ἐπέκεινα τῶν 100 καβελαραίων καὶ πεζῶν κατὰ τὸ μέρος τοῦ Ἁγίου Σώστου στὰ ἀμπέλια, ἀφοῦ λοιπὸν τοὺς ἴδαμεν ἐκινήθημεν ἀμέσως ἐναντίον τους καὶ βαρόντας τους ἐθανατώσαμεν ἐξ αὐτῶν καβαλαραίους 8, ἐπληγώσαμεν ἀρκετούς, ἐπήραμεν καὶ 10 ἄτια καὶ μερικὰ σχμαριάρικα, ἐπιάσαμεν καὶ ἕνα Τοῦρκον Κωροναῖον, τὸν ὁποῖον ἐστείλαμεν εἰς Ναύπλιον πρὸς τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου, ἐπιάσαμεν καὶ τρεῖς χριστιανούς, οἵτινες ἦσαν αἰχμάλωτοι. Ἐκλαμπρότατε! ἡ ἀδυνα-

μία τῶν ἐν Τριπολιτσιᾷ ἐχθρῶν εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε ἀφοῦ ἐπολεμήσαμεν μὲ αὐτοὺς τρεῖς ὥρας δὲν ἐτόλμησε κανένας ἀπὸ τὸ φρούριον νὰ εὔγῃ πρὸς βοήθειάν τους, τοὺς ὁποίους μὲ τόσην δειλίαν καὶ φόβον κατεδιώξαμεν πλησίον τοῦ Κάστρου, καὶ ἐλπίζω ὅπου ἀφοῦ αὐξηνθῇ τὸ σῶμά μας νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὸ Κάστρον. . . . . . μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας. Ὁ πατριώτης

Ἐν Στενῷ τὴν 12 Σεπτεμ. 1825. Δημήτριος Τσόκρης.

Ἐκλαμπρότατε Ἀρχηγὲ Κύριε Θ. Κολοκοτρώνη.

Διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἀναφορᾶς ἀναφέρω πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά της, ὅτι ἀπὸ διάφορα γράμματά μου εἶσθε πληροφορημένος τὰ ἐδῶ, ἤδη δὲ τῇ λέγω, ὅτι ἡμεῖς δὲν λείπομεν ἀπὸ τοῦ νὰ πολεμῶμεν μὲ τοὺς εἰς Πάτρας ἐχθροὺς σχεδὸν καθημερινῶς, οἱ ὁποῖοι καὶ δὲν λείπουν ἀπὸ τὴν κάτω Ἀχαΐαν, πότε 500, πότε 800, καὶ πότε 1000, καὶ νὰ μετακομίζουν τὰ ξύλα καὶ κεραμίδια τῶν ὀσπητίων εἰς τὰς Παλ. Πάτρας. Ἀρχηγὲ, ἡμεῖς ἔχομεν χρείαν ἀπὸ ἕξη κανόνια τοῦ κάμπου. . . .

Ἐκ Γαστούνης τῇ 13 7βρίου 1825. Ὁ πρόθ. τῶν ἐπιταγῶν.
Γεώργιος Σισίνης.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον ἀρχηγὸν Κ. Θ. Κολοκοτρώνην.

Μετροῦνται ἤδη τέσσαρες μῆνες, ἀφ᾽ ἧς διετάχθην καὶ παρὰ τῆς Διοικήσεως καὶ παρὰ τῆς ἐκλαμπρότητός Σας, διὰ νὰ στρατολογήσω καὶ νὰ κινηθῶ κατὰ τῶν Ἀράβων· ἂν ἠκολούθησα κατὰ τὰς διαταγὰς τὸ χρέος μου καὶ ἂν διεφύλαξα μέχρι τοῦδε ἓν σῶμα στρατιωτῶν ἀδιάλυτον, τοῦτο μόνος σας τὸ ἠξεύρετε, διότι τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ εἰρημένου χρόνου εὑρισκόμην ὑπ᾽ ὄψιν σας· παρουσιάζονται νῦν Κύριε δυσκολίαι, αἱ ὁποῖαι μὲ ἐμποδίζουν νὰ ἐξακολουθήσω μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον· αὐταὶ αἱ δυσκολίαι ποίαν φύσιν ἔχουν τὸ ἀποδεικνύουν τὰ πράγματα· ὁ σκοπός μου ἀπ᾽ ἀρχῆς τοῦ πολέμου ἐστάθη ἀθῶος, καὶ ἀντικείμενον ἔλαβον πάντοτε τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος μου· ὁ ζῆλός μου δὲν ἐψυχράνθη, μένει ὁ αὐτὸς καὶ θέλει εἶναι ὁ ἴδιος μέχρι τέλους, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ λέγωμαι ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῶν Καλαβρύτων, σᾶς παρακαλῶ νὰ διατάξητε καὶ ἡ Διοίκησις καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης σας τὰ τῶν Καλαβρύτων ὅπως ἐγκρίνετε. Ἐγὼ ὅμως μὲ ὅσους στρατιώ-

τας θεληματικοὺς δυνηθῶ θέλει μένω πάντοτε εἰς τὸ Γενικὸν Στρατόπεδον διὰ νὰ ἐκπληρῶ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα μου χρέος.

23 Σεπτεμβρίου 1825. Βαμβακοῦ. Ὁ Πατριώτης
Ἀριθ. 1783. Ἀνδρέας Ζαΐμης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΔΙΕΥΘ. ΤΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣΩΡ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Πρὸς τὸν γενναιότατον στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον!

Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ 24 τούτου τοῦ μηνὸς ἀδελφικόν σας γράμμα ἐκ Δημητζάνης, καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν καλήν σας ὑγείαν· ἐδιαβάσαμεν μὲ εὐχαρίστησίν μας τὴν φθοράν, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν οἱ στραβοκράπιδες εἰς Δαβιάν, Μύλους, καὶ πέριξ τῆς Τριπολιτζᾶς· εὐχόμεθα νὰ ἐξολοθρευθοῦν τέλος πάντων ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Πελοποννήσου πρὸς αὔξησιν τῆς τιμῆς καὶ δόξης τῶν αὐτόθι μαχομένων. Μὲ βαθυτάτην ὅμως θλίψιν τῆς καρδίας εἴδαμεν, ἀδελφέ, ποῖα μέσα εἶσθε ἀναγκασμένοι νὰ μεταχειρίζεσθε διὰ νὰ ὑποχρεώνετε νὰ πιάνουν τ' ἅρματα, καὶ νὰ τρέχουν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅσοι ἀδιαφοροῦν εἰς τὸν φανερὸν κίνδυνον τῆς τιμῆς, τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ τῆς ζωῆς των. Τὸ ἐναντίον ἀκολουθεῖ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα· ἄλλο πνεῦμα κυριεύει τὸν κόσμον εἰς αὐτὰ τὰ μέρη· αὐτόθι τὸ πᾶν εἶναι εἰς κίνδυνον· ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὅσοι διὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν ἐχθρῶν εἶχαν τρυπωθῆ εἰς τὰ σπήλαια, καὶ καταφύγει εἰς ταῖς ῥάχαις τῶν βουνῶν, ἐνθαῤῥυνθέντες ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ στρατηγοῦ Καραΐσκάκη καὶ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἐλθόντων ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Σαλώνων, ἔδραξαν τὰ ὅπλα, καὶ ὥρμησαν μὲ ἐνθουσιασμὸν μεγάλον νὰ ἐκδικηθῶσιν ὅσα ἔπαθον κακά, καὶ ἢ νὰ ὑποχρεώσουν τὸν ἐχθρὸν νὰ ἀποσυρθῇ μὲ καταισχύνην του, ἢ νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀφήσῃ τὰ κόκκαλα εἰς τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον ἐτόλμησε νὰ μολύνῃ μὲ τὸ μιαρὸν ποδάρι του. Ἤδη ὁ Καραΐσκάκης ἐκκαθαρίσας ἀπὸ Τούρκους καὶ Τουρκολάτρας ὅλας τὰς ἐπαρχίας ἀπ' ὅπου ἐπέρασεν, ἐκυρίευσε πολλὰς χιλιάδας σφακτῶν τὰ ὁποῖα εἶχαν κυριεύσει ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους οἱ ἐχθροί· καὶ τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στράτευμα ὁλονὲν πληθαίνει· ἀφοῦ τοποθετήσει τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν εἰς Βάλτον, θέλει περάτει εἰς Ξηρόμερον, διὰ νὰ ἑνωθῇ μὲ τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους καὶ ἀγωνιζομένους δια-

φόρους ὁπλαρχηγοὺς, καὶ συμφώνως νὰ γένῃ σχέδιον διὰ νὰ πιασθοῦν ὅλα ἐκεῖνα τὰ περάσματα, διὰ τῶν ὁποίων εἰμπορεῖ ὁ ἐχθρὸς νὰ λάβῃ τοῦ στόματος καὶ τοῦ πολέμου ἐφόδια, καθὼς καὶ κάθε ἄλλο εἶδος βοηθείας· ὅσα Ἑλληνικὰ σώματα εὑρίσκονται τώρα εἰς τὸ Ξηρόμερον ἐπροξένησαν καὶ προξενοῦν ὄχι ὀλίγην βλάβην εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἤδη ὅλον τὸ ἀκροθαλάσσιον τοῦ Ξηρομέρου καὶ Βονίτζης εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων. Πλαγιὰ, Ζαβέρτα, Μύτικας, Δραγαμέστον, εἶναι ὅλα ἐλεύθερα. Μία Θαλασσινὴ δύναμις ἐξεκίνησε πρὸ ἡμερῶν διὰ τὸ Δραγαμέστον, διὰ νὰ ὑποστηρίζῃ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀγωνιζομένων.

Ἀπὸ δὲ τὰ ἔγκλειστα φύλλα τῶν Ἑλληνικῶν χρονικῶν πληροφορεῖσθε τὰ ὅσα ἀποβλέπουν τοὺς πολιορκοῦντας καὶ πολιορκουμένους τοῦ Μεσολογγίου· ὅσον οἱ πρῶτοι δὲν παύουν ἀπὸ τὸ νὰ κινοῦν πάντα πόρον διὰ νὰ κατορθώσουν τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς των, ἄλλο τόσον ἡ ἀντίστασις τῶν ἀντιπάλων των εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ ἡρωϊκή. Τέρατα ἀνδρίας ἀνέπτυξαν, ἀδελφὲ, οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ Κιουταχῆ, Προπύργια τῆς Ἑλλάδος τὴν 19 τοῦ παρόντος μηνὸς, ἡμέραν λαμπρὰν καὶ ἀξιομνημόνευτον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς ἀναγεννήσεώς μας, ἡμέραν λέγω, ὅταν ἐξανακυρίευσαν τὸ κανονοστάσιον τῆς Τεριμπελῆς, ὅπου ὁ ἐχθρὸς εἶχε στερεωθῇ τόσον, ὥστε ἐντεῦθεν ἤλπιζε καὶ τὴν τελείαν πόρθησιν τῆς πόλεως· οἱ Ἕλληνες εἰς ὀλίγον ὡρῶν διάστημα διέλυσαν ὡς ἱστὸν ἀράχνης τόσον μηνῶν ἐργασίας του, καὶ ἐματαίωσαν ὅλας τὰς ἀπατηλὰς ἐλπίδας του. Τοῦ λαμπροῦ τούτου καὶ ἡρωϊκοῦ κατορθώματος τὰ περιστατικὰ ὡς περιεχόμενα εἰς τὰ Ἑλληνικὰ χρονικὰ, δὲν τὰ ἐπαναλαμβάνομεν ἐδῶ, τοῦτο μόνον σᾶς λέγομεν, ὅτι εἰς τὴν ἔνδοξον αὐτὴν ἡμέραν οἱ πρόμαχοι τοῦ Μεσολογγίου καταφρονήσαντες τὸν πλέον προφανῆ κίνδυνον, ἐξεπέρασαν τὰ προτητερινὰ ἀνδραγαθήματά των, καὶ ἔδειξαν ἀναντιῤῥήτως τὴν σταθερὰν ἀπόφασίν των ν' ἀγωνισθοῦν μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ σημαντικωτάτου τούτου μέρους καὶ τὴν ἐπιβεβαιώνουν μὲ τὰ καθημερινά των αἵματα. Τὸ χῶμα τοῦ Μεσολογγίου ἐζυμώθη ἀδελφέ! μὲ τὸ αἷμα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τὸ ὑπερασπίζονται, τόσον εἶναι μεγάλος ὁ καθημερινὸς ἀριθμὸς τῶν ἐνταῦθα μαρτύρων τοῦ ἱερωτάτου ἀγῶνός μας! εἶναι λοιπὸν δί-

καιον ὅσοι ἐπιζοῦν εἰς τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν των, νὰ παρηγορῶνται ἀπολαμβάνοντες ἐγκαίρως τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ σιτηρέσιά των. Διὰ νὰ εὐκολυνθῇ εἰς τοῦτο ἡ Διοίκησίς μας πρέπει νὰ γενῇ μία γενναία πρὸς καιρὸν παραχώρησις ἀπὸ τὰ ἅρματα τῆς Πελοποννήσου, καὶ διὰ μέσου τῆς γενναιότητός Σας παρακαλοῦμεν καὶ τοὺς αὐτόσε λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς διὰ νὰ γράψουν πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν λέγοντες, ὅτι εὐχαριστοῦνται νὰ μὴ ζητήσουν πρὸς τὸ παρὸν τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ σιτηρέσιά των, διὰ νὰ ἐξοικονομηθοῦν οἱ ἐν Μεσολογγίῳ, καὶ ἂς βεβαιωθοῦν, ὅτι ἡ γενναία αὕτη ἀπόφασις, ἐνῷ θέλει τοὺς τιμήσει ὅσον δύναται, θέλει ἐν ταὐτῷ συμβάλλει νὰ ἐξασφαλισθῇ ἔτι μᾶλλον ἡ ὕπαρξις καὶ διάσωσις τοῦ κατὰ γῆς Προπυργίου τῆς Ἑλλάδος. . . . . . οἱ Πελοποννήσιοι σωματωμένοι, ἑνωμένοι καὶ ὡμονοιασμένοι ἠμποροῦν νὰ κάμουν θαύματα, ἠμποροῦν νὰ δείξουν κ᾽ ἐφέτος, ὅτι εἶναι αὐτοί, οἵτινες ἐδοξάσθησαν εἰς τὰς περασμένας ἐκστρατείας· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ χρειάζεται σύμπνοια καὶ σύμπραξις εἰς τὸ ν᾽ ἀφανισθῇ ὁ ἐχθρὸς, ταῦτα δὲν περιμένονται, παρὰ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη ἡ ὑπεράσπισις τῆς πατρίδος· ὁμονοοῦντες λοιπὸν αὐτοὶ καὶ συμπράττοντες, ὁ τολμηρὸς Ἰμβραΐμης λαμβάνει ἐξάπαντος τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του.

Γνωρίζοντες τὰ πατριωτικά σου φρονήματα, καὶ ἐνθυμούμενοι τὸ φέρσιμόν σου εἰς τὴν ἐδῶ διατριβήν σου, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι βάνεις ὅλα τὰ δυνατά σου μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους φιλοπάτριδας ὁπλαρχηγοὺς διὰ νὰ ἑνώσετε τὰ διεστῶτα, καὶ συνδεμένοι μὲ τὸν δεσμὸν τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης νὰ συνεργήσετε ἁπαξάπαντες εἰς τὸ νὰ γλυτώσῃ ἡ πατρὶς ἀπὸ τὸν ὁποῖον φοβερίζεται κίνδυνον· τοῦτο μᾶς τὸ ὑπόσχεται πρὸ πάντων ἡ ψυχὴ τοῦ γενναίου Νικήτα, καὶ τοῦτο προσμένει ἡ πατρὶς ἀπὸ τὸ ἐμπειροπόλεμον καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ γενναιοτάτου γενικοῦ ἀρχηγοῦ Κυρίου Θείου σου Κολοκοτρώνη, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀδελφῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους παρακαλοῦμεν νὰ προσφέρετε τοὺς φιλικοὺς καὶ εἰλικρινεῖς ἀσπασμούς μας.

Ἐνῷ στερούμεθα, ἀδελφὲ, τὴν συνοδίαν σου, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ στερούμεθα καὶ γράμματά σου· ὅθεν ὅσον συχνότερα γράφεις, τό-

σον μεγαλειτέραν θέλεις κάμνει χάριν εἰς τοὺς φίλους καὶ ἀδελφούς Σου. Μεσολόγγιον, τῇ 30 Αὐγούστου 1825.

(Τ. Σ.) Ι. Παππαδιαμαντόπουλος.

Ὁ γενικὸς Γραμματεύς, Φ. Πλητᾶς.

Μετὰ τὴν εἰς Τουρνίκι ἄφιξιν τοῦ Κολοκοτρώνου μετὰ τῶν λοιπῶν, ὁ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτῶν στρατὸς ἠλαττώθη κατὰ μέγαν ἀριθμὸν, καὶ μάλιστα οἱ μισθωτοὶ ἀπὸ 2000 πολλὰ ὀλίγοι ἔμειναν. Ὁ Κολοκοτρώνης δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν συναισθανόμενος τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως σταθεροῦ τινος σώματος, συγκειμένου ἀπὸ 15000, ἐπρότεινεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ μισθοδοτηθῇ τόσος ἀριθμὸς στρατιωτῶν, ὑποσχόμενος δι' αὐτοῦ λαμπρὰ ἀποτελέσματα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως ἐνέκρινε πάντα ταῦτα, πλὴν κατ' ἐπιφάνειαν ἐπὶ τοῦ χάρτου μόνου, διότι οὐδὲν ἐπραγματοποίησε, καὶ ὄχι μόνον ὀβολὸν δὲν παρεχώρησεν εἰς μισθὸν στρατιωτῶν, ἀλλ' οὔτε τροφὰς τοῖς ἐχορήγησεν, οὔτε δύναμιν ἐξ ἄλλων στρατιωτῶν ἐφρόντισε νὰ ςείλῃ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθεν ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου τοῦ πολέμου. Ὁ Κολοκοτρώνης ὅμως, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἐπροόδευεν, ἀπεφάσισε νὰ συγκεντρώσῃ στρατόν τινα πρὸς τὴν Καρύταιναν, ἀναδεχθεὶς αὐτὸς τὴν περὶ τῆς συντηρήσεώς του φροντίδα, καίτοι αἱ παρακείμεναι ἐπαρχίαι λεηλατηθεῖσαι ἐστεροῦντο τοῦ ἐπιουσίου· ὅθεν διέταξε τοὺς Νοταρᾶν, Ζαΐμην, Πλαπούταν, Σισίνην, Γιατράκον, Δεληγιάννην, Νικήταν, Γενναῖον καὶ λοιποὺς νὰ στρατολογήσωσι καὶ νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς Στεμνίτσαν, ὅπου ἔμενεν οὗτος, καὶ οὕτω συνεκέντρωσεν ἐκεῖ ὑπὲρ τὰς 3000, τοὺς ὁποίους διετήρησεν, ἀλλὰ μετὰ δυσκολίας ἕνεκα τοῦ δυσοικονομήτου τῶν τροφῶν. Ὁ Νικήτας ὅμως μετὰ τοῦ Γενναίου ἀπῆλθον εἰς Ναύπλιον, ἵνα οἰκονομήσωσι τοὺς στρατιώτας των ἀπὸ διάφορα ἐφόδια, ὅτε ἀπειλουμένων τῶν νήσων Ὕδρας καὶ Σπετσῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου

αὐθόρμητοι προσεφέρθησαν οὗτοι εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα δώσωσι τὴν συνδρομήν των, καὶ μετέβησαν πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν κάτωθεν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Ἰβραΐμης, ἀπελθών, ὡς ἐῤῥέθη, εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, κατέλιπεν ἐκεῖσε 4000, ἵνα παρέχωσι βοήθειαν εἰς τοὺς ἐν Τριπόλει, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἠλείαν καὶ Πάτραν ἵνα μεταβῇ εἰς Μεσολόγγι· διερχόμενος δὲ παρὰ τὰς λίμνας τῆς Ἀγουλινίτσας, ἐπροσπάθησε νὰ κυριεύσῃ διαφόρους οἰκογενείας, αἵτινες εἶχον καταφύγει εἰς τὰ ἐν αὐταῖς νησίδια. Ἀλλὰ καίτοι κυριεύσας ἓν ἐκ τῶν νησιδίων τούτων ἀπεκρούσθη γενναίως ἀπὸ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὠχυρωμένους Ἕλληνας, καὶ οὕτως ἀπέτυχε, φονευθέντων 100 Τούρκων καὶ 6 Ἑλλήνων. Ὁ Κολοκοτρώνης δὲ ἔστειλεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν τὸν Πλαπούταν καὶ λοιπούς, οἵτινες ὅμως, φθάσαντες ἐκεῖσε μετὰ τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ταύτης δὲν ἐχρησίμευσαν.

Προχωροῦντος τοῦ Ἰβραΐμη εἰς τὴν Ἠλείαν, 50 Ἕλληνες ἐκλείσθησαν εἰς τὸ χωρίον Βαρθολομιόν, ἵνα ἀντισταθῶσι κατ' αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τὸ Παλαιόκαστρον, Χλουμοῦτσι, ὅπου εἶχον ἀσφαλισθῆ 20 χωρίων οἰκογένειαι, ἐκίνησαν 180 πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Βαρθολομίῳ· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν συναντηθέντες μὲ σῶμά τι ἐχθρικόν, συνεκρούσθησαν μετ' αὐτοῦ· μαχόμενοι ὅμως καθ' ὑπερτέρων δυνάμεων, ἔπεσον ὅλοι θύματα τῆς ἀνδρείας των, ἀφοῦ ἐφόνευσαν διπλασίους ἐκ τῶν ἐχθρῶν· οἱ δὲ ἐν Βαρθολομιῷ μαχόμενοι ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας, ὑπεχώρησαν, φονεύσαντες 50 ἐκ τῶν Τούρκων, καὶ φονευθέντες 10.

Τ' ἀνωτέρω σαφέστερον ἐκτίθενται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολάς, εἰς δὲ τὴν τοῦ Γκούρα ἐμφαίνονται αἱ νίκαι τῶν Ἑλλήνων εἰς Σάλωνα, καὶ διὰ τοῦτο δὲν κάμνομεν λόγον· ἐπίσης εἰς τὴν ἀναφορὰν τοῦ Νικήτα πρὸς τὴν Διοίκησιν περιγράφονται καὶ τὰ κατὰ τὸ Μεσολόγγιον.

Ἐντοσούτῳ τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἔπασχον δεινῶς ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῶν, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἀμηχανοῦσα διὰ τὴν προμήθειάν των, κατέφευγεν εἰς ἀλλαγὴν συστήματος Διοικήσεως, καὶ ἰδὲ κατωτέρω τί ἔγραφεν ὁ Μεταξᾶς περὶ τούτου.

Πάτερ, Σᾶς προσκυνῶ!

Ἂν κρίνετε εὔλογον στείλετέ μοι διαταγὴν νὰ πολιορκήσω τὴν Τριπολιτζᾶν, ἐπειδὴ ἡ ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει δύναμις τοῦ ἐχθροῦ, ὠλιγώστευσεν ἀπὸ τὴν προτέραν, καὶ ὁ Ἰμβραΐμης ἔξέλιπε, δὲν μοὶ φαίνεται κινδυνώδης, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπικερδὴς εἰς ἡμᾶς ἡ πολιορκία αὐτὴ, ἐπειδὴ θέλει μοὶ ἀκολουθήσουν κοντὰ εἰς τὴν μισθωτὴν ἀναλογίαν μου καὶ ἀμίσθωτοι Πελοποννήσιοι, καὶ μάλιστα μὴ Πελοποννήσιοι ἀρκετοὶ, σύμφωνοι κατὰ τὰς θελήσεις καὶ ἰδέας, καὶ συμπεραίνω, ὅτι θέλει γίνει ἓν σῶμα ἱκανώτατον, τὸ ὁποῖον θέλει κάμει καὶ τὸν ἐχθρὸν ἔντρομον, καὶ πρόοδος ἕπεται εἰς ἓν τοιοῦτον, ὅταν γίνῃ αὐτόκλητον καὶ αὐθόρμητον σῶμα, καὶ μάλιςα ὅταν γίνῃ μὲ τὴν πρὸς ἐμὲ, ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ τὸν ὁποῖον κρίνετε ἀξιώτερον, διαταγήν σας, καὶ ἡ εἰς τοῦτο πολύπειρος ὁδηγία Σας, ταῦτα μ' ὅλον τὸ υἱϊκόν μου σέβας.

1825 Ὀκτωμβρ. 2, ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ ὑποκλινὴς υἱός Σας

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε στρατηγὲ Κολοκοτρώνη.

. . . Ἡμεῖς ἐλημερινῶς ἔχομεν πόλεμον μὲ τοὺς Τούρκους καὶ προχθὲς ἐβγῆκα καὶ ἐπῆγα εἰς Παιλαιόπολιν νὰ συστήσωμεν στρατόπεδον, καὶ πάλιν ἀπὸ διάφορα αἴτια ἐγύρισα ὀπίσω· μᾶς λείπουν ὅλα τ' ἀναγκαῖα καὶ κάμμίαν προκοπὴν δὲν κάμνομεν, καὶ πῶς ἔχει νὰ γένῃ δὲν ἠξεύρω. . . . .

Τῇ 14 8βρίου 1825, Γαστούνη. Ὁ ἀδελφός Σου

Γεώργιος Σισίνης.

Πρὸς τοὺς γενναίους ὁπλαρχηγοὺς καὶ λοιποὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν Ἀρκαδίας, Φαναρίου καὶ Πύργου.

Ἕως τώρα ἐλπίζω νὰ ἐσυνάχθητε, καὶ νὰ ἦναι ἕτοιμα ὅλα τὰ ἅρματά σας ὡς σᾶς προέγραφα· ὅθεν διώρισα τὸν στρατηγὸν Δημητράκην Πλαπούταν νὰ παραλάβῃ τοὺς Λοιοδωρησίους καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ ἑνωθῆτε καὶ νὰ ὑπάγητε νὰ προκαταλάβητε τὰς θέσεις

Κλειδίου, καὶ ὁποίαν ἄλλην ἐγκριθῇ· διορίζεσθε λοιπὸν καὶ ἡ γενναιότης σας ἅμα ὁποῦ φθάσῃ νὰ ἀκολουθήσετε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του διὰ νὰ ἀσφαλίσετε ἐκείνας τὰς θέσεις καὶ νὰ στέκεσθε πάντοτε ἄγρυπνοι διὰ νὰ εἰδοποιῆτε καὶ ἡμᾶς ἐγκαίρως τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ὡς καὶ ἡ πρὸς τὸν εἰρημένον στρατηγὸν ὁδηγία μου, τὸν ὁποῖον διέταξα πρὸς τούτοις νὰ διορίσῃ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν σας καὶ δεκάρχους, εἰκοσιπεντάρχους, πεντηκοντάρχους, ἑκατοντάρχους καὶ ὑποχιλιάρχους· τῶν Ἀρκαδίων εἶναι διωρισμένος χιλίαρχος, ὁ στρ. Μῆτρος Ἀναστασόπουλος, τῶν δὲ λοιπῶν εἶναι ὁ ἴδιος στρατηγὸς Κολιόπουλος, ὅστις εἶναι καὶ ἀρχηγὸς ὅλου τοῦ στρατοπέδου σας, καὶ θέλετε τοῦ προσφέρει τὴν ἀνήκουσαν εὐπείθειαν· μένω.

Τῇ 12 Ὀκτωμβρίου 1825, Στεμνίτζα. Ὁ πατριώτης

Θ. Κολοκοτρώνης

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη.

Τὴν εἰς τὰς 11 σημειωμένην διαταγήν σας ἐλάβομεν μὲ τὸν ἐπὶ τούτου σταλθέντα· ὅσα ὅμως μᾶς λέγεις μᾶς ἠκολούθησαν, καθότι οἱ ἐχθροὶ εἰς τὰς ἓξ τοῦ παρόντος ἐμβῆκαν εἰς Πύργον, ὅλοι ἱππεῖς· καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐγκάτοικοι δὲν εἶχον προφθάσει διὰ νὰ διώξουν τὰς φαμηλίας καὶ ἀδυνάτους ἐσκλάβωσαν ἀρκετοὺς εἰς τὸν δρόμον, ἐνῷ κατέφευγον διὰ Κόρακα, ἐφόνευσαν ἀόπλους καὶ σακάτιδες ὑπὲρ τοὺς 40· καὶ ταῦτα ὅλα τὰ ἔπαθαν, διότι δὲν ἐπερίμενον τόσον γρήγορα ἀπ' Ἀρκαδίαν νὰ ἔμβῃ εἰς Πύργον· ἐγὼ ἔφθασα ἐδῶ εἰς τὰς 4 τούτου τὸ γεῦμα, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐμβῆκαν τὴν τρίτην πολλὰ πρωΐ, καὶ ἂν ὁ χειμὼν καὶ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐκείνης δὲν ἐμπόδιζε τὴν ὁρμήν των θὰ ἤρχοντο τὴν νύκτα καὶ θὰ ἔκαμνον πολλὰ περισσότερα ἀπ' ὅ,τι ἔκαμον.

Τὴν δευτέραν εἶχεν ἔλθει καὶ ὁ στρατηγὸς Κὺρ Χρύσανθος διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς Κλειδί, ἀλλὰ δὲν ἐπροφθάσαμεν, τοῦ ὁποίου ἐσκοτώθησαν 7 στρατιῶται εἰς τὸν κάμπον πολεμοῦντες, καὶ ἕως ὅτου σᾶς ἔγραφεν ἀπὸ Δίβριν δὲν τὸ ἤξευρεν, ὁ Ἰμβραῒμ (ὡς ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ σκλάβους ὅπου ἔφυγον) ἦτον ὁ ἴδιος εἰς Ζαχάρο, καὶ εἰς Ἀγολινίτζαν ὁ Σουλεϊμὰν μπέης μὲ τὸ ἱππικόν του, ὅστις ἦλθε καὶ εἰς Πύργον· ἐκινεῖτο ὡς μᾶς λέγουν διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος Ἰμβραῒμ ἐδῶ, ἀλλ' εἰς Ζαχάρο τὸν ἦλθον ἕως 50 ἱππεῖς ἀπὸ Κάστρον μὲ γράμματα, καὶ ἀφοῦ τὰ ἐδιάβασεν, ἔστειλε καὶ τοὺς ἐσή-

κωσεν ἀπὸ ἐδῶ, καὶ οὕτως ἐτράβιξε διὰ τὰ ἴδια κάστρη· αὐτὰ μᾶς τὰ εἶπεν ἕνας ἀπὸ τοῦ Γαργαλιάνου αἰχμάλωτος, τὸν ὁποῖον εἶχον πρὸ ἡμερῶν πιασμένον, καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην ἔλαβεν εὐκαιρίαν καὶ ἔφυγεν· ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἱππικοῦ σώματος, ὁποῦ ἦλθεν ἐδῶ, ὡς μᾶς εἶπον οἱ Ἀγολινιτζαῖοι, οἵτινες ἦσαν κλεισμένοι εἰς τὰ μπουζάμια τῆς λίμνης, ἦτον ἕως ὀκτακόσιοι· ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ θάνατον ὁποῦ ἔκαμον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλο τι ἀπὸ σπήτια καὶ πρᾶγμα δὲν ἐπείραξαν, εἰμὴ μερικῶν ἔχυσαν τὰ κρασιὰ ἀπὸ τὰς κάδας.

Ἡ θέσις τοῦ Κλειδίου εἶναι ἀναγκαιοτάτη, ἀλλὰ μὲ μόνον τῶν στρατιωτῶν τοῦ Πύργου δὲν ὀχυρόνεται, καθότι τὸ μέρος αὐτὸ τῆς Μπούκας εἶναι ἐκτεταμένον καὶ θέλει ἐν ταὐτῷ καὶ ἄλλας ἐνεργείας δραστηριωτέρας, καὶ εἰς τοῦτο ἀποφασίσατε αὐτὸ ὁποῦ εἶναι ἀναγκαῖον, οἱ τῆς ἐπαρχίας Γαστούνης, καὶ αὐτοὶ ἴσως δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν διὰ νὰ δώσουν ἱκανὴν βοήθειαν, διότι ἄλλοι ἐξ αὐτῶν διὰ τὸν φόβον τοῦ Ἰμβραΐμη καὶ διὰ νὰ μὴ πάθουν ὅσα ἔπαθον οἱ Πυργιῶται διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη μὲ τὰς φαμηλίας των, καὶ ὅσοι ἔμειναν φυλάττουν τὴν θέσιν αὐτὴν Λεχενῶν καὶ ἀλλοῦ διὰ τοὺς ἐν Πάτρᾳ ἐχθρούς, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ ἐβγένουν συχνά, καθὼς εἰς τὰς 12 ἦλθον ἕως ἅγιον Ἀθανάσιον Λεχενῶν, ἐκεῖ ὅμως τοὺς ἀντέκρουσεν ὁ στρατηγὸς Χρύσανθος φονεύων ἀρκετούς.

Ἡμεῖς λοιπὸν κινούμεθα πρὸ δύο ἡμέρας διὰ τὴν θέσιν αὐτὴν Κλειδίου, ἐγράψαμεν καὶ τοῦ στρατηγοῦ Χρυσάνθου καὶ τὸν περιμένομεν, ἀνάγκην ὅμως ἔχομεν ἀπὸ πολεμοφόδια καὶ ἰδεάσετέ με ποῦ νὰ στείλωμεν διὰ νὰ προμηθευθῶμεν, καὶ εἰ δυνατὸν διὰ νὰ μὴ ἀπερνᾷ ὁ καιρός, νὰ μᾶς σταλθῶσι μὲ ζῶα ἀπὸ αὐτοῦ καὶ πληρόνομεν τὸ ἀγῶγι των· ἀπὸ Δίβρην, ἐπειδὴ σᾶς ἔγραφε καὶ ὁ Κὺρ Γεώργης καὶ ὁ Χρύσανθος δὲν σᾶς ἔγραψα χωριστά, εἶδον ὅμως, ὅτι μέχρι τῆς ὥρας ὁποῦ μοῦ ἔγραφες δὲν τὸ εἶχες λάβει· ἕως αὔριον πάλιν σοῦ γράφω ὅσα πληροφορηθῶ καὶ ἰδεασθῶ, καθὼς καὶ ἡ ἐκλαμπρότης Σας πάλιν θέλετε μὲ ὁδηγήσει εἰς ὅσα γνωρίζετε διὰ ν' ἀκολουθήσωμεν. Μένω μ' ὅλον τὸ σέβας προσκυνῶν σας.

Πύργος 16 Ὀκτωμβρίου 1825. Ὁ πρόθυμος τῶν ὁρισμῶν σας

Ἀναγνώστης Δ. Παπασταθόπουλος.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον γενικὸν ἀρχηγόν.

Ἐλήφθη ἡ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἀναφορὰ ἡ ἀπὸ 11 τοῦ τρέχοντος, ἐκ τῆς ὁποίας πληροφορεῖται τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τὰ μέρη τῆς Ἤλιδος, τὴν ἀντίκρουσιν ὁποῦ οἱ εἰς ἐκείνας τὰς θέσεις εὑρισκόμενοι Ἕλληνες τῷ ἔκαμον, καὶ τέλος τὴν ὀπισθοδρόμησίν του διὰ τὴν Ἀρκαδίαν, μολονότι ἀλλεπάλληλοι εἰδήσεις θέλουν ὅτι νὰ εἰσέβαλε εἰς τὴν Ἤλιδα· ἐπαρατηρήθησαν πρὸς τούτοις καὶ ὅσα ἀναφέρετε περὶ τῆς ταχείας ἐξόδου τῶν ἐδῶ εὑρισκομένων ὁπλαρχηγῶν· περὶ τῆς μεταβάσεως τῆς ἐπιτροπῆς εἰς Κόρινθον καὶ περὶ οἰκονομίας πολλῶν ἄλλων ἀναγκαίων πραγμάτων διὰ τὴν σύστασιν τοῦ στρατοπέδου.

Ὅθεν εἰς ἀπάντησιν τὸ ὑπουργεῖον σᾶς λέγει, ὅτι οἱ μὲν ὁπλαρχηγοὶ διετάχθησαν τρὶς ἐντόνως νὰ ἐξέλθωσι, κατὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀναφοράς Σας, σᾶς ἰδεάζει ὅμως, ὅτι ὑποπτευομένη ἡ Διοίκησις μήπως καὶ ὁ ἐχθρικὸς στόλος θελήσῃ νὰ κάμῃ ἀπόβασιν εἰς τὰς Νήσους Ὕδραν καὶ Σπέτζας, καὶ ἐπειδὴ αἱ Σπέτζαι εὑρίσκονται χωρὶς κάμμίαν στρατιωτικὴν δύναμιν, διετάχθη ὁ στρατηγὸς Νικήτας μετὰ τοῦ υἱοῦ σας Καπετὰν Γενναίου νὰ συνάξουν ὅσους περισσοτέρους στρατιώτας δυνηθοῦν καὶ ν' ἀπέλθουν ἐκεῖ . . . .

13 Ὀκτωμβρίου 1825 Ναύπλιον. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν πολεμικῶν.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Ἀπὸ Ναύπλιον ἡ ἐπιτροπὴ σᾶς ἔγραψε τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα τὴν ἐβίασαν διὰ νὰ μὴν ἀπεράσῃ ὁλομελῶς κατὰ τὸ γράφειν Σας εἰς Κόρινθον, καὶ ν' ἀποστείλῃ ἐμὲ μόνον ἐνταῦθα· ἐγὼ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔφθασα ἐδῶ εἰς Βελίναν, ὅπου καὶ τὸ φροντιστήριον, εὗρον τὸν γενικὸν φροντιστὴν τοῦ στρατοπέδου ξεκινημένον ἐντεῦθεν διὰ Ἀλωνίσταιναν μὲ μερικὸν ἀλεῦρι, σήμερον καταγίνομαι, καθὼς καὶ ἀκολούθως, εἰς τὸ νὰ συνάξω ζῶα, καὶ νὰ σᾶς προφθάσω, ὅσον περισσότερον ἀλεῦρι δυνηθῶ· ἔγραψα καὶ πρὸς τὸν ἔπαρχον, ἐπιστατοδημογέροντας, καὶ στρατηγὸν Νοταρᾶν, διὰ νὰ ἔλθουν ἐνταῦθα, καὶ νὰ βιάσωμεν τὴν στρατολογίαν αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας, καὶ νὰ συνάξωμεν καὶ ζωντανὰ διὰ τὸ γενικὸν στρατόπεδον· ἐντο-

σούτῳ στέλνω τὸν παρόντα ἐπίτηδες, διὰ νὰ μὲ ἰδεάσετε περὶ τῶν κινημάτων τοῦ ἐχθροῦ, ποῦ θὰ τοποθετηθῆτε καὶ ποῦ πρέπει νὰ διευθύνωνται αἱ τροφαί, ἐγὼ δὲ ἐντοσούτῳ ὅσας διευθύνω, θέλω τὰς διευθύνει εἰς Ἀλωνίσταιναν κατὰ τὴν προτέραν σας ὁδηγίαν, ταῦτα καὶ μένω. Ὁ ὡς υἱός Σας

Τῇ 18 Ὀκτωμβρίου 1825 Βελίνα. Ἀναστάσιος Λόντος.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Τὸ ἀπὸ 7 τοῦ παρελθόντος εἰς Θερμοπύλας ὧν ἔλαβον καὶ ἀναγνοὺς ὑπερεχάρην διὰ τὸ αἴσιον τῆς εὐκταίας μοι ὑγείας Σας, καὶ διὰ τὰ ὄντως πατριωτικὰ αἰσθήματά σας. Ἐγὼ στρατηγὲ μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπονοήσω τι ἐκ τῆς ἐξοχότητός σας, ἔτρεφον καὶ τρέφω πάντοτε εἰς τὴν ψυχήν μου μίαν ἀγαθὴν ξεχωριστὴν ὑπόληψιν εἰς τὸ ἄτομόν σας καὶ μίαν πατρικὴν ἀγάπην, νομίζοντάς σας ἐγὼ καὶ ὅλοι οἱ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος ἀγωνιζόμενοι ἕνα ἔνθερμον ζηλωτὴν τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος καὶ ἕνα ἄοκνον συνεργάτην καὶ μέγαν ὑπέρμαχον. . . .

Ἐδῶ πηγαίνομεν πολλὰ καλὰ, εἰς τὸ Μισολόγγι καθημερινοὶ θρίαμβοι καὶ νίκαι λαμπρότατοι γίνονται· ἡμεῖς προχθὲς ἐπολεμούσαμεν ἀπὸ τὰ ὀπίσθια τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὴν Ἀλαμάναν καὶ τὴν Νευρόπολιν, ἐφονεύσαμεν ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους καὶ τοὺς ἐπήραμεν καὶ τριακόσια ζῶα φορτωμένα τροφὰς, καὶ ἤδη ὁλοένα τοὺς βαροῦμεν καὶ εἶναι εἰς μεγάλην ἀπελπισίαν ν' ἀναχωρήσωσι καὶ αὐτοί, ἦτον πρῶτα ὑπὲρ τὰς ὀκτὼ χιλιάδας, καὶ τώρα δὲν ἔμειναν μήτε οἱ μισοί, καὶ αὔριον μεθαύριον φεύγουν βέβαια· τὸ ἴδιον ἐλπίζομεν νὰ γενῇ καὶ εἰς τὸ Μισολόγγι. Γράφε μου παρακαλῶ διὰ τὴν ὑγείαν Σας καὶ τὰ αὐτόθεν, καὶ ὑγίαινε πάντοτε νικητής.

Τῇ 20 Ὀκτωμβρίου 1825. Ὁ Υἱός Σας καὶ Πατριώτης

Ἀπὸ στρατοπέδου Σαλώνης. Ἰωάν. Γκούρας.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Μὲ ἐπίτηδες πεζὸν προχθὲς σᾶς εἰδοποιήσαμεν τὰ διατρέχοντα εἰς τὸ περὶ χρημάτων κεφάλαιον, καὶ ὅτι τὸ δικαίωμα καὶ ἀνάλογον τῆς Πελοποννήσου εἰς ἄλλας κατεδαπανήθη ἀναγκαιοτέρας χρείας, κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τῆς Διοικήσεως, ἡ ὁποία καταγίνεται νὰ μὴν ἀφήσῃ ἀπρομήθευτον καὶ τὴν Πελοπόννησον, πόθεν καὶ πῶς, μόνος ὁ ἐν ἀπόροις εὔπορος Θεὸς ἠξεύρει· κατὰ

δυςυχίαν ὅμως, καὶ ἡ ἀπάντησις διαφόρων ἀναφορῶν τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς τὸ περὶ τῆς οἰκονομίας κεφάλαιον, εἰσέτι ἀναβάλλεται, διὰ τὸ πολυάσχολον τῆς Διοικήσεως εἰς ἀναγκαιοτέρας βέβαια ἀσχολίας, καὶ ἕως ὥρας μήτε οἰκονομίαν καμμίαν ἐκεῖθεν ἐλάβομεν, μήτε ἀπόκρισιν..... Ἀπὸ Ναύπλιον ἔχομεν τὰς ἀκολούθους ἀπευκταίας εἰδήσεις, ἀλλ' ἀναγκαίας πρὸς ὁδηγίαν σας, ὅτι ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος εὑρίσκεται μεταξὺ Μονεμβασίας καὶ Τζυρίγου. Ὁ Τοπάλης μὲ τὴν μοῖράν του ἔπιασε τὸν δρόμον τοῦ Κρύου Κάβου, καὶ μέσον τῶν νήσων καταβαίνει εἰς Μεσολόγγι, καὶ ὅτι οἱ δύω αὐτοὶ στόλοι φέρουν ἕως δέκα χιλιάδες τακτικὸν καὶ ἄτακτον στράτευμα. Ταῦτα τὰ ἀπὸ Ναύπλιον, καὶ εἴθε θεία ὡς καὶ ἄλλοτε νὰ θαυματουργήσῃ δύναμις ἢ καὶ νὰ ἦναι ψευδῆ.

Τῇ 29 Ὀκτωμ. 1825. ἐν Μύλοις Ναυπλ. Ἡ Ἐπιτροπή

(Τ. Σ.) Ὁ Γραμματεύς. Κωνστ. Δελιγιάννης.

Σεβαστὴ Διοίκησις.

Μὲ διαφόρους ἀναφορὰς μου ἔκαμα γνωστὴν πρὸς τὴν Διοίκησιν τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοπέδου, ἐλεεινολόγουν τὸ ἀνοικονόμητον. Σήμερον παρ' ἐλπίδα εἰδοποιούμεθα ἐκ φήμης καὶ ἀπὸ τοὺς πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀρκαδίας, ὅτι ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἔφθασεν εἰς Νεόκαστρον πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν, καὶ κάμνει ἐκεῖ τὰς ἀποβάσεις του, τοῦτο μᾶς ἔβαλεν εἰς ἀπορίαν καὶ λύπην, πῶς νὰ μὴ λάβωμεν ἀπό τινα καμμίαν προλαβοῦσαν εἴδησιν καὶ νὰ τὸ μάθωμεν ἐσχάτως ἐκ φήμης· ἐντοσούτῳ ἢ οὕτως ἢ ἄλλως, νέοι ἐχθροὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ ἐπλεόνασε, καὶ ὁ κίνδυνος ἐμεγαλύνθη· ἡμεῖς δὲ ἐν τούτοις καταγινόμεθα κατὰ τὸ χρέος μας εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ στρατοῦ μας, καὶ ἀπεκδεχόμεθα κάθε ἐνδεχόμενον, καὶ θέλομεν ἀνθέξει κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα εἶναι προβλεμμένα εἰς τοὺς στρατιώτας. Προλαμβάνομεν ὅμως νὰ κάμωμεν καὶ τώρα πάλιν ἁπλῶς γνωστὸν εἰς τὴν Διοίκησιν ὅτι μᾶς ἐλλείπουν ὅλα ἐν γένει τὰ μέσα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ στρατοπέδου. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς μας ὅπου εἶναι σχεδὸν μὴν ὁλόκληρος μᾶς εἶναι σταλμένον ἀλεῦρι ὅλον ὅλον ὀκάδες ἑπτὰ ἥμισυ χιλιάδες, χωρὶς κανὲν ἄλλο προσφάγι· ἂς στοχασθῇ λοιπὸν ἡ Διοίκησις πῶς ἀπεράσαμεν χωρὶς νὰ τὸ περιγράφωμεν ἡμεῖς· τοῦτο μόνον ἡμεῖς

λέγομεν, ὅτι ἡ ποσότης αὕτη εἶναι μόλις ἓξ ἢ ἑπτὰ ἡμερῶν τροφὴ μ' ὅλην τὴν ἐνδεχομένην οἰκονομίαν. Φουσέκια μᾶς ἦλθον δεκα φορτία, τὰ ὁποῖα ὅλα διενεμήθησαν εἰς τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κολιόπουλου σῶμα· ἡμεῖς δὲ μένομεν καθόλου ἀνεφοδίαστοι, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θέλουν μᾶς προφθάσει· ἀλλὰ δὲν ἦλθον ὅμως οὔτε φουσέκια, καθὼς οὔτε καμμία ἄλλη πρόβλεψις ἢ οἰκονομία ἐγένετο ἄχρις ὥρας, μολονότι δὲν ἐπαύσαμεν νὰ ἐνοχλοῦμεν τὴν Διοίκησιν μὲ συνεχεῖς αἰτήσεις μας, λέγω ὅτι ἡ κατάστασις τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐξαιρέτως τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὰς ὁποίας ἡ περίστασις ἀπαιτεῖ νὰ στέκουν τὰ στρατεύματα, ὅτι εἶναι ἐλεεινή, καὶ τοιαύτη, ὥστε δὲν ἠμπορεῖ νὰ λαβῃ τὸ στρατόπεδον τίποτε, πολλάκις τὸ ἀνέφερον· τοιουτοτρόπως λοιπὸν ποτὲ πρόοδον τελεσφόρον δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἓν στρατόπεδον, καὶ μὴν ἐκλαμβάνῃ ἡ Διοίκησις τὰ γραφόμενά μου ἄλλως· ἡ περίστασις εἶναι κρίσιμος καὶ ὁ κίνδυνος ὄχι εὐκαταφρόνητος, διότι ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ εἶναι μεγάλη, καὶ διὰ νὰ ἔχῃ ἀνάλογον ἀντίστασιν, χρεία νὰ ληφθῶσιν ἀνάλογα μέτρα νὰ εὐκολυνθῇ τοῦτο τὸ στρατόπεδον, καὶ νὰ ἐνδυναμωθῇ εἰς κατάστασιν ἀνθιστάσεως, καὶ νὰ μὴν ἦναι στρατόπεδον ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι, ὥστε νὰ ἀπατᾶται καὶ ὁ κόσμος ἐπιστηρίζων τὰς ἐλπίδας του καὶ τὸ θάῤῥος του εἰς αὐτό, καὶ νὰ μένῃ ἐκτεθειμένος εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Ἀράβων· γράφω σπουδάζων καὶ μὲ λύπην καὶ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς μου· διότι βλέπω τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος εἰς κακὴν κατάστασιν ἀῤῥωστημένα, καὶ ἐγγὺς νὰ καταντήσουν ἀθεράπευτα, καὶ πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἀπαιτουμένη πρόβλεψις, διατὶ τὰ στρατεύματα Ἄργους, κάτω Ναχαγὲ, τῆς Τζακονιᾶς, τῆς Μονεμβασίας καὶ ὅσα λοιπὰ νὰ μένουν ἔξω τοῦ ἀγῶνος, αὐτὰ ὅλα νὰ βιασθοῦν νὰ ἐκστρατεύσουν, καὶ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸ στρατόπεδόν μας. Πρὸς δὲ καὶ τὰ ὅσα εἰς τὰς νήσους ἐστάλησαν, ὅταν ἰδῶμεν, ὅτι δὲν εἶναι πλέον φόβος, τότε εὐθὺς νὰ ἐπιστραφῶσιν ἐκεῖθεν, καὶ νὰ ἀποσταλῶσιν ὡς εἶναι συσσωματωμένα, ἀλλὰ προϋπαρχόντως νὰ γίνῃ ἄφθονος οἰκονομία τῶν ἀναγκαίων· ταῦτα διὰ τῆς παρούσης μου βάλλω ὑπ' ὄψιν τῆς Διοικήσεως, καὶ ὑπενθυμίζων τὰς διὰ τῶν προτέρων μου ἀναφορῶν αἰτήσεις μου, μένω εὐσεβάστως περιμένων ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀναφοράν μου καὶ ὁδηγίας.

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης
30 8βρίου 1825. Στεμνίτζα. Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη.

Σήμερον ἦλθον ἐδῶ οἱ στρατηγοὶ Κύριοι Χρύσανθος Σισίνης καὶ Ἀναγνώστης Παπασταθόπουλος, ἵνα ἀνταμωθῶμεν καὶ νὰ συσκευθῶμεν περὶ τῆς ὀχυρώσεως τῆς θέσεως τοῦ Κλειδιοῦ καὶ ἄλλων οἰκονομιῶν· ἐνῷ λοιπὸν ἀπεφασίσαμεν αὔριον πρωῒ νὰ ξεκινήσωμεν δι' ἐκεῖ μὲ ὅσους ἀπ' ἐδῶ εὑρέθημεν, διὰ νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἐκεῖ μέρη καὶ νὰ βάλωμεν καὶ εἰς πρᾶξιν τὴν ὀχύρωσιν ταύτην, βλέπομεν αἴφνης εἰς τὰς ἑπτὰ ὥρας τῆς νυκτὸς τοὺς εὐγενεστάτους Κὺρ Δῆμον Κανελόπουλον καὶ Ἀναστασάκην Παπαλεξόπουλον προερχομένους ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀλητζελεπῆ καὶ μᾶς ἐπαρέστησαν διὰ ζώσης τὰ ὅσα εἰς τὸ ἐσώκλειστον ἰδιόχειρόν τους βλέπετε, μάλιστα μᾶς ἔφερον καὶ τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, ὅπου οἱ Τοῦρκοι ἔπιασαν καὶ μᾶς ἐπληροφόρησαν ὅλα τὰ ἴδια· ἡμεῖς λοιπὸν τῆς ἰδίας ὥρας ἐξεκινήσαμεν δύω ἱππεῖς καπιτανέους τοῦ στρατηγοῦ Χρυσάνθου καὶ πηγαίνουν ἐπίτηδες διὰ νὰ σταυρώσουν ὅλους τοὺς δρόμους νὰ τοὺς πιάσουν, καὶ ἐλπίζομεν νὰ μὴ μᾶς ἀπεράσουν. Νὰ ἠξεύρετε ὅμως, ὅτι ὅλοι οἱ συναχθέντες στρατιῶται προακούοντες τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐστέκοντο ἐπὶ ποδὸς, καὶ ὅσοι δὲν ἦτον συναγμένοι ἐδυσκολεύοντο διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἤδη δὲ ἀκούσαντες καὶ τοῦτο, λειποτακτοῦσιν ἄφευκτα καὶ βιασμένοι διὰ νὰ αναιβάσουν τοὺς ἀδυνάτους εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη, διὸ καὶ ἡμεῖς μένομεν ἐδῶ μὲ πολλὰ ὀλίγους στρατιώτας, καὶ ὄχι ἱκανοὶ διὰ νὰ προκαταλάβωμεν τὴν θέσιν ταύτην. Κατὰ χρέος λοιπὸν ἐπίτηδες σᾶς δίδομεν τὴν εἴδησιν ταύτην, καὶ κρίνομεν ἀναγκαῖον (ἂν τὸ κρίνετε καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας) νὰ καταβῆτε μὲ ὅλα τὰ αὐτοῦ στρατεύματα βιάζοντες μπροστὰ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους διὰ νὰ προκαταλάβωμεν τὸ Κλειδὶ καὶ ἄλλας θέσεις, ὅπου ἤθελε κάμει χρεία, καὶ οὕτως ἐνθαῤῥυνόμενοι καὶ οἱ ἐδῶ μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ἐκλαμπρότητός Σας συναζόμεθα ἀρκετοὶ, καὶ ἂν ὁ ἐχθρὸς μεταξὺ εἰς δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμέρας δὲν κινηθῇ, τότε καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν, καθὼς ὁ καιρὸς ἤθελε μᾶς ὁδηγήσει, καὶ περὶ τούτου κρίνετε τὸ καλλιώτερον καὶ ἀκολουθεῖτε· ἐγράψαμαμεν τῶν Ἀρκαδίων καὶ Φαναριτῶν διὰ νὰ συναχθοῦν καὶ αὐτοὶ ὅλοι ἐν γένει ἕως νὰ καταβῆτε καὶ ἡ ἐκλαμπρότης Σας, καὶ δι' ὅλα ταῦτα, ὅ,τι κρίνετε καὶ ἀποφασίσετε ἰδεάσετέ μας πρὸς ὁδηγίαν μας· καὶ μένομεν

μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας. 31 Ὀκτωμβρίου 1825, Βρύνα. Οἱ ἀδελφοὶ Δημητράκης Πλαπούτας, Χρύσανθος Σισίνης, Ἀναγνώστης Παπασταθόπουλος.

Πρὸς τὸ σεβαστὸν ἐκτελεστικὸν σῶμα.

Ἐκ τοῦ γράμματος πρὸς ἡμᾶς τοῦ ἡμετέρου Ναυάρχου, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἀποστέλλομεν εἰς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν, καὶ ἐξ ἑτέρων τοῦ εὐγενεστάτου Ναυάρχου τῶν Κυρίων Ὑδραίων, πληροφορούμεθα σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔρχεται καθ' ἡμῶν, καὶ προσωπικῶς ὁ Ἰμπραὶμ πασᾶς μὲ τὰς ναυτικὰς καὶ χερσαίας δυνάμεις του· ἡμεῖς παρασκευαζόμεθα μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν φρόνησιν καὶ προσοχὴν διὰ νὰ τὸν ὑποδεχθῶμεν ἀνταξίως· ἡ Σεβαστὴ, παρακαλοῦμεν, νὰ λάβῃ τελείαν πρόνοιαν νὰ μᾶς ἐξαποστείλῃ ἔτι ὅσον στράτευμα εἶναι δυνατὸν ἑκατὸν κάσσας φουσέκια, μίαν ποσότητα σμιδραλίων καὶ δέκα χιλιάδ. πέτρας διὰ ψιλὰ ντουφέκια, ἔτι εἴκοσι πέντε ὀκάδες γκιβερτζελὲ διὰ νὰ κατασκευάσωμεν τὰς βόμβας, καὶ διακοσίας γρανήτας ἐξ ὑέλου ὁμοῦ μὲ τὰ ξύλα των, αἱ ὁποῖαι, ἐὰν δὲν ἦναι γεμάται, νὰ διορισθῶσιν ἐπιτήδειοι περὶ τὰ τοιαῦτα τεχνῖται νὰ τὰς γεμίσωσι καὶ νὰ μᾶς σταλθῶσι ἐκ τοῦ σώματος τῶν Γρανητέρων ὡς μᾶς ἐσυμβούλευσεν ὁ γεν. Συνταγματάρχης Κ. Φαβιέρος, καὶ ξύλα προσέτι διὰ ταῖς γρανήταις, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἐδῶ, καὶ τῶν ὁποίων φέρει ἓν ὡς μόστραν, ὁ διὰ ταῦτα ἐκ μέρους ἡμῶν ἀποστελλόμενος Κ. Δημήτριος Λιμπέρης· ὁ ἐχθρὸς φαίνεται, ὅτι ἀπελπίζεται εἰς τὸ νὰ κατάρξῃ τῆς Πελοποννήσου, ἐὰν μὴ πρότερον καθυποτάξῃ τὰς νήσους ταύτας, καὶ ἐπειδὴ οὕτως ἔχει χρειάζεται νὰ προσηλώσωμεν ἅπαντες ὅλην ἡμῶν τὴν προσοχὴν καὶ δύναμιν εἰς τὸ νὰ τοῦ ματαιώσωμεν τὸ σχέδιον τοῦτο, καὶ τούτῳ συμματαιοῦντες καὶ ὅλα τὰ λοιπά· νὰ μὴ γίνῃ ἀργοπορία παρακαλοῦμεν εἰς τὴν ἀναστολὴν τῶν γραφομένων, διότι αἱ στιγμαὶ εἶναι πολύτιμοι.

Ἐκ Σπετζῶν τῇ 2 Νοεμβρίου 1825.

(Τ. Σ.) Οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου Ὕδρας.

Πρὸς τὸ σεβαστὸν ἐκτελεστικῶν Σῶμα.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἔκπλευσιν τοῦ στόλου μας ἀπὸ διάφορα μέρη διεδόθη λόγος, ὅτι ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ Μεσημβρινὸν τῆς Κρήτης· διευθυνόμενος εἰς τὴν Πελοπόννησον· εὐθὺς ἑνώσαντες

ὅλον τὸν στόλον μας ἐπορεύθημεν εἰς ἀπάντησίν του μὲ ἐναντίους ἀνέμους· πλὴν ὁ ἐχθρὸς βοηθούμενος ἀπὸ τὸν καιρὸν εἶχεν ἤδη φθάσει ἀπὸ τὸ περασμένον σάββατον εἰς τὸ Νεόκαστρον ὅλος συγκείμενος ἀπὸ 125 κομμάτια μεγάλα καὶ μικρὰ, καθὼς ἐπληροφορήθημεν.

Χθὲς ὁ Κ. Μ. Τουμπάζης εὕρηκε κατὰ τὸν Κάβο Ματαπᾶν καΐκι, ὅπου ἦτον ἕνας χριστιανὸς φυγὰς νεωστὶ ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἐκεῖθεν· αὐτὸς λέγει, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔχει ἀπόφασιν νὰ κτυπήσῃ τώρα τὰ Ναυτικὰ Νησία Ὕδρας καὶ Σπέτσας, ἐπὶ τούτῳ ἔμελλε νὰ ἔμβῃ καὶ ὁ αὐτὸς Ἰμβραῒμ πασᾶς μὲ τὸ στράτευμά του καὶ νὰ κινήσουν μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Τὸ κοινὸν τῆς Ὕδρας θέλει σᾶς ἀναφέρει ὁμοίως τὴν ἀνωτέρω εἴδησιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις θέλει ἐνεργήσει μ' ὅλους τοὺς τρόπους εἰς τὴν ἐνδυνάμωσιν τῶν Ναυτικῶν νησίων διὰ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν.

Κάβο Ματαπᾶν ἐκ τοῦ πλοίου Ἄρεως.

Τῇ 31 8βρίου 1825. Ἀνδρέας Μιαούλης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Κ. Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην.

Μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ἀνέγνωσεν ἡ Διοίκησις τὴν ἀναφορὰν Σας τῶν 3 Νοεμβρίου εἰς τὴν ὁποίαν παρετήρησεν ἐναργέστατα τὸν ζῆλον καὶ τὰ πατριωτικὰ φρονήματά σου, τὰ ὁποῖα σᾶς διήγειραν εἰς τὴν γενναίαν ἀπόφασιν τοῦ νὰ τρέξητε εἰς βοήθειαν τῆς ἐπαπειλουμένης νήσου Σπετζῶν, χωρὶς νὰ ζητήσετε ἐπὶ τοῦ παρόντος μισθὸν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ἀλλ' ἐξοικονομοῦντες αὐτοὺς ἐξ ἰδίων σας, καὶ νὰ συνεργήσετε ἀξίως τῆς πατριωτικῆς προθυμίας, καὶ τοῦ ζήλου Σας εἰς τὸ νὰ ματαιωθῶσι τὰ ὀλέθρια σχέδια τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς κατὰ τῶν δύω Ναυτικῶν Νήσων κινήσεώς του ἐπαπειλεῖ τὸν γενικὸν τῆς πατρίδος ὄλεθρον· τὴν τοιαύτην πρὸς τὴν πατρίδα προσφορὰν ἀποδεχομένη καὶ ἐπαινοῦσα κατ' ἀξίαν, εὔχεται ἡ Διοίκησις νὰ φιλοτιμηθῶσιν εἰς τὸ νὰ δείξωσι καὶ ἄλλοι μιμούμενοι τὸ εὐγενὲς καὶ πατριωτικὸν παράδειγμα τῆς γενναιότητός Σου, ὅτι ὅταν πολλαπλασιασθῶσι τὰ τοιαῦτα αἰσθήματα, καὶ ἀνάψῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν πατριωτῶν οὗτος ὁ εὐγενὴς πρὸς

τὴν πατρίδα ἔρως, αὕτη θέλει εἶσθαι εἰς κατάστασιν ν' ἀποκρούσῃ τὰς πλέον φοβερὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ γένῃ ἀνωτέρα παντὸς κινδύνου, κινοῦσα εἰς θαυμασμὸν ὅλον τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον.

Ἐν τοσούτῳ σπεύδει ἡ Διοίκησις νὰ σᾶς ἐφοδιάσῃ μὲ τὰς ἐγκαρδίους εὐχάς της, καὶ νὰ σᾶς βεβαιώσῃ, ὅτι καὶ διὰ τὰς προλαβούσας πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις Σας, καὶ διὰ τὴν παροῦσαν ἀξιέπαινον προθυμίαν Σας, ἐκερδίσατε πληρέστατα ὄχι μόνον τὴν εὔνοιαν καὶ ὑπόληψιν τῆς Διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔπαινον τοῦ κοινοῦ, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν ὀφείλει εἰς τὰ ὑπὲρ αὐτῆς προθύμως ἀγωνιζόμενα τέκνα της.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 4 Νοεμβρίου 1825. Ὁ Ἀντιπρόεδρος Γκίκας Μπότασης, Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης, Ἰωάν. Κωλέτης.

Ὁ γενικὸς γραμματεύς, Ἀ. Μαυροκορδάτος.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη!

Ἀναφερόμενοι ταπεινῶς πρὸς τὸ ἔκλαμπρον ὑποκείμενόν Σας δηλοῦμεν, ὅτι βλέποντες εἰς ὁποίαν θλιβερὰν κατάστασιν κατήντησε τὸ ποτὲ περίφημον καὶ εἰς διάστημα πέντε χρόνων ἀνδραγαθῆσαν γένος μας, καὶ ἐκ τῶν πατριωτῶν τοὺς μὲν ν' ἀναχωρῶσιν εἰς ἀλλοδαπὴν γῆν, τοὺς δὲ νὰ καταφεύγουν εἰς τὰ δύσβατα καὶ ὑψηλὰ ὄρη, ἤλθομεν καὶ ἡμεῖς εἰς ζήτησιν τί ποιητέον· ὄρη λοιπὸν δύσβατα μὴ ἔχοντες καὶ στοχασθέντες τήν τε δυστυχίαν καὶ ὄνειδος τῆς ἀλλοδαπῆς γῆς, προεκρίναμεν τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἔνδοξον θάνατον, ὅθεν ἐμβάσαντες τὰς ἀδυνάτους φαμηλιας μας εἰς τὰ εἰς τὸ Κλειδὶ πλησιάζοντα νησίδια τῆς Λίμνης, ἡμεῖς εἴμεθα ἕτοιμοι πρῶτον νὰ χρησιμεύσωμεν εἰς τὴν τοῦ Κλειδίου ὀχύρωσιν, καὶ δεύτερον ἀνάγκης ἐπελθούσης καὶ πολιορκηθῶμεν εἰς τὰ ἐπικίνδυνα ἐκεῖνα νησίδια, (τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπαπειλεῖται ἀφεύκτως), νὰ φονευθῶμεν ἐντίμως, μαχόμενοι ἀνδρείως καὶ φονεύοντες βαρβάρους Ἄραβας· ὄντες εὐέλπιδες, ὅτι καὶ ἡ θεία πρόνοια θέλει μᾶς εἶναι συνεργός, καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας μετὰ τῶν λοιπῶν πατριωτῶν θέλετε προστρέξει εἰς βοήθειάν μας· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχομεν ἅπαντα τὰ πρὸς τοιοῦτον τολμηρὸν ἐπιχείρημα πολεμοφόδια, καὶ πρὸς τὴν βεβαίως ἐπομένην πολιορκίαν ὡς ὄντες ἅπαντες ἐντόπιαι φαμήλιαι, καὶ ἀπὸ τῶν πέριξ Φαναριτῶν χωρίων καὶ ἄλλων Ἀρκαδίων

ἕως ἑξακόσιαι φαμήλιαι, ντουφέκια δὲ ἐπέκεινα τῶν ἑξακοσίων, καὶ μὴ ἠμποροῦντες ἐξοικονομῆσαι αὐτὰ κατ᾽ ἄλλον τρόπον, μὴ εὑρίσκοντες διά τε τὴν φυγὴν καὶ διασκόρπισιν τῶν τὰ τοιαῦτα πωλούντων χωρῶν· θερμοπαρακαλοῦντες στέλλομεν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ἵνα μᾶς στείλετε πέντε φορτώματα τοὐλάχιστον πολεμοφόδια, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῶμεν εἴς τε τὸν τοῦ Κλειδίου πόλεμον, καὶ εἰς τὴν ἐν τοῖς νησιδίοις ἐσομένην πολιορκίαν, δὲν ἐλπίζομεν βέβαια νὰ παραβλέψῃ ἡ ἐκλαμπρότης σας τὸ ἀναγκαιότατον καὶ εὔλογον ζητησάμενον, στοχασθῆτε, ὅτι ἂν αὐτὰ λείψουν, βέβαια ἀποθνήσκομεν, χωρὶς ὅμως νὰ ἐκδικηθῶμεν τοὺς βαρβαρωτάτους καὶ ἀπίστους Ἄραβας· ὅθεν ἀναπαρακαλοῦμεν νὰ μᾶς σταλθοῦν ὅσον τάχιστα, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιμον περίστασιν, καὶ ἂν δὲν τὰ μεταχειρισθῶμεν θέλει τὰ ἀποδώσωμεν σῶα καὶ ἀνελλειπῆ πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, καὶ γνωρίζομεν τὸν μέγαν πατριωτισμόν σας καὶ τὴν πρὸς τοὺς φιλοτίμους πατριώτας εὔνοιάν σας καὶ φροντίδα· ὅθεν μὴ μᾶς ὑστερήσητε τῆς ἐπωφελεστάτης καὶ σωτηριώδους ταύτης αἰτήσεώς μας, δὲν σᾶς βαρύνομεν περιττολογοῦντες, ἀλλὰ προσμένοντες τὰ ῥηθέντα πολεμοφόδια, μὲ βαθύτατον σέβας ὑποσημειούμεθα.

Τῆς ἐκλαμπρότητός σας εὐπειθέστατοι πατριῶται Ἀγουλινιτζιῶται. Τῇ 4 Νοεμβρίου 1825, Ἀγουλινίτζα.

Ἀλέξιος Μουσχούλας, Δῆμος Οἰκονομόπουλος, Δημητράκης Κόκκινος, ἕπονται δέκα ἑπτὰ ὑπογραφαί.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε!

Τὸ ἀπὸ τῆς 6$^{\alpha\iota\varsigma}$ τοῦ ἱσταμένου ἀδελφικόν σας ἐλάβομεν, καὶ συνελθόντες εἰς ἓν ἀνέγνωμεν ἐπιστατικῶς, ἐπιγνόντες, ὅτι τὰ σημειούμενα ὄντα πλήρη ζήλου καὶ φρονημάτων πατριωτικῶν εἶναι ἄξια βαθείας παρατηρήσεως· ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνύεται γεωμετρικῶς ἡ ἀνάγκη, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ πατρὶς καθ᾽ ὅλην τὴν ἔκτασιν, διὰ ν᾽ ἀναχαιτίσῃ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ, μὲ τὴν συγκρότησιν τοῦ ἀποφασισθέντος παρὰ τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως Πελοποννησιακοῦ στρατοπέδου· διότι ὅταν τὸ σημαντικὸν τοῦτο τμῆμα πάθῃ κἀνέν, ὃ μή ποτε γένοιτο, ἀπευκταῖον, οἴχεται τὸ πᾶν! διὰ νὰ συγκροτηθῇ δὲ στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ διαλύεται ἀναγκαζόμενον νὰ λειποτακτῇ διὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν τροφῶν καὶ τῶν

μηνιαίων, χρειάζεται πρόβλεψις καὶ ἐξοικονόμησις ἔγκαιρος. Περὶ τούτου καὶ πρὸ τοῦ νὰ λάβωμεν τὸ ἀδελφικόν σας ἅπαξ καὶ δὶς ἰδιαιτέρως ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθόντες ἐκάμαμεν τὰς ἀναγκαίας σκέψεις μας, γνόντες δὲ τὸ ἀνοικονόμητον τῶν ζωοτροφιῶν ἀπὸ μέρους τῶν ἐπαρχιῶν, ὧν ἄλλαι μὲν κατερημώθησαν διόλου, ἄλλαι δὲ ἐπὶ μέρους, καθὼς καὶ τὰς δυσκολίας τῆς μετακομίσεως, ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαιούντων ζώων, καὶ τὸ περισσότερον ἐξ αἰτίας τῆς μὴ εἰσέτι προσδιορισθείσης καὶ ἐγκεντρισθείσης στάσεως τοῦ στρατοπέδου διὰ τὰ ἄδηλα κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, μετὰ τὴν γενομένην μάλιστα νέαν ἀπόβασιν, ἐμείναμεν ἐν ἀμηχανίᾳ τοῦ πρακτέου· ὅθεν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἐδιωρίσαμεν ὀκτὼ πατριώτας Πελοποννησίους τοὺς ἀξιωτέρους, διὰ νὰ συσκεφθῶσι καὶ νὰ μᾶς δώσωσιν ὅσον τάχιστα σχέδιον, τίνι δηλαδὴ τρόπῳ νὰ γένῃ ἡ ἀναλογία τῶν ζώων, καὶ ἡ συλλογὴ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ μεταφέρωσι τὸ ἀναγκαῖον ψωμὶ (τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ δώσῃ ἡ Διοίκησις ἔχουσα ἕτοιμον πρὸς τὸ παρὸν τέσσαρας χιλιάδας κοιλὰ, καὶ ἀκολούθως προβλέπουσα καὶ ἄλλο ὅσον ἤθελε χρειασθῇ) ἀπὸ τοὺς Μύλους εἰς τὸ συγκροτηθησόμενον στρατόπεδον, καὶ τίνι τρόπῳ νὰ γένῃ ἡ ἀναλογία ὡς πρὸς τὰς ἐπαρχίας καὶ ἡ συλλογὴ τοῦ κρέατος, τυρίου, ἐλαιῶν καὶ λαδίου, ὥστε νὰ μὴ ἐπιφορτίζωνται ὑπὲρ τὴν δύναμίν των, ἡ σκέψις αὕτη καὶ ἡ ἀπόφασις σήμερον αὔριον ἀφεύκτως τελειόνει καὶ ἀμέσως εἰδοποιοῦμεν τὴν ἐκλαμπροεξοχότητά σας· ἀναγκαῖον ὅμως εἶναι νὰ εἰδοποιήσητε καὶ ἡ ἐκλαμπροεξοχότης Σας τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν εἰς ποῖον, ἢ ποῖα μέρη ἔχετε νὰ τοποθετήσητε τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ ἠξεύρῃ εἰς ποῖον μέρος εἶναι ἀνάγκη νὰ πέμπῃ τὰς χρειώδεις τροφὰς, περὶ δὲ τῶν μηνιαίων, ὅταν, ἀδελφοί, ἦλθε τὸ δάνειον ἔγειναν σκέψεις βαθεῖαι παρὰ τῶν δύω σωμάτων δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, διὰ νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ κατὰ τὴν ἀνάγκην, ἣν ἔχει ἕκαστον τῶν τμημάτων, καὶ εἰς καμμίαν ἐξ αὐτῶν οὐδεὶς ἀντέτεινεν εἰς τὸ περὶ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς γνωστόν σας ἡ ζύμη ἦτον ὀλίγη, διὰ τοῦτο καὶ ἡ διανομὴ ἀναγκαίως δὲν ἔγεινεν ὅση ἐξήρκει εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν τμημάτων τῆς ἐπικρατείας, ὅθεν κατ' ἀναλογίαν τοῦ πόρου ἐδόθησαν καὶ εἰς τὸ τμῆμα τῆς Πελοποννήσου διακόσιαις πεντήκοντα χιλιάδες γρόσια ἀπὸ τὴν ἤδη φθάσασαν

δόσιν τοῦ δανείου, ἀπὸ αὐτὰ βέβαια θὰ χρειασθῆ ἡ ἐπιτροπὴ διὰ ἔξοδα πεντήκοντα χιλιάδες, μένουσι λοιπὸν διακόσιαι χιλιάδες, διὰ νὰ μερισθῶσιν εἰς μηνιαῖα τοῦ στρατοπέδου. Ὑποσημειούμεθα ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ.

Τῇ 6 9βρίου 1825, ἐν Ναυπλίῳ. Οἱ ἀδελφοὶ καὶ πατριῶται

Βρεσθένης Θεοδώρητος, Πανοῦτζος Νοταρᾶς, Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης, Ν. Μπουκουρόπουλος, Δ. Ζαφειρόπουλος, Μιχαὴλ Ἰατρὸς, Ἠλίας Καράπαυλος, Παναγιώτης Καλαμαριώτης, Διονύσιος Παπαγιαννόπουλος, Κωνστ. Ζαφειρόπουλος, καὶ οἱ λοιποὶ παραστᾶται Πελοποννήσιοι.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἦλθεν ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ διὰ βάρδιαν εἴχομεν στείλει ἀπὸ ἐδῶ εἰς Κοντοβούνια, καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι οἱ ἐχθροὶ βεβαίως ἦλθον εἰς Φιλιατρά, καὶ ὅτι τὰ πλοῖα των ἐξέβησαν ἀπὸ τὸν λιμένα, ἅτινα βαστοῦσιν ἀπὸ Κερὶ μέχρι τῆς Πρώτης καὶ Φιλιατρῶν· ἐγράψαμεν τοῦ Γρηγοριάδη εἰς Ζούρτζα, λέγοντές του νὰ ἰδεάσῃ τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον περὶ τοῦ ἐρχομοῦ εἰς Φιλιατρὰ τοῦ ἐχθροῦ· ὅθεν καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας λάβετε μέτρα περὶ τούτου· ἡμεῖς ἅμα εἴδωμεν τὸν ἐχθρὸν, ὅτι ἔφθασεν εἰς Ἀρκαδίαν θέλει τρέξομεν ὅπου ἀναγκαιοῖ, βιάζοντες καὶ τὸν Γεροπέτροβα καὶ Παπατζώνην νὰ προφθάσουν ὅσον τάχος, καὶ μένω εὐσεβάστως. Τῇ 6 Νοεμβρίου 1825, Ῥέπεσι. Ὁ πατριώτης

Μῆτρος Ἀναστασόπουλος

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Σήμερον ἔφθασα ἐνταῦθα μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου, καὶ αὔριον ἀπερνῶ εἰς Τοπόριστον, ὅπου θέλει ἔλθει καὶ ὁ ἀδελφός μου Νικόλαος καὶ Γκολρῖνος μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν των, μετὰ τῶν ὁποίων συσσωματωθεὶς θέλομεν ἀκολουθήσει δι' ὅπου θέλετε μᾶς ὁδηγήσει καὶ ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσει. δίδομεν λοιπὸν ἐπίτηδες τὴν εἴδησιν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας καὶ μὲ τὸν ἴδιον προσμένομεν τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας σας καὶ ποῦ θέλομεν τοποθετηθῆ καὶ τοῦτο περιμένων μὲ τὸ προσῆκον σέβας μένω.

Παγκράτι, τῇ 7 9βρίου 1825. Πρόθυμος πατριώτης

Βασίλειος Πετιμεζᾶς.

Ἐκλαμπρότατε ἀδελφέ.

Σήμερον εὑρισκόμενοι εἰς Κακουρέους ἦλθεν ἕνας Στεμνιτζιώτης καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι οἱ ἐν Λίμνῃ ἐδικοί μας ἐχαλάσθησαν, ἀμέσως δὲν ἔλειψα νὰ ἀπεράσω ἐνταῦθα διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ πληροφορηθῶ, καὶ εὗρον δύω τρεῖς ὁποῦ ἦλθαν ἀπὸ κάτω καὶ μᾶς εἶπαν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ὥρμησαν βέβαια εἰς τὴν Λίμνην, πλὴν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσουν τίποτε· καὶ ἀπέρασαν τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Πύργου, πλὴν διὰ νὰ πληροφορηθῶ καθαρὰ ἔστειλα δύω ἀνθρώπους νὰ μάθουν, καὶ ὅ,τι εἴδησιν φέρουν ἀμέσως θέλει σᾶς γράψω· αὐτὴ ὅμως ἡ φήμη εἶναι ψευδὴς, ὡς φαίνεται οἱ Τοῦρκοι ἀπέρασαν κάτω· ἡμεῖς ν' ἀπεράσωμεν εἰς Σμέρναν ἢ κατὰ τὸ μέρος τοῦ Λάλα, καὶ ὅτι ἂν πληροφορηθῶμεν πῶς οἱ ἐχθροὶ ἀπέρασαν κάτω, εἶναι περιττὸν ν' ἀπεράσωμεν εἰς Σμέρναν· καὶ περὶ τούτου περιμένω ὁδηγίαν σας εἰς ποῖον μέρος ν' ἀπεράσω· μένω μὲ σέβας

11 Νοεμβρίου 1825, Μπάρτζη. Ὁ ἀδελφός σας

Δημητράκης Πλαπούτας

Γενναιότατε στρατηγὲ ἀδελφὲ Νικήτα!

Τὸ ἀπὸ 8 τοῦ παρελθόντος ἐκ Ναυπλίου σταλέν μας γράμμα σου ἐλήφθη εἰς τὰς 24 τοῦ ἰδίου· καὶ εἶδα ὅλους τοὺς περισπασμοὺς καὶ τὴν ἀνησυχίαν σας ἀπὸ τοῦ Ἰμβραΐμη· ἴδα προσέτι καὶ τὸ κοινὸν πρὸς ἡμᾶς γράμμα σας καὶ τῆς ἀναφορᾶς σας· τὸ ἀντίγραφον ὁποῦ ἐδώσατε εἰς τὸ Σ. Βουλευτικὸν, καὶ χωρὶς νὰ ἔστελνες τὴν ἀναφορὰν ἀδελφὲ ἡμεῖς ἤμαστουν βέβαιοι, ὅτι ὁ πατριωτισμός σου πάντοτε θέλει σὲ κεντᾷ νὰ ἐνθυμᾶσαι, ὅσα συνέπαθες καὶ ὅσα ὑπέφερες ἓξ μῆνας εἰς τὸν μέγαν κίνδυνόν μας, σφαλισμένοι εἰς τὸ Γελαδομάνδρι· βλέπομεν ὅμως ὅτι οὔτε αἱ φωναί μας ἀκούονται οὔτε ἡ φωνή σου, καὶ εἴμεθα ἀπὸ τὰς προμηθείας χειρότερα ἀπὸ ὅ,τι ἤμαστουν τότε, καὶ δὲν λυπούμεθα ἄλλο παρὰ ὁποῦ ὁ ἐχθρὸς δὲν ἠδυνήθη μὲ τὰς ὑπεραρίθμους δυνάμεις νὰ μᾶς βλάψῃ μὲ πόλεμον καὶ τώρα πλησιάζει ὁ κίνδυνος ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῶν· αὐτὴ εἶναι ἡ κατάστασις ἡ τωρινή μας· ἔστειλεν ἀργὰ ἡ Σ. Διοίκησις κάποιον Ξένην νὰ μᾶς προβλέπῃ· αὐτὸς μόλις πρόφθασε νὰ στείλῃ ὀλίγον γέννημα καὶ πάλιν ἀπεκλείσθημεν διὰ θαλάσσης· τὸ γέννημα ὅπου μᾶς ἔστειλε καὶ ὅσον ἄλλο ἦτο σήμερον τὸ μοιράζομεν καὶ πέρνει ὁ καθεὶς μὲ τοὺς

στρατιώτας του τὸ ἀνάλογόν του διὰ δεκαπέντε ἡμέρας ν' ἀπεράσωμεν μὲ μεγάλην δυσκολίαν, καὶ ἔπειτα μένομεν εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ θεοῦ· ἂν δὲν προφθάσῃ ἕως τότε ὁ στόλος μας ν' ἀνοιχθῇ ἡ θάλασσα νὰ κυβερνηθῶμεν· ἡ ὑστερινὴ ἀπόφασίς μας εἶναι νὰ πεταχθῶμεν ἔξω νὰ διαφεντευθῶμεν μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι, καὶ ὅποιον εὕρει ὁ θάνατος ἂς τὸν συγχωρᾷ ὁ ζωντανὸς ἕως νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς αὐτούς· ἐγράψαμεν ὅμως καὶ τελευταίαν φορὰν εἰς τὴν Διοίκησιν κατὰ τὸ ἀντίγραφον ὅπου σὲ περικλείω, ὅθεν εἰς ὅ,τι ἠμπορεῖς νὰ ἐνεργήσῃς πάλιν κάμε τὸ χρέος σου, διότι ὅσοι μᾶς ἴδαν μὲ τὰ μάτια τους ἐδῶ καὶ συνέπαθον, ἐκεῖνοι μόνον γνωρίζουν τί ἐτραβίξαμεν καὶ τί τραβοῦμεν, ἀφίνομεν τὰ χρήματα, ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἴδαμεν τί λογῆς εἶναι, οὔτε ἡμεῖς μερικοὶ οὔτε οἱ στρατιῶταί μας ἕως τώρα, κἂν νὰ οἰκονομηθοῦν τ' ἄλλα, μὰ ἡμεῖς οὔτε τὸ ἕνα βλέπομεν οὔτε τὸ ἄλλο· διὰ τοῦτο ὅσοι εἶναι Χριστιανοὶ Ἕλληνες νὰ μὴ ἀρεθοῦν ἀπὸ ὅ,τι γράφομεν, μόνον τὸ ὀγληγορώτερον νὰ συνεργήσουν νὰ προφθασθῶμεν εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα, διότι ἀλλέως τὸ Μιτολόγγι χάνεται· προχθὲς ἀπὸ ἄλλα γράμματα ἔμαθον τὴν μετάβασίν σου εἰς Σπέτζας, καὶ ἂν ἦσαι ἀκόμη ἐκεῖ ἠμπορεῖς νὰ συνεργήσῃς καλλίτερα νὰ σταλθῇ ὁ στόλος μας· ὁ εἰσπλεύσας Αἰγυπτιακὸς στόλος εἰς Καστέλια εἰς τὰς 6 τοῦ παρόντος συνίστατο ἀπὸ 100 περίπου πλοῖα πολεμικὰ καὶ φορτηγά, ἔφερον καὶ ἓν ἀτμοκίνητον καὶ μέσα ἀκούσαμεν καὶ ταμπούρλα· εἰς τὰς 8 τοῦ ἰδίου πάραυτα δύω πολεμικὰ ὅλα ἐβγῆκαν ὅλα καὶ τώρα μᾶς ἀπέκλεισαν περιφερόμενα ἀπὸ Σκρόφαις ἕως Γλαρέντζα· τὰ καραούλια μας ἀπὸ Βαράσοβα μᾶς ἀνήγγειλαν, ὅτι εἰς τὰ Καστέλια ἴδαν ἀρκετὰ τζατήρια, πόσον εἶναι ὅμως τὸ ἀσκέρι καὶ τί τερτίπι ἔχει δὲν ἐμάθαμεν· ὁ Κιουταχὴς πρὶν φθάσῃ αὐτὴ ἡ ἀρμάδα ἦτον ἀπελπισμένος, καὶ ὀγλήγορα ἤθελε ἀναχωρήσει κατὰ τὸ σχέδιον, ὅπου ἑτοιμάζαμεν, τώρα ὅμως ἀπὸ προφὰς ἐφωδιάσθη καὶ χαίρεται τὴν ζωήν του· ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τὴν πρώτην ὥραν τὸ ἀχεῖλι μας δὲν ἐγέλασε, καθὼς ἠξεύρεις, κάμε ὅ,τι ἠμπορεῖς καὶ διὰ τὸ πρόφθασμά μας καὶ διὰ δυνάμωσιν τῆς φράχτης, γράψε μου καὶ κανένα γράμμα, καὶ ἂν μᾶς εὕρῃ ζωντανοὺς καλῶς, εἰ δὲ, καλαῖς ἀντάμωσαις ὅπου ὁ θεὸς θελήσῃ ἢ ἐδῶ ἢ εἰς τὸν ᾅδην.

Ὁ ἀχώριστος ἀδελφός Σας, Νικόλαος Στουρνάρης.

Σεβαστὴ Διοίκησις!

Προβλέποντες τὸν κίνδυνον, ὅπου ἠμπορεῖ νὰ προέλθῃ πολλαῖς φοραῖς ἀναφέρθημεν νὰ μᾶς προβλέψῃ μ᾽ ὅλα τ᾽ ἀναγκαῖα ἡ Σ. Διοίκησις διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς φρουρᾶς, καὶ βλέπομεν ὁποῦ δὲν εἰσηκούσθημεν, καὶ τόσον ἀδιάφορα παρατηροῦμεν, ὅτι βλέπουν κίνδυνον τὰ μέλη, ὡσὰν νὰ μὴν ἦναι Ἕλληνες, καὶ δὲν γνωρίζουν τὴν ἀνάγκην καὶ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος· πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν βλέποντες ὅλα αὐτὰ καὶ τὴν κινδυνώδη κατάστασίν μας ἀπο τὸν θαλάσσιον ἀποκλεισμόν μας ἀνεφέρθημεν παριστάνοντες τὴν ἀπροβλεψίαν καὶ τὸν κίνδυνον, ὁποῦ μόνον διὰ πέντε ἡμέρας τροφὴν ἔχομεν, καὶ ὅτι τρεῖς ἀκόμη ἠμποροῦμεν νὰ βαστάξωμεν νηστικοί, οὔτε ἐκεῖνο τὸ γάμμα ἴδομεν νὰ διεγείρῃ κἀνενὸς τὸ αἴσθημα, καὶ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὴν πρόβλεψιν· ὁ Ξένος μόλις ἠμπόρεσε νὰ μᾶς στείλουν ὀλίγον γέννημα καὶ πάλιν ἀπεκλείσθημεν, καὶ σήμερον τὸ μοιράζομεν ἀναλόγως ὁ καθεὶς μὲ τοὺς στρατιώτας του, νὰ μᾶς φθάσῃ μὲ μεγάλην δυσκολίαν δεκαπέντε ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἐπειδὴ εἴμεθα ἀποκλεισμένοι στενὰ γύρωθεν μένομεν εἰς τοῦ θεοῦ τὴν πρόνοιαν, διὰ νὰ μὴ λείψωμεν ὅμως ἀπὸ τὸ χρέος μας ἀναφερνόμεθα καὶ τελευταῖον εἰλικρινῶς καὶ εἰδοποιοῦμεν τὴν Σ. Διοίκησιν τὴν κινδυνώδη κατάστασίν μας, καὶ τὴν κατεπείγουσαν χρείαν ὁποῦ περιμένομεν εἰς ἐτοῦτο τὸ φρούριον, ὁποῦ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα νὰ μᾶς προφθάσῃ μὲ τὸν στόλον μας ν᾽ ἀνοιχθῇ ἡ θάλασσα, καὶ μὲ τὰ ἴδια ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ μᾶς προμηθεύσῃ μερικὰς τροφὰς, εἰ δὲ τοὐναντίον καὶ στοχασθῇ ὡς πάρεργον τὴν χρείαν μας καὶ ἀδιαφορήσῃ καὶ τώρα ἂς σημειώσῃ, ὅτι θέλομεν βαστάξῃ ἕως τότε ὁποῦ ἔχομεν τροφὴν, ἔπειτα ἕναν θάνατον χρεωστοῦμεν, ἢ σήμερον ἢ αὔριον μᾶς ἔλθει τὸ ἴδιον τὸ νομίζομεν, χωρὶς δὲ νὰ ὑποπέσωμεν εἰς οὐδεμίαν τῶν συνθηκῶν ὁποῦ παρακαλῶν προβάλλει ὁ ἐχθρὸς, ὡς πατριῶται θέλομεν κάμει καὶ ἐσχάτως τὸ χρέος μας καὶ θὰ πηδήσωμεν ἔξω διαφεντευόμενοι νὰ διασωθῶμεν μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι· αὐτὴ εἶναι ἡ ὑστερινὴ ἀπόφασίς μας, τὸ ζυμωμένον ὅμως χῶμα μὲ τὸ αἷμα καὶ ὁ ἀχνὸς τοῦ αἵματος τῶν φονευθέντων ἀδελφῶν μας Ἑλλήνων θέλει βοᾷ εἰς τοὺς αἰῶνας ἐκδίκησιν κατὰ τῶν πρωταιτίων τοῦ κινδύνου καὶ ἀδιαφόρων· ὁ ἀδύνατος καὶ ἀθῶος λαὸς ὅπου θέλει

μείνει έπειτα μέσα εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀφοῦ γίνῃ κύριος τοῦ φρουρίου μένει κρεμασμένος εἰς τὸν λαιμόν των, τὸ ἀνάθεμα τῶν ὀλίγων στρατιωτῶν, ὁποῦ θέλουν σωθῇ εἶναι ἐπάνω των, καὶ ὁ λοιπὸς κίνδυνος ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ προέλθῃ εἰς τὸ ἔθνος ὅλα εἶναι εἰς βάρος των, ἂς ζοῦν έπειτα, ἂς χαίρωνται τὴν ζωήν των, ἂς χαίρωνται τὰ κάστρα των, ἂς χαίρωνται τὰ καράβιά των, τὰ γρόσια των, καὶ ὅ,τι ἄλλο πρὸς ἀνάπαυσιν ἔχει ὁ καθείς, ἡμεῖς ἀποθαίνομεν ὡς πατριῶται πιστοί· ἡ δὲ ἀληθὴς ἱστορία τοῦ αἰῶνος μας θέλει μαρτυρήσει τὴν ἀλήθειαν τῶν πρακτικῶν τοῦ καθ' ἑνός· μὲ τὸν παρόντα ἐπὶ τούτου πεζὸν περιμένομεν τελευταίαν ἀπόκρισιν ὅσον τάχιστα, καὶ ἀντίγραφον τῆς παρούσης μας, μένομεν μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Μισολόγγι, τῇ 12 Νοεμβρίου 1825. Οἱ πατριῶται.

Μῆτσος Κοντογιάννης. Γεώργιος Πασχάλης. Νικόλαος Στουρρης. Γιάννης Πρόσκας. Ἀνδρέας Ἴσκου. Νώτης Μπότζαρης. Γρηγόρης Λιακατάς. Κίτζος Τζαβέλας. Δημήτριος Μακρύς. Γεώργιος Κίτζου. Ἀποστόλης Κουσιουρής. Λάμπρος Βεΐκου. Ἀθαν. Ῥαζηκότζηκας. Χρήστος Φωτομάρας. Κωνστ. Βέρες. Φῶτος Μπόμπορης. Κώστας Βλαχόπουλος. Σπύριος Μήλιος. Νικολάκης Κοντογιάννης. Κίτζος Πάσχου. Δημήτριος Γεροθανάση. Κολιὸς Μπόνιος. Γαλάνης Παπαγαλάνη. Νικόλαος Ζέρβας. Σωτῆρος Κοτζαμάνης. Λαμπρούσης Φωτομάρας. Κώστας Γιαταγάνας. Κώστας Σισοβίτης. Βασίλειος Χασάπης. Ἀνδρέας Γρίβας. Κώστας Οἰκονόμου.

Ἐκλαμπρότατε κύριε, εἰλικρινέστατε ἀδελφὲ καὶ φίλε!

Θεόδ. Κολοκοτρώνη!

. . . . Μία πρότασις στέκει εἰς τὴν Διοίκησιν περὶ ἀντικαταστάσεως Διοικητικῆς ἀναλόγου μὲ τὰς περιστάσεις, τὴν ὁποίαν αὐτὰ τὰ πράγματα ὑπηγόρευσαν διὰ νὰ μετριάσουν τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων γνωμῶν, ἐπροβλήθη ἢ νὰ εὑρεθῇ εἷς ἄξιος εἰς τὸν ὁποῖον νὰ ἐμπιστευθῇ δικτατορία δι' ἕνα προσδιωρισμένον καιρὸν νὰ διοικήσῃ ἀπολύτως τὸ ἔθνος, ἤ, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ πιθανώτερον νὰ γίνῃ, νὰ διορισθῇ μία βουλευτικὴ ἐπιτροπή, καὶ αὕτη ὁμοῦ μὲ τὸν Πρόεδρον τοῦ ἐκτελεστικοῦ νὰ διοικήσῃ, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ ἐξέλθουν καὶ νὰ συντελέσουν εἰς ἄλλας ἐξορμήσεις, πα-

ρακινήσεις καὶ ὑπηρεσίας τοῦ πολέμου, ἀκόμη δὲν ἀπεφασίσθη τίποτε, καὶ ἂν ἀποφασισθῇ, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ὠφέλιμον θέλω πάλιν σᾶς εἰδοποιήσει· ἔφθασεν ἐνταῦθα εἴδησις συντροφευμένη καὶ μὲ μίαν προκήρυξιν τῆς Ἀγγλίας, ἥτις διακηρύττει μίαν αὐστηρὰν οὐδετερότητα εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐμποδίζει τὸν ἐρχομὸν τοῦ Κόχραν. Τοῦτο κάθε συνετὸς τὸ ἐξηγεῖ οὕτως ὅτι ἓν τοιοῦτον ἔπρεπε νὰ περιμένωμεν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας, ὅτι κατ' ἐπιφάνειαν ἦτον ἀνάγκη νὰ τὸ κάμῃ· καὶ δὲν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ἡ Ἀγγλία μετέβαλε διάθεσιν ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἐνῷ μάλιστα δὲν ἔχει αἰτίαν, ἀλλ' ὅτι τὸ κάμνει μάλιστα διὰ ὠφέλειάν μας, καὶ τοῦτο οὔτε τοῦ Κόχραν τὸν ἐρχομὸν ἐμποδίζει, ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ λοιπὰ βοηθητικὰ μέσα θέλει μᾶς ἀρνηθῇ, ἔγεινε δὲ διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ πρόσκλησις δὲν προωργανίσθη ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, τὸ ὁποῖον ἤθελε ὑποπτεύουν, ἂν ἤθελε τὴν δεχθῇ εὐθὺς, καὶ μὲ τὴν διακήρυξιν τῆς οὐδετερότητος προσπαθεῖ ἢ τὴν Ῥωσσίαν νὰ ξυπνήσῃ καὶ νὰ τὴν παρακινήσῃ νὰ κάμῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, ἢ τὴν Φράντζα νὰ ὑποχρεώσῃ νὰ μετακαλέσῃ τοὺς ὑπηκόους της ἀπὸ τὴν συμμαχίαν τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ πλοῖα καὶ ἀτμοκίνητα καὶ λοιπὰ, τὰ ὁποῖα ἔχει ἕτοιμα νὰ στείλῃ εἰς Αἴγυπτον, ὅθεν μὲ τὴν οὐδετερότητα καὶ τὸ ἓν κάμνει καὶ ἡμᾶς βοηθεῖ ἐκ πλαγίου καὶ ὄχι κατ' εὐθεῖαν· αὐτὰ ὅλα γίνονται καὶ ὅλα θέλουν εἶσθαι εἰς ὠφέλειαν τῆς Ἑλλάδος· πλὴν ὅμως χρειάζονται καιρὸν καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸν καιρὸν διὰ νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ αὐτά· ἀλλ' ἡμεῖς χανόμεθα σήμερον, βλέπεις ἀδελφὲ, ὅπου καὶ ὁ λαὸς κατήντισε κακοῤῥοΐζικος, ὥστε κανεὶς πλέον δὲν ἔχει τόσα μέσα, ὥστε νὰ ὑπερβῇ ταῖς κακοῤῥοιζικιαῖς του, καὶ νὰ τὸν κινήσῃ καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ τοιοῦτον, ὥστε ν' ἀντιπαραταχθῇ εἰς τὸν φοβερὸν τοῦτον ἐχθρόν· ὁ χειμὼν μ' ὅλον τοῦτο μᾶς εἶναι σύμμαχος καὶ θέλει μᾶς χαρίσει ὀλίγας ἑβδομάδας ὑπάρξεως, καὶ κοινὴ φωνὴ, κοινὸν ἀξίωμα εἶναι εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἂν εἴμεθα φρόνιμοι πρέπει νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὀλίγας ἑβδομάδας ν' αὐξήσωμεν τὸ τακτικὸν διὰ νὰ πολεμήσωμεν κἂν τὴν ἄνοιξιν, ὅμοιος μὲ ὅμοιον ἐχθρὸν, καὶ διὰ νὰ τὸ αὐξήσωμεν πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἔχομεν μονοειδῶς εἰς τοῦτο· ἡ-

ξεύρω τὴν διάθεσίν Σου ὡς πρὸς τὸ τακτικὸν καὶ τὴν ὑπόληψιν ὁποῦ ἔχεις, καὶ τὴν ἀνάγκην ἐγνώρισας καὶ γνωρίζεις περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, καὶ ὅτι προτιμᾶς νὰ ἔχῃς εἰς τὴν ὁδηγίαν σου χιλίους τακτικοὺς ἢ πολλαῖς χιλιάδες ἀτάκτους· καὶ εἶναι εὐχῆς ἔργον ἐν καιρῷ τῆς Γενικῆς ἀρχηγίας σου νὰ συστηθῇ ἡ τακτικὴ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὅθεν πρέπει νὰ συνδράμῃς εἰς τοῦτο καὶ νὰ συμβοηθήσῃς, ὅσον δύνασαι, καὶ νὰ προβάλλῃς τρόπους καὶ μέσα εὐκολίας εἰς τὴν Διοίκησιν μὲ ἀναφοράν σου, καὶ τὸ περισσότερον διὰ νὰ παύσουν καὶ σφαλίσουν τὰ στόματα ἐκείνων ὁποῦ θέλουν νὰ σὲ κατακρίνουν, καὶ ὄχι μόνον ἡ ἐκλαμπρότης σου πρέπει νὰ κάμῃς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ περὶ Σὲ φίλοι στρατιωτικοί.

13 Νοεμβρίου 1825, Ναύπλιον. Ὁ εἰλικρινὴς φίλος σας

Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

Πρὸς τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου.

Καὶ προλαβόντως μὲ διαφόρους μου ἀνεφέρθην εἰς τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον καὶ μὲ τὴν τελευταίαν μου τὴν ἀπὸ 15 τρέχοντος ἀνήγγειλα τὴν τοῦ στρατοῦ μας κατάστασιν· ἤδη δὲ σπεύδω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι οἱ ἐχθροί, ἀφοῦ ἔλαβον τοὺς εἰς Δερβένια καὶ διέβησαν χωρὶς ἀντίκρουσιν ἢ τουφέκι εἰς Τρίπολιν χωρὶς νὰ χάσουν μήτε μίαν ἡμέραν, εἰς τὰς 16 τὴν δευτέραν ξημερώνοντας ἐξῆλθον τῆς Τριπόλεως διὰ νυκτός, καὶ ἦλθον εἰς Λεοντάρι καὶ Δερβένια· τὴν εἴδησιν ταύτην μόλις μοὶ ἔδωσαν εἰς τὰς τρεῖς ἡ ὥρα τῆς νυκτός, καὶ ἀμέσως ἐκίνησα μὲ διακοσίους μόνον ὁποῦ εἶχα κοντά μου ὡς σωματοφύλακας· (ἐπειδὴ τὸ ἄλλο σῶμα ἅμα μαθὼν τὴν τοῦ ἐχθροῦ διάβασιν ἀπέστειλα καὶ διέταξα νὰ στέκῃ κατὰ τὴν Ἀλωνίσταιναν καὶ Δαβιὰν διὰ κάθε ἐχθρικὸν ἐνδεχόμενον κίνημα.) ἔδωσα φωνὴν καὶ μήνυμα εἰς ὅλα τὰ πέριξ χωρία καὶ τὸν κάμπον Καρυταίνης, καὶ ὥστε νὰ φθάσωμεν εἰς Δερβένια συνηθροίσθησαν πανταχόθεν ἀπὸ τὰ ὄρη, τὰ δάση καὶ τὰ σπήλαια ὑπὲρ τοὺς χιλίους πεντακοσίους μὲ μίαν φωνήν. Μόλις ἡ ἐμπροσθοφυλακή μας ἔφθασε μέρος τῆς ἐχθρικῆς ὀπισθοφυλακῆς, ὅπου τὴν ἐτουφέκισεν, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη καὶ νὰ τὴν βλάψῃ ἀπό τε τὸν κρότον τῶν τουφεκίων, καὶ διότι τοὺς εἶχον κτυπήσει τὴν νύκτα μερικοὶ Ἕλληνες εἰς τὸν ὕπνον ἀφ᾽ ὅτου τοὺς ἐπῆραν δέκα ἄτια μουλάρια καὶ

ἓξ ἑπτὰ τουφέκια· ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐχθροὶ διέβησαν καὶ ἔπεσαν εἰς τὸν κάμπον τῶν Λάκων· εἴχομεν ἀπόφασιν νὰ τοὺς ἐξακολουθήσωμεν ἐξ ὀπίσω ἕως εἰς τὰ κάστρια, καὶ ἢ εἰς τὰς πτέρυγας νὰ τοὺς κτυπήσωμεν, ἢ τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον· ἀλλ᾽ ἀνεφοδίαστοι ὄντες καὶ ὑστερημένοι διόλου καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀναγκαιότατον, δηλ. τὸ ψωμὶ δὲν ἐπροχωρήσαμεν· ἀλλ᾽ ἐξ ἀνάγκης ὀπισθογυρίσαμεν, ἀφοῦ παρετηρήσαμεν τὸ στράτευμα τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ὁποῖον ἦτον περίπου τῶν τριῶν ἥμισυ χιλιάδων· ἡ ἀποτυχία αὕτη μὲ κατελύπησε καθ᾽ ἕνα τρόπον, ἀλλ᾽ ἡ προθυμία ἐκείνη τῶν Ἑλλήνων ἡ ἀπαραδειγμάτιστος μὲ παρηγόρησε καὶ μὲ δίδει χρηστὰς ἐλπίδας, διότι ὄχι μόνον οἱ Καρυτινοὶ ἔτρεξαν, ἀλλ᾽ ἐξ ὀπίσω καὶ οἱ Ἀρκάδιοι καὶ οἱ Φαναρῖται· ὥστε ἐὰν ἤθελε προφθάση νὰ κροτηθῇ πόλεμος, βέβαια ἤθελε χαθῇ πολὺ μέρος τοῦ ἐχθροῦ· οἱ Κύριοι Δεληγιανναῖοι μὲ ὅλον τὸ σῶμα τοῦ τμήματος Λαγκαδίων, Ἄκοβας καὶ Πέρα Μεριᾶς ἐπέρασαν κατὰ τοῦ Δάλα· ὡσαύτως καὶ ὁ Κολιόπουλος μὲ τοὺς Λιοδορησίους, τοῦ ὁποίου σᾶς περικλείεται καὶ ἓν γράμμα ὁμοῦ καὶ ἓν ἕτερον τῶν Καραμεραίων, οἱ ὁποῖοι περιγράφουν τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Χλουμουτζί ου· ἀπὸ δὲ τὸν Κύριον Ζαΐμην δὲν ἔχω κἀμμίαν πρόσφατον εἴδησιν ποῦ εὑρίσκεται· ὡσαύτως καὶ διὰ τὸν Νοταρᾶν, εἶναι δύω τρεῖς ἡμέραι ὁποῦ ἀκούομεν συνεχεῖς κρότους κανονοβολισμῶν κατὰ τὴν Γαστούνην, ἀλλὰ τί γίνεται δὲν ἠξεύρομεν· ὡς τόσον ἐγὼ σκοπεύω νὰ εἰσβάλωμεν εἰς τὴν Τρίπολιν νὰ τὴν κατεδαφίσωμεν, ἀνίσως καὶ μᾶς δοθοῦν ἐκεῖνα τὰ ἀνάλογα μέσα ἀπὸ τὴν Σ. Διοίκησιν, δηλ. δεκαπέντε χιλιάδες ὀκάδες παξιμάδη, τὸ ὁποῖον ἕτοιμον νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸ φροντιστήριον εἰς τὴν Ἀλωνίσταιναν, δεκαπέντε χιλιάδας δεκάρια φουσέκια, πέτρας καὶ τζαρούχια, καὶ ἐνταυτῷ νὰ βιάσῃ ἡ Διοίκησις καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους διὰ νὰ τρέξωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, τοὺς Ἁγιοπετρίτας νὰ διατάξῃ καὶ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Νικήταν καὶ Γενναῖον νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον· αὐτὰ ταῦτα χρεωστεῖ καὶ δύναται νὰ τὸ βάλῃ εἰς πρᾶξιν μόνη ἡ Διοίκησις· διότι ἂν ἐγὼ εἶχον τὰ ἀναγκαιοῦντα, ψωμὶ καὶ φουσέκια καὶ τοὺς ὑποσχεθέντας μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν, ποτὲ δὲν διέβαινον οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὰ Δερβένια· εἶχον πάντοτε ὑποχρεουμένους τοὺς Λεονταρίτας καὶ Καπιόνους νὰ στέκωνται ἀδιάλυτοι εἰς μίαν θέσιν.

Ἔξοχον ὑπουργεῖον! τὸ τῆς οἰκονομίας κεφάλαιον εἰς τὰ πολεμικὰ ἐπιχειρήματα εἶναι τὸ πρότιστον προκαταρκτικώτατον, καὶ ἄνευ τοῦ ὁποίου εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ σταθῇ στρατόπεδον καὶ νὰ ὑπάρξῃ πόλεμος· δύω τρία παλιάλογα ὅπου εἶναι ὅλα ὅλα εἰς τὸ στρατόπεδόν μας, καὶ αὐτὰ ἐψόφησαν χωρὶς κριθάρι, οἰκονομίαν καὶ ἀπὸ κἀνὲν ἄλλο μέρος νὰ κάμωμεν δὲν δυνάμεθα· ἀλλ' οὔτε εὑρίσκεται, εἴκοσι παράδες τὴν ὀκᾶν τὸ κριθάρι δίδομεν καὶ δὲν εὑρίσκομεν ν' ἀγοράσωμεν· ἐπίτηδες λοιπὸν διευθύνω τὸν παρόντα πεζὸν πρὸς τὸ ἔξοχον ὑπουργεῖον μὲ τὴν παροῦσάν μου, τῆς ὁποίας περιμένω μὲ ἀνυπομονησίαν ἀπάντησιν καὶ ἐν τοσούτῳ μένω μὲ σέβας.

14 Νοεμβρίου 1825. Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
Θόδωρ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Ἐρχόμενος πρὸ ἡμερῶν ἐδῶ εἰς Ἄκοβας, ἐσύναξα ἐν γένει ὅλα τὰ ἅρματα τοῦ τμήματος τούτου, καὶ ἀμέσως ἔστειλα τὸν ἀδελφόν μου Κ. Δημητράκην μὲ ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀπέρασεν εἰς τὴν Πέραν μεριὰν καὶ αὐτὸς μὲν εὑρίσκεται εἰς μοναστηράκι καὶ Βελιμάχι μὲ ὀλίγους, τὸ δὲ στράτευμα στέκει εἰς Νεμούταν καὶ Λάλα ἕως Κούμανη παρατηρῶν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ· οἱ ἐχθροὶ ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν καὶ κατεπυρπόλησαν τὴν Ἀγουλινίτζαν καὶ τὰ κάτω χωρία τοῦ Φαναρίου ἐπέρασαν τὸν Ἀλφειὸν καὶ ἦλθον καίοντες καὶ λεηλατοῦντες τὰ χωρία τῆς Γούβας Γαστούνης, καὶ ἔφθασαν ἕως τὴν Ὤλεναν, ἐκεῖ αἰχμαλώτισαν ἕως ἑξῆντα ψυχὰς γυναικόπεδα, ἀπ' ἐκεῖ ἦλθαν ἕως Χελιδόνι, καὶ μὴ εὑρόντες τινα ὑπέστρεψαν καὶ ὑπῆγον εἰς Πύργον, καὶ ἀφοῦ ἠφάνισαν καὶ αὐτὸν καὶ τὰ πέριξ χωρία, σήμερον μὲ γράφουν ἀπὸ Λάλα οἱ καπεταναῖοι μου, ὅτι μέρος τῆς καβελαρίας τραβᾷ διὰ Γαστούνην, ἀπὸ ἕνα ἀλβανὸν λαβωμένον ὁποῦ ἔπιασαν εἰς ἕνα χωρίον τῆς Γαστούνης ζῶντα, ἐπληροφορήθησαν, ὅτι τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ ἀποβλέπει διὰ τὸ Μισολόγγι νὰ κάμῃ τὴν ἔφοδον· ὁ ἀδελφός μου Κ. Δημητράκης μὲ γράφει σήμερον, ὅτι συνεσωματώθησαν ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους στρατιώτας ἐκεῖ, καὶ ὅτι ἠκούσθησαν καὶ μὲ τοὺς καπελήσιους καὶ ἔχουν τὰς ἀναγκαίας βάρδιας, ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ἔχουν καλὰ ὠχυρωμένας τὰς ἀναγκαίας θέσεις· μὲ γράφει πρὸς τούτοις, ὅτι ἐρρέθη λόγος

ἀδέσποτος, πῶς οἱ ἐχθροὶ ἔκαμαν ἀπόβασιν μέρος εἰς Βοστίτζαν, καὶ ὅτι οἱ ἐδικοί μας μὴ δυνάμενοι ἀντιστῆναι ἐτραβίχθησαν ἀπὸ Βοστίτζαν καὶ ἀπὸ Σελὰ, καὶ ἦλθον εἰς Διακοπτόν· ἔγω πεζοὺς εἰς Καλάβρυτα, καὶ πρὸς τὸν Κύριον Ζαίμην, καὶ ἀκόμη δὲν ἔλαβον ἀπόκρισίν των διὰ νὰ σᾶς ἰδεάσω, ὅ,τι μὲ γράψουν· προχθὲς τὴν παρασκευὴν ἀπὸ τὰς πέντε τῆς ἡμέρας ἕως τὸ ἑσπέρας ἀκούονται ἀρκετοὶ κανονοβολισμοὶ κατὰ τὸ μέρος τῆς Ζακύνθου· σήμερον μὲ γράφουν οἱ καπεταναῖοι μου ἀπὸ Λάλα, ὅτι χθὲς ἐπέρασαν ἑβδομῆντα καράβια ἀπὸ Γαστούνην καὶ ἐμβῆκαν κατὰ τὸν κόλπον παλαιᾶς Πάτρας, δὲν ἐδιάκριναν ὅμως κἂν ἐχθρικὰ ἦτον κἂν ἰδικά μας, ἄλλας νεωτέρας εἰδήσεις δὲν ἔχομεν ἕως αὐτὴν τὴν ὥραν· ἐγὼ περιμένω τὴν ἀπόκρισίν σας, καὶ ἀμέσως ἀπερνῶ πέραν εἰς τὸ στρατόπεδον· ἡ ἐκλαμπρότης σας ὅ,τι νέα ἔχετε ἀπὸ αὐτοῦ ἀπὸ Αρκαδίαν, Μεσσήνιον κόλπον, Φανάρι καὶ Ναύπλιον ἰδεάσετέ με διὰ ῥέγουλάν μου.

Νοεμβρίου 15, ἀπὸ Βιζίτζη 1825. Ὁ ἀδελφός
Κανέλος Δεληγιάννης.

Ἐκλαμπρότατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη.

Χθὲς φθάνοντας εἰς Νεοχῶρι ἐμάθαμεν, ὅτι οἱ Κύριοι Δεληγιανναῖοι εὑρίσκονται εἰς Κοντοβάζενα, ὁ κὺρ Κανέλος, καὶ ὁ κὺρ Δημητράκης εἰς Βυζύτζη, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔγραψα ἀμέσως μὲ ἐπίτηδες νὰ ταχύνουν τὸν ἐρχομόν τους νὰ ἑνωθῶμεν, ὁμοίως ἔγραψα τοῦ Κὺρ Σισίνη, ὅπου εὑρίσκετο εἰς Κούμανη καὶ τοῦ Κ. Παπαγαθοπούλου, ὅπου ἦτον εἰς Πλάτανον, διὰ νὰ ἑνωθῶμεν εἰς ἓν, καὶ εἰσέτι ἀπόκρισίς των δὲν μὲ ἦλθεν, ταύτην τὴν ὥραν ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα, καὶ ἐπληροφορήθημεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπέρασαν ἀπὸ Γαστούνην καὶ εὑρίσκονται ἕως Ἀλητζλεπὶ, τὴν προχθὲς ἔγεινε πόλεμος εἰς Βαρθολομιὸ καὶ ἠθέλησαν νὰ ὑπάγουν εἰς βοήθειαν τῶν ἐδικῶν μας, ἀπὸ τὸ Κάστρον Χλομούτζη, ἑκατὸν πενῆντα Ἕλληνες, τοὺς ὁποίους ἐθανάτωσαν ὅλους οἱ ἐχθροὶ, ἐσκοτώθησαν καὶ τετρακόσιοι Τοῦρκοι, καὶ ἀφοῦ οἱ ἐχθροὶ ἐτραβίχθηκαν εἰς Γαστούνην, ἔφυγον διὰ νυκτὸς οἱ ἐν Βαρθολομιῷ καὶ ἐτραβίχθησαν εἰς τὰ ὑψηλὰ, πρὸς τούτοις ἐμάθομεν, ὅτι μερικοὶ Ἕλληνες εὑρισκόμενοι εἰς τὰς κορυφὰς, εἶδον τὸν πόλεμον τῶν καραβίων, καὶ ὅτι ἐκάη-

σαν ἀρκετὰ καράβια, δὲν ἔχομεν ὅμως καθαρὰν πληροφορίαν, καὶ ὅ,τι μάθομεν ἕως αὔριον πάλιν θέλει σᾶς ἰδεάσομεν.

Τῇ 19 Νοεβρίου 1825. Ὁ ἀδελφός Σας

Δημητράκης Πλαπούτας

Γενναιότατε!

Τὸ ἀπερασμένον σάββατον ἔφθασεν ὁ ἐχθρὸς εἰς Πύργον καὶ τὴν δευτέρα διὰ νυκτὸς ἔστειλε τὸν Χουσεϊμπέϊ μὲ 2000 καββελαρία, καὶ ἦλθον εἰς πέριξ χωριὰ Γαστούνης, καὶ ἀκολούθως καὶ εἰς τὴν χώραν, καὶ δὲν ἔλειψε καὶ τίποτε νὰ μὲ πιάσουν καὶ τὸν ἴδιον, καὶ τὴν τετράδη μὲ τὸ ἀγτζαλίκι ἦλθεν ὁ ἴδιος ὁ Ἰμπραΐμ πασᾶς, τὴν πρώτην ἡμέραν ὅπου ἔφθασε ὁ Χουσεϊμπέϊς ἐπῆγε καὶ εἰς τὸ Βαρθολομιὸ ὅπου ἐκεῖ ἦτον κλεισμένοι ὀλίγοι ἐδικοί μας καὶ ἐπολέμαγαν, τὴν τρίτην τὸ ἴδιον, τὴν τετράδην ἐπῆγαν ἕως 1000 καββελαραῖοι, καὶ αὐτοὶ ἐστέκουντο καὶ ἐπολέμαγαν, ἐκίνησαν λοιπὸν δύω καπεταναῖοι μὲ διακοσίους στρατιώτας καὶ ἐπῆγαν εἰς Βαρθολομιὸ πρὸς βοήθειάν τους, δὲν ἐπρόφθασαν ὅμως νὰ πᾶν μέσα εἰς τὸ χωρίον, ἀλλὰ ἔξω εἰς τὰς γράνας τοὺς ἐκτύπησαν οἱ καββαλαραῖοι, αὐτοὶ ἐστάθηκαν γενναῖοι καὶ μὲ ἀνδρίαν ἐπολέμαγαν καὶ ἐσκότωσαν καὶ Τούρκους πολλούς, τόσον σᾶς λέγω, ὅτι τὰ ἄτια τῶν σκοτωμένων ἐπερπατάγαν εἰς τὸν κάμπον ὡσὰν γελάδια· εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔφθασαν καὶ χίλιοι πεζοὶ Τοῦρκοι μεντάτι τῆς ὥρας ὅπου τοὺς ἔπιασε καὶ μία ῥαγδαία βροχή, δὲν ἐδούλευαν τὰ τουφέκια τῶν ἐδικῶν μας, τοὺς ἐρίχτηκαν οἱ πεζοὶ καὶ οἱ καββελαραῖοι καὶ ἐπιάσθηκαν μὲ τὰ γιαταγάνια καὶ σπαθιά, καὶ μὲ τὰ χέρια ἐσκότωσαν ὑπὲρ τοὺς 500, ἢ 600 Τούρκους, ἐφονεύθησαν καὶ ἐδικοί μας 180, ἔγεινε πάλιν μάχη, ἐσκοτώθησαν Τοῦρκοι ἀρκετοί, οἱ δὲ ἐδικοί μας κανένας δὲν ἔμεινεν· τοὺς πολυορκημένους ὁ θεὸς τοὺς ἐγλύτωσεν εἰς τὸ Κάστρο, σκλάβους πολλὰ ὀλίγους ἐπίασε ἕως 24 οἱ Τοῦρκοι καὶ ἦτον ἑπτὰ χιλιάδες, ὅπου τῆς Γαστούνης δὲν ἦτον σπίτι, ἀχοῦρι, ἀργαστήρι καὶ ἐκκλησία ὅπου νὰ μὴν ἦτον μέσα νὰ ἔχουν κονάκι, ὥστε σήμερα ἐπῆγα καὶ ὁ ἴδιος, καὶ εἶδα ὅτι τὸ προχθὲς σάββατον ἐμίσεψαν ὅλοι διὰ Πάτρα καὶ ἐπῆγον, λέγουν ὅμως ὅτι θὰ περάσῃ διὰ Μεσολόγγι, ἐγὼ στοχάζομαι, ὅτι θὰ τραβίξῃ διὰ Κόρινθον, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ Δραπάνο καὶ εἰς τὸ Ψαθόπυργο ἔβγαλε διὰ θαλάσσης 7000, καθὼς μὲ γράφει ὁ ἐκλαμ-

πρότατος Κύριος Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὁ ὁποῖος ἐτράβιξε καὶ διὰ τὰ μέρη αὐτὰ διὰ νὰ ἴδῃ τὰ κινήματά των· ὁ πασᾶς σᾶς λέγω, ὅτι ἐπῆγε εἰς Πάτρα, τὴν ἡμέραν ὅπου ἔφυγε ἀπὸ Γαστούνην ἔφυγε μόνον μὲ τοὺς φράγκους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔχει πολλοὺς μαζί του, αὐτὰ ὅλα μὲ τὰ ἐδιηγήθη ἕνας ἀρβανίτης ὀνόματι Ζεϊνέλης, τὸν ὁποῖον ἐπιάσαμεν. . . . .

Τῇ 19 Νοεμβρίου, Παλυόπολις 1825. Ὁ ἀδελφὸς

Γεώργιος Σισίνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Γεν. ἀρχηγόν.

Δὲν σᾶς ἔγραψεν ἕως τῆς ὥρας περιμένον καὶ ἐλπίζον νὰ δυνηθῇ νὰ σᾶς στείλῃ ὅσην ἤθελε σταθῇ δυνατὸν δύναμιν κατὰ τὴν αἴτησίν σας· ἀλλ' ὅσους τρόπους καὶ ἂν μετεχειρίσθη, τοῦτο ὑπῆρξεν ἀδύνατον· διότι ἄλλοι ἐπὶ προφάσει, ὅτι ἐκστρατεύουν εἰς Κρήτην, ἄλλοι εἰς Ὕδραν, καὶ ἄλλοι ἐπὶ διαφόροις προφασιολογίαις, ἀποφεύγουν τὸ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ Γ. στρατόπεδον, ὅθεν εἰς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μεμφθῆτε τὸ ὑπουργεῖον, ἢ νὰ τὸ ἀποδώσητε εἰς ἀμέλειαν, ἀλλὰ γνωρίζοντες τὴν διαφθορὰν τῶν στρατιωτικῶν, νὰ προσπαθήσητε μὲ ὅσους ἄλλους τρόπους γνωρίζετε καὶ δύνασθε νὰ βλάψητε τὸν ἐχθρόν· ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν Σεβ. Διοίκησιν ἀναφοράν σου πληροφορεῖται τὸ ὑπουργεῖον τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν εἰς αὐτὰς τὰς θέσεις προχώρησίν του, καθὼς καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου διὰ τὴν λειποταξίαν τῶν στρατιωτῶν καὶ ὅτι αἱ πλησιόχωροι ἐπαρχίαι δὲν συνενοῦνται μὲ τὸ Γεν. στρατόπεδον, διότι βιάζονται νὰ ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν οἰκογενειῶν των· ἡ ἐκλαμπρότης σας ὅμως δὲν θέλετε παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ κινῆτε πάντα λίθον εἰς τὸ νὰ βλάψητε τὸν ἐχθρόν, εἰς τὰς ὁποίας τοσοῦτον τολμηρῶς ἐπροχώρησε θέσεις.

1825, 22 9βρίου, Ναύπλιον.

Ἀφοῦ, ὡς ἐρρέθη, ὑπῆρχε μεγάλη ἔλλειψις τροφῶν· ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν ἐχορήγει τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τὴν συντήρησιν ἱκανοῦ τινος στρατιωτικοῦ σώματος, ἡ συγκέντρωσις στρατοῦ κατέστη δύσκολος.

Μεταβάντος δὲ τοῦ Ἰμβραῒμ εἰς Μεσολόγγι, ὁ Κολοκοτρώνης ὠφελούμενος ἐκ τῆς εὐκαιρίας ταύτης τῆς ἀπουσίας του, ἐσκέφθη νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν δύω μέσα λυσιτελῆ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· τὸ μὲν περὶ τῆς αὐξήσεως μέχρι 10,000 τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, ὅστις νὰ δύναται ἀποτελεσματικῶς ν' ἀντιτάττεται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· τὸ δὲ ἵνα κάμῃ ἔφοδον κατὰ τῆς Τριπόλεως, ἧς ἡ κυρίευσις ἦτον λίαν ἐπωφελὴς εἰς τοὺς Ἕλληνας, καθὸ κέντρου τῆς Πελοποννήσου.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ πρώτου συνεννοήθη μετὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ ὑπέβαλλον ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκθέτοντες τὰς περὶ τοῦ τακτιτῶς ὠργανισμένου στρατοῦ σκέψεις των καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ εὐχερέστερον ἤθελον ἐπιτύχει τὴν κατάταξιν τῶν Ἑλλήνων· μάλιστα δὲ ὁ Κολοκοτρώνης συνεπῶς μ' ὅσα πρὸς τὴν Διοίκησιν ἐπροτάθησαν καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ἣν εἶχεν ὑπὲρ τοῦ τακτικοῦ ϛρατοῦ ὡς λίαν συντελεϛικοῦ, κατέταξεν ἐκτὸς πολλῶν συγγενῶν τοῦ καὶ τὸν μικρότερον υἱόν του Κολῖνον ὑπὸ τὸν Φαβιέρον ἁπλοῦν ϛρατιώτην, ὅϛις προήχθη ἀκολούθως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ· ὅπως διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου ἑλκύσῃ τὰς θελήσεις τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν αὐθόρμητον κατάταξιν, ἥτις τότε ἐφαίνετο δύσκολος. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις κωφεύσασα εἰς πάντα ταῦτα, δὲν ἀπεφάνθη μὲν ῥητῶς περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ μὴ τοῦ σχεδίου των, ὅπερ κατωτέρω καταχωροῦμεν, ἔθεσεν ὅμως μετὰ ταῦτα τινα ἐκ τῶν προταθέντων εἰς ἐνέργειαν.

Περὶ δὲ τῆς ἐφόδου τῆς Τριπόλεως, ὁ Κολοκοτρώνης συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς Κυβερνήσεως περὶ προμηθείας τροφῶν τε καὶ πολεμεφοδίων, συνεκέντρωσεν εἰς Περτζοβὰν περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου, ὑπὲρ τὰς 5800 στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους διήρεσεν εἰς 3 σώματα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ του· καὶ τὸ μὲν συγκείμενον ἀπὸ 2 χιλιάδων περίπου ὑπὸ τὸν Νικήταν, Πλαπούταν, Ἀποστ. Κολοκοτρώ-

νην, Ἀλ. Λεβειδιώτην καὶ λοιποὺς διέταξε νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῶν πυλῶν τοῦ Φρουρίου τῆς Τριπόλεως Μιστρᾶ καὶ Λεονταρίου· τὸ δὲ ὑπὸ τὸν Γενναῖον καὶ Τσώκρην, συγκείμενον ἐπίσης ἀπὸ 2 χιλιάδων, νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τῆς πύλης Καρυταίνης, καὶ τὸ τρίτον ἐκ 1500 περίπου ὑπὸ τὸν Π. Γικτράκον, Κ. Μαυρομιχάλην, Κ. Δούκαν καὶ Ζαφειρόπουλον, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ Παυλίδης μετ' ὀλίγων τακτικῶν στρατιωτῶν, κατὰ τῆς πύλης Σαραγιοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Κολοκοτρώνης μετ' ὀλίγων Τριπολιτῶν ἐτοποθετήθη κατὰ τὴν πύλην τῆς Ναυπλίας εἰς θέσιν Μολιβὶ, ἵνα ἐπιτηρῇ, καὶ κατὰ τὴν ἀνάγκην νὰ παρέξῃ οἱανδήποτε βοήθειαν. Ἀλλ' ἐνῷ ταῦτα πάντα καὶ οἷα ἄλλα ἐκρίθησαν κατάλληλα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξετελέσθησαν μετὰ σπουδῆς καὶ προθυμίας, καὶ ὑπελείπετο νὰ δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου, ἵνα ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν πολιορκουμένων, οἵτινες διετέλουν ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τῶν κατ' αὐτῶν προπαρασκευασθέντων, κακῇ τύχῃ, δύω Βούλγαροι, τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων διαφυγόντες, εἰσῆλθον εἰς Τρίπολιν καὶ ἐπρόδοσαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὰ κατ' αὐτῶν ἐνεργούμενα, οἵτινες αὐθωρεὶ ἅπαντες ἑτοιμασθέντες ἐτέθησαν εἰς ἀμυντικὴν θέσιν. Μ' ὅλα ταῦτα ὁ Νικήτας μετὰ τοῦ Πλαπούτα καὶ λοιπῶν πλησιάσαντες τὸ φρούριον, ἔθεσαν ἐπιτηδείως εἰς αὐτὸ τὰς ἀναβάθρας διὰ τὴν ἔφοδον· ἀλλ' ὁ θόρυβος τῶν ἑτέρων σωμάτων, ἅτινα ἐπλησίαζον εἰς τὸ φρούριον δὲν διέφυγε τὴν ἄγρυπνον προσοχὴν τῶν Τούρκων, οἵτινες πάραυτα ἤρξαντο τοὺς πυροβολισμούς. Οὕτω δὲ ἀποκρουσθέντες οἱ Ἕλληνες ἀπέτυχον τῆς ἐφόδου, τῆς ὁποίας ἄλλως ἐθεωρεῖτο ἄφευκτος ἡ ἐπιτυχία, καὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν Γρικόρρφων. Τῇ δὲ πρωίᾳ ἐξῆλθον περὶ τοὺς 100 ἱππεῖς κατὰ τῶν ἐν Μολιβὶ 200 περίπου Ἑλλήνων, καὶ ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγήν· ἔδραμον δὲ εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων ὁ Νικήτας, Τσώκρης καὶ Γενναῖος· πλὴν συγχρόνως ἐξῆλθον κατ' αὐτῶν, ἄλλαι δύο χιλιάδες Τούρ-

κων, οἵτινες ἀποκρουσθέντες ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Τρίπολιν· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων 38, ἐκ δὲ τῶν Τούρκων 50, ἐν οἷς καὶ ὁ Φρούραρχος τῆς Τριπόλεως.

Ἀποτυχούσης τῆς κατὰ τῆς Τριπόλεως ἐφόδου, ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν λοιπῶν κατέβη εἰς Ἄργος, καὶ, συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς Διοικήσεως, κατώρθωσεν, ἂν καὶ ἀπαντήσας πολλὰς δυσχερείας, νὰ προμηθευθῇ τροφὰς πρὸς διατήρησιν δύω τοὐλάχιστον στρατοπέδων, τὸ μὲν εἰς Δερβένια τοῦ Λεονταρίου συγκείμενον ἀπὸ 2000 ὑπὸ τὸν Νικήταν, τὸ δ' ἕτερον πέριξ τῆς Τριπόλεως ὑπὸ τὸν Γενναῖον. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν τροφῶν, ὁ Γενναῖος μετέβη εἰς Ἄργος, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν θέσιν διωρίσθη ὁ Κανέλος Δεληγιάννης, πλὴν καὶ αὐτὸς διὰ τὸν αὐτὸν λόγον μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατέβη εἰς Ἄργος· ὁ δὲ Νικήτας συνετήρει τὸν στρατόν του δυσκόλως ἀπὸ ὀλίγας τροφὰς, τὰς ὁποίας τῷ ἐχορήγησεν ἡ Διοίκησις, καὶ ἀφ' ὅσων ἠδύνατο νὰ προμηθεύηται ἐκ τῶν παρακειμένων ἐπαρχιῶν. Τότε τὸ ἐν Μεθώνῃ ἐδρεῦον σῶμα τοῦ Ἰβραΐμη, τὸ ὁποῖον ἦτο προσδιωρισμένον ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ του ἐν ἀνάγκῃ νὰ χορηγήσῃ οἱανδήποτε συνδρομὴν πρὸς τοὺς ἐν Τριπόλει, ἐκίνησε νὰ μεταβῇ εἰς Τρίπολιν, ἀλλ' ἀποκρουσθὲν ὑπὸ τοῦ Νικήτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του.

Εἰς τοιαύτην ἀθλιότητα ἔφθασεν ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Διοικήσεως, ὥστε οὐ μόνον στρατὸν ἀπὸ 2000 συγκείμενον νὰ συντηρήσῃ δὲν ἠδύνατο, ἀλλ' οὔτε τὴν φρουρὰν τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἀφοῦ κατηνάλωσε τὸ δάνειον, φθάσασα εἰς ἀπορίαν κατέφυγεν εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἐράνων ἐπαχθῶν εἰς τοὺς πολίτας.

Ταῦτα τ' ἀνωτέρω ἐμφαίνονται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολάς.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Ἀπὸ Λεχοῦρι ὡς σᾶς ἔγραφα διευθύνθην εἰς Καλάβρυτα, καὶ

ἐκεῖθεν ἐνταῦθα, ὅπου προσπαθῶ νὰ ἀσφαλισθῶσι τὰ γυναικόπαιδα τοῦ μέρους τούτου εἰς τὰ σπήλαια, καὶ οἱ ἄνδρες νὰ ἔβγουν εἰς τὸν πόλεμον· εἶναι ἱκανοὶ ἕως τώρα συναγμένοι καὶ ὅλον ἐν συνάζονται· ἡ ἐκλαμπρότης σας ἀπὸ γράμματα τοῦ Κυρίου Σισίνη ἢ καὶ ἄλλοθεν ἐμάθετε τὰ τῆς Γαστούνης· ὁ Πασιᾶς κατὰ τὴν 17 ἔφθασεν εἰς Δρέπανον, ὅπου προλαβόντως εἶχαν κατασκηνώσει οἱ ἀποβιβασθέντες ἀπὸ τὰ πλοῖα ἀραπάδες του, ἐκεῖ ἦλθε μὲ τρισχιλίους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς, ὅλους δηλαδὴ ὅσους εἶχεν εἰς Γαστούνην, κατὰ τὴν ὁμολογίαν μιᾶς αἰχμαλώτου, ἡ ὁποία αἰχμαλωτισθεῖσα εἰς τὸ χωρίον Κολίρη ἔφυγε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ Ταμποῦρι τῶν Σελῶν· αὕτη πρὸς τοῖς ἀνωτέρω διηγεῖται ὡς μὲ γράφει ὁ Γιαννάκης Φεϊζόπουλος, ὅτι μήτε εἰς τὸ φρούριον τῆς Πάτρας ἔμβασε τὸν Πασᾶ, μήτε εἰς τὸ Καστέλι, ὅτι ἀπὸ Πύργον καὶ Γαστούνην ἔφερεν ὡς τριακοσίους αἰχμαλώτους ἄνδρας καὶ γυναικόπαιδα, ἐξ ὧν τοὺς πρώτους ἔσφαξε, τὰ δὲ γυναικόπαιδα ἀπεβίβασεν εἰς τὰ πλοῖα διὰ τὴν Αἴγυπτον, ὅτι οἱ εἰς τὴν δούλευσίν του ἀρβανίτες ἀναχωροῦν διὰ τὸν τόπον τους, καὶ ὅτι μελετᾷ νὰ στείλῃ εἰς Μεσολόγγι τοὺς νεφελθόντας ἄραβας· αὕτη φεύγουσα τὴν 17, εἶδε τὰ πλοῖά μας περὶ τὸ Μεσολόγγι, τὰ δὲ ἐχθρικὰ ἦτον εἰς τὴν Πάτραν. Ταῦτα τὰ τῆς αἰχμαλώτου, ἐκ τῶν ὁποίων ἠμπορεῖ τις νὰ ὑποθέσῃ τινα πιθανά

Παρατηρῶ Κύριε τὰ πράγματά μας ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν χειροτερεύοντα, καὶ στοχάζομαι ὅτι ἂν ὁ Πασιᾶς ἀπεράσῃ νὰ πολιορκήσῃ τὸ Μεσολόγγιον, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ ἐνδυναμωθῇ ἔτι μᾶλλον μὲ τὸ ἔμβασμα τοῦ Κώστα Μπότζαρη, καὶ τῶν ἄλλων περὶ τὰ Σάλωνα ὁπλαρχηγῶν καὶ στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα διέταξεν ἡ Διοίκησις ν' ἀπεράσουν ἐκεῖ, καὶ ἠμπορεῖ ν' ἀνθέξῃ ὅλον τὸν χειμῶνα, ἐφοδιαζόμενον μάλιστα καὶ μὲ τροφὰς, τὰς ὁποίας ἐφρόντισεν ἡ Διοίκησις νὰ ἐμβάσῃ διὰ τῆς Ζακύνθου. Στοχάζομαι, ὅτι ἄλλη σωτηρίας ἐλπὶς δὲν μᾶς μένει παρὰ ἡ αὔξησις τοῦ τακτικοῦ μας, τοῦτο ἔχω πεποίθησιν, ὅτι συμπληρούμενον ἐπὶ πέντε ἢ ἓξ χιλιάδας στρατιωτῶν ἕως τὴν ἄνοιξιν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ὠφελήσῃ πολύ· τούτου ἕνεκα ἀπεφάσισα νὰ καταταχθῶ ὁ ἴδιος, ἀφοῦ ἀπεράσῃ ὁ Πασιᾶς εἰς τὸ Μισολόγγι, ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης, μαζὶ καὶ μὲ ὅσους ἄλλους μὲ ἀκολουθήσουν· καὶ τοῦτο διὰ νὰ γνω-

ρίσουν οἱ Ἕλληνες πόσον ἀναγκαία ἡ τοῦ τακτικοῦ σύστασις· ἄλλως δὲ βλέπω τὸν ἀφανισμόν μας οὐ μακρὰν ἀφιστάμενον....

Ἡ κραταιὰ Βρετανία περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου Ν. Ε. διεκήρυξεν αὖθις τὴν εἰς Λεϊμπὰχ ἀποφασισθεῖσαν οὐδετερότητα· ἐκ τούτου ἔλαβον ὕλην οἱ ἐφημεριδογράφοι τῆς Εὐρώπης νὰ δημοσιεύσουν, ὅτι δὲν θέλει ἐπιτύχωμεν τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐξιππάσῃ, ἐπειδὴ εἶναι διπλωματικῆς ἔργον, καθότι οἱ ἴδιοι ἀντιφάσκοντες κοινοποιοῦν, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Μιαοῦλι ἔφθασε κατὰ τὴν 4 Ὀκτωμβρίου Ν. Ε. εἰς Λονδῖνον· ὑπεδέχθη εὐμενῶς μὲ τὰ ἔγγραφά μας, καὶ ὅτι τόσον ἡ κραταιὰ Βρετανία, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις καταγίνονται νὰ δώσουν ἓν τέλος ἔντιμον εἰς τὴν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Τούρκων διαφοράν.

Εἰς ἡμᾶς τώρα παρ' ἄλλοτε εἶναι ἀναγκαία σταθερότης καὶ ἐνέργεια, καὶ ὁ ἐχθρὸς βέβαια μὲ μία φοῦκτα ἄραβας, δὲν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς κυριεύσῃ· ἄλλο τι νὰ σᾶς γράψω δὲν ἔχω, εἰμὴ ὅτι ἂν δὲν ἦλθον νέαι δυνάμεις εἰς Τριπολιτζᾶν νὰ τραβιχθῆτε πρὸς τὰ ἐδῶ διὰ νὰ ἀνταμωθῶμεν· ἂν ὁ ἐχθρὸς ἀπεράσῃ εἰς Μεσολόγγιον θὰ εὕρῃ ἀνθίστασιν, καὶ τὰ πράγματά μας θὰ καλητερεύσουν, εἰ δὲ καὶ ἀπεράσῃ εἰς Κόρινθον ἐξακολουθῶν τὰς λεηλασίας του εἰς τὴν Πελοπόννησον, δὲν θὰ ἦναι καλὰ, καὶ τότε πάλιν ἡ προσωπική μας ἀντάμωσις εἶναι ἀναγκαία· αἱ ἐφημερίδες διασαλπίζουν ὡς βεβαίαν τὴν ῥῆξιν τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου· ταῦτα.

20 Νοεμβρίου 1825, Κλαπατζοῦνα. Ὁ ἀδελφός Σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν!

Ἡ περὶ συστάσεως τακτικοῦ ἰδέα εἰς τὴν πατρίδα μας εἶναι ἤδη μοναδικὸν ἀντικείμενον τῶν σκέψεων ὅλων τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἰδιαιτέρως ἡμεῖς ὅσοι ἀπολαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ λεγώμεθα στρατιωτικοί, ἐξαιρέτως οἱ Πελοποννήσιοι εἶναι μᾶλλον εὐδιάθετοι καὶ μὲ ζῆλον πρὸς τοῦτο· τὰ περιστατικὰ ὅμως τὰ ὁποῖα κατέτρεξαν τὴν τύχην τῆς Πελοποννήσου, καὶ τὴν κατέστησαν, οἵα κατήντησεν, αὐτὰ ταῦτα τοὺς ἐμπόδισαν μέχρι τοῦδε νὰ δείξουν πραγματικῶς τὴν διάθεσίν των· ἡ περικλειομένη πρός με ἀναφορὰ τῶν ὑποφαινομένων ὁπλαρχηγῶν βεβαιοῖ τὴν ἀλήθειαν

τῶν λεγομένων μου· οἱ εἰρημένοι, καθὼς σκέπτονται περὶ τῆς εὐκολίας τοῦ πράγματος, εἶναι ἕτοιμοι καὶ πραγματικῶς νὰ συντρέξουν τὸ ἐνὸν αὐτῷ ἕκαστος· τῆς ἰδίας γνώμης εἶναι καὶ ὁ στρατηγὸς Παναγ. Γιατράκος· αἱ παρατηρήσεις τὰς ὁποίας κάμνουν μοῦ φαίνονται εὔλογοι· ὅθεν εὔχομαι νὰ εὑρεθῶσι καὶ ἐνεργηθῶσι τὰ μέσα τῆς ἀληθοῦς ἐπιτυχίας καὶ εὐκολίας εἰς τὴν ταχίστην σύστασιν αὐτοῦ τοῦ σωτηρίου συστήματος· μένω εὐσεβάστως.

Τῇ 26 Νοεμβίου 1825, ἐν Περτζοβᾷ. Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης

Θεόδ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν!

Μετὰ πενταετίαν λαμπρῶν ἀγώνων τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τρέχει ἤδη ἔσχατον κίνδυνον καὶ ἀμηχανεῖ περὶ τῆς σωτηρίας· καὶ τοῦτο διὰ τί; διότι ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐπαῤῥησιάσθη μὲ διαφορετικοὺς παρ' ἄλλοτε τρόπους τοῦ πολεμεῖν, ὥστε δὲν νικᾶται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας· καὶ διὰ νὰ νικηθῇ, χρεία νὰ πολεμηθῇ μ' ὅμοιον τρόπον τοῦ πολεμεῖν· χρεία, τακτικὸς, νὰ πολεμηθῇ ἀπὸ τακτικοὺς Ἕλληνας· τοῦτο εἶναι ἀξίωμα κοινόν! ἡ ἀνάγκη τοῦ τακτικοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι μάλιστα εὕρημα προγονικόν μας, ἐγνωρίσθη ἀπὸ ὅλα τὰ φωτισμένα καὶ εὐνομούμενα ἔθνη καὶ ἔλαβεν εἰσαγωγὴν εἰς αὐτά· ὅθεν διὰ τοῦτο, καὶ διότι ἐξαρτᾷ αὐτὸ σήμερον τὴν σωτηρίαν μας, ἡ σύστασίς του εἰς τὸ ἔθνος μας θεωρεῖται ἀναντιῤῥήτως ἀναγκαία· τὴν ἀνάγκην ταύτην γνωρίσας ἐγκαίρως καὶ ἐγὼ, καὶ λέγων καὶ γράφων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ τρανώτατα διεκήρυττον· καὶ ἦτον εὐχῆς ἔργον νὰ ἤθελεν εἶσθαι συστημένον πρὶν σήμερον· μὰ ἀφοῦ δὲν ἐσυστήθη, εἶναι ἀπελπισίας ἴδιον νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν ἔχομεν καιρὸν πλέον νὰ τὸ συστήσωμεν· ὅταν γνωρίζωμεν, ὅτι αὐτὸ εἶναι μέσον σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ κινδύνου, πρέπει νὰ ἐπιμεληθῶμεν τὴν σύστασίν του, ὥστε καὶ ἂν χαθῶμεν (ὃ μὴ γένοιτο) νὰ μὴ ἐπισύρωμεν καὶ τῆς ἀμελείας καὶ νωθρίας τὸ ὄνειδος· καὶ ὅσον μὲν διὰ τὴν σύστασίν του, ὀρθότατα ἡ Διοίκησις ἔλαβε τὰ σπουδαῖα μέτρα, τὰ ὁποῖα παρατηροῦνται εἰς τὰς διακηρύξεις της, καὶ κάθε πατριώτης χρεωστεῖ τὴν συνδρομὴν τοῦ μέρους του· ἐγὼ ὅμως χρέος μου πατριωτικὸν ξεχωριστὰ ἐνόμισα νὰ καθυποβάλω εἰς τὴν κρίσιν τῆς Διοικήσεως καὶ τοὺς ἀκολούθους στοχασμούς μου ἀποβλέποντας τρόπον, εὐ-

κολίαν καὶ πρόσοδον τῶν Πελοποννησίων ἀνάλογα μὲ τὸν καιρὸν καὶ τὰ μέσα ὅπου ἔχομεν· ἐδούλευσα κοντὰ εἰς ἄλλα ἔθνη, καὶ πολλάκις συνεβούλευσα, καὶ αἱ συμβουλαί μου ἠκούσθησαν, καὶ μάλιστα, ὅταν ἐπρόκειτο λόγος περὶ τακτισμοῦ μερικῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἑπτάνησον, ἠκούσθησαν μὲ ἐπιτυχίαν αἱ περὶ τρόπου καὶ εὐκολίας συμβουλαί μου· αἱ συμβουλαί μου δὲ καὶ αἱ προτάσεις μου, ὅπου ἐπὶ τὸ παρὸν ἔχω νὰ προβάλω εἶναι αἱ ἑξῆς.

Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὰ ἔθνη ὅσα οἰκειοποιήθησαν τὴν τακτικήν, διὰ νὰ τὴν συστήσουν θέλ' εἶχον βέβαια ἡσυχίαν εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν, τοὐλάχιστον ἐσωτερικῶς θέλει εἶχον νόμους ἰσχυροὺς μὲ ἐθνικὴν ὕπαρξιν, καὶ θέλει ἐμεταχειρίσθησαν τὴν βίαν τῶν νόμων καὶ βίαν ἴσως μοναρχικήν, θέλει εἶχον θησαυρούς, καὶ ἐμετεχειρίσθησαν τὴν πάντα πείθουσαν δύναμιν· τὸ ἓν μέρος ἡ βία, καὶ τ' ἄλλο ἡ πειθώ, καὶ ὅσα ἄλλα μέσα ἠμποροῦν νὰ κολακεύσουν τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, ἡ λαμπρότης τῆς στολῆς, καὶ τόσ' ἄλλα προνόμια χαρισθέντα εἰς τὸν στρατιώτην προσεβοήθησαν εἰς τὴν σύστασιν· καὶ τότε ἴσως ὁ στρατιώτης ἐγυμνάζετο μὲ ἄνεσιν, καὶ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἴσως μετὰ πολλοὺς χρόνους, ὥστε ἐνόμιζ' ἐνδεχόμενον καὶ τὸ νὰ μὴ χρησιμεύσῃ καθόλου ἐπὶ ζωῆς του· ἡμεῖς δὲ μ' ὅλων αὐτῶν τῶν μέσων τὴν στέρησιν θέλομεν νὰ εὕρωμεν στρατιώτην νὰ τὸν γυμνάσωμεν αὔριον, καὶ νὰ τὸν παρουσιάσωμεν εὐθὺς μετὰ τὴν αὔριον νὰ πολεμήσῃ μὲ ἕνα θριαμβευτὴν ἐχθρόν, καὶ ὁποῖον ζητοῦμεν τοῦτον τὸν στρατιώτην; τοιοῦτον ὥστε νὰ λογίζεται βάρος τῆς γῆς (ἂν ἦναι τίς τοιοῦτος) καὶ ὅπου νὰ μὴν ἤκουσέ ποτε συριγμὸν βολιοῦ· ἐγὼ δὲν πιστεύω οὔτε βλέπω νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιοῦτοι ὁποῦ ἕως τώρα νὰ μὴν ἔπιασαν ἅρμα, καὶ μ' ὅλον τοῦτο νὰ εἶναι ἄξιοι καὶ ἱκανοὶ νὰ ἐμπιστευθῶσι τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους εἰς τοιοῦτον κρίσιμον καιρόν· οἱ στρατιῶται ὅπου πρέπει νὰ τακτισθοῦν διὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, πρέπει νὰ ἦναι μεταξὺ ἐκείνων ὅπου κἂν ἀτάκτως, ἀλλ' ὅμως ἐσυνείθισαν ὁπωσοῦν νὰ πολεμοῦν· καὶ ἐπειδὴ βίαν νὰ μεταχειρισθῶμεν εἶναι δύσκολον, διά τε τὴν ἀναστάτωσιν τοῦ τόπου, καὶ διότι καιρὸς δὲν μᾶς μένει καὶ πειθοῦς μέσα δὲν ἔχομεν, χρεία διὰ τοῦτο νὰ ἐξορμήσωμεν τὴν θέλησιν καὶ προθυμίαν των μὲ ἐκεῖνα τὰ μέσα ὅπου μόνα ἠμποροῦν νὰ ἐπι-

τύχουν· οἱ Ἕλληνες ὅλοι ἐπιθυμοῦν καὶ θέλουν νὰ πολεμήσουν, ὡς πολεμοῦν μέχρι τοῦδε ὑπερασπιζόμενοι πίστιν, πατρίδα καὶ ὕπαρξιν· ὁ κίνδυνος τῆς ἐλευθερίας των καὶ ὁ φόβος τῆς γενικῆς ἀπωλείας, τοὺς πείθουν ὄχι μόνον εἰς τὸ τακτικὸν νὰ προστρέξουν, ἀλλὰ καὶ κάθε τι ὅπου ἠμπορεῖ νὰ τοὺς ὑπόσχεται ἀσφάλειαν νὰ μεταχειρισθοῦν· δύο τινα ὅμως τὰ ἑξῆς εἶναι τὰ οὐσιωδέστερα ἐμπόδια· ὁ ἄνθρωπος φύσει ἐπιθυμῶν νὰ ἦναι αὐτεξούσιος καὶ ἄνετος καὶ νὰ μὴν ὑποβληθῇ εἰς ἄλλον, καὶ δυσκολευόμενος νὰ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ποικιλίαν νόμων καὶ τάξεως, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν ἀποφεύγει τέτοιαις σκοτούραις· ἡ ἰδέα αὕτη ἐμπόδισε τὸ πρῶτον ὁποῦ δυσκολεύει τὴν ἀπόφασιν εἰς τοὺς μικρούς· τὸ δεύτερον εἶναι ὅτι ὅστις ἐδούλευσε μέχρι τοῦδε τὴν πατρίδα ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πολλοὺς ἢ ὀλίγους στρατιώτας καὶ εἰς βαθμόν τινα ἀξιώματος μάλιστα πολὺ ἀνωτέρου, παρ' ὅσους εἶχε στρατιώτας κατὰ τὴν εἰσχωρήσασαν κατάχρησιν, δυσκολεύεται τώρα νὰ καταταχθῇ ἁπλοῦς στρατιώτης καὶ ἄσημος καὶ ὅμοιος μὲ τὸν μέχρι τοῦδε στρατιώτην του· εἶναι καὶ ἓν ἕτερον ἀκόμη ἄξιον παρατηρήσεως, ἡ ἰσχὺς δηλ. τῆς συνηθείας, γνωριμίας καὶ τῆς φιλικῆς ἢ συγγενικῆς σχέσεως, καθ' ἣν δυσκολεύεται καθεὶς νὰ χωρισθῇ τῶν οἰκείων καὶ γνωρίμων καὶ συντρόφων του εἰς τὸ ντουφέκι, ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει περισσοτέραν πεποίθησιν. ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ οἰκονομηθῶσι καὶ ὡς μὲ φαίνεται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· ἡ Διοίκησις ἀνάγκη νὰ προσκαλέσῃ πρῶτον μεταξὺ τῶν Πελοποννησίων ἐπισήμους τινὰς ὡρισμένως καὶ νὰ διορίσῃ Συνταγματάρχας καὶ Γυμνασιάρχην, καὶ ἔτι διὰ προκηρύξεως νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ὅσοι ἀξιωματικοὶ καὶ κάθε ἄλλον ἄξιον νὰ παρακινήσῃ καὶ ἄλλον μὲ τὸ παράδειγμά του, ἢ μὲ ὅποια ἄλλα μέσα, νὰ ὑπόσχεται εἰς αὐτοὺς ἀξίωμα ἀνάλογον τῆς ποσότητος τῶν στρατιωτῶν, ὅπου ἕκαστος φέρει, τὸ ὁποῖον καὶ ἄλλως ἤθελ' ἀξίζουν διὰ τὰς προλαβούσας δουλεύσεις των, οὕτως ὅταν τὸ παράδειγμα δοθῇ ἀπὸ τοὺς μεγάλους, θέλετε ἴδει ν' αὐξήσῃ ὑπ' αὐτοὺς ὁ ἀριθμὸς τῶν Πελοποννησίων, καὶ διότι οἱ τοιοῦτοι δὲν θέλουν ἔλθει χωρὶς πολλοὺς συντρόφους, καὶ διότι τὸ παράδειγμά των καὶ ἡ ἐπιρροή των θέλουν σύρει πολλούς, καὶ μὲ τοιαύτην ἅμιλλαν θέλει βλέπει τις ὁλοκλήρους συντροφίας ἢ συγγενείας νὰ

ἔρχωνται φιλοτίμως νὰ καταγράφωνται, καὶ τότε ἔπειτα ἠμπορεῖ δικαίως νὰ βιάσῃ τις καὶ πολλοὺς ἄλλους, καὶ νὰ συστήσῃ οὕτως στρατόπεδον ἀπὸ καλοὺς στρατιώτας καὶ ὄχι ἀπὸ τοιούτους, οἷοι λογίζονται βάρος τῆς γῆς· ἡ φύσις ἔκαμε τοὺς ἀνθρώπους τοιούτους, μικροὺς καὶ μεγάλους μὲ σχέσεις μεταξύ των καὶ μιμητικούς, καὶ δὲν εἶναι ἴδιον ὀρθοῦ λόγου νὰ παραβλέψῃ τις αὐτὰ τὰ μέσα, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον νὰ διακηρύξῃ καί τινα προνόμια ἡ Διοίκησις εἰς τοὺς τοιούτους, ὅταν ἄλλα μέσα δὲν ἔχει νὰ μεταχειρισθῇ καὶ δὲν πρέπει νὰ φειδώμεθα τῶν τοιούτων, ὅταν περὶ τοῦ παντὸς κινδυνεύωμεν· ἔπειτα ἀπὸ ἓν παρόμοιον διενεργείας τρόπον ἠμπορεῖ νὰ γεννᾶται κἄποια ὑποψία, ἀλλὰ δὲν πρέπει διὰ μίαν σκιὰν ὑποψίας ἀφορώσης τὸ ἄδηλον καὶ μακρινὸν μέλλον νὰ παραβλέψωμεν ἐνεστώσας ὠφελείας ἐξαρτώσας τὴν ὁλικὴν τοῦ ἔθνους σωτηρίαν.

Ἡ Διοίκησις μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ φαίνεται ὕποπτος, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς Ἕλληνας ὡς μήτηρ φιλόστοργος τὰ τέκνα της καὶ μὲ τὴν φιλοφροσύνην καὶ περίθαλψιν νὰ τοὺς ἑλκύσῃ εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ ἀγάπην της εἰς τὴν σύστασιν τοῦ σωτηρίου τούτου σκοποῦ, καὶ να τοὺς γλυκάνῃ μὲ τὴν γλυκύτητα τῶν νόμων· καὶ βέβαια οἱ νόμοι καὶ ἡ εὐταξία προξενοῦν τὴν μεγαλειτέραν γλυκύτητα καὶ εὐχαρίστησιν εἰς ἐκείνους ὅπου τὰ συνηθίσουν· αὕτη εἶναι ἡ περὶ τοῦ τρόπου γνώμη μου· προσθέτω δὲ ἔτι ἀφ᾽ ὅσον παρατηρῶ συντελεστικὸν εἰς τὰ πνεύματα τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἐπειδὴ ὁ κύριος Φαβιέ, εἶναι ἐγγὺς ν᾽ ἀναπληρώσῃ τὸ σύνταγμά του, εἶναι δὲ καὶ ἀναγκαῖος νὰ γυμνασιαρχῇ εἰς τὴν ἀνατ. Χέρσον Ἑλλάδα διὰ νὰ ἑλκύσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς Ἕλληνας, ἀναγκαῖον νὰ διορισθῇ εἷς ἕτερος τῶν Πελοποννησίων Γυμνασιάρχης, καὶ τοιοῦτον ἄξιον καὶ μὲ προτερήματα καὶ μὲ ὑπόληψιν θεωρῶ τὸν κύριον Ῥόδιον.

Ὁ εὐπειθὴς πατριώτης
Θεόδωρ. Κολοκοτρώνης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Το ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον καὶ Γενικὸν Ἀρχηγὸν
Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἐλήφθησαν καὶ τὰ πρῶτα καὶ τελευταῖα ἔγγραφά σας καὶ ἐπαρατηρήθησαν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα μετ᾽ ἐπιστασίας.

Τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο δὲν ἔλειψε νὰ παραστήσῃ εἰς τὴν Σεβ. Διοίκησιν τὰ αἰτήματά σου καὶ προσέτι τὸ περὶ Τριπολιτζᾶς σχέδιόν σου, εἰς τὰ ὁποῖα δοῦσα προσοχὴν καὶ ἐπαινέσας τὴν ἄγρυπνον πρόνοιάν σου, διέταξε τὴν ἐπὶ τῆς διευθύνσεως καὶ οἰκονομίας τοῦ Γενικοῦ Στρατοπέδου ἐπιτροπὴν νὰ σοὶ προμηθεύσῃ ἀπὸ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ ἐπιχείρημά σου, καὶ ὅταν λάβῃ ἔλλειψιν τούτων, ν' ἀναφερθῇ εἰς τὴν Σεβ. Διοίκησιν, διὰ νὰ ἐνεργηθῇ ἐγκαίρως, ἡ ἀναγκαία πρόβλεψις.

Ὅθεν μένει εἰς τὴν Στρατιωτικήν σου ἐμπειρίαν, πατριωτισμὸν καὶ φιλοτιμίαν, νὰ ἐνεργήσῃς ἅπαντα, τὰ κατ' εὐχὴν τῆς πατρίδος καὶ τῆς Διοικήσεως ἐκτελεσθησόμενα ἐπιχειρήματά σου, ἐκ τῶν ὁποίων περιμένεται ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος, ἥτις ἐπαναλαβοῦσα τὴν προτέραν της δόξαν καὶ ὑπόληψιν, θέλει ἀνταμείψει τοὺς ἀγῶνάς σου ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.

Τῇ 28 Νοεμβρίου 1825, ἐν Ναυπλίῳ.

Ἐκλαμπρότατε Στρατηγὲ καὶ φίλτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη

. . . .

Τὸ Σεβ. ἐκτελεστικὸν σῶμα καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἐπιχειρήματος καλῶς γνωρίσαν, καὶ τὴν ἰδικήν σου φρόνησιν καὶ ἀπόφασιν ἐκτιμῆσαν, ἐνέκρινε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὸ σχέδιον καὶ τὰ ζητήματά σου, καὶ ἰδοὺ σᾶς ἐσωκλείω τὴν ἀπάντησιν ὅπου εἰς τὴν ἀναφοράν σας κάμνει, ἐκ τῆς ὁποίας πληροφορεῖσθε τὰ πάντα, καὶ οὕτω κρίνω περιττὸν ἐγὼ νὰ σοὶ εἴπω περισσότερα· ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη! ἂν τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δυνηθῇς νὰ βάλῃς εἰς πρᾶξιν ἔσο βέβαιος, ὅτι καὶ ἡ Πελοπόννησος ὁπωσοῦν ἀσφαλίζεται, καὶ τὸ ὄνομά σου ἀποθανατίζεται, πρέπει ὅμως νὰ μεταχειρισθῇς ὅλην σου τὴν φρόνησιν, ὅλην σου τὴν δραστηριότητα, καὶ ὅλην σου τὴν ὑπομονὴν, καὶ νὰ στοχασθῇς εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὡς τίποτε τοῦ καθενὸς τὸ φέρσιμον· ὁ πόλεμος θέλει χρήματα, αὐτὸ εἶναι βέβαιον, τὸ ἔλεγε συχνάκις καὶ ὁ Ναπολέων, ἀλλ' ὁ συνετὸς καὶ γενναῖος στρατηγὸς πολλάκις ἐπορίσθη τὰ μέσα κάμνοντας τὸν πόλεμον· καὶ ὁ ἴδιος Ναπολέων, ὅταν ἀνέβασε τὰ στρατεύματά του εἰς τὰ Ἄλπεα ὄρη εὑρέθη χωρὶς κανένα εἶδος τροφῆς, καὶ διὰ τρεῖς ἡμέρας ἔτρωγον ῥίζας ἀπὸ χόρτα, καταβαίνοντας ὅμως εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐθησαύρισαν· εἶναι περιττὸν νὰ σὲ λέγω

ἐγὼ ἀπὸ ταῦτα, τὰ ὁποῖα καλώτατα τὰ ἠξεύρεις, οἱ Πελοποννήσιοι ἂς στοχασθῶσιν ὅτι κινδυνεύουν νὰ χαθοῦν ὅλοι, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν χωρὶς ξεσυνέρια τὸ παράδειγμά σου καὶ τὴν ἀπόφασίν σου, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σὲ εἴπω περισσότερα, ἀλλὰ μένω ἀσπαζόμενός σε ἀδελφικῶς.

Τὴν 29 Νοεμβρίου 1825, ἐν Ναυπλίῳ. Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός σου

Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Γενικὸν Ἀρχηγὸν Κύριον Θεόδ. Κολοκοτρώνην.

Ἐλήφθη τὸ ἀπὸ 28 τοῦ τρέχοντος ἔγγραφόν σας καὶ παρετηρήθησαν τὰ ἐν αὐτῷ· τὸ σχέδιόν σας εἶναι ὀρθώτατον, καὶ ἐντελῶς ἐγκρίνεται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ἡ ὁποία ἀφοῦ ἔλαβε τὸ πρῶτόν σας γράμμα ἐδιώρισε καὶ διὰ τὸ παξιμάδι καὶ διὰ τὰ ζητούμενα πολεμοφόδια. Τὸ νὰ δοθοῦν βραβεῖα εἰς τοὺς πρώτους, ὅπου θέλουν εἰσπηδήσει εἶναι δίκαιον, καὶ ἡ Διοίκησις μάλιστα ἐσκέφθη τοῦτο, καὶ πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ τούτου, ἀλλὰ τὰ μόνα ὑπάρχοντα μέσα εἶναι ἡ ὑπόσχεσις βραβείων ἐκ τῶν ἐθνικῶν, οἷον διακόσια ἢ καὶ τριακόσια ἐργαστήρια ἢ ἐργαστηρότοπα εἰς αὐτὴν τὴν Τριπολιτζὰν, χρηματικὰ δὲ μέσα οὔτε ὑπάρχουν, οὔτε εἶναι δίκαιον νὰ ὑποσχεθῇ ἡ Διοίκησις ἐκεῖνα ὅπου δὲν ἔχει· κάμετε λοιπὸν ὡς ἀρχηγὸς κάθε τρόπον διὰ νὰ ἐμψυχώσητε τοὺς Ἕλληνας, καὶ νὰ τοὺς παρακινήσητε εἰς αὐτὸ τὸ σωτήριον ἔργον. . . . . .

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 29 9βρίου 1825. Ὁ πρόεδρος

Γεώργιος Κουντουριώτης, Ἀναγνώστης Σπηλιοτάκης, Ἰωάννης Κωλέττης.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς, Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος.

Ἀγαπητὲ Στρατηγέ!

Ἀνέγνωσα μὲ εὐχαρίστησίν μου τὸ χθεσινὸν γράμμα σας, καὶ ἐχάρην διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον καταγίνεσθε νὰ βάλετε εἰς πρᾶξιν, καὶ ὁ ὁποῖος ἂν ἐπιτύχῃ ἡ βλάβη τοῦ ἐχθροῦ θέλει εἶσθαι σημαντικωτάτη, καὶ θέλει ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὰ ὀλέθρια σχέδιά του, ἐπειδὴ δὲ ἔχετε καὶ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιρροὴν καὶ

ὑπόληψιν εἰς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς, εἶμαι εὔελπις ὅτι θέλετε δυνηθῆ νὰ τὸν βάλετε εἰς πρᾶξιν· ὅσον ἐκ μέρους μου μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι συνεργῶ καὶ θέλω συνεργήσει εἰς ὅσα συντείνουν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ ὅσα ἠμποροῦν νὰ σᾶς δώσουν τὴν εὐκολίαν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν

Τῷ ὄντι δὲν ἐπιθυμοῦσα ὀλίγον νὰ σᾶς εἰδῶ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ χρέος σας δὲν σᾶς τὸ συγχωρεῖ, εὐχαριστοῦμαι νὰ σᾶς ἀκούω ἀσχολούμενον καὶ ἀγωνιζόμενον ἀδιακόπως εἰς ἐνέργειαν τῶν πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος, καὶ ἔστε βέβαιοι, φυλάττων ἀπαραμείωτον τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, μὲ τὴν ὁποίαν μένω.

Τὴν 29 9βρίου 1825, Ναύπλιον. Ὁ Πατριώτης καὶ φίλος
Γεώργιος Κουντουριώτης.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Τὰ πρὸς τὸ κοινὸν τῶν φίλων ἔχονται ἀληθείας, καὶ καθὼς προλαβόντως σᾶς ἔγραφα, ὅσα ἔκαμεν ἡ Ἀγγλία φαινόμενα δυσάρεστα πρὸς ἡμᾶς, ἔχουν βάσιν τὴν διπλωματικὴν αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, σκοπὸν ἔχοντος τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐστὲ κατὰ τοῦτο πληροφορημένοι· ἡ εἰς Ναύπλιον ἄφιξίς σας δὲν ἐννοῶ εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ, καὶ μὴν κάμητε ἀπόφασιν πρὶν δὲν κάμετε περὶ τούτου βαθεῖαν σκέψιν· αὕτη εἶναι ἡ γνώμη μου.

Ἐγὼ εὑρίσκομαι εἰς Μαμουσιὰ μὲ τοὺς Καλαβρυτινοὺς καὶ παρατηρῶ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ἀπὸ αἰχμαλώτους φυγόντας κατ' αὐτὰς ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καὶ ἕνα ζωγρηθέντα Λαλιώτην ἐβεβαιώθημεν, ὅτι μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ ἀπέρασε εἰς Γαστούνην καὶ μὲ τὸ ἄλλο μελετᾷ ὁ Ἰμβραὶμ Πασᾶς νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ Καλάβρυτα· προχθὲς μ' ἔγραφον ἀπὸ Σκιαδιᾶ, ὅτι εἶχαν ἰδεῖ φωτιὲς ἕως εἰς ταῖς Ξενιαῖς, καὶ φαίνεται, ὅτι τῷόντι ἐπέρασαν Τοῦρκοι εἰς Γαστούνην· ἐγὼ ἀνέβην χθὲς ἐνταῦθα διὰ νὰ οἰκονομήσω τὸ σῶμα τοῦ Κὺρ Κανέλου, καὶ ἤδη ἐπιστρέφω εἰς τὰ ἴδια· τὸ Καλαβρυτινὸν σῶμα μένει εἰς Μαμουσιᾶ καὶ Διακοπτὸ, τὸ δὲ τοῦ Κὺρ Κανέλου μένει ἐνταῦθα ἕως νὰ ἴδωμεν ἀκολούθως· φέρει ὁ ἴδιος τὰ γράμματα ὅπου ὑπῆγεν εἰς Ζάκυνθον· ἐστάθη ἕνα μῆνα ἐξώδευσεν 100 γρόσια, καὶ παρακαλεῖσθε νὰ τοῦ τὰ δώσητε, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἔχω· δὲν ἔχω ὅσα μᾶς γράφουν

ἀπὸ Ζάκυνθον κοινοποιήσατέ τα καὶ πρὸς τὸν Κὺρ Ἀναγνώστην, στείλετε καὶ τὸ πρὸς τὸν Γιατράκον.
μένω. Ὁ ἀδελφός σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης, Κανέλος Δεληγιάννης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Πρὸς τὸν Κ. Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις διέταξε μὲ τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 15080 διαταγήν της νὰ παραλάβῃς τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου στρατιώτας καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃς κατὰ τὸν Ἀχλαδόκαμπον, ὅπου νὰ συνεννοηθῇς μὲ τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον, διατελῶν πάντοτε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ Κυρίου Θεοδ. Κολοκοτρώνου.

Τὸ ὑπουργεῖον σὲ ἰδεάζει τὸν διορισμὸν τοῦτον τῆς Διοικήσεως ὅπως ἐκτελέσῃς αὐτὸν ἐν τάχει, ἄνευ ἀναβολῆς ἐκστρατεύων εἰς τὸ προσδιορισθὲν μέρος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 30 Νοεμβρίου 1825.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν Κύριον Θεόδ. Κολοκοτρώνην.

Ἔλαβεν ἡ Διοίκησις τὴν τῶν 25 Ἰανουαρίου ἀναφοράν σου, ἐκ τῆς ὁποίας παρετήρησε τὰ ὁποῖα ἔλαβες μέτρα, τόσον διὰ τοὺς εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια ἐχθρούς, ὅπου ἐδιώρισες τὸν στρατηγὸν Νικήτα διὰ νὰ προσέχῃ, καθὼς καὶ διὰ τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ, ὅπου ἐδιώρισας τὸν Καπετὰν Γενναῖον. Ἡ Διοίκησις ἐνῷ ἀναγγέλλει πρὸς τὴν Γενναιότητά σου, τὴν εἰς τὰ ὁποῖα ἔλαβες μέτρα εὐχαρέσκειάν της δὲν λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ γνωρίζῃ πόσον εἶναι ἀναγκαῖον τὸ νὰ εὑρίσκωνται ἑνωμένα αὐτὰ τὰ σώματα εἰς τὰ μέρη, ὅπου ἐδιωρίσθησαν καὶ οὕτω νὰ δύνανται νὰ ἐμποδίζουν κάθε αἰφνίδιον κίνημα τῶν ἐχθρῶν, διὰ τοῦτο μ᾽ ὅλον ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὰς πλέον δεινὰς περιστάσεις διὰ τὴν ἔλλειψιν χρημάτων φροντίζει νὰ προμηθεύσῃ καθ᾽ ὁποιονδήποτε τρόπον μίαν ποσότητα γεννήματος πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν δύω ῥηθέντων σωμάτων, ἐκ τῆς ὁποίας ποσότητος μέρος θέλει φροντίσει νὰ στείλῃ εἰς Καλαμάτα διὰ θαλάσσης πρὸς εὐκολίαν τοῦ κατ᾽ ἐκεῖνα τὰ μέρη σώματος τοῦ Στρ. Νικήτα, τὸ δὲ ἕτερον θέλει στείλει εἰς τὸ τοῦ Καπετὰν Γενναίου.

Ἐνῷ ὅμως ἐνασχολεῖται κατὰ τοῦτο κρίνει ἀναγκαῖον νὰ συστήσῃ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν τῶν σωμάτων εἰς τὴν ἄγρυπνον προσοχὴν τῆς γενναιότητός Σας καὶ ἐλπίζει, ὅτι θέλεις μεταχειρισθῆς ὅλα τὰ συντείνοντα μέσα πρὸς ἀσφάλειαν τῶν γειτνιαζουσῶν ἐκεῖσε ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἐπαπειλοῦνται καθ' ἑκάστην ἀπὸ νέας ἐπιδρομάς. Ἡ Διοίκησις κρίνει περιττὸν νὰ ἐκτανθῇ πρὸς τὴν γενναιότητά σου, γνωρίζουσα τὸν ἔνθερμον ζῆλον καὶ πατριωτισμόν, τὰ ὁποῖα σὲ χαρακτηρίζουσιν. 27 Ἰανουαρίου 1826, Ναύπλιον.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 14826 ἀναφορᾶς του, εἰδοποιεῖται τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, ὅτι ἐνέκρινεν ἡ Διοίκησις τὴν γνώμην τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ προμηθευθῇ μία ποσότης σίτου πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν δύο στρατοπέδων τῶν Στρατηγῶν Γενναίου καὶ Νικήτα, ἐκ τῆς ὁποίας ποσότητος μέρος νὰ σταλῇ εἰς Καλαμάταν τοῦ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγ. Νικήτα στρατοπέδου, καὶ ἀκολούθως θέλει προμηθευθῇ ἡ αὐτὴ ποσότης.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 27 Ἰανουαρίου 1826. Κολοκοτρώνης.

Θεῖέ μου Προσκυνῶ!

Σᾶς ἔχω δύο μου γράμματα σταλμένα, εἰς μὲν τὸ ἕνα ἔλαβον ἀπάντησιν, εἰς τὸ ὁποῖον εἶδον τὰ γραφόμενά σου, καλῶς ἐκατάλαβα· οἱ ἐν Κάστρῳ ἐχθροὶ ἐκίνησαν κατὰ τὸ μέρος τῆς Ἀρκαδίας καίοντες, καὶ λεηλατοῦντες τὰ ἐκεῖ, ἐγὼ εὐθὺς ὅπου ἐδιόρθωσα τὰ ἀναγκαῖά μου ταμπούρια εἰς Δερβένια, ἄφησα τὰς ἀναγκαίας βάρδιας, καὶ σχεδὸν μὲ τρεῖς χιλιάδας ταύτην τὴν στιγμὴν ξεκινῶ πρὸς τὰ ἐκεῖ κατ' εὐθεῖαν ὅπου ἐλπίζω εἰς τὸν ὕψιστον νὰ τὸν βλάψωμεν καὶ νὰ τὸν χαλάσωμεν εἰς κανὲν μέρος, καὶ ἄμποτες· ἡ ἐξοχότης σας ὅμως μὴ λείψῃς ἀπὸ τοῦ νὰ μοῦ στείλῃς τίποτε βοήθειαν, καθὼς καὶ τζεμπιχανὲ τουλάχιστον φορτώματα 12, μὴν λείψῃς ὡς ἀναγκαιότατον· ἰδέασέ με παρακαλῶ κάθε τι αὐτόθι τρέχει· πρὸς ὑπερευχαρίστησίν μου καὶ ῥέγουλάν μου· ἐν τοσούτῳ καὶ προσκυνῶντας σας μένω.

25 Ἰανουαρίου 1826, Δερβένια. Ὁ ἀνεψιός Σας

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἀδελφὲ Γενναῖε!

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔφθασαν οἱ ἐχθροὶ εἰς Ἀρκαδίαν μὲ περίπου τῶν τριῶν χιλιάδων, ἀλογομούλαρα ὅλο ζαερέδες, καὶ σήμερον αὔριον περιμένονται ἐνταῦθα, ἵνα ἀπεράσωσιν διὰ Τριπολιτζᾶν· αὐτοὶ λοιπὸν ἐτράβιξαν κατὰ τὴν Ἀρκαδίαν, ἵνα ἡμεῖς δὲν τοὺς καταλάβωμεν, ὅπου νὰ περάσωσιν αἰφνηδίως· ἐλθόντες πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τὰ ἐκεῖ μέρη, ὡμολόγησαν ἀφεύκτως ὅτι εἶναι διὰ ἐπάνω μὲ τοὺς εἰρημένους ζαερέδες, καὶ ὅτι ἔστειλαν τζεσίτες εἰς Τριπολιτζᾶν, εἰδοποιοῦντες τους νὰ ἔβγωσι καὶ αὐτοὶ ὅπου νὰ ἑνωθοῦν καὶ νὰ πάρωσι τοὺς ζαερέδες, διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀδελφὲ ἄνευ ἀναβολῆς στιγμῆς ἀνάγκη νὰ ξεκινήσῃς ἅπαντα ἐν γένει τὰ αὐτόθι ἅρματα, καὶ νὰ ἀπεράσετε κατὰ τὸ μέρος τοῦ Βαλτετζίου, βάλοντες τὰς χρησίμους βάρδιας εἰς τὰς ἀναγκαίας θέσεις, ἵνα παρατηρήσωσι τὰ κινήματα τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ ἐχθρῶν, ὅπου ἀμέσως νὰ τοὺς ἀντικρούσετε, ματαιώνοντάς τους τὴν δίοδον, καθὼς καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐνταῦθα, καὶ τότε θέλει ἀποτύχωσι τὸν ἀχρεῖον τοῦτον σκοπόν των τὸ ὁποῖον θέλει μᾶς ὠφελήσει τὴν δυστυχῆ πατρίδα οὐκ ὀλίγον, καὶ μάλιστα τὴν Τριπολιτζᾶν, ἥτις πνέει τὰ ὁλοίσθια, μὴν ἀναβάλῃς ἀδελφὲ παραμικρὸν καιρὸν, ἐπειδὴ ἀφεύκτως σήμερον αὔριον μέλλουν ν' ἀπεράσωσι, τάχυνε διὰ τὸν θεὸν τὸν ἐκ μέρους Βαλτετζίου ἐρχομόν σου μὲ ἅπαντας ἐμπρὸς, καθὼς γράψον διὰ νυκτὸς καὶ εἰς Μιστρᾶ, ἵνα φθάσωσιν ὅσοι πιστοὶ τῇ πατρίδι· ἐν τοσούτῳ ἀσπαζόμενός σε μένω.

Ὁ ἀδελφός Σου

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε Γ. Ἀρχηγέ!

Ἀφοῦ δὶς καὶ τρὶς ἐπήγαμεν εἰς τὸ ἐκτελεστικὸν σῶμα, καὶ ὡμιλήσαμεν περὶ ἐξοικονοσήσεως τροφῆς τῶν εἰς τὰ Δερβένια, περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν καὶ ἐν Ἄργει εὑρισκομένων στρατιωτῶν, καὶ παρεστήσαμεν τὴν μεγάλην ἀνάγκην ὅπου ἔχουν διὰ τροφὴν οἱ στρατιῶται μόλις ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὴν Καλαμάτα 400 κοιλὰ γέννημα διὰ τοὺς ἐν Δερβενίῳ, καὶ 100 κοιλὰ εἰς τοὺς Μύλους διὰ ἐξοικονόμησιν τῶν περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν εὐ-

ρισκομένων, βλέπομεν μεγάλην δυσκολίαν, καὶ σᾶς ἰδεάζομεν μὲ τὴν παροῦσαν μας διὰ νὰ ἠξεύρετε· μένομεν.

Ἐν Ναυπλίῳ τὰ 6 Φευρουαρίου 1826. Οἱ Πατριῶται
Ἀναστ. Λόντος, Κωνστ. Δεληγιάννης.

Ἐκ περισσοῦ δὲ ἀναφέρομεν καὶ τὸ ἑξῆς γεγονός· Μοναχός τις Λευκάδιος τὴν καταγωγὴν, ἐμόναζε τὸ 1821 πέριξ τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Βοστίτσης, ὅτε διὰ τῶν διδαχῶν του κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τόσον σέβας τοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπιστεύετο ὡς ἅγιος. Κατὰ δὲ τὸ 1825 ἔτος ὡπλισμένος μετὰ τῆς αὐτῆς τοῦ λαοῦ προλήψεως μετέβη εἰς θέσιν Τριπόταμα μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν Γόρτυνος καὶ Καλαβρύτων, ὅπου τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων ἀνήγειρε μοναστήριον. Τότε δὲ ὁ λαὸς καταστὰς προληπτικώτερος ἀπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου καὶ ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὴν φήμην τῆς θειότητος τοῦ Μοναχοῦ, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλει ἅγιον Πατέρα, συνέρρεε πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν, νομίζων ὅτι διὰ τῆς εὐλογίας του ἤθελε καταβάλει τὸν ἰσχυρὸν ἐχθρόν του καὶ συνεισέφερε χρήματα, καὶ ἄλλα πλούσια σκεύη, ὥστε ὁ Μοναχὸς κατέστη πλουσιώτατος.

Ὁ Κολοκοτρώνης τον ὑπὲρ τοῦ Μοναχοῦ τούτου φανατισμὸν τοῦ λαοῦ ἐσχεδίασε νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐπροσπάθησε πρὸς τοῦτο νὰ φέρῃ τὸν Μοναχὸν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλ᾽ οὗτος ἐμμέσως ὑπεξέφυγε τοῦτο· ἐκ τούτων ὅμως καὶ διότι ὁ Μαναχὸς ἔπεισε τὸ περὶ αὐτὸν πλῆθος νὰ μὴ ταράττεται εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἰβραΐμη, ὅστις τῷόντι προχωρήσας μέχρι τῆς Νοσιᾶς καὶ Σκούας δύω ὥρας μακρὰν τοῦ Μοναστηρίου, ὠπισθοδρόμησεν, ὁ δὲ λαὸς ἐκήρυξεν ὅτι τῇ δυνάμει τοῦ Μοναχοῦ ἔγινε τόδε· ὁ Κολοκοτρώνης ὑποπτευθεὶς μήπως ὁ λαὸς διὰ τῆς τοιαύτης μωρίας του περιπέσῃ εἰς παγίδα τινα τοῦ ἐχθροῦ συνεννοήθη μετὰ τοῦ Ζαΐμη διὰ τῆς κατωτέρω ἐπιστολῆς του ἵνα περιστείλωσι τὸν Μοναχὸν, καὶ, εἰ δυνατὸν, νὰ λάβωσι τὰ πλούτη του πρὸς πλήρωσιν τῶν χρειῶν τοῦ πολέμου. Ἀλλ᾽ ὁ Ζαΐμης ἵνα μὴ ἐρεθίσῃ, φαίνεται, τὸν λαὸν δὲν ἔθεσεν εἰς

ἐνέργειαν οὐδὲν τῶν γραφομένων τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅστις τὸ ἑπόμενον ἔτος διέταξε ῥητῶς τὸν Π. Νοταρᾶν νὰ ἐκτελέσῃ διὰ τῆς βίας ὅ,τι ὁ Ζαΐμης δὲν ἐνήργησεν. Ἀλλ' ὁ Π. Νοταρᾶς δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν διαταγὴν, καθότι οἱ Τοῦρκοι προλαβόντες ἐφόνευσαν τὸν Μοναχὸν, ἥρπασαν τὴν περιουσίαν του, συνισταμένην ἐξ 800 χιλιάδων περίπου γροσίων καὶ πλουσίων ἄλλων σκευῶν, καὶ ᾐχμαλώτησαν 150 ψυχὰς, αἵτινες ἔμενον παρ' αὐτῷ ὑπὸ τὴν πρόληψιν ὅτι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἐδύνατο νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν ἅγιον Πατέρα.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Κ. Ἀνδρέαν Ζαΐμην.

Ἀναγκαῖον κρίνω ἔτι Κύριε νὰ σᾶς εἴπω ἕνα λογισμὸν, ὅπου μὲ ἐνασχολεῖ, ὅστις εἶναι περὶ τοῦ ἁγίου Πατέρα· τὰ ἔργα του καὶ αἱ διδασκαλίαι του εὑρόντα τας ψυχὰς τῶν λαῶν μαλακωμένας καὶ συντετριμμένας ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Ἰμβραΐμη ἔκαμαν τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἠθικὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἂν τὸ τέλος εἶναι ὁμοίως ἀθῷον ὡς καὶ αἱ ἀρχαί του εἶναι δῶρα τοῦ οὐρανοῦ· ὑποπτεύω ὅμως Κύριε! ὑποπτεύω, ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀθῷον, διότι καὶ πολλὰ ἄλλα ἀπήντησα· μὰ καὶ ἀθῷον ἂν εἶναι κατὰ τὰς ἀρχάς του, πάντοτε ὅμως θέλει ἔχει ἓν τέλος ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ τερατώδη ὁποῦ κάμνει ὁ φανατισμὸς, φοβοῦμαι καὶ ἓν ἕτερον, τὸ ὁποῖον μὲ κάμνει μία διλημματικὴ ἀνάγκη νὰ τὸ φοβοῦμαι καὶ σοῦ τὸ ἐξομολογοῦμαι· καὶ εἶναι τὸ ἑξῆς· ὅταν ὁ Ἰμβραΐμης ἦλθεν εἰς τὰ Τριπόταμα μετὰ τὸ τζάκισμα τῶν Μαγουλιανῶν κλπ. ἐκεῖνος δὲν ἐσάλευσεν ἀπὸ τὴν θέσιν του, καὶ ἔπειθεν καὶ τοὺς λαοὺς νὰ μὴ ταραχθοῦν ἐκεῖθεν· πιθανὸν καὶ τώρα ὁποῦ ὁ Ἰμβραΐμης ἔρχεται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Γαστούνης νὰ ἔλθῃ ἕως ἐκεῖ· καὶ πιθανώτερον νὰ μὴν σαλεύσῃ πάλιν ἐκεῖθεν ὁ Ἁγιοπατέρας καὶ νὰ πείσῃ τοὺς περὶ αὐτὸν λαοὺς νὰ μὴν ταραχθοῦν, καὶ ἂν τότε δὲν τὸν ἤκουσαν τώρα θέλει τὸν ἀκούσουν, καὶ ἂν τοῦτο συμβῇ ἕπεται ἢ μετ' ἐκείνου σύμφωνος νὰ ἦναι ἢ τὰ συναγμένα μέχρι τοῦδε ἐκεῖσε νὰ ληφθοῦν ἀπὸ τὸν Ἰμβραΐμην, καὶ οἱ λαοὶ νὰ αἰχμαλωτισθοῦν· τὸ νὰ πιστεύωμεν εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὅσα ὁ φανατισμὸς τοῦ λαοῦ διαφημίζει, εἶναι ἴδιον προληπτικῶν ἐσχάτου βαθμοῦ, ἀπ' ἐκεῖνα ὁποῦ ἂν τὰ ἠκούσαμεν ἀλλαχοῦ, ἠθέλαμεν τὰ περιγελᾷ, καὶ ἂν ἀκολουθήσῃ τι παρόμοιον, ὁποῖον τὰ ὑποπτεύω, στοχάσου ὁποῖον ὄνειδος θέλει ἐπι-

σύρωμεν κοντὰ εἰς τὸν φωτισμένον κόσμον· τοῦτον τὸν στοχασμὸν κάμνω ἐγὼ ἐπάνω εἰς τοῦτο καὶ ὁ λογισμός του μὲ ἐνασχολεῖ, τὸ στοχάζομαι ἕνα Γορδιανὸν κόμπον, διότι μάλιστα διεφημίσθη, ὅτι ὁ Ἁγιοπατέρας προφητεύει, ὅτι θέλει συλληφθῇ μὲν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, πλὴν θέλει πάλιν γλυτώσει· σκέψου καλὰ καὶ ὥριμα ἐπάνω εἰς τοῦτο, καὶ ἐπινοήσου πῶς ἠμπορεῖ νὰ λυθῇ ὁ κόμπος οὗτος, εἰ δυνατὸν, πεῖσαι τον νὰ μετατοπίσῃ τὰ ἀφιερώματά του εἰς κἀνὲν μέρος ἀσφαλὲς καὶ ἄφες τον νὰ διατελῇ· εἰδεμὴ μεταχειρίσου φρονίμως τὴν Ἀλεξάνδρειον δραστηριότητα, πάντοτε ὅμως μὲ τρόπον, ὥστε αἱ πράξεις σου νὰ μὴ ἐπισύρουν ὄνειδος κοντὰ εἰς τοὺς λαούς μας· συλλογίσου καλλίτερα ἐπάνω εἰς ταῦτα καὶ γράψε μου καὶ ἐμένα.

Τῇ 9 8βρίου 1825, Στεμνίτζα. Ὁ ἀδελφός Σας

Θ. Κολοκοτρώνης.

Κατὰ λάθος παρελείφθη νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τοῦ παρόντος ἔτους τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον, ὅπερ καταχωροῦμεν ἐνταῦθα.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Ἀρχηγὸν κτλ. Θ Κολοκοτρώνη !

Ἰδεάζεσθε ἐκλαμπρότατε, ὅτι κατ' ἐπιταγὴν τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως ἐξαποστέλλονται διὰ τῶν φροντιστῶν Παλαμήδη καὶ Γ. Πετροκόπη διακόσια φτιάρια καὶ διακόσια ξινάρια εἰς παραλαβήν Σας πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοπέδου, τὰ ὁποῖα παραλαβόντές τα θέλετε δώσει τὴν περὶ τούτων ἀπόδειξιν εἰς τοὺς ἐπιφέροντας, ἰδεάζων ἐν καιρῷ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο πρὸς ὁδηγίαν του.

Ἐν Ναυπλίῳ. τῇ 25 Μαΐου 1825. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου

(Τ. Σ.) Ἀδὰμ Δούκας.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1826.

Ἐν σελίδι 192 ἐκτίθησιν ὁ συγγραφεὺς τὴν συγκρότησιν τῆς Γ. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὡς ἑξῆς.

« Ἡ τρίτη ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, ἥτις συνεκροτήθη ἐν Ἐπιδαύρῳ τὴν 6 Ἀπριλίου Προεδρεύοντος

τοῦ γέροντος Πανούτσου Νοταρᾶ Κορινθίου, ἐκπλαγεῖσα ὑπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῆς περὶ Κάρυστον τροπῆς τοῦ Φαβιέρου ἀνέβαλε τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ἀναθεῖσα ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ὅλην τῆς Ἑλλάδος τύχην εἰς δύω ἐπιτροπάς· ἐξ ὧν εἰς μὲν τὴν μίαν καλουμένην Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος συγκειμένην ἀπὸ ἕνδεκα ἀνδρῶν καὶ Προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη ἀνετέθη ἡ ὁλικὴ Κυβέρνησις τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων· εἰς δὲ τὴν ἄλλην συγκειμένην ἐκ τρισκαίδεκα μελῶν, καλουμένην ἐπιτροπὴν τῆς Συνελεύσεως καὶ Προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Γερμανοῦ ἐπετράπη νὰ ἐπιχειρήσῃ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας Στρατφόρδου Κάνιγκος πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Κυβέρνησιν διαπραγματεύσεις τὰς συμφερωτέρας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἀνταξίας τῶν μεγάλων αὐτοῦ θυσιῶν . . .»

Ὡς πρὸς τὴν συγκρότησιν τῆς Γ^{ης} ἐθνικῆς συνελεύσεως παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

Ἂν καὶ ὁ χρόνος τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ εἶχεν ὁρισθῆ ὑπὸ τῆς ἐν Ἄστρει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ ἔπρεπε μετὰ τὴν λῆξιν τῆς περιόδου των ἵνα συγκροτηθῇ νέα Ἐθνικὴ Συνέλευσις· μ᾽ ὅλα ταῦτα τὰ σώματα ἐξηκολούθουν παρανόμως νὰ ἐνεργοῦν 6 μῆνας πέραν τοῦ νενομοθετημένου χρόνου τῆς ὑπηρεσίας των· διότι ἕνεκα τῶν δεινῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἦτον ἐκτεθειμένον τὸ ἔθνος, οἱ πληρεξούσιοι δὲν εἶχον τὸν ἁρμόδιον καιρὸν νὰ συνέλθωσιν. Ἀλλ᾽ ἡ Κυβέρνησις αὕτη ἐξαντλήσασα τὸ δάνειον τὸ μὲν εἰς ἐμφυλίους ῥήξεις, τὸ δὲ ἐπωφελῶς εἰς ἄλλας τοῦ ἔθνους ἀνάγκας, ἔφθασε τέλος εἰς ἐσχάτην χρηματικὴν ἀπορίαν μὴ δυναμένη μήτε τὰς ἐλαχίστας τοῦ Κράτους ἀνάγκας νὰ οἰκονομήσῃ· διὰ τοῦτο οὐ μόνον στρατόπεδον δὲν ἠδύνατο νὰ συντηρήσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ᾽ οὔτε τὴν φρουρὰν τοῦ Ναυπλίου μά-

λιστα δὲ παρουσιασθείσης ἀνάγκης νὰ χορηγήσῃ τροφὰς εἰς τὸ Μεσολόγγιον, στερουμένη ἄλλων μέσων, ἐβιάσθη νὰ ἐπιβάλῃ ἔρανον πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Πελοποννήσου, ὥστε πλησίον τῶν ἄλλων δυστυχιῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ λαὸς ἐμαστίζετο ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου, προσετίθετο καὶ ἑτέρα πληγὴ τοῦ ἐράνου.

Τούτων ἕνεκα λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις αὕτη ἀπωλέσασα τὸ Κράτος της καὶ τὴν ὑπόληψίν της, δὲν διετήρησεν εἰμὴ τὸν ἐξωτερικὸν τύπον τῆς Κυβερνήσεως· ὅθεν μὴ δυναμένη πλέον νὰ συντηρηθῇ, ἦτον ἀνάγκη ν' ἀντικαταστῇ δι' ἄλλων προσώπων, ἀπολαμβανόντων ὁπωσοῦν τὴν κοινὴν ὑπόληψιν, ἵνα φροντίσωσι περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ Κράτους εἰς τοιαύτας δεινὰς περιστάσεις τῆς Πατρίδος.

Τούτων οὕτως ἐχόντων καταβὰς ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Ἄργος, μεσοῦντος τοῦ Ἰανουαρίου, ἔγραψεν εἰς τὸν Ζαΐμην, Λόντον, Δεληγιάννην, Σισίνην καὶ λοιπούς, ἵνα συναχθῶσιν οἱ πληρεξούσιοι πρὸς συγκρότησιν τῆς Συνελεύσεως· ἐλθόντος δὲ τοῦ Ζαΐμη μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς Ἄργος ἔγραψαν εἴς τε τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, καθὼς καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἵνα σταλῶσιν οἱ πληρεξούσιοι· τόπος δὲ τῆς Συνελεύσεως ἀπεφασίσθη ἡ Πιάδα· καὶ οὕτως ἐκεῖσε συνῆλθον περὶ τοὺς 100 πληρεξουσίους, ἐν οἷς καὶ ὁ Ζαΐμης· ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἔμεινεν εἰς Ἄργος, ἵνα φροντίσῃ περὶ τῆς εἰσπράξεως τοῦ ἐπιβληθέντος ἐράνου, καὶ ἐπομένως νὰ προμηθευθῇ τ' ἀναγκαῖα πρὸς σύστασιν καὶ ἑτέρου στρατοπέδου ἀπὸ τοῦ ἐν Δερβενίοις.

Ἡ Συνέλευσις συμπληρωθεῖσα μέχρι τέλους Φεβρουαρίου, ἤρχισε πάραυτα τὰς ἐργασίας της, ὅτε προσκληθεὶς καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μετέβη ἐκεῖ, ἀφοῦ διέθεσεν ὅσα στρατεύματα ἠδυνήθη νὰ συναθροίσῃ. Τότε ὁ Ὑψηλάντης διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς Συνελεύσεως ταύτης, διότι δῆθεν

αὕτη ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ τὴν μοναδικὴν μεσιτείαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας, ἵνα συμβιβάσῃ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῶν τυράννων της. Ἡ δὲ Συνέλευσις θεωρήσασα τοῦτο ὡς ὕβριν αὐτῆς, ἀπέκλεισε τὸν Ὑψηλάντην ἀπὸ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα καὶ τὰ στρατιωτικὰ ὑπουργήματα, διὰ ψηφίσματός της, τὸ ὁποῖον ἐπροσπάθησε μὲν ν᾿ ἀναστείλῃ ὁ Κολοκοτρώνης, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.

Ἀφοῦ δ᾿ ἔφθασε κατὰ τὰς 25 Ἀπριλίου ἡ λυπηρὰ εἴδησις τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε ν᾿ ἀναβάλῃ τὰς ἐργασίας της μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐμπιστευθεῖσα τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κράτους εἰς δύω ἐπιτροπὰς (ὡς ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει), τὴν μὲν Προεδρευομένην ὑπο τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ, τὴν δὲ ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη, ὅστις, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπηρετῶν τὴν Πατρίδα ἐκ διαλειμμάτων ποτὲ μὲν ὡς στρατιωτικὸς, ποτὲ δὲ ὡς πολιτικὸς, ἤδη παραιτηθεὶς ἀπὸ τὰ στρατιωτικὰ ἔργα του, ἀφιερώθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν πολιτικὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως. Ὅτι δ᾿ ἀφέθη ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἐμφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν κατωτέρω καταχωρουμένην αὐτόγραφον ἐπιστολήν του, δι᾿ ἧς ζητεῖ ἀποδεικτικὸν διὰ τὰς στρατιωτικὰς κινήσεις του ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην.

Ἡ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ εἰς Ναύπλιον ὑπωπτεύθη τὴν φρουρὰν τῆς Ναυπλίας μήπως δὲν ἤθελε τὴν δεχθῇ· ὅθεν ἐνεπιστεύθη τὴν ὑπεράσπισίν της πρὸς τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην, γράψασα πρὸς αὐτὸν μυστικῶς διὰ νὰ λάβῃ τ᾿ ἀναγκαῖα μέτρα· οὗτος δὲ εἰσελθὼν εἰς Ναύπλιον συνέλεξε στρατιώτας τινας, συνεννοήθη μετὰ τῶν πολιτῶν καὶ μετὰ τοῦ Ῥοδίου, ὅστις ἦτον ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐκεῖ τακτικοῦ, καὶ οὕτως εἰσῆλθεν ἡ Διοίκησις ἀσφαλῶς, χωρὶς ν᾿ ἀπαντήσῃ τὸ ἐλάχιστον πρόσκομμα.

Πάντα ταῦτα μαρτυροῦνται ἀπὸ τὰ κατωτέρω ἔγγραφα.

Γενναιότατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Διάφορα ἤδη μᾶς λέγουν, ὅτι διατρέχουν αὐτόσε τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν ὁμογενῶν μας, κανένα μὲ βεβαιότητα δὲν ἠξεύρομεν, ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν μὲν καὶ τὸν δὲ δίδομεν πίστιν, ἕνεκα τούτου σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ ἰδεάζετε περὶ πάντων· ἐνταῦθα ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ αἱ εἰδήσεις τοῦ ὅτι ἑτοιμάζει νέας ἐκστρατείας ὁ Σουλτάνος διὰ τὴν Ῥούμελην ὑπέρ ποτε ἄλλοτε μεγαλειτέρας, καὶ ὅτι αἱ ἐκστρατεῖαι αὗται ἂν δὲν εὕρουν ἀντίστασιν θὰ ἔμβουν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' ὁ ἔφορος μας θεὸς ἐλπίζω νὰ ματαιώσῃ καὶ ταύτας μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ἔθνους καλὴν ἁρμονίαν· τὰ τακτικὰ ἐδῶ προχωροῦν γιγαντιαίως, καὶ ἐλπίζω, ἀφοῦ ταῦτα ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ εὐρύχωρος Πελοπόννησος νὰ εὑρεθῇ εἰς κατάστασιν ἡ Πατρὶς νὰ ἀνδραγαθήσῃ καὶ μὲ τακτικὰ στρατεύματα· ὅσον περὶ Συνελεύσεως τοῦ ἔθνους καὶ ἄλλων ἔγραψα τοῦ ἀδελφοῦ στρ. Κανέλου, καὶ τὰ αὐτὰ ἂς ἦναι καὶ διὰ τὴν γενναιότητά σας· ἐξηγήθητέ με εὐκαταλήπτως καὶ ἐκτεταμένως παρακαλῶ τὰς περὶ ὠφελίμου τῆς πατρίδος ἰδέας Σας, ὅπως μανθάνοντές τας καὶ ἡμεῖς νὰ συνεργῶμεν· ὅλοι διὰ τὸ αὐτὸ τέλος πάσχομεν, διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος, αὐτὸ λοιπὸν τὸ ὄφελος, ὅστις τὸ ἠξεύρει ὁποῖον εἶναι ἂς τὸ φωνάξῃ στεντορίως, ἂς τὸ κηρύξῃ νὰ τὸ μάθωμεν διὰ νὰ τὸ ἐνεργῶμεν χωρὶς λάθη· ἄχ ἀδελφέ, θὰ μετανοήσωμεν, μὰ τί τὸ ὄφελος ὅπου ἐν τῷ ᾅδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια, ἀλλὰ βάσανος τῆς ἀλόγου ὑπερηφανείας μας, τοῦ θυμοῦ μας καὶ τῆς αἰσχροκερδείας μας· ὑγίαινε ἀδελφὲ καὶ πίστευέ με ὡς σᾶς εἶμαι εἰλικρινέστατος ἀδελφός. Ἰ. Γκούρας

Τῇ 12 Ἰανουαρίου 1826, Ἀθῆναι.

Γενναιότατε ἀδελφέ!

Τὸ ἀπὸ 12 τρέχοντος ἀδελφικόν σου ἐλάβομεν καὶ τὰ ὅσα μᾶς γράφεις ἐκαταλάβαμεν· τὴν ἀνάγκην τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐγνωρίσαμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Πελοποννήσιοι καὶ κατὰ τὴν δευτέραν προκήρυξιν, ὁποῦ καὶ ἡ Διοίκησις ἐξέδωκεν, ἄρχισαν οἱ πληρεξούσιοι τῆς Πελοποννήσου, καὶ συνέρχονται ἐνταῦθα εἰς Ἄργος, καὶ ἅμα συναχθοῦν ὅλοι θέλομεν σᾶς εἰδοποιεῖ μὲ μαζοὺς διὰ νὰ ἀγροικηθῶμεν ποῦ πρέπει νὰ γένῃ ἡ ἀντάμωσις ὅλων· ἡμεῖς νὰ σᾶς δώσωμεν τώρα γνώμην ποῖος πρέπει ν' ἀποφασισθῇ τόπος τῆς Συνελεύσεως, δὲν εἶναι ἰδικόν μας· αὐτὸ εἶναι τῶν Πληρεξουσίων· τόσον

μόνον ἡμεῖς σᾶς λέγομεν κατὰ τὴν γνώμην μας καὶ κατ' ἐκεῖνο ὁποῦ στοχαζόμεθα, ὅτι ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν προσμένομεν πολὺ καλὸν διὰ τὴν Πατρίδα, καὶ μάλιστα μίαν γενικὴν ἕνωσιν καὶ συμφωνίαν τῶν καλῶν πατριωτῶν, ἡ ὁποία μόνη δύναται νὰ σώσῃ τὴν Πατρίδα, καὶ οὐδὲν ἄλλο, καὶ χαίρομεν, διότι βλέπομεν, ὅτι αἱ ἰδέαι μας συμφωνοῦν εἰς τοῦτο μὲ τῆς γενναιότητός σου, ταχύνατε λοιπὸν ἀδελφοὶ καὶ Πατριῶται νὰ κροτηθῇ τὸ πρᾶγμα ἕως ἔχομεν καιρὸν καὶ ὀλιγωτέρας ἐνοχλήσεις καὶ ἐνασχολήσεις ἀπὸ τὸν ἐχθρόν· εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς ἐκταθῶμεν περισσότερον, ἐπειδὴ ἐλπίζομεν μάλιστα νὰ ἔχωμεν τὴν τύχην προσωπικῆς συντόμου ἀνταμώσεως, διὸ καὶ σὲ ἀσπαζόμεθα ἀδελφικῶς· μὲ τὴν ἀδελφικὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην· μένομεν. Ὁ Πατριώτης καὶ ἀδελφὸς

17 Ἰανουαρίου 1826. Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Στρατηγὸν Κύριον Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἀδελφὲ ἐλάβαμεν τὸ ἀδελφικόν σου γράμμα καὶ καλῶς ἐπληροφορήθημεν δι' ὅσα μᾶς γράφετε, πλὴν ἡμεῖς δὲν ἠξεύρομεν πῶς νὰ φερθοῦμεν, τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον εὑρισκόμεθα, ὅπου ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ ἐπαπειλούμεθα κλονούμενοι ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ἢ τὴν Συνέλευσιν ὁποῦ μᾶς προβάλλετε, ἀληθινὰ οἱ ἄξιοι καὶ καλοὶ πατριῶται ἠμποροῦν νὰ ἐξακολουθήσουν καὶ τὰ δύω ὡς μᾶς ἐγράψετε, νὰ ἀφήσωμεν μερικοὺς ἐδῶ καὶ μερικοὶ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, πλὴν ἡ περίστασις εἶναι πολλὰ δεινὴ καὶ ἔχει χρείαν ἀπὸ πολλὰ πράγματα· καὶ ἂν στείλωμεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μὲ λόγον, μένει τὸ Μεσολόγγι εἰς ἀταξίαν, καὶ ἂν πάλιν στείλωμεν ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν λόγον τί μᾶς ὠφελεῖ; ὅθεν δύω κακῶν προκειμένων τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον· ἀπεφασίσαμεν καὶ ἐστείλαμεν δύο ἀπεσταλμένους διὰ νὰ παραστήσουν εἰς τὴν Σ. Διοίκησιν ὅλην τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα, καὶ τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα ἠμπορεῖ τὸ Μεσολόγγι ν' ἀνθέξῃ εἰς τοὺς ὀλεθρίους σκοποὺς καὶ μηχανὰς τοῦ ἐχθροῦ, καὶ περιμένομεν τὴν ταχίστην καὶ τελείαν ἀπόκρισιν αὐτοῦ καὶ ἀπόφασιν τῆς Διοικήσεως, καὶ ἂν ἰδῶμεν, ὅτι τὸ ἔθνος ἐγνώρισε ποῦ ἀποβλέπει ὁ σκοπὸς τοῦ ἐχθροῦ, καὶ μᾶς ἐφοδιάσῃ τοὐλάχιστον μὲ ἓξ ἢ ὀκτὼ μηνῶν τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, καὶ μὲ σιτηρέσια καὶ μισθοὺς καὶ διορθώσῃ καὶ τὸ φρούριον, καὶ στείλῃ καὶ ἄλλην βοήθειαν

στρατιωτικὴν (ἐπειδὴ οἱ ἐν Μεσολογγίῳ ἀπέκαμον)· τότε γνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι κρατεῖται τὸ Μεσολόγγι, καθὼς ὅμως εἴμαστε τώρα, ὁ θεὸς νὰ γενῇ ἵλεως, διότι ὁ καθ' εἷς ἀπὸ ἡμᾶς ἐπωλήσαμεν καὶ τὰ ἅρματά μας εἰς τοὺς φραγκομερίτας, διὰ νὰ μᾶς καταφθάσουν ἀπὸ ψωμὶ ὅπου ἀπεθνήσκαμεν εἴκοσι καὶ τριάντα τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν πεῖναν, ἐμείναμεν γυμνοί, ἐσκοτώθημεν οἱ περισσότεροι, ἡ Διοίκησις δὲν ἠξεύρομεν πῶς μᾶς προφασίζεται εἰς ὅλα αὐτὰ τὴν ἀνέχειαν· καὶ ἡμεῖς ὁλονένα εὑρισκόμεθα εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον, καὶ δὲν ἠξεύρομεν πῶς νὰ φερθῶμεν, καὶ ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν μας δυστυχιῶν πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἔφυγον καὶ φεύγουν μὴν ἠμποροῦντες νὰ ὑποφέρουν πλέον· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος βλέπομεν νὰ μᾶς προσκαλῆτε εἰς τὴν Συνέλευσιν· στοχασθῆτε λοιπὸν πῶς πρέπει νὰ φερθῶμεν, τὴν Συνέλευσιν νὰ κυττάξωμεν, ὅπου ἠμπορεῖ ν' ἀναβληθῇ ὁ καιρός της, καὶ ν' ἀφήσωμεν τὸ Μεσολόγγι ἔρημον; τὸ ὁποῖον ἐβάψαμεν ὅλον του τὸ ἔδαφος ἀπὸ αἷμα πατριωτῶν μας, ἢ αὐτὸ τοῦτο τὸ Μεσολόγγιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κρέμαται ἡ σωτηρία τοῦ ἔθνους; Λοιπὸν ἀδελφέ, εἶσθε ἀρκετὸς νὰ γνωρίσῃς καὶ τὴν περίστασιν καὶ ὅλα τὰ μέσα· καὶ ἂν πάλιν εἶναι πολλὰ τὰ αἴτια τῶν ἐσωτερικῶν ὅπου βιάζουν τὴν συνέλευσιν διὰ νὰ γενῇ πρόξενος καλῶν πραγμάτων, ἂς γενῇ.

Ἀδελφέ, βλέπεις πολλὰ καλὰ ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ἐχθροῦ εἶναι νὰ πάρῃ τὸ Μεσολόγγι, καὶ ἔβαλεν ὅλα του τὰ δυνατὰ μὲ ἐπιμονὴν ἀπαραδειγμάτιστον καὶ μὲ ἀπόφασιν σταθεράν. Λοιπὸν πῶς καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ κάμωμεν τὸ ἴδιον, ἂν εἴμεθα καλοθεληταὶ τῆς πατρίδος μας; πῶς νὰ μὴ τρέξωμεν καὶ ἡμεῖς μικροί τε καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, πολεμικοὶ καὶ πολιτικοί, μὲ ἀπόφασιν σταθερὰν διὰ νὰ τὸν χάσωμεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἀλλὰ νὰ ζητῶμεν Συνελεύσεις καὶ γράμματα λογιωτάτων παχιά, καὶ νὰ θέλωμεν καπρίτζια καὶ πάθη; ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὸν ἀθῶον λαὸν ὁποῦ ἔπεσεν εἰς χέρια τοιούτων Διοικητῶν.

Ἀδελφὲ πρῶτος ἡ γενναιότης σου, βλέποντες ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν ἕνδεκα μῆνας ἀκατάπαυστον πόλεμον καὶ τὸν Ἀράπην ὅπου ἦλθεν εἰς προσθήκην τοῦ Κιουταχῆ μὲ σκοπὸν νὰ πάρουν τὸ Μεσολόγγι, πῶς δὲν στέλνεις τοὐλάχιστον τὸν υἱόν σου μὲ τριακοσίους, καὶ ἑπομένως νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῆς Πελοποννήσου

νὰ τρέξουν ἐδῶ, ὁποῦ θὰ χωρίσωμεν τὴν πίτα μὲ τὸν Σουλτάνον; καὶ ἂν τώρα δὲν γενοῦν αὐτὰ ὁποῦ σᾶς γράφομεν τοὐλάχιστον εἰς 20 ἢ 30 ἡμέρας, αὐξάνουν οἱ ἐχθροὶ, ἀφοῦ τοὺς πάρει ἡ ἄνοιξις· καὶ ὁ ἐχθρὸς εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ φέρῃ τὴν τουρκιὰν ὅλην μὲ τὰ γρόσια του· καὶ μὴν ἔχοντες ἄλλο μένομεν μὲ τὴν συνηθισμένην μας πατριωτικὴν ἀγάπην.

Τῇ 3 Φεβρουαρίου 1826, Μεσολόγγι. Οἱ ἀδελφοὶ καὶ πατριῶται

Νότης Μπότζαρης, Κύτζος Τζαβέλας, Τούσας Ζέρβας, Χρ. Φωτομάρας, Ἀθ. Κουτζονίκας.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Κατὰ διαταγήν σας ἐκινήθην ἀρχομένου Ἰουνίου τοῦ 1825 ἔτους εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀράβων ἐκστρατείαν ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν χιλίους ἑξακοσίους στρατιώτας, ἐξ ὧν οἱ ἑκατὸν πενῆντα ἦτον μὴ Πελοποννήσιοι, παρενέμεινα μετ' αὐτῶν εἰς διαφόρους ὡς ἠξεύρετε θέσεις, καὶ ἠκολούθησα κατὰ τὰς ὁδηγίας σας ἄχρις Σεπτεμβρίου λήγοντος· μετὰ ταῦτα ἀφοῦ ἡ Διοίκησις ὑπέσχετο μισθὸν ἐκινήθην εὐθὺς μὲ χιλίους ἐπιμισθίους, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἑπτακόσιοι ἦτον ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, οἱ δὲ τριακόσιοι μὴ Πελοποννήσιοι. Ἐκινήθην μετ' αὐτῶν καὶ ἔμεινα εἰς τὰς ἀναγκαίας θέσεις ἕως τέλους τοῦ Δεκεμβρίου, ὅτε διαταχθεὶς παρὰ τῆς ἐκλαμπρότητός Σας ν' ἀσφαλίσω μὲ ἱκανὴν φρουρὰν τὰ Νεζερὰ, καὶ νὰ ἔλθω ἐνταῦθα, κατέταξα ἐκεῖσε τριακοσίους μισθωτοὺς, ἐξ ὧν τὸ πλεῖστον μέρος εἶναι μὴ Πελοποννήσιοι· δι' ὅλους αὐτοὺς παρακαλῶ νὰ μὲ δοθῇ ἓν ἀποδεικτικὸν, βεβαιωμένον διὰ τῆς ὑπογραφαγῆς καὶ σφραγίδος σας. Ὁ πατριώτης

Ἄργος 4 Φεβρουαρίου 1826. Ἀνδρέας Ζαΐμης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον καὶ γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἐπειδὴ καὶ ἡ Διοίκησις θέλει νὰ πληροφορηθῇ πόσοι ἐκ τῶν δεκαπέντε χιλιάδων τῶν ὑπομισθίων Πελοποννησίων ἦσαν εἰς τὴν κατὰ Τριπολιτζᾶς ἐκστρατείαν· καὶ ἐπειδὴ ἡ πληροφορία αὐτὴ συνιείνει μεγάλως, εἰς τοὺς ὁποίους καθ' ἑκάστην διάφοροι ὁπλαρχηγοὶ παρουσιάζουσι πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο λογαριασμοὺς.

Προσκαλεῖσθε ὅσον τάχος νὰ πέμψητε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ἐξηκριβωμένον κατάλογον, πόσοι ἦσαν οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἑκάστου ὁπλαρχηγοῦ στρατιῶται ἀπὸ ά. Ὀκτωμβρίου καὶ πόσον καιρὸν ἐστάθησαν, πρὸς ὁδηγίαν τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 24 Φεβρουαρίου 1826.

Ἐξοχώτατε Κὺρ Κόντε Μεταξᾶ καὶ Κὺρ Κανέλο.

Ἔλαβον τὸ σημερινὸν ἀδελφικόν σας καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ, τὸ νὰ διορισθῇ ὁ στρ. Παναγιώτης Γιατράκος περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν ἐκτὸς ὅτι εἶναι δύσκολον, ὄντων τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιωτῶν κατὰ τὰ Δερβένια, θέλει ἀπεράσει καὶ καιρὸς οὐκ ὀλίγος, τούτου ἕνεκα εἶναι ἐπάναγκες, κὺρ Κανέλο, νὰ ἔβγης ἔξω ἀπὸ τὸ Ναύπλιον μετὰ τοῦ Γενναίου διὰ νὰ ἀπεράσῃς μετὰ τοῦ Κολιόπουλου πρὸς τὴν Γαστούνην διὰ νὰ ἑνωθῆτε μετὰ τοῦ Χρυσάνθου διὰ νὰ καταπολεμήσετε τοὺς ἐν Πύργῳ ἐχθρούς, ὁ δὲ Γενναῖος νὰ μείνῃ περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν μὲ τοὺς ἐπὶ τούτῳ διωρισμένους χιλίους πεντάκοσίους στρατιώτας, ἀλλ' ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ ἔμβουν εἰς πρᾶξιν πρέπει νὰ ἔβγῃς ἔξω Κὺρ Κανέλο ἀπὸ τὸ Ναύπλιον μὲ τὸν Κ. Γενναῖον καὶ νὰ μὴ ἀναβάλλετε καιρόν.

Ἄργος τὴν 2 Μαρτίου 1826. Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Τὸ ἀπὸ χθὲς γεγραμμένον ἀδελφικόν σας ἔλαβον ὁμοῦ καὶ τὰ περικλειόμενα τοῦ Κυρίου Ζωγράφου· τὰ πράγματα τὰ ἐμεταχειρίσθητε καλῶς, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῆτε καὶ ἐνέργειαν καὶ εἶναι καλὸν νὰ ἔβγῃ καὶ ὁ Καπ. Γενναῖος καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ ὅσον τάχος· οἱ πληρεξούσιοι οἱ εὑρισκόμενοι εἰς Ἀθήνας ἔγραψαν πρὸς τοὺς ἐδῶ πληρεξουσίους εἰς ἀπάντησιν ἑνὸς προσκλητικοῦ γράμματος ὁποῦ τοὺς ἔκαμαν οἱ ἐδῶ, ὅτι κατάλληλον μέρος διὰ τὴν ἐθνοσυνέλευσιν ἐγκρίνουν τὴν Σαλαμῖνα, χθὲς τοὺς ἐγράψαμεν περιποιητικῶς διὰ νὰ ἔλθουν ἐδῶ ἐστάλη καὶ ὁ Κὺρ Μπενεζελάκης καὶ Κὺρ Γεωργαντᾶς νὰ τοὺς ὁμιλήσουν προφορικῶς καὶ νὰ τοὺς καταπείσουν νὰ ἔλθουν· ἐδῶ εἶναι συναγμένοι οἱ περισσότεροι πληρεξούσιοι Πελοποννήσιοι καὶ τὸ πνεῦμά τους, καθὼς δείχνει, εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὸ παρὸν καὶ μὲ ἡμᾶς, ἐγράψαμεν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ εὑρισκομένους Πελοποννησίους διὰ νὰ ταχύνουν τὸν ἐρχομόν τους, καὶ τότε ἀφοῦ διατάξετε καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας τὰ

αὐτόσε νὰ ἀπεράσητε ἐδῶ νὰ σταθῆτε μίαν ἢ δύω ἡμέρας, καὶ ἂν ἐμποδίζεσθε νὰ μείνετε γυρίζετε ὀπίσω πάλιν εἰς τὰ αὐτόσε, διὰ νὰ ὁμιλήσωμέν ὅλοι καὶ νὰ ἐπιστηρίξωμεν τὰ Πελοποννησιακὰ πνεύματα εἰς τὴν συμφωνίαν, ὥστε νὰ λάβωμεν ἀποφασιστικὰ μέτρα κοινῶς διὰ νὰ ἰδῶμεν τί θὰ κάμωμεν· μένω·

Τῇ 5 Μαρτίου 1826, Πιγιάδα. Ὁ Ἀδελφός σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Κ. Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἡ Διοίκησις διὰ νὰ προλάβῃ τὸν προφανῆ κίνδυνον τοῦ Μεσολογγίου, τὸ ὁποῖον ἂν πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ θὰ ἐπιφέρῃ τὸν γενικὸν τῆς Πατρίδος ὄλεθρον, ἀπεφάσισε νὰ στενοχωρήσῃ τοὺς πολίτας διὰ νὰ ποrισθῇ εἰς αὐτὴν τὴν παντελῆ ἔνδειαν τοῦ Ταμείου τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἔκπλευσιν τοῦ στόλου καὶ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν, διὰ τὸ πολυπαθὲς ἐκεῖνο φρούριον, μολονότι ἔγεινε καὶ προλαβόντως καὶ γίνεται καὶ ἤδη τοιαύτη ἐνταῦθα βιαία εἴσπραξις δὲν θέλει εἶσθαι ἱκανὴ ἡ συναχθησομένη ποσότης διὰ νὰ θεραπεύσῃ αὐτὴν τὴν μεγάλην καὶ κατεπείγουσαν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος, ὅθεν ἐδέησε προσέτι καὶ ἔκτακτον δάνειον ἑκατὸν χιλιάδων γροσίων ἀριθ. 100,000 ἀπὸ τοὺς εὐκαταστάτους τῆς ἐπαρχίας Πραττοῦ, τῆς ὁποίας τὴν εἴσπραξιν ἐμπιστεύεται εἰς τὴν ἐξοχότητά σας καὶ σᾶς προτρέπει νὰ μεταχειρισθῆτε ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ εἰσπραχθῇ ἡ εἰρημένη ποσότης ἐντὸς τοῦ προσδιωρισμένου διὰ τῆς διαταγῆς διαστήματος μιᾶς ἑβδομάδος.

Ἐπειδὴ γνωρίζετε τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου καὶ ἠξεύρετε, ὅτι μόνον διὰ τῆς ταχίστης ἐκπλεύσεως τοῦ στόλου καὶ τῆς προμηθείας τῶν τροφῶν, ἠμπορεῖ νὰ σωθῇ τὸ Μεσολόγγιον· ἡ Διοίκησις ἐπαναπαύεται εἰς τὸν πατριωτισμόν, τὴν φρόνησιν καὶ τὴν δραστηριότητά σας, μὴν ἀμφιβάλλουσα, ὅτι θέλετε ἐνεργήσει μὲ ὁποιονδήποτε τρόπον γνωρίζετε συντελεστικώτερον τὴν εἴσπραξιν, ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην τῆς πατρίδος.

Σᾶς περικλείεται δὲ διὰ τὸ σύντομον καὶ κατ᾽ εὐθεῖαν ἀντίγραφον τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 17257 διαταγῆς περὶ τοῦ προκειμένου δανείου,

ἥτις θέλει σᾶς κοινοποιηθῆ καὶ τακτικῶς διὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας. Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 6 Μαρτίου 1826.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΗΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν Κ. Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐκρίθη ἀναγκαιότατον νὰ ὑπάγουν μὲ τὸν στόλον εἰς Μεσολόγγιον καὶ τριακόσιοι ἐργάται, οἵτινες νὰ δουλεύουν εἰς ὁποιανδήποτε ἤθελε τύχει χρείαν, ἐνῷ οἱ στρατιῶται πολεμοῦν. Ἡ γενναιότης σας ἠξεύρετε ἤδη πόσα δοκιμάζει ἡ κοινὴ φρουρὰ καὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ τοὺς ἀνακουφίσωμεν δι' ὀλίγον ἀπὸ τοὺς πόνους· ὅθεν διατάττεσθε καὶ ἡ γενναιότης σας ἅμα λάβετε τὴν παροῦσαν, ἐπειδὴ ἡ ἐξαποστολὴ διὰ τὸ Μεσολόγγιον ἀναβολὴν δὲν ἐπιδέχεται, νὰ φροντίσητε νὰ συναχθοῦν ἀπὸ ὅπου τύχῃ ὅσοι περισσότεροι ἐργάται ἂν ἦναι δυνατὸν καὶ νὰ τοὺς στείλετε ἐνταῦθα· θέλετε μεταχειρισθῆ καὶ τὴν βίαν ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα νὰ μὴν μείνῃ ὀπίσω· αὐτοὶ ἅμα ὅπου φθάσουν ἐδῶ θέλει πληρωθοῦν καὶ θέλει ἐμβαρκαρισθοῦν. Ἐν Ναυπλίῳ 9 Μαρτίου 1826.

Ὁ Πρόεδρος

Γεώργιος Κουντουριώτης, Γκίκας Μπότασις, Ἀναγν. Σπυλιωτάκης, Κωνσταν. Μαυρομιχάλης, Ἰωάννης Κωλέτης.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Γ. Μαυροκορδάτος(1).

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γεν. ἀρχηγὸν Κ. Θεόδ. Κολοκοτρώνην.

Ἐπειδὴ καὶ διὰ πολλοὺς λόγους συμφέρει καὶ γενικῶς εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς τὴν πόλιν μας μερικῶς, τὸ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἓν σύστημα, καὶ οἱ τῆς πόλεως στρατιωτικοὶ πρὸς εὐκόλυνσιν κάθε ἀπαιτουμένου πρὸς τὴν Πατρίδα χρέους, τὸ ὁποῖον δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας ἀρέσει· καὶ ἐπειδὴ συμφώνως στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ συσκεφθέντες ἐκλέξαμεν στρατιωτικὴν κεφαλὴν, καὶ ἀρχηγὸν τῶν τῆς πόλεως Τριπολιτζᾶς στρατιωτικῶν, ἄξιον καθ' ὅλους τοὺς ἀπαιτουμένους λόγους τὸν γενναιότατον Καπ. Σωτῆρον Σαρατζόπουλον, ἀναφερόμενοι διὰ τῆς παρούσης πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας, Σᾶς εἰδοποιοῦμεν πρῶτον τὴν κοινὴν μετ' ἀπαθείας ταύτην θέλησιν καὶ ἐκλογήν μας

(1) Καταχωροῦμεν ἐνταῦθα τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ ἐκτελεστικοῦ, καθότι εἶναι ἡ τελευταία διαταγὴ, ἣν λαμβάνει ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ αὐτό.

δεύτερον συνιστῶντάς τον τὸν ἴδιον πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας, σᾶς παρακαλοῦμεν γνωρίσαντές τον ὡς τοιοῦτον νὰ τὸν ἀγαπᾶτε καὶ νὰ τὸν περιποιῆσθε πατρικῶς, συνιστῶντάς τον πρὸς τὴν Γ. Διοίκησιν δι' ἐγγράφου σας, καὶ ὅπου ἀνήκει πρὸς συστηματικωτέραν στήριξίν του. Πρὸς δὲ χάριν πάντων ἡμῶν καὶ τῆς ἀξιότητός του, διὰ μέσου σας νὰ προβιβασθῇ ἀπὸ τὴν Σ. Διοίκησιν καὶ εἰς τὸν τῆς Στρατηγίας βαθμόν.

Ἀναφερθέντες πατριωτικῶς δὲν ἀμφιβάλλομεν τὴν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ἐξοχότητάς σας ὑπεράσπισιν καὶ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν στήριξίν του, καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς αἰτήσεώς μας καὶ ἐκλογῆς, περὶ τῆς ὁποίας εἴμεθα κατὰ πάντα εὐχάριστοι· μένομεν δὲ μ' ὅλον τὸ πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας σέβας.

Τῇ 7 Μαρτίου 1826, ἐν Ναυπλίῳ. Οἱ Πατριῶται.

Ἀναγ. Χρηστακόπουλος, Γεώρ. Ἀντωνόπουλος, Ῥήγας Παλαμίδης, Π. Α. Ῥοιτόπουλος, Πανάγος Βάρβογλης, Κωνστ. Ζαφειρόπουλος, Γ. Διαμαντόπουλος, Ν. Σπηλιάδης, Ἰωάν. Λελάκης, Ἰωάν. Πετροπόπης· ἕπονται καὶ ὑπογραφαὶ 76.

Γενναιότατε Στρατηγὲ Γενναῖε!

Ἅπαντες οἱ τῆς Τριπολιτζᾶς ὁπλοφόροι μπουλουξίδες καὶ στρατιῶται, κοινῇ γνώμῃ ἀπεφασίσαμεν νὰ εὑρισκώμεθα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς γενναιότητός σου, καὶ νὰ εὑρισκώμεθα μαζῇ σου, ἐδῶ καθὼς καὶ ὅθεν ἀλλοῦ κινηθῶμεν διὰ ἐμπρὸς νὰ εἴμεθα μὲ τὸ σῶμά σου ὡς εἰς ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, καθὼς καὶ ἀείποτε δὲν θέλει ἀκούσωμεν ἄλλουνοῦ ὁδηγίαν, οὔτε στρατηγὸν ἄλλον θέλει γνωρίσωμεν ἐκτὸς τῆς γενναιότητός σου· διὸ ἀναφερόμενοι παρακαλοῦμεν νὰ μὴν ἀποῤῥίψῃς τὴν αἴτησίν μας, ἀλλ' ἐν τάχει περιμένομεν τὴν ἀπόφασίν σας καὶ ἐκπλήρωσιν τοῦ αἰτήματός μας.

Θέλει ἐγκρίνεις εἰς τὸ σῶμά μας ὅλων διὰ κεφαλὴν τὸν χιλίαρχον Καπ. Σωτήριον Σαρατζόπουλον καὶ κάθε διαταγήν σας νὰ δίδετε εἰς αὐτὸν καὶ ἡμεῖς νὰ ὁδηγώμεθα ὑπ' αὐτοῦ διὰ κάθε κίνημα. Τῇ 4 Ἰουνίου 1826, Δερβένι.

Οἱ τῆς πόλεως στρατιωτικοὶ καὶ Μπουλουξίδες Τροπολιτζᾶς.

Γεώργ. Πουρναρᾶς. Κώστας Γαρδελῖνος. Γεώρ. Σκερλαύτης. Κωνστ, Πετρόπουλος. Γεώρ. Χελιώτης. Θεόδ. Ἀλεξανδρόπουλος. Ἰωάννης Γουρλιέρμος. ἕπονται ἄλλαι ὑπογραφαὶ δεκατρεῖς.

Ἐκ λαμπρότατε ἀρχηγέ.

Ἐπιθυμῶ νὰ μανθάνω τὴν ἀγαθήν σας ὑγείαν, νὰ χαίρωμαι. Ἐκ λαμπρότατε ὁ μισεμός μου ἀπὸ Ἄργος σᾶς ἔγεινε γνωστὸς καὶ διὰ ζώσης φωνῆς καὶ μὲ ἀναφοράν μου, ὅπου νὰ ἐνεργήσετε νὰ μοῦ ἔλθῃ διαταγὴ διὰ νὰ ἐκστρατεύσω διὰ τὴν πατρίδα μου, Δυτικοελλάδα, ἐπληροφορήθην, ἔκαμες καὶ ἀναφορὰν εἰς τὴν Σεβαστ. διοίκησιν εἰς τὰ ὅσα σᾶς εἰδοποίησα, ἐκαρτέρεσα τὴν ἀπάντησιν διὰ τρεῖς ἡμέρας δὲν μᾶς ἦλθε καὶ ἀπάντησις τῆς ἀναφορᾶς, ἐσικλετίστηκα ἀπὸ τὰ ἔξοδα τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐμίσεψα ἀπὸ Ἄργος μὲ τοὺς στρατιώτας μου καὶ ἐβγῆκα εἰς τὴν πέρα χώραν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέρασα εἰς Ντομπρένα καὶ ἀνταμωθήκαμεν καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς, Ἀνατολικοδυτικοελλαδίτας μὲ Στάθη Κατζικογιάννη, μὲ Τζιόγκα, Ῥάγγκον, υἱὸν τοῦ Πανουργιὰ καὶ Ῥούκην, εἰς τὴν μεταξὺ ἀντάμωσίν μας μᾶς ἦλθαν καὶ γράμματα ἀπὸ τοὺς πολιορκημένους ἀδελφούς μας, ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι, καὶ ἐφανέρωναν τὸν κίνδυνον ὅπου τραβοῦν ἐκεῖ ἐξόχως ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ψωμίου, ἐγράψαμεν εὐθὺς κοινὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν σεβαστὴν διοίκησίν μας στέλλοντας καὶ τὰ γράμματα, ὅπου μᾶς ἦλθαν ἀπὸ Μεσολόγγι νὰ βεβαιωθοῦν, ἐμεῖς τοὺς ἐζητούσαμεν τὴν ἀπάντησιν, πολεμεφόδια καὶ τροφὰς καὶ εὐθὺς νὰ ἐκστρατεύσωμεν πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκημένων ἀδελφῶν μας ἐν Μεσολόγγι, καὶ εὐθὺς ὅλοι μαζὶ νὰ ἐκστρατεύσωμεν. Ἐκάλεσε καὶ χρεία ὅπου ν᾽ ἀνταμωθῶμεν καὶ μὲ τὸν στρατηγ᾽ Γκούραν καὶ ἤλθαμεν ὅλοι μαζὶ ἐδῶ εἰς Ἀθήνας καὶ ἠνταμώσαμεν καὶ τὸν εὕρομεν καὶ αὐτὸν εἰς εἰς τὴν ἰδίαν γνώμην εἰς τὸ νὰ τραβίξωμεν ὅλοι μαζὶ εἰς βοήθειαν τοῦ Μεσολογγίου, ἐπροχθὲς εἰς τὰς 15 τοῦ τρέχοντος ἐδῶ εἰς Ἀθήνας μᾶς ἦλθε καὶ ἡ ἀπάντησις τῆς διοικήσεως διατάττοντάς μας ὅλους κοινῶς νὰ ἐκστρατεύσωμεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἐδῶ εἰς Ἀθήνα μὲ τὴν κοινήν μας ἀντάμωσιν ηὕρομεν εὔλογον, ὅπου ἀπὸ τὸ μέρος μας ἀνατολικὸ καὶ δυτικοελλαδίτας νὰ διορίσωμεν καὶ πληρεξούσιον τὸν στρατηγὸν Γκούραν διὰ νὰ ἔλθῃ ἀπὸ μέρους μας εἰς τὴν ἱερὰν συνέλευσιν, ὅπου νὰ θεραπεύσῃ τὰ δίκαια τῆς πατρίδος μας, καὶ αὔριον εἰς τὰς 15 τρέχοντος μισεύει ἀπὸ ἐδῶ, ὁμοίως καὶ ἡμεῖς ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοὶ μισεύομεν διὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ

Μεσολογγίου, καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ ἔθνους μας νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ ὠφελήσωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας.

Ἐκλαμπρότατε καὶ πατρικέ μου φίλε καὶ ἀδελφέ, σοῦ εἶναι γνωστὰ τὰ ὅσα καταφρόνια ἔχω δοκιμάσει ἀπὸ τὴν πρώτην χρονία τῆς ἐπαναστάσεως καὶ στεροῦμεν τὴν προπατορικήν μου πατρίδα καὶ ἕως τώρα ἀπεφάσισεν ἡ σεβαστή μας διοίκησις ἄλλους ἀρχηγοὺς των ἁρμάτων τοῦ Ἀγράφου, πότε **Καραϊσκάκη**, πότε Ῥάγκον χατηρικῶς, καὶ ἔκαμαν οἱ δύω τόσαις καταχρήσεις εἰς ἐκείνην τὴν πατρίδα βάνοντας καπάκια μὲ τοὺς Τούρκους, καθὼς εἶναι φανερωμένα· ἐγὼ ὅμως ἔτρεξα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ τὴν ὑπομονὴν, ὅπου ἦταν ἐχθρικοὶ πόλεμοι καὶ ἕως τὴν σήμερον, λοιπὸν περισσότερον δὲν ὑποφέρετε τὸ καταφρόνιόν μου καὶ καθὼς σοῦ ὡμίλησα εἰς Ἄργος καὶ διὰ ζώσης φωνῆς σὲ ξαναθυμάω καὶ διὰ ταῦτα τὰ δεινά μου, ὅπου τώρα εἰς τὴν ἱερὰν ἐθνικήν μας συνέλευσιν παρακαλῶ νὰ μὲ ἐνθυμηθῇ ὅπου νὰ ὁμιλήσῃ τὸ δίκαιόν μου, νὰ μὲ διορίσῃ ἡ σεβαστὴ διοίκησις ὁπλαρχηγὸν εἰς τὰ ἅρματα τῆς πατρίδος μου, Ἄγραφα, ὁμοίως καὶ μίαν δευτέραν διαταγὴν πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀγράφων, ὅπου φθάνοντας ἐγὼ εἰς τὰ Ἄγραφα νὰ μὲ ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ πατριῶται νὰ κτυπήσωμεν τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Τουρκολάτρας, ὅπου εἶναι ἐκεῖ νὰ τοὺς ἐλευθερώσωμεν καὶ ἑνώσωμεν καὶ ἐκείνην τὴν δυστυχίαν μὲ τὰ ἀπόπερα βιλαέτια, τὸ ὁποῖον ἐκλαμπρότατε εἶναι πολλὰ εὔκολον. Ἐγὼ ὅμως κινῶ μὲ ἑκατὸ στρατιώτας ὅπου ἔχω σήμερον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου, ἀντάμα μὲ τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς διὰ τὸ Μισολόγγι. Παρακαλῶ μὴν ἀμελήσῃς, ὡς **Κολοκοτρώνης**, νὰ ὁμιλήσῃς καὶ νὰ βοηθήσῃς διὰ τὸν **Μπουκουβάλα**.

17 Μαρτίου 1826 ἐν Ἀθήναις ὁ Πατριώτης

Γιάννης Μπουκουβάλας.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον γεν. ἀρχηγόν!

Ἐπειδὴ καὶ τὸ ἀθεράπευτον τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου ἐπαυξάνει ὁσημέραι τὴν πρόοδον τοῦ κινδύνου τῆς πατρίδος καὶ ἐπειδὴ ἡ εὕρεσις προχείρων χρηματικῶν πόρων, ἥτις καὶ εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἀντικείμενον τῶν σκέψεων ὅλων τῶν πατριωτῶν, καὶ ἐπειδὴ προσκεφθέντες ἀπεφασίσαμεν νὰ γίνῃ ἔρανος γενικὸς εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, ὅστις κατὰ τὸν παρουσιασθέντα κατάλογον ἐκυρώθη καὶ παρὰ τῆς διοικήσεως μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀναλόγων διαταγῶν καὶ ἐπειδὴ παρατηροῦμεν μὲ λύπην μας, ὅτι μὲ ὅλον ὅτι παρῆλθον ἀρκεταὶ ἡμέραι καὶ οὐ-

δεμία ἢ παραμικρὰ ἐνέργεια ἐγένετο περὶ τούτου, ἀδράνεια ὀλεθρία εἰς τὰς παρούσας κρισίμους στιγμὰς, διὰ τοῦτο συνελθόντες καὶ συσκεψάμενοι περὶ τοῦ εὐκολωτέρου τρόπου τῆς ταχείας συνάξεως τοῦ ῥηθέντος ἐράνου, μὲ τὴν ἱκανὴν συζήτησιν ὁμοφώνως ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ προσκαλέσωμεν τὴν ἐκλαμπρότητά σας νὰ ἀναδεχθῆτε τὸ βάρος, συνεργείᾳ καὶ τῆς προσδιορισθείσης ἐπιτροπῆς τῶν Κυρίων Σπυλιοτοπούλου καὶ Κανελοπούλου τοῦ νὰ συνυπακουσθῆτε μὲ τοὺς πληρεξουσίους τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, ὅπως πληροφορηθέντες ἐξ αὐτῶν μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης βεβαιότητος, περὶ τῆς ὅσης καὶ ποίας ἐπαρχίας μὴν ἐπαρκούμεναι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως καὶ τὰ προτρεπτικὰ τῶν πληρεξουσίων των, ἀπαιτοῦσιν ἐξ ἀνάγκης τὴν ἀποστολὴν ἐκτελεστικῆς δυνάμεως νὰ φροντίσετε ἄνευ ἀναβολῆς, ν' ἀποστείλετε αὐτὴν ὅπου δεῖ, ὥστε ἐνεργοῦσα μὲ τὴν ἀπαιτουμένην δραστηριότητα καὶ ἀπέχουσα πάσης ἐνοχλητικῆς καταχρήσεως, φέρει εἰς ἔκβασιν τὴν ταχίστην σύναξιν τοῦ ἐράνου τούτου, ἐκ τοῦ ὁποίου κρέμαται ἡ θεραπεία ὄχι ὀλίγων οὐσιωδῶν ἀναγκῶν τῆς γενικῆς καὶ μερικῆς μας πατρίδος. Παρακαλεῖσθε λοιπὸν ν' ἀναλάβητε μὲ τὴν συνήθη σας προθυμίαν τὸ βάρος ἀκολουθοῦντες τὴν ἀνάλογον ἐνέργειαν ἄχρις ὅτου εἴδομεν ὁποῖον μέτρον θέλει λάβει περὶ τούτου ἡ ἐθνοσυνέλευσις.

1826 1 Ἀπριλίου ἐν Πιάδᾳ

Ὁ Πατρῶν Γερμανὸς, Στ. Ἀντωνόπουλος, Γεωρ. Σισίνης, Πανοῦτζος Νοταρᾶς, Χρ. Βλάσης, Ἀναγ. Μακροποκάμισος, Ἀνδρέας Ζαήμης, Πρωτοσύγ. Γεράσιμος, Δημήτρ. Ταγκόπουλος, Ἀναγ. Παπαγιανοκόπουλος, Ἀντώνιος Καραπατὰς, Πέτρος Σαλαμόνας, Ἀσημάκης Φωτήλας, Ἀθαν. Γρηγοριάδης, Γεώρ. Ἀθανασιάδης, Ἀναγ. Κοπανίτζας, Ἀπόστ. Μπεροῦκας, Γιαν. Ν. Τζανέτου, Σωτ. Θεοχαρόπουλος, Ἀν. Παναγιανοκόπουλος, Παν. Καλογερᾶς, Ν. Γιατράκος, Ἀναγ. Κονδάκης, Σπυρ. Φραγγίσκος, Βενιζέλος Ῥοῦφος, Ματθαῖος Πρωτοπαπᾶς, Παναγ. Ἀναγνωστόπουλος, Γεωρ. Δαρειώτης, Ἀναγ. Ζαφειρόπουλος, Ἀνδριαν. Ἰωαννίδης, Ἰωάν. Καράπαυλος, Σπυρ. Σπηλιωτόπουλος, Ρ. Μποτερίδης, Βασιλ. Χρηστακόπουλος, Ἀνδρ. Καλαμογδάρτης, Γιαν. Κοκαλιάρης, Π. Καλαμαριώτης, Δ. Πρωτοπαπᾶς, Ἀναγ. Ματζουκόπουλος, Ἀθ. Κυριακὸς, Γεωρ. Ἀθουργίου, Γιαν. Γεωργίου, Μ. Σακελαρίου, Π. Παπατζώνης, Γεωρ. Γεωργιοπούλου, Ἰω. Λεκάτης, Ἀναγ. Πουλόπουλος, Σακελλάριος Ἀναστασίου, Κωνσ. Χατζιδημητρίου, Γρηγ. Γκικτώνης. Μ. Με-

λετόπουλος, Δ. Κανελόπουλος Παπαμιχάλης Στ. Ἀντωνόπουλος, Ῥῆγας Παλαμίδης Σπυρίδ. Χαραλάμπου.

Πρὸς τὴν γεν. ἐθνικὴν συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων.

Κύριοι!

Καὶ ὡς ἁπλοῦς πολίτης, καὶ ὡς πρωταίτιος τοῦ σημερινοῦ ἀγῶνος, χρεωστῶ εἰς τὸ ἔθνος μου, εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον, νὰ ἐκφράσω παῤῥησίᾳ τὰ φρονήματά μου εἰς μίαν κρίσιμον περίστασιν ἐκ τῆς ὁποίας κρέμαται ἡ μέλλουσα τύχη τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀποφασίζουσα νὰ ζητήσῃ τὴν μοναδικὴν μεσιτείαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὴν Ἑλλάδα μὲ τοὺς τυράννους της, παρεκτρέπεται ἀπὸ τὰ ἱερὰ χρέη της, καὶ ἀπὸ τὸν πρὸς ὅν ὅρον τῆς συγκροτήσεώς της.

Ὁ λαὸς κύριοι, τοῦ ὁποίου παῤῥησιάζετε τὸ πρόσωπον, δὲν Σᾶς ἔδωκε πληρεξουσιότητα νὰ καταργήσετε τὴν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἀλλὰ νὰ τὴν στερεώσητε, νὰ τὴν διαιωνίσητε. Ἡ ἱστορία θέλει κρίνει μίαν ἡμέραν ἀδεκάστως τὴν πρᾶξίν σας.

Ἡ Εὐρώπη, Κύριοι, ᾐσθάνθη τώρα πλέον παρὰ ποτὲ ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀρκετὰ προχωρημένη, διὰ νὰ μὴ ὑποπέσῃ ἐφεξῆς εἰς τὰς ἐναντιότητας τῆς τύχης· καὶ πῶς γίνεται οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔθνους, διὰ μιᾶς πράξεως ἀνηκούστου εἰς τὰ χρονικὰ τῶν λαῶν, ν' ἀποδεικνύωσιν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι μόνοι αὐτοὶ δὲν γνωρίζουσιν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν!

Σᾶς φοβίζει ἡ πτῶσις τοῦ Μεσολογγίου; ἀφιερωθῆτε, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀγῶνος, εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν ἐνέργειαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἑλλήνων· τὸ στῆθος κάθε ἕλληνος εἶναι δεύτερον Μεσολόγγι.

Σᾶς θορυβεῖ ἡ ἔλλειψις τῶν πόρων; καταφύγετε εἰς τὴν γενναιοφροσύνην τῶν πολιτῶν. Ἕλλην δὲν ἐκώφευσε ποτὲ εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος· τέλος πάντων χρήματα δὲν ἔχομεν; ἂς ἐπικυρώσωμεν τὰ χρέη μας.

Ἔχομεν ὅμως ἀνάγκην προστασίας; ἂς καταφύγωμεν εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὅλων τῶν ἐθνῶν· ἐξίσου ὅλα ἔχουσι δικαίωμα εἰς τὴν

εὐγνωμοσύνην μας· αἱ περιστάσεις μας, αἱ θέσεις των, ἐγγυῶνται τὴν ἐπιθυμητὴν βοήθειαν.

Τὰ μεγάλα ἔθνη καὶ οἱ καλοὶ πατριῶται, φαίνονται εἰς τὰς κρισίμους περιστάσεις τῆς πατρίδος των· δοῦλος εἶναι εὔκολον νὰ γένῃ τις ὅταν θέλῃ· αὐθέντης, εἶναι δύσκολον· ἐπιθυμοῦμεν εἰρήνην; ἂς τρέξωμεν εἰς τὰ ὅπλα.

Ἂν ἐξ ἐναντίας διὰ λόγους ἀποκρύφους εἰς ἐμὲ, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐπιμένῃ εἰς τὴν προλαβοῦσαν ἀπόφασίν της, κρίνω χρέος μου ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον νὰ διαμαρτυρηθῶ, ὡς καὶ ἤδη διαμαρτύρομαι ἐπίσης κατ' αὐτῆς, ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, ὡς κατὰ μιᾶς πράξεως παρανόμου, ἀντιελληνικῆς, καὶ διόλου ἀναξίας ἑνὸς ἔθνους τὸ ὁποῖον ὑπεδουλώθη μὲν πολλάκις, πλὴν ποτὲ δὲν ἐσυμβιβάσθη μὲ τοὺς τυράννους του.

Ἕλλην ὅμως, καὶ φίλος ἄδολος τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους μου, δὲν θέλω λείψει νὰ συναγωνισθῶ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδελφῶν μου, καὶ νὰ χύσω καὶ τὴν τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἵματός μου, ἐνόσω διαρκεῖ ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμος. Παρακαλῶ δὲ νὰ μοὶ δοθῇ ἐπίσημον ἀντίγραφον τῆς παρούσης μου διαμαρτυρήσεως. Μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

ὁ πατριώτης

Δημήτριος Ὑψηλάντης

ἀριθ. γ'. τοῦ κώδηκος
τῶν ψηφισμάτων.

Ἡ ἐθνικὴ γ'. συνέλευσις.

Ἀναγνώσασα τὴν πρὸς αὐτὴν ἀναφορὰν τοῦ Κ. Δ. Ὑψηλάντου.

Παρατηρήσασα, ὅτι διὰ αὐτῆς καθυβρίζει αὐθαδῶς τοὺς νομίμους πληρεξουσίους τοῦ ἔθνους, καὶ διαμαρτύρεται ἐναντίον αὐτῶν διὰ τὰς πράξεις των.

Ψηφίζει α'. ὁ κύριος Δημήτριος Ὑψηλάντης ἀποκλείεται ἀπὸ κάθε πολιτικὸν δικαίωμα, καὶ στρατιωτικὸν ὑπούργημα.

β'. Τὸ παρὸν ψήφισμα νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὸν κώδηκα τῶν ψηφισμάτων, καὶ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τοῦ τύπου.

Ἐξεδόθη ἐν Ἐπιδαύρῳ τῇ 15 Ἀπριλίου 1826.

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως

(Τ. Σ.) Πανοῦτζος Νοταρᾶς, ὁ ἀρχιγραμματεὺς Α. Παπαδόπουλος,

Πρὸς τὸν γενναιότατον Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην.

Γενναιότατε.

Μὲ τὸ πρὸς τὸν Κ. Α. Ζαΐμην, καὶ μ' ὅσας προφορικῶς ἔκαμες παραγγελίας εἴμεθα σύμφωνοι καὶ ὅλοι ἡμεῖς· διὰ τοῦτο κρίνομεν εὔλογον καὶ ἀναγκαῖον ν' αὐξήσῃς τὸ σῶμά σου τὸ στρατιωτικὸν μὲ ἕως 400 ἢ καὶ 450 στρατιώτας, τοῦ ὁποίου ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ οἰκονομία φρόντισε νὰ μὴ δώσῃ μικρὰν ὑποψίαν, καὶ διόρισε αὐτὸ τὸ σῶμα εἰς τὴν ἀναγκαίαν γνωστὴν θέσιν· ἐπιμελήσου ἀκόμη νὰ σχετισθῇς μ' ὅλους τοὺς κατοικοῦντας αὐτοῦ συμπατριώτας, ὥστε ἐν καιρῷ καμμιᾶς ταραχῆς νὰ φανῶσι χρήσιμοι, περὶ δὲ τῶν ἐξόδων ὅσα ἤθελες κάμει δι' αὐτὸ τὸ σῶμα ὑποσχόμεθα ἡμεῖς νὰ σοῦ δοθῶσι διὰ συνεργείας μας ἀπὸ τὸ ἔθνος, ὑγίαινε.

Τῇ 3 Ἀπριλίου 1826 ἐκ Πεδιάδος.

Οἱ ἀδελφοὶ Πανοῦτζος Νοταρᾶς, Ἀνδρέας Ζαΐμης, Γεώργ. Σισίνης, Γεώρ. Γιατράκος, Ἀσημάκης Φωτήλας, Ἀναγν. Παπαγιανόπουλος, Ἀναγ. Κοπανίτζας, Σταματέλης Ἀντωνόπουλος, Σωτήριος Θεοχαρόπουλος, Βενιζέλος Ῥοῦφος, Χρῆστος Βλάσσης, Ἀναγ. Ζαφειρόπουλος, Σ. Σπυλιωτόπουλος.

Ἐν σελίδι 193 ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς τὰ ἑξῆς.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ Μαΐου μηνὸς, ὁ Ἰβραΐμ πασᾶς ἐπανῆλθεν εἰς Πάτρας, ὅπου ἐξετάσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ εὗρεν, ὅτι ἐκ τῶν 10,000 ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους εἶχε διαπεράσει εἰς Αἰτωλίαν, δὲν ἐσώζοντο εἰμὴ 3,500. Παραλαβὼν δὲ ἐκ Πατρῶν ἐπικουρίας τινας ὥρμησε πρὸς τὰ Καλάβρυτα καὶ ἐπετέθη κατὰ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου· ἀλλ' ἀπεκρούσθη. Τῇ 10 Μαΐου εἰσῆλθεν εἰς Τρίπολιν καὶ ἔδωκε τροφὰς εἰς τὴν λιμοκτονοῦσαν φρουρὰν τῆς πόλεως ταύτης ἔπειτα τῇ 17 ἐπορεύθη ἐντεῦθεν πρὸς τὴν Γορτυνίαν, ἀπαντήσας ὅμως ἀντίστασιν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνη καταληφθέντα στενὰ, ἐτράπη εἰς Σπάρτην καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Μεθώνην. . . . . . .»

Ὡς πρὸς ταῦτα παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Ἰβραΐμ ἀπῆλ-

θεν εἰς τὴν Αἰτωλίαν μετὰ 12,000 πεζικοῦ στρατοῦ, καταλιπὼν τὸ ἱππικόν του εἰς Πάτρας, ὡς ἄχρηστον πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Πάτρας ἔφερεν 9,000 καὶ ὄχι 3,500· παραλαβὼν δὲ ἐκεῖθεν τὸ ἱππικὸν καί τινα ἄλλα ἐπικουρικὰ σώματα ἐστράτευσεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων μετὰ 12000, διότι ποτὲ δὲν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ὀλιγωτέρους τῶν 10,000· καὶ δὲν διευθύνθη κατὰ τῆς Μονῆς Σπηλαίου, ἀλλὰ πρὸς τὰ μέρη τοῦ Χελμοῦ, ὅπου εἶχον εὕρει ἄσυλον εἰς δύσβατόν τινα θέσιν 2000 περίπου ψυχαὶ φρουρούμεναι διὰ 150 ὁπλοφόρων· δύω αἰχμάλωτοι Τοῦρκοι ἀποδράντες ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐπρόδωσάν τινας ἀποκέντρους θέσεις. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ὥρμησαν κατ' αὐτῶν μὴ ἀναχαιτισθέντες ἀπὸ τὴν γενναίαν ἀντίστασιν τῶν ὑπὸ τὸν Σουλιώτην καὶ Γκολφῖνον Πετμεζᾶ Ἑλλήνων, καὶ εἰσδύσαντες εἰς τὴν ἀπότομον καὶ ἀπόκρυφον ταύτην θέσιν ἔτρεψαν τοὺς ἐν αὐτῷ Ἕλληνας εἰς φυγὴν, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν, ἐκρημνίσθησαν καὶ ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὲρ τοὺς 100, οἱ δὲ λοιποὶ ἐσώθησαν καταφυγόντες εἰς τὰ παρακείμενα κρημνώδη καὶ ἄβατα μέρη. Ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς 50. Ἀπὸ δὲ τοῦ Χελμοῦ ὁ Ἰβραΐμης ἐπορεύθη διὰ τῶν Κατσάνων εἰς Τρίπολιν καὶ ἐκεῖθεν ῥητῶς διὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, (καὶ ὄχι εἰς Σπάρτην ἢ ἀλλαχοῦ ὡς ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει). Οἱ δ' Ἕλληνες τὸν παρηκολούθουν κατόπιν κτυπῶντες αὐτὸν ἀπὸ τὰ νῶτα καὶ τὰ πλάγια καὶ μάλιστα δι' ἐνέδρων· ὥστε ἐν τῇ δεκαπενθημέρῳ ταύτῃ ὁδοιπορίᾳ του ἀπὸ Πατρῶν εἰς Μεθώνην ἀπώλεσεν ὑπὲρ τοὺς 500 στρατιώτας καὶ πλῆθος ζώων κυριευθέντων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ αὖθις, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τροφῶν, δυσκολίας ἀπήντησε ἵνα συστήσῃ στρατόπεδον ἱκανὸν πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ· ἀφιχθέντος δὲ τοῦ Ἰμβραΐμ εἰς Καλάβρυτα, ἀπὸ Ἄργος μετέβη εἰς Μπουγιάτι

8 ὥρας μακρὰν πρὸς τὰ Καλάβρυτα καὶ μόλις μετὰ 3 ἡμέρας συνεκέντρωσεν ὑπὸ τὸν Μελετόπουλον, Τσώκρην καὶ Π. Νοταρᾶν περὶ τοὺς 1500, οἵτινες ἔζων μόνον ἀπὸ κρέατος· διότι αἱ ἐπαρχίαι κατερημωθεῖσαι ἐκ τοῦ πολέμου ἐμαστίζοντο ἀπὸ τὴν πεῖναν. Τὰ δ' ὀλίγα διασωθέντα σπαρτὰ εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη ἐχρειάζοντο 40 περίπου ἡμέρας ἵνα φθάσουν εἰς ὥραν θέρους. Ἡ δὲ διοίκησις φθάσασα κατὰ τὴν 20 Ἀπριλίου οὐ μόνον ὀβολὸν εἰς τὸ ταμεῖον δὲν εὗρεν, ἀλλ' οὔτε 100 ὀκάδας ἀλεύρου πρὸς τροφὴν τῆς φρουρᾶς της, καὶ μόλις δι' ἐράνων ἠδυνήθη νὰ προμηθευθῇ μερικὸν παξιμάδι, τὸ ὁποῖον ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Γενναῖος, ὅστις διωρισμένος Ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς τῆς ἐν Ναυπλίῳ Κυβερνήσεως, ἅμα ἤκουσε τὴν εἰς Καλάβρυτα ἔλευσιν τοῦ Ἰβραὶμ ἐπροτίμησε τὸ στρατόπεδον παρὰ τὴν πόλιν καὶ ἀπῆλθε μετὰ 500, ὅπου εὑρίσκετο ὁ πατήρ του, μὴ ἐνδώσας εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς διοικήσεως νὰ μείνῃ πρὸς ὑποστήριξίν της. Ἀφοῦ δὲ ἡ δύναμις τοῦ ἐκεῖσε σώματος ἔφθασε μέχρι 2,500 ἀνδρῶν, ὁ Κολοκοτρώνης διέταξε τὸν Γενναῖον καὶ Π. Νοταρᾶν νὰ κινήσουν ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ· (ὅστις ὡς εἴρηται, ἐδιευθύνθη πρὸς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια), καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς Δερβένια τοῦ Λεονταρίου, ὅπου μεταβὰς καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Πλαπούτα καὶ λοιπῶν συνεκεντρώθησαν ὑπὲρ τὰς 5000· μετ' ὀλίγον δ' ὁ Κολοκοτρώνης ἀπῆλθεν εἰς Ἀλμυρὸν πρὸς ἀντάμωσιν τῶν ἀρχηγῶν τῆς Σπάρτης, διὰ νὰ τοὺς ἑνώσῃ, καὶ τοὺς προτρέψῃ νὰ συστήσουν καὶ οὗτοι Σπαρτιατικὸν στρατόπεδον εἰς Ἀλμυρὸν, καὶ, ἀφοῦ ἐν μέρει ἐπραγματοποιήθησαν ταῦτα, ἐπανῆλθεν εἰς Δερβένια.

Ἐκ λαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Τὸ χθεσινὸν ἀδελφικόν σας ἔλαβα, καὶ ἴδα ὅσα ἐν ἀποκρίσει μὲ γράφετε. Τὰ ἀντιπίπτοντα τῶν ἀταξιῶν δὲν μ' ἀπασχολοῦν ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν κυρίως ἔχω προσηλωμένην τὴν προσοχήν μου

σκοπὸν, τὰ θεωρῶ ὅμως πάντοτε ὡς ἐμπόδια τῆς προόδου τῶν κοινῶν καλῶν, καὶ τούτου ἕνεκα δὲν πρέπει νὰ τὰ ὀλιγωρῶμεν· ἡ ἐκλαμπρότης Σας φροντίσατε τὸ ἐφ᾿ ὑμῖν καὶ ν᾿ ἀνακαλύψετε τὰς ἀρχάς των καὶ νὰ τὰς διασκεδάσετε.

Οἱ ὁπλαρχηγοὶ Σουλιῶται ἐξέρχονται σήμερον ἀφεύκτως ἐντεῦθεν καὶ ἴσως ἀπεράσωσιν αὐτόσε νὰ σᾶς ἀνταμώσουν· μετὰ τοῦτο θέλει προσπαθήσωμεν πᾶσι τρόποις νὰ εὐγάλωμεν ἀπὸ ἐδῶ ὅλους τοὺς ὁπλοφόρους, καὶ ἀκολούθως νὰ φροντίσωμεν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἱππικοῦ· ἡ ἐκλαμπρότης Σας δὲν στοχάζομαι συμφέρον νὰ χρονοτριβῆτε περισσότερον εἰς Ἄργος, ἀλλὰ βλέπω ὡς πολλὰ λυσιτελῆ τὴν μετάβασίν σας πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου. Ἐπειδὴ ὁ λαὸς ἀκούων σας, ὅτι εἶσθε πλησίον του ἐγκαρδιόνεται καὶ τρέχει προθυμότερος εἰς τὰ ὅπλα, καὶ πρέπει τοῦτο νὰ γίνῃ ἐφ᾿ ὅσον ὁ ἐχθρὸς μένει ἀκίνητος ἢ μεμακρυσμένος ἀπὸ τὸ κέντρον.

Ὅσα νέα ἔχομεν τὰ πληροφορεῖσθε ἀπὸ τὸ περικλειόμενον ἀντίγραφον, τὸ πρωτόγραφον τοῦ ὁποίου ἐλάβομεν χθὲς ἀπὸ Σύραν· οὐσιωδέστερον τούτων δὲν ἔχομεν, ὅ,τι δὲ ἀκολούθως μάθωμεν θέλει σᾶς γράψω, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας ἐξακολουθεῖτε νὰ μὲ γράφητε τὰ καθ᾿ ὑμᾶς, τὰ ὁποῖα εὔχομαι νὰ εἶναι καλά.

Ἐν Ναυπλίῳ 1826 Μαΐου 2. ὁ ἀδελφός σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη.

Τὸ φρικτὸν ὄνομα τοῦ Σατράπη, αἱ μεγάλαι του δυνάμεις καὶ τὰ γενναῖά του ἀποτελέσματα, καὶ περιπλέον ἡ πτῶσις τοῦ Μεσολογγίου ὄχι μόνον δειλίαν καὶ ἀνανδρίαν γενικῶς πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ἐπροξένησεν, ἀλλὰ καὶ ἀπελπισίαν μεγάλην. Ἐκ τοὐναντίου δὲ ἐμψυχώθησαν καὶ ἐνθαῤῥύνθησαν οἱ λαοὶ μαθόντες καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἐκστρατείαν τῆς ἐξοχότητός Σας καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ὁλικῶν Πελοποννησιακῶν ἁρμάτων πληρεξουσιότητα, καθότι πεπεισμένοι ὄντες εἰς τὸν ὁποῖον ἀπ᾿ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος πατριωτικόν Σας ζῆλον ἐδείξατε, εἰς τὴν ἀξιότητά σας, ἐπιμέλειάν σας καὶ λοιπὰ στρατηγήματα καὶ ἡρωϊκὰ κατορθώματα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, εἶναι εὐέλπιδες ὅτι θέλει ἀναφανοῦν

νικηταὶ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, θέλει ματαιώσουν ὅλα του τὰ φρονήματα, καὶ θέλει θριαμβεύσουν ὡς καὶ ἄλλοτε μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ ὀνόματός Σας· δὲν ἔλειψε καὶ ὁ πατριωτισμὸς, ὁ μέγας ἐνθουσιασμὸς τῆς πίστεώς μας, καὶ τὸ μεγαλείτερον πρὸ πάντων ὁ οἶκος τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου Μέγα σπηλαιωτίσσης, νὰ μᾶς καθυποβάλλῃ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ὑποχρεώσεως, νὰ μᾶς ἀποτεινάξῃ ἐκ τῶν καρδιῶν ἡμῶν κάθε δειλίαν καὶ φόβον, νὰ μᾶς ἐξάψῃ νέον ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμὸν, καὶ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνῃ ν' ἀνθέξωμεν πολεμοῦντες τὸν ἐχθρὸν, μ' ὅλον ὅτι ὑστερούμεθα πολλὰ βοηθητικὰ μέσα τοῦ πολέμου, ἕως τῆς τελευταίας ῥανίδος τοῦ αἵματός μας· διὰ τοῦτο θερμοπαρακαλοῦμεν καὶ τὴν ἐξοχότητά Σας, ὅπου νὰ δείξητε τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν Σας εἰς καιρὸν ἀνάγκης καὶ νὰ μὴν ἐκλείψῃ ἀπὸ τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον ἡ ἀνήκουστα ὑπεράσπισίς Σας, ἐξ ἧς πρόκειται ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος μας, ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἐπικινδυνώδους παρούσης περιστάσεως, καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς ἱερᾶς ταύτης βασιλικῆς Μονῆς, ἥτις καὶ ἀενάως ἱπτίαις χερσὶν εὔχεται πρὸς τὴν ὑπεραγίαν ἡμῶν Μέγα σπηλαιώτισσαν διὰ τὴν πολυχρόνιον ζωήν Σας, ἀποφυγὴν παντὸς κακοῦ καὶ ἐπιτυχίαν παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ νίκας λαμπρὰς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· σᾶς ἐξηγεῖται σαφέστερον καὶ ὁ τὸ παρόν μας ἐπιφέρον συναδελφός μας, καὶ οὕτω μένομεν.

Τῇ 29 Ἀπριλ. Μ. Σπήλαιον 1826.

Ὁ καθηγούμενος Δαμασκηνὸς καὶ οἱ σὺν ἐμοί.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐλήφθη τὸ χθεσινὸν ἔγγραφόν σας καὶ ἐπαρατηρήθησαν τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα.

Καὶ τὸ ζητούμενον ἤδη παξιμάδι ὀκάδες τετρακόσιαις ἀριθ. 400 σᾶς πέμπεται μὲ τὸν ἀπεσταλμένον Σας Θεοδωράκην· ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ, ἐπειδὴ χθὲς σᾶς ἔγραψεν ἀρκετὰ, δὲν ἔχει ἤδη τὶ νὰ σᾶς προσθέσῃ, τόσον μόνον, ὅτι εὔχεται καὶ ἐπιθυμεῖ μετὰ τὴν ἄφιξίν Σας εἰς τὰ μέρη τῆς Τριπολιτζᾶς νὰ κατορθώσετε ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν πράγματα ἄξια τοῦ ὀνόματός Σας

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 3 Μαΐου 1826

Ὁ πρόεδρος Ἀνδρέας Ζαΐμης, Π. Μαυρομιχάλης, Ἀναγνώστης Δεληγιάννης, Γεώργιος Σισίνης, Δ. Τζαμαδὸς, Ἀνδρέας Χ. Ἀναγύρου, Σ. Τρικούπης, Ἰω. Βλάχος, Παναγ. Δ. Δημητρακόπουλος, ὁ γενικὸς γραμματεὺς Κ. Ζωγράφος.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Ὁ φίλτατός Σας προτιμῶν τὴν ἐν στρατοπέδῳ ἀπὸ τὴν ἐν τῇ πόλει ζωὴν, ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ᾽ αὐτὰς μὲ ὅσους περισσοτέρους ὁπλοφόρους ἠμπορέσει νὰ συνάξῃ ἐντεῦθεν. Μ᾽ ἐκοινοποίησε ταύτην τὴν ἀπόφασίν του, ἐπεχείρησα νὰ τὸν πείσω νὰ μείνῃ, ἀλλὰ δὲν ἐστάθη δυνατὸν, ἐπειδὴ θεωρεῖ τὴν ἔξοδόν του καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὠφέλιμον, καὶ πρὸς αὔξησιν τῆς ὑπολήψεώς του συντελοῦσαν, δὲν ἔκρινα λοιπὸν δίκαιον νὰ τὸν βιάσω περισσότερον, ἐπειδὴ ἀληθινὰ οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους προβάλλει εἶναι ἰσχυροὶ, καὶ μόνος μου γνωρίζω, ὅτι ἡ ἔξοδός του θέλει ἐγκαρδιώσει πολλοὺς, καὶ θέλει ἀναγκάσει καὶ τοὺς ἐδῶ εὑρισκομένους ἀργοὺς ὁπλοφόρους ν᾽ ἀφήσουν τὴν πόλιν καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ στρατόπεδον. Σᾶς δίδω λοιπὸν τὴν εἴδησιν, ὅτι αὔριον ἢ μεθαύριον ἐκστρατεύει ἐντεῦθεν. Νέον τι ἄξιον ἀκοῆς δὲν ἔχω νὰ σᾶς κοινοποιήσω. μένω δὲ

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 5 Μαΐου 1826. ὁ ἀδελφὸς

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Προχθὲς σᾶς ἔγραψα καὶ σᾶς εἶπα ἀπὸ ποίας αἰτίας ἐμποδιζομένη ἡ Διοίκησις δὲν σᾶς γράφει συνεχῶς· σᾶς ἀναγγέλλω καὶ αὖθις, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὰ ἴδια· ἡ συῤῥοὴ τῶν στρατευμάτων ἐπιφέρει οὐκ ὀλίγας δυσκολίας εἰς τὰς Διοικητικὰς ἐργασίας· τοῦτο ἂς μὴ ταράττῃ τὴν ἐκλαμπρότητά σου, ἐνασχολοῦ ἀπερισπάστως εἰς ὅσα ἡ Πατρὶς ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν ἀξιότητα καὶ τὸν Πατριωτισμόν σου, πεποιθὼς ὅτι ἡ Διοίκησις ἔλαβε πρόνοιαν νὰ διαλύσῃ ὅσα τὴν περικυκλοῦσι νέφη τῶν ὀχληρῶν μὲ τρόπον, ὅστις θέλει εὐχαρεστήσει καὶ τὴν ἐκλαμπρότητά σου, καὶ κάθε ἄλλον ἀρ᾽ ὅσους πονοῦν τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος, μένω. Ὁ ἀδελφὸς

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 9 Μαΐου 1826, Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Ἐκλαμπρότατε!

.... Οἱ ἐδῶ καπεταναῖοι καμποχωρῖται μὲ τοὺς στρατιώτας των ἐφύλαττον τὴν θέσιν τοῦ Νεοχωρίου καὶ Ζευγαλατιοῦ, ὥρμησαν τὴν προχθὲς εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἀνδρείως πολεμοῦντες περὶ τὰς τρεῖς ὥρας, ἐφόνευσαν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς πέντε, ἐπλήγωσαν καὶ ἀρκετούς, ἔπιασαν καὶ ἑπτὰ ἄλογα καλὰ, κατὰ δυστυχίαν ἐφονεύθη καὶ ἕνας καπετάνιος τοῦ Ζευγαλατιοῦ, καὶ ὥρμησαν ὅλοι οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Τριπολιτζᾶν ἐναντίον τους καὶ ἐτραβίχθηταν οἱ δικοί μας μὲ ἡσυχίαν.

. . . .

Ἐν Βάρσαις 15 Μαΐου 1826: Ὁ Πατριώτης

Π. Ζαφειρόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε θεῖέ μου προσκυνῶ.

Προλαβόντως, ὅταν οἱ ἐχθροὶ τῶν φρουρίων τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου εἶχον στημένα ἔξω τὰ τζιατήριά τους, ἀπεφασίσαμεν διὰ νυκτὸς νὰ τοὺς ριφθῶμεν κατ' ἐπάνω τους, ἀλλὰ τύχῃ κακῇ δὲν τὸ ἐπετύχαμεν τοῦτο· ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐνῷ ἐξεκινήσαμεν μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν, αἴφνης μανθάνομεν, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐχθροὶ ἐπέρασαν εἰς Ἀρκαδίαν καὶ τὴν πυρπολοῦν, ὅθεν ἐτρέξαμεν κατόπιν τους διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ τοὺς ἔβγωμεν ἐμπρὸς, πλὴν ὥστε νὰ φθάσωμεν ἡμεῖς ἐκεῖθεν, αὐτοὶ ἐπέρασαν τὸ Κλειδὶ καὶ ἐπῆγαν εἰς Ἀγολινίτζα, μολοντοῦτο τρέχοντες ἡμέραν καὶ νύκτα ἐφθάσαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Κλειδίου καὶ ἐματαιώσαμεν τὸν σκοπόν τους ὅπου εἶχον διὰ νὰ ἀπεράσουν εἰς Τριπολιτζᾶν, τί τὸ ὄφελος ὅμως ὅπου δὲν ἔτυχε νὰ τοὺς πολεμήσωμεν, ἀλλὰ τί ἐσκέφθησαν οἱ θεοκατάρατοι, ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπόν των διὰ νυκτὸς ἀπερνοῦν διὰ θαλάσσης εἰς τὴν θέσιν τοῦ Κλειδιοῦ, ὅπου ἡμεῖς εἴχομεν πιασμένην καὶ ὠπισθοδρόμησαν πάλιν εἰς τὰ ἴδια, τότε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἐπανήλθαμεν εἰς τὴν θέσιν μας. . .

. . . . μένω εὐσεβάστως.. . .

16 Μαΐου 1826 ἀπὸ Κουτοῦνι. Ὁ ἀνεψιός σου

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ.

Εὐχαρίστως ἔλαβον τὰ γράμματά σας, ἐχάριν τὸν αἴσιον ἐρχομόν σας, ἴδον νὰ μὲ διορίζετε νὰ ἀπεράσω εἰς ἀντάμωσίν σας, καὶ εἶχον εὐχαρίστησιν νὰ ἔλθω καὶ χωρὶς νὰ μὲ γράψετε, ἐπειδὴ ὅ-

μως καὶ ἡ ἡμέρα ἀπέρασε, θὰ μείνω ἀπόψε διὰ νὰ παρατηρήσω αὔριον τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀκολούθως θέλει ἔλθω· σᾶς ἰδεάζω, ὅτι οἱ ἐχθροὶ σήμερον καίουν τὸ Δυράχι, Νεοχῶρι καὶ Μάνεσι, βλέπομεν καὶ ἄλλαις φωτιαῖς κατὰ τὴν Ἀράχοβα, δὲν ἠξεύρομεν ὅμως ἂν ἀπὸ τοὺς τοῦ κάμπου εἶναι ἢ ἀπὸ Τριπολιτζᾶν ἐκινήθησαν, καὶ ἐν τοσούτῳ μένω.

Οἱ Τοῦρκοι προχθὲς τὸ ἑσπέρας συνήχθησαν εἰς τοῦ Πασιᾶ τὴν βρύσιν, καὶ χθὲς τὸ πρωῒ ἐκινήθησαν διὰ τὰ Δερβένια, καὶ τὸ δειλινὸν ἐγύρισαν εἰς τὸν ἴδιον τόπον, φαίνεται νὰ ἐβγάλουν τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ζωντανά, καὶ σήμερον ἐκινήθησαν διὰ τὸ Δυράχι, καὶ ἐκεῖνα τὰ μέρη καίγουν.

Ὁ ἀδελφός σας

Τῇ 21 Μαΐου 1826, Διάσελον Ἀτζιχόλου. Δημ. Πλαπούτας.

Σεβαστέ μοι πάτερ σᾶς προσκυνῶ.

Σήμερον ἔλαβον γράμματα τοῦ στρατηγοῦ Λόντου, Θεοχαροπούλου καὶ στρατηγοῦ Γιατράκου, τὰ ὁποῖα καὶ Σᾶς τὰ περικλείω, καὶ θεώρει τα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεκρίθην ἐκτεταμένα, καὶ τοὺς βιάζω ὁποῦ νὰ ταχύνουν τὸν ἐρχομόν τους ὅσον τάχος, ἔλαβον καὶ ἀπὸ τμῆμα τῆς Ζούρτζας καὶ ἀπὸ Παποτζαραίους, οἱ ὁποῖοι εἶναι σωματωμένοι εἰς τὰ μέρη τους μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας περίπου τῶν 1500 στρατιωτῶν, καὶ τοὺς ἐδιέταξα διὰ νὰ τραβιχθοῦν εἰς τὸ μέρος τοῦ Χράνου, εἰς τὰ ἐκεῖ νὰ τοποθετηθοῦν ἕως δευτέραν διαταγήν μας· ἔγραψα καὶ πρὸς τὴν Σ. Διοικητικὴν ἐπιτροπὴν διὰ νὰ μᾶς προφθάσῃ τοὺς ζαερέδες καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα πολεμοφόδια· ὁ θεῖός μου στρατηγός. Κολιόπουλος ἔφθασε σήμερον πρὸς τὸ ἀπόγευμα μὲ περίπου τῶν πεντακοσίων στρατιωτῶν, καὶ αὔριον περιμένομεν καὶ τὸ σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Χ. Σισίνη, τὸ ὁποῖον ἀπόψε ἔμεινεν εἰς Κυπαρίσσια, καὶ αὔριον περιμένεται εἰς τὰ ἐδῶ, διὰ τὸ ὁποῖον σᾶς γράφει ὁ θεῖος μου Κολιόπουλος πλέον ἐκτεταμένα, καθὼς καὶ διὰ τὸν Κὺρ Δημητράκην Δεληγιάννην· ἡμεῖς αὔριον ἀπερνοῦμεν μὲ ὅλα τὰ ἐδῶ σώματα εἰς δερβένια, εἰς τὰ ἐκεῖ θέλομεν συσσωματωθῶμεν μὲ ὅλα τὰ σώματα, πιάνοντες τὰς ἀναγκαίας θέσεις· τάχυνον καὶ ἡ ἀφεντιά σου τὸν ἐρχομόν σου ὅσον τάχος, ἐπειδὴ ἄργητα δὲν ἐπιδέχεται, καὶ εἶσθε ἀρκετός, τόσον καὶ μένω εὐσεβάστως.

Τὴν 26 Μαΐου 1826 βορίστρες.

Τὸν στρατηγὸν Νικήτα προσκυνῶ, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀσπάζομαι·

ὁ Υἱός Σας Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον γενικὸν ἀρχηγὸν Κ. Θεοδ. Κολοκοτρώνην

Χθὲς ἀπεκρίθη ἡ διοίκησις εἰς ὅλα ὅσα ἔλαβεν ἔγγραφά σας, ἤδη ἔχει ὑπ' ὄψιν της τὸ χθεσινόν Σας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπαρατήρητε τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὴν ἀπόφασιν ὁποῦ ἐκάμετε περὶ τούτου, τὴν ὁποίαν ἐπαινοῦσα εὔχεται νὰ λάβη εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα, καὶ θέλει λάβει ἀναμφιβόλως, ἀνίσως ἐνεργηθῇ μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ταχύτητα καὶ δραστηριότητα, τὰ ὁποῖα ἀφιερόνονται εἰς τὸν πατριωτισμόν Σας.

Ἐδιώρισε κατὰ τὴν αἴτησίν σας νὰ δοθοῦν εἰς τὸν τζαούση Σας δέκα χιλιάδες ὀκάδ. παξιμάδι, τὸ ὁποῖον θέλει φροντίζει αὐτὸς νὰ σᾶς πέμπῃ μὲ τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἔχει μισθωμένα ἡ διοίκησις μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ στρατόπεδόν Σας, καταγίνεται ὁλονένα νὰ καταπείσῃ καὶ τοὺς Σουλιώτας νὰ ἐκκινήσουν, ἀλλ' ἀπαντᾷ ἐμπόδια, καὶ διὰ τοῦτο μὴν ἔχουσα νοῦν διόλου δὲν σᾶς γράφει πλατύτερα· εἴθε λοιπὸν νὰ διασκεδασθοῦν αὐτὰ ἐν τάχει, καὶ νὰ ἐκκινήσουν, ὥστε συνενωμένοι μὲ τοὺς λοιποὺς, νὰ βλάψουν τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ ματαιωθοῦν τὰ ὀλέθρια σχέδιά του. Ἐν τοσούτῳ ἡ διοίκησις δὲν ἔχει ὀλίγας ἐλπίδας καὶ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὰ πολεμικὰ προτερήματα, ἐπιθυμεῖ ν' ἀκούσῃ ἐντὸς ὀλίγου ἄξια τῆς εὐχῆς αὐτῆς καὶ ὅλου τοῦ ἔθνους κατορθώματα.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 27 Μαΐου 1826.

Ὁ Πρόεδρος, Ἀναγ. Δελιγιάννης, Γεώργ. Σισίνης, Ν. Τζαμαδὸς, Α. Χ. Ἀναργύρου, Σ. Τρικούπης, Ἰωάννης Βλάχος, Παναγ. Δ. Δημητρακόπουλος. Ὁ γενικὸς γραμματεὺς

Κ. Ζωγράφος.

Πρὸς τὴν σεβ. διοικητικὴν ἐπιτροπήν.

Περὶ τὴν ά. ὥραν τῆς νυκτὸς τῶν 25 ἤδη λήγοντος ἀναφερόμενος εἰδοποίουν τὴν διοίκησιν τὴν ἀπόφασίν μου καὶ τὸ κίνημά μου εἰς Ἁλμυρὸ, διὰ ν' ἀνταμώσω ἐκεῖ τοὺς Σπαρτιάτας Καπετα-

νέους, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς αὐτήν μου τὴν ἀναφορὰν ἔλεγον, ὅτι ἀκολούθως θέλει εἰδοποιήσω τὴν διοίκησιν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἔγινεν ἡ κατάβασις τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, σπεύδω νὰ τὰ ἐκπληρώσω ἤδη μὲ τὴν ἐπιστροφήν μου διὰ τῆς παρούσης μου.

Οἱ ἐχθροὶ περὶ τὴν 21 λήγοντος ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸν κάμπον Καρύταινας καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν ὁδὸν, ἥτις ἔδειχνε τὴν πορείαν τῶν καταφευγόντων εἰς τὰ πισινὰ χωριὰ Καρυτινῶν, καὶ ἄλλων, ἐπροχώρησαν ἕως εἰς τὴν μεγάλην Ἀναστάσοβαν, καθ' ὁδὸν εἰς τὸν Ἄκοβον τυχόντες δέκα Ἀκοβῖται ἔκλεισαν εἰς ἓν μέρος εἰκοσιέξ ἐχθροὺς, ἐξ αὐτῶν, τοὺς μὲν ὀκτὼ ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ 18 ἐζώγρησαν, ἐν οἷς καὶ ἕνα ἐπίσημον, Ὀφφικιάλους, τοὺς ὁποίους κυνηγούμενοι ἀπὸ ἄλλους ἐχθροὺς ἐφόνευσαν καὶ αὐτούς· οἱ ἐχθροὶ αἰχμαλωτίσαντες ὀλίγας τινὰς ψυχὰς ἀδυνάτους κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη διευθύνοντο τὰς πρὸς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια ὁδοὺς, οἱ ἐν ὄρεσι εὑρισκόμενοι μὲ τὰς φαμηλίας των Ἕλληνες ἔπεσαν κατὰ πόδας των, καὶ ποῦ μὲν τρεῖς, ποῦ δὲ δύω, ποῦ τέσσαρες, καὶ ποῦ δέκα ἐφόνευον, ὥστε ἕνας Κατσαριώτης ὀνομαζόμενος Κουρεούσης ἐφόνευσε τέσσαρας, καὶ εἴκοσι περίπου γυναῖκες μὲ τὰ παιδία των καὶ παρθένοι θεωροῦσαι εἰς ἓν μέρος ὀνομαζόμενον Χορηγόσκαλαν, ὅτι ἦσαν εἰς κίνδυνον νὰ ζωγρηθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, αἱ μὲν προτιμήσασαι τὸν ἔντιμον θάνατον ἀπὸ τὴν ἄτιμον δειλίαν ἔπεσαν ἀπὸ τοὺς κρημνοὺς, ἄλλαι δὲ κυλίουσαι πέτρας, ἐφόνευσαν ἐκ τῶν ἐχθρῶν, καὶ οὕτω διέφυγον ἐπαξίως τῆς Ἑλληνικῆς γενναιοφροσύνης τὴν αἰχμαλωσίαν των, καὶ ἐξέπληξαν τοὺς θεωροῦντας τὴν ἀπόφασίν των Ἕλληνας, καὶ ἐχθροὺς, οἱ ὁποῖοι ὕστερον διὰ τῆς Καλαμάτας καὶ Νησίου ὑπῆγαν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, ὅπου καὶ διατρίβουν. ὅλα δὲ ταῦτα μαρτυροῦσι τὰ πτώματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὰ μοσχέτα καὶ μπαγιονέτες των, ὅπου ἐπῆραν οἱ Ἕλληνες, ὥστε ὅλη ἡ φθορὰ τῶν ἐχθρῶν εἶναι ἐπέκεινα τῶν πεντακοσίων εἰς ὅλην των τὴν ἐκστρατείαν· ἀπὸ Πάτρας ἕως ἐκεῖ αἰχμαλώτισαν περίπου τῶν πεντακοσίων ψυχῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, καθὼς ὁμολογοῦσιν ὅλαι αἱ διαφεύγουσαι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς αἰχμάλωτοι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι εἶναι περίπου τῶν 100, καὶ ὅλαι συμφώνως λέγουν ὅτι ὁ ἐχθρὸς κατ' αὐτὰς σκοπεῖ νὰ κάμῃ τὸ κίνημά του, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐχθρῶν· ἐγὼ δὲ

τὴν τετράδην πρὸς τὴν μεσημβρίαν ἔφθασα εἰς Ἀλμυρὸ, ἀμέσως δὲν ἔλειψα νὰ προσκαλέσω τοὺς στρατηγοὺς Ἰωάν. Μαυρομιχάλην, Μούρτζινον, καὶ λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς τῆς Σπάρτης, καὶ ὁ μὲν Μούρτζινος μὲ τὸν στρ. Νικήτα, ὅστις ἦτον πρὸς αὐτὸν πηγεμένος διὰ τὸν αὐτὸν ἐδικόν μου σκοπὸν, μὲ τὸν Κουμουνδουράκην καὶ μὲ ἄλλους Σπαρτιάτας Καπετανέους ἦλθον τὴν πέμπτην· ὁ δὲ Μαυρομιχάλης εὑρισκόμενος εἰς Λιμένι καὶ ἐμποδιζόμενος ἀπὸ ἐναντίους ἀνέμους δὲν εἶχε φθάσει ἕως χθὲς, ὅτι βιαζόμενος νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ γεν. στρατόπεδον, πρὸς μὲν τοὺς παρευρεθέντας Μούρτζινον, Κουμουνδουράκην, Καπετανάκιδες, καὶ ἄλλους ὡμίλησα, ὅσα ἐνόμιζα ἱκανὰ νὰ τοὺς προσκαλέσουν εἰς τὴν ἕνωσιν καὶ ἀπόφασιν νὰ ἐκκινήσουν, οἵτινες καὶ πεισθέντες μ' ἔδοσαν πλήρη ὑπόσχεσιν, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει ἐκστρατεύσουν ἄρευκτα καὶ συγκροτήσουν πρὸς τὸ παρὸν Σπαρτιωτικὸν στρατόπεδον εἰς Ἀλμυρὸν, καὶ τὸ ὁποῖον νὰ συναγροικῆται μὲ ἡμᾶς· πρὸς δὲ τὸν στρ. Ἰω. Μαυρομιχάλην καὶ λοιποὺς μὴ παρευρεθέντας καπετανέους Σπαρτιάτας ἔγραψα ὅσα ἐγνώριζα ἱκανὰ νὰ τοὺς πείσουν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω νὰ ἐξακολουθήσωσιν ὅλοι συμφώνως· καὶ οὕτω χθὲς ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν μετὰ τοῦ στρ. Νικηταρᾶ, Π. Γιατράκου, ἐλθόντες τὴν ὥραν τοῦ ἀναχωρισμοῦ μου, Γεροπέτροβα καὶ Γκρίτζαλη, καὶ ἡμεῖς ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα σήμερον, ὁ δὲ στρ. Γιατράκος ὑπῆγεν ἀπὸ τὰ πισινὰ χωρία καὶ παρέλαβε τοὺς ἐκεῖ συναγμένους Μιστριώτας, καὶ ἦλθεν ὁμοῦ ἐδῶ, ὁμοίως ὑπῆγαν καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τὰς ἐπαρχίας των, καὶ σήμερον ἔρχονται καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ Φαναρῖται ἐδῶ διὰ νὰ συσκεφθῶμεν καὶ διορίσωμεν τὰς θέσεις, ὅπου πρέπει ἕκαστος νὰ καταλάβῃ. Τὸ ἐδῶ εὑρισκόμενον στράτευμα κατὰ τὴν γενομένην παρὰ τοῦ στρτ. Κολιοπούλου χθεσινὴν καταμέτρησιν συμποσοῦται ἐπέκεινα τῶν πέντε χιλιάδων· ὁ στρατ. Θεοχαρόπουλος καὶ ὁ κύρ. Α. Δεληγιάννης δὲν ἔφθασαν εἰσέτι ἐνταῦθα, ἐβιάσθησαν παρὰ πολὺ παρὰ τοῦ στ. Κολιοπούλου καὶ Γενναίου καὶ ἐλπίζω νὰ φθάσωσιν αὔριον· καὶ ἐγὼ δὲ ἅμα φθάσας, δὲν ἔλειψα νὰ βιάσω καὶ πάλιν καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας ὅλας νὰ φθάσωσι, καὶ ἐφ' ὅσον θεωρῶ ὅλας εἶναι πρόθυμαι, προσπαθῶ ἀκούραστος, δὲν λείπω διόλου ἀφ' ὅ,τι γνωρίζω, ὅτι δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς

ἐμψύχωσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ εὔχομαι νὰ μὴ ἀποβοῦν οἱ κόποι μου εἰς μάτην.

Προσπαθῶ περιπλέον δια νὰ ἐκκινήσω διὰ τ' αὐτόσε ζῶα νὰ μᾶς μετακομίσωσι τροφὰς, ἀλλὰ κυρίως πρέπει καὶ ἡ διοίκησις νὰ φροντίσῃ αὐτόθεν νὰ μᾶς στείλῃ διὰ νὰ μὴν ἔχωμεν πόλεμον καὶ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν ἥτις ἐπαπειλεῖ καθημέραν τὴν λειποταξίαν τῶν στρατιωτῶν· οἱ κύριοι Ἁγιοπετρῖται, Πραστιῶται καὶ Κρανιδιῶται, οὔτε ἐκινήθησαν, οὔτε ἔχουν ἴσως σκοπὸν νὰ κινηθοῦν ἐνόσῳ δὲν βλέπουν νὰ τοὺς ἐκκινήσῃ ἐκτελεστικὴ δύναμις, καὶ ἐμὲ νὰ μὴν εἶμαι πλησίον των, ἡ διοίκησις εἰς ἀπόκρισιν τῶν περὶ τούτων ἀναφορῶν μου δὲν μὲ εἰδοποίησε τίποτε, καὶ ἂν καὶ τώρα δὲν εἰσακουσθῶ νὰ τοῖς σταλθῇ μία ἱκανὴ ἐκτελεστικὴ δύναμις, εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ὑπάγω ὁ ἴδιος νὰ κάμω πρὸς αὐτοὺς τὸ χρέος μου.

27 Μαΐου 1826 ἀπὸ Σοῦλι Δερβενίου. ὁ γεν. ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοικητικὴν ἐπιτροπήν.

Καὶ τὴν προχθὲς ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς ἔγραφε πρὸς τὴν Σ. ἐπιτροπὴν τὸν πηγεμόν του εἰς Ἁλμυρὸν, ἤδη δὲ εἰδοποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὴν Σεβαστὴν ἐπιτροπὴν, ὅτι εἰς τὰς 27 τοῦ τρέχοντος ἐτοποθετήθημεν εἰς τὰ Δερβένια, μὲ ὅλα τὰ σώματα τῶν στρατηγῶν Νοταρᾶ, Δημητρίου Τζόκρη, Δημητρίου Μελετοπούλου, καθὼς καὶ τὰ ἐδικά μας, ὅπου συσσωματονόμασται περίπου τῶν τεσσάρων χιλιάδων, καὶ χθὲς ἔφθασε καὶ ἕνα σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Χ. Σισίνη μὲ τὸν γραμματικόν του μὲ πεντακοσίους στρατιώτας καὶ αὔριον περιμένομεν καὶ τὸν στρατηγὸν Θεοχαρόπουλον μὲ τὸ σῶμα τῶν Καλαβρυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος Δημητράκης Δελιγιάννης μὲ τὸ σῶμά του, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος στρατηγὸς Σισίνης περιμένεται, καὶ ἐὰν μᾶς χαρίσῃ ὁ ἐχθρὸς καιρὸν εἰς ὀλίγας ἡμέρας συσσωματονόμασται περίπου τῶν ὀκτὼ χιλιάδων στρατιωτῶν, μὰ τί τὸ ὄφελος ὅπου ὑστερούμεθα ἀπὸ ζωοτροφίας τὸ στρατόπεδον, καὶ θὰ μᾶς λειποτακτήσουν οἱ στρατιῶται, ὅμως ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ ἀγωγιάσῃ καὶ ἄλλα ἑξῆντα ἡ Σεβ. ἐπιτροπὴ, διὰ νὰ γίνουν ὅλα ἑκατὸν, τὰ μισὰ νὰ ἔρχωνται καὶ τὰ ἄλλα νὰ πηγαίνουν, καὶ μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἠμπορεῖ διὰ νὰ μᾶς οἰκονομῇ ὁπωσοῦν καὶ νὰ μᾶς στείλῃ τὰς τζιακουμακόπετρας, καθὼς καὶ τὸν τζίπχανέ, ὅπου ὁ

γενικὸς ἀρχηγός σας προέγραφε, καὶ μὴ ἔχοντες ἄλλο νὰ σᾶς προσθέσωμεν μένομεν εὐσεβάστως. 29 Μαΐου 1826, Δερβένι.

Οἱ Πατριῶται Δημ. Πλαπούτας. Ἰω. Κολοκοτρώνης.

Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι 193 τὴν εἰς Μάνην εἰσβολὴν τοῦ Ἰβραῒμ ἀναφέρει ὡς ἑξῆς.

« Ἐκεῖθεν (ἤτοι ἀπὸ Μεθώνην), ἀναπαύσας τὸν στρατόν του ἐπὶ ἕνα μῆνα ἐπεχείρησεν, ἀπὸ τὴν 21—25 Ἰουνίου μεγάλην ἐπὶ τὴν Μάνην στρατείαν, γενναίως ἀποκρουσθεῖσαν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς δυσπροσίτου ἐκείνης χώρας.»

Τὰ πρὸς ἀποτυχίαν ὅμως τῆς ἐκστρατείας ταύτης τοῦ Ἰβραΐμη περιστατικὰ συνέβησαν ὡς ἑξῆς.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ Ἁλμυρὸν ἐπανελθὼν εἰς Δερβένια, εὗρε τοὺς ἐκεῖσε ἐστρατοπεδευμένους στρατιώτας 5000 περίπου καταθλιβομένους ἀπὸ τῆς πείνας, διότι κρέας καὶ ἄωρος σῖτος (ψάνη) ἐχρησίμευε πρὸς τροφήν των, ὡς εἴρηται. Ἡ δὲ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἐκτὸς ὅτι ἐστερεῖτο τῶν μέσων, δὲν ἦτο καὶ εἰς κατάστασιν νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην ταύτην, καταθαμβωμένη ἀπὸ τὰς ἐν τῇ καθέδρᾳ της γεννηθείσας ῥήξεις καὶ ταραχὰς μεταξὺ ἀρχηγῶν καὶ ϛρατιωτῶν διότι μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου συνηθροίσθησαν εἰς Ναύπλιον ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, Σουλίου, Ἠπείρου καὶ λοιπῶν μερῶν, μετὰ 5000 ἀνδρῶν. Οἱ στρατιῶται δ' οὗτοι παραγνωρίσαντες τὸ καθῆκόν των καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των ὀφειλόμενον σέβας καὶ τὴν εὐπείθειαν, οὐ μόνον εἰς τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως δὲν ὑπεῖκον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἀρχηγῶν των κατεξανέστησαν ἀπαιτοῦντες μισθοὺς καὶ ἄλλα δῆθεν δικαιώματά των. Ἡ δὲ διοικητ. ἐπιτροπὴ μολονότι, ἐκπληρώσασα τινὰς τῶν ἀπαιτήσεων τῶν στρατιωτῶν τούτων δι' ἐράνου, τὸν ὁποῖον πρὸς τοῦτο ἐπέβαλεν εἰς τοὺς πολίτας, καὶ δι' ἄλλων μέσων, ἐπροσπάσθησε νὰ κατευνάσῃ τ' ἀναρχικὰ ταῦτα κινήματα, μ' ὅλα ταῦτα οὐδὲν κατώρθω-

σεν ὥστε ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον (Καστέλι). Οἱ δὲ στρατιῶται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀναβρασμοῦ τῆς ἐξάψεώς των διῃρέθησαν εἰς φατρίας κατὰ τὴν πατρίδα εἰς ἣν ἕκαστος ἀνῆκεν, ἤτοι εἰς Σουλιώτας, Ϛερεοελλαδίτας, Ἠπειρώτας, Μακεδόνας, Ἴωνας, Ἑπτανησίους καὶ ἐφεξῆς. Ἀλλ᾽ ὑπερισχύσασα ἡ τῶν Στερεολλαδιτῶν φατρία ἀπέβαλε τὸν φρούραρχον Παλαμηδίου Φωτομάραν ὡς Σουλιώτην, τὸν ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις εἶχε διορίσει, καὶ εἰσελθόντες οὗτοι εἰς τὸ φρούριον συνέστησαν δωδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τὸν Θ. Γρίβαν, Γιαν. Στράτον, Σουλτάνην, Χατζῆ Πέτρον καὶ λοιπὰ 8 μέλη εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθησαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν φρουραρχικῶν χρεῶν. Ὑπὸ τοιούτων λοιπὸν ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν καταθλιβομένη ἡ διοίκησις δὲν ἠδύνατο νὰ χορηγῇ τὰ μέσα εἰς τὸν Κολοκοτρώνην πρὸς συντήρησιν στρατοπέδου. Ταῦτα δ᾽ ἐμφαίνονται ἀκριβέστερον ἐν τῇ κατωτέρω ἐπιστολῇ τοῦ Ζαΐμη, ὅστις αἰτιᾶται τὸν Κολοκοτρώνην διότι τὸν ἀνέδειξεν εἰς τοιαύτην θέσιν, (διότι διὰ τῆς ἰσχύος ἐκείνου ἔγεινε πρόεδρος ὁ Ζαΐμης).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τοῦ δὲ Ἰβραΐμη ἀπειλοῦντος τὴν Μάνην διὰ τοῦ κατωτέρω καταχωρουμένου Μπουγιουρτίου ὁ Κολοκοτρώνης, διὰ νὰ προμηθευθῇ τροφὰς, ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν ὁποίων οἱ στρατιῶται ἐλειποτάκτουν, καὶ διὰ νὰ τεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ παρέξῃ βοήθειαν πρὸς τὴν Μάνην, ἥτις διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸν προσεκάλει, διέταξε τὰ δύω τρίτα τοῦ ἐν δερβενίοις στρατοῦ ὑπὸ τὸν Πλαπούταν, Θεοχαρόπουλον, Π. Νοταρᾶν καὶ Γενναῖον Κολοκοτρώνην νὰ τοποθετηθῇ εἰς Στεμνίτσαν καὶ Ἀτσίχολον πρὸς τὰ μέρη τῆς Καρυταίνης. Αὐτὸς δὲ παραλαβὼν τὸν λοιπὸν στρατὸν μετὰ τοῦ Πετμεζᾶ, Δ. Μελετοπούλου, Τσιώκρη, Γιατράκου καὶ Νικήτα μετέβη πρὸς τὰ γειτνιάζοντα τῇ Μάνῃ μέρη τῆς Σπάρτης, ὅπου μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας συνεκέντρωσεν ἀπὸ τὰς πλησιοχώρους ἐπαρχίας εἰς θέσιν Μά-

νεσι, 6 ὥρας μακρὰν, 4000 περίπου στρατιωτῶν πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἀλμυροῦ.

Ὁ Ἰμβραΐμης ἐν τοσούτῳ ἀμετατρέπτως ἀπεφάσισε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μάνην· ὅθεν, ἀφοῦ κατέλαβε τὰ Δερβένια τοῦ Λεονταρίου, τὰ ὁποῖα ἐξησφάλισε μὲ 5000 στρατιωτῶν, μετακομίσας ἐκεῖσε καὶ ἱκανὰς τροφὰς, κατῆλθεν εἰς Μεσσηνίαν καὶ διέταξε τὸν Κεχαγιάμπεην μετὰ 6000 περίπου νὰ προσβάλῃ διὰ ξηρᾶς τὴν Βέργαν τοῦ Ἀλμυροῦ καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν Μάνην· αὐτὸς δὲ παραλαβὼν 1500 εἰσέπλευσεν εἰς τὸν στόλον του. Ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Σπάρτης συγκεντρώσαντες 2000 Σπαρτιάτας, πρὸς δὲ καὶ 800 Μεσσηνίους καὶ λοιποὺς Πελοποννησίους, οἵτινες εἶχον καταφύγει ἐκεῖ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των πρὸς ἀσφάλειαν, ἐνθαῤῥυνόμενοι καὶ ἀπὸ τὴν δύναμιν ἣν εἶχε συγκεντρώσει ὁ Κολοκοτρώνης πλησίον, ὡς ἐῤῥέθη, ἀντέκρουσαν τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις μετὰ ὀλιγόωρον ἀντίστασιν ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ· ἔπεσον δ' ἀπὸ μὲν τοὺς Τούρκους ὑπὲρ τοὺς 250, ἀπὸ δὲ τοὺς Ἕλληνας πολλὰ ὀλίγοι.

Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κολοκοτρώνης ἔδραμεν εἰς βοήθειαν ἀπὸ Μάνεσι, πλὴν δὲν ἐπρόφθασεν, εἰς Γιανίτσαν μαθὼν τὴν πρὸ 2 ὡρῶν λῆξιν τῆς μάχης.

Ὁ δ' Ἰμβραΐμης μετὰ τοῦ ἐν τοῖς πλοίοις στρατοῦ ἀπεβιβάσθη εἰς Δυῤῥὸν μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀρεοπόλεως. Ἀλλὰ προχωρήσαντος μέχρι τινος, οἱ Μανιᾶται, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἀθρόοι ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ὥστε ἔντρομος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ πλοῖά του, ἀφοῦ ἀπέβαλεν 70 στρατιώτας, καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ στρατεία αὕτη τοῦ Ἰμβραΐμη. Οἱ δὲ Μανιᾶται διὰ ταύτης τῆς νίκης ἀπήντησαν εἰς τὸ Μπουγιουρτὶ τοῦ Ἰβραΐμη.

Ἐκ δὲ τῶν ἐστρατοπεδευμένων εἰς Στεμνίτσαν καὶ Ἀ-

σοίχολον οἱ μὲν Πλαπούτας καὶ Γενναῖος οἵτινες εἶχον συγκεντρώσει 2,500 περίπου, ἑτοιμάζοντο νὰ προσβάλωσι τοὺς ἐν Δερβενίοις, οἱ δὲ Κ. Νοταρᾶς καὶ Θεοχαρόπουλος ἀπῆλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας των, ἵνα ἐφοδιασθῶσιν ἀπὸ τροφὰς, νὰ συλλέξωσιν στρατεύματα καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ἰμβραΐμη εἰς Μάνην ὁ Κολοκοτρώνης ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν τροφῶν, ἀπὸ τῆς ὁποίας πάντοτε ὑπέφερεν, ἀπεφάσισε νὰ τοποθετηθῇ μεθ' ὅλων τῶν σωμάτων του εἰς Τσιπιανὰ ἔνθα ἠδύνατο καὶ τροφὰς νὰ προμηθεύηται ἀπὸ τὰς παρακειμένας ἐπαρχίας Κορινθίας καὶ Ἄργους, αἵτινες ηὐπόρουν ὁπωσοῦν, καὶ μὲ τὴν διοίκησιν εὐκολώτερον νὰ συνεννοῆται, ὅθεν (ἀναχωρήσας διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ Μάνεσι ἐπορεύθη εἰς ἅγιον Πέτρον, ἔνθα εὗρε τὸ τακτικὸν καὶ ἄτακτον ἱππικὸν συμποσούμενον ὑπὲρ τοὺς 170, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἦτον ὁ Ἀλμέδας καὶ Χατζῆ Μιχάλης· τὸ ὁποῖον ἤρχετο πρὸς ἀντάμωσίν του) ἐνταυτῷ δὲ πληροφορηθεὶς ὅτι οἱ ἐν Τριπόλει Τοῦρκοι ἐξέρχονται πέριξ ἐκ διαλειμμάτων, διέταξε τὸ ἱππικὸν τοῦτο καὶ χιλίους πεζοὺς ὑπὸ τὸν Νικήταν καὶ ἄλλους ἀρχηγοὺς καὶ ἐνέδρευσαν εἰς Ῥίζας καὶ Ἀχούρια. Τότε δὲ ἡμίταγμά τι εὐζωνικὸν περὶ τοὺς 300 Τούρκους διευθυνθὲν ἐκεῖσε περιέπεσεν ὅπου ἐνέδρευον οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν πεζοί τε καὶ ἱππεῖς τοὺς κατετρόπωσαν φονεύσαντες πάντας τοὺς λοιποὺς πλὴν 10.

Τὴν μάχην ταύτην μαθόντες οἱ ἐν Τριπόλει ἐξεστράτευσαν περὶ τὰς 2000 κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀποσυρθέντων τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν Βερβαίνων ὅπου ἦτον ὁ ἀρχηγός των Κολοκοτρώνης, ἐπρόφθασαν μόνον τὸν Νικήταν, μεθ' οὗ ἀντήλλαξαν πυροβολισμούς τινας· ὅστις ἑπομένως ἀνεχώρησεν ἀβλαβής. Ἔπεσαν κατὰ τὴν μάχην ταύτην 15 Ἕλληνες καὶ 10 ἵπποι. Τῇ ἐπαύριον δὲ τὸ ἀνωτέρω ἱππικὸν τακτικόν τε καὶ ἄτακτον

λαβὸν τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Κολοκοτριώνη ἀπῆλθεν εἰς Ναύπλιον ἵνα ἐφοδιασθῇ ἀπὸ τ' ἀναγκαῖα καὶ ἐπιστρέψῃ ἑπομένως ὅπου ὁ Κολοκοτρώνης εὑρίσκετο.

Διὰ τὰ ἀνωτέρω γεγονότα καταχωροῦμεν τὰ κάτωθι ἔγγραφα ὡς ἐν πρώτοις τὸ βουγιουρτί.

Ἰμβραὶμ πασᾶς ἐλέῳ Θεοῦ Βαλῆς Κρίτης καὶ Μορέως καὶ ναύαρχος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου.

Πρὸς τὸν Μπεϊζαντὲν Γεώργιον Μαυρομιχάλην

Πρὸ τοῦ εἶχον ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ ἐνταῦθα διὰ τὸ Μεσολόγγιον εἴχομεν λάβει γράμματά σου ζητῶντες παρ' ἡμῶν νὰ σὲ δοθῇ ἓν ῥάϊ μπουγιουρντὶ γενικῶς δι' ὅλην τὴν οἰκογένειάν σου, ὅθεν καὶ εὐσπλαγχνίᾳ κινούμενος ἔλαβε τὸν τόπον της ἡ αἴτησίς σου καὶ ἀμέσως τὸ ζητούμενόν σου, ἀφοῦ δὲ ἐπῆγον εἰς Μεσολόγγιον ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁ πατήρ σου, ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τοὺς σημαντικοὺς τοῦ συστήματός σας, διὰ ποίαν αἰτίαν παρεκινήθη νὰ ζητήσῃ παρ' ἡμῶν ἓν τοιοῦτον μπουγιουρδὶ, ὅστις καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ τρόπος ἐκεῖνος τάχα νὰ ἦτον ἕνα εἶδος πολιτικῆς, ἵνα μὴ ἀφήσῃ καὶ καταπατηθῇ παρ' ἡμῶν ἡ πατρίς του, καθότι τότε ἦτον ἀδύνατος ἀπὸ στρατεύματα, καὶ ἀπὸ ἄλλα ἐφόδια πολεμικά.

Ὅθεν διατάττεσαι αὐστηρῶς, ἅμα τοῦ λαβεῖν τὴν παροῦσάν μου, χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ εἰς διορίαν ἡμερῶν δέκα νὰ σηκωθῇς μετὰ τῶν σημαντικῶν τῆς πατρίδος σου καὶ νὰ ἔλθητε ἐκ συμφώνου πρὸς ἡμᾶς, ἵνα βαλθῇ εἰς ἀσφάλειαν ἡ πατρίς σου, χωρὶς παντελῶς νὰ θελήσῃς καὶ τώρα νὰ μεταχειρισθῇς τὴν ψευδοπολιτικὴν, καθότι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν ὠφελεῖσαι μὲ αὐτὴν παντελῶς.

Ἡμεῖς δὲ προλαβόντως ἀπεράσαμεν ἀπὸ Καλαμάταν, τὸ ὅτι ὅμως δὲν εἰσήλθομεν εἰς τὴν πατρίδα σας μὴ τὸ νομίσετε διαφορετικὰ, εἰμὴ εὐσπλαγχνίᾳ κινούμενος ἵνα μὴ αἰχμαλωτισθῶσιν αἱ πατριώτισσαί σας, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων μερῶν, καὶ διότι σᾶς εἴχαμεν μπουγιουρδί μας δομένον, ἵνα μὴ κηρυχθῇ ὅτι σᾶς εἴχομεν ῥάϊ καὶ ὕστερον ἐξαίφνης εἰσήλθομεν εἰς τὴν πατρίδα σας, σὺ δὲ ἐγνώρισας καλῶς, ὅτι ἡμεῖς πνέομεν φιλανθρωπίας καὶ ὅτι πολεμοῦμεν συστηματικῶς μὲ κανόνας, καὶ κανόνας τακτικοὺς, ἐγνωρί-

σμένους εἰς ἔθνη πεφωτισμένα· τάχυνον λοιπὸν ὡς ἄνωθεν εἴπομεν τὸν ἐρχομόν σου μετὰ τῶν σημαντικῶν τῆς Πατρίδος σου. ἐξ ἐναντίας ὅμως καὶ παρακούσῃς ἢ θελήσῃς νὰ μεταχειρισθῇς τὴν προτέραν σου πολιτικὴν, ἂς μὴν ἀπεράσῃ ἀπὸ τὴν ἰδέαν σου, ὅτι καὶ τὴν πατρίδα σου θὰ τὴν κάνωμεν ὡς καὶ τὴν Πελοπόννησον, εἰμὴ δὲν θέλει ἀφήσωμεν μήτε ἴχνος ὀσπητίου καὶ ὄψεσαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἵνα δώσετε λόγον πρὸς τὸν θεὸν, δι' ὅσα ἤθελε δοκιμάσει ὁ ἀθῶος λαὸς, ταῦτα καὶ οὕτως ποίησον ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ἔῤῥωσο. Τῇ 29 Μαΐου 1826, ἐκ Μεθώνης.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον γενικὸν Ἀρχηγὸν τῶν τῆς Πελοποννήσου ἁρμάτων καὶ λοιποὺς ἐξόχους ὁπλαρχηγούς.

Ἡ διὰ τῶν φιλογενῶν πατριωτῶν Δαρειώτου Γεωργοπούλου καὶ λοιπῶν ἐγχειριζομένη σας ἐπιστολή μας ἐμπερικλείει ἀντίγραφον μπουγιουρδίου ἐκ Μεθώνης τοῦ Ἰμβραῒμ Πασᾶ πρὸς τον Μπεϊζαντὲν Γεωργάκην Μαυρομιχάλην, τὸ ὁποῖον σήμερον ἐλάβομεν μὲ ἐπίτηδες εὐκαιρίαν, ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ σᾶς τὸ πληροφορήσωμεν καὶ ἀναγινώσκοντες βλέπετε τὴ ἔννοιάν του καὶ σκοποὺς τοῦ ἐχθροῦ κατὰ Σπάρτης, τῆς ὁποίας ἡ ἐπικράτεια μόνη τῷ μένει νὰ καταδαμάσῃ καὶ ἀφανίσῃ, λοιπὸν οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἡμεῖς μὲν κατὰ τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν ἑνωθέντες στενώτατα καὶ ἀγκαλεισθέντες δεσμὸν πατριωτικῆς ἀγάπης ἐκκινοῦμεν ταύτῃ τὰ ὥρᾳ, διὰ τὴν ἐπαρχίαν μας ἕκαστος διὰ νὰ στρατολογήσωμεν μὲ τὴν μεγαλειτέραν βίαν ὅλα τὰ ἅρματα τῆς Σπάρτης μετ' ἐκείνων τῶν Πελοποννησιακῶν καταφυγόντων εἰς αὐτὴν, καὶ θέλει τοποθετηθῶμεν εἰς τὸ Ἀλμυρὸν, ὅπου βέβαια θέλει εἶναι τὸ μέρος διὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἡ δὲ ἐκλαμπρότης σας λαμβάνοντες τὰ χρειώδη μέτρα διὰ τοιοῦτον προμελετούμενον τοῦ ἐχθροῦ σκοπὸν κατὰ τῆς Σπάρτης, ἥτις μένει τὸ μόνον καταφύγιον δι' ὅλους μας, καὶ μόνον μέσον ν' ἀντιπραχθῇ τοῦτον διὰ τῶν κοινῶν ἐνεργειῶν μας καὶ ἐπιτηδείων θέσεων καὶ κακοτοπιῶν γνωστῶν σας τῆς Σπάρτης, προσέξετε μὲ ἀκοίμητον ὀφθαλμὸν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ κρίνετε τὰ σωτηριώδη εἰς τὰ ἰδικά σας κινήματα χωρὶς ἀναβολὰς καὶ ἀργήτας· οἱ ῥηθέντες Κύριοι Δαρειώτης καὶ Γεωργόπουλος θέλει σᾶς ὁμιλήσουν καὶ ἐκ στόματος τὰ ἀνήκοντα· εἰς τὴν παροῦσαν ὥραν 12 στέλλομεν μὲ πεζὸν τὸ πρωτότυπον τοῦ Μπουγιουρδιοῦ τοῦ Ἰμβραῒμ

εἰς ἀναφοράν μας πρὸ τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν, γράψαντες τὰ τῆς ἐκκινήσεώς μας καὶ περιπλέον τὴν ἕνωσίν μας, παρακινοῦντες αὐτὴν νὰ μᾶς προμηθεύσῃ τὰ πολλὰ ἀναγκαῖα πολεμοφόδια καὶ τροφὰς ὁμοῦ μὲ δέκα πλοῖα πολεμικὰ διὰ νὰ σταθοῦν εἰς τὸ Ἀλμυρὸν, ὅπου διὰ τοιαύτην θέσιν εἶναι τὸ μεγαλείτερον ὀχύρωμα καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἐμψύχωσις διὰ τοὺς στρατιώτας· διὸ καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σας γράψατε πρὸς τὴν Σεβ. Διοίκησιν, τὰ αὐτὰ βιάζοντές την τὴν ἀποστολὴν των ὅσον τάχος.

Περιπλέον ἐσκέφθημεν καὶ πολλὰ ὠφέλιμον νὰ ἀποστείλητε πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλμυροῦ κατὰ τὸ παρὸν μὲ συντομίαν ἓν σῶμα ἀπὸ χιλίους στρατιώτας ὑπὸ ὅποιον ἀρχηγὸν κρίνετε, ἐνόσῳ νὰ ἔλθουν καὶ τὰ τῶν ἐπαρχιῶν μας ἅρματα καὶ τοῦτο ἂς μὴ παραιτηθῇ ὡς σωτήριον πρᾶγμα. ἐν Σκαρδαμήλι τῇ 2 Ἰουνίου 1826.

Οἱ ἀδελφοὶ καὶ πατριῶται Νικόλ. Χρηστέας, Ἀθανασοῦλας Κουμουνδουράκης, Δημητράκης Τζιγκουράκος, Διονύσιος Μούρτζινος, Τζιανετάκης Γρηγοράκος, Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης, Σταυριανὸς Καπετανάκης, Πέρος Τρουπάκης.

Ἐκλαμπρότατε.

Ἡμεῖς δυνάμει τοῦ πρὸς ἡμᾶς γράμματός σας δὲν ἐλείψαμεν ἀπὸ τοῦ νὰ συναγροικηθῶμεν μὲ τοὺς ἐν Ἀλμυρῷ εὑρισκομένους ἐδικούς μας Σπαρτιάτας διὰ νὰ κινηθοῦν εὐθὺς πρὸς βοήθειάν σας εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν ὁποῦ ὁ ἀδελφός μας στρατηγὸς Νικηταρᾶς ἔγραφεν ὅτι ἐξεστράτευσε δι' ὀρδινίαν σας, τὸ ὁποῖον καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὴν στιγμήν· ὁ ἐδικός μας στρατηγὸς Γαλάνης Κουμουνδουράκης, ἀνιψιός μου Μπεϊζανδὲς καὶ ἐξάδελφός μου Καπ. Παναγιωτάκης Καπετανάκης, πέρνοντας μαζίτους ὅλους ἐκείνους τοὺς Σπαρτιάτας ὁποῦ εἰς ἐκείνην τὴν ὥραν ἦτον συναγμένοι εἰς Ἀλμυρὸν, οἱ ὁποῖοι ἐσυμποσοῦντο ὁμοῦ μὲ ὅσα ἅρματα Πελοποννησιακὰ εὑρίσκοντο ἐκεῖ, περίπου τῶν χιλίων πεντακοσίων, καὶ ἐκίνησαν εὐθὺς διὰ τὴν Σιρόκα, καὶ φθάνοντας εἰς Γαρδίκι, ἀπὸ ὅπου σᾶς ἔγραψα ζητῶντας τὰς ὁδηγίας σας, ἔστειλαν συγχρόνως πρὸς βοήθειαν τοῦ Παπαστάθη πεντακοσίους στρατιώτας εἰς Κουτζουκουμάνην διὰ τοὺς ἀκροβολισμοὺς ὅπου ἔκαμαν μετὰ τῶν ἐχθρῶν. Τώρα δὲ μανθάνω, ὅτι εὑρίσκεται εἰς Κουτζοβὰς, ὅθεν δὲ ἐπί-

τηδες μὲ ἄνθρωπόν μου σᾶς στέλλω τὴν παροῦσαν μου, διὰ νὰ σᾶς ἐρωτήσω νὰ μὲ φανερώσῃς ἀδελφικῶς εἰς ἀπόκρισιν τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους τρέφεις, καὶ τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν ἔχεις ν' ἀκολουθήσῃς εἰς τὴν τρέχουσαν αὐτὴν κρισιμωτάτην περίστασιν τῆς δυστυχοῦς πατρίδος μας, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ μὲ εἰπῇς, ἐὰν ἔχῃς ἀπόφασιν νὰ ἑνωθῇς μὲ τὰ Σπαρτιατικὰ ἅρματα, καὶ κάμνοντας κέντρον τὴν Σπάρτην νὰ κινούμεθα ὅλοι μαζὶ δι' ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος μας προσκαλεῖ, καὶ τοῦτο πραγματικῶς νὰ μοῦ τὸ ἀποδείξῃς, διὰ νὰ τὸ κάμωμεν μὲ τὸν εἰς τὰ ἐνταῦθα ἐρχομόν σου ἢ τοῦ υἱοῦ σας ἀλληλένδετα· ὁμοῦ μετ' ἐκείνων τῶν ἄλλων σημαντικῶν τῶν ἁρμάτων ἂν κρίνῃς εὔλογον, ἂν δὲ ταῦτα δὲν τὰ ἐγκρίνῃς εὔλογον ἐνθυμήσου τὴν ζήτησιν ὁποῦ σοῦ ἔκαμα μὲ τὸν ἀρχιδιάκονον καὶ στεῖλέ μου μίαν διαταγήν σου διὰ νὰ ἀσφαλίσω τὰ ἀδύνατά μου εἰς Μονεμβασίαν.

Ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη ἀποκρίσου μου εἰλικρινῶς καὶ ἀδελφικῶς εἰς ὅσα σὲ γράφω πρὸς ὁδηγίαν μου καὶ μὴν μὲ ἀπεράσῃς μὲ λόγους παχιοὺς καὶ χωρὶς βάσιν (τὸ ὁποῖον καὶ δὲν ἐλπίζω), ἵνα συναγροικηθῶ κἀγὼ μὲ τὸ ὅλον τῆς πατρίδος μου, καὶ μὲ ἐκείνους, οἵτινες ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν νὰ συναποθάνουν μὲ ἡμᾶς ἐνδόξως δι' ἀγάπην τῆς φιλτάτης πατρίδος μας· σὲ ὁρκίζω λοιπὸν εἰς τὸ ὑπέρτατον ὂν νὰ μοῦ ἀποκριθῇς ἀδελφικῶς καὶ μένω.

Σκαρδαμούλα τῇ 8 Ἰουνίου 1826. ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφὸς

Διονύσιος Μούρτζινος.

Ἀδελφὲ Δημητράκη, υἱέ μου Γενναῖε καὶ λοιποὶ ὁπλαρχηγοί! τοὺς ἀδελφοὺς στρ. Θεοχαρόπουλον, Ἀντιστράτηγον Νοταρᾶν, τὸν Κύριον Κωνστ. Γκίκα, μολονότι δὲν ἠξεύρω ἂν ἦναι αὐτοῦ, ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

Ἀφοῦ ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Τουρκολέκα ἕκαστος διὰ τὸ διορισθὲν μέρος, οὔτε ἐγὼ ηὗρα μέσον νὰ σᾶς γράψω, οὔτε ἀπὸ λόγου σας ἔλαβα κανένα γράμμα, μὲ τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν τοῦ ἐρχομοῦ κατὰ τὰ αὐτόθι τῶν παρόντων Πιανιωτῶν σᾶς γράφω, ὅτι ἡμεῖς ἀπὸ Τουρκολέκα ἐπήγαμε εἰς τὰ πιτινὰ χωριὰ, ἐκεῖ μετεχειρίσθημεν ὅλην τὴν δυνατὴν βίαν καὶ εὐγάλαμεν ὅλους τοὺς ὁπλοφόρους αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ὁμοῦ μὲ τὸν στρατ. Ν. Πετιμεζᾶν παρέδωσα τοῦ στρατ. Νικήτα, καὶ τὸν ἔστειλα

εἰς Γεωργήτσι διὰ νὰ παρατηρῇ τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, ἐκεῖθεν δὲ ἐγὼ ἦλθον ἐδῶ προχθὲς, καὶ ἀμέσως ἔστειλα εἰς τὴν Μονεμβασίαν τὸν ἀντιστράτηγον, τὸν στρατηγὸν Μελετόπουλον εἰς Ἕλος καὶ Μονεμβασίαν, τὸν Τσόκρην μὲ τοὺς ἐδικούς του εἰς τὰ πέντε χωρία, Πραστὸν, καὶ ἅγιον Πέτρον, καὶ τὸν στρατ. Παναγ. Γιατράκον μὲ τριακοσίους εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιστρᾶ· οὗτοι διωρίσθησαν νὰ μεταχειρισθοῦν ὅ,τι βιαιότερον καὶ αὐστηρότερον, καὶ νὰ κάμουν χειρότερα ἀπὸ ὅσα ἡμεῖς εἰς τὰ Πισινὰ χωρία, ὥστε ἐλπίζω εἰς δύο τρεῖς ἡμέρας νὰ τοὺς εὐγάλω ὅλους ἐπάνω, ἐγὼ δὲ αὔριον ἀπερνῶ τὴν πέρα ῥίζα τῆς ἐπαρχίας ταύτης νὰ ἐκκινήσω τοὺς ὁπλοφόρους της καὶ νὰ κινηθῶ μὲ αὐτοὺς καὶ μὲ τοὺς περιμενομένους δι' ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσει, οἱ δὲ ἐχθροὶ ὡς ἐδῶ μανθάνομεν κατέλαβον καὶ ὀχυρόνουν τὰ δερβένια, καὶ βάνουν τροφὰς εἰς τὰ χάνια, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρομεν τὸ ἀληθινὸν καὶ τὸν σκοπόν των, καὶ ἴσως αὐτοῦ νὰ ἔχετε καθαρωτέρας πληροφορίας, ἀπὸ λόγου σας, ὡς εἶπον, δὲν εἶχον καθόλου γράμμα νὰ μάθω τί κάμετε· καὶ μολονότι δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι σεῖς μὲν μεταχειρισθέντες τὴν εἰς ταῦτα ἀπαιτουμένην δραστηριότητα θὰ ἐσυνάξατε ὅλους ἐν γένει τοὺς Καρυτινοὺς, ὁ δὲ ἀδελφὸς στρ. Θεοχαρόπουλος κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του νὰ ἀνεπλήρωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν δύο χιλιάδων Καλαβρυτινῶν, καὶ ὁ στρ. Χρ. Σισίνης νὰ ἔφθασε μὲ ὅλους τοὺς Γαστουνιώτας καὶ Πυργιώτας, μ' ὅλα τοῦτα σᾶς λέγω καὶ διὰ τῆς παρούσης μου νὰ συνάξετε ὅλους τοὺς Καρυτινοὺς, νὰ φέρῃ ὅλους τοὺς Καλαβρυτινοὺς ὁ κυρ. Σωτηράκης, καὶ ὅλους τοὺς Γαστουνίους ὁ στρατηγὸς Χρύσανθος καὶ τοὺς Πυργιώτας, νὰ βιάσετε τοὺς ἀδελφοὺς στρατηγοὺς Λόντον, Νοταρᾶν, ἂν δὲν ἔφθασαν νὰ φθάσουν μὲ ὅλους τοὺς ὁπλοφορόρους τῶν ἐπαρχιῶν των αὐτοῦ, νὰ ἑνωθῆτε ὅλοι καὶ νὰ ἀγροικηθῆτε μὲ τοὺς Ἀρκαδινοὺς, Ἀνδριτσάνους, καὶ Φαναρίτας, καὶ νὰ τοὺς βιάζετε ὡς γνωρίζετε νὰ συναχθῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς ἓν, καὶ να εἰδοποιήσητε καταλεπτῶς καὶ ἐμὲ μὲ τοὺς παρόντας καὶ μὲ ἄλλους ἐπίτηδες ποῦ καὶ πῶς συνάζεσθε πρὸς ὁδηγίαν μου, ἀλλὰ καὶ ὅσον τάχος μεταχειρισθῆτε ἀδελφοὶ διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος ἐκεῖνο ὅπου καὶ ἡμεῖς ἐδῶ, γενῆτε ἀσυμπαθεῖς, βάλλετε φωτιὰ, καὶ τζεκοῦρι· στήσατε φοῦρκα καὶ παλοῦκι νὰ συναχθῇ

ὁ κόσμος νὰ ἰδῶμεν τί γινόμεθα, πρὶν ὁ ἐχθρὸς κάμει κανένα κίνημα καὶ μᾶς χαλάσει κάθε σχέδιον. Τὴν κατάραν τῆς πατρίδος νὰ ἔχετε ὅλοι, ἂν δὲν μεταχειρισθῆτε ὅ, τι διὰ τὴν σωτηρίαν της ἀπαιτεῖται· οἱ ἀδελφοὶ Σπαρτιᾶται ἐκινήθησαν καὶ μοῦ γράφει ὁ ςρ. Καψῆς ὅτι ἐπερίμενον τὸν Μούρτζινον εἰς Ἁλμυρὸν μὲ τοὺς λοιποὺς, καὶ νὰ κινηθοῦν κατὰ τὴν χρείαν· τοὺς ἐβίασα καὶ ἐγὼ ἐκείνους καὶ ἐκεῖνοι ἐβίασαν ὅλην τὴν Σπάρτην καὶ κινεῖται· ὅλοι αἰσθάνθησαν τὸν προφανῆ κίνδυνον, πλὴν χρειάζεται δραστηριότης εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ σωζόμεθα· ζωοτροφίας εἰς αὐτὰ τὰ μέρη ἔχομεν καὶ δὲν ἔχετε νὰ προφασισθῆτε τίποτε, μάλιστα μανθάνω ὅτι σᾶς ἐστάλησαν καὶ ἀπὸ Ναύπλιον, λάβετε δύο γράμματά σας ἀπὸ Ναύπλιον, τὰ ὁποῖα ἄνοιξα ἐγώ· ἐκεῖθεν δὲν ἔχομεν ἄλλο περίεργον, εἰμὴ ὅ,τι γράφουν τοῦ Γενναίου, βιάσατε, πάλιν λέγω, τοὺς στρ. Λόντον Νοταρᾶν καὶ Σισίνης, ἂν δὲν ἔφθασαν νὰ φθάσουν μὲ ὅλους, ἡμεῖς ἐδῶ βγάνομεν ἀκόμη καὶ τοὺς ἀόπλους, καὶ πλέον μένει νὰ πληροφορηθῶ τὴν ἰδικήν σας δραστηριότητα, πόσοι συνάζεσθε, ποῦ εὑρίσκεσθε, καὶ ὅ,τι αὐτόθεν περίεργον ἔχετε· ἀσπάζομαι ἐν γένει ὅλους τοὺς αὐτόθι καπεταναίους, ἀσπάζομαι καὶ ὑμᾶς, καὶ μένω

Τὴν 11 Ἰουνίου 1826 Μιστρᾶς. ὁ ἀδελφὸς καὶ πατὴρ

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ.

Τὸ πρὸς ἐμέ σας ἔλαβα χθὲς, τὰ ἐδῶ, περὶ τῶν ὁποίων μὲ γράφετε νὰ σᾶς πληροφορήσω πόθεν καὶ πῶς ἐκινήθησαν, ἐξακολουθοῦν νὰ ἦναι εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· καὶ πρῶτον αἴτιον τῆς ἐνεστώσης τῶν πραγματάτων στάσεως, ἐπροηγήθη δικαιολογημένη τις καθ' ἕνα τρόπον ἀντιδιάθεσις ἢ δυσαρέσκεια τῶν ςρατιωτῶν κατὰ τῶν ἀρχηγῶν των, διὰ τὸ ὁποῖον τοὺς κατακρατοῦν δίκαιόν των, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ ἐπιχειρήματος δίδεται ὑπόνοια, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἁπλοῦν, ὡς κατ' ἀρχὰς ἐφάνη, ἀλλ' ὑποκρύπτει τι μυστηριωδέστερον καὶ ὄχι ἀπὸ μόνους στρατιώτας ὀργανιζόμενον, τὸ ὁποῖον εἰσέτι δὲν ἀνεκαλύψαμεν.

Ἐγὼ ἀπτόητος δι' ὅσα παριστῶνται εἰς τὴν σημερινὴν σκηνὴν μετεχειρίσθην καὶ μεταχειρίζομαι ὅσους τρόπους στοχάζο-

μαι συντείνοντας, ἵνα καὶ τὸ ὑποκρυπτόμενον ἀνακαλύψω, προλαμβάνων καὶ ἐμποδίζων πᾶν ὅ,τι ἂν ἔχῃ κοινοβλαβὲς καὶ τοὺς θορύβους νὰ καταπαύσω, καὶ τὸ ἐδῶ στρατιωτικὸν νὰ διαθέσω ὥστε ν' ἀφήσῃ τὰς ἀγορὰς καὶ νὰ κινηθῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· ἐνήργησα κ' ἔγεινεν ἑκούσιος ἔρανος ἀφοῦ πρῶτος ἔδωσα ὅσα ἠμπόρεσα νὰ δανεισθῶ ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ ἄλλον, καὶ ὅλα μου τὰ ἄτια, τὰ συναχθέντα χρήματα πράγματα καὶ ἄτια, εἶναι ἀρκετὰ καὶ ἐλπίζεται κάτι νὰ κατορθωθῇ ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα ἡ κατάστασίς μας φαίνεται οὐχ ἧττον δεινή, καὶ δι' ὅλα ὅσα ἀνυπόφορα δοκιμάζω ἀποδίδω τὴν αἰτίαν πρὸς μόνον τὴν ἐκλαμπρότητά σας, διότι μὲ ἔκαμες νὰ περιπλεχθῶ εἰς τοιοῦτον κυκεῶνα κακῶν, ὥστε νὰ πάσχω μεγάλα χωρὶς τὴν παραμικρὰν κοινωφέλειαν, ἐνῷ ἂν ἔμενα ἔξω βέβαια ἠμποροῦσα κάτι νὰ ὠφελήσω, ἀλλ' ὅ γέγονε γέγονε, καὶ ἂς προσπαθήσωμεν νὰ φανῶμεν ἕκαστος ἡμῶν ἐν ᾧ ἐτάχθη λυσιτελής.

Εἶμαι εὔελπις ὅτι καὶ ἡ ἐκλαμπρότης Σας κάμνετε πᾶν ὅ,τι ἡ περίστασις ἀπαιτεῖ διὰ νὰ μὴν ἀποδειλιάσῃ ὁ κόσμος καὶ ματαιωθῶσι τοσαῦται θυσίαι, καὶ τόσαι λαμπραὶ ἐλπίδες· εἴμεθα ἀκόμη ἀδελφὲ εἰς κατάστασιν νὰ ἐλπίσωμεν εἰς τὰ ὅπλα μας· ὁ ἐχθρὸς ἂν ἐκατώρθωσε νὰ φαίνηται δυνατός, πραγματικῶς ὅμως ὑπάρχει πολὺ ἀδύνατος ἀπὸ ἡμᾶς, ὁ λαὸς πάσχει ἠθικὴν καὶ ὄχι φυσικὴν ἀδυναμίαν, μεταχειρησθῆτε λοιπὸν ὅσα συντελοῦν πρὸς θεραπείαν τῶν ἠθικῶν του παθημάτων, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν οὐ μακρὰν ἀφιστάμενον πρὸς ὃν ὅρον τὴν σωτηρίαν μας· ἔξωθεν νεώτερόν τι τῶν ὅσα σᾶς προέγραψα δὲν ἔχομεν, εἰσέτι ἀπόκρισις ἀπὸ τὸν Κάνιγγ δὲν ἦλθεν· μένω·

Ἐν Ναυπλίῳ 12 Ἰουνίου 1826. Ὁ ἀδελφός σας

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Σεβαστέ μοι πάτερ ταπεινῶς προσκυνῶ.

Τὸ ἀπὸ 11 τοῦ τρέχοντος σεβαστόν μου γράμμα σου ἔλαβον μετὰ ἐπὶ τούτου, ἐχάρην οὐκ ὀλίγον τὰ τῆς ὑγείας σου, εἶδον ἑπομένως καὶ τὰ αὐτοῦ πρακτικά σου, ἐντεῦθεν σᾶς προσθέτω τοῦτο ὅτι ὁ στρατηγὸς Σωτηράκης Θεοχαρόπουλος ἐντεῦθεν ἀνεχώρησε προλαβόντως κατὰ τὰς 7 τοῦ ἰδίου πρὸς τὴν ἐπαρχίαν του, καθὼς καὶ ὁ Λεχουρίτης τὴν προχθὲς μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εἰς

τὰ ἴδια, ὁ δὲ Νοταρόπουλος ἐπέρασε μὲ ὅλους τοὺς στρατιώτας του κατὰ τὸ Διάσελον τῆς Κανδίλας, καθὼς ἠξεύρεις· ὁ στρατ. Κολιόπουλος εἶναι ἐπάνω εἰς τὸ τμῆμά του συσσωματωμένος μὲ ὅλους τοὺς Λιοδορησίους, ἐγὼ ἐδῶ ἔβγαλα κόλια καὶ ἔσφιξα εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ ἐσύναξα ὅλα τὰ ἅρματα τῶν βουνῶν ἐν γένει περίπου τῶν χιλίων στρατιωτῶν, καὶ ἀκόμη ὅλο ἐν καταγίνομαι νὰ τὰ συνάξω διὰ νὰ γεμίσω ἕως χίλια πεντακόσια ἅρματα καλά, καὶ ἕως αὔριον ἢ τὸ πολὺ τὴν μεθαύριον ἔκαμα ἀπόφασιν νὰ κινηθῶ στὸ γελέκι, ἢ διὰ τὰ Τρίκορφα, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς Τριπολιτζᾶς ἐξέρχονται ἕως τὴν Σιλίμναν διὰ νὰ ἠμπορέσω δια νυκτὸς νὰ τοὺς πέσω ἐπάνω καὶ νὰ τοὺς φέρω εἰς συστολὴν καὶ τρόμον, καὶ νὰ τοὺς βλάψω ὁπωσοῦν, ἢ διὰ τὰ Δερβένια νὰ τοὺς δώσω μία φωτιά, ἐπάνω στὸν ὕπνον, καὶ ἂν οἱ τῶν Δερβενίων ἐχθροὶ δὲν ἤθελε κινηθοῦν κατ᾽ αὐτὰς διὰ ἐπάνω ἀφεύκτως θὰ κινηθῶ κατ᾽ αὐτούς, διότι ἀπὸ αἰχμαλώτους ὡς μανθάνομεν σκοπεύουν νὰ ῥίψουν κατ᾽ αὐτὰς τὰς σκηνάς των εἰς τὸ Κεφαλάρη τῆς Καρύταινας· μολαταῦτα ἔσφιξα καὶ σφίγγω τὴν ταχίστην σύναξιν τῶν ἁρμάτων, καὶ εἴθε ἡ εὐχή του καὶ τῆς πατρίδος νὰ εὐδοκιμήσουν κατὰ τὸ ποθούμενον· ἔγραψα τοῦ κὺρ Δημητράκη καὶ τὸν βιάζω νὰ φθάσῃ, καὶ ἕως αὔριον τὸν περιμένω μὲ τοὺς Ἀκωβίτας.

13 Ἰουνίου 1826, ἐκ Στεμνίτζης. Ὁ υἱός σου

Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε ἀδελφὲ Γενικὲ ἀρχηγὲ Κύριε Θ. Κολοκοτρώνη, σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

Ἀπέρασα ἐνταῦθα κατὰ τὴν διαταγήν σας, ἐπληροφορήθην ἀπὸ τοὺς κὺρ Εὐθύμιον καὶ λοιπούς, ὅτι τὰ εἰς Γεωργίτσι στρατεύματα ἀπέρασαν ὅλα εἰς Καστανιά, ἐπειδὴ δὲ μὲ εἴπατε νὰ τοποθετήσω ἀπόψε ἐκεῖ τὸ στράτευμα τῆς ἐπαρχίας καὶ νὰ ὁδηγήσω τοὺς στρατιώτας, ὥστε αὔριον νὰ ἦναι ἕτοιμοι διὰ νὰ γένῃ ἡ ἐπιθεώρησίς του· ἐπίτηδες σᾶς ἰδεάζω τοῦτο διὰ τοῦ παρόντος μου, καὶ ἂν τὸ ἐγκρίνῃς, διατάξετε τὰ εἰς Καστανιὰ στρατεύματα νὰ ἀπεράσουν ὀπίσω εἰς Γεωργίτζι, διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἀπόφασίν σας, νὰ μείνῃ καὶ τὸ ἐδῶ χωρίον ἐλεύθερον ἀπὸ

στρατιώτας διὰ νὰ ἀπεράσετε ἡ ἐκλαμπρότης σας, ὡς μὲ εἴπατε, ἐγὼ θέλω τραβίξει διὰ Καστρὶ, καὶ περιμένω νὰ μὲ φθάσῃ κατόπιν ἡ ἀπόκρισίς σας, διὰ νὰ μὲ ἰδεάσητε τί νὰ ἀκολουθήσω, καὶ μένω μὲ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Ἀπὸ Βορδόνιαν τὴν 17 Ἰουνίου 1826.

Ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφὸς, Παναγ. Γιατράκος.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγέ!

Τὴν προχθὲς πέμπτην ἔρθασα ἐνταῦθα, ὅπου εὗρον καὶ τὸν ἀρχηγὸν Καλαβρύτων Κύριον Σωτήριον Θεοχαρόπουλον ἐνεργοῦντα τὴν στρατολογίαν τῆς ἐπαρχίας του, ἡ ὁποία καὶ ἕως αὔριον συμπληροῦται· καὶ συναχθέντων τῶν στρατευμάτων θέλομεν τραβίξει ἐμπρὸς, λαμβάνοντες νέας ὁδηγίας κατὰ τὰ γράμματά σας. Ἡ κατάστασις τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ μετὰ τὴν ἐνταμωσίν μας θέλω σᾶς πληροφορήσει, μὲ ἐβίασε νὰ ἀφήσω τὸ περισσότερον μέρος τῶν στρατευμάτων μου περὶ τὴν θέσιν Βοστίτσης· μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Παγκράτι τὴν 18 Ἰουνίου 1826. Ὁ εὐπειθὴς τῶν ἐπιταγῶν σας Ἀνδρέας Λόντος

Πρὸς τὸν Γεν. Κύριον Ἰω. Θ. Κολοκοτρώνη.

Ἐγὼ μὲ μέρος τοῦ ἐνταῦθα εὑρισκομένου στρατοπέδου, ἀναχωρῶ πρὸς βοήθειαν τῶν εἰς Ἀλμυρὸν πολεμούντων μὲ τὸν Ἰβραῒμ ἀδελφῶν μας κατὰ τοὺς φανοὺς ὅπου μᾶς ἔκαμον ἡ βάρδιες μας, ἐδῶ θέλει ἀφήσω τὸν καπετὰν Γεωργάκην Γιατράκον, διορίζω δὲ καὶ τὴν γενναιότητά σου νὰ κινηθῆτε κατὰ τῶν ἐν Δερβενίοις Τούρκων, ὅπου νὰ ἐνδυναμωθῇς μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου στρατιώτας καὶ μὲ τοὺς Λεονταρίτας, Καρυτινοὺς, καὶ Φαναρίτας, διὰ νὰ προσέχετε μὲν τὰ κινήματα τῶν κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη περιφερομένων ἐχθρῶν, καὶ νὰ ἐμποδίζετε τὰς λεηλασίας των, νὰ προσπαθῆτε δὲ μὲ κάθε τρόπον νὰ τοὺς βλάψετε, ὥστε νὰ μὴ δυνηθοῦν νὰ περάσουν εἰς Κάμπον· τὰς τροφάς σας θέλετε οἰκονομεῖ ὅπως δύνασθε, καθὼς καὶ μέχρι τοῦδε καὶ ἂν δυνηθῶ φθάνοντας εἰς Ἀλμυρὸν νὰ οἰκονομήσω ἐκεῖθεν τροφὰς θέλει προφθάσω νὰ συστήσωμεν καὶ γενικὸν ϛρατόπεδον ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσει· θέλεις μοῦ γράφει συχνὰ τὰ κινήματά σου· ἀσπάζομαι τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου ἀρχηγούς. Μάνεσι, 23 Ἰουνίου 1826.

Ὁ γεν. ἀρχ. τῆς Πελοποννήσου, Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε γενικὲ ἀρχηγὲ τῆς Πελοποννήσου καὶ λοιποὶ ἀδελφοὶ σᾶς ἀσπαζόμεθα.

Ταύτη τῇ ὥρᾳ δραπετεύσας εἷς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ἀφίκετο ἐνταῦθα μὲ τὰ ἄτια του, οὗτος εἶναι χριστιανός, ὅστις εὑρίσκετο στοῦ Κοτζάμπαση τοῦ Χασταναταρῆ τοῦ Πασᾶ, μᾶς λέγει, ὅτι ὁ Πασᾶς ἦτον εἰς τὰ καράβια μέσα, καὶ μᾶς εἶπεν, ὅτι ἦτον καὶ ὁ τουρκεύσας Κύπριος μὲ ἑτέρους χιλίους διακοσίους, τοὺς ὁποίους ἀπεβίβασεν εἰς Δειρόν, ὁποίαν ὅμως ἔκβασιν ἔλαβεν ἡ ἀπόβασίς του εἰς Δειρόν, αὐτοὶ δὲν εἶχον εἴδησιν· μᾶς διηγεῖται, ὅτι ὁ Πασᾶς ἔχει σκοπὸν νὰ δοκιμάσῃ πάλιν διὰ ἐδῶ χωρὶς ἄλλο, διότι προχθὲς ὁποῦ ἔγεινεν ὁ πόλεμος δὲν ἦτον ὁ ἴδιος ἐδῶ, μάλιστα μᾶς διηγεῖται, ὅτι θέλει φέρει καὶ τὰ καράβιά του, τὰ ὁποῖα ἦλθον προχθὲς τὸ ἑσπέρας ἀπὸ τὸ Μισῆρι· ζαερέδες ἔφερον πολλούς, στρατεύματα ὅμως δὲν ἔφερον, καὶ ἔχει ἀμετάθετον ἀπόφασιν διὰ νὰ φέρῃ καὶ τὰ καράβιά του νὰ κτυπήσῃ διὰ θαλάσσης μὲ κανόνια καὶ τότε νὰ ὁρμήσῃ καὶ αὐτὸς διὰ ξηρᾶς.

Λοιπὸν ἡμεῖς ἐδῶ μόλις ἐμείναμεν ἕως 1500, καὶ στοχαζόμεθα ἕως νὰ μᾶς προφθάσωσι καὶ οἱ ἄλλοι, οἵτινες ἐπῆγαν εἰς τὰ μέσα μέρη, νὰ μετακαλέσητε καὶ ἡ ἐξοχότης σας καὶ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς, ὥστε ἐνῷ ἀρχήσει ὁ πόλεμος νὰ μᾶς ἔλθῆτε εἰς βοήθειαν. καὶ προσμένομεν τὴν ταχεῖαν σας ἀπόφασιν.

Ἡμεῖς ὅμως ἔχομεν ἀπόφασιν νὰ σταθῶμεν μέχρι τέλους.

Οἱ ἀδελφοί σας

Γεώργ. Μαυρομιχάλης, Παναγιώτης Καπετανάκης, Γαλάνης Κουμουνδουράκης.

Τῇ 26 Ἰουνίου 1826, Βέργα Ἀλμυροῦ.

Πρὸς τὴν Σεβ. Διοικητικὴν ἐπιτροπήν.

Μὲ προλαβούσας μου πρὸς τὴν Διοίκησιν εἰδοποιοῦσα τοῦ ἱππικοῦ τοῦ τε τακτικοῦ καὶ ἀτάκτου τὴν κατάστασιν, ὅτι μετὰ δευτέραν μάχην ἔμειναν χωρὶς πέταλα τὰ περισσότερα ἄλογά του, καὶ ἐζήτησα νὰ σταλθῶσι δι' αὐτὸ χίλια πέταλλα καὶ δέκα χιλιάδες καρφιά· ὅθεν ἐπειδὴ αὐτὰ δὲν ἐστάλησαν καὶ τὰ ἄλογα δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν διὰ νὰ ἐκστρατεύσουν, ἔδωσα τὴν ἄδειαν ἀπερνῶντας ἐντεῦθεν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτοῦ νὰ εἰσέλθωσι νὰ φροντίσωσι δι' αὐτά, καὶ νὰ ἐξέλθωσι τὴν ἄλλην ἡμέραν· ἀλλ' αὐτοὶ καὶ μετ' αὐ-

τοὺς εἰσελθόντες καὶ ὅλοι οἱ ἱππεῖς εἰσέτι δὲν ἐξῆλθον· καὶ περὶ τοῦ τακτικοῦ πληροφοροῦμαι, ὅτι διατάττεται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν συνταγματάρχην Φαβιέρον, τὸ δὲ ἄτακτον ἑτοιμάζεται νὰ ἐκστρατεύσῃ· Σ. Διοίκησις, μικροὶ ἀκροβολισμοὶ αὐτοῦ τοῦ ἱππικοῦ μετὰ τῶν ἐχθρῶν προχθὲς, ἦσαν προμηνύματα, καὶ ἐλπίδες μεγάλαι ἀκολούθων λαμπρῶν νικῶν· ὅταν τὸ τακτικὸν ἀπέλθῃ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἄτακτον μείνῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, τότε ἀμφότερα γίνονται ἄχρηστα· ἡ ἀνάγκη ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι μεγαλειτέρα εἰς τὴν Πελοπόννησον· διὰ ταῦτα παρακαλεῖται ἡ Σ. Διοίκησις νὰ ἤθελε διατάξῃ εἰς τὸ τακτικὸν νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τοῦ ἀτάκτου νὰ κινηθῶμεν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· τὰ ἄλογα εἶναι ἱκανὰ διὰ πόλεμον καὶ τὰ τοῦ ἐχθροῦ δὲν ἔχουν καμμίαν σύγκρισιν μὲ αὐτὰ, καὶ ἂν ὁ κὺρ συνταγματάρχης προφασιολογηθῇ, ὅτι δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν, εἶναι ἀνίσχυρον τὸ δικαιολόγημά του· ἀριθμεῖται χρόνος ἀφότου ἐσυστήθη αὐτὸ τὸ ἱππικὸν καὶ μόλις ἐδόθη περίστασις νὰ πολεμήσῃ μίαν φορὰν, ἐνῷ ἐκεῖνα τοῦ ἐχθροῦ πολεμοῦν καὶ τρέχουν ἀκαταπαύστως, καὶ μόλα ταῦτα πάλιν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ πολεμοῦν, εἰς τὸ ἐναντίον δὲ ἔμελλεν νὰ τὸ πάθωμεν ὡς τὴν παροιμίαν τοῦ θέρους τοῦ Παπᾶ, δὲν ἀμφιβάλλω ὅμως, ὅτι ἡ Διοίκησις γνωρίζουσα, καθὼς καὶ ἐγὼ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐκστρατεύσῃ, καὶ αὐτὸ θέλει τὸ ὑποχρεώσει νὰ κινηθῇ ὅσον τάχος, καὶ θέλει ἐφοδιάσει ἀμφότερα μ' ὅλα τὰ ἀναγκαῖά των, διὸ μένων μὲ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα εἰδοποιῶ τὴν Διοίκησιν, ὅτι αὔριον ἀναχωροῦμεν ἐντεῦθεν διὰ τὰ Τζιπιανὰ, νὰ συγκροτήσωμεν ἐκεῖ τὸ γενικόν μας στρατόπεδον, καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν, καθὼς τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ μᾶς ὑπαγορεύσουν· ὅθεν ἂς βιάσῃ ἡ Διοίκησις τὸ τακτικὸν νὰ ἐξέλθῃ ὅσον τάχος νὰ μὲ συνακολουθήσῃ· καὶ μένω εὐσεβάςως. 30 Ἰουνίου 1826. Ὁ Πατριώτης

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐν σελίδι 194 ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει τὰ ἑξῆς.

«Πάλιν δὲ ἀρχῇ Ἰουλίου ἐστράτευσεν ὁ Ἡγεμὼν τῶν πο»λεμίων ἐπὶ τὴν Τρίπολιν, καὶ, ἐν διαστήματι τεσσάρων μη»νῶν, διέπραξε φοβερὰς λεηλασίας εἰς ὅλας τὰς πέριξ ἐπαρ»χίας τῆς Γορτυνίας, τῆς Κυνουρίας, τῆς Λακεδαίμονος,

»ἔτι δ' ἐπεχείρησε καὶ νέαν ἐπὶ τὴν Μάνην ἔφοδον ἐπίσης ἀ-
»ποκρουσθεῖσαν. Τελευταῖον τῇ 2 Νοεμβρίου ἐπανῆλθεν αὖ-
»θις ὁ Ἰμβαίμης εἰς Μεθώνην διὰ νὰ διαχειμάσῃ αὐτόθι, ναὶ
»μὲν ἡ φθορὰ τὴν ὁποίαν ἐπήγαγεν εἰς τὴν Πελοπόννησον,
»μάλιστα κατὰ τὴν δευτέραν ἐκστρατείαν του, ἦτον ἀκατα-
»λόγιστος· ἀλλὰ, ἐκτὸς τῶν φρουρίων τὰ ὁποῖα κατεῖχεν,
»οὐδεμιᾶς σπιθαμ. ἧς κύριος δὲν ἐγένετο, οὐδὲ ἓν χωρίον
»ὑπετάχθη εἰς αὐτόν. Οἱ καρτερικοὶ τῆς Χερσονήσου κά-
»τοικοι, ἅμα ἀκούοντες τὸν πολέμιον ἐπερχόμενον κατέφευ-
»γον μὲ τὰς οἰκογενείας καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν των εἰς
»σπήλαια δυσπρόσιτα, εἰς Μοναστήρια, εἰς Πύργους· οἱ δ' ἐ-
»χθροὶ ἀγωνιζόμενοι ἐκ διαλειμμάτων νὰ ἐκπορθήσωσι τὰ ὀ-
»χυρώματα ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπετύγχανον. Ἀφ'
»ἑτέρου ὁ Πελοποννησιακὸς στρατὸς ἀπέφυγε τὰς ἐκ τοῦ συ-
»στάδην μάχας· ἀλλ' οἱ γενναῖοι καὶ ἀκαταπόνητοι ὑποστρά-
»τηγοι τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνου, ὁ Νικήτας, ὁ Δημ.
»Πλαπούτας, ὁ Ἰωάννης Κολοκοτρώνης, δὲν ἔπαυον ἐπικεί-
»μενοι εἰς τὰ πλευρὰ, εἰς τὰ νῶτα τοῦ Ἰμβραὶμ Πασᾶ φο-
»νεύοντες πάντα στρατιώτην, ὅστις ἐπὶ μικρὸν ἐμακρύνετο
»ἀπὸ τοῦ σώματος, διακόπτοντες τὴν μεταξὺ τῶν φρουρίων
»συγκοινωνίαν καὶ κυριεύοντες τὰς τροφὰς καὶ τ' ἄλλα ἐφόδια»

Ἡ ἐκτεθεῖσα κατάστασις τῶν στρατευμάτων ἐντὸς τοῦ Ναυπλίου ἐπροχώρει ἐπὶ τὸ χείριστον. Ἡ δὲ κυβέρνησις ἠτιᾶτο περὶ τούτου τοὺς ὁπλαρχηγούς· οὗτοι δὲ περιεφρόνουν τὴν κυβέρνησιν, διότι οὔτε ὑλικῶς ἐσήμαινεν οὔτε ἠθικῶς· καὶ πλεῖστοι ἀπεφάσισαν νὰ ἑνωθοῦν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη πρὸς τὸ συμφέρον, ἵνα βοηθῶνται ἀμοιβαίως εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν στρατευμάτων ἔν τε τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι καὶ τῇ Πελοποννήσῳ πρὸς ἐπιτυχεστέραν ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐπεφόρτισαν τὸν Καραϊσκάκην καὶ Τζαβέλαν οἵτινες διεκοίνωσαν τὰς σκέψεις των πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τῆς κατωτέρω καταχωρουμένης ἐπιστολῆς

των. Ὁ Κολοκοτρώνης δὲ λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην κατῆλθεν εἰς Ἄργος, ἔνθα ἦλθον καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ καὶ συνεδέθη μετ᾽ αὐτῶν ἐνόρκως. Τούτου δ᾽ ἕνεκα καὶ διότι διεῤῥήχθησαν μεταξύ των οἱ Νοταραῖοι Παναγιωτάκης καὶ Ἰωάννης, ἐξ ὧν τὸν μὲν Ἰωάννην ἐπροστάτευεν ὁ Ζαΐμης ὡς συγγενῆ του, τὸν δὲ Παναγιωτάκην ὁ Κολοκοτρώνης, συμπαθῶν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ διότι τὰ 2|3 τῆς ἐπαρχίας ὑπερασπίζοντο αὐτὸν, ἐγεννήθη δυσαρέσκεια μεταξὺ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ Ζαΐμη.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του εἰς Μάνην, ὁ Ἰμβραΐμης μετὰ 15000 ἐξεστράτευσεν εἰς Δερβένια, καὶ ἐκεῖθεν ἐφαπλώθη εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Καρυταίνης, ὅτε προχωρήσας ἐπολιόρκησε τὰ περὶ τὴν Καρύταιναν Σπήλαια ἐν οἷς εἶχον ἀσφαλισθῆ Ἕλληνες. Ἀλλ᾽ οἱ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐν Δερβενίοις ἐχθρῶν ἐν Καρυαῖς τοποθετημένοι, ὡς ἐῤῥέθη, Πλαπούτας, Δ. Δεληγιάννης καὶ Γενναῖος μετὰ 2500, ὥρμησαν κατ᾽ αὐτῶν καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, φονεύσαντες 27. ἐνῷ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐπληγώθησαν 3. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Ἰμβραΐμης διελθὼν τὴν πεδιάδα Λεονταρίου ἀφίχθη εἰς Τρίπολιν. Ἀλλ᾽ οἱ Ἕλληνες δὲν ἔπαυσαν παρακολουθοῦντες καὶ φονεύοντες δι᾽ ἐνέδρων ἐκ τῶν ὑπ᾽ αὐτόν.

Ἀναπαυθεὶς δ᾽ ἐπί τινας ἡμέρας εἰς Τρίπολιν, τῇ 22 ἐςράτευσε πρὸς τὴν Κόρινθον. Ἀλλ᾽ ἀποκρουσθεὶς, κατὰ τὴν κάτωθεν τοῦ Νοταρᾶ ἐπιστολὴν· ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἐξεστράτευσεν αὖθις κατὰ τῆς Καρυταίνης, εἰσβαλὼν ἐκεῖσε ἀπὸ δύω μέρη διά τε τοῦ Λεβειδίου, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς Βυτίναν, καὶ διὰ τῆς Ἀλωνισταίνης. Ἀλλ᾽ εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης εὑρεθεὶς κατὰ τύχην ὁ Γενναῖος καὶ Δ. Δεληγιάννης μετὰ 1500, ἐκτύπησαν τοὺς Τούρκους, καὶ ἀνεχαίτισαν τὴν πορείαν των· μετ᾽ ὀλίγον ὅμως ἰδόντες τὸ εἰς Βυτίναν ὄπισθέν των ἕτερον σῶμα τῶν Τούρκων, ἀπεσύρθησαν εἴς τινα ὀχυρὰν θέσιν ἡμίσειαν ὥραν μακράν· οἱ δ᾽ ἐν Ἀλω-

νισταίνῃ Τοῦρκοι ἑνωθέντες μετὰ τῶν ἐν Βυτίνῃ δὲν ἐκινήθησαν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ᾽ ἐτράπησαν πρὸς τὸ Βαλτεσινίκον, ὅπου ἐλεηλάτησάν τινα μέρη. Ἀλλ᾽ ἀποκρουσθέντες ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες εἶχον ὀχυρωθῇ εἰς τὰ Σπήλαια καὶ Μοναστήρια ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι εἰς Τρίπολιν. Κατ᾽ αὐτὴν τὴν εἰσβολὴν ἐφονεύθησαν ἐχθροὶ ὑπὲρ τοὺς 80 καὶ Ἕλληνες 15.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ

Καθὼς πρὸς τὸν Χρύσανθον ἐγράψατε νὰ κινηθῇ διὰ τῆς Καρυταίνης τὸ στρατόπεδον, οὕτως ἔγραψα καὶ ἐγώ, καὶ ἐνῷ ἦτον ἕτοιμος νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπληροφορήθη μὲ βεβαιότητα, ὅτι οἱ ἐν Πάτραις ἐχθροὶ θὰ ἔλθουν εἰς Γαστούνην, καὶ οὕτως ἔμεινε μετὰ δύο ἡμέρας τότε ὁποῦ ἐπληροφορήθη ἦλθε ὁ Δελαχμέτης ἀπὸ Πάτρας μὲ 200 ἱππεῖς ἕως τοῦ Καρδιακαύτη, καὶ μὴ ὄντες ἐκεῖ χριστιανοὶ δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν βλάβην, ἔπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸ Νεοχῶρι τῆς Γλαρέντζας καὶ ᾐχμαλώτισαν 8 ψυχὰς γυναῖκας καὶ παιδία· ὁ Χρύσανθος ἦτον εἰς τὴν Παλιόπολιν, ὁ δὲ Μιχάλης εἰς τὸ Χλουμούτζι, ἔτρεξαν ἀμφότεροι κατ᾽ αὐτῶν, πλὴν ὄντες ἱππεῖς οἱ ἐχθροὶ ἔφυγαν, ἔστειλαν λοιπὸν μέρος στρατιώτας καὶ ἔπιασαν τὴν Δροσελήν, καὶ ἐνῷ ἀπερνοῦσαν οἱ ἐχθροὶ τοὺς ἐκτύπησαν, πόσοι ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, δὲν ἠξεύρομεν, ἀπὸ διάφορα Ἰονικὰ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι ἐφονεύθησαν 12 ἐχθροί, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος Δελαχμέτης, τοῦτο σήμερον τὸ ἐπληροφορήθημεν μὲ βεβαιότητα ἀπὸ ἕνα Κωνσταντινοπολίτην ἀδελφὸν τοῦ δούλου τοῦ Καλαμογδάρτου, ὅστις ἔφυγεν ἀπὸ τὰ ἐν Πάτραις ἐχθρικὰ πλοῖα καὶ ἦτον παρὼν εἰς τὴν θέσιν του ὁποῦ τὸν ἔθαψαν μὲ πομπήν, ταῦτα τὰ αἴτια τὸν ἐμπόδισαν ἕως ἤδη, πλὴν τώρα τοῦ γράφω καὶ θέλει ξεκινήσει ὅσον τὸ ὀγληγωρότερον.

Ἀπόψε ἐσυνάχθημεν καὶ αἱ δύο ἐπιτροπαὶ καὶ συσκεφθέντες περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς Πελοποννήσου, ἐκρίθη εὔλογον νὰ σοῦ γράψωμεν νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Ἄρειαν, καὶ ἐκεῖ νὰ ἔλθῃ ὁ Ζαΐμης, Πετρόμπεης, Δεληγιάννης, Πανοῦτζος Νοταρᾶς καὶ ὁ Ἄρτης Πορφύριος νὰ ὁμιλήσετε· ὅθεν ἀδελφὲ καὶ ἂν εἶσαι ὁ Κολοκοτρώνης νὰ κάμῃς κάθε

τρόπον νὰ παύσουν ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀνησυχίαι, νὰ διορθωθῇ κάθε δουλειὰ καὶ μάλιστα τώρα ὅπου ἔρχεται ὁ Κόχραν νὰ μὴ μᾶς εὕρῃ εἰς τοιαύτην κατάστασιν.

Ἐπροβλήθη νὰ κοποῦν καὶ εἰς τὴν Πελοπόννασον τέσσαρες πέντε χιλιάδες λουφέδες ὑποθετικοὶ καὶ ἄλλα κουραφέξαλα. διὰ τοῦτο ὁ ἴδιος νὰ σταθῇς δυνατὸς τοὐλάχιστον νὰ κοποῦν δέκα χιλιάδες διὰ τρεῖς μῆνας, διότι τούτου μὴ γινομένου τὰ ὀσπήτια τῶν ὁπλαρχηγῶν χαλοῦν, καθὼς τὸ ἔπαθα κ' ἐγὼ, ἐξ αἰτίας τῶν λουφέδων ἔμεινα πτωχὸς, ἄλλο νέον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ ὅτι ἑτοιμάζεται καὶ ὁ Ἀλιτζερίνικος στόλος, τὰ δὲ λοιπὰ αὔριον σοῦ γίνονται γνωστὰ, καὶ μένω μ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἀγάπην.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 29 Ἰουλίου 1826. Ὁ ἀδελφός σου

Τῇ 2 ὥρᾳ τῆς νυκτός. Γεώργιος Σισίνης.

Ἐξοχώτατε ἀρχηγὲ

Εἶναι ἀνάγκη καὶ ἀνάγκη μεγάλη διὰ τὴν προσωπικήν μας ἀντάμωσιν, νὰ ἑνώσωμεν τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, καὶ νὰ τιμήσωμεν τὰ ἅρματα, ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν τὸν καιρὸν ὁποῦ νὰ σοῦ ἐκτανθοῦμεν τὰ πάντα εἰς πλάτος τὰ πληροφορεῖσθε ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ Κόντε Μεταξᾶ, ἐτοῦτο μόνον σὲ λέμαι χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ Ἄστρος ἢ Ἄργος στέλοντάς μας προτήτερα διὰ νὰ ἔλθοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὁμιλήσωμεν τὰ δέοντα· αὐτὸ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μὴ βάλετε στιγμὴν εἰς τὴν μέσην, ὅτι δὲν ἐπιδέχεται ἄργητα. μένομεν.

Τῇ 26 Ἰουνίου, ἐν Ναυπλίῳ 1826. Οἱ ἀδελφοί σας

Κίτζος Τζαβέλας, Καραΐσκάκης καὶ λοιποὶ Ῥουμελιῶται πέρα καὶ πέρα.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ.

Ἔλαβον ἤδη τὸ πρὸς τὴν Διοίκησιν γράμμα σας, καὶ εἶδον ὅσα ἐν αὐτῷ ἀναφέρετε, περὶ τῶν αἰτιῶν ὁποῦ παρεκίνησαν τὴν εἰς Ἄργος ἔλευσίν σας, ἐλπίζω ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλός σας καὶ ἡ φρόνησις σας νὰ συντελέσουν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ τρεχόντων ὀλεθρίων ἐπιχειρήσεων καὶ εἴθε, ἐντοσούτῳ σπεύδω νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι στοχάζομαι καλὸν νὰ μὴ πάρετε μέρος ἕως νὰ ἰδῆτε κατὰ βάθος τὰ πράγματα, αὕτη εἶναι ἡ γνώμη μου, καὶ ἡ

ἐκλαμπρότης σας κρίνετε πάλιν τὸ συμφερώτερον καὶ ἀκολουθήσατε· νεώτερόν τι δὲν εἶχον νὰ σᾶς εἰδοποιήσω καὶ μένω·

Εἰδοποίησόν με πότε θὰ ἀνταμώσωμεν.

1826 Ἰουλίου ά. Ὁ ἀδελφός σας, Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον πρόεδρον Α. Ζαΐμην.

Ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν σας καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ· ἡ ἐνταῦθα ἄφιξίς μου δὲν ἀπέβλεψε ποτὲ εἰς τὸ νὰ λάβω μέρος τινὸς, ἀλλὰ νὰ συντελέσω εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν διεστώτων, καὶ νὰ βιάσω προσωπικῶς τὴν ταχεῖαν ἐκστρατείαν τῶν μὴ ἐκστρατευομένων ἐπαρχιῶν, καθὼς ἀφοῦ ἐβίασα τὰς λοιπὰς ἤδη καταγίνομαι δραστηρίως καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ Ἄργους, καὶ ἀφοῦ ὅσον τάχος φέρω αὐτὴν εἰς ἐκβίασιν ἠμπορεῖ νὰ εὐκολυνθῇ καὶ ἡ προσωπική μας ἀντάμωσις.

Ἐν Ἄργει 2 Ἰουλίου 1826. Θ. Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μοι Πάτερ υἱϊκῶς προσκυνῶ.

Καὶ προχθὲς κοινῶς μετὰ τοῦ θείου μου Κολιοπούλου, καὶ κυρίου Δημητράκη Δεληγιάννη ἀπὸ ταῖς Καρυαῖς σᾶς ἐγράφαμεν τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀκολούθως σᾶς ἔγραφον καὶ ἐγὼ μὲ ἕτερόν μου, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔκαμον τὴν εἰσβολήν των εἰς τῆς Καρύταινας τὸν κάμπον τὴν ἰδίαν ἡμέραν· λοιπὸν ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν χθὲς ἤρχοντο ὅλο ἓν στρατεύματα εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας, ἐκεῖ ἔῤῥιψαν τὰς σκηνάς των εὐθὺς, καὶ ἐτέντωσαν εἰς ὅλον τὸν κάμπον, ἡμεῖς δὲ εὑρισκόμενοι εἰς τὰς θέσεις Καρυαῖς, ὁ θεῖος μου Κολιόπουλος κὺρ Δημητράκης καὶ ἐγὼ εἴχαμεν τὰς φυλακάς μας διωρισμένας καὶ ἐβήγλιζον τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, οἱ ὁποῖοι χθὲς πρωῒ ἔφθασαν, ὁ ἀριθμός των ὅλος σχεδὸν μέσα εἰς τὴν Καρύταιναν καὶ τὸ ἱππικὸν καὶ τὸ πεζικόν τους, ἡμεῖς δὲ βλέποντες τοῦτο ἐκινήθημεν πανστρατιᾷ ἐναντίον των, φθάνοντες λοιπὸν, βλέποντες, ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἦτον διὰ νὰ ἐμφωλεύσουν ἐκεῖ καὶ νὰ ῥίψουν τὰς σκηνὰς εἰς Κεφαλάρι καὶ ἐπομένως ν' ἀρχίσουν νὰ λεηλατοῦν τοὺς τόπους τούτους, καὶ ἐνῷ ἦτον φθασμένοι εἰς τὴν Καρύταιναν ἤρχισαν καὶ ἐπολεμοῦσαν τοὺς ἐν τῇ τρύπᾳ εὑρισκομένους Καρυτινοὺς, ἐπέσαμεν ἐπὶ ποδὸς τούτων οἱ Ἕλληνες μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ ἐνθουσιασμὸν, ὥστε ἕνεκα τούτου ἐτράπησαν εἰς φυγὴν οἱ ἐχθροὶ χωρὶς νὰ ἐπιμείνουν ν' ἀλλάξωμεν του-

φέκι παντελῶς· οἱ Ἕλληνες γαυρυώμενοι τοὺς ἔπεσαν στὸ ἀχνάρι καὶ τοὺς ἐπῆγαν κάτω εἰς τὸν κάμπον κυνηγῶντας, ὅπου πόσην φρίκην καὶ συστολὴν ἔλαβαν οἱ ἐχθροὶ εἶναι ἀπερίγραπτον· ἡμεῖς ἀπ' ἐκεῖ ἐκάμαμεν σχέδιον μὲ τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον καὶ μὲ κὺρ Δημητράκη, ὁ μὲν θεῖός μου ἐπέρασεν εἰς Ἀτζίχολον, ὁ δὲ κὺρ Δημητράκης καὶ ἐγὼ ἐφθάσαμεν ἐνταῦθα σήμερον· πλὴν ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ εὑρισκόμενοι τώρα εἰς τὸν κάμπον Καρύταινας καὶ ἑπόμενα, ὅπου πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιωτῶν μας ἔχοντας ταῖς φαμελιαῖς των εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη πλησίον ἀνεχώρησαν διὰ νὰ μὴ σκλαβωθοῦν αἱ φαμελιαί των, ὥστε ἐγὼ ἔμεινα μὲ στρατιώτας ὀκτακοσίους τὸν ἀριθμὸν, καὶ περιμένομεν νὰ ἴδωμεν τί κινήματα θὰ κάμουν οἱ ἐχθροί. Ἐκ τῶν Καλαβρυτινῶν καμμίαν προκοπὴν δὲν βλέπομεν, καθὰ ἐκ τοῦ ἐσωκλείστου θέλεις πληροφορηθῆς . . . . . .

5 Ἰουλίου 1826 ἐκ Στεμνίτζης ὁ υἱός σας

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Ἀπὸ χθὲς μ' ἐπίτηδες ταχυδρόμον σὲ ἰδέαζα περὶ πάντων, καθὼς καὶ περὶ τῶν κινημάτων τοῦ ἐχθροῦ, ἐπαναλαμβάνω πάλιν νὰ σᾶς τὰ ἐξιστορήσω, μὴν ἠξεύροντας ἂν σᾶς ἦλθε τὸ χθεσινόν μου· ὁ ἐχθρὸς εὑρίσκετο ἕως χθὲς ἐξαπλωμένος ἀπὸ Λεοντάρι ἕως Φραγκόβρυσιν κατὰ τὰ μέρη τῆς Καρύταινας, καὶ ἐδῶθεν ἕως Μπόρα καὶ ἕως Μαρδίκια, τὰ ὁποῖα πληροφοροῦμαι ἀπὸ βάρδιες καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους, ὅπου ἔστειλα καὶ παρατηροῦν τὰ κινήματά του, ἔστειλα καὶ ἔκαμαν καὶ χωσιὰς εἰς διάφορα μέρη καὶ ἐσκότωσαν ἀρκετοὺς καὶ ἐπῆραν ἅρματα, ἄλογα καὶ ἄλλα λάφυρα. Κρητικοὶ σκλάβοι ἐλευθερώνονται καθημερινῶς, ὥστε ἕως τώρα εὑρίσκονται νεοφερμένοι περὶ τοὺς δέκα ἐδῶ εἰς τὸ στρατόπεδόν μας, χθὲς δὲ ἐξεκίνησα ἀνθρώπους μου καὶ ἐπῆγαν καὶ κατεπάτησαν τὸν τόπον, οἱ ὁποῖοι τὸ βράδι ἐκοιμήθησαν εἰς τὸ Λεοντάρι· μᾶς πληροφοροῦν βεβαίως ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐτραβίχθη ἀπὸ ὅλον τὸν κάμπον τοῦ Λεονταρίου καὶ τώρα εὑρίσκεται ἀπὸ Σαπολείβαδι ἕως Τριπολιτζᾶν ἐξαπλωμένος· ἡμεῖς ὡς περιττὸν νὰ καθήμεθα ἐδῶ ὡς μὴ οὔσης ἀνάγκης ἀπεφασίσαμεν αὔριον νὰ περάσωμεν εἰς τὰ αὐτόθι· προσμένομεν δὲ ὁδηγίας σας καθ' ὁδὸν, ἵνα μᾶς προφθάσῃ ἐδῶ, διατάττοντές μας ὡς γνωρίζεις ν' ἀκολουθήσωμεν· ἀπὸ

τροφὰς ἔχομεν ἔλλειψιν, ὥστε χθὲς καὶ σήμερον τὸ στράτευμα εἶναι δίχως ταΐνι καὶ ζῶμεν μὲ κρέας . . . .

Ἐν Λογκανίκῳ τὴν 14 Ἰουλίου 1826.

Γ. Γιατράκος.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ Ἀρχηγὲ, κύριε Θ. Κολοκοτρώνη.

Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἔλαβον τὴν ἀπὸ 22 τοῦ ἤδη διαταγήν σου ἐν ᾗ βλέπω νὰ μοὶ λέγῃς, ὅτι ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθην νὰ στείλω τροφὰς τῶν εἰς Καρύταινα ἰδικῶν μου, ἀλλ' οὔτε δύναμαι νὰ στείλω, νὰ γράψω διὰ νὰ ἀπεράσωσι καὶ ἐκεῖνοι ἐδῶ εἰς τὸ Διάσελον Κανδύλας, οἵτινες δι' ἀδείας τοῦ ἀδελφοῦ Καπ. Γενναίου ἔφθασαν ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ὑστεροῦντο μεγάλως ἀπὸ τροφάς. Περὶ τῶν ἐχθρικῶν κινημάτων σὲ εἰδοποιῶ, ὅτι πρὸς τὰς 19 τοῦ τρέχοντος ἦλθον ὑπὲρ τὰς δύω ἥμισυ χιλ. ἐχθροὶ εἰς Κανδήλας, οἵτινες ἔκαμον εὐθὺς τὸ κίνημά των· ἡμεῖς δὲ μὴ ἀναβάλλοντες καιρὸν, τοὺς ἐκτυπήσαμεν, ὁμοίως καὶ οἱ ἐν Μοναστῆρι, καὶ ἔτσι τοὺς ἐπιστρέψαμεν, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ κεφαλάρι αὐτοῦ τοῦ χωρίου· πρὸς τὰς 20 ἅμα πρωΐας, ἐν ᾧ ἤλπιζον νὰ ἔλθουν ἐπάνω μας, αἴφνης καὶ ἀνελπίστως μανθάνω παρὰ τῶν καραουλίων, ὅτι οἱ ἐχθροὶ εἰσχώρησαν κατὰ τὸν κάμπον Φονέως, ἐγὼ δὲ εὐθὺς εἰς τὸ γελέκι μεθ' ὅλων τῶν συντρόφων μου ἔτρεξα, διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ τοὺς βλάψω, ἢ νὰ ἐλευθερώσω κἂν τοὺς ἀδυνάτους, αὐτοὶ ὅμως ἀφοῦ ἔκαυσαν ἕνα ὀσπήτιον εἰς Καλύβια, καὶ τὸν πύργον Μεσιαννοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν πᾶν τὸ προστυχὸν ἐτραβίχθησαν εἰς Γκιόζα, καὶ ἐπρόφθασα μόνον μερικοὺς ἱππεῖς, τοὺς ἐκτύπησαν, ἐθανατώσαμεν τρεῖς, τοὺς ὁποίους ἐπῆραν οἱ ἴδιοι, ὁμοίως καὶ δύω ἄτια, καὶ ἔτζι ἐλευθερώσαμεν τόσους ἀδυνάτους, οἵτινες ἐκινδύνευον παρὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ πρὸς τὸ δειλινὸν ἐτραβίχθησαν ἀπὸ Γκιόζα, καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς Ἀγαλομπέτεια, ἐγὼ δὲ τὸ ἑσπέρας ἔμεινα εἰς Διάσελον Καστανιᾶς, στοχαζόμενος, ὅτι καὶ αὖθις θὰ ἔλθουν κατὰ Φονιὰ, τὴν δὲ τετάρτην ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου βεβαιοῦμαι παρὰ τῶν καραουλίων, ὅτι ἑτέρα κολῶνα ὑπὲρ τὰς 3 χιλιάδας ἐχθρῶν ἐπέρασαν ἀπὸ Ἀρμενίαν καὶ ἔφθασαν ἕως Φρουσύναν, Τάτζη, Ἁγιονικόλα, Μπουγιάτι, Σκοτεινὴν, καὶ πλησίον τοῦ Ψάρι, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ ἔκαυσαν, ἠχμαλώτισαν, ἐλεηλάτησαν, ἐτραβίχθησαν εὐθὺς εἰς Φρουσίνα χωρὶς νὰ προφθάσωμεν εἰς τὰ ἐπι-

πεδα τῆς σκοτεινῆς πάσης, τὴν πέμπτην ἐπῆρα τοὺς καβελαραίους μου καὶ ἐπῆγα ἕως εἰς τὴν Φρουσίνα, αὐτοὶ ὅμως ἀνεχώρησαν διὰ Τριπολιτζὰν εὐθὺς, καθὼς καὶ οἱ εἰς Ἀγαλοπμέτανα, ἔτζι λοιπὸν ἀνέβην πάλιν μεθ᾽ ὅλων τῶν συντρόφων εἰς ταμπούρια τοῦ Διασέλου. . . . .

Τὴν 24 Ἰουλίου ἀπὸ Διάσελον Κανδύλας.

ὁ τῶν ἐπιταγῶν σας εὐπειθὴς Παναγιώτης Νοταρᾶς.

Ἐκλαμπρότατε στρατηγὲ Κολοκοτρώνη καὶ φίλτατε ἀδελφέ!

Ἐγὼ μόλις ἔφθασα ἐνταῦθα ὡμίλησα τοῦ Χ. Μιχάλη πολλὰ, τὸν ὑπεσχέθην ἐκ μέρους σου καὶ περισσότερα ὡς ὡμιλήσαμεν καὶ ὡς ἡ περίστασις ἀπαιτεῖ, τέλος πάντων μοὶ ὑπεσχέθη, ὅτι σήμερον ἑτοιμάζεται καὶ αὔριον ἔρχεται εἰς ἀντάμωσίν σου μὲ τοὺς καββελαραίους· ὁ Φαβιέρος ζητεῖ τὴν τακτικὴν καββελαρίαν νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν, διὸ κάμνω ἔντονον, ἀλλὰ δικαιολογημένην ἀναφορὰν πρὸς τὴν Διοίκησιν παριστάνων τὴν ἀναπόφευκτον ἀνάγκην νὰ διαμείνῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου ἐνταῦθα.

Οἱ Σουλιῶται δὲν ἐσυμφώνησαν νὰ ὑπάγουν εἰς Ὕδραν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ εὔγουν μὲ τὰ στρατεύματά των εἰς τὴν Πελοπόννησον, σκοπεύουν νὰ πιάσουν τὴν θέσιν τῶν Τζιπιανῶν· ἰδοὺ λοιπὸν περίστασις χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇς τὰ παρελθόντα νὰ γράψῃς πρὸς αὐτὸν ὅσα ὑπαγορεύει ἡ περίστασις διὰ νὰ τοὺς φιλοτιμήσῃς περισσότερον, ἐξόχως δὲ εἰς τὸν Κίτζον γράψε γράμμα ἰδιαίτερον καθὼς καὶ εἰς τὸν Λάμπρον Βεΐκον, ὑποσχέθη τι πρὸς αὐτὸν εἰλικρινῆ ἀδελφότητα καὶ ὠφελείας, τὰς ὁποίας ἐπιθυμοῦν, καὶ τιμὰς ὅσας θέλουν, εἰπὲ τέλος πάντων πρὸς τοὺς ὑστέρους ὅτι θέλεις νὰ κάμῃς μετ᾽ αὐτῶν μίαν ὕπαρξιν καὶ ἓν σπῆτι· κρίνω περιττὸν νὰ σοὶ εἴπω περισσότερα, διότι γνωρίζω πόσον ἠξεύρεις νὰ ὠφελῆσαι ἀπὸ τὰς περιστάσεις· σοὶ προσθέτω, ὅτι εἰς τὸ γράμμα τὸ κοινὸν ὅπου θὰ γράψῃς πρὸς αὐτὸν νὰ κάμῃς νὰ ὑπογραφθοῦν ὁ Γιατράκος καὶ Νικήτας· ἐντοσούτῳ ὅμως κρίνω ἀναγκαῖον νὰ κινηθῇς διὰ νὰ προκαταλάβῃς τὴν θέσιν τῶν Τζιπιανῶν, ὅπου τὸν γράφω πῶς τὸν περιμένεις, περὶ τοῦ κινήματος τούτου θέλεις ἀναφερθῇ καὶ πρὸς τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἔξοδον τῆς καββελαρίας . . . .

Τὴν 28 Ἰουλίου 1826 ἐν Ναυπλίῳ.

ὁ εἰλικρινὴς φίλος Σας Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

Καταχωροῦμεν ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ τὸ γράμμα τοῦ Σαφφάκα, ὅπου εἶχε καπάκια μὲ τοὺς Τούρκους.

Γενναιότατε στρατηγὲ καὶ ἀδελφέ μου.

Πρὸ ἡμερῶν μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπόν μου σᾶς ἔγραφα παριστάνοντάς σας τὴν κατάστασιν τῆς δυσχερεστάτης πατρίδος μας, τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, λοιπὸν ὁ ἄνθρωπός μου ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψεν ἀπὸ αὐτοῦ, διὰ νὰ ἰδῶ τὴν ἀπόκρισίν σας καὶ εὑρίσκομαι εἰς ἄκραν ἀνησυχίαν, ὅθεν καὶ διὰ τοῦ πατρός μου πάλιν δὲν λείπω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι τὰ πράγματα ἐδῶ τρέχουν εἰς τὸ ἴδιον καὶ ἡμεῖς προσμένομεν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἔθνους διὰ νὰ κάμωμεν τὸ χρέος μας, διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ μὲ φανερώσητε τὰ αὐτόθεν καὶ νὰ μὲ ὁδηγήσητε μὲ ὅλην τὴν ἀλήθειαν, συμβουλεύοντάς με πῶς νὰ φερθῶμεν, μὴν στοχασθῇς ἀδελφέ μου ὅτι ἄλλαξα γνώμην, παρὰ νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι εἶμαι ἐκεῖνος ὁ πατριώτης ὅπου μὲ ἐγνώρισες πρὸ καιροῦ καὶ κανένας μὴν εἰπῇ, ὅτι πλανώμεθα εἰς τὰ προσωρινὰ γελάσματα τῶν ἐχθρῶν, διότι ὁ Σαφάκας δὲν χάνει τόσους ἀγῶνας, καὶ θυσίας, ὅπου διὰ τὴν γλυκυτάτην πατρίδα ἔκαμεν, καλλίτερον προκρίνει τὸν θάνατον, μὰ τί νά κάμω ἀδελφὲ ὅπου ὑποφέρω τόσους πειρασμούς, διὰ νὰ μὴν χάσωμεν τόσους χριστιανοὺς, ὅπου εὑρίσκονται μὲ πατριωτισμὸν καὶ μὴ δυνάμενοι σήμερον νὰ καταφύγουν εἰς τὰ αὐτόθι, μάλιστα ἔχω καὶ τόσα ἅρματα ὅπου μὲ ἀκολουθοῦν καὶ ἀκονίζουν τὰς μαχαίρας των διὰ τοὺς ἐχθρούς, προσμένοντες τὸν καιρόν. Γέροντά μου, ὅσας γλώσσας ὅπου ἀκούεις καὶ μελετοῦν τὴν κατηγορίαν μας ὅλας νὰ τὰς ἀπαντᾷς καὶ νὰ τοὺς πληροφορῇς, ἠξεύροντας τὸν πατριωτισμόν μου· πρὸς τούτοις σᾶς λέγω τὴν γνώμην μου, καὶ νὰ μοὶ ἀποκριθῆτε ὅσον τὸ συντομώτερον, ὅτι ἂν καταλαμβάνετε, ὅτι εἶναι καμμία ἐλπὶς διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ ἐδῶ τόπος ὅπου ἔπεσεν εἰς τὸν ζυγὸν, ἐγὼ ὑποφέρω ὅλα τὰ βάσανα καὶ τοὺς πειρασμοὺς, διὰ νὰ ἐπιτύχω διὰ μέσου δυνάμεων νὰ κάμω θυσίας καὶ νὰ ἀγωνισθῶ καθὼς καὶ πρότερον, εἰδὲ καὶ καταλαμβάνετε, ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία ἐλπὶς, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ ἀναγγείλητε ὅλην τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀμέσως νὰ εὕρω καιρὸν, ν' ἀπεράσω τὰ αὐτόθεν, μὲ ὅσους πιστοὺς πατριώτας μὲ ἀκολουθήσουν, ἐν τοσούτῳ καὶ μένω μὲ ὅλον τὸ ἀδελφικὸν σέβας. 1826 Αὐγούστου 3 Λιδωρίκι.

ὁ Πατριώτης καὶ ἀδελφός σας Ἀντροῦτζος Σαφφάκας.

Ἀφοῦ ὁ Κολοκοτρώνης, ὡς ἐρρέθη, κατέβη εἰς Ἄργος καὶ συνεπείᾳ τοῦ συνδέσμου, τὸν ὁποῖον συνῆψε μετὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς Ῥούμελης, ἀνέμενε τὰ ἐν Ναυπλίῳ εὑρισκόμενα στρατεύματα ν᾽ ἀναχωρήσωσιν, ἄλλα μὲν διὰ τὴν Ῥούμελην, ἄλλα δὲ διὰ τὰ Τσιπιανά, ἐν οἷς καὶ τὸ τακτικὸν καὶ ἄτακτον ἱππικόν· ἔγραψε πρὸς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς ἐν γένει τῆς Πελοποννήσου ἵνα συγκεντρωθῶσιν εἰς Τσιπιανὰ πρὸς καταρτισμὸν γενικοῦ τινος στρατοπέδου. Ἀλλ᾽ ὁ Ζαΐμης καί τινα μέλη τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς, δυσαρεστηθέντες διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς Ῥούμελης μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνου ἤρχισαν ν᾽ ἀντενεργῶσι κατ᾽ αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ Ζαΐμης διέταξε τὸ τακτικὸν ἱππικὸν ν᾽ ἀπέλθῃ εἰς Μέθενα ἔνθα ἦτον ὁ Φαβιέρος, ἐνῷ τοιαύτη ἀνάγκη δὲν ὑπῆρχε· δεύτερον, διὰ ν᾽ ἀποσπάσῃ τὸν Καραϊσκάκην ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην ἐπρότεινεν εἰς τὴν Διοικητικὴν ἐπιτροπὴν νὰ διορισθῇ οὗτος ἀρχηγὸς τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ ὅπλων. Τὰ δὲ μέλη τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἰδιαιτέρων σκοπῶν τοῦ Ζαΐμη, παρεδέχθησαν τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ δικαίως, διότι ὁ Καραϊσκάκης ἦτον ὁ ἱκανώτερος τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἐδέχθη μὲν τὴν Ἀρχηγίαν, ἀλλ᾽, ἐναντίον τῶν προσδοκιῶν τοῦ Ζαΐμη, ἔμεινεν ἀναπόσπαστος ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ μάλιστα μέχρι τοῦ θανάτου του διατηρήσας τὴν ὑπόσχεσίν του, ὡς τοῦτο ἀπὸ τὰς ἰδίας ἐπιστολάς του ἐμφαίνεται, ἰδίως δ᾽ ἐξ ἐκείνης τοῦ Κωλέτου τῆς 16 Αὐγούστου. Τρίτον ὑπεσχέθη πρὸς τοὺς λοιποὺς καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἠπειροσουλιώτας νὰ ἐξοικονομήσῃ τοὺς μισθοὺς των ἐκ τῆς σταφίδος τῆς Κορίνθου καὶ Βοστίτσης διὰ νὰ ἀποσπάσῃ καὶ τούτους ἀπὸ τοῦ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη συνδέσμου, ἐνῷ αἱ πρόσοδοι αὗται εἶχον παραχωρηθῇ πρὸς χρῆσιν ἐν γένει τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατευμάτων. Ὅτι δὲ ὁ Ζαΐμης παρεχώρησε τὰς προσόδους εἰς τοὺς ὁπλαρχηγούς, οἵτινες ἤθελαν συντελέσει εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους σκοπούς του, καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἀγωνι-

ζομένους διὰ τὸ κοινὴ τῆς πατρίδος συμφέρον καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπὸ 19 Αὐγούστου κατωτέρω καταχωρουμένης διαταγῆς τῆς Διοικήσεως ἀποδεικνύεται, καὶ ἀπὸ τὴν ἑπομένην περικοπὴν τῆς ἀπὸ 20 7βρίου 1826 ἐπιστολῆς τοῦ Καραϊσκάκη, ἥτις εὑρίσκεται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπομένως κατώρθωσε νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ τριμελὴς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν Ναυπλίῳ στρατευμάτων μὴ Πελοποννησίων ὑπὲρ τὰς 3000, συγκειμένη ἀπ' αὐτὸν τὸν Ζαίμην, Μαυρομιχάλην καὶ Ἀναγ. Δεληγιάννην, ἐναντίον τοῦ Νόμου· διότι ἡ Συνέλευσις εἰς σύνολον τῶν ἐπιτροπευόντων ἀνέθεσε τὴν Διοίκησιν τῶν πραγμάτων· δὲν ἐπετρέπετο ὅμως αὐτοῖς νὰ ἐκλέγωσι ἄλλας ἐπιτροπὰς πρὸς διοίκησιν τοῦ στρατοῦ, ὡς τοῦτο ἐκφράζεται καὶ ὁ Καραϊσκάκης αὐτὸς εἰς τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν του τῆς 12 Αὐγούστου.

Ἡ ἐπιτροπὴ δ' αὕτη παραλαβοῦσα τὸν ῥηθέντα στρατὸν μετέβη εἰς Κόρινθον ἵνα ἡσυχάσῃ δῆθεν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη τὴν ἐμφύλιον ῥῆξιν τῶν Νοταραίων. Ἀλλὰ ὁ πραγματικὸς σκοπός της ἦτο νὰ συγκεντρώσῃ στρατόπεδον ἀπὸ μὴ Πελοποννησίων, ἐν ᾧ προσλαμβάνοντες τὸν Λόντον καὶ Ἰ. Νοταρᾶν ν' ἀντιπράξωσι πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην· ταῦτα πληροφορηθεὶς ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὰς κάτωθεν, τοῦ Δεληγιάννη τὴν ἀπὸ 31 Ἰουλίου καὶ Μεταξᾶ ἀπὸ 2 Αὐγούστου ἐπιστολὰς, παρέλαβε τὸ ὑπὸ τὸν Χατζῆ Μιχάλη ἱππικὸν καὶ μετέβη εἰς Καστανιᾶν πρὸς τ' ἄκρα τῆς Κορίνθου, ἔνθα ἦτο καὶ ὁ Π. Νοταρᾶς μετὰ 700· εἰδοποιήσας συγχρόνως τὸν Πλαπούταν καὶ Γενναῖον, οἵτινες ἐτοποθετήθησαν μετὰ 2000 εἰς Κανδύλαν, δύω ὥρας μακρὰν τῆς Καστανιᾶς. Ἐπίσης ἔγραψε πρὸς τὸν Σισίνην, Β. Πετμεζᾶν, Χριστόπουλον, Κανελόπουλον, Μελετόπουλον, Κανέλον Δεληγιάννην, Κουμάναίους καὶ Παπασταθόπουλον, νὰ φθάσωσιν, οἵτινες μετὰ ταῦτα ἦλθον φέροντες 3500. Εἰδοποίησε πρὸς τούτοις καὶ τὸν σύντροφόν του Καραϊσκάκην,

ὅστις τοῦ ἀπήντησε διὰ τῆς κάτωθεν τῆς 13 Αὐγούστου ἀπὸ Ἐλευσῖνα ἐπιστολῆς του.

Ἀλλ' ἡ Διοίκησις ἐνόησε τὸ λάθος της, διορίσασα τὸν Ζαίμην καὶ λοιποὺς, ἵνα συμβιβάσωσι τὰ πράγματα τῆς Κορίνθου, διότι οὗτοι ἀντὶ ὠφελείας ἐπέφερον βλάβην, καὶ ἔγραψεν εἰς τὸν Ζαΐμην τὸ κατωτέρω ἔγγραφόν της· καὶ μετὰ ταῦτα τὸν προσεκάλεσε καὶ ἐπανῆλθε τὴν 21 Αὐγούστου εἰς τὴν θέσιν του· καὶ τοιουτοτρόπως ἀπαλλαχθεὶς ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ τοιαῦτα προσκόμματα ἔῤῥιψε τὴν προσοχήν του πρὸς τὴν ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ εἴς τε τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Χέρσον Ἑλλάδα.

Ἰδοὺ καὶ τ' ἀνωτέρω μνημονευθέντα καὶ λοιπὰ ἔγγραφα περὶ τῶν περιστατικῶν τούτων.

Ἐξοχώτατε καὶ συνετὲ ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη!

Χθὲς μ' ἔφθασαν ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν Καραϊσκάκην τὰ περικλειόμενα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐφρόντισα νὰ σᾶς διευθύνω.

Παρατηρεῖτε βέβαια τὰς προτάσεις του, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων δὲν ἀφιερόνει, εἰμὴ εἰς τὴν πατριωτικὴν μεταξύ σας ἕνωσιν, καὶ τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα πάντοτε δεικνύετε εἰς τοιαύτας κρισίμους περιστάσεις.

Μ' ὅλονότι γνωρίζετε παρ' ἄλλον ἡ ἐξοχότης σας πόσον αὐτὴ ἡ ἀδελφικὴ καὶ ἀμοιβαία βοήθεια συντείνει βέβαια εἰς τὸν σκοπὸν τῆς εἰλικρινείας σας, ἐνῷ γνωρίζω, ὅτι ἡ μόνη βάσις τῆς ἀδελφικῆς αὐτῆς ἑνώσεώς σας δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ κοινὴ τοῦ ἔθνους ὠφέλεια, κρίνω χρέος μου καὶ ἐγὼ μόλον τοῦτο νὰ σᾶς παρακαλέσω, διὰ νὰ ἐνδώσητε εἰς τὰς πατριωτικάς του ταύτας προσκλήσεις, καὶ ὅσα ἀρχήτερα σᾶς ὑπαγορεύει ἡ φρόνησίς σας, ὁ πατριωτισμὸς καὶ αὐτὸ τὸ αἴσθημα τῆς φιλίας σας νὰ τὸν προφθάσετε εἰς τὰ ζητήματά του, τὰ μόνα μέσα εἰς τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τῶν γενναίων ἐπιχειρημάτων σας, ὡς περιττὸν δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον καὶ ὑγιαίνοιτε.

ἐν Ναυπλίῳ τὴν 16 Αὐγούστου 1826.

ὁ πατριώτης καὶ ἀδελφὸς Ἰωάννης Κωλέτης.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Γενικὸν Ἀρχηγὸν Κύριον Θ. Κολοκοτρώνην!

Ἔλαβεν ἡ Διοίκησις τὴν ἀπὸ 11 Αὐγούστου ἀναφοράν Σας καὶ παρετήρησε τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα. Μὲ μεγάλην της δυσαρέσκειαν βλέπει τὰς ἀναφυομένας ἐναντίον τῶν εὐχῶν καὶ ἐλπίδων της δυσκολίας εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν ταραχῶν.

Ὅσον περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐθνικῶν προσόδων τῆς Πελοποννήσου καὶ ἡ Διοίκησις εἶναι σύμφωνος μὲ τὸ περὶ τούτου φρόνημα τῆς ἐξοχότητός σας, καὶ πρὶν ἀκόμη λάβῃ τὴν ἄνω εἰρημένην ἀναφοράν σας εἶχε κοινοποιήσει τὸ φρόνημά της καὶ εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον πρόεδρον Κύριον Ἀνδρέαν Ζαΐμην καὶ πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἠπειροσουλιωτικῶν σωμάτων.

Ἡ Διοίκησις ἔχει βάσιν τὴν εἰς τὰς 6 Ἰουλίου γενομένην συμφωνίαν κατὰ τὴν γενικὴν ἀναφορὰν ὅλων τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ τῆς ἐξοχότητός σας καὶ μάλιστα τὸ Γ. αὐτῆς ἄρθρον, καὶ κατὰ τοῦτο ἐπιμένει· ὥστε ὅλα τὰ ἐθνικὰ εἰσοδήματα τῆς Πελοποννήσου νὰ διανεμηθῶσι κατ᾽ ἀναλογίαν εἰς ὅλον τὸ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικόν. Τοῦτο εἶναι καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον, καὶ καμμία μεταβολὴ δὲν ἀνέχεται ἡ Διοίκησις νὰ γίνῃ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν συμφωνίαν. Τότε μόνον ἤθελε συγκατατεθῆ εἰς τὸ νὰ τὴν μεταβάλῃ, ὅταν ἡ κοινὴ θέλησις ὅλων τῶν ὁπλαρχηγῶν ἀπαιτήσῃ τὴν μεταβολὴν ταύτην καὶ ἡ κοινὴ θέλησις ἐγγυηθῇ ἐνταυτῷ καὶ μὲ κοινὴν ἀναφορὰν ὑπογεγραμμένην ἀπαράλλακτα ἀπὸ ὅλους τοὺς αὐτοὺς ὁπλαρχηγοὺς ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σας ὡς ἡ ῥηθεῖσα τῶν 6 Ἰουλίου ἀναφορά.

ἐν Ναυπλίῳ τῇ 13 Αὐγούστου 1826.

Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Καραϊσκάκη πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

. . . .

Γενναιότατε ἀδελφέ.

Ἔμαθα, ὅτι ἔγειναν μερικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὸ σύστημα τῆς Διοικήσεως ἀηδεῖς· δὲν ἠξεύρω ἂν εἰς τὸν καιρόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὸ Διοικητικὸν μορφὴν σταθερωτέραν καὶ εὐϋποληπτοτέραν ἦτον δίκαιον νὰ πέσωμεν ἀπὸ τὴν Σκύλλαν εἰς τὴν Χάρυβδιν· καὶ ἀπορῶ πῶς ἡ γενναιότης σου ἐστάθης ἀδιάφορος, ἢ κἂν

δὲν μὲ ἰδεάζεις· ὅλος ὁ ξένος κόσμος μὲ ἀνοικτὰ μάτια βλέπει πῶς καὶ ποῖοι διοικοῦν τοὺς Ἕλληνας· διότι ἀπὸ μόνην τὴν σοφὴν καὶ προσηρμοσμένην διοίκησιν κρέμαται ἡ εὐτυχία τῆς Ἑλλάδος· ἄδικον λοιπὸν εἶναι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ν' ἀδιαφορῶμεν εἰς τὸ πῶς καὶ ποῖοι θὰ μᾶς διοικοῦν.

Μὲ ἐπίτηδες πεζὸν σὲ στέλλω τὸ παρὸν, προσμένω τὴν Καβελλαρίαν, περιμένω καὶ ἀπόκρισίν σου εἰς ὅσα σὲ γράφω, ἐγὼ δὲ μένω

τῇ 12 Αὐγούστου 1826 ἐν Ἐλευσῖνι.

ὅλος πρόθυμος ὁ εἰλικρινὴς φίλος σου Καραϊσκάκης

Ἐκλαμπρότατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Χθὲς ἐπιστρέφων ἀπὸ Ἄριαν ἐνταῦθα, παρ' ἐλπίδα εὗρον τὸν θάνατον τοῦ δυστυχοῦς καὶ ἀδικοφονευμένου Κωνσταντίνου Ζαφειροπούλου, καὶ ἐνῷ ἐγὼ ὑπῆγον εἰς τὸ λείψανον αὐτοῦ τοῦ δυστυχοῦς, οἱ συνδιοικηταί μου κάμνοντες συνέλευσιν μετά τινων μελῶν τῆς ἄλλης ἐπιτροπῆς, ἐφρύαξαν ὅ τε Ζαΐμης, Πουτούρης, καὶ ἄλλοι ἐναντίον ἡμῶν τῶν δύω, καὶ μάλιστα ἐμοῦ, λέγοντες ὅτι ἐγὼ δὲν σᾶς ἄφησα νὰ συγκατανεύσητε νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ Ζαΐμης, καὶ ἀπειλοῦντές με πολυειδῶς, ἄλλοι ὅτι πρέπει νὰ μὲ περιορίσωσι, καὶ ἄλλοι νὰ μὲ ἀποκηρύξωσιν, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐγὼ εἶμαι πρωταίτιος ὁποῦ δὲν σὲ ἀφίνω νὰ ὑπακούῃς εἰς τὰ ὅσα ὁ Ζαΐμης θέλει, τέλος ἄλλοι ἀπὸ φόβον καὶ ἄλλοι κατὰ χάριν ἀπὸ τὰ μέλη, συνήνεσαν νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ Ζαΐμης.

Σήμερον παρευρέθην καὶ ἐγὼ εἰς τὴν συνέλευσιν, ὡμίλησα πάλιν ἐντόνως, ἀλλ' εἰς μάτην, αὐτοὶ ὅμως ἔκαμον τὰς διαταγὰς τῆς ἐκστρατείας του, μὲ εἶπον νὰ ὑπογράψω καὶ ἐγὼ, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐδέχθην προβάνων, ὅτι αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ζαΐμη μὲ τὸ νὰ τὴν φρονῶ ἐπιβουλὴν, ὡς καὶ εἶναι τῳόντι, καὶ μὲ τὸ ν' ἀποβλέπῃ νὰ προξενήσῃ μεγάλας ταραχὰς εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ νὰ ῥίψῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ, ἐγὼ δὲν ὑπογράφω, προκρίνω νὰ πάθω μύρια παρὰ νὰ βλαφθῇ ἡ Πελοπόννησος καὶ ταραχθῇ, καὶ νὰ πέσῃ ἡ ὑπόληψις τοῦ Κολοκοτρώνη· καὶ ὅ,τι ἀγαπᾶτε κάμετε. Βλέποντες τοῦτο, μὲ ἔβαλον ἰδιαιτέρως μερικὰ μέλη καὶ μὲ ὡμίλησαν νὰ συγκατανεύσω, τοὺς ἀπελογήθην καὶ αὐτῶν παρομοίως, καὶ ἀκόμη περισσότερα· καὶ οὕτως ἀνεχώρησα, μὴν ὑποφέρων τοιαῦτα παράνομα καὶ παράλογα ἐπιχειρήματα· δὲν θέ-

λει παύσω καὶ τοῦ λοιποῦ ν᾿ ἀκολουθῶ τὸ ἔργον μου διὰ χάριν τῆς Πατρίδος καὶ τῆς ἀδελφότητος.

Ἔφερον τὸν Πελοπίδαν ἀμέσως καὶ τὸν Φώτην διὰ νὰ τὸν εὐγάλω νὰ σᾶς γράψῃ καὶ νὰ σᾶς εἰπῇ διὰ στόματος, ἀλλ᾿ ὁ Φώτης μὲ εἶπεν, ὅτι ἐμποδίζεται σήμερον νὰ ἔλθῃ καὶ αὔριον μετὰ τὸ γεῦμα· ὁ δὲ Πελοπίδας, ὅτι δὲν εἶχεν ἄνθρωπον σίγουρον· διὸ ἐπ᾿ αὐτῷ τούτῳ ἔρχεται ὁ παρὼν γραμματικὸς, ὅστις θέλει σᾶς εἰπῇ ἐκτεταμένως περὶ πάντων, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ λεγόμενα νὰ δώσητε πίστιν καθ᾿ ὅλην τὴν ἔκτασιν· αὐτοῦ τὰ ἐπιχειρήματα δὲν πρέπει νὰ σ᾿ ἐξιππάσουν, ταράξουν, ἢ δειλιάσουν· ἀλλὰ καθὼς εἶσαι ἐκεῖνος ὁ Κολοκοτρώνης καὶ μὲ τὴν συνήθη σου γενναιοψυχίαν καὶ σύνεσιν νὰ μεταχειρισθῇς τὰ πράγματα, ἀντικρούων καὶ ἀναιρῶν τῶν ἐναντίων τὰς ἐνεργείας, νὰ κατορθώσῃς ὅλα ὅσα ἀφορῶσι πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος καὶ τῆς ὑπολήψεώς μας, χωρὶς ὑπόνοιαν καμμίαν ἢ δειλίαν παραμικράν· μένω ἐν τούτοις περιμένων συνεχῶς νὰ μὲ εἰδοποιῆτε περὶ πάντων· αὔριον ἢ μεθαύριον ἐξέρχεται ὁ Ζαΐμης μετὰ τῶν Σουλιωτῶν καὶ Ἅγιος Ἄρτης.

τῇ 31 Ἰουλίου 1826 Ναύπλιον.

ὁ ἀδελφός Ἀναγνώστης Δεληγιάννης.

Ἐκλαμπρότατε Στρατηγὲ καὶ φίλτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη.

Ὁ Φώτης θέλει σᾶς εἴπει, ὅσα διὰ ζώσης τὸν ὡμίλησα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐμβαίνουν εἰς τὸ χαρτὶ, μ᾿ ὅλον τοῦτο χρεωστῶ νὰ σᾶς σημειώσω τινὰ ἀναγκαῖα. Τρία μέλη ἐκ τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς ὁμοῦ μὲ ἓν ἐκείνης τῆς Συνελεύσεως ἐξέρχονται πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν, φέροντες μεθ᾿ ἑαυτῶν καὶ τὰ Ἠπειροσουλιώτικα στρατεύματα ἐπὶ σκοπῷ νὰ συγκροτήσουν στρατόπεδον, συνυπακουόμενοι καὶ μετὰ τῶν Πελοποννησίων ὁπλαρχηγῶν

. . . .

τῇ 2 Αὐγούστου 1826 ἐν Ναυπλίῳ.

ὁ εἰλικρινὴς φίλος σας Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

Ἐξοχώτατοι Στρατηγοὶ καὶ ἀδελφοὶ Νικήτα Σταματελόπουλε Δημ. Πλαπούτα, Ἰω. Κολοκοτρώνη, Δημ. Τζόκρη καὶ λοιποί.

Καὶ προχθὲς σᾶς ἐγράψαμεν, τὰ ὁποῖα ἕως τότε ἔτρεξαν, καθὼς καὶ σᾶς ἐβιάζαμεν καὶ διὰ τὸν τάχιστον ἐρχομόν σας, ἀλλ᾿ ἕως ἤδη δὲν ἐλάβομεν περὶ ὅλων αὐτῶν πληροφορίαν σας· ἐπειδὴ

ὅμως καὶ τὰ πράγματα ἐχώρωσαν μόλον τοῦτο καὶ ὁ Κύριος Ζαΐμης ἐξεφώνησεν, ὅσα κεκρυμμένος ἐνεργοῦσε καὶ ἐνεργεῖ· διὰ τοῦτο ὡς ἀδελφοὶ καὶ σύντροφοι νὰ ταχύνετε τὸν ἐρχομόν σας, διότι καιρὸν δὲν ἔχομεν, καὶ εἰς τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν λαμβάνουν οἱ ἐναντίοι καιρὸν διὰ νὰ λάβουν εἰς τὸ χέρι ὅσα εὑρίσκονται εἰς Βοστίτζαν καὶ Κόρινθον· καὶ ἡμεῖς μένομεν εἰς ἐντροπὴν καὶ ζημίαν. Περὶ ὅλων τούτων σᾶς γράφει καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Γ. ἀρχηγὸς ὅλην τὴν ἀλήθειαν, καὶ περιττὸν νὰ σᾶς εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον, ἐκεῖνο ὅμως ὅπου θὰ συντελέσῃ εἰς ὅλα τὰ κινήματά μας, καὶ ὅπου θὰ διαφεντέψῃ τὸν χαρακτῆρά μας καὶ τὰ δίκαια τῆς πατρίδος εἶναι ὁ τάχιστος ἐρχομός σας, καὶ ἀκολουθήσατε ὡς ἀρκετοί, διὸ καὶ μένομεν ἀσπάζοντές σας.

Τῇ 17 Αὐγούστου 1826. Γκούρα. Οἱ ἀδελφοὶ καὶ Πατριῶται Κανέλος Δεληγιάννης, Χρύσανθος Σισίνης, Βασίλειος Πετμεζᾶς, Δημήτριος Μελετόπουλος, Ἀναγνώστης Δ. Παπασταθόπουλος, Δημήττριος Κανελόπουλος, Δημ. Χρυσαντωνόπουλος, Νικόλαος Οἰκονομίδης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Ἐγὼ γράφω πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν διὰ νὰ ἐβγάλῃ τὸν στρατηγὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν ἔξω καὶ τότε μένεις περίεργος τῶν πραγμάτων, καὶ ὅπως εἰδῇς ἔτζι καὶ μοῦ γράφεις με ἀπόφασιν, καὶ θέλει καταφθάσω μὲ ὅσα στρατεύματα ἔχω διὰ νὰ μὴν ἀφήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπόν τους· ἐμένα ἔξευρέ με, καθὼς καὶ ὑπεσχέθημεν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ἀχώριστον ἀδελφόν σου καὶ διὰ τὸ ὄνομά σου καὶ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος, προτιμῶ νὰ χύσω καὶ αὐτὴν τὴν ῥανίδα τοῦ αἵματός μου, διότι ἐνῷ σοῦ ἔδωσα τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου πρέπει ν' ἀποθάνω ἀπάνω εἰς αὐτόν· πληροφορεῖσαι δὲ διεξοδικῶς ἀπὸ τὸ γράμμα πρὸς τὸν ἀδελφόν μας Γ. Βαλτινόν.
Ὁ ἀδελφός σου

Τὴν 13 Αὐγούστου 1826, ἐν Ἐλευσῖνι. Καραϊσκάκης.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τοὺς *ἐκλαμπροτάτους Πρόεδρον καὶ λοιπὰ δύω μέλη τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως*

Ἐνῷ ἀνυπομόνως ἐπερίμενεν ἡ Διοίκησις νὰ ἴδῃ πραγματικῶς

ἀποπληρωμένον κατὰ τὰ γραφόμενά σας τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς σας, τὴν τελείαν δηλ. ἐξομάλυνσιν τῶν διατρεχουσῶν ταραχῶν καὶ στάσεων εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, ἐναντίον ὅλων τῶν εὐχῶν καὶ ἐλπίδων της, βλέπει ἤδη μὲ ἀνέκφραστον δυσαρέσκειαν καὶ λύπην, ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἔπαυσαν εἰσέτι αἱ ῥηθεῖσαι ταραχαὶ, ἀλλὰ ἐξ ἐναντίας τὸ κακὸν ὁλονὲν ἐξαπλοῦται, καὶ ἡ πυρκαϊὰ τῶν στάσεων πολλαπλασιάζεται.

Μὲ δίκαιον λόγον λοιπὸν ἡ Διοίκησις δὲν ἠμπορεῖ ἄλλο νὰ συμπεράνῃ ἐκ τούτου, παρὰ ὅτι τὰ πραγματικά σας εἶναι ὅλως διόλου ἐναντία εἰς τὰ γραφόμενά σας. Κύριοι ὁ, κόσμος ὅλως καταβοᾷ, κοινὴ ἀγανάκτησις καὶ γογγυσμὸς διηγέρθη εἰς ὅλων τὰς καρδίας· καὶ ἀπὸ Σύραν καὶ ἄλλα μέρη πληροφορούμεθα, πόσον καὶ ἐξωτερικῶς αὗται αἱ ἐμφύλιοι στάσεις κατετάραξαν ὅλα τὰ πνεύματα. Συλλογισθῆτε λοιπὸν ὁποῖα φρικτότατα καὶ ὀλέθρια ἐπακόλουθα θέλει ἐπισύρει εἰς τὴν παροῦσαν κρισιμωτάτην περίστασιν ἡ ῥῆξις τοῦ ἐπαπειλουμένου ἐμφυλίου πολέμου· ἡ Διοίκησις οὔτε εἶχεν οὔτε ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἄλλα προσφυέστερα μέτρα διὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἀναφυεισῶν ταραχῶν, παρὰ ἀποστέλλουσα τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ὡς ἔχοντας ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιῤῥοὴν καὶ δύναμιν εἰς τὰ διάφορα μέρη. Καὶ διὰ νὰ ἐξομαλύνετε καὶ ἐφησυχάσετε τὰ πράγματα δὲν ἐχρειάζετο, εἰμὴ μόνον ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Γ. ἀρχηγοῦ· ἡ Διοίκησις ἀπαιτεῖ ἐπιμόνως ἀπὸ τὴν ἐκλαμπρότητά σας ὡς καὶ ἀπὸ τὸν Γ. ἀρχηγὸν νὰ ἐνεργήσετε δραστηρίως νὰ κατορθώσετε τὴν ταχίστην κατάπαυσιν τῶν ταραχῶν τῆς Κορίνθου καὶ νὰ στρέψετε ἑπομένως τὴν προσοχήν σας εἰς τὴν σύστασιν τῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν στρατοπέδων, ἀλλ' ἐὰν ἐξ ἐναντίας δὲν ἐξομαλυνθῶσι τὰ πράγματα τοῦτο εἶναι ἐναργεστάτη ἀπόδειξις τοῦ ὅτι δὲν θέλετε· τὰ αὐτὰ γράφονται σήμερον καὶ πρὸς τὸν Γ. ἀρχηγόν.

Ναύπλιον τὴν 16 Αὐγούστου 1826. Ὁ ἀντιπρόεδρος

Δ. Τζαμαδός, Γ. Σισίνης, Α. Χ. Ἀναργύρου, Π. Δ. Δημητρακόπουλος, Σπ. Τρικούπης, Ἰ. Βλάχος, Κ. Ζῶτος.

Προς τὴν Σεβ. Διοικητικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος.

. . . .

Βλέπω τοὺς στρατιώτας ἀγανακτισμένους καὶ μὲ ὄχι τὴν ἀναγκαίαν ἀπόφασιν τοῦ νὰ κάμωσι μίαν γενικὴν ἐκ τοῦ συστάθην

μάχην μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, διότι τοὺς λείπουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, ὁ χειμὼν ἔφθασε καὶ δὲν ἔχουν οὔτε κἂν μίαν κάπαν, καὶ διότι ἔμαθον, ὅτι ἄλλα στρατεύματα, ἀπρακτοῦντα ἔλαβον χρήματα καὶ αὐτοὶ θυσιαζόμενοι δὲν ἔλαβον . . . . Ὁ εὐπειθὴς Πατριώτης,
20 7βρίου 1826, Γεν. στρατόπεδον Ἐλευσῖνος. Καραϊσκάκης.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρίσκοντο τὰ πράγματα μεταξὺ τῶν Ἀρχηγῶν Ἑλλήνων, ὅτε ὁ Ἰβραΐμης περὶ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ἀπὸ Τρίπολιν εἰσέβαλεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κυνουρίας καὶ κατῆλθεν εἰς Ἄστρος. Τότε δ' εὑρισκόμενος ἐκεῖσε ὁ Ζαφειρόπουλος (ὁ καὶ Ἄκουρος ἐπονομαζόμενος) ὠχυρώθη εἰς τὸ ἐκεῖ Καστράκι πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰδοποιήσας συγχρόνως τὸν Νικήταν καὶ Τσιώκρην διαμένοντας εἰς Μύλους, οἵτινες ἐπρόφθασαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ Καστράκι πρὸς ἐνίσχυσίν του· ἐπομένως ἀφίχθη καὶ ὁ Μεταξᾶς μετὰ τοῦ Ἑπτανησιακοῦ σώματος συγκειμένου ἀπὸ 200, ὥστε συνεσωματώθησαν ὑπὲρ τοὺς 1300· ὁ ἐχθρὸς ὅμως δὲν ἐκινήθη κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἵστατο πέριξ παρατηρῶν ἁπλῶς τὰ γινόμενα. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τὰς κινήσεις ταύτας τῶν πολεμίων μαθών, διέταξε διὰ τοῦ κάτωθεν καταχωρουμένου ἀπὸ 5 Αὐγούστου ἐγγράφου του, τοὺς Πλαπούταν, Γενναῖον, καὶ Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Ἄστρει· οὗτοι δ' ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς διαταγῆς ἀνεχώρησαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐκεῖ· ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς μόλις εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαίμονος, ὅτε ἔφθασαν οἱ κατωτέρω, τότε δ' ἑνωθέντες μετὰ τῶν λοιπῶν παρηκολούθησαν αὐτόν, ἐκτὸς τοῦ Ζαφειροπούλου καὶ Μεταξᾶ εἰς Καστράκι, ὅτε κατὰ τὴν 19 Αὐγούστου, μέχρι Μπασαρᾶ συγκρουομένης τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς των μετὰ τῆς ὀπισθοφυλακῆς τῶν Τούρκων, ἐφονεύθησαν καὶ ἐζωγρήθησαν ἀρκετοὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Τῇ δὲ 10 ἐκτύπησαν σῶμά τι ἐχθρικὸν ἀπὸ 1500 συγκείμενον, ἐξ ὧν ἐφόνευσαν καὶ ἐζώγρησαν περὶ τοὺς 200, ἐνῷ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν 6.

ἐπίσης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκτὸς τῆς μάχης ταύτης, οἱ Ἀντώνης Κολοκοτρώνης καὶ Παπαδημήτρις ἀπὸ Χρυσοβίτσι μετά τινων Γορτυνίων καὶ ἄλλων ἐντοπίων ἐνεδρεύοντες πλησίον τῆς Βουρλιᾶς ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς 60 Τούρκους, κυριεύσαντες καὶ πλῆθος ζώων. Ἐπομένως ὁ Ἰβραΐμης ἐκτυπήθη εἰς διάφορα μέρη πορευόμενος εἰς τὴν Σπάρτην, ὡς ἐνδιαλαμβάνει ἡ κάτωθεν ἐπιστολὴ τοῦ Γιατράκου. Τότε δ' ἐπεχείρησε νὰ εἰσβάλῃ καὶ αὖθις διὰ τῶν Βαρδουνοχωρίων εἰς τὴν Μάνην. Ἀλλά, καλῇ τύχῃ, εὑρεθέντες συγκεντρωμένοι εἰς Πολυτσάραβον Μανιᾶται καὶ ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι, οἵτινες εἶχον καταφύγει ἐκεῖ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν οἰκογενειῶν των, ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ὑποχωρήσῃ φονεύσαντες ὑπὲρ τοὺς 80 Τούρκους· Ἕλληνες δ' ἐφονεύθησαν 5.

Τοιουτοτρόπως ὁ Ἰβραΐμης παρατηρήσας ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ ἡ κατὰ τῆς Μάνης στρατεία του ἀπεφάσισε καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Τρίπολιν περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου. Οἱ δ' Ἕλληνες ἐνεδρεύοντες κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του, τὸν ἐκτύπων πανταχοῦ καὶ ἐπήνεγκον εἰς αὐτὸν ὄχι ὀλίγην ζημίαν.

Ἰδοὺ καὶ τὰ περὶ τῶν ῥηθέντων ἔγγραφα.

Ἀδελφὲ Πλατούτα καὶ Υἱέ μου Γενναῖε!

Τοῦ λόγου σας λαμβάνοντες οἱ ἴδιοι τὴν παροῦσάν μου πάρετε χιλίους στρατιώτας στὸ γελέκι, καὶ τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην, πρὸς τὸν ὁποῖον γράφω νὰ κινηθῇ μ' ὅσους περισσοτέρους Τριπολιτζιώτας, καὶ νὰ διευθυνθῆτε εἰς Τζιπιανὰ εἰς τὴν μεγάλην Λάκκαν ἐκεῖ περνῶντας πέρνετε καὶ τὸν Νταγρὲ μ' ὅσους ἔχει καὶ μὲ τοὺς Ναυπλιώτας, καὶ διὰ τοῦ δρόμου τοῦ Τουρνικιοῦ διευθύνεσθε εἰς Ἀχλαδόκαμπον, καὶ παραλαμβάνετε καὶ ὅσους Ἀχλαδοκαμπίτας καὶ ἄλλους ὅπου εἶναι συναγμένοι εἰς Παρθένι, καὶ ὅλοι ὁμοῦ τραβᾶτε κατὰ τὴν Ζάβιτζαν βουνὸν ἄνωθεν τοῦ Ἄστρους· ἐκεῖ δὲ φθάνοντες καὶ θεωροῦντες τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὰ ἐκεῖ διατρέχοντα, εἰ μὲν τωόντι πολιορκεῖται τὸ Καστράκι αὐτό, νὰ τοὺς δώσετε ὁποίαν δυνηθῆτε βοήθειαν, καὶ νὰ πιάσετε τὴν στράταν ὅπου καταβαίνει εἰς τὸν Ἅγιαννην, ἢ ἀκολουθεῖτε ὅπως γνω-

ρίσετε καὶ ὅπως ὁ Θεὸς σᾶς φωτίσῃ· νὰ κινηθῆτε ὅμως ἀμέσως, ταύτην τὴν ὥραν στέλνω καὶ μενζῆλι εἰς Μύλους νὰ μάθῃ, καὶ ἂν ἦναι τῳόντι ψευδὴς αὐτὴ ἡ φήμη νὰ φέρῃ ὅ,τι γράμμα λάβῃ εἰς τὸ Τουρνίκι νὰ τὸ ἰδῆτε καὶ ὁδηγηθῆτε, καὶ ὅ,τι μανθάνετε καθ' ὁδὸν νὰ μοῦ γράφετε· τὸν ζαερέ σας θέλετε λαμβάνει παρὰ τοῦ Κὺρ Δημ. Μερκοῦρι εἰς Μύλους, τοῦ ὁποίου ἂν κάμῃ χρεία στέλλετε καὶ βλέπει καὶ τὸ παρόν μου.

Τῇ 5 Αὐγούστου ὥρᾳ 9 τῆς νυκτὸς, 1826, Καστανιά.

Ὁ ἀδελφός σας καὶ Πατήρ σου, Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε!

Κατὰ τὴν διαταγήν σας ταύτην τὴν στιγμὴν ξεκινοῦμεν, πλὴν δὲν ἐκρίναμεν εὔλογον νὰ ὑπάγωμεν ἀπὸ Τουρνίκι, ἐπειδὴ καὶ γνωρίζομεν δυσκολίαν διὰ τὴν οἰκονομίαν στρατιωτῶν· ὅθεν τραβῶμεν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ Μύλους, ὅπου καὶ φθάνοντες ἐκεῖ θέλει σὲ ἰδεάσωμεν ὅτι πληροφορηθῶμεν . . . .

Ὁ Γενναῖος εἰς τὰς 6 ἡ ὥρα ἀνεχώρησε μ' ὅλους τοὺς ἐδικούς μου καὶ ἐδικούς του καβελαραίους καὶ ὑπάγει ἐμπρὸς εἰς Μύλους διὰ νὰ προβλέψῃ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια καὶ ἐν τοσούτῳ μένω.

Ὁ ἀδελφός σας

Κανδήλα 6 Αὐγούστου 1826. Δημητράκης Πλαπούτας.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγέ.

Σήμερον ἡ ὥρα εἰς τὰς 7 καὶ μισὶ ἐλάβαμεν ἕνα γράμμα μὲ Σουρουτζῆν Γ. Καραχάλιον καὶ ἴδομεν νὰ μᾶς γράφετε, ὅτι δὲν σᾶς ἐπληροφορήσαμεν διὰ τὸν στρατηγὸν Νικήτα, ὅπου ἐπῆγε εἰς τὸ Καστράκι τοῦ Ἄστρους, ὅθεν μὲ τὸ νὰ τοῦ ἔγραψεν ὁ Ζαφειρόπουλος, ἐπειδὴ εἶχεν ὀλίγους αὐτὸς ἐπῆρεν ὁ στρατηγὸς Νικήτας ὅλα τὰ στρατεύματα, ὅπου εὑρίσκοντο ἐδῶ καὶ ἐπῆγε διὰ θαλάσσης καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ Καστράκι καὶ ἀπ' ἐδῶ τοὺς στέλνεται διὰ θαλάσσης τὸ καθημερινόν τους ταΐνι· οἱ Τοῦρκοι εὑρίσκονται εἰς τὸν κάμπον ἐξαπλωμένοι ἕως εἰς τὰ Καρακοβουνιώτικα καὶ Πραστιώτικα καλύβια. Σήμερον πρὸς τὸ ξημέρωμα ἦλθον εἰς Ζάβιτζαν ἕως 500 Τοῦρκοι, καὶ ἐκεῖ εὑρίσκετο ὁ Καπετ. Ἀναστάσης Σπετζιώτης καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀδύνατος ἐτραβίχθη εἰς τὸ Τζιβέρι, καὶ ἕως τώρα δὲν ἠξεύρομεν ἂν οἱ Τοῦρκοι ἐστάθησαν ἐκεῖ ἢ ἐπέστρεψαν, καὶ ἐπειδὴ εὑρίσκονται κλεισμένοι εἰς τὸ Καστράκι, ἐ-

γράψαμεν τοῦ στρατηγοῦ Κολιόπουλου ὁμοῦ καὶ τοῦ Καπετὰν Γενναίου διὰ νὰ προφθάσουν τὸ ὀγλιγωρότερον, καθὼς μᾶς γράφετε.

1826, Αὐγούστου 6, ὥρᾳ 8 ἀπὸ Μύλους Ναυπλίου.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ Πατριώτης, Γ. Ῥαζικότσικας, Εὐθύμιος Ταμπακόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε Γ. Ἀρχηγέ!

Μὲ μεγάλην μας φρίκην παρατηροῦμεν εἰς μίαν τοσοῦτον κρίσιμον τῆς δυστυχοῦς Πατρίδος περίστασιν, ἐνῷ ἐφθάσαμεν εἰς τὰ μέρη ταῦτα, κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀδιακόπως βλάπτοντες καὶ ζημιοῦντες αὐτὸν τὸν δυνατὸν, καὶ ἐνθαῤῥύνοντες τοὺς ἐδῶ ἀδελφοὺς χριστιανοὺς, οἱ ἰδιοτελεῖς καὶ ἀντιπατριωτικοὶ σκοποὶ τῶν ἀντιπατριωτῶν νὰ μᾶς ὑποχρεοῦν διὰ νὰ παραιτώμεθα ἀπὸ τὰ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ κινήματά μας, καὶ νὰ μᾶς βιάζουν διὰ νὰ κινούμεθα κατ᾽ αὐτῶν, ὡς καὶ αὔριον πρωῒ ξεκινοῦμεν διὰ Τζιπιανὰ, ὅπου καὶ περιμένομεν ὁδηγίας σας. Ἐν τούτῳ ὅμως πρέπει νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι μὲ θλίψιν μας βλέπομεν μίαν τοσοῦτον μικρὰν ὑπόθεσιν διὰ τόσον καιρὸν νὰ μὴ συμβιβασθῇ, ἀλλὰ νὰ φέρῃ τοιαῦτα ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ὥστε νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους ἄκοντας, καὶ ἐναντίον ὅλως διόλου τῆς ὀρθῆς σκέψεώς μας νὰ παραιτηθῶμεν τῆς θέσεώς μας, ἐνῷ μέχρι τοῦδε ἔχομεν κάμει τόσην βλάβην εἰς τὸν ἐχθρὸν, σκοτώνοντες καὶ σκλαβώνοντες ὄχι ὀλίγους ἐχθροὺς, καὶ γλυτώνοντες καὶ ἐλευθεροῦντες ὄχι ὀλίγους χριστιανοὺς καὶ πράγματά των, καθὼς καὶ χθὲς ἐλθόντες ὑπὲρ τοὺς χιλίους πεντακοσίους ἐχθροὺς εἰς Μπασαρᾶ πεζοὶ, ἄτακτοι καὶ ἱππεῖς, τοὺς ὁποίους μόλις ἐμάθαμεν ἀπὸ τὰ καραούλια μας ὡρμήσαμεν κατ᾽ αὐτῶν, καὶ κυνηγήσαντες αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς μιᾶς καὶ μισῆς ὥρας, ἐλευθερώσαμεν ἕως δέκα χιλιάδας γιδοπρόβατα, καὶ ὑπὲρ τὰ τριακόσια βώδια καὶ γελάδια, καὶ ἄλλα ἑκατὸν εἰκοσιδύω ἀλογομούλαρα, τὰ ὁποῖα ὅλα σχεδὸν τὰ ἐδώσαμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς χριστιανοὺς, οἱ ὁποῖοι τὰ εἶχον, καθὼς καὶ εἰς τὰ Μοναστήρια, ὅσα ἦτον τῶν Μοναστηρίων· ἐλευθερώσαμεν καὶ ὑπὲρ τὰς ἑβδομήντα ψυχὰς χριστιανοὺς, τοὺς ὁποίους εἰς αὐτὴν τὴν ἔφοδον εἶχον αἰχμαλωτίσει, καὶ ἐσκοτώσαμεν καὶ ὑπὲρ τοὺς διακοσίους ἐχθροὺς ἐκτὸς τῶν ὅσων ἐπληγώσαμεν, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἦναι πολλοὶ, καὶ δεκαεπτὰ ζωντανοὺς καὶ δεκαὲξ ἄτια, τὰ ὁποῖα ἐπήραμεν.

Μὲ τόσην ὁρμὴν ὥρμησαν οἱ Ἕλληνες ὅπου δὲν περιγράφεται. ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ σᾶς βαρύνωμεν μὲ πολυλογίαν, σᾶς βεβαιοῦμεν, ὅτι ἀπὸ τὸ Ἄστρος ἕως σήμερον εἶναι σκοτωμένοι καὶ ζωγρημένοι ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους εἰς διαφόρους ἀκροβολισμοὺς καὶ χωσιάς. Καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι, ἐὰν ἐμέναμεν ἐδῶ, βέβαια ἠθέλαμεν ζημιώσει ὄχι ὀλίγον τὸν ἐχθρόν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ πράγματα κατήντησαν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε νὰ ἀσηκώσουν καὶ ὑπὲρ τοὺς τρεῖς χιλιάδας Ἕλληνας, ἐνῷ εὑρίσκονται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ τρέχουν κατὰ τῶν ἀντιχρήστων, ἡμεῖς ἐρχόμεθα, καὶ ἂς ὄψωνται οἱ αἴτιοι καὶ ἂς δώσουν λόγον ἐνώπιον θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· μένομεν μὲ σέβας.

Ἀπὸ Βέργια τὴν 20 Αὐγούστου 1826. Οἱ Πατριῶται

Νικήτας Σταματελόπουλος, Δ. Πλαπούτας, Ἰωάν. Θ. Κολοκοτρώνης, Δ. Τζόκρης, Ἰ. Γ. Πέλτας, Δανιὴλ Πανᾶς, Γιαννάκης Κάρογλους.

Σεβαστὴ Διοίκησις.

Πεπεισμένος ὅτι ἡ παρουσία τῆς ἐκ τῶν σεβ. μελῶν τῆς διορισθείσης ἐπιτροπῆς καὶ ἡ τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ ἔμελλον νὰ ἐξομαλύνουν τὰς ἐμφυλίους ταραχὰς τῆς Κορίνθου, ἀπεφασίσαμεν ἡμεῖς νὰ προπορευθῶμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἕως οὗ νὰ προφθάσουν καὶ τὰ ἐκεῖ κακῶς ἐνασχολούμενα στρατεύματα ἄχρι τῆς σήμερον, ὅλα τὰ παρ' ἡμῖν στρατεύματα ἔκαμον μὲ μεγάλην προθυμίαν τὰ χρέη των κατὰ τοῦ Ἄραβος, ὡς βεβαιοῦται ἡ Σ. Διοίκησις ἀπὸ τὰς κάτωθεν ἀληθείας, χθὲς οἱ ἐχθροὶ 1500 τὸν ἀριθ. ἄτακτοι καὶ ἱππεῖς ἦλθον εἰς Μπασαρᾶ, καὶ ἅμα ἐπληροφορήθησαν οἱ Ἕλληνες, ὥρμησαν κατ' αὐτῶν καὶ ἐφόνευσαν 180, ἐζώγρησαν 17, ἐλευθέρωσαν ὑπὲρ τὰς 40 ψυχὰς αἰχμαλωτευμένας καὶ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ. γιδοπρόβατα, καὶ 300 γελαδόβοδα, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τοὺς οἰκοκυραίους. οἱ δὲ στρατιῶται ἔλαβον μόνον 200 ἀλογομούλαρα τῶν ἐχθρῶν, καὶ 16 ἄτια· ἀπὸ πολλὰ σημεῖα φαίνεται ὁ ἐχθρὸς νὰ κινῆται διὰ τὰ ἴδια· ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους δὲν ἐλάβαμεν κάμμίαν σωστὴν πληροφορίαν διὰ τὰ κινήματά του· αἱ δυσκολίαι τῶν τροφῶν μᾶς βιάζουν νὰ περάσωμεν διὰ Τζπιανιά, καὶ ἐπὶ τοῦτο ἰδεάζομεν τὸν ἐκλ. γεν. ἀρχηγὸν διὰ νὰ εὕρωμεν ἐκεῖ ὁδηγίας του· μένομεν μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας. Βέργια τὴν 20 Αὐγούστου 1826. Οἱ Πατριῶται

Νικήτας Σταματελόπουλος, Δημήτρ. Πλαπούτας, Ἰωάν. Θ. Κολοκοτρώνης, Δημ. Τσόκρης, Ἰω. Γ. Γνέτας, Δανιὴλ Πανᾶς.

Ἐκλαμπρότατε γενικὲ ἀρχηγέ!

Σᾶς γνωστοποιῶ καὶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι κατὰ τὰς 4 μεσοῦντος ἐφάνησαν οἱ ἐχθροὶ ἀπερνοῦντες ἀπὸ βασιλοπέραμα πεζοὶ καὶ ἱππεῖς περὶ τὰς πέντε χιλιάδας, καὶ ἁπλώσαντες εἰς τὸν κάμπον ἐπυρπόλουν οἰκίας εἰς διάφορα χωρία ἕως Δαφνὶ, ἐκ διαλειμμάτων διάφορα σώματα ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς, πλησιάσαντες εἰς Μαχμούτμπεϊ ταύτη· καὶ τὴν ἐφεξῆς ἡμέραν ἐκτυποῦντο ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἰδικούς μας· καὶ ἐκτὸς τοῦ πύργου φυλάττοντες, καὶ ὀπισθοδρόμουν πάντοτε μὲ βλάβην των, διωκόμενοι εἰς ἀρκετὸν διάστημα· κατ' αὐτὰς δὲ τὰς συμπλοκὰς ἐξωγ.ήθησαν δύο τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐφονεύθησαν ἀρκετοὶ Ἑλλ. τῶν ὁποίων ἐπερίλαβον οἱ ἰδικοί μας τὰ πτώματα καὶ ἔκαμαν λάφυρα πλούσια, πρὸς δὲ ἐπῆραν τῶν ἐχθρῶν δύο ἄλογα καὶ τρία μουλάρια καὶ τὰ τακίμια ἑνὸς ἀτιοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφόνευσαν ὁμοῦ μὲ τὸν ἐπ' αὐτοῦ . . . .

Οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὰς 7 τρέχοντος μίαν ὥραν πρὶν ἐξημερώσῃ ἔφθασαν εἰς Ἀνόγια καὶ ἐδοκίμασαν νὰ ἀναβῶσιν εἰς Σωτῆραν, οἱ φυλάττοντες τὴν ὁδὸν ταύτην τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἐστάθησαν πίσω οἱ ἐχθροί . . . .

Κατέβησαν αὖθις εἰς τὸν κάμπον καὶ εἰς Σωτῆρα· ἐνῷ δὲ ἀνέβαιναν πρέπει νὰ ἐσκοτώθησαν ἀρκετοὶ ἐχθροὶ ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας οἵτινες τὴν νύκτα τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ εἰς Σοχὰ ἐφονεύθησαν τρεῖς τέσσαρες, καὶ εἰς Τόριζα ἔπιασαν οἱ ἰδικοί μας ἕναν ζωντανὸν καὶ ἕνα μουλάρι . . . . . Χθὲς πρὸς τὸ γεῦμα ἐφάνη καὶ τὸ λοιπὸν τῆς δυνάμεως τῶν ἐχθρῶν ἐρχόμενον ἀπὸ Μαγούλα μετὰ τοῦ ἰδίου Ἰμβραὴμ βέβαια, ἀφοῦ δὲ ἑνώθησαν μὲ τοὺς πρότερον εἰς τὸν κάμπον ὅ.τας ἐχθροὺς ἀμέσως ἐσύστησαν πολιορκίαν ςενωτάτην εἰς τὸν Πύργον μαχμοὺτ μπέη, καὶ πρὸς τὴν δείλην ἤρχησαν νὰ τοὺς κανονοβολοῦν, ἀφοῦ δὲ ἔῤῥιψαν ὑπὲρ τὰς 50 κανονιαῖς ἔπαυσαν, δὲν ἐξεύρομεν διὰ ποίαν αἰτίαν, σήμερον μὲ τὴν αὐγὴν ἔῤῥιψαν αὖθις δύο κανονιαῖς, τοὺς ἐσενοχώρησαν καλὰ καὶ μὲ τὰ ντουφέκια, καὶ τοὺς ἐμβῆκαν πολλὰ πλησίον, καὶ οἱ ἰδικοί μας ἀπὸ τὸν Πύργον τὸν κτυποῦν ἀκαταπαύστως καὶ πρέπει νὰ τοῦ κάμνουν καὶ μεγάλην φθορὰν, ὁ ἐχθρὸς βλέπων αὐτοὺς τοὺς πατριώτας οἵτι-

νες ἀπεφάσισαν νὰ ἀποθάνουν ἡρωϊκῶς ἀγωνιζόμενοι εἰς ταύτην τὴν θέσιν νὰ καταφρονοῦν ὅλας τὰς δυνάμεις τους, καὶ νὰ ἀντέχουν εἰς τὸ μέσον τοῦ κάμπου ἀκλόνητοι εἰς κάθε δοκιμήν του, βέβαια θέλει δειχθῇ ἐπίμων εἰς τὴν πολιορκίαν αὐτῶν, καὶ οἱ ἰδικοί μας ἀπὸ ἄλλο τι δὲν ἔχουν ἀνάγκην· εἶναι ὅμως εἰς κίνδυνον νὰ μὴ μεταχειρισθῇ νὰ τοὺς καταπολεμήσῃ δι' ὑπονόμου, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν εἶναι ὄχι ὀλίγη δυσκολία διὰ νὰ ἐβγάλῃ, ἔχει δὲ τὰς σκηνάς του ἁπλωμένας ἀπὸ Πλατάνην εἰς Ῥιζὰν καὶ κύκλοθεν Μαχμουτμπεή, ἐγὼ δὲν θέλει λείψω νὰ γράψω αὖθις καὶ πρὸς τὴν ἐφορίαν τῆς Σπάρτης, καὶ νὰ βιάσω καθ' ὅσον δυνηθῶ νὰ συναχθοῦν καὶ οἱ ἐπαρχιῶται, οἵτινες ἄρχησαν νὰ ἐνθαῤῥύνωνται καὶ οἱ εἰς τὰς ἐμπροσθοφυλακὰς διωρισμένοι, όσημέραι παρατηροῦντες εἰς τὸν κάμπον ὅθεν ἰδοῦν ὀλίγον ἐχθρὸν, ῥίπτωνται κατ' αὐτῶν, φονεύουσι καὶ μᾶς φέρουν καθημερινῶς κεφαλὰς καὶ ἄτια των, τὰ λάφυρα τοὺς ἐξυπνοῦν, τοὺς ἐξεγείρουν τὴν ἑλληνικὴν φιλοτιμίαν.

Ἐν Πολιάνα 14 Αὐγούστου 1826. Π. Γιατράκος.

Ἐ σελίδι 194. ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὸ τὸν Ἰβραΐμ ςρατιωτῶν ἐκθέτει τάδε « Ἂν ἡ κατάστασις τῆς Πελοποννήσου ἦτον θλιβερὰ, τὰ κατὰ τὸν Ἰβραίμην δὲν ἦσαν εὐχάριστα· ἐκ τῶν 24000 Ἀράβων, οἵτινες ἐν διαστήματι δύο ἐτῶν ἐξέπλευσαν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας μόλις ἐσώζοντο ἐν Πελοποννήσῳ 8000 ἄνδρες, καὶ ἐκ τούτων 1500 ἔκειντο εἰς τὰ νοσοκομεῖα· αἱ ἀποθῆκαι αὐτοῦ ἦσαν κεναί. Τὸ ταμεῖον δὲν εἶχεν ὀβολόν. Καὶ ἔλαβε μὲν τελευταῖον τῇ 19 καὶ τῇ 20 Νοεμβρίου, ἐξ Αἰγύπτου ἄφθονα παντὸς εἴδους ἐφόδια καὶ ἀξιόλογον χρηματικὸν ποσὸν, ἀλλὰ ςρατιώτην οὐδὲ ἕνα· ὥςε ἠναγκάσθη νὰ διαμείνῃ ἄπρακτος εἰς τοὺς ςαθμοὺς αὐτοῦ μέχρι τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς τοῦ ἀκολούθου ἔτους »

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα ὅτι Ἄραβες ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἰμβραίμη κατὰ τῆς Πελοποννήσου, καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς δὲν ἀπεβιβάσθησαν εἰς Πελοπόννησον ὡς ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς 24,000, ἀλλὰ 34,000, ἐξ ὧν ἐσώθησαν μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς 15,000. Ὁ δ' Ἰμβραίμης μικρὰς

τινας κινήσεις ἐπεχείρησε μέχρι τέλους τοῦ ἔτους τούτου, ὅτε ἀπαυδήσας πλέον ἀπὸ τὰς ἐνέδρας καὶ τοὺς ἀκροβολισμοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἕνεκα τῶν ὁποίων καθ' ἑκάστην ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν του ἠλαττοῦτο, ἀπῆλθεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, ἔνθα διέμεινεν ἐν ἀνέσει μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦ χειμῶνος, ὡς ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει.

Ἐν σελίδι 198 ἐκτίθησιν ὁ συγγραφεὺς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Καραϊσκάκη ὡς ἑξῆς.

« Ὁ Καραϊσκάκης διορισθεὶς ὑπὸ τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς στρατηγὸς τῆς ὅλης ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ δυνάμεως, ἀνεχώρησεν ἐκ Ναυπλίου τὴν 19 Ἰουλίου μετ' ἀνδρῶν 600, ἐπορεύθη εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ ἑνωθεὶς ἐνταῦθα μετὰ τῶν σωμάτων τοῦ Βάσου, τοῦ Κριζιώτου καὶ τοῦ Πανουριᾶ, ἔτι δὲ μετὰ τοῦ νεωστὶ αὖθις ὀργανισθέντος τακτικοῦ σώματος τοῦ Φαβιέρου, συνεκρότησε στρατὸν 3500 μαχητῶν· τῇ δὲ 5 Αὐγούστου, ἀναχωρήσας τὸ ἑσπέρας ἀπὸ Ἐλευσῖνος, κατέλαβε περὶ μεσονύκτιον τὸ ὄχι μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν κείμενον μικρὸν τοῦ Χαϊδαρίου χωρίον, καὶ ἀφοῦ τῇ 6 ἀπέκρουσε τὸ κατ' αὐτοῦ σταλὲν ὑπὸ τοῦ Ῥεσὶτ πασᾶ ἀπόσπασμα, ἠναγκάσθη μὲν τῇ 7, ἀντεπεξελθόντος αὐτοῦ τοῦ στρατάρχου τῶν Ὀσμάνων, νὰ ὑποχωρήσῃ αὖθις, μετὰ αἱματηρότατον ἀγῶνα, εἰς Ἐλευσῖνα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπήγαγε πληγὴν βαρεῖαν εἰς τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον, διότι μαθὼν ὅτι οἱ ἐχθροὶ εἶχαν συγκροτίσει εἰς τὰ μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Μεγαρίδος ὅρια μεγάλην τροφῶν ἀποθήκην, ἔπεμψεν αὐτόθι μετὰ 1000 λογάδων ἀνδρῶν τὸν Γεώργιον Χελιώτην, ὅστις ἐπιπεσὼν τῇ 23 Αὐγούστου αἰφνιδίως κατὰ τῶν πολεμίων, ἀπήγαγεν εἰς τὴν Ἐλευσῖνα 10,000 προβάτων καὶ 200 ἡμιόνους. »

Ἐν συντόμῳ περιγράφομεν τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν πρὸς ἀληθεστέραν καὶ ἀκριβεστέραν τῶν γεγονότων τούτων κατάληψιν, καθόσον μάλιστα ταῦτα βεβαιοῦνται καὶ παρ' αὐτοῦ

τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὰς ἐπιστολάς του, καὶ παρ' ἄλλων ἐγγράφων ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

Κατεδείξαμεν ἀνωτέρω πῶς ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ διώρισε τὸν Καραϊσκάκην Ἀρχηγὸν τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ ὅπλων, ἤτοι, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Ζαίμη, διὰ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην. Ὁ στρατηγὸς οὗτος διορισθεὶς, παρέλαβεν ὀλίγους ἐκ τῶν ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλης ψυχρότητος ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε τοποθετημένων Κριεζιώτου καὶ Βάσιου ἐπὶ κεφαλῆς 800.

Ἐπομένως ἡ διοίκησις συμφώνως μὲ τὸν Κολοκοτρώνην διέταξε τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν, καὶ ἀπέστειλεν οὗτος τὸν Γ. Χελιώτην ἢ Λύκον μετὰ 500 ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην· μετὰ ταῦτα διέταξε καὶ διαφόρους μικροὺς ὁπλαρχηγοὺς καὶ Καπεταναίους οἵτινες ἀπῆλθον ἐπίσης ὑπ' αὐτὸν, καὶ οὕτως μικρὸν κατὰ μικρὸν περιεβλήθη ὁ Καραϊσκάκης μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἀρχηγοῦ. Ἐπίσης κατὰ διαταγὴν τῆς διοικήσεως μετέβη ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην καὶ ὁ Φαβιέρος μετὰ χιλίων πεζῶν, ἱππέων καὶ πυροβολιστῶν· καὶ συνεκροτήθη ἡ ὅλη δύναμίς του ἀπὸ 3500 ἀνδρῶν.

Τῇ δὲ 5 Αὐγούστου ἀναχωρήσας ἀπὸ Ἐλευσῖνα κατέλαβε τὴν θέσιν Χαϊδάρι, μίαν ὥραν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθα συνεκρότησε τὰς δύω μάχας τὴν 6 καὶ 8 μετὰ τῶν Τούρκων, τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ Καραϊσκάκης περιγράφει εἰς τὴν ἐπομένην πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην ἐπιστολήν του· καὶ πρὸς γνῶσιν ὅτι τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο ὑπέφερεν ἀπὸ τροφὰς καὶ ποῖα μέσα μετεχειρίζοντο πρὸς ἐξοικονόμησίν των, καταχωροῦμεν τὸ κάτωθεν ἔγγραφον τῆς διοικήσεως ἀπὸ 12 Αὐγούστου.

Γενναιότατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Μέχρι τοῦδε δὲν ἔλαβον τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ σὲ γράψω ἐπρόσμενα νὰ διώξωμεν κατὰ κράτος τὸν Κιουταχῆ καὶ ἔπειτα νὰ σὲ

χαροποιήσω· μ' ὅλον τοῦτο δύω πολέμους ἐκάμαμεν μ' ὅλον τὸ ἐχθρικὸν ὀρδὶ εἰς τὰς 6 καὶ εἰς τὰς 8, καὶ εἰς τοὺς δύω τοὺς ἀφανίσαμεν· μὲ τριῶν ἡμερῶν ψωμὶ καὶ στὸ γελέκι ἐκινήσαμεν ἀπὸ Ελευσῖνα καὶ ἐστρατοπεδεύθημεν εἰς Χαϊδάρι μίαν ὥραν μόνον μακρὰν ἀπὸ τὸ τούρκικον ὀρδί· ἐκεῖ ἐσυγκροτήθη καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος πόλεμος· εἰς τὸν πρῶτον ἐδιώξαμεν ἕως εἰς τὰ ταμπούρια τους τὸν ἐχθρὸν, καὶ εἰς τὸν δεύτερον, εἰς τὸν ὁποῖον μᾶς ἐῤῥίφθη μ' ὅλον τὸ σῶμα του, τὸν ἐχαλάσαμεν· ἂν εἴχαμεν καὶ ἡμεῖς μίαν μικρὰν καβαλλαρίαν βέβαια τὸν ἐκυνηγούσαμεν ἕως εἰς τὴν Εὔριπον καὶ ἀκόμη μακρύτερα· μ' ὅλον τοῦτο ἀφοῦ ὁλόκληρον μίαν ἡμέραν τοὺς πετζοκόψαμεν, ἐπειδὴ μᾶς ἔλειψε τὸ ψωμὶ καὶ τὸ νερὸ, τὸ ἑσπέρας ἐτραβίχθημεν εἰς τὴν πρώτην θέσιν μας εἰς Ἐλευσῖνα. Εἰς αὐτὰς τὰς δύω μάχας ἔδειξαν μεγάλην ἀνδρείαν καὶ ἐνθουσιασμὸν οἱ Ἕλληνες.

Ἐχάσαμεν ἡμεῖς εἰς φονευμένους καὶ λαβωμένους μόλις ἑκατὸν, καὶ ὁ ἐχθρὸς, καθὼς ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐπληροφορήθημεν ἔχασεν εἰς τὸν τόπον ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους, καὶ πληγωμένους ἔλαβον πλῆθος· ἐλπίζω εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὰς εὐχὰς τῶν Ἑλλήνων, ἄλλην μίαν φορὰν ἀκόμη νὰ κινηθῶμεν καὶ νὰ χαλάσωμεν διὰ πάντα τὸν Κιουταχῆ· ἀδελφέ! ἀνάγκη πᾶσα εἶναι νὰ μὲ προφθάσῃς τὴν ἄτακτον καβελλαρίαν ὁποῦ ἔχετε αὐτοῦ, εἶναι ἐδῶ καὶ ἡ τακτικὴ, κατορθώνομεν καὶ μερικοὺς ἀκόμη ἀπὸ ἄλογα γερὰ καὶ πινιτζίδες ὅπου εἶναι εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ γίνεται ἓν σῶμα ἀπὸ τριακοσίους καὶ ἐπέκεινα, τόσοι φθάνουν διὰ νὰ κυνηγήσουν τὸν ἐχθρόν· καὶ μέσα εἰς τὴν Πελοπόννησον γνωρίζω, ὅτι χρησιμεύει ἡ καβελλαρία, πολὺ περισσότερον ὅμως θέλει ὠφελήσει ἂν ἔλθῃ ἐδῶ καὶ ἑνωθῇ μὲ τὴν τακτικὴν, καὶ τότε ἀφοῦ δώσωμεν τοῦ διαβόλου τὸν Κιουταχῆ, ἐρχόμεθα συσσωματωμένοι καὶ πέφτομεν εἰς τὸν Ἰμπραΐμην· στρατηγὲ καὶ ἀδελφέ! ἡμεῖς ἑνώθημεν καὶ ἡ ἕνωσίς μας θὲ νὰ ἦναι παντοτεινή· πρέπει ὅμως νὰ δείξωμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς ξένους, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἑνώσεώς μας, εἶναι τὸ κοινὸν τῆς Πατρίδος ὄφελος· βοήθησέ με ἡ γενναιότης σου εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ῥούμελης διὰ νὰ χάσωμεν τὸν Κιουταχῆ, καὶ ἀκολούθως σὲ βοηθῶ καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ζωήν μου καὶ χάνεται ὁ Ἰμπραΐμης· αὐτὴ ἡ ἀμοιβαία βοήθεια εἶναι ὁ μόνος δεσμὸς

τῆς φιλίας μας, δεσμὸς ὅπου θὰ ξιππάσῃ ὅλους τοὺς ἰδιοτελεῖς καὶ ὅπου θὰ σώσῃ τὴν πατρίδα· γράφω εἰς τὴν διοίκησιν καὶ ζητῶ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, ὀλίγα πράγματα ὅμως ἐλπίζω ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ὅλα τὰ ἐλπίζω ἀπὸ τὴν γενναιότητά σου· προσπάθησε λοιπὸν νὰ μὲ σταλῶσι τὸ συντομώτερον τροφαὶ καὶ πολεμοφόδια, πρόφθασέ με καὶ τὴν καβελλαρίαν· καθὼς γνωρίζω σὲ γράφω, καὶ πολλὰ ὀγλήγωρα μὲ ἔχεις σύντροφόν σου ὅπου θέλεις, ἀφοῦ ἐλευθερωθοῦν αἱ Ἀθῆναι.

Κατὰ περίστασιν ἀνταμώθημεν εἰς τὴν φρεγάτα τοῦ Δερινὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ὑστερινῆς μάχης ἐγώ, ὁ Χελιώτης καὶ ὁ Καπ. Ψαριανός, μὲ τὸν Κιουταγῆ, τὸν Ὀμὲρ πασᾶ καὶ ἄλλους· κατ' ἀρχὰς ἐξιππάσθηκα, ὀγλίγορα ὅμως ἐφιλιωθήκαμεν, καὶ ἐλπίζω νὰ τοῦ κουστίσῃ ἡ φιλία μου, εἴπαμεν πολλά, ἐκεῖνος μὲ τὴν ἰδέαν του ὅτι ἔχει ῥαγιάδες τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ἰδέαν μου ὅτι εἴμεθα ἐλεύθεροι. Μὲ ἐπίτηδες πεζὸν σοῦ στέλλω τὸ παρόν, προσμένω τὴν καβελλαρίαν, προσμένω καὶ τὴν ἀπόκρισίν σου εἰς ὅσα σὲ γράφω· ἐγὼ δὲ μένω ὅλος πρόθυμος ὁ εἰλικρινὴς φίλος.

τῇ 12 αὐγούστου 1826 ἐν Ἐλευσίνι. Καραϊσκάκης.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γενικὸν Ἀρχηγὸν Κύριον Θ Κολοκοτρώνην.

Ἀπὸ τὸ ἐσώκλειστον ἀντίγραφον ἀναφορᾶς τῶν ὁπλαρχηγῶν τοῦ κατὰ τὰς Ἀθήνας στρατοπέδου παρατηρεῖτε τὴν προθυμίαν καὶ γενναιότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπολέμησαν οἱ ἐδικοί μας τοὺς βαρβάρους, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἔλλειψιν τροφῶν τὴν ὁποίαν δοκιμάζουν, καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἀπεσύρθησαν εἰς Ἐλευσῖνα.

Η Διοίκησις τοὺς ἔστειλε σήμερον ἀπὸ ἐδῶ πολεμοφόδια ἱκανὰ καὶ τροφὰς ὅσας ἠμπόρεσε νὰ συνάξῃ ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια καὶ φούρνους, διότι αἱ ἀποθῆκαι τοῦ Ναυπλίου δὲν εἶχον παντάπασιν, ἔπεμψε ταυτοχρόνως καὶ εἰς Τζερίγον μίαν Μαρτιγάναν, διὰ νὰ παραλάβῃ ἐκεῖθεν ὅσας τροφὰς εὑρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν ἐπιστατούντων Πατριωτῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς πληροφορεῖται θέλει προξενηθῇ ἀργοπορία εἰς τὴν παραλαβὴν τῶν τροφῶν ἐκείνων, ἄλλος πόρος δὲν μένει εἰς τὴν περίστασιν ταύτην διὰ νὰ ἐξοικονομηθῇ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηνῶν, εἰμὴ μόνον ἀπὸ τὰς τροφὰς ὅσαι εὑρίσκονται ἐναποτε-

μιευμέναι εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀκροκορίνθου. Περὶ τούτου σᾶς ἔγραψεν ἡ Διοίκησις καὶ προλαβόντως, γράφει σήμερον καὶ πρὸς τὰ Διοικητικὰ μέλη διὰ νὰ φροντίσουν μίαν ὥραν ἀρχήτερα νὰ πέμψουν ὅσας πλειοτέρας τροφὰς δυνηθῶσιν εἰς Σαλαμῖνα.

Προσκαλεῖσθε δὲ καὶ ἡ ἐξοχότης Σας νὰ συνεργήσητε μ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους εἰς τὴν ταχίστην ἀποστολὴν τῶν ῥηθέντων τροφῶν· γνωρίζετε κάλλιστα πόσον τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς εἶναι ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον, καὶ πόσον ἡ ἔλλειψις τῶν τροφῶν φέρουσα τὴν ἄφευκτον διάλυσίν του θέλει βλάψει τὸ ἔθνος. Προφθάσατε λοιπὸν δι' ἀγάπην τῆς πατρίδος τὰς τροφὰς εἰς Σαλαμῖνα μίαν ὥραν ἀρχήτερα διὰ νὰ μὴ πάθωμεν κανὲν ἀπευκταῖον δυστύχημα. Ἡ Διοίκησις γνωρίζουσα τὸν πατριωτισμόν σας δὲν ἀμφιβάλλει τέλος, ὅτι θέλετε φιλοτιμηθῆ καὶ συνεργήσει νὰ σταλθῶσι μὲ τὴν πλέον μεγαλειτέραν ταχύτητα αἱ ῥηθεῖσαι τροφαὶ καὶ περὶ τούτου περιμένει ἀνυπομόνως τὴν ἀπόκρισίν Σας πρὸς ἡσυχίαν της.

τῇ 12 Αὐγούστου 1826 Ἐν Ναυπλίῳ.

Ἀφοῦ ὁ Κολοκοτρώνης ἔμεινεν ἐλεύθερος, μετα τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ζαίμη, ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις, μαθὼν ὅτι ὁ Καραϊσκάκης εἶχεν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς του, καὶ ὁρμηθεὶς ἀπὸ τὴν ἀμοιβαίαν σύμπραξιν ἣν ὤφειλεν ἑκάτερος νὰ παρέχῃ συνεπῶς μὲ τὸν δεσμὸν τῆς φιλίας των ἐφρόντισε νὰ συνδράμῃ τὸν Καραϊσκάκην, ὅσον ἠδύνατο διὰ ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, καὶ κατὰ τὴν αἴτησίν του, τῷ ἀπέστειλεν, ἐκτὸς τοῦ Χελιώτου, ὡς εἴρηται καὶ τὸ ἄτακτον ἱππικὸν, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Χατζιμιχάλη· καὶ ἀμέσως ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν τὰς κατωτέρω τῆς Διοικητ. ἐπιτροπῆς διαταγὰς ἀπὸ 13. καὶ 16 Αὐγούστου, διατάξας τὸν Ἰω. Ναταρᾶν νὰ στείλῃ τροφὰς ἐκ τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου καὶ ἄλλοθεν πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, ὅστις ἐστερεῖτο. Ἐπρότρεψε δὲ καὶ τὰ ἠπειροσουλιώτικα στρατεύματα ν' ἀπέλθουν πρὸς ἐνίσχυσίν του, τὰ ὁποῖα ἄλλα μὲν ὑπήκουσαν, ἄλλα δὲ ἀδιαφόρησαν, ἀναμένοντα ἴσως ἰδίαν τοῦ Ζαίμη περὶ τούτου διαταγήν· ἐπίσης διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν διέταξε καὶ τοὺς Νοταραίους Ἰω-

άννην καὶ Παναγιωτάκην. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἰωάννης ἂν καὶ ἀπήντησε καταφατικῶς, μ' ὅλον τοῦτο διὰ παντοίων προφάσεων ἀπέφυγε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολήν του, πρὸς τοῦτο δὲ φαίνεται ὅτι ἔλαβον χώραν καὶ εἰσηγήσεις ἄλλων! ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν κάτωθεν ἀπὸ 22. Αὐγούστου ἐπιστολήν του, ὁ δὲ Π. Νοταρᾶς, ὅστις μᾶλλον ὑπήκουε τὸν Κολοκοκρώνην ἡτοιμάσθη μὲν ν' ἀπέλθῃ πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, ἀλλ' ὑποπτευθεὶς μήπως ὁ Ἰωάννης δυσαρεστηθεὶς ἐνοχλήσῃ τοὺς φίλους του ἀνέβαλε καὶ αὐτὸς τὴν ἀναχώρησίν του· ἑπομένως ὁ Κολοκοτρώνης διέταξε τὸν Κανέλλον Δεληγιάννην, Πλαπούταν, Γενναῖον, Σισίνην καὶ λοιποὺς νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς διάφορα τῆς Πελοποννήσου μέρη πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ. Ταῦτα ἐμφαίνονται εἰς τὰ κατωτέρω ἔγγραφα· ἐν οἷς ἐκτίθεται καί τις συμπλοκὴ συμβᾶσα εἰς Παρθένι.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γενικὸν ἀρχηγὸν Κύριον Θ Κολοκοτρώνην.

Ἡ Διοίκησις σκεψαμένη μετ' ἐπιστασίας περὶ τῆς παρούσης δεινῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος κρίνει συμφέροντα τὰ ἑξῆς.

Βλέπομεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς τῆς Ἀττικῆς ἐνεργεῖ μὲ ὅλην τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπιμονήν, καὶ δὲν μένει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι αἱ Ἀθῆναι τρέχουσι τὸν μεγαλείτερον κύνδυνον, ἐξεναντίας ὁ ἐχθρὸς τῆς Πελοποννήσου εἶναι ἀδύνατος καὶ δὲν δύναται σημαντικῶς νὰ τὴν βλάψῃ· ὅλα τὰ κινήματά του δὲν ἀποβλέπουν εἰς ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἐπασχολῇ μὲ ἀντιπερισπασμοὺς ὅλην τὴν προσοχὴν ἐνταῦθα, καὶ οὕτω νὰ δυνηθῇ ὁ Κιουταχὴς νὰ κατορθώσῃ τὸν ὀλέθριον σκοπόν του. Ἐὰν (ὃ μὴ γένοιτο) αἱ Ἀθῆναι ἁλωθῶσι τότε καὶ ὁ Κιουταχὴς εἰσβάλλει εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τότε ὁποία θέλει εἶσθαι, φεῦ! ἡ τύχη τῆς δυστυχοῦς Ἑλλάδος, εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς παραστήσωμεν, διότι μόνος σας τὸ γνωρίζετε, δι' αὐτὸ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη πᾶσα πρὸ πάντων νὰ προσηλώσωμεν ὅλως διόλου τὴν προσοχήν μας εἰς τὴν Ἀττικήν, νὰ συστήσωμεν ἐκεῖ μεγάλον καὶ δυνατὸν στρατόπεδον διὰ νὰ διαστρέψωμεν, ὅσον τὸ δυνατὸν ὀγλη-

γορώτερον τὰ ἀπευκταῖα σχέδια τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ τὸν ἐξολοθρεύσωμεν.

Διὰ νὰ συστηθῇ δυνατὸν στρατόπεδον εἰς τὴν Ἀττικὴν, εἶναι ἀνάγκη ὄχι μόνον τὰ αὐτόθι εὑρισκόμενα Ἠπειρωτικὰ στρατεύματα, ἀλλὰ καὶ ὅσα εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, καὶ νὰ συνεννοηθῶσι μὲ τὰ ἐκεῖ εὑρισκόμενα. Τότε, ἐὰν εὐδοκήσῃ ἡ θεία πρόνοια καὶ καταστραφῇ ὁ Κιουταχῆς, στρέφομεν τὴν προσοχήν μας εἰς τὴν Πελοπόννησον, μεταφέρομεν ὅλον τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς ἐνταῦθα καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Ἰμβραὴμ εἶναι, μὲ τὴν θείαν βοήθειαν, ἀναπόφευκτος.

Ἐξοχώτατε, σκεφθῆτε μετὰ προσοχῆς τὸ σχέδιον τοῦτο, συμβουλευθῆτε τὸν ἔμφυτόν σας πατριωτισμὸν, καὶ τὴν συνήθη φρόνησίν σας, καὶ ἐνεργήσατε ὅσον δυνατὸν μετὰ δραστηριότητος, τὸ πρᾶγμα ἀναβολὴν δὲν ἐπιδέχεται· φαντασθῆτε ὅτι σήμερον εὑρισκόμεθα εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ἔτι δεινοτέραν τοῦ Μεσολογγίου περίστασιν, ἀδελφὲ, σπεύσατε δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ νὰ προλάβωμεν τὸν κίνδυνον, καὶ νὰ διασώσωμεν τὴν πατρίδα. Σήμερον γράφομεν περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ πρὸς τοὺς ἐκλαμπροτάτους πρόεδρον καὶ λοιπὰ δύο μέλη τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως· καὶ πρὸς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τῶν Σουλιοηπειρωτικῶν σωμάτων.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 13. Αὐγούστου 1826. ὁ Ἀντιπρόεδρος.

Ἕπονται αἱ Ὑπογραφαί.

ὁ Γεν. Γραμματεὺς Γ. Γλαράκης.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐξοχότατον Γενικὸν ἀρχηγὸν Κύριον Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἡ Διοίκησις διὰ τῆς τελευταίας αὐτῆς ὑπ' ἀριθ. 2322 διαταγῆς σᾶς παρέστησεν, ὅτι εἰς τὰς παρούσας δεινὰς τῆς πατρίδος περιστάσεις, τὸ μόνον σωτηριῶδες εἶναι νὰ συστήσωμεν εἰς τὴν Ἀττικὴν στρατόπεδον στερεὸν καὶ δυνατὸν, διὰ νὰ προφθάσωμεν, τὸν ὁποῖον αἱ Ἀθῆναι τρέχουσι μέγαν κίνδυνον, καὶ νὰ ματαιώσωμεν τὰ ὀλέθρια σχέδια τοῦ Κιουταχῆ, καὶ οὕτω νὰ προλάβωμεν τὸν ἐπαπειλούμενον μέλλοντα κίδυνον τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς τὴν

Ἀττικὴν, ὄχι μόνον τὰ αὐτόθι εὑρισκόμενα στερεοελλαδιτικὰ, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι δυνατὸν Πελοποννησιακὰ στρατεύματα.

Ἡ Διοίκησις ἐπιμένουσα εἰς τὸ αὐτὸ σᾶς προτρέπει καὶ αὖθις νὰ συνεργήσετε μετὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Προέδρου καὶ λοιπῶν καὶ νὰ ἐνεργήσετε μὲ ὅλον τὴν δραστηριότητα διὰ νὰ φέρετε εἰς εὐτυχῆ ἔκβασιν τὸ σωτηριῶδες τοῦτο σχέδιον, ἀλλὰ προ πάντων παρουσιάζεται ἀνάγκη, τῆς ὁποίας ἡ ἀποπλήρωσις ἀναβολὴν δὲν ἐπιδέχεται. Τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς ἔχει ἀνάγκην ἱππικοῦ, τοῦτο μὲ ἀλλεπαλλήλους ἀναφορὰς ἀπαιτοῦσι παρὰ τῆς Διοικήσεως οἱ ὁπλαρχηγοὶ ὡς ἀναπόφευκτον· ἐὰν εἰς τὴν τελευταίαν ἐκεῖ γενομένην τὴν 8 τοῦ παρόντος μάχην εὑρίσκετο καὶ ἱππικὸν, οἱ ἐχθροὶ ὄχι μόνον ἤθελον ὑποφέρει ἀσυγκρίτως μεγαλειτέραν, ἀφ' ὅσην ὑπέφεραν φθορὰν, ἀλλ' οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν Εὔριπον (ὡς λέγουν αὐτολεξεί) ἠδύναντο νὰ κρατηθῶσι.

Διὰ τὴν ἀνάγκην ταύτην κρίνει εὔλογον ἡ Διοίκησις τὸ ἄτακτον ἱππικὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀττικήν. Σήμερον διατάττονται οἱ ὁπλαρχηγοὶ αὐτοῦ ν' ἀπέλθωσι χωρὶς ἀργοπορίαν ἐκεῖ. Προσκαλεῖσθε δὲ καὶ ἡ ἐξοχότης σας νὰ τοὺς ἐξαποστείλετε μίαν ὥραν ἀρχήτερα.

Ἡ Διοίκησις ἐπερειδομένη εἰς τὸν πατριωτισμόν σας καὶ εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἔνθερμον ζῆλον Σας δὲν ἀμφιβάλλει παντάπασιν, ὅτι τὰ προβαλλόμενα θέλουν ἐνεργηθῇ μὲ ὅλην τὴν δραστηριότητα καὶ ταχύτητα, ἀλλ' οὔτε φαντάζεται ποτὲ, ὅτι εἶναι δυνατὸν εἰς τὸ παραμικρὸν νὰ ἐνοχληθῇ κατὰ τοῦτο ἡ φιλοτιμία σας, ἡ μεγάλη ἀνάγκη τῆς πατρίδος δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὸν παραμικρὸν δισταγμόν.

Ἐν Ναυπλίῳ 16 Αὐγούστου 1826.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ ἀρχηγέ.

Ἔλαβον τὴν διαταγὴν τῆς ἐκλαμπρότητός σας ἀπὸ 2 τρέχοντος καθὼς καὶ τὴν περικλειομένην τῆς Σεβαστῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς ὑπ' ἀριθ. 2505 καὶ 19 τρέχοντος, ἔγνων τὰ ὅσα διατάττετε, τόσον ἡ Σεβαστὴ διοίκησις καθὼς καὶ ἡ ἐκλαμπρότης σου, ἐγὼ ἐσεβάσθην καὶ σέβομαι πάσας τὰς Διαταγάς Σας καὶ ἔχω ὅλην τὴν προθυμίαν εἰς τὸ νὰ πείθωμαι καὶ νὰ ὑπακούω τὰς διαταγάς Σας· μὲ θλίψιν μου ὅμως παρακινοῦμαι νὰ ἐμποδισθῶ προσωρινῶς, καὶ

τοῦτο διότι μὲ ἰδιαιτέραν διαταγὴν ἡ Σεβ. Διοίκησις μὲ διατάττει κατὰ τὴν ζήτησιν διαφόρων πατριωτῶν Κορινθίων καὶ στέλνει ἐνταυτῷ καὶ ἐπιτροπὴν νὰ ἐξετάσῃ τοὺς λογαριασμούς μου εἰς τὰ ὅσα ἐθνικὰ εἰσοδήματα ἔλαβον παρὰ τῆς ἐπαρχίας καὶ τὰ ἐξώδευσα εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀκροκορίνθου· ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸ εἶναι πρᾶγμα δίκαιον, καὶ διὰ τὸ ὑποληπτικόν μου χρεωστῶ νὰ δώσω κάθε ἀπάντησιν, ἀνάγκη ἄρα νὰ ἐμποδισθῶ μόνον, ἐνόσῳ τελειώσει αὐτὴ ἡ κρισολογία καὶ νὰ ἑτοιμασθῶσιν ἐνταυτῷ καὶ αἱ ἀναγκαῖαι τροφαί, ἐπειδὴ τὸ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας μου στρατιωτικὸν σῶμα εἶναι ἀρκετόν, καὶ ἔπειτα θέλει εἶμαι ἕτοιμος νὰ ἐκτελῶ τὰ ὅσα μὲ διατάττετε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας.

22. Αὐγούστου. Τρίκαλα. ὁ Ἀδελφὸς καὶ πολίτης.

Ἰωάννης Νοταρᾶς.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ ἀρχηγέ.

Χθὲς διὰ νυκτὸς ἦλθαν οἱ ἐχθροὶ μὲ δύναμιν κατεπάνω μας, οἱ ὁποῖοι ἔγειναν δύω σώματα· τὸ ἓν σῶμα ἦλθεν ἀπὸ τὴν ψηλὴν ράχην, τὸ δὲ ἄλλο ἦλθεν ἀπὸ τὸν γῦρον εἰς τὸ παλιὸ μουχλί, ἦλθον ἀπὸ αὐτοὺς δέκα ἀτιλήδες εἰς τὸ Παρθένι, διὰ νὰ μὴν καταλάβωμεν τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους ἐτουφεκίσαμεν καὶ ἐπέστρεψαν ὀπίσω, καὶ ξημερώνοντας ἴδαμεν τοὺς ἄλλους ὁποῦ ἦτον εἰς παλιὸ μουχλί, οἱ ὁποῖοι ἐπῆγαν εἰς τοῦ ἀχλαδοκάμπου τοὺς μύλους διὰ νὰ αἰχμαλωτίσουν καὶ νὰ πάρουν πράγματα· αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ ἠξιώθηκαν· ἐπειδὴ ἐτρέξαμεν κατ' ἐπάνω τους καὶ τοὺς διεσκορπίσαμεν καὶ διεκόψαμεν τὸν ντελίμπασι μὲ ἄλλους πέντε ἀτλήδες, καὶ τὸν ἐφέραμαν κυνηγῶντας ἕως εἰς τὸ χάνι, καὶ ἐκεῖ ἔστρεψε κατ' ἐπάνω μας κάμνοντας γιουροῦσι διὰ νὰ φύγῃ, βλέπωντας τοὺς ἐδικούς μας ὁποῦ ἦσαν ὀλίγοι, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι εἴμεθα εἰς τὸ παλιὸ μουχλί, καὶ ἐπολεμούσαμεν τοὺς πολλούς, αὐτοὶ ὅμως ἔκαμαν τὸ χρέος των, καὶ ἐσκότωσαν ἀπὸ τοῦ ντελήμπασι ἀτλήδες δύω, καὶ ἕνα ζωντανόν, τὸν ὁποῖον τὸν ςέλνομεν αὐτοῦ, καὶ ἀπ' ἐκεῖ τοὺς ἐβάλαμεν ἐμπρὸς ἕως τὸ ςενὸ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διάςημα ἐσκοτώσαμεν πέντε πεζούς, καὶ εὐγάλαμεν ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ εἶχαν παρμένα, μόνον ὀγδοήντα γιδοπρόβατα ἐπῆραν, μᾶς ἐλάβωσαν καὶ ἕναν Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος ὑγιαίνει, μὰ τί νὰ κάμουν οἱ ὀγδοήντα Ἕλληνες μὲ τρεῖς χιλιάδες τούρκους; ὅμως μὲ τὴν δύ-

ναμιν τοῦ Θεοῦ ἐκάμαμεν τὸ χρέος μας· πλὴν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐφοδιάσῃς ἀπὸ φουσέκια, ὅτι εἴμεθα ὑςερημένοι, καὶ ἂν ἀγαπᾷς διὰ νὰ κάνωμεν τοὺς τούρκους νὰ μὴν ἰδοῦν οὔτε σταφύλια, νὰ μᾶς δώσῃς τροφὴν διὰ τριακοσίους, καὶ τότε ν' ἀκούσῃς τί κάμνουν οἱ ἀγκαθάδες· ὁ πόλεμός μας ὅμως ἐστάθη ἀπὸ τὸ πουρνὸ ἕως εἰς τὸ δεῖλι, τὸν τοῦρκον ἂν ἦναι ορισμός Σας νὰ μᾶς τὸν στείλῃς ὀπίσω, ἴσως ἠμπορέσωμεν καὶ βγάλωμεν μίαν φαμίλια ἐδικήν μας ὅπου προτήτερον εἶχον παρμένη, καὶ μένομεν μ' ὅλον τὸ σέβας.

Τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1826. Παρθένι. οἱ ἐδικοί σου

Μῆτρος μπαπανικολόπουλος Παναγιώτης Ντούσιας.

Ἐκ Ζακύνθου τῇ 28 Αὐγούστου 1826.

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτους Κυρίους τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην. Νικήταν Σταματελόπουλον Δημητράκην Πλαποῦταν καὶ Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην.

Γενναιότατοι!

Ἀφοῦ ἐμάθαμεν, ὅτι ὁ κοινὸς ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος Ἰμπραὴμ Πασᾶς, ἀπέρασε διὰ τοῦ Ἄστρους, καίων καὶ ἐρημόνων ὅλα τὰ πέριξ, τὸ ὁποῖον τοῦτο μᾶς ἐδυσαρέστησε ὑπερβολικὰ, ἐχαροποιήθημεν μ' ὅλον τοῦτο εἰς ἄκρον, μανθάνοντες, ὅτι ἡ Γενναιότης σας μὲ τὸν συνήθη ζῆλον σας καὶ ἑλληνικὸν ἐνθουσιασμὸν, ἐσυνάξατε στρατιώτας καὶ μὲ αὐτὸν πηγαίνετε ἀκολουθοῦντες τὸν ἐχθρὸν διὰ νὰ τὸν κτυπήσετε.

Ἐπαινέσαμεν κατὰ πολλὰ τὸν στοχασμόν σας καὶ εἴμεθα βέβαιοι εἰς τὴν ἀνδρίαν καὶ σταθερότητά σας, ὅτι θέλετε κάμει ὡς καὶ ἄλλοτε τὸ πατριωτικὸν χρέος σας, καθὼς ἡ φήμη σᾶς κηρύττει πάντοτε.

Ἡμεῖς δὲ παρακινημένοι ἀπὸ τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον ἔχομεν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ νὰ συντρέξωμεν εἰς τοὺς ἀγῶνάς σας, μᾶλλον δὲ διὰ νὰ σᾶς εὐκολύνωμεν περισσότερον τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας δοκιμάζετε δι' ἔλλειψιν τῶν ζωοτροφιῶν, διὰ τοῦτο σᾶς πληροφοροῦμεν μὲ τὸ παρόν μας, τὸ ὁποῖον θέλει σᾶς σταλθῇ μὲ ἐπίτηδες πεζὸν διὰ τοῦ Κ. Ἀντωνίου Μπάστα, ὅτι ἐφορτώσαμεν τὴν μπομπάρδα ὀνομαζομένην ὁ ἅγιος Ἐλευθέριος μὲ σημαίαν Ἰονικὴν, τοῦ καπετὰν Ἰωάννη Λικερδόπουλον, μὲ παξιμάδι καλὸν ἕως καν-

τάρια τριακόσια καὶ τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα ξεκινᾷ ἀπ᾽ ἐδῶ, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τ᾽ αὐτόσε νὰ σᾶς φέρῃ τὸ εἰρημένον παξημάδι, παραδίδοντάς σας κατὰ τὴν τάξιν διὰ νὰ τὸ μεταχειρισθῆτε πρὸς ζωοτροφίαν τῶν στρατευμάτων σας.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ αὐτὴ μπομπάρδα ἐναυλώθη ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἐφορτώθη μὲ τὸ αὐτὸ παξημάδι, καὶ θέλει ἔλθει μαζὶ μὲ ἕνα ἄλλο πριγαντῖνο, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ἐφορτώσαμεν μὲ γεννήματα καὶ τὸ πέμπομεν εἰς τὸ κοινὸν στρατόπεδον τῆς Μάνης διὰ νὰ τὸ μεταχειρισθῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ στρατεύματά των ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, καθὼς οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἐκείνων τῶν μερῶν, καὶ οἱ ἐπιτροπεύοντες διὰ τὸ γενικὸν τῆς Μάνης ἤθελε νομίσει ἀναγκαῖον καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ δύω πλοῖα ἔρχονται καὶ τὰ δύω κατ᾽ εὐθεῖαν διὰ ταῖς Κυτριαῖς σᾶς εἰδοποιοῦμεν διὰ τοῦτο, ὅτι ἀμέσως λαμβάνοντες τὸ παρόν μας, νὰ εἰδοποιήσετε μὲ ἄνθρωπόν σας καὶ μὲ γράμμα σας τὸν Καπ. Ἰωάν. Λικερδόπουλον διὰ νὰ ξεφορτώσῃ τὸ παξιμάδι, ὅπου γνωρίζετε ὠφέλιμον τὴν θέσιν εἰς τὸ νὰ μεταφερθῇ εὐκολώτερον εἰς τὸ στρατόπεδόν σας, ὅτι ἡμεῖς τὸν ἐσυμφωνήσαμεν νὰ ξεφορτώσῃ εἰς ὅποιον μέρος θελήσετε ἡ Γενναιότης σας, ἤ δηλ. τὸ Ἄστρος ἢ εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου, ἢ εἰς ὅποιον ἄλλο μέρος εὐκολύνει, διὰ νὰ τὸ ἔχετε σιμώτερα εἰς τὸ γενικόν σας στρατόπεδον.

Εἶναι περιπλέον ἀναγκαῖον μὲ τὸν ἴδιον πεζὸν τὸν ὁποῖον ὁ κύριος Ἀντώνιος Μπάστας σᾶς ἐξαποςέλλει, ἢ καὶ μὲ ἄλλον κατ᾽ εὐθεῖαν ἀπὸ αὐτοῦ διὰ τοῦ Πύργου νὰ μᾶς πληροφορήσετε τὴν δεξίωσιν τῆς παρούσης μας πρὸς ἀνάπαυσίν μας, φανερώσατέ μας ἐν ταυτῷ καὶ τὰ πρακτικά σας ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ κάθε ἄλλο νεώτερον, καθὼς ἀκόμη καὶ οἵας ἄλλας ἀνάγκας ἔχετε διὰ τὸ κοινὸν στράτευμά σας, διὰ νὰ σᾶς εὐκολύνωμεν μ᾽ ὅλην τὴν ταχύτητα, κάθε τι τὸ ὁποῖον σᾶς χρησιμεύει πρὸς ἐνδυνάμωσίν σας, ὅτι εἶσθε βέβαιοι καὶ γνωρίζετε τὴν προθυμίαν μας, τὴν ὁποίαν τώρα ἐδιπλασιάσαμεν, ἐπιθυμοῦντες ἀπὸ μέρους σας τὴν καλὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀγώνων σας, καὶ εἴθε ἡ πρόνοια νὰ σᾶς ἐνδυναμώσῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας.

Ἐπιθυμοῦμεν περιπλέον νὰ μάθωμεν ἀπὸ τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν ἂν ἕως ὥρας ἔφθασε καὶ τὸ ἕτερον πλοῖον τὸ ὁποῖον ἐπέμψαμεν

πρὸς τὴν Γενναιότητά σας μὲ τοὺς Κ. Χ. Ζαχαρόπουλον, συνιστάμενον ἀπὸ σιτάρι, κριθάρι καὶ φασόλια, καὶ ἂν τὸ ἐμεταχειρίσθητε εἰς ἐκεῖνο τὸ σῶμα τοῦ ἰδίου στρατεύματός σας καθὼς μὲ τὸ γράμμα μας σᾶς ἐλέγαμεν.

Σᾶς ἐνθυμίζομεν περιπλέον, ὅτι εἰς ὅποιον μέρος νομίσετε ἀναγκαῖον νὰ ξεφορτωθῇ τὸ παξιμάδι τοῦτο, νὰ πέμψετε ἀνθρώπους σας πιστοὺς διὰ νὰ τὸ δεχθῶσιν, ὅτι αἱ καταχρήσεις τὰς ὁποίας ἔκαμον εἰς ἄλλα πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐπέμψαμεν προλαβόντως εἰς Ναύπλιον, μᾶς δυσαρεστοῦσι καὶ γίνονται αἰτίαι ν' ἀποσβένωσι τὴν προθυμίαν μας, καθὼς καὶ ἄλλων φιλογενῶν, μὴ γνωρίζοντες μὲ ποίαν βάσιν ἀληθῆ νὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ἕλληνας.

Ὡς τόσον ἡμεῖς δὲν θέλει λείψωμεν πάντοτε νὰ σᾶς πέμπωμεν κάθε τι, τὸ ὁποῖον ἤθελε μᾶς φανερώσετε ἀναγκαῖον σας, καὶ ἡ Γενναιότης σας ἐνεργήσετε αὐτοῦ μὲ τὸν ἀληθῆ πατριωτισμόν σας τὸν ἀφανισμὸν τοῦ ἐχθροῦ, μάλιστα τώρα, ὅπου ἡ φιλελληνεὶς Εὐρώπη ἔχει ὅλην τὴν κλίσιν καὶ προθυμίαν διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅλον τὸν τρόπον, φθάνει νὰ ἴδῃ ἑνωμένους τοὺς Ἕλληνας, καὶ κινουμένους ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· ἐπειδὴ αἱ διαιρέσεις καὶ φατρίαι τῶν ἀρχηγῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν καὶ οἱ μεταξύτων πόλεμοι καὶ ἀσυμφωνίαι ἐπροξένησαν ἕως ὥρας τὴν ἀδιαφορίαν τῆς Εὐρώπης, ὅταν ὅμως μεταξύ σας εἶσθε σύμφωνοι καὶ μὲ μίαν ψυχὴν ἐνεργῆτε διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος, σᾶς ὑποσχόμεθα ἀναμφιβόλως, ὅτι θέλει ἰδῆτε πολλὰ βοηθήματα καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα καὶ οἱ ἴδιοι δὲν τὰ πιστεύετε.

Περὶ τῆς ἀποστολῆς τούτου τοῦ παξημαδίου εἰδοποιήσατε καὶ τὴν Σ. Διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, καθὼς καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐγράψαμεν, καὶ διὰ νὰ γείνῃ καὶ ἄλλο τι πλέον ἀναγκαιότερον τοῦ στρατοπέδου σας, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς δὲν ἠξεύρομεν, καὶ σᾶς τὸ ἐξαποστείλῃ.

Σᾶς παρακαλοῦμεν περιπλέον, ὅτι τὸ περικλειόμενόν σας διὰ τὸν Κ. Ἐμμανουὴλ Ξένον νὰ τὸ ἐξαποστείλετε ἐπίτηδες ὡς ἀναγκαῖον σας, καὶ διὰ τῆς ἰδίας εὐκαιρίας νὰ ἔχωμεν ἀσφαλῶς τὴν ἀπόκρισίν του ὡς ἀναγκαίαν μας.

Ἀνυπομόνως περιμένομεν τὴν ποθητήν σας ἀπόκρισιν, ἐν ᾧ σᾶς ἀσπαζόμεθα μὲ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ μένομεν.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς Σας Διονύσιος ὁ δὲ Ῥώμας, Παναγιώτης Θ. Στεφάνου, Κ. Δραγώνας.

Ἐν σελίδι 202 καὶ 203, ὁ συγγραφεὺς περιγράφων τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Καραϊσκάκη ἐκτίθησι καὶ τὴν εἰς Στερεὰν μετάβασιν τοῦ Νικήτα ὡς ἑξῆς· «ὁ γενναῖος καὶ χρηστὸς Νικήτας ἀηδιάσας διὰ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ ἀθλίας ἐμφυλίους διενέξεις ἀπῆλθεν εἰς τὸ κατὰ τὴν στερεὰν πεδίον τῆς μάχης.»

Ὡς πρὸς ταῦτα παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ δὲν ὑπῆρχον ἐμφύλιοι διενέξεις, εἰμὴ μόνον εἰς Κόρινθον μεταξὺ τῶν Νοταραίων, πλὴν καὶ αὗται μετ᾽ ὀλίγον ἔλαβον πέρας, καὶ ἅπαντες ὁμονοοῦντες ἀπέβλεψαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· οἱ δὲ Νοταραῖοι ἀμφότεροι κατὰ διαταγὴν τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Κολοκοτρώνου ἀπῆλθον πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε, ἐκστρατεύοντος τοῦ Καραϊσκάκη διὰ τὴν Ῥούμελην, ἔλαβον μέρος ὁ μὲν Παναγιωτάκης μετὰ 900 εἰς τὰς μάχας Μενιδίου καὶ Καματεροῦ· ὁ δὲ Ἰωάννης ἐπὶ κεφαλῆς 1000 περίπου εἰς τὰς μάχας Φαληρέως καὶ Πύργων. Ὅθεν αἱ ἐμφύλιοι διενέξεις εἶχον ἀποσκορακισθῆ ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ὅτε ὁ Νικήτας κατὰ διαταγὴν τοῦ θείου του Κολοκοτρώνη (ὅστις μάλιστα διὰ νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς δυσκολίας τῆς ἀναχωρήσεώς του τῷ ἔδωκεν ἐξ ἰδίων του ἀρκετὰ χρήματα·) μετέβη εἰς τὴν Στερεὰν μετὰ 800 καὶ ἡνώθη μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη· ἐπίσης μετὰ τοῦ Νικήτα κατὰ διαταγὴν τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπῆλθε καὶ ὁ Ἀγαλόπουλος μετὰ 130.

Ἐπομένως ἀφιχθέντος τοῦ Νικήτα εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου ὁ Καραϊσκάκης ἦτον ἕτοιμος νὰ στρατεύσῃ εἰς τὴν Ῥούμελην, οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐκεῖσε Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, (τοῦ ὁποίου τὸ τρίτον συνέκειτο ἀπὸ Σουλιώτας,) ἐζήτησαν ἀντὶ τοῦ Καραϊσκάκη ν᾽ ἀνατεθῇ ἡ ἀρχηγία εἰς τρεῖς· ἤτοι εἰς αὐτὸν τὸν Καραϊσκάκην, τὸν Νικήταν καὶ Λάμπρον Βέϊκον· τότε ὁ Νικήτας ἀναστὰς τοῖς ἀπέδειξεν ὅτι εἷς πρέπει νὰ ἦναι Ἀρχηγὸς, καὶ ὡς τοιοῦτος

ἁρμόδιος εἶναι ὁ Καραϊσκάκης. Τὴν δὲ γνώμην του ταύτην ἠσπάσαντο καὶ οἱ λοιποί, πλὴν τοῦ Γεωρ. Δράκου μετά τινων ἄλλων, ὅστις μάλιστα ἀνεχώρησε μετὰ 400 διὰ τῆς Βοστίτσης πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν ἐν Σαλῶνοις ἐχθρῶν· καὶ τοιουτοτρόπως ὁ Καραϊσκάκης μετὰ τῶν λοιπῶν, συμποσουμένων ἐκ 3000 περίπου, ἐξεστράτευσεν, ἵνα ἐπαναστατήσῃ τὴν Ῥούμελην, καὶ ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν τοὺς ἀποπλανηθέντας ὁπλαρχηγούς, οἵτινες μετεχειρίσθησαν τὰ λεγόμενα καπάκια μετὰ τῶν τούρκων. Τοιοῦτοι δὲ ἦσαν οἱ Ι. Ῥούκης, Γ. Δυοβουνιώτης, Σαφάκας, Κοντογιάννης, Γιολδάσης, Γ. Στάϊκος, Ἀ. Ἴσκος, Τσόγκας, Βαρνακιώτης καὶ Σωτήριος Στράτος, διότι μόλις 500 ὑπὸ τὸν Ῥάγκον καὶ ἄλλους ὑπῆρχον ἀνυπότακτοι εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, κατέχοντες τὴν θέσιν Λεοντίου. Προχωρῶν δὲ εἰς Δομβρέναν προέπεμψε τὸν Σπῦρον Μίλιον, Γαρδικιώτην καί τινας ἄλλους εἰς Δίστομον, ἔνθα ἀνταπεκρίθησαν μετὰ τοῦ Ῥούκη καὶ Δυοβουνιώτη, οἵτινες καταλιπόντες τὰ καπάκια (Τουρκικὴν ὑπηρεσίαν) ἐπανῆλθον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἐκτύπησε Τούρκους τινας, ὠχυρομένους ἐκεῖσε (εἰς Δομβρέναν) καὶ εἰς Χόστιαν ὅτε ἐφονεύθη ὁ Ἀκαρνὰν Σουλτάνης, ὁπλαρχηγός, ἀνήκων εἰς τὸ σῶμα τοῦ Παλαμιδίου. Μετὰ ταῦτα πορευθεὶς ὁ Καραϊσκάκης εἰς Δίστομον ἀπέστειλε σῶμα τι ὑπὸ τὸν Γαρδικιώτην Γρίβαν, Γεώργιον Βάγιαν, Μῆτρον Βάγιαν, καὶ ἄλλους, καὶ κατέλαβαν τὸ χωρίον Ἀράχοβαν.

Ὁ Μουστᾶ-Βέης μετὰ 2500 ἐκτύπησε τὸν Καρατάσον καὶ Γάτσιον μετὰ 2000 Ἑλλήνων εἰς Ἀταλάντι καὶ ὄχι εἰς Θερμοπύλας, ὡς ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει. Ὁ δὲ Ἰωάννης Κωλέτης δὲν ἦτον παρὼν κατὰ τὴν μάχην ταύτην, εὑρισκόμενος εἰς τὰ πλοῖα, ἅτινα ἦσαν προσωρμισμένα εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀταλάντης· ἐπομένως μαθὼν ὁ Μουστᾶ-Βέης τὴν πρόοδον τοῦ Καραϊσκάκη, κατέλιπε τὸ τρίτον σχεδὸν τοῦ

σώματός του εἰς Βελίτσαν ἢ εἰς Δαδὶ, καὶ ἐκινήθη μετὰ τῶν λοιπῶν κατ' αὐτοῦ, μάλιστα δὲ ἵνα καταλάβῃ τὴν Ἀράχοβαν, πλὴν ματαίως, διότι ἡ θέσις αὐτὴ εἶχε καταληφθῆ, ὡς ἐρρέθη, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἀφιχθέντος δ' ἐκεῖσε συνεκροτήθη ἡ μάχη τῆς Ἀραχόβης, τῆς ὁποίας ἡ περιγραφὴ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἐκτίθενται ἐν τῇ κατωτέρω ἀναφορᾷ τῶν ὁπλαρχηγῶν πρὸς τὴν Διοίκησιν.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τῆς δυνάμεως καὶ βοηθείας τοῦ ὑψίστου Θεοῦ πέμπομεν τὰς χαροποιὰς ἀγγελίας περὶ τῆς λαμπρᾶς νίκης, ἡ ὁποία ἐγένετο κατὰ τῶν ἐχθρῶν εἰς Ῥάχοβαν.

Κατὰ τὴν 18 τοῦ παρόντος μηνὸς ἐφθάσαμεν καὶ ἡμεῖς θείῳ ἐλέει εἰς Δίστομον μεθ' ὅλων τῶν στρατευμάτων τῆς διοικήσεως καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεστείλαμεν τοὺς στρατηγοὺς Γ. Βάγιαν, Γαρδικιώτην Γρίβαν, καὶ Μῆτρον Βάγιαν, μετὰ 500 στρατιωτῶν, διὰ νὰ πιάσωσι τὴν Ῥάχοβαν, ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἐσκόπευαν νὰ πιάσωσιν αὐτὴν τὴν θέσιν καθὼς καὶ ἐκινήθησαν ὁ Κεχαγιά-μπεης, ὁ Μουστάμπεης, ὁ Καριγοφίλμπεης καὶ ὁ Ἐλμάς-μπεης, μετὰ 2000 περίπου. Οἱ ἡμέτεροι προκαταλαβόντες τὰς θέσεις ὠχυρώθησαν, καὶ ἅμα ὅτε ἔφθασαν οἱ ἐχθροὶ, ἠνοίχθη ὁ πόλεμος· τὴν αὐτὴν ἡμέραν περίπου τὴν ἕκτην ὥραν ἐφθάσαμεν καὶ ἡμεῖς πανστρατιᾷ, καὶ ἀμέσως ἐγένετο φρικτὸς πόλεμος, ἐκβάλαμεν τοὺς ἐχθροὺς ἔξωθεν τοῦ χωρίου, καὶ τοὺς ἐκλείσαμεν πλησίον μιᾶς ῥάχης τοῦ χωρίου, καὶ τοὺς ἐπολιορκήσαμεν ἐκεῖ. Κατὰ τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔφθασε καὶ ὁ στρατηγὸς Μακρῆς πρὸς βοήθειαν, καὶ τὴν 21 ἔφθασεν ὁ στρατηγὸς Γεώργιος Δράκος, ὁ ἀντιστράτηγος Κωνσταντῆς Κλύβας, ὁδηγῶν τὸ στράτευμα τοῦ μακαρίτου Σκαλτζᾶ, ὁ Τραντάφυλλος Ἀποκουρίτης, καὶ ὁ Κωνσταντῆς Γιολδάσης μετὰ τοῦ Γρυβοκώστα. Οἱ ἐχθροὶ ἔμειναν πολιορκημένοι στενώτατα ὀκτὼ ἡμέρας χωρὶς νεροῦ, χωρὶς ψωμίου. Δὶς καὶ τρὶς ἦλθε βοήθεια εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν, διότι ἐκτυποῦντο οἱ ἐρχόμενοι παρὰ τῶν ἡμετέρων καὶ ἐδιώκοντο βλαπτόμενοι καιρίως· ἐζήτηταν νὰ τοῖς συγχωρήσωμεν τὴν ἐλευθέραν ἔξοδον, διὰ νὰ φύγωσιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ μᾶς ἔδιδον εἰς χεῖρας τὸν Κεχαγιάμπεη, καὶ Μουστάμπεην, ἀλλ' ἡμεῖς τοὺς

ἐζητήσαμεν τὰ ὅπλα καὶ ἐχαρίζομεν εἰς αὐτοὺς τὴν ζωὴν, ἐὰν θέλωσι ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὰ ἴδια· ἀλλὰ δὲν ἐδέχθησαν τὸ πρόβλημα, καὶ οὕτω κατὰ τὴν 24 τοῦ μηνὸς περὶ τὴν 10 ὥραν τῆς ἡμέρας ἀπεφάσισαν νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς· ἀλλὰ προϊδόντες τὸν σκοπὸν τῶν ἐχθρῶν, ἐπιάσαμεν ὅλας τὰς ἀναγκαίας θέσεις, καὶ εἴμεθα ὅλοι ἕτοιμοι εἰς ἀπάντησιν· ὥρμησαν τέλος οἱ ἐχθροὶ, ἄρχισεν ὁ πόλεμος, καὶ οἱ Ἕλληνες ἔδειξαν ἀπαραδειγμάτιστον ἀνδρείαν, ἀντιφιλοτιμουμένων πρὸς ἄλληλα ὅλων τῶν σωμάτων, τῶν Στερεοελλαδιτῶν, τῶν Ἠπειροσουλιωτῶν, καθὼς καὶ τῶν ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν Νικήταν Πελοποννησίων· ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἕως χίλιοι καὶ τριακόσιοι, καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ὅλοι τοῦ ἐχθρικοῦ στρατεύματος, ὁ Κεχαγιάμπεης, ὁ Μουστάμπεης, ὁ Καργιοφύλμπεης καὶ ὁ Ἐλμάς-μπεης· ὀλίγοι τῶν ἐχθρῶν ἐσώθησαν, καὶ αὐτοὶ ἄοπλοι, ἐσυλλάβαμεν ἱκανοὺς ζῶντας· ἐπήραμεν τὰς σημαίας των, ὅλους τοὺς ἵππους των, καὶ ὅλας τὰς ἀποσκευάς· ἐφονεύθησαν καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων κατ' αὐτὴν τὴν μάχην ὀκτὼ, καὶ ἄλλοι τόσοι ἐπληγώθησαν· ἃς πανηγυρίσῃ λοιπὸν τὸ ἔθνος τὴν λαμπροτάτην ταύτην νίκην, καὶ ἃς δώσῃ δόξαν εἰς τὸν ὕψιστον. Ἡ νίκη αὐτὴ εἶναι ἡ σημαντικωτέρα τῆς Ἑλλάδος καὶ θέλει φέρει πολλὰ καὶ μεγάλα ἀποτελέσματα· ἐλπίζομεν εἰς τὴν θείαν βοήθειαν καὶ εἰς τὴν εὐχὴν τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Διοικήσεως νὰ καταδαμάσωμεν τάχιστα τὸν ἐχθρὸν, καὶ νὰ ματαιώσωμεν διόλου ὅλους τοὺς ὀλεθρίους αὐτοῦ σκοπούς.

Πέμπομεν ἐπίτηδες καὶ τοὺς στρατηγὸν Γ. Ἀγαλόπουλον, Γ. Βάγιαν καὶ Γιάννην Κουτζονίκαν, ἀγγελοῦντας τὰ λαμπρὰ ταῦτα κατορθώματα καὶ παραστήσοντας τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον.

Μένομεν μὲ τὸ προσῆκον Σέβας.

Ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς Ῥάχοβας 1826, Νοεμβρίου 26.

Γεώργιος Καραϊσκάκης, Νικήτας Σταματελόπουλος, Γ. Δαγκλῆς Χατζῆ Μιχάλης, Ἀθαν. Κουτζονίκας, Γεώργ. Μαλάμος, Δῆμος Τζέλιος, Γεώργ. Βάγιας, Κωνσταντῖνος Βέρης, Ν. Πανουριᾶς, Γ. Διοβουνιώτης, Βασίλειος Μποῦσγος, Γιανούσης Πανομάρας, Νικόλαος Καρκαμήτζος, Μῆτρος Βάγιας, Λιόντης Δαγκλῆς, Ναστούλης Δαγκλῆς, Σπύρος Ξύδης, Μῆτρος Τριανταφύλλου, Κώστας Μάκος, Γιαννάκης Φαρμάκης, Τούλιος Πανομάρας, Σπῦρος Μίλιος, Ἀνα-

1α 12 1ού

στάσιος Ῥοκᾶς, Χρηστόδουλος Χ. Πέτρου, Γαρδικιώτης Γρύβας, Παναγῆς Γαλάνης, Νικόλαος Μπουρμπιτζιώτης, Κωνσταντῖνος Γρύβας, Τριαντάφυλος Ἀποκουρίτης, Ἰωάννης Ῥούκης, Κωνσταντῆς Καλύβας, Κωνσταντῖνος Γιολδάσης, Κομνινὸς Τράκας, Ἀναγνώστης Κανεβὸς, Γεώργιος Τζαβέλας, Διαμαντῆς Ζέρβας, Γεωργάκης Δράκος, Λάμπρος Βεΐκος, Φωτούλης Φωτομάρας, Αθ. Δράκος, Νικόλαος Βότζαρης, Γιάνος Δούλης, Γιάννης Μπαργιακτάρης, Πάσχος Κωσμᾶς, Κόλιος Πασχούλης, Κώστας Τζαβέλας, Μπεκατζέλος Τζαβέλας, Γεώργ. Μπαργιακτάρης, Βότζαρης, Χρῆστος Μπέκας, Νικόλαος Κάσκαρης, Σπῦρος Γεωργάκης, Ἀθαν. Ζέρβας, Γεώργιος Ζέρβας, Γιάννης Βαργιαδίτης, Ἀναγνώστης Γκραβαρίτης, Γιάννης Βετλάλας, Λάμπρος Τζαβέλας, Πάνος Τασούλας, Ναστούλης Δοῦκας, Νικόλαος Δiάκος, Γιάννος Περζεκιᾶς, Νάστος Κοντογιάννης, Κολιὸς Γεροκούρης, Πίλιος Τζεχέρης, Βασίλειος Ἀντωνόπουλος, Χήλιος Ἀθανάσιος, Γιώτας Κατζῆς, Κίτζος Ντοῦκας, Μῆτρος Μισολογγίτης, Κίτζος Τζάκος, Δημήτριος Μακρῆς, Κώστας Χορμόβας, Ἀναστάσιος Χορμόβας, Γιανάκης Κίτζος, Ι. Μελᾶς, Μῆτρος Σμπόκας, Βασίλειος Ἀργυροκαστρίτης, Γεώργιος Καδᾶς, Κωνσταντῆς Πασχάλης, Πάνος Δάρας, Ἀθανάσιος Κρικοχωρίτης, Σπῦρος Λέβερης, Γεωργάκης Λακᾶς, Χρῆστος Μακρῆς, Χρηστόφορος Περραιβὸς, Δημήτριος Καλέργης, Χρῆστος Βάρφης, Γιάννης Φαρμάκης, Μῆτρος Γρουμπουγιάννης, Ἀντών. Στορνάρης, Χαράλαμπος Παπαπολίτης, Νικόλαος Δραγαμεινὸς, Ἀναγνώστης Κατζικαπῆς,

Τῆς ἀνωτέρω ἐκθέσεως τὸ πρωτότυπον εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 10.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω μάχην λανθασμένως ἀναφέρεται ὅτι ἐφονεύθησαν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν καὶ ὁ Καργιοφίλμπεης καὶ Ἐλμάς μπέης, διοτι οὗτοι ἔζων μέχρι τοῦ 1850. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην ὁ Καραϊσκάκης ἐπροχώρησε μέχρι τῆς Ναυπάκτου, ὅτε ἡνώθησαν μετ' αὐτοῦ διάφοροι καπεταναῖοι, ἤτοι ὁ Σαφάκας καὶ Γιολδάσης· οἱ δὲ λοιποὶ τῆς Ἀκαρνανίας μεταχειρίζοντο τὰ καπάκια μέχρι τῆς

ἐλεύσεως τοῦ Καποδιστρίου. Ἐπανερχομένου δὲ τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα, συνεκροτήθη ἡ ἐν Διστόμῳ μάχη, ὡς ἀνωτέρω· εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην δὲν ἀναφέρεται ἡ ἀναχώρησις τοῦ Ὀμὲρ πασᾶ, ὅστις ἐνῷ ἐπολιόρκει καὶ ἐπολιορκεῖτο ἐν Διστόμῳ, τὴν ἐπαύριον διὰ νυκτὸς ἀνεχώρησεν εἰς Λεβαδείαν χωρὶς νὰ ἐπενεχθῇ εἰς οὐδέτερον τῶν μερῶν βλάβη· ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἀνεχώρησεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν.

Ἀφοῦ ἐνδυναμώσαμεν τὰς θέσεις τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μὲ ἀρκετὰ στρατεύματα, ὡς εἰς τὴν προλαβοῦσαν ἀναφοράν μας τῆς 12 τοῦ ἐνεστῶτος ἀναφέραμεν· οὕτως λοιπὸν τὰ Σουλιώτικα σώματα τοῦ Γ. Τζαβέλα, Δ. Ζέρβα, Λ. Βέϊκου καὶ λοιπά, ἀνεχώρησαν διὰ νὰ ἑνωθῶσι μὲ τὸν Σ. Γ. Δράκον εἰς τὴν πολιορκίαν Σαλώνων· ἡμεῖς δὲ ἐκστρατεύσαντες διὰ Βελίτζαν, ἐπειδὴ ἐμάθαμεν, ὅτι εἰς Τουρκοχῶρι ἦτον πολλοὶ ἐχθροὶ ἐστρατοπεδευμένοι, ἤτοι ὁ Ὀμὲρ πασᾶς, ὁ Ὀσμὰν πασᾶς, ὁ Γκέκας καὶ λοιποὶ Μπέϊδες καὶ ἀγάδες, συμποσούμενοι ἕως 6 χιλιάδες, τρέχοντες λοιπὸν ἐμάθαμεν καθ' ὁδόν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ αὐτοὶ σηκωθέντες ἀπὸ τουρκοχῶρι ἐξεστράτευσαν διὰ Δαύλιαν, τότε ἐπεταχύναμεν πλέον τὸν δρόμον μας, καὶ ἐπήγαμεν ὅσον τὸ ὀγληγορώτερον εἰς Βελίτζαν, ἐν ᾗ ἐπληροφορήθημεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐδικούς μας φυλάττοντας τὴν θέσιν τοῦ Διστόμου, εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν εἴχαμεν τὸν Κ. Ν. Μπότζαρην, Γ. Μπαϊρακτάρην, Π. Κοσμὰν, Σ. Γεωργάκη, Γεωργάκην Ν. Κάσσαρη, Γ. Κίτζον, Κ. Δοῦκαν, Γ. Κουτζονίκαν, Χ. Κουτζονίκαν, Γιώτη Κονταξῆ, Κ. Δημήτρην, Μπιρμπίλην τοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη, Λ. Ῥοΐζον, Δ. Φίλον, Β. Μποῦζγον. Μ. Τριανταφύλου, Α. Περγάντην, Α. Στεφάνου καὶ Γ. Στεφάνου, οἵτινες διὰ τῶν γενναίων των στρατιωτῶν, ἀντεστάθησαν ἡρωϊκῶς, καὶ μὲ ἀσύγκριτον καρτεροψυχίαν ἐναντίον τοῦ πολυαρίθμου ἐχθροῦ, διότι οἱ ἐχθροὶ ἀφοῦ τοὺς ἐπολέμησαν διὰ τοῦ ἀκαταπαύστου κανονοβολισμοῦ, καὶ τῆς ψιλῆς φωτίας, εἰς μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν, ἔκαμον εἰς τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν 19 τὸ γεῦμα καὶ γενικὴν ἔφοδον διὰ νὰ κυριεύσουν τὸ

χωρίον, καὶ ἑπομένως ν' ἀποκλείσωσι τοὺς ἰδικούς μας, εἰς τοὺς 3 προκατασκευασμένους πύργους ὅπου εἶχον, καὶ μετ' εὐκολίας ἔπειτα διὰ τοῦ συνεχοῦς κανονοβολισμοῦ νὰ τοὺς κυριεύσουν, καὶ ἀφοῦ ἐτελεσφοροῦσαν τοὺς σκοπούς των αὐτούς, ἐγίνοντο τότε Κύριοι καὶ τοῦ χωρίου Διστόμου καὶ τῆς Σκάλας, καὶ ἔμεναν πλέον τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Σ. Ἑλλάδα ἀχρησίμευτα. τόσον ἀναγκαία εἶναι λοιπὸν ἡ θέσεις τοῦ Διστόμου· ἡ ἔφοδος αὕτη τῶν ἐχθρῶν ἦτον μία ἀπὸ τὰς ἀπαραδειγματίστους εὰς τὸν πόλεμόν μας τόσον τοῦ πεζικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ ἱππικοῦ, οἵτινες τυφλοῖς ὄμμασι, καὶ μὲ τὸ ἀμὲτ μουχαμὲτ ὥρμησαν κατὰ τῶν ἰδικῶν μας, μὴ δειλιάσαντες ὁλοτελῶς τὸν θάνατον ὅπου ἐλάμβανον, καὶ οὕτως μὲ τὸν ὁποῖον εἶχον ἐνθουσιασμὸν ἐμβῆκαν ἔνδον τοῦ χωρίου, τότε λοιπὸν οἱ ἐδικοί μας ἀπεφάσισαν, καὶ αὐτοὶ ἐξ ἐναντίας τὸν θάνατόν τους, καὶ ὡς λύκοι πλέον ὠρυόμενοι ἔτρεξαν κατ' αὐτῶν, καὶ ἄλλους μὲν ἐφόνευον ἀνιλεῶς, ἄλλους δὲ ἐν στόματι μαχαίρας ἐπέρασαν, καὶ τοὺς λοιποὺς τέλος πάντων ἔβαλον εἰς φυγήν, καὶ κυνηγῶντας ὡς λαγωοὺς πεφοβισμένους τοὺς ἐπῆγαν ἕως εἰς τὰ ὀχυρώματά των μὲ μεγάλην των καταισχύνην· εἰς τὴν μάχην αὐτὴν ἀπὸ μὲν τοὺς ἐχθροὺς ἐφονεύθησαν ἕως 200, καὶ ἐπληγώθησαν ἕως 300, καὶ ἐπέκεινα· ἀπὸ δὲ τοὺς ἐδικούς μας ἐπληγώθησαν ὁ Κ. Ν. Μπότζαρης, ὁ Ἀργύρης Σημαιοφόρος τοῦ Κ. Νότη, ὁ Λ. Στέφανος, ὁ Σφερῆς, ἕνας τοῦ Δούκα Φίλλου, τρεῖς τοῦ Μπιρμπίλι, ἐφονεύθησαν καὶ δύω ἕνας τοῦ Μπιρμπίλη καὶ ὁ ἄλλος τοῦ Λ. Περγαντά, ἐπληγώθησαν καὶ ἕτεροι δύω μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ. Ὁ πεισματώδης οὗτος πόλεμος διήρκεσεν ὥρας δύο, καὶ ἀφοῦ ἄρχιζε νὰ παύῃ, ἰδοὺ ἔφθασεν εἰς βοήθειαν τῶν ἰδικῶν μας καὶ ὁ Στρ. Γ. Δράκος καὶ μετ' αὐτὸν τὰ Σουλιώτικα σώματα, ἀφίνοντας δὲ καὶ ἡμεῖς εἰς Βελίτζαν ὅλον τὸ ἱππικὸν μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ἱκανὴν φρουρὰν ἐκινήσαμεν πλέον πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ γελέκι, καὶ διὰ νυκτὸς ἐπεράσαμεν ἀπὸ Δαύλιαν σκοπεύοντες νὰ ἐπιπέσωμεν εἰς τὰς σκηνὰς τοῦ ἐχθροῦ, τὴν στερεὰν αὐτὴν ἀπόφασίν μας τὴν ἀνηγγείλαμεν διά τινος ἀπεσταλμένου, καὶ πρὸς τοὺς ἐν Διστόμῳ ἀδελφούς μας, πλὴν ὁ πεζὸς φοβηθεὶς δὲν ἔφερε πρὸς αὐτοὺς τὸ γράμμα μας, διὰ νὰ τοὺς κτυπήσωμεν συγχρόνως· ἡμεῖς μὴν ἀμφιβάλλοντες, ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος μας δὲν εἰδοποίησε τοὺς ἀνωτέρω

ἀδελφούς μας, ἀλλὰ πρὸς τὰς 9 τῆς νυκτὸς 20 τρέχοντος, ἐφθάσαμεν ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν ἰδικῶν μας, καὶ ἑτοιμασθέντες διὰ τὴν μάχην ὡρμήσαμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ἐλειποτακτήσαμεν, καὶ πλέον ἀπὸ τὰς σκηνάς τους μέσα ἐμβήκαμεν εἰς τὸ Δίστομον.

Σ. Διοίκησις ἡ ἐσχάτη ἐλπὶς τοῦ ὑπερηφάνου Κιουταγῆ, εἶναι τὸ στρατόπεδον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὅταν ἡμεῖς τὸ ἀφανίσωμεν, τότε καὶ αὐτὸς πρέπει ν' ἀπελπισθῇ, διὰ τοῦτο ἐμετακαλέσαμεν καὶ τὰ ἐπίλοιπα στρατεύματά μας, διὰ νὰ πιάσουν τὰς ἀναγκαίας θέσεις, ὥστε οἱ πολιορκηταί μας νὰ μείνουν πολιορκημένοι, καὶ ἄμποτες ἡ βοήθεια τοῦ ὑψίστου καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Σ. Διοικήσεως νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ διὰ νὰ ἐξολοθρεύσωμεν καὶ αὐτούς, ὡσὰν τὸν Κιαχαγιάμπεην, καὶ Μουσταφάμπεην, χρεωστοῦμεν ὅμως νὰ παρουσιάσωμεν πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν, ὅτι ἀπὸ τὰς ἐπὶ νῦν πεμπομένας τροφὰς, ὀλίγα στρατεύματα ἐζωοτροφήθησαν καὶ μόλις ἠμποροῦμεν ν' ἀπεράσωμεν ἀκόμη τὸ πολὺ 2 ἡμέρας, ὅθεν ὡς ἀναγκαιότατος οὗτος ὁ πόλεμος, εἰς τὴν νίκην τοῦ ὁποίου κρέμαται ἡ σωτηρία τῆς πολυπαθοῦς Ἑλλάδος, παρακαλεῖται θερμῶς ἡ Σ. Διοίκησις νὰ ἐπιμεληθῇ ὡς μήτηρ φιλόστοργος μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν δραστηριότητα ὥστε τὰ ἀδύνατα νὰ γίνουν δυνατὰ καὶ νὰ μᾶς προβλέψῃ ὅσον τάχος μὲ τὰς ἀναγκαίας τροφὰς, γνωρίζομεν, Σ. Διοίκησις, ὅτι τὰς ἄλλας κακουχίας τὰς ὑποφέρει ὁ ἄνθρωπος, τὴν δὲ πεῖναν δὲν δύναται, ὅτι ἡ βία της εἶναι ἀκαταμάχητος, διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐξαποστέλλομεν ἐπὶ ταυτοῦ τὸν Κύριον Ἰω. Σοῦτζον, ὁποῦ διὰ τοῦ ἰδίου νὰ μᾶς προφθάσητε μὲ τροφὰς καὶ μίαν ὥραν ἀρχήτερα, ἐπειδὴ τῆς πείνης τὰ ἀποτελέσματα τὰ ἠξεύρομεν, καὶ ἀλλοίμονον θὰ εἶναι ὁ χαμός μας, ἐν ᾧ ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν νίκην εἰς τὰς χεῖρας, ἐπαναλαμβάνομεν πάλιν καὶ παρακαλοῦμεν Σ. Διοίκησις, δι' ὄνομα Θεοῦ, δι' ἀγάπην τῆς Πατρίδος, τὰς τροφὰς νὰ μὴ τὰς χρονοτριβήσητε διόλου, ἀλλ' ὅσον τὸ ὀγληγορώτερον νὰ σταλθῶσι διὰ νὰ δοξασθῇ καὶ ὁ τόπος οὗτος τοῦ Διστόμου, καὶ νὰ βαφῇ μὲ τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν. Παρακαλεῖται ἡ Σ. Διοίκησις νὰ παρακινήσῃ καὶ τὸν Κύριον Μπαλῆν διὰ νὰ μᾶς προφθάσῃ μὲ τὰς τροφάς.

Ἀναφέρομαι προσέτι πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν, ὅτι εἶναι ὠφελιμώ-

τατον πρᾶγμα, τὰ εἰς Ἐλευσῖνα συναχθέντα στρατιωτικὰ σώματα νὰ διορισθῶσι νὰ ὑπάγωσι παρεμπρὸς, ὥστε νὰ προξενοῦσι κἄποιαν βλάβην τοῦ ἐχθροῦ, ἕως νὰ ἠμπορέσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξολοθρεύσωμεν τὸ στρατόπεδον τοῦτο, καὶ ἐπομένως μὲ ἀρκετὰ στρατεύματα προφθάνομεν καὶ ἡμεῖς ἀμέσως, συγχρόνως μὲ τὰς τροφὰς νὰ μᾶς ἐξαποστείλητε καὶ τζιμπιχανὲ, ὅτι τὸν καίομεν εἰς τὸν πόλεμον καὶ ὄχι ματαίως, ὡσαύτως καὶ κριθάρι διὰ τὸ ἱππικὸν, ὅτι δὲν ἔχομεν οὔτε κλονί.

ὁ εὐπειθὴς Πατριώτης

Τῇ 21 Ἰαννουαρίου 1827 Δίστομον. Καραϊσκάκης.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου

τῇ 26 Ἰαννουαρίου 1827 ἐν Αἰγίνῃ.

ὁ Γεν. Γραμ. τῆς Δ. Ε. τῆς Συνελεύσεως,

(Τ. Σ.) Γ. Γλαράκης.

Προανεφέραμεν ὅτι διετάχθησαν ὁ Κανέλος Δελιγιάννης, Δ. Πλαπούτας, Σισίνης, Γενναῖος καὶ λοιποὶ νὰ στρατολογήσωσιν εἰς Πελόποννησον. Ἀλλ' ἐκεῖσε ἁπανταχοῦ ὑπῆρχεν ἀπορία τροφῶν, ἡ δὲ Διοίκησις ἐστερεῖτο, ὡς ἐρρέθη, τῶν μέσων νὰ τοῖς προμηθεύσῃ, καὶ ἂν ποτε ἐλάμβανε βοήθειάν τινα ἐκ τῆς Εὐρώπης, παρεχώρει πρὸς συντήρησιν τοῦ κατὰ τὰς Ἀθήνας στρατοπέδου, καὶ ἕνεκα τούτου οἱ ὁπλαρχηγοὶ οὗτοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατηρήσωσιν, εἰμὴ 2000 περίπου στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐτοποθέτησαν εἰς διαφόρους θέσεις· ἐπομένως οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων καὶ μάλιστα τῶν ὀρεινῶν εἶχον καταφύγει μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των εἰς Μοναστήρια καὶ Σπήλαια, τὰ ὁποῖα εἶχαν ὀχυρώσει διὰ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· τὰ δὲ χωρία εἶχαν ἐρημωθῇ ἕνεκα τῶν αἰφνιδίων ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ.

Τότε ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης συνειδὼς τὴν ἀνάγκην ὀχυρᾶς τινος θέσεως πρὸς ἀποθήκευσιν τροφῶν τε καὶ πολεμοφοδίων, ἐπεχείρησε ν' ἀνεγείρῃ περὶ τὰς ἀρχὰς 9βρίου τὸ παρὰ τῇ κωμοπόλει Καρυταίνης τῆς ὁμωνύμου Ἐπαρχίας εἰς ὀχυρὰν θέσιν κείμενον φρούριον, τὸ πλεῖστον κατε-

ρειπωμένον πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τὸ ὁποῖον μικρᾶς χωρητικότητος ὂν εἶχεν ἱδρυθῆ ἀπὸ τῶν σταυροφοριῶν. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1827, ἀποπερατώσας τὴν κατασκευὴν ἐφρόντισε νὰ τὸ ἐφοδιάσῃ· πρὸς τοῦτο μετέφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐφοδίων ἐκ τῆς Ζακύνθου καὶ δύω πυροβόλα, ἐπίσης καὶ δύω ἄλλα ἀπὸ τοὺς Λάλα, τὰ ὁποῖα εἶχον μετάφερει ἐκεῖσε οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως διὰ τὴν πολιορκίαν. Μετὰ ταῦτα μετεκόμισε καὶ ἄλλα πολεμοφόδια καὶ 5 πυροβόλα· ὥστε κατέστησε τοῦτο φρούριον ὀχυρὸν, δυνάμενον ν᾽ ἀντιστῇ εἰς πᾶσαν τοῦ ἐχθροῦ ἔφοδον· ἐπομένως ἐχρησίμευσε μεγάλως κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, διότι οἱ μὲν κάτοικοι ἐνεθαῤῥύνοντο, ἔχοντες καταφύγιον ἀσφαλὲς, τὰ δὲ κατὰ τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου συγκεντρούμενα στρατεύματα διευκολύνοντο, καὶ ὁ ἐχθρὸς ἀρκετὰ περιεστάλη· ἡ δ᾽ ἐκ τούτου παραχθεῖσα ὠφέλεια ἐκτιθεμένη εἰς ἄλλα Ἱστορικὰ ὑπομνήματα, δηλοῦται καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω καταχωρουμένης ἀναφορᾶς τῶν ἐπαρχιῶν Καρυταίνης, Ἀρκαδίας, Φαναρίου, Λεονταρίου καὶ Ἀνδρούσας, πρὸς τὴν Ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἥτις εἶναι ὑπογεγραμμένη παρὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ προκρίτων.

Πρὸς *τὴν Σεβαστὴν Ἐθνικὴν Γ. Συνέλευσιν.*

Αἱ αἰφνήδιοι ἐπιδρομαὶ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸ γειτονικὸν αὐτοῦ εἰς τὰς πέριξ ταύτας ἐπαρχίας μας, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συστήσωμεν στρατόπεδον, αὐτὰ λέγομεν καὶ ὄχι ἄλλο τι ἰδιοτελὲς, παρεκίνησαν τὸν Στρατ. Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην νὰ ἐπιχειρισθῇ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ σεσαθρωμένου καὶ κατεκρημνισμένου φρουρίου τούτου τῆς Καρυταίνης, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιχείρησιν συμβουλευόμενος καὶ ἡμᾶς, ἐνεκρίθη εὔλογον καὶ ἐπαινετὸν ἀπὸ ὅλους, διότι ὄχι μόνον θέλει εἶναι εἰς ἀσφάλειαν τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν, ἀλλὰ θέλει ἐπιφέρει καὶ οὐκ ὀλίγον ἀντιπερισπασμὸν τοῦ ἐχθροῦ ὄντος τούτου εἰς τὸ μεσόγειον τῆς Πελοποννήσου, καὶ κατ᾽ ἔμπροσθεν τῶν ἐχθρικῶν κινημάτων· τὸ ὀχυρὸν αὐτῆς τῆς θέσεως εἶναι τῷόντι ἡ φθορὰ αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ ἂν ἤθελε δοκιμάσει νὰ τὸ

πολεμήση ποτέ· ἀλλ' ἔχον χρείαν ἀπὸ κάθε εἶδος ἐφοδίων, καθὼς κανονίων, σφαιρῶν, πυρίτιδος καὶ τροφῶν, παρακαλοῦμεν τὴν Σ. Συνέλευσιν νὰ ἤθελε διατάξῃ ὅπου ἀνήκει νὰ δοθῶσιν αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα, τὰ ὁποῖα κοντὰ ὅπου ἤθελε χρησιμεύσουν εἰς διαφύλαξιν αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπάρξεώς μας, θέλει ὠφελήσουν περισσότερον καὶ εἰς κάθε στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον ἤθελε εἶναι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐν' ᾧ εἶναι ἀδύνατον νὰ μετακομίζωνται τροφαὶ καὶ πολεμοφόδια ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ἢ ἀπὸ κανένα ἄλλον τόπον παράλιον· ὄντες λοιπὸν βέβαιοι τῆς δικαίας ταύτης αἰτήσεώς μας μένομεν εὐσεβάστως.

Ἐν Καρυταίνῃ τῇ 7. Ἰαννουαρίου. 1827.

Ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης.

Δημ. Ἱερεὺς Σταυρόπουλος, Ἀθαν. Ἀντωνόπουλος, Δ. Παπαγιανόπουλος, Λ. Ῥοϊλός, Β. Δημητρακόπουλος. ἕπονται ὑπογραφαὶ πεντήκοντα πέντε. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας.

Μῆτρος Ἀναστασόπουλος, Γιαννάκης Γκρίτσαλης, Στέργιος Γεωργακόπουλος, ἕπονται εἴκοσι ὑπογραφαί.

Ἐκ τοῦ Φαναρίου.

Τζ. Χρηστόπλος, Ν Ζαρειφόπλος, ἕπονται τριάντα καὶ μία ὑπογραφαί. Λεονταρίου.

Νικήτας Φλέσσας, ἢ Δικαῖος ἕπονται τριάκοντα ἓξ ὑπογραφαί.

Ἐπαρχίας Ἀνδρούσης.

Μήτρος Πέτροβας, ἕπονται ὑπογραφαὶ 31.

Ἐπειδὴ καὶ τὸ ἀνακαινιζόμενον φρούριον τῆς Καρυταίνης ἐκτὸς τῆς γενικῆς ἀσφαλείας τῶν ὄπισθεν ὑπογραφομένων ἐπαρχιῶν, γίνεται καὶ ἓν προπύργιον τῶν Μοναστηρίων τούτων, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἀσφαλισμέναι τόσαι φαμήλιαι ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ὑπογράφονται λοιπὸν ὁμοφωνοῦντες καὶ συναινοῦντες ὅσα ὄπισθεν ἀναφέρονται.

Ἡ Μονὴ τοῦ Προδ. τῆς Στεμνίτζης, ὁ Ἡγούμενος Γρηγόριος Ἱερομόναχος.

Ἡ μονὴ τῆς Παναγ. τοῦ Καλαμίου, ὁ Ἡγούμενος Νεόφυτος Ἱερ.

Ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ φιλοσόφου, ὁ Ἡγούμενος . . . .

Ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας τῶν Αἰμυαλῶν, ὁ Ἡγούμενος Ἰγνάτιος Ἱερομ. Ἀγαθάγγελος Ἱερομ.

Ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς, ὁ Ἡγούμενος ὁ ἐκ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, Ἡγούμενος Ἀγάπιος Ἱερομόναχος.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ 1827.

Ἀφοῦ, ὡς εἴρηται, ὁ Ἰβραΐμης κατῆλθε καὶ ἀνεπαύετο ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις· οἱ Ἕλληνες παραφυλάττοντες περὶ τὰ φρούρια ταῦτα καθ' ἡμέραν ἀδιαλείπτως ἐφόνευον ἐκ τῶν ἐξερχομένων τούρκων, καὶ κατελάμβανον πλῆθος ζώων. Οἱ δὲ ὁπλαρχηγοὶ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συγκεντρώσωσι στρατὸν εἰς Πελοπόννησον. Ὁ Γενναῖος δὲ ἂν καὶ ἀσχολούμενος περὶ τὴν ἐφοδίασιν τοῦ φρουρίου Καρυταίνης καὶ στερούμενος τροφῶν εἶχε συσσωματώσει περὶ τοὺς 400 στρατιώτας· καὶ ἐκστρατευσάντων αἰφνιδίως 8000 τούρκων ἐκ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, ἵνα ἐφοδιάσωσι τὴν ἐν Τριπόλει φρουράν, ἔπεμψε μέρος στρατιωτῶν ἐκ τοῦ ῥηθέντος σώματός του, μεθ' οὗ ἐνωθέτες καὶ ἄλλοι κάτοικοι γνωρίζοντες τὰς θέσεις, ἐκτύπησαν τὸν ἐχθρὸν εἰς διαφόρους θέσεις μεταξὺ Τριπόλεως καὶ Λεονταρίου κατὰ τὴν ἔλευσιν καὶ ἐπιστροφήν του καὶ ἐφόνευσαν περὶ τοὺς 40, κυριεύσαντες καὶ περὶ τὰ 200 ζῶα, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του συνήφθη μάχη εἰς Ἀρκαδίαν κατὰ τὰς κάτωθεν ἐπιστολάς.

Σεβαστέ μοι Πάτερ.

Κατὰ τὰς 10 τοῦ παρόντος ἐφάνηκεν ἓν σῶμα ἐχθρῶν εἰς τοὺς Λάκκους τὸν κάμπον ἕως ὀκτὼ χιλιάδας, μὲ πολλὰ φορτία ζαερέδες, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀπέρασαν διὰ Τριπολιτζάν· τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκοιμήθηκαν εἰς τὸ Λεοντάρι ἀποκάτω, καὶ ἐπῆγαν οἱ Ἕλληνες διὰ νυκτὸς κατ' ἐπάνω τους, καὶ χωριστὰ ὁποῦ τοὺς ἐπῆραν ἕνα πλῆθος ζώων, τοὺς ἔδωσαν καὶ μίαν φωτζάν, ὥστε κύριος οἶδε τί ἔγεινεν, ἐβάσταξαν ντουφέκι ὀλίγον, καὶ ἔπειτα ἔφυγαν· ἐπληγώθη ἐκεῖ τοῦ Διάκου Σινανιώτη τὸ παιδὶ, καὶ ἄλλος ἕνας Ἕλλην ἀβλαβῶς ὅμως, ἐκοιμήθηκαν ἄλλα δύο βράδυα εἰς τὸ σαπολείβαδον, ἐπειδὴ

δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἐμβάσουν τὰς τροφὰς διὰ μιᾶς, διότι οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐπῆραν ὅλα τὰ ζῶα καὶ ἐκεῖ δὲν ἔλειψαν οἱ Ἕλληνες νὰ τοὺς πειράζουν, ἁρπάζοντές τους τὰ ζῶα, καὶ σκοτώνοντες καὶ πολλούς· χθὲς λοιπὸν ὅλην νύκτα ἐπέρασαν διὰ κάτω, καὶ τοὺς ἔπεσαν πολλοὶ Ἕλληνες κοντὰ, δὲν ἠθέλησαν πάνάθεμά τους νὰ ζυγώσουν ἐδῶ ὁλότελα, ἐν ᾧ ἐπροσμένομεν τοὐλάχιστον νὰ ἔλθουν νὰ ἰδοῦν, διὰ νὰ τοὺς δώσωμεν κανένα φόβον θεοῦ, ἐπειδὴ ὄντας μὲ ὀλίγους ἐδῶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ εὐγῶ παρέκει νὰ τοὺς κτυπήσω, διότι ὅσοι Ἕλληνες ἦσαν ἐδῶ πλησίον ἀκούοντες τοὺς ἐχθροὺς ἐπῆρε καθεὶς τὴν φαμήλιαν του καὶ τὰ πράγματά του καὶ ἔφυγαν· ὁ ζαερὲς των ἦτον ἀπὸ παξιμάδι, ἅλας, καφφὲ, ῥύζι, βούτυρον, ῥούμια, ἐνδύματα, παπούτζια καὶ ἴσως νὰ εἶχαν καὶ λουφέδες τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ· ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἴδη τῶν ἐφοδίων τοὺς ἐπῆραν εἰς τὸ Καλογεροβοῦνι ὁ Σαράντης καὶ ἄλλοι Βαλτετζαῖοι δέκα φορτία, καμμίαν ζημίαν δὲν ἐπροξένησαν οὔτε εἰς τὸν πηγεμόν τους, οὔτε εἰς τὴν ἐπιστροφήν τους, ὁ Ἰμπραΐμης δὲν ἦτον κοντὰ, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὴν Μοθώνην ὀλίγον, ὡς ἕνα Κρητικάκι καὶ αἰχμάλωτοι τοῦρκοι μᾶς ἐπληροφόρησαν. . . . .

Ἐν τοσούτῳ μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας.

Τῇ 15 Ἰανουαρίου. 1827. Καρύταινα. ὁ Υἱός Σου

Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μοι Πάτερ.

Ταύτην τὴν ὥραν ὡς διὰ γράμματος τοῦ Γκρίτσαλη καὶ λοιπῶν ἐκεῖ καπεταναίων πληροφοροῦμαι, ὅτι οἱ ἐχθροὶ καταβαίνοντες κάτω, ἐπῆγαν εἰς Ψάρι, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀντεστάθησαν μὲ γενναιότητα, τοὺς ἐκτύπησαν μὲ μεγάλην σταθερότητα, καὶ τοὺς ἔτρεψαν· ἔπιασαν ζῶντας πολλοὺς, ἐπῆραν ἄτια, λάφυρα καὶ ἐσκότωσαν ὄχι ὀλίγους.

Τοῦτο μόνον σὲ εἰδοποιῶ, ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγου σὲ ἔγραφον ἐκτεταμένως, μένω· ἔστειλα καὶ ἀπὸ ἐδῶ πολλοὺς βουνίσιους ἕως 300, καὶ ὑπάγουν κάτω εἰς βοήθειάν τους, μολονότι τοὺς ἔχουν τζακισμένους, καὶ ἐλπίζω νὰ τοὺς δώσουν τοῦ διαβόλου, ὥστε μὲ μεγάλην ἐντροπὴν νὰ τοὺς κλείσουν στὰ κάστρια, μένω.

Τῇ 16 Ἰαννουαρίου. 1827.

ὁ Υἱός Σας

Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

"Αν δὲ ῥίξουν ὀρδὶ εἰς κανὲν μέρος ἐκεῖ θέλει ξεκινήσω καὶ μόνος μου.

Ὁ Κόχραν εἰς τὰς παρούσας κρισιμωτάτας περιστάσεις ἀνεμένετο ὡς ἄλλος Μεσίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Κυβέρνησις μὴ ἔχουσα ἠθικὴν ἐπιῤῥοὴν δὲν ἠδύνατο νὰ στρατολογήσῃ οὐδένα Πελοποννήσιον πρὸς συνδρομὴν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ διὰ τοῦτο παρεκίνει τὸν Κολοκοτρώνην νὰ πράξῃ ὅ,τι αὐτὴ δὲν ἠδύνατο. Οὗτος δὲ, καί τοι δυσαρεστημένος κατὰ τῆς Διοικητ. Ἐπιτροπῆς, μεθ' ἧς εἶχε διακόψει τὰς σχέσεις του, διότι εἶχε διαιρεθῇ μετὰ τοῦ Ζαΐμη, καὶ μάλιστα διότι ὑπῆρχον διενέξεις περὶ τοῦ καταλλήλου τόπου τῆς Συνελεύσεως, ἐπρονόει περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συνδρομῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις στρατοπέδου, ἤτοι τοῦ φίλου του Καραϊσκάκη, καὶ πρὶν ἢ λάβῃ διαταγὴν καὶ μετ' αὐτὴν διέταξε, διάφορα σώματα νὰ μεταβῶσι πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Μπούρμπαχης, Βάσος καὶ Π. Νοταρᾶς εἶχαν στρατοπεδεύσει εἰς Χασιὰ ὅπου συνεπλάκησαν μετὰ τῶν Τούρκων πέριξ τοῦ Μενιδίου. Ὁ δὲ Ἄστιγξ μετὰ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ Ἰω. Νοταρᾶ εἰς Πειραιᾶ καὶ λοιπῶν ἐκανονοβόλει διὰ τοῦ ἀτμοκινήτου τὰ ἐχθρικὰ ὀχυρώματα.

Οἱ πολιορκούμενοι Ἕλληνες ἐνεψυχώθησαν μὲν διότι ἐπλησίασεν ὁ Μπούρμπαχης καὶ λοιποὶ ἐν Μενιδίῳ, καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Πειραιᾶ ὁ Γόρδων καὶ ὁ Ἰω. Νοταρᾶς, τῶν ὁποίων τὰ σώματα συνέκειντο ἐκ 4 περίπου χιλιάδων ἀνδρῶν, ἀλλ' οὐχ ἧττον κατεθλίβοντο ἐκ τῆς ἐνσκηψάσης τότε νόσου, ἐξ ἧς πολλοὶ ἀπέθνησκον.

Μετὰ τὴν ἐν Μενιδίῳ συμπλοκὴν, οἱ Ἕλληνες συμποσούμενοι εἰς 2 χιλιάδας ἐτοποθετήθησαν εἰς Καματερὸν, καθ' ὧν ἐστράτευσε διπλασία δύναμις τουρκικὴ, ἀλλὰ μὴ ἔχοντες ὀχυρώματα ἰσχυρὰ δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀντιστῶσι καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, φονευθέντες ὑπὲρ τοὺς 400, ἐνοῖς καὶ ὁ Συνταγματάρχης Μπούρμπαχης, Σπύρος Λαμπρόπουλος, Ν. Καβαδίας

δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἐμβάσουν τὰς τροφὰς διὰ μιᾶς, διότι οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐπῆραν ὅλα τὰ ζῶα καὶ ἐκεῖ δὲν ἔλειψαν οἱ Ἕλληνες νὰ τοὺς πειράζουν, ἁρπάζοντές τους τὰ ζῶα, καὶ σκοτώνοντες καὶ πολλούς· χθὲς λοιπὸν ὅλην νύκτα ἐπέρασαν διὰ κάτω, καὶ τοὺς ἔπεσαν πολλοὶ Ἕλληνες κοντὰ, δὲν ἠθέλησαν πανάθεμά τους νὰ ζυγώσουν ἐδῶ ὁλότελα, ἐν ᾧ ἐπροσμένομεν τοὐλάχιστον νὰ ἔλθουν νὰ ἰδοῦν, διὰ νὰ τοὺς δώσωμεν κανένα φόβο θεοῦ, ἐπειδὴ ὄντας μὲ ὀλίγους ἐδῶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ εὐγῶ παρέκει νὰ τοὺς κτυπήσω, διότι ὅσοι Ἕλληνες ἦσαν ἐδῶ πλησίον ἀκούοντες τοὺς ἐχθροὺς ἐπῆρε καθεὶς τὴν φαμήλιαν του καὶ τὰ πράγματά του καὶ ἔφυγαν· ὁ ζαερές των ἦτον ἀπὸ παξιμάδι, ἅλας, καφφὲ, ῥύζι, βούτυρον, ῥούμια, ἐνδύματα, παπούτζια καὶ ἴσως νὰ εἶχαν καὶ λουφέδες τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ· ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἴδη τῶν ἐφοδίων τοὺς ἐπῆραν εἰς τὸ Καλογεροβοῦνι ὁ Σαράντης καὶ ἄλλοι Βαλτετζαῖοι δέκα φορτία, καμμίαν ζημίαν δὲν ἐπροξένησαν οὔτε εἰς τὸν πηγεμόν τους, οὔτε εἰς τὴν ἐπιστροφήν τους, ὁ Ἰμπραΐμης δὲν ἦτον κοντὰ, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὴν Μοθώνην ὀλίγον, ὡς ἕνα Κρητικάκι καὶ αἰχμάλωτοι τοῦρκοι μᾶς ἐπληροφόρησαν. . . . .

Ἐν τοσούτῳ μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας.

Τῇ 15 Ἰανουαρίου. 1827. Καρύταινα. ὁ Υἱός Σου

Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μοι Πάτερ.

Ταύτην τὴν ὥραν ὡς διὰ γράμματος τοῦ Γκρίτσαλη καὶ λοιπῶν ἐκεῖ καπεταναίων πληροφοροῦμαι, ὅτι οἱ ἐχθροὶ καταβαίνοντες κάτω, ἐπῆγαν εἰς Ψάρι, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀντεστάθησαν μὲ γενναιότητα, τοὺς ἐκτύπησαν μὲ μεγάλην σταθερότητα, καὶ τοὺς ἔτρεψαν· ἔπιασαν ζῶντας πολλοὺς, ἐπῆραν ἄτια, λάφυρα καὶ ἐσκότωσαν ὄχι ὀλίγους.

Τοῦτο μόνον σὲ εἰδοποιῶ, ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγου σὲ ἔγραφον ἐκτεταμένως, μένω· ἔστειλα καὶ ἀπὸ ἐδῶ πολλοὺς βουνίσιους ἕως 300, καὶ ὑπάγουν κάτω εἰς βοήθειάν τους, μολονότι τοὺς ἔχουν τζακισμένους, καὶ ἐλπίζω νὰ τοὺς δώσουν τοῦ διαβόλου, ὥστε μὲ μεγάλην ἐντροπὴν νὰ τοὺς κλείσουν στὰ κάστρια, μένω.

Τῇ 16 Ἰαννουαρίου. 1827.

ὁ Υἱός Σας

Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Ἂν δὲ ῥίξουν ὀρδὶ εἰς κανὲν μέρος ἐκεῖ θέλει ξεκινήσω καὶ μόνος μου.

Ὁ Κόχραν εἰς τὰς παρούσας κρισιμωτάτας περιστάσεις ἀνεμένετο ὡς ἄλλος Μεσίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Κυβέρνησις μὴ ἔχουσα ἠθικὴν ἐπιῤῥοὴν δὲν ἠδύνατο νὰ στρατολογήσῃ οὐδένα Πελοποννήσιον πρὸς συνδρομὴν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ δ[ιὰ] τοῦτο παρεκίνει τὸν Κολοκοτρώνην νὰ πράξῃ ὅ,τι αὐτ[ὴ] ἠδύνατο. Οὗτος δὲ, καί τοι δυσαρεστημένος κατὰ τῆς Διοικητ. Ἐπιτροπῆς, μεθ᾽ ἧς εἶχε διακόψει τὰς σχέσεις του, διότι εἶχε διαιρεθῇ μετὰ τοῦ Ζαΐμη, καὶ μάλιστα διότι ὑπῆρχον διενέξεις περὶ τοῦ καταλλήλου τόπου τῆς Συνελεύσεως, ἐπρονόει περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συνδρομῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις στρατοπέδου, ἤτοι τοῦ φίλου του Καραϊσκάκη, καὶ πρὶν ἢ λάβῃ διαταγὴν καὶ μετ᾽ αὐτὴν διέταξε, διάφορα σώματα νὰ μεταβῶσι πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Μπούρμπαχης, Βάσος καὶ Π. Νοταρᾶς εἶχαν στρατοπεδεύσει εἰς Χασιὰ ὅπου συνεπλάκησαν μετὰ τῶν Τούρκων πέριξ τοῦ Μενιδίου. Ὁ δὲ Ἄστιγξ μετὰ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ Ἰω. Νοταρᾶ εἰς Πειραιᾶ καὶ λοιπῶν ἐκανονοβόλει διὰ τοῦ ἀτμοκινήτου τὰ ἐχθρικὰ ὀχυρώματα.

Οἱ πολιορκούμενοι Ἕλληνες ἐνεψυχώθησαν μὲν διότι ἐπλησίασεν ὁ Μπούρμπαχης καὶ λοιποὶ ἐν Μενιδίῳ, καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Πειραιᾶ ὁ Γόρδων καὶ ὁ Ἰω. Νοταρᾶς, τῶν ὁποίων τὰ σώματα συνέκειντο ἐκ 4 περίπου χιλιάδων ἀνδρῶν, ἀλλ᾽ οὐχ ἧττον κατεθλίβοντο ἐκ τῆς ἐνσκηψάσης τότε νόσου, ἐξ ἧς πολλοὶ ἀπέθνησκον.

Μετὰ τὴν ἐν Μενιδίῳ συμπλοκὴν, οἱ Ἕλληνες συμποσούμενοι εἰς 2 χιλιάδας ἐτοποθετήθησαν εἰς Καματερὸν, καθ᾽ ὧν ἐστράτευσε διπλασία δύναμις τουρκικὴ, ἀλλὰ μὴ ἔχοντες ὀχυρώματα ἰσχυρὰ δὲν ἐδυνήθησαν ν᾽ ἀντιστῶσι καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, φονευθέντες ὑπὲρ τοὺς 400, ἐνοῖς καὶ ὁ Συνταγματάρχης Μπούρμπαχης, Σπύρος Λαμπρόπουλος, Ν. Καβαδίας

καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοί. Μετὰ ταῦτα οἱ Τοῦρκοι ἐκίνησαν κατὰ τοῦ Φαλήρου. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀντέκρουσαν αὐτοὺς γενναίως, φονεύσαντες ὑπὲρ τοὺς 200 καὶ ἐνθαῤῥυνθέντες ἐπροχώρησαν εἰς τοὺς λεγομένους τρεῖς Πύργους ὑπὲρ τοὺς 600, ὑπὸ Γ. Χελιώτην, Μπεκιάρην (ἀρχηγὸν τῶν Ἀργείων) καὶ Σπύρον Δοντὰν (Ἀθηναῖον). Κατ' αὐτῶν δὲ ὥρμησαν δὶς οἱ Τοῦρκοι, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν γενναίως, φονευθέντες ὑπὲρ τοὺς 100 ἐν ᾧ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν 7 ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀρχηγὸς Μπεκιάρης· μετὰ ταῦτα οἱ μὲν Τοῦρκοι κατέφυγον εἰς τὰς θέσεις των, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπέστρεψον εἰς Φάληρον. Ὅλαι αἱ ἀνωτέρω μάχαι καὶ ϛρατιωτικαὶ κινήσεις ἐγένοντο διὰ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Διοικήσεως, καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀρχηγίας τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ· διότι οὗτος ἦτον εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ῥούμελης καὶ μετὰ τὰς μάχας ταύτας ἐπανῆλθεν, ὅτε ἐτοποθετήθη εἰς θέσιν Κερατσίνη, ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἀριστερὰ τοῦ Φαλήρου.

Περὶ τούτων δὲ ὑπάρχουσι καὶ αἱ κάτωθεν ἐπιστολαί.

Γενναιότατε Γενικὲ Ἀρχηγὲ Κύρ. Θ. Κολοκοτρώνη.

Ἀπὸ τὴν ἀδελφικὴν ἐπιστολήν σας τῆς 4. τοῦ ἐνεστῶτος ἐπληροφορήθην μὲ εὐχαρίστησιν τὸν ἐρχομὸν αὐτοῦ τοῦ Σρατηγοῦ Κώστα Μπότζαρη, καὶ τὴν ἐλπιζομένην ἐντὸς ὀλίγου ἔλευσιν τῶν ἐκ Ναυπλίου περιμενομένων. Μᾶς ἔγεινε πρὸ ἡμερῶν γνωστὴ ἡ ἐκλογὴ τῶν πληρεξουσίων τῶν Σπετζῶν καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τὸ πολὺ ἀφεύκτως ἔρχονται αὐτοῦ καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ὕδρας.

Ἔρθασαν καὶ ἐδῶ μερικοὶ πληρεξούσιοι τῆς Κρήτης καὶ οἱ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὅσοι εὑρίσκονται εἰς Αἴγιναν εἶναι ἕτοιμοι νὰ μεταβῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς Ἑρμιόνην· γράψετε λοιπὸν ὅπου ἀνήκει διὰ νὰ ταχύνωσι τὸν ἐρχομόν των ὅσοι ἀκόμη ἐλλείπουν, ὥστε ἀμέσως ἀφοῦ ἔλθουν καὶ οἱ τῆς Ὕδρας ν' ἀρχίσῃ ἡ συνέλευσις τὰς ἐργασίας της.

Ἐδῶ ἔφθασεν ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Λόρδου Κοχρὰν ἀπὸ τὴν Μασσαλίαν μὲ διαταγὴν διὰ νὰ τὸν περιμένῃ ἐνταῦθα

ὅπου μέλλει καὶ αὐτὸς νὰ φθάσῃ ἀφεύκτως περὶ τοῦ τέλος τοῦ παρόντος μηνός. ὁ Κύριος Κοχρὰν ἐκτὸς τῶν περιμενομένων ἀτμοκινήτων, καὶ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ἀγορασθέντος Βρικίου Κανονίων 18. θέλει φέρει καὶ βοηθήματα ἀπὸ μέρους τῶν φιλελλήνων τῆς Εὐρώπης· ἔδωσε δὲ εἰς τὸν ἄθνρωπόν του γράμματα ἐπιγραφόμενα μὲν πρὸς τὴν Διοίκησιν, μὲ διαταγὴν ὅμως νὰ δοθοῦν εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἐὰν ἦναι συγκροτημένη ἢ μέλλῃ νὰ συγκροτηθῆ ἐν συντόμῳ· διὰ ζώσης δὲ φωνῆς παρήγγειλεν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον του νὰ μᾶς εἰπῆ νὰ μὴ στέρξωμεν εἰς κανένα συμβιβασμὸν μετὰ τοῦ Σουλτάνου, ἐκτὸς μόνον ὅταν ὁ Σουλτάνος ἀναγνωρίσῃ τελείαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Μανθάνομεν πρὸς τούτοις ἀπὸ Αἴγιναν, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς ἐν Παρισίοις φιλελληνικῆς ἑταιρίας γράφει πρὸς τὴν Διοίκησιν ὅτι ἐπειδὴ ἔμαθον οἱ φιλέλληνες μὲ λύπην, ὅτι οἱ Ἕλληνες ζητοῦν ἢ πραγματεύονται συμβιβασμόν, διὰ τοῦτο σπεύδει νὰ κοινοποιήσῃ πρὸς τὴν Διοίκησιν, ὅτι δὲν συμφέρει νὰ δεχθῶμεν συμβιβασμὸν κανένα, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Κοχρὰν, ὁ ὁποῖος ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Μασσαλίαν περὶ τὰ τέλη παρελθόντος χρόνου.

Τὰ ἀγαθὰ ταῦτα προμηνύματα διὰ τὴν συγκροτουμένην ἐθνικὴν συνέλευσιν δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θέλουν χαροποιήσει ὅλους τοὺς πληρεξουσίους, καὶ θέλουν τοὺς παρακινήσει νὰ συντελέσουν ὅλοι εἰς τὴν ταχυτέραν συγκρότησιν τῆς συνελεύσεως διὰ νὰ ἀναγνωσθῶσιν εἰς αὐτὴν τὰ γράμματα τοῦ Κυρίου Κοχρὰν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἦναι σπουδαῖα.

Ἐνεχείρησα τὴν περικλεισθεῖσαν μου εἰς τὸν Κύριον Γεώργιον Σταῦρον, καὶ παρακαλεῖσθε νὰ ἐγχειρίσητε εἰς τὸν Στρατηγὸν Κῖτζον Τζαβέλαν τὴν ἐσώκλειστον ἀπόκρισιν προσφέροντες τοὺς φιλικοὺς ἀσπασμούς μου εἰς τὴν γενναιότητά του καὶ εἰς τὸν στρατηγὸν Κώστα Μπότζαρη.

Ἐντοσούτῳ καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου σᾶς ἀσπαζόμεθα ἐκ καρδίας.

Ὕδρᾳ τῇ 5 Ἰανουαρίου 1827.

ὁ Εἰλικρινὴς φίλος Σας

Γεώργιος Κουντουριώτης.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γεν. Ἀρχηγὸν τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων Κύριον Θεόδωρον Κολοκοτρώνην.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβεν ἡ Διοίκησις ἐκ Σαλαμῖνος τὴν ἀπὸ 7 Ἰαννουαρίου ἀναφορὰν τοῦ Κ. Ἀναστασίου Λιδορίκη, ἐκ τῆς ὁποίας μὲ ἄμετρον λύπην πληροφορεῖται τὸν ὁποῖον ἤδη τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν τρέχει βεβαίως ἔσχατον κίνδυνον, καὶ πρὸς πληροφορίαν τῆς ἐξοχότητός σας σπεύδει νὰ σᾶς διευθύνῃ ἀντίγραφον τῆς ῥηθείσης ἀναφορᾶς.

Κανένα Ἕλληνα δὲν λανθάνει, ὅτι ὁ κίνδυνος τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, εἶναι κίνδυνος ὅλης τῆς Ἑλλάδος· ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι γνωστὴ τῷόντι εἰς ὅλους· ἀλλ' ἡ ἀδιαφορία εἰς τὸν ἐπικείμενον τοῦτον μέγαν κίνδυνον ὁποῖα ἀποτελέσματα θέλει ἐπισύρει, κανεὶς βέβαια δὲν ἀγνοεῖ· τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, τοῦτο τὸ τελευταῖον προπύργιον τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἐὰν ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη μείνῃ ἀβοήθητον, οἱ ἐν αὐτῷ ἀπελπίζονται ἄφευκτα, καὶ ὁ ἐχθρὸς θέλει στήσει καὶ εἰς τοῦτο τὴν αἱμοβαφῆ σημαίαν του· τότε δὲ ποία ἐλπὶς σωτηρίας μένει πλέον εἰς τὸ ἔθνος, ἢ τί θέλουν ὠφελήσει ὅσαι σκέψεις καὶ ἂν γενῶσιν ἔπειτα περὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων;

Ἡ Διοίκησις κατὰ τὰ ἱερά της χρέη γνωστοποιεῖ διὰ τῆς ἐξοχότητός Σας καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς τῆς Πελοποννήσου τὸν κίνδυνον τοῦτον, ὅστις ἐπαπειλεῖ τὸ ἔθνος ὅλον· καὶ παρακαλεῖ ἁπαξάπαντας νὰ τρέξωσι μὲ προθυμίαν, σύμπνοιαν καὶ δραστηριότητα διὰ νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὴν ἀπὸ τοὺς βαρβαρικοὺς ὄνυχας διάσωσιν τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ν' ἀπαλλάξωσι τὴν Πατρίδα ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον προφανῆ κίνδυνον· ἤθελεν εἶσθαι συμφερώτερον νὰ ἐκστρατεύσετε καὶ ὁ ἴδιος μὲ ὅσους περισσοτέρους δυνηθῆτε· ἀλλ' ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, τοὐλάχιστον παρακινήσατε, βιάσατε καὶ πάντα τρόπον μεταχειρισθῆτε διὰ νὰ τρέξωσιν ἄλλοι πολλοὶ ὁπλαρχηγοὶ μὲ ἱκανὰ στρατεύματα εἰς βοήθειαν τοῦ πνέοντος τὰ λοίσθια φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται οὔτε στιγμιαίαν ἀναβολήν· ἀπαιτεῖται ταχύτης διὰ νὰ σωθῇ τὸ φρούριον τοῦτο, καὶ μὲ αὐτὸ ὅλη ἡ Ἑλλάς· παραμικρὰ ἀργοπορία θέλει ἐκφέρει μετὰ ταῦτα ἀνωφελῆ καὶ ἀδιόρθωτον μεταμέλειαν.

Ἡ Διοίκησις ἐνεργεῖ πᾶν ὅ,τι δύναται ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν· ἀλλ' ὅμως διὰ νὰ σωθῇ τοῦτο ἀπαιτεῖται ὁλικὴ σύμπνοια.

Ἐν Αἰγίνῃ 9 Ἰανουαρίου. 1827.

Ὁ Πρόεδρος Ἀνδρέας Ζαΐμης, Δ. Τζαμαδός, Π. Μαυρομιχάλης. Σ. Τρικούπης, Ἰωάννης Βλάχος, Παναγ. Δ. Δημητρακόπουλος. Α. Μοναρχίδης, Κ. Ζῶτος, ὁ Γραμ. Γ. Γλαράκης.

(Τ. Σ.)

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν.

Ἀνοφερόμεθα κατὰ χρέος ὅτι προχθὲς εἰς τὰς δύω ὥρας τῆς νυκτὸς ἐκινήθημεν ἀπὸ τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ εἰς τὰς ἓξ ἐφθάσαμεν ἐδῶ εἰς Χασιάν, κατὰ τὰ χαράγματα ἐκινήθημεν ἐντεῦθεν οἱ περισσότεροι τοῦ στρατοπέδου καὶ ὄχι ὅλοι ἐναντίον τοῦ Μενιδίου, ἐπὶ σκοπῷ πρῶτον ν' ἀπατήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς τοὺς εὑρισκομένους εἰς Μενίδι νὰ ἐξέλθουν εἰς τὸν κάμπον διὰ νὰ πολεμήσωμεν καὶ νὰ τοὺς χαλάσωμεν, καὶ δεύτερον νὰ μᾶς ἴδοῦν καὶ ἀπὸ τὸ φρούριον πρὸς παρηγορίαν των· χθὲς λοιπὸν εἰς τὴν μίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἐστείλαμέν τινας πλησίον εἰς τὸ Μενίδι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐμείναμεν κρυμμένοι ὀλίγον μακρὰν τοῦ Μενιδίου· οἱ ἐν Μενιδίῳ ἐχθροὶ ἰδόντες τοὺς ἀπεσταλμένους μας ὀλίγους ἐξῆλθαν πάραυτα πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, καὶ ἄρχισαν νὰ τοὺς διώκουν, ὥστε τοὺς ἔφεραν ὀλίγον μακρὰν ἀπὸ τὸ Μενίδι διωκομένους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔφευγον, εἰμὴ προσποιούμενοι, τότε λοιπὸν ὡρμήσαμεν καὶ οἱ λοιποὶ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, συνεκροτήσαμεν τὸν πόλεμον εἰς τὸν κάμπον, οἱ ἐχθροὶ μὴ δυνηθέντες ν' ἀντισταθῶσι πάραυτα ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ ἐκλείσθησαν εἰς Μενίδι, οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸν πολὺν ἐνθουσιασμόν, καὶ διότι εἶχον χαρὰν πάντοτε τὸν πόλεμον ὥρμησαν μέσα εἰς τὸ Μενίδι, καὶ ἐκυρίευσαν ἀρκετὰ ὀσπήτια. Εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ἐπειδὴ ὀλίγον ἀντεστάθησαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸν κάμπον, δὲν ἔγεινε καὶ πολλὴ ζημία εἰς τοὺς ἐχθρούς, δύω μόνον ἐβαστάξαμεν εἰς τὸν τόπον, τῶν ὁποίων ἐπήραμεν τὰ κεφάλια· πόσοι δὲ ἐλαβώθησαν εἰς τὸν κάμπον καὶ μέσα εἰς τὰ ὀσπήτια ἀγνοοῦμεν, εἰς τὸν κάμπον ἐσκοτώθησαν καὶ δύω ἄλογα ἐχθρικά, τὰ ὁποῖα καὶ ἔγδαραν οἱ Ἕλληνες διὰ τζαρούχια· μετ' ὀλίγον ἔφθασε καὶ ὁ Κιουταχῆς εἰς βοήθειαν τῶν ἐχθρῶν μὲ διακοσίους ἱππεῖς, ὁ ὁποῖος μὴ δυνηθεὶς καὶ

αὐτὸς ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν γενναιότητα τῶν Ἑλλήνων, ἐπέστρεψεν ἄπρακτος· τότε λοιπὸν ἀφοῦ ἡ νίκη ἔμεινεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐτραβίχθημεν ὀπίσω εἰς τὸ στρατόπεδον.

Ἡ χθεσινὴ γενναιότης τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀξιοθαύμαστος, διότι ἀφοῦ ἐδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὸν κάμπον εὔγαλαν καὶ πολλοὺς ἀπὸ τὰ ὀσπήτια, καὶ ἂν ἦτον ὁ σκοπός μας χθὲς νὰ κινηθῶμεν ὅλοι καὶ νὰ κυριεύσωμεν τὸ Μενίδι τὸ ἐκυριεύαμεν ἄφευκτα· μ' ὅλην των αὐτὴν τὴν τόλμην οἱ Ἕλληνες δὲν ἐλαβώθησαν κατ' εὐχὴν τῆς Διοικήσεως, παρὰ δύω μόνον, ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἰδίους Ἕλληνας, καὶ σκοτωμένος κανένας· τώρα δὲν περιμένομεν παρὰ νὰ κινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι ὑπὸ τὸν Δράκον, καὶ ἀκολούθως νὰ κινηθῶμεν καὶ ἡμεῖς πανστρατιᾷ, καὶ ἐλπίζομεν μὲ τὴν εὐχὴν τῆς Διοικήσεως, καὶ τὸν ἐχθρὸν νὰ βλάψωμεν καὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν νὰ διαλύσωμεν. Εἶναι ἀνάγκη ὅμως ἡ Σεβ. Διοίκησις νὰ μᾶς προφθάσῃ μὲ πολεμοφόδια, ἐπειδὴ ἀπὸ δύω ντεττέδες ὅπου ἐμοιράσαμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἄλλο δὲν ἔχομεν τίποτε.

Εἶναι ἀνάγκη προσέτι νὰ μᾶς προφθάνῃ καὶ μὲ στρουνάρια, διότι οἱ Ἕλληνες μὴ λαμβάνοντες μισθὸν μήτε σιτηρέσια φωνάζουν καὶ ζητοῦν τοὐλάχιστον σιουρνάρια· ταύτην τὴν στιγμὴν πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Ὀμὲρ πασᾶς τῆς Καρύστου ἐπέστρεψεν ὀπίσω εἰς Κάρυστον, καὶ εἶναι πιθανώτατον, ὅτι θὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ Κιουταχῆ, λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη κατεπείγουσα νὰ σταλθοῦν ἀρκετὰ καράβια εἰς τὸν κόλπον τῆς Εὐρίπου νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασίν του.

Ταῦτα ἀναφέρομεν κατὰ χρέος καὶ μένομεν μὲ τὸ ἀνῆκον Σέβας.

Στρατόπεδον Χασιᾶς. τῇ 23 Ἰανουαρίου 1827.

οἱ Πατριῶται Βάσος Μαυροβουνιώτης.
Δ. Μπούρμπαχης. Π. Νοταρᾶς.

Καρτερία, Πειραιεύς.

Ἰανουαρίου 25, 1827.

Κύριοι!

Λαμβάνω τὴν εὐκαιρίαν μὲ τὴν ἀναχώρησιν ἑνὸς καϊκίου διὰ τὴν Αἴγιναν, νὰ σᾶς εἰδοποιήσω, ὅτι ἀπεβιβάσαμεν τὰ στρατεύματα τὴν τελευταίαν νύκτα εἰς τὸν Φαληρέα, τὸν ὁποῖον ἔπιασαν χωρὶς τινος ἀντιστάσεως· τὸ πρωῒ σήμερον ἐμβῆκα μέσα ἐδῶ διὰ νὰ κανονίσω τὸ Μοναστήριον, ὅπου ἐμποροῦν νὰ ἦναι ἕως ἑκατὸν

Τοῦρκοι. Μ' ὅλον ὅτι ἐκρήμνισαν ἱκανὸν μέρος, οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔχουν διάθεσιν νὰ τὸ ἐγκαταλείψουν, θέλω ἐξακολουθήσει τὸν κανονισμόν. Σᾶς ἰδεάζω, ὅτι πρέπει νὰ μᾶς στείλετε κάρβουνα καὶ πολεμοφόδια.

δοῦλός σας ταπεινότατος

Φραγγίσκος Ἄστιγξ.

Γενναιότατε ἀδελφέ.

Ἀκρόπολις Ἀθηνῶν 3 Φεβρουαρίου 1827.

Δάκρυα χαρᾶς ἐχύσαμεν, ὅταν ἠξιώθημεν τέλος πάντων νὰ ἴδωμεν τὸ τόσον ἐπιθυμητὸν πρᾶγμα τὸν ἐμφανισμόν σας εἰς Πειραιᾶ, καὶ ἡ γλυκεῖα ἐλπὶς τῆς ἐλευθερίας μας ἐπῆγε ν' ἀναστήσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς νεκροὺς, ὅλοι ἐπροθυμήθησαν ἐνῷ σᾶς εἶδον νὰ ἀγωνίζεσθε νὰ ὁρμήσωσι καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ συντρέξωσι τὸ μέρος των εἰς τὸν χαλασμὸν τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν εὗρον τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, τὴν δὲ σάρκα ἀσθενῆ· τὰ δύω τρίτα τῆς φρουρᾶς κεῖτονται ἀσθενῆ, καὶ οὔτε ἰατρικὸν ἔμεινεν, οὔτε ἄλλο κανένα ἀναγκαῖον διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν καὶ μάλιστα τῶν πληγωμένων· ὁ χειροῦργός μας Χασάναγας καὶ αὐτὸς ἀσθενής· διὰ ταύτας τὰς αἰτίας δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν ἡ φρουρὰ νὰ κινηθῇ κατ' αὐτὰς, καθὼς ἦτον τὸ χρέος της καὶ κατὰ τὰ σχέδια ὁποῦ εἴχομεν προτήτερα περιμένοντες τὴν βοήθειαν αὐτὴν ὁποῦ τώρα εἴδομεν· τὸ τακτικὸν εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐδῶ πάσχει περισσότερον τῶν ἄλλων, καὶ κατήντησεν εἰς τὴν μεγαλειτέραν παραλυσίαν ὄντας καὶ αὐτὸς ὁ Κολονέλος τόσον καιρὸν ἀσθενὴς, ἡ μόνη λοιπὸν ἐλπὶς τῆς Πατρίδος κρέμαται ἀδελφὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Πειραιῶς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πολυπαθοῦς Ἑλλάδος νὰ σᾶς ἐνισχύσῃ, νὰ σᾶς ἐμπνέῃ ὁμόνοιαν, σταθερότητα καὶ πατριωτισμὸν διὰ νὰ κατατροπώσετε τὸν ἄσπονδον ἐχθρόν μας Κιουταχῆ καὶ νὰ ἐλευθερώσετε τὴν Πατρίδα καὶ τοὺς ἐδῶ πολιορκουμένους ἀδελφούς σας.

Ἀδελφέ! νομίζομεν περιττὸν νὰ σοῦ περιγράψωμεν καταλεπτῶς τὴν κατάστασιν τούτου τοῦ φρουρίου, ἐπειδὴ εἶσουν ἐδῶ καὶ εἶσαι ἀρκετὸς νὰ γνωρίσῃς ἕως ποῦ ἔχομεν καταντήσει τώρα, μ' ἕνα λόγον σοῦ λέγομεν, ὅτι τὰ πάντα ἀπ' ἐδῶ ἔλειψαν, καὶ τροφαὶ, καὶ ἰατρικὰ, καὶ τὰ γνωστὰ ἐφόδια· οἱ ἄνθρωποι ἀπέθανον, ἀῤῥώστησαν, ἐπληγώθησαν καὶ οὔτε διὰ πόλεμον ἔμεινε δύναμις, οὔτε διὰ δουλιὰν εἰς τοὺς πολιορκημένους· ὅσοι σώζονται γεροὶ

ζητοῦν καθημερινῶς τὴν σωτηρίαν τους μὲ τὴν φυγήν· ὁ ἐμφανισμός ὁ ἐδικός σας μόνος εἶναι σήμερον ὁποῦ τοὺς κάμνει νὰ στέκουν, ἔχοντας πάντοτε τὰς ἐλπίδας ἀπὸ μέρους σας.

Ἀδελφέ! Εἶναι πικρὸν πρᾶγμα νὰ φαντασθῇ κανεὶς τὸν χαϊμὸν αὐτῆς τῆς πολυτίμου θέσεως, προσπαθήσατε μὲ τὰ πλέον πατριωτικὰ μέτρα νὰ ταχύνετε τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας, φανερώσατε καὶ εἰς τὰς ἐπάνω ἐπαρχίας τὴν δυστυχῆ κατάστασιν τούτου τοῦ φρουρίου διὰ νὰ συντρέξουν ὅλοι εἰς τὴν σωτηρίαν του, ἐπειδὴ ἂν χαθῇ τὸ φρούριον, ὑπάγουν εἰς μάτην ὅλοι οἱ ἐπάνω ἐκεῖνοι κόποι, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἠξεύρετε κάμνετε. Ἐὰν βλέπετε, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ συμβῇ διὰ μερικὸν καιρὸν ἀκόμη ἀνάγκη νὰ διαμένῃ ἡ πολιορκία, τότε διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ τὸ φρούριον ἴσως ἦτον καλὸν νὰ πεταχθῇ ἓν σῶμα ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Πειραιῶς· καὶ νὰ ἐκβοῦν ἀπὸ ἐδῶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους καταταλαιπωρημένους καὶ γυμνούς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀνθέξουν· τὸ σῶμα τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ μαζύ του καὶ πολλὰ ἐκ τῶν ἀναγκαίων καὶ μάλιστα Ἰατροὺς καὶ ἰατρικά, καὶ ὅταν φανῇ τὸ νέον τοῦτο σῶμα εἶναι ἐλπιζόμενον ν' ἀνοιχθῇ ὀλίγον καὶ ἡ στενότης τῆς πολιορκίας καὶ νὰ φυλάττεται κάποια συγκοινωνία μὲ τὸ στρατόπεδον τοῦ Πειραιῶς· αὐτὴν ἀδελφέ, στοχάζονται πολλοὶ πατριῶται ὡς ὑστερινὴν ἐλπίδα διὰ νὰ βασταχθῇ τὸ φρούριον ἀκόμη μερικὸν καιρὸν ἕως ὅτου ἤθελεν εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς νὰ εὐοδωθοῦν τὰ πράγματά μας, καὶ σᾶς δίδομεν αἰτίαν νὰ σκεφθῆτε περὶ τούτου καὶ οἱ ἔξω πατριῶται, ἡμεῖς δὲ ἐν τοσούτῳ μένομεν καὶ ἀσπαζόμεθά σε ἐκ ψυχῆς καὶ λοιποὺς ἀδελφούς

οἱ ἀδελφοί Ν. Ζαχαρίτζας

Ν. Καρόρης. Σταῦρ. Βλάχος.

Ἐξοχώτατε Γενικὲ Ἀρχηγὲ καὶ Σεβαστέ μοι Πάτερ.

Ἐνῷ εἶχα ἕτοιμα τὰ γράμματα νὰ τὰ στείλω μὲ τὸν Γεώργιον Δανόπουλον αὐτοῦ, τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἔφθασαν καὶ δύω, οἱ ὁποῖοι μὲ μεγάλον κίνδυνον εὐγῆκαν ἀπὸ τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, αὐτοὶ πραγματικῶς μᾶς πληροφοροῦν, ὅτι ἀδύνατον νὰ βασταχθῇ τὸ φρούριον μετὰ δέκα ἡμέρας. Διὰ τοῦτο ἐπίτηδες κατὰ χρέος μου ἀπαραίτητον στέλλω τὸν Διδάσκαλον Κ. Ἰωάσαφ καὶ τὸν Κ. Γεώργιον Διδασκαλόπουλον, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ σᾶς παρουσιάσουν ἀντί-

γραφα γραμμάτων τοῦ Κιουταχῆ καὶ τῶν ἐν φρουρίῳ ἀδελφῶν, καὶ ζωηρότερα σᾶς παραστήσουν διὰ φωνῆς ζώσης τὸν κίνδυνον, καὶ ὅσα οἱ ῥουμελιῶται ἀναφανδὸν κηρύττουν μετὰ τὴν πτῶσιν, ὃ μὴ γένοιτο, τοῦ φρουρίου ἐπακόλουθα, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ μεγάλως ἠναγκάσθην νὰ τοὺς ἐξαποστείλω μὲ βίαν.

Σεβαστὲ Πάτερ, τάχυνον τὴν δραστηριότητά σου, βίασον καὶ τὸν ἀδελφὸν Γενναῖον, καὶ ὅσους ἄλλους γνωρίζετε μὲ ποσότητα ἱκανὴν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἴσως διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Πατρίδος καταστραφῇ ὁ Κιουταχῆς, καὶ τὸ φρούριον ἀπαλλαγῇ, καὶ τὰ κηρυττόμενα παρὰ τῶν ῥουμελιωτῶν ἀποφύγωμεν, καὶ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπασχολεῖσθε, κάμῃ τὰ συμφέροντα ἀποτελέσματα, καὶ τέλος πάντων τὴν πατρίδα διασώσωμεν· ἂν ὅμως τὰ στρατεύματα δὲν προφθάσωσι, μάταιοι οἱ κόποι μας, ματαία ἡ συνέλευσις, καὶ ἡ Πατρὶς ἀπόλλυται· ταῦτα κατὰ χρέος μου υἱϊκὸν καὶ πατριωτικὸν, πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ συνειδότος μου, μένω δὲ εὐσεβάστως.

τῇ 7 Φεβρουαρίου 1827. εὐπειθὴς καὶ ὡς υἱός σας

Παναγιώτης Νοταρᾶς.

Ὡς πρὸς τὴν ἐν Τροιζῆνι συγκρότησιν τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 207 περιγράφει, παρατηροῦμεν, ὅτι ἂν καὶ ἐκτίθενται ἐκτενῶς τὰ περιστατικὰ ταύτης, κρύπτονται ὅμως ἐνέργειαί τινες καὶ αἰτίαι ἀφορῶσαι τὴν διαίρεσιν τῶν πληρεξουσίων, τὴν ἕνωσίν των καὶ λοιπά· καὶ τούτων ἕνεκα χάριν ἀκριβείας ἐπαναλαμβάνομεν τὴν ἔκθεσιν τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνελεύσεως ταύτης, καὶ τὰς ἐνεργείας της.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως λήγοντος τοῦ χρόνου τῆς ἀναβολῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἐξέδωκε προκηρύξεις νὰ συνέλθωσιν οἱ πληρεξούσιοι εἰς Αἴγιναν. Ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης, ἕνεκα τῆς ψυχρότητος ἥτις ὑπῆρχεν εἰσέτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ζαΐμη, μετά τινων ἄλλων τῆς Διοικητ. Ἐπιτροπῆς μελῶν, συνενοηθεὶς μετὰ 50 φίλων

του πληρεξουσίων, συνῆλθον εἰς Ἑρμιόνην καὶ ὄχι εἰς Αἴγιναν ὅπου ἦτον ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπή. Ἑπομένως οἱ πληρεξούσιοι οὗτοι συνενοήθησαν μετὰ τοῦ Κουντουριώτου· καὶ λοιπῶν Ὑδραίων, Σπετζιωτῶν, Κρητῶν, Αἰγαιοπελαγιτῶν, καὶ Στερεοελλαδιτῶν οἵτινες συγκεντρωθέντες ἐκεῖσε συνεποσώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ὑπερ τοὺς 100, καὶ οὕτω συμπληρωθέντων τῶν δύω τρίτων κατὰ τὸν νόμον ἤρξαντο τὰς ἐργασίας των. Ἡ δὲ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ προσεκάλει τοὺς ἐν Ἑρμιόνῃ πληρεξουσίους νὰ συνέλθωσιν εἰς Αἴγιναν, ἔνθα 40 μόνον ἐκ τῶν πληρεξουσίων παρῆσαν, οὗτοι δὲ ἀντέτεινον. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πάλης ταύτης ἐλθόντες ὁ Κόχραν, Τζούρτζ καὶ ὁ Μοίραρχος Ἄμιλτων, ἐμεσολάβησαν μεταξὺ τῶν διεστώτων τούτων μερῶν, ἅτινα ἠνώθησαν ὑπὸ τοὺς δύω ἑπομένους ὅρους, νὰ συνέλθωσιν εἰς τρίτον τόπον, καὶ ν' ἀναγνωρισθῶσιν αἱ πράξεις τῶν ἐν Ἑρμιόνῃ συνελθόντων πληρεξουσίων ὡς ὑπὸ Συνελεύσεως νομίμου γενόμεναι, ὅπως πραγματικῶς ἦσαν, καὶ οὕτω συνεκροτήθη ἡ ἐν Τροιζῆνι Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἥτις ἤρξατο τὰς ἐργασίας της ἐνταῦθα. Τότε ἐπροτάθη ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ Κολοκοτρώνη πληρεξουσίους νὰ ψηφισθῇ ὡς Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἰω. Καποδίστριας, καὶ ἔγεινε δεκτὸς ὡς τοιοῦτος· ταῦτα ἐμφαίνονται εἰς τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ Μεταξᾶ τῆς 12 Μαρτίου ἐπίσης ἐπροτάθησαν καὶ παρεδέχθησαν ὁ μὲν Κόχραν ὡς ἀρχιναύαρχος ὅλης τῆς θαλασσίου δυνάμεως, ὁ δὲ Τζούρτζ ἀρχιστράτηγος κατὰ ξηράν· καὶ τοῦτο διὰ νὰ οἰκονομήσωσι τὴν τότε ἰσχύουσαν Ἀγγλικὴν πολιτικὴν διὰ τὴν διαπραγμάτευσιν μετὰ τοῦ Σουλτάνου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Καποδίστριας δὲν ἦτον ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἀνετέθη ἡ Κυβέρνησις μέχρι τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ εἰς Ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τρεῖς ἄνδρας, τὸν Ἰω. Μ. Μιλαήτην ἐκ τῶν νήσων, Γ. Μαυρομιχάλην ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὸν Γιαννούλην Νάκον

ἀπὸ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Τότε ὁ Καραϊσκάκης δυσαρεστηθεὶς διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος μέλους, ἔγραψε πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην τὴν κάτωθεν ἀπὸ 3 Ἀπριλίου ἐπιστολήν του.

Αἱ πράξεις τῆς Συνελεύσεως ταύτης λεπτομερῶς ἐκτίθενται εἰς διάφορα ἄλλα ἱστορικὰ ὑπομνήματα καὶ μάλιστα εἰς τὴν Συλλογὴν τοῦ Κ. Μάμουκα.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη!

Στέλλω ἐπὶ ταὐτοῦ πεζὸν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω τὰ τρέχοντα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐναντίων· οἱ πληρεξούσιοι θέλουν νὰ μεταβοῦν εἰς τρίτον τόπον, πλὴν νὰ μεταβοῦν ὡς συνέλευσις καὶ τὰ πρακτικά των νὰ μὴ πέσουν, ἀλλὰ νὰ γνωρισθοῦν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐν Αἰγίνῃ· οἱ νησιῶται ἐπιμένουν εἰς τὸν Πόρον, συγκατανεύουν ὅμως νὰ μεταβοῦν ἀντὶ τοῦ Πόρου εἰς Δαμαλᾶ, ἢ εἰς τὰ Μέθανα. Τὴν Ἐπίδαυρον δὲν τὴν δέχονται κατ' οὐδένα τρόπον. Λάβετε μέτρα λοιπὸν ἐπάνω εἰς αὐτὸ διὰ νὰ μὴν δώσητε λόγον, καὶ ἔπειτα ἀκολουθήσῃ διαφωνία καὶ ἀταξία· ἐδῶ εἶναι σχεδὸν ὅλοι, ἐκτὸς τῶν Νησιωτῶν μόνων, προθυμότατοι καὶ σύμφωνοι νὰ τελειώσῃ ἐκείνη ἡ πρᾶξις ὁποῦ ἐπρομελετήσαμεν περὶ τοῦ Κ. καὶ πρὸς εἴδησίν Σας. Προσέξατε καλὰ λοιπὸν μὴ κάμετε κανένα λάθος καὶ βλάψῃ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς, ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

ἐν Ἑρμιόνῃ τῇ 12 Μαρτίου 1827. ὁ ἀδελφός

Α. Μεταξᾶς.

Ἐξοχώτατε Γενικὲ Ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη!

Σήμερον περὶ τὰς πέντε ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας ἔλαβον τὸ ἀπὸ χθὲς σημειωμένον ἔγγραφόν Σας, τὸ ὁποῖον καὶ δὲν ἔλειψα νὰ κοινοποιήσω εὐθὺς πρὸς τοὺς ἐδῶ εὑρισκομένους πληρεξουσίους εἰς κοινὴν συναγμένους συνέλευσιν· ὅλοι τὸ ἤκουσαν μὲ μεγάλην των εὐχαρίστησιν, δεχθέντες τὰς εἰς αὐτὸ γινομένας προτάσεις ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως· πλήρης δὲ χαρᾶς διὰ τὴν ἕνωσιν, ἡ ὁποία ὕστερον ἀπὸ τόσας δυσκολίας κατωρθώθη τέλος πάντων, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν αὐτοῦ ἀνυπερθέτως· ἀπὸ τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην ἀρχίζουν νὰ ἐμβαρκαρίζωνται, καὶ ἕως αὔριον τὸ πρωῒ βεβαιότατα θέλουν εὑρεθῆ ὅλοι αὐτοῦ, ὥστε συνελθόντες εἰς ἓν μετὰ τῶν αὐτόθι

πληρεξουσίων νὰ συγκροτήσωσι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Θεοῦ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν, καὶ ἀσπαζόμενός σας μένω.

τὴν 25 Μαρτίου 1827 Πόρος. ὁ ἀδελφός

Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Πληροφορούμεθα, ὅτι ἀπὸ μέρους τῆς Ῥούμελης ἀπεφασίσθη μέλος Διοικητικὸν ὁ Γιανούλης Νάκου, τοῦτο κατεθορύβησεν ὅλον τὸ στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον ἔχει τὰ στήθη του ἔμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν, καὶ διὰ ἀτιμίαν του καὶ καταφρόνησίν του ἔκλεξαν τοιοῦτον μέλος, καὶ ἕνεκα τούτου ζητεῖ νὰ διαλυθῇ, καὶ διὰ νὰ μὴ γενῇ τοῦτο καὶ χαθῇ ἡ Πατρίς, ἄφευκτα καὶ τὸ ὀγληγορώτερον ν' ἀλλαχθῇ τὸ μέλος τοῦτο, τὸ ὁποῖον ποτὲ τόσοι νταΐδες δὲν θέλουν ὑποφέρει νὰ τοὺς διατάξῃ, ἂν τοῦτο δὲν γένῃ, βεβαιότατον ὅτι ἄφευκτα διαλύεται τὸ στρατόπεδον, σὲ τὸ λέγω μεθ' ὅρκου καὶ σᾶς ὀμνύω εἰς τὴν εἰλικρινῆ μας ἀγάπην διὰ νὰ μὴ τὸ ἐκλάβετε ὡς μῦθον· ἔχει ἡ Ῥούμελη ἀνθρώπους τιμίους καὶ καλοὺς πατριώτας, καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ Κ. Γεωργάκης Μαυρομάτης, κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν ἐδῶ Πατριωτῶν, ὁ ὁποῖος ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ τὸν τόπον τούτου, δὲν σᾶς ἐκτείνομαι, ἀλλὰ μένω βέβαιος, ὅτι δὲν θέλετε ὑποφέρει νὰ χαθῇ τὸ ἔθνος, καὶ προσμένομεν τὴν ἀπόκρισίν σας.

ὁ εἰλικρινὴς ἀδελφός σας

Καραϊσκάκης.

Τὴν 5 ὥραν τῆς νυκτὸς τοῦ 1827 3 Ἀπριλίου Κερατζίνης· στέλλεται ἐπὶ τούτου ὁ Καπετὰν Χρηστάκης, καὶ δι' αὐτοῦ θέλετε πληροφορηθῇ τὴν τοῦ στρατοπέδου σύγχυσιν καὶ ἀμετάθετον ἀπόφασιν ἐπάνω εἰς τοῦτο.

Ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 211 καὶ 212 τὴν ἐκστρατείαν τῶν Πελοποννησίων καὶ λοιπῶν εἰς Ἀττικὴν ἀποδίδει εἰς τὸν Κόχραν καὶ Τζούρτζ, ἐκθέτων αὐτὴν ὡς ἑξῆς.

« Τὰ ὀνόματα τῶν δύω τούτων ἀνδρῶν εἶχον κινήσει μέγαν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐνθουσιασμόν, ὥστε πολλὰ στρατεύματα συνέρρευσαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Καραϊσκάκη· 3000 Πελοποννήσιοι ὑπὸ τὸν Ἰω. Κολοκοτρώνην, τὸν Χρύσανθον Σισίνην, τοὺς ἀδελφοὺς Πετμεζαίους καὶ ἄλλους·

1000 Ὑδραῖοι ὑπὸ τὸν Ταγματάρχην Οὐρκουάρτην, συγγενῆ τοῦ Κόχραν· 200 Κρῆτες ὑπὸ τὸν Δημήτριον Καλλέργην . . . . »

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἀπὸ Πελοπόννησον εἰς Ἀττικὴν στρατεία τῶν Ἑλλήνων εἶχεν ὀργανισθῆ καὶ πρὶν ἡ ἀφιχθῶσιν ἐν Ἑλλάδι οἱ ἀνωτέρω δύω Ἀρχηγοί, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐξεστράτευσαν δυνάμει τοῦ ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς διαταγῆς τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὄχι ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν· καὶ ἰδοὺ πῶς ἐγένετο.

Ἀφοῦ πρῶτον ἐστάλη εἰς τὸν Καραϊσκάκην κατὰ διαταγὴν τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη, ὡς ἐῤῥέθη, βοήθεια δισχιλίων ἀνδρῶν Πελοποννησίων ὑπὸ τὸν Ἰωάννην καὶ Πάναγιωτάκην Νοταραίους, ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις ἤδη θεωρήσασα ὅτι τὸ στρατόπεδον τοῦ Καραϊσκάκη χρειάζεται νὰ ἐνισχυθῇ ἀκόμη, ἐξέδωκε τὸ κατωτέρω ἀπὸ 4 Φεβρουαρίου 1827 ψήφισμά της, διὰ νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐκεῖσε οἱ Πελοποννήσιοι. Τὴν δὲ ἐκτέλεσίν του ἀνέθηκεν εἰς τὸν Γεν. τῆς Πελοποννήσου Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Οὗτος δὲ δυνάμει τοῦ ψηφίσματος τούτου καὶ ἀπὸ τὰς κάτωθεν ἀλλεπαλλήλους ἐπιστολὰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκην, ὅστις πάντοτε δι' αὐτοῦ ἐζήτει βοήθειαν, διέταξε τὴν στρατολογίαν καὶ τὸν υἱόν του Γενναῖον μετὰ τῶν λοιπῶν ὁπλαρχηγῶν νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς Ἀττικὴν μετὰ πέντε χιλιάδων Πελοποννησίων, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν κάτωθεν ἐπιστολῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου, καίτοι οὔσης τῆς χώρας των ἐκτεθειμένης εἰς κίνδυνον, διότι ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν δὲν ὑπῆρχε που στρατός τις συγκεντρωμένος πρὸς ἀπόκρουσιν ἐνδεχομένης τινος ἐπιδρομῆς τοῦ Ἰβραΐμη· μ' ὅλα ταῦτα σεβασθέντες τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν διαταγὴν τοῦ Κολοκοτρώνη δὲν ἐδίστασαν νὰ ἐκστρατεύσωσιν, ἀποφασίσαντες νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς οἰκογενείας των ἀπροστατεύτους

ἀπέναντι τῶν τυχὸν αἰφνιδίων ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ μάλιστα τινὲς οἰκογένειαι ὑπέστησαν τὰς πικρίας τῆς ἐγκαταλείψεώς των· διότι, ἐκστρατευσάντων τῶν Πελοποννησίων, ὁ Ἰβραΐμης ἐπανέλαβε τὴν ἐκστρατείαν του εἰς Ἤλιδα κατ' Ἀπρίλιον μῆνα, καὶ ἀφοῦ ἐλεηλάτησε τὴν χώραν καὶ ᾐχμαλώτησε πολλοὺς τῶν κατοίκων, ἐπολιόρκησε καὶ ἐκυρίευσε τὸ παλαιὸν φρούριον Χλουμούτζη, αἰχμαλωτίσας ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῷ, ἐξ ὧν ἦσαν καὶ πολλαὶ οἰκογένειαι ἐκείνων οἵτινες εἶχον ἐκστρατεύσει εἰς Ἀττικὴν, ὅπου εὑρίσκοντο τὸ ἓν τρίτον σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς Ἤλιδος (α).

Ἰδοὺ τὰ περὶ τῆς ἐκστρατείας τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων εἰς Ἀττικὴν ἔγγραφα.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Β'. καὶ 7.

» Ἐπανελήφθη ἡ εἰς Ἀθήνας ἐκστρατεία καὶ ἀπεφασίσθη διὰ
» νὰ ἐνεργηθῇ διὰ τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνου, ἐκστρα-
» τευόντων 4500 στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰ. Θ. Κολοκο-
» τρώνου καὶ τούτου ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην.

ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ 104 ὅλων τῶν πληρεξουσίων κλπ.

Ἐν Τροιζῆνι τὴν 14 Φευρουαρίου 1827.

(α) *Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γεν. ἀρχηγὸν τῆς Πελοποννήσου.*

Δύο πεζοὶ χθὲς ἦλθον ἀπὸ τὸ φρούριον Χλουμούτζι μὲ γράμματα τοῦ υἱοῦ μου Μηχαὴλ, σημειουμένα τῇ 10 τοῦ ἐνεστῶτος, τὰ ὁποῖα διαλαμβάνουν, ὅτι ἓν σῶμα τοῦ Ἰμπραΐμ περίπου τῶν τεσσάρων χιλιάδων πεζοί τε καὶ ἱππεῖς εἰς τὰς 6 τοῦ ἐνεστῶτος εἰσέβαλον εἰς τὰς ἐπαρχίας Γαστούνης καὶ Πύργου, καθὼς καὶ πολλοὶ ἐχθροὶ ἀπὸ τὰς Πάτρας· τὰς αἰχμαλωσίας καὶ λεηλασίας ὅπου ἔκαμαν εἰς αὐτὰς τὰς ἐπαρχίας εἶναι ἀπερίγραπται· τὸ φρούριον Χλουμούτζι πολιορκεῖται στενώτατα, τὸ ὁποῖον ἔχει μεγάλην ἔλλειψιν ἀπὸ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια· διὰ τοῦτο προστρέχω εἰς τὴν ἐξοχότητά σας καὶ σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ προσπαθήσατε ὅσον τὸ ὀγληγορώτερον νὰ σταλοῦν διὰ θαλάσσης τροφαὶ καὶ πολεμοφόδια, νὰ προφθασθῇ αὐτὸ τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι συναγμέναι περίπου ἀπὸ δέκα χιλιάδες ψυχαὶ ἀδύνατοι. εἰς τοὺς ὁρισμούς Σας

Τῇ 8 Ἀπριλίου 1827. ἐν Τροιζῆνι. Γεώργιος Σισίνης.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Γ. Συνελεύσεως τῶν Ἑλλήνων

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Γενικὸν ἀρχηγὸν Στρατηγὸν Καραϊσκάκην καὶ λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

» Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἔχουσα κυριώτατον σκοπὸν τὴν σωτη-
» ρίαν τῆς Πατρίδος, διώρισε διὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Θ. Κολο-
» κοτρώνη νὰ ἐκστρατεύσουν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον 4500 στρα-
» τιῶται ὑπὸ τὸν Καπετὰν Ἰωαν. Θ. Κολοκοτρώνην, ὅστις μέλλει
» νὰ ἔλθῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας, δὲν ἔπαυσε δὲ τοῦ νὰ φροντίζῃ
» διὰ νὰ σᾶς προμηθεύσῃ τὰ πρὸς πόλεμον ἐπιτήδεια, καὶ ἐλπίζει
» διὰ τῆς θείας βοηθείας νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ ἱερὰ χρέη της. Ἤδη
» ἀποστέλλει τριμελῆ ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τοὺς Κυρίους Ἰωαν.
» Μαρκὴν (Μηλαήτην), Γεώργιον Ἀθανασιάδην καὶ Γεώργιον Δέλην,
» διὰ νὰ σᾶς παραστήσῃ τὰ εἰκότα περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων
» καὶ νὰ σᾶς πληροφορήσῃ περὶ πάντων, καὶ σᾶς παρακαλεῖ νὰ
» δώσητε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους της.

» Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εὐγνωμονοῦν εἰς τὰς ἀνδραγαθίας Σας, ἤδη
» ἑτοιμάζει λαμπρὰς σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν του διὰ τὰ ὀνόματά σας,
» καὶ δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι θὰ φανῆτε μέχρι τέλους ἄξιοι τῆς εὐγνω-
» μοσύνης του, ἀγωνιζόμενοι διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ εὐτυχίαν του. »

Τῇ 22 Φεβρουαρίου 1827 ἐν Ἑρμιόνῃ.

(Τ. Σ.) ὁ Πρόεδρος, ὁ Γραμματεύς,
Γεώργιος Σισίνης. Ν. Σπηλιάδης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη.

Σπεύδω νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι τὸ πολιορκημένον φρούριον τῶν Ἀθηνῶν πνέει τὰ λοίσθια· ἐκ τούτου ἀφήσαντες καὶ ἡμεῖς τὰ ἐπάνω μέρη ἤλθαμεν εἰς Ἐλευσῖνα, ἐβιάσθημεν ὅμως ν' ἀφήσωμεν πολλὰ στρατεύματα εἰς τὴν Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν χρείαν ἀναλόγων στρατευμάτων νὰ χαλάσωμεν τὸν τόσον ὑπερήφανον Κιουταχῆν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὄχι μόνον τὸ φρούριον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς. Ἡ Πελοπόννησος κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἐκτὸς κινδύνου, διὰ τοῦτο ἀνάγκη πᾶσα νὰ προφθάσῃς ἐδῶ στρατεύματα, ἀναφερόμεθα λοιπὸν εἰς τὴν ἐξοχότητά σας ὡς εἰς Ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων αὐτῶν, προτείνοντες τὸν κίνδυνον· καὶ σᾶς λέγομεν νὰ προφθάσητε ἐδῶ μὲ ὅσα περισσότερα δυνηθῆτε στρατεύματα, κα' ἂν δὲν εὐκολύνεσθε μόνος σας, νὰ προφθάσετε αὐτά, καθότι

ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὸ φρούριον ἂν δὲν βοηθηθῇ χάνεται, καὶ τότε θέλετε εἶσθαι ἀποκριζόμενοι εἰς τὸν κόσμον ὅλον μὲ ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τῆς Πελοποννήσου, καθότι ἡμεῖς ὅ,τι ἠμπορέσαμεν πλέον δὲν τὸ ἀφήσαμεν ἀνενέργητον· ἀναμένω τὴν ἀπόκρισίν σας καὶ μένω εἰλικρινέστατος ἀδελφός Σας.

Τῇ 25 Φευρουαρίου. 1827

ἐκ τοῦ στρ. Ἐλευσῖνος Καραϊσκάκης.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τῆς Πελοποννήσου καὶ λοιποὺς στρατηγοὺς καὶ ὁπλαρχηγούς.

Ἔρχομαι καὶ ἤδη τελευταῖον νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν ἂν δὲν προφθασθῇ ἀπὸ νέας δυνάμεις αὐτόθεν ἐρχομένας, πίπτει ἐξάπαντος ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ἡ ὀλιγότητά μας δὲν ἠμπορεῖ νὰ χαλάσῃ κατὰ κράτος τοιοῦτον ἐχθρὸν, ὅθεν ἐν συντόμῳ σᾶς λέγομεν, ὅτι ἂν τὸ φρούριον μὴ βοηθούμενον πέσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ματαιόνονται διὰ μιᾶς ὅλα τὰ αἵματα τῶν ἀδελφῶν σας στερεοελλαδιτῶν, καὶ ὁλόκληρος ἡ Ῥούμελη ὡσὰν μία λαμπὰς σβύνει διὰ παντὸς, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τούτου χωρὶς νὰ σᾶς τὰ γράψω τὰ γνωρίζετε, ἐπὶ τούτου στέλνω τὸν ἄνθρωπόν μου Κ. Κωνσταντίνου παπ᾽ἀθανασίου διὰ νὰ σᾶς πληροφορήσῃ ὅλην τὴν κατάστασιν καὶ τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν γένει τῆς χέρσου Ἑλλάδος, νὰ σᾶς πληροφορήσῃ τὴν πεῖναν μας καὶ τὴν ὀλιγότητά μας, καὶ παρακαλοῦμεν, νὰ δώσετε εἰς αὐτὴν τὴν τελευταίαν φορὰν, ὅταν ὁλόκληρος ἡ Ῥούμελη κλονίζεται, μίαν σαφῆ καὶ τελείαν πληροφορίαν τῶν ἀποφάσεών σας, διὰ νὰ λάβωμεν πλέον καὶ ἡμεῖς μέτρα ἀνάλογα, νὰ ῥεγουλαρισθῶμεν πλέον, καὶ νὰ μὴ πονοκεφαλῶμεν ματαίως· ἕτερον δὲν ἔχομεν, καὶ διὰ ζώσης θέλετε τὰ πληροφορηθῇ ἐμπεριστατωμένως ὅλα, μόνον ἀναμένομεν ταχέως καὶ διὰ γραμμάτων καὶ διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου μας τὰς βεβαίας ἀποφάσεις, καὶ σᾶς γλυκοασπάζομαι.

Τὴν 4 Μαρτίου 1827 ἐκ τοῦ στρατοπέδου Κερατζίνης

ὁ Ἀδελφός σας Καραϊσκάκης.

ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη.

Ἔλαβον τὸ ἐπιθυμητόν μοι γράμμα σου, ἐχάρηκα τὴν ὑγείαν σου, καὶ ἐκατάλαβα τὰ γραφόμενά σου, εἶδον ἀδελφὲ διὰ τὴν φροντίδα ὅπου ἐλάβετε τὸ νὰ ἐξαποστείλῃς τὸν υἱόν σου καὶ ἀδελφόν μου Γεν-

ναΐον τὸ νὰ καταφθάση ἐδῶ, μολονότι προτήτερα ἤθελε ἔλθει, πλὴν αἱ ἀντενέργειαι δὲν τὸν ἄφησαν, μόλον τοῦτο ἀδελφὲ ἡ ἐπιθυμία ἡ ἐδικήσου καὶ ἐμὲ εἶναι τοιαύτη, τὸ νὰ ἔλθῃ νὰ συναγωνισθῶμεν ἀντάμα μὲ τὸν υἱόν σας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀθηνῶν τώρα ὅπου ὁ ἀλαζὼν Κιουταχῆς ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν.

Πρὸς τούτοις εἶδον νὰ μοῦ λὲς, ὅτι νὰ σᾶς ἐγγίζα εἰς τὰ γράμματά μου καὶ ὅτι ἐγὼ ν᾽ ἀκούω ἰδιοτελῶν καὶ ἰντριγάντιδων ἀνθρώπων, τοῦτο ὅμως ἀδελφὲ μὴ τὸ πιστεύεις, ὅτι ὁ Καραϊσκάκης νὰ ἦναι τοιοῦτος, ἐπειδὴ ἂν ἤμουν τοιοῦτος δὲν ἤθελε βέβαια ἀκολουθήσουν τόσοι στρατηγοὶ καὶ νὰ κάμωμεν τὰ γνωστά σου λαμπρὰ κατορθώματα εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, μόλον τοῦτο φθάνει ὅπου νὰ ἐλευθερώσωμεν ἐδῶ τὰς Ἀθήνας καὶ θὰ παρευρεθῇ ὁ υἱός Σας εἰς τὴν ἀπελευθέρωσίν των, καὶ ἔπειτα μὲ ὅλους τοὺς ἐνταῦθα συναγωνιζομένους στρατηγοὺς θέλει καταφθάσωμεν καὶ αὐτοῦ διὰ νὰ ἀποδιώξωμεν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀπὸ τὴν αὐτόθι πατρίδα μας· ἐμὲ ὅμως γέρων Κολοκοτρώνη νὰ μὲ γνωρίζῃς τοιοῦτον, εἰς ὅσα προφορικῶς ὡμιλήσαμεν καὶ ἐνόρκως ἐκάμομεν πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους, καὶ εἰς τοῦτο ἐπάνω θέλει σταθῶ μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς.

Εἶδα νὰ μὲ σημειοῖτε καὶ τὴν ἐξοικονόμησιν ὅπου ἔκαμαν οἱ ἀδελφοὶ διὰ τοὺς ἀγωνιζομένους ἀδελφούς των, καὶ αὐτοὶ κάμνουν τὸ χρέος των πρὸς τοὺς ἀδελφούς των, τοῦτοι δὲν χρεωστοῦν ἄλλο τι εἰμὴ νὰ χύσουν καὶ αὐτὸ τὸ ὀλίγον αἷμα ὁποῦ τοὺς ἔμεινεν, ἐν τοσούτῳ σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω.

Τὴν 13 Μαρτίου. 1827. 3 ὥρα τῆς νυκτὸς ἐκ τοῦ στρατοπέδου Κερατζίνης. ὁ ἀδελφός Σου Καραϊσκάκης.

Ὁπόταν ἤθελε ἀποδιώξωμεν τὸν Κιουταχῆ καὶ τὸν Ἰμπραΐμ, τότε θέλει ἐπαινεθοῦν ὅλα τὰ ἅρματα τῆς Πελοποννήσου καὶ στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβα καὶ ἓν γράμμα τοῦ υἱοῦ σας Ἰω. Κολοκοτρώνου τοῦ ὁποίου καὶ τοῦ ἀπεκρίθην νὰ καταφθάσῃ εἰς τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος.

Καταχωροῦμεν ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐκλαμπρότατε !

Ἐλπίζεται ἀπὸ τὴν δραστηριότητα τοῦ χαρακτῆρος σου καὶ ἀπὸ

τὸν πατριωτισμόν σας νὰ συγκροτηθῇ ὅσον τάχος ἡ πολυπόθητος ἐθνοσυνέλευσις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς περιμένει τὴν σωτηρίαν της.

Δὲν σᾶς λανθάνει ὅτι ὁ Κύριος Ἐϋνάρδος κατὰ βούλησιν τῶν φιλελλήνων τῆς ἄνω Γερμανίας διώρισεν ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τοὺς Κυρίους Μπελλῆν, Ἐϊδὲκ καὶ Πετρίνην, διατάξας αὐτοὺς νὰ διανέμουν τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος βοηθήματα τῆς Εὐρώπης κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἔθνους καὶ κατὰ τὰς διαταγὰς τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς· ἀλλ' αἱ διαταγαὶ ταύτης δὲν σᾶς λανθάνει, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται καταχρηστικῶς· ὅθεν ἐπειδὴ εἰς τὴν ἑπομένην Συνέλευσιν ἀνάγκη νὰ ληφθοῦν σωτηριώδη καὶ οἰκονομικὰ μέτρα, πρὸς μόνον τὸ κοινὸν συμφέρον τείνοντα, γνωμοτεύω, ὅτι ἅμα συμπληρωθοῦν τὰ δύο τρίτα τῶν πληρεξουσίων νὰ ἐκδοθῇ διαταγὴ πρὸς τοὺς Κυρίους Μπελῆν καὶ Ἐϊδὲκ διαλαμβάνουσαν νὰ μὴν ἔχουν πλέον βάσιν τὰς διαταγὰς τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, διανέμοντες τὰ βοηθήματα τῶν φιλελλήνων, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον τὴν ἀνάγκην τῆς πατρδος, συμβουλευόμενοι τὰ πατριωτικά των αἰσθήματα καὶ τὴν φρόνησίν των, ἐνῷ οὗτοι, ἐπειδὴ ἐγνώρισαν τὰ τῆς Ἑλλάδος, δύνανται καὶ νὰ ἐνεργοῦν τὰ εἰκότα ἀφ' ἑαυτῶν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καταχρήσεων, αἱ ὁποῖαι ἀτιμάζουν τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους καὶ βλάπτουν τὰ κοινὰ συμφέροντα, ἢ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ λαμβάνουν ἀπὸ μόνην τὴν ἐθνοσυνέλευσιν τὰς ὁδηγίας, ἐν τοσούτῳ εὐχόμενος ν' ἀκούσω ὅσον τάχος τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύο τρίτων τῶν πληρεξουσίων, διακηρύττομαι

τὴν 20 Ἰανουαρίου 1827. ὁ πρόθυμος ἀδελφός
ἐκ Ναυπλίου Δημήτριος Ὑψηλάντης.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Ἡ Σεβαστὴ ἐθνικὴ Γ. Συνέλευσις ἀναλαμβάνουσα ἤδη τὰς διακοπείσας ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων τακτικὰς ἐργασίας της ὡς ἐκ τοῦ ἐγκλειομένου ἀντιγράφου τῆς διακηρύξεως της θεωρεῖτε, ἐπὶ τῇ πρώτῃ συνεδριάσει ἔστρεψε τὰ βλέμματά της εἰς τὰ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἔθνους, καὶ μίαν ἀπὸ τὰς οὐσιωδεστέρας ἀσφαλείας του ἐθεώρησε τὴν σωτηρίαν τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔφθασαν ἐνταῦθα δύω ἀπεσταλμένοι στρατιῶται μὲ γράμματα τῶν πολιορκημένων, οἵτινες μὲ πληροφοροῦν, ὅτι κατήντησαν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς ἀμηχανίας καὶ ἀπελπισίας, καθότι ὁ Κιουταχῆς κατα-

σταίνει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ στενωτέραν τὴν πολιορκίαν καὶ ἐπαπειλεῖ τὴν κυρίευσίν του, καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ἐξόντωσιν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, παρασταίνει δὲ ὅτι δὲν ἀπελπίζονται, διότι δὲν ὑποφέρουν τὰς κακουχίας, ἢ διότι ἐλλείπουν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλὰ διότι τὰ ἄχρι τοῦδε κινήματα τῶν ἐδικῶν μας ἐστάθησαν ἀνόητα ἀπελπίζονται, διότι δὲν εἶδαν βοήθειαν τῶν Πελοποννησίων, καὶ ἅμα τὴν ἰδοῦν ἐμψυχόνονται, ἐγκαρδιοῦνται, καὶ βαστοῦν τὸ φρούριον καὶ τὸ γλυτώνομεν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ ἐχθροῦ· τρέξατε διὰ τοῦτο ἀδελφοί! διέταξε λοιπὸν ἡ Σ. Συνέλευσις διὰ νὰ γένῃ ἐκστρατεία ἀπὸ διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου πρὸς βοήθειαν ἐκείνου τοῦ προμαχῶνος τῆς Ἑλλάδος, καὶ σήμερον δι᾽ ἐμοῦ διατάττονται οἱ διάφοροι ὁπλαρχηγοί των καὶ ὁ υἱός μου Γενναῖος διὰ νὰ στρατολογήσουν καὶ ἐκστρατεύσουν, μ᾽ ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα· διατάττεται δὲ καὶ ὁ Γενναῖος, ὁ υἱός μου, ὡς ἀρχηγὸς νὰ παραλάβῃ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν στρατιώτας, μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ταχύνῃ τὸ εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς φθάσιμόν του, ὡς θέλει ἀκολουθήσουν καὶ οἱ λοιποί. Φίλτατοι Πατριῶται! ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ, ὅταν συντρέξῃ καὶ ἡ ἐδική μας θέλησις· οἱ φιλάνθρωποι Βασιλεῖς καὶ λαοὶ τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδουν καὶ ἡμᾶς μίαν φορὰν συναριθμουμένους εἰς τὸν κατάλογον τῆς μεγάλης οἰκογενείας των, καταγίνονται μὲ προσπάθειαν ν᾽ ἀποφασίσουν τὴν τύχην μας, καὶ μᾶς συντρέχουν μὲ παντὸς εἴδους βοηθήματα· ἡ Πατρίς μας τρέχει νὰ ἔμβῃ εἰς ἄφοβον λιμένα τῆς ἡσυχίας καὶ ἐλευθερίας· ἀλλ᾽ ἐγγίζει ν᾽ ἀπολεσθῇ εἰς τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ὥστε μία μικρὰ προσθήκη εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ γενναιότητά μας θέλει ἐπισφραγίσει τοὺς ἑξαετεῖς ἀγῶνάς μας, καὶ θέλει στεφανωθῆ μὲ τὸν στέφανον τῆς ἐλευθερίας μας, τὰς μεγάλας θυσίας μας. Ὅλη ἡ ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ Ἑλλὰς ἀνέλαβε τὰ ὅπλα, πολεμεῖ πανταχοῦ τὸν ἐχθρὸν, ἐπολιόρκησαν τὸ Μεσολόγγι, καὶ ὅποιον ἄλλο μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἐχθροί· ἐν τοσούτῳ ὅμως ἀπαιτεῖται καὶ ἐκ μέρους μας τὰ ὅσα μὲ τόσους κόπους καὶ μὲ τόσας χύσεις αἱμάτων ἀπεκτήσαμεν· ἀπαιτεῖται ἡ κοινὴ σύμπραξις διὰ νὰ σώσωμεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποίου ἡ σωτηρία ἀποτελεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους μας· προσκαλεῖσθε διὰ τοῦτο καὶ ἡ φιλογενεία σας νὰ συμπράξετε ὅλαις δυ-

νάμει διὰ τὴν ταχυτέραν ἐνέργειαν τῆς στρατολογίας τοῦ εἰρημένου· νὰ συντελέσετε ὁ μὲν ἔργῳ, ὁ δὲ λόγῳ, διὰ νὰ ἐκστρατεύσουν μίαν ὥραν ἀρχήτερα οἱ διωρισμένοι· ἀλλὰ τί λέγω; νὰ προθυμηθῆτε ὅσον ἀγαπᾶτε τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Πατρίδα, καὶ τρέξητε, εἰ δυνατὸν, καὶ ἐπέκεινα· τώρα θέλει φιλοτιμηθῆ καθεὶς νὰ δείξῃ πόσον ἀγαπᾷ τὴν Πίστιν καὶ τὴν Πατρίδα του· ἡ Σ. συνέλευσις ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ εὑρεθῶσι προπαρασκευασμένα ὅλα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιτήδεια, καὶ ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι οἱ στρατιῶται δὲν θέλει δοκιμάσουν τὴν παραμικρὰν ἔλλειψιν· ἀλλὰ καὶ θέλει ἀνταμειφθοῦν ἀναλόγως τῆς προθυμίας των. Πατριῶτα! ἕβδομος ἀριθμεῖται ὁ χρόνος τοῦ ἀγῶνός μας, ἀλλ' οὗτος θέλει ἐπισφραγίσει τὴν τύχην μας· ὁ κίνδυνος ὅλου τοῦ ἔθνους μας μὲ τὴν κυρίευσιν (μὴ γένοιτο) τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν εἶναι προφανὴς, ματαιόνει ὅλους τοὺς κόπους καὶ τὰς ἐλπίδας μας, κανεὶς δὲν εἶναι ὁποῦ νὰ μὴν τὸν αἰσθάνεται· καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν εἶναι κανεὶς ὁποῦ νὰ μὴν γνωρίζῃ, ὅτι ἅμα παῤῥησιασθοῦν καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἡνωμένοι μὲ τὰ σώματα τῶν Στερεοελλαδιτῶν θέλει διαλυθῆ ἡ πολιορκία του, καὶ θέλει σωθῆ σὺν αὐτῷ ἡ Πατρίς· κανεὶς ἂς μὴν προτάξῃ δυσκολίας, ἢ ἐμπόδια, κανεὶς ἂς μὴν προφασισθῇ, διότι ἐναντίον τοῦ τοιούτου ὁποιος δήποτε ἂν ἦ μικρὸς ἢ μεγάλος, ἡ συνέλευσις τοῦ ἔθνους θέλει λάβει τὰ πλέον δραστήρια μέτρα ὡς ἀναισθήτου τῆς ἀνάγκης τῆς Πατρίδος, καὶ ὡς ἀντιπατριώτου· ὁ εἰρημένος ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ μεταχειρίζεται πρὸς αὐτὸν τὸν πλέον αὐστηρότερον καὶ σκληρότερον τρόπον τῆς βίας· προσμένω μὲ ἀνυπομονησίαν νὰ εἰδοποιηθῶ, ὅτι ἀκούσαντες τὴν φωνήν μου φωνὴν ὅλου τοῦ ἔθνους κινήσατε τοὺς στρατιώτας, καὶ μένω.

Τῇ 11 Φευρουαρίου. 1827. ἐν Ἑρμιόνῃ.

ὁ Πατριώτης Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Ἀττικὴν ὑπάρχουν τὰ ἐπόμενα ἔγγραφα.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Κ. Ι. Θ. Κολοκοτρώνην.

Ὁ κίνδυνος τῶν Ἀθηνῶν εἵλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν πληρεξουσίων τῆς Συνελεύσεως, καὶ ἐπειδὴ αἱ περιστάσεις εἶναι κρίσιμοι,

ἐκρίθη εὔλογον νὰ ὑπάγῃ μία μεγάλη βοήθεια ἐκεῖ ἐκ μέρους τῆς Πελοποννήσου. Ἂν δὲν ἦτον ἀναγκαία ἡ παρουσία μου ἐδῶ ἤθελα ἀποφασίσει νὰ ὑπάγω ὁ ἴδιος, διότι ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τῶν Ἀθηνῶν κρέμαται ἡ τύχη τῆς Πατρίδος μας, διὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις ἔκρινεν εὔλογον νὰ ὑπάγῃ ἡ Γενναιότης σου, καὶ σὲ διορίζω ὡς ἀντιπρόσωπόν μου καὶ ὡς ἀρχηγὸν τῆς κατὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐχθρῶν ἐκστρατείας τῶν Πελοποννησίων. Σοῦ ἐσωκλείω δὲ διαταγάς μου πρὸς τοὺς διαφόρους ὁπλαρχηγοὺς τῶν ἐπαρχιῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ἔγραψα καὶ ἀπ' εὐθείας ἀπ' ἐδῶ καὶ σὲ διατάττω λαμβάνοντας τὴν παροῦσάν μου νὰ παραλάβῃς ἕως πέντε χιλιάδας στρατιώτας καὶ νὰ κινήσῃς τὸ ταχύτερον δι' ἐκεῖ. Διὰ νὰ μὴ μεσολαβήσῃ δὲ ἀργοπορία θέλεις ξεκινήσει ὅσους ἔχεις ἑτοίμους, καὶ πάραυτα αὐτοὶ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας νὰ ξεκινοῦν καὶ τοὺς λοιπούς, καὶ νὰ συγκεντρώνωνται κατὰ τὸν μεγάλον ἅγιον Γεώργιον ἕως τὸ Σοφικόν, ὅπου θέλουν ἔλθει καΐκια νὰ σᾶς περάσουν πέρα. Ἡ Γενναιότης σου δὲ ἀφοῦ παρακινήσῃς μὲ κάθε τρόπον νὰ ξεκινήσουν καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ μὲ τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπαρχιῶν των, θέλεις τραβίξει ἔμπρός, καὶ θέλεις τοὺς γράψει ποῦ ν' ἀνταμωθῆτε διὰ νὰ προφθάσητε μίαν ὥραν ἀρχήτερα. Εἰς τὸν Καραϊσκάκην ἔγραψα τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως καὶ σᾶς περιμένει ἀνυπομόνως· μένει δὲ εἰς σὲ ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας τῶν Πελοποννησίων νὰ φιλοτιμηθῇς νὰ δικαιώσῃς καὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν φήμην τοῦ ὀνόματός σου, καὶ τὸ αὐτὸ ν' ἀκολουθήσουν καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί σου ὁπλαρχηγοί· γνωρίζεις, ὅτι οἱ ξένοι παρατηροῦν τὰ κινήματά μας, καὶ ἀπὸ αὐτὰ θὰ κρίνουν, ἂν εἴμεθα ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ὅπου μᾶς περιμένει. Διὰ τοῦτο ἀφοῦ διατάξῃς τὰ δέοντα τόσον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ φρουρίου καθὼς καὶ τὰς ἀναγκαίας φυλακὰς διὰ νὰ παρατηροῦν τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ ἐμποδίζουν τὰς λεηλασίας των διὰ φανῶν καὶ δι' ἄλλων μέσων, θέλεις ξεκινήσεις καὶ θέλεις μοῦ γράφει ἀπὸ τόπον εἰς τόπον διὰ νὰ σᾶς γράφω τί ν' ἀκολουθῆτε· νὰ γράψῃς εἰς ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγοὺς νὰ μὴν ἔχουν ὀλιγωτέρους τῆς ἀναλογίας των στρατιώτας, ἀλλὰ πάντοτε περισσοτέρους. Ἡ δὲ Συνέλευσις θέλει φροντίσει νὰ σᾶς κάμνῃ ὅπως ἠμπορεῖ ἐξοικονομήσεις· φθάνοντας εἰς Ἀθήνας θέλεις ἀκούει τὸν Καραϊσκάκην ὡς ἄλλον πατέρα σου, διότι ἀπὸ τὴν εὐπείθειαν κρέ-

μαιαι ἡ διατήρησις τῶν στρατοπέδων. Σᾶς εὔχομαι νίκας
ἐν Ἑρμιόνῃ τὴν 15 Φεβρουαρίου 1827.

ὁ Γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου
Θ. Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μου Πάτερ.

Χθὲς μὲ τὸν ἐπίτηδες ἀπὸ Ναύπλιον σταλέντα πεζὸν σοῦ ἔγγραφον εἰς ἀπόκρισιν εἰς τῶν 6 καὶ 10 τοῦ παρόντος γραμμάτων σου, ἤδη ἀποκρίνομαι εἰς ἐκεῖνα τῶν 15 καὶ σᾶς λέγω, ὅτι μὲ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν ἔλαβον τὴν περὶ ἐκστρατείας διαταγήν σου καὶ πρὸ πολλοῦ ἐπιθυμητήν μου, ὁμοίως ἔλαβον καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἐσωκλείστους ἐκείνας τῶν διαφόρων ὁπλαρχηγῶν, τὰς ὁποίας τὴν ἰδίαν ὥραν μ' ἐπίτηδες ἐξαπέστειλον εἰς ἕνα ἕκαστον ἀσφαλῶς, ἀλλ' αἱ μακρυναὶ θέλουν τοὐλάχιστον δύω ἡμέρας νὰ ληφθῶσιν, καὶ θὰ προξενηθῇ ὀλίγη ἄργητα ὡς πρὸς τὸν ἐδικόν μου προσδιορισμόν· δὲν ἔλειψα παρευθὺς νὰ στείλω καὶ ἐκείνας τοῦ Φαναρίου καὶ νὰ γράψω ἰδιαιτέρως ὅλων τῶν Καπεταναίων νὰ ἔλθουν εἰς Δραγουμάνου, νὰ κάμουν τὴν ἀναλογίαν τους, καὶ νὰ τοὺς βιάσω περισσότερον· αὐτοὶ δὲ καθὼς καὶ οἱ Καρυτινοὶ θὰ ξεκινήσουν πρῶτοι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους· εὐθὺς ἐξέδωκα κόλια εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν διὰ νὰ εὐγάλουν ὅσον ἔνεστιν ὄχι μόνον 800, ὡς μὲ γράφεις, ἀλλ' ὅσον περισσότερον ἠμπορέσω· θὰ διορίσω πρὸς τούτοις καὶ 300 εἰς βάρδιαν κατὰ τὴν Τριπολιτζὰν, διότι καθημερινῶς κάμνουν αἰφνιδίους προσβολὰς οἱ ἐχθροὶ ἐκτεινόμενοι ἕως Λεοντάρι σχεδὸν, καὶ λεηλατοῦν καὶ σκλαβόνουν τὸν κόσμον· ἂν δὲν ἦτον διασκορπισμένοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ οἱ Καρυτινοὶ καθὼς τὸ ἠξεύρεις ὅπου πηγαίνουν καὶ παραχειμάζουν εἰς Μονεμβασίαν, Μιστρᾶ, Καλαμάτα, Βοστίτζα καὶ ἄλλοθεν, ἤθελα ἐκκινήσω ἐπέκεινα τῶν χιλίων· ὁ κουμπάρος μας Στρατηγὸς Μῆτρος καὶ Γκρίτζαλης, εὑρέθησαν ἐδῶ ἀμέσως ἐξεκίνησαν διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσιν· δὲν κατεδέχθη ὁ κουμπάρος μας νὰ στείλῃ τὸν Γρίτζαλην, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος, ἔχων μεγάλην τὴν προθυμίαν· ἐν ἑνὶ λόγῳ εἶμαι εἰς μεγάλην ἀνυπομονησίαν ἕως νὰ συναχθῶσι διὰ νὰ ὑπάγωμεν ὅθεν διατατιόμεθα· εἴθε δὲ ἡ εὐχὴ τῆς Πατρίδος καὶ ἡ εὐχή σας νὰ τὸν φωτίσῃ ὀγλήγωρα νὰ ἐκστρατεύσουν· ἐγὼ συναχθέντων τῶν Καρυτινῶν καὶ Φαναριτῶν θέλει

ἐκκινήσω ἀμέσως . . . .
. . . .

τῇ 17 Φεβρουαρίου 1827 Καρύταινα. ὁ υἱός Σου
Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Ὁ Τζόκρης διετάχθη πρὶν τοῦ ψηφίσματος νὰ στρατολογήσῃ ὡς ἐκ τῆς κάτωθεν ἐπιστολῆς ἐμφαίνεται.

Ἐκλαμπρότατε Κολοκοτρώνη.

Κατ' ἐπιταγήν σου ἅμα ἐλθὼν ἐνταῦθα δὲν ἔλειψα νὰ ἐπιταχύνω τὴν στρατολογίαν τῶν τριακοσίων στρατιωτῶν τῶν δύω ἐπαρχιῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ἔχω ἑτοίμους, περιμένοντας νὰ μοὶ φανερώσητε τὸν ἀρχηγόν, τὸν ὁποῖον διωρίσατε ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀποφασισθέντων Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων, διὰ νὰ τοὺς παραδώσω ὅσον τάχος, διατάττοντες ὅπου ἀνήκει διὰ νὰ μοὶ δοθῶσι καὶ τρία φορτώματα πολεμοφόδια διὰ νὰ τοὺς ἐφοδιάσω, καθότι γνωρίζεις, ὅτι ἄνευ αὐτῶν δυσκολεύονται νὰ ἐκκινήσωσιν οἱ στρατιῶται, καὶ ὡς ἀνάγκη παρακαλῶ μὴν λείψουν. Περιμένοντές τα μένω μ' ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας.

ἐν Ἄργει τῇ 25 Ἰανουαρίου 1827. ὁ Πατριώτης
Δημήτριος Τζόκρης.

Ἐκλαμπρότατε ἀρχηγὲ τῆς Πελοποννήσου.

Μὲ τὸν ἐρχομόν σας ἀπὸ Καστρὶ ἐπροσπαθήσαμεν πατριωτικῶς διὰ τὴν ἐκκίνησιν τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν Ἀττικήν, καὶ βλέποντας ὅτι μὲ τὸν πατριωτισμὸν μόνον μικρὴν ἐνέργειαν ἐκάμαμεν, τώρα ἀρχίσαμεν ἀναμεταξύ μας τὴν βίαν καὶ ἐλπίζομεν ἕως τὸ Σάββατον νὰ τοὺς ξεκινήσωμεν, μάλιστα μᾶς ἔστειλαν καὶ ἀπὸ Σπέτζας διὰ νὰ ἐπήγαιναν 150 ναῦται καὶ αὐτὸ μᾶς ἔγεινεν ἐμπόδιον. Ἐλάβαμεν καὶ τὴν ἀπὸ Δαμαλᾶ διαταγήν σας ὁμοῦ καὶ τὰ ἐσώκλειστα διὰ τὸν στρατηγὸν Π. Ζαφειρόπουλον, τὰ ὁποῖα ἀμέσως τὰ ἐστείλαμεν, καὶ θέλει προσπαθήσωμεν μὲ ὅλας μας τὰς δυνάμεις διὰ νὰ τελειώσωμεν τὸ χρέος μας. μένομεν μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Τὸ κοινὸν τοῦ Κρανιδίου.

Ἐκλαμπρότατε Κολοκοτρώνη.

Τὴν διαταγήν σας σημειωμένην 16 βαδίζοντος ἔλαβον, τὴν ὁποίαν καὶ ἐσεβάσθην, διὸ καὶ σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος, καὶ τὸ σέβας καὶ εὐπείθειαν ὅπου ἔχω εἰς τὰς

διαταγάς Σας, έκαμα αμέσως την περισσοτέραν δραστηριότητα εἰς τὴν στρατολογίαν ταύτην καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶμαι ἕτοιμος μὲ διακοσίους στρατιώτας νὰ κινήσω, ὁμοῦ καὶ μὲ τὸν στρατηγὸν Χρύσανθον διὰ νὰ ἔλθωμεν, ὅθεν ὁ γενναιότατος υἱός σας Κ. Γενναῖος μᾶς γράψει, τοῦ ὁποίου ὡς ἡ διαταγή σας ἐγράψαμεν σήμερον, διὰ νὰ μᾶς ἰδεάση· καὶ ἐλπίζω νὰ φανῶμεν ἄξιοι τῶν εὐχῶν σου, διὸ καὶ μένω μ' ὅλον τὸ ἀνῆκον σέβας.

τῇ 22 Φεβρουαρίου 1827. Πύργος.

Πρόθυμος τῶν ὁρισμῶν σου
Ἀναγνώστης Θ. Παπασταθόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Προλαβόντως ἔλαβον μίαν διαταγήν σας διὰ νὰ στρατολογήσωμεν ἀπὸ τὸ μέρος μας τριακοσίους στρατιώτας καὶ ἀμέσως δὲν ἐλείψαμεν διὰ νὰ βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὸ ἔργον καὶ νὰ εἰσακουσθῶμεν κατὰ τὴν διαταγήν σας μὲ τὸν ἐξοχώτατον υἱόν σας Γενναῖον, καὶ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁποῦ ἐκεῖ εἶναι ἀνάγκη· ἐκάμαμεν ἀναλογίαν τοὺς αὐτοὺς στρατιώτας εἰς ὅλα τὰ χωρία τοῦ μέρους μας, καὶ τοὺς ἥμισυ ἐπαρέλαβεν ὁ στ. Θεοδωρῆς ἀπὸ τὰ Γριάνους καὶ κάτω· τοὺς δὲ ἄλλους μισοὺς εἰς ὅσα χωρία εἰσακούσθησαν, ἐσύναξα καὶ κατέβηκα εἰς Ἄστρος, καὶ ὁδήγησέ με ποῦ ν' ἀκολουθήσω, μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

τῇ 10 Μαρτίου 1827. ὁ Πατριώτης

Π. Ἀναγνωστόπουλος ἢ Μπαρμπιτζιώτης.

Σεβαστέ μου Πάτερ.

Τὰ γράμματά σου τῶν 24 καὶ 25 ἀπερασμένου ἔλαβον καὶ ἴδον τὰ ἐν αὐτοῖς· ἐχάρην ἀμέτρως εἰς τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἐξοχ. Γκενερὰλ Τζόρτζη, καὶ προσφέρατέ του ἐκ μέρους μου τὰς βαθείας προσκυνήσεις μου· ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἔχω πρὶν αὐτῆς τῆς ἱερᾶς ἐκστρατείας μου τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν καὶ νὰ τὸν ἔχω πάντοτε συναγωνιστήν μου κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ ποτίζωμαι ἀπὸ τὰς συνεχεῖς καὶ σοφὰς συμβουλάς του. Ἐγὼ ἤδη διευθύνομαι μὲ σπουδὴν διὰ τὸν ἱερὸν σκοπὸν καὶ σήμερον ἔφθασα ἐνταῦθα· αὔριον δὲ τὸ πρωΐ ἀπερνῶ κατὰ τοῦ Φίλια· ἔχω μαζί μου τοὺς Φαναρίτας, τοὺς δὲ Καρυτινοὺς ἔστειλα εἰς τοῦ Φονιᾶ πρὸ ἡμερῶν· ὁ ἀριθμὸς τῶν Καρυτινῶν ὑπερβαίνει ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐπροσδιωρίσατε· εἶναι ὅλοι

ἄξιοι καὶ ἐπίλεκτοι· διὰ τοὺς Λεονταρίτας ἔστειλα ἕνα μπουλουκτζήν μου νὰ τοὺς ἐκκινήσῃ καὶ σήμερον ἢ αὔριον τὸ πολὺ τοὺς προσμένω κατόπιν μου, μετ' αὐτῶν ἐκστρατεύει καὶ ὁ Νικήτας Φλέσσας ὡς μὲ γράφει· οἱ Ἀρκάδιοι σὲ ἔγραφον προχθὲς, ὅτι ἐμποδίσθησαν διὰ τὸν φόβον τῶν ἐχθρῶν ἐνῷ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἐκστρατεύσουν, καὶ ἔγραψα τοῦ στρατηγοῦ Μήτρου νὰ πάρῃ ὅσους ἠμπορέσει καθὼς καὶ τοῦ Γκρίτζαλη καὶ νὰ ἔλθουν· οἱ Φαναρῖται οἱ Καπεταναῖοι δὲν ἦλθον ὅλοι οὔτε κανένας σχεδὸν, ἐπειδὴ ἄλλοι δὲν εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀκολουθήσουν τὸν Τζανέτον, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ ἐχθροῦ, στρατιώτας ὅμως ἐδιάλεξα ἀπὸ τοὺς 350 μόνον 240, τοὺς δὲ ἄλλους ὡς ἀναξίους τοὺς ἔστειλα ὀπίσω· ὁ Σισίνης καὶ Παπασταθόπουλος ἐκίνησαν καὶ ἔρχονται εἰς ἀντάμωσίν μου· ὁ Ζαχαρόπουλος καὶ λοιποὶ ἐκεῖσε Καπεταναῖοι ἀκόμη ἀκίνητοι εὑρίσκονται, μάλιστα ὁ Ζαχαρόπουλος ἐπῆγεν εἰς Μονεμβασίαν μὲ μερικοὺς στρατιώτας πρὸς βοήθειαν τοῦ θείου μου Κολιοπούλου, ὅστις ὡς μοῦ γράφει διὰ τοῦ Ζαχαροπούλου ὑποπτεύεται ἀπὸ τοὺς Μαυρομιχαλαίους καὶ ἄλλους Σπαρτιάτας, οἵτινες εἶναι ἔξωθεν τῆς Μονεμβασίας ἐπαπειλοῦντες τοὺς ἔσωθεν· εἰς βοήθειαν τῶν Σπαρτιατῶν ἐπῆγαν, ὡς μὲ γράφει ὁ Ζαχαρόπουλος, καὶ οἱ Γιατράκαι, ἐπροσκάλουν καὶ ἐμένα νὰ ὑπάγω ἐκεῖ καὶ τοῦ ἀπεκρίθηκα τοῦ Ζαχαροπούλου ὅτι ἤμην στὸ πόδι νὰ ἐκστρατεύσω δι' Ἀθήνας, ἐβίαζα δὲ τὸν Μπαρμπιτζιώτην καὶ λοιποὺς νὰ ξεκινήσουν αὐτοὶ τοὐλάχιστον διὰ τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀπόκρισίν τους δὲν ἔλαβον· οἱ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου διορισθέντες στρατιῶται, ἐξ αἰτίας ὅπου ἔχουν τὸν ἐχθρὸν γείτονα καὶ ἐκ τῆς ἀκατοικησίας των μάλιστα, διότι δὲν κατοικεῖ κανένας ἐκεῖθεν, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐκστρατεύσουν, ὁ Λεχουρίτης ἑτοιμάζεται καὶ αὐτὸς ὁλονένα, ἤθελεν ἦτον καὶ ξεκινημένος ἕως τώρα, ἂν δὲν ἐμποδίζετο ἀπὸ κάποιας ἐνοχλήσεις.

. . . .

ἔγραψα καὶ τοῦ Νικολάκη Πετμεζᾶ νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κατζάναν ἔνθα πηγαίνω καὶ ἐγὼ, διὰ νὰ παραλάβῃ ἐκεῖνα τὰ ἄρματα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ βιάσω κανένα ἀπὸ τοὺς Κατζανιώτας ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν, εἰμὴ θὰ τοὺς πάρω ἐγὼ, τὸ χείριστον εἶναι, ὅτι χωριστὰ ὅπου δὲν ἠμποροῦν νὰ εὕρουν οἱ τῆς Περαμεριᾶς καὶ Ἀκώβας στρατιῶται, ἡ αἰχθη

καὶ τουφέκι μεταξὺ τῶν Δεληγιανναίων καὶ κατοίκων· ἡ αἰτία δίδεται ἀπὸ τοὺς Δεληγιανναίους, ἐπειδὴ ἦλθε χθὲς ὁ Δημητράκης μὲ καμμιὰ ἐξηνταριὰ μισθωτοὺς ἀπὸ Ναύπλιον, καὶ συνάξαντες καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἐδικῶν τους, πηγαίνουν κατεπάνω τῶν Καπαιταναίων τοῦ τμήματος ἐκείνου οἵτινες ἔχουν τοὺς Καραμεραίους συμβοηθοὺς και πολλοὺς Καπελησίους, καὶ συμποσοῦνται ἐπέκεινα τῶν 500, ἀποφασισμένοι ἢ ν' ἀνακουφισθῶσιν ἀπὸ τὸ βάρος τῆς μεγάλης τυραννίας τῶν Δεληγιανναίων ἢ ν' ἀποθάνουν· ἔστειλαν πρὸς ἐμὲ ἀπεσταλμένον τους καὶ μὲ ἐπροσκάλουν δι' Ἀρχηγόν τους καὶ συμβοηθὸν ὡς τὰ ἔσωθεν ἀντίγραφα, ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθηκα ἀδιαφόρως, ἀποβλέπων μόνον εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἐπροσκάλεσα ν' ἀκολουθήσουν καὶ ἐφάνησαν πρόθυμοι· ἀλλ' ἐκ τῆς ταραχῆς ταύτης δὲν ἐλπίζεται νὰ εὔγῃ οὔτε ἕνας· ἔγραψα τοῦ Παπασταθόπουλου ν' ἀπεράσῃ ἀπ' ἐκεῖ διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ τοὺς ἡσυχάσῃ καὶ νὰ πάρῃ τοὺς στρατιώτας νὰ τραβίξῃ ἐμπρὸς, δὲν ἠξεύρω ὅμως ποῖον τέλος θὰ δώσῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἂν θὰ κατορθώσῃ τι ὁ Παπασταθόπουλος . . . . βάρδιες ἐδιώρισα εἰς τὰ ἀναγκαῖα μέρη διὰ νὰ προσέχουν τὰ ἐχθρικὰ κινήματα καὶ νὰ διδουν εἴδησιν ὅταν τυχὸν ἐξέρχωνται οἱ ἐχθροὶ διὰ νὰ προφυλάττεται ὁ ἀδύνατος λαός. . . . .
Μὲ βιάζεις πατέρα νὰ κινήσω ἐγλήγορα καὶ δὲν ἠξεύρεις ὅπου ὁ κόσμος ἐδῶθεν ἔχει φαμηλίας, ἔχει φόβον ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, πεινᾷ, δυστυχεῖ, καὶ σχεδὸν ὑστερεῖται καθόλα, ὥστε ζοῦν οἱ ἄνθρωποι μὲ χόρτα, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἐπροθυμοποιήθησαν παρὰ κάθε φοράν. . . . .

τῇ 3 Μαρτίου 1827, Βλτεσινῖκος. ὁ υἱός σου

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον στρατηγὸν Γ. Καραϊσκάκην.

(Ἡ ἑπομένη ἐπιστολὴ σώζεται εἰς τὴν συλλογὴν τὸν Μάμουκα, ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Συνέλευσιν.)

Ἐξοχώτατε καὶ Σεβαστέ μου Πατέρα!

Τὸ γράμμα σας τὸ ἀπὸ ά. Μαρτίου γεγραμμένον εὐχαρίστως χθὲς ἔλαβον καὶ χαίρων διὰ τὴν ποθητήν μοι ὑγείαν Σας, εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ· εἶναι ἤδη 13 ἡμέραι ἀφ' ὅτου ἔλαβον τὴν διαταγήν τοῦ νὰ ἐκστρατεύσω διὰ τὰ αὐτόσε, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐζήτουν μὲ

μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, ἠξεύροντας ὅτι θέλει ἔχω συναγωνιστὰς εἰς τὸ ἱερὸν στάδιον τοῦ πολέμου τῶν Ἀθηνῶν τοὺς Γενναίους Στερεοελλαδίτας καὶ Σουλιώτας, καὶ ὅτι θέλει ἔχω ὁδηγὸν καὶ ἀρχηγὸν τὸν γενναῖον ἄνδρα καὶ Πατέρα μου Καραϊσκάκην. Ἅμα λοιπὸν ἔλαβον τὴν διαταγήν, εὐθὺς ἐξεκίνησα ὅλα τὰ ἅρματα τὰ διωρισμένα ἀπὸ τὴν Καρύταιναν διὰ τὰ ἔμπρός· ἐγὼ δὲ ἔμεινα ὀπίσω παρακινῶν καὶ τοὺς λοιποὺς διωρισμένους ὁπλαρχηγοὺς τῶν ἐπαρχιῶν νὰ ἐκστρατεύσουν ὅσον τάχιστα· ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς καταδρομῆς τοῦ ἐχθροῦ, οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν ἦσαν διεσκορπισμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ μὲ μεγάλον τους παράπονον ἤκουον ὅλοι μικροί τε καὶ μεγάλοι τὸν κίνδυνον τῶν Ἀθηνῶν, εὐχαριστούμενοι διὰ νὰ ἐκστρατεύσουν· πλὴν ὁ φόβος τοῦ Ἰμπραΐμη δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ πληρώσουν τὴν μεγάλην τους προθυμίαν· ὥστε μὲ μεγάλους κόπους καὶ βάσανα ἐστρατολόγησα τοὺς Φαναρίτας, Λεονταρίτας καὶ ἐκ τῶν τμημάτων τῆς Καρυταίνης, τοὺς ὁποίους παραλαβὼν ἦλθα ἐνταῦθα, ἔνθα ἦσαν ἀπεσταλμένοι, οἱ Καρυτινοὶ ἀναμένοντες τὸν ἐρχομόν μου, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων εἶναι 2000. οἱ Πυργογαστουναῖοι μὲ τοὺς στρατηγοὺς Σισίνην καὶ Παπασταθόπουλον μὲ γράφουν, ὅτι ἐξεκίνησαν καὶ εὑρίσκονται καθ' ὁδόν· μέρος Καλαβρυτινοὶ ὅπου θὰ ἐκστρατεύσουν εἶναι καὶ αὐτοὶ ἕτοιμοι μὲ τὸν χιλίαρχον Γ. Λεχουρίτην· οἱ Ἀρκαδινοὶ ἐνῷ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ κινήσουν, αἴφνης τοὺς παρουσιάζεται ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν ἐπαρχίαν των, καὶ ὡς ἐκ τούτου τοῦ κινήματος διελύθησαν· θέλει ὅμως ἀκολουθήσουν μερικοὶ μὲ τὸν στρατηγὸν Μήτρον Ἀναστασόπουλον καὶ μὲ τὸν Γκρίτζαλην· καὶ ὡς μὲ γράφουν, γλήγορα θὰ φθάσουν καὶ αὐτοί· ὁ ἀριθμὸς τῶν περιμενομένων εἶναι ὡς 3500, εἰς δύο ἡμέρας τὸ πολὺ τοὺς περιμένω ἐνταῦθα καὶ ἅμα φθάσουν ξεκινοῦμεν ἄφευκτα διὰ τὰ αὐτόσε. Ἂν ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ διωρισμένοι ὁπλαρχηγοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὡς μακρινοὺς δὲν ἔλαβον εἴδησιν, γίνεται ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς στρατιωτῶν, καὶ τότε εὐκόλως ἀφανίζομεν τὸν ἐχθρόν, ἑνωμένοι μὲ τοὺς δυνατοὺς Ῥουμελιώτας· ἐμψυχώσατε λοιπὸν τοὺς ἀνδρείους Ἀθηναίους μὲ ὁποιονδήποτε τρόπον γνωρίζετε, καὶ γλήγορα φθάνομεν καὶ ἡμεῖς· εὔχομαι τὴν ταχεῖαν καὶ καλὴν ἀντάμωσιν, καὶ εἰμὴ ὡς ὑποσημειοῦμαι.

Τῆς ἐξοχότητός σας Ἀδεφὸς καὶ υἱός·

Ἅγιος Γεώργιος Τὴν 6. Μαρτίου. 1827. Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν Σ. Ἐθνικὴν Γ. Συνέλευσιν.

(Τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον εὑρίσκεται τὰ ἀρχεῖα τῆς Βουλῆς.)

Κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου, διαταγὴν τοῦ ἔθνους μου, δὲν ἔλειψα παρευθὺς νὰ συνεννοηθῶ μετὰ τῶν λοιπῶν ὁπλαρχηγῶν τῆς Πελοποννήσου τοὺς διορισθέντας διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μὲ τὴν δυνατωτέραν ταχύτητα στρατολογήσας πρὸ ἡμερῶν τὰ δύο τμήματα τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, διεύθυνα τοὺς στρατιώτας κατὰ τὴν Κόριθον, μὲ διορισμὸν νὰ παραμείνουν ἐκεῖσε ἕως νὰ φθάσω κ' ἐγὼ, ὅστις μείνας κατὰ τὴν Καρύταιναν, παρεκίνουν τοὺς συνοπλαρχηγούς μου διὰ νὰ ἐκκινήσουν ὀγλήγορα, καὶ παραλαβὼν τοὺς Φαναρίτας καὶ τοὺς τοῦ τμήματος Ἄκοβας καὶ Περαμεριᾶς, ἐξεκίνησα προχθὲς καὶ σήμερον ἔφθασα ἐνταῦθα· ὁ ἀριθμὸς τῶν μετ' ἐμοῦ ἤδη στρατιωτῶν ὁμοῦ καὶ τῶν 400 ὑπομισθίων μου ἀναβαίνει τῶν 1800, περιμένονται κατόπιν μου καὶ οἱ Λεονταρῖται, ὀλίγοι Ἀρκάδιοι, οἱ Στρατηγοὶ Σισίνης καὶ Παπασταθόπουλος, ὁ χιλίαρχος Λεχουρίτης, καὶ ἄλλοι Καλαβρυτινοί, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν περιμενομένων ὡς μὲ γράφουν ὑπερβαίνει τῶν 2500 χιλ. οἵτινες ἐκκινήσαντες εὑρίσκονται καθ' ὁδὸν, οἱ δὲ Μιστριῶται καὶ Ἁγιοπετρῖται ὡς μὲ γράφουν, εὐγαίνουν κατὰ τὸ Ἄργος ὀγλήγορα· ἤθελεν εἴμεθα βέβαια ξεκινημένοι πρὸ ἡμερῶν ἅπαντες, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς καταδρομῆς τοῦ ἐχθροῦ διασκορπισμένοι ἔνθεν κἀκεῖθεν καὶ εἰς τὰ σπήλαια οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν, ἀπαντήσαμεν οὐκ ὀλίγην ἀργοπορίαν εἰς τὸ νὰ ἰδεάσωμεν τοὺς στρατιώτας, οἵτινες ἀκούσαντες τὸν κίνδυνον τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν, μὲ μεγάλην τους εὐχαρίστησιν ἤθελαν ἀμέσως ἀκολουθήσουν, ἂν ἡ ἀπειλὴ τοῦ Ἰμπραΐμη δὲν ἐμπόδιζε τὴν προθυμίαν τους· αἰσθανόμενος δὲ καὶ ἐγὼ ὡς πρὸ πολλοῦ, τὴν ἀνάγκην τοῦ ἔθνους δεινοτέραν παρ' ἄλλοτε, τρέχω μὲ σπουδαῖα βήματα ν' ἀγωνισθῶ εἰς τὸ ἱερὸν στάδιον τοῦ πολέμου τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γενναίου Ἀρχηγοῦ Καραϊσκάση μὲ ἐκείνην τὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον, τὸν ὁποῖον ἐπρόσφερα ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸ ἔθνος μου· καὶ χαίρω διότι ἔχω συναγωνιστάς μου τοὺς Γενναίους ὁπλαρχηγοὺς καὶ στρατιώτας τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἐκείνους τοὺς ἀνδρείους Σουλιώτας καὶ τοὺς Πελοποννησίους· ἐξαιτοῦμαι λοιπὸν πρῶτον τὰς εὐχὰς τῆς Σ. Συνε-

λεύσεως διὰ νὰ κατορθώσωμεν ἔργα ἄξια τῶν κοινῶν ἐλπίδων καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἔθνους, καὶ νὰ ἀπαλλάξωμεν τὸ κινδυνεῦον φρούριον τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοὺς βαρβαρικοὺς ὄνυχας, καὶ δεύτερον παρακαλῶ τὴν Σ. Συνέλευσιν νὰ μᾶς προμηθεύσῃ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τροφὴν καὶ χρῆσιν τοῦ στρατοπέδου, διὰ νὰ μὴ λαμβάνωμεν ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως δυσκολίαν· εἰς δύο ἡμέρας προσμένω ἐνταῦθα καὶ τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς τῆς Πελοποννήσου, ἅμα δὲ φθάσουν θέλει ἐκκινήσωμεν ἀμέσως διὰ τὸν ἱερὸν σκοπόν μας· ἐν τοσούτῳ δὲ μένω εὐσεβάστως.

Τῇ 7. Μαρτίου 1827. ἐκ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

ὁ πρόθυμος καὶ εὐπειθὴς πατριώτης Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μου Πάτερ!

Τὸ ἀπὸ 3. τοῦ παρόντος γράμμα σου ἔλαβον καὶ εἶδον νὰ μὲ βιάζῃς παρὰ πολὺ νὰ ξεκινήσω, καὶ θαυμάζω εἰς τοῦτο, ἐνῷ θέλεις στρατιώτας πολλοὺς καὶ καλοὺς καὶ ὀγλήγορα νὰ φθάσω, πρᾶγμα παράξενον καὶ ἀσυμβίβαστον· καὶ δὲν ἠξεύρω πλέον ἢ ἐγὼ τόσον ἔγεινα παράξενος ἢ τὰ παράξενα δὲν βαστῶ· δὲν εἶδες πατέρα, ὅτι δὲν ἠμποροῦσες νὰ εὐγάλῃς τοὺς Λεονταρίτας νὰ ὑπάγουν ἐδεκεῖ εἰς τὸ Ντερβένι, πολλῷ μάλλον ἂν τοὺς ἐβίαζα διὰ τὴν Ἀθήνα, λοιπὸν ἐγὼ ἐπροσπάθησα νὰ κάμω τὰ ἀδύνατα δυνατὰ δἰ αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν, καὶ πάλιν τὸ κατώρθωσα· λοιπὸν ὅσον μὲ βιάζετε, τόσον ἐγὼ σκάζω, διότι δὲν ἠξεύρετε τὰ χωριάτικα;

Ἐγὼ εἶμαι ξεκινημένος τώρα δέκα ἡμέρας μὲ τὸ σῶμα μου, ὅμως οἱ ἄλλοι κᾄτι Χρύσανθος καὶ λοιποὶ ἔρχονται μὲ τὰ καμήλια.

Τῇ 7. Μαρτίου 1827. Ἅγιος Γεώργιος.

ὁ Υἱός σου Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Ὡς ἐκ περισσοῦ καταχωροῦμεν τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν τοῦ πρώην ἡγεμόνος Καρατζᾶ

Ἔνδοξε Ἀρχιστράτηγε Κολοκοτρώνη.

Ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἤκουσα τὸν πατριωτικὸν ζῆλον καὶ τὰς λαμπρὰς ἐπληροφορήθην πράξεις σου, ὅθεν ἔκτοτε εἶχα χρέος νὰ σὲ ἀγαπῶ καὶ νὰ σὲ κηρύττω γνήσιον υἱὸν καὶ πρῶτον καὶ ἔξοχον ὑπέρμαχον τῆς πατρίδος. Σήμερον δὲ τυχὼν ἁρμόδιον καὶ ἀσφαλὲς μέρος τὸν καλὸν συμπατριώτην μας Κυρ. Σπηλιάδην, σπεύδω νὰ σοῦ γράψω ὄχι διὰ νὰ σὲ δώσω συμβουλὰς

καὶ νὰ σᾶς καταβαρύνω μὲ προτροπὰς (ἠξεύρω καλῶς ὅτι φρόνιμος στρατηγὸς καὶ ζηλωτὴς ἀνδρεῖος δὲν ἔχεις χρείαν τῶν τοιούτων) ἀλλ' ἁπλῶς νὰ σὲ φανερώσω τὰ εἰλικρινῆ καὶ ἔνθερμα τῆς καρδίας μου αἰσθήματα, ὅτι δὲν εὔχομαι καὶ ἐπιθυμῶ παρὰ τὴν σωτηρίαν, ἐλευθερίαν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ γένους μου, ὅτι καὶ χωρὶς νὰ σὲ γνωρίζω προσωπικῶς, σὲ ὑπερτιμῶ, καὶ ἀκούων τοὺς ἐνδόξους ἀγῶνάς σου, ὅσους ἡμέραν καὶ νύκτα καταβάλλεις ὑπὲρ τῆς πατρίδος χαίρομαι ἀπὸ καρδίας καὶ σὲ νομίζω ἀπὸ μέρους μου μέγαν ὑπερασπιστὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἄσπασον ἀπὸ μέρος μου πατρικῶς τοὺς καλοὺς καὶ γενναίους υἱοὺς καὶ συγγενεῖς σου, καὶ ὅσους ἄλλους ἀξίους συναγωνιστάς σου, καὶ ὢν γέρων, καὶ ἔμπειρος στρατηγὸς, ὑπενθύμιζε αὐτοὺς, ὅτι ἡ τῆς ψυχῆς ἀνδρεία καὶ ἡ καρτερία εἰς τὰ δεινὰ δοκιμάζεται καὶ δοξάζεται καὶ ὅτι ἡ ὁμόνοια καθιστάνει δυνατοὺς τοὺς ἀδυνάτους, πολὺ μᾶλλον τοὺς ἀνδρείους.

Διὰ τοῦ Κυρίου Σπηλιάδου σᾶς στέλνω δῶρον μίαν χρυσῆν λιθοκόλλητον ταμβακοθήκην, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ νὰ δεχθῇς ὡς μικρὸν δεῖγμα τῆς μεγάλης ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης, ἣν ἔχω πρὸς τὸ ἀξιότιμον ὑποκείμενόν σου.

Εν Πείσᾳ 1827 Μαρτίου 14. ὁ Κατὰ πάντα ἕτοιμος
Ἀδελφός Σας Ἰωάννης Καρατζᾶς.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1826 εἴπομεν ὅτι ὁ Ὑψηλάντης ἀποκλείσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πιάδᾳ Συνελεύσεως ἀπὸ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ δικαιώματά του. Ἤδη δὲ ἐν τῇ παρούσῃ Συνελεύσει ὁ Κολοκοτρώνης, ὅστις καὶ τότε ὑπερασπίσθη τὸν Ὑψηλάντην, ἐνήργησε τὴν κατάργησιν τοῦ ψηφίσματος ἐκείνου διὰ τῶν φίλων του πληρεξουσίων· καὶ γενομένης προτάσεως ὑπὸ τοῦ Κίτζου Τζαβέλα κατηργήθη διὰ ψηφίσματος τὸ θέσπισμα ἐκεῖνο· περὶ τούτου δὲ καταχωροῦμεν καὶ τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοῦ Ὑψηλάντου πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

Ἐκλαμπρότατε ἀδελφέ.

Πρὸ πολλοῦ ἔπαυσα νὰ σᾶς γράφω, γνωρίζων τὰς ἐκεῖ πολλὰς πατριωτικὰς ἐπασχολήσεις σας, καὶ ἐγὼ μὴ ἔχων τι οὐσιῶδες νὰ

σᾶς κοινοποιήσω· σήμερον δὲ πληροφορηθεὶς παρὰ πολλῶν τὴν πόσην προσπάθειαν ἐδείξατε διὰ νὰ ρίψατε τὸ κατ' ἐμοῦ ἀδίκως διευθυνθὲν θέσπισμα, μὴν ὑποφέροντες τὴν τόσην κατ' ἐμοῦ γενομένην ἀδικίαν, ὕστερον ἀπὸ τὰς τόσας γνωστάς σας θυσίας μου, ἔκρινα χρέος μου νὰ σᾶς ἐκφράσω εἰς τὸ παρὸν τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς στερεᾶς πρὸς ἐμὲ φιλίας σας, τὴν ὁποίαν ἔτι μᾶλλον ἐδείξατε ἐσχάτως· μὲ μεγάλην μου χαρὰν ἐπληροφορήθην καὶ τὰς ἐσχάτας σωτηριώδεις ἀποφάσεις σας, διὰ τὰς ὁποίας ἡ σημερινὴ ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἐκτὸς τῆς ὠφελείας ὅπου θέλει φέρει εἰς τὴν πατρίδα, θέλει εὐρημισθῆ καὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· ἐπευχόμενός σας δὲ ὑγείαν καὶ ἐπίτευξιν τῶν πατριωτικῶν σας σχεδίων

τὴν 19 Μαρτίου 1827 ἐκ Ναυπλίου. μένω

ὡς ἀδελφὸς καὶ φίλος εἰλικρινὴς

Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Διστόμου ὁ Καραϊσκάκης ἐδιευθύνθη πρὸς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν θέσιν Κερατσίνι. Ἀλλ' οἱ Σουλιῶται ἔμειναν εἰς Λουτράκι· μὴ θελήσαντες νὰ ἀκολουθήσουν αὐτὸν, διότι ἐπέμενον πάντοτε εἰς τὴν ἀπόφασίν των ν' ἀντικαταστῇ ἡ Ἀρχηγία του διὰ τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς. Ἀλλὰ διορισθεὶς Ἀρχιστράτηγος ὁ Τζούρτζ, διέταξε τὸν Κίτζον Τζαβέλαν καὶ Κώσταν Βότζαρην οἵτινες μέλη ὄντες τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, προτραπέντες δὲ καὶ παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, μετέβησαν εἰς Λουτράκη, ἔπεισαν τοὺς ἐκεῖσε μείναντας ὁπλαρχηγοὺς Γ. Δράκον, Βέϊκον, Διαμαντῆ Ζέρβαν, Γεωργάκη Τζαβέλαν, Νάση Νίκαν, Μελαμαίους, Δαγγλέους, Φωτομάρας καὶ λοιποὺς νὰ ἐκστρατεύσωσι, καὶ ἐξεστράτευσαν τεθέντες ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Τζούρτζ· περὶ τούτου καταχωροῦμεν καὶ τὰς κάτωθεν ἐπιστολάς.

Σεβαστέ μου Πάτερ.

Σήμερον ἐπῆγα πρὸς ἀντάμωσιν τῶν Σουλιωτῶν Καπεταναίων εἰς Λουτράκι, μετὰ τῶν ὁποίων ἀφοῦ ὡμίλησα ἀρκετὰ δὲν ἠμπόρεσα νὰ καταπείσω διὰ νὰ ἐκστρατεύσωμεν· τὸ ἐμπόδιόν των εἶναι

ἡ ἔλλειψίς των ἡ χρηματική, καὶ κατὰ τοῦτο ὡς ἐγνώρισα ἔχουν δίκαιον· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοῖς γίνῃ καμμία ἐξοικονόμησις ἀπὸ αὐτοῦ, ἡ ὁποία νὰ δοθῇ τοῦ Κ. Κίτζου διὰ νὰ τὰ φέρῃ νὰ τοὺς τὰ μοιράσῃ, ἐπειδὴ ὅλοι σχεδὸν οἱ Καπεταναῖοι ἔχουν μεγάλην εὐχαρίστησιν διὰ νὰ ὁδηγηθοῦν εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν ἀπὸ τὸν Κ. Κίτζον (ἐννοεῖ τὸν Τζαβέλαν), ἦλθεν καὶ ὁ Κώστα Μπότζαρης, πλὴν ἡ ἀγάπη των ὅλη εἶναι εἰς τὸν Κ. Κῖτζον· πρέπει λοιπὸν νὰ τὸν ἐφοδιάσητε καλὰ καὶ νὰ ξεκινήσητε διὰ ἐδῶ κατ' εὐθεῖαν, καὶ ἅμα ἔλθῃ, συμπεριλαμβάνει ὅλον αὐτὸ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον ὡς ἴδον ἰδίοις ὀφθαλμοῖς, εἶναι τὸ ἐπιλεκτότερον τῆς Ἑλλάδος στρατιωτικὸν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Ἀττικὴν, μ' αὐτὸ τὸ κίνημά του θέλει τιμήσει καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ὑπόληψίν του θ' αὐξήσῃ, ἐνῷ ὅλα τὰ δικαιώματα ἀπολαμβάνονται διὰ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ἐκδουλεύσεις ἑκάστου, καὶ μάλιστα τώρα, καθ' ὃν καιρὸν ἀνακαινίζονται αἱ ἐκδουλεύσεις κάθε ἀξίου πατριώτου εἰς τὸ στάδιον τῶν Ἀθηνῶν· τοῦτο εἶναι καλὸν διὰ τὴν ὑπόληψίν του, καὶ πρέπει νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ ὁ Κ. Κίτζος, τὸν ὁποῖον καὶ ἀσπάζομαι· ἐγὼ δὲ αὔριον πρὸς τὸ μεσημέρι ἄφευκτα ξεκινῶ διὰ τὴν Ἀττικήν.

Ὁ Κ. Κίτζος ἀφοῦ ἀποφασίσῃ διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ καὶ νὰ συμπαραλάβῃ αὐτὸ τὸ σῶμα πρέπει νὰ πολιτευθῇ τὸν Κ. Νότην, διὰ νὰ ἦναι τρόπον τινὰ μὲ τὴν γνώμην του ἡ ἐκστρατεία αὐτη καὶ ἡ παραλαβὴ τοῦ σώματος τούτου, καὶ τοῦτο τὸ κάμνει διὰ νὰ μὴ τὸν δυσαρεστήσῃ καὶ φέρῃ διαίρεσιν.

τῇ 15 Μαρτίου 1827 Καλαμάκι. ὁ υἱός σου

Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη.

Μετὰ τὴν αὐτόθεν ἀναχώρησίν μου διατρίψας μερικὰς ἡμέρας εἰς Ναύπλιον εἰς τὴν οἰκίαν μου ἐχθὲς ἔφθασα ἐδῶ. Μ' ὅλας τὰς γνωστάς σας δυσκολίας ὅπου ἀπήντησα ἐδῶ, μ' ὅλα τὰ δίκαια παράπονα ὅπου ἔχουν, καὶ τοσάκις ἐπρόβαλαν εἰς τὴν παρελθοῦσαν ἐπιτροπὴν καὶ πρὸς τὴν Γεν. Ἐθ. Συνέλευσιν, μ' ὅλας τὰς ὁλοτελεῖς ἐλλείψεις τῶν ἀναγκαίων τους, ἐκατέπεισα καὶ ἀπεφασίσαμεν καὶ ἐκστρατεύσομεν διὰ τὴν Ἀττικὴν, ὅπου θέλει ἀνταμωθῶμεν καὶ ἑνωθῶμεν καὶ μὲ τὸν ἀδελφόν μας Κ. Γενναῖον διὰ νὰ συναγωνισθῶμεν κατὰ τὸ πατριωτικὸν χρέος· ἡ ἐξοχότης Σας λοιπὸν παρα-

καλεῖσθε ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐδῶ συναδελφοὺς Σουλιώτας (ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ ἔλειψα συνεκστρατεύων) διὰ νὰ προσέχετε εἰς ὅλας τὰς κοινάς μας καὶ μερικάς μας ὑποθέσεις, καὶ νὰ τὰς ὑπερασπίζεσθε ὡς ἡμεῖς αὐτοί· αὐτοὶ πλέον σᾶς γνωρίζουν ὡς Πατέρα καὶ τὸν υἱόν Σας ὡς ἀδελφὸν μὲ τὸν ὁποῖον καὶ ἐπιθυμοῦν μεγάλως νὰ συναγωνισθοῦν, διὸ καὶ ἡ ἐξοχότης Σας ὑπερασπισθῆτε τὰς ὑποθέσεις των εἰς αὐτὴν τὴν παρουσίαν σας καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν· σᾶς παρακαλῶ ἐγὼ νὰ συμβουλεύητε τὸν ἀδελφόν μου Κ. Νικόλαον, νὰ τὸν ὁδηγῆτε εἰς ὅλας τὰς ἀπειρίας του, καὶ νὰ τὸν βοηθῆτε εἰς τὰς συνελεύσεις εἰς ὅλας τὰς ὁμιλίας του διὰ νὰ μὴν παραπατήσῃ. Γνωρίζω κάλλιστα τὸ ὑποκείμενόν Σας καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ καὶ εἰς ὅλους μας διάθεσίν σου, διὸ καὶ δὲν σοῦ βαρύνω μὲ περιττολογίας ὡσὰν ὁποῦ εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰς τὰς ὑποθέσεις μας καὶ εἰς τὰς παρού σας παρὰ τῆς συνελεύσεως αἰτήσεις μας θέλετε ἐνεργήσει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ τελειώσουν· καὶ ἀσπαζόμενος μένω.

Τῇ 29 Μαρτίου 1827 Λουτράκι. ὁ Πατριώτης καὶ ἀδελφός
Κύτζος Τζαβέλας.

Ἀφιχθέντος τοῦ Γενναίου μετὰ τοῦ σώματός του εἰς Κερατσίνι κατὰ τὰς 16 Μαρτίου, ὁ Καραϊσκάκης τὸν ὑπεδέχθη εὐμενῶς, καὶ αὐτὸν μὲν μετὰ 100 σωματοφυλάκων του προσέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸν διετήρησε πανταχοῦ εἰς ὅλας τὰς κινήσεις του· τὸ δὲ λοιπὸν σῶμά του διένειμεν εἰς διάφορα παλαιὰ ὀχυρώματα καὶ εἰς νέα μετὰ τὴν ἄφιξίν του κατασκευασθέντα. Οἱ δ' ἕλληνες ὠχυρωμένοι μεταξὺ τῶν Τούρκων καθ' ἡμέραν συνεκρούοντο μετ' αὐτῶν εἴτε ὀχύρωμα κατὰ ὀχυρώματος, εἴτε ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ μάλιστα ὅτε κατεσκεύαζον ὀχυρώματα. Περὶ δὲ τὰ τέλη μαρτίου, ἡμέραν τῶν Βαΐων, ὁ Καραϊσκάκης μεθ' ὅλου τοῦ ἱππικοῦ του καὶ τῶν ἱππέων ἀξιωματικῶν του ἐν ὅλοις ὑπὲρ τοὺς 150 μετέβη ἀριστερᾷ τοῦ Κερατσινίου πρὸς τὸ Δαφνί, διὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν Ἐλαιῶνα πρὸς ἐνθάῤῥυνσιν τῶν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, καταλιπὼν ὄπισθεν εἰς στενόν τι τὸν Β. Μποῦζγον μετ' ὀλίγων. Ἀλλ' ὁ Κιουταχῆς παραμένων μετὰ 4000 ὄπισθεν τῶν λόφων, ἴσως διὰ νὰ προσβάλῃ αἰφνιδίως τὸ ἀπέναντί

του Μετόχι, προχωρήσαντος τοῦ Καραϊσκάκη πρὸς τὸν Ἐλαιῶνα, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Μπούζγου, τὸν ὁποῖον ἔτρεψεν εἰς φυγήν· τὰ καθέκαστα τῆς μάχης ταύτης ἐξιστοροῦνται εἰς τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν τοῦ Γενναίου πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ἐπίσης καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ τὴν Ἀττικὴν μάχαι καὶ ἀκροβολισμοὶ μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου περιγράφονται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολάς.

Ἐν τοσούτῳ οἱ Ἕλληνες πανταχοῦ ἔδειξαν ἀνδρείαν καὶ πάντοτε ἐπολέμουν μὲ γενναιότητα πλὴν καὶ ἐνταῦθα ὑπέφερον ἀπὸ τὸ σύνηθες κακὸν τὴν στέρησιν τῶν τροφῶν.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Προχθὲς ἔφθασαν ἐνταῦθα, ὁ υἱός Σας καὶ ἀδελφός μου καπετὰν Γενναῖος, μ' ὅλον τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του σῶμα, καὶ κατόπιν ἔρχονται καὶ τὰ ἐπίλοιπα Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς παρακινήσεως τῆς ἐξοχότητός Σας ἔρχονται, μὲ τὸν ὁποῖον δὲν θὰ λείψω καὶ ἐγὼ ὁμοῦ καὶ μὲ τὸν υἱόν σας καὶ ἀδελφόν μου Γενναῖον, τὸ νὰ πασχίσωμεν ν' ἀποκατασταθῇ ἐλεύθερον τὸ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸς τούτοις μὲ ἐπληροφόρησαν καὶ οἱ ἀδελφοί μας καπετὰν Βέρες, καὶ καπετὰν Μαρκῆς περὶ τοῦ υἱοῦ σας, τὸν ὁποῖον μὴν ἀμφιβάλετε, ὅτι θέλει τὸν μεταχειρισθῶ καλλιώτερα ἀπὸ τὸν ἴδιόν μου ἑαυτόν.

Φρόντισον λοιπὸν ἀδελφέ, ὁποῦ νὰ καταφθάσῃ ὅσον τάχος τὸ Σισινόπουλον, ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα καὶ ὡς πατέρας μας νὰ φροντίζῃς ὁποῦ νὰ μᾶς προφθάσῃς τὰς ἀνάγκας μας· ἐν τοσούτῳ σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω.

Τὴν 21 Μαρτίου 1827 ἐκ τοῦ στρατοπέδου Κερατζίνη.

ὁ Ἀδελφός Σας Καραϊσκάκης.

Σεβαστέμου Πάτερ.

Προχθὲς πάλιν σᾶς ἔγραφα τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀπὸ τὰς 18 τοῦ παρόντος γράμματός σου· τώρα δὲ σὲ λέγω, ὅτι κατὰ τὴν παραγγελίαν τῶν τριῶν γραμμάτων σου, δὲν ἔλειψα οὔτε θέλει λείψω ν' ἀκολουθῶ τὸ πρὸς τὸν ἀδελφόν σου καὶ πατέρα μου Γεν. ἀρχηγὸν Καραϊσκάκην σέβας μου καὶ ὑπακοὴν καθ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρό-

πους, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξοχότης του μὲ μεταχειρίζεται, καθόσον καὶ ἐγὼ τοῦ προσφέρω πατρικὸν σέβας, ὅθεν εἰς τοῦτο μὴν ἀμφιβάλλης διόλου οὔτε ἀπὸ τὸ μέρος μου, οὔτε ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς ἐξοχότητός του· ἦτον καὶ εἶναι καλὸν ὅμως, ἐνῷ εὑρισκόμεθα εἰς τοιαύτην στενωτάτην σχέσιν, νὰ μὴ ἴσχυεν ἡ ἀντενέργεια, διὰ τῆς ὁποίας τινὲς πάσχουν νὰ μᾶς διαλύσουν τὸ στρατόπεδον, καὶ μὲ τοῦτο ἀντὶ νὰ σμικρύνουν τὴν ὑπόληψίν μας, θέλει ἀφανίσουν τὴν Πατρίδα· τὰ παρόμοια πρέπει νὰ τὰ ἀπαντᾶτε ἀπὸ αὐτοῦ ὅπως γνωρίζετε συμφερώτερον, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἀπὸ ἐδῶ, εὑρισκόμενοι εἰς μεγίστην ἔλλειψιν τροφῶν τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν, εἰμὴ μίαν δυνατὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν εἰς τὸ ἔργον μας· οἱ στρατιῶται, πατέρα, εἶναι τρεῖς ἡμέρας νηστικοὶ, καὶ τοῦτο ἔχει κακὸν ἀποτέλεσμα, ἀνάγκη ὅμως νὰ τὸ προλάβετε διὰ νὰ μὴν καταντήσῃ εἰς τὴν καγκραίναν· μὴν ἀφήσετε νὰ εὐχαριστῶνται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ ἀντενεργηταὶ, ἀλλὰ διορθώσατέ το ὅπως γνωρίζετε· ὁ ἀδελφὸς Κ. Βέρης στελλόμενος ἐπὶ τούτου αὐτόσε, θέλει σοῦ εἰπεῖ στοματικῶς τὰ περιπλέον· στοχάσου ὅμως ταῦτα, ὅτι ἐγὼ βλέποντας ταλαιπωρούμενον τὸ στράτευμα ἀπὸ τὴν πεῖναν, κινδυνεύω ν' ἀποθάνω μὴν ἠξεύροντας τί ν' ἀκολουθήσω· στεῖλέ με καὶ μερικὰ σφακτὰ διὰ τὸ στρατόπεδον πρὸς οἰκονομίαν τῶν στρατιωτῶν, ἐπειδὴ ἀπ' ἐδῶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ καμμία οἰκονομία κρέατος.

Οἱ Ἕλλενες δὲν λείπουν καθημερινῶς νὰ κάμνουν τὸ χρέος των κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, προχθὲς ἐφώρμησαν εἰς ἕνα ταμποῦρι τῶν ἐχθρῶν οἱ ἐδικοί μας, ἔβλαψαν πολὺ τοὺς ἐχθροὺς, ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας ἕνας ὁ Νικόλεξος Βούλγαρης, καὶ τρεῖς ἀπὸ τὰ ἄλλα σώματα, καὶ ἄλλοι ἓξ ἐπληγώθησαν ἐλαφρά· ἀποκρίσου με εἰς ὅσα γράμματα σᾶς ἔγραψα, καὶ στεῖλέ μου τὸν ἀναγνώστην καὶ γραμματικὸν διότι τοὺς χρειάζομαι.

Στοχάζομαι, ὅτι διὰ τῆς συνεχοῦς παρακινήσεώς σου νὰ ἐξεκίνησαν τὰ Πελοποννησιακὰ καὶ Σουλιώτικα σώματα· ἀλλὰ καὶ πάλιν πρέπει νὰ παρακινήσῃς διὰ νὰ μὴν ἀργοποροῦν, ἐπειδὴ ἡ ποσότης τοῦ στρατεύματος εἶναι καλὸν καὶ διὰ τὴν μερικὴν καὶ διὰ τὴν γενικὴν ὑπόληψιν· μένω δὲ ἐν τοσούτῳ μ' ὅλον τὸ σέβας.

Τῇ 25 Μαρτίου 1827 ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς Ἀθήνας.

ὁ Υἱός Σας Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μοῦ Πάτερ.

Τὰ μὲ τοὺς Καστρίτας καὶ Ἰατροχειροῦργον γράμματά σου ἔλαβον καὶ ἴδον τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐλπίζω νὰ ἔλαβες δύω γράμματά μου, τὰ ὁποῖα ἐρχόμενος ἐδῶ σὲ ἔγραφον καὶ ἐπληροφορήθης, σοῦ ἔγραφα καὶ τὰς πράξεις μου ἕως τότε, ἤδη δὲ σὲ εἰδοποιῶ, ὅτι προχθὲς τὴν Κυριακὴν τὸ πρωῒ ἐκαβαλικεύσαμεν ὅλοι ὅσοι εἴχομεν ἄλογα μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ ἱππικοῦ μας, μὲ σκοπὸν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπέξω· ἐστείλαμεν μερικοὺς πεζοὺς διὰ νὰ πιάσουν ἕνα στένωμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀπεράσωμεν, καὶ νὰ τὸ βαστίξουν ἕως νὰ ἐπιστρέψωμεν ἡμεῖς· ἀπεφασίσαμεν καὶ εὕρομεν τοὺς ἐχθροὺς ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἑτοίμους, ὥρμησε μία ἱκανὴ δύναμις ἐχθρικὴ εἰς τοὺς ἐν τῷ στενώματι ἡμετέρους καὶ μὴν ἠμποροῦντες ν'ἀνθέξωσιν, ἐτράπησαν καὶ κατέλαβον οἱ ἐχθροὶ τὴν θέσιν ἐκείνην· ἡμεῖς ἀφοῦ ἴδομεν τοὺς ἐδικούς μας φεύγοντας, ἐβιάσθημεν νὰ προκαταλάβωμεν τὴν θέσιν, ἀλλ' ἀπετύχαμεν, καὶ οὕτως ἐμείναμεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σφαλισμένοι· ἀπεφασίσαμεν νὰ περάσωμεν μὲ γιουροῦσι, καὶ τὸ ἐκάμαμεν εὐτυχῶς, μόνον δύο ἐδικοί μας ἐφονεύθησαν ἀπὸ τὸ ἱππικὸν καὶ μερικὰ ἄλογα ἐπληγώθησαν· ἐνῷ ἀπεράσαμεν οὕτως ἐδώσαμεν τὸ στῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ βοηθούμενοι ἀπὸ μερικοὺς πεζοὺς τοὺς ἐμποδίσαμεν τὴν ὁρμήν· ἐδυναμώθημεν καὶ μὲ ἄλλους πεζοὺς Πελοποννησίους, καὶ ἠκολούθει ὁ πόλεμος μὲ ἰσοῤῥοπίαν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἔκαμαν τρεῖς ἐφορμήσεις οἱ ἐχθροὶ κατεπάνωμας ὁμοῦ καὶ ὁ ἴδιος Κιουταχῆς, ἀλλ' ἀντεκρούσθησαν πρεπόντως, διήρκεσεν ἡ μάχη ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὰς 8 τῆς ἡμέρας· οἱ ἐχθροὶ μολονότι ἀρκετοὶ ἐβιάσθησαν νὰ ἐνδώσουν ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ κάμουν τίποτε· οἱ ἐδικοί μας πεζοὶ ἦσαν ἕως 400, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ περισσότεροι ἦσαν Πελοποννήσιοι· ἐφονεύθησαν εἰς αὐτὴν τὴν μάχην 8—10 ἄλογα, καὶ 15 ἐπληγώθησαν· δύο ἐκ τῶν φονευθέντων καὶ ἄλλα δύο ἐκ τῶν πληγωθέντων ἦσαν ἐδικά μου, στρατιῶται δύο τρεῖς ἐφονεύθησαν καὶ ὀκτὼ ἐπληγώθησαν· ἐχθροὶ ὡς ἐπληροφορήθημεν, ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 150, καὶ πολλὰ ἄλογα σκοτωμένα καὶ λαβωμένα· τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι μὲ τοὺς Ῥουμελιώτας ἔπεσαν εἰς ἅμιλλαν, καὶ αὕτη ἐπροξένησε τὸν θάνατον τῶν μακαριτῶν Κ. Γιάννη Κασρίτη καὶ Μιλιόνη Στεμνιτζιώτη, οἵτινες ἐφονεύθησαν προχθὲς τὸ βράδυ

πεσόντες εἰς ἕνα ἐχθρικὸν ταμποῦρι, καθὼς ἠκολούθησε καὶ ὁ προηγούμενος πόλεμος τῆς νυκτὸς εἰς τὸ ἴδιον ταμποῦρι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφονεύθη ὁ μακαρίτης Νικόλεξος, ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ ἀντιστρατήγου Π. Νοταρᾶ καὶ ὁ τρουμπετιέρης του, καὶ ἄλλοι τρεῖς τέσσαρες ἐπληγώθησαν· εἰς τὴν προχθεσινὴν ἐπίθεσιν τῶν ἡμετέρων χωριστὰ ἀπὸ τοὺς δύο φονευμένους ἐπληγώθησαν καὶ δύο ἄλλοι ἐλαφρά· ἐφονεύθησαν καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν 12 καὶ πολλοὶ πληγωμένοι οἱ ἐκ τοῦ φρουρίου ἐδικοί μας, ἐμάθαμεν ὅτι εὐγῆκαν εἰς τὴν χώραν καὶ τὴν ἐξουσίασαν ἕως τὸ Συντρυβάνι καὶ ἐγίνετο πόλεμος τρεῖς ἡμέρας, πλὴν δὲν ἠξεύρομεν τί ἀπέγεινεν· χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐστείλαμεν δύο ἀνθρώπους μέσα νὰ μάθωμεν, καὶ ἅμα ἔλθουν θέλει σᾶς γράψω τὴν κατάστασιν τῶν μέσα· ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μου πληγωμένους εἶναι καὶ ὁ Μπαλίλης, πλὴν ἀβλαβῶς εἰς τὸ χέρι· καθημερινῶς ἀκροβολίζονται οἱ Ἕλληνες μετὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ σκοτώνουν πότε τρεῖς, πότε δύο, δὲν εἶναι ὅμως ἀκροβολισμοὶ εἰς τὸν ὁποῖον νὰ μὴ σκοτωθῶσι Τοῦρκοι· ὁ μακαρίτης Κ. Γιάννης Μίτζος ἠξεύρεις, ὅτι ἐστάθη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐδικός μας καὶ ἐδούλευσε ἀρκετὰ μαζί μας, διὰ τοῦτο ἔρχεται ὁ ἀδελφός του αὐτοῦ, καὶ ὁ γυναικάδελφός σου, καὶ φρόντισον νὰ γίνῃ καμμία οἰκονομία διὰ τὴν πτωχὴν φαμηλιάν του, διότι εἶναι ἐντροπὴ ἐδική μας ἂν μείνῃ ἀνοικονόμητος ἡ φαμήλια αὐτὴ ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς ἦτον ἐδικός μας· οἱ ἄνθρωποί μου μὲ τὴν ἐξοικονόμησιν δὲν ἐφάνησαν ἀκόμη.

τῇ 1 Ἀπριλίου 1827 ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀθηνῶν.

ὁ υἱός Σου
Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μου Πάτερ.

Στείλατέ μου ἰδιαιτέρως χίλια σφακτὰ διὰ τοὺς στρατιώτας μου καὶ ὅ,τι ἐρρίψατε ἀναλογίαν, ὡς ἐμάθαμεν, εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἂς σταλῶσιν γενικῶς εἰς τὸ στρατόπεδον· αὐτὰ τὰ μερικῶς πρὸς ἐμὲ χίλια σφακτά, διόρισον τὸν Τζόκρην νὰ μοῦ στείλῃ μέρος ἀπ' ἐκεῖνα, ὅπου ἔχει ἕτοιμα.

Τοὺς στρατιώτας Στεμνιτζιώτας καὶ Ζυγοβιστινοὺς ὅπου ἔχεις μαζί σου νὰ μοῦ τοὺς στείλῃς, ἐπειδὴ ὅσον καὶ ἂν πάσχουν ν' ἀποφύγουν αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν, ἐγὼ δὲν θέλει τοὺς ἀφήσω· βίασε καὶ ὅσους Καστρίτας καὶ Κρανιδιώτας, ὅπου ἔγραφες νὰ ἔλθουν

γλήγορα· σήμερον ἐκάμαμεν ὀλίγον ἀκροβολισμὸν μὲ τοὺς ἐχθρούς, καὶ κατὰ πρῶτον μὲ αἱμάτωσαν οἱ ἀντίχριστοι, μοῦ ἐλάβωσαν πολλὰ ἐλαφρὰ δύο στρατιώτας· πρὸ μιᾶς ἡμέρας πρὶν ἐμοῦ ἔφθασε καὶ ὁ Δημητράκης μὲ καμμιὰ πενηνταριά· βίασε νὰ φθάσουν καὶ οἱ λοιποὶ παραχειμάζοντες αὐτόθι βουνήσιοι.

τῇ 21 Μαρτίου 1827 Κερατζίνη. μένω μὲ σέβας

ὁ υἱός σου Ἰωάννης Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Δὲν ἔρχομαι διὰ νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι ἐπεινάσαμεν τοσοῦτον, ὥστε ἐκινδύνευτε νὰ χάσωμεν τὸ πᾶν μὲ τὴν διάλυσιν τῶν στρατευμάτων, μήτε θέλω νὰ σᾶς εἰπῶ πόσας τροφὰς καὶ πολεμοφόδια χρειάζεται νὰ ἔλθουν ἕτοιμα εἰς ἕνα τοιοῦτον στρατόπεδον διὰ νὰ βασταχθῇ, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἠξεύρετε καλλίτερα ἀπὸ ἐμὲ, ἀλλ᾽ ἔρχομαι νὰ σᾶς εἴπω ἐκ μέρους ὅλου τοῦ στρατοπέδου, ὅτι ἐπειδὴ καὶ εὑρέθητε εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, καὶ γνωρίζετε ἀπὸ κάθε ἄλλον καλλίτερα τί καὶ πόσα χρειάζεται ἕνα τοιοῦτον στρατόπεδον διὰ νὰ κάμῃ δουλειὰ, καὶ πῶς πρέπει νὰ τὰ ἔχῃ ἕτοιμα καὶ ἄφθονα διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς θέσεις ὑπόπτους, εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ πάρῃ μαζί του διὰ πολλὰς ἡμέρας τροφὴν καὶ πολεμοφόδια καὶ καθεξῆς, καὶ ὅτι εὐκόλως ἕνα στράτευμα μεγάλον ἀπὸ τριῶν ἢ καὶ πέντε ἡμερῶν παντελῆ ἔλλειψιν τροφῶν διαλύεται, ἐνῷ δυσκολώτατα συνάζεται, ὅλα ταῦτα καὶ τἄλλα νὰ τὰ παραστήσετε εἰς τὴν Σ. Ἐθνοσυνέλευσιν διὰ νὰ προφθάσῃ ὅσον τάχιστα τροφὰς καὶ ὄχι συνηθισμένας δέκα ἢ εἴκοσι χιλιάδας ὀκάδες, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα τριῶν ἡμερῶν τροφαὶ εἶναι· αὐτὰ παρακαλεῖσθε νὰ ἐνεργήσετε διὰ νὰ μὴ χάσωμεν τὰ πάντα καὶ τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν, διὰ νὰ μὴν εἴπω ἀδιαφορίαν, ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἠμποροῦν νὰ κάμνουν τὸ ὄφελος· πρὸς δὲ παρακαλεῖσθε νὰ ἐνεργήσετε νὰ μᾶς ἔλθουν ἐκεῖνα τὰ δολιοπρόβατα, καὶ νὰ μᾶς πιστεύσητε ἀδελφόν σας εἰλικρινέστατον καὶ πρόθυμον εἰς πᾶν ὅ,τι μὲ ἰδέασαν.

τῇ 25 Μαρτίου 1827 ἐκ τοῦ στρατ. Κρεατζίνη.

ὁ Γεν. Αρχ. τῆς Στ. Ἑλλάδος

Καραϊσκάκης.

Πρὸς βεβαίωσιν τῶν ῥηθέντων συμβάντων καταχωροῦμεν τὴν κάτωθεν ἐπιστολὴν τοῦ Γραμματέως τοῦ Γενναίου

Θ. Ρηγοπούλου πρὸς τοὺς Λάμπρον Ῥοΐλὸν καὶ Βασιλ. Δημητρακόπουλον εἰς τὸ φρούριον Καρυναίνης.

Ἀδελφοί!

Ἔλαβον τὸ ἀδελφικόν σας τῇ 20 τοῦ ἐνεστῶτος κ.τ.λ. σᾶς εἰδοποιῶ λεπτομερῶς τὰ καθ' ἡμᾶς ἐδῶθεν νέα· ἐφθάσαμεν ἐδῶ κατὰ τὰς 20 τοῦ παρόντος· πρὶν τοῦ Γενναίου ἐστάλησαν ἐμπρὸς οἱ Ἀρκουδορευματίτες, Ἀλωνιστιῶτες, Μαγουλιανίτες, Φαναρίτες καὶ ἄλλοι, καὶ ἅμα ἦλθον εἰς τὰς 18, ἠκροβολίσθησαν μὲ τοὺς ἐχθροὺς ὀλίγον ἔξω ἀπὸ τὰ ταμπούρια τους. Μετὰ δύω ἡμέρας τοῦ ἐδῶ ἐρχομοῦ μας ἔγινεν ἀπόφασις καὶ ἐκάμαμεν διὰ νυκτὸς ἕνα ταμποῦρι μὲ πάλους εἰς τὸν κάμπον, τὸ ὁποῖον, ἐπειδὴ ἦτον μεταξὺ τῶν ἐδικῶν μας καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ ταμπούρια, ἔκοπτε τὴν διάβασιν μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐχθρῶν καὶ τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἄλλων ταμπουρίων, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ὑπερτερεῖ τῶν τριῶν χιλιάδων, καὶ οὕτως ἦσαν εἰς ἀπόφασιν ἂν σωστὰ ἐσχεδιάζετο τὸ ταμποῦρι ἐκεῖνο, οἱ ἐχθροὶ ἐκεῖνοι ἢ νὰ προσκυνήσουν ἐκ τῆς πείνας, ἢ νὰ φύγουν διὰ νυκτὸς μὲ γιουρούσι, ἀλλὰ κακῇ τύχῃ, εἴτε διὰ τοῦ μεγάλου θάῤῥους μας, καὶ ἐμψυχώσεως, ἀδελφοί, εἴτε διότι ἦτον ἀπὸ Θεοῦ, δὲν ἐπιάσαμεν καὶ ἓν ἄλλο τζουρουμάκι, λόφον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐκεῖ πλησίον τῆς ἐχθρικῆς διαβάσεως, καὶ τὴν ἐπερχομένην νύκτα, ἔπεσε μία μεγάλη ἐχθρικὴ δύναμις καὶ ἔκαμε ταμποῦρι δυνατὸν κρυφίως· οἱ ἐδικοί μας ἀπὸ τὸ ἡμέτερον ταμποῦρι τοὺς ἐσκέφθησαν καὶ ἔδωσαν τὴν εἴδησιν τοῦ Καραϊσκάκη, ὅστις χωρὶς νὰ φωνάξῃ τοῦ Γενναίου, ἐπῆγεν εἰς τὸ Ταμποῦρι καὶ ἔκραξεν ὀνομαστικῶς τοὺς Μωραΐτας οἱ ὁποῖοι ἐκεῖ εἶναι 300 καὶ ἄλλοι τόσοι Ῥουμελιῶται μὲ τὸν ἀντιστράτηγον καὶ Βάσιον, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐφιλοτίμησαν ἀρκετά, τοὺς ἔκαμε νὰ πέσουν μὲ τὰ μοῦτρα εἰς τὸ ἐχθρικὸν ταμποῦρι· οἱ ἐχθροὶ ἀδείασαν τὰ τουφέκια των καὶ πιστόλας των, καὶ οἱ ἐδικοί μας ἔπεσαν εἰς τὸ ταμποῦρι τῶν ἐχθρῶν κοντά, ἔφυγαν οἱ ἐχθροί, καὶ ἐκρύφθησαν ἐξ αὐτῶν μέσα μόνον πέντε ἀπὸ τὸν φόβον τους· ὁ Νικολέτζος Βούλγαρης, ὁ ἀγιουτάντης τοῦ ἀντιστρατήγου καὶ ὁ Τρουμπετιέρης του ἐῤῥίχθηκαν μέσα εἰς τὸ ἐχθρικὸν ταμποῦρι καὶ ἔσφαξαν τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἐνῷ ἐπερίμεναν καὶ τοὺς ἄλλους ἐξοπίσω, συνεργείᾳ διαβόλου, κάποιος λέγει, ὅτι ἐλαβώθη ὁ Καραϊσκάκης, καὶ εὐθὺς οἱ ἔξω Ἕλ-

λήνες ἐτζάκισαν ἀκράτητοι· οἱ ἐχθροὶ βλέποντες τοὺς ἐδικούς μας φεύγοντας, ἐγύρισαν ὀπίσω, καὶ ἔσφαξαν τοὺς τρεῖς ἰδικούς μας, πεσόντας μέσα, ἐπῆραν καὶ τὴν τρουμπέταν· ἔτζι λοιπὸν ἐτελείωσεν αὕτη ἡ μάχη· ἐπληγώθη ἕνας ἀρκουδοῤῥευματίτης δικός μας, δύω Λονταρίτες ἐλαφρὰ καὶ ἄλλοι τρεῖς ἐκ τῶν ἄλλων σωμάτων καὶ οἱ τρεῖς σκοτωμένοι· οἱ ἐδικοί μας χωρὶς νὰ φοβηθοῦν διόλου, κάθονται ἐκεῖ μεγαλόψυχοι· δέχονται καὶ ἀπὸ καμμιὰ τριανταριὰ κανόνια τὴν ἡμέραν, ὅμως δὲν βλάπτονται τίποτε· οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὰ ἐδικά μας κανόνια βλάπτοτται πολὺ, διότι ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον βαστοῦν εἶναι πετρώδης· προχθὲς τῶν Βαΐων ἠθελήσαμεν νὰ κάμωμεν λάφυρα μὲ τὴν καβαλαρίαν μας, ἕως πλησίον τῆς Ἀθήνας, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐδῶ ἀπέχει δύω ὥρας ἡ Ἀθήνα· καὶ ἦτον ἕνα τζουμάρι ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἤθελον ἀπεράσουν οἱ Καβαλαραῖοί μας νὰ ὑπάγουν, ἔστειλε λοιπὸν κατὰ λάθος ὁ ἀρχηγὸς Καραϊσκάκης 50 μόνον στρατιώτας νὰ τὸ βαστίξουν, ἕως νὰ ἐπιστρέψουν οἱ καβαλαραῖοι· ἐδόσαμεν ὅλοι τ' ἄλογά μας καὶ ἐκαβαλικεύσαμεν μερικοὶ, ἐκαβαλίκευσεν ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὁ Γενναῖος ὄντας πρωῒ, καὶ ἐπροχώρησαν ἕως μίαν ἥμισυ ὥραν ἐμπρός· ἐνῷ λοιπὸν ἐπλησίαζαν εἰς μίαν μεγάλην ἀγέλην ἀλόγων, αἴφνης βλέπουν τοὺς ὁποίους ἐβαστοῦσαν τὸ τζουμάρι ἐδικούς μας καὶ ἔφευγαν, ἐπειδὴ τοὺς ἔπεσαν ἕως χίλιοι τοῦρκοι ἐπάνω καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀνθέξουν· οἱ καβαλαραῖοι βλέποντες εἰς τὸν ὁποῖον μέγαν κίνδυνον ἔπεσαν, ἐβιάσθησαν νὰ ἠμπορέσουν νὰ προκαταλάβουν τὸ τζουμάρι, ἀλλ' ἀπέτυχον, διότι τὸ εἶχον οἱ ἐχθροί· ἔτζι λοιπὸν τοὺς ἐπλάκωσαν καὶ ἕως 300 καβαλαραῖοι ἐχθροὶ μὲ τὸν Κιουταχὴν καὶ ἐβιάσθησαν νὰ περάσουν μὲ γιουροῦσι· τὸ ἔκαμαν καὶ δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, ἐνῷ ἐλέγαμεν, ὅπου εἴμεθα ἀντίκρυ, ὅτι δὲν θὰ γλυτώσῃ τινὰς, ἀπέρασαν ἀβλαβεῖς· ἐφονεύθη μόνον ὁ Σουΐταρῆς τοῦ Χ. Μηχάλη, καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς τακτικοὺς τῆς Καβαλαρίας μὲ τοῦ Νταὴ Νικόλα τὸ ἄλογον ἐπιάσθη καὶ κατεσφάγη· ἀφοῦ ἐπέρασαν οἱ ἐδικοί μας ἐστάθησαν κατάκαμπα καὶ ἐκαρτέρεσαν τὴν ἐχθρικὴν καβαλαρίαν μὲ μεγάλην ἀνδρίαν· ἐστείλαμεν ἀπ' ἐδῶ δύο φοραῖς μιντάτι ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας καὶ ἐξηκολούθει ὁ πόλεμος καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη πεισματωδῶς· οἱ ἐχθροὶ ἦσαν ἕως 4000, πεζοὶ καὶ καβαλαραῖοι, ἀλλ' εἶχον καὶ δυνατὸν ταμποῦρι· οἱ ἐδικοί μας πεζοὶ ἦσαν ἕως 400 κατάκαμπα

καὶ 250 καβαλαραῖοι· ἔκαμαν γιουροῦσι οἱ ἐδικοί μας καὶ ἐκυνήγησαν τοὺς Τούρκους ἕως εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ βουνοῦ· ἐφόνευσαν πολλοὺς τούρκους, ἀλλὰ δὲν ἐτελείωσεν ἕως ἐδῶ ἡ μάχη· οἱ ἐχθροὶ ἐμψυχωμένοι ἀπὸ τὸν Κιουταγῆν, καὶ ἔχοντες καὶ αὐτὸν ἐμπρὸς, καὶ βοηθούμενος καὶ ἀπὸ ἄλλας τρεῖς χιλιάδας πεζικὸν, ἐφώρμησαν εἰς τοὺς ὀλίγους ἐδικούς μας εἰς τὸν κάμπον μὲ μεγάλην καὶ δυνατὴν ταραχὴν, καὶ ὅλοι μὲ ἕνα στῆθος· οἱ ἐδικοί μας δὲν τοὺς ἐτουφέκισαν· ἕως οὗ ἐπλησίασαν πολλὰ κοντὰ, καὶ τότε ἀνάψαντες μίαν φωτιὰν, κύριος οἶδε, πόσοι ἔπεσαν· ἔφριξεν ὁ ἥλιος, ἀδελφοὶ, εἰς ἐκείνην τὴν συμπλοκὴν οὔτε τοῦρκος, οὔτε χριστιανὸς ἐγνωρίζετο· ἐσφάγησαν πολλοὶ ἐχθροί· ἀλλὰ νὰ ἴδῆτε ἕνα θαῦμα, ὁ Θεὸς ἐκεῖνος, ὅπου ὑπερασπίζεται ἀπ' ἀρχῆς τὴν Ἑλλάδα, διεφύλαξεν ὅλους τοὺς ἐδικούς μας· δὲν ἔπαθε τινὰς τίποτε, εἰμὴ τὸ ἄλογόν μου ἐπληγώθη, τοῦ τζαούση ἐσκοτώθη, καὶ ἕνα τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ δύω καβαλαραῖοι ἐπληγώθησαν· ὡς τόσον οἱ ἐχθροὶ ἐγύρισαν μὲ μεγάλην τους καταισχύνην· τοὺς ἐστείλαμεν καὶ πάλιν βοήθειαν τῶν ἐδικῶν μας ἀπὸ ὀλίγους Μοραΐτας, ἐπειδὴ ἐφοβούμεθα ν' ἀφήσωμεν τὰ ταμπούρια μοναχά· τ' ἄλλα ταμπούρια, ἀγκαλὰ, καὶ μακρυνὰ δὲν ἔστειλαν βοήθειαν· τοὺς τούρκους τοὺς ἐμάζωξαν ἀπὸ ταῖς τρεῖς μεριαῖς στενὰ, καὶ ἄρχισαν νὰ ἐμβαίνουν εἰς τὰ ταμπούριά των· ἐκεῖ ἐπληγώθη ὀλίγον ὁ Παλίλης, ὁ Γεώργης Βιλιζιώτης καὶ ἕνας τοῦ Μελίου καὶ ἕνας τοῦ Μπαρμπητζιώτη· ὅμως ὅλοι ἐλαφρά· τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἐτελείωσε καὶ αὐτὴ ἡ μάχη μὲ λαμπρὰν τῶν Ἑλλήνων νίκην· δύω Ἕλληνες πρὸ πολλοῦ μὲ τοὺς ἐχθροὺς ὄντες ἔφυγαν προχθὲς καὶ ἔφεραν καὶ τὴν τρουμπέταν, τὴν ὁποίαν μᾶς εἶχον παρμένην εἰς τὴν προλαβοῦσαν μάχην· εἰς τοῦτο ὁ Κιουταγῆς ἤθελε νὰ σκάσῃ, διότι ἤθελε νὰ τὴν στείλῃ τοῦ Σουλτάνου· ἠθέλησε νὰ μᾶς ἀδειάσῃ πολλὰ ταμπούρια καὶ τὸ μοναστῆρι, ἀλλὰ δὲν τὸν ἄφησαν οἱ Ἀλβανίτες· καὶ ἤθελον ἐλευθερωθοῦν αἱ Ἀθῆναι εἰς τρεῖς ἡμέρας ἂν ἤθελε τὸ ἀκολουθήσει· μελετοῦμεν νὰ κάμωμεν ἀπόψε καὶ ἕνα ἄλλο ταμποῦρι καὶ ἂν δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ στερεώσωμεν, θὰ δώσωμεν πολλοὺς ἐχθροὺς τοῦ διαβόλου· ἐτοῦτοι οἱ τοῦρκοι, ἀδελφοὶ, εἶναι παρόμοιοι μὲ ἐκείνους τῆς πρώτης πολιορκίας τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ τοιοῦτοι ἐκατήντησαν, ὥστε ἐὰν δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ πολεμήσωμεν μίαν ἄλλην φορὰν, σᾶς βεβαιῶ, ὅτι τὰ βλα-

χάκια θὰ τοὺς πιάσουν ὅλους ζωντανοὺς πεζοὺς καὶ καβαλαραίους· αἱ Ἀθῆναι ὑπάγουν καλὰ, διότι ἐμψυχώθησαν ἀπὸ τὰς εἰδήσεις τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀπὸ ἕνα ἐπίτηδες ἐκεῖ φθάσαντα ἀβλαβῶς ἐδικόν μας, καὶ ὁ ὁποῖος ἐγύρισεν ὀπίσω πάλιν· τοὺς ἐπληροφόρησε τὸν ἐρχομόν τοῦ Κόχραν καὶ Τζούριζ, τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ὅλα, καὶ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Γενναίου, καὶ ἔκαμαν ἀπόφασιν νὰ βαστάξουν ἕξ μῆνας, ὅμως νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπ' ἔξω δουλειά· σήμερον ἀκροβολισθέντες οἱ ἐδικοί μας μετὰ τουρκῶν ὀλίγων, ἐπληγώθη πολλὰ ἐλαφρὰ καὶ ὁ Λιᾶς Κραμποβίτης· σήμερον ἢ αὔριον προσμένομεν τοὺς Σουλιώτας καὶ πολλοὺς Μωραΐτας μὲ τὸν Σισίνην καὶ Πετμεζάδες καὶ Λεχουρίτην· καὶ σὰν ἔλθουν αὐτοὶ, θὰ γίνῃ καλητέρα δουλειά· ὁ Γενναῖος μὲ τὸν Καραϊσκάκην τὰ πηγαίνουν πολλὰ καλὰ, περιμένεται καὶ ὁ Γόρδων μὲ τρεῖς χιλιάδας μισθωτοὺς Κρῆτας καὶ ἄλλους ἐξ ἰδίων ἐξόδων αὐτοῦ καὶ τοῦ Κόχραν· αὐτὸς ὁ εὐλογημένος ἄνθρωπος Κόχραν ὑπόσχεται πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, καὶ ἐκστρατεύει ἐντὸς ὀλίγου μὲ τὴν ἁρμάταν, καὶ μὲ 4. χλ. ναύτας μισθωτούς· ὡς τόσον ὑπεγράφη στόλαρχος τῆς βοηθητικῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῶν Ἑλλήνων· καταγίνονται οἱ καλοὶ Πατριῶται νὰ ὑπογράψουν καὶ τὸν Τζοὺρτ ἀρχηγὸν τῆς ξηρᾶς καὶ Πρόεδρον τὸν Καποδίστριαν· καὶ εἴθε νὰ ἔλθουν εἰς τέλος διότι εἶναι μεγάλη σωτηρία τῆς πατρίδος μας·

Τὴν 29 Μαρτίου 1827. ἐκ τοῦ ςρατοπέδου τῆς Ἀττικῆς.

Θ. Ῥηγόπουλος.

Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἀνοίγει τὸ τουφέκι κατὰ Πιραιᾶ μετὰ τῶν ἐχθρῶν· πλὴν ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ὁποιοσδήποτε πόλεμος γίνῃ, τελειόνει μὲ νίκην τῶν Ἑλλήνων, καὶ μὴν ἀμφιβάλλετε εἰς τοῦτο· οἱ ἐχθροὶ εἶναι διόλου Ἑβραῖοι, καὶ οὕτω τοὺς ὀνομάζομεν· ἔμεινε τὸ παρὸν ἕως σήμερον, καὶ σᾶς προσθέτω μὲ μεγάλην λύπην τὰ ἀκόλουθα· τὸ βράδυ ἠθέλησεν ὁ Γενναῖος νὰ κάμῃ σιαρσιμὰ εἰς τὸ ταμπούρι τῶν ἐχθρῶν τὸ πλησίον τοῦ ἐδικοῦ μας κατὰ τὸν κάμπον, καὶ τόσον τοὺς ἐπροχωρήθη, ὥστε κατήντησε μπούκα μὲ μπούκα· ἐκεῖ ἐσκοτώθη ὁ Κ. Γιάννης Καστρίτης καὶ ὁ Πολιόνης, ἐλαβώθη καὶ ὁ Φώτης Δημητζανίτης ὀλίγον· πόσον μᾶς ἐλύπησεν αὐτὸ τὸ συμβὰν, εἶναι ἀπερίγραπτον· αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐχάθησαν τοῦ κακοῦ

ἀπὸ τὴν τόλμην τοῦ Γενναίου, ὅστις ἦτον πλέον ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτοὺς, ὅπου ἐφονεύθησαν.

Τὴν 30. Μαρτίου 1827. ὁ Ἴδιος.

Γενναιότατοι ἀδελφοὶ (Γιανάκη Ῥάγκο καὶ λοιποὶ ὁπλαρχηγοί).

Ἔλαβα τὸ γράμμα σας ἐχάρηκα τὴν ὑγείαν σας καὶ ἐκατάλαβα τὰ γραφόμενά σας· εἶδα τὴν ἐφοδίασιν τῶν Λεσινιοῦ ὅπου ἐκάματε καὶ ἐχάρηκα, διὰ δὲ τοὺς Τούρκους καὶ Τουρκολάτρας καλὰ ἐκάματε καὶ τοὺς ἐματαχειρίσθητε κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς Τουρκολάτρας δὲν θελήσουν ν᾽ ἀκολουθήσουν μαζῆ σας κάμετε τὸ χρέος Σας· προσέτι ἴδα νὰ μοῦ γράφετε διὰ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια διὰ τὰ ὁποῖα κατὰ τύχην ὅπου ἦλθον τὰ γράμματά σας ἐπαρευρέθηκαν ἐδῶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καπ. Βασίλης Πετμεζᾶς καὶ ὁ Σπυρομήλιος, οἱ ὁποῖοι ἦτον πληρεξούσιοι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅπου εἶναι ἀπεσταλμένοι ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ οἱ ὁποῖοι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀναχωροῦν διὰ τὰ ἐκεῖ πέρνωντας μαζῆ των καὶ τὸ γράμμα σας νὰ τὸ παρουσιάσουν εἰς τὴν Συνέλευσιν, μάλιστα ἀπεφασίσθη Πρόεδρος τῆς Διοικήσεως ὁ Καποδίστριας, καὶ Ναύαρχος τῆς θαλάσσης ὁ Κόχραν καὶ Ἀρχηγὸς τῆς ξηρᾶς τῆς Πελοποννήσου καὶ Ῥούμελης ὁ Γκεναρὰλ Τζόρτζης, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄνθρωπος ἐμπειροπόλεμος καὶ μὲ μεγάλην κατάστασιν, ὁ ὁποῖος μὲ τέσσερας πέντε ἡμέρας ἔρχεται ἐνταῦθα καὶ τότε ἀδελφοὶ, σᾶς καταφθάνομεν καὶ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια. Ἀδελφοί! ἐκ τούτων περιμένομεν μεγάλα κατορθώματα πρὸς συμφέρον τοῦ ἔθνους μας.

Πρὸς τούτοις ἰδοὺ ὅπου γράφω καὶ τῶν ἀδελφῶν μας, Νάκου Πανουριὰ καὶ Γ. Διοβουνιώτου, διὰ νὰ ἑνωθοῦν μετὰ τοῦ Μήτσου Κονταγιάννη ἡ γενναιότης σας ὅμως φροντίσατε ὁποῦ νὰ κρατήσετε τὰς αὐτοῦ θέσεις μὲ τὴν συνειθισμένην σας φρόνησιν καὶ γενναιότητα εἰς κάθε ἐχθρικὸν κίνημα.

Ἀδελφὲ καπ. Γιανάκι! βλέπω ὀφθαλμοφανῶς ὅτι ἐτελείωσαν πλέον τὰ ψεύματα καὶ ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος μας θέλει φθάσει ἐντὸς ὀλίγου· ἀνάγκη ὅμωςὅπου καὶ ἡμεῖς νὰ προθυμοποιηθῶμεν διὰ νὰ φανῶμεν ἔνδοξοι τῶν λαμπρῶν κατορθωμάτων μας.

Ἐκ τοῦ στρατοπέδου Κερατσίνι. 2. Ἀπριλίου 1827.

ὁ Ἀδελφός σας Καραϊσκάκης.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη.

Εἶναι πολὺς καιρὸς, ὁποῦ δὲν ἔλαβα κανένα γράμμα σου, καὶ ἀπορῶ πῶς μὲ ἐλησμόνησες, ἐνῷ εἶσθε πληροφορημένος πόσην ὑπόληψιν καὶ σέβας προσφέρομεν εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας, καὶ ἐὰν ἀλησμόνησες ἕως τώρα, ἐνθυμήσου κἂν διὰ τὸ ἑξῆς, ἂν ὄχι δι᾽ ἄλλο, τοὐλάχιστον νὰ μᾶς ἰδεάζῃς διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Πατρίδος, εἰς ὅσον ἀφορᾷ καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς.

Ἡμεῖς διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν εἰς ταῦτα τὰ μέρη ἀνάγκην ἤλθομεν ἐδῶ καὶ αὔριον πολιορκοῦμεν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Καρπενῆσι· εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν ἀφήσαμεν τὸ Λεσίνι ἐφωδιασμένον μὲ στρατιωτικὴν φρουρὰν, συνισταμένην ἀπὸ ὅλα τὰ σώματα ἀπὸ περίπου τῶν διακοσίων στρατιωτῶν καὶ μὲ τὸν ἀνάλογον τους ζαχερὲν διὰ ἓξ μῆνας, ἀφήσαμεν καὶ ἀπέξω ἄλλους τόσους Ἕλληνας, Κασαπαίους, Κουκουραίους, τὸν Γεώργιον Βελῆ, Ζέρβα, καὶ λοιποὺς διὰ νὰ βαροῦν τὸ ντερβένι.

Ἀπὸ ἐδῶ κανένα κίνημα ἐχθρικὸν συστηματικὸν δὲν φαίνεται· τί τὸ ὄρελος ὅμως ὅπου ὁ ἐδικός σου ὁ Ἀνδρέας Ἴσκου ἐμψυχώνει ὁπωσοῦν τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡμεῖς εἴμεθα παντελῶς ὑστερημένοι ἀπὸ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, διὰ τὸ ὁποῖον γράφομεν καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν, παρακαλοῦμεν νὰ ἐπιμεληθῇς καὶ ἡ ἐκλαμπρότης Σας ὅπου νὰ οἰκονομηθῶμεν, διότι χωρὶς αὐτὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν κινήματα καθὼς πρέπει καὶ μένω μ᾽ ὅλον τὸ σέβας.

Τῇ 28 Μαρτίου 1827 ἀπὸ τὸ ἐν Κλεπᾷ στρατόπεδον κ᾽ ἐγὼ ὁ Παπὰ Ῥάγκος προσκυνῶ.

ὁ Ἀδελφός Σου. Γιαννάκης Ῥάγκος.

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀπριλίου συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἀττικὴν στρατόπεδον ἄνδρες Πελοποννήσιοι περὶ τὰς 3000 τῶν ὁποίων Ἀρχηγοὶ ἦσαν ὁ Γενναῖος ἐπὶ 1300, ἐξ ὧν ἦσαν 800 Γορτύνιοι, 250 μισθωτοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἀρκαδίας, Τριπόλεως καὶ Λεονταρίου· ὁ Μπεκιάρης ἐπὶ 200 Ἀργείων καὶ Ναυπλιέων ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Τζώρκη. Ὁ Γκίκας Λάμπρου καὶ Γιάννης Μῆτσος (Καστρίτης) ἐπὶ 200 ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἑρμιόνης· ὁ Νικολά-

κης καὶ Γκολφῖνος Πετμεζαῖοι καὶ Γ. Λεχουρίτης ἐπὶ 250 Καλαβρυτινῶν. Ὁ Χρύσανθος Σισίνης μετὰ τοῦ Παπασταθοπούλου ἐπὶ 650 Γαστουναίων καὶ Πυργιωτῶν· ὁ Τζ. Χριστόπουλος ἐπὶ 240 Φαναριτῶν· ὁ Πέτρος Βαρβιτσιώτης ἐπὶ 90 Μιστριωτῶν καὶ ὁ Κονδάκης ἐπὶ 70 Ἁγιοπετριτῶν. Πρὸς τούτοις δὲ ἀφίχθησαν ἐκεῖσε ὁ Κόχραν καὶ ὁ Τζούρτζ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος μετὰ τοῦ Γόρδωνος εἶχε 1200 Ὑδραίους καὶ Κρῆτας· ὁ δὲ δεύτερος 800 μισθωτοὺς ὑπὸ τὸν Κωνστ. Βλαχόπουλον, Βελισσάριον Καλόγερον, Μυκέλην Γράμμεσιν καὶ ἄλλους.

Δὲν παρήρχετο ἡμέρα χωρὶς νὰ συγκρούωνται οἱ Ἕλληνες μετὰ τῶν Τούρκων. Ἅμα δὲ ἦλθον ὁ Σισίνης μετὰ τοῦ Παπασταθοπούλου, Πετμεζαίων καὶ Λεχουρίτου καὶ λοιπῶν, διετάχθησαν νὰ κατασκευάσωσι νέα ὀχυρώματα ὄπισθεν τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχομένης κορυφῆς, δηλ. ἔμπροσθεν τοῦ Μετοχιοῦ, ἵνα ὀχυρωθῶσιν αὐτοί τε καὶ ὁ Γαρδικιώτης, Χριστόδουλος χατζῆ Πέτρου, Γιαννούσης Πονομάρας, Βάγιδες καὶ λοιποί, οἵτινες μέχρι τοῦδε ἔμενον εἰς Μετόχι, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των κατέλαβεν ὁ Γενναῖος. Ἀλλ' ὁ Κιουταχῆς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ἀνωτέρω μεταρρύθμισις, μετὰ 4000 ἐκίνησε κατ' αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες 1500 περίπου ἐξελθόντες ἐκ διαφόρων ὀχυρωμάτων ἀντέστησαν εἰς τὴν ὁρμήν του, καὶ μετὰ τριῶν ὡρῶν ἐκ τοῦ συστάδην μάχην καὶ πεισματώδη ἑκατέρωθεν, ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς, ὑπεχώρησαν ἀμφότερα τὰ μέρη· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τοὺς 25 ἐν οἷς καὶ ὁ Β. Δαγγλῆς, καπετάνιος Σουλιώτης, πρὸς δὲ καὶ 18 ἵπποι· ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τοὺς 150 ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰκίτουϊλῆς πασᾶς Γκέγκας.

Τῇ δὲ 10 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, πλησιάσαντος τοῦ Κόχραν τὰ πλοῖα πρὸς τὸ Φάληρον καὶ συνεννοηθέντος μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη, διετάχθη ὁ Γενναῖος μετὰ τοῦ Σισίνη καὶ Ν.

Πετμεζᾶ ἐπὶ κεφαλῆς 700 νὰ καταλάβωσι θέσιν τινα, ἀριστερᾷ τῆς τοῦ λιμένος Πειραιῶς εἰσόδου πρὸς τὸ Κερατσίνι, ἔνθα εἶχεν ἐξέλθει καὶ αὐτὸς ὁ Κόχραν· οἱ δὲ Ὑδραῖοι ἐτοποθετήθησαν ἀνατολικῶς τοῦ Πειραιῶς· ἐξελθόντων δὲ Τούρκων τινων ἐκ τῶν πλησίον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ὀχυρωμάτων των, μεσημβρινῶς, ὅπου ἤδη ὑπάρχουν ἀνεμόμυλοι, ὁ Γενναῖος, τῇ προτροπῇ τοῦ Κόχραν, ἀπέστειλε τὸν Ν. Πετμεζᾶ καὶ τὸν Κ. Γκίκαν ὑποστράτηγον τοῦ Σισίνη μετὰ 150 (οἵτινες ἀπεβιβάσθησαν ἀπέναντι διὰ τῶν λέμβων), διὰ νὰ τοὺς κτυπήσωσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐπλησίασαν οὗτοι ἐκεῖσε, οἱ Τοῦρκοι ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Τότε ὁ Κόχραν παραλαβὼν τὸν Γενναῖον καὶ Σισίνην μετὰ τῶν ὑπ' αὐτούς, ὥρμησε κατὰ τῶν Τουρκικῶν ὀχυρωμάτων, δυτικῶς· ἑπομένως τούτους ἐμιμήθησαν οἱ Ὑδραῖοι, καὶ κατόπιν τὸ σῶμα τοῦ Ἰω. Νοταρᾶ, ὁ Μακρυγιάννης καὶ λοιποί· καὶ οὕτως ἐκυρίευσαν 9 ὀχυρώματα, ὑπάρχοντα ἀνατολικῶς καὶ δυτικῶς τοῦ Πειραιῶς, φονεύσαντες καὶ 60 Τούρκους· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν 8. Οἱ δὲ λοιποὶ Τοῦρκοι κατέφυγον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅπου πολιορκηθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ δύω ἡμέρας, ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 150, οἱ δὲ μείναντες ἐσώθησαν διασκορπισθέντες εἰς ἄλλα Τουρκικὰ ὀχυρώματα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκυριεύθησαν τὰ ἀνωτέρω ἐχθρικὰ ὀχυρώματα, ἦλθον εἰς κοινωνίαν τὰ δύω ἐν Πειραιεῖ καὶ Κερατσίνι Ἑλληνικὰ ϛρατόπεδα. Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ ἀφίχθησαν ὁ Νικήτας καὶ τὰ σώματα τῶν Σουλιωτῶν· καὶ ἐπροχώρησαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ Ἕλληνες τὰ ὀχυρώματά των μέχρι τοῦ Ἐλαιῶνος·

Ὁ Κόχραν ἐπέμενε νὰ γίνῃ γενικὴ ἔφοδος καθ' ὅλων τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων, μολονότι ὁ ἐχθρὸς κατέχων τὰ ἰσχυρότερα ὀχυρώματα εἶχε προσέτι καὶ 2500 ἱππεῖς, οἵτινες διὰ τὸ ἐπίπεδον τοῦ τόπου ἦσαν μᾶλλον ἐπικίνδυνοι· καὶ διὰ ν' ἀντικρούσωσιν οἱ Ἕλληνες τὴν δύναμιν ταύτην τοῦ ἐχθροῦ,

ἔπρεπε νὰ ἔχωσι τοὐλάχιστον 10 χιλιάδων τακτικὸν ςρατὸν καὶ ἱππικόν. Ὁ Καραϊσκάκης θεωρήσας τὰς δυσκολίας ταύτας ἐπρότεινε τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ στρατοῦ νὰ μείνῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ, τὸ δ' ἕτερον νὰ μετακομισθῇ διὰ τῶν πλοίων πρὸς τὸ μέρος Ὠρωποῦ, ἵνα, ἀφ' ἑνὸς ἐμποδίσῃ τὰς τροφὰς τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου προσβάλῃ αὐτὸν ἀπὸ τὰ νῶτα· καὶ οὕτως ὁ ἐχθρὸς ἤθελε βιασθῇ ἀφεύκτως νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ. Ἀλλ' ὁ Κόχραν ἀνενδότως ἀπήτει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου του, μὴ δίδων προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Καραϊσκάκη. Ἐνῷ πρὶν ἢ ἀφιχθῶσιν ὁ Κόχραν μὲ τοὺς Ὑδραίους καὶ Κρῆτας, ὁ Τζούρτζ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν καὶ οἱ Σουλιῶται, τὰ σχέδια καὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ Καραϊσκάκη πάντοτε ἐπετύγχανον, διότι οὗτος ἀπεφάσιζεν ἀφοῦ συνεσκέπτετο μετὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν του, καὶ αἱ διαταγαί του ἐξετελοῦντο προθύμως καὶ ἀκριβῶς. Ἀλλ' ἤδη διὰ πᾶν σχέδιον ἔπρεπε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Κόχραν, τὸν Τζούρτζ καὶ μάλιστα τοὺς Σουλιώτας, διὰ τοῦτο πολλάκις ἔγελε πρὸς τὸν Γενναῖον καὶ λοιπούς, «οἱ Φράγκοι θὰ μᾶς χάσουν μὲ τὴν ἀπειρίαν των». ὥςε ἕνεκα τῆς ποικιλίας τῶν σχεδίων, ἐξ ὧν μάλιςα πολλὰ ἦτον ἠναγκασμένος νὰ περιποιῆται, δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ κατ' ἐλευθέραν συνείδησιν, καὶ πολλάκις αἱ διαταγαί του δὲν εἰσηκούοντο, ἰδίως ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν Τζούρζ· Ἐν τοσούτῳ ἀπεφασίσθη τὸ μὲν ἥμισυ ςράτευμα νὰ τοποθετηθῇ ἐν Πειραιεῖ καὶ Κερατσίνι, τὸ δ' ἕτερον ἐν Φαλήρῳ ἀντὶ τοῦ Ὠρωποῦ, ἵνα κατασκευάσῃ ἐκεῖσε 9 ὀχυρώματα ἀπὸ τὸ Φάληρον μέχρι τοῦ Φιλοπάπου, καὶ δώσῃ οὕτω βοήθειαν εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Ὁ Καραϊσκάκης καὶ ἤδη ἀντὶ τῆς εἰς Φάληρον τοποθετήσεως τῶν στρατευμάτων, ἐπρότεινε νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὸν Ἐλαιῶνα δυτικῶς πρὸς τὸ Δαφνί, διότι τὸ ἱππικὸν δὲν ἠδύνατο νὰ κινῆται ἕνεκα τοῦ Ἐλαιῶνος καὶ τῶν τάφρων· ἀλλ' ἡ πρότασίς του ἀπεῤῥίφθη. Οὗτος ὅμως ἐπιμένων εἰς τὸ σχέδιόν του τὸ

ὁποῖον ἐνόμιζεν ὀρθόν, τῇ 20 Ἀπριλίου, μετέβη μετὰ πολλῶν Ἀρχηγῶν καὶ μέρους στρατιωτῶν, ἵνα παρατηρήσῃ δῆθεν τὰς πρὸς τὸ Δαφνὶ θέσεις· πραγματικῶς ὅμως ἵνα ὡρμήσωσι κατὰ τῶν ἐκεῖσε ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων, καὶ οὕτω διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὸν Ἐλαιῶνα· ὥρμησαν λοιπὸν τρὶς καὶ ἐκυρίευσαν τινα ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων. Ἀλλ' ἀντιστάντων τῶν εἰς τὰ λοιπὰ ὀχυρώματα ἐχθρῶν καὶ ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ὑπεχώρησαν, φονευθέντες καὶ πληγωθέντες ὑπὲρ τοὺς 25 ἀπὸ πυροβόλα καὶ πέτρας, ἐν οἷς καὶ ὁ Λάμπρος Βεΐκος πληγωθεὶς ἀπὸ πέτρας. Οὕτω λοιπὸν ἀπεφασίσθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου τοῦ Κόχραν καὶ Τζούρτζ. Ἀλλ' εἶχον ἀνάγκην τροφῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων πρὸς κατασκευὴν τῶν ὀχυρωμάτων, διότι ὁ τόπος εἶναι ἐπίπεδος. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς ἐλλείψεως ταύτης συνῃσθάνθησαν πολλοὶ ὁπλαρχηγοὶ καὶ μάλιστα ὁ Λάμπρος Βεΐκος, ὅστις ῥητῶς ἐξεφράσθη τοῦτο, εἰπὼν ὅτι ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν τροφῶν καὶ ἐργαλείων ἀπόλλυνται, καὶ διὰ τοῦτο ἄφησε τὸ σπαθί του καὶ ὅσα τυχὸν χρήματα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ. Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ ὅμως ἐπιτροπὴ ἐφρόντισε δραστηρίως περὶ τῆς προμηθείας τοιούτων ἐργαλείων. Ἀλλ' ὅτε ἐχρειάζοντο ταῦτα δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ χορηγηθῶσι. Περὶ τούτου ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ Ἀντικυβερνιτικὴ Ἐπιτροπὴ

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γεν. Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην.

Ὁ Α΄. Στόλαρχος Λόρδος Κόχραν ἔχει χρείαν ἀπὸ ξηνάρια καὶ φτιάρια ὅσα περισσότερα εὑρεθοῦν, διὰ τοῦτο ἅμα λάβετε τὴν παροῦσαν νὰ ἐβγάλετε νὰ συνάζετε μ' ὅλην τὴν ἐνδεχομένην ταχύτητα ὅλα ὅσα εὑρίσκονται ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ Δαμαλᾶ καὶ τῶν πέριξ χωρίων, καὶ εἰς τὸ μεσημέρι νὰ τὰ πέμψετε ἐνταῦθα, τὰ ὁποῖα θέλουν τὰ πληρωθῇ οἱ κάτοικοι ἀπὸ τὸν ἴδιον Λόρδον εἰς τιμὴν τῆς εὐχαριστήσεώς των ἡ Κυβέρνησις διατάττει καὶ

ἰδίως τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων, ἀλλὰ τοῦτο ἀφιερόνεται κυρίως εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐξοχότητός σου; ἀποστέλλει ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης Καπ. Γεωρ. Καραμάνην· καὶ σᾶς παρακαλεῖ νὰ ἐνεργήσητε ὅλαις δυνάμεσι διὰ τὸ ταχύτερον.

Ἐν Πόρῳ τῇ 12 Ἀπριλίου 1827.

Ἡ Ἀντικυβερνιτικὴ Ἐπιτροπὴ
Γεωρ. Μαυρομηχάλης.
Ἰω. Μ. Βαλανίτης. ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Ἰωάννης Νάκας. Γ. Γλαράκης.

Ἐν σελ. 215 καὶ 216 ἐκθέτει ὁ συγγραφεὺς τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὴν κατὰ τὸ Φάληρον ἀποτυχίαν τῶν Ἑλλήνων, λέγων ὅτι, ὁ Καραϊσκάκης κατέκειτο τότε ἀσθενὴς ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, (ὅτε οἱ Ἕλληνες συνεκρούσθησαν κατὰ τὸ Φάληρον μετὰ τῶν Τούρκων) ἀλλ' ἅμα ἀκούσας τὸν πυροβολισμὸν, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῆς κλίνης καὶ τρέξας ἔφιππος εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἠγωνίσθη ν' ἀθροίσῃ τοὺς φυγάδας. Ἐνῷ δὲ διετέλει ἀμυνόμενος ὑπὲρ τῆς καθόδου αὐτῶν, προσβάλλεται ὑπὸ βολῆς πολεμίας καιρίως εἰς τὴν γαστέρα, καὶ μετακομισθεὶς εἰς ἓν τῶν παρακειμένων ἑλληνικῶν πλοίων ἐκπνέει αὐτόθι τὴν ἐπιοῦσαν, ...

Τὴν δ' ἑσπέραν τῆς 23 Ἀπριλίου αὐτῆς ἐκείνης τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐξέπνευσεν ὁ Καραϊσκάκης, ὁ στόλος παραλαβὼν τὸ ἓν καὶ μόνον ἐν τῷ στρατῷ ὑπάρχον τακτικὸν τάγμα, τοὺς Φιλέλληνας, τοὺς Σουλιώτας, τοὺς Κρῆτας καὶ τὰ σώματα τοῦ Ἰω. καὶ Παναγ. Νοταραίων· τοῦ Βάσου καὶ ἄλλων, ἀπεβίβασε κατὰ μεσονύκτιον τοὺς ἄνδρας τούτους 5200 ὄντας περίπου εἰς Κωλιάδα διὰ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸν κρίσιμον ἀγῶνα τὸν ὁποῖον πρὸ καιροῦ ἐπόθει ὁ Κόχραν· ἐπειδὴ οἱ ἀποβιβασθέντες οὐδένα εἶχον παρόντα ἀνώτερον Ἀρχηγὸν ἕκαστος ἐστρατοπέδευσεν ἀσκόπως καὶ ἀρρύθμως, ὅπου ἤθελε καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξηπλώθησαν, ὥστε ἐνῷ τὸ μέτωπον αὐτῶν ἐπλησίασεν εἰς τὸ φρούριον μέχρι βολῆς πυροβόλου, οἱ οὐραγοὶ ἵσταντο πλησίον τῆς θαλάσσης· οἱ

στρατιῶται μὴ ἔχοντες σκαπάνας ἔσκαπτον τὴν γῆν μὲ τὰ ξίφη των διὰ νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ ἱππικοῦ ἐφόδου. . . . . .

Ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου ὁ Ῥεσσὶτ πασᾶς παρατάσσει τὸ πεζικόν του παρὰ τῷ Μουσείῳ καὶ πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· .... ἐπομένως ἐξώρμησαν οἱ ἀκάθεκτοι Δελίδες κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ μετώπου, τὸ ὁποῖον συγκείμενον ἀπὸ Σουλιωτῶν, τακτικῶν καὶ φιλελλήλων ἐδέχθη ἀκλόνητον τὴν ἔφοδον· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες μόλις λαβόντες καιρὸν νὰ πυροβολήσωσι δὶς, ἤρχισαν νὰ κατακόπτωνται ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν σπαθῶν· οἱ δ' ἐν τῇ οὐραγίᾳ δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντισταθῶσι παντάπασι καὶ ἐτράπησαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν ἱππέων καὶ τῶν Ἀλβανῶν.... ἐφονεύθησαν δὲ 1500 ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων πολεμιστῶν Ἑλλήνων καὶ λοιπά. . . . .»

Πρὸς περισσοτέραν ἀκρίβειαν τῶν παρὰ τοῦ συγγραφέως ἐκτεθειμένων τὰ ὁποῖα περιληπτικῶς ἀναφέραμεν ὡς πρὸς τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὴν ἀνωτέρω τροπὴν τῶν Ἑλλήνων, περιγράφομεν τὰ γεγονότα ταῦτα ὅπως τὰ γνωρίζομεν, ἐπιβεβαιούμενα καὶ ἀπὸ τὰς κατωτέρω ἐπιστολὰς, τὰς ὁποίας οἱ Γραμματεῖς τοῦ Γενναίου αὐτόπται τῶν συμβάντων αὐτῶν ἔγραψαν ὅτε συνέβησαν ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ Γραμματεῖς τοῦ πατρός του, ὡς ἑξῆς,

Ἀφοῦ τὰ ςρατεύματα ἡτοιμάσθησαν διὰ νὰ ἀποβιβασθῶσι πρὸς τὸ Φάληρον κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Κόχραν, τῇ 22 ἐγένετο ἀκροβολισμός τις εἰς τὰ πλησίον ὀχυρώματα, κείμενα μεσημβρινῶς τῆς πρὸς τὸν Πειραιᾶ ἤδη ἀγούσης ὁδοῦ, ἔνθα ὑπῆρχε μάνδρα τις· ὅτε μεταβὰς καὶ ὁ Νικήτας μετ' ἄλλων ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐφώρμησαν κατὰ τῶν Τούρκων ἀλλὰ δὲν ἔφερον ἀποτέλεσμά τι. Ὁ Καραϊσκάκης ἔκειτο κλινήρης εἰς τὴν σκηνήν του, διότι ἦτο φιλάσθενος προσβαλλόμενος συχνὰ καὶ ἀπὸ πυρεττοὺς, καὶ εἶχεν ἐξασθε-

νήσει τόσον, ὥστε δὲν ἠδύνατο οὔτε τὸ ξίφος του, οὔτε τὰς παλάσκας του νὰ φέρῃ εἰς τὴν μέσην του· καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἰατροῦ Σπυρ. Καλογεροπούλου ἔμελλε νὰ καταντήσῃ φθισικός· ἀλλὰ γενναῖος ὢν καὶ ἔχων διακαῆ ζῆλον ὑπὲρ τοῦ πολέμου παντὶ σθένει ἔτρεχεν εἰς τὰς μάχας· ἤδη δὲ ἀκούσας τὸν ἀνωτέρω ἀκροβολισμὸν, καὶ μαθὼν ὅτι ἔλαβε μέρος εἰς αὐτὸν καὶ ὁ Νικήτας, ἔδραμεν ἔφιππος, καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ἔφθασεν ἐκεῖσε. Τότε δὲ δύο Τοῦρκοι γνωρίσαντες τὸν Καραϊσκάκην ἀπὸ τοὺς δουλαμάδας του ἐξῆλθον τῆς μάνδρας καὶ ἐνέδρεύσαντες δεξιᾷ πρὸς τὴν θάλασσαν, ἔνθα κεῖται μικρόν τι κτίριον καί τι δένδρον ἐπυροβόλησαν κατ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπλήγωταν θανατηφόρως κατὰ τὴν γαστέρα, τῇ δὲ 23 ἐξέπνευσε, καταλιπὼν ἀπαραμύθητον λύπην εἰς ἅπαντα τὸν στρατὸν, καὶ ἐτάφη ἐν Σαλαμῖνι. Ὁ δὲ Τζούρτζ διώρισεν Ἀρχηγὸν τοῦ ἐν Πειραιεῖ στρατοπέδου ἀντὶ τοῦ Καραϊσκάκη τὸν Κ. Τζαβέλαν.

Ὁ Κόχραν ἀκαταπαύστως ἐβίαζε τοὺς Ἕλληνας, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πρὸ πολλοῦ σχεδιασθέντος καὶ ἀποφασισθέντος ἐπιχειρήματός του· καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς 23, ἀπεβιβάσθησαν κατὰ τὸ Φάληρον εἰς τὴν θέσιν Ἁλικὴν περὶ τὰς 5000 Ἑλλήνων, ἤτοι τὸ σῶμα τῶν Σουλιωτῶν, ὁ Ἰωάννης καὶ Παναγ. Νοταραῖοι, ὁ Βάσιος, οἱ Κρῆτες ὑπὸ τὸν Καλλέργην, ὁ Ἰγγλέσης μὲ μέρος τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, καὶ ὁ Μακρυγιάννης μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅστις μάλιστα γνωρίζων τὰς θέσεις διετάχθη νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὴν κατάλληλον στρατοπέδευσίν του· τὰ στρατεύματα λοιπὸν ὁδηγούμενα ὑπὸ τοῦ Μακρυγιάννη ἐπορεύθησαν ἐσπευσμένως, κατασκευάζοντα ὀχυρώματα ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τῆς ἀπέναντι τοῦ Φιλοπάππου θέσεως. Οἱ Σουλιῶται μετὰ μέρους Κρητῶν ἰδίως κατέχοντες τὸ μέτωπον, ἐπειδὴ ἦτον νὺξ καὶ δὲν ἐγνώριζον τὰς θέσεις ἐνεπιστεύθησαν τὴν ἐκλογὴν τῆς ἁρμοδίας τυποθετήσεώς των εἰς

τὸν Μακρυγιάννην· ἀλλὰ δυστυχῶς ὡδηγήθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν πλέον ἐπικίνδυνον θέσιν· διότι τοποθετηθέντες εἰς τὴν πλευρὰν λοφίσκου τινος, ἔβλεπον μόνον μέχρι τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἀπεχούσης 10 περίπου βήματα, ἐπομένως δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσι τὸ ὄπισθεν τοῦ λοφίσκου ὑπάρχον ῥεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύναντο νὰ συγκεντρωθῶσι Τοῦρκοι, χωρὶς ποσῶς νὰ παρατηρηθῶσι, καὶ νὰ ἐπιπέσωσιν αἰφνιδίως κατὰ τῶν Σουλιωτῶν, οἵτινες οὔτε νὰ ἑτοιμασθῶσι δι' ἀντίστασιν δὲν ἤθελαν προφθάσει· καὶ τῷ ὄντι οὕτως ἐγένετο, καὶ κατεστράφησαν οἱ Ἕλληνες· ἐπομένως στερούμενοι ἐργαλείων δὲν ἠδυνήθησαν διὰ τῶν ξίφων των μέχρι τῆς πρωΐας ἰσχυρὰ ὀχυρώματα νὰ κατασκευάσωσιν· ὁ δὲ Μακρυγιάννης προϊδὼν ὅτι τὸ μέτωπον, μέλλον νὰ δεχθῇ τὰ πρῶτα καταστρεπτικὰ τοῦ ἐχθροῦ βέλη, ἦτον ἐκτεθειμένον εἰς περισσότερον κίνδυνον, ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄπισθεν ὀχυρώματα, ἵνα φέρῃ δῆθεν καὶ ἄλλους στρατιώτας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Σουλιωτῶν. Ὄπισθεν τῶν Σουλιωτῶν ἐχαρακώθησαν εἰς τρία κατὰ σειρὰν χαρακώματα οἱ Νοταραῖοι καὶ ὁ Ἰγγλέσης μετὰ τῶν τακτικῶν· τούτων δ' ὄπισθεν ὁ Βάσιος καὶ ἐφεξῆς.

Τὴν πρωΐαν τῆς 24 ὁ Κιουταχῆς ἢ Ῥεσσὶτ-πασᾶς, παρατάξας περὶ τὰς 4000 πεζῶν τε καὶ ἱππέων, ἀπεφάσισε διὰ τῆς τόλμης του ἵνα νικήσῃ ἢ ν' ἀπολεσθῇ· καὶ, ἀφοῦ συνέπηξεν εἰς τὸ εἰρημένον ῥεῦμα τὸν στρατόν του αὐτὸν, ὡς λέων ἐρρίφθη κατὰ τῶν Σουλιωτῶν· οὗτοι δ' ἕνεκα τῆς ἀκαταλλήλου θέσεώς των δὲν ἠδυνήθησαν μακρόθεν ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν τρομερὰν καὶ ἀκαταμάχητον τοῦ ἐχθροῦ ὁρμὴν, ἀλλὰ μετὰ ἕνα πυροβολισμὸν κατεπλακώθησαν ἐντὸς τῶν ὀχυρωμάτων των, κατασφαζόμενοι καὶ κατασφάζοντες ἀνηλεῶς· ἐξῆλθον περὶ τοὺς 150 Ἕλληνες ἐκ τοῦ ὀχυρώματος τῶν Σουλιωτῶν, κατέλαβον παρακείμενόν τι ῥεῦμα ὄπισθέν των· ἀλλὰ τρὶς κατ' αὐτῶν ἐφορμησάντων τῶν τούρ-

χων, ἀπωλέσθησαν ἅπαντες· ἀφοῦ ὅμως ἐφόνευσαν τριπλασίους ἐκ τῶν Τούρκων· οἱ δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς ὀχυρώμασιν Ἕλληνες τὸ φρικτὸν τοῦτο θέαμα ἰδόντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἐκτὸς τοῦ Ἰγγλέση μετ' ὀλίγων τακτικῶν, ὅστις ἀντιστὰς καὶ φονεύσας ἀρκετοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν κατεκόπη μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματός του. Τότε καὶ ὁ Ἀθανάσιος Δούσια Βότσαρης διατελῶν εἰς τὸ σῶμα τοῦ Παν. Νοταρᾶ, ὅτε ἔφευγον ἱππεύσας ἐπί τινος ἐχθρικοῦ ἵππου, τοῦ ὁποίου τὸν κύριον ἐφόνευσεν, ἴδε τὴν τρομερὰν τῶν Σουλιωτῶν σφαγήν· καὶ θεωρήσας κόλασιν τὸν κόσμον τοῦτον θυσιαζομένων τῶν πατριωτῶν καὶ συγγενῶν του, ἀπεφάσισε νὰ συναποθάνῃ μετ' αὐτῶν, καὶ ὁρμήσας πρὸς βοήθειάν των ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρὸς τῆς καταστροφῆς των ἔπεσεν ἐνδόξως.

Τοιαῦτα φρικτὰ καὶ ὀλέθρια πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀποτελέσματα ἐπέφερε τὸ ἀνωτέρω ἐπιχείρημα· δὲν ἤθελεν ὅμως γίνει τοσαύτη φθορὰ, καίτοι οὔσης ἀκαλλήλου τῆς θέσεως, ἂν ὅλοι οἱ διὰ τὸ μέτωπον προσδιορισθέντες Κρῆτες, Ἀθηναῖοι καὶ μάλιστα Σουλιῶται συνεκεντροῦντο ἐκεῖσε, καὶ ὑπῆρχε καὶ ἀρχηγὸς ἵνα διευθύνῃ τὰ κατὰ τὴν μάχην ἐπιτηδείως. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἀρχηγὸς Τζαβέλας ἔμεινεν εἰς Πειραιᾶ, ὁ δὲ Κωνστ. Βότσαρης, Διαμαντῆς καὶ Νικόλαος Ζέρβαι καὶ ἄλλοι τινὲς Σουλιῶται ἀντὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ ἔμπροσθεν ὀχυρώματα, ἔμειναν ὄπισθεν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Βάσου· καὶ οὕτως ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἐλλείψεων ἀπέτυχον καὶ κατεστράφησαν οἱ Ἕλληνες.

Ποῖοι δ' Ἀρχηγοὶ ἐφονεύθησαν καὶ πόσοι στρατιῶται ἀναφέρονται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολάς.

Ἐξοχώτατε Ἀρχηγὲ Κολοκοτρώνη σὲ ἀσπάζομαι εἰλικρινῶς.

Τὸ ἀπὸ τὴν ὀγδόην τοῦ παρόντος σημειωμένον ἀδελφικόν μοι γραμμένον μεθ' ὅλης τῆς εὐχαριστήσεως ἔλαβον, καὶ ὑπερεχάρην

διὰ τὰς ἐνδιαλαμβανούσας χαροποιὰς ἀγγελίας καθὼς καὶ διὰ τὴν ὑπερποθητήν μοι ὑγείαν σας πρὸ πάντων.

Εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς εἴπω πόσην εὐχαρίστησιν μοὶ προξενοῦν τὰ γράμματά σας, διότι εἶμαι βέβαιος ὅπου γνωρίζετε καλὰ τὸ ξεχωριστὸν σέβας καὶ ὑπόληψιν ὅπου προσφέρομεν ἡμεῖς εἰς τὴν λαμπρὰν οἰκογένειάν σας καὶ κατ᾽ ἐξοχὴν εἰς τὸ ἀξιοσέβαστον ὑποκείμενόν σας, διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ στερῆτε τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῶν· ἐνταυτῷ νὰ μὲ ἰδεάσητε καὶ περὶ πάντων τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὁδηγοῦντες με ἀδελφικῶς εἰς ὅσα ἀγνοῶ καλὰ καὶ συμφέροντα εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἂς εἶσθε βέβαιοι ὅτι θέλετε μ᾽ εὕρει πάντοτε προθυμότατον.

Ἡ κατάστασίς μας κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ὡς ἀκολούθως ἀφοῦ ἐπλησιάσαμεν διὰ νὰ πολιορκήσωμεν τὸ Καρπενῆσι οἱ ἐχθροὶ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸν Αἴπακτον καὶ διέλυσαν τὸ ταμποῦρι, ὅπου προλαβόντως ἦτον τοποθετημένον εἰς ἕνα χωρίον ὀνομαζόμενον Σύμον, οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὸν Αἴπακτον ἑνωθέντες καὶ μὲ τὸν Βελήμπεη, καὶ προσκληθέντες ἀπὸ τοὺς ἰδίους κατοίκους ἑνὸς χωρίου τῆς ἐπαρχίας τῶν Κραββάρων, ὀνομαζόμενον Ἀμώρανς, ἦλθον καὶ ἐτοποθετήθησαν οἱ μὲν εἰς αὐτὸ τὸ χωρίον, οἱ δὲ εἰς τὴν Βαρνάκοβον ἀπὸ πέρα καὶ ἀπὸ δῶθεν. Ἡμεῖς ἀναγκασθέντες ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας ἀφήσαμεν τὸν σκοπόν μας ἀτελῆ καὶ ἐπεστρέψαμεν ὅσον τάχιστα ἐδῶ εἰς Λουμπότι εἰς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅπου εὑρισκόμεθα κατὰ τὸ παρὸν τοποθετημένοι, ἐκινήθημεν ἐναντίον του καὶ πολεμήσαντες δὶς καὶ τρὶς τὸν ὀπισθοδρομήσαμεν· ἡ δύναμίς των συμποσοῦνται ἕως τρεῖς χιλιάδες μ᾽ ὅλους τοὺς Τουρκορωμαίους· πλὴν ἀδελφὲ εἴμεθα διόλου στερημένοι ἀπὸ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργήσατε καθόσαν ἠμπορεῖτε νὰ ἐξοκονομηθῶμεν ἀπὸ αὐτὰ ὅσον τάχιστα. μένομεν μὲ προσῆκον σέβας.

Τὴν 14 Ἀπριλίου 1827. ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Λουμπουτακίου ὁ Ἀδελφὸς

Γιανάκος Ῥάγκος.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γεν. ἀρχηγὸν τῶν Πελοποννησιακῶν ὅπλων Κυρ. Θεόδωρον Κολοκοτρώνην

Φίλτατε στρατηγέ!

Ἔλαβα χθὲς καὶ προχθὲς μερικὰ γράμματά σας, ἀπεκρίθην εἰς

τὸ κοινόν σας γράμμα περὶ τοῦ Ἰμπραΐμπασᾶ διὰ τοῦ κατὰ τὴν 20 τρέχοντος γράμματός μου· επομένως ἔγραψα πρὸς τὴν Ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν νὰ σᾶς προμηθεύσῃ μέρος ἀπὸ τὰς εἰς τὸν Βῶλον συλληφθείσας τροφὰς καὶ πολεμοφόδια· ἔχομεν ἐδῶ ἔλλειψιν ὅλων τῶν ἀναγκαίων καὶ κατ᾽ ἐξοχὴν τῶν φτιαρίων καὶ ἀξηνῶν· τοῦτο μᾶς ἐμπόδισε ἀπὸ τὸ νὰ κάμωμεν χθὲς κίνημα πρὸς τὰς Ἀθήνας· ἔμαθα, ὅτι χρειάζεται ἡ ὑπομονὴ, καὶ τὴν ἔχω δὶ ὅλα τὰ συμβάντα εἰμὴ διὰ τῆς ἀπανθρωπίας ὡς ἦτον τὸ σφάξιμον τῶν Τούρκων.

Παρηγοροῦμαι, ἐνῷ ἠξεύρω, ὅτι οἱ καλοὶ ϛρατιῶται ἔσωσάν τινας καὶ ὅτι ἐσκοτώθησαν πολλοὶ ἀπὸ τὴν φωτίαν τῶν ἐδικῶν των κανονίων· ἐπανέλαβα τὸ ἐπάγγελμά μου καὶ θέλει τὸ ἐξακολουθήσω ἕως νὰ ἴδω τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ὑπὲρ Ἀθηνῶν. . . . . . .

Θέλει κάμω πᾶν ὅ τι ἠμπορῶ διὰ νὰ σᾶς βοηθήσω, καὶ ἐὰν σώσωμεν τὰς Ἀθήνας ἐλπίζω νὰ ἐπιτύχωμεν· ὁ υἱός Σας φέρεται γενναίως καὶ εἶναι ἄξιος ὅλων τῶν ἐπαίνων, οἱ ἐδικοί μας ἔκοψαν τὴν πεδιάδα μ᾽ ὅλην τὴν ἐχθρικὴν καβαλαρίαν.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω.

21 Ἀπριλίου 1827 ἐκ τοῦ κατὰ τὸν Φαληρέα στρατοπέδου.

ὁ εἰλικρινής Σας φίλος.

Τζούρτζ.

Ἔκθεσις τῆς μάχης τῆς Ἀκροπόλεος τῶν Ἀθηνῶν στρατηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη.

Εἰς τὰς 21 τοῦ Ἀπριλίου ἔγεινεν ἕνας ἀκροβολισμὸς μὲ τοὺς εἰς τὰ ταμπούρια ἐχθροὺς ἀπὸ τοὺς Κρῆτας, οἵτινες μὲ γενναιότητα ἵσταντο ὄρθιοι τουφεκίζοντες τοὺς ἐχθροὺς, πλὴν δὲν ὠφέλησεν αὐτὸς ὁ ἀκροβολισμὸς τίποτε, ἀλλ᾽ ἐφονεύθη εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπληγώθησαν δύω· εἰς τὰς 22 ἐπέστρεψαν οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ μᾶς εἶπον, ὅτι ἀντεῖχον καλὰ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ, ἀλλὰ προσμένουν ἀνυπομόνως νὰ ἰδοῦν καὶ ἡμᾶς προχωροῦντας· τὴν ἰδίαν ἡμέραν κατὰ τὰς 8 ὥρας ὥρμησαν οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ ἓν ταμποῦρι καὶ ἔπιασαν ἕνα μικρὸν ἕλληνα (ψυχογιὸν), ὅστις ἔκοπτε χόρτον μὲ πολλοὺς ἄλλους εἰς τὸ καμπάκι, ἐκ τούτου ἐδόθη αἰτία πολέμου καὶ ἐκατέβησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸν κάμπον, οἱ ἐχθροὶ ἐσφαλίσθησαν εἰς τὰ ταμπούρια των, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπροχώρησαν ἕως

εἰς τὰς τρύπας τῶν ἐχθρικῶν τουφεκίων· ἐῤῥίφθησαν τρεῖς φοραῖς εἰς δύω ταμπούρια καὶ ἀπέτυχον· τὸ ἱππικόν μας ἀπέρασε ἀπὸ τὰ ἐχθρικὰ ταμπούρια, ἐκεῖ ἀπήντησαν ἓν σῶμα ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ 400. καὶ ἐπολέμουν, ἐτσάκισε τὸ ἡμέτερον τὸ ἐχθρικὸν δύο καὶ τρίς· ὁ Γενικὸς ἀρχηγὸς εὑρίσκετο ἀσθενὴς ἀπὸ ἕνα πυρεττὸν εἰς τὴν σκηνήν του· ἐνῷ εἶχε παρμένον ἰατρικὸν πρὸς κάθαρσιν καὶ ἀκόμη δὲν τὸν εἶχεν ἐνεργήσει· ἀκούσας λοιπὸν τὸν πόλεμον ἐκαβαλίκευσεν εὐθὺς καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου· ἐπροχώρησεν ἱππεὺς πρὸς τὸ ἱππικόν μας, καὶ ἐπολέμει ἡρωϊκῶς κατὰ τὴν συνήθειάν του· οἱ ἐχθροί, οἱ ὁποῖοι καλῶς ἐγνώριζον τὸν Καραϊσκάκην ἀπὸ τὰ ῥοῦχα του καὶ ἀπὸ τὸν ἡρωϊσμόν του, τὸν ἄφησαν καὶ ἐπροχώρησεν ἀρκετά· καὶ ῥίψαντές του τὸν ἐπλήγωσαν κατὰ τὸ ὑπογάστριον θανατηφόρως, συγχρόνως ἐπληγώθη καὶ ὁ στρατηγὸς Νικήτας ὀλίγον κατὰ τὸν πώγωνα ἐλαφρῶς· ὁμοίως καὶ ὁ Γεώργιος Λεχουρίτης κατὰ τὸν πόδα, ἐκόπη καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ διὰ μπάλας τοῦ γενναίου ἱππέως Παναγιώτου ἀγιουτάντε, παρανομαζομένου Κακλαμάνου, δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη καὶ ὁ Καπετὰν Γενναῖος καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπεσύροντο, ἔφθασε λοιπὸν καὶ αὐτὸς καὶ μαθὼν τὰς πληγὰς τῶν εἰρημένων, δὲν ἐδειλίασεν, ἀλλὰ προχωρήσας εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἐπολέμησε μερικὴν ὥραν, καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐφονεύθησαν Ἕλληνες τότε καὶ ἐπληγώθησαν ἕως 50. τὸν ἀρχηγὸν πληγωμένον τὸν ὑπῆγον εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Ἀρχιστρατήγου, ἔνθα ἐπεσκέπτετο ἀπὸ τοὺς ἰατρούς· ἀλλ' ἡ πληγή του ἦτον ἀνίατος, ὅθεν ἀφοῦ ἐδιώριτε καλῶς τὰ πράγματά του μὲ διαθήκην, ἀπέθανε κατὰ τὰς 23 Ἀπριλίου 1827, ἡμέραν παρασκευὴν ὥραν 6. τῆς νυκτὸς καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Σαλαμῖνα μὲ Ἑλληνικὴν παράταξιν ἐντίμως· εἰς τὸν θάνατόν του τὸν ἠρώτησαν ποῖον νὰ βάλλουν ἀρχηγόν, καὶ ἀπεκρίθη τὸν ἀξιώτερον· μετὰ τὸν θάνατον τούτου τοῦ ἥρωος οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν ν' ἀψυχοῦν, καὶ οἱ ἐχθροὶ νὰ ἐνδυναμοῦνται, διότι εἶδον, ὅτι ἐκτυπήθη ὁ Καραϊσκάκης καὶ ἔκαμαν χαρὰν μὲ μίαν μπαταρίαν τουφεκίων εἰς ὅλον τους τὸ στρατόπεδον· ζῶντος ἔτι τοῦ μακαρίτου τούτου ἦτον σχέδιον ν' ἀπεράσουν τέσσαρες χιλιάδες Ἕλληνες κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου νὰ κάμουν ταμπούρια ἐκεῖ πλησίον τοῦ φρουρίου, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν ἦτον διωρισμένα, τὸ σῶμα τῶν Σου-

λιωτῶν, τοῦ Μακρυγιάννη μετὰ τῶν τακτικῶν, τοῦ στρατηγοῦ καὶ καὶ ἀντιστρατήγου Νοταράδων, τοῦ Βάσου καὶ Κρητῶν, καὶ ἤθελεν ἐμβαρκαρισθοῦν τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὅπου ἐφονεύθη ὁ Καραϊσκάκης, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ θανάτου του ἐμποδίσθησαν· δὲν ἐχάλασαν αὐτὸ τὸ σχέδιον, ἀλλ' ἐμβαρκαρίσθησαν τὸ σάββατον τὸ ἑσπέρας, ἔφθασαν λοιπὸν ἀπὸ κακοκαιρίαν πρὸς τὰ ἐξημερώματα εἰς τὸ διωρισμένον μέρος, καὶ ἠθέλησαν διὰ νὰ μείνουν εἰς τὰ πλοῖα ἐκείνην τὴν ἡμέραν διὰ νὰ εὔγουν τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς, ἀλλ' ὁ Στόλαρχος Κόχραν τοὺς ἐβίασε νὰ εὔγουν εὐθὺς, καὶ ἀπέβησαν ἔξω, ὅθεν ἄρχισαν καὶ ἔκαμαν δεκατρία ταμπούρια, ἀπὸ τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης ἕως πλησίον τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν· δὲν τὰ εἶχον ἀκόμη ἐνδυναμωμένα καλὰ, καὶ ὁ ἐχθρὸς τοὺς ἐπλησίασε μ' ὅλον του τὸ ἱππικὸν, καὶ μὲ τέσσαρες χιλιάδες πεζικὸν τὸ πλέον ἐπίλεκτον τοῦ στρατεύματός του· ἐκύταξεν ἀρκετὴν ὥραν τὰ ταμπούρια, καὶ τὰ εἶδεν, ὅτι ἦσαν ἀδύνατα, ἔκαμε λοιπὸν ἀπόφασιν ἢ νὰ τὰ πάρῃ ἢ νὰ χαθῇ, ἐπειδὴ ἐθεώρει ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, σφραγίδα τῆς τύχης του, καθὼς τωόντι ἦτον· οἱ ἐχθροὶ ἔπεσαν μὲ τὰ μοῦτρα, πεζοὶ καὶ καβαλλαραῖοι εἰς τὰ δύω ἐμπροσθινὰ ταμπούρια τῶν τακτικῶν καὶ τῶν Σουλιωτῶν, καὶ ἀφοῦ ὑπέφερον τὴν πρώτην φωτιὰν μὲ ἀπαραδειγμάτιστον φθορὰν, δὲν ἐπρόφθασαν οἱ ἡμέτεροι νὰ γεμίσουν ἐκ δευτέρου, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἔπεσαν πεζοὶ καὶ ἱππεῖς εἰς τὰ ταμπούρια, ἐκεῖ λοιπὸν ἔτρεξε τὸ αἷμα ποταμηδὸν, σφάζοντες Ἕλληνες τοὺς Τούρκους καὶ Τοῦρκοι τοὺς Ἕλληνας· ἔφριξε καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπὸ μίαν τοιαύτην μεγάλην συμπλοκήν! τὰ λοιπὰ ταμπούρια ἰδόντα τὸ τοιοῦτον ἔφυγαν, καὶ οἱ ἐχθροὶ τοὺς ἐδίωκον καὶ ἐφόνευον ὅσους ἔφθανον, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν τὰ ἔδιδον ἄδεια τὰ ἅρματά των· ἔφθασαν λοιπὸν εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης καὶ ἔδωσαν τὸ στῆθος τῶν ἐχθρῶν, ὥστε τοὺς ἐδίωξαν· ἔμειναν ἕως τὸ ἑσπέρας ἐκεῖ καὶ ἐμβαρκαρίσθησαν εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἦλθον ὅσοι ἐσώθησαν εἰς τὸν Φαληρέα, ἀπὸ τὰ δύω ἐμπροσθινὰ ταμπούρια ἐσώθησαν μόνον 50· οἱ δὲ λοιποὶ ἕως 350 ἀπέθανον ἡρωϊκῶς μέσα, πλὴν κάθε Ἕλλην ἐθανάτωσε τρεῖς καὶ τέσσαρας ἐχθροὺς, ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν ὁ στρατηγὸς Νοταρᾶς, ὁ Λάμπρος Βέϊκου, ὁ Γεώργ. Τζαβέλας, ὁ Θάνος Ντούσιας, καὶ ἄλλοι μικροὶ καπεταναῖοι· ἐζωγρήθησαν ζῶντες ὁ Γεωργάκης Δράκος καὶ ὁ Καλέργης, ὅστις μὲ

50 χιλιάδας γρόσια ἠλευθερώθη· εἰς αὐτὴν τὴν μάχην μᾶς λέγουν οἱ ἴδιοι ἐχθροί, ὅτι ἐφονεύθησαν 420 Ἕλληνες καὶ 150 ἐζωγρήθησαν, ἐκ τῶν ἰδίων ἄλλοι λέγουν 620, πλὴν δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀληθές, διότι ἐπληροφορήθημεν, ὅτι δὲν ἄφησαν κανένα ζῶντα, ἐκτὸς τῶν δύω προειρημένων ἀπὸ τοὺς 150. ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ὡς μᾶς λέγουν οἱ ἴδιοι ὑπῆγον 700 σκοτωμένοι, καὶ 400 πληγωμένοι, ὅμως θὰ ἦναι πολλοὶ περισσότεροι· εἰς αὐτὴν τὴν μάχην δὲν ἦτον ὁ Κίτζος Τζαβέλας, οὔτε ὁ ἀδελφός του, ἐπειδὴ τὸν Κίτζον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου Καραϊσκάκη, ἐδιώρισεν ὁ Ἀρχιστράτηγος προσωρινὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοπέδου, ὁ δὲ ἀδελφός του δὲν ὑπῆγε, διότι ἦτο πληγωμένος ὀλίγον εἰς τὸ χέρι· μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἀπελπίσθησαν διόλου, ευρισκομένων χωρὶς ἀρχηγόν· ἂν ὑπῆρχεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον ἤθελε κερδίσωμεν, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἤθελε ἔμβωμεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἢ τοὐλάχιστον ἤθελε τζακίσωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἄφευκτα· ἐπειδὴ ζῶντος ἔτι τούτου τοῦ Μακαρίτου εἶχεν ἀποφασισμένον ν' ἀνοίξῃ τουφέκι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ἐλαιῶνος, νὰ ἐπασχοληθῇ ὁ ἐχθρὸς ἐκεῖ, διὰ ν' ἀφήσουν ἀνενοχλήτους τοὺς ἡμετέρους ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἕως νὰ ταμπουρωθοῦν καλά· πλὴν ὁ θάνατός του ἐπέφερε καὶ τὸν χαμὸν τοῦ φρουρίου καὶ τὸν χαλασμὸν τοῦ στρατεύματος· ἤθελε κάμῃ τὸ ἴδιον καὶ ὁ Κήτζος Τζαβέλας, ἂν οἱ Ἕλληνες ὅλοι τὸν ἤκουον· ὡς τόσον εὑρισκόμενοι οἱ Ἕλληνες εἰς τοσαύτην μεγάλην ἀθυμίαν, εὐκόλως ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐχαλοῦσεν ἂν ἀπεφάσιζε νὰ μᾶς πολεμήσῃ· ἠθελήσαμεν λοιπὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν Κυριακὴν τὸ βράδυ εἰς τὰς 23 ν' ἀφήσωμεν τὰ ταμπούρια ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἴχομεν καμωμένα ἄνωθεν τοῦ Κερατζινίου πρὸς τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῶν Ἀθηνῶν καὶ νὰ ἐνδυναμώσωμεν τὰ τοῦ Κερατζινίου καὶ τὰ τοῦ Πειραιῶς· οἱ Ἕλληνες ὅμως ἀντὶ νὰ τραβιχθοῦν τακτικῶς καὶ ἡσύχως, ἐκατήντησε νὰ τζακίσουν ἀπὸ ὅλα τὰ ταμπούρια τοῦ Κερατζινίου καὶ τὰ ἐπάνω, καθὼς καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦ ἐλαιῶνος νὰ ἀφήσουν τρία κανόνια, καὶ νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἄφησαν τὸ μοναστῆρι καὶ τὰ περὶ τὸ μαναστῆρι ταμπούρια, τὰ ὁποῖα ὅλα ἐκυρίευσαν οἱ ἐχθροί· ὢ ἡμέρα θλίψεως! ὢ ἡμέρα ἀποτυχίας! ὤ! μία φωνὴ τοῦ Καραϊσκάκη νὰ ἐμψυχοῦσε τὸ στράτευμα!! τὸ πρωῒ τῆς δευτέρας εἰς τὰς 24 τοῦ μηνὸς ἰδόντες τὸν στενὸν περιο-

ρισμόν τους οἱ Ἕλληνες, ὥρμησαν καὶ ἐδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὸ μοναστῆρι καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα ταμπούρια, ἐφόνευσαν καὶ τούρκους· πλὴν τὸ μάτι τους ὅλοι τὸ εἶχον εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ φύγουν ἢ νὰ εἴπω καλλίτερον νὰ πνιγοῦν, ὄχι μόνον οἱ στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχηγῶν, ἄλλοι στρατιῶται ἤρχησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ φεύγουν κρυφίως, ὥστε μεταξὺ εἰς δύω ἡμέρας κατήντησε νὰ μείνῃ τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος· ἡ ἀπόφασις τῶν ἀρχηγῶν ἦτον νὰ μείνουν ὀλίγας ἡμέρας ἕως νὰ ἔβγουν καὶ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ ν' ἀναχωρήσουν· οἱ καπεταναῖοι ἔβλεπον τὴν διάλυσιν τοῦ στρατεύματος, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρουν νὰ κάμουν τίποτε, διότι ἐκυρίευεν ἡ ἀναρχία· ὑπεσχέθη ὁ Ἀρχιστράτηγος νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας 4 τάλληρα τὸν μῆνα διὰ νὰ καθήσουν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, πλὴν ὀλίγοι ἐπροτίμησαν τὰ τάλλαρα. Ἐσυνάχθησαν οἱ Ἕλληνες ὅλοι εἰς τὰς 27 καὶ ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν δὲ ἀρχηγόν τους τὸν Κίτζον Τζαβέλαν, καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ μείνουν εἰς τὸν Πειραιᾶ· τοῦτο ἐχαροποίησεν ὀλίγον τὸ στρατόπεδον, πάλιν ὅμως ἤρχησαν νὰ φεύγουν· ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἀρχιστράτηγον τὴν ἄδειαν καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, ν' ἀναχωρήσουν διὰ τὴν πατρίδα των, πλὴν δὲν ἠθέλησαν πάλιν οἱ ἴδιοι ἀρχηγοὶ ἕως οὗ νὰ ἴδοῦν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ φρουρίου· καὶ ταῦτα ἐν τῷ μεταξὺ τούτων ὅλων τῆς θέσεως τοῦ Πειραιῶς· ἐν τοσούτῳ οἱ Ἕλληνες λειποτακτοῦντες κατήντησαν νὰ μείνουν ἀπὸ 12 χιλιαδ. στράτευμα 1[3. οἱ δὲ ἀρχηγοὶ βλέποντες, ὅτι θὰ μείνουν μοναχοί, καὶ ὁπόταν ἤρχετο ὁ ἐχθρὸς κατ' ἐπάνω μας, ὄντες εἰς τοιαύτην ἀνωμαλίαν μᾶς ἔρριπτεν ὅλους εἰς τὴν θάλασσαν· ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσουν· ὁ Ἀρχιστράτηγος ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἀπεφάσιζεν ἕν τιοῦτον πρᾶγμα, ἐπροφασίζετο, ὅτι δὲν εἶναι πλοῖα νὰ ἐμβαρκαρισθῶμεν καὶ μὲ τὸ σήμερον καὶ αὔριον, μᾶς ἐμπόδισε διὰ πολλὰς ἡμέρας· εἰς τὰς 4. τοῦ Μαΐου τὸ πρωὶ ἐβγῆκεν ἕνας στρατιώτης ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ μᾶς ἐπληροφόρησε στοματικῶς, ὅτι οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ βλέποντες τόσους Ἕλληνας ὅπου ἐθυσιάσθησαν δι' αὐτούς, ἐπεφάσισαν νὰ μείνουν ἀκόμη τέσσαρας μῆνας καὶ ὅσον ἄλλον περισσότερον καιρὸν ἠμπορέσουν· τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἦλθον καὶ ἄλλοι δύω, καὶ εἶπον τὰ ἴδια πλὴν νὰ βαστάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Φαληρέα, ἢ νὰ ὑπάγωμεν ἀπὸ τὰ ὀπίσθια τοῦ ἐχθροῦ νὰ κόψουν τὰς τροφάς· οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ

εἰς τὸ διάστημα τῶν 4 μηνῶν δὲν ἔχουν καμμίαν στενεχωρίαν, ἐπειδὴ εὗρον καὶ ἄλλον νερὸν καὶ μοιράζουν εἰς τὸν καθένα μίαν ὀκᾶν τὴν ἡμέραν, καταγίνονται ν' ἀνοίξουν καὶ ἓν ἄλλο ἀρκετὸν νερὸν, ὅπου τρέχει ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους, τὸν ὁποῖον ἐξέχωσαν τώρα ἐσχάτως ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸ μέσον τοῦ φρουρίου, ὡς οἱ ἐξελθόντες μᾶς ἐπληροφόρησαν· ἔχουν ὀλίγην ἔλλειψιν μπαρούτης, πλὴν ὅταν θελήσουν κάμνουν μέσα, διότι ὅλον τὸ φρούριον εἶναι ἀπὸ τζιβερτζιλέ· μετὰ ταῦτα ἔκραξεν ὁ Ἀρχ. ὅλους τοὺς Ἀρχηγοὺς εἰς τὸ πλοῖόν του καὶ τοὺς παρέστησε τὸ ἀναγκαῖον τῆς θέσεως ταύτης, ὥστε τοὺς κατέπεισε νὰ μείνουν ἕως οὗ νὰ μισθώσῃ ἄλλους στρατιώτας διὰ τὴν θέσιν ταύτην· εἰς τὰς 6 τοῦ παρόντος ἐπροχώρησε τὸ ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ μέρος τοῦ πεζικοῦ εἰς τὰ Μέγαρα, καὶ ἐπῆρεν ἕως 1000 ἀγελάδια καὶ βοΐδια, καὶ δύο στάνες πρόβατα, ἐπῆρε καὶ ἕως 40 ψυχὰς ἀδυνάτους, τὰς ὁποίας, ὅλας ἔσφαξαν εὐθὺς, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδόν του· εἰς τὰς 9 τοῦ ἰδίου πάλιν ἀπέρασε καὶ κατασκήνωσεν εἰς τὸν κάμπον τῶν Μεγάρων μετὰ τοῦ ἱππικοῦ του καὶ μέρος τοῦ πεζικοῦ, ἔνθα ἤρχισε νὰ θερίζῃ τὰ γινόμενα σπαρτὰ, ἔκαμε τρεῖς ἐφόδους, καὶ εἰς ἓν καταφύγιον τῶν Μεγαριτῶν πλησίον τῆς θαλάσσης, διότι εἶναι καλὰ ὠχυρωμένοι, ἀλλ' ἀπέτυχεν· ἐσφαλίσθησαν εἰς ἓν μετόχι ἐκεῖ πλησίον καὶ ἕως 150 Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἔφευγον ἀπὸ τὴν Σαλαμῖνα διὰ Ναύπλιον, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἔβλαψαν τίποτε, οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν πανταχόθεν, ἐβάσταξαν καὶ τὴν πόρταν τῶν Μεγάρων, καὶ οὕτως οἱ ἐχθροὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνεχώρησαν διὰ νυκτὸς κατὰ τὰς Θήβας καὶ Λεβαδίαν, εἰς τὸν αἰφνήδιον τοῦτον ἀναχωρισμόν τους ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα οἱ Ἕλληνες· ἔφθασαν οἱ ἐχθροὶ καὶ ἕως εἰς τὰ Βήλια, χωρίον τῶν δερβενίων, ὅπου τοὺς ἐκτύπησαν, ἐσκότωσαν ἀρκετοὺς, ἐπῆραν σημαίας καὶ τοὺς ἐδίωξαν, τρέχει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὁ ἐχθρὸς οὕτως, ὅτι ἔχει μεγάλην ἔλλειψιν τροφῶν· εἰς τὰς 12 τοῦ παρόντος μηνὸς ἔγεινεν ἕνας ἀκροβολισμὸς, μετὰ τῶν γειτονικῶν ἐχθρικῶν ταμπουρίων, εἰς τὸν ὁποῖον παρετήρει τις τοὺς Ἕλληνας γενναίους, πλὴν ἡ ἀναρχία τοὺς κάμνει ἀνάνδρους.

13 Μαΐου 1827 ἐκ Πειραιῶς.

Ὡς πρὸς τὴν ἀναχώρησιν τῶν στρατευμάτων ἀπὸ Πειραιᾶ, ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 217. ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ἀναφέρει τὰ ἑξῆς.

«Κατὰ τὴν μάχην τῆς 24 ὁ Κόχραν συνεπαγόμενος τὸν στόλον ἀπῆλθεν ἀμέσως εἰς Ὕδραν· διελύθη δὲ καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ πεζικοῦ τῶν Ἑλήνων στρατοῦ· ὁ Τσούρτζ ἀναδειχθεὶς πολὺ συνετώτερος καὶ καρτερικώτερος τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ, παρέμεινεν ἔτι εἰς τὸ Φάληρον μετὰ 2000 ἀνδρῶν ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ μοῖρα τοῦ στρατοῦ δεινῶς αὐτόθι ἀπὸ τοῦ καύματος καὶ τῆς δίψης ταλαιπωρουμένη, ἠναγκάσθη τελευταῖον νὰ διαλύσῃ τὰ πυροβολοστάσια αὐτῆς, καὶ ῥίψασα εἰς φρέαρ τὸ βαρὺ πυροβολικὸν, ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν τὴν νύκτα τῆς 15 Μαΐου, καθ᾽ ἣν περίστασιν ὁ Νικήτας, ὅστις τελευταῖος ἐπέβη εἰς τ᾽ ἀκάτια, ἐξησφάλισε τὴν ἀναχώρησιν, ἀντιπυροβοληθεὶς μετὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τῶν Τούρκων· τῇ δὲ 24 παρεδόθη καὶ ἡ Ἀκρόπολις.»

Ὁ τρόπος ὅμως τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Ἑλλήνων, ἡ ἀντίστασις τὴν ὁποίαν ἀπήντησαν καὶ τὰ λοιπὰ αἴτια, εἶναι ὁπωσοῦν ἀξιοσημείωτα, καὶ συνέβησαν οὕτως.

Τὸ κατὰ τὴν Ἀττικὴν Ἑλληνικὸν στράτευμα ἀπὸ 10000 ἔμεινε 4000, ἀλλὰ 2 σχεδὸν χιλιάδες ἀναχώρησαν κρυφίως, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ μάλιστα ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διέπρεψαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Καραϊσκάκη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ῥούμελης εἰς τὰς μάχας τῆς Ἀραχόβης, τοῦ Διστόμου καὶ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν. Χίλιοι δὲ ἐξ ὅσων ἔμειναν εἶχον τοποθετηθῆ εἰς τὴν ἐν Πειραιεῖ Μονὴν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος· οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὸν παρὰ τὸν Πειραιᾶ λόφον· ἐπειδὴ ὁ Ἑλληνικὸς μικρὸς οὗτος στρατὸς δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα, καὶ ὑστερούμενος πολλῶν ἀναγκαίων μέσων ἐταλαιπωρεῖτο ἀσκόπως· ἀνάγκη ἦτον ν᾽ ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν· ὅθεν συνῆλθον οἱ ἀπομείναντες ὁπλαρχηγοὶ πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον Τζούρτζ, καὶ συσκεφθέντες ἀπεφασίσθη ν᾽ ἀναχωρήσωσι πρὸς τὴν ἑσπέραν· ἀλλὰ διὰ νὰ ἀσφαλισθῶσιν ἀπὸ πᾶσαν τυχὸν προσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τὴν ἀπόβασιν,

ἐλήφθησαν τὰ ἑξῆς προφυλακτικὰ μέτρα. Οἱ κατὰ τὸν λόφον Πειραιῶς ἀρχηγοὶ διηρέθησαν εἰς δύω· καὶ οἱ μὲν Κῆτσος Τζαβέλας, Διαμαντῆς Ζέρβας, Κώνστας Βλαχόπουλος καὶ Γενναῖος Κολοκοτρώνης νὰ τηρήσωσι τὴν θέσιν ταύτην πρὸς ἀντίκρουσιν ἐνδεχομένης τοῦ ἐχθροῦ ἐφόδου. Ὁ δὲ Νικήτας καὶ Μακρυγιάννης μικρὸν κατὰ μικρὸν διὰ τῶν λέμβων ν' ἀποβιβάσουν εἰς τὴν ὄπισθεν τοῦ Πειραιῶς πλησίον τῆς Μουνυχίας καὶ ἀπέναντι τοῦ νησιδίου θέσιν τοὺς στρατιώτας· ἐπίσης εἰς τὸ κατὰ τὴν θέσιν ἅγιον Σπυρίδωνα στρατόπεδον οἱ μὲν Χριστόδουλος Χ. Πέτρου, Σπύρος Μύλιος, χατζῆ Μιχάλης, ἐτήρησαν τὰς θέσεις των, ὁ δὲ Γιαννούσης ἀπεβίβαζεν εἰς τὴν Μουνυχίαν τὸν στρατὸν, διότι οἱ ἄλλοι ὁπλαρχηγοί, ὡς ἐῤῥέθη, εἶχον ἀναχωρήσει. Ἀλλ' ἤδη, ἐπειδὴ δὲν εἶχον λέμβους ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποβιβαστέων στρατιωτῶν, καὶ ἐπλησίαζεν ἡ πρωΐα, ὥστε δὲν ἤθελον προφθάσει νὰ ἐμβαρκαρισθῶσιν ἅπαντες, διότι μόνον μέχρι τοῦδε ὁ Κῆτσος Τζαβέλας καὶ Διαμάντης Ζέρβας εἶχον ἀποβιβασθῇ μετὰ 2000, ὁ Νικήτας μετὰ τοῦ Μακρυγιάννη ἀπεβίβασαν μέρος στρατιωτῶν εἰς τὸ κατὰ τὴν Μουνυχίαν νησίδιον· εἰδοποιήσαντες συγχρόνως καὶ τὸν Γενναῖον καὶ Κώνσταν Βλαχόπουλον οἵτινες εἶχον μείνει μὲ 200 μόνον στρατιώτας καὶ μετέβησαν ἐκεῖσε. Ἀλλ' ὁ Νικήτας καὶ ὁ Γενναῖος μόνοι ἔμειναν ἐν τῷ νησιδίῳ πρὸς ἐνθάῤῥυνσιν τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες συνεποσοῦντο ἕως 400, οἱ δὲ λοιποὶ μὴ θέλοντες νὰ μείνωσιν ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὰ πλοῖα.

Περὶ τὸ λυκαυγὲς οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες κενὰ τὰ Ἑλληνικὰ ὀχυρώματα ἐκινήθησαν καὶ τὰ κατέλαβον· ἀλλὰ μὴ ἰδόντες τοὺς ἐν τῷ νησιδίῳ Ἕλληνας οἵτινες ἦσαν ὄπισθεν κρυμμένοι, ἀπεπειράθησαν νὰ πάρωσι δύω ἡμιόνους ἐγκαταλειφθέντας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν παραλίαν ἐπίτηδες ἀπέναντι τοῦ νησίου· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐκ τοῦ νησιδίου πυροβολήσαντες ἐφόνευσαν τοὺς ἡμιόνους καὶ ἀρκετοὺς τούρκους·

τότε οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἤρξατο οὕτως μάχη· ἀνατείλαντος τοῦ Ἡλίου ἦλθε καὶ αὐτὸς ὁ Κιουταχῆς μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του· τὰ δ' Ἑλληνικὰ πλοῖα πλησιάσαντα ἐκανονοβόλουν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· αἱ Ἑλλην. λέμβοι ὁρμήσασαι νὰ εἰσπλεύσωσιν εἰς τὸ νησίδιον ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ὁρμήσασαι καὶ ἐκ δευτέρου ἐπέτυχον καὶ ἤρχισαν νὰ μεταφέρωσι τοὺς Ἕλληνας εἰς τὰ πλοῖα· ὥστε, ἀφ' ἑνὸς τὰ πλοῖα ἐκτύπων τοὺς Τούρκους, ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ ἐν τῷ νησιδίῳ Ἕλληνες, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἐμβαρκαρίζοντο, ἄλλοι ἐμάχοντο· καὶ τοιουτοτρόπως μετὰ τρεῖς ὥρας κατωρθώθη νὰ ἐμβαρκαρισθῶσιν ἀβλαβεῖς ὅλοι εἰς τὰ πλοῖα, πληγωθέντων μόνον 4.

Περὶ τούτων κατρχωροῦμεν τὴν κατατέρω πρὸς τὴν Διοίκησιν ἀναφορὰν τοῦ Ἀρχιστρατήγου Τζούρτζ.

Ἀπὸ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου μέχρι τῆς 16. Μαΐου ἐφονεύθησαν καθ' ἃς ἔχομεν ἐπισήμους πληροφορίας καθ' ὅλας τὰς ἐκστρατείας τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν Τοῦρκοι μὲν περὶ τὰς 8500. Ἕλληνες δὲ περὶ τὰς 3000.

Τὴν 24. παρεδόθη καὶ ἡ ἀκρόπολις, καὶ οὕτως ἦτον ὑποτεταγμένη ὅλη ἡ Ῥούμελη.

Καταχωροῦμεν τὸ κατωτέρω ἔγγραφον τοῦ Τζούρτζ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ ἀρχεῖα, κατεχωρήθη δὲ καὶ εἰς τὴν τότε ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Πρὸς τὴν σεβαστὴν ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος.

Διδόμενα οὐσιώδη μᾶς ἀπέδειξαν ὡς ἀναγκαῖον τὸ ν' ἀλλάξωμεν τὸν τρόπον τῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ κινημάτων μας· ἡ ὥρα τοῦ χρόνου καὶ ἡ κρίσιμος τοῦ ἐχθροῦ κατάστασις διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν, ἀπήτει ὡς πρῶτον βῆμα εἰς τὰ νέα κινήματά μας τὸ νὰ παραιτήσωμεν τὸν Φαληρέαν. Διὰ ταῦτα λοιπὸν καὶ δι' ὅσα ἄλλα θέλει ἀναφέρει ὁ Κύριος Ἰωάννης Ἀμβροσιάδης πρὸς τὴν Σ. ταύτην ἐπιτροπήν, χθὲς πρὸς ἑσπέραν παρεσκεύασα ὅλα τὰ πρὸς με-

τάθεσιν τοῦ κατὰ τὸν Φαληρέα στρατοπέδου ἀναγκαῖα, ἀφοῦ διέταξα τοὺς διαφόρους ὁπλαρχηγοὺς, καὶ τὰ διάφορα σώματα ποίαν θέσιν νὰ κρατήσουν, καὶ τί ἕκαστος αὐτῶν νὰ πράξῃ. Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου διέταξα τὸν μικρὸν στολίσκον τοῦ στρατοπέδου καὶ ἐπλησίασεν ὅσον ἦτον δυνατὸν, εἰς τὸ παράλιον καὶ ἔβαλα εἰς αὐτὸν τὰ μικρά μας πυροβόλα. Περὶ τὴν δευτέραν ὥραν τῆς νυκτὸς ἄρχισαν οἱ στρατιῶται καὶ ἐπερνοῦσαν εἰς τὰ πλοῖά μας μὲ τὴν μεγαλητέραν εὐταξίαν· ἀλλὰ διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀρκετῶν πρὸς μετακόμισιν πλοιαρίων δὲν ἐπρόφθασαν ὅλοι οἱ στρατιῶται νὰ ἐπιβιβασθῶσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός· τὰ πρὸ τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων τεταγμένα στρατιωτικὰ σώματά μας, ἂν καὶ ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἐσμικρύνοντο, ἔμειναν ὅμως ὅσον καιρὸν ἔπρεπεν εἰς τὰς θέσεις των· αἱ πυραὶ εἶχαν ἀναφθῆ, ὡς καὶ εἰς τὰς παρελθούσας νύκτας, καὶ τοιουτοτρόπως οἱ πανταχόθεν περικυκλοῦντές μας ἐχθροὶ ἔμειναν εἰς μεγαλωτάτην ἄγνοιαν τῶν γινομένων· ἄρχησε νὰ φαίνεται ἡ αὐγὴ πρὶν ἔτι ἐπιβιβάσωμεν εἰς τὰ πλοῖα ὅλους τοὺς στρατιώτας, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐκινήθησαν μὲ τὸ ἱππικὸν καὶ πεζικόν των πρὸς τὰς θέσεις μας. Ἀναγγέλλω μὲ τὴν μεγαλητέραν εὐαρέστησιν τῆς ψυχῆς μου πρὸς τὴν Σ. ταύτην ἐπιτροπὴν ὅτι, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα εἶχον ληφθῆ μέτρα, καὶ διὰ τὴν σταθερότητα τῶν στρατιωτῶν, ἡ ἐπιβίβασις ἔγεινεν ἄνευ μηδεμιᾶς βλάβης, μ' ὅλον ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἶχε πλησιάσει τοὺς ἡμετέρους πολὺ καὶ ἡ ὑπεράσπισις τοῦ στολίσκου μας ἦτον μικρά· καὶ μ' ὅλον ὅτι τὰ μετακομίζοντα τοὺς στρατιώτας πλοιάρια ἦσαν καὶ ὁλοκλήρους τρεῖς ὥρας ἐκτεθειμένα ὑπὸ τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Σεβαστὴ ἐπιτροπή! τὸ δυσκατόρθωτον ἔργον τῆς μετακομίσεως τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τὰ πλοῖα, ἐτελέσθη εἰς τὸν τρόπον, ὥστε προξενεῖ μεγάλην τιμὴν εἰς αὐτοὺς ὡς καὶ ὁ ἴδιος Κιουταχῆς ἠμπορεῖ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, παρευρεθεὶς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Φαληρέως, θεωρῶν τὰ πλοιάριά μας γεμάτα στρατιώτας, καὶ ἀναχωροῦντα συνεχῶς ἀπὸ τὰ παράλια χωρὶς τὰ στρατεύματά του νὰ δυνηθοῦν νὰ τὰ ἐμποδίσουν. Διαρκούσης τῆς μετακομίσεως τῶν στρατιωτῶν μας ἱκανοὶ ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ τῶν ἐχθρῶν, ἐνῷ ἐκ τῶν ἡμετέρων εἷς μόνος ἐπληγώθη. Εἰς τὸν ἐχθρὸν δὲν ἀφήσαμεν εἰμὴ ἕνα λόφον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφοῦ δὲν εἶναι μήτε ὕδωρ,

μήτε δένδρα, ὁ καύσων τοῦ ἡλίου εἶναι ἀφόρητος· οἱ κατὰ τὴν ὀπισθοφυλακὴν ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶταί μας, καὶ οἱ λαβόντες τὴν φροντίδα τῆς μετακομίσεως τῶν πυροβόλων καὶ πολεμεφοδίων, εἶναι ἄξιοι τιμῆς καὶ ὑπολήψεως τῶν συμπατριωτῶν των. Μεταξὺ αὐτῶν διέπρεψαν οἱ στρατηγοὶ Μακρυγιάννης, Κ. Βλαχόπουλος, Βελισσάριος Καλόγηρος, Γιαννούσης καὶ Διαμαντῆς Ζέρβας· οἱ τελευταῖοι ἀπὸ τοὺς ἐπιβιβασθέντας στρατηγοὺς καὶ τῶν ὁποίων οἱ στρατιῶται ἐμπόδιζαν τοὺς Τούρκους προχωροῦντας εἰς τὰ παράλια, εἶναι ὁ γενναῖος Ιω. Κολοκοτρώνης καὶ Νικήτας Σταματελόπουλος. Αὐτοὶ οἱ δύο ἀληθινοὶ πατριῶται ὡδήγησαν εἰς τὰ πλοῖα τοὺς στρατιώτας των μὲ σημαίας ἀναπεπταμένας. Μετὰ τοὺς ἀνωτέρω δὲν ἠμπορῶ ν' ἀποσιωπήσω τὸν ζῆλον καὶ τὴν καρτερίαν τῶν πλοιάρχων καὶ ναυτῶν τοῦ στολίσκου μας, οἱ ὁποῖοι μετεκόμιζαν τοὺς στρατιώτας μας· ὁ κυβερνήτης τῆς Σπετσιώτικης Γολέτας ἡ Σπαρτιᾶτις, Γ. Μυραλῆς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ Σάντος, καὶ Λάζαρος Παναγῆ, καθὼς καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ναῦται Σπετσιῶται ἔδειξαν τὴν μεγαλητέραν προθυμίαν καὶ ζῆλον, τόσον εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, καθὼς καὶ εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ καιροῦ, ἀφοῦ ὁ ῥηθεὶς Μυραλῆς ἐδιωρίσθη παρὰ τοῦ ά. στολάρχου Λόρδ Κοχράνου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου, χρεωστῶ πρὸς αὐτὸν πολύ, καὶ ἕνεκα τούτου τὸν συνιστῶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν φροντίδα τῆς Σ. ταύτης ἐπιτροπῆς.

Ἐν τοσούτῳ μένω μὲ βαθύτατον σέβας

Ἐκ τῆς Σαλαμῖνος τῇ 16 Μαΐου 1827

Ὁ ἀρχιστράτηγος
Τζούρτζ.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος περιωρίσθη εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς νήσους· ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἐν σελίδι 218 καὶ 219 ἐπιτροχάδην καὶ ἐπιπολαίως διατρέχει τὰ συμβάντα ταῦτα ὡς ἐφεξῆς.

«Ἡ Ἑλλὰς περιέστη εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν· ὅλη ἡ στερεὰ ἦτο εἰς χεῖρας τῶν πολεμίων· Κυβέρνησις σχεδὸν δὲν ὑπῆρχεν· εἰς Ναύπλιον ἐπεκράτουν ἔριδες ἐλεειναί· ὁ Κόχραν

ἐπέπλευσεν εἰς τὴν δυτικὴν τῆς Πελοποννήσου παραλίαν, ὅπου ἦτον ἡ ἑστία τῆς τοῦ Ἰμπραΐμ πασᾶ δυνάμεως, ἐνεφανίσθη ἔπειτα ἔμπροσθεν τῆς Ἀλεξανδρείας. . . . . Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἰμπραΐμ πασᾶς μετὰ πεντάμηνον ἀπραξίαν, εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα, καί, περάσας τῇ 6. τοῦ μηνὸς τούτου, τὸν Ἀλφειόν, ἐπόρθησεν αὖθις τὴν Ἦλιν, ἦλθεν εἰς Πάτρας, ἀνέβη ἐκεῖθεν εἰς Καλάβρυτα, καί, πορευθεὶς εἰς Τρίπολιν, ἐπανέλαβε τὰς ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ καὶ Λακεδαίμονι δῃώσεις αὐτοῦ· τῇ δ' 6 Ἰουνίου ἐπανῆλθεν ἐκ νέου εἰς Μεθώνην, ὅπου περιέμενε τὰς ἐπικουρίας, τὰς ὁποίας ἤξευρεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἢ μᾶλλον τοῦ Πατρινοῦ παρασκευαζομένας ». .

Ἤδη εἰς Πελοπόννησον συνέβησαν πολλαὶ σημαντικαὶ μάχαι, ὡς κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ, τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς παραλείπει, καὶ ἤδη ἀπεπειράθη ὁ Ἰμπραΐμης νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, καὶ ὄχι κατὰ τὰ 1826 ὅπου ἀναφέρει ἐν σελίδι 193· ἀλλὰ περιέπεσε καὶ εἰς ἄλλους τοιούτους ἀναχρονισμούς.

Μάλιστα δὲ παραλείπει καὶ τὸ κυριώτερον ἔργον τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅτι μετ' ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἀπεσόβησε τὸ μίασμα τῆς ὑποταγῆς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου· καὶ τοιουτοτρόπως, καὶ ἂν ἐχάθη ὁ Καραϊσκάκης καὶ ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς ὑπετάχθη, διατηρηθείσης ἀνυποτάκτου τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων, διετηρήθησαν ἐξανιστάμενα εἰσέτι καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐνήργουν αἱ προστάτιδες δυνάμεις διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος· ἄλλως ὑποταχθέντων ὅλων τῶν ἄλλων μερῶν ἂν ὑπετάσσετο ὁλοσχερῶς καὶ ἡ Πελοπόννησος, τί ἠδύναντο ν' ἀντιτάξωσιν αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις ἀπέναντι τῆς ἑκουσίας ὑποταγῆς, προσπαθοῦσαι νὰ καταγράψωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν βίβλον τῶν ἐθνῶν;

Ὁ Ἰμπραΐμης ἀφοῦ διὰ τῆς λεοντῆς δὲν ἐδυνήθη νὰ κατακτήσῃ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ οὔτε σπιθαμὴν γῆς, μετεχει-

ρίσθη ἤδη τὴν ἀλωπεκὴν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπόν του· καὶ πρῶτον ἀπεπλάνησε τὸν Νενέκον μικρόν τινα καπετανίσκον ὅστις μόνος κατὰ μίμησιν τινῶν καπετάνιων τῆς Στερεᾶς ὑποταχθεὶς, ἤρχισε νὰ παρασύρῃ καὶ τὸν λαὸν τῆς ἐσχάτης τάξεως, ἐξ ἧς πολλοὶ ἐδήλωσαν τὴν πίστιν των πρὸς τὸν Ἰμπραΐμην, ὅστις τοὺς ἐπεδαψίλευεν 'Ραϊμπουγιουρτιὰ διʼ ἀσφάλειάν των· καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐνεσπείρετο τὸ μίασμα εἰς τοὺς λοιποὺς κατοίκους· ἀλλʼ ὁ Κολοκοτρώνης μετʼ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν διὰ τῶν δραστηρίων προσπαθειῶν του μεταχειρισθεὶς ποῦ μὲν προτροπὰς, ποῦ δὲ βίαν, ἀπειλῶν καὶ τιμωρῶν, ἀνέστειλε τὸ διαδιδόμενον τοῦτο κακὸν, καὶ ἐφύλαξεν οὕτως ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀκεραιότητος καὶ κυριαρχίας, τὰ ὁποῖα εὗρεν ὁ ἀπὸ τὰς τρεῖς εὐεργέτιδας δυνάμεις ἀποσταλεὶς στόλος, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἐπεραίωσεν ὅ,τι πρὸ 7. περίπου ἐτῶν οἱ Ἕλληνες ἠγωνίζοντο· ὡς πρὸς τʼ ἀνωτέρω δὲ γεγονότα καὶ λοιπὰ ἐν Πελοποννήσῳ συμβάντα ἔχομεν ἀξιόλογα τεκμήρια τὰς κατωτέρω καταχωρουμένας ἐπιστολάς· συνέβησαν δʼ ὡς ἕπεται.

Ἐν Πελοποννήσῳ δὲν ἦτον δυνατὸν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐῤῥέθη, νὰ συστηθῇ ϛρατόπεδον ἱκανὸν ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν· διότι οὔτε ἡ Κυβέρνησις εἶχε νὰ τοὺς χορηγήσῃ, οὔτε οἱ κάτοικοι, οἵτινες μάλιστα διὰ χόρτου καὶ βαλάνης ἔζων. Ἀλλʼ ὁ Κολοκοτρώνης μαθὼν τὰ κινήματα τοῦ Νενέκου καὶ λαβὼν τὸ κάτωθεν ἔγγραφον τῆς Κυβερνήσεως, διʼ οὗ ἡ Κυβέρνησις ἀφιεροῖ τὴν παροῦσαν κρίσιμον περίστασιν εἰς τὴν φρόνησίν του, ἵνα ἐνεργήσῃ ὅ,τι κρίνει ὑπὲρ τῆς Πατρίδος· ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάδοσιν τοῦ μιάσματος τῆς ὑποταγῆς· καὶ περὶ τούτου ἔλαβε τὰ προσφορώτερα μέτρα· καὶ διέταξε τὸν μὲν Β. Πετμεζᾶν, Θ. Μελετόπουλον καὶ Κουμανιώτην νὰ στρατεύσωσιν εἰς Νεζερᾶ, ἵνα προσβάλωσι τὸν εἰς Πάτρας ἐχθρὸν, καὶ ἐπαναφέρωσι τοὺς ἀποπλανηθέντας, καὶ μάλιστα ἵνα

συλλάβωσι τὸν προδότην Νενέκον, ἤ, τοὐναντίον, νὰ τὸν φονεύσωσι· τὸν δὲ Νικήταν ν' ἀπέλθῃ διὰ τοῦ Μιστρᾶ εἰς Μεσσηνίαν, ἵνα συγκεντρώσῃ στρατὸν καὶ προσβάλῃ τοὺς ἐν τοῖς ἐκεῖσε φρουρίοις ἐχθρούς, ὅστις μεταβὰς συνεκέντρωσε περὶ τὰς 2000 στρατιωτῶν· τὸν δὲ Δ. Πλαπλούταν καὶ υἱόν του Γενναῖον νὰ συσσωματώσωσιν εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου 3000 στρατοῦ· μεθ' οὗ οὗτοι ἐκινήθησαν πρὸς τὸ Λιβάρτζι, ὅπου ἐπανέφερον τοὺς ἐκεῖσε ὑποτεταγμένους· αὐτὸς δὲ ὁ Κολοκοτρώνης διατάξας τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ἐκεῖθεν στρατολογήσας τοὺς Κορινθίους ὑπὸ τὸν Π. Νοταρᾶν, ἀπῆλθε καὶ ἐτοποθετήθη κατὰ τὸν Φενεόν.

Ὁ Ἰμπραΐμης καταλιπὼν εἰς Πάτρας 4000 ὑπὸ τὸν Δελὶ-Αχμὲτ πασᾶν, παρέλαβε τὸ λοιπὸν σῶμα συμποσούμενον μέχρι τῶν 13,000, καὶ ἐνέβαλε μετὰ τοῦ Νενέκου καὶ μέρους ὑποτεταγμένων εἰς Καλάβρυτα, ἀπειλῶν τὴν Μονὴν Σπηλαίου· τότε ὁ Κολοκοτρώνης διέταξε τὸν Ν. Πετμεζᾶν μετὰ 600 καὶ 100 σωματοφύλακάς του ὑπὸ τὸν ὑπασπιστήν του Χ. Χρυσανθόπουλον καὶ εἰσέδυσαν εἰς τὴν Μονὴν ταύτην πρὸς ἐνίσχυσίν της· εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον περίστασιν τῆς Πελοποννήσου προσεκλήθησαν παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀγῶνα καὶ τὰ ἐν Ναυπλίῳ καὶ μάλιστα ἐν τῷ Φρουρίῳ τῆς Κορίνθου ἀναπαυόμενα Ἠπειροσουλιώτικα καὶ Στερεοελλαδίτικα στρατεύματα, ἀριθμούμενα μέχρι 5,000, ὑπολαβόντος ὅτι ταῦτα ἤθελον ἀποδώσει τὴν χάριν τῶν Πελοποννησίων, οἵτινες κατέλιπον ἐκτεθειμένας τὰς οἰκογενείας των εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ μετέβησαν πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ καίτοι ὑποσχεθέντα οὐ μόνον τότε δὲν ἦλθον, ἀλλ' οὔτε καθ' ὅλον τὸ ἔτος τοῦτο ἐκινήθησαν ἀπὸ τὰς θέσεις των, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰς κάτωθεν ἀπὸ 30 Ἰουνίου

καὶ 11 Ἰουλίου, ἐπιστολάς των, διότι εἶχον ἔριδας μεταξύ των· ὁ Ἰμπραΐμης προχωρῶν ἀπέναντι τοῦ Σπηλαίου καὶ θεωρήσας τὴν ὀχυρὰν θέσιν καὶ τὴν ἱκανὴν φρουρὰν τῆς Μονῆς ταύτης, δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν προσβάλῃ κατὰ μέτωπον· ἀλλὰ νύκτωρ ἔπεμψε τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ του πρὸς τὸ ὄπισθεν τοῦ Σπηλαίου μέρος, κατὰ τὸ Διακοπτὸν, ἵνα δοκιμάσῃ τὰς θέσεις καὶ νὰ αἰχμαλωτίσῃ τοὺς ἐκεῖσε καταφυγόντας Ἕλληνας, εἰς δὲ τὴν ἐπιστροφήν του ἐξελθοῦσα ἡ φρουρὰ τοῦ Σπηλαίου καὶ ὑπὲρ τοὺς 100 μοναχοὺς ὥρμησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, φονεύσαντες ὑπὲρ τοὺς 120. ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τοὺς 12, ἐν οἷς καὶ ὁ Καπετάνος Σαρδελιάνος.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπήν.

Διαφόρους ἀναφοράς μας διεύθυνα πρὸς τὴν ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν, παριστάνων τὴν μεγίστην ἀνάγκην τοῦ νὰ οἰκονομηθῶ ὅσον τάχος μέρος τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ κινήσω τοὺς Πελ. κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ᾽ εἰσέτι ἀπάντησιν δὲν ἔλαβα, καὶ φαίνεται ὅτι ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων ἡ κυβέρ. ἐμποδίσθη, μὴ ἠξεύρουσα τί νὰ μὲ ἀποκριθῇ· ἐγὼ μ᾽ ὅλον τοῦτο ἔλαβα μέτρα, ὥστε νὰ κινηθῶ, καὶ ἀπὸ ὅλα ἀπρόβλεπτος, μ᾽ ὅλον ὅτι ἄνευ τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων εἰς τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται τὴν σήμερον ἡ Πελοπόννησος, ὀλίγον ἐλπίζω νὰ κατορθώσωμεν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν λείπω διὰ τῆς παρούσης μου νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν ἀνάγκην ταύτην, ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομήν της· χρεωστῶ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω προσέτι, ὅτι τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, θεωρῶν τὰς κρισίμους περιστάσεις τῆς πατρίδος καὶ τὰς ἀνάγκας της ἔγραψα πρὸς τὸν σημαντικώτατον καὶ ἐγνωσμένον φιλέλληνα, Αμερικανὸν Ἐβερέτον γράμμα, μὲ τὸ ὁποῖον προέτρεπον αὐτὸν καὶ τοὺς φιλελευθέρους λαοὺς τῆς Ἀμερικῆς, νὰ συνδράμουν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνιζομένους ἀδελφοὺς των χριστιανοὺς Ἕλληνας· τοῦτο ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς φιλέλληνας τῆς Ἀμερικῆς ν᾽ ἀρχίσουν νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν βοήθειάν μας, καθόσον οἱ νόμοι τῶν ἐθνῶν συγχωροῦν· τοῦτο μᾶς ἀ-

ποδεικνύει ἡ στάλσις τῶν τροφίμων καὶ ἄλλων, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ ἀπόκρισις τοῦ Κ. Ἐβερέτου, ἴσον τῆς ὁποίας σᾶς ἐμπερικλείω· ὁ σκοπὸς τῶν ἀξιοσεβάστων φιλελλήνων τῆς Ἀμερικῆς τοῦ νὰ βοηθήσουν τὴν Ἑλλάδα, ἡ μεγάλη ἀνάγκη τοῦ νὰ συγκροτηθῇ στρατόπεδον, τοῦ νὰ ἀσφαλίσῃ τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὴν σφαγὴν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ οἰκονομηθῇ πρὸς τὸ παρὸν ἡ φρουρὰ τοῦ Ναυπλίου πρὸς ἀποφυγὴν κάθε ἐνδεχομένης ἀταξίας, ἡ κατάχρησις τὴν ὁποίαν ἐπρόβλεπον, ὅτι ἔμελλε ἀφεύκτως ν' ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν διανομὴν τοῦ μέρους ἐκείνου τῶν τροφῶν, ὅπου εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἀπεβιβάσθησαν ἐκ τοῦ Ἀμερικανικοῦ πλοίου, ὡς συνεισφοραὶ τῶν φιλελλήνων τῆς νέας Ὑόρκης, εἰς βοήθειαν πτωχῶν καὶ ἀδυνάτων, μὲ παρεκίνησαν νὰ ἐμποδίσω τὴν διανομὴν τῶν τροφίμων καὶ νὰ μεταχειρισθῶ αὐτὸ τὸ μέρος πρὸς σύστασιν τοῦ στρατοπέδου καὶ ἐξοικονόμησιν τῆς φρουρᾶς τοῦ Ναυπλίου, εἰδοποιῶν ἐπισήμως καὶ εἰς τὸ κοινὸν τὴν πρᾶξίν μου ταύτην καὶ ὑποσχόμενος ὡς ἡ ἰδία εἰδοποίησις διαλαμβάνει, ἴσον τῆς ὁποίας λαμβάνω τὴν τιμὴν καὶ νὰ σᾶς περικλείσω· ἐπειδὴ τὰ πρὸς τὴν πατρίδα χρέη μου μὲ ὑπαγόρευσαν τοιαύτην πρᾶξιν, αὐτὰ τὰ ἴδια χρέη μὲ ὑπαγορεύουν νὰ τὸ κοινοποιήσω πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπισήμως, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι ὡς φρόνιμον καὶ ἀνάλογον τῶν περιστάσεων θέλει τὴν ἐγκρίνει· καὶ μένω εὐσεβάστως.

18 Μαίου. 1827. ἐκ Ναυπλίου.

ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων.

Θ. Κολοκοτρώνης.

ἙΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Η ΑΝΤΙΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων Κ. Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἡ Κυβέρνησις πάντοτε ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀνάγκην συστάσεως Πελοποννησιακοῦ στρατοπέδου, καὶ ἐνασχολουμένη νὰ εὕρῃ πόρον νὰ σᾶς εὐκολύνῃ εἰς τοῦτο, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐνεργῇ περὶ τούτου πᾶν δυνατὸν, καὶ προχθὲς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 891 σᾶς ἀνήγγειλε τὴν περὶ ταῦτα διάθεσιν καὶ ἐνασχόλησίν της, καὶ σᾶς ἐσώκλειε διαταγὴν πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ φορτίου τοῦ Ἀμερικανικοῦ πλοίου νὰ σᾶς δώσῃ 600 βαρέλια ἄλευρον, καὶ ἑτέραν πρὸς τὸν Σ. Σπη-

λιοτόπουλον νὰ σᾶς δώσῃ 10, 000 δεκάρια φυσέκια· ἀλλ' ἐνῷ εἶχεν ἐκπέμψει τὴν εἰρημένην, τὸ Ἀμερικαεικὸν πλοῖον ἔφθασεν ἐνταῦθα, διὰ τοῦτο ἐφρόντισε νὰ σᾶς οἰκονομήσῃ ἄλλας τροφὰς, διὸ σᾶς ἐγκλείει διαταγὴν πρὸς τοὺς ἐπιστάτας τῆς συνάξεως τῶν ἐθνικῶν προσόδων τοῦ Ἄργους νὰ λάβετε ἐπὶ τὸ παρὸν παρ' αὐτῶν 1, 700 κοιλὰ γέννημα, καὶ ἑπομένως θέλει φροντίσει νὰ σᾶς πέμψῃ καὶ ἄλλα.

Ἡ Κυβέρνησις γνωρίζει πόσον εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐκστρατεύσητε μίαν ὥραν ἀρχήτερα πρὸς τὰ μεσαίτερα τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ ἐμψυχώσητε καὶ παροτρύνητε τὸν λαὸν διὰ νὰ τρέξουν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ λάβετε ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα νὰ συγκροτήσετε στρατόπεδον, νὰ παρεμποδίσητε τοὺς ὀλεθρίους σκοποὺς καὶ τὰς ἀφανιστικὰς ἐφορμήσεις τοῦ Ἄραβος.

Ἐλπίζει πολὺ εἰς τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν καὶ ἱκανότητά σου, καὶ ἀφιερώνει τὸ πᾶν εἰς τὴν φρόνησιν καὶ ἐπιμέλειάν σου νὰ μεταχειρισθῆτε οἱποιουσδήποτε τρόπους διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος.

Τὴν 19 Μαΐου 1827. ἐν Πόρῳ

Ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή. ὁ Γεν. Γραμματεύς.

Γ. Γλαράκης.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπήν.

Χθὲς διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 312 ἀνέφερον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅσα ἡ ὥρα ἐκάλει περικλείων καὶ διάφορα ἔγγραφα διὰ νὰ πληροφορηθῇ ἐξ αὐτῶν ἡ Κυβέρνησις τὰ αἴτια, ἅτινα μὲ ἠνάγκασαν νὰ θελήσω διὰ νὰ ἐμποδίσω τὸν Ἀμερικανὸν Κ. Χάου, ἀπὸ τὸ νὰ διανείμῃ τὸ ἄλευρον, ὅπου τὸ Ἀμερικανικὸν πλοῖον ἔφερεν ἐνταῦθα· διὰ τῆς παρούσης μου δὲ προσθέτω, ὅτι χθὲς τὸ δειλινὸν μοῦ ἐπαρουσίασεν ὁ εἰρημένος Κ. Χάου τὰς πρὸς αὐτὸν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀλεύρου ὁδηγίας τῆς φιλελληνικῆς εταιρείας τῆς νέας Ὑόρκης· ὁμοίως καὶ ἔγγραφον τοῦ Διοικητοῦ τῶν αὐτῶν δυνάμεων τῶν Ἡνωμένων ἐπαρχιῶν εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιβεβαιόνει τὰς ὁδηγίας αὐτὰς, καὶ ἐπιμένουσιν εἰς τὸ νὰ μείνωσιν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Κ. Χάου. ἠναγκάσθην λοιπὸν τὸ κατ' ἐμὲ νὰ παραχωρήσω πρὸς αὐτὸν τὴν διανομὴν τοῦ ἀλεύρου, καὶ οὕτως μὲ ἔλειψε καὶ αὐτὴ ἡ ἐλπὶς τῆς οἰκονομίας τοῦ στρατοπέδου· πρὸς δὲ τὸ ἑσπέρας ἔλαβα τὴν ὑπ' ἀριθ. διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπαρουσίασα τὴν πρὸς αὐτὸν προσκλητικήν της διὰ νὰ μοὶ δοθῶσι 600 βαρέλια ἀλεῦρι,

ἀλλ' οὔτε ἐδέχθη, ὁμοίως καὶ ὁ ἐπιστάτης τῶν πολεμοφοδίων δὲν ἐδέχθη διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὰ φουσέκια, προβάλλων δυσκολίας καὶ τὰ παρόμοια, διὸ καθυποβάλλων ὅλα αὐτὰ ὑπ' ὄψιν τῆς Σ. κυβερνήσεως, παρακαλῶ νὰ ἤθελε λάβῃ πραγματικὰ μέτρα νὰ μὲ προμηθεύσῃ τροφὰς ἀπὸ ἐκείνας, ὅπου εὑρίσκονται αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ πολεμοφόδια, διότι διαφορετικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθώσωμεν τίποτε· ὁ Ἰμπραΐμης ὡς πληροφορούμεθα ἐκτάνθη ἕως εἰς τὴν Βοστίτζαν, καὶ ἐπαπειλοῦνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη παρ' αὐτοῦ, μάλιστα τὰ τῶν Πατρῶν καὶ Κάπελης ἄρχισαν τρόπον τινὰ νὰ ἐνεργοῦν μυστικὰς διαπραγματεύσεις μὲ τὸν ἐχθρὸν, κινούμενα ἀπὸ τὰς ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις του· ἐγὼ ἔγραψα πρὸς αὐτοὺς ἐνθαρρυντικὰ καὶ ἐπαπειλητικὰ γράμματα, ἀλλ' ὁ λαὸς μὴ βλέπων κανένα ἰδικόν μας κίνημα εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ἀπελπισίαν· ποτὲ δὲν εὑρέθη εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται σήμερον δεινὴν περίστασιν ἡ Πελοπόννησος, χρειάζονται μέτρα πραγματικὰ διὰ νὰ ἐνθουσιασθῇ ὁ λαὸς, καὶ τὰ μέτρα αὐτὰ χωρὶς τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων εἶναι ἀδύνατον νὰ παρθῶσιν. Τὸ Ναύπλιον τὸ ὁποῖον ἔμεινε τὸ μόνον ἄσυλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτὸ τρέχει ἀχρεῖα, καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν διὰ τὴν φρουρὰν ἀναγκαίων, ἐπαπειλοῦνται ἐμφύλια κακὰ εἰς αὐτό· ἡ παῤῥησία τῆς Κυβερνήσεως ἐδύνατο νὰ προλάβῃ αὐτά· ὄχι δὲ ὀλιγώτερον καὶ ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἀρχιστρατήγου, διὰ τοῦτο εἶμαι γνώμης νὰ τὸν προσκαλέσῃ ἡ Κυβέρνησις, νὰ ἔλθῃ ὅσον τάχιστα ἐνταῦθα, διότι ὡς εἶπον ἡ κατάστασις τοῦ φρουρίου τούτου ἂν δὲν διορθωθῇ ἐγκαίρως δὲν θέλει φέρει καλὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Νικήτας καὶ Γενναῖος ἦλθον εἰς Ἐπίδαυρον καὶ ἀπόψε ἕως αὔριον περιμένονται καὶ αὐτοὶ ἐδῶ, τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, τροφὰς καὶ πολεμοφόδια χρειάζονται, ἐπειδὴ χωρὶς τούτων δὲν κατορθοῦμεν τίποτε· περιμένω ὅσον τάχιστα ἀπάντησιν πραγματικὴν τῆς Κυβερνήσεως· ἔχων τελειωμένην τὴν παροῦσαν μου ἔλαβα καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 950 διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἐν ᾗ εὗρον καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐπιστάτας τῶν προσόδων τοῦ Ἄργους διὰ νὰ δώσουν 1700 κοιλὰ γέννημα· θέλει τὴν στείλω πρὸς αὐτοὺς νὰ ἰδῶ τί θὰ μοῦ ἀποκριθοῦν, ἀλλὰ προσμένω ἀρκετὰς τροφὰς καὶ πολεμοφόδια· ἐγὼ ἔλαβα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ κινηθῶ καὶ νὰ συστήσω στρατόπεδον, πλὴν χρειάζεται νὰ μὲ συντρέξῃ ἡ Κυβέρνησις μὲ τὰ

ἀναγκαῖα πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν αὐτοῦ· μένω εὐσεβάστως.

20 Μαΐου 1827 ἐκ Ναυπλίου.

ὁ Γεν. Ἀρχ. τῶν Πελοπον. στρατευμάτων.

Πρὸς τοὺς Γενναιοτάτους στρατηγούς. Β. Πετμεζᾶν, *Δ. Μελετόπουλον καὶ Θάνον* Χρυσανθακόπουλον.

Τὴν ἀπὸ 26 Μαΐου ἐκ Μεγάλου Σπηλαίου ἐπιστολήν σας ἔλαβον, καὶ ἴδον τὰ ἐν αὐτῇ, χαίρω διὰ τὴν ὁποίαν κατεβάλετε προσπάθειαν διὰ τὴν ταχεῖαν συγκρότησιν τοῦ στρατοπέδου· προχθὲς ἐξῆλθον κἀγὼ τοῦ Ναυπλίου καὶ διευθύνομαι εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου. Ἡ γενναιότης Σας δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ χρέη τοῦ πατριωτισμοῦ σας θέλει βάλλετε τὴν δυνατὴν προσπάθειάν σας διὰ νὰ συστήσατε ὅσον τάχος στρατόπεδον εἰς τὰ Νεζερᾶ, ἀπαντῶντες φρονίμως καὶ κάθε ἀντενέργειαν, δὲν ἀμφιβάλλω περιπλέον, ὅτι διὰ τῆς φρονήσεώς Σας θέλει παιδευθοῦν ἀναλόγως τοῦ στυγεροῦ κινήματός των ὁ Νενέκος καὶ λοιποὶ ὁμόφρονές του ὅλοι· ἀλλ᾽ ἐν τοσούτῳ ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ σᾶς εἴπω, ἅμα συστήσετε στρατόπεδον, ἢ νὰ εἴπω κάλλιον, ἅμα συναχθῆτε, νὰ πάρετε ὅσους περισσοτέρους στρατιώτας δυνηθῆτε καὶ νὰ ὑπάγητε νὰ πιάσητε τὸν Νενέκον, ἂν δὲ σᾶς ἀντισταθῇ, ἢ ἔχῃ συντρόφους πραγματικοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῶν Ἀρβανιτοχωρίων, νὰ τοὺς βάλητε αὐτὸν καὶ ὅλους (ἂν ἔχουν εἴδησιν) εἰς τὸ ντουφέκι ἄνδρας καὶ γυναῖκάς των, νὰ λαφυραγωγήσετε ὅλον τὸ πρᾶγμά των, μὲ ἕνα λόγον νὰ φερθῆτε ὡς πρὸς Τούρκους, διὰ νὰ παιδεύσητε αὐτούς, νὰ κάμετε διὰ τούτου καὶ κάθε ἄλλον, ὁ ὁποῖος ἂν ἔχῃ τι εἰς τὸν νοῦν του νὰ τὸ ἀποδιώξῃ· ἡ φρόνησις ὁδηγουμένη διὰ τῆς δραστηριότητός Σας, ἂς κάμῃ εἰς αὐτοὺς ὅ,τι στοχασθῇ ἀνάλογον. ἐγὼ προσμένω ν᾽ ἀκούσω, ὅτι ἐπαιδεύσατε αὐτοὺς πρεπόντως, καὶ ὅτι ἐσυστήσατε στρατόπεδον· αὔριον μεθαύριον ἀναχωροῦμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ Νικήτα, Γενναίου, Τζόκρη καὶ λοιπῶν διὰ τὰ ἐνδότερα, καὶ ἐκεῖ προσμένω νὰ λαμβάνω συχνὰ γράμματά σας· οἱ φροντισταὶ ἀνεχώρησαν ἀπὸ προχθές· τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοπέδου σας θέλει διορίσω, ἅμα ἀνέβω ἐπάνω· ὁ Λαρπύλας καὶ Σαγιᾶς εὑρίσκονται εἰς τὸ μέρος τοῦ μέγα σπηλαίου· αὐτοὶ ὡς πληροφοροῦμαι δὲν ἠθέλησαν νὰ συνεννοηθοῦν μὲ τὸν Νενέκον, γράψετέ τους, παρακινήσατέ τους νὰ κινηθοῦν εἰς τὰ ἅρματα, καὶ ἑνωθοῦν μὲ τὴν

Γενναιότητάσας, καὶ νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν δυνατὴν ἐπιῤῥοήν τους εἰς τὰ Ἀρβανιτοχώρια, διὰ νὰ τὰ ἀποσπάσουν ἀπὸ τὰ δουλικὰ φρονήματα τοῦ Νενέκου καὶ λοιπῶν, καὶ νὰ τὰ κινήσουν εἰς τὸν πόλεμον· σήμερον ἔφθασε καὶ ἡ βουλὴ, καὶ ἀκούεται κρότος κανονίων.

Τὴν 29 Μαΐου 1827. Ἄργος. ὁ Γεννικὸς Ἀρχ. τῶν Πελ. Στρατευμάτων. Θ. Κ.

Πρὸς τὸν Σεβαστὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς.

. . . .

. . . .

τὴν ἰδίαν προθυμίαν εἶμαι ἕτοιμος νὰ δείξω καὶ εἰς τὸν Ἰμπραΐμη μὲ περισσότερον ἐνθουσιασμὸν, ἀλλὰ ἂν μὲ ἔλειπαν καὶ τότε τὰ μέσα τοῦ πολέμου, πλὴν εἰς ὅποιον μέρος εὑρίσκοντο ἀπὸ αὐτὰ δὲν μὲ ἐμποδίζοντο· τὴν σήμερον ὅμως ἡ ἔλλειψις τῶν μέσων μὲ ἀποκαταστaίνει ἀνίκανον πρὸς τὸ παρὸν, ὄχι νὰ συστήσω στρατόπεδον, ἀλλ' οὐδὲ νὰ κάμω τὸ παραμικρὸν στρατιωτικὸν βῆμα, διότι ἀντὶ τῆς ὠφελείας θὰ προξενήσω βλάβην καὶ ζημίαν, καθὼς καθυπέβαλα τοῦτο ἐν ἐκτάσει, καὶ μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 492 ἀναφοράν μου. ὅθεν σᾶς παρακαλῶ νὰ γράψετε ἐντόνως πρὸς τὴν ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν, νὰ μοῦ προμηθεύσῃ ὅσον τάχιστα τοὐλάχιστον πολεμοφόδια. Ἡ Πελοπόννησος τρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον καὶ καμμία πρόβλεψις ἀπὸ κανὲν μέρος διὰ τὸν λαόν της δὲν γίνεται, δὲν ἐλπίζει παρὰ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους· καὶ ὅταν ὡς κοινὴ μήτηρ δὲν ἐπιβλέπῃ μὲ συμπάθειαν εἰς αὐτὴν, τὴν κινεῖ εἰς ἀπελπισίαν· οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους εἶναι δίκαιον νὰ βάλουν πρῶτον ἀντικείμενον τῶν σκέψεών των, τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ· καὶ ἡ σωτηρία αὐτὴ δὲν ἐξαρτᾶται, εἰμὴ ἀπὸ τὴν σύστασιν τοῦ στρατοπέδου, τὸ δὲ στρατόπεδον δὲν συνίσταται, ἢ διατηρεῖται, παρὰ διὰ τῶν ἀναγκαίων, διὰ τοῦτο πάλιν παρακαλῶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος νὰ μὴν παραβλεφθῇ περισσότερον ἡ κατάστασις τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους. μένω μὲ σέβας.

29 Μαΐου 1827. ὁ Γεν. Ἀρχ. τῶν Πελο. στρ. Θ. Κ.

Ἅγιοι καθηγούμενοι καὶ λοιποὶ πατέρες σᾶς ἀσπάζομαι.

Τὸ ἀπόγευμα ἐδόθη μία εἴδησις ἐδῶ εἰς τὸ χωρίον μας, ὅτι ἐβγῆκαν οἱ τοῦρκοι, λοιπὸν δὲν ἐπίστευα εἰς αὐτὸ, ὅθεν ὅπου ἐκαβαλίκευσα εἰς τὸ ἄλογόν μου καὶ ἐπῆγα καὶ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου,

καὶ ὅπου εὑρίσκονται μερικοὶ ἀπουκάτω τοῦ Μεραδῆ καὶ ἀπουκάτω εἰς τὴν Γουμενίτζα ἀλλὰ κάμπον καὶ πάλιν εἶναι εἰς τὸν κάμπον τῆς Λαπάτας, καὶ βλέπομεν συνάζονται ὁλοένα καὶ διὰ τοῦτο τὰ ταμπούρια τοῦ μοναστηρίου πρέπει νὰ τὰ δυναμώσετε ὅλα ἀπόψε, μὴ ἔλθουν ἔξαφνα καὶ πάθομεν κανένα περισσότερον ὅπου δὲν ἐλπίζομεν, τόσον καὶ μένω. Ὁ ἀγαπητός Σας

Τῇ πέμπτῃ δεῖλι Κερπινή. Πα. Φραγγόπουλος.

Πρὸς τὴν Σ. Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος.

Κύριοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ.

Καὶ λέγων καὶ γράφων τὸν προκείμενον ἄφευκτον ὄλεθρόν μας καὶ παρακαλῶν νὰ γίνῃ προμήθεια τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου ἴσως δι᾽ αὐτοῦ τὸν ἀποφύγωμεν, ἀπέκαμα, σωροὶ βέβαια θὰ ἔγειναν αἱ ἀναφοραί μου εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους, ὅλα καὶ οἱ λόγοι καὶ τὰ γράμματά μου καὶ αἱ παρακλήσεις μου ὡς σήμερον δὲν ἔκαμαν τὸ μικρὸν ἀποτέλεσμα, δὲν μοῦ ἔμεινε πλέον τύπος διὰ νὰ χρωματίσω μὲ αὐτὸν τὸν ὄλεθρόν μας ζωηρότερα· χάνεται ὁ λαὸς τὸν ὁποῖον παριστάνετε· Κύριοι· ὁ λαὸς τοῦ ὁποίου τὴν σωτηρίαν ἔπρεπε νὰ ἔχετε πρῶτον ὡς οὐσιῶδες ἀντικείμενον, χάνεται ἀτίμως ἐπὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἐλευθερίας του, ὄχι ἀπὸ ἀδυναμίαν του, ἢ ἀπὸ ἔλλειψιν προθυμίας του· ἀλλ᾽ ὅτι ἡ Κυβέρνησις τὸν ἐξέλαβεν ὡς πάρεργον τὸν χαμόν του· εἶπα δὲν μοῦ ἔμειναν οὔτε λόγοι οὔτε γράμματα διὰ νὰ σᾶς τὸν χρωματίσω ζωηρότερα· ἂν εἰς τὰ λεγόμενα ἐμοῦ δὲν δίδετε πίστιν ἂς τὰ ἐπιβεβαιώσωσι τὰ ἐσώκλειστα ἀντίγραφα καὶ πρωτότυπα ἀναφορῶν τοῦ στρατ. Β. Πετμεζᾶ τοῦ Κ. Ν. Φραγγάκη καὶ τῶν φροντιστῶν τοῦ εἰς Νεζερᾶ στρατοπέδου· ἐξ αὐτῶν βλέπετε ὅτι ὁ Ἰμπραΐμης κατ᾽ αὐτὰς κινεῖται διὰ τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου· ὅτι κινεῖται ὀλιγάριθμος μὲν παρ᾽ ἄλλοτε, ἀλλὰ μὲ νέον ἱππικόν, μὲ ἐφωδιασμένον στράτευμα. ὅτι ὁ Κιουταχῆς τρέχει ἴσως νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ συντελέσῃ μὲ τὸν Ἰμπραΐμη εἰς τὴν ταχεῖαν ἐξόντωσιν αὐτῆς καὶ μετ᾽ αὐτῆς ὅλης τῆς Ἑλλάδος· ὅτι οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος μεταβαίνουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ μοναχὸν τὸ τουφέκι τους, καὶ ἐκεῖνοι τῆς Πελοποννήσου δὲν εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν ν᾽ ἀντιπαραταχθοῦν μὲ τοὺς Τούρκους, βέβαια μὲ τί ν᾽ ἀντιπαραταχθῶσι; δὲν ἔγεινε πρόβλεψις

ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸν, οὔτε διὰ φουσέκια κἂν, ὡς νὰ ἐχρειάζοντο μιλιούνια γρόσια, ἢ ὡς νὰ μὴ εὑρίσκοντο ἀπ' αὐτὰ εἰς τὰ φρούρια, εἰς τὰς ἀποθήκας, καὶ ἂν οἱ φρούραρχοι δὲν τὰ ἔδιδον· ἄπαγε! ὡσὰν νὰ μὴν ἦτον τρόπος νὰ ἠγοράζοντο, καὶ ἰδοὺ πῶς ἐξέλαβε πάρεργα ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἔθνους τὸν χαμόν μας· ἀφοῦ δὲν ἔγεινε καὶ διὰ τροφὰς, καὶ ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ μὲ διαταγάς της ὑπ' ἀριθ. 891 καὶ ὑπ' ἀριθ. 950 μὲ διατάττει νὰ μεταχειρισθῶ ὅλην τὴν ἱκανότητά μου καὶ ἀφιερόνει τὸ πᾶν εἰς τὴν φρόνησίν μου, εἰς τὸν πατριωτισμὸν, λέξεις πομπώδεις, ἀπὸ τὸ ἄλλο διατάττει τὰς ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἐθνικῶν προσόδων ἐπιτροπὰς νὰ μὴν ἀκούωσι κανενὸς ἄλλου διαταγὴν, καθὼς ἀπὸ τὸ ἐγκλειόμενον ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῶν προσόδων τῶν Καλαβρύτων καὶ Πατρῶν ἐπιτροπῆς πληροφορεῖσθε· ἐγὼ δὲν ἠξεύρω ἂν ἀκούσθη ποτὲ, ὅτι ἡ φρόνησις καὶ ὁ πατριωτισμὸς μόναι ξηραὶ λέξεις, νὰ ἔχωσι τόσην ἰσχὺν διὰ νὰ συστήσωσιν ἢ διατηρήσωσι στρατόπεδα, ἂν ἐζοῦσαν οἱ ἄνθρωποι μὲ πέτρας δὲν ἐχρειάζοντο τροφαὶ, σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει· κάμε τὸν σταυρόν σου, καὶ πάρε καὶ πέτρας, ἢ πλέον ὁδηγήσατέ με ὑμεῖς ποῖα ἄλλα μέτρα νὰ πάρω. Κύριοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ! διὰ τὸν Θεὸν, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, λάβετε μέτρα σωστικὰ δι' αὐτὴν κἂν τώρα ἐσχάτως, δὲν χρειάζεται κατὰ τοῦτο, παρὰ ἡ θέλησίς σας· προβλέψατέ μας φουσέκια, φουσέκια καὶ τροφὰς, καὶ παρακινήσατε τότε καὶ τὸν αὐτοῦ παραλύοντα λαὸν, νὰ κινηθῇ καὶ αὐτὸς, διὰ νὰ ἑνωθῇ μὲ ἡμᾶς· ἂν μᾶς συντρέξωσιν ὅλοι καὶ πολιτικοὶ καὶ πολεμικοὶ, κοινὸς εἶναι ὁ ἀγὼν, ὁ μὲν ἂς μᾶς συνακολουθήσῃ διὰ νὰ συντελῇ διὰ λόγου, ὁ δὲ δι' ἔργου· ἐκδόσατε ἀντίγραφα τῆς παρούσης μου διὰ νὰ πληροφορηθοῦν ὅλοι τὸν κίνδυνον ὁποῦ τρέχομεν, καὶ τὰ αἴτια τῆς ἀκινησίας τῆς Πελοποννήσου, καὶ διὰ νὰ συντρέξωσι καθεὶς ὅπως δύναται, ὥστε καὶ ἂν χαθῶμεν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον, νὰ χαθῶμεν ὡς Ἕλληνες ἐντίμως· μὴν ἀμελεῖτε πᾶν ὅ,τι γνωρίζετε συντελεστικὸν, διότι θὰ δόσετε λόγον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἀδέκαστον ἱστορίαν, γράφω μὲ πόνον τῆς ψυχῆς μου, ἐπειδὴ βλέπω, ὅτι χάνονται μαζὶ μὲ τὴν πατρίδα καὶ οἱ ἐδικοί μου κόποι, παραλογίζω, καὶ αἰτούμενος τὴν συγγνώμην σας, μένω μὲ βαθύτατον σέβας, εὐχόμενος νὰ ἰδῶ, ὅτι ἐλήφθησαν ἐσχάτως τὰ ἀναγκαῖα μέτρα·

ἄλλως δὲ πρέπει νὰ ἐκλάβω, ὅτι γίνεται ἐπίτηδες ἀμέλεια καὶ ὄψεσθε! ὄψεσθε! ὄψεσθε! διότι οἱ ἀδελφοί μας ῥουμελιῶται μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν Ἀθηνῶν, ἔμειναν ὡς ἔμελλεν, ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Κιουταχῆ, δὲν ἦτον, στοχάζομαι, ὀλίγον ὠφέλιμον νὰ ἔμβη μία μοῖρα πολεμικῶν πλοίων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τοῦτο καὶ τοὺς λαοὺς ἐκείνους ἐμψυχώνει καὶ κάθε ἐνδεχομένην ἐπέμβασιν τοῦ Κιουταχῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐμποδίζει, καὶ ἦτον καλὸν ἡ Κυβέρνησις νὰ παρεκίνει τὸν Α΄. στόλαρχον διὰ νὰ βάλῃ αὐτὴν εἰς ἐκτέλεσιν.

3. Ἰουνίου 1827. ὁ Γεν. Ἀρχ. τῶν Πελ. στρατευμάτων.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τοὺς Γενναίους ὁπλαρχηγοὺς καὶ τοὺς Κυρίους Δημογέροντας Λεονταρίου, Ἀρκαδίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μεσσηνίας.

Τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον διώρισα πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπόν μου διὰ νὰ συστήσῃ στρατόπεδον, ὅπου τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν τὸν ὑπαγορεύσωσι, καὶ νὰ οἰκονομῇ τὴν τροφὴν αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους τῶν ἐπαρχιῶν σας, διορίζεσθε ὅθεν ὅλοι ἐν γένει νὰ τὸν γνωρίσετε ὡς τοιοῦτον, καὶ νὰ προσφέρετε σέβας, εὐπείθειαν καὶ προθυμίαν εἰς τὰς διαταγάς του, ἀφορῶσας τὸ πρὸς τὴν φίλην πατρίδα χρέος Σας· φίλοι Συμπολῖται! ὁ ἐφετεινὸς κίνδυνος εἶναι δεινότερος παρὰ κάθε ἄλλον, ἀλλ᾿ ὅταν θελήσωμεν, τὸν ἀπαντῶμεν εὐκολώτερα, ἀφ᾿ ὅτι ἀπαντήσαμεν ὅλους τοὺς ἕως τώρα· δὲν χρειάζεται παρὰ μία ἀπόφασις· τρέξατε πατριῶται, συμβοηθήσατε τὸν εἰρημένον στρατηγόν, διὰ νὰ συστήσῃ ὅσον τάχος στρατόπεδον ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσει, διὰ νὰ ἀποκρούσητε τὰς ἐχθρικὰς ὁρμάς, καὶ μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι θέλουν παύσει ἐφέτως βέβαια οἱ κόποι μας, διότι ἡ φιλανθρωπία τῆς Εὐρώπης δὲν θέλει μᾶς ἀφήσει ν᾿ ἀπολεσθῶμεν ὕστερον ἀπὸ τόσας θυσίας· κανεὶς ἂς μὴν ἐπιφέρῃ δυσκολίας ἢ ἐμπόδια, διότι ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς τὸν τοιοῦτον κάθε αὐστηρότερον τρόπον· ἀγκαλὰ εἰς τὴν περίστασιν ὅπου τρέχει ἡ πατρίς μας δὲν πιστεύω νὰ εὑρεθῇ κανεὶς τοιοῦτος.

Ὁ Γεν. Ἀρχ. τῶν Πελ. στρατευμάτων.

5. Ἰουνίου 1827. Ἄργος. Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον.

Διορίζεσαι ἅμα λάβῃς τὴν παροῦσάν μου νὰ παραλάβῃς τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου ἐνταῦθα στρατιώτας, καὶ στρατολογήσας μ' ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα ὅσους ὁπλοφόρους σὲ ἀκολουθήσουν ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν Μιστρᾶς νὰ ἀπέλθῃς πρὸς τὰ μέρη τῆς ἐπαρχίας τῆς Μεσσηνίας, ὅπου στρατολογήσας καὶ αὐτοῦ τοὺς ὁπλοφόρους θέλεις προσπαθήσει νὰ συστήσῃς στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον ν' ἀποκρούῃ τὰ ἐχθρικὰ κινήματα καὶ νὰ προφυλάττῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τὰς λεηλασίας καὶ ἐπιδρομάς· ἐν τοσούτῳ δὲ σὲ διορίζω πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπόν μου διὰ τὴν στρατολογίαν τῶν εἰρημένων Ἐπαρχιῶν, καὶ δίδωμί σοι τὴν ἄδειαν νὰ ἐξοικονομῇς τὴν τροφὴν τοῦ συστηθησομένου στρατοπέδου ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους αὐτῶν, φυλάττων μετὰ τῶν δημογερόντων ἑκάστης καθαρὸν καὶ ἀκριβῆ λογαριασμὸν, ὅστις θέλει παραδοθῇ ὅπου ἀνήκει, ἂν εἰς κανένα μέρος ἀπαντήσῃς δυσκολίας ἢ ἐμπόδια εἰς τὴν στρατολογίαν, θέλεις μεταχειρίζεσαι τὸν πλέον αὐστηρότερον τρόπον τῆς βίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ σοὶ ἐγκλείω διαταγήν μου πρὸς τοὺς Καπ. καὶ Δημογέροντας αὐτῶν τῶν ἐπαρχιῶν διὰ νὰ σὲ γνωρίσωσιν ὡς τοιοῦτον ἀντιπρόσωπόν μου, καὶ εὔχομαι ν' ἀποδειχθῇς ἄξιος τῆς ὁποίας χαίρεις ἀγαθῆς ὑπολήψεως καὶ νὰ ὠφελήσῃς τὴν πατρίδα· θέλεις δὲ μοῦ γράφεις συχνὰ καὶ κάθε συμβὰν περίεργον πρὸς ὁδηγίαν μου.

5. Ἰουνίου 1827. Ἄργος.

Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη !

Χθὲς εἶδον τὸν Α. Νικολόπουλον, ἤκουσα παρ' αὐτοῦ μ' εὐχαρίστησιν τῆς ψυχῆς μου μεγάλην τὰς πατριωτικὰς γνώμας καὶ ἀποφάσεις σου· ὁ Θεὸς εἰς αὐτὰς νὰ σὲ ἐπιστηρίζῃ διὰ νὰ γλυτώσῃς τὴν δυστυχισμένην πατρίδα, ἡ ὁποία πνέει τὰ λοίσθια. Γνωρίζω πόσον δύσκολος εἶναι ἡ περίστασις, ἀλλὰ διὰ τοῦτο στοχάζομαι ὅτι πρέπει νὰ γενῇς ἀνώτερος πάσης περιστάσεως καὶ δυσκολίας διὰ νὰ γνωρισθοῦν παρὰ πάντων καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ὅτι εἶσαι ὁ ἔνθερμος τῆς πατρίδος ὑπερασπιστής, καὶ ὅτι ἀπὸ ἐσὲ

περιμένει καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην περίστασιν τὴν ἀνόρθωσίν της· μὴν ἀπελπίζεσαι, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔχει πολλοὺς φίλους οἱ ὁποῖοι εἶναι ἰδικοί σου φίλοι ὅλοι καὶ αὐτοὶ πανταχόθεν θέλει συνδράμουν. Στοχάσου, ὅτι ἂν καὶ κατὰ δυστυχίαν τίποτε δὲν δυνηθῇς νὰ κατορθώσῃς, τοὐλάχιστον ἔκαμες τὰ χρέη σου, ἐλευθέρωσες ἀπὸ κάθε ἔλεγχον τὴν συνείδησίν σου· ἄκουσον τοῦτο καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν πληροφορεῖσαι τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων, καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ὅπου ὁ ἴδιος θέλει δοκιμάσεις. . . . . ὑποθέτεις ἀντενεργείας εἰς τὰς πατριωτικὰς ἐργασίας σου δὲν τὸ πιστεύω, ἀλλ' ἂς ἦναι, μ' ὅλας τὰς ἀντενεργείας καὶ τὴν παντελῆ στέρησιν τῶν ἀναγκαίων, πρέπει νὰ κινηθῇς καὶ ν' ἀσφαλίσῃς τὴν πατρίδα ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, καὶ τότε ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρα· κανεὶς μεγάλος ἄνθρωπος μὲ τὰς εὐκολίας δὲν ἐκατόρθωσε ποτὲ τίποτε, ἀλλὰ μὲ τὰς μεγάλας δυσκολίας καὶ τότε ὠνομάσθη μεγάλος καὶ ἄξιος· Σὲ ἐρωτῶ ὡς πατριώτης καὶ φίλος, ἡ ἀπόκρισίς σου θὰ ἦναι καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν σου νὰ θυσιάσῃς διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μας. . . . εἰς ἕνα λόγον ἐνθυμήσου τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεώς μας. Τὴν μεγάλην λαμπάδα τῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐσὺ τὴν ἄναψες, τώρα κοντέβει νὰ σβύσῃ· εἰς τὴν ἀξιότητα καὶ πατριωτισμόν σου στέκεται νὰ τὴν ξανανάψῃς. Ἄκουσον τὸν φίλον πρὸ πάντων· ἐνέργησον, καὶ ὁ Θεὸς θέλει σὲ ὁδηγήσει καὶ βοηθήσει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 9 Ἰουνίου 1827. Ὁ Ἀδελφός Σας

Α. Μεταξᾶς.

Πρὸς τοὺς Δημογέροντας καὶ προκρίτους τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων.

Ἡ Κυβέρνησίς μας δὲν ἠδυνήθη ἄχρι τοῦδε νὰ μᾶς προβλέψῃ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου, τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἠδυνήθημεν, οὔτε δυνάμεθα χωρὶς αὐτῶν ν' ἀντιπαραταχθῶμεν εἰς τὸν ἐχθρόν μας, ὅστις ἔχει τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, ἀλλὰ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ σταυρώσωμεν τὰ χέρια μας, ἂς κάμωμεν τὸν σταυρόν μας καὶ ἂς ἀκολουθήσωμεν ὡς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεώς μας. Λαμβάνοντες τὴν παροῦσάν μου νὰ παραδώσετε τοὺς

στρατιώτας σας ὅλους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρ. Β. Πετμεζᾶ καὶ τὴν τροφὴν αὐτῶν νὰ ἐξοικονομῆτε ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας σας, ἂν ἦναι, ἢ ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν σας καὶ νὰ τὰς μετακομίζητε ὅπου ἂν συστηθῇ στρατόπεδον, κρατοῦντες καθαρὸν λογαριασμὸν διὰ νὰ ἀποζημιωθῆτε αὐτάς· θέλετε ἐξοικονομεῖ ὁμοίως καὶ τὰ ἀναγκαῖα φουσέκια καὶ κάθε ἄλλο, διότι διαφορετικὰ, μὲ τὸν ἐρχομόν μου, ὅστις θέλει γίνει ἄφευκτα μετὰ τρεῖς ἡμέρας, θέλει βιασθῆτε νὰ τὸ ἀκολουθήσετε μὲ τὴν βίαν, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιθυμῶ ποτὲ, καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι τὸ ἴδιον θέλει ἀκολουθήσουν. Πατριῶται! ἐνθυμηθῆτε τὰς προόδους μας εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεώς μας, δὲν ἦσαν ἀποτελέσματα, εἰμὴ τῆς ἱερᾶς ὁμονοίας καὶ τῆς προθυμίας μας· ὅταν καὶ τώρα τρέξωμεν μὲ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, βεβαιωθῆτε παρ' ἐμοῦ, ὅτι σωζόμεθα ἄφευκτα· ἂς εὐγάλῃ καθεὶς ἀπὸ τὸν νοῦν του τὴν αἰσχρὰν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὑποταγὴν, ἐπειδὴ χωριστὰ ὁποῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσῃ τοῦρκος καὶ Ἕλλην μαζῆ, δὲν θέλει γλυττώσει καὶ ἀπὸ τὸ σπαθὶ τῶν Ἑλλήνων, καθὼς ἐντὸς ὀλίγου θέλει βεβαιωθῆτε πραγματικῶς ἀφ' ὅσα θὰ δοκιμάσουν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ὁ τουρκονενέκος καὶ λοιποὶ ὅμοιοί του, ἂν ἔχῃ τοιούτους.

Τὴν 10 Ἰουνίου. Βάχα. ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐκλαμπρότατε Γεν. Ἀρχηγέ!

. . . .

Σήμερον δύω ὥρας πρὶν φέγξῃ μὲ ἐπίτηδες πεζόν μου ἐστάλθησαν τὰ ἐσώκλειστα, ἐκ τῶν ὁποίων πληροφορεῖσαι τὰ περὶ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ ἐχθροῦ· καὶ φαίνεται, ὅτι καὶ οἱ σκοποί του εἶναι διὰ τὸ Μέγα Σπήλαιον· ὅθεν ἀμέσως ἤδη ξεκινοῦμαι ἐγὼ μὲ ὅσους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ἄχρις ὥρας εὑρίσκονται διὰ τὸ μέρος Ξεροκαμπίου καὶ πανταχόθεν διεύθυνα πεζοὺς μὲ διαταγὰς εἰς ὅλους τοὺς Καπετανέους τῶν χωρίων, ὁποῦ σήμερον ἕως τὸ γεῦμα νὰ παρευρεθῶσιν ὅλοι μὲ τοὺς στρατιώτας εἰς Ξηρόκαμπον· ἐκλαμπρότατε! ἀρκετὰς πληροφορίας πολλαῖς φοραῖς σᾶς ἔδωσα διὰ τὸν ἐπαρχιακὸν τοῦτον κίνδυνον· ἔφθασε ὁ λαὸς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν. δὲν ἠμπορῶ πλέον μόνος μου εἰς τὸ νὰ συντρέξω καὶ τοῦ ν' ἀκολουθήσω· τῆς ἐκλαμπρότητός σας ἡ ἐνταῦθα παρρησία θέλει δώσει τὴν ἐμψύχωσιν

τοῦ λαοῦ ὁποῦ κλονίζεται· ὅθεν προφθάσετε τὸ συντομώτερον μὲ ὅσας ἀρκετὰς δυνάμεις δυνηθῆτε· αὕτη ἡ ὥρα εἶναι νὰ προφθασθῇ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τὴν ἐπαρχίαν ταύτην· πρόφθασον ἐκλαμπρότατε! ὅσον τὸ συντομώτερον καὶ μὴ ἀργοπορῇς· δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι καὶ οἱ ἐν Τριπολιτζᾷ ἐχθροὶ θέλει ὀπισθοδρομήσουν διὰ νὰ συνενωθοῦν μὲ τοὺς ἤδη ἐνταῦθα ἐλευσομένους, ὅπου νὰ συγκεντρωθῶσι διὰ νὰ ἐκτελέσουν τὸν σκοπόν τους· ἡ ὁδηγία αὐτῶν εἰς τὰ ὅσα ἀκολουθοῦν, ὁ τουρκοφρονῶν Νενέκος ὑπάρχει μὲ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ· ἐγὼ δὲν ἠξεύρω ἂν ἡ περίστασις μὲ τὸ συγχωρέσῃ νὰ ἐμπορέσω νὰ εὕρω καιρὸν διὰ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω καὶ αὖθις· ἐκ τοῦ παρόντος μου ὅμως λάβε τὴν πρέπουσαν πληροφορίαν ὡς ἀρκετὸς καὶ μὲ ὅλον τὸ σέβας προσκυνῶντάς σας μένω.

Τῇ 10 Ἰουνίου 1827. Πρόθυμος τῶν προσταγῶν της

Ζαρόχλας Γκιόνα ὁ Πατριώτης Βασίλειος Πετιμεζᾶς.

Πρὸς τὸν Γενναῖον Κ. Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην

Ἅμα λάβῃς τὴν παροῦσάν μου διατάττεσαι νὰ παραλάβῃς τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου στρατιώτας, τοὺς Βουνίσιους, Καμπίσιους καὶ πέρα Μερίσιους Καρυτινοὺς καὶ ν' ἀπέλθῃς μ' ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα πρὸς τὰ μέρη Βαλτεσινίκου καὶ Ἀγριδοκάρνεσο, ὅπου διετάχθη νὰ σταθῇ καὶ ὁ στρατ. Δ. Πλαποῦτας, καὶ ὅπου φθάνοντες ἡνωμένοι θέλετε παρατηρεῖ τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες σκοποῦν ὡς μανθάνω νὰ διαβοῦν ἀπὸ Τριπολιτζᾶν εἰς Πάτρας, ὥστε ἂν δοκιμάσουν τοῦτο νὰ τοὺς κτυπήσετε καὶ βλάψετε· ἠξεύρετε ἐκ πείρας, ὅτι ὅταν δὲν ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως ὁ Ἰμπραΐμης πάντοτε νικοῦνται οἱ ἐχθροί· διὰ τοῦτο φιλοτιμήθητε, ἐκτελέσατε ὅσον τάχιστα τὴν παροῦσαν διαταγήν μου· θέλετε δὲ συνεννοεῖσθαι καὶ μετὰ τοῦ στρ. Β. Πετιμεζᾶ, ὅστις εὑρίσκεται εἰς Λυκούργια ἢ Παγκράτη, καὶ θέλετε μὲ εἰδοποιεῖ συχνὰ τὰς πράξεις σας· πρὸ πάντων δὲ θέλετε λάβει μέτρα νὰ διορίσητε τὰς ἀναγκαίας περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν φυλακὰς διὰ νὰ μὴν κινηθοῦν οἱ ἐχθροὶ κατὰ τὴν Καρύταινα.

11 Ἰουνίου 1827. Βόχα. ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς τῆς Πελοπονήσου.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Γενναῖον στρατηγὸν. Δ. Πλαποῦταν.

Ἅμα λάβῃς τὴν παροῦσάν μου, διατάττεσαι νὰ παραλάβῃς

τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου στρατιώτας καὶ νὰ περάσῃς εἰς Καρύταιναν νὰ σταθῇς πρὸς τὰ μέρη Βαλτεσινίκου καὶ Ἀγριδοκάρνεσα ἢ ὅπου καλλίτερον συμφέρει διὰ νὰ παρατηρῆτε τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ὡς πληροφορούμεθα ἔχουν σκοπὸν ἀπὸ Τριπολιτζᾶν νὰ μεταβοῦν εἰς Πάτρας, καὶ νὰ διατάξῃς τοὺς Λιοδιορίσιους ςρατ. νὰ ἔλθουν ὅσον τάχιστα, ὅπου καὶ ἡ Γενναιότης σας· διατάττω ὁμοίως καὶ τὸν υἱόν μου Γενναῖον νὰ ἔλθῃ καὶ ἐκεῖνος μὲ τοὺς Βουνήσιους, Καμπίσιους καὶ πέρα Μερίσιους νὰ ἑνωθῆτε, ὥστε ἂν τῳόντι δοκιμάσουν οἱ ἐχθροὶ νὰ διαβοῦν ἐκεῖθεν, συνενοούμενος μετὰ τοῦ ςρ. Β. Μετιμεζᾶ, ὅστις εὑρίσκεται εἰς Λυκούριαν ἢ Παγκράτι, νὰ τοὺς κτυπήσετε· ἠξεύρετε ἐκ πείρας, ὅτι ὅταν δὲν ἐκστρατεύσῃ ὁ Ἰμπραΐμης αὐτοπροσώπως, πάντοτε νικοῦνται οἱ ἐχθροί, διὰ τοῦτο προθυμήθητε νὰ βαλθῇ μ᾽ ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα εἰς τέλεσιν ἡ διαταγή μου αὕτη, διὰ νὰ μὴ περάσουν ἀνεπηρέαστοι οἱ ἐχθροί, πρὸ πάντων δὲ θέλετε λάβει μέτρα νὰ διορίσετε τὰς ἀναγκαίας περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν φυλακὰς διὰ νὰ μὴ κινηθοῦν οἱ ἐχθροὶ κατὰ τὴν Καρύταινα.

Τὴν 11 Ἰουνίου. 1827 Βόχα. ὁ Γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς Πελ.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Πολέμου Γραμματείαν τῆς ἐπικρατείας.

Πρὸ ὀλίγου διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 1181 εἰδοποίησα τὰ κινήματα τοῦ Ἰμπραΐμη, ταύτην δὲ τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας ἦλθεν ἀπεσταλμένος ἐπίτηδες Καπετάνιος ἐκ Καλυβίων Ζαρούχλας, ὅστις μᾶς ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ Ἰμπραΐμης εἰσέβαλεν εἰς Καλάβρυτα καὶ πολεμεῖ τὸ Μέγα Σπήλαιον, καὶ ὅτι τὸ πρὸ ἡμερῶν εἰς Τριπολιτζᾶν ἐλθὸν σῶμα του ἐπέστρεψε καὶ ἐκεῖνο εἰς Καλάβρυτα καὶ ἑνώθη μετ᾽ αὐτοῦ· ἐγὼ ὡς προανέφερον, ἀναχωρῶ δι᾽ ἐκεῖ μὲ ὅσους Κορινθίους δυνηθῶ νὰ παραλάβω, (διότι μ᾽ ὅλον ὅτι ἔχουν προθυμίαν μεγάλην νὰ ἐκστρατεύσουν ὅλοι ἐν γένει· ἐμποδίζονται μ᾽ ὅλα ταῦτα ἀπὸ τὸ διατρέχον περὶ τοῦ Φρουρίου τῆς Ἀκροκορίνθου. . . . .

11 Ἰουνίου 1827. Βόχα. ὁ Γενναῖος Ἀρχηγός,

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἰδοὺ ποῖον ἔγγραφον ἐδίδετο εἰς τοὺς προσκυνοῦντας εἰς τοὺς Τούρκους.

Ἐπειδὴ καὶ τὸ χωρίον . . . . ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ ὕψος μας καὶ ἐζήτησε νὰ προσκυνήσῃ, διὰ τοῦτο τοὺς ἐδόθη τὸ παρὸν μπουγιουρδὶ διὰ φύλαξιν τῆς ζωῆς των, τῆς τιμῆς των καὶ πράγματα, νὰ κάθωνται εἰς τὰ χωριά τους ἄφοροι, νὰ δουλεύουν τὴν δουλειάν τους χωρὶς νὰ φοβῶνται τίποτε καὶ ὅταν ἤθελε σᾶς πειράξει τινας νὰ ἔχωμεν τὴν εἴδησίν σας χωρὶς ἄλλο.

16 Ἰουνίου. 1827. Πάτρα.

Πρὸς τὸν στρατηγ. Δ. Πλαπούταν.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος μὲ διαταγήν του ὑπ' ἀριθ. 147 διατάττει νὰ ἐνοπλισθῶσιν ὅλοι οἱ ἄνδρες ἀπὸ 15 χρόνων ἕως 60· ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαταγῆς του αὐτῆς ἀποκαθίσταται τόσον ἀναπόφευκτος εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον περίστασιν, καθόσον οἱ πανοῦργοι τρόποι τοῦ Ἰμπραΐμη ἠμπόρεσαν νὰ σύρουν εἰς ὑποταγὴν μερικοὺς κατοίκους τῶν χωρίων τῆς Πάτρας εἰς τοὺς ὁποίους ἂν πρὸς τὸ παρὸν ὑπόσχονται ὑπεράσπισιν, εἰς τὸ τέλος ὅμως θέλει τοὺς ἀνταμείψωσι μὲ τὴν σφαγὴν καὶ τὸν ἐξολοθρευμόν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ κακὸν τοῦτο εἶναι ὑποψία μὴ δοθῇ καὶ εἰς τὰ γειτνιάζοντα χωρία καὶ τότε προχωρεῖ εἰς τὴν ἀνταρσίαν, διὰ ταῦτο λαμβάνοντας τὴν παροῦσαν μου νὰ ἐκκινήσῃς μ' ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα ὅλους ἐν γένει τοὺς Λοιδορίσιους, καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς νὰ περάσῃς εἰς τὸ Λυβάρτζι, ὅπου διατάττω νὰ μεταβῇ καὶ ὁ Γενναῖος καὶ ὁ στρατ. Τζανέτος Χρηστόπουλος καὶ ὅπου ἑνωμένοι νὰ κινήσετε καὶ ὅλους τοὺς Λυβαρτζινοὺς, καὶ νὰ προχωρήσετε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων, ἕως ν' ἀνταμώσωμεν, ἢ ἕως νὰ λάβετε δευτέρας διαταγάς μου· ἡ ἀνάγκη εἶναι μεγάλη, διότι εὑρισκόμενος ὁ Ἰμπραΐμης μ' ὅλον του τὸ σῶμα εἰς Πάτρας καὶ χαρίζει καιρὸν νὰ συγκεντρωθῶμεν καὶ αὐτὸν νὰ βλάψωμεν, καὶ τοὺς ἀποσυρθέντας νὰ τραβίξωμεν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν, ἡ ἀνάγκη ἀπαιτεῖ προσέτι καὶ οἱ ἄνω εἰρημένοι δὲν δυνηθῶσι νὰ εὑρεθῶσι καθὼς διατάττονται τὴν Κυριακὴν εἰς Λυβέρτζι, ἡ γενναιότης σου ὅμως νὰ εὑρεθῇ ἄφευκτα, διότι ἡ παρουσία σου εἶναι ἀναγκαιοτάτη διὰ πολλοὺς λόγους, κρίνω περιττὸν νὰ σοῦ γράψω περισσότερον, βέβαιος, ὅτι θέλει ἐκτελέσεις μὲ τὴν συνηθισμένην προθυμίαν σου τὴν εἰρημένην διαταγὴν, καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ τὸ ἰδῶ τελειωμένον.

ἐγὼ σήμερον προχωρῶ διὰ τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων μὲ τοὺς Κορινθίους.

15 Ἰουνίου 1827 Ἅγιος Γεώργιος

Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Κύριε.

Καὶ τὸ λεοντάρι τὸ μεγαλείτερον θηρίον τῆς γῆς, κἀκεῖνο εἰς πέντε δραμιῶν φουσέκι δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀντισταθῇ, ἐτιμήθην παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου εἰς τὴν Γεν. Ἀρχηγίαν τῶν Πελ. στρατευμ. ὄχι διὰ νὰ φάγω ἢ διὰ νὰ σκοτώσω μόνος μου τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ διὰ νὰ ὁδηγήσω κατ' αὐτοῦ τὰ Πελοπ. στρατεύματα· τὰ στρατεύματα αὐτὰ συνίστανται ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ὄχι ἀπὸ πέτρας, ἀλλὰ τί λέγω; καὶ αἱ πέτραι αὐταὶ ὑποτάσσονται εἰς τὴν δύναμιν τοῦ μπαρουτιοῦ· δύω τόρα περίπου μῆνας δὲν ἔπαυσα καθημέραν οὐδὲ στιγμὴν νὰ ἐπικαλοῦμαι τὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως κατ' εὐθεῖαν καὶ διὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου διὰ τὰ διὰ τὴν ἐκστρατείαν μου ἀναπόφευκτα τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, ἀλλ' ὄχι μόνον πρόβλεψιν καμμίαν δὲν ἴδον, ἀλλ' οὔτε ἀποκρίσεως κἂν ἠξιώθην διὰ παρηγορίαν μου, καὶ μέχρι μέν τινος ἴσως ἡ Κυβέρνησις ἐδικαιολογεῖτο, ὅτι αὐτὰ δὲν εὑρίσκονται, μ' ὅλον ὅτι ἂν ἤθελεν εὑρίσκοντο ὅλα· ἀλλὰ τόρα ὅτε βεβαιοῦμαι, ὅτι ἔφθασαν καὶ τροφαὶ καὶ πολεμοφόδια σταλμένα ἀπὸ τοὺς φιλανθρώπους φιλέλληνας τῆς Εὐρώπης διὰ τί δὲν στέλλει; μὴ τάχα νομίζει, ὅτι τρώγονται αἱ πέτραι διὰ νὰ ζήσουν συνερχόμενα τὰ στρατεύματα; μὴ τάχα γνωρίζει, ὅτι ὁ Γεν. Ἀρχ. ἠμπορεῖ νὰ τὰ θρέψῃ μὲ ὑπερφυσικήν τινα δύναμιν; ἔστω· τὴν τροφὴν των ἠμπορεῖ ὁπωσοῦν νὰ προβλέψῃ ἁρπάζων τοῦ πτωχοῦ πολίτου τὰ πρόβατα, τὴν ζωοτροφίαν του, τὸ ψωμί του ἀπὸ τὸ στόμα του, μπαροῦτι ὅμως πόθεν νὰ τὸ ἁρπάσῃ; ἢ μήπως ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ μεταβάλλῃ τὸ χῶμα εἰς μπαροῦτι; αὐτὰ εἶναι ἀδύνατα κοντὰ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην Γ. Ἀρχ. ἀγνοοῦντα καὶ χημίαν καὶ κάθε ἄλλην ἐπιστήμην, εἰς ἄλλον δὲν εἶναι παράξενον νὰ ἦναι εὔκολα· ὁ Κολοκοτρώνης ἐκ νεότητός του ἐγνώρισεν, ὅτι μὲ μπαροῦτι καὶ μολύβι γίνεται ὁ πόλεμος, καὶ μὲ αὐτὰ τὰ μέσα νὰ ἠξεύρῃ νὰ πολεμῇ, ὅταν αὐτὰ ἡ Κυβέρνησις δὲν τοῦ τὰ

προβλέπη αὐτὸς τότε δείχνει ἀναξιότητα. Ἕως τόρα ἐφώναζον καὶ Βουλευταὶ καὶ Κυβερνῆται καὶ ὁ ἁπλοῦς λαὸς, διὰ τί δὲν κινεῖται ὁ Γ. Ἀχηγός; διὰ τί κάθεται; ἡ Κυβέρνησις, ἄλλοι ἔλεγον (ὅσοι φατριασταὶ), τοῦ ἐπρόβλεψε πρὸ τόσου καιροῦ τὰ ἀναγκαῖα, ἄλλοι (ὅσοι πατριῶται) τοῦ τὰ προφθάνει κατόπιν, καὶ κανεὶς δὲν ἔλεγεν ἂν συγκεντρωθῇ εἰς κανὲν μέρος καὶ τὸν φορτωθῇ ὁ ἐχθρὸς, ἢ αὐτὸς τὸν ἐχθρὸν, πῶς θὰ πολεμήσουν, ὁ μὲν ἔχων βόλια καὶ μπαρούτι, ὁ δὲ ξύλα καὶ σίδερα, ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς ἐνῷ ἐπρόσμενε νὰ γίνῃ ἡμέραν παρ' ἡμέραν καμμία πρόβλεψις, καὶ δὲν ἔγεινε, δὲν ἔλιπεν ἀφ' ἑτέρου νὰ βιάζῃ νὰ κινηθοῦν τὰ στρατεύματα, ὑποσχόμενος εἰς αὐτὰ ἄφθονα τὰ πάντα, καὶ ἀφιερώσας τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Θεὸν ἐκινήθη καὶ ὁ ἴδιος, τάχα κινηθεὶς τί ἀπαντᾷ καθ' ὁδόν; δὲν ἀπαντᾷ εἰμὴ λαοὺς προθύμους νὰ πολεμήσουν καὶ νὰ νικήσουν, ἀπαντᾷ γράμματα ἀπὸ Πάτραν καὶ Βοστίτζαν μηνύοντα λυπηρὰς εἰδήσεις, ὅτι ὁ λαὸς ἐκείνων τῶν μερῶν, ὑποτάττεται φεῦ! αἰσχρῶς εἰς τὸν Τούρκικον ζυγὸν, μὴ βλέπων καμμίαν δύναμιν ἑλληνικήν. Ὁ Γ. Ἀρχ. τὸν ὁποῖον καὶ οἱ ὑποτεταγμένοι καὶ οἱ μὴ λαοὶ περιμένουν μὲ μεγάλην δίψαν τί νὰ κάμῃ περιστοιχισμένος ἀπὸ τὰ τοιαῦτα; νὰ παῤῥησιασθῇ πρὸς αὐτοὺς νὰ γνωρίσουν τὴν ἀδυναμίαν του; ἢ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ τὴν ἀμεριμνίαν τῆς Κυβερνήσεως δι' ἑαυτοὺς, ὅτι πεπωρωμένοι ἀπὸ τὰ πάθη οἱ κρατοῦντες, κωφεύουσιν εἰς τὰς φωνάς των, καὶ ἐκ τούτου ἀπόλλυνται; φοβεῖται, ὅτι καὶ τὰ δύω θὰ φέρουν εἰς ἐσχάτην ἀπελπισίαν καὶ ἐκείνους, ὅσοι ἀκόμη ζωογονοῦνται μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὑπάρχει Κυβέρνησις καὶ ἔθνος· διέταξεν ἀλεπαλλήλως καὶ ἐντόνως τοὺς ὁπλοφόρους ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν νὰ τρέξουν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ὅπου τρέχει ὁ μέγας κίνδυνος, διὰ νὰ ἐμψυχωθῇ ὁ λαὸς, καὶ τὸν ἐχθρὸν νὰ κατατροπώσωμεν· ἔχει εἰδήσεις, ὅτι ἀπὸ μερικὰς ἐκινήθησαν, καὶ ὅτι ἐντὸς τριῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἀναβαίνουν ἄφευκτα εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν, στοχάζεται νὰ βάλῃ εἰς ἐκτέλεσιν τὸ ὁποῖον μὲ τὴν ἀναφοράν του καθυπέβαλλε πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν πολ. γραμματείαν σχέδιον διὰ νὰ προφθάσουν τὰ στρατεύματα, ἀλλὰ προβλέπει, ὅτι καὶ τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνεργηθῇ διότι ὁ λαὸς τῶν ἐδῶθεν μερῶν, ὁ μὲν κολακεύεται ἀπὸ τὰς ἀντενεργείας τῶν ἰδιοτελῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπιπολάζουν, ὁ δὲ ἀπὸ τὴν

πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὑποταγὴν, ὁ δὲ ἔγεινε Τοῦρκος, καὶ ὅταν μεταχειρισθῇ τις βίαν, ποῖος στρατιώτης ῥίπτεται οὕτως ἀνεφοδιάστως εἰς κίνδυνον; ὅταν λέγω μεταχειρισθῇ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς, τοῦ ξημερώνουν εὐθὺς τοὺς ἐχθροὺς, ὡς τὸ ἔκαμαν κατὰ τὰς Πάτρας εἰς τοὺς Γ. Ῥοδόπουλον, Σακέτον καὶ ἀντιστράτηγον Φεϊζόπουλον, καθὼς ἀπὸ τὸ ἐσώκλειστον γράμμα των βλέπετε· ἐκ τούτων ὅλων καὶ ἀφ' ὅσων ἠμπορεῖτε νὰ συμπεράνετε θεωρεῖτε, ὅτι τὸ ἔθνος γίνεται αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ προδότης τῆς ἐλευθερίας του, διότι ἡ Κυβέρνησίς του ἀμελεῖ παντάπασι δι' αὐτὸ, ὁ Γεν. Ἀρχ. διὰ νὰ ἀθωώσῃ τὸν ἑαυτόν του ἐνώπιον τοῦ ἔθνους, ἐνώπιον τῆς Πελοποννήσου, ἐνώπιον ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῇ ἀπὸ ἀναξιότητα ἢ ἔλλειψιν εἰς τὸ χρέος του, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεώς του, ὅτι ἔλειψεν ἀπὸ τί, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς πρὸς αὐτὸν ἐσχάτη προδοσία τῆς πατρίδος, διὰ νὰ ἔχῃ νὰ δικαιολογηθῇ εἰς τὰ συνερχόμενα στρατεύματα ὅτι ὅσον ἐξηρτᾶτο παρ' αὐτοῦ τὸ ἠκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, ἔκρινε χρέος του νὰ καθυποβάλῃ ἐνώπιον τοῦ ἔθνους του τὴν εἰλικρινῆ ταύτην καὶ πατρικὴν ἐξομολόγησίν του, ἐπικαλούμενος καὶ ἤδη τὸ τελευταῖον, τὴν πρόνοιάν του, καὶ εἰδοποιῶν αὐτὸ διὰ τῆς ἐπὶ τῶν πολεμικῶν Γραμματείας τὴν ἀθλιεστάτην κατάστασιν τῆς Πελ, τοῦ κέντρου τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησίν του νὰ ἐπιβλέψῃ ἐπ' αὐτὸ, εἰς τὸ ἐναντίον δὲ διαμαρτύρεται ἐπισήμως ἐνώπιον τοῦ ἔθνους ἐναντίον κάθε ἰδιοτελοῦς πράξεως, καὶ ἐναντίον οὗτινος ἀνήκει διὰ νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ παρακαλεῖ τὴν Γραμματείαν ταύτην νὰ δώσῃ ἀντίγραφον τῆς παρούσης καὶ πρὸς τὴν ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν καὶ πρὸς τὴν ἐθνικὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν Ἀρχιστρ. Ἐνῷ δὲ κατὰ χρέος κάμνω τοῦτο δὲν ἀπελπίζομαι ἀφ' ἑτέρου, ἀλλὰ προχωρῶν ἤδη σπουδαίως πρὸς τὰ μέρη τῶν Καλαβρύτων δὲν θέλει λείψω ἀφ' ὅ,τι γνωρίσω συντελεστικὸν τῆς συστάσεως στρατοπέδου, τῆς τελείας ἀνατροπῆς τῶν ἀντενεργειῶν, τῆς παιδείας τῶν ὑποταγέντων, καὶ τῆς ἐμψυχώσεως τοῦ λαοῦ, διὰ νὰ ἐκπληρώσω τὸν ὅρκον μου τὸ νὰ ὑπερασπισθῶ τὴν πίστιν καὶ πατρίδα μου, μέχρι τῆς ὑστέρας σταλαγματίας τοῦ αἵματός μου.

Ὁ Γεν. Ἀρχ. τῆς Πελ.

16 Ἰουνίου 1827 ἐκ Ζάχουλι Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τοὺς Πανοσιωτάτους ἅγιον καθηγούμενον καὶ λοιποὺς πατέρας τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, τὸν εὐγενέστατον Κύριον Θεοχαρόπουλον, καὶ Κ. Γκολφῖνον, Πετμεζᾶν καὶ Ἀνδρέαν Νικολόπουλον.

Ἤδη περὶ τὸ ἑσπέρας ἔλαβον τὰ σημερινὰ γράμματά σας καὶ μὲ λύπην μου εἶδον τὸ νέον κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὴν ὡς ἐμάθατε ἀπόφασίν του, διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸ Μέγα Σπήλαιον, εἶδον καὶ τὴν πρόσκλησιν, ὅπου μοῦ ἐκάμετε διὰ νὰ ἔλθω ὡς ἀναγκαιοτάτης τῆς παρουσίας μου, καὶ τὸ κίνημα τῶν ἐχθρῶν ἦτον ἑπόμενον ν' ἀκούσωμεν, καὶ τὴν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη παρουσίαν μου γνωρίζω πόσον εἶναι ἀναγκαία· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶναι αἴτια οὐσιώδη, τὰ ὁποῖα εἰς ἐμὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπερβῶ, καὶ ἡ ἔλλειψις κυρίως τῶν πολεμοφοδίων, τὰ ὁποῖα ἄχρι σήμερον ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀπεφάσισε νὰ προβλέψῃ εἰς ἐμὲ, ἐμπόδισε δὲ ὀλιγώτερον καὶ ἡ ἐκστρατεία τῶν Κορινθίων, τὴν ὁποίαν τελειώσας κατ' εὐχὴν διευθύνομαι αὔριον τὸ πρωῒ εἰς τοῦ Φονιᾶ τὸν κάμπον, διὰ νὰ περιμείνω τὸν Ἀντιστράτηγον Π. Νοταρᾶν, καὶ νὰ φροντίσω καὶ περὶ προμηθείας τῶν τροφῶν, διότι οὔτε αὐτὰς ἐπρόβλεψεν εἰς ἐμὲ ἡ Κυβέρνησις. Ἔχω δὲ γράμματα τοῦ υἱοῦ μου Γενναίου χθεσινὰ, δι' ὧν μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι οἱ Καρυτινοὶ καὶ Φαναρῖται συνηθροίζοντο εἰς Κερπινὴν, ὅπου ἐπεριμένετο καὶ ὁ Στρατηγὸς Κολιόπουλος, καὶ ὅπου συνερχόμενοι ἐμελέτων νὰ κινηθῶσιν ἀμέσως εἰς τρόπον, ὅτι αὔριον Κυριακὴν νὰ ἦναι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Καλαβρύτων μὲ ἀρκετὰ στρατεύματα . . . .

Ἐν τοσούτῳ ἐγὼ κατὰ χρέος μου καὶ κατὰ τὸν ὁποῖον ἔδωσα ἱερὸν ὅρκον μου νὰ θυσιάσω ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου καὶ τὴν τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἵματός μου, δὲν ἀπελπίζομαι, ἀλλὰ θαῤῥῶν εἰς τὸν προστάτην τῆς Ἑλλάδος Θεὸν, ἐνεργῶ πᾶν ὅ,τι δύναμαι, γράφω, παρακινῶ καὶ προσκαλῶ ὅλους τοὺς συναγωνιστὰς, καὶ καθ' ἃς ἔχω εἰδήσεις κατ' αὐτὰς συῤῥέουν ἀρκετὰ στρατεύματα, ὥστε ἂν ὁ ἐχθρὸς ἀποφασίσῃ νὰ πολεμήσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον, ἐλπίζω εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νὰ κάμωμεν εἰς αὐτὸ τὸν τάφον του καὶ τοὺς αἰσχρῶς ὑποταγέντας ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων νὰ ἐλευθερώσωμεν. Γενναιότης, προθυμία καὶ δραστήριος ἀπόφασις χρειάζεται, καὶ ἐκερδίσαμεν τὸ πᾶν· σταθῆτε μὲ καρτερίαν χωρὶς νὰ σᾶς

δειλιάσωσι διόλου τὰ ἀπηλπισμένα κινήματα τοῦ Ἰμπραΐμη. Ἐγὼ ὡς εἶπον, αὔριον εἶμαι εἰς τοῦ Φονιᾶ, καὶ ἐκεῖ προσμένω κάθε νεωτέραν εἰδοποίησίν σας.

18 Ἰονίου 1827. Ζάχουλη. ὁ Γεν. Ἀρχηγός.
Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Ἀντιστράτηγον Παναγ. Νοταρᾶν.

Ὁ Ἰμπραΐμης πανστρατιᾷ χθὲς ἐκοιμήθη εἰς Λαπάτα· σήμερον πρωῒ ἐπεριμένετο εἰς Καλάβρυτα, διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸ Σπήλαιον· τοῦτο τὸ βεβαιοῦμαι ἀπὸ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ταύτην τὴν ὥραν ἀπὸ τὸ μέγα Σπήλαιον, ὅπου εἶχον φθάσει δύω αἰχμάλωτοι καὶ τὸ ὡμολόγησαν· ὁ ἐχθρὸς ἂν δὲν ἀποφασίσῃ νὰ πολεμήσῃ τὸ Σπήλαιον, θὰ κινηθῇ νὰ λεηλατήσῃ τὰς ἐπαρχίας, μ' ὅλα ταῦτα ἔχομεν καιρὸν νὰ τὸν στενοχωρήσωμεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, ὁποῦ νὰ κάμωμεν τὸν τάφον του, διότι ὁ Γενναῖος μὲ τὸν Κολιόπουλον καὶ Φαναρῖτας ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων μὲ ἀρκετὰ στρατεύματα, ὅθεν καὶ σεῖς οἱ Κορίνθιοι, ἂν ἦσθε Χριστιανοὶ καὶ ἀγαπᾶτε τὴν Πατρίδα, τρέξατε, τρέξατε, τρέξατε, διότι χανόμεθα· αὔριον κυριακὴν σᾶς προσμένω εἰς τοῦ Φονιᾶ ὅπου θὰ εἶμαι καὶ ἐγώ· ἄλλο γράμμα μου μὴ καρτερῆτε, καὶ ὄψεσθε ἂν καὶ τώρα δὲν μὲ ἀκούσητε.

18 Ἰουνίου 1827 Ζάχουλι. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ σώματος τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀκροκορίνθου ἐπιτροπήν.

Προχθὲς ἀποκρινόμενος εἰς ἔγγραφον τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ἔλεγον ὅσον ἡ ὥρα ἐκάλει περὶ τῆς μεταξύ μας συνεντεύξεως, ἀλλ' ἄχρι σήμερον δὲν ἔχω ἀπάντησίν σας· ἐγὼ ἔφθασα ἐδῶ εἰς τὸν Κάμπον Φονιᾶ, ὅπου συνάζονται καὶ οἱ Κορίνθιοι μὲ τὸν Ἀντιστράτηγον Π. Νοταρᾶν, καὶ βεβαιοῦμαι, ὅτι ὁ ἐχθρὸς πανστρατιᾷ ἔφθασε καὶ κατεσκήνωσεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ πιθανὸν νὰ πολεμήσῃ τὸ Σπήλαιον, ἢ νὰ κάμῃ κίνημα ἐναντίον τῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ Πελοπόννησος ἀδελφοὶ τρέχει τὸν ἔσχατον καὶ αἴσχιστον κίνδυνον, ἀλλὰ δὲν βλέπω ἀπολλυμένης αὐτῆς νὰ ὑπάρξῃ πλέον Ἑλλάς· τινὰ χωρία τῆς Πάτρας, καὶ Βοστίτζας καὶ δύο τρία τῶν Καλαβρύτων ὑπετάγησαν αἰσχρῶς εἰς τὸν ἐχθρόν, καὶ τὸ κακὸν τοῦτο

ἐπαπειλεῖ καὶ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Πελοποννήσου· μ' ὅλα ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι ἀποφασισμένοι νὰ ζήσωσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἐλεύθεροι, θέλει ἐπιμείνωσι σταθερῶς εἰς τὸν ὅρκον των ν' ἀποθάνωσιν ὡς Ἕλληνες τιμημένα. Οἱ Πελοποννήσιοι εἶναι ἕτοιμοι νὰ συναποθάνωσι μὲ τοὺς Ῥουμελιώτας, ὡς καὶ τὸ ἀπέδειξαν πολλάκις· ἂν καὶ οἱ Ρουμελιῶται ἦναι σύμφωνοι εἰς τοῦτο ὡς δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ἰδοὺ περίστασις νὰ δειχθῇ πραγματικῶς· ἐπίτηδες λοιπὸν σᾶς στέλλω τὴν παροῦσάν μου, καὶ ἂν ἀγαπᾶτε τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Πατρίδα, τρέξατε νὰ συναγωνισθῆτε μὲ τοὺς Πελοποννησίους· νὰ σώσωμεν τὴν Πελοπόννησον, τώρα ὁποῦ ὁ ἐχθρός της εἶναι ἀδύνατος καὶ ὀλίγος, ἀλλὰ εὗρε τοὺς Πελοποννησίους εἰς ἐποχὴν δεινήν, καὶ ἂν ὅλοι δὲν εὐκολύνεσθε εἰς τοῦτο, διότι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ καταληφθοῦν καὶ αἱ θέσεις τῶν Δερβενίων, ἂς παραλάβῃ εἷς ἐκ τῶν ἀδελφῶν, ἢ ὅσοι ἐγκριθῆτε, χιλίους στρατιώτας, μὲ τοὺς ὁποίους νὰ παρευρίσκεται εἰς τὸ Γεν. πολ. στρατόπεδον, καὶ ἐγὼ ὑπόσχομαι τὸν μισθὸν αὐτῶν διὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον, ὅτι νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους τῶν σταφίδων τῆς Βοστίτζης, καὶ ἀπὸ τὰς σταφίδας τῶν προσκυνησάντων· μὴν παραβλέψετε ἀδελφοὶ τὴν πρόσκλησίν μου, ἀλλὰ ταχύνατε νὰ τὴν βάλετε εἰς ἐκτέλεσιν, διότι ὁ καιρὸς δὲν μᾶς καρτερεῖ· καὶ φανερώσατέ μου μὲ τὸν παρόντα τὴν ἀπόφασίν σας πρὸς ὁδηγίαν μου, καθὼς καὶ ἂν ἦλθε ὁ Ἀρχιστράτηγος ὡς μοῦ ἔγραφε πρὸ ἡμερῶν, ἢ ἂν ἠξεύρετε πότε ἔρχεται.

20 Ἰουνίου 1827. Φονιά. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐθνικὴν Βουλήν.

Κύριοι ἀντιπρόσωποι τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ ὁ πλέον ἀναίσθητος Ἕλλην ἔφθασε τέλος πάντων νὰ καταλάβῃ, ὅτι ἀπὸ τὰς διχονοίας καὶ ἰδιοτελείας κινδυνεύομεν νὰ χαθῶμεν, καὶ ἤδη εἴμεθα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, κανεὶς δὲν ἀγνοεῖ τοὺς αἰτίους ἢ τὰ αἴτια, ἀλλὰ καθένας ἀπὸ ἡμᾶς δικαιολογῶν τὸν ἑαυτόν του, ἀθωόνεται καὶ ἐπιταχύνει ἀνοήτως ὁμοῦ μὲ τὸν ἰδικόν του καὶ τῆς Πατρίδος τὸν ὄλεθρον· ἀλλ' ἆραγε δὲν ἔπρεπε καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην τῆς ἀπωλείας μας στιγμὴν νὰ χαθῶμεν ἡνωμένοι, νὰ χαθῶμεν ἐντίμως, ὡς Ἕλληνες, ὡς Χριστιανοί; δὲν ἐ-

πρεπε τάχα ἡμεῖς οἱ ἔχοντες ἀνωτέραν ἐπίῤῥοιαν, οἱ παριστῶντες τοὺς λαοὺς, νὰ μεταβάλωμεν γνώμην, καὶ ἂν χαθῶμεν νὰ μὴ πάρωμεν κἂν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μας τοὺς ἁπλοῦς πολίτας, οἵτινες ἀπὸ κανὲν τῶν ὅσα ὡδηγήσαμεν αὐτοὺς δὲν ἔλειψαν ποτὲ, ἐπ' οὐδεμιᾷ περιστάσει; ἔμελλεν ἆρα νὰ χαθῇ ἡ Ἑλλὰς ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων λαμπρῶν ἐλπίδων; ἔμελλεν ἆρα νὰ ὑπάγουν εἰς μάτην αἱ τόσαι θυσίαι, τὰ τόσα αἵματα τόσων ἐνδόξων μαρτύρων, τὰ ὁποῖα προσεφέρθησαν καὶ ἐχύθησαν; μὴ διὰ τὸν Θεὸν Σεβαστοὶ Ἀντιπρόσωποι τῶν λαῶν! μὴ διὰ τὴν Πατρίδα! διὰ τὰς ἱερὰς σκηνὰς τῶν ἐνδόξως πεσόντων, τῶν ὁποίων τὰ αἵματα εἰσέτι ἀχνίζοντα, φωνάζουν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ τυράννου διὰ τὴν Πίστιν, ἡ ὁποία περιεφρονήθη, καὶ περιφρονεῖται καθ' ἡμέραν ἀπὸ αὐτούς· ἂς ἐξυπνήσωμεν ἀπὸ τὸν λήθαργον, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔχει καταπλακωμένους. Ἔχομεν καιρὸν νὰ σωθῶμεν, φθάνει μόνον νὰ θέλωμεν, ὁμόνοια καὶ προθυμία χρειάζεται πρὸ πάντων· οἱ λαοὶ τῆς Πελοποννήσου, ἂν ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων, ἔπεσαν εἰς ἀδράνειαν καὶ τινὲς ἐδειλίασαν, δὲν ἔχασαν ὅμως τὴν σταθερότητα καὶ τόλμην των· εἶναι ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνουν κατὰ τὸν ὅρκον των· ζωογονοῦνται ἀκόμη μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι φροντίζει δι' αὐτοὺς τὸ ἔθνος· ἀλλὰ, Κύριοι, μὴν ἐπιτρέψετε εἰς τὴν συνείδησίν σας νὰ παραμεληθῶσιν ἐπιπλέον τὰ συμφέροντα τῶν λαῶν· φροντίσατε δι' αὐτὰ κἂν τώρα. Δὲν σᾶς ζητοῦν οἱ Πελοποννήσιοι, εἰμὴ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, τροφὰς ὅπως δυνηθοῦν οἰκονομοῦν ὁπωσοῦν, διότι τὸν ὀλίγον ἄρτον, ὅπου τὸ ἄροτρόν των πρὸ ἑνὸς χρόνου σχεδὸν προητοίμασε, καὶ τὸ τουφέκι των διέσωσεν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, εἶναι ἕτοιμοι νὰ τὸν φάγωσιν εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὰ πρόσωπά των εἶναι ἐγκεχαραγμένα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γενναιοφροσύνης καὶ τῆς νίκης, ἀλλὰ ζητοῦν τὰ μέσα, δι' ὧν ἀποκτᾶται αὐτὴ, ζητοῦν τὰ φουσέκια! φουσέκια φωνάζουν καὶ νὰ πᾶμεν ν' ἀποθάνωμεν ἢ νὰ ζήσωμεν ὅλοι· ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς τῶν Πελ. στρ. δὲν ἔπαυσεν οὐδὲ στιγμὴν ἀπὸ τοῦ νὰ τὰ ἀναφέρῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους τὴν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου, δὲν ἔλειψε νὰ τὴν παρακαλέσῃ θερμῶς νὰ τὸν ἐφοδιάσῃ μὲ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου· τὸ ἐσώκλειστον ἀντίγραφον εἶναι ἡ τελευταία ἀναφορά μου ὑπ' ἀριθ. 457. ἀλλὰ καμμία δὲν εὗρε τὸν τόπον της· εἰς καμμιᾶς τ' ἀναφερόμενα

ἀκρόασις δὲν ἐδόθη, καὶ τὰ πράγματα τὸ ἀπέδειξαν, διότι οὔτε ἀπόκρισιν καμμίαν ἔχει διὰ παρηγορίαν τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Πελοποννήσου· ἂν ἡ παραμέλεια αὕτη γίνεται, διότι τὸ ζητεῖ ὁ Κολοκοτρώνης (καθότι μερικῶς ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν στρατ. Ἀνδρέαν Λόντον, ὅστις κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, καὶ τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου, εἶναι ὑπὸ κρίσιν, δι' ὅσα ἐκατηγορήθη ἀνουσιουργήματα, καὶ διὰ τοῦτο ἀποκλεισμένος ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἔστειλε καὶ ἀρκετὰς τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, καὶ χρησιμεύουν διότι τὰ θέλει) ἂς τὰ ἔστελλε τοὐλάχιστον διὰ τὸ Πελ. στρατόπεδον, ἀλλὰ τώρα ν' ἀποκριθῇ ὁ Γεν. Ἀρχ. εἰς τὰ συνερχόμενα στρατεύματα, εἰς τοὺς συναθροιζομένους Κορινθίους, εἰς τοὺς εἰς Καλάβρυτα φθάσαντας Καρυτινοὺς καὶ Φαναρίτας καὶ εἰς τὰ ἄλλα περιμενόμενα στρατεύματα! ἔκρινεν ἐντοσούτῳ χρέος του ν' ἀναφερθῇ καὶ εὐθεῖαν καὶ πρὸς τὴν ἐθνικὴν Βουλὴν, καὶ διαμαρτύρεται ἤδη καὶ ἐνώπιον αὐτῆς, ἐναντίον παντὸς σκοποῦ, ὅστις ἐμποδίζει τὴν πρόβλεψιν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὴν πρόοδον τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος, διὰ νὰ δώσῃ λόγον ὁ αἴτιος διὰ τὴν προκύψασαν καὶ προκυψοῦσαν εἰς τὸ ἔθνος ζημίαν, κοινῶς καὶ μερικῶς, διότι ἂν δὲν λάβῃ πρόνοιαν ἡ Κυβέρνησις, τὸ κακὸν τῆς ὑποταγῆς θὰ διαδοθῇ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου, καὶ θὰ φθάσουν καὶ οἱ προσκυνημένοι μαζὺ μὲ τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως, ὅτε δὲν ἠξεύρω ποίων λαῶν πρόσωπον θὰ φέρωμεν· ὅσον δὲ ὅσα ἀτομικῶς ὡς Κολοκοτρώνης πειράζομαι σημαντικῶς ἐνώπιον τῆς Κυβερνήσεως, ὀλίγον φροντίζω· ἂν ληφθοῦν μέτρα περὶ προβλέψεως τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου· ἂς διορισθῇ καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ ἀτάκτου ἱππικοῦ, ὁ Γεν. Χατζῆ Μιχάλης νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον· ἡ λύπη τῆς ψυχῆς μου, διὰ τὴν ὁποίαν καθημερινῶς βλέπω δυστυχίαν εἰς τὸν λαὸν, δὲν μοῦ ἐφάνη νὰ ἐκτανθῶ περισσότερον, παρεκάλεσα δὲ ἐνόρκως τὸν ἐγχειριστὴν τῆς παρούσης μου Κύριον Συμεὼν Ἱερομόναχον, ν' ἀναφέρῃ τὰ περισσότερα ὡς ἐκ στόματός του, καὶ ἂς δοθῇ ἀκρόασις εἰς τοὺς λόγους του, καὶ ἂν εὐαρεστηθῇ, νὰ μὲ ἀποκριθῇ μὲ αὐτὸν ὁποῖα μέτρα ἂν ἐλήφθησαν· παρακαλῶ προσέτι νὰ δοθῇ ἀντίγραφον τῆς παρούσης μου πρὸς τὴν Σ. Ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν, καὶ πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον νὰ

σταλῆ ὅμοιον διὰ νὰ πληροφορηθῇ καὶ ἡ ἐξοχότης του τὴν κατάστασιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ στρατοπέδου, καὶ νὰ εἰδοποιηθῇ, ὅτι ὁ ἐχθρὸς πανστρατιᾷ εὑρίσκεται εἰς τὸν Κάμπον Καλαβρύτων, δὲν ἀναφέρομαι πρὸς τὴν ἐξοχότητά του ἰδίως, διότι δὲν ἠξεύρω εἰς ποῖον μέρος εὑρίσκεται· μένω μ' ὅλον τὸ σέβας.

21 Ἰουνίου 1827. Φονιά. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Α^{ου} σώματος τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀκροκορίνθου ἐπιτροπήν.

Ἔλαβον τὸ ὑπ' ἀριθ. 91 ἔγγραφον τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, καὶ ἐχάρην διὰ τὴν ὁποίαν εἶδον ἐν αὐτῷ προθυμίαν σας, τοῦ νὰ συναγωνισθῆτε καὶ ν' ἀποθάνετε μὲ τοὺς Πελοποννησίους, ὡς δὲν μοὶ ἔμεινε καμμία ἀμφιβολία, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος γνωρίζων τὴν μεγάλην ἀνάγκην τῆς Πελοποννήσου, δὲν θέλει διατάξει διαφορετικὰ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν σας· ἐγὼ ἐν τοσούτῳ προσμένω νὰ εἰδοποιηθῶ ὅσον τάχιστα ἀπὸ ἀκόλουθον ἀδελφικόν σας, ὅτι ἐκινήθητε ὅλοι πρὸς βοήθειαν τῆς Πελοποννήσου, ἢ καὶ χίλιοι, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι τὴν οἰκονομίαν τῶν ἀναγκαίων σας, μ' ὅλην τὴν ἀφθονίαν, τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις συγχωροῦν εἰς τοὺς Πελοποννησίους· ὁ Κολιόπουλος καὶ Γενναῖος ἐπροχώρησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων· ὁμοίως καὶ ὁ Νοταρᾶς· ὥστε κατ' αὐτὰς συνέρχονται ἀρκετὰ στρατεύματα, καὶ ἂν ὁ Ἰμπραΐμης μένει ἀκόμη μερικὰς ἡμέρας εἰς Καλάβρυτα, ὅπου ἤδη εὑρίσκεται, ἐλπίζω νὰ τοῦ κάμωμεν μεγάλην βλάβην, ἐπιθυμῶ νὰ λαμβάνω συχνὰ γράμματά σας εἰδοποιητικὰ παντὸς περιέργου, καὶ ὀνομάζομαι Ἀδελφός Σας.

23 Ἰουνίου 1827. ἐν Φονιᾷ. ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Γενναιότατοι ἀδελφοί, Νότη Μπότζαρη, Φωτομάρα, Ν. Τζαβέλα καὶ Περραιβέ.

Τὸ ἀπὸ 21 Ἰουνίου γράμμα σας ἔλαβα, καὶ εἶδον μὲ εὐχαρίστησίν μου τὴν ὁποίαν ἐκάμετε ἀπόφασιν τοῦ ν' ἀγωνισθῆτε μετὰ τῶν Πελοποννησίων, ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος, καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖτε τὴν ἀδελφοσύνην καὶ τὴν συντροφίαν τοῦ Κολοκοτρώνη· ἀδελφοί! ἐγὼ καὶ ἄλλοτε πολλάκις διὰ γραμμάτων μου, καὶ προφορικῶς σᾶς ἐβεβαίωσα καὶ ἐσχάτως ἀνταμωθέντες εἰς Κόρινθον

σᾶς εἶπον· καὶ ἤδη δὲν λείπω νὰ σᾶς βεβαιώσω, τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ Πελοποννήσιοι εὐχαρίστησιν εἰς τὸ νὰ σᾶς ἔχουν συναγωνιστάς των, εἰς τὸν ὑπὲρ Πατρίδος πόλεμον ἀδελφοὺς καὶ συντρόφους ἀχωρίστους, κοινῶς ὅλοι, καὶ μερικῶς ἡ φαμήλιά μου· μὴν βραδύνετε λοιπὸν τὸν ἐρχομόν σας μὲ ὅσους περισσοτέρους δυνηθῆτε, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὡς ἐκ μέρους ὅλων τῶν Πελοποννησίων μὲ τὴν ὅσην αἱ περιστάσεις τοὺς τὸ συγχωροῦν ἀφθονίαν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου, ὁμοίως καὶ τὴν δυνατὴν καὶ ἀνόλογον ἐξοικονόμησιν τῶν στρατιωτῶν ὅσους φέρετε· ταχύνατε λοιπὸν τὸν ἐρχομόν σας τὸ γληγορώτερον διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ βλάψωμεν τὸν ἐχθρόν, ὅστις εἶναι τεντωμένος εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Μητροπόλεως τῶν Καλαβρύτων καὶ παρ᾽ ἄλλην φορὰν ἀδύνατος· διὰ πολλῶν γραμμάτων ἔγραψα καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Α^ου^ σώματος ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ ἔλθουν νὰ συναγωνισθοῦν μὲ ἡμᾶς, ἢ νὰ μᾶς στείλουν χιλίους στρατιώτας, βεβαιόνοντάς τους τὴν ἰδίαν εὐχαρίστησιν καὶ τὰ ἴδια αἰσθήματα, ὡς καὶ πρὸς τὴν Γεναιότητά σας, παρακινήσατέ τους λοιπὸν καὶ ἡ γενναιότης σας διὰ νὰ ἔλθουν τὸ γληγορώτερον· ὁ Ἀναγνωστάκης θέλει σᾶς πληροφορήσει διὰ ζώσης ὅσα τὸν παρήγγειλα, σᾶς προσμένω ἀνυπομόνως εἰς τρεῖς ἡμέρας, καὶ μένω.

24 Ἰουνίου 1827. ἐν Φονιᾷ. ὁ ἀδελφὸς

Γεν. Ἀρχηγὸς τῶν Πελ. στρ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Στρ. Ν. Πετιμεζᾶν.

Ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς συγκεντρωθεὶς ἤδη εἰς τὴν Μητρόπολιν τῶν Καλαβρύτων ἐπαπειλεῖ ἐξαιρέτως τὸ Μέγα Σπήλαιον, καὶ ἐπειδὴ διὰ νὰ ὀχυρωθῇ αὐτὴ ἡ θέσις, ἥτις ἀποτελεῖ ὄχι κατωτέραν δύναμιν ἑνὸς φρουρίου, διά τε τὸ ὀχυρὸν αὐτῆς καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ καταφυγουσῶν φαμηλιῶν, ἔχει ἀνάγκην ἱκανῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἥτις ἀντιπαρατάττεται εἰς κάθε ἐχθρικὴν προσβολὴν, καὶ νὰ φυλάττῃ πάντοτε τὴν ἀπαιτουμένην εἴς τε τὸ Μοναστήριον καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ καταφυγόντας πολίτας εὐταξίαν, διὰ τοῦτο θέλων νὰ προκαταληφθῶσιν αὐτὰ σὲ διατάττω ὡς ἑφεξῆς.

Α΄. Νὰ λάβῃς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου ἑξακοσίους στρατιώτας καλοὺς πραγματικούς, τῶν ὁποίων θέλεις εἶσαι ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ θέλεις καταλάβεις καὶ ὀχυρώσεις μὲ αὐτοὺς ὅλας τὰς περὶ τὸ Σπήλαιον ἀναγκαίας θέσεις, διὰ ν᾽ ἀντιπαραταχθῇς, χρείας τυχούσης, εἰς κάθε ἐχθρικὸν κίνημα.

Β'. Θέλεις ἔχει κατὰ τοῦτο, τὴν δυνατὴν σύμπραξιν τῶν Πατέρων τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου καθὼς εἰδοποιοῦνται τοῦτο.

Γ'. Τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν θέλεις ἐξοικονομεῖ τακτικῶς πρὸς τὸ παρὸν ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, ἢ περιστάσεως δοθείσης καὶ ἀπὸ τὰς τροφὰς τοῦ μοναστηρίου, τοῦ ὁποίου οἱ πατέρες εἰδοποιοῦνται νὰ τὸ ἀκολουθῶσι, καὶ τοῦτο ἄχρις οὗ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ μᾶς δώσωσιν εὐκαιρίαν διὰ νὰ εὑρεθῇ σταθερώτερος καὶ εὐκολώτερος πόρος· διά τε τοὺς μισθοὺς αὐτῶν, ἀκολούθως θέλει γίνει πρόνοια νὰ πληρωθῶσιν ὅπως καὶ ὅθεν ἀνήκει.

Δ'. Δὲν θέλεις συγχωρεῖ ἐξίσου εἰς κανὲν στρατιωτικὸν τὴν εἴσοδον, ἂν δέ τις ἀξιωματικὸς στρατιωτικὸς ἔχῃ εἰς αὐτὸ τὴν φαμηλίαν του ἢ ἔλθῃ χάριν προσκυνήσεως, θέλει δέχεσαι αὐτὸν ἄοπλον, μὲ δύω μόνον ἀόπλους στρατιώτας.

Ε'. Θέλεις προσέχει μ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην φρόνησιν νὰ μὴν ἀκολουθῇ ἡ παραμικρὰ κατάχρησις εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ καταφυγόντας πολίτας, μάλιστα θέλεις δίδει πρὸς αὐτοὺς τὴν δυνατήν σου ὑπεράσπισιν· κάθε δὲ κατάχρησις γινομένη παρ' ὁποιουδήποτε θέλει ἀναφέρεται εἰς βάρος σου.

ς'. Θέλει μὲ εἰδοποιήσεις τὴν κατάστασιν καὶ τὰς χρείας αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου διὰ νὰ τὰς ἀναφέρω, ὅπου ἀνήκει, καὶ διὰ νὰ ληφθῶσιν ἐγκαίρως μέτρα περὶ προμηθείας τῶν ἀναγκαίων των δι' αὐτό. Εὔελπις, ὅτι θέλεις εὐαρεστήσει εἰς τὸν διορισμὸν τοῦτον, κατὰ τὴν ὁποίαν χαίρεις ἀγαθὴν ὑπόληψιν, μένω.

24 Ἰουνίου 1827. ἐν Φονιᾷ. ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκορώνης.

Πρὸς τοὺς Πανοσιωτάτους Ἅγιον καθηγούμενον καὶ λοιποὺς Πατέρας τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου.

Ἀπὸ ἓν γράμμασας, τὸ ὁποῖον μ' ἐπίτηδες πεζὸν ἐστέλλετο χθὲς πρὸς τὸν στρ. Δημ. Πλαπούταν καὶ Κ. Ἰωάννην Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ ἀπὸ διάφορα ἄλλα τοῦ στρ. Β. Πετιμεζᾶ ἐπληροφορήθην τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὰς ὁποίας κάμνει δοκιμὰς εἰς τὸ ἱερὸν καταγώγιον· ἐνῷ δὲ κατὰ χρέος ἔλαβα ἐγκαίρως τὰ ἀναγκαῖα μέτρα καὶ διέταξα τοὺς εἰρημένους νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ μέρος τοῦ Λυβαρτζίου, διὰ νὰ κρατῶσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς ἐμψύχωσιν τὸν λαὸν

ἐκείνων τῶν μερῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ φέρωσι περισπασμὸν εἰς τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, ὥστε τοιουτοτρόπως νὰ δοθῇ εὐκαιρία διὰ νὰ ἐφοδιασθῇ πρεπόντως αὐτὸ τὸ ἱερὸν καταγώγιον, καὶ καθ' ἃς ἔχω εἰδήσεις, πρέπει νὰ μετέβησαν ἀπὸ προχθὲς, ἐφρόντισα καὶ περὶ τῆς ὀχυρώσεώς του, ἥτις νὰ ἦναι ἱκανὴ ν' ἀντιπαρατάττεται εἰς κάθε ἐχθρικὴν προσβολὴν, καὶ νὰ φυλάττη τὴν ἀπαιτουμένην εὐταξίαν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ καταφυγόντας πολίτας, καὶ διώρισα τὸν στρ. Ν. Πετιμεζᾶν νὰ λάβη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του 600 πραγματικοὺς στρατιώτας καλοὺς, τῶν ὁποίων ἐπὶ κεφαλῆς νὰ εἶναι αὐτὸς, καὶ δυνάμει τῶν ὁποίων νὰ καταλάβῃ καὶ ὀχυρώσῃ ὅλας τὰς περὶ τὸ Σπήλαιον ἀναγκαίας θέσεις, προσέτι περιπλέον, διὰ νὰ φυλάττεται ἀκριβῶς ἡ εὐταξία καὶ ἡσυχία καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Διώρισα δὲ αὐτὸν, τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν νὰ ἐξοικονομῇ ἀπὸ ἐθνικὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας, ἕως οὗ τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ δώσωσιν εὐκαιρίαν διὰ νὰ εὑρεθῇ σταθερώτερος πόρος, περιστάσεως ὅμως δοθείσης προσκαλεῖσθε καὶ ἡ πανοσιότης σας νὰ ἐξοικονομῆτε τὴν τροφὴν αὐτῶν ἀπὸ τὰς τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, δίδοντες καὶ ὅλην τὴν ἐκ μέρους σας ἀναγκαίαν πρὸς αὐτὸν συνδρομὴν καὶ σύμπραξιν. Τὸ χρέος τὸ ὁποῖον εἶμαι ἐπιφορτισμένος, τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὸ πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον σέβας μου, σέβας χρεωστούμενον ἀπὸ ὅλον τὸ ἔθνος, τοιαῦτα μὲ ὡδήγησαν νὰ λάβω ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς ἀσφάλειαν αὐτοῦ τοῦ Μοναστηρίου μέτρα· εἶμαι δὲ ἄγρυπνος, ἂν ὁ ἐχθρὸς κάμῃ ὁποιανδήποτε δοκιμὴν εἰς αὐτὸ, νὰ δώσω τὴν ἀπαιτουμένην βοήθειαν, καθὰ διώρισα τὰ Κορινθιακὰ στρατεύματα, καὶ μετέβησαν εἰς Χάσια, καὶ ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ἂν ἀποφασίσῃ νὰ τὸ πολεμήσῃ, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς προστάτιδος αὐτοῦ, θέλει γείνει ὁ τάφος του· ἀλλὰ καὶ τώρα ἤθελα ἀποφασίσει νὰ ἔλθω διὰ νὰ θεωρήσω τὴν κατάστασίν του, ἂν οὐσιώδη τινὰ αἴτια δὲν ἀπήτουν ἀναγκαίαν τὴν εἰς ταῦτα τὰ μέρη παρουσίαν μου, ἐπιθυμῶ ἐν τοσούτῳ νὰ λαμβάνω καὶ παρὰ τῆς πανοσιότητός σας συνεχεῖς πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Μοναστηρίου.

21 Ἰουνίου. 1827. ἐκ τοῦ Κάμπου τοῦ Φονέως.

ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον ἅγιον καθηγούμενον καὶ λοιποὺς πατέρας τοῦ **Μ.** *Σπηλαίου.*

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ χθὲς γεγραμμένον σας καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ· ἐγὼ Σεβαστοὶ πατέρες δὲν ἐφρόντισα οὐδὲ φροντίζω δι' ἄλλο τι, ἀλλὰ ἡ καθημερινὴ φροντίς μου εἶναι τὸ νὰ παρακινῶ τὰ στρατεύματα νὰ τρέξωσι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος, καὶ καθ' ἃς καθ' ἡμέραν λαμβάνω πληροφορίας συνέρχονται γλήγωρα πανταχόθεν· διότι οἱ Φωτομαραῖοι καὶ Μποτζαραῖοι ἐξεκίνησαν ἀπὸ Ναύπλιον μὲ ἀρκετούς· ὁ Τζιόκρης ὡς μὲ βεβαιεῖ ἕνας πεζὸς, ὁ ὁποῖος ἦλθε πρὸς ἐμὲ χθὲς τὸ πρωΐ, ἡτοιμάζετο νὰ ἐκκινήσῃ ἀπὸ τὰ Ἀργείτικα ἀμπέλια, ὁποῦ ἦτον συγκεντρωμένος, καὶ νὰ διευθυνθῇ με τοὺς Ναυπλιώτας καὶ Ἀργείτας ἀρκετούς. Τὸν Καραχάλιον εἶχε σταλμένον νὰ ἐκκινήσῃ τοὺς Πραστιώτας καὶ Ἁγιοπετρίτας, καὶ μὲ πληροφοροῦν, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἠκούσθησαν, ὅτι ἐξεκίνησαν· μὲ βεβαιοῦν προσέτι, ὅτι οἱ στρατηγοὶ Γιατράκοι, Νικηταρᾶς, οἱ Ζαχαραῖοι καὶ λοιποὶ ἦσαν εἰς Στεμνίτζαν καὶ διευθύνονται καὶ ἐκεῖνοι τὸν δρόμον τοῦ Κολιοπούλου καὶ Γενναίου· εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ ἐπιτροπὴν τοῦ Α^ου σώματος τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος εἶχα γραμμένον νὰ ἔλθουν χίλιοι στρατιῶται, τῶν ὁποίων νὰ πληρωθῶσι καὶ οἱ μισθοὶ, καὶ εἰς ἀπόκρισιν μὲ εἰδοποιεῖ καὶ αὐτὴ σήμερον, ὅτι ἀνεφέρθησαν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον περὶ τούτου, καὶ ἐπρόσμενον ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ τὴν ἀπάντησίν του, τὴν ὁποίαν λαμβάνοντες κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των θέλει ἔλθουν ὄχι τόσοι, ἀλλὰ καὶ περισσότεροι προθύμως· ὁ στρατ. Π. Νοταρᾶς ἐσυσσωματώθη μετὰ τοῦ στρα. Βασίλη εἰς Χαλκιάνικα, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ κινήματά μας εἶναι μηνύματα, ὅτι ἂν ὁ ἐχθρὸς ἐπιμείνῃ εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, θέλει κάμει εἰς αὐτὰ τὸν τάφον του ἄφευκτα διὰ τῆς βοηθείας τῆς προστάτιδος αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου. Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σπεύδω νὰ σᾶς ἀναγγείλω εὐχαρίστως εἶναι, ὅτι στρατηγ. Κολιόπουλος καὶ Γενναῖος μὲ γράφουν ἀπὸ τῆς Κυρᾶς τὸ Γεφύρι, ὅτι χθὲς τὸ ἑσπέρας ἀπερνοῦν εἰς Λυβάρτζι καὶ Σοπωτὸν μὲ ἐπέκεινα τῶν 3. χιλιάδων Καρυτινῶν, καὶ ἐσκόπουν συσσωματωθέντες μὲ τὸν Συσίνην καὶ Παπασταθόπουλον, τοὺς ὁποίους ἐπερίμενον ἐκεῖ καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄρματα τοῦ Λυβαρτζίου, τὰ ὁποῖα εἶναι διωρισμένοι νὰ ἐκκινήσουν διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου, νὰ προχωρήσουν

εἰς ὅποιον μέρος τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ ἤθελε τοὺς ὁδηγήσωσι· μὲ εἰδοποιοῦν προσέτι, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐμψυχωθέντα ἔλαβον ἐκ νέου τὰ ἅρματα, ὅθεν δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ἐχθρὸς θὰ δώσῃ πρὸς ἐκαῖνο τὸ μέρος ἕν μέγα μέρος τῆς προσοχῆς του, καὶ ὅτι ἂν ἔχῃ σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ τὸ Σπήλαιον θέλει τὸν μεταβάλλει ἄφευκτα· διὸ εἶναι περιττὴ πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἀποστολὴ τῶν ζητουμένων στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπιμείνῃ (τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον) καὶ τὸ Μοναστῆρι εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ τοῦ ἀντιπαραταχθῇ μὲ ὅσην δύναμιν ἔχει, καὶ μ' ὅσην διώρισα τὸν στρατ. Ν. Πετιμεζὰν νὰ κάμῃ, καὶ ἡμεῖς ἔξωθεν εἴμεθα προσεκτικοὶ νὰ τοῦ δώσωμεν ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην βοήθειαν, καὶ μείνατε ἀμέριμνος· ὅσον δὲ περὶ τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, αὐτὸ ἔχω τὸ οὐσιωδέστερον ἀντικείμενον τῶν φροντίδων μου, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐλπίζω νὰ ἔφθασεν εἰς τοσαύτην ἀνάγκην τὸ Μοναστῆρι, ὥστε νὰ χρειάζεται ἀπὸ τώρα· ἐξωτερικὰς εἰδήσεις ἔχομεν καλὰς τὰς ὁποίας ἀπὸ τὸν στρατ. Νικολάκη Πετιμεζὰν καὶ ὑπασπιστήν μου Φώτιον πληροφορεῖσθε· γενναιότης Πατέρες καὶ μὴν ὀλιγοκαρδίζετε, τὰ πράγματά μας θὰ λάβουν τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μορφὴν γλήγορα, μένω.

15 Ἰουνίου 1827 ἀπὸ τὸν Κάμπον Φενεοῦ.

ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Στρατηγὸν Ν. Πετμεζᾶν καὶ Κ. Φώτιον Χρυσανθόπουλον.

Ἔλαβον τὰ χθεσινὰ γράμματά σας καὶ ἴδον τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ τὴν ὁποίαν ἐκάματε νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἡ ὁποία εἴθε νὰ ἦναι ἀῤῥαβὼν τῶν μελλουσῶν· ἀπὸ τὸ περικλειόμενον πρὸς τοὺς πατέρας γράμμα μου πληροφορεῖσθε τὰ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη κινήματα τῶν στρατευμάτων μας καὶ ἐξαιρέτως τὸ εἰς Λιβάρτζι πέρασμα τοῦ Κολιοπούλου καὶ Γενναίου μετὰ τῶν Καλαβρυτινῶν καὶ τὴν ἐμψύχωσιν, ὅπου τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔλαβε, τὰ ὁποῖα δὲν μᾶς ἀφήνουν εἰς ἀμφιβολίαν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς θέλει λάβει ἄλλα μέτρα· βλέπετε δὲ καὶ ἐκ τούτων ὅλων ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῶν ζητουμένων στρατιωτῶν ἀποκαθίσταται περιττὴ, ὅταν μάλιστα ὁ στρατηγὸς Νικολάκης βάλλῃ εἰς ἐκτέλεσιν τὴν χθεσινὴν διαταγήν μου νὰ συμπληρώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁποίων διωρίσθη 600 πραγματικῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔχω τὴν ἀνήκουσαν προσοχὴν, ὥστε ἂν ἀποφασίσῃ

ὁ ἐχθρὸς νὰ πολεμήσῃ τὸ Σπήλαιον, θέλει σᾶς δώσωμεν ἀμέσως βοήθειαν ὅσην χρειασθῇ· ἂν φθάσουν ἀπόψε ἕως αὔριον οἱ ἀπὸ Ναύπλιον περιμενόμενοι σᾶς στέλω ἐκείνους· ταύτην τὴν ὥραν ἔλαβον γράμμα τοῦ Παναγ. Πετιμεζᾶ ἀπὸ Μάζι, ὅστις μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι ὁ ἐχθρὸς μὲ τὸ ἱππικὸν καὶ πεζικόν του ἦλθεν εἰς Κατζανὰς, καὶ δὲν ἠξεύρομεν διὰ ποῖον μέρος θὰ κινηθῇ, ἢ ἂν θαθερίσῃ ἐκεῖ, γράφω τῶυ Στρατηγῶν Β. Πετιμεζᾶ καὶ Π. Νοταρᾶ νὰ περάσουν κατὰ τὰ Καλάβρυτα· καὶ συνενοηθῆτε μετ᾿ αὐτῶν, καὶ εἰδοποιήσατε καὶ ἐμὲ ἂν ἐσηκώθη ὅλον τὸ σῶμα του· τὰς ἐξωτερικὰς εἰδήσεις καὶ κάθε ἄλλο περίεργον ἔγραφε χθὲς ὁ Γραμματικός μου πρὸς τὸν Φώτιον καὶ εἰδοποιηθῆτε αὐτάς.

Τῇ 25 Ἰουνίου 1827 Ἁγιώργης τοῦ Φονιὰ Ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

(Τ. Σ.)

Πιστοποιοῦμεν ἅπαντας τοὺς Πατριώτας οἱ ὑποσημειούμενοι, ὅτι ἀφ᾿ ἧς ὥρας ἐδιωρίσθη παρὰ τοῦ Γεν. ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Κ. Θεοδώρου Κολοκοτρώνου φρούραρχος τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ὁ Γενναιότατος Στρατηγὸς Κύριος Νικόλαος Πετιμεζᾶς, δὲν ἔλειψε νὰ ἐκτελέσῃ ὅλα του τὰ χρέη, πρὸς διάσωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καταγωγίου καὶ τῶν ὑπ᾿ αὐτὸ καταφυγουσῶν φαμηλιῶν μ᾿ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εὐταξίαν, μὲ τοὺς ὑπαλλήλους του καὶ μάλιστα καθ᾿ ὃν καιρὸν εἰσέβαλεν ὁ ἐχθρὸς ἐν ταύτῃ τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἐφώρμησεν κατὰ τοῦ Μοναστηρίου· ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τῆς αὐτοῦ φρουραρχίας, ἐφάνη προστάτης παντοιοτρόπως μεθ᾿ ὅλης τῆς αὐτοῦ οἰκογενείας, καὶ τούτου χάριν ἐπευχόμεθα ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς Κύριον ὅπως καὶ τοῦ λοιποῦ ἐνισχύσει αὐτὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπ᾿ ἀγαθῷ τῆς πατρίδος.

Ὁ Καθηγούμενος Παρθένιος καὶ οἱ σὺν ἐμοί.

Πρὸς τὴν Σ. Ἐθνικὴν Βουλήν.

Κύριοι.

Μολονότι δὲν ἔχω ἀπάντησίν σας οὔτε εἰς τὴν ὑπ᾿ ἀριθ. 547 ἀναφοράν μου, ἔκρινα χρέος μου, νὰ σᾶς εἰδοποιήσω τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὰ ἡμέτερα· ἀπὸ τὰ ἐσώκλειστα 17 ἔγγραφα τοῦ στρατ. Δ. Πλαπούτα, καὶ τοῦ Ἰωαν. Θ, Κολοκοτρώνου, τὰ ὁποῖα παρακαλεῖσθε νὰ ἀναγνώσετε μὲ προσοχὴν, πληροφορεῖσθε τὸ εἰς

Λιβάρτζι καὶ Σοποτὸν πέρασμά των, τὴν κατ᾽ ἐκεῖνα τὰ μέρη πρὶν τὸ φθάσιμόν των ἀπελπισίαν, καὶ τὴν μετὰ τὸ φθασιμόν των ἐμψύχωσιν. Ἀπὸ δὲ τὰ τοῦ στρατηγοῦ Ν. Πετιμεζᾶ καὶ ὑπασπιστοῦ μου Ν. Φωτίου Χρυσανθοπούλου, τὴν βλάβην ὁποῦ ὁ ἐχθρὸς πρὸς τὰ μέρη τοῦ Διακοπτοῦ ἔκαμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους, καὶ τὴν ὁποίαν αὐτὸς κατὰ τὸ Σπήλαιον ἔπαθε ζημίαν, καὶ αὐτὰ ἔτρεξαν ἄχρι τῆς χθές. Σήμερον δὲ πρὸς τὸ πρωῒ ἐξημερώθη τὸ ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὰς Κατζάνας, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ἔφθασε καὶ τὸ πεζικόν, καὶ μὲ πλοροφοροῦν αἱ φυλακαὶ ὅτι ἦλθον μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τους, ἀλλέως ταύτην τὴν ὥραν δὲν μὲ ἐπληροφόρησαν ἀπὸ τὰ Καλάβρυτα ἂν ἔμεινε κανὲν σῶμά του κατ᾽ ἐκεῖνα τὰ μέρη· ἐν τοσούτῳ ὅμως διέταξα τοὺς στρατηγοὺς Βασίλειον Πετιμεζᾶν, καὶ Π. Νοταρᾶν νὰ περάσωσι κατὰ τὰ Καλάβρυτα, καὶ λαμβάνω καθαρωτέρας πληροφορίας, θέλει διατάξω τὰ εἰκότα καὶ τὸν Κολιόπουλον καὶ Γενναῖον, ἐγὼ δὲ (ἂν δὲν ἄρησε δυνάμεις ὀπίσω ὁ ἐχθρὸς, ἢ ἂν σταθῇ εἰς Κατζάνας νὰ θερίσῃ) θέλει τραβίξω μὲ ἕνα ἱκανὸν ἀριθμὸν στρατιωτῶν πρὸς τὰ ὑποτεταγμένα μέρη, Βοστίτζας, Πάτρας καὶ Καλαβρύτων, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ πρὸς αὐτὰ τὴν ἀπαιτουμένην αὐστηρότητα, καὶ διὰ νὰ βάλω ἐμπρὸς ὅλους τοὺς ἄνδρας ἐνόπλους, καὶ ἀόπλους, πρὸς ἐκεῖνα δὲ τοῦ Λιβαρτζιοῦ καὶ Νεζεροῦ διέταξα τοὺς ἐκεῖ ἀπελθόντας νὰ φερθῶσιν ὡς πρέπει, καὶ ὡς ἐγὼ ἐφέρθην πρὸς ὅσους ἐξ αὐτῶν ἕως τώρα συνέλαβον. . . . . .

25 Ἰουνίου 1827 ἀπὸ τὸν Κάμπον Φονέως. Ὁ Γεν. Ἀρχηγός.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἀδελφὲ πατριῶτα Κολοκοτρώνη!

Ὅσον ἠγωνίσθημεν μὲ τὸ μέσον τῆς Κυβερνήσεως, τώρα ἡμέρας δέκα, διὰ νὰ εἰσάξωμεν τὴν εὐταξίαν εἰς τὴν ἐδῶ πόλιν, ἐστάθη ἀδύνατον, ἐπειδὴ οἱ Γριβαῖοι διεφεντεύοντο καὶ διαφεντεύονται ἀναφανδὸν ἀπὸ ὀλίγα τινὰ ἄτομα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ βουλευτικοῦ· τέλος πάντων τὸ πρᾶγμα κατήντησεν εἰς τὰ ἅρματα, καὶ ἐκ τούτου εἰς αἱματοχυσίαν, ὥστε ἔχομεν τρεῖς ἡμέρας πολεμοῦντες ἀκαταπαύστως ἀφ᾽ ὅλα τὰ μέρη μὲ δουφέκια καὶ κανόνια. . . . ὅθεν τὸ γρηγορώτερον νὰ στείλετε τὸν ἀδελφόν μας Γενναῖον μὲ χιλίους συντρόφους ἐδῶ, ἐγράψαμεν καὶ εἰς τοὺς ἐδικούς μας εἰς Κόρινθον νὰ φθάσουν ὅσον τάχιστα. . . . .

Τὰ ἴδια ἐγράψαμεν καὶ πρὸς τὸν Γενναῖον, καὶ μένομεν μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν. Ναύπλιον 30 Ἰουνίου 1827,

οἱ Πατριῶται καὶ ἀδελφοί.

Κίτζος Τζαβέλας, Γτ. Νταγκλῆς,
Χρηστόδουλος Χ. Πέτρου, Γεωργάκης Βάγιας,
Γεώγιος Γεροθανάσης, Χρ. Περραιβός

Πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων.

Ἐξοχώτατε Κύριε.

. . . .

Ἡμεῖς πληροφορίας ἔχομεν καὶ διὰ γραμμάτων καὶ διὰ ζώσης φωνῆς, ὅτι φθάνοντες προλαβόντως οἱ ἀπεσταλμένοι εἰς Ναύπλιον, ὡδηγήθη ἀπό τινα Διοικητικὰ μέλη ὁ Γρίβας νὰ ἐναντιωθῇ εἰς αὐτοὺς, ὥστε νὰ μὴ λάβουν καιρὸν νὰ ζητήσουν τὰ δικαιώματά μας, κατέβασε ἀμέσως πεντακοσίους στρατιώτας, καὶ προκατέλαβον θέσεις καὶ οἰκίας· καὶ διαφιλονικούμενοι πρὸ πολλοῦ, Γρίβας καὶ στρατὸς, περὶ πολιταρχίας, ἐκρότησαν μάχην καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, ὡς σᾶς προεγράφομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὡδηγημένος ἀπὸ τὰ ῥηθέντα ἄτομα, τὰ ὁποῖα ἐπιθυμοῦν τὸν ὀλέθριον φατριατισμὸν, ἐπροτίμησαν φόνους, ἁρπαγὰς, τυραννίας καὶ παντὸς εἴδους κακοπαθείας εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐγκατοίκους, οἵτινες τὸ πλεῖστον μέρος ἀνεχώρησαν κατάγυμνοι καὶ ἐλέους ἄξιοι· ἐπιφορτίζει κηρύττων τὸ βάρος εἰς τοὺς πρωταιτίους τῆς ταραχῆς, καὶ τοὺς ὀλεθρίους φατριατισμοὺς, καὶ ἐκ τούτου ἔπαυσε τὸ τουφέκι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν· καὶ ὁ μὲν στρατὸς δέχεται τὴν εἰρήνην, ὁ δὲ Γρίβας ἐναντιοῦται εἰς μόνην τὴν ὁδηγίαν τῶν ἄνωθεν· ὁ λαὸς ὅλος καταβοᾷ διὰ διακοσίων ψυχῶν αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐχύθη διὰ τοῦ κανονοκτυπήματος τοῦ Γρίβα· καὶ διὰ τὸν ἀφανισμὸν τῶν καταστάσεών του· ἤδη δὲ μὲ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχιστρατήγου, ὁποίαν μορφὴν θέλει λάβουν τὰ πράγματα θέλει σᾶς γνωστοποιήσομεν, μόλον ὅπου ἠμπορεῖ νὰ λάβετε καὶ κατ' εὐθεῖαν, ...

Ἐν Ἀκροκορίνθῳ τὴν 11 Ἰουλίου ὥρα 2,1827.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Α'. σώματος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀκροκορίνθου.

Ν. Πανουριᾶς, Κώστας Χορμόβας. Σπῦρος Μήλιος.

Ὁ Ἰμπραΐμ-πασᾶς ὀργισθεὶς, διότι ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Γενναῖος ἀπελθόντες εἰς Καλάβρυτα ἐπανέφερον τοὺς ὑποτεταγμένους, ἔστρεψε τὰ ὅπλα του πρὸς καταστροφὴν τῆς Γορτυνίας. Τοῦτο δὲ μαθόντες ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Γενναῖος κατέλαβον τὴν κατὰ τὰ ὅρια τῆς Καρυταίνης περὶ τὸ χωρίον Καρνέσι θέσιν καλουμένην Πολέμους· Προχωρῶν δὲ ὁ Ἰμπραΐμ ησεὶς Κατσάνας διήρεσε τὸν στρατόν του εἰς δύω σώματα, καὶ διὰ τοῦ μὲν διευθύνθη αὐτὸς, ὅπου εἶχον τοποθετηθῆ οἱ ἀνωτέρω Ἀρχηγοί. Ἀλλ' ἀπαντήσας καρτερὰν ἀντίστασιν ὑπ' αὐτῶν ἐτράπη εἰς Τρίπολιν. Τὸ δ' ἕτερον σῶμα, ὅπερ ἦτον ἰσχυρότερον, ἐπροχώρησε διὰ τῆς *Κυρᾶς τὸ Γεφῦρι* εἰς Ἄκοβας, χωρία τῆς Καρυταίνης, ἵνα διευθυνθῇ εἰς Δημητσάνην. Εἰδοποιηθέντες δὲ τὸ κίνημα τοῦτο τοῦ ἐχθροῦ ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Γενναῖος, ἐνῷ οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπ' αὐτοὺς Γορτυνίων στρατιωτῶν ἀνεχώρησαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν οἰκογενειῶν των, ἔδραμον καὶ κατέλαβον ὁ μὲν Γενναῖος τὴν κωμόπολιν Δημητσάνης, ὁ δὲ Πλαπούτας τὴν ἀπέναντι ταύτης θέσιν Ἀρτοζῖνον. Οἱ Τοῦρκοι κατεσκηνώθησαν ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Δημητσάνης· ὁ δὲ Γενναῖος μὲ μέρος τῶν στρατιωτῶν του τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐκινήθη μεσημβρινῶς κατ' αὐτῶν, ἐνῷ δυτικῶς εἶχεν ἀποστείλει ὁ Πλαπούτας μέρος ἐκ τοῦ σώματός του, ἵνα κατασκοπεύσωσι τὸν ἐχθρόν. Ἀλλὰ συγχρόνως πέριξ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου ἀνατολικῶς καὶ ἀρκτικῶς εἶχον τοποθετηθῆ 300 περίπου Ἕλληνες, ἄλλοι πρὸς κατασκόπευσιν, μήπως ὁ ἐχθρὸς κινηθῇ κατὰ τῶν Σπηλαίων καὶ Μοναστηρίων, ἔνθα εἶχον καταφύγει αἱ οἰκογένειαί των· ἄλλοι δὲ πρὸς ἐνέδραν καὶ μάλιστα ν' ἁρπάσωσι ζῶα τῶν ἐχθρῶν, ὡς ἐσυνείθιζον· καὶ οὕτω ταχαίως πως περιεκυκλώθη ὁ ἐχθρός· ἑπομένως πυροβολήσαντος τοῦ Γενναίου κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐπυροβόλησαν καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ Ἕλληνες· οἱ δὲ Τοῦρκοι, οὔσης νυκτὸς, ὑπολαβόντες ὅτι περιεκυκλώ-

θησαν ἀπὸ πολυάριθμον Ἑλληνικὸν στρατὸν, κατεθορυβήθησαν καὶ κατελήφθησαν ἀπὸ πανικὸν φόβον· μετὰ ταῦτα ὁ Γενναῖος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπεσύρθησαν, ἵνα ὀχυρωθῶσι καὶ κτυπήσωσι τὸν ἐχθρὸν κατὰ τὴν διάβασίν του. Ἀλλ᾽ ὁ ἐχθρὸς ἀντὶ νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τὴν διεύθυνσίν του ἐναντίον τῶν ὠχυρωμένων Ἑλλήνων μεσημβρινῶς εἰς Δημητσάνην, ἐστράφη ἀρκτικοανατολικῶς, λαβὼν τὴν πρὸς τὰ Μαγουλίανα καὶ Ἀρκουδόρρευμα διεύθυνσιν, ὅτε, διαβαίνοντος τὰ ὀρεινὰ ταῦτα μέρη, ἐξῆλθον οἱ εἰς τὰ Σπήλαια καὶ Μοναστήρια μένοντες Ἕλληνες, καὶ ἐπέπεσαν κατ᾽ αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον κατεδίωξαν φονεύοντες μέχρι τῶν Δαβιῶν· ἐκεῖθεν δὲ οἱ Τοῦρκοι ἀπῆλθον εἰς Τρίπολιν, καὶ τὴν ἐπαύριον μετέβησαν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Γορτυνίας, ἔνθα ἡνώθησαν μετὰ τοῦ Ἰμπραΐμη, ὅστις τοὺς ἀνέμενε νὰ κατέλθωσιν ἐκεῖσε ἀπὸ Δημητσάνην ὡς εἶχον διαταχθῆ καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Τρίπολιν· καὶ ἀπῆλθον ἅπαντες εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια· πλὴν παρακολουθούμενοι καὶ κτυπώμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρις οὗ φθάσωσιν ἐκεῖσε ἀπωλέσθησαν πολλοί· τοιουτοτρόπως δὲ ἐματαιώθη ἡ κατὰ τῆς Γορτυνίας στρατεία τοῦ Ἰμπραΐμη· καὶ ἡ ἀποτυχία του αὕτη οὐχ ἧττον ἐπενήργησεν εἰς τὴν ἐμψύχωσιν τοῦ λαοῦ, καὶ μάλιστα ὅτε τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ εἶχε δελεασθῆ ἀπὸ τὴν πλάνην τοῦ προσκυνήματος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰμπραΐμης ἀπὸ τὰ φρούρια ἔπεμψε τὸν Ῥιοβάμπεϊ μετὰ 6000 καὶ τροφὰς ἱκανὰς ἵνα ἐφοδιάσῃ τὴν Τρίπολιν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔλευσίν των, ὁ Νικήτας, ὅστις ὅτε οἱ Τοῦρκοι οὗτοι ἐπορεύοντο εἰς Τρίπολιν δὲν ἐπρόφθασεν ἀπὸ Φρουντζαλοκάμαρα, ὅπου εὑρίσκετο μετὰ 2000 νὰ τοὺς κτυπήσῃ, ἤδη ἐνεδρεύων εἰς Δερβένια τοῦ Λεονταρίου τοὺς ἐκτύπησε καὶ ἐπήνεγκεν εἰς αὐτοὺς ὄχι ὀλίγην ζημίαν.

Καθ᾽ ὅλας τὰς ἀνωτέρω συμπλοκὰς Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν 26, ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν φονευθέντων Τούρκων, καθὼς καὶ τὰ καθέκαστα τῶν ἀνωτέρω συμβάντων ἐκτίθενται εἰς τὰς κατωτέρω ἐπιστολάς.

Πρὸς τὴν Σ. Ἐθνικὴν Βουλήν!

Ἀπὸ τὰς πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν Γραμματείαν ἀναφορὰς μου ἐπληροφορήθη ἡ Κυβέρνησις τὰ κινήματά μας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ οἱ ὑποτεταγμένοι δὲν ἀπεκρίθησαν εἰς τὰ γράμματά μου, καὶ ὡς ἐκ τούτου γίνονται δῆλον, ὅτι δὲν ἤλλαξαν γνώμην, διέταξα τὸν μὲν στρατ. Β. Πετμεζᾶν μὲ περίπου τῶν δύω χιλιάδων Καλαβρυτινῶν, Ἀργειοτριπολιτζιωτῶν, ν' ἀπεράσῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς Κούτελης καὶ ἁγίου Βασιλείου, ὅπου διέταξα νὰ μεταβῇ καὶ ὁ στρατηγ. Χρύσανθος Σισίνης, καὶ οἱ Περαμερίσιοι Καρυτινοὶ ὄντες εἰς κίνησιν, καὶ ὁποῦ ὡς μανθάνομεν εἶχονσυνελεύσεις οἱ Νεζερῖται· τὸν δὲ στρατηγὸν Μελετόπουλον καὶ Νοταρᾶν ν' ἀπεράσουν πρὸς τὸ μέρος τῆς Κουνινᾶς· καὶ ἐγὼ ὡς ἐβεβαιώθην οἱ ὑποτεταγμένοι αὐτοὶ ἐπροσκάλεσαν εἰς βοήθειάν των τοὺς ἐν Πάτραις καὶ Βοστίτζῃ ἐχθρούς, ἦλθον ἐνταῦθα μετὰ τοῦ Ν. Πετιμεζᾶ διὰ νὰ προχωρήσω τὰ ζουμπατοχώρια, καὶ προαπέστειλα τὸν Φραγκάκην, καὶ κατέλαβε μὲ ἱκανοὺς τοὺς Μπετζάκους καὶ τὸ μοναστῆρι τῆς Μακελλαριᾶς, καὶ εἶμαι ἕτοιμος ἂν δὲν ἀλλάξουν γνώμην, διὰ τῆς πειθοῦς, νὰ μεταχειρισθῶ τὴν βίαν, ἐν τούτοις δὲ ἔλαβον γράμματα παρὰ τοῦ στρατηγ. Κολιοπούλου καὶ τοῦ υἱοῦ μου Γενναίου, ὀπισθοδρομησάντων εἰς τὴν Καρύταιναν διὰ τὴν ἐκεῖ εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πληροφοροῦμαι, ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἰσβαλὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτήν, ὄχι μόνον δὲν κατώρθωσε τὸν παραμικρὸν ὀλέθριον σκοπόν του, ἀλλ' ἀπεδιώχθη μὲ μεγάλην ζημίαν καὶ ἐντροπήν του, ἀπαντήσας εἰς ὅλα τὰ μέρη τὴν πλέον γενναίαν ἀνθίστασιν τῶν Καρυτινῶν, ἥτις ἐταπείνωσε τὴν ἐπηρμένην ὀφρύν του, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ περιορισθῇ ἔνδον καὶ πέριξ τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς ἀπὸ τὰς περὶ αὐτὴν φυλακάς μας πληροφοροῦμαι· περικλείεται καὶ ἀντίγραφον τοῦ γράμματος τῶν εἰρημένων, καὶ πληροφορεῖται σαφέστατα ἡ βουλή, ὥστε ἐὰν δὲν τοῖς ἔλειπον τὰ πολεμοφόδια, ἤθελε κάμουν μεγαλειτέραν βλάβην τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἤθελε μετανοήσει περισσότερον διὰ τὴν τόλμην ὅπου ἔλαβε νὰ εἰσβάλῃ ἐκεῖ· ἐντοσούτῳ ὅμως ἐκατάλαβεν, ὅτι δὲν ἐδειλίασαν ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι. . . . .

2 Ἰουλίου Τζουμενὰ 1827

ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν Σ. Βουλὴν ἀναφοράν μου πληροφορεῖται ἡ Κυβέρνησις τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, τὰ τῶν ὑποταγέντων, καὶ τὰ ἐδικά μας, περιπλέον δὲ τὴν κατὰ τὴν Καρύταιναν μεγάλην βλάβην τοῦ ἐχθροῦ, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὴν γενναίαν ἀνθίστασιν τῶν Καρυτινῶν ἔπαθε· παρακαλῶ νὰ μᾶς σταλῶσι πολεμοφόδια, τὰ Μεζήλια καὶ δύω ῥέζιμα χαρτὶ διότι δὲν ἔχομεν, ἄς σταλῆ καὶ ἡ πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον ἀναφορά μου ἀσφαλῶς.

2 Ἰουλίου 1827 Τζουμενά. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον.

Ἐξοχώτατε.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 629 ἀναφορᾶς μου διευθυνθείσης πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας διὰ τὴν ἐπὶ τῶν παλεμικῶν Γραμματείαν ἀνέφερον τὰ κινήματά μου καὶ τὰ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ τῆς παρούσης μου σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι οἱ ὑποτεταγμένοι κατὰ τὰ μέρη τῆς Πάτρας καὶ Καλαβρύτων καὶ Βοστίτζης εἰσέτι δὲν μὲ ἀπεκρίθησαν τὴν τελείαν ἀπόφασίν των· ἐγὼ δὲ ἔλαβα μέτρα καὶ ἐπλησίασα πρὸς τὰ μέρη των τὰ στρατεύματά μου, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνουν τὰς 5 χιλιάδας, καὶ ἐπλησίασα καὶ ὁ ἴδιος μεταξὺ Βοστίτζης καὶ Πάτρας, σκοπῶν ἂν διὰ τῆς πειθοῦς ὡς ἐλπίζω δὲν μεταβάλλουν γνώμην, νὰ μεταχειρισθῶ καὶ τὴν βίαν, ἐν τούτῳ δὲ ἔλαβον γράμμα παρὰ τοῦ Κολιοπούλου καὶ Γενναίου ἀπὸ τὴν Καρύταιναν, τοῦ ὁποίου σᾶς περικλείω ἀντίγραφον, καὶ ἐξ αὐτοῦ πληροφορεῖσθε τὴν γενναίαν ἀνθίστασιν, ὁποῦ ὁ ἐχθρὸς ἀπήντησεν ἐκεῖ, καὶ τὴν βλάβην, ὁποῦ ἐδοκίμασε, θεωρεῖτε περιπλέον καὶ τὴν ἔλλειψιν ὁποῦ πάσχουν ἀπὸ πολεμοφόδια, καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ θερμῶς νὰ λάβετε μέτρα νὰ μᾶς σταλῶσι, διότι οἱ Πελοποννήσιοι ὁλόκληρον χρόνον δὲν ἔλαβον οὐδὲ ἓν φουσέκι· ἐν τούτοις περιμένω τὰς σεβαστάς μοι διαταγάς σας. μένω εὐσεβάστως

2 Ἰουλίου 1827 Τζουμενᾶ.

Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Θεῖε σᾶς προσκυνῶ.

Μὲ τὸ παρόν μου ἔρχομαι νὰ ἐρωτήσω τὴν ἀγαθὴν ὑγείαν σας

καὶ ἔπειτα νὰ σᾶς χαροποιήσω διὰ τὴν μάχην ἣν σήμερον ἐκάμαμεν εἰς τὰ Δερβένια· εἰς τὰς 26 τοῦ παύσαντος εἰς Κυτριαῖς 13 φεργάδες ἐχθρικαῖς ἐκανονοβολοῦσαν καλὰ, συγχρόνως μᾶς ἦλθον εἰς τὴν θέσιν μας Φρουτζάλα οἱ ἐχθροὶ καὶ ἐπολεμήσαμεν τρέποντες τους εἰς φυγὴν, μὲ μεγάλην τους καταισχύνην ἐπέστρεψαν εἰς Νησὶ, εἰς τὰς 22 ἐκίνησαν μὲ ἱκανοὺς ζαερέδες κατὰ τοὺς λάκους, οἵτινες καὶ ἔμειναν τὸ ἑσπέρας εἰς τζαούσι, βλέποντες λοιπὸν τὸν σκοπόν τους ἐσύναξα ἕως ἑπτακοσίους Λεονταρίτας καὶ εἰς τὸ πλάγι ἔφθασα εἰς τὰ Δερβένεα, στοχαζόμενος λοιπὸν ὅτι ἐνδεχόμενον ν' ἀπεράσωσι διὰ νυκτὸς τὰ Δερβένια ἔκαμα τὸ σχέδιόν μου καὶ ἐμβήκαμεν ὅλοι εἰς χωσιὰν μέσα εἰς τὴν δεμοσιὰν, ὑποπτευόμενοι λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ ἐκίνησαν τὰ χαράματα, καὶ οὕτω τραβιχθέντες εἰς ἓν μέρος ἐνόσῳ ἐπέρασαν οἱ μισοὶ τοὺς ἐβαρέσαμεν, μὲ τοὺς ὁποίους ἀνοίξαμεν τουφέκι ἕως ἓξ ὥρας μέσα εἰς τὴν δεμοσιὰν, ἐμπρὸς ἐκεῖνοι καὶ κατόπιν ἡμεῖς, τέλος πάντων στῆθος μὲ στῆθος ἔγεινεν ἡ μάχη μας τόσον πεισματικὴ, ὥστε ὅπου ἐκατήντησαν ἕως τῶν Δερβενίων σκοτωμένοι καὶ πληγωμένοι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς περίπου τῶν τριακοσίων, ἀπὸ δὲ τοὺς ἐδικούς μας δέκα λαβωμένοι, ὅμως ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἦναι περαστικὸν εἰς ὅλους. Τί τὸ ὄφελος θεῖέ μου, ὅπου ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῶν πολεμοφοδίων ἔφερεν ὅλας τὰς δυσκολίας εἰς τὸ νὰ βλάψωμεν περισσότερον τὸν ἐχθρὸν, μολοντοῦτο ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔπαθεν δὲν τὸ ἔλπιζε ποτὲ, ἀλλ' οὔτε τὸ εἶχον πάθει· ἂν ὅμως μᾶς ἐπρόφθαναν πεντακόσιοι ἢ καὶ χίλιοι Ἀρκάδιοι κατὰ τὸν κοκκινόβραχον, σᾶς βεβαιῶ ὅτι οὔτε σπειρὶ ζαερὲς ἐπερνοῦσεν, ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι ἤθελον γλυτώσῃ, ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεὸς ὅπου τοὺς ἔγεινε τὸ τοσοῦτον κακὸν καὶ ἐμψυχώθηκαν οἱ Ἕλληνες ὑπερβολικὰ, διὰ τοῦτο λοιπὸν σπεύδω νὰ σᾶς τὰ κάμω γνωστὰ ἅπαντα ὡς χρέος μου, διὰ τὸ ὁποῖον ἀμέσως νὰ γράψῃς ἐνταῦθα, ἢ νὰ μοῦ στείλῃς μερικὴν βοήθειαν εἰς δύο ἡμέρας, διότι οἱ ἐχθροὶ θὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω ἵνα τοὺς δώσωμεν τοῦ διαβόλου, ἐπειδὴ ὡς ἐκ τοῦ ἐσωκλείστου πληροφορεῖσαι ὅτι ὁ Ἰβραΐμης μὲ μέρος ἐπέρασεν εἰς Κρήτην· καὶ αὐτοὶ εἶναι μαγκοφιαῖς, διὰ τοῦτο πρόφθασέ μου τὴν εἰρημένην βοήθειαν καὶ φουσέκια ὅθεν γνωρίζεις, καὶ θέλεις ἰδεῖ τί θὰ πάθουν οἱ στραβαραπάδες, ἐπειδὴ ἐνῷ ἀπὸ Ναύπλιον ἤθελον μᾶς στείλουν ζαερέδες καὶ τζουμχανέδες,

αἱ ἀντενέργεται δὲν μᾶς ἀφίνουν, διὰ τοῦτο κάμε ὅ,τι γνωρίζεις διὰ τζουμπχανέ· περιμένω λοιπὸν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γραφομένων μου, καθὼς καὶ τὰ αὐτόθι τρέχοντα.

Ἐν τοσούτῳ δὲ ἀναπροσκυνῶντάς σας μένω.

Ἐκ τῶν Δερβενίων τὴν 1 Ἰουλίου 1827. ὁ ἀνεψιός σας

Νικήτας Σταματελόπουλος.

Πρὸς τὴν Σ. ἐθνικὴν Βουλήν.

Τὰ κινήματά μου δὲν ἔπαυσα ν' ἀνεφέρω συχνὰ πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τελευταία μου ἀναφορὰ εἶναι ἡ ὑπ' ἀριθ. 686. κατὰ τὰς 8 τρέχοντος, καὶ σπεύδω διὰ τῆς παρούσης μου νὰ εἰδοποιήσω τὴν Βουλὴν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα· ἐμεταχειρίσθην ὅλην τὴν δυνατὴν πειθὼ καὶ κάθε ἄλλο μέσον διὰ νὰ μεταφέρω εἰς τὸ πρῶτον τοὺς αἰσχρῶς ὑποτεταγμένους, ἀλλ' ἄχρι τῆς χθὲς οἱ λόγοι καὶ τὰ γράμματά μου δὲν ἔκαμαν καμμίαν ἐντύπωσιν εἰς τὰς ἀκοάς των, ἔφθασαν προχθὲς μέρος τῶν στρατευμάτων τῆς Καρυταίνης, καὶ σήμερον προσμένονται τὰ λοιπὰ μὲ τὸν ἴδιον στρατ. Κολιόπουλον περίπου τῶν 2500 ὡς μὲ εἰδοποιεῖ, προλαβὼν ὅθεν ἔγραψα καὶ τελευταῖον πρὸς ἐκείνους διὰ νὰ μετανοήσουν πραγματικῶς, καὶ νὰ λάβουν τὴν συγχώρησιν τοῦ ἔθνους, τοὺς ἔδωσα καιρὸν ἕως αὔριον, καὶ ἂν δὲν ἔλθουν τότε θέλει μεταχειρισθῶ τὴν βίαν ὡς ἐχθρούς, διότι τοιοῦτοι εἶναι, ὅταν δὲν μεταβάλωσι γνώμην, κάθε κίνημά μας θέλει τὸ κάμομεν ἀνεφοδίαστοι εἰς τὸ παντελές, διότι ἡ Κυβέρνησις ἀμέλησε παντάπασιν τὴν σωτηρίαν τῆς Πελοποννήσου, τὴν ἄφησεν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ δὲν μᾶς ἐπρόβλεψεν οὔτε φουσέκι, οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός· ὁ Γενναῖος ἔμεινε κατὰ τὴν Καρύταιναν συσσωματωμένος μὲ τοὺς Καμπίσιους Καρυτινούς, Λεονταρίτας, Φαναρίτας καὶ Ἀρκαδίους διὰ νὰ κρατῇ εἰς ἐμψύχωσιν ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς Μεσσηνίας· ἔγραψα μ' ὅλα ταῦτα νὰ μείνῃ ὁ Νικήτας, καὶ ὁ Γενναῖος νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα, διότι ὅσα περισσότερον στρατεύματα συνάζονται τόσον εὐκολώτερον κατορθώνεται ὁ σκοπός μας, καὶ βλάβη μεγαλειτέρα γίνεται εἰς τὸν ἐχθρόν, καὶ ῥίπτομεν ὅλοι γενικῶς τὴν προσοχήν μας εἰς ὅποιον μέρος αἱ περιστάσεις, τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ μᾶς ὑπαγορεύσουν, ὥστε καὶ ἐλπίζω ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ χαροποιήσω τὴν Βουλὴν μὲ προόδους τῶν στρα-

τευμάτων· εἰς τὴν διάβασιν τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ Τριπολιτζὰν ἕως εἰς τὸ Κάστρον ἔγεινε τόση σημαντικὴ ζημία, ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ Νικήτα, Κολοπούλου καὶ Γενναίου, ὥστε ἐφονεύθησαν ἐπέκεινα τῶν 500 ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ βλάψουν αὐτοὶ κανένα μέρος. . .

14 Ἰουλίου 1827 Κυρίτζοβα. ὁ Γεν. Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε Καπετὰν Γενναῖο σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

Ἡμεῖς κατὰ τὴν διαταγήν σας εἴμασται βγαλμένοι εἰς σύναξιν τῶν στρατιωτῶν, ἀπὸ χθὲς βλέπουμαι καὶ περνᾶν εἰς Πποῦζι πέντε ἕξ χιλιάδες ἀράπιδες διὰ Πάτρα, καὶ ἐροβόλησαν καμμιὰ πενηνταριὰ παιδία καὶ τοὺς ἐβαρέσανε, καὶ ἐσκότωσαν καμμιὰ δεκαπενταρία, ἔπιασαν καὶ αὐτὸν ζωντανὸν, τὸν ὁποῖον τὸν στέλνω αὐτοῦ νὰ δουλέψῃ στὸ Κάστρο καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσετε, ἐπειδὴ ἐδῶ δὲν ἔτυχε κανεὶς νὰ ἠξεύρῃ ἀράπηκα ὅπου νὰ μάθωμαι καὶ ἡμεῖς, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μᾶς φανερώνῃς περὶ τοῦ Νενέκου πῶς τὸ ἔφτιασε μὲ τοὺς προσκυνισμούς του, μένω.

Τὴν 25 Ἰουλίου 1827. Σουλιμά. ὁ Πατριώτης,
Ἀναγνώστης Παπαζώρης.

Μετὰ τὴν ἀπὸ Καλάβρυτα ἀναχώρησιν τοῦ Ἰμπραΐμη, ὁ Κολοκοτρώνης διέταξε νὰ κινηθοῦν ἱκανὰ σώματα ὑπὸ τοὺς Πετμεζαίους, Λόντον, Π. Νοταρᾶν, Δ. Μελετόπουλον, Θεοχαρόπουλον, Κουμαναίους καὶ Ῥοῦφον, ἵνα καταπείσωσι τοὺς ὑποτεταγμένους Ἕλληνας, νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς σημαίας. Ἀλλ' ὁ προδότης Νενέκος ἔμενε πάντοτε ἀδυσώπητος εἰς τὴν ἀπονενοημένην ἀπόφασίν του, καὶ οὐ μόνον δὲν μετεμελεῖτο, ἀλλ' ἔστρεψε καὶ τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Πατρίδος του, ἤτοι μετέβη εἰς Πάτρας, προσεκάλεσε τοὺς ἐκεῖσε Τούρκους, καὶ μεθ' ἱκανῶν ὑποτεταγμένων ὁδηγῶν αὐτοὺς ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Β. Πετμεζᾶ εἰς Ἅγιον Βλάσην τὴν 3 Ἰουλίου, τῇ δὲ 17 ἐκτύπησε τὸ Γεωρ. Χελιώτην καὶ Φειζόπουλον, τοποθετημένους μετὰ 700 εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὴν Τζετζεβᾶ τῆς ἐπαρχίας Βοστίτσης· κατὰ τὰς δύω ταύτας μάχας ἐφονεύ-

θησαν καὶ ἐπληγώθησαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τοὺς 75 ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τοὺς 250.

Ἀλλὰ τὸ μίασμα τῆς ὑποταγῆς δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς Καλάβρυτα, Πάτρας καὶ Βοστίτσαν· ἐξετάθη καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας Πύργου καὶ Γαστούνης, καὶ διὰ νὰ δελεάσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν λαὸν τοῦτον, ὁ Ἰμπραΐμης ἠλευθέρωσε περὶ τὰς 1000 ψυχὰς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπαρχιῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν αἰχμαλωτίσει εἰς Χλουμοῦτσι καὶ ἀλλαχοῦ. Ἑπομένως ὁ Κολοκοτρώνης θεωρῶν τὴν αὔξησιν τοῦ κακοῦ τούτου τῆς ὑποταγῆς, καὶ τὴν αὐθάδειαν τῶν ὑποτεταγμένων, προσεκάλεσε τὸν μὲν Πλαπούταν ἀπὸ τὴν Γορτυνίαν, τὸν δὲ Γενναῖον ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὸν Σισίνην, καὶ συγκεντρώσας οὕτως ἱκανὰς δυνάμεις, εἰσέβαλεν εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐπαρχίας, ὅπου εὑρίσκοντο οἱ ὑποτεταγμένοι, καὶ κατώρθωσεν, οἱ μὲν Τοῦρκοι ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰς Πάτρας· οἱ δὲ ἀποπλανημένοι Ἕλληνες νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς σημαίας, ἐκτὸς ὀλίγων, οἵτινες μετὰ τοῦ Τουρκονενέκου κατέφυγεν εἰς Πάτρας. Ἰδοὺ καὶ τὰ περὶ τούτων ἔγγραφα.

Ἐκλαμπρότατε Κολοκοτρώνη.

Ἐχθὲς σᾶς ἔστειλα τὸν Καπετὰν Στάβρο νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ καὶ διὰ ζώσης, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἐπιβάλλετε πίστιν, ὅθεν χθὲς εἶχα στείλει ἕνα ἄνθρωπον ἐδικόν μου εἰς τὸν ἅγιον Βλάσην, ἐρώτησε ἕνα ἐδικόν του, τοῦ εἶπε τὰ πάντα, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐτραβίχθηκαν εἰς τὸ μικροκάμπη, ἐκεῖ νὰ σταθοῦν διὰ νὰ στείλουν εἰς Πάτρας διὰ νὰ πάρουν δέκα ἡμερῶν ζαερὲ, καὶ μὲ τοὺς τουρκοπροσκυνημένους νὰ ἔλθουν εἰς Λαπάτα διὰ νὰ συγκεντρώσουν τὸ στράτευμά τους προτοῦ διὰ νὰ θελήσουν ὅλα αὐτὰ τὰ χωρία τὰ κινήματά τους καὶ ἔπειτα νὰ λεηλατίσουν τὰ ἀπροσκύνητα μέρη, καὶ ἂν ἀκουσθῇ καὶ ἔλθη νὰ ἠμποροῦν νὰ τὸν διαλύσουν αὐτὰ τὰ παιδιὰ τῶν δικῶν του πασσᾶ οἱ Καπεταναῖοι· ἐπροχθὲς μᾶς ἐσκότωσαν τρεῖς, μᾶς ἐπίασαν ἕνα ζωντανὸν καὶ τὸν ἔψισαν στὸν ἅγιον Βλάση, ἐσκοτώθηκαν Τοῦρκοι τριάντα καὶ ὡς πενῆντα λαβωμένοι καὶ ἕνας μεγάλος Μπέης καθὼς αὐτὸς εἶπε τοῦ ἀνθρώπου· ἐπροχθὲς οἱ Πετζακίδες εἶχον

δύο ἀνθρώπους σταλμένους ἀπὸ αὐτοῦ διὰ νὰ γυρίσουν τὸ ὀρδὶ τὸ Τουρκικὸν καὶ μὲ ὑπόσχεσιν ὅτι νὰ σὲ παραδώσοον· αὐτὸ ὀφίλος, μὲ ἐπαρήγγειλε καὶ μὲ εἶπε, ὅτι διὰ τοῦτο τὸ μέρος ἔχουν ἀπόφασιν διὰ νὰ ἔρθουν· ἠξεύρουν ἀπὸ Ῥωμαίϊκα, ὅθεν διὰ νὰ μὴ σοῦ πολυλογῶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ στείλῃς τὸν Νικολάκη νὰ δυναμώσῃ τὸ Μοναστῆρι νὰ μὴ μᾶς τὸ προδώσουν καὶ τὸ σκαλί· ἡ ἐκλαμπρότης σας διέταξε τὰ Κορινθιακὰ καὶ Βοστιτζιάνικα ἄρματα καὶ τοὺς στρατηγοὺς νὰ ἐνδυναμώσουν εἰς τὴν φτέρι, καὶ πέρασε κατὰ τὸ Σωποτὰ διὰ νὰ συναχθοῦν τὰ ἄρματα ὅλα νὰ γενοῦμαι ἀπὸ πέντε, ἓξ χιλιάδες, καὶ νὰ ῥηχθῶμεν νὰ κάμωμεν τὸ χρέος μας εἰς τοὺς Τουρκοπροσκυνημένους, καὶ ἔτζι θὰ κόψῃ τὸ κακὸν, ἀλλέως καὶ ἐγὼ ἐδῶ ποῦ εἶμαι ἔχω ὑποψίαν, διὰ τί πλέον ἡ ἐμπιστοσύνη ἔλειψε, καὶ ἄλλα μᾶς λέγουν καὶ ἄλλα φρονοῦν, καὶ καθὼς τὸ εἶδες καὶ ἔχε τὸν νοῦν σου νὰ μὴ πάθωμεν καμμίαν· ἐγὼ δὲν σοῦ τὰ γράφω δι' ἄλλον σκοπὸ, ὅμως νὰ ἰδῇς φίλοι, ὅπου σοῦ λέγουν κολακείας ἔχουν φρονήματα κακὰ καὶ λάβε μέτρα. . . . .

1827. Ἰουλίου 4. Λεχοῦρι Πρόθυμος τῶν διαταγῶν Σας,

Βασίλιος Πετιμεζᾶς.

Ἐξοχώτατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Εὑρισκόμενοι ἔξω τῶν ἐπαρχιῶν μας, ἄλλοι περὶ τὴν συνέλευσιν, καὶ ἄλλοι ὅπου ἡ καθεστῶσα Διοίκησις τοὺς εἶχεν ὁδηγήσει νὰ διαμείνουν, ὁ ἐχθρὸς δώσας τὴν προσοχήν του εἰς τοὺς παρελθόντας μῆνας κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων, Βοστίτζης καὶ Πάτρας ἐκατόρθωσεν, (ὅπερ ἄλλοτε, καὶ πολλὰ δυνατώτερος ὢν δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ) νὰ προσκυνήσουν μερικοὶ αὐτῶν, μέρη εἰς τὰ ὁποῖα εἴχομεν τὰς πατρικάς μας οὐσίας, τοὺς συγγενεῖς μας, καὶ φίλους μας, καὶ τοὺς Πατριώτας ἐκείνους μὲ τοὺς ὁποίους ἡ παλαιὰ γνωριμία μᾶς συνέδενε ξεχωριστά· ἐβιάσθημεν νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ νὰ συναγωνισθῶμεν ὡς ἁπλοῖ πολῖται, μὲ ὅσους στρατιώτας εἴχομεν ὑπὸ μισθὸν· (ἔργον τῆς ἀναποφεύκτου ἀνάγκης), ἀκολούθως ἡ διακήρυξις τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ ἐκείνη τῆς ἐξοχότητός σου μᾶς ἐνεθάῤῥυναν ἔτι μᾶλλον, καὶ ὑστερημένοι ὅλων τῶν ἀναγκαίων ἐπροσπαθήσαμεν πρὸ τοῦ ἐρχουμοῦ σας νὰ ἐμποδίσωμεν τὸ φαρμάκι τοῦ προσκυνήματος· ἀλλὰ αἰτίαι, τὰς ὁποίας ἡ ἐξοχότης Σας ἐγκαίρως ἐρευνοῦντες θέλει εὑρεῖτε ὠλιγόστευον τὰς δυνάμεις τῶν

ἐργασιῶν μας, καὶ ἐπηύξανον τὴν κακίαν τῶν προσκυνημένων· ἤλθετε αἰσίως ἡ ἐξοχότης σας, σᾶς ἐπροσφέρομεν τὸν ἑαυτόν μας, σᾶς εἴπομεν, ὅτι μ' ὅλον ὅπου δὲν εἴμεθα ἐν τοῖς πράγμασι θέλει προσπαθήσωμεν νὰ συντελέσωμεν, καθ' ἃ δυνάμεως ἔχομεν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν· ἐφάνητε πρὸς τοῦτο εὐάρεστος, καὶ ἡμεῖς εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς ἠκολουθήσαμεν τὰς διαταγάς σας· δὲν ἐθεωρήσαμεν, κατὰ τὴν συμβουλήν σας ἂν οἱ περὶ τὰς ἐπαρχίας αὐτοὶ συγγενεῖς μας καὶ φίλοι μας ἔπαθον, ἀφίνοντες τοῦτο νὰ διορθώσετε ἐγκαίρως, καθὼς πολλάκις μᾶς εἴπατε, καὶ διὰ νὰ μὴ γένῃ αὐτὴ ἡ αἰτία πρόσκομμα τῶν πολεμικῶν μας ἐργασιῶν. Ἡ πατρική μας οὐσία ἦτον περὶ τὰς πεδιάδας τῆς Βοστίτζης καὶ ἔχρηζε τῆς προσωπικῆς μας ὑπερασπίσεως· μᾶς διετάξετε ν' ἀκολουθήσωμεν ἐκστρατεύοντες εἰς τὰ μέρη τῆς Πάτρας, καὶ ἡμεῖς χωρὶς ν' ἀντείπωμεν ἀκολουθήσαμεν· οἱ προσκυνημένοι ἀπάτησαν καὶ ἡμᾶς, καὶ τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν, καὶ τὸν υἱόν σας Γενναῖον καὶ ἀπεσύρθησαν τόρα διόλου πρὸς τοὺς Τούρκους· ὁ ἐπὶ κεφαλῆς μας στρατηγὸς Πλαπούτας ἀκολουθῶν τὴν ῥοὴν τοῦ πολέμου μετέβη ἀπὸ Δομέστιχον, ὅπου ὁ ςρατηγὸς Μελετόπουλος καὶ ἡ διευθυντικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Κορινθιακῶν ὅπλων, μᾶς διέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν καὶ νὰ σωματωθῶμεν ὅλοι ἐκεῖ· εἴχαμεν ὅλην τὴν προθυμίαν νὰ δουλεύσωμεν ἀκόμη στρατιωτικῶς τὴν Πατρίδα· ἀλλὰ οἱ περὶ ἡμᾶς ςρατιῶται μὴ ὄντες ςρατολογημένοι ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας αὐτάς, ἀλλὰ μέρος ἐξ αὐτῶν εἶναι παλαιοί μας ἄνθρωποι καὶ μέρος μισθωτοὶ Ἠπειρῶται, ἡμεῖς δὲ ἀποβλημένοι ἀπὸ τὰ πράγματα, καὶ ἐμποδισμένοι ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργῶμεν στρατιωτικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτάς, τοὐλάχιστον μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ μᾶς ἀκολουθοῦν οἱ ἔχοντες εὐχαρίστησιν νὰ συμπολεμήσουν μὲ ἡμᾶς καὶ νὰ μὴν πειράζωνται, θεωροῦντες ὅτι ἐκ τῶν εἰρημένων δὲν δυνάμεθα νὰ συντελέσωμεν ὅπου ἔπρεπε καὶ ὅσον ἐπιθυμοῦμεν πρὸς τὴν πατρίδα, εὑρισκόμεθα βιασμένοι νὰ φροντίσωμεν νὰ οἰκονομήσωμεν ἐξ ἰδίων μας αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ἡσυχάσωμεν ἕνας ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.— Τοῦτο ἀρχηγὲ μὴν τὸ στοχασθῆτε διαφορετικά, ἐπειδὴ εἶναι γυμνὴ ἡ ἀλήθεια, χωρὶς ῥυθμὸν καὶ διαταγὰς δὲν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ δουλεύσωμεν· ὅταν μᾶς στοχασθῇς ἀναγκαίους καὶ μᾶς διατάξῃς εἰς τὰ πράγματα τότε ἤμεθα ἕτοιμοι νὰ κάμωμεν ὅσα αἱ περὶ

τὰ μέρη ταῦτα γνώσεις μας ἀπαιτοῦν πρὸς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος, καθὼς καὶ ἄλλοτε· πρὸς δὲ τὸ παρὸν συσταίνομεν εἰς τὴν ὑπεράσπισίν σας καὶ εἰς τὴν φιλίαν σας, τὸν ἑαυτόν μας, τοὺς συγγενεῖς μας καὶ φίλους μας καὶ μένομεν εὐσεβάστως.

Τὴν 5 Ἰουλίου. 1827. ἐκ Λαπαναστῶν. οἱ ἀδελφοί Σας.

Ἀνδρέας Λόντος, Μπενιζέλος Ῥούφος, Σωτ. Θεοχαρόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἔλαβα τὰ γράμματά σας πρὸς τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον καὶ ἀδελφὸν καπετὰν Γενναῖον, τὰ ὁποῖα ἀμέσως τὰ ἐξαποστέλνω, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἐγὼ ἐχθὲς μὲ ἐπίτηδες τοὺς ἔγραφα παρακινῶντάς τους διὰ τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν τους· συγχρόνως μοῦ ἦλθαν καὶ δύω καπεταναῖοι ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Χρύσανθον Σισίνην· ὅπου εὑρίσκεται εἰς Γερμιτζάνι διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ νὰ συσκεφθῶμεν, ὁ ὁποῖος στρατηγὸς Χρύσανθος μοῦ ἔστειλε καὶ τὸ περικλειόμενον εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά σου καὶ λάβε το· ἦλθε καὶ ὁ ἀδελφός μου Γκολφῖνος μὲ τὸ σῶμά του καὶ συμποσούμεθα ὅλοι ἕως χίλιοι, πλὴν τί τὸ ὄφελο; ὅπου (δὲν ἠξεύρομεν ποῖοι εἶναι οἱ Ἑλληνοφρονοῦντες καὶ ποῖοι οἱ Τουρκοφρονοῦντες) περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ πολλὰς αἰτίας δὲν ἠμπορῶ διὰ νὰ σᾶς γράψω, ἀλλὰ ἐπίτηδες σᾶς ἀποστέλνω τὸν παρόντα Καπετὰν Σταῦρο Σαρδελιάνον, καὶ δῶσε καθαρὰν πίστιν εἰς τοὺς λόγους του, ἐγὼ ἀπεφάσισα διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος καὶ ἐκλαμπρότητός σου, νὰ χύσω τὸ αἷμά μου.

Ὅθεν ἐκλαμπρότατε εἰσάκουσον εἰς τὰ ὅσα ὁ ἀπεσταλμένος μου σᾶς ὁμιλήσει, καὶ μὴν μᾶς πέρνης εἰς τὸν λαιμόν σου, διάταξε τὸν Μελετόπουλον διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν φτέρι ὅσον τάχιστα, καὶ ἡ ἐκλαμπρότης Σας ἀπέρασε ἀμέσως εἰς τὸ Σοποτό, μὴ δόσετε ἀργοπορίαν, ἐπιμεληθῆτε τὸ συντομώτερον νὰ προϋπαντήσωμεν αὐτὸ τὸ καλὸν, ὅτι θὰ τὸ μετανοήσωμεν, καὶ ἡμεῖς χανόμεθα· μ' ὅλον τὸ σέβας προσκυνῶντάς σας μένω.

Βίασε ὅλα τὰ ἄρματα, δόσε τζεκοῦρι καὶ φωτιὰ, γράψε καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου Παναγιωτάκι εἰς Κατζάνας τοῦ ὁποίου ἔγραψα καὶ ἐγώ.

8 Ἰουλίου 1827. Διάσελον Λεχουριοῦ.

Πρόθυμος τῶν διαταγῶν σας; Βασίλειος Πετιμεζᾶς.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν γραμματείαν τῆς ἐπικρατείας.

Δὲν ἔλειψα οὐδὲ στιγμὴν ν' ἀναφέρω πρὸς τὴν γραμματείαν ταύτην τὴν κατάστασιν τῶν Πελοποννησίων καὶ τὰ ἐχθρικὰ κινήματα ἐξαιτούμενος δι' ὅλων τῶν ἀναφορῶν μου τὰ διὰ τὸν πόλεμον ἀναγκαῖα· σπεύδω διὰ τῆς παρούσης μου νὰ τὴν εἰδοποιήσω καὶ τὰ ἄχρι τοῦδε· ἀφοῦ διεύθυνα τὸν μὲν Β. Πετιμεζᾶν μὲ τοὺς Καλαβρυτινοὺς, Ἀργείους καί τινας Τριπολιτζιώτας κατὰ τὸ μέρος τῶν Νεζερῶν, τὸν Ἅγιον Βλάσην, καὶ τὸν στρατηγὸν Μελετόπουλον καὶ Νοταρᾶν κατὰ τὸ μέρος τῶν Σελῶν μὲ τοὺς Κορινθίους καὶ Βοστιτζάνους, ἐπροχώρησα ἐγὼ παραλαβὼν τὸν Φραγκάκη καὶ τὸν Γκολφῖνον Πετιμεζᾶν εἰς Πετζάκους χωρίον Καλαβρύτων ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων καὶ μεταξὺ Βοστίτζας καὶ Πατρῶν, ἐκεῖ φθάσας ἀμέσως ἔγραψα εἰς ὅλους τοὺς πρωταιτίους τῶν μετὰ τοῦ Ἰμπραΐμη διαπραγματευομένων, καὶ εἰς ὅλα τὰ χωρία τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς ἐμὲ ἐγγυούμενος κάθε προσωπικὴν καὶ κτηματικὴν ἀσφάλειαν, ἂν διὰ πραγματικῶν κινημάτων των ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, δείξωσι μεταμέλειαν καὶ διατάττων τὰ στρατεύματα νὰ φέρωνται πρὸς αὐτοὺς μὲ συμπάθειαν, ἀλλ' ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς μοῦ ὑπέσχοντο ὅλοι, ὅτι μετεμελήθησαν, καὶ ὅτι ὅλοι θέλει ἔλθουν πρός με, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐπῆγαν οἱ Νεζερῖται, καὶ αἰφνηδίως ἔφεραν ἀπὸ τὰς Π. Πάτρας τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὸν Ἅγιον Βασίλειον ἐναντίον τοῦ Πετιμεζᾶ, καὶ ἑνωθέντες μὲ αὐτοὺς τοὺς ἐπολέμησαν τρεῖς ὥρας πεισματωδῶς, ὅτε ὁ στρατηγὸς βλέπων ὅτι οἱ πολεμοῦντες αὐτὸν εἶναι οἱ πλείονες ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων, οἵτινες ἐκράτουν τὰς ὀχυρωτέρας θέσεις, βλέπων περιπλέον τὸν ἑαυτόν του παντάπασιν ἀνεφοδίαστον ἀπὸ τροφὰς καὶ τὸ κυριώτερον ἀπὸ πολεμοφόδια, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου εὑρισκόμενος εἰς τὸν μεγαλείτερον κίνδυνον ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ, μάλιστα διότι καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του Καλαβρυτινῶν στρατιωτῶν ἦτον ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων Λιβαρτζινῶν, καὶ ἐστάθη εἰς Λιβάρτζι, ὅπου εἶχε φθάσει καὶ ὁ Σισίνης, διὰ νὰ ἑνωθῇ μετ' αὐτοῦ· ἐν τοσούτῳ παρατηρῶν, ὅτι οἱ ὑποτεταγμένοι δὲν μετεμελήθησαν, μάλιστα ἔχουν θεμελιωμένον εἰς βάσεις στερεὰς τὸν σκοπόν των, τοῦ ὁποίου τὰς ἀρχὰς δὲν ἠδυνήθην νὰ γνωρίσω ἀκόμη ἀκριβῶς, πληροφορούμενος καὶ ἀπὸ τὸν Π. Νοταρᾶν, ὅτι καὶ οἱ κατ'

ἐκεῖνα τὰ μέρη εἰσέτι δὲν μετέβαλον γνώμην, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμποροῦν νὰ προχωρήσουν περισσότερον, γνωρίζων, ὅτι ὅλα τὰ στρατεύματα εἶναι διόλου ἀνεφοδίαστα ἀπὸ πολεμοφόδια, ἀφίνω ὅτι καὶ τὰς τροφὰς αἱ κατὰ τόπους δημοκρατικαὶ ἐπιτροπαὶ θέλουν νὰ ἐμποδίζουν, βλέπων τὸν ἑαυτόν μου ἐκτεθειμένον εἰς κίνδυνον ἀπὸ ἐπιβουλὴν τῶν ὑποτεταγμένων, εἰς τῶν ὁποίων τὰ χωρία ἐπροχώρησα, καὶ ἀπὸ κάθε κίνημα τῶν ἐχθρῶν ὁδηγουμένων ἀπὸ αὐτούς, ἰδὼν τέλος πάντων, ὅτι διὰ νὰ ἐπαναστατήσουν αὐτοὶ χρειάζονται στρατιῶται ἀπὸ ἄλλας ἐπαρχίας, καὶ ἐγὼ μὲν ἀποσυρθεὶς ἀπὸ τὰ ὕποπτα ἐκεῖνα μέρη, ἦλθον ἐδῶ, τοὺς δὲ εἰρημένους στρατηγοὺς διέταξα νὰ σταθῶσιν εἰς τὰς ὁποίας κρατῶσι θέσεις, ἔλαβα δὲ μέτρα καὶ ἔγραψα τοῦ στρατηγ. Κολιόπουλου, καὶ τοῦ υἱοῦ μου Ἰωάννου νὰ παραλάβωσιν ἐν γένει τοὺς Καρυτινοὺς καὶ Φαναρίτας, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν στρατιώτας καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς ταῦτα τὰ μέρη ἵνα μεταχειρισθῶμεν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους τὴν πειθὼ, καὶ τελευταῖον τὴν βίαν νὰ τοὺς ἀποσπάσωμεν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ αὐτοὺς νὰ τοὺς βλάψωμεν, καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἔρχονται γλήγωρα καὶ ἄφευκτα· ἐπηύξησε αὔξησιν ἀνοικονόμητον ἡ ἀνάγκη τῶν πολεμοφοδίων, ἥτις ἐμποδίζει τὴν πρόοδον τῶν στρατιωτικῶν μας βημάτων, καὶ παρακαλεῖται ἡ Γραμματεία αὕτη νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ ἐπὶ πλέον ἀπροβλέποντους ἀπ' αὐτὰ, διότι δὲν φθάνει ὅτι ἀκουσίως φαινόμεθα ἀνάξιοι ἡμεῖς, ἀλλὰ βλάπτεται μεγάλως ἡ πατρὶς, καθὼς ἐὰν ἕως τώρα δὲν ἔδιδε πίστιν ἡ Κυβέρνησις εἰς τοὺς λόγους μου, ἂς πληροφορηθῇ ἀπὸ τὰ πράγματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα, ἂν καὶ τώρα δὲν εἰσακουσθῶ, θέλουν εἶσθαι ὀλεθριότατα διὰ τὴν πατρίδα· ὁ Ἰμπραΐμης καθὼς ἔχετε πληροφορίας μετέβη εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια. Εἰς Πετζάκους ἄφησα τὸν στρατηγ. Λόντον καὶ τὸν Κ Μπενιζέλον Ῥοῦφον μὲ τοὺς συντρόφους των, καὶ εἰς τὴν Μακελαριᾶν τὸν Φραγκάκην, παρακαλῶ νὰ μᾶς σταλθῇ μὲ τὸν παρόντα δύω ῥίζιμα χαρτὶ, διότι δὲν ἔχω διόλου, καὶ ἄλλα δύω ἄλογα τοῦ μεζιλιοῦ, συνέλαβα ἐκ τῶν πρωταιτίων τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τοῦ Κυρίου Ἰμπραΐμη ἕνα δημογέροντα καὶ ἕνα καπετάνιον, τοὺς ὁποίους ἔβαλα ὑπὸ φύλαξιν.

8 Ἰουλίου 1827 Κυρίτζοβα. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων Νεζερῶν καὶ Πάτρας. ἱερεῖς καὶ λαϊκοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας.

Ὡς γενικὸς ἀρχηγὸς, καὶ πατριώτης, ὡς ἕλλην καὶ χριστιανὸς σᾶς ἔγραψα, σᾶς ἐσυμβούλευσα καὶ σᾶς παρεκίνησα νὰ μετανοήσετε διὰ τὴν αἰσχρὰν πρᾶξιν, ὅπου ἐπράξατε, ἀλλ' ἕως σήμερον εἴτε ἀναισθητοῦντες εἴτε ἀπατούμενοι ἀπὸ ἄλλους δὲν μετενοήσετε. Πατριῶται! τὸ ἔθνος εἶναι εὔσπλαγχνον, συγχωρεῖ τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰς αὐτὸ, διὰ τοῦτο σᾶς συμβουλεύω καὶ μὲ τὴν παροῦσάν μου νὰ μετανοήσετε ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ αὔριον πέμπτην ἕως τὴν παρασκευὴν τὸ πρωὶ νὰ ἔλθῆτε εἰς ἐμένα νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ προσωπικῶς, καὶ νὰ σᾶς συγχωρήσω ἐξ ὀνόματος τοῦ ἔθνους τὸ σφάλμα σας· ἂν εἰς αὐτὴν τὴν διορίαν δὲν ἔλθῆτε, θὰ μετανοήσετε ἀνωφελῶς· καὶ τὸ κρῖμα εἰς τὸν λαιμόν σας, διότι θὰ πέσουν τὰ στρατεύματα τοῦ ἔθνους εἰς τὰ χωρία σας νὰ σᾶς γδύσουν, νὰ σᾶς σκοτώσουν. νὰ μὴ σὰς ἀφήσουν τίποτε, καὶ τὰ χωράφια σας, τὰ ἀμπέλια σας, τὰ ὀσπήτιά σας θὰ γίνουν ἐθνικά· ἂν ὅμως ἔλθῆτε σᾶς κάμνω ὅρκον ὡς στρατιώτης, ὅτι δὲν θὰ πειραχθῆτε οὔτε μίαν τρίχα, καὶ διαλέξετε τὸ καλλίτερον διὰ νὰ μὴ παραπονῆσθε ὕστερον.

13 Ἰουλίου 1827. ὁ Γεν. Ἀρχ. τῶν Πελ. στρατευμάτων.
Θ. Κολοκοτρώνης

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Χθὲς σᾶς ἔγραφον, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ὑπῆγαν ἐπάνω εἰς τοὺς ἐδικούς μου ὅπου ἦσαν κλεισμένοι εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην ἔγεινε λοιπὸν μάχη σφοδρὰ ἑκατέρωθεν, καὶ ἀντέστησαν μὲ μεγάλην γενναιότητα οἱ ἡμέτεροι, ἓν ταμποῦρι ὅμως ἔξω τοῦ μοναστηρίου μὲ ὅσον ἐμπεριεῖχεν, ὡς βλέπετε ἀπὸ τὸ περικλειέμενον, ἐκυρίευσαν οἱ ἐχθροὶ μὲ μεγάλην ὁρμὴν τῶν τακτικῶν· ἐφονεύθησαν μόλον τοῦτο ἐκ τῶν ἐχθρῶν περισσότεροι ἀπὸ τριακοσίους πραγματικοὺς καὶ οὕτως ἰδόντες πῶς δὲν ἠδύναντο νὰ ταράξουν τοὺς ἐπιλοίπους ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀνεχώρησαν πρὸς τὸ δειλινὸν καὶ κατέβησαν εἰς τὸν Κάμπον τῆς Βοστίτζης· οἱ δὲ ἡμέτεροι ἔμειναν ἐν τῷ μοναστηρίῳ λαβόντες τὴν νίκην, ἀλλὰ ὑστερούμενοι φουσεκίων εἰς τὸ παντελὲς (περὶ ὧν τοσάκις σᾶς ἔγραψα) ἵνα μὴ καὶ σήμερον κάμωσιν οἱ ἐχθροὶ ἕτερον κατ' αὐτοῦ κίνημα εὐγῆκαν τὸ ἑσπέρας καὶ ἔρχον-

ται ἐνταῦθα νὰ συσωματωθῶμεν ὅλοι ὁμοῦ· διατάξατε λοιπὸν ἐκλαμπρότατε τὰ στρατεύματα νὰ καταλάβωσιν ἐνταῦθα τὸ γληγορώτερον, διὰ νὰ συσσωματωθῶμεν καὶ νὰ ταράξωμεν καθ' ὅλα τὸν ἐχθρὸν, ἐπειδὴ ὁ τουρκογκολφῖνος μὲ ἀπάτην ὁ ἄπιστος τοὺς ἔφερεν ἐπίτηδες διὰ νὰ μὰς χαλάσῃ, τὸ ὁποῖον δὲν ἠξιώθη, καθὼς ἦτον καὶ ἴδιος μετὰ τῶν Τούρκων μὲ τὰ μπαϊράκια του ἀνοικτά· προφθάσετέ μας φουσέκια, φουσέκια διὰ τὸ Θεὸν, ὅτι δὲν ἔχομεν κανὲν, καὶ ἂν ἔλθουν οἱ τοῦρκοι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σταθῶμεν εἰς κανὲν μέρος, καὶ τὰ στρατεύματα νὰ προφθάσουν τὸ γληγορώτερον νὰ κινηθῶμεν κατὰ τῶν ἀπίστων τουρκοπροσκυνημένων, ὅτι ἂν δὲν ξεπαστρέψωμεν πρῶτον αὐτοὺς τοὺς ἀντιχρίστους, δὲν ἠμποροῦμεν κατὰ τῶν τουρκῶν νὰ προοδεύσωμεν, καὶ ἀναβολὴ πλέον δὲν χρειάζεται ἡ παραμικρὰ, μὴ μᾶς λείψουν (πάλιν σᾶς λέγω) τὰ φουσέκια· ὅτι ἄνευ τούτων ὅλα τὰ κινήματά μας εἶναι νεκρά. ἐν τοσούτῳ μένω εὐσεβάστως.

Τὴν 19 Ἰουλίου 1827 παρασκευή. ὁ εὐπειθὴς

Δ. Μελετόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Ἡμεῖς χθὲς περὶ τὰς δύω τῆς νυκτὸς ἐξεκινήσαμεν ἀπὸ Λαπαναγοὺς καὶ ἐτραβίξαμεν ὅλην τὴν νύκτα διὰ νὰ προφθάσωμεν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐδικῶν μας κλεισμένων εἰς τὸν Ἁγιάννην, ἀλλὰ φθάσαντες ἄνω τοῦ χωρίου Ἀράχοβα μὲ λύπην μας ἐπληροφορήθημεν, ὅτι οἱ ἐδικοί μας ἄφησαν τὸ μοναστῆρι καὶ ἦλθον ὅλοι εἰς τὴν Ἀράχοβαν, ἐμείναμεν πλέον ἐκεῖ ὀλίγην ὥραν, καὶ τὸ πρωῒ κατέβημεν εἰς τὸ χωρίον ὅπου εὕρομεν τὸν Καπ. Χελιώτην, Φεϊζόπουλον καὶ λοιποὺς μ' ὅλον τὸ σῶμα τῶν στρατιωτῶν, παρὰ τῶν ὁποίων ἐπληροφορήθημεν τὰ ἀκόλουθα· οἱ ἐχθροὶ χθὲς περὶ τὴν μίαν τῆς ἡμέρας ἦλθον ἐναντίον τῶν ἰδικῶν μας, καὶ ἤρχισεν ἡ μάχη· εἰς τὴν πρώτην ὁρμὴν ἔπεσαν κατὰ πρόσωπον εἰς ἕνα ταμποῦρι, ὅπερ ἦτον ἔξωθεν τοῦ μοναστηρίου καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον καὶ ἑκατὸν ὀγδοῆντα ἕλληνες κλεισμένοι καὶ τοὺς ἐχάλασαν, ἐσκοτώθησαν ὁ Γεώργιος Μωραΐτης, ὁ Βασίλης Μπουριώτης, Ἀντώνης Λαΐτης, Χρῆστος Ζαχουλίτης καὶ Μῆτρος Μπελήτζης, καὶ ἕως ἑξῆντα Κορίνθιοι καὶ Βοστιτζιάνοι, ἀκολούθως ἐστάθησαν ἔξω τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἐπολεμοῦσαν τοὺς κλεισμένους ἕως εἰς τὰς δέκα ἡ

ὥρα, καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησαν διὰ τοῦ Τούμπα καὶ Γληγόρι, καὶ ἴσως ἐτράβιξαν καὶ μερικοὶ διὰ Βοστίτζης· ὁ Γκολφῖνος ὁμοῦ μὲ τοὺς στρατιώτας, ἑνωμένος μὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπολέμουσαν πεισματικῶς τοὺς ἐδικούς μας. Ταῦτα πρὸς πληροφορίαν σας, ἀναμένοντες ἐνταῦθα ἕως παρωὶ τὰς ὁδηγίας Σας, μένομεν. Τοῦρκοι ἐθανατώθησαν καθὼς πληροφορούμεθα τριπλάσιοι ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας.

οἱ ἰδικοί σας Ἀνδρέας Λόντος. Σωτῆρος Θεοχαρόπουλος.

1827 Ἰουλίου 19 Ἀράχοβα, Τρίτη περὶ τὰς δώδεκα τῆς ἡμέρας.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Χθὲς πρωΐ μ' ἐπίτηδες πεζὸν σᾶς ἐξιστόρησα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κατὰ τὸν Ἁγιάννην μάχης, περικλείοντάς Σας καὶ τὸ πρὸς ἐμὲ γράμμα τοῦ Ἀντιστρατήγου Φεϊζοπούλου, διαλαμβάνον περὶ αὐτῆς· ἐπαναλαμβάνων καὶ ἤδη σᾶς πληροφορῶ, ὅτι τὸ ταμποῦρι ὅπερ ἦτο ἔξω τοῦ μοναστηρίου ἐκυρίευσαν οἱ ἐχθροί· ἡ ὁρμή των ἦτον ἀπαραδειγμάτιστος, ἀφοῦ τὸ τακτικόν τους συμποσούμενον εἰς τρεῖς φάλαγγας ἕως ἑξακοσίων, ὥρμησαν εἰς αὐτὸ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον φωτίαν τῶν ἡμετέρων τρεπόμενοι εἰς ἀταξίαν δὲν ἠδύνατο νὰ προοδεύσῃ, τὴν τετάρτην φορὰν κτυπῶντας τους ἀφειδῶς ὄπισθεν, ἔκλεισαν τὰ ὄμματά των, καὶ ἔπεσαν ὅλοι εἰς αὐτὸ, ὥστε ἐπιάσθησαν ἀράπιδες καὶ χριστιανοὶ μὲ τὰ χέρια, οἱ μὲν μὲ τὰ κοντάκια εἰς τὰς χεῖρας ἐκτύπων ὁμοῦ καὶ γιαταγάνια ὅσοι εἶχον, οἱ δὲ μὲ τὰς χάρπας ἐτρύπων, ὥστε ὁποῦ ἐκεῖ ἐθυσιάσθησαν ἡρωϊκῶς ὅλοι οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ ταμπουρίῳ ἰδικοί μας, διασωθέντες ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ κατατρυπημένοι ὁ καθεὶς εἰς τρία τέσσαρα μέρη· ἐκεῖ ἦτον ὁ μακαρίτης Γεωργομοραΐτης θῦμα γενόμενος μετ' ἄλλων εἰκοσιπέντε στρατιωτῶν ἐδικῶν μου, ἐκεῖ ὁ Ἀντώνιος Μωσαΐτης, Βασίλειος Γκουριώτης, Μῆτρος Πελήτζης ἀπὸ Ντούσια, καὶ Χρῆστος Ζαχουλίτης, θυσιασθέντες καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς μετ' αὐτῶν στρατιώτας, ὥστε ὁ ἀριθμὸς ὅλων τῶν ἐκεῖ προπάντων φθάνει ἄχρι τῶν ἑξήκοντα· ἐκεῖ μεταξύ των μακελοκομμένοι εὑρέθησαν ὑπὲρ τῶν πεντήκοντα ἀράβων, καὶ τὰ τουφέκια καὶ γιαταγάνια τῶν Ἑλλήνων ὅλα συντετριμμένα, καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν ἡμετέρων αὐτοὶ οἱ ἑξήκοντα ἐφονεύθησαν, ἐκ δὲ τούρκων ἐβεβαιώθημεν μὲ καθαρὰν πληροφορίαν παρὰ τῶν τουρκοπροσκυνημένων εὑρισκομένων μετὰ τῶν τούρκων εἰς τὴν ἰδίαν μάχην, ἐφονεύθησαν ὑπὲρ

τῶν τριακοσίων πεντήκοντα, τῶν ὁποίων εἶδον ἄνθρωποι ἤδη καὶ τὰ πτώματα καὶ τὰ μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἔκαμαν μακρὰν τοῦ μοναστηρίου εἰς χωράφιόν τι, ἐπειδὴ κυριεύσαντες τὸ ταμποῦρι ἐκεῖνο, ἐδοκίμασαν καὶ κατὰ τὸ μοναστήριον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐφιλεύθησαν ὡς ἔπρεπε, καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν· οἱ ἡμέτεροι δὲ ὑστερούμενοι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τροφῶν καὶ τὸ περισσότερον τζεπχανέδων παρ' ὧν καὶ ὑποπτευόμενοι μήπως οἱ τουρκοπροσκυνημένοι ὁδηγήσουν τοὺς τούρκους καὶ ἐκ δευτέρου κατ' αὐτῶν, ἐξῆλθον τοῦ μοναστηρίου καὶ ἦλθον χθὲς εἰς Ἀράχοβαν καὶ συνεσωματώθησαν ὅλοι. . . .

Τῇ 20 Ἰουλίου 1827, Προθυμότατος.

Δ. Μελετόπουλος.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Ἡμεῖς μὲ τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Μελετοπούλου σῶμα διατάχθημεν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ μας διὰ νὰ ἀπεράσωμεν πρὸς τὴν θέσιν τῶν Σελῶν πέρνοντες ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὸν Τουρκογκολνῖνον μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιώτας, καθὼς ἦτον ὡδηγημένος· ἀφοῦ δὲ ἐφθάσαμεν πρὸς τὰ μέρη τῶν Τσετσεβῶν καὶ ἁγίαν Παρασκευὴν λεγομένην ἐστείλαμεν νὰ ἔλθῃ ὁ Τουρκογκολφῖνος πρὸς ἀντάμωσίν μας διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ νὰ τὸν ἐξετάσωμεν περὶ τῶν ἐχθρῶν καὶ ποῦ εὑρίσκονται· αὐτὸς ἐπιστηριζόμενος εἰς τὸ ἄτιμόν του φρόνημα εἶχε γράψει πρὸς τοὺς ἐχθροὺς καὶ φαίνεται νὰ τοὺς εἶχε τοποθετημένους πρὸς τὰ μέρη του· ἀφοῦ ἡμεῖς ἐγνωρίσαμεν τοὺς σκοπούς του ἀπεράσαμεν πρὸς τὸ Μοναστήριον ἁγίας Παρασκευῆς, καὶ ἅμα φθάνοντας ἐκάμομεν τὰ ἀναγκαῖα ταμπούρια, τὴν δευτέραν πορνὸ πρὶν τὸ ἔβγαλμα τοῦ ἡλίου βλέπομεν τοὺς ἐχθροὺς καὶ βγένουν ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν τοὺς εἶχεν ὁ Τουρκογκολφῖνος, καὶ ἀφοῦ ἐσυνάχθηκαν ὅλοι ἔκαμαν τὸ κίνημά τους εἰς τὰς δώδεκα κατ' ἐπάνω μας· ἡμεῖς ὄντες ἡτοιμασμένοι εἰς τὰ ἀναγκαῖα ταμπούριά μας, ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς καὶ ἀνοίξαμεν τὸ τουφέκι εἰς τὴν πρώτην ὥραν τῆς ἡμέρας, καὶ ἐβάσταξεν ἕως τὰς δέκα· ὁ ἐχθρὸς ὄντας ὡδηγημένος ἀπὸ τὸν Τουρκογκολφῖνον μᾶς ἔπεσεν ἀπὸ τὸ ἀπάνω μέρος, πρῶτο δεύτερο τουφέκι ἀφοῦ ἔγεινε μὲ τὸ γιουροῦσι καὶ μὲ τὴν ὁρμήν του ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐκυρίευσε τὸ ταμποῦρι τὸ ἐπάνω, οἱ Ἕλληνες μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν διὰ νὰ νικήσουν ἢ νὰ νικηθοῦν ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν

τους καὶ ἐπολέμησαν γενναίως, καὶ ἐματαίωσαν τὴν ὁρμὴν καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ ἐχθροῦ· ἐχάθηκαν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἡρωϊκῶς ἕως ὀγδοήκοντα ἀδελφοί μας, ἐκ τῶν ὁποίων ἦτον ἕως πεντήκοντα Κορίνθιοι ἐκ τῶν ὁποίων ἦτον καὶ τέσσαρες Καπετανέοι τῶν χωρίων αὐτῆς· οἱ δὲ λοιποὶ ἦτον ἀπὸ ἄλλα σώματα, ἡμεῖς δὲ ἀφοῦ ὁ ἐχθρὸς ἀνεχώρησε κανένα μηντάτι δὲν εἴδομεν, ὄντας ὑστερημένοι ἀπὸ τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, καὶ τὴν πρώτην ὥραν τῆς νυκτὸς πέρνοντες τοὺς λαβωμένους ἀναχωρήσαμεν εἰς τὴν Ἀράχοβαν· χθὲς εἰς τὰς δύω ὥρας τῆς ἡμέρας βλέπομεν τὸν στρατηγὸν Λόντον καὶ Θεοχαρόπουλον, καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἔρχεται καὶ ὁ στρατηγὸς Γ. Κίτζος καὶ ὁ Μελετόπουλος, ἀφοῦ ἐζήτησεν ὁ στρατηγὸς Μελετόπουλος καὶ ἡμεῖς διὰ νὰ σχεδιάσωμεν νὰ τραβίξωμεν διὰ τὰ ἐμπρὸς, αὐτοὶ ἀποφασίζουν διὰ νὰ ἀναχωρήσουν· τοὺς ὡμιλήσαμεν, τοὺς παρακαλέσαμεν, ἀλλὰ δὲν εἰσακούσθημεν· καὶ ὁ ἀναχωρησμός τους ἔφερε δειλίαν εἰς τὰ σώματά μας, καὶ εἰς τοὺς Τουρκοφρονοῦντας περισσοτέραν εὐχαρίστησιν, φαίνεσθαι αὐτοὶ ὅτι νὰ εἰσακούοντο. Διὰ ζώσης ὅμως μᾶς εἶπεν ὁ στρατηγὸς Λόντος νὰ μὴν προχωρήσωμεν διὰ τὴν Ῥακίτσαν οὐδὲ κανένα ἄλλο μέρος τῶν Ἀρβανητῶν, ὅτι εὑρίσκονται σωματωμένοι οἱ ἀρβανίτες περίπου τῶν πεντακοσίων καὶ ἤθελε μᾶς βαρέσουν, καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς λόγους του γνωρίζομεν πολλὰ καλὰ συναγροικεῖται μὲ αὐτούς. Διὰ τοῦτο γενικὲ ἀρχηγὲ κρίνομεν εὔλογον νὰ σᾶς εἴπωμεν νὰ ἀφίσετε κατὰ μέρος τὴν ὑπομονήν σας πλέον καὶ νὰ πάρετε τὰ δραστήρια μέτρα, ὅτι αὐτὴ ἡ ἄργητα θὰ σᾶς φέρει περισσοτέρας βλάβας παρὰ ὠφέλειαν, διότι τὰ στρατεύματα ἀρχίζουν νὰ λειποτακτοῦν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν ὅπου πάσχομεν· διὰ τοῦτο ἀνάγκη πᾶσα νὰ διαταχθοῦν τὰ στρατεύματα πρὸς τὰ αὐτόσε μέρη, καθὼς καὶ τὰ ἀπ' ἐδῶ στέλνονται εἰς τὸν στρατηγὸν Κολιόπουλον πρὸς τὰ ἐδῶ μέρη, νὰ σωματωθῶμεν καὶ νὰ κινηθῶμεν κατὰ τῶν Τουρκοφρονούντων δίδονται πρὸς αὐτοὺς τὸ νιζάμι, τότε ὁ ἐχθρὸς περιορίζεται μόνος του καὶ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Βοστίτσας, ὡς πληροφορούμεθα σκοπὸν ἔχει καὶ προσκαλεῖ τοὺς προσκυνισμένους ἐκ τοῦ μέρους τῶν Γσετσεβῶν διὰ νὰ τρυγήσῃ τὰς σταφίδας, διὰ τοῦτο λοιπὸν ἂν κρίνετε εὔλογον νὰ κινηθοῦν μιὰ ὥραν ἀρχήτερα τὰ στρατεύματα διὰ νὰ μὴν χάνωμεν τὸν καιρόν μας ἀδίκως· ἐπίτηδες στέλνομεν καὶ τὸν ἐδικόν μας καπετὰν

Μῆτρο νὰ σᾶς ὡμιλήσῃ διὰ ζώσης, καὶ δώσατε ἀκρόασιν εἰς τὰ λεγόμενά του, καὶ εἶσθε νικοκύρης νὰ κρίνετε τὸ ὠφελιμώτερον· περιμένομεν ὅσον τάχος τὴν ἀπόκρισίν σας καὶ ὁδηγίαν σας, καὶ μένομεν μὲ τὸ προσῆκον σέβας καὶ εἰς τὰς προσταγάς σας, καὶ ἐπληροφορήθημεν καὶ παμμαρτυρικῶς ἴδομεν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὅτι νὰ ἔμειναν εἰς τὴν μάχην αὐτὴν τριακόσιοι πενῆντα, καὶ ἑβδομῆντα ἑφτὰ ἐπῆγαν εἰς Βοστίτσαν λαβωμένοι καθὼς μᾶς παραστένουν οἱ προσκυνημένοι.

20 Ἰουλίου 1827 Ἀράχοβα οἱ πατριῶται

Ἰωαν. Χ. Μαρτσέλος, Παπανίκας, Γεωρ. Χελιώτης.

Ἀπὸ τὸν ὑψηλότατον Ἀχμέτ-Πασᾶ βεκίλην τοῦ ὑψηλοτάτου Ἰμπραΐμ-Πασᾶ, πληρεξούσιον τῶν Ὀθωμανικῶν Δυνάμεων.

Δίδεται τὸ ἡμέτερον ὑψηλὸν μπουργιουρδί μας παρὰ τῆς ἐμῆς πληρεξουσιότητος εἰς Καζᾶ Πύργον μὲ τῶν κάτωθεν περιχωρίων ὡς φανερόνομεν Σκουροχῶρι, Μερτιά, Ἀγιάννη, Σκαφιδιά, Τσόγια, Ἀγιώργη, Λαμπετή, Μαλύρι, ἐπειδὴ ἦλθον μὲ προθυμίαν εἰς τὸ μεγάλο μερχαμέτι μας, προσπίπτοντας ἐξ ὅλης τῆς θελήσεώς τους, προσκυνῶντας τὸ κραταιὸν Δοβλέτι μας καὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ ζητῶντες παρ' ἡμῶν τὸ ῥάγι· βλέποντας λοιπὸν τὴν ἐμπιστοσύνην τους, ὅπου ὑπόσχονται πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐδόθη τὸ ὑψηλόν μας ῥάγι μπουγιουρτή μας, νὰ ἦναι προφυλαγμένοι τόσον ἀπὸ τὰ στρατεύματά μας, ὡσὰν ἀπὸ καὶ κάθε ἐναντίον, ἡ τιμή τους, ἡ ζωή τους καὶ ὅλον τὸ πρᾶγμά τους, ὅ,τι ἔχουν, καὶ νὰ ἦναι διὰ πάντα κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν τους πιστοὶ ῥαγιάδες, νὰ δουλεύουν τὸν τόπον τους καθὼς ὡς πρῶτα, χωρὶς νὰ ἔχουν καμμίαν ὑποψίαν εἰς ὅ,τι ἐναντίον τοὺς ἀκολουθήσῃ ἀπὸ κακοὺς ἀνθρώπους καὶ ζορμπάδας, εὐθὺς νὰ δίδουν εἴδησιν πρὸς ἡμᾶς, ὅπου νὰ τοὺς προφθάσῃ καὶ νὰ τοὺς φυλάξῃ ἡ ὑψηλὴ ἡμῶν δύναμις, καὶ οὕτως τοῖς ἐδόθη τὸ παρὸν ῥάγι μπουγιουρδή μας εἰς ἡσυχίαν, καὶ ἔνδειξίν τους.

9 Ἰουλίου 1827. Καστέλη μωρέως.

Ἀπὸ τὸν ὑψηλότατον Ἀχμέτ-Πασᾶ, βεκίλην τοῦ ὑψηλοτάτου Ἰμπραΐμ-Πασᾶ πληρεξούσιον τῶν Ὀθωμανικῶν Δυνάμεων.

Δίδεται τὸ ἡμέτερον ὑψηλὸν μπουγιουρδὶ εἰς χεῖρας τοῦ Στάθη

Μανολοπούλου, ἐπειδὴ ὡς μὲ τὸ νὰ εὑρέθη εὔλογον ἀπὸ τοὺς δημογέροντας μικροὺς καὶ μεγάλους τοῦ Βιλαετιοῦ τους Πύργου καὶ ἀπὸ τῶν ὑποχωρίων τους, ὡς φανερόνει εἰς τὸ ῥάγι μπουγιουρδῆ διὰ προεστόν τους ὁ ἄνωθεν Στάθης, διὰ νὰ προσέχῃ τὸν καζᾶν τους ἀπὸ κάθε ἐναντίον, πρὸς τούτοις καὶ οἱ ἐπίλοιποι νὰ ἦναι εἰς τὴν ὑποταγήν του εἰς ὅ,τι τοὺς διορίσει ἔξω νὰ μὴ εὐγαίνουν εἰς τὰ καλὰ καμωμένα ἀπὸ ὅ,τι κάμει χρεία τοῦ Βιλαετιοῦ του καὶ τῶν χωρίων, καὶ ἂν οὕτως καὶ παρασαλεύσει κανένας εἰς κακὸν παρακίνημα χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ προεστοῦ νὰ ἔχῃ νὰ παιδεύηται διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν Βαλῆ· καὶ οὕτως ἐδόθη τὸ ὑψηλὸν μπουγιουρδὴ εἰς χεῖρας τοῦ ἄνωθεν Στάθη εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειάν του.

Τὴν 9 Ἰουλίου 1827. Καστέλη Μωρέως.

Ἐκλαμπρότατε.

Σᾶς περικλείονται δύω ἐντίγραφα μπουγιουρδίων· γνωρίσατε πόσον ἐκορυφώθη τὰ πρᾶγμα καὶ δὲν ἠξεύρω ποῦ θὰ καταντήσῃ· τὸ φίλτρον τῶν συγγενῶν τοὺς παρεκίνησε νὰ πηγαίνουν ἀφόβως καὶ οἱ ἐχθροὶ τοὺς κολακεύουν ὅσον στοχασθῆτε, οἱ αἰχμάλωτοι καὶ ὀλίγοι ὁποῦ ἀπὸ ἐδῶ ἐπῆγαν ἐνέργησαν τὸ προσκυνοχάρτι, ὑπεσχέθησαν τὴν ἐλευθερίαν ὅλων τῶν αἰχμαλώτων, καθὼς καὶ πολεμοφόδια ἂν ὑπάγουν πάλιν καμμία δεκαριὰ, ἡ ἀγάπη τῶν συγγενῶν τους παρεκίνησε πολλοὺς διὰ νὰ τὸ ἀποφασίσουν, ἡ βία τώρα δὲν ἰσχύει, καὶ οὕτως ἔτρεξα εἰς τὰς παραινέσεις, ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐμποδίσθησαν, δὲν ἐλπίζω ὅμως εἰς τέλος· μολονότι ὅμως τοὺς περιποιοῦνται ἕως ὥρας οἱ ἄνθρωποι στέκονται σταθεροὶ, δὲν ἠξεύρω διὰ τὸ μετέπειτα· μὲ τὸ προσκυνοχάρτι τους ὑπεσχέθηκαν ὅτι θέλει λείψουν καὶ ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν ὅπου ἐπρομελέτων διὰ ταῦτα τὰ μέρη, καὶ ὅτι θέλει ὑπάγουν εἰς Βοστίτσαν· τέλος πάτων ὅ,τι γνωρίζεις ἡ ἐκλαμπρότης σας ὁδηγήσατέ μας, ὡς καὶ ἂν ἐγκρίνετε εἰδοποιήσατε καὶ τὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ λείψουν αἱ ἐνδεχόμεναι κατηγορίαι.

14 Ἰουλίου 1827. Κατάκολον.

Εἰς τὰς προσταγάς σας ὁ ἀδελφός σας Λύσανδρος Βιλαέτης.

Ἐκλαμπρότατε.

Καὶ χθὲς μ' ἐπίτηδες πεζὸν σᾶς ἔγραψα· ἤδη δὲ ἔλαβον γράμμα τοῦ πατρός μου ἀπὸ Δίβρην, διὰ τοῦ ὁποίου μοῦ λέγει ὅτι μερικαὶ

Πυργιῶται ἐπῆγαν εἰς τοὺς ἐν Πάτραις Τούρκους καὶ ἐσυμφώνησαν μὲ αὐτοὺς νὰ ἔλθουν νὰ πιάσουν τὴν Σκαφιδιάν, καὶ νὰ καθήσουν εἰς τὰ σπήτια των ὡς προσκυνημένοι· τοῦτο λοιπὸν μὲ παρεκίνησε νὰ ὑπάγω μὲ μερικοὺς ἕως τὸ Κατάκολο νὰ πιάσω ὅσους ἠμπορέσω· καὶ τὴν τετράδην νὰ φθάσω ὅθεν εἶσθε μὲ ὀκτακοσίους· ἐδῶ ἄρησα τὸν Κωνσταντῖνον μὲ ὅλους τοὺς στρατιώτας ὅσους προχθὲς Σᾶς ἔγραφον, ὁ ὁποῖος θέλει ἀκολουθήσει ὅθεν τὸν διορίσετε· ἄλλο νὰ σᾶς εἴπω δὲν ἔχω, καὶ τὴν τετράδην θέλει ἔλθω ἀφεύκτως ὅθεν εἶσθε. καὶ μένω.

Τῇ 10 Ἰουλίου 1827. Λυβάρτζι. ὁ πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν Σας

Χ. Σισίνης.

Πρὸς τὸν γενναιότατον στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην Ἀρχηγὸν ὅλων τῶν Πελοποννησιακῶν ὅπλων κτλ.

Ἐκ τοῦ πλησίου τοῦ Ναυπλίου στρατοπέδου τῇ 4 Αὐγούστου 1827.

Φίλτατέ μοι στρατηγέ.

Τόρα ἔλαβα τὴν γραφήν σας τῶν 29 Ἰουλίου ἀπὸ Κυρίτζοβα μὲ τὰς ἐν αὐτῇ ἀναφοράς· αἱ δουλεύσεις σας εἶναι σημαντικαὶ καὶ ἡ πατρίς σας πρέπει νὰ τὰς γνωρίσῃ· ἡ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιτυχία σας εἶναι ἀξία τῆς πολεμικῆς Σας ὑπολήψεως, τὸ σημαντικώτερον ὅμως εἶναι τὸ ὅτι ἀνεκαλέσατε εἰς τὰ χρέη των καὶ εἰς τὸ αἴσθημα τοῦ πατριώτου ὑπὲρ πατρίδος τοὺς ἀπατημένους αὐτοὺς ἀνθρώπους, ὁποῦ εἶχαν ἑνωθῇ μὲ τοὺς Τούρκους· εἰς τοῦτο χωρὶς ἀμφιβολίαν ἔχετε ὅλους τοὺς ἐπαίνους μας· βλέπω, ὅτι μὲ τὴν ἕνωσιν τῶν στρατηγῶν Γενναίου καὶ Κολιοπούλου τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Σας στρατεύματα συνίστανται ἀπὸ 8,000 στρατιώτας, αὕτη ἡ δύναμις εἶναι τρομερά, καὶ ἐὰν ἐγκαίρως ἐλάβετε τὰ 11,000 δεκάρια φουσέκια τὰ ὁποῖα ἤδη σᾶς ἔστειλα, ἐλπίζω, ὅτι θέλει ἠμπορέσετε νὰ κάμετε ἓν κτύπημα καὶ πιθανὸν ν' ἀναφανίσητε τοὺς πλησίον εἰς τὴν Βοσιίτζαν τούρκους· θέλει Σᾶς στέλλω ὅλην τὴν δυνατὴν βοήθειαν, εἰς ἀνθρώπους, πολεμοφόδια, καὶ τροφάς· τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι πολὺ εὔκολον, ἐπειδὴ εὑρίσκω ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς φιλελληνικῆς ἐπιτροπῆς καμμίαν συνέργειαν; μάλιστα μᾶς ἀνθίστανται αὐτοὶ ὁποῦ ἔπρεπε νὰ θυσιάζουν καὶ τὴν ἰδίαν ζωήν των ὑπὲρ Πατρίδος.

Πηγαίνετε ἔμπροσθεν, φίλτατέ μου στρατηγέ, καὶ βεβαιωθῆτε

περὶ τῆς κοινῆς ὑποστηρίξεώς καὶ τῆς μερικῆς μου φιλίας· ἡ ὑπόθεσις τοῦ Γρίβα ἀκόμη δὲν ἐτελειώθη, ἐπειδὴ τὸν βοηθεῖ ἡ Κυβέρνησις· εἰς ἓν ἄλλον γράμμα ὅμως θέλει γράψω πλατύτερον περὶ τούτου. ἐλπίζω εἰς δύω ἡμέρας νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ νὰ στερεώσω ἐκεῖ ἓν στρατόπεδον, νὰ κρατήσω μὲ ἀρκετὴν δύναμιν τὴν θέσιν τῶν Δερβενίων, καὶ ὕστερα νὰ συνακουσθῶ μὲ τὴν ἐξοχότητά σας καὶ μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Ῥούμελης, διὰ νὰ συνεργήσωμεν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν μὲ ὅλην τὴν δραστηριότητα.

Θέλει στείλω εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀναφοράν σας καὶ θέλει κοινοποιήσω ὅσον δυνατὸν τὰς λαμπρὰς πράξεις Σας.

Χαῖρε φίλτατέ μου στρατηγέ, εἶμαι μὲ εἰλικρίνειαν.

ὁ φίλος Σας

Τζούρτζ.

Πρὸς τὴν Σ. Ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ πλησίον τοῦ Ναυπλίου Ἀρχιστρατηγείου.

Τὴν 4 Αὐγούστου 1827.

Κύριοι!

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς στείλω ἀντίγραφον ἀναφορᾶς τοῦ Γεν. ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου, τὴν 22 Ἰουλίου ἀπὸ Κυρίτζοβαν, ἐκ τῆς ὁποίας θέλετε μάθει τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιτυχίαν αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ εἰς τὸ περὶ τῆς Καλαβρίας καὶ τὴν μετ᾽ αὐτοῦ ἕνωσιν τοῦ υἱοῦ του ἀνδρείου Γενναίου μὲ δύω χιλιάδας ἀνθρώπους, ἀφοῦ εἶχεν ἀφήσει τὸν στρατηγὸν Νικήταν εἰς Δερβένια τῆς Μεσσηνίας διὰ ν᾽ ἀποκόψῃ τὴν κοινωνίαν μὲ τὴν Τριπολιτζάν.

Εἶμαι πολλὰ εὐχαριστημένος νὰ ἰδῶ εἰς τὴν ἀναφορὰν τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ, ὅτι σχεδὸν ὅλοι οἱ ἀπατημένοι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι εἶχον πεισθῆ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς Τούρκους, ἄφησαν τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐπέστρεψαν μὲ τὰς φαμηλίας των εἰς τὴν σημαίαν τῆς Πατρίδος· μεταξὺ τούτων λέγει, ὅτι εἶναι καὶ ὁ Καπ. Νενέκος, Χαρμπίλας καὶ Μποδιώτης κτλ. κτλ. κτλ. Ὁ Κολοκοτρώνης λέγει, ὅτι τὰ ὑπὸ τὸν ὁδηγίαν του στρατεύματα μὲ τὰ ὑπὸ τὸν Κολιόπουλον συγκροτοῦνται ἀπὸ 8,000 περίπου στρατιώτας, καὶ ἔχει τὰς χρηστὰς ἐλπίδας νὰ ἐνεργήσῃ ἐναντίον τῶν πλησίον τῆς Βοστίτζης καὶ τῶν Π. Πατρῶν ἐχθρῶν, καὶ συγχρόνως γράφει περὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ νὰ σταλθῇ μία μοῖρα πολεμικῶν πλοίων εἰς τὸν Κορινθιακὸν

κόλπον. Ἡ ἔλλειψις τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων ἐμπόδισε τὸν τῆς Πελοποννήσου Γεν. Ἀρχηγὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὑπεροχήν του·

Παρακαλῶ τὴν Σ. ταύτην Ἐπιτροπὴν νὰ λάβῃ τὰ ἔκτακτα μέτρα διὰ νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὰ δύο ταῦτα στρατεύματα τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸν πόλεμον. μένω μὲ σέβας

Ὁ Ἀρχιστράτηγος

Ρ. Τζούρτζ.

Ἐκ τοῦ Ἀρχιστρατηγείου.

Τῇ 7 Αὐγούστου 1827 Ἄρια.

Περιπόθητε στρατηγὲ Κολοκοτρώνη.

Τὰς ἐπιστολάς Σας τῶν 2 καὶ 3 ἀρχομένου ἔλαβα καὶ ἐπληροφορήθην εὐχαρίστως τὰ καθ' ὑμᾶς· ἐλπίζω, ἕως τώρα νὰ ἐλάβετε καὶ τὴν δευτέραν ἀποστολὴν τῶν πολεμοφοδίων, καὶ εὔχομαι εὐποροῦντες ἤδη νὰ μὴν ἐμποδίζεσθε πλέον εἰς τὰ κινήματά Σας. Πρὸς τὸν Στρατηγὸν Νικήτα, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔμαθα τὰς κατὰ τῶν Ἀράβων νίκας του, διέταξα πρὸ ἡμερῶν νὰ σταλῶσιν ὅσα ἔτι πολεμοφόδια μὲ ἔμενον εἰς Κόρινθον· διὰ τοὺς ἀναχωρήσαντας ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἄνευ τῆς ἀδείας Σας, ἰδοὺ ἰδιαιτέρως πρὸς αὐτοὺς διαταγαὶ διὰ νὰ ἐπιστρέψουν· ἔχω τὴν μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν, ὅτι οἱ μὲ τοὺς Τούρκους ἐπανῆλθον εἰς τὰ χρέη των, φροντίσατε νὰ μάθουν ὅσοι ἄθλιοι μένουν εἰσέτι μὲ τοὺς ἀσπόνδους ἐχθροὺς τῆς Πίστεως καὶ Πατρίδος των, ὅτι τρέχουν προφανέστατον κίνδυνον τῆς ὁλικῆς ὑπάρξεώς των· δημοσιεύσατε πρὸς ἅπαντας ὅσον ταχύτερον δύνασθε τὴν ἐπισυναπτομένην συνθήκην περὶ τῆς Ἑλλάδος· διὰ νὰ ἴδουν ὅσοι τρέφονται μὲ ματαίας ἐλπίδας, τί πρέπει νὰ προσμένουν ἀπὸ ἐχθροὺς μετὰ τῶν ὁποίων ἡ συμβίωσις εἶναι φυσικῶς ἀδύνατος· ἀπὸ χθὲς ἔφθασαν εἰς τὸν λιμένα Ναυπλίου οἱ δύο ἀντιναύαρχοι τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· ἀκόμη δὲν ἐμάθαμεν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐρχομοῦ των, ἔλαβα εἰς σημείωσιν ὅσα καὶ εἰς τὰς δύω ἐπιστολάς σας μὲ γράφετε· μετὰ δύω ἢ τρεῖς ἡμέρας μεταβαίνω εἰς Κόρινθον, καὶ ἐκεῖθεν θέλει συνυπακουσθῶμεν, ἐλπίζω ἐν τάχει καὶ ν' ἀνταμωθῶμεν· καθ' ἃς ἔχομεν εἰδήσεις ἐκ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, τὸ πᾶν εἶναι εἰς κίνησιν, πολλοὶ ἄρχισαν ν' ἀναλαμβάνουν τὰ ὅπλα· καὶ ἐλπίζομεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ κινηθῶσιν ὅλοι· ὅσον τὸ καθ' ὑμᾶς

εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν παραμελεῖτε κἀνὲν τῶν ἀπαιτουμένων εἰς κίνησιν τῶν Πελοποννησιακῶν ὁπλοφόρων, εἰς ἐπιστροφὴν τῶν πλανηθέντων καὶ εἰς βλάβην τοῦ ἐχθροῦ· τὸν καπ. Χρῆστον Φωτομάραν διέταξα νὰ ἔλθῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας μετὰ 500, καὶ ἐλπίζω ἤδη νὰ ἦναι καθ' ὁδόν· ὁ Γρίβας τέλος πάντων ἐπείσθη νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὸ Παλαμίδι, εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἀπήντησα διαβολικὰς ῥαδιουργίας. Σᾶς ἀσπάζομαι Ὁ Φίλος σας

ὁ Ἀρχιστράτηγος Ρ. Τζῶρτζ.

Πρὸς τοὺς ἐπανερχομένους ἐν τῇ Ἑλληνικῇ σημαίᾳ ἐκ τῶν εἰς τὸν Ἰμπραΐμη ὑποτεταγμένων ἐδίδοντο συγχωρητήρια, ἐξ ὧν εἶναι καὶ τὸ ἑπόμενον.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς πολεμικοὺς καὶ πολιτικοὺς Ἀρχηγούς.

Ὁ Καπετὰν Σταμάτης Μποτιώτης περιπεσὼν ἀνοήτως εἰς τὸ ὅπερ καὶ ἄλλοι τινες ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν καὶ Βοστίτζας περιέπεσον ἀνοσιούργημα, τὴν αἰσχρὰν καὶ ἄτιμον πρὸς τὸν Ἰϐραΐμην ὑποταγήν· γνωρίσας, τὸ μέγα ἁμάρτημα ὅπου πρὸς τὸ γένος ἥμαρτεν, ἐξομολογεῖται σήμερον τὴν ἁμαρτίαν του ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ διακηρύττει ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὸν ἑαυτόν του ὅλως διόλου ἀπομεμακρυσμένον τῆς ὁποίας ἐπρόσφερε δουλικῆς ὑποταγῆς πρὸς τὸν ἄσπονδον ἐχθρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ἐξαιτεῖται θερμῶς, δι' ἐγγράφου του ἐκδεδομένου τὴν 29 Ἰουλίου 1827, καταχωρηθέντος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Γεν. Ἀρχηγίας ὑπ' ἀριθ. 368 τῶν εἰσερχομένων, τὴν συγγνώμην ἁπάντων τῶν ὁμογενῶν, ὑποσχόμενος νὰ μὴν ἀποχωρισθῇ εἰς τὸ ἑξῆς τῆς ὁλομελείας τοῦ ἔθνους, ἐπὶ οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ καὶ περιστάσει. Ἡ μετάνοιά του οὖσα ἀπὸ συντριβῆς καρδίας γίνεται σήμερον δεκτὴ δι' ἐμοῦ ἀπὸ τὴν μακροθυμίαν τοῦ ἔθνους, καὶ εἰδοποιούμενοι τοῦτο ἅπαντες οἱ πολιτικοὶ καὶ πολεμικοὶ Ἀρχηγοὶ καὶ ὅλαι αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τοῦ ἔθνους παρακαλοῦνται καὶ διατάττονται γνωρίζοντες αὐτὸν μέλος τῆς ὁλομελείας τοῦ ἔθνους νὰ μὴν τὸν ἐνοχλῶσιν εἰς τὸ παραμικρὸν οὔτε αὐτὸν, οὔτε τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματά του νὰ πειράζωσι, μάλιστα δὲ, χρείας τυχούσης, νὰ δίδωσι πρὸς αὐτὸν ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην συνδρομὴν καὶ ὑπεράσπισιν.

29 Ἰουλίου 1827. ὁ Γενικὸς τῆς Πελ. Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον Θ. Κολοκοτρώνην.

Βολιῶ πλησίον τῆς Ῥόλλης. Τὴν 10 τοῦ Δεκεμβρίου 1826.

Γενναιόψυχε Στρατηγέ!

Ἀληθινὴν καὶ ἀκραιφνῆ χαρὰν ᾐσθάνθην μαθὼν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τὴν ὁποίαν μ' ἐκάμετε τὴν τιμὴν νὰ μὲ γράψετε κατὰ τὴν 27 τοῦ Σεπτεμβρίου ὅτι ἔφθασαν αἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα σταλθεῖσαι ζωοτροφίαι ἐν καιρῷ, καὶ ὅτι τόσον οἱ θαυμαστοὶ τοῦ Μεσολογγίου ὑπέρμαχοι, ὅσον καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας ἀνδρεῖοι ἔχουσιν ἄρτον· ἔχω χρηστὰς ἐλπίδας, ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τῆς θείας προνοίας καὶ μὲ τῆς Χριστιανικῆς φιλανθρωπίας τὴν συνδρομήν, δὲν θέλουσιν ὑστερηθῆ ἄρτου καὶ εἰς τὸ ἑξῆς· ἐκτελῶ ἄρα ὅλα τὰ εἰς ἐμὲ δυνατὰ διὰ νὰ σᾶς στείλω ζωοτροφίας τοὐλάχιστον ἕως τὴν νέαν σύναξιν τῶν καρπῶν· ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ τόπος Σας θέλει δυνηθῆ νὰ οἰκονομήσῃ μόνος τὰς χρείας του, εἴτε διὰ τῶν ἰδίων προϊόντων, ἢ διὰ τῶν μέσων, εἰς τὰ ὁποῖα τῆς Διοικήσεως ἡ προμήθεια θέλει ἀναμφιβόλως ἐπασχοληθῆ ἀπὸ τὴν παροῦσαν στιγμὴν μὲ ζῆλον καὶ μὲ ἐπιμέλειαν. Μ' ὅλον τοῦτο αἱ συνδρομαὶ τοῦ ἐσχάτου θέρους ἐπειδὴ σχεδὸν ἐξηντλήθησαν ἔκαμε χρεία διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν σκοπόν, νὰ προστρέξωμεν ἀκόμη εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τῶν φιλελλήνων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπρόβαλα εἰς τὰ διάφορα Κομιτάτα τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι τὸ ὄργανον πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὸ νὰ ἀνοίξωσι νέας συνδρομῆς καταγραφάς, διὰ τῶν ὁποίων καθὲν ἄτομον εἰς τοὺς ἀμοιβαίους τόπους του ἤθελεν ὑπεχρεώνεσθαι νὰ καταβάλῃ τρία σολδία καθ' ἑβδομάδα, ἕως τὸν μῆνα Μαΐον· αὐτὸ τὸ πρόβλημα παρεδέχθη εὐμενῶς πανταχοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐβάλθη ἀκόμη εἰς πρᾶξιν, εἰμὴ εἰς τὴν Γενεύην, καὶ εἰς μερικὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Ἑλβετίας, ἀμφιβάλλω, μάλιστα, ἂν αὐτὸ εὐδοκιμήσῃ ἀλλαχοῦ, διότι οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος, διασπείρουσιν εἰδήσεις, αἱ ὁποῖαι ψυχραίνουσι τὸν ζῆλον τῶν φιλελλήνων· θέλω σᾶς τὰς κοινοποιήσει μὲ ἄκραν παῤῥησίαν, ἐλπίζων, ὅτι σὺ ἔνδοξε Ἀρχηγὲ συμφώνως μὲ τοὺς συναδελφούς σου στρατιώτας πεζοὺς καὶ θαλασσίους, καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ θέλετε μὲ δώσει μέσα νὰ κατασιγάσω καὶ νὰ ἐπιστομίσω τὰς διαβολάς, καὶ νὰ ἐμψυχώσω μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν τῶν συνδρομητῶν· τότε δὲ θέλομεν ἔχει κεφάλαια χρηματικὰ καὶ οἱ ἀνδρεῖοί σας ἄρτον.

Οἱ ἐχθροὶ τῆς πατρίδος σας διϊσχυρίζονται, κοινολογοῦντες, ὅτι αἱ στελλόμεναι εἰς τὴν Ἑλλάδα βοήθειαι, ἀντὶ τοῦ νὰ προσδιορίζωνται εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν χρειῶν σας τῶν ὀξυτέρων, δὲν χρησιμεύουσιν εἰς ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἐνδυναμώσωσι τὰς φατρίας, ὅτι διαπληκτίζονται καὶ φιλονεικοῦσι τίς πρῶτος νὰ λάβῃ αὐτὰς τὰς βοηθείας δι' αὐτὸν μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἰδιωφελείας· καὶ ὅτι ἔκτοτε αἱ συνδρομαὶ αὐταὶ ἐπροξένησαν πλειοτέραν βλάβην, παρὰ ὠφέλειαν εἰς τὴν ἱερὰν τῆς Ἑλλάδος ὑπόθεσιν. . . . . . Ἡ κακία προχωρεῖ ἀκόμη μακρύτερον, αὐτὴ παριστάνει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὡς λαὸν τυφλωμένον ἀπὸ προλήψεις καὶ μῖσος κατὰ τῶν ἀλλογενῶν, καὶ περιγράφει τοὺς ἀρχηγούς του, ὡς διατεθειμένους νὰ κρατῶσι τὸν λαὸν εἰς τὰ τοιαῦτα αἰσθήματα ἐξ αἰτίας τῆς ζηλοτυπίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

Αἱ συμφοραὶ αἱ κατερημόνουσαι τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς νὰ ὠφελῶσι μήτε ἡ ἀνδρία, μήτε ἡ ἀφοσίωσις, μήτε αἱ νίκαι τῶν ὑπερασπιστῶν της, ἡ ἀταξία, ἡ προεξάρχουσα εἰς καθὲν πρᾶγμα εἰς αὐτὸν τὸν δυστυχῆ καὶ ἡρωϊκὸν τόπον, ἡ διχόνοια καὶ αἱ διαιρέσεις αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ ἀντεγκλήματα καὶ αἱ ἀντιλοιδορίαι, μὲ τὰ ὁποῖα μεταξύ των κατατοξεύονται· ἰδοὺ αὐτὰ τὰ πράγματα εἶναι μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἐχθροί σας πιστοποιοῦσι τὰς συκοφαντικάς των φωνασκίας· καὶ ὅση καὶ ἂν ἦναι ἡ ζέσις, μὲ τὴν ὁποίαν προσπαθῶ νὰ τοὺς καταπολεμήσω, σᾶς ὁμολογῶ Στρατηγέ μου, ὅτι δὲν θέλομεν τὸ κατορθώσει, ἐκτὸς ἐὰν ἠμπορέσωμεν νὰ τοὺς ἀποκριθῶμεν μὲ μαρτυρίαν πραγμάτων, ἐξίσου πολυκρότων, *ὅτι τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος δὲν ὁμοιάζει πλέον, μηδὲ θέλει ὁμοιάσει εἰς τὸ ἑξῆς μὲ τὸ περασμένον*.

Τὸ νὰ πληροφορηθῇ ὁ κόσμος, ὅτι τοιαύτη εἶναι τὴν σήμερον ἡ στερεὰ καὶ ἀμετακίνητος θέλησις τῶν ἀρχηγῶν, τοῦτο ὄχι μόνον θέλει καταστήσει βεβαίας εἰς τὴν Πατρίδα σας τὰς πρὸς καιρὸν βοηθείας τῶν φιλελλήνων, ἀλλὰ καὶ θέλει κατορθώσει ἐφικτοὺς εἰς αὐτὴν τοὺς πόρους τοῦ εἰσοδοματικοῦ πιστωτικοῦ· αὐτὸ ἄρα τὸ μεγάλο ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ ἀπὸ ἄλλον παρὰ Σέ, Σὺ θέλεις τὸ τελεσιουργήσει ἑνούμενος ἕνωσιν πλήρη καὶ ἐντελῆ μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς εἰς ὅλα τὰ ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας μέτρα. Προσθέτω ἀκόμη μίαν ἄλλην θεω-

ρίαν: Ἄδεται, ὅτι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις καταγίνονται σπουδαίως περὶ τῆς τύχης σας· ἂν αὐταὶ εὕρωσι τὴν Ἑλλάδα ἰσχυρὰν ἐκ τῆς στρατιωτικῆς της θέσεως, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς της εὐταξίας καὶ ἐκ τῆς εἰλικρινεστάτης καὶ ἀναλλοιώτου μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν της ἑνώσεως, τότε ἠμπορεῖτε νὰ προσυγχαρῆτε ὁ εἷς Ἕλλην τὸν ἄλλον μεταξύ σας· αὐτὴ ἡ τύχη θέλει εἶναι ἔντιμος καὶ εὐκλεής. Σεῖς ὦ Στρατηγέ, ὁ τόσην μεγάλην ἐπίῤῥοιαν ἔχων εἰς τοὺς συμπατριώτας σας, Σεῖς εἴσθε ὁ δυνάμενος πλειότερον νὰ συντρέξετε εἰς αὐτὴν τὴν ἀνεξαρτησίαν, Σεῖς θέλετε καρποφορηθῆ τότε τὴν μεγαλειτέραν δόξαν.

Δὲν θέλω σταματήσει τὴν προσοχήν σας, καὶ στρέψει τοὺς στοχασμούς σας ἐπάνω εἰς τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν, ὃ μὴ γένοιτο! αὐτὴ εἶναι τόσον λυπηρά, ὥστε ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἀπομακρύνω ἀπὸ τὴν διάνοιάν μου.

Ἔφθασε τέλος πάντων νὰ ἴδητε τὸν Λόρδον Κοχράν εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου ἐπιφαινόμενον· δὲν ἐκρέματο ἀπὸ αὐτὸν τὸ νὰ φθάσῃ προτήτερα, τὰ ἀσυγχώρητα σφάλματα καὶ ἡ ἀμέλεια ὅλων, ὅσοι ἐνησχολήθησαν εἰς τὰς ὑποθέσεις σας εἰς Λόνδραν, ἐπροξένησαν ὅλας τὰς ἀναβολάς· ἐγὼ ἐπῆρα ἄλλα μέτρα συμφώνως μὲ τὸν ἀνδρεῖον Λόρδον, ὥστε εἴτε ἑτοιμασθοῦν τὰ ἀτμόπλοια, εἴτε ὄχι, αὐτὸς ὁ ἀτρόμητος ναυτικός, τοῦ ὁποίου ὁ ἀκράτητος ζῆλος δὲν εἶναι κατώτερος ἀπὸ τὸν ἰδικόν μου, δὲν θέλει βραδύνει νὰ εὑρεθῇ εἰς τὸ παράλιον τοῦ Ἀρχιπελάγους· αὐτὸς ὁμολογεῖται κοινῶς, καὶ ὁ ἀνδρειότατος καὶ ἐπιτηδειότατος τῶν Ναυάρχων, ἔρχεται νὰ γενῇ ὑπέρμαχος τῆς Πατρίδος Σας καὶ νὰ τὴν λυτρώσῃ ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς βαρβάρους, ὅσοι εἰς τὰ μετέπειτα ἤθελον δοκιμάσει νὰ φανῶσιν ἐκεῖ· αὐτὸς ἐπιθυμεῖ τόσον, ὅσον καὶ οἱ θερμότεροι ζηλωταί, καὶ ἀνώτεροι ἀπὸ ἴδια τέλη Φιλέλληνες τὴν ἀληθινὴν τῆς Πατρίδος Σας, ἀνεξαρτησίαν· τὸ σπαθί σας ἄρα καὶ τὸ σπαθὶ τῶν συναδελφῶν σας στρατιωτῶν ἂς τὸν βοηθήσωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ παντοῦ, ὅπου ὁ ἐχθρὸς μιαίνει μὲ τὴν παρουσίαν του τὴν ἱερὰν τῆς Ἑλλάδος γῆν, καὶ τότε ἠμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἡ καλλίστη τύχη της θέλει κατασταθῆ πληρεστάτη.

Ἡ πατρίς Σας τέλος πάντων θέλει κατασταθῆ ἐλευθέρα, καὶ Σεῖς ὦ Γενναιόψυχε Κολοκοτρώνη, θέλετε ἀπολαύσει τοὺς καρποὺς τῆς εὐδαιμονίας της, διότι ἐλπίζεται, ὅτι ἡ ἀνδρία σου καὶ ὁ πατριωτισμός σου θέλουν τὴν κάμει νὰ θριαμβεύσῃ.

Δεχθῆτε τὴν βεβαίωσιν τοῦ σεβασμοῦ μου καὶ τῆς εἰλικρινοῦς φιλίας μου. Εὐνάρδος.

Πρὸς τὸν Εὐνάρδον.

Φιλάνθρωπε καὶ γενναῖε φιλέλλην.

Μὲ ἄκραν εὐχαρίστησίν μου ἐδέχθην τὴν ἀπὸ 10[22 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος μηνὸς καὶ ἔτους φιλικήν σας, καὶ μὲ μεγαλειτέραν εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμὸν ἀνέγνων τὰς ἐν αὐτῇ εἰλικρινεῖς καὶ φιλικὰς συμβουλάς σας, αἱ ὁποῖαι ὅσον κατάλληλοι εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος, τόσην μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμαν εἰς τὴν ψυχήν μου, ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ κάμουν εἰς κάθε εὐαίσθητον πολίτην ἕλληνα, ἀπεδέχθην αὐτὰς ὡς τοῦ πλέον εἰλικρινεστέρου φίλου ἐμοῦ καὶ τῆς πατρίδος μου, καὶ κατ᾽ ἀναλογίαν συνετέλεσα ὅση δύναμις διὰ νὰ βαλθῶσιν εἰς πρᾶξιν.

Εἶναι ἀληθινὸν Κύριε! ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρχε διαίρεσις, καὶ ὅτι ἐπ᾽ αὐτῆς θεμελιώσαντες οἱ ἐχθροί της ἔγραψαν καὶ εἶπον πολλὰ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ὅμως ἀληθέστερον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀξίζουν κατὰ τοῦτο τῆς συγγνώμης παντὸς φιλέλληνος, διότι ὄντες νήπια καὶ διδαγμένοι κατὰ κακὴν τύχην τὴν πολιτικὴν τοῦ αἱμοβόρου Σουλτάνου δὲν ἠμπόρουν νὰ τὰς ἀποφύγωσι, καθὰ μάλιστα ὁ κύριος σκοπός των ἀπετείνετο καθ᾽ αὐτὸ πρὸς μεταῤῥύθμισιν τῶν πραγμάτων των, τὰ ὁποῖα ἡ ἀμάθεια καὶ ὄχι ἄλλο τι ἔκαμε νὰ προβαίνωσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον· εἰς ἕνα δὲ καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν καλὴν διεύθυνσιν ἀποβλέποντες, ποτὲ δὲν ἐφαντάσθησαν νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν νέων ἐμφυλίων ταραχῶν, τὴν πικρίαν τῶν ὁποίων προλαβόντως γευσάμενοι, ἀκόμη αἰσθάνονται ὅλοι· δὲν θέλω νὰ δικαιώσω ἐνώπιόν σας Κύριε! ἢ ἀδικήσω κανένα, ὅλοι ὅσοι εὑρέθημεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἴμεθα ὅμοιοι, καὶ ὁ χρόνος ὁ ἀλάνθαστος κριτὴς, διετράνωσεν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὴν πολιτείαν ἑκάστου· ἀδικοῦσι τὰ μέγιστα τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅσοι λέγουσιν ἢ γράφουσιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχουσι δεισιδαιμονίας κατὰ τῶν ξένων· ἡ Ἑλλὰς ὅταν ἀνέλαβε τὰ ὅπλα καὶ ἀπεφάσισε νὰ συγκαταλεχθῇ εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῆς φωτισμένης Εὐρώπης, ἀπέστειλεν ἀμέσως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου τὰς δεισιδαιμονίας, καὶ κάθε ἄλλο ταύτης ὅμοιον, καὶ ἀπεφάσισε ξένον νὰ μὴ ὀνομάζῃ εἰμὴ μόνον τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀνεξαρτησίας της, νὰ ὀνομάζῃ δὲ

φίλους, ἀδελφοὺς καὶ εὐεργέτας, τοὺς ὁποίους ὑποστηρίζουσι τὸν δίκαιον πόλεμόν της εὐεργετοῦντες τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ Ἑλλὰς Κύριε! δὲν εἶναι ἀγνώμων, γνωρίζει καὶ εὐγνωμονεῖ τοὺς εὐεργέτας της, καὶ οἱ ἐχθροί της ὅσον καὶ ἂν προσπαθοῦν νὰ τὴν κατηγορῶσι μὲ τὰς φωνασκίας των, ποτὲ δὲν θέλει δυνηθῶσι νὰ γίνωσιν ἀνώτεροι τῆς ἀληθοῦς διαγωγῆς της· ἤδη χαίρει βαθεῖαν ὁμόνοιαν καὶ κινεῖ τὰς δυνάμεις της ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ μὲ τὸν πλέον μεγαλείτερον ἐνθουσιασμὸν, καὶ μὲ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ζήσῃ ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐλευθέρα· ἐν τοσούτῳ δὲ μὴν ἀμφιβάλλουσα, ὅτι ἔχει περισσοτέρους φίλους ἢ ἐχθροὺς, εἶναι πεπεισμένη, ὅτι οἱ φίλοι της δὲν παραβλέπουσι πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν καλὴν σύστασίν της εἰς τοὺς φιλέλληνας, οἵτινες διὰ τῶν ἀδρῶν συνδρομῶν των ὑποστηρίζοντες τὸν ἀγῶνά της ἀποκαθιστῶσιν αὐτὴν στεντόριον κήρυκα τῶν εὐεργεσιῶν των. Ποτὲ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ τὸν ἐχθρόν της, ὅταν βλέπῃ τοὺς ὁμοπίστους της χριστιανοὺς συντρέχοντας αὐτὴν, καταγράφει δὲ ἤδη τὰ ὀνόματα τῶν τοιούτων εὐεργετῶν της μὲ ἀνεξάλειπτα γράμματα εἰς τὰ χρονικά της, διὰ νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Ἡ ἐθνικ. Συνέλευσις ἐτελείωσεν εὐτυχῶς τὰς ἐργασίας της· ἐξελέξατο ἐπὶ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους τὸν ἐνάρετον Κ. Ἰωάννην Καποδίστριαν· ἐπὶ τὴν στολαρχίαν, τὸν ἔνδοξον Λόρδον Κόχραν, καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρχιστρατηγίαν τὸν ἀξιοτίμητον Ρ. Τζούρτζ, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ φῶτα ἐλπίζει εὐεργετικὰ καὶ σωτηριώδη ἀποτελέσματα, καὶ τὴν ἀναπλήρωσιν πάσης ἐδικῆς μας ἐλλείψεως, πηγαζούσης κυρίως ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν. Ἡ ἱερὰ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις ἄχρι τοῦδε εἶχε στρέψει πρὸς ἑαυτὴν τὴν προσοχὴν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἑλλην. δυνάμεων, μετὰ τοσαῦτα ἱερὰ θύματα, τὰ ὁποῖα τὸ ἔθνος ἐπρόσφερεν ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ μετὰ τόσας συνδρομὰς, τὰς ὁποίας ἡ φιλανθρωπία τῆς Εὐρώπης συνεισέφερε, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀγωνιζομένους, ἀπέρασε φεῦ! αἰσχρῶς διὰ συνθήκης εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πολιορκητοῦ της, καὶ οἱ πολιορκημένοι ἔνοπλοι καὶ ἄοπλοι, ὅλοι ἐπιβιβασθέντες εἰς πολεμικὰ πλοῖα τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας διεσώθησαν, διασώσαντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν τοῦ νὰ πολεμῶσιν ἐνόσῳ ζῶσι τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος των· ὁ δὲ

Ἰμπραΐμης ὠφελούμενος ἐκ ταύτης τῆς εὐκαιρίας, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα χρησιμεύοντα διὰ μόνον ἐκεῖνον τὸν πόλεμον, ἔλειπον διὰ τοὺς Πελοποννησίους, οἵτινες καὶ ἐκ τούτου δὲν ἠδύναντο νὰ συγκεντρωθῶσιν, ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ μὲ ὄχι μικρὰν βλάβην του μεγάλας λεηλασίας εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἀλλὰ οὔτε αἱ λεηλασίαι του, οὔτε αἱ καθημεριναὶ αἰχμαλωσίαι του, οὔτε καμμία κολακεία του ἐδυνήθη νὰ σμικρύνῃ τὴν σταθερότητα τοῦ Πελοποννησίου, ὅστις ἀπεφασισμένος ἢ νὰ ζήσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ ἐλεύθερος ἐγκαρτερεῖ μὲ ἀπαράμιλλον καρτερίαν, καὶ οὐδὲν λογιζόμενος τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ του προτιμᾷ νὰ ζήσῃ μὲ τὰ χόρτα καὶ τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων, ἢ νὰ προδώσῃ τὴν πολύτιμον ἐλευθερίαν του, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχυσε καὶ χύνει καθ' ἡμέραν τόσα αἵματα· τώρα ὁ Ἕλλην κινεῖται μὲ μεγαλειτέραν παρ' ἄλλοτε προθυμίαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ του, διότι συνάζων τοὺς ὀλίγους καρποὺς του, τοὺς ὁποίους τὸ ἄροτρόν του πρὸ δέκα μῆνας προητοίμασε καὶ τὸ τουφέκι του διέσωσε ἀπὸ τὴν ἁρπαγὴν τοῦ ἐχθροῦ, προφθάνει τὴν πεῖνάν του, καὶ ὑστερῶν τὸν ἄρτον ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἀδυνάτων γονέων καὶ τῶν φιλτάτων του, τρέχει νὰ τὸ φάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὥστε τὰ κινήματά του ταῦτα εἶναι ἀγαθοὶ οἰωνοί, ὅτι οἱ Ἕλληνες τὸ ἐφετεινὸν καλοκαῖρι θέλει εὐχαριστήσουν τοὺς φίλους των μὲ νέας νίκας κατὰ τῶν ἐχθρῶν των, παραδίδοντες εἰς τὴν τύχην τοῦ Δράμαλη καὶ τὸν Ἰμπραΐμη καὶ τὸν Κιουταχῆν ἂν εἰσβάλῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἔχουν χρείαν καὶ χρείαν μεγάλην τροφῶν καὶ πολεμοφυδίων, τὰ ὁποῖα, μὴ συγχωροῦντος εἰς αὐτοὺς τοῦ ἐχθροῦ οὔτε γεωργίαν, οὔτε ἐμπόριον ὑστεροῦνται παντάπασιν.

Τὴν ἀνάγκην των ταύτην, σεῖς εὐεργέτα τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου ἔχει ἀρκετὰ δείγματα ἡ Ἑλλὰς, ὅτι εἶσθε εὔνους πρὸς αὐτὴν, σεῖς ἔχοντες ἱκανὴν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰ πνεύματα τῶν φιλελλήνων, σεῖς εἶσθε ἱκανὸς νὰ θεραπεύσητε· μὴν ἀποκάμετε ὅθεν, φιλάνθρωπε, καὶ ἐστὲ βέβαιος, ὅτι ἐνῷ ἐκπληροῦτε τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, εὐεργετοῦντες τὴν ἀνθρωπότητα, κερδίζετε τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐλεύθερα σᾶς ὁμολογεῖ ἀθανάτους τὰς χάριτας ἐλπίζουσα πολὺ ἀπὸ τὰ φιλάνθρωπα καὶ εὐγενῆ αἰσθήματά σας, καθὸ ἀπὸ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν συνδρομῶν τῶν ἀδελ-

φῶν της χριστιανῶν, καὶ ἀπὸ τὴν συμπάθειαν καὶ σύμπραξιν τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἐλπίζει ἀναπόφευκτον τὴν τελείαν ἀνεξαρτησίαν της, ἀναλόγως τῶν μεγάλων θυσιῶν της. Μὴ λείπῃς Κύριε νὰ μοῦ γράφῃς συχνὰ κάθε ὠφέλιμον διὰ τὴν πατρίδα ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, καὶ νὰ μοὶ δίδῃς τὰς ἀγαθὰς συμβουλάς σας, δι' ὧν σεβόμενος τὸ ὑποκείμενόν Σας κανονίζω τὰ διαβήματά μας, σᾶς προσφέρω μὲ τὴν τῆς Πατρίδος μου καὶ τὴν ἰδικήν μου εὐγνωμοσύνην καὶ ὀνομάζομαι διὰ βίου,

6 Ἰουλίου 1827 Κυρίτζοβα· πιστὸς φίλος Σου

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Κ. Ἐδουάρδον Ἐβερέττον καὶ ἅπαντας τῶν ἡνωμένων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἔχω τὴν τιμὴν ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἀπὸ 3 καὶ 30 τοῦ παρελθόντος Μαρτίου ε. ν. φιλικάς σας τὰς ὁποίας ἔλαβον μὲ εὐχαρίστησίν μου κατὰ τὰς 10 Μαΐου ε. ν. εἶδον εἰς τὴν πρώτην Σας Κύριε, ὅτι οἱ φιλάνθρωποι λαοὶ τῆς Ἀμερικῆς λαβόντες συμπάθειαν εἰς τὰ δεινὰ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνιζομένων ἀδελφῶν των Ἑλλήνων, ἔστειλαν διὰ τοῦ κομίσαντος αὐτὰς τὰς ἐπιστολάς σας πλοίου τροφὰς καὶ ἐνδύματα, καὶ ὅτι κατόπιν τούτου ἤθελον ἐκπλεύσει καὶ ἄλλα διὰ νὰ βοηθήσωσι τὰς χρείας μας, καὶ σπεύδω νὰ σᾶς ἀναγγείλω εὐχαρίστως, ὅτι τὸ πλοῖον αὐτὸ ἔφθασεν ἐγκαίρως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διένειμεν ὁ συμπολίτης σας Δοκτορχάου κατ' ὀρδεινίαν τῶν φιλελλήνων τῆς νέας Ὑόρκης, εἰς τοὺς πτωχοὺς γέροντας, χήρας καὶ ὀρφανά, καὶ ὠφέλησαν μὲν ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, διότι ἐπρόφθασαν εις περίστασιν, καθ' ἣν οἱ πτωχοὶ Ἕλληνες διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄρτου, τὸν ὁποῖον ὑστερεῖ αὐτοὺς ἡ καθημερινὴ λεηλασία τοῦ ἐχθροῦ των, μὴ ἐπιτρέποντος εἰς αὐτούς, οὔτε γεωργίαν, οὔτε ἐμπόριον, ζῶντες μὲ χόρτα καὶ μὲ τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων, ἐπρόφθασαν τὴν πεῖναν των, ἀλλ' ἤθελεν ὠφελήσωσι περισσότερον ἂν διενείμοντο εἰς τοὺς στρατιώτας, οἵτινες πολεμοῦσι τὸν ἐχθρὸν καὶ ὑπερασπίζονται τοὺς ἀδυνάτους, καὶ οἵτινες στερούμενοι αὐτῶν ὡς ἀφωσιωμένοι εἰς μόνον τὸν πόλεμον δὲν ἠδυνήθησαν διὰ πολὺ διάστημα νὰ συνταχθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ των· διότι ὅλοι οἱ Ἕλληνες σήμερον εἶναι πτωχοί, καὶ διὰ τοῦτο δι' ὅσα βοηθήματα σταλῶσιν ἀκολούθως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἤθελεν εἴσθαι

καλλίτερον νὰ λάβωσι πρόνοιαν οἱ φιλάνθρωποι Ἀμερικανοὶ νὰ διατάξωσι ῥητῶς τὰς εἰς τὴν παραλαβὴν αὐτῶν ἐπιτροπὰς, νὰ τὰ διανείμωσιν εἰς τὰ στρατόπεδα, διότι τὰ ἀδύνατα πλάσματα, οἱ γέροντες, χῆραι καὶ ὀρφανὰ οἰκονομοῦνται μὲν ἐφημέρως ἀπὸ αὐτὰς, ἀλλὰ μὴ ὄντος συγκεντρωμένου στρατοπέδου ἕπεται, ἢ ν᾽ ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πεῖναν ὡς μὴ προφυλαττομένων ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τῶν ὀλίγων σπαρτῶν, ἢ νὰ κατασφαγοῦν ἀπὸ τοὺς τούρκους, ὥστε χρησιμεύουσαι διὰ τὰ στρατόπεδα αἱ συνεισφοραὶ φέρουν πολλαπλασίαν τὴν ὠφέλειαν. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν σας εἶδον νὰ μοὶ συνιστᾶτε τὸν συμπολίτην σας Κ. Μερεδίτην, τὸν ὁποῖον ἐνασχολούμενος εἰς τὰ πολεμικὰ χρέη μου δὲν ἠμπορῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ν᾽ ἀνταμώσω, ἀλλ᾽ εἶμαι ἕτοιμος ἀνταμόνωντάς τον νὰ προσφέρω πρὸς τὴν εὐγενείαν του τὰ φιλικὰ αἰσθήματά μου. Ἤδη ἡ Ἑλλὰς, Κύριε, λογίζεται εὐδαίμων, ἐρειδομένη εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τῶν ὁμοπίστων της χριστιανῶν, οἵτινες συλλυποῦνται αὐτὴν, καὶ ὑποστηρίζουσι διὰ τῶν συνδρομῶν των τὸν δίκαιον ἀγῶνά της, καὶ εἰς τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰ φῶτα τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ἐξελέξατο ἐπὶ τὴν Κυβέρνησίν της, ἐπὶ τὴν στολαρχίαν της, καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρχιστρατηγίαν της, δηλ. τοῦ ἐναρέτου Κ. Ἰωάννου Καποδίστρια, τοῦ περιφήμου Λόρδου Κόχραν καὶ τοῦ ἀξιοτίμου Ρ. Τζώρτζ· καὶ πέποιθεν ὅτι θέλει ἐκπηγάσουν εὐεργετικὰ καὶ σωτήρια ἀποτελέσματα δι᾽ αὐτὴν, καὶ ὅτι θέλει φθάσει τέλος πάντων εἰς τὸν πρὸς ὃν ἔφθασεν ὅρον, τὴν ἀνεξαρτησίαν της.

Ἡ ἱερὰ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν μετὰ δέκα μηνῶν γενναίαν ἀνθίστασιν εἰς τὸν πολιορκητήν της Κιουταχῆ, καὶ μετὰ τόσα ἱερὰ θύματα, τὰ ὁποῖα τὸ ἔθνος ἐπρόσφερεν ἐνώπιον αὐτῆς, καὶ μετὰ τόσας συνδρομὰς μὲ τὰς ὁποίας ἡ φιλανθρωπία τῆς Εὐρώπης ὑπεστήριξε τὸν πόλεμον τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀγωνιζομένων, ἀπέρασεν αἰσχρῶς διὰ συνθήκης εἰς χεῖρας τοῦ πολιορκητοῦ της, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ ἔνοπλοι καὶ ἄοπλοι Ἕλληνες ἐπιβιβασθέντες εἰς πολεμικὰ πλοῖα τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας, διεσώθησαν, διασώσαντες μεθ᾽ ἑαυτῶν καὶ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν τοῦ νὰ πολεμῶσιν ἐν ὅσῳ ζῶσι τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ πατρίδος των· ὁ δὲ Ἰμπραΐμης ἂν ὡς ἐκ ταύτης τῆς εὐκαιρίας, καθ᾽ ἣν τὸ ἔθνος προσήλωσεν ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν Μητρόπολιν τῆς Ἑλλάδος ὅλας τὰς δυνάμεις

του, καὶ καθ' ἣν ὅλα τὰ μέσα τοῦ πολέμου διευθύνοντο εἰς μόνον ἐκεῖνο τὸ στρατόπεδον, καὶ ἄλλο δὲν ἦτο δυνατὸν ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων νὰ συστηθῇ, ἂν, λέγω, ὡς ἐκ τούτων ὅλων ὠφελήθη νὰ κάμῃ μὲ ὄχι ὀλίγην βλάβην του εἰς τὴν Πελοπόννησον τὰς πλέον φρικτὰς λεηλασίας, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ πράξῃ ἀντάξια τῶν ἐλπίδων του, διότι ὁ Πελοποννήσιος εἴτε ὁ Ἕλλην ἀποφασισμένος νὰ ζήσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ ἐλεύθερος, εἰς οὐδὲν λογίζεται τοὺς χειμάῤῥους τῶν αἱμάτων του, τὴν πικρὰν αἰχμαλωσίαν, καὶ σφαγὴν τῶν γερόντων, τῶν ἀνηλίκων τέκνων καὶ τῶν παρθένων, καὶ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον λεηλασίαν τῶν ὑπαρχόντων του, τὰ ὁποῖα ὁ ἐχθρὸς του καθημέραν ἐπιφέρει εἰς αὐτὸν ἐγκαρτερῶν γενναίως, ἀπεκδέχεται τὸν θάνατον, παρὰ τὴν ἄτιμον δουλείαν, καὶ ἤδη παρ' ἄλλοτε κινεῖται ἐνθουσιωδῶς καὶ μὲ ὁμόνοιαν κατὰ τοῦ Ἰμπραΐμη, τὰ δὲ κινήματά του εἶναι ἀγαθοὶ οἰωνοὶ, ὅτι θέλει παραδώσει εἰς τὴν τύχην τοῦ Δράμαλη καὶ αὐτὸν τὸν Ἰμπραΐμη, καὶ ὅσας ἄλλας δυνάμεις κινηθοῦν κατ' αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐπισφραγίσῃ τὴν ἐλευθερίαν του μὲ τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος.

Φιλάνθρωποι λαοὶ τῆς Ἀμερικῆς! τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι ἀγνῶμον εἰς τοὺς εὐργέτας του, εὐγνωμονεῖ καὶ κηρύττει τὰς εὐποιΐας μὲ στεντώριον φωνὴν, καὶ τὰ ὀνόματά των καταγράφει ἤδη μὲ ἀνεξάλειπτα γράμματα εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος, διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, προφέρει δὲ μὲ τὴν ζωηροτέραν εὐχαρίστησιν τὰ ὑπὲρ αὐτῶν φιλάνθρωπα αἰσθήματά των, μὴ παύσετε διὰ τοῦτο, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξακολουθῆτε τὰς συνδρομάς σας, καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὑποστηρίζοντες δι' αὐτῶν τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου μας, ὅτι θέλετε εὕρει εἰς τὰ ὀνόματά σας τοὺς πλέον συμπαθεῖς εἰς τὰ παθήματά μας, εὐεργετοῦντες διὰ τοῦτο τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἀναπαύοντες τὴν συνείδησίν σας ὅτι ἐκπληροῖτε τοῦ Χριστοῦ τὰς παραγγελίας.

Ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς Γενναῖε φιλέλλην, ὁ τόσην ἐπίῤῥοιαν ἔχων παρὰ τοῖς συμπατριώταις σου, μὴ παύσῃς νὰ τοὺς παρακινῇς διὰ νὰ ἐξακολουθῶσι φιλανθρώπως τὰς συνδρομάς των, ὢν βέβαιος, ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει ὁμολογεῖ ἀθανάτους τὰς χάριτας· μὴ λείπῃς ἀπὸ τοῦ νὰ γράφῃς καὶ πρὸς ἐμὲ πᾶν ὅ,τι γνωρίζεις ὠφέλιμον διὰ τὴν Πατρί-

δα μου ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον· Σᾶς προσφέρω ὁμοῦ μὲ τοὺς τῆς Πατρίδος μου καὶ τοὺς ἐδικούς μου Σεβασμούς, ἐνῷ διαχυρύττομαι

6 Ἰουλίου 1827- Κυρίτζοβα. πιστὸς φίλος Σου,

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Η Κυβέρνησις οὔτε δύναμιν εἶχεν, οὔτε ὑπόληψιν ἀπελάμβανε· πρὸς τούτοις ἐστερεῖτο καὶ πόρων, οὗ ἕνεκα δὲν ἠδύνατο νὰ παρέξῃ συνδρομήν τινα πρὸς συγκέντρωσιν καὶ συντήρησιν στρατοῦ, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου δὲν διέκειτο καλῶς καὶ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνου. Καὶ ἂν εἶχε μικρά τινα μέσα τὰ κατέτριβεν εἰς τὰς ἐν Ναυπλίῳ ἐμφυλίους διενέξεις πρὸς ὑποστήριξίν της, εἰς δὲ τὸν στρατὸν τῆς Πελοποννήσου μηδεμίαν προμήθειαν περιεποιήσατο. Ὅθεν ὁ Κολοκοτρώνης, ὡς εἴρηται, διὰ τῶν ἰδίων προσπαθειῶν του καὶ τῆς ὁποίας ἔχαιρεν ὑπολήψεως, συντρεχόμενος καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπ' αὐτὸν γενναίους στρατηγούς του, συνκέντρωσε στρατόν, τὸν ὁποῖον οὗτος ἐφωδίαζεν μὲ τὰ χρειώδη. Καὶ ἐπειδὴ διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο εἰς οὐδὲν νὰ συντελέσῃ, ὁ Κολοκοτρώνης ἀνεφέρετο ἀείποτε περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου εἰς τὸ βουλευτικὸν καὶ εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον καὶ πώποτε εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ Ἰμπραΐμ-Πασᾶς, μαθὼν ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπανέφερε τοὺς ὑποτεταγμένους καὶ ἠπείλει τὰς Πάτρας, ἐνίσχυσε διὰ θαλάσσης τὸν Δελὴ-Ἀχμὲτ-Πασᾶν, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν δύναμις ἤδη συνεποσώθη εἰς ἑπτὰ χιλιάδας. Ἑπομένως ἀπέστειλε καὶ τὸν Κεχαγιὰν-Μπέη μετὰ 10,000 πρὸς τὴν Μεσσηνίαν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἂν καὶ ἀπαντῶν δυσχερείας εἰς τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ὅμως συνεκέντρωσε τρία στρατόπεδα πρὸς ἀντίκρουσίν του· τὸ μὲν πρὸς τὴν Βοστίτσαν ἐκ 3000, κεφαλὴν ἔχον τὸν Πλαπούταν· τὸ δὲ εἰς Ἅγιον Βλάσσην ἐπίσης ἐκ τριῶν χιλιάδων ὑπὸ τὸν υἱόν του Γενναῖον, καὶ τὸ ἕτερον εἰς Μεσσηνίαν ἐκ δύω χιλιάδων ὑπὸ τὸν Νικήταν· ὅπου μετέβη καὶ αὐτὸς πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ αὔξησιν τοῦ στρατοῦ τούτου.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπανῆλθον ἅπαντες σχεδὸν οἱ ὑποτεταγμένοι ἐκτὸς τοῦ Νενέκου καί τινων ἄλλων, ὁ Δελῆ-Ἀχμέτ-Πασᾶς, τῇ προτροπῇ τοῦ Νενέκου τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ὡς ὁδηγὸν, ἐκινήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου κατὰ τοῦ Πλαπούτα, ὅστις τοῦτο εἰδοποιηθεὶς κατέλαβε τὴν ὀχυρὰν θέσιν Καφκαργιά· ὥρμησε λοιπὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀπεκρούσθη γενναίως ὑπ' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν των ταύτην, οἱ Τοῦρκοι ἐπέστρεψαν εἰς Πάτρας. Ἀλλὰ καὶ αὖθις κατὰ σχέδιον τοῦ Νενέκου ἐκινήθησαν ἐκεῖθεν νὰ εἰσβάλωσι διὰ τῆς Δίβρης εἰς τὰ πλησίον τῆς Καρυταίνης μέρη, Περαμεριὰν καὶ Λιοδώραν. Ἀλλ' ὁ Γενναῖος εἰς Λιβάρτζι εὑρισκόμενος μαθὼν τὴν πρόοδον τῶν Τούρκων ἐκινήθη κατ' αὐτῶν, τοὺς ἐκτύπησεν εἰς Διβρέϊκα ἀμπέλια, καὶ τοὺς ἠνάγκασε ν' ἀλλάξωσιν ὁδὸν, ἀντὶ τῆς Καρυταίνης πρὸς τὴν Ἦλιδα, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησε κατόπιν. Προχωρήσας δ' ὁ Γενναῖος μέχρι τοῦ Πύργου, ἠναγκάσθη νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐξακολουθοῦντας εἰσέτι τὴν ὑποταγὴν κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη· ἐπίσης καὶ ὁ Πλαπούτας πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ἐκινήθη κατὰ τῶν χωρίων τοῦ Νενέκου· (α) ταῦτα δὲ πάντα δηλοῦνται ἐν ταῖς κάτωθεν ἐπιστολαῖς.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Πρὸς ἅπαντας τοὺς Πελοποννησίους

Συμπολῖται.

Εὐδοκήσας ὁ Θεὸς τῶν δικαίων εἰς τὰς φωνάς μας, αἵτινες ἔφθασαν ἐπὶ τοῦ θρόνου του, ἔνευσεν εἰς τὰς καρδίας τῶν κραταιῶν δυνάμεων, καὶ ἀπεφάσισαν τὴν τύχην μας· ἡ συνθήκη τῶν πλη-

---

(α) Ὁ Νενέκος καίτοι παραγγελθεὶς πολλάκις ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνου νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἑλλην. σημαίαν οὐ μόνον ὑπέμενεν εἰς τὴν ἄτιμον διαγωγήν του, ἀλλὰ συνέπραττεν ὡς εἴρηται, μετὰ τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης παρατηρήσας μετὰ τὴν μάχην τῆς Καυκαριᾶς ὅτι ἦτον ἀδιόρθωτος, διέταξε τὸν συμπατριώτην αὐτοῦ Ἀθ. Σαγιὰν νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸν συλλάβῃ. Τοῦτο μαθὼν ὁ Νενέκος ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἀθ. Σαγιᾶ· οὗτος δὲ ἐρεθισθεὶς τότε ἐπὶ πλέον ἐκαιροφυλάκτει, καὶ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἤτοι τὸ 1826 ἐφόνευσε τὸν προδότην Νενέκον ἐν Πάτρᾳ.

ρεξουσίων τῶν συνελθόντων εἰς Λονδῖνον ὑπογεγραμμένη κατὰ τὴν 6 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου Ε. Ν. μᾶς πληροφορεῖ τὴν ἀπόφασίν των· χαρῆτε Ἕλληνες, καὶ δοξάσατε τὸν Θεὸν, ὅστις ἀνταμείβει τὸν δίκαιον ἀγῶνά μας· ἡ μετ᾽ ἐπιμονῆς ὑπομονή σας καὶ σταθερότης σας Πελοποννήσιοι! καὶ ἡ καρτερία σας βραβεύονται μετ᾽ ὀλίγον μὲ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας· ἑπτὰ χρόνων θυσίαι καὶ κόποι στεφανόνονται μὲ τῆς δόξης τοὺς στεφάνους, καὶ ἀπολαμβάνομεν μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν, ἀπὸ τῶν Σεβαστῶν Βασιλέων τὴν φιλανθρωπίαν ἐκεῖνο ὅπου ἐζητήσαμεν, τὴν θεόσδοτον ἐλευθερίαν, «ζητεῖτε μᾶς λέγει ὁ Θεὸς καὶ εὑρήσετε» ἀλλὰ πατριῶται δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον. Ἂν ἤδη ἑπτὰ ἔτη ἐπολεμήσαμεν, ἂν ἐθυσιάσθημεν ἂν ἐσυνεισφέραμεν, διὰ νὰ φέρωμεν ἕως εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν τὸν πόλεμόν μας, τώρα πρέπει νὰ διπλασιάσωμεν ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ φέρωμεν εἰς τὴν τελειότητα τὸν ὅρον μας, τοῦ νὰ ζήσωμεν ἢ ν᾽ ἀποθάνωμεν ἐλεύθεροι. Ἂς γίνωμεν λοιπὸν ἀνώτεροι τοῦ ἑαυτοῦ μας, τῆς ὑπομονῆς μας καὶ ὅλοι ἑνωμένοι τὴν ψυχὴν ἂς τρέξωμεν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ μας καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀλίγους μῆνας νὰ τὸν κατατροπώσωμεν· καὶ οὕτω διὰ τῆς καλῆς μας διαγωγῆς τοὺς μὲν Χριστιανοὺς Βασιλεῖς νὰ εὐχαριστήσωμεν χορηγοῦντες ὕλην, δι᾽ ἧς νὰ ὑποστηρίζουν τὰ φιλάνθρωπα ὑπὲρ ἡμῶν προβλήματά των· τὸν δὲ ἐχθρὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας μας νὰ ὑποχρεώσωμεν νὰ τ᾽ ἀποδεχθῇ καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ.

Ἰδοὺ στρατόπεδον ἐσύστησα εἰς Βοστίτζαν ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς τὸν στρατ. Κολιόπουλον, διὰ νὰ κρατῇ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐχθροὺς εἰς συστολήν· ἄλλο συγκεντρόνω εἰς Νεζερᾶ ὑπὸ τὸν υἱόν μου Γενναῖον· ἄλλο εὑρίσκεται εἰς τὰ Δερβένια συγκροτημένον ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ Στρ. Νικηταρᾶ, ἐκεῖ πηγαίνω καὶ ἐγὼ διὰ νὰ ἐνδυναμώσω ἐκεῖνο, καὶ νὰ παρακινήσω καὶ τὰς μεσογείους ἐπαρχίας νὰ κινηθῶσιν εἰς τὰ ὅπλα, διότι ἡ περίστασις εἶναι κρισιμωτάτη. Τρέξατε ὅλοι εἰς αὐτὰ καὶ ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος ἐπιστηριζόμενοι εἰς τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματά σας θέλει μᾶς προμηθεύσουν βέβαια τὰ συντηρητικὰ αὐτῶν ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου.

Ὁ ἐχθρός μας τώρα δὲν καταγίνεται εἰμὴ νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἀπάτης, ὅ,τι διὰ τοῦ πολέμου δὲν ἐδυνήθη· τοῦτο τὸ ἀπέδειξε διὰ

τῶν πραγμάτων κατορθώσας ν' ἀπατήσῃ ὡς ἐκ περιστάσεων τινὰς τῶν ἐκ τῶν περὶ τὰς Πάτρας χωρίων ἀδελφῶν σας· ἀλλ' ἡ ἀπάτη των αὕτη ἐστάθη ἐφήμερος, διότι οἱ ὀλίγοι ἀδελφοί σας οὗτοι γνωρίσαντες αὐτὴν ἐξωμολογήθησαν δι' ἐγγράφων των μετὰ συντριβῆς καρδίας τὴν ἁμαρτίαν των, καὶ ἔλαβαν δι' ἐμοῦ τὴν συγχώρησιν τοῦ ἔθνους, καὶ ἤδη ἑνωμένοι μὲ τὰ στρατεύματα τῆς πατρίδος πολεμοῦν τὸν ἐχθρὸν ὡς καὶ πρότερον.

Ἀπὸ τὴν ἀπάτην λοιπὸν, ἀδελφοί, ἀπὸ τὰς παγηδευτικάς του μηχανὰς νὰ προφυλάττησθε, γνωρίζοντες, ὅτι τὰ ἀναπόφευκτα ἐπακόλουθα αὐτῆς θέλουν εἶσθαι σφαγὴ καὶ αἰχμαλωσία, παρὰ ἀπὸ τὴν δύναμίν του, διότι ἀπεδείχθη, ὅτι δι' αὐτῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κατασταθῇ κύριος τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὰ ὅπλα στρατιῶται, τρέξατε νὰ θερίσωμεν τοὺς καρποὺς ὅπου μὲ τόσους ἱδρῶτας ἐσπείραμεν.

Τῇ 10 Αὐγούστου 1827.

Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν Ἅγιον Βλάσιον Γενικοῦ στρατοπέδου.

ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν γενναιότατον Γενναῖον Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἀναχωρῶ διὰ τὰς Μεσογείους ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος μὲ προσκαλεῖ· διορίζω δὲ ἀντιπρόσωπόν μου εἰς τοῦτο τὸ στρατόπεδον τὴν Γενναιότητά σου, καὶ διατάττεσαι νὰ λάβῃς μετὰ τῶν συγκροτούντων αὐτὸ ἀδελφῶν σου ὁπλαρχηγῶν, οἵτινες εἰδοποιοῦνται τοῦτο, ὅλα τὰ δραστήρια μέτρα, διὰ νὰ μετακαλέσῃς εἰς τὰ χρέη των τοὺς εἰσέτι ἀναισθήτως μένοντας εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ Ἰμπραΐμη, μεταχειριζόμενος κάθε εἴδους βίαν, τὸ ὁποῖον γνωρίσῃς ἀναγκαῖον, καθὸ κάθε πρᾶξις σας κατὰ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν εἶναι ἀποδεκτή μου, προσπαθῶν πῶς νὰ βλάψητε τὸν ἐχθρὸν, καὶ προσέχων πρὸ πάντων διὰ νὰ φυλάττηται καθ' ὅλα ἡ εὐταξία. Τὴν τροφὴν τοῦ στρατοπέδου σας θέλεις ἐξοικονομεῖ τακτικῶς ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους τοῦ Λιβαρτζίου, Γαστούνης, καὶ Περαμεριᾶς, ἕως νὰ λάβῃ μέτρα περὶ τούτου ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος, καὶ θέλεις μὲ εἰδοποιεῖ συχνὰ καὶ ἐγκαίρως τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοπέδου σας καὶ τὰ κινήματά σας διὰ νὰ λαμβάνητε ὁδηγίας μου, καὶ θέλεις συνεννοεῖσαι καὶ μετὰ τοῦ στρατ. Κολιοπούλου ἀντιπροσώπου μου εἰς τὸ κατὰ τὴν

Ἁγίαν Εἰρήνην στρατόπεδον, ἕως νὰ λάβῃς δευτέρας μου διαταγάς.

Τὴν 11 Αὐγούστου 1827. ὁ Γεννικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Τὸ αὐτὸ ὑπάρχει καὶ πρὸς τὸν Στρατ. Δ. Πλαπούταν.

Θεῖέ μου Κολοκοτρώνη Σᾶς προσκυνῶ.

Ἔλαβον τὸ ἐσώκλειστόν σας καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ, λοιπὸν ἡμεῖς εἴμεθα συνηγμένοι εἰς τὰ ἐδῶ, ὁ Μπάρμπα Μῆτρος, Γιανάκης, Παπατζορόπουλος καὶ λοιποὶ καὶ ποιοῦμεν τὸ πατριωτικὸν χρέος μας· ὁ ἐχθρὸς εἰς τὰς 12. τοῦ παρόντος ἦλθεν ἕως Κουρτζασοῦσι καὶ Φουρτζάλα καὶ ἐπολεμήσαμεν, μάλιστα ἐφονεύσαμεν καὶ μερικούς· σήμερον ὅμως ἔρριψε τὰ τζατήριά του εἰς τὸ Νησὶ καὶ Κουτζουκουμάτην, καὶ ὡς ὁμοιάζει θέλει διατρίψει εἰς τὴν Μεσσηνίαν· πληροφορούμεθα ἀπὸ αἰχμαλώτους Χριστιανούς, ὅτι ἔφθασαν τζεκούρια καὶ σκοπεύει νὰ κόψῃ ὅλα τὰ δένδρα τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου. Πρὸς τούτοις ἦλθαν καὶ μερικά του πλοῖα κατὰ τὸ μέρος τῆς Μπούκας, ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα νὰ ἔλθουν μερικὰ καράβια ἐδικά μας· λαμβάνοντας ὅμως τὸ παρόν μου ἀμέσως νὰ μοῦ ἐξαποστείλῃς τὸν Κ. Γενναῖον μὲ ὅλα τὰ αὐτόθι στρατεύματα, ὅσον τάχος, ἐπειδὴ οἱ ἐδῶ φίλοι μας μεταχειρίζονται τὰ παλαιὰ συνηθισμένα τους καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἐλευθερώσωμεν τοὺς πτωχοὺς ἀπὸ τοὺς τοιούτους Πατριώτας, ὅτι τοὺς ἠφάνισαν καὶ ὡς θέλει πληροφορηθῆτε ἀπὸ πολλούς, δὲν ἠμποροῦν πλέον οἱ Μεσσήνιοι νὰ ὑποφέρουν τὴν τοιαύτην τυραννίαν ἀπὸ αὐτούς· (1) ταῦτα καὶ μένω μ' ὅλον τὸ Σέβας. ὁ Ἀνεψιός Σας.

Γαρδίκι, 13 Αὐγουστ. 1827. Νικήτας Σταματελόπουλος.

Περιπόθητέ μοι Στρατηγὲ Κολοκοτρώνη!

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς Σας τῶν 8 καὶ 11 ὑπερμεσοῦντος, καὶ σᾶς εἶμαι ἀπείρως εὐχάριστος διὰ τὸν ζῆλόν σας καὶ δραστηριότητά σας, ὅσην ἐδείξατε ὑπὲρ τῆς Πατρίδος Σας. Βλέπω εὐχαρέστως πᾶν ὅ,τι μὲ γράφετε περὶ τῶν ὑποτεταγμένων, καὶ τὰ ἔγγραφά των θέλει τὰ στείλω πρὸς τὴν Βουλὴν μὲ ἀναφοράν μου· ἀποδέχομαι τὰς ὁποίας ἐκάματε διατάξεις κατὰ τὴν τελευταίαν σας, διὰ τὰ εἰς Ἅγιον Βλάσσην ὑπὸ τὸν Συσίνην, Παπασταθόπουλον, Κουμα-

---

(1) Ἐννοεῖ τοὺς Μανιάτας.

νιοταίους, καὶ τὸν Γενναῖον στρατεύματα, διορίσαντες ἐπ' αὐτῶν τὸν ἄξιον τῆς ἐπωνυμίας του Γενναῖον· ἀποδέχομαι ὡσαύτως καὶ ὅτι ὁ Στρ. Πλαπούτας μένει εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς 'Αγίας Εἰρήνης· ἔνθα κατὰ τὰς ἐλπίδας Σας ν' ἀφήσουν καὶ οἱ ἄλλοι ὑποτεταγμένοι τοὺς Τούρκους καὶ νὰ ἐπιστρέψουν ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς Πατρίδος των. Καλῶς ποιοῦντες διευθύνεσθε εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἀνδρείου Νικήτα, ἄμποτε νὰ καταπολεμήσητε καὶ πάλιν ἐκεῖσε τοὺς Τούρκους μαζῆ, ἐλπίζω ἐν τάχει νὰ σᾶς στείλω τροφάς· τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου συγκεντρούμενον κατὰ τὸν ἰσθμὸν Στρατόπεδον ἦτον διὰ πολλὰς ἡμέρας χωρὶς ψωμί· καλῶς ποιοῦντες διετάξετε νὰ σιτίζωνται τὰ κατὰ τὴν Εἰρήνην καὶ Ἅγιον Βλάσην στρατόπεδα ἀπὸ Γαστούνην κ. τ. λ· ὅσον ὀγληγορώτερον δυνηθῶ θέλει στείλω καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν Νικήτα τροφάς· ἀλλὰ τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀπὸ τὰς Φιλελληνικὰς ἑταιρείας. Εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ναυπλίου μᾶς ἄφησαν ν' ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν· ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἐνταμωθῶμεν, ἐπειδὴ πρέπει πρὸς τὸ παρὸν νὰ κάμω ἓν γενικὸν σύστημα διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, τόσον κατὰ τὴν Πελοπόννησον, καθὼς καὶ διὰ τὰς ἐκτὸς τοῦ ἰσθμοῦ ἐκστρατείας. Ἀποκριθῆτέ μου ἂν ἐλάβετε τὰ γράμματά μου, μὲ τὰ ὁποῖα σᾶς ἔστελνα τὴν συνθήκην τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Προσπαθήσατε ὅσον δύνασθε νὰ καταπαύσητε τὸ πνεῦμα τῶν φατριῶν· δείξατε πολιτικὴν φρόνησιν εἰς τὴν καλὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπαρχιῶν, καθ' ὃν τρόπον εἶσθε φοβερὸς εἰς τοὺς Τούρκους ὡς στρατηγός· ἀγαπῶ τὴν δόξαν σας καθὼς ἀγαπῶ τὴν ἐδικήν μου καὶ ἐδικήν σας εὐδαιμονίαν, ἔχετε ἐχθρούς, ἀλλὰ ποῖος ἄνθρωπος μὲ προτερήματα δὲν ἔχει ἐχθρούς; διὰ τῆς καλῆς διαγωγῆς σας καὶ τῶν ἀρετῶν σας δὲν θέλετε ἀφήσει τίποτε εἰς τοὺς ἐχθρούς Σας νὰ λέγουν· ἀκολουθοῦντες τὴν γραμμὴν τῶν χρεῶν Σας καὶ τὰς συμβουλάς μου θέλει ὑποστηρίζεσθε πάντοτε παρ' ἐμοῦ ὡς Ἀρχιστράτηγος ὁποῦ εἶμαι· καὶ ὡς παλαιὸς φίλος Σας· ὑγιαίνοιτε φίλτατε στρατηγέ.

Τῇ 17 Αὐγούστου 1827.

Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου Στρατοπέδου. — ὁ Ἀρχιστράτηγος ·Ρ. Τζούρτζ.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἔλειψα ἀπὸ τοῦ ν' ἀναφέρωμαι κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν ἐθνικὴν Βουλὴν, ἀκολουθῶν τοῦτο συχνάκις πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον διὰ τοῦ ὁποίου εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἐπληροφορήθη ἡ Βουλὴ, ὅ,τι ἠδυνήθημεν νὰ πράξωμεν ἀπρόβλεπτος ἀπὸ ὅλα. Ἀφοῦ διέθεσα τὸ κατὰ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην στρατόπεδον συνθεμένον ἀπὸ τοὺς στρατ. Πλαπούταν, Πετιμεζαίους, Μελετόπουλον, Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην καὶ Κορινθίους, καὶ ἄφησα ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν πρῶτον, καὶ ἀφοῦ συνεκέντρωσα τὸ κατὰ τὸν Ἅγιον Βλάσην συνθεμένον ἀπὸ τοὺς στρατ. Σιτίνην, Παπασταθόπουλον καὶ Κουμανιώτην, καὶ τὸν υἱόν μου Γενναῖον καὶ ἄφησα τὸν ὕστερον ἐπὶ κεφαλῆς των, διατάξας τὰ εἰκότα, δι' ὅσα ἀφορῶσι τὴν τῶν ὅσοι εἰσέτι μένουν εἰς τὴν ὑποταγὴν ἐπανακάλεσιν εἰς τὰ χρέη τῆς Πατρίδος καὶ τῆς θρησκείας, ἀπέρχομαι εἰς τὸ κατὰ Δερβένια στρατόπεδον τοῦ Νικηταρᾶ διὰ νὰ αὐξήσω αὐτὸ, καὶ διὰ νὰ προχωρήσω, εἰ δυνατὸν καὶ ἕως εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ θέλει παρακινήσω ὅλους νὰ κινηθῶσιν εἰς τὰ ὅπλα, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὴν κρισιμωτάτην τῆς Πατρίδος περίστασιν, ἀλλ' ἐν τούτῳ θεωρῶ μὲ λύπην μου, ὅτι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐπαυξάνει ἡ ἀνάγκη τῶν τροφῶν, καὶ ἂν ἡ Κυβέρνησις δὲν λάβῃ πρόνοιαν δὲν θέλει δυνηθῶμεν ν' ἀντισταθῶμεν ἐπὶ πολὺ εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην· καὶ ἐπειδὴ σχεδὸν ἐξωδεύθη ἡ ἀναλογία τῶν γεννημάτων, τὴν ὁποίαν ἡ ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἐθνικῶν προσόδων τῶν Καλαβρύτων ἐπιτροπὴ ἔκαμεν εἰς Καλάβρυτα, διέταξα νὰ οἰκονομοῦνται τοῦ λοιποῦ τό,τε κατὰ τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην, καὶ τὸν Ἅγιον Βλάσην στρατόπεδον ἀπὸ τὴν Βοστίτζαν, Πάτραν, Γαστούνην, Καρύταιναν, καὶ Λιβάρτζι· ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ κατὰ τὴν Μεσσηνίαν δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ πόθεν· μ' ὅλα ταῦτα θέλει μεταχειρισθῶ ὅλας τὰς δυνάμεις μου ὄχι μόνον νὰ μὴ τὸ ἀφήσω νὰ πάθῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξω, καθὼς ἀπεδείχθη πραγματικῶς ἡ ἐκ τῆς διατηρήσεώς του ὠφέλεια ἀφ' ὅσην ὁ ἄξιος στρατηγ. Νικήτας ἔκαμε μεγαλωτάτην πρὸς τὸν ἐχθρὸν βλάβην πρὸ ὀλίγου· ἐν τούτῳ ἐσωκλείω ἐν τῇ παρούσῃ μου ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἔλαβον ἐκ τῶν χωρίων ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦσαν ὅσοι ἐπρόστρεξαν ὑποταγὴν εἰς τὸν Ἰμπραΐμην, ἀπὸ ἀριθ. 1 ἕως 10 τῶν χωρίων Πετζάκους, Μαζαράκι, Κουνινᾶς, Παρασκευῆς, Κακοῦ χωρίου, Βοστίτζης, Κυ-

ρίτζοβας, Γουμενίτζας, καὶ Σταμάτη Μποντιώτη, διὰ νὰ τὰ περιεργασθῇ ἡ Ἐθνικὴ Βουλή, καὶ διὰ νὰ χρησιμεύσωσι χρείας δοθείσης θέλει φροντίσω νὰ στείλω μὲ ἀκόλουθόν μου καὶ ὅσα ἄλλα λάβω· διότι εἶμαι εὔελπις, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Γενναίου εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη διὰ τὰς προσωπικὰς παλαιὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Νενέκου καὶ λοιπῶν, θέλει συντελέσει τὰ μέγιστα, μένω εὐσεβάστως

11 Αὐγούστου 1827. Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἀνδρέαν Λόντον.

Ἐσωκλείεται διαταγὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου πρὸς ὑμᾶς ἐκδεδομένη τῇ 7 τοῦ τρέχοντος καὶ διατάττεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ κατὰ συνέπειαν αὐτῶν ν' ἀκούσητε τὰς διαταγὰς τοῦ στρατ. Δημ. Πλαπούτα, ἀντιπροσώπου μου εἰς τὸ περὶ τὴν Βοστίτζαν στρατόπεδον.

16 Αὐγούστου 1827. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος.

Μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 912 ἀναφοράν μου ἔπεμψα πρὸς τὴν Σ. Βουλὴν τὰ ὁποῖα ἔκτοτε ἔλαβον ἀπὸ διάφορα χωρία ἔγγραφα, ἐν τῇ παρούσῃ μου δὲ ἐσωκλείω ἔγγραφον καὶ τῶν Κ. Κοντογεωργάκη, Καρασπύρου, Κωνστ. Ἁγιοβλασίτη, καὶ Κώστα Γκερπενιώτη, καὶ ἀντίγραφον ἑτέρου τοῦ Κ. Γκελφίνου Λουμπουστιάνου (τὸ πρωτότυπον αὐτοῦ ὁμοῦ μὲ τὸ Τουρκικὸν ῥάϊ ἐστάλη κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν Ἀχιστράτηγον παρὰ τοῦ ἀντιπροσώπου μου σταρτ. Δ. Πλαπούτα), ἀπὸ τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ἡ βουλὴ ὅτι οἱ διαληφθέντες ἐνώθησαν μὲ τὰ ἐθνικὰ στρατεύματα· καὶ ὅτι δὲν ἔμεινεν εἰμὴ ὁ Νενέκος μετὰ τοὺς μετ' αὐτοῦ, τοὺς ὁποίους ἐπρόσμενον οἱ ἡμέτεροι διὰ νὰ ὑπάγωσι πρὸς αὐτούς· μὲ ἀκόλουθόν μου ἐλπίζω νὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀναφέρω πρὸς τὴν Βουλήν, ὅτι ἐλαμπρύνθη ὅλος ὁ μεμελανωμένος ὁρίζων ἐκείνων τῶν μερῶν· ἐπειδὴ τὰ κινήματά μας, καὶ τὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰδοποιεῖται ἡ Κυβέρνησις παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ ἀναφέρω εἰς πλάτος, διὰ τοῦτο κρίνω περιττὸν νὰ ἐκτανθῶ καὶ εἰς τὴν παροῦσάν μου· βέβαιος, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐπαρκέσει εἰς τὰς ἀνάγκας μας, μένω εὐσεβάστως.

24 Αὐγούστου 1827. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς.

Σεβαστέ μου Πάτερ!

Ἔλαβον καὶ τὰ μὲ τὸν Κωνσταντάκην καὶ τὰ μὲ τὸ μεζίλι γράμματα καὶ διαταγάς σου, καὶ κατ' αὐτὰς θέλει τὰ βάλλομεν ὅλα εἰς πρᾶξιν· ἤδη εὑρισκόμεθα εἰς τὴν ὥραν τοῦ ἀναχωρισμοῦ διὰ τοὺς Πετζάκους, καὶ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σοῦ ἀποκριθῶ ἓν πρὸς ἕν, ἀλλὰ ἀνταμονώμενος μὲ τὸν θεῖόν μου καὶ ὁμιλοῦντες μετ' αὐτοῦ θέλει ἀποκριθῶμεν εἰς ἕνα ἕκαστον, κατὰ τὸ γράφειν σου· ἡ νίκη τοῦ θείου μου κατὰ τὴν Καυκαριὰν ἔγεινε μία ἀπὸ τὰς σημαντικάς· ἐπειδὴ ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἐχθροὶ καὶ ἄλλοι τόσοι λαβωμένοι, καὶ μεταξὺ τῶν ζώντων Ἀράβων ἔπιασαν καὶ δύο σημαιοφόρους μὲ τὰς σημαίας των· ἡμεῖς ἐκκινοῦμεν ταύτην τὴν ὥραν διὰ τῶν Λαπάδων εἰς Πετζάκους, διότι δὲν ἐκρίναμεν ὡς καλὸν νὰ ὑπάγωμεν εἰς Μακελαριὰν, διότι τὸ Μοναστῆρι δὲν ἔχει νερὸν, καὶ ἔπειτα δὲν ἔχομεν καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια· προλαμβάνομεν νὰ πιάσωμεν τοὺς Πετζάκους καὶ τὰ λοιπὰ πέριξ χωρία, διότι ὁ ἐχθρὸς ἀπεφάσισε νὰ πιάσῃ αὐτὰ εἰς τὸ Μαυρῆκι διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τοὺς ἡμετέρους εἰς Καυκαριά· ἔγραψα τοῦ θείου μου νὰ πιάσῃ τὴν Μακελαριὰν στέλλωντας ἐκεῖ τὸν Φραγκάκην· ὅθεν ἡμεῖς ἀφοῦ ὀχυρώσωμεν αὐτὰς τὰς θέσεις καλὰ, ἔχομεν ἐλευθέραν τὴν διάβασιν καὶ κοινωνίαν μὲ τὸν θεῖόν μου· οἱ νεωστὶ μετακαλεσθέντες προσκυνημένοι, ἐπιμένουν πρὸς τὸ μέρος μας μὲ μίαν πολιτικὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ὅστις ἔγραψε τῶν Καπεταναίων νὰ ὑπάγουν καὶ δὲν ἠθέλησαν, τὸ ὁποῖον εἶνε καλὸν δεῖγμα τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐμπιστοσύνης των, μ' ὅλα ταῦτα ἔχομεν καὶ τὰς ἀναγκαίας προφυλακὰς πρὸς αὐτούς. Ἀνταμονώμενος μὲ τὸν θεῖόν μου ἀμέσως θέλομεν σᾶς κάμει τακτικὰς ἀποκρίσεις εἰς ὅσα μᾶς γράφεις καὶ σᾶς εἰδοποιήσωμεν καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ περὶ τῶν ἐχθρῶν, πρὸς τὸ παρὸν μένω εὐσεβάστως.

19 Αὐγούστου ἀπὸ Λεχοῦρι. ὁ Υἱός Σου. Ἰωάννης Θ. Κολοκοτ.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Χθὲς εἰς ἰδιαίτερον γράμμα μου σᾶς ἔγραφον περὶ τῆς μάχης τὴν ὁποίαν ἐκάμαμεν μετὰ τῶν ἐχθρῶν εἰς Καυκαριὰν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐχθρῶν. . . . .

Τὴν φθορὰν τῆς προχθεσινῆς μάχης τῶν Τούρκων, τὴν πληροφορούμεθα σήμερον σημαντικωτέραν μὲ βεβαιότητα, ἐσκοτώθησαν τετρακόσιοι, καὶ δεκαέξ ὀρεικιάλοι, καὶ ἕνας μπίγμπασης σημαν-

τικὸς τοῦ Ἰμπραΐμη, ὁποῦ ἦτον μετὰ τοῦ ἐδῶ Ντελὴ-Ἀχμέτ-Πασᾶ· περὶ πάντων λοιπὸν περιμένομεν ὁδηγίας σας μεθ' ὧν οἴδατε, καὶ μένομεν εὐσεβάστως.

Τῇ 30 Αὐγούστου 1827, ἀπὸ Δουμενά. οἱ Πατριῶται

Δημητράκης Πλαπούτας, Δημητρ. Μελετόπουλος,

Νικόλαος Πετιμεζᾶς.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγέ.

Τὴν ἀπὸ 24 Αὐγούστου γεγραμμένην ἐπιστολήν σας πρὸς ἡμᾶς ἐλάβομεν ἤδη, καὶ ὡς μᾶς γράφετε περὶ τῶν πληρεξουσίων θέλει ἀκολουθήσομεν· χθὲς σᾶς ἐγράφομεν ἐντεῦθεν τὰ πρακτικά μας ἐκτεταμένως· σήμερον ἦλθεν ἐνταῦθα καὶ ὁ Καπ. Γενναῖος, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Βοστίτζαν διευθύνθησαν εἰς Διακοπτικὸν αἰγιαλὸν, ὅπου ἐπῆραν μερικὴν σταφίδα τῶν σπηλαιωτῶν καὶ ἐτράβιξαν διὰ τὰ ἐμπρὸς, καὶ συγκροτεῖται ἤδη πόλεμος μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸ ἡμερῶν εἰς τοὺς ἐκεῖ ἐδικούς μας στρατιώτας εἰς τὸ Δερβένι τοῦ Διακοπτοῦ, ἐκκινοῦμεν αὐθωρὶ καὶ ἡμεῖς διὰ τὰ ἐκεῖ, καὶ εἴθε δι' εὐχῶν σας νὰ τοὺς καταθραύσωμεν ὑπὲρ τὸ πρότερον· γράφετέ μας περὶ πάντων τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας Σας, καὶ πάνθ' ὅσα δίδετε αὐτόθεν ἀκοῆς ἄξια, καὶ μένομεν εὐσεβάστως.

Τῇ 31 Αὐγούστου 1827. ἀπὸ Δουμενά.

Ὁ Καπ. Γενναῖος ἐντεῦθεν ἐπιστρέφει εἰς Κέρτεζαν μετὰ τοῦ Χρυσάνθου Σισύνη. ὁ ἀδελφὸς καὶ οἱ ὡς υἱοί Σας.

Δημητράκης Πλαπούτας, Δημητρ. Μελετόπουλος,

Νικόλαος Πετιμεζᾶς.

Τὸ κάτωθεν ὑστερόγραφον εἶναι ἰδιόχειρον τοῦ Πλαπούτα.

Γέρο ἀπὸ τοὺς προσκυνημένους, ὁποῦ ἦσαν μαζὶ μὲ τοὺς Τούρκους εἰς τὸν πόλεμον, πληροφορούμεθα μὲ βεβαιότητα, ὅτι ὅτε ἐπολεμήσαμεν παρασκευὴ καὶ σάββατον ἐσκοτώθηκαν ὑπὲρ τοὺς ἑπτακοσίους Τούρκους, τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι καὶ δεκαὲξ ὀφφιτζιάλοι, καὶ ἕνας μπουλούμπασις μεγάλος τῶν Κρητικῶν ἀγαπημένος τοῦ Μπραΐμ-Πασᾶ, τὸν ὁποῖον τὸν ἐπῆραν οἱ Ἕλληνες καὶ εἶχε καὶ εἴκοσι χιλιάδες γρόσια ἐπάνω του· ετοῦτο σοῦ λέγω, ὅτι, ἂν εἴχαμε τζιμπχανὲ νὰ μείνωμε καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν σὲ βεβαιόνω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος, ὅτι Τοῦρκος εἰς τὴν Πάτρα δὲν ἐπήγαινε, πίστευσόν μου εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἀκριβέ μου στρατηγὲ Κολοκοτρώνη!

Ἔλαβον τὰ ἔγγραφά σου τὴν 26 τρέχοντος, σᾶς εἶμαι εὐχάριστος διὰ τὴν μετὰ ζήλου ἐνέργειαν ὁποῦ ἐμεταχειρίσθητε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος Σας· βλέπω εὐχαρίστως τὰ ὁποῖα μοῦ ἐκθέτετε ὡς πρὸς τοὺς προσκυνημένους· τὰ ἔγγραφά σας ταῦτα θέλουσι σταλῆ εἰς τὸ Βουλευτικὸν, συνωδευμένα μὲ μίαν ἔκθεσίν μου· ἐγκρίνω τὰ ὁποῖα ἐλάβετε μέτρα κατὰ τὴν ὑστέραν ἔκθεσίν Σας διὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ στρατοῦ εἰς Ἅγιον Βλάσσην, δηλαδὴ τὸ σῶμα τοῦ Σισίνη, τοῦ Παππασταθοπούλου καὶ τοῦ Κουμανιώτου, νὰ ἑνωθῶσι μὲ ἐκεῖνο τοῦ Γενναίου καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ὁ Γενναῖος, αὐτὸς εἶναι ἄξιος καὶ ἐνεργητικός.

Ἐγκρίνω παρομοίως τὴν ἀπόφασίν σας τοῦ νὰ μένῃ ὁ Στρατηγὸς Πλαπούτας εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης.

Ἄμποτε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν προσκυνημένων ν' ἀποσπασθῶσιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἐπιστρέψωσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς Πατρίδος των κατὰ τὰς ἐλπίδας Σας.

Σεῖς δὲ Στρατηγὲ ἠθέλατε κάμει καλὰ νὰ ἐκστρατεύσητε πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ ἀξίου Νικήτα, διὰ νὰ δυνηθῆτε νὰ κτυπήσετε ἄλλην μίαν φορὰν τοὺς Τούρκους εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, τὸ ὁποῖον θέλει φέρει μεγάλον ἀποτέλεσμα.

Ἐλπίζω νὰ σᾶς στείλω ὀγλήγορα τροφὰς, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν σᾶς γράφω ὅλον τὸ στρατόπεδόν μου ὁποῦ ἔχω συγκεντρωμένον εἰς τὸν ἰσθμὸν, πέντε ἡμέρας στερεῖται ὅλως διόλου ψωμί· ἐκάματε κάλλιστα καὶ ἐδιετάξατε ἀποσπάσματα ἀπὸ Γαστούνην, Βοστίτζαν, καὶ Πάτρας διὰ νὰ ἑνωθοῦν εἰς Ἅγιον Βλάσσην.

Τὸ ὀγληγορώτερον ὁποῦ δυνηθῶ θέλω σᾶς στείλω τροφὰς τόσον εἰς σᾶς καθὼς καὶ εἰς τὸν Νικήταν, ἀλλὰ τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀπὸ τὴν Φιλελληνικὴν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία μᾶς ἄφησε ν' ἀποθάνωμεν τῆς πείνας εἰς τὸ στρατόπεδον· πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω μετὰ σοῦ εὐθὺς ὁποῦ αἱ περιστάσεις τὸ συγχωρήσωσιν.

Ἐλάβατε ἕως τώρα τὸν φάκελλον ὁποῦ σᾶς ἔστειλα μὲ τὴν συνθήκην τῶν δυνάμεων, ὁδηγηθῆτε κατ' αὐτὴν ὅσον σᾶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταπραΰνωμεν τὰ πνεύματα, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλει δειχθῇς καὶ φρόνιμος πολιτικὸς καὶ ἄξιος διευθυντὴς εἰς τὰς ἐπαρ-

χίας ὅπου εὑρίσκεσαι τρομάζοντας τοὺς Τούρκους, μὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ ἱκανότητά σου.

Ἀγαπῶ τὴν δόξαν σου καὶ τὴν εὐτυχίαν σου ὡς ἰδίαν μου δόξαν. Δύναται νὰ ἔχῃς καὶ ἐχθροὺς, ἀλλὰ ποῖος ἄνθρωπος μεγάλης ἱκανότητος δὲν ἔχει; ἡ φρόνιμος διαγωγή σου, ἡ δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ μετριοφροσύνη σου, δὲν θέλει ἀφήσουν τίποτε εἰς τοὺς ἐχθρούς σου νὰ εἴπουν.

Ἐξακολούθει τὴν γραμμὴν τῶν χρεῶν σου καὶ τὰς συμβουλάς μου καὶ θέλει ὑποστηριχθῇς πάντοτε παρ' ἐμοῦ καὶ ὡς Ἀρχιστράτηγος καὶ παλαιὸς φίλος σου. ὑγίαινε ἀκριβέ μου Στρατηγέ!

30 Αὐγούστου 1827. ὁ Ἀρχιστράτηγος
Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου. Ῥ Τζούρτζ.

Περιπόθητέ μου Στρατηγὲ Κολοκοτρώνη!

Ὅλαι αἱ στρατιωτικαί σας διατάξεις εἶναι ἄξιαι τῆς μεγαλειτέρας ὑποδοχῆς. Πολλάκις ἐζήτησα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἀπὸ τὴν Φιλελληνικὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἄλλοθεν τὰ μέσα διὰ νὰ καταστήσω κεντρικὴν ἀποθήκην τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων διὰ τὰ στρατεύματα, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ προμηθεύσω κατὰ τὰς ἀνάγκας ὅλα τὰ στρατόπεδα, ἀλλ' ἀφοῦ περὶ τούτου δὲν ἔλαβα μήτε ἀπόκρισιν, ἐζήτησα νὰ μὲ δοθῶσι τροφαὶ νὰ κάμω μίαν ἀποθήκην κἂν διὰ τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' εἰσέτι ἀγνοῶ ἂν θὰ ἔχω τροφὰς ἢ ὄχι. Αἱ πατριωτικαὶ πράξεις τοῦ Νικήτα, τοῦ Γενναίου, τοῦ Κολιοπούλου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ὁπλαρχηγῶν εἶναι ἄξιαι παντὸς ἐπαίνου· ὁ Καπετὰν Χρ. Φωτομάρας, ὁ ὁποῖος κατὰ διαταγήν μου ἐκινήθη διὰ τὸ γενικὸν στρατόπεδόν σας, ἔφθασεν ἐγκαίρως καὶ συνήργησεν εἰς τὸ νὰ νικηθῶσιν οἱ Ἄραβες καὶ Τοῦρκοι κατὰ τὰς Πάτρας παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Κολιοπούλου· εὖγε! εὖγε! Ταύτην τὴν στιγμὴν στέλλω εἰς τὸν Στρ. Κολιόπουλον 6,000 δεκάρια φουσέκια καὶ τροφὰς διὰ μερικὰς ἡμέρας· εὐθὺς ὡς μάθω ποίαν διεύθυνσιν ἔλαβεν ὁ Ἀλεξανδριανὸς στόλος καὶ πόσα στρατεύματα ἀπεβίβασε, σκοπὸν ἔχω νὰ κινηθῶ ὁ ἴδιος πρὸς τὰς Π. Πάτρας, ἐκτὸς τούτου σᾶς λέγω ἐμπιστευόμενος εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἔλαβα τοιαῦτα μετὰ τοῦ Λόρδ. Κόχραν μέτρα, ὥστε εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἐνεργῶμεν μετὰ μεγάλης δραστηριότητος καὶ ἐντελοῦς ἁρμονίας, τὸν προσμένω (ἂς μένῃ μυστικὸν) ἐντὸς ὀλίγου ἀπέναντι τῶν Π. Πάτρων, μὲ ὑπεσχέθη νὰ

ἐμβάσῃ πολεμικὰ πλοῖα εἰς τὸν κόλπον διὰ νὰ τὸν κυριεύσωμεν· ἀπὸ τὸ μέρος μου ἐνοσχολοῦμαι πρὸς τὸ παρὸν νὰ σχηματίσω ἕνα στολίσκον εἰς τὸν ἴδιον κόλπον ἀπὸ πέντε βάρκα κανονιέρας, καὶ ἐλπίζω νὰ μεταβιβάσω αὔριον διὰ τοῦ ἰσθμοῦ μίαν βάρκα μὲ ἓν κανόνιον λιτρῶν 6. 8. ἔχω ἐνταῦθα τρισχιλίους ἀνθρώπους χωρὶς τροφῶν, καὶ προσπαθῶ νὰ προμηθεύσω τὰ μέσα διὰ μίαν ἐκστρατείαν διὰ τὴν Ῥούμελην· θέλει σᾶς φανερώσω τὰς στρατιωτικάς μας διατάξεις, ὡσαύτως καὶ τὰ τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου εὐθὺς ὁποῦ τὰ τελειώσω· ἐπεθύμουν ἀγαπητὲ Σρατηγὲ νὰ συστήσω δύο κατὰ τὴν Πελοπόννησον στρατόπεδα, ἓν περὶ τὰς Πάτρας, ἂν εἴχαμεν τροφὰς, καὶ ἄλλο κατὰ τὴν Μεσσηνίαν, δὲν ἠξεύρω ὅμως ἂν ἠμπορέσω νὰ τὸ κατορθώσω· τοιουτοτρόπως ἠμποροῦμεν ἴσως νὰ κυριεύσωμεν τὰς Πάτρας καὶ τὸ τῆς Ναυπάκτου φρούριον. Θέλει κινηθῶ, ὡς εἶπα διὰ τὰς Πάτρας, εὐθὺς ὡς πληροφορηθῶ περὶ τοῦ Λόρδου Κόχραν· ἤδη πρέπει νὰ σᾶς εἴπω ἕνα τι· οἱ ἐχθροί μας λέγουν, ὅτι ἐνασχολεῖσθε νὰ διαθέσετε τὰ πνεύματα εἰς τὸ νὰ συγκροτηθῇ νέα ἐθνοσυνέλευσις εἰς Λεβίδι· ὡμίλησαν πολὰ καὶ τὸν Ναύαρχον Κοδριγκτὸν καὶ Κ. Ἄμιλτων, πρὸς ὅλα ταῦτα ἀπεκρίθην ἐγὼ ὑπερ ὑμῶν· καὶ τοὺς ἐβεβαίωσα, ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Η στρατιωτική σας δόξα ἐξάπτει τὴν ζηλοτυπίαν, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἡ δόξα αὕτη αὐξάνει. Αἱ νίκαι τοῦ Νικήτα, Γενναίου, Κολιοπούλου τῶν παλαιῶν μας φίλων καὶ μαθητῶν μας εἰς Ζάκυνθον λαμπρύνουν ἐπὶ μᾶλλον τὴν δόξαν Σας, αἱ στρατιωτικαί σας διατάξεις εἶναι ὀρθότατοι. Μείνατε λοιπὸν ἐνασχολούμενοι καθ' ὅλην τὴν ἀκρίβειαν εἰς μόνα τὰ τοῦ πολέμου, τοῦτο μόνον σᾶς παρακαλῶ ἂν ἀγαπᾶτε τὴν ὑπόληψίν Σας τὴν πατρίδα σας, τὴν ἰδικήν σας καὶ ἐδικήν μου τιμὴν, μὴ δίδετε αἰτίαν εἰς κανένα νὰ ὁμιλῇ περὶ ὑμῶν, εἰμὴ διὰ μόνα τὰ στρατιωτικά σας προτερήματα· περὶ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, τί θέλετε νὰ σᾶς εἴπω; αὕτη δὲν εἶναι Κυβέρνησις, εἶναι μία κοινὴ φατρία ἀξία τῆς κοινῆς ἀποστροφῆς, διὰ τὴν ἀβελτηρίαν της. Πόσα δὲν ὑπέφερα καὶ ὑποφέρω παρ' αὐτῶν τῶν Κυρίων καὶ ὡς Ἀρχιστράτηγος καὶ ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐξεύρω, ὅτι πρέπει νὰ φθάσῃ ἐν τάχει ὁ Κόμης Καποδίστριας, θεωρῶ ἐναγκαῖον νὰ ὑπομείνω ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἀληθὴς οὗτος καὶ ἄξιος φίλος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Κυβέρνησις νομίζω προσπαθεῖ μὲ

ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους νὰ διαθέσῃ τὰ στρατεύματα, διὰ νὰ κάμουν κανένα κίνημα ἐναντίον της, διὰ νὰ ἔχῃ αἰτίας νὰ ὁμιλῇ κατὰ τῶν στρατιωτῶν, ἡμεῖς ὅμως φίλε μου ἀγαπητὲ δὲν πρέπει νὰ κάμωμεν τίποτε κατὰ τῆς ἐνεστώσης Κυβερνήσεως, ἐκτὸς μόνον τὴν καταφρόνησιν, τὴν ὁποίαν κάθε ἀληθὴς πατριώτης πρέπει νὰ ἔχῃ ἐναντίον ἀτόμων, τὰ ὁποῖα περιπαίζουν μὲ τὰ ἱερώτερα συμφέροντα τῆς πατρίδος των· ὁ Θεὸς γνωρίζει πόσας δυσκολίας ἀπαντῶ εἰς τὸ νὰ διατηρήσω τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου στρατεύματα πεινασμένα καὶ ὑστερημένα ἀπὸ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ ἰδικόν μου καὶ τὸ ἐδικόν Σας χρέος, καὶ θέλει τὸ ἐκτελέσω, ἂς πολεμήσωμεν τοὺς Τούρκους ἡμεῖς, καὶ ἂς ἀφήσωμεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν Πατρίδα νὰ τιμωρήσουν ἐκείνους, ὅπου δουλεύουν κακὰ τὴν πατρίδα των. Γράφε μου συνεχῶς· θέλει βεβαιώσω ἐπὶ πλέον τοὺς Διοικητὰς τῶν ξένων δυνάμεων περὶ τῆς πατριωτικῆς σας διαγωγῆς, καὶ τῶν εἰλικρινῶν αἰσθημάτων σας, καὶ θέλει φανερώσω εἰς αὐτοὺς τὰς καθ' ὑμῶν ῥαδιουργίας τῶν ἐχθρῶν σας. Πιστεύετε, ὅτι ἔχω τὴν μεγαλειτέραν περὶ ὑμῶν ὑπόληψιν, καὶ ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ἐμὲ εὑρίσκετε τὸν εἰλικρινέστατον φίλον Σας.

Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν Κορινθ. ἰσθμὸν Στρατοπέδου.

Τὴν 6 7βρίου 1827. ὁ Ἀρχιστράτηγος. Ρ. Τζούρτζ.

Σεβαστέ μοι Πάτερ!

Προσμένω εἰς δύω γράμματά μου ἀπόκρισίν σου καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ τὰς λάβω ὡς ἀναγκαίας· ἐγὼ καθὼς σοῦ προέγραφον ἐσύναξα τοὺς ἐπαρχιώτας καὶ κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου ὕπηγα εἰς Κάπελην, ἔνθα τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐπληροφορήθην καὶ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου εἰς Διακοπτὸν καὶ τοὺς ἐχθροὺς εἰς Κάπελην, ὁ θεῖός μου εὑρισκόμενος εἰς Πετζάκους μὲ τὸ σῶμά του μὲ ἠνάγκαζε νὰ κινηθῶμεν συμφώνως κατὰ τῶν προσκυνημένων· ἐγὼ βλέποντας τὴν βλάβην τὴν ὁποίαν οἱ ἐχθροὶ ἐπροξένουν εἰς τὰ μέρη τῆς Καπέλης, καὶ βεβαιωθεὶς ἐνταυτῷ ὅτι ἀπεκεῖ ἤθελον ἀπεράσει εἰς τὴν Περαμερζὰν καὶ Λειοδώραν, ἐξεκίνησαν ἀμέσως καὶ ἔφθασαν τὸ ἑσπέρας εἰς Τριπόταμον· οἱ ἐχθροὶ ἦσαν τεντωμένοι εἰς τὰ Διβρέϊκα ἀμπέλια, καὶ ἀπειλοῦσαν τὴν Δίβραν οἱ δὲ Διβραῖοι ἔδωσαν λόγον προσκυνισμοῦ, καὶ ἐτελείωσαν τὰς συμφωνίας των, ὁμοίως καὶ ὅλα τὰ χωρία τῆς Κάπελης ἐκτὸς

τῶν Κουμαναίων καὶ Ἀντροναίων, τοὺς ὁποίους ἐγύμνωσαν ἀπὸ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά των μείναντας μὲ τὰ σώματα ξηρά· τὸ κακὸν τοῦτο ἔφθασε καὶ εἰς τὸ Βιδιάκι, δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ τελειώσῃ, διότι ἐγὼ ἔφθασα ἀμέσως ἐκεῖ καὶ ἐμποδίσθη τὸ κακόν· οἱ ἐχθροὶ μολονότι εἰς διάστημα τουφεκιοῦ μᾶς ἔβλεπον τούτην τὴν μεριὰν, δὲν ἐτόλμησαν ὅμως νὰ ἔλθουν κατ' ἐπάνω μας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ τοὺς κτυπήσωμεν, διότι δὲν μᾶς ἐσύμφερεν ὁ τόπος· τὴν ἐπερχομένην ἐκίνησαν οἱ ἐχθροὶ, ἀφοῦ τὴν ἰδίαν νύκτα ἔστειλαν τριακοσίους καλοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ἐκτύπησαν εἰς ταῖς Φατιαῖς καὶ διέβαινον διὰ τῆς Κάπελης εἰς Λάλα· δὲν ἐτόλμησαν ν' ἀπεράσουν κατὰ τὸ σχέδιόν τους ἀπὸ τὸ γεφύρι τοῦ Βιδιακιοῦ πρὸς τὴν Περαμεριὰν, διότι οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν· τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἀπὸ τὰ ὀπίσθια φονεύσαντες 25, συνέλαβον καὶ τρεῖς ζῶντας καὶ δύω ἄτια. Ἡ ἐμπροσθοφυλακή μου ἔφθασεν εἰς Νεμούταν, τὴν ὁποίαν καύσασα ἠθέλησαν ν' ἀπεράσουν ἀπὸ τὸ γεφύρι τῆς Νεμούτας, ἀλλ' εὑρεθέντες ἐξεπίτηδες οἱ Νεμοντιάνοι καὶ ὁ Παπαγεωργάκης παρ' ἐμοῦ ἀπεσταλμένος εἰς τὰ ἐκεῖ, τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ὠπισθοδρόμησαν, ἐκοιμήθησαν λοιπὸν ἀπόψε εἰς τοῦ Λάλα καὶ φαίνεται τὸ κατὰ τὰς Λιοδώρας σχέδιόν τους βλέποντας τὸ στράτευμά μας ἐματαιώθη· σήμερον πληροφορούμεθα ὅτι θέλει τραβίξουν διὰ τὸν κάμπον, καὶ τοῦτο εἶναι βέβαιον· ἡμεῖς εὑρισκόμεθα ἐδῶ καὶ ἀφοῦ οἱ ἐχθροὶ ἀπεράσουν εἰς τὸν κάμπον θέλει τραβίξομεν διὰ τὴν Δίβρην, τὴν ὁποίαν ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ ζητήσωμεν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου νὰ τὴν καύσωμεν· ἐπειδὴ τὸ παράδειγμα αὐτῆς θέλει ἐπιφέρει καὶ πολλὰ ἄλλα, καθ' ὅτι εἶναι ἓν σημαντικὸν μέρος καὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὅλοι μὲ ἰδέαν καὶ προκομμένοι, ὥστε ὁ ἁπλοῦς λαὸς βλέποντάς τους μὲ τοιαῦτα ὀλέθρια πνεύματα, ἠμποροῦν εὐκόλως νὰ ἐνδώσουν εἰς τὸ κακόν· ὁ Στρατ. Χ. Σισίνης εὑρίσκεται μαζῆ μου· τὸ στράτευμά του ἐξαιτίας τῶν ἐχθρῶν διελύθη καὶ ἤδη ἀκολουθεῖ μετ' ἐμοῦ, ὁ θεῖός μου ἀφοῦ ὑπῆγε κατὰ τῶν προσκυνημένων ἐπιστρέφει ὡς μανθάνομεν πρὸς ταῦτα τὰ μέρη, δὲν ἐξεύρω τί ἐκατόρθωσαν ἐκεῖθεν νὰ σὲ ἰδεάσω. Ὁ Ἀρχιστράτηγος στοχάζομαι νὰ ἔφθασε κατὰ τὸ Μέγα-Σπήλαιον, ἀπ' αὐτόθεν εἶμαι περίεργος καὶ ἐνταυτῷ ἀνυπόμονος νὰ μὲ πληροφορήσετε τὰ τρέχοντα· καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ

διὰ ἐκείνους τῶν τριῶν δυνάμεων καὶ τοῦ ἡμετέρου ποῦ εὑρίσκονται, καὶ τί κάμνουν· ἐν τοσούτῳ μένω εὐσεβάστως.

Τῇ 22. 7βρίου 1827. ὁ υἱός σου

Μοναστηράκι. Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Εὐγενέστατε ἀδελφέ.

Καὶ προχθὲς ἀπὸ Πιτσάκους σ' ἔγραφον εἰδοποιῶντας σας τὰ ἕως τότε ἡ ὥρα ἐκαλοῦσε· ἤδη σὲ εἰδοποιῶ ὅτι ἀφοῦ οἱ ἐχθροὶ ἐβγῆκαν ἀπὸ Πάτρας ἐκινήθησαν ἀποφασιστικῶς διὰ τὴν Λιοδώραν σχεδιασμένοι παρὰ τῶν Τουρκοπροσκυνημένων καπεταναίων· ἀφοῦ ἐπῆγαν λοιπὸν ἕως Διβρέϊκα ἀμπέλια ἐτοποθετήθησαν ἐκεῖ καὶ ἤρχισαν τὴν διαπραγμάτευσιν τοῦ προσκυνεῖν μὲ τὰ πλησίον χωριά, καὶ περισσότερον μὲ τὴν Δίβρην, καὶ ὡς ἐπληροφορήθημεν ἔκλιναν τὸν αὐχένα. Ὁ Κ. Γενναῖος λοιπὸν ὁ Κ. Ἀποστόλης καὶ μὲ μίαν δύναμιν ἐδικῶν μου στρατιωτῶν ὁδηγούμενοι μὲ τὸν Κ. Πανουριᾶν ἐπῆγαν κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅπου καὶ τοῦ ἐμπόδισαν πολλὰ ἐναντία κινήματα καὶ ὁπωσοῦν τοὺς ἔβλαψαν· ἐγὼ δὲ μὲ τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου στράτευμα ἐκινήθην ἐναντίον τῶν προσκυνημένων χωρίων ὅπου καὶ ἐντεῦθεν ἕως τὸν Ὀμπλόν· ὁ φόβος ἡμῶν λοιπὸν καὶ ἡ ἀνθίστασις τοῦ Καπ. Γενναίου ἐβίασαν τὸν ἐχθρὸν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ, ὅπου εἰς τὰς 22 ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν τοποθεσίαν των καὶ ἐπῆγαν εἰς Πύργον· ἀπὸ ἐκεῖ ὅμως δὲν ἔχομεν πληροφορίαν διὰ ποῖον μέρος σκοπεύουν, διὰ φήμης πληροφορούμεθα ὅτι εἶναι διὰ τὸ Κάστρον, κατὰ χρέος δὲν ἐλείψαμεν ν' ἀναφερθοῦμεν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον κάθε ἡμέραν, καὶ σήμερον αὔριον περιμένομεν διαταγάς του, ὁδηγῶντάς μας τί ν' ἀκολουθήσωμεν, ἡμεῖς πρὸς τὸ παρὸν εὑρισκόμεθα ἐνταῦθα· ὁ δὲ Γενναῖος κατὰ τὰ μέρη τῆς Περαμεριᾶς περιμένοντας τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἀρχιστρατήγου· γράφε μου συνεχῶς τὰ αὐτὰ καθὼς καὶ τὴν ὑγείαν σας.

Τὴν 24 7βρίου 1827. ὁ Ἀδελφὸς

Γουμενίτζα. Δημητράκης Πλαπούτας.

Ἀναφορὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου πρὸς την Σ. Ἀντικυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τοῦ κατὰ τὸ Διακοπτὸν Ἀρχιστρατηγείου.

24 Σεπτεμβρίου 1827.

Εἰς τὴν τελευταίαν μου ἀναφορὰν εἶχα τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγ-

γείλω τὸ καύσιμον τοῦ κατὰ τὸν κόλπον τῶν Σαλώνων Τουρκικοῦ στολίσκου· εἰς τὴν ἰδίαν σᾶς εἰδοποιῶ τὰ κινήματά μου· τὰ ἐχθρικὰ κινήματα ἦσαν τὰ ἀκόλουθα· τὸ σῶμα τὸ ἐξελθὸν ἀπὸ τὰς Πάτρας, συγκείμενον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκεῖσε Ἄραβας καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Τούρκους, ὁδηγουμένους ἀπὸ τὸν ἴδιον Πασᾶν τὸν κατὰ τὰς Πάτρας διευθυνόμενον πρὸς τὴν Δίβρην καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς, ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἰδίου Γενναίου Θ. Κολοκοτρώνη καὶ ἐκτυπήθη κατὰ τὰ ἀμπέλια τοῦ ἰδίου χωρίου· ὁ Γενναῖος Θ. Κολοκοτρώνης ἐφόνευσε καὶ ἐζώγρησεν ἕως πεντήκοντα τῶν ἐχθρῶν, ἱκανοὺς ἵππους καὶ πολλὰ πλούσια λάφυρα, ἐνῷ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπληγώθησαν μόνον δύω· ὁ Γενναῖος Θ. Κολοκοτρώνης ὑπεχρέωσε περιπλέον τὸν ἐχθρὸν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἀπὸ τὴν ὁποίαν διευθύνετο πρὸς τὴν Καρύταιναν ὁδόν· οἱ ἐχθροὶ μὴ δυνηθέντες νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Καρύταιναν ἐστράφησαν πρὸς τὸν Πύργον καταδιωκόμενοι παρὰ τῶν ὑπὸ τὸν Γενναῖον, τὸ ἐχθρικὸν αὐτὸ σῶμα ἐκτυπήθη ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα τὸ ὁποῖον ὁ στρατηγὸς Κολιόπουλος εἶχε στείλει εἰς βοήθειαν τοῦ Γενναίου.

Ἐγὼ θέλων νὰ ἦμαι εἰς θέσιν ὥστε νὰ συμβοηθῶ τὰ δύο εἰρημένα σώματα, καὶ νὰ οἰκονομοῦμαι ἀπὸ τροφάς, κατέλαβα τὸ Διακοπτὸν, ἀφ᾽ ὅπου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω τὸ παρόν. Ἔχω εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω προσέτι, κύριοι, ὅτι πλησιάσας πρὸς ταῦτα τὰ μέρη ἐδέχθην ἀπεσταλμένους ἐκ μέρους τῶν εἰς τοὺς Τούρκους ὑποταγέντων χωρίων· οὗτοι μὲ ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἐπιθυμοῦν εἰλικρινῶς νὰ ἑνωθοῦν μετὰ τῶν ἀδελφῶν των καὶ νὰ κινηθοῦν δραστηρίως κατὰ τῶν Τούρκων, ἀκολουθοῦντες τὰς διαταγάς μου· ἔδωκα πρὸς αὐτοὺς τὰς μεγαλειτέρας διαβεβαιώσεις περὶ τῆς ἀσφαλείας των, μετὰ τοῦτο πολλὰ τῶν εἰρημένων χωρίων ἑνώθησαν μεθ᾽ ἡμῶν.

Κάμνω ὅ,τι δύναμαι, ὥστε τὰ στρατεύματα νὰ οἰκονομήσω καὶ τοὺς κατοίκους νὰ προφυλάξω, χρεωστῶ νὰ προσθέσω ἐν τῇ παρούσῃ, ὅτι ὁ Καπετὰν Νικολάκης Φραγκόπουλος ἡνωμένος μετὰ τοῦ γενναίου Ἰω. Κολοκοτρώνη, ἔκαμε καθ᾽ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν τὰ χρέη του εἰς τὴν καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν, ἔδειξε μεγάλην ἀνδρείαν καὶ ἐζώγρησεν ἕνα τῶν Ἀράβων μὲ τὰ ἴδιά του χέρια.

ὁ Ἀρχιστράτηγος Ρ. Τζούρτζ.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἀφιχθεὶς εἰς Φρουζάλα διέταξε καὶ ἀπῆλθον Ἀρκάδιοι καὶ ἄλλοι πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ὑπὸ τὸν Νικήταν στρατοπέδου, καὶ ἐκεῖθεν ἐπροχώρησεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μάνης ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἑνώσῃ τοὺς διεστῶτας καὶ ἐριζομένους Ἀρχηγούς της· τούτου δὲ κατορθωθέντος, συνεκεντρώθησαν καὶ λακωνικὰ στρατεύματα εἰς Ἀλμυρόν· ὁ δὲ Κεχαγιάμπεης ἐφήπλωσε τὰς ὑπ' αὐτὸν 10,000 στρατιωτῶν, ἐν οἷς καὶ 3000 ἱππεῖς, εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Μεσσηνίας, ἀλλὰ δὲν ἐπετέθη κατὰ τῶν Ἑλλήνων, προσπαθῶν διὰ τῆς πανουργίας του νὰ ὑποτάξῃ αὐτούς. Ἀφοῦ ὅμως διὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης δὲν ἐπέτυχε τὸν σκοπόν του, ὅπως εἰς τὴν Ἀχαίαν, ἀπεπειράθη τοῦτο διὰ τῆς ἀπειλῆς, διακηρύξας τὸ κατωτέρω ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου ἔγγραφόν του πρὸς τὸν λαὸν τῆς Μεσσηνίας. Ἀλλ' οἱ μεγαλόψυχοι οὗτοι κάτοικοι οὐδόλως ἐπτοήθησαν ἀπὸ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Κεχαγιάμπεη, ἀλλὰ μάλιστα κατεφρόνησαν αὐτὰς διὰ τῆς γενναίας ἀπαντήσεώς των, τὴν ὁποίαν κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ· τότε δ' ὀργισθεὶς οὗτος ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν τὴν ἀπάνθρωπον βούλησίν του βαλὼν πῦρ καὶ πέλεκυν εἰς ὅλα τὰ προσοδοφόρα δένδρα τῆς χώρας ταύτης. Ταῦτα δὲ πάντα ὁ Κολοκοτρώνης ἐγνωστοποίησεν ἐγγράφως πρὸς τοὺς Ἀντιναυάρχους τῶν τριῶν Συμμαχικῶν Δυνάμεων, οἵτινες μετὰ τῶν μοιρῶν των παρέπλεον κατὰ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, πέμψας εἰς αὐτοὺς καὶ ἀντίγραφον τοῦ μνησθέντος ἀπειλητικοῦ ἐγγράφου τοῦ Κεχαγιάμπεη. Τότε δὲ οἱ φιλάνθρωποι καὶ γενναῖοι οὗτοι Ναύαρχοι κινηθέντες εἰς οἶκτον διὰ τὰ δεινὰ τῶν Ἑλλήνων, ἔλαβον μέτρα νὰ περιστείλωσι τὴν σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἐκείνην διαγωγὴν τῶν βαρβάρων· καὶ ἐν πρώτοις ἀπέστειλαν ἀξιωματικόν τινα, ὅστις παρετήρησεν εἰς τὸν Κεχαγιάμπεη νὰ παύσῃ τὰς δῃώσεις καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν δένδρων· ἐπομένως, ἐπειδὴ οὗτος δὲν ὑπήκουσεν, ἀπαντήσας ὅτι ἄνευ διαταγῆς

τοῦ Αὐθέντου του δὲν ἀναστέλλει οὐδεμίαν πρᾶξίν του, ἐπλησίασαν τὰς μοίρας των εἰς τοὺς Ναβαρίνους, ὅπως παρέχωσι φόβον εἰς τὸν Τουρκικὸν στόλον καὶ συνεπείᾳ ν' ἀναγκασθοῦν οἱ Τοῦρκοι νὰ παύσωσι τὰς δενδροκοπίας καὶ λοιπὰ κατὰ τὴν ξηρὰν ἐχθρικὰ κινήματά των, πέμψαντες συγχρόνως καὶ ἀξιωματικόν τινα πρὸς τὸν Ναύαρχον τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἵνα διακοινώσῃ τὰς ἀποφάσεις των. Ἀλλά, καλῇ τῶν Ἑλλήνων τύχῃ, ἐπυροβόλησαν ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου κατὰ τῆς λέμβου, ἥτις ἔφερε τὸν ἀπεσταλμένον ἀξιωματικὸν, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσαν· τοῦτο δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐνάρξεως της τρομερᾶς καὶ καταστρεπτικῆς ἐκείνης ναυμαχίας, ἥτις διήρκεσεν ἐπὶ δέκα ὥρας πεισματωδῶς ἑκατέρωθεν, καὶ ἐπέφερεν ἐν θριάμβῳ τὸ τέλος τοῦ ἑπταετοῦς τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνος. Κατὰ τὴν καταπληκτικὴν ταύτην ναυμαχίαν ἀπωλέσθησαν τὰ 3[4 τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου καὶ ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τὰς 10,000 Τούρκων. Ἐκ δὲ τῶν πλοίων τῶν τριῶν δυνάμεων δὲν ἀπωλέσθη μὲν οὐδὲν, ἀλλ' ὑπέστησαν πολλὰς ζημίας· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ μᾶλλον ἐπληγώθησαν ἐκ τοῦ πληρώματός των ὑπὲρ τὰς 2000.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω ναυμαχίαν, ἐπειδὴ ὁ Ἰμπραίμης συνεκέντρωσε τὰ στρατεύματά του πέριξ τοῦ Νεοκάστρου, ὁ Κολοκοτρώνης διέταξε τὸν Πλαπούταν καὶ Γενναῖον μετὰ 5000 στρατιωτῶν νὰ διευθυνθῶσιν ἐκεῖσε· οἵτινες ἀνεχώρησαν πρὸς ἐκεῖ καὶ μάλιστα ὁ Γενναῖος ἐπροχώρησε μέχρι τῶν χωρῶν, ἀπεχουσῶν τρεῖς ὥρας τοῦ Νεοκάστρου. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν, προβλέψας τὰς δυσχερείας ἃς ἤθελον ἀπαντήσει εἰς τὴν στρατείαν των μόνον τοὺς διέταξε νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐβιάσθη καὶ νὰ διαλύσῃ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ στρατοῦ, καὶ μετὰ ὀλίγων ἐδιευθύνθη εἰς τὴν Καρύταιναν, διότι οἱ κάτοικοι οὐ μόνον δὲν εἶχον νὰ χορηγήσωσι τροφὰς εἰς τὸν στρατὸν, ἀλλ' ἔζων μὲ χόρτα.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω καὶ τῶν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους κινήσεων κατὰ τὴν Πελοπόννησον καταχωροῦμεν τὰ ἑπόμενα ἔγγραφα.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος.

Κύριοι!

Μὲ τὰς ὑπ' ἀριθ. 912. καὶ 948. τελευταίας ἀναφοράς μου ἐν αἷς περιέκλειον τὰ ὁποῖα ἔλαβον ἔγγραφα ἀπὸ τὰ διάφορα χωρία καὶ Καπεταναίους τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων, Βοστίτζης καὶ Πατρῶν, εἰδοποίουν τὴν Βουλὴν καὶ τὰ κινήματά μου· ἔκτοτε ἔλειψα ἀπὸ τοῦ ν' ἀκολουθήσω καὶ πάλιν τοῦτο κατ' εὐθεῖαν παρακαλῶν τὸν Ἀρχιστράτηγον νὰ κοινοποιῇ τὰ κινήματά μου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἔλειψα λέγω, διότι τόσον εἰς αὐτὰς καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀναφοράς μου, δὲν ἔλαβον καμμίαν ἀπάντησιν οὔτε διὰ τῶν πραγμάτων, οὔτε διὰ γραμμάτων, καὶ δικαιολογῶ τὴν ἔλλειψίν μου αὐτὴν, διότι κατήντησα εἰς ἀηδίαν παρὰ τῇ Σεβαστῇ Κυβερνήσει, καὶ αἱ ἀναφοραί μου, καὶ ἐγὼ ἔγεινα ὀχληρὸς, ἀλλ' οὔτε καὶ τώρα δὲν ἤθελα βαρύνω τὰς ἀκοάς Σας Κύριοι! ἂν ἀπὸ χρέος μου ἱερὸν, ἀπὸ χρέος μου ἀναπόφευκτον δὲν ἐβιαζόμην. Καθὼς δὲν ἀμφιβάλλω εἰδοποιήθητε τὰ κινήματά μου παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου, κατέβην προχθὲς ἐνταῦθα μὲ Φαναρίτας, Καρυτινοὺς, Λεονταρίτας καὶ Μιστριώτας διὰ νὰ ὑποστηρίξω τοῦτο τὸ στρατόπεδον τοῦ Νικηταρᾶ, καὶ νὰ ἐμψυχώσω τοὺς ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων (καὶ δικαίως) δειλιάσαντας Μεσσηνίους, ἀφοῦ ἐδιάθεσα καλῶς καὶ τοὺς Ἀρκαδίους, ἐδῶ φθάσας, εὗρον τὸ στρατόπεδον εἰς ἄκραν παραλυσίαν, ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τῶν μέσων καὶ τοὺς λαοὺς εἰς ἐσχάτην ἀμηχανίαν, τὴν ὁποίαν ἐπηύξησε τὸ φθάσιμον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· οἱ ἄνθρωποι εἰς τοῦτα τὰ μέρη ζοῦν μὲ σταφύλια μὲ σύκα καὶ μὲ χόρτα, καὶ οὔτε ὁ ἴδιος ἤθελα τὸ πιστεύσει (πολλῷ μᾶλλον ὅσοι εἶναι μακρὰν) ἂν δὲν ἔβλεπον τοῦτο πραγματικῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἡ σύναξις, ὅτε συχνάκις τὸ ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ κάμνει ἐνέδρας αἰφνηδίους εἰς τὰς πεδιάδας γίνεται δύσκολος· ἔλειψεν εἰς αὐτοὺς τοὺς λαοὺς καὶ ἡ ἐλπὶς τῶν σύκων των ἥτις ἕως τώρα τοὺς ἔτρεφε, διότι μέρος αὐτῶν ἐσύναξαν οἱ ἐχθροὶ, τὸ δὲ μεῖναν ἐχύθη ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ῥαγδαίας βροχὰς, καὶ ἀφ' ὅλα ἐγκατατελειμμένοι ἦτον ἑπόμενον ν' ἀπελπισθῶσι, καὶ

ἡ σταθερότης καὶ ἐπιμονή των εἰς τὸν ἀγῶνα, εἰς τὰ ὁποῖα δικαίως ἐγκαυχῶνται, ἦτον ἑπόμενον νὰ ματαιωθῶσι διὰ μιᾶς ἂν ἔλιπε καὶ ἡ παρουσία τοῦ Νικηταρᾶ, συνωδευμένη καὶ ἀπ' ἐκείνων τῶν γενναίων ὁπλαρχηγῶν τῆς Μεσσηνίας· αἱ καθημεριναὶ ἐπιδρομαὶ τοῦ ἐχθροῦ, ἡ πεῖνα, ἡ γύμνωσις, ἡ στέρησις τῶν φιλτάτων καὶ ὅλων τῶν πραγμάτων των, ἡ καταδρομὴ τῶν ἀλλογενῶν καὶ ὁμογενῶν καὶ ὅσα ἄλλα παρακολουθοῦν αὐτά, δυστυχήματα τὰ ὁποῖα ὑποφέρουν μὲ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον γενναιότητα αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, κινοῦν εἰς συμπάθειαν κάθε εὐαίσθητον· τὰ σταθερὰ καὶ ἄξια τοῦ Ἑλλ. χαρακτῆρος αἰσθήματα αὐτῶν εἶναι δίκαιον κύριοι νὰ ὑποστηριχθῶσι μὲ τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως, διότι δὲν ζητοῦν πράγματα δύσκολα, τροφὰς ζητοῦν καὶ πολεμοφόδια, διὰ νὰ ἀποθάνωσιν ἐντίμως εἰς τὸν πόλεμον· ἐγὼ καθόσον δυνηθῶ θέλει σταθῶ ἐνταῦθα, καὶ θέλει συνδράμω αὐτούς, μὲ λόγον, μὲ ἔργον, μὲ ὅ,τι ἄλλο μέσον δυνηθῶ· ἀλλ' αὐτὴ ἡ συνδρομή μου εἶναι ἐφήμερος, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ τοὺς κρατήσῃ ἄχρι τέλους εἰς ἐμψύχωσιν· εἶναι ἐκ τῶν ἀναγκαιοτάτων νὰ στείλῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς παραλαβήν μου, ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου μου Νικηταρᾶ ἓν φορτίον τροφῶν, καὶ μέρος πολεμοφοδίων, καθὼς καὶ διὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου ἀνέφερα, διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν τὸ πρὸς ταῦτα τὰ μέρη στρατόπεδον, ἢ νὰ τὸ πλησιάσωμεν εἰς τὰ φρούρια διὰ νὰ περιορίσωμεν ἐκεῖ τοὺς ἐχθρούς. Σᾶς παρακαλῶ ὅθεν λάβετε μέτρα νὰ μᾶς προφθάσουν ὅσον τάχος αὐτὰ κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἁλμυρὸν συντροφευμένα μ' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένον τῆς Κυβερνήσεως. Μὴν ἐκλάβετε, Κύριοι, ἐν παρέργῳ τὰ γραφόμενά μου, οἱ Μεσσήνιοι καὶ οἱ Ἀρκάδιοι ἀπηλπίσθησαν, μὴ ἰδόντες δι' αὐτοὺς ἱκανὸν διάστημα κανὲν ἀποφασιστικὸν μέτρον, καὶ ἂν καὶ τώρα δὲν ἴδω καμμίαν συνδρομήν, ἐγὼ μὴ δυνάμενος νὰ παραμείνω ἐπὶ πολὺ ἐνταῦθα, εἶμαι ἀναγκασμένος ν' ἀναχωρήσω, καὶ τότε καὶ αὐτοὶ εἶναι βιασμένοι, οἱ μὲν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὄρη καὶ σπήλαια διὰ νὰ ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὴν ψύχραν, οἱ δὲ (ὃ μὴ γένοιτο)· νὰ προσφύγωσιν εἰς κίνημα, τὸ ὁποῖον ἄχρι σήμερον δὲν ἐφαντάσθησαν, ἀλλ' ἀποκαμόντες ἠμποροῦν νὰ φαντασθῶσι. Στρέφω πρὸς ὑμᾶς τὸν λόγον μου, Κύριοι ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μεσσηνίας καὶ Ἀρκαδίας, τὴν κατάστασιν τῶν λαῶν, οἵτινες σᾶς ἐνεμπιστεύθησαν τὰ δίκαιά των, γνωρίζετε καλ-

λίτερα ἀπὸ ἐμὲ, προσθέσατε φωνὴν εἰς τὴν δικαίαν φωνήν μου ὠθουμένην ἀπὸ τὰς κραυγὰς τῶν συμπολιτῶν σας, καὶ παρακαλέσατε νὰ μᾶς προφθασθῶσι τὰ ζητούμενα, διότι, ἄλλως χάνεται ἡ Μεσσηνία μὲ ἄτιμον τρόπον, εἶσθε καλὰ πληροφορημένοι, ὅτι αἱ ἐπαρχίαι Σας, οὔτε ἔσπειραν οὔτε ἐθέρισαν, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ βασταχθῶσι, οἱ Ἀρκάδιοι διασώσαντες μὲ τὸ τουφέκι των ὀλίγους ἀφ' ὅσους ἔσπειραν καρποὺς, εἶναι συγκεντρωμένοι εἰς Κοντοβούνια, τὸ μέτωπον τοῦ ἐχθροῦ, εἰς Ἁγιολιᾶ καὶ εἰς σιδηρόκαστρον, ἀλλὰ τί νὰ κάμωσι καὶ αὐτοὶ ὀλίγον ἀκόμη ἠμποροῦν ν' ἀνθέξωσι.

Ὁ Στρατηγὸς Κολιόπουλος μὲ τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του σώματα τῶν Στρ. Πετιμεζάδων, Μελετοπούλου, καὶ Κορινθίων εὑρίσκεται πρὸς τὰ μέρη τῆς Βοστίτζης, ὅπου μετὰ τὸν εἰς Καυκαριὰν πόλεμον ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ, διότι ὁ ἐχθρὸς ἐπέρασεν ἐκεῖ· ὁ δὲ Γενναῖος μετὰ τοῦ σταρτ. Χρυσάνθου, Παπασταθοπούλου, Πέτα, Κουμανιώτη καὶ Ἀποστόλη Κολοκοτρώνη πρὸς τὰ μέρη τοῦ Λιβαρτζιοῦ, ἐκεῖνοι οἰκονομήθησαν καὶ οἰκονομοῦνται ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ ἐδῶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ, διότι λείπουν ὅλα· ὁ ἐχθρικὸς στόλος, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπὸ διαφόρους διαφεύγοντας αἰχμαλώτους λαμβάνομεν πληροφορίας, ὄχι μόνον δὲν ἐπεβίβασε τὰ ὁποῖα ἔφερε στρατεύματα, ἀλλ' ἐπιβιβάζει ὁ Ἰμπραΐμης, καὶ τὰ ὁ ποῖα ἔχει ἔξω εἰς τὰ φρούρια καὶ ὅτι σκοπεῖ διὰ τὴν Ὕδραν· κἂν διὰ τὴν Ὕδραν ὑποτεθῇ ὅτι σκοπεῖ, κἂν δι' ἄλλο μέρος, μᾶς χαρίζεται ἐν τοσούτῳ καιρὸς νὰ περιορίσωμεν καὶ βλάψωμεν τοὺς εἰς τὰ φρούρια μένοντας Ἀλβανοὺς καὶ ἱππεῖς, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν παρακαλῶ νὰ μὴ μᾶς λείψουν αἱ τροφαὶ καὶ πολεμοφόδια· εἶναι αἰώνιος καταισχύνη, καὶ κατάκρισις, περικυκλωμένοι ἀπὸ τὰς λαμπροτέρας ἐλπίδας διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνός μας, ἀντὶ νὰ προοδεύωμεν νὰ χάνωμεν ἀπὸ τὰ ἀποκτημένα! εὔχομαι κἂν νὰ λάβω εἰς ταύτην τὴν ἀναφοράν μου πραγματικὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς παρηγορίαν τῶν λαῶν, μένω εὐσεβάστως.

Ἐσωκλείω καὶ ἀννίγραφον ἀναφορᾶς πρὸς ἐμὲ τῶν Μεσσηνίων καὶ Ἀρκαδίων ἐκ τῆς ὁποίας πληροφορεῖσθε καλλίτερον τὴν ἀθλίαν κατάστασίν των, καὶ τὰς ἀνάγκας των, καὶ παρακαλεῖσθε νὰ λάβετε συμπάθειαν εἰς τὴν δυστυχίαν των, καὶ νὰ μᾶς ἐπιστείλετε τὰς

τροφὰς καὶ πολεμοφόδια· ἐδῶ φθάσας, πληροφοροῦμαι ὅτι εἶχε σταλῆ εἰς Ἁλμυρὸν μία ἱκανὴ ποσότης τροφῶν, ἀλλ' ἀπ' αὐτὴν ὁ Νικηταρᾶς μόνον ἑκατὸν πενῆντα κοιλὰ ἔλαβε· τὸ δὲ λοιπὸν εἰς τί ἐχρησίμευσεν εἶναι ἄδηλον εἰς ἡμᾶς· ἐκεῖνοι οἵτινες τὸ παρέλαβον καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους ἐστάλη ἂς δώσωσι λόγον· ἐγὼ ἐπαναλαμβάνω πάλιν καὶ πάλιν, ὅτι νὰ μᾶς προφθάσητε τροφὰς, διότι οἱ Πελοποννήσιοι ἀπέκαμαν κρατοῦντες ἐξ ἰδίων δύω ὁλοκλήρους χρόνους τὸν ἐθνικὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐγκαταλείψεως ἀκόλουθα ἕπεται νὰ ἦναι ἀπευκταῖα.

12 Σεπτεμβρίου 1827. Φρουτζάλα. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Ἀντιναύαρχον τῶν κατὰ τὸ Ἀρχιπέλαγος Ναυτικῶν Δυνάμεων τῆς Μεγάλης Βρεττανίας.

Κύριε!

Ἡ φήμη τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐρχομοῦ σου ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς μου πρὸ πολλοῦ καὶ ἔκτοτε μὲ ὑπεχρέωσεν εἰς βαθὺν σεβασμὸν τοῦ ἐνδόξου ὑποκειμένου σου, ἀλλ' ἡ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας παρουσία σας καθὼς εὐχαρίστησεν ὅλους τοὺς Πατριώτας μου, οἵτινες ἀπ' ἀρχῆς ἀνέθηκαν πολὺ μέρος τῶν ἐλπίδων των εἰς τὴν προστασίαν τῆς Μεγ. Βρετανίας, εὐχαρίστησε καὶ ἐμὲ εἰς τὸ ἄκρον· ἐπεθύμουν πολὺ νὰ λάβω τὴν τιμὴν τῆς προσωπικῆς συνεντεύξεώς Σας, διὰ νὰ σᾶς προσφέρω καὶ προσωπικῶς τοὺς ἐκ μέρους τῆς πατρίδος μου καὶ ἰδιαιτέρως ἐμοῦ σεβασμούς, ἀλλ' αἱ ἀκατάπαυστοι πολεμικαὶ ἀσχολίαι μου, δὲν μοῦ ἐσυγχώρησαν νὰ πληρώσω αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἤθελε δὲ ἁμαρτήσω εἰς τὰ χρέη τῆς φιλίας, ἂν μὲ τὴν τυχοῦσαν εὐκαιρίαν, τὴν αὐτόθεν διάβασιν τοῦ πλοιαρίου τοῦ Καπ. Ἀνδρέα Μαρρέδα ἔλιπα ἀπὸ ὅ,τι ἐπιθυμοῦσα ν' ἀκολουθήσω, καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ εὐχαριστήσω τὴν Φιλέλληνα περιέργειάν σου μὲ τὴν κοινοποίησιν τῶν καθ' ἡμᾶς περιέργων. Οἱ Ἕλληνες Κύριοι! ἀγωνιζόμενοι τὸν ἕβδομον χρόνον τοῦ ἀγῶνός των οὔτε διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐπιχειρήματος, οὔτε διὰ τὴν στέρησιν τῶν δι' αὐτὸ μέσων, οὔτε διὰ τὴν ἀνισότητα τῶν δυνάμεών των ἀπελπίσθησαν ποτὲ, θαῤῥοῦντες βεβαίως εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὑπερασπίζεται τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ εἰς τὴν

προστασίαν τῆς Μεγ. Βρετανίας, τῆς ὁποίας ἔλαβον ἀπ' ἀρχῆς ἀρκετὰ δείγματα τῆς δι' αὐτοὺς εὐνοίας· καὶ αἱ καθημεριναὶ πικραὶ σφαγαὶ, αἰχμαλωσίαι καὶ λεηλασίαι τοῦ ἐχθροῦ των, τὰς ὁποίας ὑποφέρουσι μὲ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον γενναιότητα, μαρτυροῦσι τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων μου Σήμερον οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τῶν ὁποίων προσήλωσεν ὅλας τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεις του ὁ ἐχθρὸς μακρὰν τοῦ νὰ κολακευθῶσιν ἀπὸ τὰς ἀπάτας εἰς τὰς ὁποίας ἐπρόσφυγεν, ἀφοῦ διὰ τῶν ὅπλων δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν του, ἐγκαρτεροῦσι γενναίως εἰς τὴν ἀπόφασίν των, ἢ ἀποδέχονται τὸν θάνατον, καὶ ὁ Θεὸς ἀνταμείβει τὸν δίκαιον πόλεμόν των· ἡ δὲ κραταιὰ τῶν τριῶν φιλανθρώπων δυνάμεων ἀντίληψις, τῶν ὁποίων οἱ στόλοι περιπλέουσι τὰς θαλάσσας μας, δίδει τὰς πλέον λαμπρὰς ἐλπίδας διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός μας, καὶ καθυποβάλλει τὰς παρούσας καὶ τὰς ἐπερχομένας γενεὰς εἰς αἰώνιον σεβασμὸν τῆς φιλανθρωπίας των.

Ἀφοῦ διέθεσα τὰ περὶ τὰς Πάτρας καὶ Τριπολιτζᾶν κρατούμενα παρὰ τοῦ ἐχθροῦ μέρη, στρατόπεδά μας, διευθυνόμην πρὸς ὑποστήριξιν τούτου τῆς Μεσσηνίας, ὅτε ἔμαθον τὸ εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια φθάσιμον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ ἐντεῦθεν μαθὼν τὴν πρὸς ταύτας τὰς θαλάσσας διατριβήν σας, σᾶς διευθύνω τὴν παροῦσάν μου διὰ τοῦ φίλου μου Καπ. Ἀμελτων, καὶ ἐνταῦθα παρακαλῶ ν' ἀξιωθῶ διὰ τοῦ ἰδίου κομιστοῦ φιλικῆς σας ἀπαντήσεως εἰδοποιητικῆς, καθόσον συγχωρεῖται, παντὸς περιέργου καὶ ὠφελίμου διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ θέλετε μὲ ὑποχρεώσει μεγάλως. Τὰ ὅπλα μας πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος εὐδοκιμοῦν, καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος Τζούρτζ ἤδη ἀπασχολεῖται, νὰ μεταφέρῃ τὸν πόλεμον καὶ εἰς ὅλην τὴν Ῥούμελην.

Δεχθῆτε Κύριε! τοὺς εἰλικρινεῖς σεβασμούς μου, καὶ τὴν ὑψηλὴν ὑπόληψιν, μεθ' ἧς ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὀνομάζωμαι.

22 Σεπτεμβρίου 1827. Πιστὸς φίλος καὶ δοῦλος.

Ἀλμυρὸν Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Ναύαρχον τῶν κατὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος Ἀγγλικῶν Ναυτικῶν δυνάμεων.

Ἐξοχώτατε!

Οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῆς Πελοποννήσου συνηγμένοι οἱ μὲν εἰς τὸ

μεταξὺ Βοστίτζης καὶ Πάτρας στρατόπεδον, οἱ δὲ εἰς τὸ κατὰ τὴν Μεσσηνίαν, καὶ σκεπτόμενοι περὶ τῶν συμφερόντων τῆς Πατρίδος μας, καὶ φίλης σου Ἑλλάδος, καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαταστάσεώς της, μοῦ διεύθυναν τὴν ἐσώκλειστον πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας εὐχαριστήριον ἐπιστολήν των, παρακαλοῦντες με νὰ σᾶς τὴν ἀποστείλω, τὴν ὁποίαν συντροφεύων μὲ τὴν παροῦσάν μου, σᾶς προσφέρω καὶ ἐγὼ τὰς ἐκ μέρους μου εὐχαριστήσεις, δι' ὅσα ἄχρι τοῦδε μετεχειρίσθητε πρὸς ἀνακουφισμὸν τῶν δυστυχιῶν μας, μὲ τὰς πατρικάς σας νουθεσίας, καὶ δι' ὅσα ἰδίως ἐμέ, ὡς εἰλικρινὴς φίλος ἐσυμβουλεύσατε πάντοτε· καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ δεχθῇς αὐτὰς ὡς ἀληθὲς δεῖγμα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης, τὴν ὁποίαν Σᾶς χρεωστῶ αἰωνίως· πρὸς δὲ καὶ νὰ μὴν ἀποκάμῃς ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκολουθῇς ταῦτα ἄχρι τέλους τοῦ δικαίου τούτου ἀγῶνός μας· βέβαιος, ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἰς τοὺς εὐεργέτας της δὲν ἀγνωμονεῖ· μετὰ τοῦτο ἔκρινα χρέος μου νὰ σᾶς κοινοποιήσω ἐν συνόψει καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς· ἐγὼ διαθέσας τὰ κατὰ τὴν Βοστίτζαν καὶ Πάτρας στρατόπεδα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατ. Κολιόπουλου καὶ υἱοῦ μου Ἰωάννου, τὰ ὁποῖα καὶ ὄχι μικρὰν βλάβην καὶ περισπασμὸν ἔκαμαν εἰς τὸν ἐχθρόν, μετέβην ἐνταῦθα πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κατὰ τὴν Μεσσηνίαν τούτου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Νικηταρᾶ στρατοπέδου· εὗρον εἰς τοὺς λαοὺς τούτους τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιμονὴν καὶ σταθερότητα εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Πατρίδος των, ἀλλὰ πολεμουμένους ἀπὸ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν τῶν μέσων τοῦ πολέμου, καὶ προσπαθῶ παντοιοτρόπως νὰ ἐπαρκέσω αὐτὴν καὶ νὰ ὑποστηρίξω τὴν προθυμίαν των· ἡ μεγάλη ἀντίληψις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκείνη τῆς μεγάλης Βρετανίας καὶ ἡ εἰς τὰς θαλάσσας της παρουσία Σας, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἔχουν ἐπιστηριγμένας τὰς ἐλπίδας των εἶναι ἰσχυρὰ μέσα τὰ ὁποῖα συντρέχουν τοὺς παραμυθητικοὺς λόγους μου, καὶ εἴθε ὅσον τάχιστα ν' ἀξιωθῶμεν τῆς ἀνταμοιβῆς τῶν μεγάλων κόπων μας.

Σᾶς προσφέρω ἐκ δευτέρου τὸ σέβας μου καὶ σᾶς παρακαλῶ ν' ἀξιοῦμαι τῶν φιλικῶν καὶ Σεβαστῶν μοι γραμμάτων σου, μένω.

Τῆς ἐξοχότητός Σου Κύριε, ταπεινὸς δοῦλος.

15 7βρίου 1827. Φρουτζιάλα. Θ. Κολοκοτρώνης Γεν. Ἀρχ.

Σεβαστέ μοι Θεῖε Προσκυνῶ.

Εἰς 4 ὥρας τῆς ἡμέρας σήμερον, ὁ Κεχαγιάμπεης τοῦ Ἰμπραΐμ ἀπὸ νησὶ ἔστειλε ἐσώκλειστον, ἐκ τοῦ ὁποίου πληροφορεῖσθε, ὅτι ἔχει ὅλον τὸ τακτικόν του ἐδῶ φερμένον, ἱππεῖς ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους, ὁ ἀριθμὸς ὅλων μᾶς λέγει ἕως δώδεκα χιλιάδας εἶναι διὰ νὰ ὁδηγηθῆτε καὶ προφθάσατε, καὶ ἐν τοσούτῳ μὲ βίαν μένω.

Ὁ σταλεὶς ἐδῶ ἀπὸ τὸν Κιαχγιὰν λέγει, ὅτι ἔχει σκοπὸν καὶ ἀπόφασιν διὰ δενδροκόπημα· οὗτος εἶναι διωρισμένος νὰ κατακόψῃ ὅλα τὰ δενδρικά, φέρουν μεθ' ἑαυτῶν 4000 τζεκούρια.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἐπέρασαν οἱ ἐχθροὶ ἐδῶθεν τοῦ ποταμίου, ἔῤῥιψαν τὸ τσιατήριά τους ὑποκάτω ἀπὸ τὴν Κουτζουκουμάνην, ἡμεῖς βαστοῦμεν κατὰ τὸ Γαρδίκι.

Τῇ 24 7βρίου 1827. ὁ Ἀνεψιός Σου

Ἐκ τοῦ Φρουτζάλα Νικήτας Σταματελόπουλος.

Κύριοι Προεστοὶ τοῦ Ἀμλακίου καὶ Κουτζοὺκ Μάνης καὶ νησίου καὶ Καλαμάτας.

Ὁ Ἐπισφραγίζων Κιαχαγιάμπεης τοῦ ὑψηλοτάτου Πασᾶ ἀφεντός μου Σᾶς γνωστοποιῶ, ὅτι

(Γ. Σ.) 1827. 7βρίο. 22 Νησίον τῆς Καλαμάτας.

Μ' ὅλον ὅπου μὲ ἔμπρη τῆς ὑψηλότητος τοῦ ἀφεντός μας ἦλθα εἰς τὰ ἐνταῦθα διὰ νὰ κατακόψω, κατακαύσω καὶ σχεδὸν ἀφανίσω ὅλα τὰ δένδρα σας, ὅσα εἶναι χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα πρὸς τροφήν σας, λυπούμενος τὸν πτωχὸν λαὸν νὰ μὴ δοκιμάσῃ τὴν αὐτὴν ζημίαν καὶ ἀφανισμὸν αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων δένδρων σας, ἔκρινα εὔλογον νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ νὰ συσκεφθῆτε καλῶς καὶ νὰ παραιτηθῆτε ἀπὸ τὰ τῆς ἀποστασίας φερσήματα καὶ καθὼς ἄλλοι ὁμόπιστοί σας, νὰ ἔλθῆτε νὰ προσκυνήσετε διὰ ν' ἀπαντήσετε αὐτὴν τὴν ὀργὴν καὶ τὸν ἀφανισμὸν ὁποῦ θέλει δοκιμάσει ὅλη ἡ πτωχολογία σας, εἰδὲ καὶ δὲν ἔλθῆτε, ἄς ἦναι ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν λαιμόν σας καὶ ὄψεσθε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

Περισσότερον ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι χρεία νὰ σᾶς γράψω καὶ ὑγιαίνετε.

ἀπάντησις τῶν Μεσσηνίων.

Πρὸς τὸν ἐνδοξότατον Κιαχαγιὰ τοῦ Ἰμπραΐμ-Πασᾶ, ἐλάβομεν ἕνα γράμμα σου, εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς λέγεις, ὅτι εἶσαι διωρισμένος ἀπὸ τὸν αὐθέντην σου νὰ κατακόψῃς τὰ δενδρικά μας, καὶ σοῦ απο-

κρινόμεθα· οἱ Ἕλληνες ὅταν ἀπεφασίσαμεν νὰ τινάξωμεν τὸν ζυγὸν τῆς Τουρκικῆς τυραννίας, ἐβάλαμεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι κοντὰ μὲ τὰ ἄλλα δικαιώματα τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου, τὰ ὁποῖα αὐτὸς μᾶς εἶχεν ἁρπαγμένα, καὶ τὰ ὁποῖα θ' ἀνακτήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἐλεύθεροι Ἕλληνες, θ' ἀνακτήσωμεν καὶ ὅλα ὅσα ἡ καταπλακωμένη ἀπὸ τὴν αὐτὴν τυραννίαν γῆ τῶν πατέρων μας φέρει ἐπάνω της ὡς ὑποκείμενα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τυραννίας· ὅτι δὲ ἠμπορεῖς νὰ κατακόψῃς δὲν μᾶς εἶναι παράξενον διότι κοντὰ εἰς τόσας ἄλλας παρανομίας, τὰς ὁποίας κάμνετε καθ' ἡμέραν εἰς τὰ ἀδύνατα μέρη, ἠμπορεῖτε νὰ μεταχειρισθῆτε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ ἄψυχα δένδρα· στοχασθῆτε ὅμως, ὅτι εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς παρανόμους πράξεις σας χρεωστεῖτε λόγον· καθὼς καὶ εἰς ἄλλα, εἶναι καὶ εἰς ταῦτα τὰ μέρη τῆς Μεσσηνίας συγκροτημένον στρατόπεδον παρὰ τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἁρμάτων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅταν θέλετε πολεμεῖτε μὲ αὐτὸ, καὶ ὄχι μὲ τὰ ξύλα· ἡμεῖς πάλιν λέγομεν ἕως τὸν ἕνα εἴμεθα ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνωμεν ἐλεύθεροι Ἕλληνες.

Τῇ 25 Σεπτεμβρίου. οἱ Κάτοικοι τῶν Ἐπαρχιῶν
Ἐν Μεσσηνίᾳ 1827. τῆς Μεσσηνίας.

Σεβαστὲ Πατριῶτα! Θ. Κολοκοτρώνη!

Καὶ προλαβόντως σᾶς ἔγραψα διὰ τοῦ Κόμητος Μεταξᾶ καὶ σᾶς περιέκλεισα τὰς ἐφημερίδας. Ἰδοὺ σᾶς περικλείω καὶ τώρα τὰς ὅσας ἐξετέθησαν ἄχρι τοῦδε· ἐπιμόνως θὰ σᾶς στέλλω καὶ τὰς ἐκδεδομένας ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ὁσάκις εὑρίσκω εὐκαιρίαν. Προλαβόντως ἐπληροφορήθημεν, ὅτι οἱ Ἀρχιναύαρχοι τῶν δύω δυνάμεων, ὄχι μόνον ἐμπόδισαν τὸν Αἰγύπτιον στόλον νὰ ἐκπλεύσῃ κατὰ τῶν ναυτικῶν μας Νήσων, ἀλλὰ καὶ ἔστειλαν δύο φρεγάτας νὰ δμιλήσουν τὸν Ἰμπραίμην καὶ νὰ τὸν πείσουν εἰς τὸ νὰ παραλάβῃ τὰ στρατεύματά του καὶ ν' ἀναχωρήσῃ· ἐλπίζεται δὲ νὰ μὴν ἀποτύχουν κατὰ τοῦτο, ὄχι μόνον διότι ὁ Ἰμπραΐμης δὲν ἠμπορεῖ νὰ τελεσφορήσῃ ἀφοῦ τὸν λείψει κάθε συγκοινωνία μὲ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ διότι νομίζεται πιθανὸν ν' ἀποκαταστηθῇ καὶ ὁ Μεμέτ-Ἀλῆς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, ὅτε κατὰ τοὺς πολιτικούς μου τοῦτο δὲν λογίζεται ἀδύνατον καὶ μάλιστα γνωρίζεται συμφέρον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Εὐρώπης· ὅθεν ἀνυπομόνως

περιμένομεν πληροφορίας διὰ τὸ ἀποβησόμενον. Προχθὲς ἔφθασεν ἀπὸ Σύραν ἓν ἀντίγραφον τοῦ Σουλτάνου πρὸς τοὺς Μεγιστάνας του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον συνάγεται, ὅτι θέλει ἐνδώσει εἰς τὸν σεβασμὸν μὲ τοὺς Ἕλληνας· οἱ Πολιτικοί μας τὸ εὑρίσκουσι καὶ τοῦτο σχεδὸν ἀναπόφευκτον, συλλογιζόμενοι, ὅτι ὁ Κύρ. Σουλτάνος δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἄλλως πῶς· ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον προσμένομεν κεχηνότες εἰδήσεις ὁπωσοῦν βεβαίας διὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Τούρκων εἰς τὰ φρούρια, διότι ἀκούομεν πολλὰς εἰδήσεις, ἀδεσπότους ὅμως, διὰ τὴν κατὰ τοῦτο ἑτοιμασίαν αὐτῶν, γράμματα ἐξ Ἰωαννίνων μᾶς πληροφοροῦν μερικῶς ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ κτυποῦσι τὰ στρατεύματα τοῦ Κιουταχῆ, καὶ τοῦτο δὲν μᾶς φαίνεται ἀπίθανον, ἐπειδὴ κατ' αὐτὰς ἐπαρρουσιάσθη ὁ Γραμματεὺς τῶν ἐξωτερικῶν εἰς μυστικὴν συνέλευσιν τῆς Βουλῆς, καὶ μᾶς ἀνέγνωσε γράμμα τοῦ Β. Καποδίστρια, ὅστις ἀναγγέλλει εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι οἱ προὔχοντες τῶν Ἀλβανῶν ζητοῦν καὶ θέλουσι νὰ ἔμβουν εἰς σχέσεις μὲ τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ μᾶς κάμουν προβλήματα. Περὶ τούτου ἡ Κυβέρνησις ἐσυμβουλεύθη τὴν Βουλὴν καὶ αὕτη ἀπεκρίθη, ὅτι νὰ γράψῃ ὁ Γραμματεὺς τῶν ἐξωτερικῶν πρὸς τὸν Βιαρέτον, διὰ νὰ τοὺς φωτίσῃ τὸ τί ζητοῦν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ν' ἀναφέρῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν (τοῦτο εἶναι πολὺ μυστικὸν, καὶ μυστικὸν γνωρίζοντάς το, ὁδηγηθῆτε εἰς τὰ πολεμικά σας ἐπιχειρήματα). . . . . . Σήμερον ἠκούσαμεν, ὅτι οἱ Ἐγγλέζοι ἐκτύπησαν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Νεόκαστρον· ἂν ἔγεινε τοῦτο, τετέλεσται. Νεώτερον δὲν ἔχω νὰ σᾶς εἰπῶ· ἐν τοσούτῳ σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω.

Ἐν Αἰγίνῃ 20 Σεπτεμβρίου. 1827. ὁ Συμπολίτης Σας

Ν. Σπηλιάδης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη.

Καὶ τὴν προχθὲς ἀπὸ Σκαρδαμοῦλαν ἐλάβομεν τὸ ἐξοχόν σου, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἠθέλαμεν σοὶ ἀποκριθῆ ἐὰν δὲν εἴχομεν ἐλπίδα τῆς προσωπικῆς ὑμῶν ἀνταμώσεως· ἐλάβομεν δὲ καὶ ἤδη ἕτερον ἐξοχόν σου, δι' οὗ πληροφορούμεθα, ὅτι σπουδαῖαι πολεμικαὶ περιστάσεις σὲ ἠνάγκασαν διὰ ν' ἀπέλθῃς εἰς τὸ γενικὸν στρατόπεδον· ὅθεν σοὶ ἀποκρινόμεθα διὰ τοῦ παρόντος μας καὶ εἰς τὰ δύω γράμματά σου, ὅτι μεγάλως ἐχάρημεν καὶ εὐχαριστήθημεν οὐκ ὀλίγον διὰ τὴν εἰς τὴν Πατρίδα μας Σπάρτην ἄφιξίν σου, ἥτις ἀποβλέπει

διὰ τὴν γεννικὴν ἕνωσιν αὐτῆς, καὶ ὑπάρχει σύμφωνος μὲ τὰς ὁδηγίας καὶ γνώμην τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ εἴθε οἱ κοινωφελεῖς καὶ πατριωτικοὶ λόγοι σου νὰ δώσουν ἐντύπωσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐκεῖσε συνελθόντων ἀδελφῶν καπεταναίων, καὶ λοιπῶν πατριωτῶν διὰ τὸ γενικὸν ὄφελος· ἡμεῖς κατὰ χρέος θέλομεν προσπαθήσει μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν ἡμετέρων ἀπὸ Μονεμβασίαν, περὶ ὅσων ἀφορῶσιν εἰς τὸ κοινὸν καλὸν καὶ νὰ γενῇ ἡ ἐκστρατεία, πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν ἐχθρῶν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ἀδυνάτων μερῶν. . . . .
Μένομεν μ' ὅλην τὴν ἀδελφικὴν εἰλικρείνιαν.

1827. Σεπτεμβρίου. 24. οἱ ἀδελφοί
Κυτριόθεν. Ἀντώνις Μαυρομιχάλης,
Ἀναγ. Η. Μαυρομιχάλης.

Πρὸς τὸν Ἀντιναύαρχον τῶν κατὰ τὸ Ἀρχιπέλαγος Ναυτικῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Κύριε!

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἄνωθεν ἐπιστολῆς μου σᾶς ἐστάλη διὰ τοῦ Κ. Νικολῆ χαχόλου Διοικητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Μπρικογολέτας ὀνομαζομένου ὁ Ἅγιος Νικόλαος, τὸν ὁποῖον πληροφοροῦμαι, ὅτι δύω τουρκικὰ πλοῖα κατέτρεξαν καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ σᾶς ἐγχειρίσῃ, ὅθεν ἐπιβεβαιῶν αὐτὸ καθόλα του τὰ περιεχόμενα ἔχω τῆς εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς προσθέσω, ὅτι ὁ ἀθος στόλαρχος τῆς Ἑλλάδος πρὸ ἡμερῶν ἐκυρίευσε τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐμβάσας μίαν πολεμικὴν ναυτικὴν μοίραν ὁμοῦ μὲ τὸ ἀτμοκίνητον, ἥτις καὶ ἐκυρίευσε πολλὰ τῶν ἐν τῷ κόλπῳ Τουρκικῶν πλοίων· ὁ δὲ Ἰμπραΐμης ἔστειλε τὸν Κεχαγιά του, τὰ στρατεύματά του εἰς πεδιάδας τῆς Μεσσηνίας ὅστις ἀπελπισμένος ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του διὰ τῆς ἀπάτης, ἐπρόσφυγεν εἰς τὰς ἀπειλὰς ὡς ἀπὸ τὸ ἐγκλειόμενον ἀντίγραφον τοῦ γράμματός του βλέπετε· ἀλλ' οἱ Μεσσήνιοι πνέοντες ἐλεύθερα αἰσθήματα, ἔκαμαν πρὸς αὐτὸν ἀνάλογον τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ἀπάντησιν, τῆς ὁποίας σᾶς ἐγκλείω ἀντίγραφον πρὸς περιέργειάν Σας. Παρακαλῶ ν' ἀξιωθῶ φιλικῆς Σας ἀπαντήσεως εἰδοποιητικῆς παντὸς ὠφελίμου διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διακηρύττομαι τῆς ἐξοχότητός Σου Κύριε! Πιστὸς φίλος καὶ δοῦλος

25 Σεπτεμβρίου. 1827. Θεοδ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος

Κύριοι!

Κατὰ τὰς 13 τοῦ λήγοντος μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1002. ἀναφορὰν μου ἀνέφερον πρὸς τὴν Βουλὴν τὴν κατάστασιν τούτου τοῦ μέρους τῆς Μεσσηνίας. ἐπικαλούμενος τὴν πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πρόβλεψιν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν μὲ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου τὴν ἐπιμονὴν αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν τῆς Μεσσηνίας καὶ Ἀρκαδίας, οὔτε καὶ εἰς αὐτῆς τ' ἀναφερόμενα ἔλαβον ἀπάντησιν, καὶ τοῦτο μὲ κάμνει νὰ πιστεύσω, ὅτι παρεβλέφθησαν καὶ ἐξελήφθησαν ὡς ἀπαρχῆς· ἐγὼ μ' ὅλου τοῦτο διὰ νὰ μὴν ἁμαρτήσω εἰς Θεὸν καὶ εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ μὴν ἔχω τὴν κατάκρισιν τῆς συνειδήσεώς μου, καὶ διὰ νὰ δικαιολογοῦμαι πάντοτε ἐνώπιον τοῦ ἀθώου λαοῦ τῆς Πελοποννήσου, στοχάζομαι, ὅτι ἐκπληρῶ ἱερὸν χρέος μου, εἰδοποιῶν κατ' ἀκολουθίαν τὰ κινήματά μου.

Μὲ τὸ εἰς Μεσσηνίαν φθάσιμόν μου παρετήρησα ἐκ τοῦ πλησίου, ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐνοχλοῦντο οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτας· ὅθεν διὰ νὰ παρηγορήσω ἐκείνους, μὲ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἀταξιῶν καὶ διὰ νὰ ξυνηθῶ νὰ διορθώσω, καὶ τὰς μεταξὺ τῶν Καπεταναίων τῆς Σπάρτης διαιρέσεις, αἵτινες ἐγίνοντο ἐμπόδιον ἄχρι τοῦδε τῆς ἔξωθεν τῆς Πατρίδος των ἐκστρατείας, χωρὶς νὰ φεισθῶ κόπους, ἀπεφάσισα καὶ ἐπῆγα ἕως εἰς τὴν Σκαρδαμούλαν, ὅπου προσκαλέσας τοὺς Καπετ. τοὺς ὡμίλησα, ὅσα ἐγνώριζα συντείνοντα εἰς εἰλικρινῆ ἕνωσιν. Ἡ δυστυχὴς κατάστασις τῆς Πατρίδος, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζον μὲν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν παθῶν των κατεφρόνουν, καὶ τὴν ὁποίαν εἰλικρινῶς τοῖς παρέστησα, κατέπεισεν αὐτοὺς εἰς τὸ ν' ἀποσκορακίσουν τὰ πάθη καὶ νὰ δόσωσιν ἀκρόασιν διὰ τὰς παλαιὰς προσωπικὰς σχέσεις μου μετ' αὐτῶν, εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων μου, ἀποφασίσαντες νὰ ἑνωθῶσι καὶ νὰ διοργανίσωσι γενικὴν ἐκστρατείαν τῆς Σπάρτης, ἀνεχώρησα λοιπὸν ἐκεῖθεν, καὶ ἔφθασα ἐδῶ· ἐδῶ ἐπληροφορήθην ἀπὸ γράμμα τοῦ ἀντιπροσώπου Νικηταρᾶ, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια ἦλθον καὶ ἐτέντωσαν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Νησιοῦ· ὁ ἴδιος δὲ Ἰμπραΐμης ἔμεινεν εἰς τὸ φρούριον. Ἐκεῖθεν ἔγραψεν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν Κιαχαγιᾶς τοῦ Ἰμπραΐμη πρὸς τοὺς Μεσσηνίους νὰ ὑπάγωσι νὰ

προσκυνήσωσιν, ἄλλως θέλει κατακόψει ὅλα τὰ δένδρα των κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχει διαταγὴν οἱ Μεσσήνιοι ἀποφασισμένοι νὰ ἀποθάνωσιν ἔντιμοι, ἔκαμαν πρὸς αὐτὸν ἀνάλογον τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ἀπάντησιν, τῆς ὁποίας, καθὼς καὶ τοῦ γράμματος τοῦ Κιαχαγιᾶ, ἐγκλείω ἀντίγραφον· μετὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν χθὲς ἔκαμαν ἀρχὴν νὰ πραγματοποιοῦν οἱ ἐχθροὶ τὴν διαταγὴν καὶ ἄρχισαν εἰς μὲν τὴν Κουτζουκουμάνην νὰ κόπτουν, εἰς δὲ τὸ μέρος τῆς Καλαμάτας νὰ καίουν ἀπὸ τοὺς ἐλαιῶνας, συκέας, πρᾶξις τὴν ὁποίαν κανεὶς ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς δὲν ἐπεχειρίσθη, ἀλλ' ὅλοι ἐσεβάσθησαν τὰ δάση τῶν δένδρων ὡς ἱερά· ἐκοινοποίησα τοῦτο δι' ἐπίτηδες καὶ πρὸς τὸν Ναύαρχον τῶν Ἀγγλικῶν δυνάμεων, περιπλέοντα τὰς θαλάσσας τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, καὶ δὲν ἔλειψα μετὰ τῶν ἐδῶ εὑρισκομένων Καπεταναίων νὰ δώσω αὐτὴν τὴν εἴδησιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Σπάρτης, προσκαλῶν ἅπαντας νὰ φθάσωσιν ἐδῶ καὶ διὰ νὰ ὀχυρωθῇ αὐτὴ ἡ θέσις καὶ διὰ νὰ δώσωμεν, χρείας δοθείσης, βοήθειαν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Φρουτζάλᾳ ἐδικούς μας, καὶ δεικνύοντες, ὅτι πραγματικῶς ἐπείσθησαν εἰς τοὺς λόγους μου, ἄρχισαν νὰ ἔρχωνται ὁλονέν· ἔφθασαν δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅλοι οἱ Καπεταναῖοι, ὁ Κουμουντουράκαι καὶ ὁ Ἀναστα. Π. Μαυρομιχάλης, ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ προσμένεται καὶ ὁ Μούρτζινος μὲ τὸν Χρηστέα· καὶ ὠχυρώθη αὐτὴ ἡ θέσις· ὁ δὲ Νικήτας ὠχυρώθη ἄνωθεν τοῦ Φρουτζάλα, ἀλλὰ πάσχει κακῶς ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων. Μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1002. σᾶς εἶπον, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτην εἰς Κυτριαῖς ἀποστολὴν τῶν τροφῶν ἔλαβεν ὁ Νικήτας 150. κοιλὰ γέννημα· ἤδη σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν δευτέραν τῷ ἐδόθησαν μόνον ἑκατὸν κοιλά, ὅλα ὅλα 250. . . . .

26 Σεπτεμβρίου Ἀλμυρόν. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Ἀντιναύαρχον τῶν κατὰ τὸ Ἀρχιπέλαγος Ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Τὴν ἐσώκλειστον πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας ἐπιστολήν μου ἔστειλα μὲ ἐπίτηδες πλοιάριον εἰς Μεθώνην, τὸ ὁποῖον ἐπειδὴ δὲν σᾶς ἔφθασεν ἐκεῖ, ἔφερεν ὀπίσω, καὶ σᾶς διευθύνω διὰ μέσου τῆς Γαστούνης ἢ Πύργου, λαμβάνων τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς προσθέσω, ὅτι ὁ Κιεχαγιᾶς ἔκαμεν ἀρχὴν ἀπὸ τὴν προχθὲς νὰ πραγματοποιῇ τὴν διαταγὴν

τοῦ Ἰμπραΐμ-Πασᾶ, καίων καὶ κατακόπτων ὅλα τὰ καρποφόρα δένδρα τῆς Μεσσηνίας. Πρᾶξις τὴν ὁποίαν κανεὶς ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς δὲν ἐπεχειρίσθη, ἀλλὰ ὅλοι ἐσεβάσθησαν τὰ δάση τῶν δένδρων ὡς ἱερά· οὔτε μὲ αὐτὸ τὸ μέσον εἰς τὸ ὁποῖον ἐπρόσφυγε δὲν θέλει κατορθώσει τίποτε, καθότι οἱ Ἕλληνες ἐπιμένουν σταθεροὶ εἰς τὴν ἀπόφασίν των· ἂν ὠφελήθη ὁ ἐχθρὸς εἰς αὐτὴν τὴν πρᾶξίν του, τοῦτο ἄς τὸ χρεωστῇ διότι τὸ στρατόπεδόν μας ἦτον τοποθετημένον εἰς πολλὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ κρατῇ μὴ γνωρίζον ἀπὸ ποῖον θέλει εἶσθαι τὸ κίνημά του· ἐν τοσούτῳ ὅμως ἑτοιμαζόμεθα νὰ τὸν ἐπιπέσωμεν, καὶ ἐλπίζω νὰ χαροποιηθῆτε μὲ ἐπιτυχίας μας· ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς προσφέρω τὸ σέβας μου καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ λάβω ἀπάντησίν Σας, καθομολογούμενος.

27 Σεπτεμβρίου 1827 Πιστὸς φίλος καὶ δοῦλος
Ἁλμυρόν. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ἐξοχώτατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Σὲ εἰδοποιοῦμεν τὰς εἰδήσεις ὁποῦ ἐχθὲς ἐλάβομεν, ὁ Κ. Ἅμελτων ἦλθεν εἰς Κυτριαῖς, ὅστις μᾶς ἔστειλεν ἐντοῦθα τὸν πολυπόθητόν του, καὶ ἕνα ὀριτζιαλόν του, οἵτινες μᾶς εἶπαν ταῦτα ὅπου κάτωθεν σοῦ τὰ ἐκθέτω· ἦλθον καὶ τὰ Ῥωσσικὰ καράβια εἰς Νεόκαστρον συνιστάμενα ἀπὸ ἕν βατζέλον, πέντε ντελίνια καὶ τέσσαρας φεργάτας συνενούμενα μὲ τὰ Ἀγγλικά, καὶ σήμερον ἢ αὔριον περιμένουν ἐκεῖσε νὰ ἔλθῃ καὶ ἡ Γαλλικὴ φλῶτα· πρὸς τοῖς ἄλλοις μᾶς εἶπεν, ὅτι σήμερον τελειόνει ἡ προθεσμία, ὁποῦ εἶχον μὲ τὸν Ἰμπραΐμ, διὸ καὶ θέλουν νὰ ὑπάγουν ὅλα ἐκεῖ νὰ τοῦ ὁμιλήσουν καὶ νὰ τὸν προστάξουν εἰς τρία πράγματα ὁποῦ ν' ἀκολουθήσουν τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀκόλουθα· » ἢ τὰ στρατεύματά του νὰ πάρῃ καὶ αὐτὸς νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν ἀρμάτα του, καὶ ν' ἀναχωρήσῃ διὰ Αἴγυπτον, ἢ διὰ Κωνσταντινούπολιν, τὸν ὁποῖον καὶ καθ' ὁδὸν τὸν συντροφεύουν οὗτοι διὰ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖσε ἀσφαλῶς, ὄχι καὶ θέλει νὰ καθίσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον πρέπει νὰ διώξῃ μόνον τὴν ἀρμάδαν του· ὄχι καὶ εἰς τὰ δύω ταῦτα δὲν θέλει, πρέπει διὰ νὰ τοῦ τὴν κατακαύσουν· ὁ ὑστερινὸς ὅμως Ὀριτζιάλος μᾶς εἶπεν, ὅτι τότε θέλουν τοῦ τὴν διώξουν μετὰ βίας, καὶ δίσκαρμον ξύλον πλέον νὰ μὴ περιμένῃ εἰς τὰ φρούρια νὰ τοῦ ὑπάγῃ μήτε ζαερὲ καὶ μήτε ἄνθρωπον, ἐπειδὴ δὲν κρίνουν αὐτοὶ ὁ Ἰμπραΐμης ὅστις προλαβόντως διευθύνετο διὰ

Πάτρας διὰ νὰ εὐγάλῃ ἐκεῖ στρατιώτας καὶ ζαερέ· καθ' ὁδὸν τὸν ἀπήντησεν ἡ Ἀγγλικὴ φλῶτα καὶ τοῦ εἶπε διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, καὶ αὐτὸς ἐστάθη εἰς τὸ ἐναντίον, καὶ τότε τοῦ ἔῤῥιψε δεκατρεῖς κανονιαῖς ὥστε ὁποῦ καὶ ζημίαν τοῦ ἐπροξένησεν εἰς τὰ ἄλμπουρα, διὸ καὶ μὲ μεγάλην καταισχύνην καὶ φόβον ἐπέστρεψεν εἰς τὰ φρούρια καὶ σήμερον θέλουν τοῦ ὁμιλήσουν τὰ ἄνωθεν, ταῦτα μᾶς εἶπον ἀδελφὲ καὶ εἴθε· μᾶς εἶπαν προσέτι, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἔκπλευσιν τῆς θαλάσσης, διὰ τοῦτο ἔχει ἀπόφασιν ὁποῦ ἢ σήμερον ἢ αὔριον θέλει κάμει ἔφοδον κατὰ τὴν πατρίδα μας, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν προφύλαξίν μας ἀπὸ τὴν ξηρὰν, ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὅμως νὰ μὴν ἔχωμεν κα ἕνα φόβον, ὡσὰν ὁποῦ τὸν ἐμποδίζουν ἡ φλῶτες, καὶ περὶ τούτου ἐπληροφορήθημεν καὶ ἀπὸ ἄλλα καΐκια ὁποῦ ἦτον εἰς Μεθώνην, ὅτι Ἰμπραΐμης ἔχει τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν κατὰ τὴν πατρίδα μας· αὐτὰ μᾶς εἶπαν ἀδελφὲ καὶ ἰδοὺ σοῦ τὰ γνωστοποιοῦμεν, ὅ,τι νέα ἔχετε καὶ ἡ ἐξοχότης σας ἀπ' αὐτοῦ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἰδεάζῃς συνεχῶς, καὶ μένομεν μὲ ὅλην τὴν ἀδελφικὴν εἰλικρίνειαν.

4 8βρίου 1827. ἐκ τοῦ Ἁλμυροῦ. οἱ Ἀδελφοὶ
Διονύσις Μούρτζινος, Παναγ. Καπετανάκης,
Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης, Γαλάνις Κουμουνδοῦρος,
Παναγιωτάκις Δουράκης, Χρηστόδουλος Καπετανάκης.

Περιπόθητέ μου Στρατηγὲ Κολοκοτρώνη!

Ἔλαβα ὅλα σας τὰ γράμματα τὰ ἕως σήμερον σᾶς εὐχαριστῶ δι' αὐτὰ, διὰ τὸν ζῆλον καὶ ἐνεργητικότητά σας, τὴν ὁποίαν δεικνύετε ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, καθὼς καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλικὴν διάθεσίν σας· εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ μεταβῆτε πρὸς τὰ ἐνταῦθα μὲ ὅσα περισσότερα δύνασθε στρατεύματα, ἄλλως δὲ θέλει ἀπαντήσω δυσκολίας εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὁποίου ἔχω σκοποῦ, δηλαδὴ νὰ φέρω τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ῥούμελην· ἂν τοῦτο κατορθώσω κερδίζω πρῶτον, τὸ νὰ διώξω τοὺς Τούρκους ἀπό τινα μέρη αὐτοῦ τοῦ τόπου, τῆς Ῥούμελης· καὶ δεύτερον νὰ ὁδηγήσω ἐγκαίρως ὅλους τοὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον Ῥουμελιώτας εἰς τὴν Πατρίδα των, διὰ νὰ τὴν βοηθήσουν· αὐτὸ εἶναι ἐκ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἔχω πρό τινων μηνῶν εἰς τὰς σκέψεις μου· ἡ παντελὴς ἔλλειψις ὅμως τῶν τροφῶν τὸ κατέστησεν ἄχρι τοῦδε ἀδύνατον· δ.ν

προσμένω, εἰμὴ δέκα ἡμερῶν τροφάς διὰ νὰ διαπλεύσω τὸν Κόλπον· ἂν ὅμως βιασθῶ νὰ στρέψω τὴν προσοχήν μου εἰς τοὺς κατὰ τὰς Πάτρας Τούρκους καὶ νὰ βοηθήσω τὸν Κολιόπουλον, δὲν θὰ ἠμπορέσω ν' ἀπεράσω εἰς τὴν Ῥούμελην, ὅπου εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ εὑρίσκωμαι· κινηθῆτε λοιπὸν εἰς τρόπον ὥστε νὰ βοηθήσητε τὸν Κολιόπουλον καὶ ν' ἀνταποκριθῆτε μετ' ἐμοῦ. Σᾶς λέγω μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἐμπιστοσύνην, ὅτι καθὼς μείνω ἐλεύθερος νὰ κινηθῶ πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη, σκοπὸν ἔχω νὰ καταλάβω τὸ κατὰ τὴν Ῥούμελην ἄντικρυ τῆς Βοστίτζης παλαιον φρούριον, καὶ τὰς περὶ αὐτὸ μικρὰς Νήσους, τὰ Τριζόνια, καὶ ἐπομένως νὰ κινηθῶ κατὰ τὰς περιστάσεις· τοιουτοτρόπως ἐλπίζω νὰ ὁδηγήσω ἓν δυνατὸν σῶμα Ῥουμελιώτικον πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Κόλπου.

Δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ τροφὰς διὰ τὸ Κλειδι, ὅθεν τοῦτο ἄς μὴν σᾶς ἐμποδίσῃ νὰ ἔλθητε πρὸς τὰ ἐδῶ· στοχάζομαι, ὅτι θέλει δυνηθῶμεν νὰ πολιορκήσωμεν τὰς Πάτρας· ἔπειτα θεωρῶ, ὅτι τὰ πρὸς ταῦτα τὰ μέρη (τὰ ἐδῶ δηλ.) στρατιωτικὰ κινήματά μας εἶναι ἀναγκαιότερα κατὰ ταύτην τὴν στιγμὴν, παρ' ἄλλοτε, καὶ παρὰ κάθε ἄλλου μέρους· εὐαρεστηθῆτε νὰ ἐκδώσητε πρὸς ἅπαντας τοὺς καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον ἀξιωματικοὺς, ὁποιουδήποτε βαθμοῦ, διαταγὰς ἐγκυκλίους διὰ νὰ ὑπακούσουν εὐθὺς εἰς τὰς ἀμέσους διαταγάς μου. . . . .

Τῇ 7. 8βρίου 1827. Ἐκ τοῦ κατὰ τὸ Διακοπτὸν Στρατοπέδου.

ὁ εἰλικρινέστατος φίλος Σας καὶ Ἀρχιστράτηγος

Ρ. Τζιύρτζ

Σεβαστέ μοι θεῖε προσκυνῶ.

Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἐπληροφορήθητε τὴν μάχην τῶν φιλανθρώπων καὶ φιλελλήνων κραταιῶν Δυνάμεων μετὰ τοῦ ἀσπόνδου μας ἐχθροῦ Ἰμπραΐμη, ἥτις ἠκολούθησεν ἐχθὲς τὸ δειλινὸν καὶ μέχρι τοῦδε δὲν ἔπαυσεν, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ στόλος τοῦ ἐχθροῦ νὰ ἐπῆρε τέλος, διὸ νὰ χαίρετε, ὅτι σήμερον ἀνεστήθη ἡ πολλὰ παθοῦσα φίλη μας Πατρὶς Ἑλλάς, καὶ τὰ ἀφόρητα δεινὰ αὐτῆς παύουν· καὶ οἱ ἐν Μεσσηνίᾳ διατρίβοντες ἐχθροὶ ἕως σήμερον ἀκόμη ἐκεῖθεν περιφέρονται· ἐγὼ εὑρίσκομαι ἐνταῦθα εἰς Ἀλμυρὸν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Σπαρτιατῶν, θέλει δὲ σᾶς ἰδεάζω στιγμῇ τῇ στιγμῇ, ὅ,τι πληροφορίας λαμβάνω ἀπὸ κάθε μέρος, τὸ ὅμοιον παρακαλῶ καὶ

ἀπὸ αὐτοῦ νὰ ἔχω πάντοτε συνεχῶς γράμματά σας, πρὸς ὁδηγίαν μου, ἐν τοσούτῳ δὲ μένω μὲ τὸ προσῆκον σέβας. ὁ Ἀνεψιός Σου.

Ἐκ τοῦ Ἀλμυροῦ. τὴν 9 8βρίου. 1827. Νικήτας Σταματελόπ.

Καὶ ὁ Σταβρούλης ἐνίκησε. Ἰστρούτ· καὶ ὁ Κυβερνήτης μας κατὰ τὰς πληροφορίας, ὁποῦ μοῦ ἔδωσεν ὁ Ἀμελτῶν ἀρηβάρισεν εἰς Φράντζαν, καὶ μὲ φόρτζα πολλὴν συνάζει στρατεύματα.

Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ἔφθασεν ἐνταῦθα ἓν Ἀγγλικὸν Ἰμπρίκι τὸ ὁποῖον μᾶς διηγεῖται, ὅτι ὁ στόλος ἐτελείωσε, καὶ ἀπόψε τελειόνει καὶ τὸ Νεόκαστρον, καὶ αὔριον εἶναί διὰ τὴν Μεθώνην.

ὁ Ἀνεψιός Σου Νικήτας Σταματελόπουλος.

Ἐξοχώτατε Γέρο Κολοκοτρώνη.

Διὰ τοῦ παρόντος μου σὲ εἰδοποιοῦμεν, ὅτι ὁ Καπ. Ἄμελτων, ὅστις εὑρίσκετο ἐνταῦθα, καὶ μία Ῥωσικὴ φρεγάτα διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς ἐνταῦθα θέσεως, ἀνεχώρησαν χθὲς πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν μίαν ἡ ὥρα τῆς νυκτός, οἵτινες διευθύνθησαν διὰ Νεόκαστρον, ὁποῦ ἐκεῖσε καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τῶν τριῶν δυνάμεων, ὅθεν σήμερον πρὸς τὸ δειλινόν, ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, ἀκούσμεν καὶ ἐκροτήθη πόλεμος εἰς τὰ ἐκεῖσε ὥστε, ὁποῦ νοῦς ἀνθρώπου δὲν ἠμπορεῖ νὰ μετρήσῃ τὸν κανονοβολισμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ νὰ τὸν μετρήσῃ, ἀλλ' οὔτε νὰ αἰσθανθῇ τὰ ὅσα κανόνια ῥίπτονται τὸ μενοῦτο, πράγματα ἀδελφὲ ζωηρὰ καὶ ἀναμφίβολα πλέον ὅτι αἱ τρεῖς Δυνάμεις μᾶς ὑπερασπίζονται καὶ ἀναφανδὸν μᾶς βοηθοῦν· διὸ σοῦ γνωστοποιοῦμεν καὶ ἐπομένως σοῦ λέγομεν, ὅτι ἅμα λάβῃς τὴν παροῦσάν μας, νὰ γράψετε πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Ἀρχιστράτηγον Τσούρτζ, οἷ οἶδας τρόποις, καὶ ἂν τὸ ἐγκρίνετε εὔλογον νὰ κεντρωθῇ στρατόπεδον πλησίον τῶν φρουρίων, ὅπου ἤδη οἱ ἐχθροὶ σκοτισμένοι διὰ νὰ κακοποιήσωμεν αὐτούς· πρὸς τούτοις μετὰ τὸ κάθισμα τοῦ ἡλίου, ἀκούσμεν τοὺς βρόντους τῶν τζεπχανέδων, οἵτινες πέρνουν φωτιά, μάλιστα βλέπομεν καὶ τοὺς καπνοὺς αὐτῶν, ὅπου εἶναι μέχρι τοῦδε ἐπέκεινα τῶν δέκα, ἂς δοξάσωμεν λοιπὸν ἀδελφὲ τὸν ὕψιστον ἐκ βάθους ψυχῆς, διότι ἴδομεν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐλπίζαμεν ποτέ, καὶ μένομεν μ' ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Ἑσπέρας μίαν ὥραν τῆς νυκτός.

9. Ὀκτωμβρίου. ἐκ τοῦ Ἀλμυροῦ. οἱ Ἀδελφοί.

Διονύσιος Μούρτζινος, Νικολάκ. Χριστέας, Παναγιωτ. Καπετανάκης.

Ἐξοχώτατε ἀδελφέ!

Ἐλάβομεν καὶ τὰ δύω γράμματά σου, γεγραμμένα τὸ ἓν εἰς τὰς 6. τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὰς 7. καὶ εἴδομεν τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα·

Καὶ ἤδη σᾶς λέγομεν, ὅτι τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν τοῦ σαββάτου, περὶ τὰς 9 ὥρας τῆς ἡμέρας, ἠκούσαμεν ἐκεῖνον τὸν ἀνήκουστον, καὶ ἀδιάκοπον πόλεμον εἰς τὸ Νεόκαστρον γενόμενον ἀπὸ τὰς τρεῖς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις· χθὲς μετὰ τὸν δεῖπνον ἔφθασαν ἐνταῦθα διάφοροι αἰχμάλωτοι Χριστιανοὶ φυγάδες ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν στόλον, οἵτινες μᾶς ἐξιστόρησαν ὡς ἐφεξῆς.

Ὁ Τουρκικὸς στόλος συνιστάμενος ἀπὸ ἑκατὸν τόσα πλοῖα μετὰ καὶ τῶν φορτηγῶν εὑρίσκεται ἀραγμένος εἰς Νεόκαστρον, ἔχων καὶ ἑπτὰ πυρπολικὰ εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος· τὸ ἀπελθὸν σάββατον περὶ τὰς ἐννέα ὥρας τῆς ἡμέρας (ὡς ἄνωθεν) ἐφάνησαν καὶ τὰ Εὐρωπαϊκά, τὰ ὁποῖα ἔμβαινον εἰς τὸν λιμένα· ἀλλ' ἐνῷ ἐπλησίασαν εἰς τὸ στόμιον, καὶ εἶδον τὰ πυρπολικὰ ἐφώναξαν ν' ἀπομακρυνθῇ τὸ 1ον πυρπολικόν, ἀλλ' αὐτὸ ἀντεστάθη μὲ λόγους ἐναντίους, καὶ οὕτως ἄρχισεν ὁ ἀδιάκοπος ντουφεκισμὸς ἀπὸ τὸ πλοῖον τὸ Εὐρωπαϊκὸν κατὰ τοῦ πυρπολικοῦ, ἕως οὗ ἄναψε καὶ κατεκάη, καὶ οὕτως εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα τὰ Εὐραπαϊκὰ καὶ ἄραξαν μὲ δύω ἀγγύρας.

Τὸ φρούριον ἐχαιρέτησεν αὐτὰ μὲ ἓν κανόνιον χωρὶς βάλλαν, καὶ ἀφοῦ ἐβάλθησαν τὰ Εὐρωπαϊκὰ εἰς τὴν σειρὰν ἄρχισαν τὸν πόλεμον· ὥστε τὰ Τουρκικὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὐκαιρώσουν οὔτε κἂν τὰς μπαταρίας των· ἡ φθορὰ ὅπου ἔγεινεν ὑπάρχει ἀπαραδειγμάτιστος. Πλοῖον Τουρκικόν, ἢ ἄλλο ἐμπορικὸν εὑρισκόμενον εἰς τὸν λιμένα δὲν ἔμεινεν οὐδὲ ἕν. Πολλοὶ σημαντικοὶ Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν· ὁ Μουχαρέμ-Πεῖς, ὅστις ἦτον Καπ. Πασᾶς τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ἡ Πατρώνα, ὁ Καπετανὰμ Πεῖς, ὁ Ῥιάλας καὶ ἄλλοι· τέλος κατὰ τὴν διήγησιν τῶν αἰχμαλώτων δὲν ἔμεινεν οὔτε πάσαρα Τουρκική. Τὰ περισσότερα ὅμως τὰ ἔρριψαν εἰς τὸ μέρος τῆς Γιάλοβας, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ναῦται ἀφεύκτως ἀνεχώρησαν, καὶ οὕτω κατέκαυσαν αὐτά· ἔξωθεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος ἔμεινεν ἓν κότερον Εὐρωπαϊκὸν καὶ ἄρχισε μὲ τὰς βόμβας τὸ φρούριον, ὥστε δὲν ἐρρίφθη

κανόνι μήτε ἀπὸ τὸ φρούριον, ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τῆς Σφακτηρίας, ἀλλ ἐγένοντο ἁπλοῖ θεαταὶ τῆς φθορᾶς τοῦ στόλου των.

Ὅθεν ἡμεῖς ἤδη ὅπου ὁ ἐχθρὸς ἀπελπίσθη, πρέπει νὰ συστήσωμεν στρατόπεδον διὰ νὰ τὸν κτυπῶμεν ὅθεν ἐκστρατεύσει· ἡμεῖς ἀπ' ἐντεῦθεν ἐγράψαμεν δὶς καὶ τρὶς πρὸς τὴν Σ. Κυβέρνησιν διὰ νὰ μᾶς προφθάσῃ ἀπὸ τροφάς, διότι αἱ προσταλεῖσαι ἐτελείωσαν, θέλετε ἀναφερθῆ καὶ ἡ ἐξοχότης σας πρὸς αὐτὴν καὶ ὅπου ἀνήκει διὰ νὰ σᾶς προμηθεύσῃ, διότι τὰ στρατεύματα θέλουν τροφάς, καὶ τότε τρέχουν μὲ προθυμίαν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ.

Πρὸς τούτοις τὰς δύω θέσεις Δερβενιῶν καὶ Κλειδίου εἰς τὰς ὁποίας καταγίνεσαι, διὰ νὰ τὰς ὀχυρώσῃς, εἶναι ἀναγκαῖαι νὰ εὑρίσκωνται ὠχυρωμέναι καλῶς, διότι ὁ ἐχθρὸς οὕτως ἀπηλπισμένος θέλει ἐξέλθει εἰς Πελοπόννησον, ἕως νὰ χαθῇ ὁλοκλήρως.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα εἴμεθα συνενωμένοι ἅπαντες πολλὰ σώματα καὶ μίαν ψυχὴν καὶ ὄχι καθὼς σᾶς παρέστησαν, καὶ καταγινόμεθα διὰ κάθε ὠφέλιμον τῆς πατρίδος, καὶ πρὸ πάντων διὰ στρατόπεδον, καὶ ἐντοσούτῳ μένομεν.

Ὁ ἀδελφός μας Νικήτας σᾶς προσθέτει ὅτι καθὼς ὁ γερὸ Θεὸς ἀπεφάσισε καὶ τοῦ Σταυρούλη οὕτως ἐτελείωσε καὶ σοῦ.

Τῇ 11 8βρίου. 1827.

Ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ἁλμυροῦ. οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῆς Σπάρτης.

Διονύσις Μούρτζινος, Νικόλαος Χρηστέας,

Παναγ. Καπετανάκης, Ἀντώνης Μαυρομιχάλης.

Πρὸς τὸν Σεβαστὸν Πατριώτην Θ. Κολοκοτρώνην

Σεβαστέ μοι Πατριῶτα!

. . . .

Ἐν τοσούτῳ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς γνώμης, ἐπειδὴ χθὲς ἐψάλλομεν δοξολογίαν διὰ τὸ καύσιμον τῶν ἐχθρικῶν στόλων, σήμερον δὲ ἐλθόντος τοῦ Χάμιλτων ἐλάβομεν ἀπὸ τοὺς τρεῖς Ναυάρχους γράμματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πληροφορούμεθα, ὅτι ἐχάησαν περὶ τὰ 80 πλοῖα, ἑπτὰ χιλιάδες Τοῦρκοι καὶ χίλιοι περίπου Χριστιανοὶ Εὐρωπαῖοι. Μανθάνομεν πρὸς τούτοις ὅτι ὁ Ἰμπραΐμης ἔλαβε διορίαν εἴκοσιν ἡμερῶν διὰ ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας, ὥστε τούτου δοθέντος παύει πλέον ὁ πόλεμος εἰς τὴν Πελοπόννησον, διότι καὶ οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι πρέπει νὰ φύγουν, παραιτοῦντες ὅλα

τὰ φρούρια. Περὶ τούτων πάντων στοχαζόμεθα, ὅτι πληροφορεῖσθε αὐτόθι ἀκριβέστερον ἀπὸ τὴν πηγήν· καὶ περιττὸν νὰ σᾶς τὰ γράψω ἐγώ· οἱ Ναύαρχοι εἶναι εἰς ἄκρον δυσαρεστημένοι ἀπὸ τὴν Κυβέρνησίν μας, ἐξ αἰτίας τῶν καταχρήσεων ὁποῦ ἔπραξαν οἱ καταγωγεῖς μας εἰς τὰς θαλάσσας, ταράξαντες τὸ ἐμπόριον τῶν Εὐρωπαίων ἔγραψαν πρὸς αὐτὴν περὶ τούτου μὲ τρόπον πολλὰ αὐστηρὸν, καὶ σχεδὸν ὑβριστικόν. . Χθὲς ἦλθαν γράμματα πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ λέγουν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Τουρκικὸς στόλος δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ διὰ τοῦτο ἐπραγματιώθη ἡ ἀνακωχὴ τῶν ὅπλων, δὲν ἐννοοῦν νὰ κάμουν πλέον οἱ Ἕλληνες μήτε καμμίαν ἐκστρατείαν μήτε καμμίαν καταγωγίαν, μήτε κανένα ἀποκλεισμόν· γνωρίζουν μόνον τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὸν Βῶλον μέχρι τοῦ Ναυπάκτου, συμπεριλαμβάνων καὶ τῶν Νήσων Σαλαμῖνος, Αἰγίνης, Ὕδρας καὶ Σπετζῶν, ὅτι τὰ καταγωγικὰ πλοῖά μας ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἀποκλεισμοῦ τούτου δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐνοχλήσουν τὰς σημαίας τῶν ἄλλων δυνάμεων, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν πρέπει νὰ κινήσουν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Χῖον καὶ εἰς τὴν Ἀλβανίαν, διὰ νὰ μὴν ἐκθέσουν τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν κατ' ἀντεκδίκησιν σφαγὴν παρὰ τῶν Τούρκων, ὅτι τὸ θαλάσσιόν μας δικαστήριον δὲν ἔχει πλέον δύναμιν νὰ κρίνῃ τὰς λείας, χωρὶς συγκαταθέσεως τῶν Ναυάρχων καὶ καθ' ἑξῆς, φοβερίζοντές μας, ὅτι, ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν στόλον τοῦ ἐχθροῦ, νὰ προσέξωμεν μήποτε καύσουν καὶ τὸν ἰδικόν μας ἐξ αἰτίας τῶν κατὰ θάλασσαν πειρατειῶν καὶ καταχρήσεων, καὶ ἑπομένως, μήποτε μᾶς ὑπεξαιρέσουν ἀπὸ τὸν νόμον τῶν ἐθνῶν, ὅ ἐστὶ μήποτε μᾶς διακηρύξουν λῃστάς· αὐτὰ ἔκαμαν ἐντύπωσιν μεγάλην εἰς τὰ δύω σώματα καὶ σήμερον ἀπεφασίσθη εἰς τὴν συνέλευσίν μας νὰ κάμωμεν ὅ,τι μᾶς εἴπουν οἱ Ναύαρχοι διὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσωμεν καὶ νὰ τοὺς ἐξιλεώσωμεν· τὸ κακὸν εἶναι, ὅτι ὁ Φαβιέρος ἔκαμεν εἰς Χῖον ἀπόβασιν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἔχομεν δικαίωμα εἰς τὴν Κρήτην, καὶ περὶ ταύτης δὲν ἀναφέρουν τίποτε· ψιθυρίζεται, ὅτι θέλουν νὰ μᾶς ἀφαιρέσουν καὶ τὴν Σάμον, ὡς παρακειμένην εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ δὲν ἠξεύρομεν πλέον τὸ ἀποβησόμενον· διὰ τοῦτο ὁ ἐρχομὸς τοῦ Κυβερνήτου μας εἶναι ἐπιθυμητότερος εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιμον περίστασιν· ἐλπίζομεν δὲ νὰ ἔλθῃ ὀγλίγωρα καὶ ἄμποτε νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν· ὁ αὐτάδελφός του

Βιάρος γράφει, ὅτι ἔχει συναγμένα ἕως εἴκοσι πέντε χιλιάδες ταλλήρων δάνειον εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸν Ἀρχιστράτηγον· τὸ δάνειον τοῦτο θέλει συμποσωθῇ ἕως 50 χιλ. λίρας στερλίνας διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ στρατιωτικὸν, καὶ λοιπὰ, ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ὀλίγον πρέπει νὰ ἐλπίσωμεν, ὅταν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην δὲν ἐλπίζεται πλέον συνδρομὴ παρὰ τῶν Φιλελλήνων, ἀνάγκη πᾶσα νὰ στρέψετε τὴν προσοχήν σας ὅλην εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ παραδοθῇ τὸ περὶ στρατιωτικοῦ δάνειον (διότι τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη τῆς Βουλῆς) καὶ ἀπὸ αὐτὸν νὰ λάβετε κάθε βοήθειαν εἰς τὰ πολεμικά σας ἐπιχειρήματα. . . . .

Αἰγίνῃ 19 8βρίου. 1827. ὁ Συμπολίτης Σας

Ν. Σπηλιάδης.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς στρατιωτικοὺς, ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας τῶν Ἐπαρχιῶν, Καλαβρύτων, Βοστίτζας, Γαστούνης καὶ Π. Πατρῶν.

Οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῶν ἐπαρχιῶν σας, στρατηγοὶ Β. Πετιμεζᾶς, Δ. Μελετόπουλος, Χρύσανθος Σισίνης, καὶ Θάνος Χρυσανθακόπουλος, διετάχθησαν νὰ συγκεντρώσωσι τὰ στρατεύματά των εἰς ἓν μόνον σύνταγμα τὸ ὁποῖον νὰ ἀκουλουθῇ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου, καὶ διοικητὴς τούτου τοῦ Συντάγματος διωρίσθη παρ' ἐμοῦ ὁ Στρατηγ. Βασίλειος Πετιμεζᾶς· εἰδοποιεῖσθε τοῦτο ἅπαντες, καὶ διατάττεσθε νὰ προσφέρετε εἰς ὅλους τὴν ἀνήκουσαν εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν, διότι ἄν τις εἴτε ἀξιωματικὸς, εἴτε στρατιώτης ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν ἤθελε δείξῃ ἀπείθειαν εἰς τὰς διαταγάς του, ἢ ἐπιφέρει τινὰ προφασεολογίαν, εἴς γε τὴν ἐκστρατείαν, καὶ εὑρισκόμενος εἰς τὸ στρατόπεδον, τὸν τοιοῦτον, εἰμὲν ἀξιωματικὸς, θέλει ἀναφέρετε πρός με διὰ ν' ἀποβάλλω ἀπὸ τοῦ ὑπουργήματός του, εἰδὲ στρατιώτης διὰ νὰ παιδεύεται καὶ παρ' ἐμοῦ, ἐνῷ ἔχει τὴν ἄδειαν διὰ νὰ παιδεύῃ καὶ ὁ ἴδιος.

20 8βρίου. 1827. Καρύταινα. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγός.

Πρὸς τὴν Σεβ. Ἀντικυβερνητικὴν Ἐπιτροπήν.

Κύριοι!

Ἐσχάτως περὶ τὰ τέλη 7βρίου ἀνέφερα ἐμπεριστάτως τὰ καθ' ἡμᾶς, τὰς κατὰ τὸ Νεόκαστρον νίκας τὰς ὁποίας ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ χαρίσῃ εἰς τοὺς στόλους τῶν συμμάχων πρὸς τὸ συμφέρον τῆς

Ἑλλάδος γενομένας ἀκριβῶς γνωστὸς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἀποσιωπῶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ ν' ἀναφέρω ἐν τῇ παρούσῃ μου· περιορίζομαι δὲ μόνον εἰς τὸ νὰ κοινοποιήσω τὰ κατ' ἐμέ. Κατὰ διαταγὴν τῆς Α. ἐξοχότητος τοῦ Ἀρχιστρατήγου ὑπῆγα εἰς Διακοπτὸν πρὸς ἀντάμωσίν του, ἐστάθην ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, τῷ ἀνέφερα καὶ διὰ ζώσης τὰς ἀνάγκας τῆς Πελοποννήσου, καὶ σύμφωνος ἐλάβαμεν τὰ δυνατὰ μέτρα διὰ νὰ κινηθῶσιν ὅλαι αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ διέταξα τοὺς Στρατ. Βασίλειον Πετιμεζᾶν, Δημήτριον Μελετόπουλον, Χρύσανθον Συσίνην καὶ Θάνον Χρυσανθακόπουλον νὰ συγκεντρώσουν εἰς ἓν μόνον σύνταγμα τὰ στρατεύματά των, καὶ ν' ἀκολουθήσουν τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου, ὅστις προχθὲς ἔμελλε νὰ κινηθῇ διὰ τὰ Νεζερᾶ, καὶ διοικητὴν αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος διώρισα τὸν σταρτ. Βασίλειον Πετιμεζᾶν· τὸν Κολιόπουλον δὲ καὶ Γενναῖον διέταξα παραλαβόντες τὰ στρατεύματά των τὰ ὁποῖα ἤδη ἱκανοὺς μῆνας ἀπασχολοῦνται τὰ μέρη ταῦτα, κατὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι κανένας φόβος τώρα, διότι τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμπραΐμη ἀνεχώρησαν ἀπὸ Πάτρας, νὰ διευθυνθῶσι πρὸς τὸ Κλειδί, καὶ ἐγὼ διευθυνόμενος σπουδαίως τὰ μεσαίτερα τῆς Πελοποννήσου, θέλει καταβῶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ἢ πρὸς τὰ Κοντοβούνια, ἐκεῖθεν ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰς περιστάσεις θέλει διατάξω βασιμώτερα· τὸν Παναγιώτην Νοταρᾶν διώρισα νὰ προσέχῃ τὰ Δερβένια· τὸν Τζόκρην, Ζαφειρόπολον καὶ Πραστιώτας νὰ τοποθετηθοῦν περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν, ὅπου δι' ἰδίων ξένων συνέρχονται οἱ Γενναῖοι Τριπολιτζῶται, ὁμοίως καὶ τοὺς Μονεμβασίτας, καὶ ἂν εἰς ὅλους δὲν εἰσακουσθῶ, τοὐλάχιστον εἰς ὅσους ἐφέτος ἐσεβάσθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς Πατρίδος καὶ ἐκινήθησαν θέλειεἰ σακουσθῶ καὶ τώρα, ἐνῷ μάλιστα οὗτοι ἠξεύρουσιν ὅτι εἶναι ἐγγὺς τὸ θέρος τῶν καρπῶν τῶν ἀγώνων των· ὅσοι δὲ ἀπειθήσουν θέλει παιδευθοῦν κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου· ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων, ἥτις παρακολουθοῦσα ὅλα τὰ ἐφετεινὰ κινήματά μας μᾶς ὑστέρησε καλλιτέρων προόδων, ἦτον τὸ κυριώτερον ἀφ' ὅσα μ' ἔκαμεν νὰ διστάζω διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν σχεδίων μας, ἀλλ' ὁ Ἀρχιστράτηγος μὲ τὸν εἰς θ'. τῆς πρὸς ἐμὲ διαταγῆς του μηνολογουμένης τῇ 19 8βρίου, εὐκόλυνε τοῦτο, καὶ μὲ διατάττει νὰ στείλω ἄνθρωπόν μου διὰ νὰ παραλάβῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὰς

12 χιλιάδας κοιλὰ γεννήματος ἀποφασισμένας διὰ τὸ στρατόπεδόν μου· ὅθεν κατὰ τὴν διαταγήν του ἰδοὺ στέλλω τὸν ἐγχειριστὴν τῆς παρούσης μου Κύριον Πᾶνον Ἀναγνωστόπουλον διὰ νὰ τὰ παραλάβῃ· καὶ εἶμαι πλέον παραβέβαιος, ὅτι ἡ Κυβέρνησις γνωρίζουσα τὰς κρισιμωτάτας περιστάσεις, καὶ ὅτι τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἐφέτος δὲν ἐπροβλέφθησαν διόλου, θέλει διατάξει νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτὸ ἀμέσως διὰ νὰ μεταφέρῃ εἰς Ἄστρος, πρὸς παρηγορίαν τῶν Πελοποννησίων, λέγω, ὅτι εἶμαι πλέον παραβέβαιος, διότι δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἂν καὶ ὅλη ἡ ἀποφασισμένη ποσότης δὲν ἤθελεν εἶναι ἕτοιμος, ἡ Κυβέρνησις ὅμως θέλει κάμει ὅλα τὰ εὔκολα δι' ὅσον εἶναι ἑτοίμη, καθὼς ἠσθάνθημεν τέλος πάντων ὅλοι τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συνεργήσωμεν καὶ συμπράξωμεν εἰλικρινῶς διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ φανῶμεν ἄξιοι τῆς προσδοκωμένης τύχης, καὶ εὐάρεστοι εἰς τοὺς Χριστιανοὺς Βασιλεῖς, οἵτινες ἔστειλαν τοὺς ἀηττήτους στόλους των πρὸς βοήθειάν μας, ἂν καὶ ἀπρόβλεπτοι θέλει κινηθῶμεν καὶ τώρα ὡς εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἓξ μηνῶν, διὰ νὰ μὴν εἴπω δύω χρόνων· προβλέπω ὅμως ἔτι οὔτε περὶ τὴν Τραπολιτζᾶν, οὔτε περὶ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια θὰ συστηθῇ σταθερὸν στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον καὶ τὸν ἐχθρὸν νὰ βλάψῃ· ἡ παροῦσα περίστασις ἀπαιτεῖ καὶ τοὺς κατοίκους νὰ προφυλάξῃ τῶν στρατιωτικῶν ἀταξιῶν καὶ καταχρήσεων, ἀπεκδεχόμενος μὲ ἀνυπομονησίαν μου τὴν ὡς πρὸς τοῦτο ἀπάντησιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως καθομολογοῦμαι μὲ τὸ ἀδελφικὸν σέβας. ἀφωσιωμένος εἰς τὰς διαταγάς.

21 8βρίου. 1827. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Καρύταινα. Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν ἐνδοξότατον Κύριον Σουλεϊμὰν-Μπεην Ἀρχηγὸν τῆς ἐν Τριπολιτζᾷ Τουρκικῆς φρουρᾶς.

Κύριε!

Τὰ τρανὰ δείγματα τοῦ ἀποφασιστικοῦ μας τούτου ἀγῶνος, καθ' ὃν ἀπεφασίσαμεν ἢ ν' ἀνακτήσωμε τὴν ἐλευθερίαν μας, ἢ ν' ἀποθάνωμεν, καὶ ἡ κατάθλιψις τὴν ὁποίαν ἐναντίον πάσης τῆς δικαιοσύνης καὶ παντὸς ἀνθρωπίνου αἰσθήματος ἀπὸ σᾶς δοκιμάζομεν πρὸ τόσου καιροῦ, αὐτὰ κατὰ θείαν βούλησιν ἐκίνησαν εἰς οἶκτον τοὺς δυνατοὺς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ὥστε νὰ μὴν ὑποφέρωσι πλέον τὴν παράτασιν τοῦ πολέμου, καὶ τὴν χύσιν ἀνθρωπίνου αἵματος, νὰ ὑπε-

ρασπισθῶσι τοὺς ἀδικουμένους καὶ νὰ περιορίσωσι τοὺς ἀδικοῦντας. διὸ ἴδομεν πρὸ μικροῦ εἰς τὴν θάλασσάν μας, ἡνωμένους καὶ συμφώνους στόλους τῶν τριῶν κραταιῶν δυνάμεων, τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, καὶ Ῥωσσίας, τῶν ὁποίων τῆς σταθερᾶς ἀποφάσεως τὸ ἀποτέλεσμα ἐφάνη πρῶτον κατὰ τὴν ὀγδόην τοῦ ἐνεστῶτος εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου· Τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος πλέον δὲν ὑπάρχει, καὶ τὰ μέτρα διὰ τὴν ξηρὰν ἐλήφθησαν, καὶ ὁ ἰσχυρογνώμων Πασᾶς Σας ἐπεριορίσθη· ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης μου εἶναι εἷς ἀπὸ τοὺς αὐτόπτας τοῦ εἰρημένου ἀξιολόγου θεάματος, δηλ. τῆς τρομερᾶς ἐκείνης Ναυμαχίας καὶ πυρπολήσεως τοῦ στόλου σας, διὰ τοῦτο ἐπίτηδες τὸν στέλλω, νὰ σᾶς πληροφορήσῃ διὰ νὰ πιστεύσετε τοὺς λόγους μου, τοὺς ὁποίους κατὰ χρέος διπλοῦν καὶ ὡς ἄθρωπος δηλαδὴ, καὶ ὡς διωρισμένος σπεύδω νὰ σᾶς εἴπω, καὶ τὴν σκληρὰν χύσιν ἀνθρωπίνων αἱμάτων δὲν ἐπιθυμῶ καὶ παρὰ τῶν Ναυάρχων τῶν εἰρημένων τριῶν συμμάχων κραταιῶν δυνάμεων καὶ παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου διωρίσθην νὰ σᾶς δώσω δίοδον ἐλευθέραν, ἂν θελήσετε μὲ καλὴν θέλησιν νὰ ἀναχωρήσετε αὐτόθεν, εἰδὲ μὴ νὰ συστήσω τὸν ἀποκλεισμόν σας. Σᾶς προσκαλῶ λοιπὸν νὰ ἐξέλθετε αὐτόθεν, καὶ σᾶς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης μου, ὅτι θέλει σᾶς δοθῇ δίοδος ἀσφαλὴς καὶ ἐλευθέρα· θελήσατε νὰ ὠφεληθῆτε ἀπὸ τὴν ὁποίαν σᾶς παρουσιάζω ταύτην εὐκαιρίαν, τὴν ὁποίαν ἂν τώρα καταφρονήσετε, ὄψεσθε, θέλετε ἴσως τὴν ἐπιθυμήσει γλήγωρα καὶ ἀνωφελῶς καὶ θέλετε μετανοήσει ἀκαίρως· οὕτως ἐγὼ εὐγῆκα ἀπὸ τὸ χρέος τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς τάξεως. Προσμένω τὴν ἀπόκρισίν σας κατὰ τάξιν (γνωρίζω, ὅτι εἴσθε τακτικὸς) καὶ ἢ μὲ τὸν ἴδιον τοῦτον γραμματοκομιστὴν ἢ μὲ ἕνα ἐκ τῶν αὐτόθι εὑρισκομένων Ἑλλήνων· ὑποσημειοῦμαι.

Γενικὸν στρατόπεδον τῆς Πελοποννήσου Καρύταινα.

27 8βρίου. 1827. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τοὺς Ναυάρχους τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων.

ἐξοχώτατοι!

Ὅτε ἐπληροφορήθημεν τὴν ἀξιοθαύμαστον Ναυμαχίαν καὶ πυρπόλησιν τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου, ἥτις ἠσφάλισε καὶ ἐβεβαίωσε τὴν εὐτυχίαν τῆς ἑπταετίαν ἀγωνιζομένης πατρίδος μας, δὲν εὑ-

ρέθην εἰς θέσιν διὰ νὰ προσφέρω πάραυτα τὰς κοινὰς ἐκ μέρους ὅλων τῶν Πελοποννησίων εὐχαριστήσεις καὶ εὐχὰς, ὡς δεῖγμα τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης μας πρὸς τὴν φιλανθρωποτάτην αὐτῶν μεγαλειότητα τῶν τριῶν συμμάχων, διὰ τὰς εὐνοϊκὰς καὶ εὐεργετικὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα βουλάς των καὶ δὴ καὶ τοῦ θαυμασμοῦ μας καὶ τῆς χαρᾶς διὰ τὸ εἰρημένον ἀξιόλογον συμβὰν, καὶ τὴν ἀρείτολμον γενναιότητα τῆς ἐξοχότητός Σας, καὶ τῶν λοιπῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Σας Χριστιανῶν κατὰ τῶν ὑπερηφάνων καὶ βαρβάρων Ὠθωμανῶν· οἱ Ἕλληνες ἅπαντες εὐγνωμονοῦντες, εὐχόμεθα πρὸς τὸν Ὕψιστον Θεὸν, καὶ ὑψόνομεν καθ' ἑκάστην τὰς φωνάς μας εἰς τὸν Οὐρανὸν διὰ νὰ φυλάττῃ τοὺς εὐεργέτας μας, καὶ νὰ χαρίζῃ συνεχῶς παρομοίους θριάμβους τῆς Χριστιανωσύνης κατὰ τοῦ Μουχαμετισμοῦ, καὶ τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τῆς βαρβαρότητος, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν γλήγορα καὶ ἡμεῖς ὅσα καὶ οἱ λοιποὶ Χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης ἀπολαμβάνουσι καλὰ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ ἐξευγενισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ, τῶν ὁποίων ἡ φύσις δὲν μᾶς κατεδίκασε νὰ εἴμεθα ἀνάξιοι, ἀλλ' ἡ κατάθλιψις πολυχρονίου τυραννίας μᾶς ἀπεστέρησε.

Σᾶς παρακαλοῦμεν Κύριοι! νὰ δεχθῆτε τὰς εὐχάς μας ταύτας ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν Πελοποννησιακῶν ὅπλων καὶ τῶν λαῶν, καὶ τὰ δείγματα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ σεβασμοῦ μας.

Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ εἶμαι διωρισμένος παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου νὰ κρατῶ συσσωματωμένας ὅλας τὰς Πελοποννησιακὰς δυνάμεις, καὶ νὰ διατελῶ πρὸς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου, ἐκπληρῶν τὰς διαταγὰς ταύτας προθύμως, ἐπιθυμῶ νὰ φανῶ προθυμότατος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος Κύριοι.

27 8βρίου 1827. Καρύταινα. ὁ ταπεινὸς δοῦλος Σας

Γενικὸν Στρατόπεδον. Γενικὸς Ἀρχηγὸς Θ. Κολοτρώνης.

Σεβαστέ μου Πατριῶτα Κολοκοτρώνη.

. . . .

Εἰς τὴν Χῖον εὐδοκίμησεν ἡ ἐκστρατεία μας, οἱ Τοῦρκοι περιωρίσθησαν εἰς τὸ Κάστρον καὶ ἐλπίζομεν νὰ παραδοθοῦν ὀγλήγορα· κατ' αὐτὰς γίνονται ἐκστρατεῖαι εἰς Κρήτην καὶ εἰς Εὔβοιαν· ἀπὸ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἐσηκώθησαν ὅλα τὰ ἄτακτα στρατεύματα, καὶ ἦλθον ἀντ' αὐτῶν τακτικὰ, τὰ ὁποῖα μόλις συμποσοῦνται, ὡς

λέγουν, ἕως 5 χιλιάδες· Προχθὲς ἔφθασεν ἐδῶ ἓν γράμμα ἀπὸ Νάξον, ὄχι ἐπίσημον, καὶ λέγει ὅτι, ὁ Κόχραν εἶπεν εἰς τοὺς Αἰγαιοπελαγίτας νὰ διακηρύξουν, ὅτι δὲν δέχονται νὰ ζήσουν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων, καὶ ἂν τοὺς βιάσουν νὰ ὑψώσουν σταυροφορικὴν σημαίαν· (ὅ ἐστὶ τῶν ἱππέων τῆς Μάλτας) καὶ θέλει εὕρουν ὑπεράσπισιν ἀπὸ πολλοὺς Εὐρωπαίους· τὸ συμβούλιόν μας περὶ τούτου δὲν ἔχει καμμίαν εἴδησιν, τί νὰ συμπεράνωμεν δὲν ἠξεύρομεν· συνάγεται ὅμως συμπέρασμα ὅτι οἱ Αἰγαιοπελαγῖται ἦσαν συνεννοημένοι μὲ τὴν Πόρταν καὶ ἐπροφασίζοντο φόβον ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, καὶ ὅτι τοῦτο ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ κἄποιον δικαίωμα εἰς τὸν Σουλτάνον, ἴσως διὰ τοῦτο ἐμπόδιζον προτήτερα οἱ Ναύαρχοι τὴν εἰς Χῖον στρατείαν, πλὴν τέλος πάντων τὴν ἐσυγχώρησαν, καὶ ἀκολούθως βλέπομεν τί θὰ γεννηθῇ ἐκ τούτου. Κατ' αὐτὰς ἐστείλαμεν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον τροφὰς καὶ Πολεμοφόδια καὶ πρὸς τούτοις 150 χιλιάδας γρόσια, διὰ τὴν εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα στρατείαν· οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς Ῥούμελης λυποῦνται μαθόντες, ὅτι ὁ Ἀρχιστράτηγος ἐστράτευσεν εἰς Πάτρας· λάβετε τὰς ἐφημερίδας· ἐλπίζω, ὅτι ἐλάβετε ἐκείνας μὲ τὸν Ἀναγνωστόπουλον προτήτερα, δι' αὐτὰς ἐπλήρωσε τὴν ἑξαμηνίαν ὁ Καπ. Πᾶνος γρόσ. 43]½ ἐπειδὴ ἡ ἑξαμηνία τοῦ Φαρμακίδου ἦτο, καθὼς λέγουν, τελειωμένη. Ἀκόμη δὲν ἠξεύρομεν τί ἀποτέλεσμα ἔκαμεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Σουλτάνου τὸ κάψιμον τῶν στόλων του· ὁ κακόμοιρος ὁ Σουλτάνος ἠθέλησε νὰ γένῃ τακτικὸς εὐθὺς εὐθὺς, ἀλλ' οἱ φράγκοι τὸν ἤθελαν κατ' αὐτὸ πιστὸν Τοῦρκον, καὶ ὄχι Τοῦρκον Εὐρωπαῖον, ἀλλέως τὸν διώχνουν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ τοῦ καίουν τοὺς στόλους, τώρα νὰ ἴδωμεν τί θὰ κάμῃ εἰς ἡμᾶς ἡ πολιτικὴ τῶν Εὐρωπαίων. τὰ καταγωγικὰ ἔπαυταν πλέον.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 2 Νοεμβρίου 1827. ὁ συμπολίτης Σας

Ν. Σπηλιάδης.

Σεβαστέ μοι Πατριῶτα Κολοκοτρώνη.

. . . .

Περὶ τῶν διατρεχόντων σᾶς γράφει ὁ Κόμης, καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνω τὰ ἴδια· τὰ τῆς Χίου εὑρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον· ἐτελείωσαν ἔξωθεν οἱ ἐδικοί μας μίαν ὑπόνομον καὶ ἐλπίζουν νὰ κρημνίσουν ἓν μέρος τοῦ Κάστρου· ὁ Κριεζιώτης διελύθη καὶ

ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σκόπελον δι' ἔλλειψιν τροφῶν, ὡς λέγουν, πλὴν θέλουν τινές, ὅτι θὰ ἐπιςρέψῃ πάλιν ὀπίσω· δὲν τὸ πιστεύω· οἱ ἐν Ἀθήναις ἐχθροὶ πεινοῦν καὶ μελετῶνται νὰ ςαλῶσι στρατεύματα εἰς πολιορκίαν· λάβετε τὸ ἔγκλειστον· ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἐκεῖ θριαμβεύουν οἱ Ἕλληνες, ἐπῆραν τὸ Βασιλάδι· ἐπολιόρκησα τὸ Ανατολικόν. Ἴσως δὲν σᾶς λανθάνουν τὰ τρέχοντα· ὁ Σουλτάνος δείχνει τὴν αὐτὴν ἐπιμονήν. ὁ Κύριος νὰ πληθύνῃ τὸν θυμόν του.

Ἐν Αἰγίνῃ 1827. ὁ Συμπολίτης Σας

Ν. Σπηλιάδης.

Ἀγαπητὲ Ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

. . . .

Τῆς Χίου ἡ ἐκστρατεία βοηθουμένη ἀπὸ τὰς περιστάσεις εὐδοκιμεῖ θαυμασίως, εἶναι εὐχῆς ἔργον ὅμως νὰ μὴν βλάψῃ πολιτικῶς. Ἐπειδὴ καὶ ἐν καιρῷ οἱ Ναύαρχοι τῶν δυνάμεων εἶπον ἐπισήμως νὰ ἐμποδισθῇ, ἀπὸ Σύρον μανθάνομεν, ὅτι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνῷ δὲν ἠκολούθησε καμμία ἀταξία, εἶναι τὰ πράγματα εἰς τὸν μεγαλείτερον βρασμόν, καὶ ὁ Σουλτάνος βυθισμένος εἰς ἕνα πέλαγος ὑποψιῶν καὶ ἀπελπισίας· λέγεται, ὅτι νὰ ἐσήκωσε τοὺς πρέσβεις ἐπὶ προφάσει ἀσφαλείας εἰς τοὺς Γουλάδας, καὶ ὅτι δυναστικῶς νὰ ἔσφαξε τοὺς τρεῖς δραγουμάνους, καὶ νὰ ἴδωμεν πλέον ἕως ποῦ θέλει φθάσει ὁ μανιώδης φανατισμός του.

Ὁ Ἄμιλτων καθὼς σᾶς ἔγραφον μὲ τὸν Ἀθανασιάδην εἰσέτι δὲν ὑπέγραψεν, ἐδῶ δὲν ἔχω τι περισσότερον ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σᾶς προσθέσω, καὶ ἀσπαζόμενός Σας ἀδελφικῶς, μένω.

τῇ 3 Νοεμβρίου. 1827, ὁ εἰλικρινὴς Ἀδελφός Σας

ἐν Αἰγίνῃ. Α. Μεταξᾶς.

Ἐξοχώτατε Γενικὲ Ἀρχηγέ!

Οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ Πάτρας, ἐπέστρεψαν διὰ τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας, σήμερον εὑρίσκονται εἰς Πύργον, ἀκούομεν καὶ πόλεμον τί εἶναι εἰσέτι δὲν ἐμάθαμεν, εἰς τὸ ἐν Πύργῳ σῶμα εἶναι ὁ Πακούραγκας Γάλλος, ὁ Ἀχμὲτ πασᾶ, ἔμεινεν εἰς Πάτρας μὲ τοὺς ἐν αὐτῷ, καὶ Ἀλβανοὺς ν' ἀπεράσῃ εἰς Ῥούμελην.

. . . .

Ὡς μανθάνω ὁ Σουλτάνος ἐσκότωσεν τοὺς τρεῖς Δραγουμάνους Ἀγγλίας, Ῥωσσίας, καὶ Γαλλίας· τοὺς δὲ τρεῖς πρέσβεις ἐφυλά-

κωσεν εἰς τοὺς ἑπτὰ γουλάδας. 170 χιλ. ῥῶσσοι μὲ τὸν μέγαν δοῦκαν Κωνσταντῖνον ἐμβῆκαν εἰς τὴν Βασσαραβίαν· οἱ δὲ τοῦρκοι ἐνδυναμώνουν τὴν Βλαχομπογδανίαν· δὲν ἠξεύρω διὰ ποίαν αἰτίαν 60 χιλ. ἀουστριακοὶ ἐμβῆκαν εἰς τὴν Σερβίαν.

ὁ Σουλτάνος ἔγραψεν εἰς Σμύρνην νὰ φονεύσουν ὅλους τοὺς χριστιανοὺς καθε φυλῆς, οἱ Ναύαρχοι ὅμως ἐπρόλαβαν αὐτὴν τὴν τραγικὴν θυσίαν, οἵτινες ὡς πληροφοροῦμαι ἔχουν συμβούλιον πολεμικὸν εἰς τὴν Μῆλον, ἐπῆγεν ἐκεῖ καὶ ὁ Κόχραν, ἴσως κτυπήσουν κανένα μέγα μέρος καὶ ἄμποτε νὰ τὸ ἐβλέπαμεν ὅσον ὀγλήγωρα.

Ὁ Ταὴρ Πασᾶς καπετὰν Πασᾶς ἀνεχώρησε μὲ ἓν κορβέτον διὰ Μάλταν, μὴ θέλων πλέον νὰ ἦναι εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Σουλτάνου, αὐτὸς εἶναι σκονδριάνος ἀναθρεμένος εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ πολύγλωσσος.

Σᾶς εἶναι γνωστὸν ἴσως ὁποῦ ταῖς περασμέναις ἠκολούθησεν ἕνα μάγκανον εἰς τὸ Κατάκωλον, ὅταν ἦτον ὁ Πέτας ἐκεῖ· αὐτὸς ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ ὑπηρέτου του ἐπληγώθη, ἐπῆγεν εἰς Ζάκυνθον νὰ ἰατρευθῇ, ὁποῦ τὸν ἐδέχθησαν, ἐπῆγεν εἰς Κεφαληνίαν ὁμοίως, ἐπῆγεν εἰς Κάλαμον καὶ ἐκεῖ ὁμοίως, ἤδη δὲ ἔμαθον, ὅτι εἰς τὰς 29, παύσαντος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος εἰς Κεφαλληνίαν, τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος πολλὰ μὲ ἐλύπησε, καθότι ἦτον ὅλος ἀδελφὸς καὶ φίλος εἰλικρινής, καὶ μονάκριβος τοῦ ὀσπητίου του, φαίνεται τὸ ἑσπέρας νὰ τοῦ ἦλθεν ἕνας κόληκας ὡς γράφουν καὶ τὸ πρωὶ ἐτελείωσεν· μένω.

τῇ 24 Νοεμβρίου. 1827. εἰς τὸν ὁρισμόν Σας.

Χιλιδόνι. Γεώργιος Σισίνης.

Σεβαστέ μοι Πάτερ!

Μὲ τὸν Πονηρόπουλον χθὲς σοῦ ἔγραφα εἰς πλάτος, σοῦ λέγω καὶ τώρα διὰ τοῦ παρόντος μου, ὅτι ἐγὼ δὲν ὑποφέρω ἐδῶθεν περισσότερον ἀπὸ τρεῖς τέσσαρας ἡμέρας, ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκεται παντελῶς ψωμὶ πλέον· ἀπέκαμαν καὶ τὰ ζῶα, ὥστε ζοῦν μὲ χόρτα οἱ ἄνθρωποι καὶ πῶς μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἠμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ στράτευμα; λοιπὸν δῶσε μου τὴν ἄδειαν, ὡς χθὲς σοῦ ἔγραφα νὰ διαλυθοῦν πρὸς τὸ παρὸν οἱ στρατιῶται, καὶ σὰν ἔλθουν αἱ τροφαὶ συνάζονται πάλιν καὶ κάμομεν τότε δουλειὰ καλλητέραν, παρὰ νὰ

χαλοῦν τὸν κόσμον τώρα τοῦ κάκου· προσμένω ὁδηγίαν Σας, ὡς χθὲς καὶ ἤδη σᾶς γράφω, καὶ μένω ὁ υἱός Σας.

Κακαλέτρη τῇ 19 Νοεμβρίου 1827. Ἰωάννης. Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν Γραμματείαν τῆς ἐπικρατείας.

Ἐσχάτως μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1230. ἀναφοράν μου ἀνέφερα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰ καθ' ἡμᾶς· ἤδη δὲ ἀπαντῶ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 935 διαταγὴν τῆς Γραμματείας ταύτης, τὴν ὁποίαν προχθὲς ἔλαβον· τὰς ἐν αὐτῇ ἐγκλείστους διακηρύξεις τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσίευσα ὅπου ἀνῆκε, καὶ παρεκίνησα καὶ ἰδιαιτέρως τοὺς ὅσοι στερεοελλαδίτας εὑρίσκονται εἰς Πελοπόννησον ν' ἀπεράσωσιν εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος των, καὶ ἐλπίζω ν' ἀκούσωσι μερικοί. Ὁ Γενναῖος προχωρήσας ἕως τὰ Κοντοβούνια, καὶ στενοχωρηθεὶς μεγάλως ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ προχθὲς μὲ τὰ στρατεύματά του κατὰ διαταγήν μου· ὁ δὲ Κολιόπουλος μένει ἀκόμα εἰς τὰ μέρη τοῦ Κλειδιοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς μὴ δυνάμενος ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἔλλειψιν αὐτήν, ὀπισοστρέφει εἰς Λιοδώραν. Πῶς θέλει δυνηθῶμεν τὸν χειμῶνα νὰ συνταχθῶμεν, ἢ αὐτοὺς τοὺς στρατιώτας μας νὰ βαστάξωμεν, ἀγνοῶ· χρειαζόμεθα μόνον ἐδῶ καθ' ἡμέραν πεντακόσια ταΐνια διὰ τοὺς ἐδικούς μας στρατιώτας, καὶ διὰ τοὺς ἀπὸ διάφορα μέρη ἐρχομένους καπεταναίους, καὶ αὐτὰ τὰ προβλέπομεν ἀφ' ὅσα ἔχομεν δι' ἐφοδιασμὸν τοῦ φρουρίου τῆς Καρυταίνης, καθὼς φουσέκια, ἀνὰ ὀλίγα, μὲ τὰ ὁποῖα παρηγοροῦμεν ὁπωσοῦν τοὺς γενναίους Ἀρκαδίους καὶ Μεσσηνίους. Τοὺς στρατηγοὺς Πετιμεζᾶν, Μελετόπουλον, Σισίνην καὶ Κουμανιώτην διώρισα ν' ἀφήσωσι περὶ τὰς Πάτρας μόνον τὰς ἀναγκαίας φυλακὰς καὶ νὰ διαλύσωσι τὰ σώματά των.

Ὁ ἀπεσταλμένος μου πρὸς τὸν Ἀρχιστάτηγον δὲν ἐπέστρεψε διὰ νὰ μάθω τί ἔπραξε περὶ τροφῶν· ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων, δὲν εἶναι στρατόπεδον συγκεντρωμένον, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται ἂν ὄχι νὰ βλάπτῃ, τοὐλάχιστον νὰ ἐμποδίζῃ τὰς ἐχθρικὰς προσβολάς, καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ λαοὶ μένουν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ· τὸ ἐν Πάτραις τακτικὸν σῶμα τοῦ ἐχθροῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, ὅπου ἡσυχάζει ὁ Ἰμπραΐμης· ἡσυχάζουν ὁμοίως καὶ οἱ ἐν Τριπολιτζᾷ· νὰ ὑπενθυμίσω καὶ μὲ τὴν παροῦσάν μου πρὸς τὴν Κυβέρ-

νησιν τὴν ἀνάγκην τῶν τροφῶν, ἐνόμισα περιττὸν, διότι ἀπειράκις τὴν ἀνέφερα καὶ αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς εἶναι ὁμολογουμένη· ἐγὼ ἐκπληρῶ τὸ χρέος μου, πρὸς ἀποφυγὴν κάθε ἐλέγχου τῆς συνειδήσεώς μου· κα' μένω εὐσεβάστως, εὐχόμενος νὰ γίνῃ, κἂν τώρα μικρὰ προμήθεια.

5. Δεκεμβρίου 1827. ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς
Θ. Κολοκοτρώνης.

Σεβαστέ μου Πατριῶτα Κολοκοτρώνη.

. . . .

Χθὲς ἦλθε γράμμα παρὰ τοῦ Κυβερνήτου ἀπὸ 17]29 8βρίου, ὅστις λέγει νὰ μὴ τὸν στείλωμεν πλέον Ἑλληνικὸν Πλοῖον, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου φθάνει μὲ σημαίαν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν, γράφει καὶ πρὸς τὸν Βιάρον ὅτι ἔρχεται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι θὰ ἀράξῃ εἰς Κέρκυραν· διὰ τοῦτο, λέγει, νὰ θυσιάσῃ καὶ αὐτὸς τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ χάριν τῆς Πατρίδος· τὸν προσμένομεν λοιπὸν ἀπὸ ὥραν εἰς ὥραν· εἴθε, εἴθε, εἴθε ἔλθει. . . . σήμερον ἦλθε γράμμα ἐκ Σύρου τῶν 5 Δεκεμβρίου· πλοῖον ἐλθὸν ἐκεῖ διὰ 48 ὥρας ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν λέγει, ὅτι ὁ Σουλτάνος ἐκστρατεύει εἰς Ἀνδριανούπολιν· διώρισε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν ἀνὰ 300 ἄνθρωποι ἀπὸ κάθε συνάφι· θὰ τον ἀκολουθήσῃ καὶ ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων, καὶ οἱ Πρέσβεις τῶν φιλικῶν δυνάμεων, ἐκτὸς ἐκείνων, ὁποῦ του ἔκαυσαν τὸν στόλον· οὗτοι ἀνεχώρησαν ὁ μὲν εἰς Ὀδησσὸν, ὁ δὲ εἰς Αἰγαῖον Πέλαγος· οἱ Ναύαρχοι Δεριγνὴς καὶ Χαμελτὼν ἔλαβον μετ' αὐτῶν συνέντευξιν εἰς τὰ Βουρλᾶ· ἔλαβον καὶ τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Σμύρνην, ὁποῦ φυλάττουν τὴν εὐταξίαν μὲ τριάντα πολεμικά· οἱ δὲ πρέσβεις μεταβαίνουν εἰς Κέρκυραν· ὁ Σουλτάνος ἐμβιβάζει τοὺς φράγκους εἰς τὰ πλοῖα καὶ τοὺς ἀφίνει ν' ἀναχωρήσουν ὅπου θέλουν· ὁ Μαρησιάλος Μαρμὼν (ἐκ τῶν περιφήμων τοῦ Ναπολέοντος στρατάρχων) μὲ 30 χιλ. Γάλλους μετέβη εἰς τὴν Ἀφρικὴν κατὰ τῶν Ἀλγερίνων.
. . . . Σᾶς προσφέρω τὸ σέβας μου.

τῇ 8 Δεκεμβρίου 1827. ὁ Συμπολίτης Σας
Ἐν Αἰγίνῃ. Ν. Σπηλιάδης.

Πρὸς τὸν Ἰμπραΐμ-Πασᾶν.

Ὁ πόλεμος κινεῖται ἀπὸ τὰ ἔθνη ὑπὲρ δικαιωμάτων, ἀλλ' οἱ μεγάλοι ἄνδρες των δὲν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς συμ-

παθείας καὶ φιλανθρωπίας· ὁ Μεγαλόφρων Μπαμπᾶς σου ἄξιον γέννημα τῆς πατρικῆς μας γῆς, εἰς ὅλον τοῦτον τὸν έπταετῆ ἀγῶνά μας, τοῦτον τὸν δρόμον ἐβάδισεν εἰς τὴν Μητρόπολίν του· ἑπόμενον εἶναι ν' ἀναδειχθῇ καὶ ὁ υἱός του ἄξιος γόνος τοιούτου πατρὸς, τοῦτο μὲ ἔδωσεν ἀφορμὴν νὰ σᾶς γράψω καὶ ἐγὼ ὡς στρατιώτης, ἐνῷ πολλοὶ ἄλλοι σᾶς ἔγραψαν καὶ σᾶς παρεκάλεσαν, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω φιλικῶς, χωρὶς ν' ἀμφιβάλω περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς αἰτήσεώς μου νὰ μοῦ χαρίσῃς δύο αἰχμαλώτους τὸν Χατζῆ Χρῆστον Βούλγαρην καὶ Μιχάλην Σισίνην, καὶ ἐνῷ θέλεις κάμει ἔργον φιλανθρωπίας καὶ παληκαρίας, θέλεις ὑποχρεώσει καὶ ἐμὲ νὰ σοῦ γνωρίζω τὴν χάριν διὰ βίου, ἕτοιμος νὰ σὲ δουλεύσω κἀγὼ εἰς ὅ,τι τοιοῦτον μὲ γνωρίσῃς ἄξιον.

Ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν Στρατευμάτων,
Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Ἀφοῦ, ὡς ἐῤῥέθη, μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Χέρσος Ἑλλὰς ἅπασα ὑπετάχθη εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁπλαρχηγῶν της καὶ μάλιστα οἱ τῆς Ἀκαρνανίας μετεχειρίζοντο τὰ λεγόμενα καπάκια· ὁ Τζούρτζ περὶ τὸν Ὀκτώβριον μετὰ τὴν ἐν Πύλῳ Ναυμαχίαν ἀπεφάσισε ν' ἀπέλθῃ μετὰ 2000 περίπου εἰς Τριζόνι, πλὴν μετὰ ταῦτα, μεταβαλὼν σχέδιον, ἀπῆλθε περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου εἰς Δραγαμέστον, καὶ ἐξέδοτο τὴν κάτωθι διακήρυξιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἵνα δράξωσιν αὖθις τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των· καὶ τῳόντι ὁ πλεῖστος λαὸς τῆς Ἀκαρνανίας ἕνεκα τῆς διακηρύξεως ταύτης ἔδραμε καὶ ἐτάχθη ὑπὸ τὰς Ἑλληνικὰς σημαίας. Ἀλλ' οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἐπέμενον ἀκολουθοῦντες τὰ Τουρκικὰ στρατόπεδα ἐκτὸς τοῦ Τζόγκα, ὡς ἐμφαίνεται ἀπὸ τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ Ῥάγκου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Τζούρτζ προσεκάλεσε καὶ τοὺς ἐν Κορίνθῳ μένοντας ὁπλαρχηγοὺς στερεοελλαδίτας, ἤτοι τὸν Τζαβέλαν, Χατζῆ Πέτρον, Σπύρον Μίλιον καὶ λοιποὺς, μετὰ 2000 στρατιωτῶν νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ στρατόπεδόν του· ἐπίσης προ-

σεκάλεσε καὶ τὸν Γενναῖον καὶ Σισίνην μετὰ 1500, οἵτινες, καθὼς καὶ οἱ ἐν Κορίνθῳ, ἐκίνησαν διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Τσούρτζ· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ, ἀφιχθέντος τοῦ Κυβερνήτου, ἐπέστρεψαν ἕνεκα τούτου οἱ μὲν Πελοποννήσιοι εἰς τὰς θέσεις των, οἱ δὲ ςερεοελλαδῖται εἰς Ναύπλιον.

Ἰδοὺ τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἔγγραφα.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς πολεμικοὺς καὶ λοιποὺς Ἕλληνας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

Αἱ περιστάσεις τῆς πατρίδος σας αἱ τωριναὶ, χάρις εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, εἶναι αἱ καλλίτεραι παρ' ἄλλοτε ποτέ· ὅθεν ἀπὸ σᾶς τοὺς ἰδίους κρέμαται ἢ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἢ νὰ μείνητε σκλάβοι τῶν Τούρκων μὲ μεγάλην ἀτιμίαν· τὰ συμβάντα ἕως τώρα τὰ πολεμικὰ καὶ πολιτικά σας ἔγειναν πλέον γνωστὰ, τρέξατε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι τῆς ἐνδόξου ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν τόσοι ἀνδρεῖοι καὶ ἐνάρετοι συμπατριῶταί Σας ἠγόρασαν μὲ τὸ αἷμά των, δράξατε τὰ ὅπλα καὶ τρέξατε νὰ πιάσητε τὰς θέσεις ἐκείνας ἀπὸ τὰς ὁποίας ἠμπορεῖτε νὰ προφυλάξητε τοὺς τόπους σας, τὰ πράγματά σας, ὑποστατικὰ καὶ ζωντανά σας, καὶ ἔσεσθε βέβαιοι ὅτι θέλω σᾶς βοηθήσει μ' ὅλους τοὺς τρόπους νὰ κερδήσητε τὴν ἐλευθερίαν σας· μὴ χάνετε τὴν καλὴν ταύτην εὐκαιρίαν, μὴν ὑποφέρητε νὰ ἦσθε δοῦλοι εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔπρεπε νὰ τὸν ὁρίζητε μόνοι σας· δράξατε λοιπὸν ὅσον τὸ γρηγορώτερον τὰ ὅπλα. Διακηρύττω πρὸς πάντας ὅτι λησμονῶ ὅλα τὰ περασμένα, ἀναγνωρίζω ὡς πατριώτας ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι ἑνωθοῦν εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν μὲ τὰς σημαίας τῆς πατρίδος· θέλω προστατεύσει καὶ προφυλάξει τὰ ὑπάρχοντα ὅλων· δὲν θέλω συγχωρήσει εἰς κανένα ν' ἁρπάσῃ τὸ παραμικρὸν, ἐκτὸς ἐκείνων (ἂν θὰ φανοῦν τοιοῦτοι διεστραμμένοι) ὅσοι θὰ μείνουν μὲ τὸν ἐχθρὸν ὕστερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν προκήρυξιν. Εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν σᾶς συσταίνω τοὺς Ἀρβανίτας ὅσοι πιασθοῦν αἰχμάλωτοι, νὰ τοὺς μεταχειρισθῆτε μ' ὅλην τὴν φιλανθρωπίαν· θέλει λαμβάνει ἀρκετὴν ἀμοιβὴν (μπαχξίσι) ὅστις φυλάττει τὴν ζωὴν τῶν αἰχμαλώτων. Εἰς τὰ ὅπλα λοιπὸν πολεμισταὶ Ἕλληνες ὅσοι κατοικεῖτε εἰς τὰ ὡραῖα ταῦτα μέρη, αὐτοὶ οἱ τόποι εἶναι ἐδικοί σας καὶ εἰς τὸ χέρι σας εἶναι ν' ἀποφασίσητε ἂν πρέπῃ νὰ τρώγετε τὸ πικρὸ ψωμὶ τῆς σκλα-

είας βρεγμένον μὲ τὰ δάκρυά σας, ἢ ἂν πρέπῃ ν' ἀπολαμβάνητε μ' ἀφθονίαν τὰ καλὰ τῆς ἐλευθερίας.

Δραγαμέστον τῇ 26 Νοεμβρίου 1827. ὁ Ἀρχιστράτηγος.
Ἐκ τοῦ Ἀρχιστρατηγείου Ρ. Τζούρτζ.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Γεν. Ἀρχ. τῶν Πελοποννησίων Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἐξοχώτατε Ἀδελφέ.

Θείᾳ χάριτι μάθε ὅτι ὑγιαίνομεν, τὸ αὐτὸ ἐπιθυμοῦντες καὶ διὰ τὴν ἐξοχότητά σας· εἰς τὰς 16 τοῦ παρελθόντος εὐωδώσαμεν μετὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου εἰς τὴν ἱερὰν Γῆν τῆς Ῥούμελης, ἐστρατοπεδεύθη ὁ Ἀρχιστράτηγος εἰς τὸ σκάλωμα Δραγαμέστου, εἰς τοῦ ἁγίου Ἠλίου, καὶ εἰς τὸ χωρίον Δραγαμέστου.

Ἡμεῖς μᾶς ἐδιώρισε καὶ ἤλθομεν ἐξῶ μὲ ἱκανὴν δύναμιν, διὰ ἐμπροσθοφυλακὴν, οἱ ἐχθροὶ ἐτραβίχθηκαν κατὰ τὸ Λυγοβίτσι, Μαχαλᾶ, καὶ ἐκεῖσε ὁ Βεληκογιάτσης μ' ὅλην τὴν δύναμίν του, καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Τουρκοκαπετανίων Ἀνδριούλαν τοῦ Ἴσκου, ὅστις εἶναι ὁ διάδοχος τοῦ Μωάμετ, Εὐαγγέλη τοῦ Τουρκομίτσιου Κοντογιάννη, Τουρκοτσαΐκου ἀπὸ Βλωχὸν, καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Παλαιοτούρκου Γώγου, συμποσούμενοι ὡς χίλιοι, ἐστρατοπεδεύθησαν εἰς τὴν Σρῆκαν ἔναντι τοῦ Μαχαλᾶ, πεφοβισμένοι ὅμως καὶ κατατρομασμένοι, ἐπειδὴ ὁ λαὸς ὅλος, οἱ οἰκοῦντες τὴν Δυτικοελλάδα προσέτρεξαν εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν ἀδελφῶν των Ἑλλήνων Χριστιανῶν, καθὼς καὶ ὁ στρατ. Κ. Τζόγκας, ὅστις ἐκβαρκαρισθεὶς εἰς τὸ σκάλωμα μᾶς ἦλθε μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως καὶ ἡνώθη μεθ' ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν του.

Τοὺς δρόμους τοῦ Μεσολογγίου τοὺς ἐκόψαμεν ὅλους καὶ οἱ ἐν Μεσολογγίῳ ἔχουν μεγάλην ἀπορίαν τροφῶν· τὸ Βασιλάδιον πολιορκεῖται παρὰ τοῦ Ἄστιγγος, τὸ ὁποῖον ὅσον οὔπω ἐλπίζω νὰ παραδοθῇ, πρὸς τὸ παρὸν δὲν εἶναι κάμμία ἐχθρικὴ δύναμις, παρὰ ἐπειδὴ ὁ Κιουταχῆς ἐσυμπεθέρευσε τὸν Τουρκογεννημένον Ἀνδρεούλην Ἴσκου μὲ τὸν Τουρκομῆτσον Κοντογιάννην καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Θυγατέρα του ὁ Ἀνδρέας, ἄφησε τὸν γέροντα τὸν αἰσθητὸν ἀντίχριστον Ῥεχέμι εἰς τὸν Κιουταχῆν, καὶ ὁ Τουρκοανδρέας μὲ τὸν Τουρκομήτσου Εὐαγγέλην καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Βελήμπεγη, ἦλθον διὰ νὰ φυλάξουν τὰς θέσεις, τῶν ὁποίων ὁ Κιουταχῆς

ἐχάρισεν ἀπὸ ἕνα τσιφλίκι καὶ τὰ δέκατα τῶν ἐπαρχιῶν των, καὶ τοὺς Κισλάδες διὰ τοὺς μισθούς των· τοῦ ἔδωσαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ὀπαδῶν των Τουρκοκαπετανέων καὶ Τουρκοσεβαστῶν ἄρζι-Μουαζὰρ πρὸς τὸ Δοβλέτι, ὅτι νὰ ἦναι παντοτεινοὶ σκλάβοι του καὶ νὰ δουλεύσουν πιστῶς τὸ Δοβλέτι, καὶ νὰ σκοτόνουν ὅντινα τοῦ λοιποῦ ἤθελεν ἀναφέρει γένος ἀπὸ τοὺς στερεοελλαδίτας, καὶ νὰ στέλουν τὸ κεφάλι του εἰς τὸ Δοβλέτι· καὶ τὰ ὑπάρχοντά του νὰ γίνωνται μιρή, καὶ οὕτως μετεχειρίσθησαν ἕως τώρα, ὅσων ἦτο μὲ τὸ γένος ἐπῆραν τὰ ὑπάρχοντά των, ἐσκλάβωσαν τοὺς ἐδικούς των καὶ ὅσους ἐβγῆκαν νὰ προσκυνήσουν τοὺς ἐσκότωσαν, εὐθὺς ὅμως ὅπου ἐξεβιβάσθημεν ἐδῶ, ἔτρεξεν ὅλος ὁ λαὸς εἰς τοὺς ἀδελφούς των Ἕλληνας, καὶ αὐτοὶ ἔμειναν ὡσὰν τοὺς μασκαράδας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ των Βελήμπεη, εὑρισκόμενοι εἰς κακὴν κατάστασιν, ὡς ὁ Ἰούδας ὁ προδότης· τὴν ἐρχομένην ὅμως ἑβδομάδα ὅπου μετὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου μας θὰ κινηθῶμεν διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης καὶ Πρεβέζης καὶ νὰ περάσωμεν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὰ ἐμπρὸς διὰ νὰ ζυγώσωμεν εἰς τὰ σύνορα τῆς Θετταλίας διὰ νὰ βοηθήσωμεν καὶ τοὺς εἰς Τρίκερη ἀδελφούς μας τοὺς ὁλονὲν πολεμοῦντας ἀγνοῶ τότε ποῦ θὰ τρυπώσουν οἱ Τουρκοζυμωμένοι καὶ προδόται τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πατρίδος.

Ὁ Ὀμὲρ-Πασᾶς τοῦ ἐδόθησαν Μανσούπι τὰ Τρίκαλα καὶ ὁ Αἴπακτος, καὶ ἔρχεται ἀπὸ Θεσαλλονίκην, μ' ὀλίγην ὅμως δύναμιν, τὰ Λαλιότικα καὶ λοιπὰ Μωραΐτικα χαρέμια ἐπέρασαν διὰ τοῦ Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου δὶ Ἄρταν καὶ ἀπ' ἐκεῖ μανθάνομεν διὰ Ἀλβανίαν. Ἐκ τοῦ στρατοπέδου Χρυσοβίτσης.

Τῆς 10. 10βρίου 1827. ὁ Ἀδελφός Σας

Γιανάκης Ῥάγκος.

Ὀλίγα δὲ ὡς πρὸς τὰ περὶ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας ὡς ἐπεφυλάχθημεν (ἐν σελίδι 191, σημ.). ἵνα καταχωρήσωμεν τὰ περὶ ταύτης ὑπάρχοντά τινα ἔγγραφα.

Συγκροτηθεῖσα ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐθνικὴ συνέλευσις (ὡς ἐν σελ. 34 εἴπομεν) ἐσύστησε τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κράτους ἤτοι τὸ Βουλευτικόν, τὸ ἐκτελεστικόν, τὰς Γερουσίας τῆς

Πελοποννήσου καὶ τῆς Δυτ. Ἑλλάδος καὶ τὸν Ἄρειον Πάγον τῆς Ἀνατολικῆς. Ἀλλ᾽ ἡ Κυβέρνησις αὕτη μὴ ἔχουσα μήτε ὑπόληψιν, μήτε ὑλικὰ μέσα δὲν ἠδύνατο νὰ διοικήσῃ σκοπίμως τὸ ἔθνος, μήτε νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Οἱ νοημονέστεροι λοιπὸν προϊδόντες ὅτι τὸ Δημοκρατικὸν ἐκεῖνο σύστημα δὲν ἦτον ὠφέλιμον, καὶ ὅτι ἦτον ἀνάγκη κέντρου ἑνώσεως καὶ ἐνεργείας δραστηριωτέρας κατὰ τὴν δεινὴν ἐκείνην θέσιν εἰς ἣν εὑρίσκετο τὸ ἔθνος, ἀπέβλεψαν εἰς τὴν Εὐρώπην νὰ ζητήσωσιν ἡγεμόνα καὶ πρὸς τοῦτο ἐγένοντο διάφοραι δοκιμασίαι.

Κατὰ δὲ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1823 ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1824, ἐσυστήθη εταιρία τις, ἥτις ἀπέστειλεν εἰς Παρισίους τὸν Σ. Βιτάλην Ζακύνθιον, διατρίψαντα πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Γαλλίαν, ἵνα ἐνεργήσῃ ν᾽ ἀναγορευθῇ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ἂν δέχηται, ὁ Ἱερώνυμος Βοναπάρτης, ἢ ὁ Εὐγένειος Βερνουᾶ (Ἀντιβασιλεὺς ἄλλοτε τῆς Ἰταλίας). Ἀλλ᾽ ὁ Βιτάλης οὗτος μεταβὰς εἰς Παρισίους ἐσχετίσθη καὶ συνεννοήθη περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς μετὰ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου Δουκὸς τότε τοῦ Ὀρλεάνς, ὅστις ἀπέστειλε τὸ 1825 τὸν Στρατηγὸν Ῥώσχην (Ἴδ σελ. 198) εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἐνεργήσῃ ν᾽ ἀναγορευθῇ Βασιλεὺς αὐτῆς ὁ Υἱὸς αὐτοῦ Δοὺξ Δνεμούρ. Ὁ Στρατηγὸς οὗτος ἀφιχθεὶς ἐνταῦθα μετὰ τοῦ Βιτάλη εὗρεν ὁμόφρονάς του τὸν Ι. Κωλέττην, Κ. Μαυρομιχάλην, Γ. Αἰνιάν, Θεοτόκην καὶ ἄλλους· καὶ μετ᾽ αὐτῶν διενήργει προσφέρων καὶ δῶρα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του.

Ἡ Ἀγγλία πληροφορηθεῖσα τὰς ῥηθείσας ἐνεργείας τοῦ Φιλίππου καὶ μὴ θέλουσα τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπέμβασιν τῆς Γαλλίας, ἵνα ματαιώσῃ τοὺς σκοπούς της διετέθη νὰ προστατεύσῃ τὴν Ἑλλάδα. Συνέστη δέ, τῇ συνεργείᾳ τοῦ ἁρμοστοῦ τῆς ἑπτανήσου Ἄδαμ, ἐπιτροπὴ ὑπὸ τοῦ Ῥώμα, Κ. Δραγόνα καὶ Π. Στεφάνου, ἐπὶ σκοπῷ νὰ μεσολαβήσωσιν ὅπως οἱ Ἕλληνες ζητήσωσι τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας.

‘Ο Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν ὁμοφρόνων του (Ἴδ. σελ. 117.) νομιζόμενοι ὡς Ῥωσσόφρονες κατατρέχθησαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς φατρίας, ἥτις πρὸς τοῦτο κατεχράσθη τὸ πλεῖστον δάνειον καὶ τοὺς περιώρισεν εἰς Ὕδραν· ἀλλὰ ἀφιχθέντος τοῦ Ἰμπραίμη ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη ἐκ τοῦ ἐπικειμένου τούτου κινδύνου νὰ τοὺς ἐκβάλῃ (Ἴδ. σελ. 130)· ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης διωρίσθη πάλιν Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου. Διὰ νὰ τελεσφορήσωσι δ' οἱ ἐνέγειαι τῆς ῥηθείσης ἐπιτροπῆς, ἔπρεπε νὰ ἦναι σύμφωνοι ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν λοιπῶν προκρίτων τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὴν πίστιν τῶν ὁποίων ἀμφίβαλλον οἱ Ἄγγλοι ἕνεκα τῶν παρελθόντων. Διὰ τοῦτο ὁ Κ. Ῥώμας ἔγραψε τὴν κατωτέρω ἀπὸ 25 Μαΐου 1825 ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην· οὗτος δὲ ἀπήντησεν ὅτι ὁμοφρονεῖ μ' ἐκείνην τὴν δύναμιν, ἥτις ἤθελε δώσει χεῖρα ἀρωγὸν ἵνα καταστῇ ἡ Ἑλλὰς ἀνεξάρτητος, καὶ τοῦτο ἐγγυᾶται ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Πεπονολονήσου. Ἐπομένως ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Ζαΐμης, ὁ Νοταρᾶς, οἱ Δεληγιάνναι καὶ λοιποὶ λησμονήσαντες τὰ παρελθόντα, ἡνώθησαν μετὰ τῶν πρώτων ἀντιπάλων των, ἤτοι τοῦ Κουντουριώτου καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ λοιπῶν, καὶ ἐκ συμφώνου ἐτελείωσαν τὴν ἀνοφοράν, δι' ἧς ἐζήτουν οἱ Ἕλληνες τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τὸ σχέδιον ὅπερ εἶχε στείλει αὐτὴ ἡ ἐπιτροπή. Ἡ ἀναφορὰ δὲ αὕτη ὑπεγράφη παρὰ τοῦ Μιαούλη καὶ Κολοκοτρώνου ὡς Προέδρων τῶν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τοῦ Κράτους καὶ ἀρχηγῶν τοῦ μὲν τῶν κατὰ τὴν θάλασσαν δυνάμεων, τοῦ δὲ τῶν κατὰ τὴν ξηράν· προσυπεγράφη παρ' ὅλων σχεδὸν τῶν κληρικῶν, στρατιωτικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἀρχηγῶν τοῦ Κράτους, καὶ ἐστάλη διὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Μιαούλη εἰς τὴν Ἀγγλίαν· τότε δὲ καί τινες Γαλλοφρονοῦντες ἀπεύθυναν ὁμοίαν περὶ προστασίας ἀναφορὰν πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας· ὁ δὲ Ἀναγνωστόπουλος μετά τινων ἄλλων εἰς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας.

Ἀλλ' ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις διεκήρυξεν ὅτι θέλει τηρήσει αὐστηρὰν οὐδετερότητα εἰς τὸν μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος πόλεμον, καὶ εἰς ἀπάντησιν τῆς ῥηθείσης ἀναφορᾶς τῶν Ἑλλήνων ἐδηλοποίησε τὴν ἀπόφασιν ταύτην διὰ διπλωματικοῦ καλάμου ὁ τότε ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς Γ. Κάνιγγ πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ Μιαούλην· πλὴν μετὰ ταῦτα τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ περιδόξου τούτου Γ. Κάνιγγος ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ μετὰ τῆς Ῥωσίας διὰ τὴν διαῤῥύθμισιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοῦτο εἰς τὴν Ῥωσσίαν τὸν Δοῦκα Οὐελιγκτῶνα· καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 23. Μαρτίου πράξεώς των ἀνέλαβον ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ῥωσσία νὰ ἐνεργήσωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὴν κατάπαυσιν τοῦ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πολέμου. Ἐπομένως καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας διατεθειμένος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος προσετέθη εἰς τὴν Ἀγγλορωσσικὴν συμμαχίαν, καὶ οὕτως ἐκ συμφώνου διέπραξαν καὶ αἱ τρεῖς Δυνάμεις ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ὑπάρξεως τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐπομένως ἀνεγνωρίσθη ὡς αὐτόνομος καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν βίβλον τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν.

Ἰδοὺ καὶ τὰ περὶ τούτων ἔγγραφα.

Γενναιότατε, Ἀνδρειότατε καὶ ἀμετάβλητε ἀγαπητὲ

Ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Ζακύνθῳ τῇ κά. Μαΐου ΑΩΚΕ.

Ἡ ἀγαθὴ καρδία σας ὁποῦ καλῶς γινώσκει τὰ καθαρώτατα τῶν φρονημάτων μου, καὶ τὴν ἄδολον καὶ ἀσύγχιστον φιλίαν ὅπου πάντοτε σᾶς ἐπρόσφερα, εἶμαι βέβαιος, πῶς θέλει καταλάβεις μὲ ποίαν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἄκουσα τὸν ἔνδοξον γυρισμόν σας καὶ τὴν ἀναπόκτησιν τῆς προτέρας Σας φήμης καὶ τιμῆς. Παρακαλῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς τὸ ὑπέρτατον ὂν νὰ σᾶς ὁδηγῇ καὶ νὰ σᾶς διατηρῇ εἰς ὅλα σας τὰ βήματα, καὶ νὰ σᾶς ἀξιώσῃ νὰ τελειώσετε τὴν ἐκστρατείαν ταύτην μὲ θριάμβους καὶ τρόπαια, καθὼς καὶ ἄλλοτε ἐπετύχετε. Τώρα, ἀδελφέ, εἶναι καιρὸς ν' ἀθανατίσετε τὸ ὄνομά σας, καὶ νὰ ἐπιστηρίξετε τὴν εὐτυχίαν τῆς Πατρίδος· ἡ

παροῦσα θέσις σας καὶ ἡ κοινὴ γνώμη τῶν λαῶν ὡς ἐλευθερωτὴν τοῦ γένους σᾶς καταστaίνει. Κάμετε νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, ὅτι τὸ μόνον κοινὸν συμφέρον ἐστάθη καὶ εἶναι πάντοτε ὁ σκοπός Σας· ἐδοκίμασαν οἱ Ἕλληνες πολλὰ ἄλλα μέσα, ἐμεταχειρίσθησαν πολλὰ ἄλλα ὑποκείμενα, ἀλλὰ ἡ πρᾶξις ἀπέδειξε, ὅτι ποτὲ δὲν λαμβάνουσι καλὴν πρόοδον τὰ πράγματα, ὁπόταν οἱ ὁδηγοὶ τῶν ὑποθέσεων ἀλληλομαχοῦνται διὰ ἰδιαιτέρους σκοπούς· ἡ φιλαρχία καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια τὰ πλέον καλὰ συστήματα ματαιώνει. Ἄχ! ἀδελφὲ πόσα ἔπραξα, πόσα ἐσυμβούλευσα, πόσα ἀκαταπαύστως ἐβοήθησα, ἀλλὰ ὅλα ματαίως, ἦλθε τὸ πρᾶγμα εἰς τέτοιαν κατάστασιν, ὥστε ὁπού ἐκινδύνευσε τέλος πάντων νὰ ἐξαλειφθῶσιν ὀκτὼ χρόνων προετοιμασίαι, καὶ σχεδὸν εἰπέ ε θυσίας ἀναριθμήτους καὶ θριάμβους τῶν ἀνδρείων τῶν Ἑλλήνων· φυλαχθῆτε τὸ λοιπὸν νὰ μὴ πέτετε εἰς τὰς παγίδας ἐκείνων ὁποῦ σᾶς προσποιοῦνται φιλίαν, ἀλλὰ ζηλοτυποῦσι τὴν παροῦσάν σας δόξαν· οἱ πλέον ἐπικίνδυνοι ἐχθροὶ εἶναι οἱ οἰκοκυραῖοι, ἐνθυμηθῆτε τὰ ὅσα σᾶς ἐπροφήτευσα ἐγγράφως καὶ ἐνεργήσατε διὰ συγγενῶν σας καὶ φίλων. Προσέξατε νὰ τρέξετε τὸν ἔντιμον δρόμον σας, καὶ νὰ πάρετε ἐπάνω σας τὸ τιμόνι τοῦ ἔθνους, ὁπόταν βαστάξετε τὴν πολιτικὴν, καὶ συνεννοηθῆτε μὲ τὴν θάλασσαν διὰ μέσου τοῦ ἀνδρειοτάτου Μιαούλη, καὶ μὲ τὴν στερεὰν διὰ μέσου ἄλλου εἰλικρινοῦς ἀνδρὸς, καθαρίζετε τὰς ὑποψίας των, αἵτινες τοὺς κάμνουν νὰ πιστεύσουν, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι δὲν καταδέχονται τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ θέλουσι μόνοι τους νὰ βασιλεύσουν. Βάλλετε τοῦτο πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ βεβαιωθῆτε, ὅτι δὲν θέλει σφάλλετε εἰς τὴν διαγωγήν Σας. Μὴ δώσετε ἀκρόασιν εἰς τὰ διπλωματικὰ φερσίματα ἐκείνων τῶν παμμιάρων ἀτόμων, οἵτινες τώρα πάσχουσι νὰ σᾶς πλανέσουν μὲ τὸ νὰ σᾶς κάμουν νὰ πιστεύσετε, ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ αἴτιοι τῆς ἐπιστροφῆς σας, διὰ νὰ κερδίσωσι τὴν εὐγνωμοσύνην σας. Αὐτοὶ δοκιμάζουν εἰς τὴν παροῦσαν ἀδυναμίαν των νὰ σᾶς ἑλκύσουν πάλιν διὰ νὰ ἀναλάβωσι τρόπαια διὰ νὰ σᾶς ξανακρημνίσουν· ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐφημερίδας των τὸ τί ἐξέρασαν κατ' ἐσᾶς, καὶ αὐτὸ ἂς σᾶς ἑρμηνεύσῃ τί μέλλει νὰ προσμένετε ἐξ αὐτῶν· ἂς πέσωσι παντάπασιν αὐταὶ αἱ δύο φατρίαι, ἄνευ ἐλπίδος ἀνορθώσεως. Προσέτι σᾶς μεταλέγω νὰ φυλαχθῆτε ἀκριβῶς καὶ συγ-

χρόνως ἀπὸ τὰς παγίδας τῶν ἰδίων συντρόφων τῆς καταστροφῆς σας, ἐπειδὴ καὶ τώρα θεωροῦσιν ὅλοι, ὅτι ἂν ἡ αὐθεντία σας ἐπιτύχῃ εἰς τὰ πράγματα ὅλοι πρέπει νὰ κλίνωσιν εἰς τὰ θελήματά σας· ἡ πολιτική σας καὶ οὐχὶ τὸ πάθος πρέπει νὰ σᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν παροῦσαν καιρίαν περίστασιν. Μεταχειρισθῆτε τώρα τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ λαοῦ, καὶ ὁδηγήσατέ τον εἰς τὴν ἀληθινὴν δόξαν καὶ μὴ τὸν ἀφήσετε νὰ ψυχρανθῇ καὶ νὰ πέσῃ εἰς στοχασμοὺς καὶ εἰς φατρίας· θυσιάσετε τώρα ἀδελφέ! καὶ ἀπὸ τὰ μερικά σας χρήματα διὰ νὰ βαστάξετε τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, καὶ μετὰ ταῦτα ἠμπορεῖτε νὰ κράξετε εἰς λογαριασμὸν ἐκείνους, ὁποῦ ἥρπαξαν καὶ ἔκαμαν κατάχρησιν τῶν δανείων καὶ τῆς περιουσίας τοῦ γένους. Πάσχισον οὕτως πράττοντας νὰ κερδίσετε ὅλην τὴν ὑπόληψιν ὄχι μόνον τὴν ἐσωτερικὴν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοφύλων ὁποῦ πολλὰ συμφέρει· τὰ ὅσα ἀδελφικῶς σᾶς συμβουλεύω μὴ τὰ ῥίξετε ὀπίσω σας ὡς καθὼς καὶ ἄλλοτε ἐκάμετε. Στοχασθῆτε, ὅτι ἐγὼ γνωρίζω ὅλα σας τὰ πράγματα λεπτομερῶς, καὶ ἐσπούδασα ὅσα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἕως τώρα σᾶς ἔβλαψαν ἐσωτερικῶς. Πρέπει τώρα νὰ σᾶς ὁμιλήσω καὶ διὰ τὰς ἐξωτερικὰς βλέψεις ὁποῦ τυχαίνει νὰ ἔχητε πρὸ ὀφθαλμῶν.

Ἡ γνωριμία τόσου καιροῦ ἐλπίζω νὰ σὲ ἔβαλεν εἰς κατάστασιν νὰ ἠξεύρῃς, ἐὰν καὶ ἐγὼ ἐστάθην εἰλικρινὴς πατριώτης καὶ ἐγκάρδιος φίλος σας· ἐλάβετε εὐκαιρίαν ἀκόμη νὰ γνωρίσετε ἐὰν καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἔχω ἀρκετὴν ἰδέαν καὶ προκοπήν. Πρέπει νὰ στοχασθῆτε, ὅτι ἐγὼ διατρίβων ὑπὲρ τοὺς τεσσάρους χρόνους ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ ἔλαβα αἰτίαν νὰ γνωρίσω λεπτομερῶς τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰ τέλη πάσης Βασιλικῆς αὐλῆς· τὸ τί ἐσυνέργησα διὰ τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους ἡ ἱστορία τοῦ ἔθνους κανέναν καιρὸν θέλει τὸ φανερώσει· ὡς τόσον σᾶς λέγω, ὅτι ἡ ἱερὰ Συμμαχία δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ μᾶς ἦναι ὠφέλιμος· οἱ σκοποὶ τοῦ δεσμοῦ της εἶναι ἀντικείμενα παντὸς ἔθνους φιλελευθέρου· ἐὰν καὶ ταῦτα πάρωμεν κατὰ μέρος ἐθεώρησα, ὅτι ἡ Αὐστρία εἶναι καὶ θέλει εἶναι ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἰς τοῦτο εἶναι ἀμετάβλητος ἡ Ῥωσσία, ἐπειδὴ καὶ ἐλιθαργίσθη καὶ ἔχασε καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ Βασίλειον τῶν Ἑλλήνων· ἐπιθυμῇ τώρα ν' ἀδυνατί-

σωσιν καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Γραικοὶ διὰ νὰ ἠμπορέσῃ ἕνα καιρὸν νὰ τοὺς ὑποτάξῃ καὶ τοὺς δύω ἀνεμποδίστως. Ἡ Γαλλία ὁποῦ θεωρεῖ τὴν Ἀγγλίαν νὰ φέρηται εἰς τρόπον ὠφέλιμον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐσυμφώνησε μὲ τὴν Αὐστρίαν νὰ τοὺς πλανέσῃ μὲ δῶρα καὶ μὲ ἄλλα μέσα καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ βοηθῇ καὶ τοὺς Τούρκους διὰ νὰ φέρῃ τὰ πράγματα εἰς τέτοιον βαθμὸν ὁποῦ ν' ἀναλάβῃ ἡ Τουρκία τὴν προτέραν της ἰσχὺν καὶ δύναμιν διὰ τὴν ἰσοσταθμίαν τῆς Εὐρώπης. Αὐτὴ στοχάζεται μὲ τὸ νὰ προσηλωθῶσιν οἱ Γραικοὶ κανενὸς Πρίγκιπος τῆς φαμηλιᾶς της, αὐτὴ νὰ λάβῃ δικαίωμα καὶ δύναμιν νὰ παραδώσῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν ὑποταγὴν τοῦ Τούρκου, ἐπειδὴ γνωρίζει πῶς ἐὰν καὶ θελήσῃ νὰ βασιλεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ ἄλλοι βασιλεῖς δὲν θέλει τὴν ἀφίσουν· ἐὰν σκεφθῶμεν ποία ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς ἐπιθυμεῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐγὼ ἔχω λόγον νὰ κρίνω τὴν μόνην Ἀγγλίαν, καὶ ἐτοῦτο διὰ τί τὴν συμφέρει εἰς τὰ Πολιτικὰ καὶ οἰκονομικά της σχέδια, ἐπειδὴ καὶ ἐτοῦτο ἐμποδίζει τοὺς στερεανοὺς Βασιλεῖς νὰ μεγαλώσωσι μὲ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Γραικίας. Ἡ προτητέρα καταδρομὴ ὁποῦ ἔκαμαν οἱ Ἄγγλοι τῶν Γραικῶν δὲν ἦτον ἄλλο, πάρεξ διὰ τί εἶδαν, ὅτι μὲ τὸ μέσον τῆς μεταβολῆς των ἡ Ῥωσσία ἐτοιμάζετο νὰ ἐκτανθῇ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἑλλάδα· τώρα ὁποῦ ἡ ἄρνησις τῆς Ῥωσσίας ἐψύχρανε τὰς ἐλπίδας τῶν Γραικῶν, τώρα ὁποῦ ἡ Ῥωσσία ἔχασε τὸν πολύτιμον καιρὸν καὶ τὰ μέσα τοῦ παλαιοῦ σκοποῦ της, τώρα ὁποῦ ἴδον, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἔθνος ἀνδρεῖον καὶ ἱκανὸν ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν προτέραν δόξαν ἀφ' ἑαυτοῦ του, στοχάζονται οἱ Ἄγγλοι, ὅτι οἱ Γραικοὶ εἶναι ἀρκετοὶ νὰ βαστάξωσι μίαν θέσιν ἁρμοδίαν, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν στεριανὴν ἐξουσίαν νὰ μὴν ἐκτανθῇ ἔξω τῶν ὁρίων της· ἀπὸ ἐτούτας τὰς αἰτίας θεωροῦμεν καὶ τὰ δάνεια καὶ τὴν ἐλευθερίαν ὁποῦ μᾶς δίδουσιν νὰ σᾶς βοηθοῦμεν καὶ νὰ σᾶς συντρέχωμεν· τώρα ἂν θελήσετε νὰ ἐπιτύχετε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ προσέξετε ἀκριβῶς καὶ νὰ φυλαχθῆτε μήπως καὶ σᾶς συκοφαντίσουν ἄλλην μίαν φορὰν οἱ ἐχθροί σας πῶς εἶσθε ἐναντίος τῶν Ἄγγλων, ἀλλὰ νὰ πασχίσετε μὲ πᾶσαν σας σπουδὴν νὰ τοὺς πείσετε, ὅτι τὴν στερεὰν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γένους τὴν ἐλπίζετε ἀπὸ τὴν μεγαλοψυχίαν τῆς Ἀγγλικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ ἐξωτερικόν· μὴ πλα-

νηθῆτε νὰ κλίνετε εἰς προβλήματα νὰ ἐγκαλέσετε κανέναν ὁδηγὸν ὁποῦ νὰ ἦναι προσκολλημένος μὲ καμμίαν στεριανὴν αὐλήν, διὰ τί τότε ἡ ζηλοτυπία καὶ ἡ δικαία ὀργὴ τῶν Ἄγγλων ἀφεύκτως θέλει κινηθῆ ἐναντίον σας μὲ τὸν ἀφανισμὸν τῆς Πατρίδος· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ κίνδυνος γίνεται εὔκολος διὰ τί εἶναι σημαντικὸς καὶ γείτων, καὶ ἐπειδὴ τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων συμφωνοῦσι τώρα μὲ ἐκεῖνα τῶν Ἄγλλων, πρέπει νὰ προκρίνωμεν ἐτοῦτο ἀπὸ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα. Σᾶς ὁρκίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν Πατρίδα νὰ πάρετε τὰ λόγιά μου ὡς τοῦ εὐαγγελίου ῥητά, καὶ νὰ ἐναντιωθῆτε μὲ ἀποφασιστικὴν ὀργὴν κατὰ παντὸς ἄλλου προβλήματος, ἐπειδὴ ἠξεύρω, ὅτι πολλὰ ἀπεφασίσθησαν ἀπὸ τὰς δύω φατρίας τῶν ἀνοήτων Κυβερνήτων Σας, καὶ μᾶλλον τόρα, ὅπου ἴδον ὅτι μὲ τὴν ἐπιστροφήν σας πηγαίνουν νὰ χάσωσι πᾶσάν τους δύναμιν καὶ ἐλπίδα· θεωρήσατε, ὅτι πλέον σᾶς ἔβλαψαν αὐταὶ αἱ ἰδέαι ὁποῦ ἔδωσαν νὰ καταλάβουν πῶς εἴχετε, παρὰ τὰ ἐσωτερικά των ἐργαλεῖα, ἐπειδὴ καὶ μὲ ἐτοῦτο ἔλαβαν οἱ ἀντίπαλοι τὰ δάνεια καὶ τὰς βοηθείας τῶν Ἄγγλων. Τυχαίνει τὸ λοιπὸν αὐτὰ τα μέσα νὰ τὰ ἀναλάβετε ὁ ἴδιος καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ὑποστηρίξετε τὴν ἐδικήν σας ἀσφάλειαν καὶ τοῦ ἔθνους· καὶ ἂν οἱ ἐναντίοι σας κακῶς τὰ ἐμεταχειρίσθησαν, στοχασθῆτε νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον διὰ ν' ἀποκτήσετε στερεὰν δύναμιν, δόξαν, καὶ ὑπόληψιν ἐσωτερικήν τε καὶ ἐξωτερικὴν αἰωνίαν. Μὴ λείψετε νὰ διαβάσετε μόνος σας τὴν παροῦσάν μου διὰ νὰ ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς ἐτούτας τὰς εἰλικρινεῖς συμβουλάς μου, καὶ νὰ ὁδηγῆσθε ἐξ αὐτῶν εἰς πᾶσαν περίστασιν. Καὶ ὡς καθὼς εἶμαι βέβαιος ὡς φρόνιμος ὅπου εἶσθε θέλει συμφωνήσετε εἰς τὴν ἄδολον γνώμην μου, δὲν θέλει λείψετε νὰ μοῦ ἀποκριθῆτε εἰς ὅλα ἁπλῶς καὶ ἀναλόγως, διὰ νὰ ἠμπορέσω καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ἀπόκρισίν σας νὰ σᾶς ἀποδείξω ὡς καθὼς σᾶς ἐλπίζω ἔμπροσθεν τῶν Βρετανῶν ὡς ἄξιον τῆς εὐνοίας καὶ βοηθείας των, καὶ οὐχὶ ὡς καθὼς σᾶς εἶχαν παραστήσει οἱ παμμίαροι ἐχθροί σας, καὶ ἐτοῦτο θέλει ὠφελήσει ὑπέρμετρα τὴν πατρίδα· ἀλησμονήσατε κάθε ἄλλον στοχασμὸν καὶ κάθε ἄλλην φιλίαν καὶ ὑπόληψιν μερικήν, ἐπειδὴ καὶ πρόκειται λόγος περὶ σωτηρίας τοῦ Γένους, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ προκριθῇ παρά τινος ἄλλου δεσμοῦ· ἐγὼ διὰ τὸ καλὸ τῆς Πατρίδος ἦλθα ἀφήσας τὴν ἰδίαν μου φαμιλίαν, καὶ

οὕτως πρέπει νὰ αἰσθάνεται πᾶς καλὸς Πατριώτης. Μὴ λείψετε νὰ μοῦ ἀποκριθῆτε εἰς ὅλα τῆς παρούσης μου τὰ μέρη, καὶ θέλει σᾶς κάμω ἐμπράκτως νὰ δοκιμάσετε πόσον ὠφέλιμοι ἐστάθησαν αἱ ἀπαθεῖς συμβουλαί μου.

Ταῦτα καὶ ἀσπάζοντάς σας ἀδελφικῶς μένω.

Πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν Σας
Διονύσιος ὁ δὲ Ῥώμας.

Ἰδοὺ τὸ σχέδιον τῆς ἀναφορᾶς ὅπερ ἔστειλεν ἡ ἐπιτροπή.

Ὁ Κλῆρος, οἱ Προστάται, οἱ Ἀρχηγοὶ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Α΄. Παρατηροῦντες, ὅτι τὰ ἀνεξάλειπτα δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ κυριότητος, διὰ τὰς ἐπικρατούσας ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ ἐλευθερίας, καὶ διὰ τὸ ἐκ φύσεως ἔμφυτον τοῦ νὰ διατηρῇ καὶ ἀσφαλίζῃ ἕκαστος τὴν ἰδίαν ὕπαρξιν, οἱ Ἕλληνες ἐνωπλίσθησαν μὲ τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς διάστημα πλέον ἐτῶν τεσσάρων ὑπέστησαν ἀποφασιστικῶς καὶ σταθερῶς κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου πεζῶν τε καὶ ναυτικῶν, καὶ εἰς ὅλους τούτους τοὺς κινδύνους, τώρα ἠφάνισαν καὶ τώρα ἄμπωσαν τὰς κολοσσαίας δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ· καὶ τελευταῖον ἐστερημένοι παντὸς μέσου ἀνήκοντος εἰς τοιοῦτον ὑψηλὸν ἐπιχείρημα, καθιέρωσαν οὗτοι διὰ τοῦ αἵματός των τὰ πολύτιμα αὐτῶν δικαιώματα, καὶ ἔδωκαν εἰς τὸν ἐκπεπληγμένον κόσμον ὄχι τόσον κοινὰς ἀποδείξεις, δι' ὅσον εἶναι ἱκανὸς ἕνας λαὸς ἐκ φύσεως γεννημένος διὰ νὰ ζῇ ἐλεύθερος, καὶ ὅστις ἤδη ἠδυνήθη νὰ διασπάσῃ τοὺς βρόχους μιᾶς ἱκανῶς πολυχρονίου καταπληκτικῆς δουλείας.

Β΄. Παρατηροῦντες, ὅτι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων μιᾶς πάλης οὕτως ἀνομοίου, ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπαράμιλλον ἀπόφασιν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

Γ΄. Σκεπτόμενοι, ὅτι πράκτορες τινῶν Ἠπειρωτικῶν δυνάμεων, ἂν καὶ Χριστιανικῶν, δὲν διεφύλαξαν ὁδηγίαν συνεχομένην μὲ τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἐστερέωσαν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῶν αὐτῶν δὲν ἔλειψαν νὰ ἐκθῶσι συνεχῶς ἀντιῤῥήσεις πολιτικαὶ πολυμόρφου οὐσίας καὶ χαρακτῆρος.

Δ΄. Παρατηροῦντες, ὅτι τινὲς τούτων τῶν Πρακτόρων παίζουν

διὰ τῶν ἀπεσταλμένων των, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ εἰσχωρήσῃ εἴς τινας Ἕλληνας ἡ κλίσις διὰ νὰ συστήσουν νέους σχηματισμοὺς πολιτικούς, ἁρμοδίους πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ τέλη τῶν τοιούτων παρακινητῶν.

Ε'. Παρατηροῦντες, ὅτι ὄχι ὀλίγους κατατρεγμοὺς καὶ παρεκβάσεις ὑποφέρει ἡ νόμιμος καὶ τακτικὴ κίνησις τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ ἀπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν θαλασσίων Δυνάμεων τινῶν Βασιλειῶν, οἵτινες κατὰ πάντα τρόπον πειράζουσι τὰ καθήκοντα τῆς διακηρυχθείσης οὐδετερότητος ἀπὸ τὰς αὐλάς των εἰς τὰς Συνελεύσεις τοῦ Λεϊβάχ καὶ Βερώνης.

ς'. Παρατηροῦντες, μὲ μεγάλην θλῖψιν αὐτοὺς τοὺς Χριστιανοὺς ὁπλιζομένους ἐναντίον τῶν ὀπαδῶν τοῦ εὐαγγελίου καὶ εἰς βοήθειαν ἐκείνην τοῦ ἀλκουρανίου· εἰς τρόπον, ὥστε στρατιῶται Εὐρωπαῖοι, ἐναντίον πάσης ἄλλης ἀρχῆς ἀληθοῦς πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς, σπεύδουν νὰ διατάξουν, διορίσουν, καὶ ὁδηγήσουν τὰ στίφη τῶν βαρβάρων, διευθυνόμενα νὰ λεηλατήσουν τὴν ἱερὰν ἐκείνην γῆν, ἥτις σκεπάζει ἀνάμικτα καὶ συγκεχυμένα, τὰ ἀθάνατα κόκκαλα τῶν Κιμώνων, τῶν Τζαμαδῶν, τῶν Λεωνιδῶν, τῶν Βοτζάρων, τῶν Φιλοποιμένων, τῶν Νικηταραίων καὶ Κολιάνων, ὅπερ ἐμποδίζει τὰς προόδους τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως τῆς Ἑλλάδος.

Ζ'. Παρατηροῦντες, ὅτι ἡ Διοίκησις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, εὐτυχὴς εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ λαὸν ἐλεύθερον, εἶναι ἡ μόνη ἥτις διατηρήσασα μέχρι λεπτοῦ καθαρὰν τὴν οὐδετερότητα, περιφρονοῦσα νὰ μιμηθῇ τὰς ἀναφανδὸν βίας, ἢ τὰς νεφώδεις διαχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπ' ἄλλους ἀδιακόπως ἐπράχθησαν καὶ πράττονται εἰς τὴν Ἑλλάδα, Κωνσταντινούπολιν καὶ Αἴγυπτον.

Η'. Σκεπτόμενοι, ὅτι ἡ Βρετανικὴ ἀδιαφορία δὲν ἀρκεῖ ν' ἀντιρρόπήσῃ τὸν ἤδη ἐπηυξημένον ἐξωτερικὸν κατατρεγμὸν πρὸς βλάβην τῆς Ἑλλάδος.

Θ'. Πρατηροῦντες, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὄχι ἀπὸ χαύνωσιν δυνάμεων, οὔτε ἀπὸ ἀδυνατισμένην ἀπόφασιν δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ προεπιχειρῇ, ἀλλὰ διὰ τὰ προρρηθέντα αἴτια, καὶ μάλιστα τὴν πηγάζουσαν ἀπὸ τοῦ νὰ μὴν ἔλαβε ποτὲ Διοίκησιν ὑπερτέραν τῶν παθῶν καὶ σχέσεων.

Ι'. Παρατηροῦντες ὅτι οἱ Ἕλληνες εἰς τοιαύτην γενναίαν μά-

χην, ἢ πρέπει νὰ ἐκβῶσιν ἀπὸ ταύτην νικηταὶ, ἢ θέλουν εἶσθαι τελείως ἀφανισμένοι, ἐπειδὴ οὐδὲν μέσον εἶναι, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ ταύτην τὴν ἀπόφασιν, ἥτις ἤδη κατήντησεν ἀπὸ τὰς φορὰς τοῦ πολέμου καὶ τοῦ χρόνου ἄφευκτος.

ΙΑ'. Παρατηροῦντες τελευταῖον, ὅτι ἂν ἀπὸ ὑπερτάτην χάριν τῆς Προνοίας εὑρίσκονται στερεωμέναι πλησίον μας αἱ Βρετανικαὶ Δυνάμεις, χρεωστεῖ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν παροῦσαν αὐτῆς κατάστασιν νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοῦτο ἐγκαίρως, ὡς καὶ νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ τὴν εὐθύτητα καὶ φιλανθρωπίαν τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς Διοικήσεως.

Ὅθεν πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τῆς τοῦ Κράτους ἐλευθερίας καὶ ἱκανῶς στερεᾶς πολιτικῆς ὑπάρξεως, ἡ Ἑλλὰς, διὰ τῆς παρούσης δημοσίου πράξεως, προσδιορίζει, ἀποφασίζει, θεσπίζει καὶ βούλεται τὸν ἑπόμενον

ΝΟΜΟΝ

Α'. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, δυνάμει τῆς παρούσης πράξεως, ἐκθέτει ἑκουσίως τὴν ἱερὰν Παρακαταθήκην τῆς αὐτοῦ *ἐλευθερίας*, *ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας* καὶ τῆς *Πολιτικῆς* αὐτοῦ *ὑπάρξεως*, ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Β'. Ἡ παροῦσα αὕτη ὀργανικὴ Πρᾶξις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, συνοδεύεται μὲ ἐπὶ τούτῳ διπλοῦν ὑπόμνημα πρὸς τὴν Σεβασμίαν Διοίκησιν τῆς Αὐτοῦ Βρετανικῆς Μεγαλειότητος κατ' εὐθεῖαν εἰς Λονδῖνον καὶ συγχρόνως ἀποστέλλεται ἐμμέσως διὰ τῆς Αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ Λόρδου Μεγάλου Ἁρμοστοῦ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος εἰς τὰς ἡνωμένας ἐπαρχίας τῶν Ἰονικῶν Νήσων.

Γ'. Οἱ πρόεδροι τῶν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τοῦ Κράτους ξηρᾶς καὶ θαλάσσης θέλουν ἑτοίμως ἐκπληρώσει τὸν παρόντα Νόμον.

Ἐν Πελοποννήσῳ τῇ λ'. Ἰουνίου ͵ΑΩΚΕ'.

Ὁ Πρόεδρος τῶν κατὰ ξηρὰν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ Γενικὸς Ἀρχηγὸς τῶν κατὰ γῆν Δυνάμεων.

Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τοῦ Κλήρου, τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν.

Γενναιότατε καὶ ἠγαπητέ μοι ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη
ἐξ ὅλης ψυχῆς σᾶς ἀσπάζομαι.

Ἐν Ζακύνθῳ Θ΄. Ἰουλίου ΑΩΚΕ΄.

Ἐπέμφθησαν τὰ ἀναγκαῖα, ὅθεν ἀπαιτεῖ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐδῶ τοῦ πιστοῦ φίλου Ζαχαριάδη· ὡμίλησα κατὰ μόνας μὲ τὸν Κύριον Πελοπίδαν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβα, καὶ ἐλάβασιν οἱ κοινοὶ φίλοι τὰ γράμματά σας· τὰ λεγόμενα παρὰ τοῦ Πελοπίδου πρὸ πολλοῦ τὰ ἐσκέφθην καὶ τὰ ἐσυνέργησα κατὰ σειράν, αἱ περιστάσεις σᾶς ἀπέδειξαν πόσον ὀρθαὶ ἐστάθησαν αἱ συμβουλαί μου, καὶ μετὰ ταῦτα τί ἔπραξα διὰ νὰ ἐλευθερώσω τὴν ὑπόληψίν σας, κάμνοντας νὰ πέσῃ ἡ προσωπίδα τῶν ἀντικειμένων Σας· τώρα ὅμως βεβαιωθῆτε, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ λάβωσι καλὴν ἀκρόασιν τὰ ζητήματά σας, καὶ πᾶν ἄλλο σχέδιον εἰς τὰ ἔξω ἐὰν δὲν πασχήσετε ὅλαις δυνάμεσι νὰ δώσετε κρότον μὲ κἄποιόν τι σημαντικὸν ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· αὐτὸ σᾶς ἀνανεώνει τὸ δικαίωμα νὰ παριστάνετε λαοὺς καὶ ἐπαρχίας, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν κατάστασίν σας τὴν τωρινὴν ὠλιγόστευσε πολλὰ αὐτὸ τὸ δικαίωμα· εἰς τοῦτο μόνον πρέπει ὅλοι νὰ συντρέξετε ὁμοφώνως χωρὶς ἄργητα· ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζω νὰ σᾶς δώσω πλέον σημαντικὰς ἀποκρίσεις. Σᾶς εὔχομαι ἐκ ψυχῆς καὶ μένω ἀγαπητός Σας ἀδελφὸς

Διονύσιος ὁ δὲ Ῥώμας.

Περιμένομεν μὲ δευτέραν τὰς λαμπρὰς ἀγγελίας κατὰ τοῦ τρισβαρβάρου ἐχθροῦ· εἴθε ἐντὸς ὀλίγου νὰ μᾶς τὰς ἀναγγείλῃς πρὸς ἐντελῆ καὶ ἔνδοξον ἐπιτυχίαν τῶν πράξεών σας! δεχθῆτε ἀπὸ μέρους μου τοὺς ἀπὸ ψυχῆς εἰλικρινεστάτους ἀσπασμούς μας καὶ πίστευσόν μας διὰ παντὸς ὡς ἀδελφούς.

Π. Δ. Στεφάνου, Κωνστ. Δραγώνας.

Ἐκλαμπρότατε ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη!

Χθὲς πρὸς τὸ ἑσπέρας ἔφθασαν ἐνταῦθα οἱ πληρεξούσιοι τῶν Νήσων, μεθ᾽ ὧν σήμερον ἀνταμωθέντες ὡμιλήσαμεν πολλά, οἵτινες μ᾽ ἔδειξαν τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ὑπογεγραμμένα σύμπαντες, μᾶς ἐζήτησαν καὶ τὰ ἡμέτερα, ἵνα ἴδωσι καὶ παραβάλωσι μετὰ τῶν ἀναχειράς των ἂν ὑπάρχωσιν ὅμοια· τούτου χάριν ἐξαποστέλλεται ἐπίτηδες ὁ παρών, καὶ παρακαλεῖσθε ἵνα μᾶς στείλετε τὰ ἀναχειράς Σας εὑρισκόμενα, ἐκεῖνα ἅτινα ὑπεγράψαμεν εἰς Λαγ-

κάδια, καὶ ἐδόθησαν τὰ ἀπαράλλακτα τὰ πρὸς τὸν Κύριον Ζαχαριάδην, ἵνα τὰ παρασυγκρίνωμεν τοῦτο μέν, τοῦτο δέ, ἵνα εὔγωσι καὶ οἱ διαληφθέντες πληρεξούσιοι ἐκτὸς πάσης ἐνδεχομένης ὑπονοίας, τὰ ὁποῖα καὶ σᾶς στέλλονται ὀπίσω· ταῦτα περιμένοντες δὲν ἐκτεινόμεθα περισσότερον, μὴ ἔχοντες καὶ ἑτέραν ὕλην, ἢ νεώτερόν τι ἀντάξιον καὶ διατρέχον, εἰμὴ ὅτι ὁ Πρόεδρος σήμερον περιμένεται ἐξ Ὕδρας ἐδῶ.

Νὰ μᾶς φανερώσετε πρὸς τούτοις ἀπὸ πόσους εἶναι ὑπογεγραμμένον διὰ ῥέγουλάν μας, καὶ πόσοι τῶν πολιτικῶν πόσοι τῶν Στρατιωτικῶν καὶ πόσοι τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου. Νὰ μᾶς φανερώσετε ἔτι ἂν ἦλθε καὶ ὁ κύριος Πελοπίδας καὶ τί εἰδήσεις καὶ γράμματα ἔφερε.

Βρεσθένης Θεοδώρητος, Πανοῦτζος Νοταρᾶς.
Ἀναγνώστης Παπαγιανόπουλος, (ἢ Δελιγιάννης.)

14 Ἰουλίου ἐν Ναυπλίῳ.

Ἐκλαμπρότατε Γενικὲ Ἀρχηγὲ Κ. Θ. Κολοκοτρώνη.

Μὲ τὸν ἐπιφέροντα τὸ ἀδελφικόν μας λαμβάνετε 4 γράμματα ὅμοια ὑπογεγραμμένα ἀπὸ τοὺς ἐδῶ εὑρεθέντες κληρικούς, πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικούς, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ὑπογράψετε ἡ ἐκλαμπρότης Σας ὑπογράφοντες καὶ τὸν Στρ. Κολιόπουλον, καὶ ὅσους ἄλλους εὑρεθοῦν, εἴτε κληρικοί, πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, τὰ διευθύνετε μὲ γραφήν σας καὶ μὲ τὴν ξεχωριστὴν ἐδικήν μας μὲ τὸν ἴδιον ἄνθρωπον καὶ μὲ ἄλλους ἐδικούς μας διὰ νὰ ὑπάγουν ἀσφαλῶς πρὸς τὸν ἀδελφὸν Κύριον Α. Ζαίμην διὰ νὰ ὑπογραφθοῦν καὶ ἀπ' ἐκεῖ καὶ διὰ τῆς εὐγενείας του νὰ σταλθῶσι μὲ τὸν ταχύτατον τρόπον εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτροπήν, καὶ ἐπειδὴ εἶσθε ἀρκετὸς κρίνομεν περιττὸν νὰ σᾶς βαρύνωμεν μὲ ταυτολογίαν.

Τὰ γράμματα αὐτὰ ἔγειναν ὅμοια, ὡσὰν ἐκεῖνα τῶν Νήσων καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν οὔτε εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, οὔτε εἰς τὸν Κ. Ζαίμην εὑρέθη ἀντίγραφον, διὰ νὰ ἴδωμεν τὸν παραλληλισμόν, μ' ὅλον τοῦτο δὲν πειράζει.

Τὰ τῶν Νήσων σήμερον ξεκινοῦνται διὰ τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτροπὴν καὶ διὰ νὰ μᾶς προφθάσῃ πρόχειρος βοήθεια ἐκρίθη εὔλογον καὶ πηγαίνει ἀπ' ἐδῶ σήμερον ὁ Κ. Τρικούπης κατ' εὐθεῖαν εἰς Ζάκυνθον ν' ἀνταμωθῇ μὲ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ὁμιλήσῃ, καὶ λαμ-

βάνη τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας, νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸν μέγαν Ἁρμοστὴν Λόρδον Ἄδαμ· διὰ νὰ τὸν παρακινήσῃ περὶ τῆς ῥηθείσης ἀνάγκης καὶ εἴθε νὰ ἐπιτύχωμεν. Τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἀφοῦ ὑπεγράφησαν ἐδῶ, ἐστάλθησαν καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ ὁπλαρχηγοὺς νὰ ὑπογαφοῦν καὶ διὰ τῆς Ὕδρας νὰ σταλοῦν. Τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἔγειναν ὁμοίως καὶ ἐστάλησαν εἰς Μεσολόγγι νὰ ὑπογραφθοῦν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ σταλθοῦν καὶ εἰς εἴδησίν Σας· στείλατε καὶ τὰ πρὸς τὸν Στρ. Κολιόπουλον· ὑπογράψατε καὶ τὸν στρ. Ν. Σταματελόπουλον καὶ μένομεν.

Τῇ 18 Ἰουλίου Ναύπλιον. 1825. οἱ ἀδελφοὶ

Βρεθένης Θεοδώρητος, Πανοῦτζος Νοταρᾶς.

Ἀναγνώστης Παπαγιανόπουλος (ἢ Δελιγιάνης.)

Γενναιότατε καὶ φίλτατε ἀδελφέ. (Κολοκοτρώνη)

Ἐν Ζακύνθῳ κγ'. Ἰουλίου. ΑΩΚΕ'.

Σᾶς ἔγραψα ἀποκριτικὸν καὶ προσμένω τὴν ἀδελφικήν σας ἀπάντησιν. Προσμένομεν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀποσταλέντος εἰς τὰ θαλάσσια μέρη, ὥστε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ὁποῦ φέρει τελειοτάτην πραγματείαν· ἐμάθαμεν τὸ φθάσιμον ἐν Ναυπλίῳ τοῦ γενναιοτάτου Δελιγιάννη καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι θέλει συνακουσθῇ μὲ τοὺς ἐκεῖ καλῶς φρονοῦντας· αὐτὸς ἔκαμε ἐπισκέψεις ἐκεῖ μὲ τοὺς ἀλλοφύλους, οἵτινες δοκιμάζουσι νὰ σύρωσιν εἰς τοὺς πονηροὺς των σκοποὺς τοὺς ἀνοήτους φατριαστὰς τῶν ἀτομικῶν βλέψεων· οἱ κορυφαῖοι τῆς ἰδιοτελείας ὅλους χαϊδεύουσιν, ὅλους περιποιοῦνται καὶ μὲ ὅλους κρατοῦσιν ἵνα ἐκτελέσωσι τὰ μερικά των προβλήματα· ἡ ἐσωτερική των ἀδυναμία τοὺς ἀναγκάζει νὰ προσηλώνωνται ἀστοχάστως εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἐμπλέγματα, καὶ θέλοντες νὰ βαστῶνται μὲ πολλὰ μέρη θέλει ἐντὸς ὀλίγου τὰ χάσωσιν ὅλα. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπαγρυπνῆτε μὴ λάχῃ καὶ πέσῃ κανένας ἀπὸ τοὺς συντρόφους σας εἰς τὰς παγίδας των ἑλκυόμενος ἀπὸ ἰδιαιτέραν ὠφέλειαν· τὰ περασμένα παθήματα ἂς χρησιμεύσουν διὰ μαθήματα, καὶ τώρα οὐαὶ εἰς τοὺς ὑποσχομένους ἐν τῇ ὑποθέσει ἂν φαντασθῶσι ν' ἀναιρέσουν τὰς ὑποσχέσεις των, ἐπειδὴ θέλει γενεῖ ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρότερα τῆς πρώτης. Πᾶν ἄλλο κίνημα ὁποῦ νὰ μὴν ἐκφέρεται εἰς τὴν συμφωνημένην πραγματείαν, φέρει μερικὴν καὶ γενικὴν καταισχύνην καὶ ἀφανισμόν· ἡ εἰλι-

χρίνεια καὶ ἡ σταθερότης, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ προσποίησις καὶ ἀστασία τώρα δὲν κρύπτονται, ἐπειδὴ καὶ τὰ πράγματα εἶναι φερόμενα εἰς τέτοιον βαθμὸν, ὥστε τὸ παραμικρὸν βῆμα τοῦ καθ' ἑνὸς γίνεται γνωστὸν τοῖς πᾶσι, καὶ ἀλλοίμονον εἰς τοὺς παραστρατήσαντας· ἡ εὐτυχία τῆς ὑποθέσεως συνίσταται μόνον εἰς τὴν πραγματείαν ὁποῦ συνετῶς ἐμεταχειρίσθητε, καὶ εἰς αὐτὴν ἀδιακόπως πρέπει ὅλοι εἰλικρινῶς νὰ συντρέχητε, νὰ ἐπαγρυπνῆτε καὶ νὰ προσέχητε κατὰ τῶν ἀντικειμένων· ἐν τούτῳ περιορίζεται ἡ δημόσιος καὶ ἡ μερικὴ εὐδαιμονία καὶ δόξα.

Προσμένομεν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ γενναίου Δελιγιάννη νὰ λάβωμεν εἰδοποιήσεις τῶν πραχθέντων αὐτοῦ καὶ ἄλλων περὶ τῆς ὑποθέσεως, διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐγγύησίς μου εἰς τὰς ὑποσχέσεις Σας, τὰς ὁποίας ἔπεμψα ὅθεν ἀπαιτεῖ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζω νὰ λάβωμεν ἀπόκρισιν κατὰ τὸ ποθούμενον· εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἀκατάστατοι ἄνθρωποι, οἵτινες ἔφεραν τὰ πράγματα εἰς τοιαύτην κινδυνώδη κατάστασιν, σκέπτονται ν' ἀναλάβωσι τὴν προτέραν ὑπόληψιν, μηχανεύονται νὰ κρατῶσι μὲ πολλὰ μέρη καὶ ἂν ξεσκεπάσωσι τὴν πραγματείαν σας, θέλει δοκιμάσουν νὰ προχωρήσουν εἰς αὐτὴν διὰ νὰ καυχηθῶσι μετὰ ταῦτα, ὅτι αὐτοὶ μόνοι τὴν ἔπραξαν· τώρα αὐτοὶ μυστικῶς ἐργάζονται νὰ ἐκλέξωσι πρεσβείας εἰς Λόνδραν καὶ Κορφοὺς καὶ εἰς ἄλλα μέρη· προσέξετε ἀκριβῶς περὶ τούτου.

Ταῦτα καὶ ἀδελφικῶς Σᾶς ἀσπάζομαι.

Διονύσιος
ὁ δὲ Ῥώμας.

Ἐξοχώτατε στρατηγὲ Κολοκοτρώνη.

Κατάκολον ἐκ τοῦ πλοίου ὁ Ἄρης 31 Ἰουλίου 1825.

Ἐλυπήθη καὶ ταύτην τὴν φορὰν ὁ Θεὸς τὸν λαόν του καὶ ἐματαίωσε τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστιανικοῦ ὀνόματος ἐναντίον τοῦ Μεσολογγίου, καθὼς δὲν ἀμφιβάλλω σᾶς ἔγεινε γνωστόν.

Σήμερον ἀπήντησα τὸν Κίμωνα, τὸ πλοῖον καπιτανευόμενον ἀπὸ τὸν υἱόν μου Δημήτριον· εἰς αὐτὸ εὗρα τὸν Κύριον Τρικούπην καὶ Κύριον Λεονταρίτην πηγαίνοντας εἰς Ζάκυνθον, ἐλυπήθην ὅμως ὅτι ἔλειπαν τὰ γνωστὰ ἔγγραφα τοῦ Μωρέως ἐνῷ ὅλα τὰ ἄλλα καὶ τῶν Νήσων καὶ τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πηγαίνουν

μὲ τὸν Κίμωνα, μάλιστα ἐκεῖνο τῆς Δυτικῆς ἦτον καὶ φθασμένον, ἐγὼ προχθὲς ὑπῆγα εἰς Ζάκυνθον καὶ ἀντάμωσα τοὺς φίλους, μὲ ἐμψύχωσαν καθ' ὑπερβολὴν καὶ μὲ ἔδωσαν τὰς πλέον χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ ἀνυπόμονοι ἦσαν νὰ λάβουν τὰ ἔγγραφα διὰ νὰ ἐνεργηθῇ, ὅ,τι μέλλει νὰ ἐνεργηθῇ· λοιπὸν ἐπειδὴ μόνον τὰ ἔγγραφα τοῦ Μωρέως λείπουν, νὰ προσπαθῆστε ἡ ἐξοχότης Σας νὰ τὰ στείλετε τὸ πλέον ὀγληγορώτερον εἰς Ζάκυνθον εἰς τὰ χέρια τῶν φίλων καὶ ἐνεργήσατέ το μ' ὅλην τὴν ταχύτητα.

Μένω μ' ὅλην τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ὁ Πατριώτης καὶ Ἀδελφὸς

Ἀνδρέας Μιαούλης.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 15 Αὐγούστου 1825.

Εὐγενέστατε Ζαΐμη.

Ὁ Ἡμέτερος πατριώτης Κ. Α. Τζούνης μᾶς ἔφερε τὸ εὐγενές σας μετὰ τῶν ἐσωκλείστων τριῶν ἀντιτύπων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἰδοποιήθημεν τὰ πάντα· καθῶς καὶ ὁ ἴδιος πάλιν θέλει σᾶς πληροφορήσει τὰ καθ' ἡμᾶς.

Προλαβόντως σᾶς ἐγνωστοποιήσαμεν, ὅτι ἐλάβομεν ὡσαύτως τὰ διὰ τοῦ Κυρίου Ζαχαριάδη προαποσταλέντα μας ἐθνικὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἔκτοτε διευθύναμεν τακτικῶς, ὥστε ταῦτα τὰ ἀντίτυπα μένουσι παρ' ἡμῖν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἐγγύησιν τῶν ἐπεξεργασμένων ἡμετέρων ἐργασιῶν. Καθὼς ἡ εὐγενεία σας καλῶς ἐκάμετε εἰς ταῦτα τὰς σκέψεις Σας καὶ παρατηρήσεις, οὕτως εἴδομεν καὶ ἡμεῖς μὲ θαυμασμὸν τὸ ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχόμενον οὐσιῶδες λάθος, περὶ τούτου δὲ πιστεύομεν, ὅτι ἂν ἔγειναν τοιαῦται κεφαλαιώδεις παραδρομαὶ δὲν μεταλλάττουν μορφὴν καὶ χαρακτῆρα τοῦ προωρισμένου πράγματος, ἐνῷ εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς τὴν ταχεῖαν καὶ ποθητὴν ἔκβασιν, ἥτις θέλει εἶσθαι ἐπιδεκτικωτέρα καὶ ἐπιθυμοτέρα ὡς πρὸς τὸν ἐπὶ ἀλλήλοις σφιγκτὸν δεσμόν, μὲ τὸν ὁποῖον μόνον δύνασθε νὰ ἐπιτύχετε τοὺς πατριωτικούς σας ἀγῶνας· εἰς τοῦτο τὸ ἱερὸν ἐγχείρημα πρέπει νὰ καταγίνεσθε κατ' ἐξοχὴν ἡ εὐγενεία σας, ὅστις ἔχων τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀνήκουσαν πρόβλεψιν ὥστε διὰ ταύτης τῆς συνεργείας, νὰ συντελεσθῇ τὸ σκοπούμενον μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιτυχίας· ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Κυρ. Τρικούπη ἐπροσπαθήσαμεν τὸ κατὰ δύναμιν νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἀφοῦ διαπραγματευθῇ τὸ ἐπι-

χείρημά του μὲ εἰλικρίνειαν, εἶναι πιθανὸν νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς σκοποὺς τῆς Διοικήσεως· ὡς ἀπὸ μέρους μας τοιαύτη ἀποστολὴ, καθὼς καὶ ὅσαι ἄλλαι ἤθελον γενῆ ἐπομένως τὰς νομίζομεν ὄχι μόνον ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ ἐθνικὰ κοινὰ συμφέροντα, ἀλλὰ κυρίως ἐπιζημίους ἐν μέρει, καθ' ὅτι σκοπὸν ἔχουσαι τὸ ἀτομικὸν συμφέρον καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν τῶν γνωστῶν σας ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα ἄνω κάτω φέρουσι διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὰ προσχεδιασμένα τέλη των· πρέπει διὰ τοῦτο νὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν κατ' ἐξοχὴν ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ὥστε μεταχειρισθῆτε πάντα τρόπον νὰ ταχυνθῇ ἡ ἀνάκλησις τοῦ Κυρίου Τρικούπη, ἐπειδὴ δὲν συμφέρει διὰ τὰ ἐδικά σας συμφέροντα νὰ διαμένῃ ἐκεῖ καθὼς εἶναι διωρισμένος μὲ τὴν ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπὴν, καὶ οὐσιωδῶς μὲ τοὺς συνομώτας του.

Ἐκπληττόμεθα ὅμως πῶς ὁ ἐν Ναυπλίῳ Κ. Ἀναγ. Δελιγιάννης δὲν προεῖδε τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἐργασίαν, περὶ τῆς ὁποίας κάμετε τὴν ἀπαιτουμένην ἔρευναν καὶ ὁδηγηθῆτε ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ κοινὰ συμφέροντα. μένομεν πρόθυμοι

Διονύσιος ὁ δὲ Ῥώμας, Παναγ. Θ. Στεφάνου, Κ. Δραγώνας.

Ἐκλαμπρότατε Κύριε Κολοκοτρώνη.

Χθὲς μὲ ἐπίτηδες ἀπεσταλμένον σᾶς ἔγραψα ἐν ἐκτάσει τὰ ἐδῶ καὶ ἄλλα· τὸ ἑσπέρας ἔφθασαν οἱ Κύριοι Ζαχαριάδης καὶ Τσούνης οἵτινες ἔφερον ἓν πρὸς ἐμὲ γράμμα τῆς ἐπιτροπῆς, ἀπάντησιν εἰς ἐκεῖνο μὲ τὸ ὁποῖον ἐσυνώδευσα τὰ τρία δημόσια ἔγγραφα. Πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σας δὲν ἦτον γράμμα καὶ λάβετε ἀντίγραφον τοῦ πρὸς ἐμὲ· ἐκ τῶν ὅσων θὰ ἴδητε εἰς τὸ περικλειόμενον, καὶ ἐξ ὧν θὰ ἀκούσετε παρὰ τοῦ Κυρίου Ζαχαριάδου (ὅστις σήμερον ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς διὰ Ναυπλίου) συνάγεται, ὅτι οἱ φίλοι εἶναι γνώμης νὰ μὴν ἔχωμεν σχετικὰς κοινωνίας μὲ τοὺς ἀντενεργοῦντας, ὡς ἀπᾷδον εἰς τὴν ὑπόθεσιν· τούτου φυλαττομένου, χρεία μεγάλης προσοχῆς, διὰ νὰ μὴν ἐκφύωνται ἀντενέργειαι ἐπιζήμιαι ὡς πρὸς τὰ ἀναχεῖρας πράγματα, τὰς ὁποίας ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ τὸ παρ' ἐκείνων διατιθέμενον χρυσίον, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐγχείρημα νὰ προοδεύσῃ καὶ τὰ τοῦ πολέμου νὰ μὴ κολοβόνωνται.

Ὁ Κύριος Ζαχαριάδης θέλει σᾶς ἐξηγηθῆ διὰ ποίους ἰσχυροὺς λόγους εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κάμωμεν μίαν ὡς ἔγγιστα ταχυδρομείαν νὰ κοινοποιῶμεν τακτικῶς καὶ κατὰ συνέχειαν τὰ ἐνταῦθα

πρὸς τοὺς ἐν Ζακύνθῳ· γνωστοποιήσατέ το πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν διὰ νὰ χωρισθῶσιν ἐπὶ τούτῳ πέντε χιλιάδες γρόσια, καὶ φροντίσατε νὰ εὑρεθῶσι δύο ἢ τρεῖς ἄνθρωποι ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης μας.

Συμφέρει διὰ νὰ μὴ κολοβόνωνται τὰ τοῦ πολέμου, νὰ κοινοποιήσετε πρὸς τὸν Μιαούλην μὲ ἄνθρωπον ἄξιον ἐμπιστοσύνης, ὅτι πρέπει νὰ πολιτευώμεθα τὸν Πρόεδρον, ὅτι ἡμεῖς δἰ ἰσχυροὺς λόγους ὑποχωροῦμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην, χωρὶς νὰ παρεκτρεπώμεθα οὐσιωδῶς ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῆς εἰλικρινοῦς συνεργείας, καὶ ὅτι καὶ ἡ ἐξοχότης του ἂς κάμνει τὸ ἴδιον. . . . .

Λυκούρια. 8 Αὐγούστου. 1825.

ὁ Ἀδελφὸς
Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Ἐξοχώτατε Κολοκοτρώνη.

Λάβετε δύω γράμματα ἐσωκλεισμένα ἕνα τῶν φίλων καὶ ἄλλο τοῦ Ζαΐμη, καὶ μία ταμπακέρα μὲ τὴν εἰκόνα σου καὶ μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Κολοκοτρώνης Ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων». οἱ φίλοι σου Ἄγγλοι ἐγέμισαν τὸν κόσμον μὲ τοιαῦτα ἐπαινετικὰ πράγματα δηλαδὴ κάδρα, ταμπακέρας καὶ ἄλλα διαφόρων εἰδῶν· ἡ Πατρὶς μετὰ ἕνα μῆνα θέλει λάβει πραγματικὴν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους. μεγάλαι δόξαι ἔγειναν τοῦ Μιαούλι καὶ Μιαουλοπούλου εἰς Ζάκυνθον· ὁ δεύτερος πρὸ 6 ἡμερῶν ἐμίσευσε διὰ Λονδῖνον, ὅλα εἶναι προδιωργανισμένα, ὅλα προδιατεθειμένα, ὅλα ἕτοιμα, ὥστε ἅμα φθάσῃ ὁ Μιαουλόπουλος θέλει δεχθῇ μὲ μεγάλας τιμάς· καὶ θέλει κινήσει εὐθὺς διὰ τὴν Πατρίδα μὲ τὴν πραγματικὴν βοήθειαν· ὁ Λόρδ-Κόκερ Ἀνὴρ μὲ μεγάλους θησαυρούς, πολλὰ ἀνδρεῖος καὶ πολλὰ τολμητίας μὲ 12 φεργάδας ἰδικάς του ἔρχεται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ μισθωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νὰ ἐβγάλετε ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἐν Ἄστρει 5000 γρόσια, μὲ τὰ ὁποῖα νὰ μισθώσετε 4 ἢ 5 ἀνθρώπους φρονίμους καὶ οἰκείους σας, οἵτινες νὰ στέλλωνται συχνότατα εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτροπὴν εἰς τὸν Μιαούλην καὶ ὅπου ἀλλοῦ· μάλιστα εἰς τὴν ἐπιτροπὴν νὰ γράφετε συχνότατα ὅλα τὰ πράγματα καὶ τὰ πλέον μικρὰ μὴ εἰλικρίνειαν διὰ νὰ συντελοῦν πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον καὶ πρὸς τὸ μερικόν σας· ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ διατρίψω ἐδῶ μερικὰς

ἡμέρας· αὐτὸ τὸ κρίνω ἀταγκαῖον, διὸ στεῖλέ μου κανένα δυνατὸν συστατικόν· ὁ Φωτάκος θέλει σοῦ εἰπεῖ τὰ λοιπὰ διὰ ζώσης καὶ ὑγίαινε.

11 Αὐγούστου 1825 πρόθυμος

Ναύπλιον Χ. Ζαχαριάδης.

Γενναιότατε Κολοκοτρώνη.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 9 7βρίου 1825.

Εὐχαριστήθημεν τὰ μέγιστα ὅταν ἀνεγνώσαμεν τὰ νέα κατορθώματα τῶν ἡμετέρων, καὶ σᾶς βεβαιοῦμεν, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ αἰσθανθῶμεν μεγαλειτέραν χαράν, πρὸς τὴν ὁποίαν μᾶς ἔκαμνε νὰ συλλάβωμεν, μὲ τὴν ἀγγελικὴν διήγησίν σας ὑπὸ τὰς 16 τοῦ ἀπελθόντος Αὐγούστου· ταῦτα τὰ ἐπιτυχῆ ἔργα καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη πατριωτικὴ ἐργασία, θέλει δώσει νέαν αἰτίαν εἰς τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπεξεργασθῶσι μὲ περισσότερον ἐνθουσιασμὸν τὰ τῆς φίλης Ἑλλάδος συμφέροντα, δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς ὅτι τὰ πατριωτικά σας ἐπιχειρήματα τόσον πολιτικὰ καὶ στρατιωτικά, καθὼς καὶ ἡ οἰκονομικὴ διεύθυνσις ἐν γένει, καὶ ἐν μέρει εἰς τὰς ἐργασίας σας θέλουν εἶσθαι λαμπρὸς οἰωνὸς τῆς εὐκλείας καὶ ἐπιτυχίας ὅλου τοῦ ἔθνους. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξοικονομούμενα τὰ ἐθνικὰ πράγματα θέλει εἴμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς κατάστασιν νὰ συνεργήσωμεν τὴν συντέλεσιν τοῦ σκοπουμένου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐνασχολούμεθα ἐπιμόνως ἕως οὗ φθάσωμεν εἰς τὴν ποθητὴν ὥραν τῆς τελειοποιήσεως, κατὰ τοῦτο λοιπὸν ἂς εἶσθε βέβαιοι, ὅτι παραβλέποντες κόπους καὶ δαπάνας καὶ ἄνευ σκοποῦ ἰδιοτελείας θὰ συνδράμωμεν μετὰ προθυμίας καὶ ἑτοιμότητος εἰς ὅσα συντελοῦν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἑλληνικῶν κοινῶν συμφερόντων.

Πρὸς πληροφορίαν σας σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὅτι ὁ Κύριος Τρικούπης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ἰδιά του τέλη, ἐνῷ εἰς τὰ δημόσιά του ἐπιχειρήματα ἔλαβε τὴν ἀπαιτουμένην τάσιν μὲ ἐνθουσιασμόν, καθὼς σᾶς τὸ προεγνωστοποιήσαμεν.

Ἔχομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὸ ὁποῖον χαροποιὸν νέον ἐμάθαμεν διὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κομητάτον τῆς Ἀγγλίας, τὸ ὁποῖον διαπραγματεύσται πρὸ πολλοῦ ἀποστολήν τινα θαλασσίου καὶ γηΐνης δυνάμεως,

πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, διωργάνισε πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀποστείλῃ ἐξ ἰδίων του ἐξόδων μίαν ναυτικὴν δύναμιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Λόρδου Κόχραν, ὥστε ἑτοιμάζετο ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐκπλεύσῃ ἀμέσως ἀπὸ Λονδῖνον διὰ νὰ ἔλθῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ διαφεντεύσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν· αἱ αὐταὶ ἐφημερίδες προσθέτουσιν ὡσαύτως μὲ βεβαιότητα, ὅτι τὰ ἀτμοκίνητα πλοῖα πρὸς χρῆσιν ἰδιαιτέραν τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἕτοιμα νὰ ἐκπλεύσουν μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖά των· γράφουν ὡσαύτως ταῦτα τὰ χρονικὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἀπὸ 17 Αὐγούστου παρελθόντος ἔτους Νου ὅτι στρατηγός τις Ἄγγλος ὀνομαζόμενος Ῥοβέρτος Βίλτον, περίφημος καὶ αὐτὸς (καθὼς καὶ ὁ προῤῥηθεὶς Λόρδος εἰς ὅλον τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον) θέλει συνοδεύσει μετὰ τοῦ Λόρδου 4000 στρατὸν τακτικὸν καλὰ διωργανισμένον καὶ ἐφωπλισμένον καθ' ὅλα μὲ κανόνια καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι συνθέτουν ταύτην τὴν σημαντικὴν ἐκστρατείαν, ἥτις θέλει εἶσθαι ὑποκειμένη καὶ διευθυνομένη ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους πρὸς βοήθειαν καὶ συντέλεσιν τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως.

Ἐνῷ περιμένομεν νέας ἀπαντήσεις σας καθιστοροῦντές μας τὰ διατρέχοντα, καὶ τὰς νέας νίκας κατὰ τῶν ἐχθρῶν, πρὸς εὐχαρίστησίν μας καὶ τῶν φιλελλήνων σᾶς ἀσπαζόμεθα ἀπὸ καρδίας καὶ εἴμεθα ἑτοιμότατοι. εἰς τοὺς ὁρισμούς Σας.

Παναγ. Θ. Στεφάνου, Κ. Δραγώνας.

Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Μ. Βρετανίας Κάνιγκος, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη.

Γραμματεία τῶν ἐξωτερικῶν

Ἐν Λονδίνῳ 13 Ὀκτωμβρίου 1825.

Πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης

Θ. Κολοκοτρώνην καὶ Α. Μιαούλην.

Κύριοι!

Ἔλαβον διὰ χειρὸς τοῦ Καπ. Μιαούλη τὴν ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν μὲ ἐκάματε τὴν τιμὴν νὰ μοὶ διευθύνετε, μηνολογουμένην τὴν 28 Ἰουλίου, συνοδεύουσαν προκήρυξίν τινα, τὴν ὁποίαν ἐπεθυμεῖτε νὰ καθυποβάλλω ὑπ' ὄψιν τοῦ Βασιλέως καὶ Κυρίου μου.

Ἐπειδὴ ἀντίγραφον αὐτῆς τῆς προκηρύξεως συνοδευόμενον ἀπό τινα ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίου Κολοκοτρώνη ἔλαβον ἤδη πρό τινος καιροῦ διὰ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἰονικῶν Νήσων καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς ὁποίας ἤδη ἀνεπτύχθη ἐντελῶς διὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Μεγαλειότητός του πρὸ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Καπ. Μιαούλη.

Διὰ τοῦτο ἤδη εἶμαι ἕτοιμος νὰ σᾶς ἀπαντήσω θετικῶς περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐξ ἀρχῆς τῶν παρουσῶν ἐχθροπραξιῶν μεταξὺ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπροκήρυξε καὶ διετήρησε αὐστηρὰν καὶ ἀμερόληπτον οὐδετερότητα. Ἡ Μ. Βρετανία πρὸ πολλοῦ εὑρίσκεται συνδεδεμένη διὰ συνθηκῶν μετὰ τῆς Υ. Πόρτας· τίποτε δὲν ἔχει νὰ παραπονεθῇ διὰ κάμμίαν παραβίασιν τῶν συνθηκῶν τούτων ἀπὸ μέρους τῆς Πόρτας, ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν ὁποίων τὰ πρόσωπα, ἡ ἰδιοκτησία καὶ τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα μεγάλων ἑταιριῶν ὑπηκόων τῆς Α. Μ. ὑπερασπίζονται ἐντὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ὑπὸ τοιούτων περιστάσεων δὲν νομίζει ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, ὅτι εἶναι σύμφωνος τῇ καλῇ πίστει ὡς ἀπὸ μέρους της, οὔτε μὲ τὰς ἀρχὰς τῶν νόμων, δι᾽ ὧν αἱ σχέσεις τῶν ἐθνῶν κανονίζονται ἀναμεταξύ των, καὶ διατηρεῖται ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου, τὸ νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῆς Πόρτας, ἥτις δὲν ἔδωσεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν κάμμίαν δικαίαν αἰτίαν πάλης.

Τὸ δὲ νὰ παραδεχθῇ τὴν πρότασιν κατὰ τὴν διακήρυξιν τὴν ὁποίαν μὲ ἐκάμετε τὴν τιμὴν νὰ μὲ ἀποστείλετε ἤθελεν εἶσθαι πραγματικῶς τὸ νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πόρτας, δὲν δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ κανεὶς ἐχέφρων.

Ἤθελεν εἶσθαι τῆς μεγαλειτέρας ποταπότητος καθὼς καὶ τῆς μεγαλειτέρας μωρίας τὸ νὰ παραδεχθῇ ὁποιαδήποτε Κυβέρνησις εἰς ταύτην τὴν προσφερθεῖσαν ὑπεράσπισιν τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα συγχρόνως οἰκονομικήν, πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν βοήθειαν κατὰ τὸν ὕψιστον βαθμόν, καθόσον ἠδύνατο νὰ τοῖς χορηγήσῃ.

Ἡ γενομένη πρότασις εἰς τὴν Κυβέρνησιν ταύτην δὲν εἶναι μόνον τὸ νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πόρτας, ἀλλὰ τὸ ν᾽ ἀναδεχθῇ εἰς ἑαυτὴν ὅλον τὸ βάρος τοῦ πολέμου καὶ νὰ ὑποχρεωθῇ

αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν νὰ μὴ καταθέσῃ τὰ ὅπλα μέχρις οὗ ἡ Ἑλλὰς ἀποκατασταθῇ ἀνεξάρτητος.

Εἶναι εὔλογον νὰ ἐλπίσῃ τις, ὅτι μίαν πρότασιν ὅλως διόλου ἀσυλλόγιστον καὶ περιβάλλουσαν τόσον σημαντικὰς συνεπείας δύναταί τις ν' ἀποῤῥίψῃ, (ὅσον καὶ ἂν ἦναι κολακευτικὰ τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα τὴν παρήγαγον) ὄχι μόνον χωρὶς νὰ προσβάλῃ ἐκείνους, οἵτινες τὴν ἐπρότειναν, ἀλλὰ καὶ χωρὶς παντάπασιν νὰ προξενήσῃ ὑπόνοιαν ἐναντίον τῆς εἰλικρινείας ἐκείνων τῶν παραμυθιῶν τὰς ὁποίας εἰς προτητερινήν τινα περίστασιν διεύθυνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπαρχιακὴν Κυβέρνησιν.

Ἀποφασισμένη ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις νὰ διατηρήσῃ ἀναλλοίωτον τὴν οὐδετερότητα, τὴν ὁποίαν τοσάκις ἐπανειλημμένως διεκήρυξεν, ἤθελε μετὰ χαρᾶς ἐναγκαλισθῇ περίστασίν τινα, τὴν ὁποίαν αἱ τύχαι τοῦ πολέμου καὶ αἱ σχετικαὶ ἐχθροπραξίαι τῶν διαμαχομένων μερῶν νὰ προσφέρωσι δύναται διὰ νὰ χορηγήσῃ τὴν μεσολάβησίν της εἰς τὸ τέλος μιᾶς πάλης, ἥτις ἐπροξένησε τόσην μεγάλην χύσιν αἵματος, διὰ μιᾶς συνθήκης, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ συμφέροντα καὶ ἡ τιμὴ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν νὰ μείνωσιν ἀπρόσβλητα.

Γ. Κάνιγκ·

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ Ἰαννουαρίου 1826,

Ἐξοχώτατε Κύριε!

Μὲ μεγαλωτάτην εὐχαρίστησιν ἀνεγνώσαμεν τὸ ἀποκριτικὸν, ὅπου ἡ ἐξοχότης Σας ἐκάμετε τὴν τιμὴν νὰ στείλετε πρὸς ἡμᾶς, μὲ τοῦ ἀπεσταλμένου μας Κ. Δημητ. Μιαούλη.

Ἡ Ἑλλὰς ἀφοῦ ἀνέλαβε τὸν ἱερὸν σκοπὸν νὰ τινάξῃ ἀπὸ τοὺς ὤμους της τὸν πολυχρόνιον σκληρὸν καὶ βάρβαρον ζυγὸν, ὅστις τὴν κατέθλιβεν, ἐσκέφθη ἀκριβῶς ὅλα ἐκεῖνα τὰ πολιτικὰ νοήματα τῆς Εὐρώπης, ὁποῖα ἠμποροῦσαν νὰ συμφωνήσωσι μὲ τὴν ἄφευκτον ἀπόφασίν της, τὰ ὁποῖα ἐπρόκρινεν ἀπὸ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους τὴν ἔσυρεν ἡ ἐσωτερική της κατάστασις, καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ της· εἶδε, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματά της δὲν ἠδύνατο κατ' οὐδένα τρόπον νὰ πειράξῃ τὸ σύστημα τῶν πεφωτισμένων ἐθνῶν· εἶδε, ὅτι ἡ ἰσοσταθμία τῆς Εὐρώπης δὲν ἠμποροῦσε πλέον

νὰ ἐνεργηθῇ μὲ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησεν ἡ κλονιζομένη Δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, ἡ ὁποία δὲν ἦτον πλέον ἀρκετὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν προχώρησιν πάσης Εὐρωπαϊκῆς Δυνάμεως, εἰς τὰς ἁρπαχθείσας παρ' αὐτῆς ἐπαρχίας· εἶδε, ὅτι τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη, τὰ ὁποῖα διὰ τὸν σκοπὸν τῆς κοινῆς ἰσοῤῥοπίας, ἕως τοῦδε ὑπέφερον ἐν τῷ μέσῳ των μίαν τοιαύτην βάρβαρον καὶ ἀσεβῆ γενεάν, τῶν Ὀθωμανῶν, ἀνεπίδεκτον πεφωτισμένης καὶ πεπολιτισμένης ἀνατροφῆς, δὲν ἔμεινε πλέον παρὰ νὰ ἀκολουθοῦν νὰ ὑποφέρουν ὅλας ἐκείνας τὰς ζημίας, ὁποῦ τοιοῦτοι ὀλέθριοι γείτονες προξενοῦσι χωρὶς πλέον νὰ ὠφελοῦνται ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ προμελετημένου σκοποῦ των· εἶδε, ὅτι αἱ κλεῖδες τῆς μαύρης θαλάσσης, τοῦ Ἴστρου, τοῦ Αἰγαίου, καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, δὲν ἐμποροῦσαν πλέον νὰ ἐμπιστευθῶσιν ἀσφαλῶς εἰς τὰς ἀδυνάτους χεῖρας τοῦ Σουλτάνου· εἶδε τέλος πάντων, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς, ἡ φιλοσοφία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῶν πεφωτισμένων ἐθνῶν ἤθελον προκρίνει τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς νέας ἐπικρατείας Χριστιανῶν, ἡ ὁποία νὰ ἐκτελῇ ἀκριβῶς τὰ μεγάλα συμφέροντα τὰ ὁποῖα ἡ Εὐρώπη εἶχεν ἀποθέσει ἕως τοῦδε εἰς τὰς τοῦ βαρβάρου δυνάμεις. Σκεψάμενοι λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ὅλα αὐτὰ τὰ νοήματα καὶ προσαρμόζοντές τα μὲ τὰ ἀναντίῤῥητα καὶ αἰώνια Δικαιώματά των αὐθαδίασαν νὰ ἐλπίσωσιν, ὅτι τὰ ἐπιχείρημά των δὲν ἠμποροῦσε παρὰ νὰ ἦναι εὐάρεστον ἀπὸ ὅλας τὰς κραταιὰς καὶ Χριστιανικὰς ἐπικρατείας, καὶ ἐφαντάσθησαν μὲ λόγον, ὅτι αὐταὶ ἤθελον στοχασθῇ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Γραικῶν, ὡς πρᾶγμα γενικὸν Χριστιανωσύνης. Πεπεισμένοι εἰς αὐτὸν τὸν δίκαιον λογαριασμὸν, χωρὶς νὰ κάμωσιν οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν, ὑπέβαλον τὸ δικαίωμά των εἰς τὴν παρατήρησιν ὅλων τῶν κατὰ καιροὺς Συνελεύσεων τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐξαιρέτως τῆς συναθροισθείσης ἐν Βερώνῃ μὲ ἐπίτηδες ἐπαγγελίαν· ἀναγκασμένοι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ τόσον μακρυνὴ καὶ ἀπαραδειγμάτιστος τυραννία τοὺς εἶχε φέρει, καὶ ἐνθαῤῥυνόμενοι ἀπὸ ὅλα τὰ ἄνω εἰρημένα αἴτια, ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν ἤθελε ποτὲ τοὺς ἐγκαταλείψει, ἐμβῆκαν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Πατρίδος των τοὺς ἐπροσκαλοῦσε· ἐκτύπησαν ἀνδρείως τὰς πολυαρίθμους φάλαγγας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ πολλάκις ἐθριάμβευσαν μόνοι

των κατὰ τῶν δυνάμεων τῶν βαρβάρων στερεᾶς τε καὶ θαλάσσης, ἀσυγκρίτως ἀνωτέρας ἀπὸ τὰς ἐδικάς των· καὶ τέλος πάντων ἀπέδειξαν τοῖς πᾶσι, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάξιοι ν᾽ ἀπαιτήσωσι τὴν προτέραν των πολιτικὴν ὕπαρξιν. Πληρόνοντες οὕτω τὸ ἱερὸν χρέος των, δὲν ἠμποροῦσαν ποτὲ νὰ ὑποπτεύσωσι, πῶς θέλει ἀπαντήσωσι καὶ ἄλλους ἀντικειμένους ἐκτὸς τῶν ἐχθρῶν τοῦ εὐαγγελίου· ἀλλὰ ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι καὶ ἡ ἰδία οὐδετερότης πραγματικῶς ἀθετήθη παρά τινων ἐπικρατειῶν, αἵτινες δὶς τὴν εἶχον προκηρύξει· ἐὰν λοιπὸν ἡ Ἑλλὰς ἦτον ἀρκετὴ νὰ συντρίψῃ τὰς δυνάμεις τοῦ καθολικοῦ ἐχθροῦ της, ἦτον ὅμως καὶ εἶναι ἀδύνατον, νὰ συγκροτήσῃ οὕτω πλαγίως τὰς δυνάμεις τῶν συμβοηθούντων Εὐρωπαίων.

Εἰς τοιαύτην περίστασιν τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων ἐστοχάσθη, ὅτι χρειάζεται νὰ λάβῃ κάποια μέτρα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων ἐμελέτησε νὰ ζητήσῃ μίαν ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων του ὁποῦ μὲ τόσας θυσίας ἀπέκτησε· ἐστοχάσθη ποῖον Κράτος ἦτον ἱκανὸν νὰ διαφεντεύσῃ χωρὶς ἰδιαίτερον σκοπὸν καὶ χωρὶς νὰ φέρῃ δικαίως ζηλοτυπίαν εἰς τοὺς ἄλλους Βασιλεῖς· ἐμέτρησεν, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν μόνη ἡ Μεγάλη Βρετανία εὑρίσκεται, ἐπειδὴ καὶ διὰ τὸ φιλελεύθερον τοῦ πολιτικοῦ της συστήματος, καὶ διὰ τὴν ἄδολον διαγωγήν της καὶ διὰ τὴν βαστάσασαν ἀνεπιβούλευτον οὐδετερότητα, καὶ τέλος πάντων διὰ τὴν σιμότητα τῶν δυνάμεών της μὲ τὰς Ἑλληνικὰς ἐπαρχίας, εἶναι φυσικῶς ἁρμοδία νὰ ὑπερασπισθῇ τὰ ἀναντίῤῥητα δικαιώματα ἑνὸς ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἕνα καιρὸν, καὶ ἀπὸ θρησκείαν καὶ ἀπὸ φῶτα ἐπλούτισε τὸν κόσμον, πρὸ τοῦ νὰ πέσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν ζυγὸν, ὅστις τὸ ἀμαύρωσε καὶ τὸ κατήντησεν ἐξουθένημα λαῶν.

Ἐξοχώτατε Κύριε! οἱ Ἕλληνες ἦτον βέβαια ἱκανοὶ νὰ προνοήσωσι τὴν ἀπόκρισιν, τὴν ὁποίαν ἡ ἐξοχότης Σας ἔμελλε νὰ δώσῃ εἰς τὸ κήρυγμά των. Πολλάκις ὅμως τὰ περιστατικὰ βιάζουσι τοὺς πολιτικοὺς νὰ μὴν ἐκτείνωνται, ἀλλ᾽ ἡ φωνὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας, ἔχει μεγάλο δικαίωμα εἰς τὰς καρδίας τῶν ὀρθῶς φρονούντων.

Οἱ Ἕλληνες μὴν ἠμποροῦντες πλέον νὰ συμφωνήσωσι κατ᾽

οὐδένα τρόπον μετὰ τοῦ αἱμοβόρου καὶ ἀσεβοῦς ἅρπαγος τῶν ἐπαρχιῶν των, ἀπεφάσισαν νὰ ταφῶσιν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Πατρίδος των· ἐὰν καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς Μεγάλης Βρετανίας δὲν εὕρῃ ἐπωφελῆ εἰς τὴν δόξαν της καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ ἐμπορικά της συμφέροντα νὰ πάρῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἐκεῖνο τὸ βάσιμον μέρος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνάλογον τῆς κραταιᾶς της θέσεως καὶ αὐτὸ χωρὶς νὰ πειράξῃ τοὺς προβάλλοντας αὐτό, καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς βεβαιότητας, τὰς ὁποίας ἡ ἐξοχότης Σας ἐδώσατε πρὸ καιροῦ, τῆς Προσωρινῆς διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀσφαλισθῇ ποτὲ ἡ τιμὴ καὶ τὰ συμφέροντα ἑνὸς ἔθνους χωρὶς τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν του, διὰ τοῦτο τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ μέσον τῶν ὑπογεγραμμένων ἤδη, ὡς ἄλλοτε ἐκφράζεται, βεβαιοῦται εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἡ ὁποία δὲν θέλει εὕρει ποτὲ πρᾶγμα ἴδιον τῆς δόξης της τὸ νὰ λάβωσι κατ' οὐδένα τρόπον ζημίαν, καὶ βλάβην ποτὲ τὰ συμφέροντα καὶ ἡ τιμὴ τῆς ἐμπιστευθείσης Ἑλλάδος.

Τὴν παροῦσαν ταπεινήν μας ἀπάντησιν ἥτις περιέχει τὴν οὐσίαν τῶν εἰλικρινῶν αἰσθημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, παρακαλοῦμεν τὴν ἐξοχότητά Σας νὰ τὴν ὑποβάλλητε εἰς τὴν ὄψιν τῆς Α. Μεγαλειότητος, καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν Σωμάτων, τὰ ὁποῖα συνθέτουσι, καὶ τακτικῶς παριστάνουσι τὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἔθνος τε καὶ Κράτος.

Ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ εἴμεθα ἐξοχώτατε Λόρδ.

Ὑποτεταγμένοι καὶ πρόθυμοι δοῦλοι. . . . .

Ὁ Δοὺξ τοῦ Οὐέλιγκτων ἀνεχώρησε τὴν τετράδην τὸ ἑσπέρας διὰ τὴν πρεσβείαν του εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, κατ' εἰδήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι δίδομεν τὴν μεγίστην πίστιν, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ταξειδίου τοῦ Δουκὸς εἶναι Πολιτικῆς κατεπείγουσαι διαπραγματεύσεις καὶ ὄχι *ἐτικέτα* τῆς αὐλῆς· ἡ ἰσχυρὰ συμπάθεια τῶν Ῥωσικῶν στρατευμάτων ὑπὲρ τῶν ὁμοθρήσκων των, ἥτις εἶχε συσταλθῆ παρὰ τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος δὲν ἠμπορεῖ τόσον εὐκόλως νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν διάδοχόν του, καὶ ὁ Νικόλαος ἀποδίδων τὴν τελευταίαν ταραχὴν καὶ αἱματοχυσίαν τῆς Πετρουπόλεως εἰς αὐτὴν τὴν συμπάθειαν, ἐφανέ-

ρωσεν εἰς τοὺς συμμάχους του, ὅτι τὸ μόνον μέσον διὰ ν' ἀπομακρυνθῇ ὁ κίνδυνος τοῦ ὑποκειμένου του καὶ τῆς διοικήσεως εἶναι τὸ νὰ μεσολαβήσουν ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Ἐὰν δὲν ἠμπορέσῃ νὰ πράξῃ συμφώνως μὲ τοὺς συμμάχους του πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ μόνος του εἰς ταύτην τὴν σημαντικὴν ἐπιχείρησιν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἡ φιλοδοξία δὲν θέλει βασταχθῇ, ὁ γενικὸς πόλεμος τὸν ὁποῖον θέλει προξενήσει ἡ ἐκστράτευσις τῶν Ῥωσσικῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν Τουρκίαν, ὁ Δοὺξ τοῦ Οὐέλιγκτων ἔχει πληρεξουσιότητα νὰ προσφέρῃ τὴν σύμπραξίν μας, διὰ νὰ λάβῃ ἔκβασιν ἡ ἀμέσως καὶ ἐντελὴς ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος· δὲν εἶναι εἰμὴ ἓν τοιοῦτον σημαντικὸν ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον ἠμποροῦσε νὰ παρακινήσῃ τὸν Δοῦκα εἰς τὸ νὰ ἐπιχειρισθῇ ἓν τοιοῦτον κοπιαστικὸν ταξείδιον εἰς τὸν παρόντα αὐστηρὸν καιρὸν τοῦ χρόνου, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν καχεκτικὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας του. Ἐὰν ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Ἀγγλία ἑνωθῶσιν εἰλικρινῶς εἰς τοῦτο τὸ πρᾶγμα, καὶ ἂν ἡ Γαλλία συνεργήσῃ, ὡς ἀναμφιβόλως θέλει κάμει, δὲν ἠμποροῦν ν' ἀπαντήσουν ἐναντιότητα κἀμμίαν ἐκ μέρους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ τῆς Βιέννης.

16 Φεβρ. ἐκ τῆς ἐφημερίδος Kronc-Times τῆς Ἀγγλίας.

Κύριε στρατηγέ!

Τὰ πολυάριθμα γράμματα, τὰ ὁποῖα ὑπεχρεώθην νὰ στείλω ἐντεῦθεν πρὸς τὸν Ναύαρχον Ἄγγλον, μ' ἐμπόδισαν τὸ νὰ σᾶς στείλω μετὰ τὸ ἐδῶ φθάσιμόν μου, μίαν παραγγελίαν τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν Μινίστρου μας, καὶ λυποῦμαι πολλὰ ὅτι ἡ ἀπουσία σας ἀπὸ τὸ Ναύπλιον δὲν μοῦ τὸ συγχωρεῖ νὰ τὸ κάμω προσωπικῶς.

Ὁ Κύριος Κάνιγκ, ὅστις ἤλπιζεν, ὅτι θέλει Σᾶς εὕρω ἐδῶ, θέλει λάβει τὴν φροντίδα, ὥστε μὲ πρώτην εὐκαιρίαν νὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ ὁ ἴδιος διὰ τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἐλάβατε τὴν καλωσύνην νὰ τὸν στείλετε ὁμοῦ μὲ ἐκείνην τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς καὶ μὲ παρεκάλεσε συνάμα διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν πρὸς τὸν ἴδιον ἐνθύμησίν σας.

Οὐδὲν νέον μανθάνομεν ὡς πρὸς τὸν Τουρκικὸν στόλον, ὁ Καπ. Πασιᾶς ἦτον ἀκόμη εἰς τὰ Κάστρα καὶ ἐφημίζετο εἰς τὴν Σμύρνην ὅτι, ὁ στόλος ἦτον διωρισμένος ἐναντίον τῆς Σάμου· μία ἔκπλευσις ἀπὸ δύω μοίρας ἐσχάτως εἶχεν ἐκκινήσει ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν εἰς Δαρδανέλια.

 -ἐξ ὁλοκλήρου σελ. 609 κ. ἑξῆς

Εἶμαι πολλὰ ἀνυπόμων ν' ἀκούσω τὰς στρατιωτικὰς πράξεις Σας τόσον ὠφελίμους διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι αὐταὶ θέλει ἐνεργηθοῦν μὲ τὴν συνήθη σου ἀνδρίαν καὶ φρόνησιν· μὲ τὰ αἰσθήματα τῆς ὑψηλοτέρας τιμῆς καὶ ὑπολήψεως λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὀνομάζωμαι, κύριε στρατηγέ,

Πιστός Σας φίλος.

Γ. Οὐ-Χάμιλτον.

Ἀπὸ τὴν φρεγάταν Κάβριαν Ναύπλιον τῇ 9|21 Ἰουνίου 1826.

Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Κύριον Γ. Ἀρχ. Θ. Κολοκοτρώνην.

Ἰδοὺ τί ἔγραφεν Στρατφόρδ. ὁ Κάνιγκ πρὸς τὴν Συνέλευσιν

Κύριοι.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 27 Ἰαννουαρίου. 1827.

Ἔλαβον διὰ μέσου τῆς εὐγενείας Σας τὸν παρελθόντα Μάϊον ἓν γράμμα ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τὸν Πρόεδρον καὶ ἀπὸ ἑκατὸν δέκα μέλη τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως, φέροντα τὸ ὄνομα « οἱ » νόμιμοι πληρεξούσιοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους » ἡνωμένοι μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τῶν πολεμικῶν ἀρχηγῶν, ἐπικαλούμενοι τὴν μεσιτείαν τῆς Διοικήσεώς μου, διὰ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὸν παρόντα πόλεμον, καὶ ἐμπιστευόμενοι εἰς ἐμὲ τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ διαπραγματευθῶ καὶ νὰ φέρω εἰς ἔκβασιν τὴν ποθουμένην εἰρήνην, καὶ εἰδοποιοῦντες με, ὅτι ἡ ἐπιτροπή Σας εἶχε συστηθῇ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν, καὶ ὅτι εἶχε τὴν δύναμιν καὶ τὸ χρέος νὰ ἔμβῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετ' ἐμοῦ δι' ὅλα ὅσα ἠμποροῦν νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν εἰρήνην· ἰδιαίτερα γράμματά σας μὲ ἐβεβαίωσαν τὴν κοινοποίησιν τούτων, προσδιορίζοντα καὶ τὰς βάσεις, τὰς ἀποφασισθείσας, ὡς ἁρμοδιατέρας διὰ τὸν συμβιβασμόν, τὸν ὁποῖον ἡ Συνέλευσις ἐπεθύμει νὰ φέρῃ εἰς ἔκβασιν διὰ τῆς μεσολαβήσεώς μου.

Ἔκτοτε ἔλαβον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς πληροφορήσω, ὅτι ἡ Διοίκησίς μου εὐηρεστήθη νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὰς εὐχάς σας, δίδουσά μοι τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας διὰ νὰ καθυποβάλω εἰς τὸ Διβάνιον τὰς βάσεις τοῦ συμβιβασμοῦ, τὸν ὁποῖον παρακατεθέσατε εἰς χεῖράς μου. Συγχρόνως σᾶς εἰδοποίησα τὸν ἰσχυρὸν λόγον, ὅστις μὲ ὑπεχρέωσε ν' ἀναβάλω πρὸς καιρὸν τὴν ἐκπλήρωσιν τούτων τῶν ὁδηγιῶν.

Ἀποτείνομαι, Κύριοι, πρὸς Σᾶς σήμερον, διὰ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω,

ὅτι, ἐπειδὴ αἱ προϋπάρχουσαι δυσκολίαι ἐξωμαλύνθησαν τέλος. Ἡ προσφορὰ τῆς μεσιτείας τῆς Διοικήσεώς μου, ἔχουσα βάσιν τὴν αἴτησίν Σας, καὶ ὑποστηριζομένη ἀπὸ ἄλλας Δυνάμεις, τὰς συμμάχους τοῦ Βασιλέως μου, μέλλει νὰ παρουσιασθῇ ἀμέσως εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν. Δὲν περιμένετε βέβαια ἀπὸ ἐμὲ νὰ σᾶς ἐγγυηθῶ τὴν ἐπιτυχίαν τούτου τοῦ ζητήματος. Δὲν θέλετε λησμονήσει προσέτι, ὅτι ἡ ὑπόληψίς μου καὶ ὁ λόγος τῆς Διοικήσεώς μου, ὑποχρεόνονται πρὸς τὴν Πόρταν κατὰ τὴν πίστιν τῶν διαβεβαιώσεών Σας.

Ἐνόσῳ νὰ ἐμπορέσω νὰ σᾶς εἰδοποιήσω τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐνάρξεως τῆς διαπραγματεύσεως πρὸς τὸ Διβάνιον, ἐπερείδομαι, Κύριοι, εἰς τὸ ὕψος τῶν φρονημάτων Σας, καὶ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῆς ὑποσχέσεως τῶν Πληρεξουσίων Σας, ὅτι θέλετε σταθῇ πιστοὶ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ συνοδεύσουν μίαν μεσιτείαν, τὴν ὁποίαν παρεχωρήσαμεν εἰς τὰς παρακλήσεις Σας.

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ Σᾶς ἀνανεώσω, Κύριοι, τὴν βεβειότητα τῶν προσωπικῶν μου αἰσθημάτων.

Στρασφόρδ. Κάνιγκ.

Ἰδοὺ τί ἔγραφεν ὁ Κάνιγκ ἐμπιστευτικῶς πρὸς τὸν Θεοδ. Κολοκοτρώνην.

Κωνσταντινούπολις, 27 Ἰαννουαρίου 1827.

Δὲν σᾶς ἀνέφερον διὰ τοῦ Πλοιάρχου Χάμιλτον τὰ δύο γράμματα, τὰ ὁποῖα ἐλάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ γράψητε, ἕως οὗ ἤθελον εὑρεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ σᾶς δώσω τὴν εὐάρεστον εἴδησιν, ὅτι κατ' αὐτὰς ἤθελον παρουσιάσει εἰς τὴν Πόρταν τὰς προτάσεις τῆς εἰρήνης, ἐμπιστευθείσης εἰς ἐμὲ παρὰ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως. Ἡ στιγμὴ τὴν ὁποίαν περιέμενον ἔφθασε.

Πολὺς καιρὸς παρῆλθεν ἕως οὗ λάβω διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν ἀναγκαίαν ὑποστήριξιν. Ἀλλ' ὁ καιρὸς οὗτος δὲν παρῆλθε χωρὶς ὠφέλειάν τινα. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ἡ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας ἀποκατασταθεῖσα συμφωνία ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἡ εἰλικρινὴς σύμπραξις τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων δυνάμεων. Τόσον περισσότερον ἐπεθύμουν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἑνότητος αὐτῆς, καθόσον νομίζω, ὅτι ἡ προστασία, τοιαύτη ὅπως

ἐχορηγήθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς μου ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὸν πόλεμον. Πολλὰ ἀκούομεν περὶ τῆς ἀπειθείας τοῦ λαοῦ σας, καὶ περὶ ἔριδος, ἥτις διαιρεῖ τοὺς ἀρχηγούς σας· ἀλλ' ἐγὼ βασίζομαι εἰς τὴν φρόνησιν τοῦ ἔθνους καὶ εἰς τὴν καλὴν πίστιν ἐκείνων, οἵτινες ὑπέγραψαν τὴν ἀναφορὰν περὶ Ἀγγλικῆς προστασίας, διευθυνθεῖσαν πρὸς ἐμὲ παρὰ τῆς γενικῆς συνελεύσεως. Εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν μὲ κάμνει νὰ ἐπιμένω ἔτι περισσότερον ἡ ὑπογραφή σας τὴν ὁποίαν εἶδον μεταξὺ τῶν ἄλλων· τὸ αἴσθημά μου τοῦτο ἔχει ἐγγύησιν τὰ εὐγενικά σας προσόντα, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδεὶς δύναται νὰ χαίρῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας ὁλοκλήρου ἔθνους εἰς κρισίμους περιστάσεις.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος σᾶς ἀποχαιρετῶ, Κύριέ μου, ἐκφράζων ἐν ταυτῷ τὰς εἰλικρινεῖς εὐχάς μου ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῶν ἡμερῶν σας.

Στράτφορτ. Κάνιγκ.

Μιλόρδε!

Ἑρμιόνη τῇ 28 Ἰαννουαρίου 1827.

Εὑρισκόμενος ἐνταῦθα ὁμοῦ μὲ τοὺς Πληρεξουσίους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ συναθροιζομένους διὰ νὰ δώσωμεν τέλος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Γ. τοῦ ἔθνους μας συνελεύσεως, ἥτις ἔλαβε τὴν ἔναρξίν της ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἔλαβον μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, καὶ βαθὺ σέβας, Μιλόρδε! τὴν ἐπιστολήν σας ἀπὸ 27 τοῦ ἐνεστῶτος ε. ν. γεγραμμένην· οἱ δὲ εἰρημένοι πληρεξούσιοι μὲ ἐπεφόρτισαν νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὁμοῦ μὲ τὴν ἐδικήν μου καὶ τὴν ἐκ μέρους των μεγάλην εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν εὔνοιαν καὶ ἐπιμέλειαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀνελάβετε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔθνους μας, καὶ νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ δείξῃ ποτὲ ἀπείθειαν ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ἢ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι ταραχή τις καὶ σχίσμα μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν του, εἴμεθα μάλιστα σύμφωνοι κατὰ πάντα· ἂν δὲ φημίζεταί τι ἢ εἶναι ἀπὸ ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος πλαττόμενον, ἢ ἂν ἦναι καὶ πραγματικόν τι, ταῦτα εἶναι ὡς ἐκ τῶν περιστατικῶν ἰδιαίτεραί τινες καὶ ἐσωτερικαὶ συναλλήλοις ἀναφοραί, μὴ ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸν γενικὸν σκοπόν.

Πρὸς δὲ εἶμαι ἐπιφορτισμένος νὰ σᾶς ἐγγυηθῶ ἀπὸ μέρους τῶν εἰρημένων τὴν σταθερότητά των, καὶ ἐκείνην τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ

ὅλου, ὡς πρὸς τὴν βάσιν, ἐφ᾽ ἣν ᾐτήσατο τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν ὁποίων τὴν μεσιτείαν ἐπεφόρτισε τὴν ἐξοχότητά σου διὰ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως, πεποιθὼς Μιλόρδ! εἰς τὴν φιλάνθρωπον καὶ εὐεργετικὴν διάθεσιν τῆς ἐξοχότητός σου καὶ τῆς αὐλῆς σου, μὲ χρηστὰς ἐλπίδας καὶ μὲ βεβαίαν πίστιν, ὅτι θέλετε πραγματευθῇ τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὸ συμφερώτερον τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων γνωρίζετε τὴν ἀπόφασιν, καθ᾽ ἣν ἀπεφάσισαν ἢ νὰ ζήσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς μίαν ζωὴν πρέπουσαν εἰς τὰς θυσίας καὶ τὸν ἀγῶνά των, καὶ ν᾽ ἀπολαύσωσι δικαιώματα ἀνάλογα μὲ τὸ δίκαιον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἐθνῶν, ἢ νὰ προτιμήσωσι μυριάκις τὸν θάνατον, καθὼς τὰ ἐπὶ τὸ παρὸν ἀποφασιστικὰ ἐπιχειρήματά των συνωδευμένα μὲ ἀξίας προόδους τὴν ἐπιβεβαιώνουσιν. Πολὺ βεβαιότεραι δὲ γίνονται αἱ ἐλπίδες τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὅταν βλέπωσι τὸν φιλάνθρωπον καὶ ἰσχυρὸν χαρακτῆρά σας νὰ ὑποστηρίζητε καὶ συνοδεύητε μὲ τὴν προσπάθειαν καὶ σύμπραξιν τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, μετὰ τῶν ὁποίων τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα μᾶς ἑνόνει εἰς τὴν χριστεπώνυμον ἑνότητά του· καὶ δὲν ἀμφιβάλλει κανείς, ὅτι φθάνει μόνον ἓν βλέμμα εὐμενὲς νὰ ῥίψωσιν αἱ χριστιανικαὶ δυνάμεις εἰς τὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα καὶ τὴν κατασταίνουσιν εὐτυχῆ πρεπόντως εἰς τὴν ἀρχαίαν της εὐγένειαν καὶ ἀξίαν τῶν ἐνεστώτων ἀγώνων καὶ τῶν θυσιῶν της.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρακαλέσω καὶ αὖθις, νὰ βεβαιωθῆτε τὴν σταθερότητα καὶ τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ μερικοῦ χαρακτῆρός μας μεθ᾽ οὗ καὶ μετὰ τοῦ ἀνήκοντος σεβασμοῦ, καὶ τῆς βαθείας εὐγνωμοσύνης διὰ τὰ εὐνοϊκὰ πρὸς ἡμᾶς αἰσθήματά σας, ὑποσημειοῦμαι, Μιλόρδε! Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος

ταπεινότατος καὶ εὐπειθέστατος δοῦλος

Θ. Κολοκοτρώνης.

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Μιλόρδον Σ. Κάνιγκα πρέσβυν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρετανίας παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ Πόρτᾳ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐκ τῶν γεγονότων τῶν 1828. καὶ ἐπ.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰω. Καποδίστριας ἀφιχ-

θη εἰς Ναύπλιον περὶ τὰς ἀρχὰς τοὺς ἔτους 1828, ὅτε ὡς ἐκ τῆς παραλυσίας τῆς τότε Κυβερνήσεως ὑπῆρχε σχεδὸν ἀναρχία, καὶ μάλιστα ἐν Ναυπλίῳ καὶ Κορίνθῳ σεσωρευμένα στρατεύματα ἐμάστιζον τὰ πέριξ μέρη. Ἀλλ᾽ ἡ παρουσία του καθησύχασε πάντας καὶ ἐπρόλαβεν οὕτω τὴν ἐπικειμένην ἐμφύλιον ῥῆξιν· κατὰ δὲ τὴν 12 Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μετέβη εἰς τὴν Αἴγιναν, ὅπου ἔμενεν ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις, καὶ ἐνησχολήθη νὰ διοργανώσῃ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν στρατόν· ἀντικατέστησε λοιπὸν τὸ Βουλευτικὸν διὰ τοῦ Πανελληνίου, διώρισε στρατάρχας τὸν μὲν Δημ. Ὑψηλάντην, (ὅστις ὡς εἴπομεν, ἀπὸ τοῦ 1825 ἡσύχαζεν εἰς Ναύπλιον μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς,) εἰς τὴν Ἀνατολ. Ἑλλάδα, τὸν δὲ Τσούρτζ, εἰς τὴν Δυτικήν· διέταξε τοὺς μὴ Πελοποννησίους ὁπλαρχηγοὺς καὶ συνεκεντρώθησαν μὲ τοὺς ὑπ᾽ αὐτοὺς μέχρι 10000 εἰς Μέγαρα, τους ὁποίους διωργάνισε πρῶτον μὲν εἰς χιλιαρχίας, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τάγματα, καὶ ἀνέθεσεν ἔκτοτε αὐτοῖς τὴν τακτικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· ἐκ δὲ τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων διετήρησε ὑπὸ τὴν Γεν. Ἀρχηγίαν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνου μόνον τρία σώματα τὰ ὑπὸ τοὺς Νικήταν Σταματελόπουλον, Γενναῖον Κολοκοτρώνην καὶ Δημ. Πλαπούταν, τὰ δὲ λοιπὰ στρατεύματα διέλυσε καὶ διέταξε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἑστίας των, ν᾽ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὰ οἰκιακά των ἔργα, ἐκτὸς τῶν ἀξιωματικῶν τοὺς ὁποίους ὠργάνισεν εἰς ἀξιωματικοὺς ταξιαρχικοὺς καὶ τῆς ἐθνικῆς φρουρᾶς, ἤτοι εἰς χιλιάρχους, ὑποχιλιάρχους, ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους ἄνευ στρατιωτῶν.

Αἱ πράξεις τοῦ Κυβερνήτου ἀναφέρονται ἐκτενῶς εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Κυρίου Μάμουκα. Διὰ τοῦτο δὲν ἐκτεινόμεθα περισσότερον, εἰμὴ καταχωροῦμεν τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν δύω ἑπόμενα ἔγγραφα.

Περὶ δὲ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Κυβερνήτου ἔχομεν καὶ τὰ ἑπόμενα ἔγγραφα.

Ἀριθ. 260.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν Γεν. Ἀρχηγὸν τῆς Πελοποννήσου Κύριον Θ. Κολοκοτρώνην.

Καὶ ἀπὸ διάφορα ἄλλα γράμματα καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας κοινοποιήσεις ἔκαμες ὁ ἴδιος εἰς τὴν Κυβέρνησιν, μανθάνω, ὅτι Ἰμπραήμ-Πασᾶς ἐπὶ κεφαλῆς ἑνὸς δυνατοῦ σώματος ἔφθασε πρό τινων ἡμερῶν εἰς Τριπολιτζᾶν.

Διατάττεσαι λοιπὸν ἅμα λάβῃς τὴν παροῦσαν νὰ ἐπιτάξῃς τὸν υἱόν Σου καὶ τοὺς ἄλλους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου ὁπλαρχηγοὺς νὰ τρέξουν παραυτα διὰ νὰ πιάσουν τὰς ἀναγκαίας περὶ τὴν Τριπολιτζᾶν θέσεις· καὶ ἐὰν ὁ ἐχθρὸς περιορίζεται μόνον καὶ μόνον νὰ φθείρῃ τὰ ὀλίγα λείψανα τῶν οἰκιῶν καὶ κανονοστασίων τῆς πόλεως ἐκείνης, ὡς ᾄδεται, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ὅθεν ἐξῆλθε, χωρὶς νὰ κάμῃ κἀνὲν ἄλλο κίνημα, οἱ ῥηθέντες ὁπλαρχηγοὶ χρεωστοῦν μόνον νὰ φυλάττουν τὰς θέσεις των χωρὶς νὰ κινηθῶσι παντάπασιν ἐναντίον του, οὐδὲ νὰ δώσωσι τὴν παραμικρὰν αἰτίαν μάχης ἢ ἀκροβολισμοῦ. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐχθρὸς ἔχῃ σκοπὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ νὰ ἐφορμήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας διὰ νὰ βλάψῃ καὶ λεηλατήσῃ αὐτάς, τότε νὰ ἐπιτάξῃς τοὺς αὐτοὺς ὁπλαρχηγοὺς νὰ πολεμήσωσιν αὐτόν, καὶ φροντίσουν ὥστε νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἀπὸ πᾶσαν βλάβην τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐπιφέρει ἡ ἐφόρμησίς του αὐτη εἰς τὰς ἐπαρχίας. (1)

---

(1) ὁ Ἰμπραΐμης μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυβερνήτου ἐπανῆλθεν εἰς Τρίπολιν, τῆ ὁποίας κατέστρεψε τὰ λείψανα τῶν ὀχυρωμάτων της. Πρὸς δὲ ἐνέδρευσε καὶ συνέλαβε πολλοὺς αἰχμαλώτους, οἵτινες ἠλευθερώθησαν ἀνταλλαχθέντες μετὰ Τούρκων, τοὺς ὁποίους εἶχε ζωγρήσει ὁ Γενναῖος, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὴν κάτωθεν ἐπιστολὴν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς τὸν Βραΐμην, καὶ ἀκολούθως μετέβη εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια.

Ὑψηλότατε.

Τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἱ ἴδιοί του ἐχθροὶ τὴν θαυμάζουν· ὁ κατὰ τὸ Λεοντάρι προχθεσινὸς ἡρωϊσμός σου, εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν περὶ τὴν Τριπολτσᾶν αἰχμαλωτισθέντων Ἑλλήνων μὲ ἐκίνησε καὶ εἰς ἔπαινον καὶ εἰς θαυμασμὸν, τοῦτο τὸ ὡραῖον παράδειγμα ἐβιάσθην νὰ τὸ μιμηθῶ, καὶ ἰδοὺ παραιτῶ καὶ ἐγὼ ἐλευθέρους τοὺς εὑρεθέντας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου αἰχμαλώτους Τούρκους, καὶ θέλω ἀπελευ-

Ἡ Κυβέρνησις προσκαλοῦσα νὰ ἐνεργήσῃς τὴν παροῦσαν πρώτην διαταγὴν εἶναι εὔελπις ὅτι θέλεις φιλοτιμηθῇ νὰ ἐνεργήσῃς αὐτὴν καθ' ὅλην τὴν ἀκρίβειαν, καὶ θέλουν φιλοτιμηθῇ καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ οἵτινες θέλουν διαταχθῇ παρὰ σοῦ, καὶ τόσον περισσότερον ὅσον εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα τὸ ὁποῖον θέλουν δώσει ἐνώπιον τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ Πόρου τὴν 12 Φευρουαρίου. 1828.

(Τ. Σ.) Ὁ Κυβερνήτης

Ι. Καποδίστριας.

ὁ Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας Ι. Τρικούπης.

Ἀριθ. 1878

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν Πελοποννησιακῶν ὅπλων Κ. Θ. Κολοκοτρώνην.

Σὲ ἐξήγησα διὰ ζώσης τὰ αἴτια καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ψηφισμάτων καὶ ὁδηγιῶν, ἅτινα σὲ διευθύνω πρὸς πληροφορίαν σου. Ἐπιθυμῶ δὲ ὅπως, συμμορφούμενος μὲ τὰς ἐνδιαλαμβανομένας διατάξεις,

---

θερώσει ἀκολούθως καὶ ὅλους τοὺς εὑρισκομένους εἰς τὰς χεῖρας μερικῶν ἔνδον τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, καὶ ἐπειδὴ ἡ τύχη τοῦ πολέμου εἶναι κοινή, ἂς ἀπαλλάξωμεν τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς δουλείας· καὶ ἂς ἀνοιχθῇ ἀνάμεσόν μας νέον στάδιον δόξης· ποῖος δηλ. νὰ ἐξαπεράσῃ τὸν ἄλλον εἰς τὴν πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους φιλανθρωπίαν· ἡ ἱστορία τῶν ἐθνῶν ἐτράνινε τὰ ὀνόματα, περισσότερον τῶν ὅσοι ἐνίκησαν τὰ πάθη των καὶ ἐφάνησαν γενναιόφρονες, ἀπὸ τῶν ὅσοι ἐσκέπασαν τὴν γῆν μὲ τὰ πτώματα τῶν ἐχθρῶν των. Δεῖξον εἰς τὸν κόσμον ὅλον καὶ ἡ ὑψηλότης σου.

Ὅστις μὲ προσοχὴν ἔχῃ προσηλωμένον τὰ ὄμμα εἰς τὰς πράξεις μας, ὅτι δὲν ἔχεις κάμμίαν ὁμοιότητα μὲ τοὺς ἐξολοθρευτὰς τῆς γῆς, ἀλλ' ἐπιθυμεῖς τὴν ἀληθινὴν τοῦ πολέμου δόξαν· ἡ στιγμὴ αὕτη καθ' ἣν σοῦ γράφω μ' ἔφερε εἰς τὴν ἐνθύμησίν μου τοὺς δύο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου αἰχμαλώτους φίλους μου, τὸν χατζῆ Χρίστον καὶ Μιχάλην Σισίνην, εἶναι δυνατὰ φίλοι μου, καὶ τοὺς ἀγαπῶ διότι εἶναι φίλοι τῆς τέχνης, τὴν ὁποίαν ἀμφότεροι ἀγαπῶμεν, ὡς φιλοπόλεμος λοιπὸν ὁποῦ εἶσαι σὲ παρακαλῶ θερμῶς νὰ ἐλευθερώσῃς ἄνδρας φιλοπολέμους· καὶ νὰ εἰσακουσθῶ καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν· θέλει δὶ ὑποχρεωθῶ μεγάλως ἂν ἀξιωθῶ νὰ λάβω τὴν ἀπάντησιν τῆς παρούσης μας μὲ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους.

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι· τῆς ὑψηλότητός σας.

καταβάλῃς τὸ ἐκ μέρους σου ὅλον τὸν ὁποῖον τρέφεις διὰ τὴν δούλευσιν τῆς Πατρίδος ζῆλον, ὥστε ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος στρατολογία νὰ γενῇ μὲ τὴν πλέον μεγαλητέραν τάξιν, καὶ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν καλητέραν ἐκλογήν.

Ἐπ' αὐτὸ τοῦτο θέλεις συνεννοηθῇ μετὰ τῶν ἐκτάκτων ἐπιτρόπων καὶ οὕτω θέλεις δώσει τὰς ἀναλόγους ὁδηγίας εἰς τὸν Σρατηγὸν Νικήταν καὶ εἰς τὸν υἱόν Σου Καπ. Γενναῖον.

Ἐπειδὴ ἡ Στρατολογία αὕτη σκοπὸν ἔχει τὸ νὰ προφυλαχθῇ ὁ τόπος ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ ἐχθρὸς τὸν ἐπαπειλεῖ δεινὰ, καὶ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἐν γένει ἀπὸ τὰς καταδυναστείας, τὰς ὁποίας ὑποφέρει ὡς ἐκ τῆς ἀταξίας, ἥτις ἐπεκράτει μέχρι τοῦδε, διὰ τοῦτο ἀναμφιβόλως δὲν θέλεις ἀμελήσει κἀνὲν ἀπὸ τὰ ἀπαιτούμενα μέσα, ὥστε τὰ ὁποῖα μέτρα παρεδέχθη ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις νὰ λάβωσι πραγματικὸν καὶ σταθερὸν ἀποτέλεσμα.

Ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο κρέμαται ὄχι μόνον ἡ οὐσιώδης ὠφέλεια, τὴν ὁποίαν τοῦ λοιποῦ περιμένει ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν Στρατιωτικὴν δύναμιν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ ἔντιμος καὶ ἐπωφελὴς τύχη, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια δύναμις θέλει ἀπολαύσει ἑπομένως καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Πατρὶς ἀπαλλαχθεῖσα ὁλοτελῶς ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν θέλει δώσει εἰς ὅλα της τὰ συμφέροντα μόνιμον καὶ σταθερὸν κανονισμόν.

Σὲ προτρέπω λοιπὸν, ὥστε κατὰ τὰς δύω ταύτας βάσεις καὶ σὺ ὁ ἴδιος νὰ θεωρήσῃς καὶ τοὺς συμπατριώτας σου καὶ ὅλους τοὺς ὑπὸ τὰς διαταγάς Σου στρατιωτικοὺς νὰ κάμνῃς νὰ θεωρήσουν τὰς ὁποίας ἐκδουλεύσεις ἀπαιτεῖ σήμερον ἀπ' αὐτοὺς ἡ Κυβέρνησις.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 29 Ἀπριλίου 1828.

(Τ. Σ.) Ὁ Κυβερνήτης

Ἰω. Καποδίστριας.

ὁ Γραμμ. τῆς ἐπικρατείας, Σ. Τρικούπης.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κράτους ἀνετέθη εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ εἰς τριμελῆ ἐπιτροπὴν, ἤτοι τὸν Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ Ι. Κωλέτην, καὶ διετάχθη ἡ συγκρότησις ἐθνικῆς συνελεύσεως· ὁ Κολοκοτρώνης παρῃτήθη ὡς μέλος

τῆς ἐπιτροπῆς· ἡ δὲ συνέλευσις διαῤῥηχθεῖσα, διῃρέθη εἰς δύω μέρη· ὧν τὸ μὲν συνεδρίασεν εἰς Ναύπλιον, τὸ δὲ εἰς Μέγαρα.

Ἀλλ' ἀκολούθως οἱ ἐν Μεγάροις πληρεξούσιοι εἰσῆλθον ἐνόπλως εἰς Ναύπλιον καὶ ἠνάγκασαν τὴν Γερουσίαν νὰ διορίσῃ ἑπταμελῆ ἐπιτροπὴν πρὸς διοίκησιν τοῦ Κράτους.

Αἱ τρεῖς προστάτιδες δυνάμεις ἀναγνωρίσασαι τὴν Ἑλλάδα Βασίλειον ἀπεφάσισαν ν' ἀναγορευθῇ Βασιλεὺς αὐτῆς ὁ Πρίγγιψ Ὄθων· μέχρι δὲ της ἐνηλικιώσεως τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, διωρίσθη Ἀντιβασιλεία νὰ διοικῇ τὸ Κράτος· μέλη αὐτῆς ἦτο ὁ Μάουρερ, Ἀρμανσπέργ, καὶ Εἰδέκ. Τότε συνεπείᾳ ἐπιστολῆς τινος τοῦ Εἰδέκ καὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων, ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ εἰς Μόναχον ἐπιτροπὴ ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἧς σκοπὸς ἦτον νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Βαυαρίας τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ Ἑλλην. ἔθνους διὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ Υἱοῦ του εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ προσφέρῃ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσίν του εἰς τὸν Βασιλέα Αὐτοῦ· μέλη δὲ ταύτης τῆς ἐπιτροπῆς διωρίσθησαν ὁ Α. Μιαούλης, Κ. Βότσαρης καὶ Γενναῖος Κολοκοτρώνης· ἀλλ' ὁ τελευταῖος διοικητὴς ὢν στρατευμάτων εἰς διαφόρους ἐπαρχίας, δὲν τῷ ἔμενε καιρὸς νὰ διαθέσῃ τὸν στρατὸν καὶ νὰ προφθάσῃ εἰς τὴν ἀποστολήν του· διὰ τοῦτο ἀντικατέστη διὰ τοῦ Δ. Πλαπούτα· περὶ τούτων καταχωροῦμεν καὶ τὰ ἑπόμενα ἔγγραφα.

Κύριε Τρικούπη.

Εἰς ἔλλειψιν τοῦ Κυρίου Γενναίου ἔχετε τὴν γνώμην μας νὰ βάλλετε εἰς τὸν τόπον του τὸν Κύριον Κολιόπουλον, ἐννοεῖται διὰ τὴν εἰς Μόναχον ἀποστολήν. 1832. Αὐγούστου 23.

Ἀνδρέας Ζαΐμης, Ἰω. Κωλέτης, Α. Μιαούλης.
Δ. Πλαπούτας, Κ. Μπότσαρης.

Ὑπάρχει εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν τὸ πρωτότυπον.

'Αριθ. 325.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ Γραμματεία.
Πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Κύριον Γενναῖον Κολοκοτρώνην (1)

Ἡ Κυβέρνησις τιμῶσα τὰς πρὸς τὴν πατρίδα λαμπρὰς ἐκδουλεύσεις σας εὐηρεστήθη νὰ σᾶς ὀνομάσῃ, Κύριε συνταγματάρχα, μέλος μιᾶς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς ἐμφαίνεται εἰς τὸ ἐσώκλειστον διάταγμα ὑπ' ἀριθ. . . . . . , ...

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη πρόκειται ν' ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν μὲ τὰ πλοῖα τῆς Συμμαχίας, τὰ ὁποῖα διὰ μόνην αὐτὴν μένουν ἀκόμη ἐνταῦθα δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἐνῷ ἔμελλον νὰ κάμωσι πανία ἀπόψε.

Ὅθεν προσκαλεῖσθε ἅμα λάβετε τὴν παροῦσαν νὰ σπεύσητε νὰ ἔλθῆτε ἐδῶ χωρὶς τὴν παραμικρὰν ἀναβολήν, ὅπου θέλετε εὑρεῖ καὶ τοὺς συναδελφούς σας.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 20 Αὐγούστου 1832. ὁ Γραμματεὺς
Σ. Τρικούπης.

'Αριθ. 39

Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπή.

Ὀφείλουσα κατὰ τὰς ὁμοφώνους εὐχὰς τοῦ ἔθνους νὰ διαδηλώσῃ πασιφανῶς εἰς τὸν Μεγαλειότατον Βασιλέα τῆς Βαυαρίας τὴν κοινὴν ἀγαλλίασιν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἀνάβασιν ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ Θρόνου τῆς πατρίδος τῆς Β. Α. Υ. τοῦ Πρίγγιπος Ὄθωνος τῆς Βαυαρίας, καὶ νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν Βασιλέα του,

---

(1) Ὁ Ι. Κολοκοτρώνης εἰς τὴν παροῦσαν συλλογὴν καὶ εἰς ἄλλα ἱστορικὰ ὑπομνήματα, ἂν καὶ ὑπ' αὐτὸν εἶχον διατελέσει πολλοὶ στρατηγοὶ ἐπωνομάζετο Καπετάνιος, διότι δὲν ἐδέχθη βαθμὸν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων· Ὁ Κυβερνήτης κατήργησε τοὺς βαθμοὺς τῆς στρατηγίας ἐκτὸς τοῦ Κολοκοτρώνου, διορίσας ἀντ' αὐτῶν χιλιάρχους (ἀντισυνταγματάρχας) καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον διώρισεν 9. χιλιάρχους καὶ 3. συνταγματάρχας τὸν Νικήταν Πλαπούταν καὶ Γενναῖον· ὁ δὲ Ν. Βότσαρης ἐπὶ Κυβερνήτου ἦτον χιλίαρχος· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἠθέλησε νὰ ἐπονομάζεται Στρατηγὸς κατὰ τὴν πάλαι βαθμολογίαν του·

Διατάττει.

Ὁ Ναύαρχος Κύριος Ἀνδρέας Μιαούλης, ὁ Στρατηγὸς Κώστας Βότζαρης, καὶ ὁ Συνταγματάρχης Γενναῖος Κολοκοτρώνης συνελθόντες εἰς ἐπιτροπὴν νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Βασιλεύουσαν τῆς Βαυαρίας εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω διαδηλωθείσης ἐθνικῆς εὐχῆς.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμματεὺς νὰ ἐνεργήσῃ τὸ παρὸν διάταγμα. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 19. Αὐγούστου 1832.

ὁ Πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης, Ἀνδρέας Ζαΐμης,
Ἰ. Κωλέττης, Κ. Μπότσαρης, Α. Μεταξᾶς, Δ. Πλαπούτας.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμμ. Σ. Τρικούπης.

Ἀπαράλλακτα,

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμμ. Σ. Τρικούπης. κ. τ. λ.

(Τ. Σ.)

Κύριε!

Ἀνάρμοστον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὸ νὰ ἐπέμβω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν παρελθόντων πραγμάτων, ὅλοι γνωρίζομεν πῶς αὐτὰ διέτρεξαν· περιορίζομαι λοιπὸν κινούμενος ἀπὸ πατριωτισμόν, καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐφύλαττα πρὸς τὸν ἑαυτόν σας, νὰ σᾶς εἰπῶ μόνον περὶ τῶν τωρινῶν.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι πλέον εἰς τὸν κόσμον (ἀξιοθρήνητος κατ' ἀλήθειαν ἡ ὑστέρησίς του) ἔχων ἀξιότητα ἔξοχον, καὶ αὐτὸς ἦτον ἐκεῖνος, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἡσυχίαν, ἀλλά, ὡς εἶπον, ἐξέλιπεν· ἂν ἐπιμένωμεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν ἐπικρατοῦσαν διαίρεσιν, κατ' ἐμὴν ἰδέαν, ἀλλοίμονον καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν πατρίδα.

Πολὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἑαυτόν Σας, κύριε Κολοκοτρώνη, τὸ νὰ ἐνεργήσετε νὰ ἑνωθῇ τὸ ἔθνος δι' ἑνὸς ἐντίμου συμβιβασμοῦ, διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὴν αὐτονομίαν του καὶ νὰ στερεωθῇ ὑπὸ πατρικὴν Κυβέρνησιν.

Καιρὸς δὲν εἶναι οὔτε νὰ μᾶς φοβερίσετε, οὔτε νὰ σᾶς φοβερίσωμεν, καιρὸς εἶναι νὰ προλάβωμεν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὁ ὁποῖος θὰ ἑτοιμάσῃ τὴν καταστροφήν μας· συγχωρήσατέ με τὸ θάῤῥος, καὶ δεχθῆτε τὴν βεβαίωσιν τῆς ὑπολήψεώς μου, μεθ' ἧς ὑποσημειοῦμαι. 5. Ὀκτωμβρίου 1831 ἐξ Ὕδρας.

εἰς τὰς προσταγάς Σας Ἀνδρέας Ζαΐμης.

Κύριε Ἀρχιστράτηγε Κολοκοτρώνη.

Χθὲς ἀνέγνωσα τὰ ἀπὸ 22 καὶ 23 σημειωμένα γράμματά σας ἀπὸ Τριπολιτζὰν, καὶ Ἄστρος, δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς κρύψω, ὅτι ἐλυπήθην, ἰδὼν εἰς αὐτὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς τὴν Γερουσίαν ἀναφορὰν, ὅτι δὲν ἐσυμφώνησαν τὰ φρονήματά μας, ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν, ἡ ὁποία ἐνεκρίθη νὰ γένῃ διὰ νὰ προσφέρῃ πρὸς τὸν Μεγαλειότατον Βασιλέα τῆς Βαυαρίας τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους. Κύριε Ἀρχιστράτηγε, ἀφ' ἧς ἔφθασεν ὁ Ταχυδρόμος τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὑποφαινόμενος ἐνόμισα, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῶν εἰς τὸ ἑξῆς προσπαθειῶν μας δὲν πρέπει νὰ ἀποτείνεται εἰς ἄλλο, παρὰ εἰς ὅ,τι ἐσυντελοῦσεν εἰς τὸ νὰ προετοιμασθῶσι τὰ πνεύματα καὶ τὰ πράγματα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῆς ἀντιβασιλείας, καὶ εὐσχήμως νὰ διαλυθῶσιν αἱ ὑπάρχουσαι σκηναί· καὶ ἡ σειρὰ τῶν προδιατρεξάντων ἦτον ἀρκετὴ νὰ κάμῃ ὥστε νὰ διακριθῇ τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἄδικον ἐν καιρῷ τῷ πρέποντι· τὰ συμμαχικὰ πλοῖα ἀπεφασίσθησαν νὰ ἀναχωρήσουν διὰ τὸ Τριέστι νὰ μεταβιβάσωσι τὴν Ἀντιβασιλείαν, καὶ οἱ κύριοι ἀντιπρέσβεις ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἐσυμβούλευσαν τὸ νὰ διορισθῇ μὲ τὴν μεγαλητέραν ταχύτητα μία ἐπιτροπὴ, καὶ εὐηρεστήθησαν οἱ ἴδιοι νὰ ὀνομάσουν τὰ μέλη τῆς ἰδίας, κατὰ συνέπειαν ἑνὸς γράμματος τοῦ Στρατηγοῦ Ἐϊδὲκ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀντιβασιλείας, κάθε τροποποίησις καὶ ἀναβολὴ, ὡς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὴν, ὅπου ἤθελε προβληθῇ ἀπὸ τὸ μέρος μας, ἤθελε δώσει ἀρκετὰς αἰτίας νὰ κατηγορηθῶμεν, ἔπειτα προκειμένου τοῦ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως ὅλα τὰ λοιπὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῶσι δεύτερα· ὑμεῖς ἐπροτιμήθητε κύριε, ὡς ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἔθνους καὶ ὡς φέρουσα ἡ οἰκογένειά Σας τὸ πρόσωπον τῆς Πελοποννήσου.

Ναύπλιον 24 Αὐγούστου 1832.

Ὑποσημειοῦμαι εἰς τὰς προσταγάς Σας
Ἀνδρέας Ζαΐμης

Κύριε Ἀρχιστράτηγε.

Διεκόπη μερικὸν καιρὸν ἡ μεταξύ μας ἀλληλογραφία ἐκ τῶν περιστάσεων, καὶ σήμερον λαμβάνει κατ' εὐτυχίαν τὸν δρόμον της πάλιν ὑπὸ τοὺς πλέον λαμπροὺς οἰωνούς. Ὁ ταχυδρόμος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος ἔφθασεν ἐνταῦθα κατὰ τὴν ....

ἱσταμένου, ἔσωθεν εὑρίσκετε ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς Βαυαρίας, δι' ἧς εὐηρεστήθη νὰ μᾶς τιμήσῃ ἡ Μεγαλειότης του, καὶ τῆς διακηρύξεως τοῦ Συμβουλίου τῶν Σ. Συμμάχων Δυνάμεων, τῶν ὁποίων ὁ κομιστὴς ἦτον ὁ εἰρημένος Ταχυδρόμος· ἐξ αὐτῶν θέλει πληροφορηθῆτε, Κύριε, ὅτι αἱ εὐχαί μας ἐπληρώθησαν, καὶ ἡ μεγαλοδωρία τῶν Σ. Συμμάχων Δυνάμεων ἐπεσφράγισε, διὰ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Πρίγγιπος τῆς Βαυαρίας εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, τὴν σταθερὰν εὐτυχίαν τῆς πατρίδος μας, καὶ ἐχάραξεν εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ κόσμου τὸ μοναδικὸν ἀριστούργημα τῆς φιλανθρώπου πολιτικῆς, ἡ ὁποία ἐχαρακτήρισε τοὺς κραταιοὺς μονάρχας προστάτας μας· ὅσον αἱ Σ. Δυνάμεις, καὶ ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἐπροσπάθησαν νὰ φέρουν εἰς πέρας τὸ μέγα ἔργον τῆς πολιτικῆς ὑπάρξεώς μας· τόσον οἱ Ἕλληνες χρεωστοῦμεν νὰ δείξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας, καὶ τὴν ἀληθῆ ἀφοσίωσίν μας πρὸς τὸν Μεγαλειότατον Βασιλέα μας, τὸ πρῶτον τῶν χρεῶν μας ἐνεκρίθη καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρὰ τῶν ἀληθινῶν φίλων τῶν συμφερόντων μας νὰ γίνῃ ὡς κάτωθεν καὶ χωρὶς κάμμίαν ἀναβολὴν, μία ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τριῶν μελῶν ἐκ τῶν οἰκογενειῶν τῶν διαπρεψάντων, καὶ κινήσῃ εὐθὺς διὰ τὸ Μόναχον, ἵνα προσφέρῃ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν Βασιλέα του, καὶ ν' ἀναχωρήσῃ μὲ τὰ πλοῖα τῆς Συμμαχίας, τὰ ὁποῖα ἀναχωροῦν διὰ Τριέστι διὰ νὰ μεταφέρουν τὴν ἀντιβασιλείαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Γενομένης λοιπὸν σκέψεως περὶ τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ πολλὰς συζητήσεις διὰ νὰ γείνῃ μὲ ὁμοφωνίαν, καὶ νὰ φανῇ ἐθνική, ἐπροτιμήθησαν οἱ Κύριοι, Ναύαρχος Μιαούλης, ὁ Φίλτατός Σας Γενναῖος, καὶ Κῶνστα Μπότσαρης νὰ ὑπάγουν· ὁ καιρὸς δὲν ἐσυγχωροῦσεν ἀναβολὴν, ἡ γνώμη τῶν ἀντιπρέσβεων ἐσυμβιβάσθη εὐχαρίστως εἰς τὰ ὑποκείμενα αὐτά· ἡμεῖς δὲ διὰ νὰ καταντήσωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτόν Σας, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μόνον συμφέρον διὰ τὴν πατρίδα, ὑποστηρίζομεν τὴν πρότασιν, καὶ ἐπὶ τούτου ἔρχεται ὁ Κωνστ. Μεταξᾶς ἐπίτηδες νὰ σᾶς πληροφορήσῃ προφορικῶς τὴν ἀνάγκην, καὶ πρέπει νὰ τὸ κάμετε χωρὶς ἄλλο· τὰ πλοῖα ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσουν· πολλαὶ δυσκολίαι καὶ διαιρέσεις ἐφοβερίζοντο νὰ γεννηθοῦν καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεβάλλετο

τὸ πρᾶγμα καὶ ἂν ἠθέλομεν νὰ μορφώσωμεν ἄλλως τὴν ἐπιτροπὴν αὐτήν· διὰ τοῦτο ὡς εἴρηται, πρῶτον ἡμεῖς τὴν ὑπεστηρίξαμεν, καὶ ἐπνίγη ἡ δυσαρέσκεια ἄλλων εἰς τὰ σπάργανά της· χωρὶς ἡμεῖς νὰ σᾶς εἴπωμεν γνωρίζετε μόνος Σας πόσον ἐμβριθὲς εἶναι τὸ αντικείμενον αὐτὸ, πόσον ὠφέλιμον διὰ τὴν πατρίδα, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὅσον ἔντιμον διὰ τὴν φαμήλια της· μ' ὅλον τὸ θάῤῥος λοιπὸν εἰλικρινοῦς φιλίας ἐπαναλαμβάνομεν νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι ἑτοιμασθῆτε διὰ νὰ μισεύσητε μὲ τοὺς συναδέλφους Σας, διὰ τῶν Βασιλικῶν πλοίων τὰ ὁποῖα ἐμποροῦν ν' ἀναβάλλουν τὴν κίνησίν των διὰ τέσσαρας ἢ πέντε ἡμέρας μόνον, καὶ εὐθὺς νὰ μᾶς γράψετε· εἶναι πληροφορίαι καὶ πληροφορίαι θετικαὶ, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὐτη θὰ λάβει λαμπροτάτην ὑποδοχὴν ἀπὸ τὸν Μεγαλειότατον Βασιλέα τῆς Βαυαρίας, καὶ ἔχομεν διδόμενα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὑμεῖς θέλετε εἶσθαι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἰδωθῆτε εὐμενέστερα· ἀκούσατε λοιπὸν σᾶς παρακαλοῦμεν τὴν γνώμην μας, καὶ φροντίσετε νὰ πληροφορήσετε τοὺς σχετικούς Σας, ὅτι τούτου γενομένου, ἐκτελεῖται ὅ,τι πρέπει, καὶ διὰ νὰ μὴ φανῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τὸ σύνηθες πνεῦμα τῆς ἀντιζηλίας.

Χρεωστοῦμεν ἀκόμη νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν ὅτι κατὰ μεταγενεστέρας εἰδήσεις τοῦ Ἰουλίου, ἡ ἀντιβασιλεία μέχρι τριάντα ἢ σαράντα ἡμερῶν, ἀφεύκτως, θὰ ἦναι εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ παραδεχόμενοι ὑμεῖς τὴν ἐγκριθεῖσαν ἀποστολὴν, θέλει εὐσχήμως διαλύσωμεν ὅλας τὰς ἐνυπαρχούσας διαιρέσεις, καὶ ἡ Διοίκησις θέλει ἔμβη εἰς θέσιν νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸ ὀλίγον αὐτὸ διάστημα πατριωτικῶς, καὶ νὰ σταματήσῃ τὰ κακὰ, ἐπειδὴ ἡ πλειοψηφία δὲν θέλει εἶσθαι ὡς ἦτον.

Ἂν ἀπεναντίας διὰ λόγους τοὺς ὁποίους ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν δὲν δεχθῆτε, οὔτε ὁ Γενναῖος, τότε νὰ γράψητε ἐδῶ, ὅτι εὐαρεστεῖσθε νὰ λάβῃ τὸν τόπον τοῦ Γενναίου ὁ ἀδελφὸς Κολιόπουλος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει κάμμίαν δυσκολίαν νὰ τὸ κάμῃ.

Ἀδελφὲ Κολοκοτρώνη! καθὼς καὶ ἄλλοτε σᾶς εἴπομεν κυρίως ὅλη μας ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ ἦναι εἰς τὸ νὰ χορηγήσωμεν ὅλας τὰς εὐκολίας περὶ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς νέας Κυβερνήσεως, διὰ νὰ παύσουν μίαν φορὰν τὰ δυστυχήματα αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Περὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐδῶ, τί νὰ σᾶς εἴπωμεν, εἶναι τόσον ἀηδῆ,

ὥστε δὲν ὑπάγει τὸ χέρι εἰς τὴν ἐξήγησίν των, ἡ κακοήθεια καὶ ἡ ἀσυνειδησία ἀνεπτύχθησαν εἰς τρόπον ἀπίστευτον, δυστυχία ἦτον δὶ ἡμᾶς ὁποῦ εὑρέθημεν εἰς τοιαύτην ἐποχὴν εἰς τὰ πράγματα, κοντὰ εἰς τὰ τόσα ἄλλα κακὰ δὲν εἴμεθα καὶ προσωπικῶς ἀσφαλεῖς, ὑπομονή ! ταῦτα.

Ναύπλιον 20 Αὐγούστου 1832. Οἱ ἀδελφοὶ

Ἀνδρέας Ζαΐμης, Α. Μεταξᾶς, Δ. Πλαπούτας.

Τὸ ἴδιον θέλει κάμη ὁ πηγαιμὸς τοῦ Γενναίου φροντίζων δὶ ἕνα καλὸν διερμηνέα νὰ τὸν συντροφεύσῃ, καὶ χωρὶς ἀναβολὴν λέγω ἀποφάσισον νὰ ἔλθῃ.

ΤΕΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Ὁ Κύριος Σαλαφατῖνος διορθόνων δῆθεν τὸν Κ. Σπηλιάδην εἰς ὅσα ἐξέθεσεν εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του ἄλλως ἔχοντα παρ᾽ ὅπως τὰ γνωρίζει ὁ Κ. Σαλαφατῖνος ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἐξέδωκε τὰς παρατηρήσεις του ἐν φυλλαδίῳ. Τὸ νὰ διορθώνῃ τις τὰ λάθη τοῦ ἄλλου καὶ ἀναπληρόνῃ τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ μάλιστα εἰς ἱστορικὰ γεγονότα, καθ' ὅσον ἔχει πεποίθησιν καὶ ἀληθῆ γνῶσιν αὐτῶν, ἀμερολήπτως καὶ ἀπαθῶς, εἶναι ἔργον ἱερὸν καὶ καθῆκον παντὸς ἀνθρώπου.

Ἀλλ' εἰς τὸν Κ. Σαλαφατῖνον ἀνήκοντα ἀνέκαθεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Μαυρομιχαλικὴν οἰκογένειαν, ἥν περ ἰδίως ἀφορῶσιν αἱ παρατηρήσεις του, εἶδον μετὰ λύπης ὅτι ἀντὶ νὰ διορθώσῃ τὰ λεληθότα δῆθεν τὸν Κ. Σπηλιάδην περιέπεσεν αὐτὸς οὗτος εἰς λάθη ἄλλα χρήζοντα διορθώσεως. Ὅθεν θεωρῶν καθῆκόν μου νὰ ἐπανορθώσω ὅσα ὑπὸ μὲν τοῦ Κ. Σαλαφατίνου παραμορφόνονται ἐγὼ δὲ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ ἐξ ἀξιοπίστων παραδόσεων ὡς ἔκ τινων ἀνὰ χεῖράς μου ευρισκομένων ἐγγράφων γνωρίζω ἄλλως ἔχοντα, ἐπιφέρω ὀλίγας παρατηρήσεις εἰς αὐτόν· ἤθελον δὲ πράξει τοῦτο ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τῶν παρόντων ὑπομνημάτων ἐὰν μὴ ἦσαν ἤδη ἐκτετυπωμένα, ὅτε ἐδημοσιεύθη τὸ φυλλάδιον τοῦ Κ. Σαλαφατίνου.

Ὁ σκοπός μου δὲν εἶναι παντάπασι νὰ ἐπικρίνω τὸν Κ. Σαλαφατῖνον, καθότι καὶ αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς ὢν μικροῦ τινος σώματος κατὰ τὴν ἐπανάστασίν μας ἔδειξεν ἱκανὸν ζῆλον καὶ στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν· μάλιστα δὲ συμπολεμήσας μετ᾽ αὐτοῦ εἰς

πολλὰ μέρη ἐξετίμησα τὴν ἱκανότητά του, καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἦτο εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς τὰ περιστατικὰ ταῦτα. Ἀλλὰ βαδίζων τὸ ὀγδοηκοστὸν περίπου ἔτος τῆς ἡλικίας του δὲν διατηρεῖ φαίνεται ἀκμαῖον τὸ μνημονικόν του, εἴτε δι' ἄλλας αἰτίας παρεκκλίνει τῆς ἀληθείας, καὶ παραμορφόνονται τὰ συμβάντα· ὅθεν τὸν ἀκολουθῶ παρὰ πόδας.

Ἐν τῇ σελ. 10 ἀναφέρει ὡς ἑξῆς «Ὁ Κ. Μαυρομιχάλης ἀρχηγὸς τῆς Μάνης ἦτο τὸ καταφύγιον τῶν θελόντων νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα· διὸ καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ Ζάκυνθον εἰς αὐτὸν ἤρχετο καὶ διὰ κακοκαιρίαν ἐξῆλθεν εἰς Σκαρδαμούλαν. Ὑπάρχει γράμμα τοῦ Κολοκοτρώνη πρὸς τὸν Π. Μαυρομιχάλη λέγον οὕτω· «Μπέη μου ἐγὼ εἶμαι πάντοτε δυστυχής, διὰ τοῦτο καὶ τώρα δυστυχέστερος ἐφάνην, διότι μέλλων νὰ ἔλθω αὐτόσε δὲν ἠδυνήθην διὰ τὸν πνέοντα βορῥᾶν, εἰμὴ ἦλθον ἐνταῦθα εἰς Σκαρδαμούλαν καὶ διάταξόν με τί νὰ κάμω» Ὁ Π. Μαυρομιχάλης εὑρισκόμενος τότε εἰς Λιμένι τὸν ἀπήντησε: δὲν εἶσαι δυστυχής, εἰμὴ ὁ Θεὸς διεύθυνε τὸ κίνημά σου, μεῖνε αὐτόσε καὶ ἐγὼ μετ' ὀλίγον διαβαίνω, καὶ ὁμιλοῦμεν.»

Ὁ Μούρτζινος, περὶ οὗ ἐκτενέστερον θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, ἦτο ἀπὸ τῶν πρώτων σημαντικῶν καὶ ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν τῆς Μάνης· ὁ δὲ Κολοκοτρώνης εἶχεν ἀνέκαθεν πατρικὰς καὶ προσωπικὰς σχέσεις μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς, μεθ' ἧς διετήρει ἀλληλογραφίαν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1819, ὅτε ὁ Μούρτζινος ἐμυήθη τὰ τῆς ἑταιρείας, καὶ ἀπέδιδεν εἰς τοῦτον πολλὴν ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην ὡς φίλον, ὡς ἰσχυρὸν τῆς Μάνης καὶ ὡς συνεταιριστήν. Ἑπομένως ὑπάρχει ἔθιμον πρὸ αἰώνων καθιερωμένον εἰς τὴν Μάνην, νὰ προτιμῶσιν οἱ ἐν αὐτῇ κάτοικοι τὸν ὄλεθρόν των ἢ νὰ προδώσωσι καταφεύγοντά τινα εἰς τὴν χώραν αὐτῶν· διὰ τοῦτο οἱ Κολοκοτρῶναι, ὁ Ζαχαριᾶς καὶ οἱ λοιποί, οἱ πάντοτε ἐναντίοι τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἐν ταῖς καταδρομαῖς των ἄσυλον καὶ περίθαλψιν εὕρισκον εἰς τὴν Μάνην, ἔνθα διέμενον καὶ αἱ οἰκογένειαί των. Τούτου ἕνεκα ὁ Κολοκοτρώνης συνεννοηθεὶς περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως μετὰ πολλῶν Πελοποννησίων καὶ μάλιστα μετὰ τῶν Δε-

λιγιαννῶν καὶ Πλαπούτων, παρεκινήθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑπό τινων Ζακυνθίων, ὅτι συμφερώτερον ὑπάρχει ν' ἀποβῇ εἰς τὴν Σκαρδαμούλαν καὶ νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μούρτζινου, μεθ' οὗ πρῶτον εἶχε συνεννοηθῆ, καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ ἀπέπλευσεν εἰς Ζάκυνθον πλοῖον Σπετζιώτικον, τοῦ ὁποίου ὁ πλοίαρχος ἦτον εταιριστὴς καὶ δι' αὐτοῦ ὁ Κολοκοτρώνης, ἀπεβιβάσθη ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Σκαρδαμούλαν, ἐπὶ τῇ προθέσει ἵνα διαμείνῃ παρὰ τῷ φίλῳ αὐτοῦ Μουρζτίνῳ, ὡς ἐρρέθη, πρὸς ὃν εἶχε καὶ πλήρη πίστιν· ἐκ προθέσεως λοιπὸν καὶ οὐχὶ ἀπὸ ἐναντίους ἀνέμους ἀφίχθη ἐκεῖσε. Ἂν δὲ ὑπάρχῃ γράμμα τοῦ Κολοκοτρώνου πρὸς τὸν Μαυρομιχάλην, τοῦτο ἐγένετο ἴσως πρὸς περιποίησιν τοῦ Μαυρομιχάλη χάριν τῆς θέσεώς του καὶ οὐχὶ δι' ἄλλην αἰτίαν.

Ἐν τῇ αὐτῇ σελ. 10 ἐξακολουθεῖ λέγων· «*Καὶ τῷ ὄντι διαβαίνων (ὁ Π. Μαυρομιχάλης) ἐπὶ πλοίου ἀπὸ Λιμένι εἰς Κυτριαῖς προσωρμίσθη εἰς Σκαρδαμούλαν, ἔχων σὺν ἑαυτῷ τὸν υἱόν του Ἀναστάσιον καὶ ἐμέ. Κατέβη καὶ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Μούρτζινος εἰς τὸ παραθαλάσσιον καὶ ὡμίλησαν δύω ὥρας, καὶ τὸν ἐνεψύχωσε νὰ μένῃ ἐκεῖ καὶ θέλει τὸν ὑπερασπίζει. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν Τούρκων ἀπήντα ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἐπτώχυνε καὶ ἦλθε νὰ συνάξῃ ὅσα τοῦ χρεωστοῦν ἢ καὶ διὰ πόρον ζωῆς, καὶ ὅτι προκριτώτερον εἶναι νὰ μένῃ εἰς τὴν Μάνην ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του, παρὰ νὰ ἐξέλθῃ ληστὴς εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγγυᾶται διὰ τὴν διαγωγήν του.*»

Ἐνταῦθα παρενείρει τὴν λέξιν «ληστής» ἀλλὰ νομίζω ὅτι πράττει μέγα ἄδικον ὁ Κ. Σαλαφατῖνος προσάπτων τοιαύτην ὀνομασίαν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην.

Ἡ λέξις *Ληστὴς* πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον ἄγνωστος· πᾶς ἀπειθὴς ἢ ἀποστάτης ὠνομάζετο *κλέπτης (α)*· καὶ οἱ λεγόμενοι Μπέϊδες τῆς Μάνης μετὰ τὴν ἔξωσίν των κλέπται ὠνομάζοντο, ὡς ὁ Τζανέτος Κουτήφαρης, περὶ οὗ ἀναφέρω τὸ κατόπιν καταχωρηθησόμενον ἔγγραφον τοῦ Μαυρογένους. Οἱ δὲ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ

(α) Οἱ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἔνοπλοι Ἕλληνες ὁσάκις ἀνεγνωρίζοντο ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἥτις ὑπεχρεοῦτο νὰ τοὺς προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της, ὠνομάζοντο ἁρματωλοί, ὁσάκις δὲ ἐξηνίσταντο κατὰ τῆς ἐξουσίας ὠνομάζοντο Κλέπται.

Σαλαφατίνου λησταὶ Κολοκοτρῶναι δὲν κατεγίνοντο, εἰμὴ μετ' ἀναπεπταμένων σημαιῶν νὰ ληστεύσωσι τὰς κεφαλὰς τῶν Τούρκων, πρὸς οὓς διέκειντο εἰς αἰώνιον πόλεμον· καθὼς καὶ οὗτοι διήρχοντο τὸ στόμα τῆς μαχαίρας ἐκείνων· ὡς φαίνεται τοῦτο ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων φονευθέντων μελῶν τῆς Κολοκοτρωνικῆς οἰκογενείας.

Ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων εἰς τὴν Πελοπόννησον ἤρχισεν ὁ πέλεκυς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν Κολοκοτρώνων, ὅστις μέχρι τέλους κατέστρεψεν ὅλην σχεδὸν τὴν γενεὰν ταύτην. Λάμπρος ἦτον ὁ πρῶτος γνωστὸς τῆς γενεᾶς αὐτῆς· ὅστις ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, καταλιπὼν υἱὸν τὸν Δῆμον καὶ οὗτος ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ κατέλιπεν υἱοὺς τὸν Ἰωάννην καὶ δύω ἑτέρους· καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης ἐφονεύθη ὠμότατα ὑπὸ τῶν Τούρκων τῆς Ἀνδρούσης. Οἱ δὲ τελευταῖοι ὑπὸ ἄλλων. Ὁ Ἰωάννης ἀφῆκεν υἱοὺς τὸν Κωνσταντῖνον καὶ πέντε ἄλλους· οἵτινες, πλὴν ἑνὸς, ἅπαντες ὑπὸ Τούρκων ἐφονεύθησαν. Υἱοὶ τοῦ Κωνσταντίνου ἦτον ὁ Θεοδωράκης καὶ 4 ἕτεροι, καὶ οἱ μὲν τελευταῖοι ἠχμαλωτίσθησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Καστάνιτσας, ἐξ ὧν οἱ δύω ἐλευθερωθέντες παρά τινων Ποριωτῶν καὶ Ὑδραίων ἐφονεύθησαν βραδύτερον πολεμοῦντες κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ἕτεροι δύω ἀπέθανον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, ὁ δὲ Θεοδωράκης ἐσώθη.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω Κολοκοτρώνων ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀπόγονοι τοῦ Ἰωάννου Κολοκοτρώνου τοὺς ὁποίους συντομίας χάριν παρελείπομεν νὰ ἀναφέρωμεν· ἀλλὰ μόνον λέγομεν, ὅτι ἐδιηγεῖτο ἡ σύζυγος τοῦ Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνου, μήτηρ τοῦ Θεοδωράκη, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1762 καθ' ὃ ὑπανδρεύθη μέχρι τοῦ 1806 ἐφονεύθησαν 70 Κολοκοτρῶναι· ὁ δὲ Θεοδωράκης Κολοκοτρώνης ἔλεγεν, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐφονεύθησαν ἀδέλφια καὶ ἐξαδέλφια Κολοκοτρῶναι 12 περίπου, ὅλοι ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τί δὲ ἔπραττον ὅτε διετέλουν ὡς κλέπται οἱ κατὰ τὸν Σαλαφατῖνον λησταὶ οὗτοι Κολοκοτρῶναι; Ἀφήσαντες τὰ κατορθώματα τῶν προγενεστέρων, ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ ν' ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου. Οὗτος ἐφονεύθη, ὡς εἴρηται, τὸ 1763 ὑπὸ τῶν ἐν Ἀνδρούσῃ Τούρκων διαμελισθεὶς ὠμότατα· ὁ δὲ υἱὸς

αὐτοῦ Κωνσταντῖνος βραδύτερον πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ φόνου τοῦ πατρός του, ἐξωλόθρευσε τοὺς πλείστους τῶν ἐν Ἀνδρούσῃ Τούρκων.

Μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν τῆς περὶ τὸ ἔτος 1769 ἐπαναστάσεως, ὅτε εἰσέβαλον Ὀθωμανοί τε καὶ σμήνη Ἀλβανῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος Ι. Κολοκοτρώνης, ἰσχυρὸς Κλέπτης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μετὰ σημαίας ἀναπεπταμένης (1) ἐφόνευσε πολλοὺς Ἀλβανοὺς κατὰ διαφόρους θέσεις, καὶ ἰδίως κατὰ τὸ Γεφῦρι τοῦ Χαμπίμπ ἀγὰ, κατὰ τὰ Καλάβρυτα, εἰς Μπούγα (τῆς Μεσσηνίας), εἰς κομμένο Τζαμὶ, εἰς Πιλαλίστραν τῆς Ἀλωνισταίνης, (ὅπου ἔκτοτε ὀνομάζεται Τουρκοκίβουρα.) καὶ ἀλλαχοῦ· ἡ κυριωτέρα ὅμως θριαμβευτικὴ καὶ γενναία αὐτοῦ πρᾶξις εἶναι ὁ φόνος τοῦ περιφήμου Ἀρχηγοῦ τῶν Ἀλβανῶν *Μετσιαράπη*, τὸν ὁποῖον ἔπραξε κατὰ τὴν Νεμέαν, καὶ ἀπηλλάγη ὁ τόπος μιᾶς βαρείας καὶ σκληρᾶς μάστιγος· περὶ δὲ τῶν πράξεών του τούτων τοῦ Κ. Κολοκοτρώνου ᾄδονται καὶ πολλὰ δημοτικὰ ᾄσματα.

Ὡς ἐπὶ παραδείγματι,

Φερμάνι ἀπὸ τὸν Βασιλιὰ καὶ ἀπὸ τ' ἀφέντη μπέη,
Τ' ἀκοῦτε σεῖς ἡ κλεφτουργιὰ οἱ Κολοκοτρωναῖοι.
Νὰ βγῆτε νὰ φυλάξετε τοῦτο τὸ καλοκαῖρι,
Τ' ἐβγῆκε ἕνας δερβέναγας καὶ κυνηγάει τοὺς κλέφταις.
Μὴ χίλιους μπράβους ἀπὸ μπροστὰ μὲ χίλιους ἀπὸ πίσω,
Μπροστὰ πηγαίνει ὁ Κυριαζῆς γαμβρὸς τοῦ Σκαλτσοδήμου.
Καὶ παρὰ πίσ' ὁ Κωστανιῆς κι' ὁ Γιάννο Ῥουμελιώτης,
Πῆγαν κι' ἀπαντηθήκανε στὸ κάμπο στὸν Ἁγιώργη.
Καὶ τούρκικα τὸν χαιρετάει καὶ τούρκικα τοῦ λέει,
Σελὰμ ἀλέκι Μέτσιο μου καλῶστον τὸ μπεκιάρι.

---

(1) Ἐπίσης ἰσχυρὸς ληστὴς, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Σαλαρατίνου, ὑπῆρξε καὶ ὁ περίφημος Ζαχαριᾶς, οὗτος τὸ πρῶτον κατετάχθη ἁπλοῦς στρατιώτης εἰς τὸ σῶμα τοῦ Κ. Κολοκοτρώνου, ἔπειτα δὲ ὕψωσε σημαίαν σχηματίσας σῶμα ἰδικόν του καὶ ἐπολέμα ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τῶν Τούρκων· ὑπεγράφετο δὲ ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου, καὶ διήνυσε στάδιον θριάμβου κατὰ τῶν Τούρκων. Ἀλλὰ ἐπὶ τέλους ἐδολοφονήθη ἀπὸ τὸν κουμπάρον του Κουκέα Μανιάτην.

Μπεκιάρι πῶς ἐγλύτωσες ἀπ' τὸν Κολοκοτρώνη,
Μοῦ εἶπαν τί πάει τοῦ φονιὰ ποῦ εἶχε τὸ γύρισμά του.
Ὁ Κυριαζῆς ἐφώναξε ἀπὸ τὸ μετερίζι,
Γιουρσοῦσι κάμε Κωνσταντῆ σὲ φτουν τὸ παλιομέτσιο.
Τότ' ἐλάμψαν τὰ σπαθιὰ στοῦ Μέτσιου τὸ κεφάλι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου, μαστιζόμενοι ἀνηλεῶς χριστιανοί τε καὶ τοῦρκοι ἀπὸ τοῦ σμήνους τῶν Ἀλβανῶν, ἠναγκάσθησαν ν' ἀναφέρωσι τὰς καταχρήσεις τούτων πρὸς τὸν Σουλτάνον, αἰτοῦντες θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφοῦ πρῶτον διέταξε τοὺς Ἀλβανοὺς νὰ ἐξέλθωσι τῆς Πελοποννήσου καὶ οὗτοι δὲν ὑπήκουσαν, ἀπέστειλεν ἔπειτα τὸν Γαζῆ—Χασὰν πασᾶν Μουστάκαν, ἔχοντα βαθμὸν Μοραβαλισῆ, Καπετᾶν πασᾶ καὶ Σερασκέρη τῆς Ῥούμελης. Ἀρχηγὸν ἐπὶ 8000 στρατοῦ καὶ ἰσχυροῦ στόλου ἵνα καταστρέψη τοὺς ἀπειθεῖς τούτους Ἀλβανούς. Ὁ Ἀρχηγὸς οὗτος ἀφιχθεὶς εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του, κατὰ προτροπὴν τοῦ Μαυρογένη, ὅστις διετέλει παρ' αὐτῷ ὡς διερμηνεὺς, προσεκάλεσεν εἰς βοήθειαν τοὺς Ἁρματωλοὺς, ἢ Κλέπτας· οὗτοι δὲ συνηθροίσθησαν μέχρι 4000 ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Κ. Κολοκοτρώνην καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς Τρίκορφα μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Τριπόλεως. Ὁ δὲ Πασᾶς μετὰ τῶν 8000 στρατοῦ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὸ Στενὸν μίαν ὥραν ἐπίσης μακρὰν τῆς Τριπόλεως· ἀντιθέτως πρὸς τὰ Τρίκορφα. Οἱ δὲ ἀποκεκηρυγμένοι Ἀλβανοὶ συμποσούμενοι μέχρι 12,000 συνεκεντρώθησαν ἐντὸς τῆς Τριπόλεως, ἥτις τότε ἦτον ἀπεριτείχιστος.

Δοθέντος δὲ τοῦ σημείου τῆς προσβολῆς ὥρμησαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τοῦ Στενοῦ καὶ οἱ Κλέπται ἀπὸ τὰ Τρίκορφα καὶ ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν Ἀλβανῶν ἐφόνευσαν τὸ πλεῖστον μέρος ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν κεφαλῶν των ἀνήγειραν πυραμίδας ὡς τρόπαια τῆς νίκης των. Οἱ δὲ ὀλίγοι ἀπολειφθέντες ἐστράφησαν πρὸς τὴν Κόρινθον, ὅπως ἐντεῦθεν ἐξέλθωσι τῆς Πελοποννήσου. Ἀλλὰ κατὰ πόδας παρακολουθούμενοι καὶ φονευόμενοι ὑπὸ τῶν κλεπτῶν μόλις διεσώθησαν 700 μεταβάντες εἰς τὴν Ῥούμελην.

Μετὰ ταῦτα προσεκλήθη ὁ Κ. Κολοκοτρώνης εἰς ὑποταγὴν (νὰ προσκυνήση) ὑπὸ τοῦ Καπετὰν Πασᾶ εὑρισκομένου εἰς τοὺς

Μύλους, ἀλλὰ διὰ διαφόρων προφάσεων ἀπέφυγε νὰ ὑπακούσῃ. Ὁ Κ. Κολοκοτρώνης μεθ' ὅλων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ τῶν οἰκογενειῶν των κέντρον τῆς διαμονῆς των εἶχον τὴν Καστάνιτσαν χωρίον τῆς Μάνης πλησίον τῆς Βαρδούνιας, ἔνθα εἶχον κατασκευάσει πύργους ὀχυροὺς πρὸς ἀσφάλειάν των· ἐκεῖ δὲ κατῴκει καὶ ὁ ἰσχυρὸς Καπετάνιος Παναγιώταρος Βενετσανάκης.

Κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ Καπετὰν πασᾶς ἀπελθὼν εἰς Γύθειον, προσεκάλεσεν ἐπανειλημμένως τὸν Κ. Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Παναγιώταρον εἰς ὑποταγήν. Ἀλλ' ἀποῤῥιφθεισῶν τῶν προτάσεων αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ αὐτούς, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Καστάνιτσαν 10, 000 στρατὸν τουρκικὸν ἐν οἷς καὶ Μανιάτας, μετέφερεν ἐκεῖσε ὁλόκληρον κανονοστιχίαν καὶ ὅλμους καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτοὺς στενώτατα. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Παναγιώταρος ἔχοντες ὑπ' αὐτοὺς 150 ἐκλείσθησαν εἰς τοὺς πύργους αὐτῶν· καὶ ἀντέστησαν καρτερικώτατα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ των· ἑκατέρωθεν δὲ ἤρχισε μάχη πεισματώδης, ἀφοῦ δώδεκα ἡμέρας οἱ πολιορκούμενοι ἀνθίσταντο γενναίως καὶ ἀπέκρουον τὰς ὁρμητικωτάτας ἐφόδους τῶν Τούρκων, ἀπαυδήσαντες τέλος, ἀπεφάσισαν καὶ ὥρμησαν ξιφήρεις, ὅπως, διασπάσαντες τὰς ἐχθρικὰς φάλαγγας, σωθῶσι φεύγοντες, πλὴν ἅπαντες σχεδὸν ἐγένοντο θύματα τῆς τόλμης καὶ τῆς ἀνδρείας αὐτῶν· ἐφονεύθησαν μὲν τότε οἱ υἱοὶ τοῦ Παναγιώταρου· ὁ Κ. Κολοκοτρώνης μετὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ πολλῶν συγγενῶν του, ὅπου ἔκτοτε, ἐπειδὴ ἐφονεύθησαν πολλοὶ Κολοκοτρῶναι, ἐγεννήθη καὶ ἡ παροιμία «ἁμαρτίαις Κολοκοτρωναΐϊκαις»· ἠχμαλωτίσθησαν δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Κ. Κολοκοτρώνου, ἐξ ὧν οἱ μὲν δύω ἐλευθερωθέντες ἐφονεύθησαν βραδύτερον ὑπὸ τῶν Τούρκων· οἱ δ' ἕτεροι δύω ἀπέθανον αἰχμάλωτοι ὡς ἐῤῥέθη.

Ἐπὶ τῆς περιστάσεως ταύτης ᾄδεται καὶ τὸ ἑξῆς ᾆσμα.

Τ' ἔχουν τῆς Μάννης τὰ βουνὰ ὁποῦ εἶναι βουρκωμένα,
Κᾂν ὁ βοριᾶς τὰ βάρεσε κᾂν ἡ νοτιὰ τὰ πῆρε.
Μηδὲ νοτιὰ τὰ βάρεσε μηδ' ὁ βοριᾶς τὰ πῆρε,
Παλεύει ὁ καπετὰν πασιᾶς μὲ τὸν Κολοκοτρώνην.

Στερ3ὰ παλεύει ὁ Ἀλήμπεης μ' ἅρματα τοῦ πελάγου,
Εἰς τὴν Ἄρια ποῦ ἔρριψε τ' ὀρθὴ διαβάζει τὸ φερμάνι.
Ποῖος εἶναι ὁ Παναγιώταρος ποιὸν λένε Κολοκοτρώνη,
Νὰ 'ρθοῦν νὰ προσκυνήσουνε ῥαγιάδες νὰ γενοῦνε.
Τ' ἀκούει ὁ Παναγιώταρος παράξενο τοῦ φάνη,
Δὲν προσκυνοῦμ' Ἀλήμπεη ὁ νοῦς σου μὴ τὸ βάνῃ.
Τ' ἅρματα δὲν τὰ δίδομε ῥαγιάδες νὰ γενοῦμεν,
Παρὰ θὰ γίνῃ πόλεμος μὲ τόπια μὲ ντουφέκια.
Κ' Ἀλήμπεης 'σὰν τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ κακοφάνη,
Δώδεκα ἡμέραις πολεμάει μὲ τόπια μὲ ντουφέκια.
Τὴ Κυριακὴ τὸ δειλινὸ μεγάλα τόπια βγάλαν,
Καρσὶ στὸν Πύργον τάβαλαν τὸν πύργον νὰ χαλάσουν.
Βλέπουν τὸν πύργον κ' ἔτρεμε καὶ ἤθελε γιὰ νὰ πέσῃ,
Κ' οἱ κλέφταις ἐπλακόσανε καὶ τὰ νησία γιωμίσαν.
Κ' οἱ μπαρδουνιώταις πᾶν κοντὰ ποῦ ξέρουν τὰ γιατάκια,
Στὴ Μάρο δὲν ἐπήγανε Στὴ Πάρο καὶ στὴ Λάρισσα.
Ποῦ ἦτον ὁ Παναγιώταρος κ' ὁ Γιάννο Ῥουμελιώτης,
Πουλάκι ἐπῆγε κ' ἔκατσε στὴν ἔρημη Καστάνια.
Δὲν ἐκελάϊδη σὰν πουλὶ μήτε σὰ χελιδόνι,
Μόν' ἐκελάϊδει κ' ἔλεγε ἀναθρωπινὴ λαλίτσα.
Πολὺ κακὸ ποῦ πάθενε οἱ Κολοκοτρωναῖοι,
Ποῦ τοὺς ἐσκλάβωσ' ἡ Τουρκιὰ τοῦ Ἀλήμπεη τ' ἀσκέρι.
Τὴν ταπεινὴν Ἀναγνώσταινα τὴν πῆραν οἱ Λαλιῶταις,
Τὴν δόλια τὴν Γεωργάκαινα τὴν πᾶν στὴν Καλαμάτα.
Καὶ ἡ Κωσταντοῦ ἦταν πονηρὴ κ' ἐνδύθηκε τ' ἀνδρίκια,
Πῆρε τὸ ἀλαφρὸ σπαθὶ καὶ τὸ βαρὺ τουφέκι.
Καὶ μὲ τοὺς ἄνδρες ἔσμιξε καὶ πάει τὴ μέσα Μάνη,
Κ' Ἀλήμπεης ποῦ τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ κακοφάνη.
Δὲν εἶχα Τούρκους ἐδικοὺς δὲν εἶχα παληκάρια,
Γιὰ νὰ τὴν πιάσουνε ζωντανή.

Ὁ δὲ Θεόδωρος υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνου διασωθεὶς τότε εὐτυχῶς διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο Καπετάνιος Κλέπτης διατρέχων τὸ 15 ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ τοιοῦτος διετέλεσε 18 περίπου ἔτη, διανύσας τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου τούτου εἰς τὰ ὄρη πολεμῶν κατὰ τῶν Τούρκων μετ' ἀναπεπτα-

μένης σημαίας (1) καταδιωκόμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἔχων καταφύγιον τὴν Μάνην· εἰς τὸ διάστημα τοῦτο διετέλεσε πολλάκις ἁρματωλός. Ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ 1805 καὶ 1806 ἔτους ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα (φιρμάνι), διατάττον Ὀθωμανούς τε καὶ Χριστιανοὺς νὰ δράξωσι τὰ ὅπλα πρὸς καταδίωξιν καὶ ἐξολόθρευσιν τῶν Κολοκοτρωνῶν καὶ λοιπῶν κλεπτῶν, ὁ δὲ Πατριάρχης κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐξέδοτο ἀφοριστικὸν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν διότι ἦτον δύσκολος ἡ καταστροφή των. Οἱ κλέπται λοιπὸν οὗτοι οὔτε εἰς τοὺς φίλους των, οὔτε εἰς τοὺς συγγενεῖς των, οὔτε εἰς οὐδένα σχεδὸν εὕρισκον ἄσυλον, ἀπανταχοῦ τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὰ ὄρη, εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς βράχους καταφορὰν καὶ καταδίωξιν ἀπήντων· οἱ δὲ Τοῦρκοι πάντας ἀδιακρίτως τοὺς γνωρίμους φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν Κολοκοτρωνῶν ἐφόνευον διὰ μικρᾶς ὑποψίας· ἀντέσχον δ' ἐπὶ δύω μῆνας· ἀλλ' ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην 150 περίπου μόλις 10 διεσώθησαν ἐν οἷς καὶ οὗτος ἀποβιβασθεὶς τὸ πρῶτον εἰς Κύθηρα καὶ ἑπομένως εἰς τὴν Ζάκυνθον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1807 διετάχθη ὁ Βελῆ πασᾶς υἱὸς τοῦ περιβοήτου Σατράπου τῆς Ἠπείρου Ἀλῆ-πασᾶ, ἵνα καταστρέψῃ τὸν Ἀλῆ Φαρμάκην διαμένοντα εἰς Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἀλῆ Φαρμάκης ἡτοιμάσθη ν' ἀποκρούσῃ τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον ἐχθρόν του καὶ προσεκάλεσεν εἰς βοήθειαν τὸν Κολοκοτρώνην μεθ' οὗ συνεδέετο διὰ πατρικῶν σχέσεων φιλίας· ὁ Κολοκοτρώνης λοιπὸν ἀπῆλθε πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ φίλου του, καὶ ἑνωθέντες ἀμφότεροι ἐκλείσθησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἀληφαρμάκη, εἰς τὸ Μοναστηράκι, ὅπου ἐπολιορκήσθησαν ὑπὸ 8,000 Ἀλβανῶν ὑπὸ τὸν πασιόμπεη· καὶ ἀντέστησαν τρεῖς περίπου μῆνας ἀποκρούοντες τὰς ἐφόδους τοῦ ἐχθροῦ καὶ προσβάλλοντες αὐτὸν ἀνδρείως· ἐπὶ τέλους ὅμως ὁ Βελῆ πασᾶς μὴ δυνηθεὶς νὰ καταβάλῃ τοὺς ἀντιπάλους του ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ ἀνακωχήν, καὶ συνθηκολογήσαντες ἀπῆλθεν ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Ζάκυνθον, ὅπου διω-

---

(1) Ἀπὸ τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα κλέπτας σημαίαν μόνον ἔφερον πρῶτον ὁ Κ. Κολοκοτρώνης καὶ δεύτερον ὁ Ζαχαριᾶς ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

ρίσθη ταγματάρχης εἰς τὸν Ἀγγλικὸν στρατὸν μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Ἄγγλων καὶ διέμεινεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1821. Τοιαύτας πράξεις ἔπραττον οἱ Κολοκοτρῶναι καὶ λοιποὶ κλέπται, τοὺς ὁποίους ἐτόλμησεν ὁ Σαλαφαντῖνος, ὡς εἴρηται, νὰ ὀνομάσῃ λῃστάς· καὶ τοιαύτην σημασίαν καὶ φήμην εἶχεν ὁ Κολοκοτρώνης, ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἔγραψε πρὸς αὐτὸν τὴν ἐν σημειώσει σελ. 6 τοῦ παρόντος ὑπομνήματος ἀναφερομένην ἐπιστολήν.

Ἐν σελίδι 11 ἐκθέτει τὰ ἑξῆς.. «... *διότι ὁ Παναγιώτης Μούρτζινος, πατὴρ τοῦ Διονυσίου, ἀκούων ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ζητεῖται παρὰ τῶν Τούρκων, καὶ διστάζων μήπως ὁ Μαυρομιχάλης εὕρῃ αἰτίαν τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ του διαμονὴν τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ ζητήσας ἄδειαν ἀπὸ τὴν Ὀθωνανικὴν κυβέρνησιν τὸν καταστρέψῃ, διὰ ταῦτα ἔγραψε πρὸς αὐτὸν οὕτω, «Μπέη μου βλέπω ὅτι ἀπεφάσισες νὰ μὲ καταστρέψῃς καὶ διὰ ταῦτα ἐνέκρινας νὰ μένῃ αὐτὸς ὁ κλέπτης εἰς τὴν οἰκίαν μου. Δὲν εὑρίσκεις ἄλλην αἰτίαν τῆς καταστροφῆς μου εἰμὴ ταύτην;» καὶ ὁ Μαυρομιχάλης ἀπήντησεν· ὁ Κολοκοτρώνης πρέπει νὰ μένῃ εἰς τὴν οἰκίαν σου διὰ τὸν σωτήριον τῆς πατρίδος σκοπόν, καὶ ἂν μένῃ αὐτόσε, ἐγὼ δύναμαι νὰ σᾶς προστατεύω, ἐνῷ ἂν τὸν λάβω ἐγὼ θὰ γίνῃ φανερὸν καὶ θὰ προέλθῃ μὲ τοὺς Τούρκους ἄκαιρος ῥῆξις. Βάστα λοιπὸν τὸν Κολοκοτρώνην αὐτόσε καὶ τὸ παρόν μου, καὶ ἐγὼ διὰ τὰ ἔξοδά του σοὶ χορηγῶ 150 γρόσια τὸν μῆνα, καὶ ἂν οὕτω θελήσω ὡς ὑποθέτεις νὰ σὲ κακομεταχειρισθῶ δεῖξαι τὸ παρόν μου ν' ἀθωωθῇς, ὅτι κατὰ διαταγήν μου βαστᾷς εἰς τὴν οἰκίαν σου τὸν Κολοκοτρώνην.*»

Διὰ τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεών του ὁ Σαλαφαντῖνος, πρόθεσιν φαίνεται συνέλαβε νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν Μούρτζινον, ὡς μικρὰν δῆθεν σημασίαν ἔχοντα ἐν τῇ Μάνῃ καὶ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς· ἀλλ' ἀνατρέχων τις τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκογενείας τοῦ Μουρτζίνου, καὶ ἐξετάζων τὰς πράξεις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ μετὰ ταῦτα, πείθεται ἂν τὰ ὑπὸ τοῦ Σαλαφατίνου ᾀδόμενα ἔχωσιν ὑπόστασίν τινα, ἂν ἦτον ἰσχυρὸς ὁ Μούρτζινος καὶ ἐσήμαινεν εἰς τὴν Μάνην, καὶ ἄν, κατὰ συνέπειαν, ἐφοβεῖτο τὸν Μαυρομιχάλην.

χάριν λοιπὸν τῆς ἀληθείας ἐκθέτομεν ὀλίγα τινα περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς.

Ἡ γενεολογία τοῦ Μούρτζινου πηγάζει ἀπὸ τοὺς εἰς τὴν Μάνην καταφυγόντας προκρίτους τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ταύτης· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μαυρομιχάλης ἀπεκάλει αὐτὸν εὐγενῆ, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ κατωτέρω καταχωρηθησόμενον ἔγγραφον γενόμενον τὸ ἔτος 1819. ὁ δὲ Μούρτζινος εἰς συναναστροφάς τινας θέλων νὰ παραστήσῃ τὴν ἀρχαίαν καταγωγήν του ἔλεγεν «ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἀδάμ.»

Ἡ Μάνη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κολοκοτρώνου καὶ Παναγιώταρου ἐδιοικεῖτο ἀπὸ καπεταναίους. Μετὰ δὲ τὴν ἐξολόθρευσιν αὐτῶν ὁ καπετὰν πασᾶς κατὰ πρότασιν τοῦ Μαυρογένη διώρισε Μπαζμπογους (1) ὅπως ἦτον εἰς τὴν Ὕδραν καὶ εἰς τὰς Σπέτσας, καταχρηστικῶς Μπένη ἤτοι κεφαλὴν τῶν ἄλλων· καὶ τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔφερον καὶ αἱ σφραγῖδές των, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ Μαυρομιχάλη. Καὶ πρῶτον Μπάσμπογου διώρισεν ὁ καπετὰν πασᾶς τὸν εὐνοούμενόν του Τζανέτον Κουτήφαρην. Ἀλλ' οὗτος, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν, ἤτοι τὸ 1779, εἴτε ὡς ἀνίσχυρος, εἴτε ὡς ἀνίκανος καὶ μὴ καταγόμενος ἀπὸ τὰς μεγάλας οἰκογενείας ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων· ἡ δὲ περιουσία αὐτοῦ ἐδημεύθη. Τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ Μιχαὴλ Τρουπάκις ἢ Μούρτζινος (ὅρα τὸ κατωτέρω ἔγγραφον), Μετὰ τοῦτον διωρίσθη ὁ Τζανετάκης, ἑπομένως ὁ Κουμουνδουράκης· ἔπειτα τρεῖς ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Γληγοράκιδων ἀλληλοδιαδόχως· ἑπομένως διωρίσθη ἀπὸ τὰς δευτερευούσας οἰκογενείας ὁ Ζερβομπεγάκος· καὶ τελευταῖον τὸ 1816 ὁ Π. Μαυρομιχάλης.

Περὶ τὸ ἔτος 1802 ἡ οἰκογένεια τοῦ Μουρτζίνου ἢ Τρουπάκιδων, ἦλθεν εἰς ἔριδας μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας. Ἡ δὲ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ τὴν οἰκογένειαν ταύτην καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοῦτο τὸν Σερεμέτ-μπεη ἢ Καπετανάμπεη μετὰ στόλου συγκειμένου ἀπὸ 12 φεργάτας καὶ ἄλλα μικρότερα πλοῖα καὶ 3,000 στρατιωτῶν· μεθ' ὧν ἡνώθησαν καὶ

(1) Ἡ λέξις Μπασμπογοὺζ κυρίως σημαίνει κεφαλὴν κρεμασμένην, μεταφορικῶς δὲ κεφαλὴν τῶν ἄλλων.

οἱ ἐναντίοι τοῦ Μουρτζίνου Μανιάται, ὅστις ἐπολιόρκησε τὸν Μούρτζινον καὶ ἤρξατο νὰ προσβάλῃ αὐτόν. Ἀλλ' οὗτος κλεισθεὶς μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐντὸς τῶν ἰσχυρῶν πύργων του ἀντέστη ἱκανὰς ἡμέρας ἀπέναντι τῶν προσβολῶν τῆς ἰσχυρᾶς ἐκείνης ἐχθρικῆς δυνάμεως καὶ ἐπὶ τέλους ὥρμησε ξιφήρης μεθ' ὅλων τῶν ὑπ' αὐτὸν καὶ διαῤῥήξας τὰς ἐχθρικὰς φάλαγγας ἐξῆλθεν ἐν θριάμβῳ τῆς πολιορκίας. Ἑπομένως ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἀφοῦ συνεβιβάσθη μετὰ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ἀπολαμβάνων τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν καὶ ἐπιῤῥοὴν ἣν ἔχαιρε καὶ πρότερον.

Τοιαῦται πράξεις νομίζω ὅτι εἶναι ἱκανὰ μαρτύρια τῆς ἰσχύος τοῦ Μουρτζίνου.

Ἀλλὰ ποία ἦτον ἡ ὑλικὴ τοῦ Μουρτζίνου κατάστασις; πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκεῖ μόνον ν' ἀναφέρωμεν, ὅτι ἡ οἰκία τοῦ Μουρτζίνου ἐχρησίμευεν ὡς ἄσυλον τῶν καταφευγόντων καὶ ξενοδοχεῖον φιλοξενώτατον τοῦ πλείστου λαοῦ τῆς Μάνης καὶ τῆς μεσημβρινῆς Πελοποννήσου· καὶ τοῦτο παρὰ πάντων ὁμολογούμενον μόνον ὑπὸ τοῦ Σαλαφατίνου ἀγνοεῖται. Δὲν παρήρχετο ἡμέρα καθ' ἣν νὰ μὴ τρέφωνται πλουσιώτατα 50—100 ἄνθρωποι ξένοι τῆς οἰκογενείας του· ἡ δὲ φιλανθρωπία τούτου ἀνέβαινεν εἰς τοσοῦτον βαθμόν, ὥστε ἐσήμαινε τὸν κώδωνα (καμπάνα) ἵνα συναθροισθῶσιν ἄνθρωποι νὰ φάγωσι καὶ νὰ πίνωσιν· Ἑπομένως διὰ νὰ περιποιῆται τόσον φιλανθρώπως καὶ μὲ τοσαύτην θυσίαν τὸν λαὸν, ἐννοεῖται βέβαια ὅτι εἵλκυε τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ, καὶ εἶχεν ἐπιῤῥοὴν ἐπ' αὐτοῦ.

Τοιαύτης λοιπὸν καὶ τηλικαύτης οὔσης τῆς οἰκογενείας τοῦ Μουρτζίνου ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς, τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Μούρτζινος ἔγραψε τὴν ῥηθεῖσαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μαυρομιχάλην, ὡς ὁ Σαλαφατῖνος ἀναφέρει, ἢ ὅτι ὁ Μούρτζινος εἶχεν ἀνάγκην 150 γροσίων, τὰ ὁποῖα δῆθεν ἔγραψεν ὁ Μαυρομιχάλης ὅτι θέλει χορηγεῖ πρὸς αὐτὸν κατὰ μῆνα πρὸς διατροφὴν τοῦ Κολοκοτρώνη; ἐν ᾧ ὁ Μούρτζινος ὑπὲρ τοῦ πιστοῦ καὶ εἰλικρινοῦς φίλου τοῦ Κολοκοτρώνη ἐθυσίαζεν ὅλην του τὴν περιουσίαν καὶ αὐτὴν του τὴν ζωήν;

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Μούρτζινος ἔγραψε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν, ἐν αὐτῇ δὲν ἐκφράζει, εἰμὴ ὅτι δῆθεν φοβεῖται νὰ ἔχῃ τὸν Κολοκοτρώνην εἰς τὴν οἰκίαν του· καὶ οὐδόλως χρηματικὴν ἀνάγκην· πόθεν λοιπὸν ὡρμήθη ὁ Π. Μαυρομιχάλης νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Μούρτζινον, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐπιστολήν του, ὅτι θέλει τῷ χορηγεῖ τὸ μνημονευθὲν ποσὸν πρὸς διατροφὴν τοῦ Κολοκοτρώνη;

Ἀλλ' ἐκτὸς ὅλων τούτων τίς δύναται νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης εἶχεν ἀνάγκην τοιαύτης εὐτελοῦς ποσότητος χρημάτων; καὶ μάλιστα ἐν ᾧ ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοιοῦτον ἱερὸν τῆς πατρίδος σκοπὸν, τίς πιστεύει ὅτι δὲν ἤθελεν ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ χρήματα; ἀπορίας ἄξιον εἶναι τί θέλει ν' ἀποδείξῃ διὰ τοιούτων μικρολόγων διηγήσεών του ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Σαλαφατῖνος.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Μούρτζινον. Ἀπὸ τοὺς πρώτους Μανιάτας οἵτινες ἀνεμίχθησαν εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἑταιρίας ἦτον ὁ Μούρτζινος· καὶ ἐπειδὴ ὁ Κουμουνδουράκης ἐκίνει πάντα λίθον νὰ καθέξῃ τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Μάνης, ὁ Μαυρομιχάλης ἵνα στηρίξῃ τὴν κλονιζομένην ταύτην θέσιν αὐτοῦ καὶ συμμεθέξῃ εἰς τὰ τῆς ἑταιρίας, συνῆψε σχέσεις φιλικὰς μετὰ τοῦ Μουρτζίνου καὶ συνεδέθη ἐνόρκως μετ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Δ. Γληγοράκη ἢ Τζανετάκη πρώην μπέη διὰ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Μούρτζινος, Παναγιωτάκης ὀνομαζόμενος, ἦτον υἱὸς τοῦ Μιχαὴλ Μπέη καὶ ἀπέθανε κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Διονύσιος, ὅστις ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως διετέλεσεν ὁπλαρχηγὸς, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἐπὶ Κυβερνήτου Γερουσιαστὴς ὡς ὁ Π. Μαυρομιχάλης καὶ τοιοῦτος ἀπέθανε. Τοιαύτη ἦτον ἡ οἰκογένεια τοῦ Μουρτζίνου. Ἰδοὺ καὶ τὰ πολλάκις ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἔγγραφα.

1) Τοῦ Μαυρογένη.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου πωλητικοῦ γράμματος φανερὸν γίνεται, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐπεκρίθη καὶ ἐπλήρωσεν εἰς τὸν Χαζνὲν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πολυχρονιωτάτου μας αὐθέντου Βεζύρη χατζῆ-χασὰν-πασᾶ, καπουτὰν πασᾶ, μώρα-βελῆ καὶ σερασκέρη πάσης Ῥούμελης τὸ μιρὶ ὅλον τῆς Μάνης τῶν τριῶν χρόνων ἀπὸ

μέρους τοῦ πρώην μπάσπογου Μάνης Κλεπτοτζανέτου Κουτήφαρη βεκιαλέτεν μὲ γράμματα παρακαλεστικὰ τοῦ ἰδίου, ὁ ἐνδοξότατος ἀρχιδραγουμάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου ΚΚ. Νικόλαος Μαυρογένης καὶ ἔλαβεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Κλεπτοτζανέτου, ὁμολογίαν χρεωστικὴν, γενομένου τοῦ λογαριασμοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ μαρτυρίᾳ πολλῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τιμίων γερόντων τοῦ Μωρέως καὶ ἔμεινε νὰ λαμβάνῃ μίαν ἱκανὴν ποσότητα, ὅπου ἀδυνατεῖ τὸ πρᾶγμά του νὰ ξεπληρώσῃ τὸ χρέος μόνον τοῦτο· καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Κλεπτοτζανέτος κατεδικάσθη παρὰ τοῦ Πολυχρονίου αὐθέντου μας εἰς δίκαιον θάνατον διὰ τὰ χιγιανετλίκια καὶ μυρίας ἄλλας κλεψιᾶς καὶ ἰταγετσισλίκια, ὁποῦ ἔδειξεν ὡς ἀσῆς τῆς κραταιᾶς βασιλείας, εἰς τὸν πολυχρόνιον αὐθέντην μας ἐδόθησαν τ' ἀκίνητά του ὅλα πράγματα τῆς Μάνης διὰ τὸ χρέος τῆς διαληφθείσης ὁμολογίας εἰς τὸν ἐνδοξότατον Ἀρχιδραγουμάνον τοῦ βασιλικοῦ στόλου ἀπὸ μέρους τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πολυχρονίου αὐθέντου μας, καὶ τὴν σήμερον ἡ ἐνδοξότης του ὡς ἴδιά του κτήματα πωλεῖ μὲ ἰδίαν θέλησιν καὶ παζάρι ὁποῦ εἶναι ἀπὸ αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἄγιασον καὶ ἐκεῖθεν κατὰ τὴν Μάνην Κυτριαῖς τὸ πόρτο μὲ τὰ ἐργαστήρια, ὡς εὑρίσκεται ἐκεῖτὰ λοιπὰ ὅλα γροσ. 7550 ἤτοι γρόσια ἑπτὰ χιλιάδας καὶ πεντακόσια πεντήκοντα· καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον ἔχει αὐτὰ ἀγορασμένα ὁ ἐνδοξότατος πάσ-πογους τῆς Μάνης Μιχάλμπεης Τρουπάκης καὶ θέλει τὰ ἐξουσιάσει ὡς ἴδιος οἰκοκύρης καὶ ἀγοραστὴς δικαιότατος· ὧν εἰς ἔνδειξιν ἐδόθη καὶ τὸ παρὸν ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφράγιστον γράμμα εἰς ἀσφάλειαν, ἔμπροσθεν τῶν ἀξιοπίστων μαρτύρων.

1779 Σεπτεμβρίου 21 Μύλους Ναυπλίου

(Τ. Σ.) Νικόλαος Μαυρογένης, Δραγουμάνος τοῦ Βασιλικοῦ στόλου καὶ πληρεξούσιος νηζάμης Μάνης.

2 Ἔγγραφον τῆς ἑνώσεως τοῦ Μαυρομιχαλη μετὰ τοῦ Μούρτζινου κλπ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἰδιοχείρου ὑπογραμμένου γράμματος ὑποσχόμεθα μεθ' ὅρκου τῆς ἁγιωτάτης καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τρομεροῦ ὅρκου, ὁποῦ αὐτοπρο-

αιρέτως διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους μας ἐκάμαμεν, ὅτι νὰ φυλάξωμεν τὰς ἀκολούθους συνθήκας.

Α'. Ἡμεῖς αἱ τρεῖς γενεαὶ, δηλαδὴ Μαυρομιχάλιδες, Γληγοριάνοι καὶ Τρουπάκιδες, ὡς δυνατώτεραι καὶ ἀξιώτεραι ἀπὸ τὰς ἄλλας γενεὰς τῆς πατρίδος μας Σπάρτης, ὑποσχόμεθα μὲ τὴν δύναμιν τῶν ῥηθέντων φοβερῶν ὅρκων, νὰ βασιλεύῃ εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὰ σώματά μας, μία ψυχὴ, μία σύμπνοια, μία θέλησις, καὶ νὰ μὴ δύναταί ποτε κανένα ἐσωτερικὸν, οὔτε ἐξωτερικὸν αἴτιον νὰ διασείσῃ ἢ καὶ ἀδυνατήσῃ ἕνα τοιοῦτον ἱερὸν δεσμόν.

Β'. Ὁ κύριος καὶ καθολικός μας σκοπὸς ἑνὸς τοιούτου δεσμοῦ δὲν ἀποβλέπει, οὔτε γίνεται δι' ἄλλο τι, εἰμὴ μόνον διὰ τὴν κοινὴν τῆς πατρίδος μας ὠφέλειαν, καὶ διὰ νὰ εἴμεθα ἕτοιμοι συμφώνως καὶ προθύμως νὰ πράξωμεν τὰ ὅσα ἤθελε προσταχθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους καὶ ἐγκρίτους τοῦ γένους μας, διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς πατρίδος μας Ἑλλάδος, ὡσὰν ὅπου εἴμεθα ὑπόχρεοι καὶ ἐνταυτῷ ὡρκωμένοι νὰ χύσωμεν καὶ τὴν ὑστερινὴν ῥανίδα τοῦ αἵματός μας, ὁπόταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ.

Γ'. Ἐπειδὴ καὶ τοιοῦτοι ἱεροὶ σκοποὶ συμβαίνει κάποτε νὰ διασείωνται καὶ ἀνατρέπωνται ἀπὸ ἐξωτερικὰς καὶ ἐσωτερικὰς καταδρομὰς καὶ διχονοίας, καθὼς τινες πάσχουν ν' ἁρπάξουν τὴν Ἡγεμονίαν καὶ ἄλλοι νὰ ταράττουν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν τῆς πατρίδος μας, παρακινούμενοι ἀπὸ φυσικήν τους κακίαν καὶ πλεονεξίαν, διὰ τοῦτο ἡμεῖς συμφώνως θέλει ἐπιμελούμεθα νὰ καταπαύωμεν τὰ τοιοῦτα ὅσον τὸ δυνατὸν μὲ τοὺς πλέον ἡσύχους, ἐπιτηδείους, ἢ καὶ φοβεριστικοὺς τρόπους· εἰδὲ καὶ ὅλα αὐτὰ θέλει φανοῦν ἀδύνατα, τότε ἐκ συμφώνου πρέπει μὲ τὰ ἅρματα εἰς τὰς χεῖρας νὰ ἐκριζόνωμεν τὰ τοιαῦτα καὶ χρείας τυχούσης καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐλὴν ν' ἀντισταθῶμεν, χωρὶς ποτε νὰ κλίνωμεν εἰς καμμίαν ἄλλην ἀλλαγὴν τῆς Ἡγεμονίας ὅπου ἤθελεν ἀποφασίσει ἡ πόρτα.

Δ'. Κάθε ἱερὸς δεσμὸς καὶ μάλιστα ἐκεῖνος ὅπου γίνεται ὑπὲρ πίστεως, πατρίδος καὶ γένους, διὰ νὰ μένῃ ἀκλόνητος καὶ ἄσειστος πρέπει νὰ βάλῃ δι' ἀρχὴν καὶ θεμέλιον τὴν ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην. Ὅθεν ἡμεῖς ὑποσχόμεθα νὰ φυλάξωμεν αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ἀπαρασαλεύτους, αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον τὰς ἐδικάς μας γε-

νεάς θέλει δοξάσουν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν μας πατρίδα θέλει εὐτυχήσουν καὶ στερεώσουν. Τέλος πάντων τὴν τιμὴν καὶ ἀτιμίαν, τὸ κέρδος καὶ ζημίαν τοῦ πλέον μικροτέρου συμπατριώτου μας, ἢ καὶ ὁμογενοῦς μας θέλει νὰ στοχαζώμεθα ὡς ἴδια ἰδικά μας.

Ε΄. Ὅποια προσταγὴ ἤθελε μᾶς παρουσιασθῆ ἡ βασιλικὴ ἢ τοῦ γένους μας, ὅπου ν' ἀποβλέπῃ πρὸς ὄφελος τῆς κοινῆς πατρίδος, νὰ θεωρῆται καὶ ἐνεργῆται προθύμως καὶ θερμῶς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, χωρὶς ὅμως ποτὲ ν' ἀδικήσωμέν τινα ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς πατρίδος μας, δηλαδὴ τοὺς λεγομένους καπεταναίους, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ ἀρετὴν τοῦ καθενὸς νὰ τὸν μεταχειρισθῶμεν, ἄνευ τινὸς φιλοπροσωπίας καὶ πάθους, ἔξω μόνον μένουν ἀμέτοχοι ἀπὸ ὅσα μυστικὰ θέλει ἐμπιστευθοῦν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος, ὁμοίως τὰ τοιαῦτα μυστικὰ θέλει εἶναι ἀγνώριστα καὶ εἰς τὰ ἐδικά μας παιδιά, ἀδελφοὺς ἐξαδέλφους, ὁπόταν γνωρίζωμεν ὅτι δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὰ φυλάξουν.

ς΄. Καθὼς μόνοι μας θέλει ἔχομεν ὅλον τὸ βάρος τῆς πατρίδος μας διὰ τὴν καλήν της κυβέρνησιν, ὁμοίως καὶ κάθε ἄλλην προσταγὴν ἀπὸ τὸ γένος μας, θέλει τὴν δεχόμεθα καὶ ἐνεργοῦμεν ὡς χρέος μας ἀπαραίτητον, ἄνευ τινος δισταγμοῦ, καὶ ἀνθιστάσεως· κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον πάλιν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θέλει ἀνταποκρινόμεθα ἐκ μέρους ὅλης τῆς Σπάρτης μὲ τὸ γένος μας διὰ κάθε μερικὸν τῆς πατρίδος μας ἢ καὶ γενικὸν τῆς Ἑλλάδος συμφέρον· ἔξω μόνον τὰς μικρὰς καὶ μερικὰς ὑποθέσεις καὶ διαφορὰς τῆς πατρίδος καὶ τῶν γειτόνων, θέλει τὰς θεωρεῖ καὶ τὰς διορθόνει ὁ ἴδιος ἡγεμών.

Ζ΄. Ἀγκαλὰ καὶ εἰς τὸ ὅλον κοινὸν γράμμα περὶ τῆς πατρίδος μας ὑποσχόμεθα νὰ φυλάξωμεν ἀπαρασάλευτα ὅλα τὰ συμφωνηθέντα, μολοντοῦτο ὑποπτευόμενοι εἰς τὰ μικρότατα τοῦ νοὸς μερικῶν καὶ εἰς τὰ ξεχωριστὰ πάθη ὅπου τοὺς κυριεύουν, καὶ κατασύρουν, διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν συμφέρον καὶ ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ δόξαν τῆς πατρίδος μας καὶ δι' ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους μας καὶ αὐτοπροαιρέτου ὅρκου πρὸς τὴν γενικὴν πατρίδα, νὰ κάμωμεν τὴν παροῦσαν ξεχωριστὴν καὶ ἀδιαίρετον ὁμοψυχίαν τῶν τριῶν ἡμῶν οἰκογενειῶν διὰ χαλινὸν, καὶ παιδείαν τῶν ἐνδεχομένων συμβεβηκότων.

Η΄. Ὅθεν ἐν ἑνὶ στόματι, μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ, μιᾷ συμπνοίᾳ καὶ ἀδιαιρέτῳ δεσμῷ ὑποσχόμεθα νὰ φυλάξωμεν τὰς ῥηθείσας συμφωνίας, ἀνελλειπεῖς, καὶ ἀπαρασαλεύτους. Ἐὰν δέ τινας ἀπὸ ἡμᾶς (τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύομεν ποτὲ) ἤθελε φθάσει εἰς τόσον βαθμὸν παρανομίας καὶ ἀσεβείας, νὰ φανῇ παραβάτης καὶ ἐπίορκος τῶν τοιούτων ὠφελίμων πράξεων τῆς πατρίδος μας, ἐκεῖνον τὸν παραδίδομεν πρῶτον εἰς χεῖρας Θεοῦ τοῦ ζῶντος· δεύτερον εἰς τὰς ἀρὰς τῆς ἐδικῆς μας πατρίδος· τρίτον εἰς τοὺς δικαιοτάτους καὶ ἀπροσωπολήπτους νόμους τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος Ἑλλάδος. Τὸ δ' ὄνομα τῆς οἰκογενείας του νὰ μένῃ αἰωνίως ἄτιμον, ὑβρισμένον καὶ μισητὸν ἀπὸ ὅλην τὴν πατρίδα καὶ γένος. Διὸ γίνονται τέσσαρα ὅμοια καὶ ἀπαράλλακτα γράμματα ὑπογεγραμμένα ἰδιοχείρως καὶ ἐσφραγισμένα μὲ τὰς ἐδικάς μας σφραγῖδας, ἀπὸ τὰ ὁποῖα το ἓν κρατεῖ ὁ ἐνδοξότατος Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, τὸ ἄλλο ὁ ἐνδοξότατος πρῴην Ἀντωνώμπεης Γληγοριάνος, τὸ τρίτρον ὁ εὐγενὴς καπετὰν Παναγιώτης Τρουπάκης· τὸ δὲ τέταρτον ὁ κύριος Χριστόφορος Περῥαιβὸς δι' ἀπόδειξιν καὶ παράστασιν πρὸς τὸ γένος μας· τὰ ὁποῖα αὐτὰ θέλουν ἔχει ὅλον τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀναμεταξὺ ἡμῶν καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀπροσωπολήπτων νόμων τοῦ γένους μας.

Κυτριαῖς ά. 8βρίου (1819)

(Τ. Σ.) Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ὁμοῦ μὲ τ' ἀδέλφιά μου βεβαιόνω τ' ἄνωθεν.

Τ. Σ.) Καπετὰν Παναγιώτης Τρουπάκης μὲ τοὺς ἐδικούς μου βεβαιόνω τ' ἄνωθεν.

Καβαλιὲρ Δημήτριος Γληγοράκης βεβαιῶ τ' ἄνωθεν.

(Τ. Σ.) Μπέης Τζίγκουρας Γληγοράκης βεβαιῶ τ' ἄνωθεν μὲ τὰ ἀδέλφια μου.

Ἐν σελίδι 23 καὶ 24 λέγει τάδε . . . «Ὁ δὲ Ἠλίας Μαυρομιχάλης *μετέβη μὲ τοὺς λοιποὺς Ἀρχηγοὺς εἰς τὸ Παλαιόκαστρον τοῦ Λεονταρίου, ὅπου ὁ Ἀρχιμανδρίτης ἀπελπισθεὶς εἶπεν, Ἠλία λάβε αὐτὴν τὴν ποσότητα τῶν χρημάτων, ἡ ὁποία ἦτον ἕως 2,000 γρόσια, στεῖλέ την τοῦ πατρός σου νὰ στρατολογήσῃ Λάκωνας, διότι τὸ ἔθνος κρέμαται εἰς τὸν λαιμόν του καὶ ἀπὸ μόνον αὐτὸν περιμένει· ἐκεῖθεν δ' ἐλθόντος*

τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη μὲ 250 διευθύνθησαν εἰς τὸ Κάπαρι, ὅπου ἐπεκύρωσαν παμψηφεὶ οἱ ἐν Κάπαρι ἀρχιστράτηγον τὸν Π. Μαυρομιχάλην, καὶ ἔστειλαν τὰ ἔγγραφα πρὸς τοὺς ἐν Ἀχαΐα νὰ ὑπογράψουν καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπόφασίν των ταύτην . . . . Πρῶτος ἐπῆγε (εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων εἰς Λεβεῖδι) ὁ Πλαπούτας ἀπὸ τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίστενας καὶ ὁ Σαλαφατῖνος, ἐγώ, μὲ 38 Μανιάτας, ἀκολουθούντων τῶν λοιπῶν ἕως 100 κατὰ διαταγὴν τοῦ Κ. Δελιγιάννη καὶ Πλαπούτα μὲ τοὺς ὁποίους συνηκολούθει καὶ ὁ Κ. Πετμεζᾶς, εὑρεθεὶς ἐκεῖ ὡς διευθυνόμενος μετὰ τοῦ γαμβροῦ τοῦ Σωτηρίου Χαραλάμπους ὄχι μὲ χρήματα ὡς λέγει ὁ συγγραφεύς, εἰμὴ μὲ τὴν ὑπογραφὴν περὶ τῆς γεν. ἀρχιστρατηγίας εἰς τὸν Π. Μαυρομιχάλην ἀφ' ὅλων τῶν ἐν Ἀχαΐα ἀρχηγῶν . . .»

Εἰς ταῦτα παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Ἠλίας δὲν μετέβη τότε εἰς τὸ παλαιόκαστρον τοῦ Λεονταρίου, ἀλλ' ἀναχωρήσας ἀπὸ τὰς Καλάμας, ἀπῆλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Καρυταίνης, καί, ταύτης διαλυθείσης, διὰ τῆς Στεμνίτσης εἰς τὸ Χρυσοβίτσι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πάπαρι, ἔνθα, ὡς προείρηται· ἐν σελίδι 21 τοῦ παρόντος ὑπομνήματος συνεκεντρώθησαν βραδύτερον τὰ στρατεύματα· ἀπὸ δὲ τοῦ Πάπαρι μετέβη εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ ἐκεῖθεν διελυθέντος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου τοῦ αὐτόθι στρατοπέδου, ἀπῆλθεν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, ὡς ἀναφέρει ὁ Σαλαφατῖνος· ἑπομένως ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φλέσας δὲν ἦτον τότε εἰς τὸ Λεοντάρι, ὅτε μετέβη ὁ Ἠλίας, διότι ὡς πασίδηλον εἶναι, διέτριβεν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅτε ἐπυρπόλησε τὰς οἰκίας τοῦ Κιαμήλ-μπεη.

Ὡς πρὸς τὰ κατὰ τὸ Λεβεῖδι συμβάντα· ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Ν. Πετμεζᾶς, ὡς αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν, ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Βυτίναν καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνιστχίνης, διευθυνόμενοι εἰς τὸ Λεβεῖδι. Εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης εὑρίσκετο τὸ σῶμα τοῦ Πλαπούτα, τὸ ὁποῖον οὗτος διέταξε νὰ πορευθῇ ὅπου καὶ οὗτος, καὶ ὄχι ὁ Κ. Δελιγιάννης, ὅστις [illegible]το ἀσθενὴς εἰς Λαγκάδια.

Καθὼς δὲ ἡμεῖς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζομεν καὶ ὁ Ν. Πετμεζᾶς ὁμολογεῖ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν Κάπαρι ἐγένετο ἔγ-

ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΑ ΜΕΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΔΕ

ΥΠΟ

Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ

ΠΑΡ' ΑΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΑΙΣ.

1884

Ἡ ἀνὰ χεῖρας συλλογὴ ἐτυπώθη μὲν ἐν ἔτει 1856, ἡ δημοσίευσις ὅμως αὐτῆς περιορισθεῖσα τότε, πολλῶν ἕνεκα λόγων εἰς ὀλίγα ἀντίτυπα μεταξὺ φίλων διανεμηθέντα, ἀνεβλήθη μέχρι σήμερον, διεγερθείσης ἤδη καὶ πάλιν τῆς φιλομαθείας περὶ τὰς ἀνδραγαθίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διὰ τῆς ἀρτίως τελεσθείσης ἐκθέσεως τῶν μνημείων τῆς τότε ἐποχῆς.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΩΝ Ν. 7

Τιμᾶται .... Δραχ. 7.